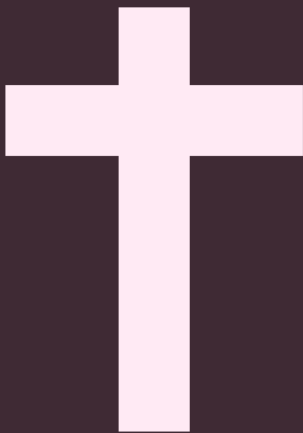

Ma Mūweni Sulumani
ge Melefit

New Testament in Muyang

Ma M_uweni Sulumani ge Melefit

New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968

Contents

Meciyu	1
Mark	61
Luk	100
Zen	164
Tawi	208
Rom	267
1 Korej	296
2 Korej	323
Galasi	341
Efez	352
Filip	362
Kolos	369
1 Tesalonik	376
2 Tesalonik	382
1 Timote	386
2 Timote	394
Tit	400
Filemon	404
Hebri	406
Zek	429
1 Piyer	437
2 Piyer	445
1 Zen	450
2 Zen	457
3 Zen	459
Zud	461
Manjahani	464

Ma M_Hweni Sulumani ya Meciyu àbàki ni Ere ye ti m_àdàmki ka Ma M_Hweni Sulumani ya Meciyu àbàki ni

Maslaɗa ya àbàki wakita ge Meciyu ni àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛngu ni, kwa ka mɛnjàki gani ndam ga Yezu dek tàsara àbàki ti Meciyu zal asak ga Yezu ni (Meciyu ti tɛzalay nan Levi daya). Maslaɗa ya àbàki wakita ni ti zal Zude, awayay adafaki ma ga ndam mahangaray pakama ge Melefit ya tɛdɛmbiyu, tɛdɛm amagravu ni ti àgrava ka sarta ga Yezu eƒeƒin a (jengey Meciyu 1.22-3 ; 2.15 ; 2.17-18 ; 2.23 ; 3.3 ; ma ndahan tɛbu akada hini daya).

Ka mɛnjàki ga wakita ni Meciyu àdàmki ma ke miwi ga Yezu. Kɛlɛn gani àngəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdɛm ni dek akada ga ata Mark nday ata Luk ya tɛngəhad ni : Yezu ànjàki ke tɛwi gayan ka had Gelili, ɔru gwar a Zeruzalem. Yezu nan àbu agray tɛwi gayan ni ti gɛzit àna gɛzit ndam ya tadabay nan ni tàsɛr nan ti nan way ; kɛlɛn gani Piyer àdɛm Yezu ti nan Krist bay gɛɗakani ya amara ni (16.16). Piyer àra àdɛma pakama nana ti kɛlɛn gani Yezu ɔru gwar a Zeruzalem, wudaka akoru ti àhi ana ndam maɗabay nan ni ahàr àdɛm tákad nan eslini, mək amanɗaba e kisim ba (16.21).

E kidin ga pakama ga Yezu ya àdɛm ni bu ni ti Meciyu àdaba ndahan a, àslamatakabu, àbàki ka mɛlan gargari zlam a wakita gayan ni bu : ma ga Yezu ya àdɛm ka hɛma ni (5.1–7.29), ma ga Yezu ya àdɛm ka ya ti aslɛr ndam asak gayan ni (10.1–11.1), ma gozogu ga Yezu ya àdàmki ka Məgur ge Melefit ni (13.1-52), ahəmamam ndam ga Yezu tɛnjəhadkabu ni (18.1–19.2) akaba ma ga Yezu ya àdàmki ka mandav ga duniya ni (24.1–25.46).

Meciyu adəfiki ana leli zlam ya ti tɛgrakivu ka Yezu ni ti àgravu akada ga zlam ya ti àgrakivu ka ndam Izireyel a Wakita ge Melefit ya ahaslani bu ni. Yezu àslàka ka had Ezip a akada ga ndam Izireyel na (2.14-15) ; tɛbaray nan akada ga ndam Izireyel ya tɛsləkaba a dɛlɛv ba ni (3.13), àcaka daliya a huɗ gili ba (4.1) mək àcəliya a hɛma va ga macahi Divi ge Melefit ana mis akada ge Mɛwiz ya àgray na (5.1). Yezu ti nan bay mɛgri tɛwi ana Melefit ya àcakay daliya a kɛla geli vu ni (Izayi 53.4 ; Meciyu 8.17) ; nan Wur ge Mis, ya Deniyel ɛpi Melefit aməfiyu nan a bay vu ni (Deniyel 7.13-14 ; Meciyu 9.6). Yezu èndeverinaba tɛwi gayan na dek : kani ti nan « Melefit ya anjəhad akaba leli ni » (Emenəwel) ya Izayi àdàmki ma ni (Izayi 7.14 ; Meciyu 1.23 ; 28.20).

*Slimi ga ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu
(Luk 3.23-38)*

¹ Yezu *Krist ti nan wur huɗ ge Devit, wur huɗ ga Abraham daya. Slimi ga ata bəŋ ga bəŋani ti nday hi : ² Abraham èwi Izak, Izak èwi Zekəp, Zekəp èwi Zuda akaba bəza ga mɛjanani ndahan, ³ Zuda èwifinɗa ata Ferez nday ata Zara kà Tamar a, Ferez èwi Esron, Esron èwi Aram, ⁴ Aram èwi Aminadap, Aminadap èwi Nason, Nason èwi Salmon, ⁵ Salmon èwifinɗa Boz kà Rahap a, Boz èwifinɗa Zobet kà Rut a, Zobet èwi Zese, ⁶ Zese èwi Devit. Devit ti àzum bay.

Bay Devit èwifinɗa Salomon kà wal ge Yari a, ⁷ Salomon èwi Robowam, Robowam èwi Abiya, Abiya èwi Asaf, ⁸ Asaf èwi Zusafat, Zusafat èwi Zuram, Zuram èwi Ozias, ⁹ Ozias èwi Zowatam, Zowatam èwi Asaz, Asaz èwi

Ezesiyas, ¹⁰ Ezesiyas èwi Manase, Manase èwi Amon, Amon èwi Zuziyas, ¹¹ Zuziyas èwi Zesuniyas akaba bəza ga mənani. Ka sarta gani nani ti təhəloru ndam *Zude ka həf Babilon.

¹² Təra təhəloya ndam Zude ka həf Babilon a ti Zesuniyas èwi Salatiyel, Salatiyel èwi Zorobabel, ¹³ Zorobabel èwi Abiyut, Abiyut èwi Eliyakim, Eliyakim èwi Azor, ¹⁴ Azor èwi Sadok, Sadok èwi Akim, Akim èwi Eliyat, ¹⁵ Eliyat èwi Eleyazar, Eleyazar èwi Matan, Matan èwi Zekap, ¹⁶ Zekap èwi Zuzef. Zuzef ti zal ga Mari ya èwi Yezu ni. Yezu ti təzalay naŋ Krist.

¹⁷ Nahkay e kidin ga sarta ga Abraham akaba sarta ge Devit bu ni ti bəza huđ bəza huđ ga Abraham kru mahar fad ; e kidin ga sarta ge Devit akaba sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka həf Babilon ni bu ni ti bəza huđ bəza huđ ga Abraham kru mahar fad ; e kidin ga sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka həf Babilon ni akaba sarta ge Krist bu ni ti bəza huđ bəza huđ ga Abraham kru mahar fad.

Məslər ge Melefit ahi ana Zuzefetiweya wur a, slimi gani Yezu (Luk 2.1-7)

¹⁸ Tiwi Yezu *Krist ti àgravu nahkay hi : mənani Mari məva ge Zuzef. Zuzef àzay naŋ faŋ ndo, ay tipi ti naŋ a huđ. Naŋ a huđ ti àna njeđa ga *Məsuf Njəlatani. ¹⁹ Zal gani Zuzef ti naŋ mis jireni, nahkay àra èpia naŋ a, naŋ a huđ ti àwayay mədafani do. Àdəm ambrəŋ naŋ akal-akal. ²⁰ Naŋ àbu ajalay ahər nahkay ti *məslər ge Melefit àŋgazlivu e kisim mizideni bu, àhi ahkado : « Zuzef wur huđ ge Devit, kəgray aŋgwaz ga mazay Mari ga wal ba, adaba wur ya a huđ gayan bu ni ti àzay huđ gani àna njeđa ga Məsuf Njəlatani. ²¹ Ara ewi wur zalani. Emiweya ti akədi slimi Yezu, adaba naŋ ti amahəŋgay ndam gayan, aməhəlaba tay a magudar zlam gatay ba. »

²² Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahəŋgaray *pakama gayan ni mągravu. Pakama gani nani ti nihi : ²³ « Wur dahalay ya àsər zal faŋ ndo ni ara azay huđ, emiwi wur zalani, atəzalay naŋ Emenəwel. » *Emenəwel ti awayay adəmvaba « Melefit naŋ àbu akaba leli. » ²⁴ Zuzef nakəŋ àra èpidekva ti àgray ere ye ti məslər ga Bay Melefit àhi gray ni. Àzay Mari nakəŋ ga wal, ²⁵ ay tądəhadkəbu ndo, duk àbivoru ana sarta ya Mari èweya wur na ni. Nahkay Mari nakəŋ èwi wur zalani, mək Zuzef àdi slimi gani Yezu.

2

Ndam məsər zlam tara tamənjaya Yezu a

¹ Tiwi Yezu ti e Betlehem ka həf *Zude. Ka sarta gani nani ti Erot naŋ bay ga ndam *Zude. Təra tiwia Yezu a ti ndam ndahaŋ təra a Zeruzalem a ; nday ndam məsər zlam, təsləkəbiya gwar egezi a. ² Təra tinja ti tihindi, tədəm : « Bay ga ndam Zude ya tiwi ni ti naŋ eley ? Məra ti adaba boŋgur àcəlaya, adafaki tiweya bay gəđakana. Mipia boŋgur na ti məra ga mabəhadı mirdim a. » ³ Bay *Erot àra ècia ma gana ti ma gani àhəlia ahər a dal-dal ; ma gani àhəlia ahər ana ndam Zeruzalem a dek daya. ⁴ Eslini Erot nakəŋ àzalakəbu gəđəkani ga ndam *maŋgaləbakəbu mis akaba Melefit ni akaba ndam Zude ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni. Àzalakəbu gəđəkani ga ndam Zude ni nahkay ti ge mihindifinja kə tay a : « *Krist Bay gəđəkani ya amara ni ti, etiwı naŋ ti eley ? » ⁵ Naŋ nakəŋ àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ,

* 1:23 Izayi 7.14.

tàhi : « Etiwi nan̄ ti e Betlehem ka had̄ Zude, adaba bay mahəngaray *pakama ge Melefīt nahan̄ àbaki a wakita gayan̄ bu nahkay hi :

⁶ “Bay Melefīt àdām :

Lekulum ndam Betlehem ka had̄ Zude ni ti kasa gekuli gadakani àtam kasa ndahan̄ ga had̄ Zude ni, adaba etiwi bay a kasa gekuli bu.

Bay gani nani ti amədi kama ana ndam goro ndam *Izireyel.” *

⁷ Bay Erot àra ècia ma na nahkay ti àzalakabu ndam mäsər zlam ni akal-akal, èhindifija ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Boŋgur ni ti àcalaya ananaw ? »

⁸ Tàra tǎhia sarta gana ti àsləruru tay e Betlehem, àhi ana tay : « Dəgum, kədəbum mələŋ ga wur ya tiwi ni lala. Akəsəruma mələŋ gana ti, ŋguma ti kǎhəŋgrumu ma gani. Adaba nu day nara nakoru ga mabəhad̄ mirdim. »

⁹ Nday nakəŋ tàra ticia ma ga bay na ti tàsləka. Nday tǎbu takoru e divi bu ni ti tibi boŋgur ya àcalaya gwar egezi a ni, nan̄ àbu akoru kama gatay. Boŋgur ni nan̄ àbu akoru nahkay ti òru ècikki ka mələŋ ga wur ya nan̄ àvu ni. ¹⁰ Tàra tipia boŋgur na ti tàmərva dal-dal, ¹¹ tǎhuriyu a ahay ya ti boŋgur ècikki ni vu, tǎdi ahār ana wur ni nday ata mən̄ani Mari. Tàra tipia wur na ti tǎbəhad̄ mirdim grik meleher ndiḡa ndiḡa ana had̄, mək tǎzləkaba sahar gatay a, tǎhəlaya zlam a, tǎbi ana wur ni. Zlam gani nday hi : gru, haf ya tamal tazəbay ezi ti àḡəlay ni, akaba haf nahan̄ tǎzalay mir, ezi akada ge tersel ni. ¹² Kələŋ gani Melefīt àhi ma ana tay e kisim mizideni bu, àhi ana tay ahkado : « Kəŋgumoru gwar afa ga Erot ba. » Nahkay nday nakəŋ tàsləka, tǎŋgoru a magam gatay àna divi nahan̄ zlam gatay.

Ata bəŋ ga Yezu tacuhworu àna Yezu ka had̄ Ezip

¹³ Ndam mäsər zlam ni tàra tàsləka ti *məslər ge Melefīt àŋgazlivu ana Zəzef e kisim mizideni bu, àhi ahkado : « Sləka, za wur na nday ata mən̄ana, cuhworu àna tay gwar ka had̄ Ezip. Ekinjumiya ti njəhaduma eslina. Anəhuk “Sləka” day kwa ti akəsləkumbiya. Adaba *Erot nan̄ àbu adəbay divi ge mijin̄ wur ni. » ¹⁴ Zəzef àra ècia ma na nahkay nahəma, ga mələvad̄ gani nani ècikaba, àzay wur ni nday ata mən̄ ga wur ni, òru ka had̄ Ezip. ¹⁵ Tòru tinjəa eslina ti tǎnjəhad̄iyu duk àbiviyu ana kisim ga bay Erot. Ata bəŋ ga Yezu tòru àna Yezu ka had̄ Ezip ti, ti pakama ga bay mahəngaray *pakama ga Bay Melefīt mǎgravu. Pakama ya àdām ni ti nahkay hi : « Nəzalabiyu wur goro ti kwa ka had̄ Ezip. † »

Tabazl bəza

¹⁶ Erot àra ècia ndam mäsər zlam ni tǎgosa nan̄ a ti àzuma bəruv a dal-dal. Nahkay àsləruru mis, àhi ana tay tòru tǎbazl bəza ga kasa Betlehem akaba bəza ge mis ya tǎnjəhad̄ kǎ gəvay gani ni. Àhi ana tay tǎbazl bəza ya ti tǎzuma vi a cə cəna akaba ya tǎsli vi cə cəni ndo ni dek. Àdām tǎbazl bəza ge vi cə cəni ni ti adaba ndam mäsər zlam ni tǎhi « Mipi boŋgur enjenjeni ti àgray vi cə nihi. »

¹⁷ Nahkay pakama ge Zeremi bay mahəngaray *pakama ge Melefīt ni àgravu. Pakama gani nahkay hi :

¹⁸ « Tici zlahay a Rama : tuway ahənday dal-dal, tagray delulə.

Nani Resel, etəwi bəza gayan̄,

àwayay ti mis tǎdabakay nan̄ do, adaba bəza gayan̄ tǎbi va bi. † »

Ata bəŋ ga Yezu tasləkabiya ka had̄ Ezip a

* 2:6 Mise 5.1. † 2:15 Oze 11.1. ‡ 2:18 Zeremi 31.15.

19 Kələŋ gani bay *Erot nakəŋ àməta. Àra àməta ti məslər ga Bay Melefit àŋgazlivu ana Zəzef ka həd Ezip e kisim mizidəni bu keti, 20 àhi ahkado : « Cikaba, za wur na nday ata mənəna, kəŋgoru àna tay ka həd Izireyel. Adaba ndam ya ti tawayay makad wur ni ti təməta. » 21 Zəzef nakəŋ àra ècia ma na ti ècik, àzay wur ni nday ata mənə ga wur ni, tàsləka təngoru ka həd Izireyel. 22 Ay Erseleyəs wur ga Erot àhuriya a bay ga bənəna va ka həd *Zude a. Zəzef nakəŋ àra ècia ma gana ti aŋgwaz awər naŋ, àwayay məhuriyani ka həd Zude do. Eslini *məslər ge Melefit àhi ma e kisim mizidəni bu, nahkay Zəzef nakəŋ òru ka həd *Gelili. 23 Òru ènjua eslina ti ànjəhad a kəsa nahanə bu ; təzalay kəsa gani Nazaret. Nahkay ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tədəmbiyu ni àgrava. Ma gani nahkay hi : « *Bay gədəkani ya amara ni ti atəzalay naŋ zal Nazaret. »

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ni (Mark 1.1-8 ; Lək 3.1-9 ; Zeŋ 1.19-28)

1 A vad nahanə àbu nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni àhərkiaya ke mis a huđ gili ba ka həd *Zude ga məhi ma ana mis. 2 Àhi ana mis ahkado : « Mbatumkaba majalay ahər gekuli a, adaba *Magur ge Melefit ènjia wudak. * » 3 Zeŋ ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit adəmkiibiya ma, adəm :

« Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayanə ahəndabiyu. Adəm :
“Slamatumikabu divi ana Bay gədəkani,
ahər adəm divi gayanə m̀la ndələba.” † »

4 Zeŋ ti naŋ àbu àna azana mələmani àna eŋguc ge ezligwemi, awəlvu àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayanə ti eyew akaba amu. 5 Eslini ti ndam Zerəzalem, ndam ga həd Zude dek akaba ndam ya ti tanjəhad kà gəvay ga zalaka *Zurdeŋ ni dek tərəkia ke Zeŋ nakəŋ a, 6 tədəfaya zlam gatay ya tağudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka Zurdeŋ ni bu huya.

7 Ndam *Feriziyenə akaba ndam *Sedəseyenə kay tərəkia ke Zeŋ a ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ àra epia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti medəkw ! Way àhi ana kuli dəguma afa goro a ti kàtamumfəŋa kà məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? 8 Tamal ti kàmbatumkaba majalay ahər gekuli a ededīŋ ededīŋena ti, grum təwi ya ti adafaki lekulum kàmbatumva ni.

9 Ngay bənə ga bənə gekuli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahər ba, adaba nəhi ana kuli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tiği bəza huđ ga Abraham day, agravu. 10 Si kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit naŋ ànjəkia ka matrađ kuli a àndava, agri ana kuli akada ge mis ya mənə ga zlam gayanə tiwi bəza sulumani do ni ti azay zlabə gayanə ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. 11 Nu ti nabaray kuli àna yam ti mis təsər lekulum kàmbatumkaba majalay ahər gekuli a, ay maslaŋa nahanə naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a : naŋ ti aməbaray kuli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. Naŋ gani nani ti njədə gayanə àtama goro a ; nu ti way ga məziaba kimaka gayanə a di way ? 12 Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayanə a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət dəy-dəy do. »

* 3:2 A wakita ge Meciyu bu, tədəm « Məgur ga huđ melefit, » awayay adəmvaba « Məgur ge Melefit. »

† 3:3 Izayi 40.3.

Tabaray Yezu

(Mark 1.9-11 ; Luk 3.21-22)

¹³ Eslini Yezu àslàka ka had *Gelili a, àrækioru ke Zeñ kà gəvay ga zalaka *Zurdenj ti Zeñ *màbaray nanj. ¹⁴ Ay ti Zeñ àwayay məbaray nanj do, àhi ahkado : « Amal nu nərəkukoru ti kàbaray nu. Nihi ti nak kàrəkua ti nàbaray kur sawaŋ aw ? » ¹⁵ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti gəskabá, gray nahkay hayaŋ. Tamal màgra nahkay ti màgra ere ye ti Melefit awayay na dek. Àgəski ti magray nahkay. » Zeñ àra ècia ma ga Yezu na ti àgəskabu, àbaray nanj. ¹⁶ Zeñ àra àbara Yezu a ti Yezu àcəlaya a yam ni ba. Eslini huđ melefit àzləkvaba, mək Yezu nakəŋ èpi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na. ¹⁷ Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huđ melefit bu akada dəŋgu ge mis, àdəm : « Maslaŋa hini ti wur goro, nawayay nanj dal-dal ; aməru məbərurv dal-dal. »

4

Seteni ahəlfəŋa eyu kà Yezu a

(Mark 1.12-13 ; Luk 4.1-13)

¹ Kələŋ gani *Məsuf ge Melefit àzoru Yezu a huđ gili vu ti *Seteni məhəlfəŋa eyu a. ² Eslini Yezu nakəŋ àgəs ndəra, àzum zlam ndo vad kru kud məlafat akaba məlavad gani do dek. Kələŋ gani ləwir àwərkaba nanj a. ³ Nahkay bay məhəlfəŋa eyu kə mis a ni àrækioru, àhi ; « Tamal ti nak Wur ge Melefit edeđin ti hi ana akur nday hini tàmbukvu *dipeŋ zla aw. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani cilinj do ; anjəhad ti àna pakama ya Melefit àdəm ni dek.” * »

⁵ Eslini Seteni àzoru nanj a kəsa *njəlatani ni vu, àfəkad nanj jik ka ahər ga *ahay gəđakani ge Melefit ni, † ⁶ mək àhi : « Tamal nak Wur ge Melefit edeđin ti diyu a had, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Melefit aməhi ma ana məslər gayaŋ, atakəcaw kur, ti asak gayak ənjifin kà akur ba.” ‡ » ⁷ Ay Yezu àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəŋa eyu kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ⁸ Eslini Seteni nakəŋ àzoru Yezu ka ahər ga həma zəbalani, àdəfiki had ga duniya gərgərani dek, àdəfiki njəda akaba elimeni gatay, ⁹ mək àhi : « Kəbu kipioru zlam ni dek do waw ? Tamal ti kəbəhadua mirdim a meleher ndiə ana had ti anəbuk tay dek. » ¹⁰ Eslini Yezu àhi : « Həđakfua, Seteni. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Akabəhad mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay nanj nanj bəlanj cilinj.” * » ¹¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti Seteni nakəŋ àsləkafəŋa. Àra àsləkafəŋa ti *məslər ge Melefit tərəkia ka Yezu a, təfi ahər.

Yezu anjəki ke təwi gayaŋ ka had Gelili

(Mark 1.14-15 ; Luk 4.14-15)

¹² Kələŋ gani mis təhi ana Yezu təfiya Zeñ a danjay va. Yezu àra ècia ma gana ti àsləka òru ka had *Gelili. ¹³ Òru ənjəa eslina ti ànjəhad a Nazaret ndo, òru ànjəhad a Kafarnahum. Kafarnahum ti kà gəvay ga *dəluv gəđakani ga had Gelili, ka had ga Zabulonj akaba ga Naftali. ¹⁴ Àgray nahkay ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni ti màgravu. Àdəm nahkay hi :

¹⁵ « Lekuləm ndam ga had ga Zabulonj akaba ga Naftali,

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:5 Kəsa njəlatani ni ti Zeruzalem. ‡ 4:6 Limis 91.11-12. § 4:7 Mimbiki 6.16. * 4:10 Mimbiki 6.13.

gwar ka dɔlɔv, ke ledi ga zalaka *Zurdenj ni !

Ka had Gelili gekɔli ti ndam ya nday ndam *Zude do ni tɔbu kay,

¹⁶ ay mis ya ti tanjɔhad a mɔlanj zinj-zinjɛni bu ni tipia mɔlanj masladana dal-dal ;

mis ya ti tanjɔhad akada nday mis mɔmɔtani ni, mɔlanj asladia ana tay a.† »

¹⁷ Ka sarta gani nani Yezu anjɛki ka mɔhi ma ana mis, adɔm : « Mbatumkaba majalay ahɔr gekɔli a, adaba *Mɔgur ge Melefit enjia. »

Yezu azalay ndam mɔgɔs kilifad
(Mark 1.16-20 ; Lɔk 5.1-11)

¹⁸ A vad nahanj Yezu nanj abu asawaday ka gɔvay ga dɔlɔv Gelili ti ɛpi mis ndahanj cu nday ka mɔnj gatay. Bɔlanj gani slimi gayanj Simu nanj ya tazalay Piyer ni, nahanj ni ti ni slimi gayanj Andre. Nday tɔbu tɔtɔliyu zɔva gatay a dɔlɔv vu, adaba nday ndam mɔgɔs kilif. ¹⁹ Eslini Yezu ahi ana tay : « Dɔbumbiyu nu ; anagray ti kigum ndam mɔhɔlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kɔgɔsum kilif ni. » ²⁰ Tɔra ticia pakama ga Yezu na ti tɔmbɔrbu zɔva gatay ni ndɔbak, tɔdɔbay nanj hɔya. ²¹ Nday tɔbu takoru ti Yezu ɛpi mis ndahanj cu, nday ka mɔnj gatay keti ; nday bɔza ge Zebede, bɔlanj gani slimi gayanj Zek, nahanj ni ti ni slimi gayanj Zɛnj. Nday a *slalah ga yam bu akaba bɔnj gatay Zebede, tɔbu tɔslamalay zɔva gatay. Yezu ara ɛpia tay a ti azalay tay. ²² Nday nakɔnj tɔra ticia zalay ga Yezu na ti tɔmbɔrbu slalah ga yam gatay ni akaba bɔnj gatay ni, tɔdɔbay nanj.

Yezu acahi zlam ana mis akaba ahɔngaraba mis a
(Lɔk 6.17-19)

²³ Kɔlanj gani Yezu asawaday ka kɔsa ka kɔsa ga had *Gelili ni dɛk, acahi zlam ana mis a ahay ga *mahɔngalavɔ Melefit ye eslini ni bu. Ahi *Ma Mɔweni Sulumani aki ka *Mɔgur ge Melefit ana tay, ahɔngaraba ndam gatay dɔrani akaba ndam gatay ya armɔwɔr gɔrgɔrani awɔr tay na dɛk. ²⁴ Nahkay ndam ga had Siri dɛk ticia zlam ga Yezu ya agray na. Eslini tɔhɔlibiyu ndam gatay ya tɛbesey do ni dɛk : ndam ga armɔwɔr, ndam ya ti tɔcakay daliya ni, ndam ya ti seteni tɔniviyu ana tay ni, ndam ya ti aranjɔ agɔs tay bɔruk bɔruk ni, akaba ndam dɔra. Tɔhɔlibiya tay ana Yezu a ti Yezu ahɔngaraba tay a. ²⁵ Mis dal-dal tɔslɔkabiya e Gelili a, ka had ga *Kɔsa Kru a, a Zeruzalem a, ka had *Zude akaba ke ledi ga zalaka *Zurdenj a, tɔdɔbay Yezu.

5

Yezu acahi zlam ana mis a hɔma bu

¹ Yezu ara ɛpia mis dal-dalani na ti acɔloru a hɔma vu, anjɔhad digus. Nahkay ndam madɔbay nanj ni tɔrɔkioru, ² mɔk Yezu anjɛki ka macahi zlam ana tay.

Mɔmɔrani ga ndam ga Yezu
(Lɔk 6.20-23)

Ahi ana tay ahkado :

³ « Ndam ya ti tɔsara nday ndam talaga kɛ eri ge Melefit ni ti tɔmɔrvu, adaba *Mɔgur ge Melefit ti gatay.

⁴ Ndam ya ti titɔwi ni ti tɔmɔrvu, adaba Melefit amɔhɔngrivu bɔruv ana tay. *

⁵ Ndam ya ti nday kudufani ni ti tɔmɔrvu, adaba Melefit amɔvi had ya ti adɔm amɔvi ana ndam gayanj ni ana tay.

† 4:16 Izayi 8.23-9.1. * 5:4 A wakita ndahanj bu tɔmbatka lɛmɛru 4 ata 5 a.

- 6 Ndam ya ti tawayay jiri ge Melefit akada ya tawayay zlam məzumani akaba zlam miseni ni ti təmərnu, adaba etipi jiri gani nani, atərəh ana nan akada ya tərəh ana zlam məzumani ni.
- 7 Ndam ya ti mis təsi cicihi ana tay ni ti təmərnu, adaba nday day atəsi cicihi ana Melefit.
- 8 Ndam ya ti məbərnuv gatay *njəlatani ni ti təmərnu, adaba etipi Melefit.
- 9 Ndam ya ti tanjalabakabu mis ni ti təmərnu, adaba Melefit amazalay tay bəza gayan.
- 10 Ndam ya ti mis təgri daliya ana tay adaba nday ndam jireni ni ti təmərnu, adaba Məgur ge Melefit ti gatay.
- 11 « Lekuləm ti ka ya ti mis tindivi kuli, təgri daliya ana kuli ahkay do ni tədəmki ma magədavani gərgəri əki ke kuli adaba lekuləm ndam goro ni ti, mərumvu. 12 Yum, mərumvu dal-dal, adaba Melefit aməvi zlam sulumani ana kuli kay a kəla gani vu a huđ melefit bu. Daliya ya təgri ana kuli nihi ni ti, ku ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ahaslani day təgri ana tay nahkay. »

Ma əki ka estena akaba ka mələj masladani

(Mark 9.50 ; Lək 14.34-35)

13 « Lekuləm e kidin ga ndam ga *duniya ni bu ni ti akada estena ya tabafəj kə zlam məzumani ni. Ay tamal estena ni əcər va do ni ti, təgri ahəmamam ti məcər keti ni mam ? Əbi ! Əgia zlam masakana, tizligoru mis təcəlki cilin.

14 « Asladay mələj a duniya bu ni ti lekuləm gani. Kəsa gədakani ka ahər ga hama ti anghavu waw ? Aha ! 15 Maslaņa ya ti ebeftəy cəngel mək ahəmbaki dagəla ni ti əbi ; afəkad ka mələj zaņani sawaņ, nahkay ti asladı mələj ana mis ya ti a huđ ahay bu ni dek. 16 Nahkay zla nahəma grum ti mis dek tıpi masladani gekuli ana təwi gekuli sulumani ya kəgrum ni. Etipia ti atazləbay Bəj gekuli ya a huđ melefit bu ni. »

Pakama əki ke Divi ge Melefit

17 « İğay nu nəra ga məmbatkaba *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki na akaba pakama ga ndam ndahaņ ya təhəngaray *pakama ge Melefit na ti kədəmum ba. Nəra ga məmbatkaba tay a do, nəra ti ge mendeveřiņ təwi gani sawaņ. 18 Nəhi ana kuli nahəma, ku asak ma gəzit ge Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni emiji do. Tamal huđ melefit akaba had ni dek tıjiji ndo ni ti asak ma ga wakita ni day emiji do. Si ere ye ti Melefit awayay magray ni dek amagrava day kwa. 19 Nahkay zla nahəma, tamal mis əgəskabu ku Divi bəlaņ e kidin ge Divi ge Melefit bu ndo, akaba acahi ana mis ndahaņ ti təgray akada gayan ni ti, əbəlay do. Ku tamal əgəskabá Divi ndahaņ a dek, Divi ya əgəskabu ndo ni ti gəziteni atam nday ndahaņ dek nəngu ni, Melefit amədəm maslaņa nani gəziteni atam mis ndahaņ dek a Məgur gayan ni bu. Ay maslaņa ya ti əgəskabá Divi ge Melefit a dek, acahi ana mis ndahaņ ni ti, Melefit amədəm naņ gədakani a Məgur gayan ni bu. 20 Nəhi ana kuli nahəma, ahər ədəm kətamum ndam *Feriziyeņ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ana jiri. Tamal kətamum tay ndo ni ti akəhurumiya a *Məgur ge Melefit ni vu koksah. »

Məzum bərnuv akaba ləgayvu

21 « Kəsəruma təhi ana ata bəņ gekuli ahkado : “Kəkad mis ba. Maslaņa ya ti akada mis a ni ti tagrafəņa seriya.” † 22 Ay nu ti nəhi ana kuli : ku

† 5:21 Mahərana 20.13 ; Mimbiki 5.17.

way way do tamal àzumkia b̄eruv ka wur ga m̄ənjana ti tagrafəŋa seriya ; ku way way do tamal èndivia wur ga m̄ənjana c̄əd ti ndam ge seriya t̄əwəl nan̄ ; tamal àhi ana wur ga m̄ənjani “Nak muru” ti tizligiyu nan̄ a *d̄əluv ga aku vu. ²³ Nahkay tamal k̄inj̄ə àna s̄ədaga gayak ka m̄əlan̄ ya tab̄əhad̄ na, m̄ək k̄əs̄erkia k̄àgudaria zlam ana wur ga muk a ti, ²⁴ m̄b̄ər̄bu s̄ədaga gayak ni eslini, ru k̄əŋgalumbabiya. Akəŋgalumbabiya ti ŋga ti k̄áfəkadi s̄ədaga gayak ni ana Melefit d̄əma mba.

²⁵ « Tamal maslaŋa akoru ab̄əhad̄kuk mirdim nah̄əma, ŋgalumbu ka ah̄ər divi ; do ni ti bi maslaŋa nani am̄əzikaboru kur ana bay magray seriya, m̄ək bay ni am̄əvi kur ana zal slewja ga m̄əfiyu kur a dan̄gay vu. ²⁶ Nəhuk nah̄əma, m̄ənjəd̄ m̄əp̄əlab̄a ere ye ti t̄əf̄əkuk na d̄ək ti akah̄əraya a dan̄gay ni ba do. Ku tamal ti aḡəj̄ənikufik sisi b̄əlan̄ n̄əŋgu ni, si k̄əp̄əlab̄a kwa. »

Magray hala

²⁷ « K̄əs̄ər̄uma t̄əhi ana ata b̄əŋ gek̄uli ahkado : “K̄əgray hala ba.” † ²⁸ Ay nu ti nəhi ana k̄uli : ku way way do tamal àm̄ənjəlan̄ə ana wal a àna eri cilin̄, awayay ti t̄ənd̄əhad̄kabu ti, àgra hala àndava.

²⁹ « Nahkay tamal eri ga ahar ga d̄af gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nah̄əma, zaba zligoru ; àḡəs̄ki hojo zlam ga vu gayak b̄əlan̄ ejiji ere gani tizligiyu vu gayak d̄ək a d̄əluv ga aku vu ni. ³⁰ Tamal ahar ga d̄af gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nah̄əma, kelkaba zligoru ; àḡəs̄ki hojo zlam ga vu gayak b̄əlan̄ ejiji ere gani vu gayak d̄ək ahuriyu a d̄əluv ga aku vu ni. »

Magaray wal

(Meciya 19.9 ; Mark 10.11-12 ; L̄uk 16.18)

³¹ « T̄əhi ana ata b̄əŋ gek̄uli : “Tamal maslaŋa agaray wal gayan̄ ti ah̄ər àd̄əm ab̄əki wakita gani, avi.” § ³² Ay nu ti nəhi ana k̄uli : ku way way do àgara wal gayan̄ a, wal ni day àgray mes̄əwehv̄u ndo ni ti, wal ni àda zal nah̄əŋ a ti maslaŋa ya àgara wal na ti àfiyu wal ni a magray hala vu. Nahkay maslaŋa ya ti àza wal ya ti zal gani àgara na day àgra hala. »

Mbaday

³³ « K̄əs̄ər̄uma t̄əhi ana ata b̄əŋ gek̄uli ahkado : “Tamal k̄əmbada, k̄əd̄əm akəgri zlam ana Melefit ti ah̄ər àd̄əm k̄əmb̄ər̄əŋ ba, gray ere gani nani.” * ³⁴ Ay nu ti nəhi ana k̄uli : k̄əmbad̄um d̄ay-d̄ay ba. Ku àna huđ melefit k̄əmbad̄um ba, ad̄aba huđ melefit ti k̄ərsi ga Bay Melefit. ³⁵ Ku àna had̄ d̄ay k̄əmbad̄um ba, ad̄aba had̄ ti m̄əlan̄ m̄əb̄əki asak ge Melefit. Ku àna Zer̄əzalem day k̄əmbad̄um ba, ad̄aba nani k̄əsa ga Bay ḡəd̄akani. ³⁶ Ku àna ah̄ər gayak day k̄əmbada ba, ad̄aba ku m̄əh̄ər ga ah̄ər gayak b̄əlan̄ day k̄əmbat̄kaba ti m̄iġi b̄əd̄-b̄əd̄ani ahkay do ni didilin̄eni koksah. ³⁷ Ere ye ti k̄əd̄əmum ni ti “Iy !” ahkay do ni “Aha !” Tamal k̄əd̄əmumkiva ma nah̄əŋ a ti nani t̄əwi ge *Seteni. »

Mahəŋgarvu zlam maḡəd̄avani

(L̄uk 6.29-30)

³⁸ « K̄əs̄ər̄uma, t̄əhi ana ata b̄əŋ gek̄uli : “Tamal maslaŋa àzukaba eri a ti ziaba eri a bilegeni. Tamal maslaŋa àd̄əvukaba asl̄ər a ti d̄əviaba asl̄ər a bilegeni.” † ³⁹ Ay nu ti nəhi ana k̄uli : tamal mis cudayani àgruka arəŋa ti k̄əh̄əŋgarf̄əŋ ba. Tamal maslaŋa àduka barva ka tuw̄ər ga ahar ga d̄af a nah̄əma, mbatikabiya

† 5:27 Mah̄ər̄ana 20.14 ; Mimbiki 5.18. § 5:31 Mimbiki 24.1. * 5:33 M̄ənjay Levi 19.12 ; Macalani 30.3 ; Mimbiki 23.22-24. † 5:38 Mah̄ər̄ana 21.24 ; Levi 24.20 ; Mimbiki 19.21.

ga ahar ga gəjar ni ti mād dukkivu keti. ⁴⁰ Tamal mis àbəhadkuka mirdim a, awayay azafuka endəwi gayak a nahəma, mbrəŋ naŋ māzafuka, māzafuka mugudi gayak a daya. ⁴¹ Tamal mis àfəkuka ŋgasa ga məzioru zlam ezewef kru nahəma, zioru ezewef kru kru cə. ⁴² Tamal mis èhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis àra ga makəlay duwa ti kəkeli ba. »

Mawayay ndam ezir geli

(Luk 6.27-28, 32-36)

⁴³ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli : “Ahàr àdəm wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni, zirey ndam ezir gayak.” † ⁴⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : wayum ndam ezir gekəli ; həŋgalumi Melefit ana ndam ya təgri daliya ana kəli ni. ⁴⁵ Tamal kəgrum nahkay ti ekigəm bəza ga Bəŋ gekəli ya e melefit bu ni ededīŋ ededīŋeni, adaba naŋ ti agray ti fat māsładi məlanə ana ndam cuday akaba ana ndam sulumani, agray ti avər mətədiaya ana ndam jireni akaba ana ndam jireni do na daya. ⁴⁶ Tamal lekələm kawayum ndam ya ti tawayay kəli ni ciliŋ ti, kəhumi ana ahàr Melefit aməvi zlam ana kəli ka duwa gani aw ? Aha ! Adaba ku ndam *məhəl hadam day təbu tagray nahkay. ⁴⁷ Tamal kəgrumi sa ana bəza ga məŋ gekəli ciliŋ ti, kəhumi ana ahàr kəgrum zlam sulumani aw ? Aha ! Ku nday ya ti təfəki ahàr ke Melefit do ni day təbu tagray nahkay. ⁴⁸ Ahàr àdəm kəgudarum zlam do simiteni, akada ga Bəŋ gekəli ya e melefit bu əgudar zlam do simiteni ni. »

6

Məvi zlam ana ndam talaga

¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ka ya ti kəgrum zlam sulumani ni ti, kəgrum kə meleher ge mis ndahaŋ ti tīpi ere ye ti kəgrum ni ba. Tamal kəgrum kə meleher ge mis ti, Bəŋ gekəli ya e melefit bu ni aməvi zlam ana kəli azuhva təwi gekəli ni do. ² Nahkay zla nahəma, ka ya ti kəvumi zlam ana ndam talaga ni ti, kəzlahum àna naŋ ti mis tīci ba. Ndam ya ti tawayay ti mis tədəm nday ndam jireni ni təbu tagray nahkay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a kəsa bu. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təzləbay tay. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahaŋ va do. ³ Ay nak ti ka ya ti kəvi zlam ana zal talaga nahəma, gray ti ku ahar ga gəjar gayak day àsər ere ye ti ahar ga daf gayak agray ni ba. ⁴ Ahàr àdəm kəvi zlam ana mis ti maslaŋa nahaŋ èci ma gani ba. Buk ti epi zlam ya mis tīpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. »

Mahəŋgalay Melefit

(Luk 11.2-4)

⁵ « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit nahəma, kəgrum akada ga ndam ya tawayay ti mis ndahaŋ tədəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti tahəŋgalay Melefit tawayay micikeni jik a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu ahkay do ni kə gavay ge divi, ti mis tīpi tay. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahaŋ va do. ⁶ Ay nak ti ka ya ti kahəŋgalay Melefit nahəma, huriyu a ahay gayak vu, zləkkabu mahay ti mis tīpi kur ka ya ti kahəŋgalay Melefit ni ba. Buk ti epi zlam ya mis tīpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. ⁷ Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti kəhəŋgrumi zuh ana zlam bəlaŋani sak kay akada nday ya ti təfəki ahàr ke Melefit do tagray ni ba. Nday ti təhi ana ahàr tamal tahəŋgalay dal-dal ti

† 5:43 Levi 19.18.

Melefít aməgri ere ye ti tawayay ni ana tay. ⁸ Ay lekulum ti kəgrum akada gatay ni ba. Adaba wudaka kahəngalum ti Bəŋ gekuli əsəra ere ye ti əhəcikivu ana kuli na əndava. ⁹ Ka ya ti kahəngalum Melefít nahəma, dəmum nahkay hi : “Bəŋ geli nak a huđ melefít bu, mis dek təgəskabu nak njəlata ti ;

¹⁰ kàra kəzum bay gayak e kidin geli bu ti ;

ere ye ti kawayay ni mągravu ka huđ akada ya agravu a huđ melefít bu ni ti.

¹¹ Zlam məzumani ga mągəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kani daya ti.

¹² Mbərfəŋa zlam ya mągudaruk ni kə leli a, akada geli ya məmbərfəŋa zlam ge mis ya tągudari ana leli na kà tay a ni ti.

¹³ Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba, həŋgafəŋa leli kà nan a sawan ti.

[Adaba Bay ya ti agur zlam dek akaba esliki ka magray zlam dek ni ti nak. Bay ya ti mis dek atazləbay ni ti nak, ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.]”

¹⁴ « Nədəm nahəma, tamal kəmbərəŋumfəŋa zlam ge mis ya tagudari ana kuli na kà tay a ti, Bəŋ gekuli ya e melefít bu ni aməmbərfəŋa zlam gekuli ya kagudarum ni kə kuli a bilegeni. ¹⁵ Ay tamal lekulum kəmbərəŋumfəŋa zlam ya mis tagudari ana kuli ni kà tay a do ni ti, Bəŋ gekuli day aməmbərfəŋa zlam gekuli ya kagudarum ni kə kuli a do bilegeni. »

Məgəs ndəra

¹⁶ « Ka ya ti kəgəsəm ndəra nahəma, kəgrum akada ge mis ya tawayay ti mis ndahan tədəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti ka ya ti təgəs ndəra ni ti tamənjavu akada təbu təcakay daliya, akada tamətaəkbaba ; tawayay ti mis təsər nday təbu təgəs ndəra. Nahi ana kuli nahəma, nday ti tənğəta zlam ka duwa gana əndava, atəŋgət nahən va do. ¹⁷ Ay nak ti ka ya ti kəgəs ndəra nahəma, baray eri gayak, bakabu tersel ka ahər. ¹⁸ Nahkay ti ŋgay kəgəsa ndəra ti mis təsər do, si Buk ya ti nan əbu akaba kur ni. Nahkay Buk aməvuk zlam sulumani əzuhva təwi gayak ya kəgray ni ; nan ti epi zlam ya mis tipi do ni. »

Elimeni ya a huđ melefít bu ni (Luk 12.33-34)

¹⁹ « Kəŋgumkabu elimeni a duniya bu ba. A duniya bu ni ti ganğu akaba vi təzumaba, ndam akal day tindef ahay təhəlaba elimeni na. ²⁰ Ņgumkabu elimeni gekuli ti a huđ melefít bu sawan, adaba eslini ti ganğu akaba vi təzum do, ndam akal day tindef ahay koksah, təhəl elimeni ni koksah. ²¹ Adaba məlan ya ti elimeni gayak əvu ni ti, kajalaki ahər ti ka məlan gani nani. »

Məlan masladani akaba məlan ziŋ-ziŋeni (Luk 11.34-36)

²² « Eri ge mis ti asladay vu gayan akada ge ceŋgel ya asladay məlan ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek əbu a masladani bu. ²³ Ay tamal eri gayak lala do ni ti, vu gayak dek emigi e ziŋ-ziŋeni bu. Nahkay tamal ti masladani gayak ni əsladay va do əgia ziŋ-ziŋena ti, nak e ziŋ-ziŋeni bu dal-dal timey ! »

Elimeni akaba təwi ge Melefít ti mawayay tay cəeni koksah (Luk 16.13)

²⁴ « Maslan əbi esliki məgri təwi ana bay ahay cə bi. Emizirey bəlan gani, amawayay nan nahən ni ; ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahən ni do, ana nan nahən ni ti ni aməgəsiki ma. Lekulum day tamal kədəbum siŋgu hi hi ti kisləmki məgri təwi ana Melefít koksah. »

Kàjalumki ahàr ka zlam ga duniya ba
(Luk 12.22-31)

²⁵ « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kuli a manjəhad' gekuli bu ni ti ngay akəzumum mam, [ekisəm mam] akaba akəbumkabu mam ti kàjalum ba, əhəli ahàr ana kuli ba daya. Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁶ Kipəm edidij do waw ; tizligi zlam do, tàbaz zlam do, tàngakabu zlam a guvur bu do. Ay ti Bənj gekuli ya e melefít bu ni nanj əbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekuləm ti kàtamum tay ferek-ferek do waw ? ²⁷ Way e kidij gekuli bu eslíki mədəkiviyyu vad àkivu ke vi gayan ku gəzit àna majalay ahàr gayan way ? Əbi !

²⁸ « Kàjalumki ahàr ka zlam məbakabani ti kamam ? Nga pəm vay-vay ga zlam ya təfət a vədan bu ni ; tàgray təwi do, tələmkabu azana do daya. ²⁹ Ay nəhi ana kuli nahəma, ku Salomonj àna elimeni gayan ni dek tekeđi əbakabu azana ya ti əbəlay akada vay-vay bəlan ni ndo. ³⁰ Zlam ya təfət a vədan bu kani, hajənj təbiyyu tay a aku vu ni tekeđi Melefít abəki vay-vay ka tay. Tamal nanj əbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kuli amatam gatay ni do waw ? Lekuləm ti kəfumki ahàr ke Melefít lala do ni ti kamam ? ³¹ Nahkay ti ngay aməzumum mam, emisəm mam akaba aməbumkabu mam ti kàjalum ba. ³² Ndam ya tadəbay zlam nday nani dek kəlavad ni ti nday ya ti təfəki ahàr ke Melefít do ni. Ay lekuləm ti Bənj gekuli ya e melefít bu ni əsəra ere ya əhəcikivu ana kuli na. ³³ Enjenjeni ti dəbum *Məgur ge Melefít akaba jiri gayan ; nahkay zlam ndahanj ni dek day Melefít aməvikivu ana kuli. ³⁴ Kàjalumki ahàr ka vad ya hajənj ba, adəba vad ya hajənj day nanj əbu àna majalay ahàr gayan zlam gayan. Ku vad weley weley do dek zlam zləzladani gayan əbu. »

7

Ngay mis ndahanj tàgudara zlam a ti kədəmum ba
(Luk 6.37-38, 41-42)

¹ « Ngay mis ndahanj tàgudara zlam a ti kədəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekuləm day ngay kəgudaruma zlam a ti Melefít amədəm do. ² Adəba mam, gekuli ya kədəmum təwəl mis ndahanj àna seriya, tàtraf tay ni ti Melefít day aməwəl kuli àna seriya, amatraf kuli. Darama ya lekuləm kəgurumi zlam ana mis ndahanj àna nanj ni ti Melefít day aməguri zlam ana kuli àna nanj. ³ Kamənjələnj ka cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴ Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrənj nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti, kəzikia ahəmamam ? ⁵ Nak bay ya anğah zlam magudarani gayan ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ana wur ga muk na. ⁶ Kəvumi zlam *njəlatani ge Melefít ana kərə ba, do ni ti tambatkibiyyu ma ke kuli tahəpədkaba kuli a. Kəfəkəđumivv e birsli gekuli e divi bu ana mədrəs ba, do ni ti təcəlki, tagudar masakani. »

Mihindilij zlam kə Melefít
(Luk 11.9-13)

⁷ « Hindəm zlam. Kihindəma ti Melefít aməvi ana kuli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəngətum. Zalum Melefít. Kəzaluma nanj a ti aməwəli ana kuli, aməzləkiaba mahay ana kuli a. ⁸ Adəba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefít avi. Ku way way do adəbay zlam, anğət. Ku way way do

azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ⁹ Bi wur ara afa gayak, nak bəjana, èhindiluka *dipeŋ a ti, kəvi akur aw ? Aha ! ¹⁰ Ahkay do ni bi ehindiluka kilif a ti kəvi gavaŋ aw ? Aha ! ¹¹ Lekələm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekələm ndam magudar zlam nənğu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekuli a. Ay ti Bəŋ gekuli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayan ahəmamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa èhindiliŋa zlam a nahəma, aməvi zlam sulumani ededŋ. ¹² Nahkay ere ye ti kawayum mis tğri ana kuli ni ti grumi ere gani nani ana tay bilegeni. Melefit àna Divi gayan ya Məwiz àbəki ni àdəm nahkay ; ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni day tədəm nahkay. »

Mahay misliceni

(Luk 13.24)

¹³ « Zum njəda, kađumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Adaba mahay botutani ti divi gani azoru mis e mijeni vu àwərvu do. Nahkay mis kay təbu təhuriyu gwar a mahay botutani ni. ¹⁴ Ay azoru mis ka məlaŋ ga sifa ti mahay misliceni akaba divi kəsedeni. Ndam ya takoru àna divi nani ni ti kay do. »

Akəsərum mis àna təwi gayan ya agray ni

(Luk 6.43-44)

¹⁵ « Bumvu slimi àna ndam ya tədəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tara afa gekuli a ti tafəkad ahər gatay akada nday təmbəmbak, ambatakani do a məbəruv gatay bu ni ti nday akada təmbəmbak ededŋ do, nday akada kərə gili cuđayani sawaŋ. ¹⁶ Akəsərum tay ti àna təwi gatay ya tagray ni. Way àdifəŋ ahər ana bəza ga enderendera kà mənğəhaf ya akaba adak ni way ? Nahkay day tədifəŋ ahər ana bəza ga *wərvu kə mezlirgendə do. ¹⁷ Mənğəhaf sulumani lu ti ewi bəza sulumani, mənğəhaf magədavani ti ni ewi bəza magədavani. ¹⁸ Mənğəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Mənğəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ¹⁹ Mənğəhaf ya ewi bəza sulumani do ni lu tekeleba, tizligiyu a aku vu. ²⁰ Nahkay akəsərum ndam ya ti tədəm nday ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni ti àna təwi gatay ya tagray ni. »

Yezu amədəm nəsar kuli do

(Luk 13.25-27)

²¹ « Səruma lala : Ndam ya təzalay nu : “Bay geli, Bay geli” ni, atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu ti nday dek do. Atəhuriyu ti si ndam ya ti tagray ere ye ti Bəŋ goro naŋ a huđ melefit bu àwayay ni kwa. ²² Ka fat gani nani ti mis kay atəhu : “Bay geli, bay geli ! Məhəŋgria pakama ge Melefit ana mis àna slimi gayak a, məgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a akaba mągra zlam ya ti agri ejep ana mis na gərgəri kay àna slimi gayak a.” ²³ Anəhi ana tay vay-vay : “Day-day nəsar kuli ndo. Sləkumfua, lekələm dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” »

Ahay mələmani təbu gərgəri cə

(Luk 6.47-49)

²⁴ « Tamal mis àra afa goro a ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata mis mənğəhani ya àləm ahay gayan ni. Wudaka àləm ti àsaba asak gana, èli zileŋ mək àfəkadkibiyyu asak ga ahay ni ka akur. ²⁵ A vad nahaŋ avər àtəda dal-dal, aməd àkəzlay ga njəda dal-dal, yam àtamkia ka zalaka ; tawayay tembed ahay ni. Ay ti tğri araŋa ana ahay ni ndo, adaba asak ga ahay ni

mafəkadkibiyani ka akur palam. ²⁶ Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nèhi ni do nahəma, àzavu ata mis murani ya àləm ahay gayan̄ ka wiyān̄ ni. ²⁷ Ka ya ti avər àtədə dal-dal, aməd àkəzlay ga njəda dal-dal, yam àtamkia ka zalaka, tawayay tembed̄ ahay ni ti ahay ni àmbədə hūya. Àmbədkaba besek-besek. »

²⁸ Yezu èndeveriṅa macahi zlam ana mis macakalavani na. Zlam gayan̄ ya àchahi ana tay ni, àgría ejep ana tay a dek, ²⁹ adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni do.

8

Yezu ahəṅgaraba zal ambələk a

(Mark 1.40-45 ; Luk 5.12-16)

¹ Yezu àra àndaya ahàr a həma ni ba nahəma, mis dal-dal tàdəbay nan̄. ² Eslini zal ambələk nahān̄ àrəkia ka Yezu nakəṅ a, àbəhad̄i mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, bay goro ; tamal kawayay ti kisliki mahəṅgaraba nu a ti n̄gia mis njəlatana. » ³ Yezu nakəṅ àzoru ahar, ènjifiṅ, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk nakəṅ àṅgaba, ègia mis njəlatana hūya. ⁴ Mək Yezu àhi : « Nih̄i kəṅgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslan̄a ba. Ru kəṅgazli vu gayak ni ana bay *maṅgalabakabu mis akaba Melefit sawan̄ ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àdam a wakita gayan̄ bu ni, adaba k̄gia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəṅgaba, k̄gia mis njəlatana. »

Bay ga ndam slewja ga ndam Rom afəki ahàr ka Yezu

(Luk 7.1-10 ; mən̄jaki ke Zeṅ 4.48-54 daya)

⁵ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu ahuriyu a Kafarnahum nahəma, zal nahān̄ àrəkia, nan̄ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom, àhəṅgalay nan̄ ga məjənaki nan̄, ⁶ àhi : « Bay goro, bay məgru təwi àbiyu a magam mandəhad̄ani èbesey do, ègia dərana, nan̄ àbu acakay daliya dal-dal. » ⁷ Eslini Yezu àhi : « Nakoru nahəṅgaraba nan̄ a. » ⁸ Bay ga ndam slewja nakəṅ àhəṅgrifəṅ, àhi : « Bay goro, nu mis ga marona afa goro a di do. Ay ti dəm ma bəlan̄ cilin̄ ; nahkay ti bay məgru təwi ni aṅgaba. ⁹ Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlan̄ gatayani “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahān̄ “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru təwi “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ¹⁰ Yezu àra ècia ma gayan̄ na ti, àgría ejep a dal-dal, mək àhi ana ndam ya tàdəbay nan̄ ni ahkado : « Nəhi ana k̄li nahəma, ku e kidin̄ ga ndam *Izireyel bu day, d̄ay-d̄ay n̄di ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada nan̄ hini ni ndo. ¹¹ Nəhi ana k̄li nahəma, mis dal-dal atasləkabiya kwa kè sliri ga məlan̄ a dek, atəzunkabu zlam ka ahar bəlan̄ akaba Abraham, Izak, Zekəp a *Məgur ge Melefit bu. ¹² Ay ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gatay ni ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit ni vu do, atabəhad̄ tay e mite bu a məlan̄ ziṅ-zin̄eni bu. Eslini ti etitəwi, atəcakay daliya dal-dal. » ¹³ Yezu àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Ru a magam, Melefit aməgruk ere ye ti kihindi ni adaba kəfukua ahàr a. » Ka sarta gani nani bay məgri təwi ana bay ga ndam slewja ni àṅgaba hūya.

Yezu ahəṅgaraba ndam ga arməwər ndahan̄ a kay

(Mark 1.29-34 ; Luk 4.38-41)

14 Yezu òru a magam afa ge Piyer. Òru ènjua ti àdi ahàr ana mireŋ ge Piyer ni mandəhadani, aku àbəkia. 15 Eslini Yezu nakəŋ ènjifiŋ kà ahar gani ; àra ènjifiŋa ti aku ni àhəlkia huya. Nahkay wal ni ècikaba, àfi ahàr.

16 Məlakarawa àra ègia ti təhəlibiyu mis dal-dal ya ti seteni agray tay ni. Yezu nakəŋ àhi ma ana seteni ni cilin, mək seteni ni təsləkiaba ana mis na. Àhəŋgaraba ndam ga arməwər na dek daya. 17 Àgray nahkay ti, ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nahkay hi : « Naŋ ti àhəlkabá gedebi geli na akaba arməwər geli na dek. * »

Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni
(Luk 9.57-62)

18 Yezu àra èpia mis a dal-dal təvelinja ahàr a ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » 19 Eslini zal nahaŋ naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ka məlan ya akoru ni dek ti anadəboru kur. » 20 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki† təbu àna evid gatay, eđidŋ day təbu àna lala gatay, ay ti nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlan mandəhadani bi. » 21 Maslanja nahaŋ e kidin ga ndam madəbay naŋ ni bu àhi : « Bay goro, vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » 22 Eslini Yezu àhi : « Dəbabiyyu nu. Ndam ya tawayay madəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. »

Yezu azlacaki ka aməd
(Mark 4.35-41 ; Luk 8.22-25)

23 Yezu àhuriyya a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay naŋ ni. 24 Nday təbu takoru ti aməd gədani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni awayay arəhvù slalah ga yam ni wudak. Ay ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àvu e dəwir bu. 25 Eslini ndam madəbay naŋ ni təhədakfəŋjiyyu, təpidək naŋ təhi : « Bay geli, həŋgay leli, məbu miji timey ! » 26 Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Aŋgwaz awər kuli ti kamam ? Lekələm ti kəfumku ahàr lala faŋ ndo ! » Eslini ècikaba, àzlacaki ka aməd nday ata yam ni. Àra àzlaca nahkay ti yam ni ègia degika. 27 Ere ye ti Yezu àgray ni àgria ejep ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni ana mis a cə
(Mark 5.1-20 ; Luk 8.26-39)

28 Nday nakəŋ tinjua ke ledi ga dəluv na. Ledi nani ti ka had ga ndam Gadara. Eslini mis cə seteni agray tay, təharaya e kidin ge mindivin ba, təŋgwivabiyu a ma vu huya. Nday gani tagray cuđay dal-dal, mis tekeđi tisliki moroni gwar eslini do. 29 Tədəgiki ana zlahay, təhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit ti kadəbafəŋa mam kè leli a mam ? Sarta ga məgri daliya ana leli mba ti kàra kway-kway ti kamam ? »

30 Eslini ti mədrəs ndahaŋ kay təbu cak təzum zlam ka ahar bəlan. 31 Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, tamal kawayay magaray leli ti garoru leli ti makoru məhuriviyu ana mədrəs tegani ti. » 32 Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum ! » Eslini seteni nakəŋ təsləkiaba ana mis cəni na, tòru təhuriviyu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dek təndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tədəguy a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. 33 Ndam

* 8:17 Izayi 53.4. † 8:20 Mbiki : mis ndahaŋ tədəm « mbiti. »

majəgay mədrəs ni t̄ara t̄ipia ere ye ti àgravu na ti t̄ədəgiki ana hwa t̄id̄izl, t̄acuhworu a k̄esa vu. T̄ara t̄ijua eslina ti t̄əŋgəhad̄ioru ere ti àgravu ni akaba ere ye ti àgrakivu ke mis c̄əni ya seteni t̄əniviyu ana tay ni ana ndam ga k̄esa ni. ³⁴ Nahkay ndam ga k̄esa ni d̄ek t̄əŋgwivoru ana Yezu a ma vu. T̄ara t̄ipia nan a ti t̄əŋgalay nan, t̄əhi m̄əsləka ka had̄ gatay a.

9

Yezu ahəŋgaraba zal d̄əra

(Mark 2.1-12 ; L̄uk 5.17-26)

¹ Yezu àcəliyü a *slalah ga yam vu òru ke ledi ga d̄əluv ni, mək àŋgoru a k̄esa gayan vu. * ² Nan àbu eslini ti mis ndahan t̄əzibiyu zal d̄əra nahan àki ka slalah, tawayay ti Yezu m̄əhəŋgaraba nan a. Yezu nakəŋ àra àsəra m̄əfəki ahər gatay na ti àhi ana zal d̄əra ni ahkado : « Wur goro ni, zay n̄jəda, zlam magudarani gayak ni m̄əmbərfukana. » ³ Ndam ndahan ya *təsər Wakita ge Melefit ni t̄əbu eslini ; t̄ara t̄icia ma ga Yezu na ti t̄əjalay a ahər gatay bu t̄ədəm : « Maslan̄a hini ti azay ahər gayan akada nan Melefit timey ! » ⁴ Nday t̄əbu t̄əjalay ahər nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti t̄əjalaki ahər na àndava, mək àhi ana tay : « Majalay ahər gek̄uli ti àbəlay do ! Kajalum ahər nahkay ti kamam ? » ⁵ Zl̄əzl̄əda gani ti n̄əhi : “Zlam magudarani gayak ni m̄əmbərfukana” tək day ti n̄əhi : “Cicikaba, sawad̄ay” ni aw ? ⁶ Ay nawayay ti k̄əsərum, nu *Wur ge Mis ti nisliki m̄əmbərfəŋa zlam magudarani k̄ə mis ka had̄ a. »

Mək àhi ana zal d̄əra nakəŋ : « Nəhuk : Cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ⁷ Eslini nan nakəŋ ècikaba cəkwađ, òru a magam gayan. ⁸ Nahkay mis macakalavani ni t̄ara t̄ipia ere ye ti àgravu na ti t̄əgra aŋgwaz a. Eslini t̄əzləbay Melefit adaba àvia n̄jəda gayan ana mis ga m̄əhəŋgaraba mis a.

Yezu azalay Meciyu

(Mark 2.13-17 ; L̄uk 5.27-32)

⁹ Yezu àra àsləka eslina, nan àbu akoru zlam gayan ti èpi zal nahan, t̄əzalay nan Meciyu, nan àbu m̄ənjəhad̄ani diḡusa ka m̄əlan̄ m̄əhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « D̄əbabiyyu nu. » Nahkay nan nakəŋ ècikaba àd̄əboru nan. ¹⁰ Kələn̄ gani Yezu akaba ndam mad̄əbay nan ni t̄òru afa ge Meciyu nakəŋ. T̄òru t̄injua eslina ti t̄əzum zlam. Ndam *m̄əhəl hadam akaba ndam magudar zlam kay t̄əzum zlam akaba tay daya. ¹¹ Eslini ndam *Feriziyen̄ t̄ara t̄ipia tay a nahkay ti t̄əhi ana ndam *mad̄əbay Yezu ni ahkado : « M̄əsi gek̄uli ni azum zlam ka ahər b̄əlan̄ akaba ndam m̄əhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » ¹² Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àd̄əm : « Ndam ya ti nday t̄əbu njalan̄-njalan̄ ni ti t̄òru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. ¹³ Melefit àd̄əm a Wakita gayan bu : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, t̄əgri sulum ana ndam ya t̄əcakay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti t̄islin̄ ni do.” † Dəgum s̄ərumaba ma gani nana lala. Adaba nu n̄ara ti ga mazalay ndam jireni do, n̄ara ti ga mazalay ndam magudar zlam sawan̄. »

Pakama ga nd̄əra : ma gozogul àki ka zlam m̄əweni akaba midigweni

(Mark 2.18-22 ; L̄uk 5.33-39)

¹⁴ A vad̄ nahan̄ ndam mad̄əbay Zən̄ bay m̄əbaray mis ni t̄ərəkia ka Yezu a, t̄əhi : « Leli m̄əbu m̄əgəs *nd̄əra, ndam *Feriziyen̄ ni day t̄əbu t̄əgəs, ay ti ndam mad̄əbay kur ni t̄əgəs do ni ti kamam ? » ¹⁵ Yezu àhəŋgrifən̄ ana tay, àhi ana

* 9:1 K̄esa ga Yezu ti Kafarnahum. † 9:13 Oze 6.6.

tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday tàbu akaba zlàbàba gayan ni ti, arañja ahəli ahàr ana zlàbàba ni tata waw ? Aha ! Ay sarta nahaj amara, atagəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atagəs ndəra.

¹⁶ « Yaw mis àbi azay azana maweni asiviyu ana azana gayan midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti, azana maweni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək məlanj megəzlehvani ni ara asagakivu. ¹⁷ Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslanja nani emizikiba ke kene-kene na daya. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene maweni vu. Nahkay nday cəni tğədavu do. »

Wal nahaj akaba wur ge mis gədakani nahaj dahalayani
(Mark 5.21-43 ; Luk 8.40-56)

¹⁸ Ka ya ti Yezu nanj àbu azlapay nahkay ni ti gədakani ga ndam *Zəde nahaj àrəkia, àbəhadī mirdim, àhi : « Wur goro dahalayani àməta, àmət nihi huya, ay ti ra, kàra kəbəkī *ahar ti anjgaba. » ¹⁹ Nahkay Yezu nakənj ècikaba, tādəboru nanj akaba ndam madəbay nanj ni.

²⁰ Eslini wal nahaj àbu, mimiz asləkafənja agray vi kru mahar cə. Nanj nakənj àhədakfənjbiyu kà Yezu gwar kələnj mək ènjifin kà ma ga azana ga Yezu ni. ²¹ Adàba àhi ana ahàr : « Ku tamal ti nɨnjifin kà azana gayan na nənju ni, nanjgaba. » ²² Yezu àmbatvu, àra èpia nanj a ti àhi : « Wur goro ni, zay njəda ; Melefīt àhənja kur a adàba kəfəkua ahàr a palam. » Àra àhia ma na ti mimiz ya asləkafənja ni àmbrənj nanj, anjgaba huya.

²³ Yezu òru ènjua afa ga gədakani nakənj a ti àdi ahàr ana mis dal-dal tàbu tabah, tàbu tivi cicek. Eslini àhi ana tay : ²⁴ « Sləkumaba ahalay a, adàba wur ni àmət ndo ; nanj àbu enji dəwir timey. » Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tàyefin. ²⁵ Yezu nakənj àra àgaraba mis na ti àhuriyu a ahay vu, àzay ahar ga wur ni, mək wur ni ècikaba. ²⁶ Nahkay tədəmoru ma gani a kəsa vu, ka had nani dək.

Yezu ahəjaraba ndam wuluf a cə

²⁷ Yezu ara asləka eslina ti ndam wuluf cə tadəboru nanj, təzlah, tədəm : « *Wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ²⁸ Ka ya ti Yezu òru ènjua a magam a ti ndam wuluf cəni ni t àhədakfənjiyu mək Yezu nakənj àhi ana tay ahkado : « Kəfəmkua ahàr a, nisliki magray ere ye ti kihindəmfua ni aw ? » Nday nakənj t àhənjgrifənj, t àhi : « Iy Bay geli, kisliki. » ²⁹ Nahkay Yezu nakənj ènjifin kə eri gatay ni, àdəm : « Kəfəmkua ahàr : nahkay Melefīt məgri ere gani ana kuli akada ya kawayum ni. » ³⁰ Eslini nday nakənj tipī divi huya. Yezu àlègi ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi, maslanja èci ma gani ba. » ³¹ Ay nday nakənj t àra t àhəraya a dala va ti t ənjəki m əd əm oru ma gani ka had nani dək.

Yezu ahəjaraba zal nahaj a seteni àniviyu àzlapay koksah

³² Ka ya ti ndam wuluf ni tasləka ni ti mis ndahanj t àzibiyu zal nahaj ana Yezu. Zal nani ti seteni àniviyu, acafənja nanj ga mazlapana. ³³ Eslini Yezu àgariaba seteni na ana zal nakənj a, mək nanj nakənj àzlapay huya. Mis dal-dalani ye eslini ni dək t àgra ejep gana dal-dal, t əd əm : « Day-day mis tipī zlam akada hini àgravu e Izireyel ndo. » ³⁴ Ay ti ndam *Feriziyen t əd əm : « Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəda ga bay ge seteni. »

Mis ti nday akada t əm b ə m b a k y a b a y m a j ə g a y t a y à b i n i

³⁵ Yezu àsawadaya a kəsa gəđákani bu akaba a kəsa ci6-ci6eni bu. A kəsa ya ti ɛnjua ni va lu ti àcahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit gatay ni bu. Àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay, ahəŋgaraba ndam ya tɛbesey do na đek akaba ndam dərə gərgərana đek. ³⁶ Nanə nakəŋ ərə ɛpia mis dal-dalani na ti tèsia cicihi a. Adaba nday akada ga təmbəmbak ya ti bay majəgay tay àbi ; tàməta6kaba, njəđə àfəŋ ka tay va bi ni. ³⁷ Nahkay àhi ana ndam madəbay nanə ni ahkado : « Mis ya ti tici pakama goro faj ndo ni ti nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz a vəđəŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. ³⁸ Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vəđəŋ ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vəđəŋ gayan bu. »

10

Ndam madəbay Yezu kru mahar cəeni ni (Mark 3.13-19 ; Lək 6.12-16)

¹ Yezu àzalakabu ndam madəbay nanə kru mahar cəeni ni. Àra àzalakabá tay a ti àvi njəđə ana tay ga magariaba seteni ana mis a, ga mahəŋgaraba mis a arməwar gərgərani ba đek akaba ga mahəŋgaraba ndam dərə gərgərana đek. ² Slimi ga ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga məŋani Andre, bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga məŋani Zeŋ, ³ Filip, Bartelemi, Tumas, Meciya bay ya àhəl hadam ni, Zek wur ga Alfe, Tade, ⁴ Simu nanə bəlanə ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahanə ni ti ni Zədas Iskariyot nanə ya ɛgi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu aslər ndam madəbay nanə kru mahar cəeni ni (Mark 6.7-13 ; Lək 9.1-6)

⁵ Nday kru mahar cəeni hini ti Yezu àsləroru tay, àhi ana tay ahkado : « Kəđəgum afa ga ndam jiba ndahanə ba, kəđəgum a kəsa ga had *Samari vu ba daya. ⁶ Ay dəgum ti afa ga ndam *Izireyel nday ya ti akada təmbəmbak mijeni ni. ⁷ Ka ahàr divi nahəma, humi ana mis ahkado : “*Məgur ge Melefit ɛnjia wudak.” ⁸ Həŋgarumaba ndam ya tɛbesey do na, həŋgarumaba mis e kisim ba, həŋgarumaba ndam ambələk a, garumiaba seteni ana mis a daya. Melefit àvi zlam ana kəli ga sulum, lekələm day vumi ana mis ga sulum bilegeni. » ⁹ Àhi ana tay ahkado : « Kəđəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku gru, ku evirzegena, ku siŋgu day kəhəlum e zlembi vu ba. ¹⁰ Ku mbolu, ku endəwi cə cə, ku kimaka, ku aday day kəhəlum ba. Adaba bay magray təwi ti agəski təvi zlam məzumani.

¹¹ « Ka ya ti ekinjumiya a kəsa gəđákani va ahkay do ni a kəsa gəziteni va nahəma, dəbum maslanə ya ti agəskabu kəli di ni. Tamal kəđumia ahàr a ti njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahanə ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹² Ka sarta ya akəhurumiyu a ahay vu afa ge mis nahəma, grumi sa, humi : “*Sulum ge Melefit mələbu akaba kəli.” ¹³ Tamal ti ndam ga huđ ahay nani təgəskabá kəli a, tislia məŋgət sulum a ti sulum gekəli ni amələbu akaba tay. Ay tamal ndam ga huđ ahay nani tislia məŋgət sulum do ni ti sulum gekəli ni aməŋgəkia ke kəli zlam gekəli a. ¹⁴ Tamal ndam ga huđ ahay ni ahkay do ni ga kəsa ni təgəskabu kəli do, tawayay micici pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. ¹⁵ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit

* **10:14** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbər bu ndam ga kəsa ni, tawayay tay va do.

agray seriya ni ti ku ndam *Sodom akaba ndam *Gomor nənğu ni seriya ge Melefıt ya amagrafəŋa kà tay a ni ti ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni do. »

Daliya ya ti amara kama ni
(Mark 13.9-13 ; Lük 21.12-17)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Dəgum. Nihi ti nəsləroru kəli e kidiŋ ge mis vu akada ga bəza təmbak e kidiŋ ga kərá gili bu ni. Nahkay nǰhuma akada ga gavanj na, nǰhaduma kudufa akada ga kurkoduk na. ¹⁷ Bumvu slimi, adaba mis atəgəs kəli, atorı àna kəli ka məlanj ge seriya. Atəzləb kəli àna kurupu a ahay gatay ya *tahəŋgalavú Melefıt ni bu. ¹⁸ Atagrafəŋa seriya kə kəli kə meleher ga gəđákani ga ŋgumna akaba bəbay a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekəli ya akazlapumku ni, mis ndahanj ya ti nday ndam *Zude do ni etici daya. ¹⁹ Ka ya ti atəgəs kəli, atorı àna kəli ka məlanj ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni akaba slala ga ma ya akədəmum ni àhəli ahàr ana kəli ba. Ka sarta nani Melefıt aməhi ere ye ti akədəmum ni ana kəli. ²⁰ Akədəmum ma nani ti lekələm lekələmeni do ; amazlapay ti Məsuf ga Bəŋ gekəli ya e kəli bu ni. ²¹ Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga məŋ gatay ti tábazl tay, ata bəŋ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata məŋ gatayani, atəsəkumoru tay ti tábazl tay. ²² Mis dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməmbərəŋ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefıt amahəŋgay naŋ. ²³ Ka ya ti atagri daliya ana kəli a kəsa bu nahəma, cuhwumoru a kəsa nahəŋ vu. Nəhi ana kəli nahəma, wudaka kendeveŋəm masawadabana kəsa ga had Izireyel a ti nu *Wur ge Mis nǰnǰja àndava.

²⁴ « Maslaŋa ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Evidi day àtam bay ya ti agur naŋ ni do. ²⁵ Maslaŋa ya ti acahay zlam ni, tamal àsəra zlam akada ga maslaŋa ya ti acahi na ti tigia kala-kala. Evidi day tamal əgia kala-kala ata bay ya ti agur naŋ na ti əslia gayan a. Tamal Bay ahay ni tekeđi tahi “Nak *Belzebəl” ti, ndam gayan ni ti atəhi mam ana tay do mam ? »

Təgrafəŋa aŋgwaz a ti kà way ?
(Lük 12.2-7)

²⁶ Yezu adəm keti : « Kəgrumfəŋa aŋgwaz kə mis nday nana ba. Adaba zlam manǰahani ni dek emipivu ; ma manǰahani ni dek emicivu. ²⁷ Nahkay ma ya ti nəhi ana kəli a məlanj ziŋ-ziŋeni bu ni dek, dəmumaya vay-vay a məlanj masladani ba. Ma ya ti təhiviyu ana kəli e slimi vu ni ti zlahum àna naŋ kay-kay ka ahàr ga həma. ²⁸ Kəgrumfəŋa aŋgwaz kà ndam ya takad mis na ba, adaba sifa ge mis ya àndav day-day do ni ti tiŋj koksah. Grumfəŋa aŋgwaz a ti kà Bay ya ti esliki mizligiyu mis a *dəluv ga aku vu ni. Aku gani nani ti azum mis, ejiŋ sifa gayan ga kanǰay-kanǰayani daya. ²⁹ Təbu təsəkum eđiđiŋ ci6-ci6eni cə àna siŋgu bəlanj bi aw ? Ay səruma, eđiđiŋ nday nani ti, tamal Bəŋ gekəli àvay divi gani ndo ni ti ku bəlanj day àmət do. ³⁰ Lekələm day ku məhər ga ahàr gekəli nənğu ni Melefıt àcalaba dek. ³¹ Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku eđiđiŋ kay day kàtamuma tay kə eri ge Melefıt a.

³² « Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ga Baba, naŋ ya a huđ melefıt bu ni. ³³ Ay maslaŋa ya ti adəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anədəm naŋ mis goro do kə meleher ga Baba naŋ ya e melefıt bu ni. »

*Yezu àra ga medekaba mis a**(Luk 12.51-53 ; 14.26-27)*

³⁴ Yezu àdám keti : « Lekulum kàdámum nu nàra a duniya va ti, ti mis tãnjãhad e kidĩj gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nu nàra ti, ti mis tũzirevu sawãj. ³⁵ Nu nàra ti ga medekaba wur ata bãjana, wur dahalay ata mãjana, wal ga wur day nday ata mãj ga zal gana. ³⁶ Ku way way do ndam ga hud ahay gayãj etigi ndam ezir gayãj. † ³⁷ Maslaña ya ti awayay bãjani ahkay do ni mãjani àtam nu nahãma, èsliki miigi mis goro do. Maslaña ya ti awayay wur gayãj zalani ahkay do ni wur gayãj walani àtam nu nahãma, èsliki miigi mis goro do. ³⁸ Maslaña ya ti àgaskabu daliya do ni ti èsliki miigi mis goro do. Ku tamal tawayay *madarfãj nanj kã tãndal nãngu ni, ahãr àdám mãdãbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki miigi mis goro koksah. ³⁹ Maslaña ya ti àdám ajãgur sifa gayãj ti àmãt ba ni ti emiijĩ. Ay maslaña ya ti emiijĩ sifa gayãj azuhva nu ti amãjãgur sawãj, àmãt ãay-ãay do. »

*Zlam ya ti Melefít amãvi ana mis ga sulum ni**(Mark 9.41)*

⁴⁰ « Maslaña ya ti àgaskabã kãli a ni ti àgaskabã nu a daya ; maslaña ya ti àgaskabã nu a ni ti àgaskabu nu ciliĩj do, àgaskabã Bay ya ti àslãrbiyu nu na daya. ⁴¹ Maslaña ya ti àgaskabã bay mahãjgaray *pakama ge Melefít a adaba àsãra maslaña nani bay mahãjgaray pakama ge Melefít ti, nanj day Melefít amãvi zlam ya ti tãvi ana ndam mahãjgaray *pakama ge Melefít ni. Maslaña ya ti àgaskabã mis ge Melefít jirena adaba àsãra maslaña nani mis jireni ti, Melefít amãvi zlam ya ti tãvi ana ndam jireni ge Melefít ni. ⁴² Nãhi ana kãli nahãma, ku way way do tamal àcãhiaya yam liĩj-liĩjena e hijiyem va ana bay mãdãbay nu gũzitena ku bãlan na adaba àsãra maslaña nani bay mãdãbay nu ti, Melefít amãvi zlam azuhva zlam gayãj ya àgray ni, amagãjazlki ahãr do. »

11

¹ Yezu àra èndeveriĩja mãhi ma ana ndam mãdãbay nanj kru mahar cãeni na ti àslãka òru ga macahi zlam ana mis ka had nani akaba ga mãhi ma ge Melefít ana tay.

*Zej bay mãbaray mis ni aslãrkioru mis ka Yezu**(Luk 7.18-35)*

² Zej bay mãbaray mis ni nanj àvu a dangay bu. Àra ècia tãwi ge *Krist ya agray na ti àslãroru ndam mãdãbay nanj ndahanj, ³ awayay ti tãhi : « Nak ti *Bay gãdakani ya amara ni tãk, day ti mãhãtay maslaña nahãj aw ? » ⁴ Nday nakãj tãru tĩnjã afa ga Yezu a ti tãhi ma ganĩ, mãk Yezu àhãnjgrifãj ana tay, àhi ana tay ahkado : « Dãgum kãngahãdumi ana Zej zlam ya ti kicãm akaba ya kipãm ni. ⁵ Humi : “Ndam wuluf tãbu tipi divi, ndam dãra tãsawãday lala, ndam ambãlak tĩgia mis njãlatana, ndam makwaya tici slimi, mis ya tãmãt ni tãngãba, ndam talaga day ticia Ma Mãweni Sulumana.” ⁶ Humi keti : “Maslaña ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahãma, mãmãrvu.” »

⁷ Ndam ya ti Zej àslãrkibiya tay ka Yezu ni tãra tãslãka ti Yezu àzlapaki ke Zej, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kãdãgum a hud gili vu ti ga miipibiya mam ? Kipãmbiya ti mavram ya amãd adãday ni tãk ? ⁸ Do ni ti kãdãgum kipãmbiya ti mam ? Mis mãbakabu azana sulumani akãda ga bay ni tãk ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga singu kayani ni ti nday a ahay ga bãbay

bu timey. ⁹ Ay ti kədægum kîrumbiyu ti mam ? Kîrumbiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, naŋ gani. Nəhi ana kəli nahəma, naŋ ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefit a. ¹⁰ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gəđakani ya amara ni nahkay hi : “Nihi ti nu nəbu nəsləruru bay məslər goro nahəŋ kama gayak ti məslamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefit àslərbiyu ni ti Zeŋ. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni ti àtama mis ya tìwi tay na dek àna gəđakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti naŋ gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama naŋ a. ¹² Kwa ka sarta ya ti Zeŋ bay məbaray mis ni àđəmki ma ka Məgur ge Melefit àbivaya ana kana, Məgur ge Melefit gani akoru kama kama àna njadà ; ndam njədə-njadani təhuriyu. ¹³ E *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkî ni bu akaba a wakita ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni bu dek ti təbu təđəmki ma ka Məgur gani nani, duk àbivu ana sarta ge Zeŋ bay məbaray mis ni. ¹⁴ Ahàr àđəm gəsumkabu ma goro ni : Zeŋ ti nani Eli ya ti Wakita ge Melefit àđəm amaŋga ni. ¹⁵ Maslaŋa ya ti slimî àfəŋ nahəma, mîci lala ! »

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kà way ? Nday akada way ? Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahaŋ təhi ana ndahaŋ ni ahkado : ¹⁷ “Mivia slelim ana kəli a, day kəhəbumfəŋ ndo ; mîdia limis ge kisim ana kəli a, day kîtwəwəm ndo.” ¹⁸ Nəđəm nahkay ti adaba Zeŋ àra ti àzum *dipeŋ do, èsi zum do. Nahkay təđəm seteni àniviyyu. ¹⁹ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipəŋ, nəbu nisi zum. Nahkay mis təđəm nu zal huđ, nəvi vu goro ana zum. Təđəm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ. Ay ti Melefit adafaki məsər zlam gayəŋ ni jireni ti àna təwi gayəŋ ya agray ni. »

Ndam ga kəsa gərgərani ndahaŋ atasay cicihi

(Luk 10.13-15)

²⁰ Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam ga kəsa gərgərani ya ti àgray zlam magray ejep ahar gəđakani eslini ni ; àləgi ana tay ti adaba təmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo. ²¹ Àđəm : « Akəsum cicihi, ndam Koraziŋ ! Akəsum cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nəgra zlam a kay ya mis tîpi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nəgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidəŋ nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani təmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal təmbatkaba majalay ahàr gatay a, təbakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, təbakabiyu viti ka ahàr a. † ²² Ay nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagraŋ seriya ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidəŋ a ni ti ŋgulum, emisli gekəli ni do. ‡ ²³ Lekələm ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahàr akədægum e melefit vu aw ? Aha ! Akədægum ti ka mələŋ ge *kisim sawəŋ. Adaba mam, nəgra zlam kay ya mis tîpi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nəgray zlam nday nani a *Sodom nahəma, ku kani day amal kəsa nani naŋ àbu kekileŋa zlam gayəŋ. ²⁴ Nəhi ana kəli ka fat ya ti Melefit agray seriya zla nahəma, seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Sodom a ni ti ŋgulum, emisli gekəli ni do. »

* **11:10** Malasi 3.1. † **11:21** Məbakabu buhu akaba məbakabiyu viti ka ahàr ti adafaki mis tìtwəwi, təhəŋgalay Melefit, təgri kam-kam. ‡ **11:22** Ndam Tir ti ndam ge elimeni, təsər Melefit do. Ndam Sidəŋ day nahkay.

Maslaņa ya ara afa ga Yezu a ti angət məpəsabana

(Luk 10.21-22)

²⁵ Ka sarta gani nani Yezu àzlapay, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur məlan ya e melefıt bu akaba məlan ya a ga həd ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəngahkia zlam nday nana ka ndam məsar zlam a akaba ka ndam ya tijeņa təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsar zlam do akada ga bəza ci6-cıbeni na sawaņ. ²⁶ İy Bəba goro ni, kəgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə əna naņ a palam. »

²⁷ Adəm keti : « Baba əvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslaņa ya əsar Wur ge Melefıt naņ way ni ti maslaņa gani əbi ; si Bəjani cilij. Yaw maslaņa ya əsar Bəj goro naņ way ni ti maslaņa gani əbi, si nu Wur gayan akaba ndam ya ti nu Wur gayan ni nawayay nədəfiki naņ ana tay ni cilij.

²⁸ « Lekulum ya ti kəməta6uma ga mazay zlam mədəsani ni ti dəguma dek afa goro a. Nahkay ti nu anəvi məpəsabana ana kəli a. ²⁹ Gəsumkabá ma goro ya nəhi ana kəli grum na akada slasla ya təgəskabu təbəki zuk ka tay ni ; cahum zlam afa goro. Adaba nu kudufa, nəgri daliya ana kəli do ; akəpəsumaba afa goro zlam gekəli a. ³⁰ Adaba zlam ya ti nəfəki ke kəli ni ti kəzum tata. Zlam ya nəzəkiyu ke kəli ni day ədəski ke kəli do. »

12

Yezu agur vad məpəsabana

(Mark 2.23-28 ; Luk 6.1-5)

¹ A vad *məpəsabana nahana ba ti Yezu akaba ndam mədəbay naņ ni təbu tasləkaba a vədaņ ga *alkama ba. Ay ti ləwir əbu awər ndam mədəbay naņ ni. Eslini tənəkə ka meheboru alkama ni, tahəpədorü bəza gani. ² Ndam *Feriziyen ni təra tıpia tay a nahkay ti təhi ana Yezu ahkado : « Bay Melefıt ədəm e *Divi gayan ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam mədəbay kur ni tagray tımeı ! » ³ Yezu əra əcia ma gatay na ti əhi ana tay : « Kəjeņgum ere ye ti Devit əgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayan ləwir əwəra tay a, ⁴ nahkay əhuriyu a ahay ge Melefıt vu, əzay *dipen ya təfəkadi ana Melefıt ni. Devit nakəņ əzum, mək əvi ana ndam gayan ni təzum bilegeni. Ay ti Melefıt ədəm e Divi gayan ni bu, mis ndahaņ təzum dipen nani do ; si ndam *maņgalabakabu mis akaba Melefıt ni day kwa ti təzum. ⁵ Magray təwi a vad məpəsabana ba ti Melefıt əcafəņa mis e Divi gayan ya Məwiz əbəki ni ba. Ay ti əbu məbəkiani a wakita nani bu ku a vad məpəsabana ba ndam maņgalabakabu mis akaba Melefıt ni təgray təwi a *ahay gədəkani ge Melefıt ni bu, təcalki tay ka zlam magudarani do ni ti, kəjeņgum ma gani ndo waw ? ⁶ Nəhi ana kəli nahama, maslaņa ya ti atam ahay ge Melefıt ni, naņ əbu ahalay. ⁷ Pakama əbu məbəkiani a Wakita ge Melefıt bu nahkay hi : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, təgri sulum ana ndam ya təcakay daliya ni ; do ni ti nəwayay zlam ya ti tıslıņ ni do.” * Tamal kəsərumba huđ ga ma hina ti, ηgay ndam ya təgudar araņa ndo ni təgudara zlam a ti akal kədəmum do. ⁸ Adaba Bay ya ti adəm təgray zlam hini a vad məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəņgaraba zal nahana ahar bəlan mikəlfiņana

(Mark 3.1-6 ; Luk 6.6-11)

⁹ Yezu əsləka eslina ti əra əhuriyu a ahay gatay ya *tahəņgalavü Melefıt ni vu. ¹⁰ Eslini zal nahana naņ əvu ahar mikəlfiņana. Mis ya təbu eslina ni tawayay

* 12:7 Oze 6.6.

tacalki Yezu ka zlam magudarani, nahkay t̄ahi : « E *Divi ge Melefit ya M̄wiz àb̄eki ni bu ni ti Melefit àva divi a ti t̄ah̄əŋgaraba mis a vad *m̄əp̄əsabana ba waw ? » ¹¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Way e kid̄iŋ gek̄uli bu naŋ àbu àna t̄əmbak gayan̄ b̄əlan̄ m̄ək t̄əmbak ni àdiya e evid̄ va a vad m̄əp̄əsabana ba ti àzaya do ni way ? » ¹² Ay ti mis hihirikeni ti àtam t̄əmbak do waw ? Nahkay ti e Divi ge Melefit ya M̄wiz àb̄eki ni bu ni ti Melefit àvia divi ana mis ga magray sulum a vad m̄əp̄əsabana ba. » ¹³ M̄ək Yezu nak̄əŋ àhi ana zal ya ti ahar mik̄əlfiŋana ni ahkado : « T̄əlb̄iyu ahar gayak ni. » Àra àt̄əlikabiya ti ahar gayan̄ ni àslamalava ègia s̄əndūb̄-s̄əndūb̄ana akada nahan̄ na. ¹⁴ Nahkay ndam *Feriziyen̄ ni t̄əh̄əraya a ahay ni ba ni ti t̄əŋgasvu, t̄əgray sawari ah̄əmamam ti tijin̄ Yezu ni.

Yezu ti naŋ bay m̄əgri t̄əwi ana Melefit

¹⁵ Yezu àra ècia sawari gatay na ti àsl̄əka eslina, òru ka m̄əlan̄ nahan̄. Nahkay mis dal-dal t̄əd̄əboru naŋ m̄ək naŋ nak̄əŋ àh̄əŋgaraba ndam ga arm̄əwar na dek. ¹⁶ Ay ti àl̄əgi ana tay àd̄əm : « K̄əd̄əfum nu ba. » ¹⁷ Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mah̄əŋgaray *pakama gayan̄ Izayi ni m̄àgravu. Pakama gani nani ti nihi :

¹⁸ « Bay m̄əgru t̄əwi ya n̄d̄əkiba ni ti naŋ hi, nawayay naŋ dal-dal ; m̄əb̄əruv goro am̄ərvu àna naŋ dal-dal.

An̄əvi M̄əsuf goro m̄ək am̄əhi ma ge jiri goro ana mis ga had̄ ni dek ;

¹⁹ amal̄əgavu akaba mis do, am̄əvalahay do, maslaŋa emici ma gayan̄ kwaŋa kwaŋa a dala bu do.

²⁰ Emehef̄kaba mavram ya awayay ahūb̄ wud̄ak na do.

Emimet̄iŋ aku ge ceŋgel ya awayay am̄ət wud̄ak ni do.

Amagray nahkay, duk abivoru ana vad ya ti mis ga duniya dek t̄əḡəskab̄a jiri ge Melefit a ni.

²¹ M̄ək mis ga had̄ ni dek at̄əf̄əki ah̄ər ka naŋ, at̄əd̄əm amah̄əŋgay tay. † »

Yezu ti agray t̄əwi àna nj̄əda ge Melefit t̄ək, àna nj̄əda ge Seteni aw ? (Mark 3.20-30 ; L̄uk 11.14-23)

²² Eslini t̄əzibiyu zal seteni nahan̄ ana Yezu. Maslaŋa gani nani ti seteni ni àwulufa naŋ a, acaf̄əŋa naŋ ga mazlapana daya. Yezu nak̄əŋ àh̄əŋgaraba maslaŋa nana ; maslaŋa nani àzlapay, èpi divi. ²³ Mis dal-dalani ye eslini ni dek t̄àra t̄ipia ti àgria ejep ana tay a dal-dal, t̄əd̄əm : « Maslaŋa hini ya àh̄əŋgaraba mis a ni ti wur ge Devit do waw ? » ²⁴ Ndam *Feriziyen̄ ni t̄àra t̄icia ma na ti t̄əd̄əm : « Maslaŋa hini agariaba seteni ana mis a ti si àna nj̄əda ge *Belzeb̄ul bay ge seteni ni kwa. » ²⁵ Yezu àra às̄əra ere ye ti t̄əjalaki ah̄ər na ti àhi ana tay ahkado : « Tamal ndam ga had̄ nahan̄ nday ndayani takad̄vu e kid̄iŋ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had̄ gani etigi ah̄ər. Nahkay day tamal ndam ga k̄əsa ahkay do ni ga hud̄ ahay takad̄vu e kid̄iŋ gatay bu ni ti k̄əsa gani ahkay do ni hud̄ ahay gani àŋgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal *Seteni agariaba seteni ana mis a ti nj̄əda gayan̄ èdeva ; ègia nahkay ti àŋgoru kama ti ah̄əmamam ? ²⁷ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna nj̄əda ge Belzeb̄ul a ti ndam gek̄uli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna nj̄əda ga way ? Nahkay zlam ga ndam gek̄uli gek̄uleni ya tagray ni ti ad̄afaki ere ye ti k̄əd̄əmum ni ti ma ga malfada. ²⁸ Nagariaba seteni ana mis a ti àna nj̄əda ga *M̄əsuf ge Melefit a sawan̄. Goro ya ngray nahkay ni ti ad̄afaki *M̄əgur ge Melefit ènj̄ikia ke k̄uli a àndava. »

† 12:21 Izayi 42.1-4.

²⁹ Yezu àdám keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njéda-njédani vu ti mæk ahálféna zlam gayan a mənjad mǎwəl nan̄ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla nan̄ a day kwa ti ahálféna zlam gayan a. ³⁰ Maslaña ya ti nan̄ àbi akaba nu bi nahəma, nan̄ zal ezir goro. Nahkay maslaña ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafuya tay a sawan̄.

³¹ « Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya ti tagudar ni dek akaba ndivey ya ti tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəña kà tay a. Ay maslaña ya ti endivi Məsuf gayan ni ti magudar zlam gayan nani ti Melefit aməmbərfəña do simiteni. ³² Maslaña ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu *Wur ge Mis ni ti Melefit aməmbərfəña zlam magudarani gayan nana. Ay maslaña ya ti adəmki ma magədavani ka *Məsuf Njəlatani ni ti ku ka sarta hini Melefit àmbərfəña do, ku ka mələñ məweni ya Melefit amagraya ni day aməmbərfəña do. »

Məngəhaf ti təsərkaba àna bəza gana

(Luk 6.43-45)

³³ Yezu àdám keti : « Nədám nahəma, tamal məngəhaf sulumani ti bəza gani day sulumani. Ay tamal məngəhaf magədavani ti bəza gani day magədavani. Nahkay məngəhaf ti təsərkaba tay àna bəza gatayana. ³⁴ Lekələm ti medékw ! Lekələm ndam magədavani, kədámum ma sulumani tata waw ? Adaba pakama ya ti aharaya a ma ge mis ba ni ti àsabikia ka məbərur a palam. ³⁵ Nahkay mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam manğahani sulumani ya àniviya a məbərur bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam manğahani magədavani gayan ba. ³⁶ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kə mis a ni ti ku way way do amahəngarfəñ kà pakama gayan magədavani ya àdám ni dek. ³⁷ Adaba ka fat ge seriya nani emizli kur ti pakama gayak ya kədám ni ; aməwəl kur ti pakama gayak ya kədám ni daya. »

Ere ye ti Melefit àdafaki àna Zonas ni

(Mark 8.11-12 ; Luk 11.29-32)

³⁸ Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen ndahan təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mawayay ti griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a. » ³⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, tǎfaki ahàr ke Melefit do, tawayay tǎgriaya ere ye ti mis tìpi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ere ye ti àdafaki àna Zonas bay mahəngaray *pakama gayan ni ana tay cilin. ⁴⁰ Akada ga Zonas ya ànjəhadviyu a huđ ge kilif vu vad mahkər ni ti, nu *Wur ge Mis day anagraviyu vad mahkər a had vu. † ⁴¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kə mis a dek nahəma, ndam Niniv eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tǎra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tǎmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gədəkana ti kəsərum do aw ? § ⁴² Ka fat ge seriya nani ti bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècikbiyu kwa kə sliri ga mələñ ga mara məbi slimi ana pakama ga

† 12:40 Mənjay Zonas 2.1. § 12:41 Niniv ti kəsa gədəkani ya Melefit àsləroru Zonas eslini ni (Zonas 1.2).

Salomon bay mäsär zlam ni. Ay ahalay ti mis äbu ätama Salomon äna gəđakana ti kəsərum do aw ? »

Seteni äsləkiaba ana mis a ti anjwiviyu tata

(Lük 11.24-26)

⁴³ Yezu ädäm keti : « Tamal ti seteni äsləkiaba ana mis a ti, akoru a hud gili vu ka məlan ya ti yam äbi ni, adəbay məlan manjəhadani. Ay anjət məlan manjəhadani do ; ⁴⁴ nahkay ti adäm : “Nğulum nənguvoru a arəj goro ni vu zlam goro.” Ära ənja ti ähuriyu ädi ahär ana arəj ni məslədabana, maslamalabana lala. ⁴⁵ Eslini nəj nakəj asləka akoru azalakivabiyu seteni ndahañ adəskəla, nday nani dek tətam nəj äna cuday. Mək nday nakəj dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəj ni bu. Nahkay maslanja nani ti manjəhad gayan ni egi nğulum gayan ya ahaslani ni keti. Mis magədavani ye e hini vu ni day atəri ana tay ti nahkay. »

Ndamam ndam ga hud ahay ga Yezu ededij ededijeni ni mam ?

(Mark 3.31-35 ; Lük 8.19-21)

⁴⁶ Ka ya ti Yezu nəj äbu azlapi ana mis dal-dalani ni ti mən ga Yezu akaba bəza ga mən ga Yezu tära, nday təbu e mite bu tawayay təhi ma. [⁴⁷ Nahkay maslanja nahəñ ähi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. »] ⁴⁸ Yezu ähəñgrifəñ, ähi ahkado : « Mən goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ⁴⁹ Mək Yezu nakəj eduki ahar ka ndam madəbay nəj ni, ädäm : « Mən goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ⁵⁰ Adaba maslanja ya ti agray ere ye ti Bəñ goro nəj a hud melefıt bu awayay ni ti, nəj nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

13

Bay mabəhad hilfi ga zlam

(Mark 4.1-9 ; Lük 8.4-8)

¹ Ka fat nani Yezu ähəraya a ahay ba, öru anjəhad kə gəvay ga dəluv ni. ² Eslini mis kay tōru kə gəvay gayan. Nahkay nəj nakəj kəy äcəliyu a *slalah ga yam vu anjəhadviyu digəs. Mis dal-dalani ni ti ni nday ka dəñ-dəñ. ³ Yezu nakəj ähi ma ana tay gərgəri kay äna ma *gozogul, ädäm : « Maslanja nahəñ ähəraya öru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Nəj äbu abəhadöru hilfi ga zlam ni ti 6al gani ädəgoru e divi bu. Nahkay edidij tära təndaba. ⁵ Bal gani keti ädəgoru ka pələd ya had ähəcaki ni. Äfətaya huya, adaba had äki ka pələd ni kay bi. ⁶ Ära äfətaya, fat ära ävədia ti ehiriñaba adaba äbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti ädəgiyu a adak vu. Ka ya ti äfətaya təbu tədəkkabu nahəma, adak ni təngecekabä. ⁸ Bal gani keti ädəgoru ka had sulumani. Ära äfətaya ti äbi bəza. Bəlan gani äbi bəza diñ, bəlan gani keti bəza kru kru muku, nahəñ ni ti ni kru kru mahkər. » ⁹ Yezu ädäm keti : « Maslanja ya ti slimi äfəñ ni ti miçi lala. »

Yezu adäm ma äna ma gozogul kwa ti kamam

(Mark 4.10-12 ; Lük 8.9-10)

¹⁰ Ndam madəbay Yezu ni təhədäkfəñbiyu kə Yezu, təhi ahkado : « Kəhi ma ana tay äna ma *gozogul kwa ti kamam ? » ¹¹ Ähəñgrifəñ ana tay, ähi ana tay ahkado : « Lekulum ti Melefıt ädəfikiaaba zlam manğahani äki ka Məğur gayan na ana küli a, ti kəsərum. Ay nday ti ädəfikiaaba ana tay a vay-vay ndo. ¹² Adaba maslanja ya ti zlam gayan äbu ni ti atəvikivu, amələbu äna zlam dal-dal əsabəy. Ay maslanja ya ti zlam gayan äbi nahəma, ku ere ye ti äfəñ ni

day atəzafəŋa. ¹³ Nəhi ma ana tay əna ma gozogul nahkay ti ađaba ku tamal taməŋjaləŋ ka zlam lala nəŋgu ni ti pi do ; ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəŋgu ni ti ci do.

¹⁴ « Gatay ya təbu tagray nahkay ni ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ađəmbiyu ni ađərvu. Ađəm : “Ku tamal kəbumi slimi ana zlam lala nəŋgu ni ekicəm do. Ku tamal kəməŋjumləŋ ana zlam lala nəŋgu ni ekipəm do.

¹⁵ Ađaba mis nday ndani ti ma ya nəhi ana tay ni ətiri ana tay do simiteni, ađaba tirika slimi gatay a, təbakabá eri gatay a.

Təgray nahkay ti, ti ti ci zlam ba, ti pi divi ba, təsər zlam ba ; tawayay ti təmbatkaba majalay ahər gatay a ba daya.

Tamal təmbatkaba ti akal nəhəŋga tay a.” *

¹⁶ « Ay lekələm ti mərumvu ađaba eri ađəŋ kə kuli, kipəm divi ; slimi day təfəŋ kə kuli, kicəm zlam. ¹⁷ Nəhi ana kuli nahəma, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit kay akaba ndam jireni kay ya ahaslani ni təwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti ti pi ndo. Təwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti ti ci ndo. »

Yezu ađafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

¹⁸ « Ay lekələm ti bumi slimi ana ma ya ti ma *gozogul əki ka bay mabəhad hilfi ga zlam ni awayay ađəmki ni. ¹⁹ Tamal mis təbi slimi ana pakama ya tədəmki ka *Məğur ge Melefit ni, ti ci do ni ti, nday akada divi ya hilfi ga zlam ađəgaki ni. *Seteni ara ahəliaba pakama ya ti təgəskabu na ana tay a. ²⁰ Mis ndahaŋ day təbu, nday akada pəlad ya hilfi ga zlam ađəgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti təgəskabu əna məmərani həya. ²¹ Ay pakama nani əhuriviyu ana tay a məbərur vu do, akada ge sliri ya ti tərü a had vu do ni ; təgəskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzladani ədia ahər ana tay a, ahkay do ni mis təgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbəŋ həya, təgəskabu va do. ²² Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti ədiyü a hüd ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. Ay majalay ahər ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay ; zlam nday nani təŋgecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani ti ci ni əzaya araŋa do. ²³ Mis ndahaŋ ti ni ti ci pakama ge Melefit. Ti ci ti təgəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam ađəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlaŋ gani abi bəza diŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni ti ni bəza kru kru mahkər ni. »

Ma gozogul əki ka ayum

²⁴ Yezu nakəŋ əŋgəhadı ma *gozogul nahaŋ ana tay keti, ađəm : « *Məğur ge Melefit ti təzavu ata mis ya ti əzligi hay gayan sulumani a vədaŋ gayan bu ni. ²⁵ Ay məlavad əra əgia, mis tıŋjikaba dəwir a ti zal ezir gayan öru əzligikiviyu ayum mək əsləka zlam gayan a. ²⁶ Ka ya ti təra təfətaya, təbu tabay ahər nahəma, ayum ni day əsərü. ²⁷ Ndam məgri təwi ana bay ga vədaŋ ni təra ti pi ti tərəkia ka bay ga vədaŋ na. Təhi : “Bay geli, kizligi a vədaŋ bu ni ti hay sulumani timey ! Ay ti ayum ni əhəraya ti eley ?” ²⁸ Əhi ana tay : “Əgray ere nani ti zal ezir goro.” Eslini ndam məgri təwi ni təhi : “Kawayay ti mōru mījeba waw ?” ²⁹ Naŋ nakəŋ əhi ana tay : “Aha ! Kijəməba ba, ađaba tamal kijəməba ti bi ekijəməba akaba hay na. ³⁰ Brəŋum tay nahkay hayaŋ. Eminjəka ka sarta ga mabazana day kwa ti anəhi ana ndam mabazani ni

* 13:15 Izayi 6.9-10.

ahkado : Bazumaba ayum na, wəlumaba ti kəjumiaba aku a, hay ni ti ni kəhəlumubiya kəbumiyu a guvur goro vu.” »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni akaba ke miwisin
(Mark 4.30-32 ; Lək 13.18-21)

³¹ Yezu àhi ma *gozogul nahan ana tay keti, àdəm : « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni. Mis àzay, əzligi a vədan gayan bu. ³² Hilfi gani ti gəziteni e kidin ga bəza ge hilfi ndahan ya a duniya bu ni dek. Ay ka ya ti àfətaya ni ti àdəka àtam zlam ndahan ya e dini bu ni dek, ègi mənğəhaf. A6al ahar, edidin tara tagraviyu lala gatay a huđ gani vu. »

³³ Yezu nakəŋ àhi ma gozogul nahan ana tay keti, àdəm : « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba *miwisin. Wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudətatay àna nan. Nahkay miwisin ni ewisinaba humbu na dek. »

Yezu azlapay àna ma gozogul kwa ti kamam
(Mark 4.33-34)

³⁴ Yezu àhi ma ana mis dal-dalani ni ti dek ana ma *gozogul. Ma gayan ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi. ³⁵ Àhi ana tay nahkay ti, ti ma ga bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni mągravu. Ma gani nihi :
« Anəhi ma ana tay ti àna ma *gozogul ;
ma goro ya anəhi ana tay ni ti ma manğahani kwa ka mənjàki ga məlan.† »

Yezu adafaba ma gozogul ya àdəmki ka ayum na

³⁶ Eslini Yezu àmərbu mis dal-dalani ni, őrü a magam. Eslini ti ndam madəbay nan ni təhədakfəŋiyu təhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kədəmki ka ayum ya àfət a vədan bu na ana leli a zla aw. » ³⁷ Àhi ana tay ahkado : « Maslanja ya ti ezligi hilfi sulumani ni ti nu *Wur ge Mis. ³⁸ Vədan ni ti duniya ; hilfi sulumani ni ti ni ndam ya nday a *Məgur ge Melefit bu ni. Ayum ni ti ndam ya tadəbay *Seteni ni, ³⁹ zal ezir ya ezligi ayum ni ti Seteni. Sarta ga mabaz zlam ni ti mandav ga duniya. Ndam ya tabaz zlam ni ti ni *məslər ge Melefit. ⁴⁰ Yaw akada ya tijebe ayum a, təjiaba aku a ni ti, ka mandav ga duniya day atagray ti nahkay : ⁴¹ nu Wur ge Mis anəslərbiyu məslər goro, atəhələba ndam magudar zlam na dek akaba ndam ya ti tijinčia mis ke divi a na dek a Məgur goro ba. ⁴² Mək atəbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini ti etitəwi, atəhəpədkabu əslər adaba daliya ya atəcakay ni. ⁴³ Ay ti ndam jireni ni atəsləday akada ga fat ni a Məgur ga Bəŋ gatay bu. Maslanja ya ti slimı àfəŋ nahəma, mići lala. »

Ma gozogul àki ke elimeni manğahani a vədan bu akaba àki ke ebirli

⁴⁴ « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba elimeni manğahani a vədan bu ni. Maslanja nahan əbu, őrü àdi ahər, əzaba àmbati məlan əŋgəhkiyu, àmərva dal-dal. Nahkay əsləka əsəkumoru zlam gayan dek mək əsəkum vədan nani.

⁴⁵ « Nahkay day Məgur ge Melefit ni àzavu ata bay ga cakala ya ti adəbay ebirli sulumani ni. ⁴⁶ őrü àdia ahər ana sulumana bəlan àtam ndahan ni ti őrü əsəkumoru zlam gayan dek mək əsəkum ebirli nani. »

Ma gozogul àki ka zəva

⁴⁷ « Nahkay keti, *Məgur ge Melefit ti àzavu ata zəva ya ti tətəliya a dəluv va, təgəsaya kilif gərgərana kay àna nan a ni. ⁴⁸ Tamal kilif ni təhurviya a zəva ni va, zəva ni àrəha ti tagəjahaya ka dən-dən a, tanjəhad, tapalakaba kilif na. Kilif sulumani ni təbiyu a hətək vu, ya ti àbəlay do ni ti ni, taboru

† 13:35 Limis 78.2.

tay. ⁴⁹ Ka mandav ga duniya day amagravu nahkay. Məslər ge Melefit atara təhəlkiba ndam cüdəy əkiba ka ndam jirena ⁵⁰ ga məbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini etitəwi, atahəpədkabu əslər adaba daliya ya atəcakay ni. » ⁵¹ Yezu nakəŋ əhi ana tay : « Kicəma ma goro ya nəhi ana kəli na dək aw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : « Iy, mićia. » ⁵² Mək naŋ nakəŋ əhi ana tay ahkado : « Nahkay ti bay *məsər Wakita ge Melefit lu, tamal əsəra zlam a əki ka Məgur ge Melefit a lala ti təzavu ata bay ahay ya ti aŋgazlaya zlam mawəna akaba midigwena e elimeni gayan ya aŋgah ni ba ni. »

Ndam Nazaret təfəki ahər ka Yezu do
(Mark 6.1-6 ; Lük 4.16-30)

⁵³ Yezu əra əndeveriŋa ma *gozogul nday nana ti əsləka eslina, ⁵⁴ ərə a kəsa gayan vu ka məlan ya ədək ni. ərə ənjua ti əcahi ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəŋgalavü Melefit ye eslini ni bu. Təra tićia ma gayan ya əcahi ana tay na ti əgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm ahkado : « Məsər zlam hini ti əcahay eley ? Aŋgət njədə ga magray ere ye ti day-day mis tiپی ndo ni ti eley ? ⁵⁵ Naŋ wur ga bay madar zlam ni do waw ? Məjani ti Mari do waw ? Bəza ga məjani ata Zek, Zəzef, Zəd, Simu do waw ? ⁵⁶ Bəza ga məjani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? Aŋgət njədə ga magray zlam nani dək ti eley ? » ⁵⁷ Azuhva nani ti mis nday nani təwayay məfəki ahər ka Yezu ndo. Ay Yezu nakəŋ əhi ana tay : « Bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti, təwayay naŋ a kəsa gayan bu do. Ata bəjani akaba ndam ga huđ ahay gayan day təwayay naŋ do, si a kəsa ndahan bu kwa ti mis təwayay naŋ. » ⁵⁸ Eslini Yezu əgray zlam ndahan ya ti mis tiپی day-day ndo ni kay ndo huya adaba təwayay məfəki ahər do.

14

Takad Zəŋ bay məbaray mis ni
(Mark 6.14-29 ; Lük 9.7-9)

¹ Ka sarta gani nani ti mis təbu təzlapaki ka Yezu. Təbu təzlapaki nahəma, *Erot bay Gelili ni əcia pakama gatay ya ti tədəm na. ² Naŋ nakəŋ əhi ana ndam ya təgri təwi ni ahkado : « Naŋ nani ti Zəŋ bay məbaray mis ni, əməta mək aŋgaba e kisim ba. Agray zlam magray ejep tata ti adaba aŋgaba e kisim ba palam. » ³⁻⁴ Bay Erot ədəm nahkay ti azuhva zlam ya əgravu ni. Zlam gani nihi : Erot əzafəŋa Erodiyət wal ge Filip a ; Filip ti wur ga məŋ ga Erot. Əra əza wal na ti Zəŋ bay məbaray mis ni əhi ahkado : « Kəzay Erodiyət ti əwəsl. » Zəŋ əra əhia ma nahkay ti bay Erot nakəŋ əhi ana ndam gayan təgəs naŋ, təwəl, təfiyu a daŋgay vu, mək təgray nahkay. ⁵ Erot əwaya makada Zəŋ a, ay ti aŋgwəz əwərfəŋa naŋ kə ndam *Zədə a, adaba nday dək tədəm Zəŋ ti naŋ bay məhəŋgaray *pakama ge Melefit.

⁶ Ay a vad nahan, Erot əgra wuməri ge miwivu gayan a, əzalakabá mis a. Eslini wur ga Erodiyət dahalayani əhurkiviyyu ka tay, mək əhəbəy kə meleher gatay. Əra əhəbəa nahkay ti həbəy gayan ni əgia eri ana bay Erot a dal-dal. ⁷ Nahkay Erot nakəŋ əmbadi ana wur ni dək, əhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni dək nəvuk. » ⁸ Wur ni məjani əra əbikia ma ti əhi ana Erot ahkado : « Nawayay ti kəvu ahər ge Zəŋ bay məbaray mis ni ahalay, təfukibiya ka paranti a ! » ⁹ Bay ni əra əcia pakama ga wur na ti əhəlia ahər a. Adaba əmbadia ana wur na kə meleher ge mis na ti ekeli ere ye ehindi ni koksah. Nahkay əhi ana ndam gayan təgri ana wur ni akada ya əwayay ni, ¹⁰ əsləroru

mis a ahay ga dangay ni vu ge mekelkibiya ahàr ke Zeñ a. ¹¹ Tàra tàzibiya ahàr ge Zeñ nakəñ a ana wur dahalay na ka paranti a ti nanj nakəñ àzikaboru ana mañani. ¹² Ndam madəbay Zeñ ni tàra ticia ti tòru tàzay kisim gani, tili. Tàra tilia ti tòru tàhi ma gani ana Yezu.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Mark 6.30-44 ; Lük 9.10-17 ; Zeñ 6.1-14)*

¹³ Yezu àra ècia tàkada Zeñ a ti àcəliyu a *slalah ga yam vu, àsləka eslina, òru gwar ka məlanj nahəñ. Məlanj gani nani ti drinj a huđ gili bu. Ay mis dal-dalani ni tàra ticifinja dađay a ti tàdəboru nanj àna asak. ¹⁴ Yezu àra àhəraya a slalah ga yam ni ba, èpia mis dal-dalani na ti tàsia cicihi a dal-dal. Nahkay àhəngaraba ndam ya tèbesey do na e kidinj gatay ba.

¹⁵ Məlakarawa àra ègia ti ndam *madəbay Yezu ni tərəkia, tàhi ahkado : « Leli nihi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. Hi ana mis ni tàsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu tàdəboru zlam məzumani. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəngrifəñ ana tay, àdəm : « Tàsləka day ti kamam ? Lekuləm lekuləmeni vumi zlam məzumani ana tay. » ¹⁷ Nday nakəñ təhəngrifəñ, tàhi : « Araña àfəñ kè leli ahalay bi ; si *dipəñ zlam, tàkivu kilif cə cilinj. » ¹⁸ Nanj nakəñ àhi ana tay : « Həlumubiya ahalay a. » ¹⁹ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjàhadə a ga hađ ke kəzir a, mək nanj nakəñ àhəl dipəñ zlamani ni tàkivu kilif cəeni ni, àmənjuoru e melefít vu, àgri səsü ana Melefít. Àra àgria səsü a ti èsekaba dipəñ na, mək àbi ana ndam madəbay nanj ni ge midieni ana mis dal-dalani ni. ²⁰ Mis nakəñ dek təzum təzum, tərəhkaba. Kələñ gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvü hətək kru mahar cə àna nanj. ²¹ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam ; wál akaba bəza ti tàcalkivu tay ndo.

*Yezu asawadaki ka ahàr ga yam
(Mark 6.45-52 ; Zeñ 6.15-21)*

²² Ka gani nani ti Yezu nakəñ àhi ana ndam madəbay nanj ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru kama gayəñ hayəñ ke ledi ga dəluv ni, day kwa ti nanj nanjani aməhi ana mis ni ti tèdevu, tàsləka. ²³ Tàra tèdeva akaba mis na ti Yezu nakəñ àcəloru a həma vu drinj drinj akaba mis ga mahəngalay Melefít. Məlakarawa àra ègikia, nanj ka ahàr gayəñ eslini. ²⁴ Ndam madəbay nanj ni ti ni tàsləka àna slalah ga yam gatay na, tigia drinj drinj akaba dəñ-dəñ a. Aməd nanj àbu adəđay slalah ga yam gatay ni agrioru daliya ana tay, ahəngarbiyu tay kələñ. ²⁵ Də gwendeli-gwendeli ti Yezu nakəñ àrəkioru ka tay, asawadakioru ka ahàr ga yam ni njuwarəñ-njuwarəñ. ²⁶ Ndam madəbay nanj ni tàra tìpia nanj a, nanj àbu asawadaki ka ahàr ga yam nahkay ti bəruv àtikaba ana tay a, tədəm : « Maslaña àmbavakiva ke leli a ! » Nahkay nday nakəñ tğra anğwaz a, təzlah. ²⁷ Ay Yezu nakəñ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njədə, nu timey. Anğwaz àwər kəli ba. »

²⁸ Eslini Piyer àhi : « Bay goro, tamal nak edefinj ti vu divi nəsawadkioru ka ahàr ga yam ni bilegeni ti nòru afa gayak. » ²⁹ Yezu àhi : « Ra. » Nahkay nanj nakəñ àhəraya a slalah ga yam ni ba, àsawadakioru ka ahàr ga yam ni àrəkioru ka Yezu nakəñ. ³⁰ Ay àra èpia aməd na àbu akəzlay dal-dal ti àgra anğwaz a ; nahkay yam ni awayay anday nanj. Nanj nakəñ àzlah, àdəm : « Bay goro, həngay nu ti ! » ³¹ Eslini Yezu àtəloru ahar həya, àgəs nanj, mək àhi : « Məfəku ahàr gayak àhəca ; kajalay ahàr cə cə ti kamam ? » ³² Nday nakəñ tàra təcəliya a slalah ga yam ni va ti aməd ni day àmbrəñ makəzłani həya. ³³ Eslini

nday ya tëvu a slalah ga yam bu ni dek tàbèhadi mirdim ana Yezu nakəŋ, t̄hi :
« Nak ti Wur ge Melefit ededīŋ. »

*Yezu ahəŋgaraba mis ka had Zenizaret a
(Mark 6.53-56)*

³⁴ Ka ya ti tàslaka, t̄həra dəluv na àndava ni ti nday ka dəŋ-dəŋ ka had Zenizaret. ³⁵ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni t̄ara t̄ahəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti mis ga had nani t̄əsəra Yezu a h̄aya. T̄ara t̄əsəra naŋ a ti t̄oru t̄hi ma gani ana mis ga k̄esa ga had nani, nahkay t̄əhəlibiyu ndam ya t̄ebesey do ni dek. ³⁶ T̄əgri kam-kam ti mis nday nani ya t̄ebesey do ni t̄injifiŋ k̄a ma ga azana gayan ni ciliŋ. Nday ya ti t̄injifiŋa ni dek t̄əŋgaba.

15

*Gejewi àki ka zlam ga ndam ya ahaslani ya t̄əcahi ana mis ni
(Mark 7.1-13)*

¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahan akaba ndam ndahan ya *t̄əsəra Wakita ge Melefit a ni tàslakabiya a Zeruzalem a, t̄ərəkia ka Yezu a, t̄hi ahkado : ² « Ndam madəbay kur ni t̄əgəskabu magray zlam akada ga ata bəŋ geli ya ahaslani t̄ədəfiki ana leli ni do ni ti kamam ? T̄əzum zlam day t̄əbarakaba ahar àna divi gana do ni. » ³ Yezu ahəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekuləm day kagударum *Divi ge Melefit àna manjəhad ga ndam gekali ya ahaslani ni ti kamam ? ⁴ Melefit àdəm ahkado : “Ngwioru a had ana ata buk ata muk.” * Àdəm keti : “Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do ni mənani nahəma, t̄akada naŋ a.” † ⁵ Ay lekuləm zla ti kədəmum ahkado : “Maslaŋa nahəŋ esliki məhiani ana bəŋani ahkay do ni ana mənani : Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna naŋ ni, sədaga ge Melefit.” ⁶ Maslaŋa nani àdəma ma nahkay nahəma, kədəmum tamal àjənaki ata bəŋani ata mənani va do ni ti àgray arəŋa do. Lekuləm kəgrum nahkay ti, kəmbərəŋuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərəŋuma ti kəfumviyu pakama gekali ya kakahum ni a məlaŋ gani vu huk. ⁷ Lekuləm kawayum ti mis t̄ədəm lekuləm ndam jireni, ay ti lekuləm ndam jireni do ! Melefit àdəma ma sulumana a wakita ga bay mahəŋgaray *pakama gayan Izayi ni ba. Pakama gayan ya ti àdəm ni, àdəmki ti ke kuli. ⁸ Àdəm ahkado :

“M̄is hini tazləbay nu àna ma ciliŋ, t̄əjalaku ahàr do simiteni.

⁹ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya t̄əcahay ni ti ka mawayay ge mis ciliŋ, do ni ti ka mawayay goro do.” ‡ »

*Zlam ya ti tagray mis « n̄jəlatani do » ni
(Mark 7.14-23)*

¹⁰ Yezu àzalakabu mis kayani ni, àhi ana tay : « Lekuləm dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti k̄icəm lala. ¹¹ Ere ye ti a dala bu, mis azum àna ma gayan, agray naŋ “*n̄jəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaŋa gani adəm àna ma gayan ni day kwa ti agray naŋ “n̄jəlatani do.” » ¹² Eslini ndam madəbay naŋ ni t̄ərəkia, t̄hi ahkado : « Ma gayak ya kədəm ni àzumia bəruv ana ndam *Feriziyen na ti kəsərkia waw ? » ¹³ Yezu nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Məŋgəhaf ya ti Baba naŋ ya e melefit bu àjav ndo ni lu ataradaba. ¹⁴ N̄ədəm nahəma, brəŋum tay ; nday ti ndam wuluf ya t̄ədəfəŋa

* 15:4 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. † 15:4 Mahərana 21.17. ‡ 15:9 Izayi 29.13.

ahar kà ndam wuluf ndahaŋ a ni. Tamal zal wuluf adafəŋa ahar kà zal wuluf nahaŋ a ti nday cecəeni atədəgiyu e evid vu. »

¹⁵ Eslini Piyer ahəŋgarfəŋ, àhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kəđəm ni ana leli a zla aw. » ¹⁶ Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekuləm day kekilenə kəsərum zlam do waw ? ¹⁷ Adaba ere ye ti mis afiyu a ma vu ni dek ti ahuriyu a huđ vu cilin, mak atəhiyu azay gani e dəgzey vu ti kəsərum do waw ? ¹⁸ Ay ere ye ti mis azlapay ni ahəraya ti a məbəruf gayan ba, ma gani nani day kwa ti agudar naŋ, agray naŋ “njəlatani do.” ¹⁹ Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbəruf ge mis ba. Nahkay ti ajalaki ahàr ka zlam magudarani gərgəri dek : ka makad ahàr, ka magray hala, ka magray mesəwehvu, ke miği akal, ka masəkad malfada akaba ka məsivani ana mis. ²⁰ Ere ye ti agray ti mis egi “njəlatani do” ni ti zlam nday nani. Ay ti məzum zlam mənjad məbaray ahar akada ge divi ga ata bəŋ gekuli ni ti àgray ti mis egi “njəlatani do” do. »

*Wal nahaŋ naŋ wur Zude do afəki ahàr ka Yezu
(Mark 7.24-30)*

²¹ Yezu əsləkaba eslina, ərə ka hađ ga kəsə Tir akaba ga kəsə Sidon. ²² Wal Kanaŋ nahaŋ naŋ əbu eslini. Wal ni ərə epia Yezu a ti ərəkia àna zlahay a, əđəm : « Bay goro, *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! Wur goro dahalayani əbiyu ebesey do, seteni əbu agri daliya dal-dal. » ²³ Ay ti Yezu əhəlkaba ma ndo. Eslini ndam madəbay naŋ ni təhi ana Yezu ahkado : « Garay wal hini, adaba naŋ əbu azlahləŋbiyu kə leli, əmbrəŋ do ni. » ²⁴ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Təslərbiyu nu ahalay ndo. Təslərbiyu nu ti ana ndam *Izireyel cilin, adaba nday akada təmbəmbak ya ti tijia ni. »

²⁵ Ay ti wal ni ərə əbəhadı mirdim grik ana Yezu meleher ndıf ana hađ, àhi : « Bay goro, jənaki nu ti ! » ²⁶ Eslini Yezu ahəŋgrifəŋ ana wal nakəŋ, àhi ahkado : « Təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərə ti əbəlay do. » ²⁷ Mək wal nakəŋ əđəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ge mis ya tadəgoru a huđ ga mələŋ məzumki zlam vu ni, ku kərə gatay day tapalaba təzum timey. » ²⁸ Eslini Yezu àhi ana wal nakəŋ : « Wal ni, kəbu kəfəku ahàr lala ; ere ye ti kihindi ni məgravu akada gayak ya kawayay ni. » Ka sarta gani nani wur gayan ni əŋgaba huya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər gərgərana

²⁹ Yezu əsləka eslina, ərə kə gəvay ga dəluv Gelili. ərə enjua ti əcəloru a həma vu. ərə əcəloya ti ənjəhad digas. ³⁰ Eslini mis dal-dal tərəkia, təhəlibiyu ndam jəgwer, ndam wuluf, ndam dərə, makwayá akaba ndam ga arməwər ndahaŋ gərgərani, təbəhad tay kə gəvay gayan mək naŋ nakəŋ ahəŋgaraba tay a. ³¹ Mis dal-dalani ni təra tipia ndam makwaya ya təzlapay koksah ni təbu təzlapay, ndam dərə təŋgaba tigia sənduə-sənduəana, ndam jəgwer təsawaday lala akaba ndam wuluf təbu tipi divi nahəma, təmərvá dal-dal, nahkay tazləbay Melefit ga ndam *Izireyel ni.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad
(Mark 8.1-10)*

³² Yezu əzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day əfəŋ kə tay va bi. Ay ti nəwayay məmbrəŋ tay ti tasləka àna ləwir a do. Tamal nəhi ana tay “Slakuma” mənjad məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njədə amələfəŋ kə tay ka ahàr divi ga masləkana bi. » ³³ Ndam madəbay naŋ ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a huđ gili hini bu ni ti məhəlibiyu

*dipeŋ ana tay tərəh àna naŋ dek ti eley ? » ³⁴ Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Dipeŋ àfəŋ kè kuli ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Dipeŋ àfəŋ kè leli adəskəla akaba kilif ci6-ci6eni 6al. »

³⁵ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjuhada a ga haɗ a. ³⁶ Təra tənjuhada ti àhəl dipeŋ adəskəlani ni akaba kilif ni, àgri səsɪ ana Melefit. Àra àgria səsɪ a ti èsekaba, àvi ana ndam maɗəbay naŋ ni, ndam maɗəbay naŋ ni ti ni tiɗi ana mis dal-dalani ni dek. ³⁷ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna naŋ a. Təcakalaviyu məgəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvù hətək adəskəla àna naŋ. ³⁸ Mis ya təzum zlam eslini ni agray mis dəbu faɗ, təcalkivu wál akaba bəza ndo. ³⁹ Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni « Sləkuma, » mək təsləka. Eslini Yezu nakəŋ àcaliyu a *slalah ga yam vu àsləka, 6ru ka haɗ Magadaŋ.

16

Zlam ya mis tiɗi ɗay-ɗay ndo ni (Mark 8.11-13 ; Lək 12.54-56)

¹ Ndam *Feriziyen ndahaŋ akaba ndam *Seduseyen ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, tawayay tatakar naŋ ti mǎgudar zlam ; nahkay ti təhi : « Griaya ere ye ti miɗi ɗay-ɗay ndo na ana leli a, ti māsər ere ye ti kagraŋ ni ti kagraŋ àna nǎɗa ge Melefit. » ² Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mələkarawa, fat àbu adiyu, tamal kɪpəma huɗ melefit a ndize ti kəɗəmum : “Hajəŋ ti mələŋ amanja nǎlata.” ³ Ge miledə tamal kɪpəma huɗ melefit a dilin-dilin ti kəɗəmum : “Kani ti avər ara atəd.” Nahkay kəsəruma ere ye ti agravu na àna zlam ya kɪpəma a huɗ melefit bu na ti, kəsərum zlam ya ti agravu ka sarta hini do ni ti ahəmamam ! ⁴ Ndam ye e hini vu ni ti ndam maɗudar zlam, təfəki ahər ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tiɗi ɗay-ɗay ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Ere ye ti Melefit aməɗəfiki ana tay ni ti ere ye ti àɗəfaki àna Zonas ni cilin. » Eslini naŋ nakəŋ àsləka, àmbərɓu tay.

Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ya tagray ni ba

⁵ Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni təbu takoru tatuwaɗ ɗəluv ni ; nday təbu takoru ti ndam maɗəbay naŋ ni təhəl *dipeŋ ndo, àgəjəzlkia ahər ka tay a. ⁶ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam *Seduseyen ni. » ⁷ Nahkay ndam maɗəbay naŋ ni təzlapay e kidin gatay bu, təɗəm : « Àɗəm nahkay ti adaba məhəlbiyu dipeŋ ndo palam. » ⁸ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Məfəku ahər gekuli ti àhəca ; kazlapum kəɗəmum kəhəlumbiyu dipeŋ ndo ni ti kamam ? ⁹ Kicəm ma goro do, kəsərum do kekilenja waw ? Goro ya ti niɗi dipeŋ zlamani ana mis dəbu zlamani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? ¹⁰ Goro ya ti niɗi dipeŋ adəskəlani ana mis dəbu faɗani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? ¹¹ Ngay nu nàcaləŋ ti ke dipeŋ dipeŋani do ni ti kəsərum do ni ti kamam ? Nu ti nəhi ana kuli ti bumvu slimi àna miwisiŋ ga ndam Feriziyen ni akaba ga ndam Seduseyen ni. » ¹² Nahkay zla ti ndam maɗəbay naŋ ni tərə təsəra Yezu àhi ana tay « Bumvu slimi àna miwisiŋ » ti, àzlapiki ana tay ti ke miwisiŋ ya ti tiwisiŋ dipeŋ àna naŋ ni do ; àzlapiki ana tay ti ka zlam ga ndam Feriziyen akaba ga ndam Seduseyen ya təcahi ana mis ni.

*Piyer adəm Yezu nanj àbu Krist Bay gəđakani ya amara ni
(Mark 8.27-30 ; Lük 9.18-21)*

¹³ A vad nahan, Yezu akaba ndam madəbay nanj ni tōru ka had Sezare ge Filip. * Eslini Yezu ehindifinja ma ka tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis ti təđəm nu *Wur ge Mis ti nu way ? » ¹⁴ Təhəngrifəj, təhi ahkado : « Təđəm nak Zej bay məbaray mis ni, mis ndahan təđəm nak Eli, mis ndahan ti ni təđəm nak Zeremi ahkay do ni nak bilin ga ndam ya təhəngaray pakama ge Melefif ahaslani ni. » ¹⁵ Eslini nanj nakəj àhi ana tay ahkado : « Lekulam ti kəđamum nu ti nu way ? » ¹⁶ Simu Piyer àhənggrifəj, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gəđakani ya Melefif àslərbiyu ni, nak Wur ge Melefif Bay ga sifa ni. » ¹⁷ Yezu àhi : « Simu wur ge Zej, mərvu adaba ma ge jiri hini ya kəđəm ni ti mis hihirikeni àhuk do. Ahukaya ma na ti Baba, nanj ti nanj a hud melefif bu. ¹⁸ Nəhuk nahəma nak Piyer ; anazay kur ga məvi njəda ana ndam məfəku ahər ni akada ya tazay akur, tafəkad asak ga ahay àna nanj ni. † Nahkay ti kisim tekeđi aməgri arəja ana tay do. ¹⁹ Anəvuk lekili ga mahay ga *Məgur ge Melefif : ere ye ti kəgəskabu ka had ndo ni ti e melefif bu day atəgəskabu do ; ay ere ye ti kəgəskabə ka had a ni ti e melefif bu day atəgəskabu. » ²⁰ Eslini Yezu nakəj àləgi ana ndam madəbay nanj ni, àhi ana tay ahkado : « ŋgay nu Krist *Bay gəđakani ya Melefif àslərbiyu ni ti kəhumi ana maslanja ba simiteni. »

*Yezu adəm aməmət mək aməngaba e kisim ba
(Mark 8.31–9.1 ; Lük 9.22-27)*

²¹ Kwa ka sarta gani nani Yezu àzlapi ana ndam madəbay nanj ni vay-vay, àhi ana tay ahkado : « Ahər àđəm nakoru a Zerəzalem kwa. Ahər àđəm nəcakay daliya dal-dal. Nday gəđakani ni, gəđakani ga ndam *məngalabakabu mis akaba Melefif ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefif ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a hud ga vad mahkərani bu anəngaba e kisim ba. » ²² Piyer àra ècia ma gayəj na ti àzaba nanj e kidin gatay ba cak. Àləgi, àhi : « Bay goro, Melefif məjəgay kur ti ere nani àgrakukvu ba ti ! » ²³ Ay Yezu àmbatkibiyu ma ke Piyer, àləgi bilegeni, àđəm : « *Seteni, sləkafua, ru drin ! Nak ti kacafəja nu ga magray təwi goro a, adaba majalay ahər gayak ti akada ge Melefif ni do, kajalay ahər ti akada ge mis hihirikeni ni. »

²⁴ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nanj ni ahkado : « Tamal mis awayay adəbay nu nahəma, ahər àđəm məmbrəj ere ye ti awayay ni ; ku tamal təgri daliya, *tadarfəj nanj ka təndal nəngu ni mibesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti məgray nahkay. ²⁵ Maslanja ya ti àđəm ajəgur sifa gayəj, awayay àmət ba ni ti emijin. Maslanja ya ti emijin sifa gayəj azuhva nu ti aməjəgur sawəj, aməmət day-day do. ²⁶ Tamal mis àngəta elimeni ga duniya na dek mək èjinja sifa gayəj a ti elimeni gani aziaya mam ? Emijinja sifa gayəj na ti aməngət mam ga məmbani àna nanj mam ? ²⁷ Adaba nu *Wur ge Mis anara àna njəda ga Baba akaba məslər goro a kay, anəvi zlam ana ku way way do akada ge təwi gayəj ya ti àgray ni. ²⁸ Nəhi ana kuli nahəma, e kidin ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan atəmət ti etipi nu Wur ge Mis anəngə, anəhuriyu a bay goro vu. »

* **16:13** Sezare ge Filip ti slimi ga kəsa gəđakani. † **16:18** Piyer ti adəmvaba « akur. »

17

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam madabay nanj ni
(Mark 9.2-13 ; Luk 9.28-36)

¹ Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeñ wur ga mən ge Zek ni, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliñ. ² Tòru tìnjua ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahanj a. Eri gayanj ni àmbatvu, asladay akada fat, azana ka vu gayanj day tìgia bəf-bəf talla təsladay məlanj. ³ Eslini tìpioru Eli nday ata Məwiz huya, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁴ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, leli məbu ahalay ti àbəlay. Tamal kawayay ti nara nivicey ahay mahkə, bəlanj gayak, bəlanj ge Məwiz, bəlanj ti ni ge Eli. » ⁵ Piyer nanj əbu azlapay nahkay ti mæguduñguduñ masladani àhərkiaya ka tay a, àngah tay. Dənggu ga maslanja àhənday a mæguduñguduñ ni bu, àdəm : « Nanj hini ti wur goro, nawayay nanj dal-dal, nəmərvu àna nanj dal-dal. Gəsumiki pakama gayanj ! » ⁶ Ndam *madabay Yezu ni t̄ara t̄icia nahkay ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal, tabəhad mirdim meleher ndība ndība ana had. ⁷ Ay Yezu nakəñ àhədfəñjiyu ka tay, ènjifinj ka tay mək àhi ana tay : « Cikəmba, kəgrum aŋgwaz ba. » ⁸ Nday nakəñ t̄eheliñ eri, t̄ipi maslanja nahanj ndo, si Yezu nanj bəlanj ciliñ. ⁹ Nday təbu t̄əndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti k̄ipəm ni ana maslanja ba, si nu *Wur ge Mis anəngaya e kidinj ga ndam evid ba kwa. »

¹⁰ Ndam madabay nanj ni t̄əhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefīt ni t̄ədam wudaka *Krist *Bay gədfakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àdəm Eli amara day ti kamam ? » ¹¹ Yezu nakəñ àhəŋgrifəñ ana tay àdəm ahkado : « Edfedinj Eli ara, aslamalakabu zlam dek day. ¹² Ay nəhi ana k̄uli nahəma, Eli ti àra àndava, ay ti mis t̄əsər nanj ndo. Təgria ere ye ti nday t̄əwayay na dek. Nu Wur ge Mis day anəcakay daliya, atəgru nahkay. » ¹³ Eslini ndam madabay nanj ni t̄əsəra əzlapaki ti ke Zeñ bay məbaray mis ni.

Yezu agariaba seteni ana wur nahanj a
(Mark 9.14-29 ; Luk 9.37-43)

¹⁴ Ka ya ti t̄injikia ke mis dal-dalani na ti maslanja nahanj àhədfəñbiyu ka Yezu, àbəhad mirdim ¹⁵ àhi : « Bay goro, wur goro əbu seteni àniviyu agray daliya dal-dal ; a vad ndahanj adiyu a aku vu ahkay do ni a yam vu. Məsuk cicihi ti kam-kam ! ¹⁶ Nəzibiya nanj ana ndam madabay kur na ti t̄əgariaba, ay ti t̄isliki ndo. » ¹⁷ Eslini Yezu àdəm : « Lekələm ye e hini vu ni ti k̄əfumki ahàr ke Melefīt do, lekələm ndam magudar zlam ! Nu ananjəhad kəngaya akaba k̄uli aw ? Nu eñesəni ana k̄uli kəngaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur na ahalay a nimi. » ¹⁸ T̄ara t̄əzibiya wur na ti Yezu əzlacaki ke seteni ni, mək seteni ni əsləkiaba ana wur na. Nahkay wur ni ègia nanj lala huya.

¹⁹ Eslini ndam *madabay Yezu ni t̄əzalay Yezu ka ahàr gatay, t̄ihindi nanj, t̄əhi : « Leli m̄isliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁰ Yezu nakəñ àhəŋgrifəñ ana tay, àdəm : « K̄isləmki ndo ni ti adaba məfəki ahàr gek̄uli ke Melefīt àhəca. Nəhi ana k̄uli nahəma, tamal ti məfəki ahàr gek̄uli ke Melefīt kay do, əbu guzit akada hifli ga zlam guzitini ciliñ nənggu ni, k̄isləmki məhiani ana həma hini : “Sləkaba, ru tegi” nənggu ni, agravu. Nahkay ti akal ere ye ti k̄isləmki magrani do ni ti àbi. [²¹ Ay ti seteni akada nday nani nahəma, tamal ti k̄àhəngalay Melefīt ndo akaba k̄əgəs ndəra ndo ni ti t̄əsləkiaba ana mis a koksah.] »

Yezu adəm keti anəmət mək ananjaba e kisim ba

(Mark 9.30-32 ; Lük 9.43-45)

²² A vad nahan, ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nan ni dek təbu ka ahar bəlan e Gelili ni ti, Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, ²³ tara takad nu. Atakada nu a ti a vad ya mahkər ti ananjaba. » Nday nakəŋ t̄ara ticia ma gayan na ti àhəlia ahər ana tay a dal-dal.

Məhal hadam ga ahay gədakani ge Melefit

²⁴ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nan ni tinjua a Kafarnahum a ni ti ndam ya təhəl hadam ga *ahay gədakani ge Melefit ni təhədəkfəŋiyu ke Piyer, təhi : « Məsi gekəli ni ti apəl hadam ga ahay gədakani ge Melefit ni do waw ? »

²⁵ Piyer àhəŋgrifəŋ ana tay : « Àbəhad do kamam ? »

Ka ya ti Piyer nakəŋ àhuriya a ahay va nahəma, Yezu àhi ma enji, àhi : « Simu, kədəm ahəmamam ? Ndamam tabəhadī hadam akaba janjal ana bəbay ka had ni mam ? Tabəhadī ana tay ti bəza ga had gatay gatayani tək, ndam mirkwi aw ? » ²⁶ Piyer àhi : « Tabəhad ti ndam mirkwi. » Eslini Yezu nakəŋ àhi « Bəza ga had gatay gatayani ti giri-giri ti t̄əpəl do do waw ? ²⁷ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, məzumī bəruv ana tay ba. Nak ru ka dəluv ti kətəliyu gəya kəgəsaya kilif a. Kilif ya akəgəsaya enjenjeni na ti kəzləkikaba pakama, akədiviyu ahər ana sinju akur-akurani, sinju nani emisli məpəl hadam goro akaba gayak. Zəbiya, kəvi ana tay. »

18

Gədakani ya àtam mis ndahan ni ti way ?

(Mark 9.33-37 ; Lük 9.46-48)

¹ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təhədəkfəŋiyu kà Yezu, təhi : « A *Məgur ge Melefit bu ni ti way nan gədakani àtam mis ndahan way ? » ² Nahkay Yezu nakəŋ àzalabiyu wur gəziteni e kidiŋ gatay vu ³ mək adəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəmbatunkaba majalay ahər gekəli a ndo, kigəm akada ga bəza ci6-ci6eni ni ndo ni ti akəhurumiyu a Məgur ge Melefit vu do. ⁴ Adaba maslaŋa ya ti ahəŋgaroru ahər gayan a had, anjəhad kuɖufa akada ga wur hini ni ti nan nani gədakani àtam mis ndahan a Məgur ge Melefit bu. ⁵ Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. »

Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba

(Mark 9.42-48 ; Lük 17.1-2)

⁶ Yezu adəm keti « Ndam ya təfəku ahər ni ti mis tədəm t̄isli araŋa do akada ga bəza ci6-ci6eni ni. Ay tamal maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu m̄ijikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gədakani ana maslaŋa ya ejiŋkia nan a ni a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu nan a *dəluv gədakani vu dəzləz. ⁷ Aw ! Cicihi àki ka ndam ga duniya ! Cicihi àki ka tay ti adaba zlam ya tagray ti mis t̄ijikia ke divi a ni ti t̄əbu kay. Zlam nday nani ti si t̄agravu kwa. Ay tamal maslaŋa agray ti mis ejiŋkia ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amələki.

⁸ « Tamal ahar gayak ahkay do ni asak gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba tay a, boru tay. Àgaski hojo kəhuriyu ka məlan ga sifa àna ahar bəlan ahkay do ni àna asak bəlan ere gani ya tizligiyu kur a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cəeni ni ahkay do ni àna asak gayak cəeni ni. Aku nani ti amət day-day do. ⁹ Tamal eri gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, zaba, zligoru.

Àgaski hojo kəhuriyu ka məlan ga sifa àna eri bəlan ere gani ya tizligiyu kur a dəluy ga aku vu àna eri gayak cəni ni. »

Ma gozogul àki ka təmbak mijjeni

(Luk 15.3-7)

¹⁰ Yezu àdəm keti : « Bumvu slimi lala ! E kidin ga bəza nday nani bu ni ti nğay bəlan gatayani əsli arana do ni ti kəfəmmum ba. Adaba məslər gatay təbu micikeni a sarta bu dek kə meleher ga Baba nan ya e melefıt bu ni. [¹¹ Nu *Wur ge Mis nara ti ga mahəngay ndam ya ti tiji ni.]

¹² « Bi maslanə nahanə təmbəmbak gayanə təbu din mək bəlan gani əjia. Ara əpia ti bəlan gani nan əkibu ka ndahanə ni bi nahəma, ambər bu kru kru ambəmbu mahar ambəmbani ni a həma bu, akoru adəboru bəlanəni ni, do waw ? Lekələm ti kəfəmmum mam ? ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti àdia ahər a ni ti amər vu àna nan dal-dal àtama ya amər vu àna kru kru ambəmbu mahar ambəmbani ya ti tiji ndo na do waw ? ¹⁴ Nahkay day Bəj gekəli nan ya e melefıt bu ni awayay ti ku bəlan e kidin ga bəza nday nani bu day əji ba. »

Magudar zlam akaba məmbərfəjana

¹⁵ Yezu àdəm keti : « Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti rəkioru hiki lala lekələm cecə cəa. Tamal ècəkkiə ma gayak na ti kəslamala wur ga muk na. ¹⁶ Ay tamal ècəkki ma do ni ti zalakıvu mis bəlan ahkay do ni cə ti kədəgumkioru. Adaba pakama gekəli ya ekicikəmki ni ahər àdəm mis cə ahkay do ni mis mahkər təgray sedi gani. * ¹⁷ Ay tamal ti èciiki ma ana tay do ni ti hi ma gani ana ndam ya *təcakalavu, təfəku ahər ni. Tamal èciiki ma ana tay do daya ti mənjaləh akada nan zal ya əfəki ahər ke Melefıt do ni, ahkay do ni akada nan bay *məhəl hadam.

¹⁸ « Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti kəgəsumkabu ka həfəndo ni ti e melefıt bu day atəgəskabu do. Ay ere ya kəgəsumkabə ka həfəni ti e melefıt bu day atəgəskabu.

¹⁹ « Nəhi ana kəli keti : tamal ti mis cə e kidin gekəli bu ka həfəma gatay ərakabaya ku àki ka mam nəngu ni, təhəngəgaləlanə zlam gani kə Bəj goro ya e melefıt bu na ti aməvi ana tay. ²⁰ Adaba ka məlanə ya mis cə mahkər təngəsva àna slimi goro a ni ti nu nəbu eslini e kidin gatay bu. »

²¹ Eslini Piyer əhədəkəfənjıyu ka Yezu, əhi ahkado : « Bay goro, tamal wur ga mma nan əbu agudaru zlam ti nəmbərfəna sak ehimey ? Sak adəskəla waw ? » ²² Yezu nakən əhi : « Mbərfəna sak adəskəla ti nəhuk do. Mbərfəna ti sak kru kru adəskəla sak adəskəla. ²³ *Məğur ge Melefıt day nahkay : təzavu ata bay nahanə awayay asər duwa gayanə ya əfənə kə ku way way do e kidin ga ndam məğri təwi gayanə bu ni, ti təpəli. ²⁴ Ka ya ti nan əbu acalfənə kə ma gani nahkay ti təzibıyu bay məğri təwi nahanə duwa gayanə əfənə əgra miliyem ehimeya. ²⁵ Ay ti əsliki məpəlani koksah, nahkay bay ga duwa ni àdəm təsəkumoru nan nanəni, wal gayanə, bəza gayanə akaba zlam gayanə ni dek ga məpəli duwa ni àna nanə. ²⁶ Eslini bay məğri təwi nakən əbəhadı mirdim meleher ndiə ana həfəna bay ga duwa ni, əhi : “Kam-kam bəsəa hayən, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.” ²⁷ Eslini nan nakən əsia cicihi ana bay ga duwa na. Nahkay bay ga duwa ni əmbərfənə duwa ni dek mək əhi “Sləka zlam gayak a.”

²⁸ « Ka ya ti bay məgray təwi nakən nan əbu əsləka ni ti təbakabu ahər ata maslanə nahanə. Maslanə gani nani ti təbu tagrakabu təwi, ay ti duwa gayanə

* 18:16 Mənjay Mimbiki 19.15.

àfəŋ àgray jik diŋ. Naŋ nakəŋ àdəki cip ka dəŋgu, àhi : “Si kəpəlu duwa goro ni kwa.” ²⁹ Eslini naŋ ya tagrakabu təwi nakəŋ àbəhadi mirdim, àhi : “Kam-kam besəa hayəŋ, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.” ³⁰ Ay naŋ nakəŋ ɔru àfiyu naŋ a daŋgay vu, awayay məpəliaba duwa gayəŋ na dek day ti atafaya naŋ a. ³¹ Ndam ya tagrakabu təwi akaba tay ka ahar bəlanəni ni təra tɔpia ere ye ti àgri ana naŋ nahaŋ na ni ti àwəria bəruv ana tay a dal-dal. Nahkay nday nakəŋ tɔru təŋgəhadi ma gani ana bay ya ti təgri təwi ni. ³² Naŋ nakəŋ àra ècia ma na ti àdəm təzalibiya naŋ a. Àra ènjia ti àhi : “Nak bay məgru təwi hini ti nak cudayani. Nəmbərfuka duwa goro na dek adaba kəgrua kam-kam a, kədəm nəmbərfuk ti ³³ ay nak ti maslaŋa ya ti kəgrumkabu təwi ni àsuk cicihi akada gayak ya kəsə cicihi ni ndo ni ti kamam ?” ³⁴ Nahkay bay ga duwa ni àzuma bəruv a dal-dal, àdəm təzoru naŋ a daŋgay vu ti təgri daliya, si tamal aməpəlaba duwa gayəŋ na dek day kwa ti atafaya naŋ a. »

³⁵ Yezu àdəm keti : « Tamal lekuləm kəmbəŋumfəŋa zlam ya ti mis təgudari ana kəli na kà tay àna huf bəlan a do ni ti, Baba naŋ ya e melefɪt bu ni aməgri ana kəli day akada ga bay ga duwa ya àgri ana bay məgri təwi ni. »

19

Yezu adəmki ma ka maday wal akaba magaray wal (Mark 10.1-12)

¹ Yezu àra èndeveriŋa pakama gayəŋ na ti àsləka e Gelili a, ɔru ka had *Zude, ke ledi nahaŋ ga zalaka *Zərdeŋ. ² Mis dal-dal tàdəboru naŋ, mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba ndam ya tēbesey do na.

³ Eslini ndam *Feriziyey ndahaŋ tərəkia. Tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Àgəski ti mis agaray wal gayəŋ ka mawayay gayəŋ aw ? » Təhi nahkay ti adaba tawayay tatəkar Yezu ti mēdəm ma magudarani. ⁴ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kwa ka mənjàki ga mələŋ, ka ya ti Melefɪt àgraya mis a ni ti àgraya ata zal ata wal a. Kəjəŋgum ma gani a Wakita ge Melefɪt ni bu ndo waw ? * ⁵ Melefɪt àdəm : “Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata mənəni ba, mək atanjəhadkabu ata wal gayəŋ. Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan.” † ⁶ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. Tigia vu gatay bəlan. Ere ye ti Melefɪt èbedekabá ni ti mis hihirikeni èdekaba ba. » ⁷ Mək nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Məwiz àdəm tamal mis tedevu ata wal gayəŋ ti ahàr àdəm abəki wakita gani, avi day kwa ti agaray ti kamam ? ‡ ⁸ Yezu nakəŋ àdəm : « Məwiz àvi divi ana kəli ga magaray wál gekəli ti adaba lekuləm kəwayum məgəsumkabu ma ge Melefɪt do palam. Ay ka mənjàki ga mələŋ ti àgravu nahkay ndo. ⁹ Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti àgara wal gayəŋ a, day wal ni àgray mesəwehvə ndo, mək àda wal nahaŋ a nahəma, maslaŋa nani àgra hala. »

¹⁰ Eslini ndam madəbay naŋ ni təhi : « Tamal ègia nahkay e kidiŋ ga zal ata wal ba ti ŋgulum mis tàday wal va ba simiteni. » ¹¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təgəskabu ma gani hini ti mis dek do ; təgəskabu ti si ndam ya ti Melefɪt àvia njəda gana ana tay a ni kwa. ¹² Zlam ndahaŋ təbu gərgəri təcəfəŋa mis ka maday wal a : mis ndahaŋ kwa tıweya tay a vu gatay awayay wal do. Mis ndahaŋ ti ni mis tàcad tay. Mis ndahaŋ keti ti ni tàwayay maday wal

* 19:4 Mənjay Mənjəkiani 1.27 ; 5.2. † 19:5 Mənjəkiani 2.24. ‡ 19:7 Mimbiki 24.1.

do azuhva *Məgur ge Melefit. Maslaña ya esliki məgəskabu pakama hini nahəma, məgəskabá. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ci6-ci6eni
(Mark 10.13-16 ; Lük 18.15-17)

¹³ Kələj gani mis ndahan təhəlibiyu bəza ci6-ci6eni ana Yezu ti mähəngali Melefit ana tay əna məbəki *ahar gayan ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam mədəbay nañ ni tələgi ana tay. ¹⁴ Ay Yezu əhi ana tay ahkado : « Mbrəñum bəza t̄ara afa goro a, k̄acumfəña tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. » ¹⁵ Əra ədəma ma nahkay ti əbəki ahar ka bəza ni. Kələj gani əsləka eslina.

Bay ge elimeni
(Mark 10.17-31 ; Lük 18.18-30)

¹⁶ Wur dagwa nahan əbu ti ərəkia ka Yezu a, əhi : « Məsi, ti nəngət *sifa ya əndav day-day do ni ti nəgray zlam sulumani weley ? » ¹⁷ Yezu əhi ahkado : « Kihindi nu əki ka zlam sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti nañ bələj. Tamal kawayay mənğət sifa ya əndav day-day do ni ti gəskabá *Divi ge Melefit a. » ¹⁸ Nañ nakəñ əhi : « Divi weley ? » Yezu nakəñ əhəngrifəñ, əhi : « Kəkad mis ba ; kəgray hala ba ; kigi akal ba ; kəgray sedi ti kəsəkad malfada ba ; ¹⁹ hənğrioru ah̄ar a had ana ata buk ata muk ; wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ah̄ar gayak gayakani ni.Ş » ²⁰ Eslini wur dagwa ni əhəngrifəñ, əhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek, ay ti mam əhəcukivu keti mam ? » ²¹ Yezu əra əcia pakama gayan na ti əhi ahkado : « Tamal kawayay miği mis sulumani lala nahəma, ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi singu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəngət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, k̄ara, k̄ədəbay nu. » ²² Wur dagwa nakəñ əra əcia ma ga Yezu ya əhi na ti əhəlia ah̄ar a. Nahkay əsləka sasuhwa, adaba zlam gayan əbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu əhi ana ndam mədəbay nañ ni ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ge elimeni mähuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. ²⁴ Nəhi ana kəli keti : ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni mähuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, ətama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁵ Ma ga Yezu ya ədəm ni əgria ejep ana ndam mədəbay nañ na dal-dal. Nday nakəñ təzlapay e kidiñ gatay bu, tədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəngay nañ way ? » ²⁶ Eslini Yezu əmənjaləñ kə tay, əhi ana tay ahkado : « Mis ti təgray koksah ; ay Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁷ Eslini Piyer əhi ana Yezu nakəñ ahkado : « İy zla, leli məmbrəña zlam a dek, mədəbay kur ti mam aməgrakivu ke leli mam ? » ²⁸ Yezu əhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, a duniya ya atəgraya məweni ni ba ni ti nu *Wur ge Mis anəhuriyu a mələj masladani goro vu, anənəhadviyu e kərsi ga bay goro vu. Ka sarta gani nani ti lekələm ya kədəbum nu ni day akanjəhadumviyu e kərsi kru mahar cə vu ga magrafəña seriya kə dini kru mahar cəni ge Izireyel na. ²⁹ Ku way way do əmbərba zlam gayan azuhva nu a, bi əmbərba ahay gayan, bəza ga mənani, ata bənani, bəza gayan ahkay do ni vədaj gayan nahəma, amənğətvü zlam nday nani kay ətam ndahan ni sak diñ. Amənğət sifa ya əndav day-day do ni daya. ³⁰ Ay ti nday gədəkani ya kama ge mis ni ti,

mis kay e kidin gatay bu atan goru kəlan ge mis. Nday ya kəlan ge mis ni day etigi gəđakani kama ge mis. »

20

Ndam magray tawi a vədan bu

¹ Yezu əđəm keti : « *Məgur ge Melefit ti əzavu akada ga maslanə nahan əharaya də ge miledə a, awayay ahəloru mis ga məgri tawi a vədan gayan vu ni. ² Nahkay təgraki cakala əki ke tawi ga rukani, mək nan nakəŋ əhəloru tay a vədan gayan ni vu. ³ Əharaya əna njemdi ambəlmbu a keti, əpi mis ndahan təbu a kəsa bu tawi gatay əbi, ⁴ mək əhi ana tay : “Lekələm day dəgum a vədan goru vu kəgrum tawi ti anəpəl kəli kala-kala akada ge tawi gekəli ya akəgrum ni.” ⁵ Nday nakəŋ mək təsləka tōru. Nan nakəŋ əharaya fat wis a keti, əgray nahkay ; əna njemdi mahkər day əgray nahkay. ⁶ Agray njemdi zlam nahəma, nan nakəŋ əharaya keti, ədi ahər ana mis ndahan təbu eslini mək əhi ana tay ahkado : “Kənjəhadum ahalay ruk kəgrum tawi do ni ti kamam ?” ⁷ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : “Adaba maslanə əhindiki leli ke tawi gayan ndo.” Nan nakəŋ əhi ana tay : “Lekələm day dəgum kəgrum tawi a vədan goru vu.”

⁸ « Mələkarawa əra əgia ti bay ga vədan ni əhi ana gəđakani ga ndam ge tawi gayan ni ahkado : “Zalabiya ndam magray tawi na, peli sinqu ge tawi ni ana ku way way do. Njəki məpəl ndam ya təra kəlan a ceceni ni, ndeverin əna nday ya təra enjia ni.” ⁹ Nahkay nday ya tōru a vədan vu əna njemdi zlamani ni təra, mək təvi ana ku way way do sinqu ge tawi ga rukani. ¹⁰ Nahkay sarta ga məpəl nday ya tōru e tawi vu enji ni əra enjia ti təhi ana ahər tara təvi ana tay atam gatay ndahan ni. Ay ti təvi ana ku way way do gatay day sinqu ge tawi ga rukani cilin. ¹¹ Təra təvia sinqu na ana tay a nahkay ti nday nakəŋ təzərdi ma ana bay ga vədan ni, ¹² təhi : “Nday hini ya təra kəlan a ni, təgray tawi njemdi bilin həya ti kəpəl tay kala-kala akaba leli ya məgray tawi rukani a fat bu, məmətakaba dal-dal ni ti ahəmamam ?” ¹³ Eslini bay ga vədan ni əhi ana bəlan gatay ni ahkado : “Zləba goru ni, ere ye ti nəvuk ni ti kigeni : məgray cakala ti əki ka sinqu ge tawi ga rukani do waw ? ¹⁴ Za sinqu ge tawi gayak a ti kəsləka nimi. Nawayay nəvi sinqu ana bay ya ti əra kəlan a ni kala-kala akada ya nəvuk ana nak ni. ¹⁵ Maslanə əbu agurki nu ka zlam ya ti ngray əna sinqu goru ni aw ? Tək day ti nəgri sulum ana mis ti awərək bəruv aw ?” ¹⁶ Nahkay nday ya təbu kəlan ge mis ni ti, mis ndahan e kidin gatay bu etigi gəđakani kama ge mis. Nday gəđakani ya kama ge mis ni ti ni, mis ndahan e kidin gatay bu atan goru kəlan ge mis. »

Yezu əđəm sak ya mahkər aməmət mək aman gaba e kisim ba (Mark 10.32-34 ; Lük 18.31-34)

¹⁷ Yezu nan əbu akoru, əzay divi ya ti acəloru a Zeruzalem ni ti əzalakabu ndam mədəbay nan kru mahar cəeni ni. Nday təbu takoru ti əhi ana tay ahkado : ¹⁸ « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem. Eminjəa eslina ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atəđəm si takad nu kwa, ¹⁹ atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni ; nday nani ti eteyefə, atəzləb nu əna kurupu cək cək, atakad fəŋiyu nu kə təndal, mək a vad ya mahkər ti anan gaba. »

Məŋ ga ata Zek nday ata Zeh əhindifinə zlam kə Yezu a (Mark 10.35-45)

²⁰ Eslini wal ge Zebede tärakia ka Yezu a akaba bəza gayarə ata Zek nday ata Zeñ a. Tàra tinjikia ti mən gatay ni àbəhadí mirdim ana Yezu meleher ndífb ana had, awayay ehindifinja zlam a. ²¹ Yezu àhi ahkado : « Kawayay ti nàgruk mam ? » Wal nakəñ àhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđakani na ti kəvi divi ana bəza goro hini cəeni ni tənjuhədfuk kà gəvay, bəlanj ka ahar ga đaf, bəlanj ka ahar ga gəjar gayak ti. » ²² Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem * ya enisi ni tata waw ? » Nday nakəñ təhi : « Misliki. » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ekisum zum ge hijiyem ye enisi ni ti amagravu ededín. Ay ti maslanja ya ti amədam way amanjuhədfu kà ahar ga đaf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gayarə day ti aməvi məlanj nani ana mis ya nanj ədaba tay a ni. »

²⁴ Ka ya ti ndam *madəbay Yezu kruani ndahanj ni ticia ma na ti təzumkia bəruv ka tay cəeni na. ²⁵ Eslini Yezu əzalakabu ndam madəbay nanj ni dek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, bəbay ga had ni ti təgur mis ga njeđa. Gəđakani ga məlanj day tədam ahàr ədam mis təgri təwi ana tay kay, təmbərənj mis do. ²⁶ Ay e kidín gekəli bu ni ti àgravu nahkay ba. Tamal ti maslanja e kidín gekəli bu awayay miği gəđakani ti mīgi bay məgri təwi ana kəli kwa sawarə. ²⁷ Tamal ti maslanja e kidín gekəli bu awayay miği kama gekəli ti mīgi evidi gekəli kwa. ²⁸ Nu *Wur ge Mis nàra ti, nàwayay ti mis təgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawarə, navay sifa goro ga mambay mis kay àna nanj. »

Yezu ahəngaraba ndam wuluf a cə

(Mark 10.46-52 ; Lək 18.35-43)

²⁹ Ka ya ti Yezu nanj àbu aslaka a Zeriko akaba ndam madəbay nanj na ti mis kay tədəboru nanj. ³⁰ Eslini tədi ahàr ana ndam wuluf ndahanj cə, nday təbu manjuhəđani kà gəvay ge divi. Nday nakəñ tàra ticia Yezu nanj àbu akoru ti tədagiki ka zlahay, tədam : « Bay geli, *Wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ³¹ Mis kayani ni tələgi ana tay, təhi ana tay : « Lakumkaba. » Ay nday ti ni təzlahkivu kay kay sawarə, tədam : « Bay geli, wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ³² Yezu àra əcia zlahay gatay na ti əcik, əzalay tay mək àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » ³³ Eslini təhi ahkado : « Bay geli, mawayay ti mīpi divi ti ! » ³⁴ Nday nakəñ təsia ciciha ana Yezu a, mək Yezu ənifinj kə eri gatay ni. Ka ma geli hini tīpi divi həya, mək tədəboru nanj.

21

Yezu ahuriyu a Zerəzalem

(Mark 11.1-11 ; Lək 19.28-40 ; Zeñ 12.12-19)

¹ Tòru tinjəa cifa kà gəvay ga Zerəzalem a, nday gwar ka həma *Oliviyə, kama ga kəsa Betfazi ti Yezu əslər ndam madəbay nanj ni cə, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni kama gekəli ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akədumi ahàr ana azəngə məwəlani wur gani əfəñ kà gəvay. Picəhəmbiyya, dəguma àna tay a. ³ Ay tamal maslanja ahi ma ana kəli ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” Nahkay ti atəmbərfəñ tay kə kəli həya. »

⁴ Zlam gani nani àgravu dek nahkay ti, ti pakama ga bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni məgravu. Pakama gani nihi :

⁵ « Humi ana ndam *Siyonj : “Bay gekəli nanj tegi ara, nanj kuđufa.

* 20:22 Zum ge hijiyem ni ti awayay adəmvaba daliya ga Yezu ya amacakay ni.

Nan̄ àki ka mən̄ ga azon̄gu, àki ka wur ga azon̄gu ya mis təhəl zlam àna nan̄ ni.»
* »

6 Mək ndam *madəbay Yezu ni tòru tàgray ere ye ti Yezu àhi ana tay tàgray ni. 7 Nday nakəñ təzəbiyu mən̄ ga azon̄gu ni akaba wur ga azon̄gu ni. Tàra tɪnjia àna tay a ti təbəkɪ azana ka tay mək Yezu ànjəhadkiyu. 8 Mis dal-dal eslini təpəbivoru azana gatay e divi vu, mis ndahan̄ ti ni təkəwəbiyu slimberi a vədan̄ bu, təbəhadivoru bilegeni. 9 Yezu nan̄ àbu akoru ti mis dal-dalani ya kama gayan̄ akaba ya kələñ gayan̄ ni tàgray salalay, təzləbay nan̄, tədəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit ! Bay Melefit məgri sulum gayan̄ ana maslan̄a ya ti ara àna slimi gayan̄ a ni ! Təzləbay Melefit drin̄ agavəla ! † »

10 Ka ya ti Yezu àhuriya a Zerəzalem a ni ti mis ga kəsa ni dek ahàr àhəlia ana tay a dal-dal. Mis ndahan̄ tədəm : « Nan̄ hini ti way ? » 11 Mək mis kayani ni tədəm : « Nan̄ hini ti Yezu bay mahəngaray pakama ge Melefit, nan̄ zal Nazaret ka had *Gelili. »

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu
(Mark 11.15-19 ; Lək 19.45-48 ; Zey 2.13-22)

12 Yezu àhuriya a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəkɪ ka magaraya tay e mite va. Àmbəhadəba tabəl ga ndam mambay sin̄gu na akaba mələñ man̄jəhadani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. 13 Àhi ana tay ahkado : « Àbu məkəiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro zla ti atədəm ahay ga *mahəngalavù Melefit.” † Ay lekələm ti kəmbatunkaba, əgia ahuzl ga ndam akal a. »

14 Eslini a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni ti ndam wuluf akaba ndam dəra tərəkia ka Yezu a, mək àhəngaraba tay a. 15 Ka sarta gani nani ti bəza təzlah a ahay gəđakani ge Melefit ni bu, tədəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit. » Gəđakani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təra tɪpia zlam magray ejep ga Yezu ya agray na akaba tɪcia zlahay ga bəza na ti nday nakəñ təzuma bəruv a. 16 Eslini nday nakəñ təhi ana Yezu : « Kəbu kici ere ga bəza ya tədəm ni aw ? Tagray nahkay ti àbəlay aw ? » Yezu àhi ana tay : « Iy, nəbu nici ere ye ti tədəm ni. Ay a Wakita ge Melefit bu Devit àhi ana Melefit nahkay hi : “Kàgray ti ku bəza dac-dacani akaba bəza ya ka ahar ni tekeđi təzləbay kur.” § Ma gani nani ti kəjəngəm ndo waw ? » 17 Eslini àmbərbu tay, àsləkaba a kəsa ni ba, òru a Betani mək àndəhadbu eslini hundum.

Mən̄ ga wəruv ya əwi bəza ndo ni
(Mark 11.12-14, 20-24)

18 Də ge miledə gani, Yezu nakəñ nan̄ àbu an̄goru a kəsa ni vu ti ləwir àwərkaba nan̄ a. 19 Ləwir ni nan̄ àbu awər nan̄ nahkay ti əpi mən̄ ga *wəruv kə gəvay ge divi. Nan̄ nakəñ òru kə gəvay gani. Òru ənjəa ti àdifəñ ahàr ana bəza gani ndo, si slimberi cilin̄, mək àhi ana mən̄ ga wəruv ni ahkado : « Nak ti dəy-dəy ekiwi bəza va do. » Eslini mən̄ ga wəruv ni èkəli həya. 20 Ndam madəbay nan̄ ni təra tɪpia ti àgria ejep ana tay a, tədəm ahkado : « Ka ma geli hini ti mən̄ ga wəruv ni èkəlia həya ti ahəmamam ? » 21 Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəfumkia ahàr ke Melefit a, kəjalum ahàr

* 21:5 Mən̄jay Zakari 9.9. † 21:9 Mən̄jay Limis 118.25-26. ‡ 21:13 Mən̄jay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11. § 21:16 Limis 8.3.

cə cə do ni ti ekisləmki magray ere ye ti nəgri ana məñ ga wəruv ni ciliñ do, ku kəhumi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəlul gəđakani vu” nəñgu ni, agravu. ²² Tamal ti kəfumkia ahər ke Melefıt a ti Melefıt aməvi ere ye ti kahəñgalumfəña ni dek ana kəli. »

Yezu agray təwi ti way əvi divi gani way ?

(Mark 11.27-33 ; Lək 20.1-8)

²³ Yezu əhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefıt ni vu. Ka ya ti nañ əbu acahi zlam ana mis ni ti gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefıt ni akaba gəđakani ndahañ tərəkia, təhi : « Kagra y təwi hini nahkay ti kəñgət divi gani eley ? Way əvuk divi gani way ? » ²⁴ Yezu əhəñgrifəñ ana tay, ədəm : « Nu day nihindifinə zlam bəlan kə kəli a. Kəhəñgrumufəña nahəma, nu day nəhəñgrifəñ ana kəli, nədəfi bay ya ti əvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zey ya ti əbaray mis ni ti njəda gani Melefıt əvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

Tərə ticia ma na nahkay ti təgray gejewi e kidiñ gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefıt əslərbiyu nañ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsəmkabu pakama gayañ ni ndo ni ti kamam ?” ²⁶ Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njəda gani” ti ərakaboru do ; añgwaz awərfəña leli kə mis tezl-tezleni na, adaba nday dek tədəm Zey ti nañ bay mahəngaray *pakama ge Melefıt. » ²⁷ Nahkay ti təhəñgrifəñ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu əhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti əvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli do bilegeni. »

Ma gozogul əki ka bəza ndahañ cə

²⁸ Yezu əhi ana tay keti : « Cəm day, ma goro əbu nəhi ana kəli ti, akajalumki ahər ti ahəmamam ? Maslaña nahañ əbu bəza gayañ təbu cə. Əhi ana bəlan gani : “Wur goro ni, ru kəgray təwi a vədañ bu kani.” ²⁹ Wur ni əhəñgrifəñ, əhi : “Nöru do.” Ay əpəsa gəzit ti əjalay ahər nahañ mək öru a vədañ ni vu. ³⁰ Bəñ gatay ni əhi ana wur nahañ ni day nahkay. Wur ni əhəñgrifəñ, əhi : “Bəba nıcia, nakoru.” Ay ti əcuhway moroni ndo. ³¹ E kidiñ ga bəza cəeni ni bu ni ti way əgra ere ye ti bəñani awayay na way ? » Təhəñgrifəñ təhi : « Nañ ye enjenjeni ni. » Mək Yezu əhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, ndam *məhəl hadam akaba wəl mesəwehvu atəhuriyu a *Məgur ge Melefıt vu enji gekəli. ³² Adaba Zey bay məbaray mis ni əra afa gekəli a, ədəfikia divi ge jiri ana kəli a, ay ti kəgəsəmkabu ma gayañ ni ndo. Ay ndam məhəl hadam akaba wəl mesəwehvu təgəskabá sawañ. Ku kərə kərəmə nahkay nəñgu ni, kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a ga məgəskabu ma ge Zey na ndo. »

Ma gozogul əki ka ndam məwəs vədañ cudayani

(Mark 12.1-12 ; Lək 20.9-19)

³³ Yezu əhi ana tay keti : « Bumi slimi ana ma *gozogul nahañ keti : Bay ga vədañ nahañ əbu nahəma, əjavu məñ ga zlam a vədañ gayañ ni vu, *əcafəñ azlaw tekesl, əgraya məlan ga mədəcaya yam ga bəza ga məñ ga zlam na, əkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahər gani ga məjəgay vədañ ni. Kələñ gani əfivü vədañ ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək əsləka, öru e mirkwi zlam gayañ. ³⁴ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni əra ənjia ti bay ga vədañ ni əslərbiyu ndam məgri təwi afa ga ndam məwəs vədañ ni ti təhələkaboru ja gani gayañ. ³⁵ Ay nday ya təslərbiyu tay ni tərə tıñja ti ndam məwəs vədañ ni təgəs tay yaw yaw. Tərə təgəsə tay a ti təzləb bəlan gani, təkad bəlan gani, bəlan gani ti ni

* 21:33 Zlam ya əjavu a vədañ vu ni ti *vin.

tizligi àna akur simiteni. ³⁶ Eslini bay ga vɔdan ni àslɔrbiyu mis ndahan kay tɔtam nday ye enjenjeni ni. Tàra tɔnjia ti ndam mɔwɔs vɔdan ni tɔgri ana tay akada ya tɔgri ana nday ye enjenjeni ni. ³⁷ Kɔlɔn gani nahɔma, bay ga vɔdan ni àslɔrbiyu wur gayan gayanani, àhi ana ahàr : “Wur goro ni ti atɔgəsiki ma.” ³⁸ Ay ndam mɔwɔs vɔdan ni tɔpia wur na nan àbu ara ti tɔzlapay e kidin gatay bu, tɔdɔm ahkado : “Nan tegani ti mekeji gayan; màmbrɔn nan ba, makadum nan; nahkay ti vɔdan ni emigi geli.” ³⁹ Àra ènjikia ka tay a ti tɔgəs nan yaw, tɔzaba nan a vɔdan ni ba, tɔru tàkad.

⁴⁰ « Nɔdɔm nahɔma, bay ga vɔdan ni amaslɔkabiya ti amɔgri mam ana ndam mɔwɔs vɔdan ni mam ? » ⁴¹ Nday nakɔn tɔhɔngrifɔn, tɔhi : « Amabazl ndam mɔwɔs vɔdan cudayani ni, mɔk amɔvi vɔdan ni ana mis ndahan. Nahkay nday nani atɔhɔlibiyu ja gani gayan ka mawayay gayan. »

⁴² Eslini Yezu nakɔn àhi ana tay : « A Wakita ge Melefit bu, àbu mɔbɔkiani nahkay hi :

“Akur nahan àbu ti ndam mɔlɔm ahay tawayay magray tawi àna nan ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.

Ere nani ti tawi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekulɔm kɔjɔngum ma gani nani day-day ndo waw ? ⁴³ Nɔhi ana kɔli nahɔma, lekulɔm ndam ya ti giri-giri Mɔgur ge Melefit ni gekɔli ni ti akɔhurumiyu do ; Melefit amɔvi ti ana ndam ya ti tɔgəsiki ma, tɔgri tawi ni. [⁴⁴ Akur gani nani nahɔma, tamal maslanja àdɔdkiya ti maslanja nani amɔhuɔkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni àdɔkia ti ni, amanɔgɔladkaba nan a.] »

⁴⁵ Eslini gɔdákani ga ndam *manɔgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyɔn ni tãra tici ma *gozogul ga Yezu ya àdɔm na ti tɔsɔra àdɔmki ti ka tay. ⁴⁶ Nahkay tawayay tɔgəs nan. Ay mis tɔbu eslini kay ti tɔgəs nan ndo, adaba anɔwaz àwɔrfɔnja tay kɔ mis dal-dalani na. Adaba mis ni tɔdɔm nan ti nan bay mahɔngaray *pakama ge Melefit.

22

Ma gozogul àki ka wumɔri gɔdákani (Mark 14.15-24)

¹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul nahan ana tay keti. Àhi ana tay ahkado : ² « *Mɔgur ge Melefit ti tɔzavu akaba bay nahan gɔdákani àgray wumɔri ga mɔdi wal ana wur gayan ni. ³ Nahkay àslɔroru ndam mɔgri tawi gayan ni ti tɔzalabiya mis ya ti àzalay tay na ti tãra ka wumɔri na ; ay ti mis nday nani tãcuhway moroni ndo. ⁴ Eslini bay nakɔn àslɔroru ndam mɔgri tawi ndahan keti, àhi ana tay : “Dɔgum kàhumi ana mis ya nàzalay tay ni ahkado : Nɔslamalakabá zlam ga wumɔri na, nàbazla kokúr akaba zlam ga gɔnaw goro ndahan midiseni a ; zlam dek maslamalakabani, dɔguma ka wumɔri na.” ⁵ Ay ndam ya ti àzalay tay ni tãcuhway moroni ndo ; tãslɔka tɔru e tawi gatay vu. Maslanja nahan òru a vɔdan gayan vu, maslanja nahan òru ka cakalay gayan. ⁶ Mis ndahan ni ti ni tɔgəs ndam mɔgri tawi ana bay ni, tɔgri daliya ana tay mɔk tãbazl tay. ⁷ Nahkay bay ni àzuma bɔruv a, àslɔroru ndam slewja gayan tãbazl ndam ya ti tãbazl ndam mɔgri tawi ni, tɔviyekaba kɔsa gatay na. ⁸ Eslini bay ni àhi ana ndam mɔgri tawi ni ahkado : “Zlam mɔzamani ga wumɔri ni maslamalakabani, ay ti ndam ya nàzalay tay enji ni ti nàwayay tay va do.

† 21:42 Limis 118.22-23.

9 Nihî nahêma, dægum ka mazlalamba ge divi, zalumbiya mis ya kədumi ahâr ana tay eslini na dek târa ka wumêri na.” 10 Eslini ndam mægri tawi nakêj tōru ka mazlalamba ge divi ni, tēzalakabu ndam ya tēdi ahâr ana tay eslini ni dek ; ndam cuday akaba mis sulumani dek târa ka wumêri na. Mis ni târa tînjikaba ti tērêhva a ahay ni va ndêj.

11 « Kêlêj gani bay ni âhurkiviyu ka ndam ya ti âzalakabu tay ni a ahay vu ga mêmênjiyu tay. Eslini nanê nakêj êpi zal nahanê azana ga wumêri ni âfêj bi ; 12 êhindifîja, âhi ahkado : “Zlêba goro ni, azana ga wumêri ni âfuk bi ti kâhêraya ahalay a ti ahêmamam ?” Ay ti maslêja gani nani êsliki mêhêngrifêjani ndo. 13 Nahkay bay ni âhi ana ndam mægri tawi ni ahkado : “Wêlumikaba asak akaba ahar a ti kîzligumiyu nanê e mite vu a mêlanê zîj-zîjeni vu. Eslini emitêwi, amacakay daliya dal-dal.” 14 Yezu âdêam keti : « Ndam ya ti Melefîti âzalay tay ni ti nday kay, ay ndam ya ti âdêkîba tay a ni ti nday kay do. »

*Ma ga hadam ya têpêli ana bay gêdêkani ga ndam Rom ni
(Mark 12.13-17 ; Lûk 20.20-26)*

15 Eslini ndam *Feriziyên ni tēzlapay e kidîj gatay bu têdêam : « Magray ahêmamam ti Yezu mêdêam ma magêdavani ti mêgêski nanê ni mam ? »

16 Nahkay nday nakêj tēslêrkioru ndam madêbay tay ndahanê akaba ndam ndahanê ya tadêbay bay *Erot ni ti têhi ana Yezu ahkado : « Mûsi, mêsara nak ti kêdêam ma ge jiri, kacahi zlam ya ti Melefîti awayay ni ana mis âna jiri gani. Anêgwaz âwêrfêja kur kâ pakama ge mis ya têdêamkuk na do ; ku kê meleher ga way way do day kâgray anêgwaz do. 17 Ay ti hi ana leli nîmi, a majalay ahâr gayak bu ni ti Melefîti âvia divi ana leli a ga mabêhadî hadam ana *bay gêdêkani ga ndam Rom a tæk, âvi ana leli ndo waw ? »

18 Nday nakêj târa têhia ma na nahkay ti Yezu âsêra têdêmaya ma ge jiri ga huđ gatay a ndo. Nahkay âhi ana tay ahkado : « Lekêlêam ti kawayum mis têdêam lekêlêam ndam jireni, ay ti lekêlêam ndam jireni do ! Kêhêlumfua eya a ti kamam ? 19 Nêga nêgazlumubiya sîngu akur-akurana ya ti mis têpêl hadam âna nanê na day nîmi. » Mêk nday nakêj têvi sîngu akur-akurani bêlanê. 20 Eslini nanê nakêj âhi ana tay ahkado : « Âki ka sîngu hini ti mazavu ga ahâr ga way ? Slimi mabêkiani ni ti ga way ? » 21 Têhêngrifêj, têhi ahkado : « Ga bay *Sezar. * » Nahkay nanê nakêj âhi ana tay ahkado : « Hêngrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayanê, ge Melefîti ti ni hêngrumi ana Melefîti zlam gayanê. » 22 Têra ticia ma ga Yezu ya âhi ana tay na ti âgrîa ejep ana tay a dal-dal. Nahkay têmbêrbu nanê, têslêka.

*Manêgabana e kisim ba
(Mark 12.18-27 ; Lûk 20.27-40)*

23 Ka fat gani nani nahêma, ndam *Sedêseyên ndahanê têrêkia ka Yezu a. Ndam Sedêseyên ti têdêam mis âmêta ti anêgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakêj têhi ana Yezu ahkado : 24 « Mûsi, Mûwîz âdêam ahkado : “Tamal mis âmêta, wal gayanê êwii wur ndo nahêma, ahâr âdêam wur ga mênê ga zal ni azay wal ni, ti tîwia mekeji ana wur ga mênêjani ya âmêta na.” † 25 Yaw mis ndahanê têbu afa geli nday adêskêla kâ mênêj gatay, gêdêkani gatay ni âda wal a. Âra âza wal na ti êwîfîja wur a ndo, mæk zal ni âmêta. Âra âmêta âmbêrba wal gayanê

* 22:21 Ka sîngu gatay lu ti ndam Rom tagrakîaya mazavu ga bay gêdêkani gatay a, têbêki slimî gayanê daya. † 22:24 Mênêjay Mîmbiki 25.5.

na ti mimbiki ga zal ni àzay. ²⁶ Àra àza wal na ti nanj day èwifin̄a wur a ndo, mæk àmèta. Mimbiki gayan̄ ye c̄u ni day àgray nahkay, mæk àmèta. Nahkay nday adàskəlani ni dèk t̄aza wal na day tiwifin̄a wur a ndo mæk nday dèk t̄amèta. ²⁷ Kələn̄ gani wal ni day àra àmèta. ²⁸ Ay ka fat ya ti mis dèk atan̄gaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlan̄ e kidin̄ gatay adàskəlani ni bu amazay way ? Nday dèk t̄aza nan̄ a ni. »

²⁹ Ay Yezu nakən̄ àhəngrifən̄ ana tay, àdəm ahkado : « Majalay ahàr gek̄uli ti kigeni do, adaba kic̄umaba ma ga Wakita ge Melef̄it ya M̄uwiz àbəki na ndo, kəsər̄um njəda ge Melef̄it do palam. ³⁰ Nədəm nahəma, ka ya ti mis atəmèta mæk atan̄gaba e kisim ba ni ti zawal ataday w̄al va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad̄ dèk akada ga *məslər̄ ge Melef̄it ya t̄əbu a huf̄ melef̄it bu ni sawan̄. ³¹ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tan̄gaba e kisim ba nahəma, kəjən̄gəm ma ge Melef̄it ya àhi ana k̄uli ni ndo waw ? Melef̄it àdəm : ³² “Nu Melef̄it ga Abraham, nu Melef̄it ga Izak, nu Melef̄it ge Zek̄up.” Melef̄it ti nan̄ Melef̄it ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya t̄əmèta ni do. » † ³³ Mis dal-dalani ni t̄əbu tici zlam gayan̄ ya acahi ana tay ni ti ma gayan̄ ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Divi ge Melef̄it ya ti ahàr àdəm mis t̄əgəskabu enji ni ti weley ?

(Mark 12.28-34 ; L̄uk 10.25-28)

³⁴ Ndam *Feriziyen̄ ni t̄əsəra Yezu àwəlkia ndam *Sedəseyen̄ na ka pakama. T̄ara t̄əsəra nahkay nahəma, t̄əcalavu ³⁵ mæk bay *məsər̄ Wakita ge Melef̄it bəlan̄ e kidin̄ gatay bu awayay ahalf̄ən̄a eȳu k̄a Yezu a, nahkay àhi : ³⁶ « M̄usi, *Divi ge Melef̄it ya ti ahàr àdəm mis t̄əgəskabu enji ni ti weley ? »

³⁷ Yezu àhəngrifən̄, àhi : « “Wayay Bay Melef̄it gayak àna huf̄ bəlan̄, àna sifa gayak dèk akaba àna majalay ahàr gayak dèk.” § ³⁸ Hini gani ti Divi ye enjen̄jeni, Divi ya ti ahàr àdəm mis t̄əgəskabu enji ni. ³⁹ Divi ye c̄u ya ahàr àdəm mis t̄əgəskabu ni ti nihi : “Wayay ndam ya ti nak k̄əbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” * ⁴⁰ Divi ge Melef̄it ya àdəf̄iki ana M̄uwiz ni akaba pakama ga ndam ndahan̄ ya t̄əhəngaray *pakama ge Melef̄it ni dèk ti t̄əvu e Divi c̄əni hini bu. »

Bay gədakani ya amara ni nan̄ wur ge Devit aw ?

(Mark 12.35-37 ; L̄uk 20.41-44)

⁴¹ Ndam *Feriziyen̄ ni nday t̄əbu macakalavani nahkay ti Yezu àhi ana tay ahkado : ⁴² « Lek̄uləm ti k̄əhumi ana ahàr *Krist *Bay gədakani ya amara ni ti nan̄ way ? Nan̄ wur ga way ? » Nday nakən̄ t̄əhəngrifən̄, t̄əhi : « Nan̄ ti *Wur ge Devit. » ⁴³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti ahəmamam Devit nan̄ nan̄ani àna ahàr gayan̄ àdəm Bay gədakani ya amara ni ti bay gayan̄ ni mam ? Àdəm ma gani àna njəda ga *Məsuf ge Melef̄it, ma gani nani ti nihi :

⁴⁴ “Bay Melef̄it àhi ana bay goro :

Njəhad̄a gwar k̄a ahar ga daf̄ goro a, a məlan̄ ga gədakani va.

Ndam ezir gayak ti anabəhad̄ tay k̄ə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti k̄əcəlki ka tay.” †

⁴⁵ « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay nan̄ bay gayan̄ ti, t̄əzalay nan̄ *Wur ge Devit keti ti kamam ? » ⁴⁶ Yezu àra àdəma ma nahkay ti maslan̄a ya ti esliki mahəngrifən̄ani ni ti àbi. Kwa ka fat nani maslan̄a ya ti azay njəda gayan̄ ge mihindifin̄a ma nahan̄ a ni ti àbi va bi.

23

Bumvu slimi ana ndam masar Wakita ge Melefit ni
(Mark 12.38-39 ; Luk 11.43, 46 ; 20.45-46)

¹ Nahkay ka ya ti mis dek tabu tæbi slimi ana ma ga Yezu nahama, Yezu nakænj æhi ana mis dal-dalani ni akaba ana ndam madæbay nanj ni ahkado :
² « Ndam *masar Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni ti Melefit adaba tay ga madæfiaba *Divi ge Melefit ya Mæwiz æbaki na ana mis a.
³ Gæsumiki pakama gatay ni ana tay, grum ere ye ti tæhi ana kæli ni dek, ay ti kægum zlam gatay ya tagray ni ba, adaba tægum zlam ya tædamaya ni do.
⁴ Pakama gatay ya tæhi ana mis grum ni ti akada zlam madæsani dal-dal ya tæwælkabu, tæhækiyu ke mis ni, ay ti nday ndayani ku ana weleher tekefi tæwayay mæjænaki tay do. ⁵ Tæwi gatay ya tagray ni dek ti tæwayay ti mis tædam æbælay. Nahkay zlam gatay ya ti tæwælkabu ni * ti gædakani atam ge mis ndahan ni. Zlam ya ti tædamækkiyu ka mugudi gatay ni † day zæbalani atam ge mis ndahan ni. ⁶ Tæwayay manjæhadvani e kærsi ga gædakani vu ka mælan mæzum zlam ga wumæri akaba a ahay ga *mahængalavù Melefit bu. ⁷ Tæwayay ti mis tægri sa ana tay a gosku bu kè meleher ge mis dek. Tæwayay ti mis tæzalay tay “Mæsi.” ⁸ Ay lekælum zla ti kæwayum ti mis tæzalay kæli “Mæsi” ba, adaba lekælum dek ti kæ manj gekæli, Mæsi gekæli day nanj bælanj. ⁹ Mis ya ka had ni ti kæzalum tay “baba” ba. Adaba Bænj gekæli ti nanj bælanj, nanj e melefit bu. ¹⁰ Kæwayum ti mis tæzalay kæli “gædakani” ba, adaba Gædakani gekæli ti nanj bælanj, nani *Kris. ¹¹ Maslaña ya ti nanj gædakani e kidinj gekæli bu ni ti bay ya ti amægri tæwi ana kæli ni. ¹² Nahkay day maslaña ya ti awayay gædakani ni lu, Melefit amafækad nanj kælæn ge mis dek. Ay maslaña ya ti ædam nanj kælæn ge mis dek ni day, Melefit amævi mælanj gædakani. »

Ndam ya ti tæwayay ti mis tædam nday ndam jireni ni
(Mark 12.40 ; Luk 11.39-52 ; 20.45-47)

¹³ « Lekælum ndam *masar Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen, lekælum ya ti kæwayum ti mis tædam lekælum ndam jireni ni ti akæsum cicihi, adaba kæbum kæcumfæña mis ndahanj ga mæhuriyani a *Mægur ge Melefit va. Lekælum lekælumeni day kæhurumiyu do, kæcumfæña ndam ya tæwayay mæhuriyani na daya.

[¹⁴ « Lekælum ndam masar Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekælum ya ti kæwayum ti mis tædam lekælum ndam jireni ni, akæsum cicihi. Adaba kæbum kæhælumfæña zlam ga wål madakway a dek, kæbum kæpæsumki ka mahængalay Melefit, kæwayum ti mis tædam lekælum mis sulumani. Azuhva nani seriya ya ti Melefit amagrafæña kè kæli a ni amatam ge mis ndahanj ni.]

¹⁵ « Lekælum ndam masar Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekælum ya ti kæwayum ti mis tædam lekælum ndam jireni ni, akæsum cicihi. Lekælum kæbum kædægum ka had ndahanj gærgæri kay ku ana asak, ku ana *slalah ga yam, ti kængetum ku mis bælanj ga madæbay kæli. Ay tamal ti kængetuma maslaña bælanj nahama, kægum ti mægudar zlam atam gekæli ni sak cæ ; nahkay egi maslaña ya ti Melefit ezligiyu nanj a *dæluv ga aku vu di ni akada ya ti amæbiyu kæli ni.

* **23:5** Ka ya ti tahængalay Melefit ni ti ndam Zæde ndahanj tæwælkabu zlam ke meleher ahkay do ni tæwælvù a ahar vu ; a huɔ ga zlam gani nani bu ni ti pakama ge Melefit æbu mæbækiani. Ana ma asara ti tæzalay zlam mæwælkabani gani nani filakter. (Mimbiki 6.8). † **23:5** Ndam Zæde tædamækkiyu zlam akada ezwed ka ma ga mugudi gatay ga madæfaki nday ndam ge Melefit (Macalani 15.37-41).

16 « Lekuləm ndam wuluf ya kədumfəŋa ahar ka ndam wuluf ndahaŋ a ni, akəsım cicihi. Adaba kəbum kədəmum : “Maslaŋa ya ti àmbada àna *ahay gəđakani ge Melefit na ti mbađay ni àzum naŋ do, ay tamal àmbada àna gru ya taŋgah a ahay gəđakani ge Melefit ni ba ni ti mbađay ni azum naŋ.” 17 Lekuləm ti ndam wuluf murani edeđiŋ. E kiđiŋ ga ata ahay gəđakani ge Melefit ni nday ata gru ni bu ni ti gəđakani ti weley ? Gəđakani ti gru ni tək day ti ahay gəđakani ge Melefit ya agray ti gru ni mīgi *njəlatani ni aw ? 18 Kəbum kədəmum keti : “Maslaŋa ya ti àmbada àna mələŋ ya ti *teviyekiki zlam ana Melefit na ti mbađay ni àzum naŋ do, ay tamal àmbada àna zlam ya ti teviyekki na ti mbađay ni azum naŋ.” 19 Lekuləm ti wulufani edeđiŋ. E kiđiŋ ga mələŋ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit ni nday ata zlam ya teviyekki ni bu ni ti gəđakani ti weley ? Gəđakani ti zlam ya teviyekki ni tək day ti mələŋ ya agray ti zlam ni mīgi njəlatani ni aw ? 20 Maslaŋa ya ti ambađay àna mələŋ meviyekiki zlam ana Melefit ni ti àmbadađay àna naŋ ciliŋ do, àmbadađay ti àna zlam ya ti teviyekki ni daya. 21 Maslaŋa ya ti ambađay àna ahay gəđakani ge Melefit ni ti àmbadađay àna ahay ni ciliŋ do, àmbadađay ti àna Melefit ya naŋ àvu ni daya. 22 Maslaŋa ya ti ambađay àna huđ melefit ni ti àmbadađay àna huđ melefit ti ciliŋ do ; àmbadađay ti àna kərsi ge Melefit, àna Melefit naŋ ya naŋ àvu gappa manjəhadviyani ni daya.

23 « Lekuləm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyəŋ, lekuləm ya ti kawayum ti mis təđəm lekuləm ndam jireni ni, akəsım cicihi. Adaba azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekeđi, kəbum kəzumiaba biliŋ a huđ ga kruani ba ana Melefit a. Ay *Divi ge Melefit təbu, tətam nday ya ti kəgəsımkabu ni : magray jiri, məgri zlam sulumani ana mis akaba mawayay Melefit. Divi nday nani ti kəgəsımkabu do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti nday gani, day kwa ti kəgrum zlam ndahaŋ ya Məwiz àđəm grum ni. 24 Lekuləm ndam wuluf ya kədumfəŋa ahar ka ndam wuluf ndahaŋ a ni, kəbum kaŋgazumaba zlam gekəli ya kəsım na, kəhumi ana ahàr bi ezhəwi àđəkiviya, ay ti kipurmkivu ezligwemi ya àkibu ni do kəndum akaba naŋ.

25 « Lekuləm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyəŋ, lekuləm ya ti kawayum ti mis təđəm lekuləm ndam jireni ni, akəsım cicihi. Adaba lekuləm kəbum kabarfəŋa aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a huđ gekəli bu ni ti akal akaba cuđay cisl cisl. 26 Lekuləm ndam Feriziyəŋ ti ndam wuluf ! Barumfəŋa huđ ge hijiyem na enji a day, nahkay ti aləŋ gani day emigi njəlata.

27 « Lekuləm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyəŋ, lekuləm ya ti kawayum ti mis təđəm lekuləm ndam jireni ni, akəsım cicihi. Adaba lekuləm kəbum akada mindiviŋ ya tağrakia yam ga zlam bəđ-bəđana amənjavu gwar ka dala ti àbəlay, ambatakani do a huđ gani bu ni ti aslat ge mis akaba zlam magəđavani gərgəri təvu cisl cisl ni. 28 Lekuləm day nahkay, mis tamənjələŋ kə kəli ti akada lekuləm ndam jireni, ambatakani do cuđay akaba masəkad malfada təniki ka məbərıv ana kəli dal-dal.

29 « Lekuləm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyəŋ, lekuləm ya ti kawayum ti mis təđəm lekuləm ndam jireni ni, akəsım cicihi. Adaba lekuləm kəbum keđezlümkiyu mindiviŋ ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala, kəbum keŋgələđəm mindiviŋ ga ndam jireni, 30 mək kədəmum ahkado : “Tamal ka ya ti ata bəŋ geli təbazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni leli day mələbu ti akal leli məgəsiki ana tay ga mabazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni ndo.” 31 Nahkay lekuləm

lekulamani kəgrumkia sedi ka ahār gekəli a, kədəmum lekuləm bəza ga ndam ya tábazl ndam mahəngaray pakama ge Melefit ni. ³² Nahkay ti ndeverinəm təwi ga ata bəŋ gekəli ya tənĵəki ni, kəmbərənum ba ! ³³ Lekuləm ti zlam a hađ, lekuləm medékəw ! Akatamumfəŋə kà dəluv ga aku ya Melefit amatrađ kəli àna naŋ na ti ahəmamam ? ³⁴ Nahkay ti nara nəsləribiyu ndam mahəngaray pakama ge Melefit ana kəli, ndam məsər zlam akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ana kəli ; akabazlum ndahaŋ, akadarumfəŋ ndahaŋ kà təndal, akəzləbum ndahaŋ àna kurupu a ahay gekəli ya *kahəŋgalumvū Melefit ni bu, ndahaŋ ti ni akədəbumoru tay ka kəsa ka kəsa ga məgri daliya ana tay. ³⁵ Nahkay ti ndam jireni ya mis tábazl tay ni dek ti seriya gani amədəđki ke kəli, adaba kala kəbazlum tay ti lekuləm lekuləmni. Ànjəkibiyu kwa ka ga Abel àbivaya ana ga Zakari wur ge Berisi na. Kəkadum Zakari ti e kidiŋ ga məlaŋ meviyekiki zlam ana Melefit ata məlaŋ *njəlatani ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu. † ³⁶ Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya mis təgudarbiyu ni dek ti seriya gani amədəđki ka ndam ye e hini vu ni. »

Yezu etəwi ndam Zeruzalem

(Luk 13.34-35)

³⁷ « Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbum kabazlum ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit asləribiyu tay ana kəli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nəwaya macakalakabá kəli a akada ga məŋ ge mickər ya acakalakabu bəza gayan, abəki kərpasla gayan ka tay ni. Ay ti lekuləm kəcuhwum ndo. ³⁸ Nahkay ti Melefit aməmbərəŋ ahay gekəli ni amanĵəhad gweŋə. ³⁹ Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kədəmuma “Bay Melefit məgri sulum gayan ana maslaŋə ya ti amara àna slimi gayan a ni” § day kwa. »

24

Yezu adəm etembedkaba ahay gəđakani ge Melefit na

(Mark 13.1-2 ; Luk 21.5-6)

¹ Ka ya ti Yezu àhəraya a *ahay gəđakani ge Melefit ni ba, naŋ àbu asləka ni ti ndam madəbay naŋ ni təhəđəkfəŋjiyu təhi ahkado : « Mənjəki ahəmamam tələm ahay gəđakani ge Melefit ni day ti ! » ² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kipəma ahay hini medezleni na do waw ? Nəhi ana kəli nahəma, etembedkaba besək-besək, ku akur bəlaŋ day amanĵəhadki ka akur nahaŋ va do. »

Ere ye ti amagravu ka mandav ga məlaŋ ni

(Mark 13.3-13 ; Luk 21.7-19)

³ Yezu naŋ àbu manĵəhadani digəsa ka ahār gayan ka həma *Oliviyə nahəma, ndam madəbay naŋ ni təhəđəkfəŋjiyu mək tihindifiŋə ma, təhi ahkado : « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya akəŋga akaba sarta ga mandav ga duniya ni ti ahəmamam ? » ⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi maslaŋə əgosay kəli ba. ⁵ Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naŋ ti nu, amədəm naŋ ti *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁶ Mis atagraŋ silik kə cifeni

† **23:35** A Wakita ge Melefit ya ahaslani ga ndam Zude ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənjəki gani (Mənjəkiani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

§ **23:39** Limis 118.26.

akaba kè drinjeni, ekicam ma gani. Kicuma ti kàgrum anɗwaz ba. Ahàr àdàm zlam nday nani tâgravu kwa. Ku tamal tâgrava nahkay nɗngu ni, mandav ga duniya faɗ do. ⁷ Ndam ga haɗ ndahaɗ atakaɗvu akaba ndam ga haɗ ndahaɗ, bəbay ndahaɗ akaba bəbay ndahaɗ. Haɗ amadaɗay a kəsa gərgərani ndahaɗ bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahaɗ bu. ⁸ Zlam nday nani dek ti manjeki ga daliya ciliɗ, təzavu akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a hud bu ni.

⁹ « Eslini atəgəsi kuli ana mis ndahaɗ ga məgri daliya ana kuli, atabazl kuli daya. Mis ga duniya dek etizirey kuli adaba lekulum ndam goru. ¹⁰ Ka sarta gani nani ti mis dal-dal atəmbrəɗ məfəku ahər, etizirevu, atəsəkumoru mis gatay ndahaɗ. ¹¹ Ndam ya tādəm nday ndam mahəɗgaray *pakama ge Melefit ambatakani do tasəkad malfada ni atələbu dal-dal, atagosay mis kay dal-dal. ¹² Nahkay ti atagudarkivu zlam, mis dal-dal atawayavu akada ya ahaslani va do. ¹³ Ay ti maslaɗa ya ti aməmbrəɗ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəɗgay naɗ. ¹⁴ Wuɗaka duniya andav nahəma, ahər àdəm mis təhia *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgər ge Melefit na ana mis ga haɗ gərgərani na dek, ti nday ya ti nday ndam *Zude do ni dek tici ma gani day kwa. Kələɗ gani duniya amandav huya. »

Daliya dal-dalani ya mis atagray ni
(Mark 13.14-23 ; Lük 21.20-24)

¹⁵ Yezu àdəm keti : « Kəsəruma, ahaslani bay mahəɗgaray *pakama ge Melefit Deniyel àdəmki ma ka zlam magədavani ya ti àbəlaj do ferereni, ezin zlam dek ni. * Zlam gani amagravu ; amagrava ti ekipəm naɗ ka mələɗ *nɗelatani. » (Bay ya ti ejeɗgey ma hini ti ahər àdəm mici lala). ¹⁶ « Ekipuma naɗ a ti ahər àdəm ndam ya ka haɗ *Zude ni təcuhwora a həma vu kwa. ¹⁷ Maslaɗa ya ti naɗ ka *dalahaɗ ga ahay gayan ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga mahəlaya zlam gayan a day ba. Məhəraya məcuhway sawaɗ. ¹⁸ Maslaɗa ya ti naɗ a vədaɗ bu ni ti ni, àɗga a magam a ga mara mazay azana gayan ba. Məcuhway sawaɗ. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti wəl a huɗ akaba nday ya ti bəza təfəɗ kà tay ka ahar ni atasay cicihi ! ²⁰ Nahkay ti həɗgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ahkay do ni a vad *məpəsabana va ba, ²¹ adaba ka sarta gani nani ti mis atacakay daliya kay àtam daliya ndahaɗ ya mis təcakabiyu kwa ahaslani ka mənjeki ga mələɗ ni duk àbivaya ana kana ni. Kələɗ ga daliya nani ti daliya ndahaɗ atələbi akada nani day-day va bi. ²² Melefit àdəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaɗa àbi amatamfəɗa kà daliya nana bi. Melefit àdəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayan ya adaba tay a ni palam.

²³ « Ka sarta gani nani ti tamal maslaɗa ahi ana kuli ahkado : “Pəm *Krist naɗ àbu ahalay !” ahkay do ni : “Naɗ àbiyu tegi !” nahəma, kəgəsุมiki ma gayan ni ba. ²⁴ Adaba mam ? Ndam ndahaɗ atara tasəkad malfada, ku way way do amədəm naɗ Krist ahkay do ni naɗ bay məhəngri ma ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis təgray koksah, mis tici day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit adaba tay a ni. ²⁵ Lekulum zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kuli àndava.

²⁶ « Tamal ti təhi ana kuli ahkado : “Naɗ àbiyu a huɗ gili bu !” ti kədəgum ba ; tamal təhi ana kuli ahkado : “Naɗ àbu məbuani ahalay hi !” ti kəgəsุมiki ma gatay ni ana tay ba. ²⁷ Nu *Wur ge Mis ananɗa ti mis etipi nu akada ga avər

* 24:15 Məɗjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

ya abay aku kwa gwar egezi akoru àna nanj cekw agavàla ni. ²⁸ Nèhi ana kàli nahàma, ka mɛlanj ya zlam mɛmɛtani àvu ni ti mambá tɛcakalavu eslini. »

Manja ga Wur ge Mis a

(Mark 13.24-27 ; Lùk 21.25-28)

²⁹ Yezu àdɛm keti : « Ay ka sarta gani nani, kɛlanj ga daliya ni zla nahàma, fat amacaday mɛlanj va do hɛya, kiyi day amasladay mɛlanj va do. Bonjur atàtɛdbiyu e melefít bu, atadɛgaya a ga hada, zlam njɛda-njɛdani a hud melefít bu atadaday a mɛlanj gatay bu daya. ³⁰ Eslini zlam nahanj amangazlavu a hud melefít bu ; àna zlam gani nani ti mis atəsər nu *Wur ge Mis nàbu nanja. Ka sarta gani nani ti mis ga duniya dek etitəwi, etipi nu Wur ge Mis anara ka maklaɓasl àna njɛda kay akaba masladay goro a dal-dal. † ³¹ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefít, etivibiyu mezlelim gɛdákani, atɛcakalakabu ndam ya Melefít àdaba tay a ni kè sliri ga mɛlanj fadani ni dek ; ku ka mɛlanj driɛni weley weley do dek atɛcakalakabu mis ka ahar bɛlanj. »

Yezu azay mazavu ga mɛnj ga wɛruv

(Mark 13.28-31 ; Lùk 21.29-33)

³² « Nazay mazavu gani akada ga mɛnj ga *wɛruv ni, ahàr àdɛm kicɛm kwa : ka ya ti àbakaba slimberi a mak edí nahàma, kəsəruma mɛdɛrdɛr ɛnjia wudak. ³³ Nahkay day tamal kípama zlam ya nèhi ana kàli ni nanj àbu agravu nahàma, sərúmki nu *Wur ge Mis nàbu cifa, nìnjia wudak. ³⁴ Nèhi ana kàli nahàma, wudaka mis ya tɛbu ka dala nihi ni tɛmɛt dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³⁵ Mɛlanj ya agavàla akaba mɛlanj ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nɛdɛm ni amandav day-day do. »

Maslanja ya ti asər vad ga mandav ga duniya ni ti si Melefít kwa

(Mark 13.32-37 ; Lùk 17.26-30, 34-36)

³⁶ Yezu àdɛm keti : « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahàma, maslanja àbi àsər bi. *Məslər ge Melefít ya a hud melefít bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefít tekedí nəsər do, si Baba Melefít day kwa ti àsəra cilinj. ³⁷ Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu *Wur ge Mis ananja ni. ³⁸ Ke zemeni gani nani wudaka yam ezinj mɛlanj dek ni ti mis tɛbu tɛzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday tɛbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyu ana vad ya ti Nəwi àhuriyu a *slalah ga yam gɛdákani vu ni. ³⁹ Eslini yam ni àra èzinj tay kɛdap ka məsər gatay do. Nu Wur ge Mis day anara ka sarta ya ti mis tɛjalaki ahàr do ni. ⁴⁰ Nèhi ana kàli nahàma, ka ya ti ananja ni ti ku tamal mis cɛ nday a vadanj bu nɛngu ni atazay bɛlanj gani, atəmbərbu bɛlanj gani ti amagravu tata. ⁴¹ Ku tamal wál cɛ tihikabu humbu ka ahar bɛlanj nɛngu ni, atazay bɛlanj gani, atəmbərbu bɛlanj gani ti amagravu tata. ⁴² Nahkay ti njəhadum eri, adaba kəsərúm vad ya ti nu Bay gekàli anara ni do. ⁴³ Cɛm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga mɛlavad ga mɛzlɛl nanj na ti anjəhad eri, àmbrənj tay ga mara məhuriyani a ahay gayanj vu do. ⁴⁴ Nahkay lekəlɛm day slamatumvu lala, adaba nu Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekəlɛm kàjalumki ahàr do ni. »

Bay magray tɛwi jireni

(Lùk 12.41-48)

⁴⁵ Yezu àdɛm keti : « Bay magray tɛwi lala, andikabu ana bay ya agri tɛwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Bay nani ti bay ya ti nanj agri tɛwi ni ambərfənj tɛwi ga hud ahay gayanj dek a ahar vu. Ambərfənj tɛwi ga mɛvi zlam mɛzumani

ana ndam mægri tæwi ndahan àna sarta gani daya. ⁴⁶ Bay magray tæwi nani ti tamal bay ya nan agri tæwi ni àslækabiya àdi ahàr, nan àbu agray tæwi lala nahàma, bay mægri tæwi nani amàmærvu. ⁴⁷ Nèhi ana kùli nahàma, bay ya tægri tæwi ni amàmbrivu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁸ Ay bi bay magray tæwi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nægri tæwi ni àslækabiya weceweci do.” ⁴⁹ Nahkay anjèki ka mæzlèb ndam ya tagrakabu tæwi ni. Azum zlam zlam gayan, esi zum akaba ndam ya tisi zum dal-dal, eviyi ahàr ana tay ni. ⁵⁰ Nan àbu agray nahkay ti bay ya tægri tæwi ni amaslækabiya ka fat ya bay mægri tæwi ni àjalaki ahàr do ni, àna njemdi ya ti àsàr do ni. ⁵¹ Eminjia ti amatràb nan dal-dal, amægri daliya akada ya agri ana nday ndahan ya ti tæhi ana ahàr nday ndam jireni ni. Eslini ti emitæwi, amacakay daliya dal-dal. »

25

Ma gozogul àki ka bəza dahalay kru

¹ Yezu àdàm keti : « Ere ye ti amagravu ka fat gani nani a *Mægur ge Melefiti ni bu ni ti àzavu akaba bəza dahalay kru, təhala ceŋgel gatay a ahar va, takoru tabakabu ahàr akaba bay maday wal ni. ² E kidin ga bəza dahalay kruani ni bu ni ti zlam gani murani, ndahan zlamani ni ti ni wir-wireni. ³ Nday zlamani murani ni təcavhu amal e ceŋgel gatay vu cilin, təcavhu amal nahàr a ahar vu ndo. ⁴ Ay ti nday wir-wireni ni təcavhu amal e ceŋgel gatay va mək təcavhu amal nahàr a ahar va ju. ⁵ Bay maday wal ni àra weceweci ndo ni ti bəza dahalay kruani ni dek ere ge dæwir àgəsa tay a, tədəguya e dæwir va.

⁶ « Huf ya vad àra ègia ti tici zlahay ahəndabiyu : “Bay maday wal ni ènjia, hərəmuya, ŋgumivoru a ma vu.” ⁷ Nahkay bəza dahalay ni dek tēpidékva. Tàra tēpidékva ti tēslamalakabu ceŋgel gatay. ⁸ Eslini bəza dahalay murani ni tēhi ana nday wir-wireni ni ahkado : “Cəhumifəŋa amal gekùli na ana leli a ti, adaba ceŋgel geli ni aku awayay amətka.” ⁹ Ay nday wir-wireni ni tēhəŋgrifəŋ ana tay, tēhi ana tay ahkado : “Àgravu do, adaba emisli ana leli akaba kùli do. Hojo dægum afa ga ndam ya təsəkumoru ni ti kəsəkumumbiya.” ¹⁰ Ka ya ti nday nakəŋ tədəgoru takoru təsəkumbiyu amal ni ti bay maday wal ni ti ni ènjia. Nahkay bəza dahalay zlamani wir-wireni ya tēslamalava ni tēhuriyu akaba bay maday wal ni a ahay ga wuməri ni vu, mək ndam ga wuməri ni tēzlkəvù mahay. ¹¹ Kələŋ gani bəza dahalay ndahan zlamani ni tinjia, tədəm ahkado : “Bay geli, bay geli, zləkiaba mahay na ana leli a ti !” ¹² Nan nakəŋ àhi ana tay : “Nèhi ana kùli nahàma, Njəsər kùli do.” » ¹³ Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Njəhadum eri, adaba kəsərūm vad akaba sarta goro ya anara ni do. »

Ma gozogul àki ka ndam magray tæwi mahkər (Luk 19.11-27)

¹⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Nu *Wur ge Mis anan ga ti akada ga maslanja ya nan àbu akoru e mirkwi gayan ni. Ara aslaka wudak nahàma, àzalakabu ndam mægri tæwi gayan mək ambribu elimeni gayan ana tay a ahar vu. ¹⁵ Nan nakəŋ èdi sin gu ana tay : àvi ana ku way way do akada gayan ya esliki magray tæwi àna nan di ni ; àvi ana bəlan gani sin gu ga gru miliyem zlam, ana nahàr ni miliyem cə, ana nahàr ni ti ni miliyem. Kələŋ gani, nan nakəŋ àsləka. ¹⁶ Nahkay nan ya ti tēbi sin gu ga gru miliyem zlamani ni àmbatvu àna nan mək àŋgətki sin gu ga gru miliyem zlam. ¹⁷ Nan ya ti tēbi sin gu ga gru miliyem cəni ni day àmbatvu àna nan mək àŋgətki sin gu ga gru miliyem cə. ¹⁸ Ay maslanja

ya tæbi sinġu ga gru miliyem ni òru ànġah, èliyu sinġu ya bay gayan àvi ni dæk a had vu.

¹⁹ « Bay ya ti tægri tæwi ni àra àpësia e mirkwi gayan na ti àslækabiya. Àra àslækabiya ti àdëm tåhælibiya zlam gayan na, acalaba. ²⁰ Nahkay maslaña ya tæbi sinġu ga gru miliyem zlamani ni àrækia, àhælkivabiya sinġu ndahan miliyem a zlam, àhi ahkado : “Bay goro, àna sinġu miliyem zlamani ya kèbu ni, nàmbatva àna nan a, nènġætġia ndahan a miliyem zlam.” ²¹ Eslini bay ni àhi : “Àbælày, nak jireni, nak bay magray tæwi sulumani. Nihi ti næfiyu kur kægur zlam kay, adaba kægura tæwi sulumana àna zlam gúziteni hini ya nævuk na. Mærvu akaba nu.” ²² Nan ye cæ ni day àrækia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinġu miliyem cæni ya kèbu ni, nàmbatva àna nan a, nènġætġia ndahan a miliyem cæ.” ²³ Eslini bay ni àhi : “Àbælày, nak jireni, nak bay magray tæwi sulumani. Nihi ti næfiyu kur kægur zlam kay, adaba kægura tæwi sulumana àna zlam gúziteni hini ya nævuk na. Mærvu akaba nu.”

²⁴ « Kæləġ gani maslaña ya tæbi sinġu ga gru miliyem ni àrækia bilegena, àhi ahkado : “Bay goro, nəsəra manjəhad gayak a, nak mis zləzladani, kəmbərəġ mis do. Zlam ya ti nak kizligi ndo ni day kabaz, zlam ya ti kəbəhad hilfi gani ndo ni day kacakalakabu. ²⁵ Nəgrafuka anġwaz a. Nahkay nòru nliyu sinġu gayak ni a had vu. Nihi za zlam gayak a.” ²⁶ Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kəgray tæwi sulumani do, nak masəfani. Kəsəra manjəhad goro a, kədəm zlam ya ti nizligi ndo ni day nabaz, zlam ya ti nàbəhad hilfi gani ndo ni day nəcakalakabu. ²⁷ Tamal kəsəra nahkay ti hojo amal kəvia sinġu goro na ana ndam macakalana, nihi nəsəlækabiya ti amal nədia ahàr a èwìkia.” ²⁸ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəġa sinġu na, kəvumikivu ana maslaña ya ti sinġu ga gru gayan miliyem kruani ni.” ²⁹ Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslaña ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu, zlam gayan emigi kay dal-dal. Ay maslaña ya ti zlam gayan àbi ni ti ku ere ye ti àfəġ ni day atəzafəġa. ³⁰ Ay maslaña ya ti àgray tæwi sulumani ndo ni zligumiyu nan e mite vu a mələġ zìġ-zìġeni vu, emitəwi, amacakay daliya dal-dal.” »

Seriya ya ti atagrafəġa kè mis a ka fat ga mandav ga duniya ni

³¹ Yezu àdëm keti : « Ka fat ya ti nu Wur ge Mis ananġa a mələġ masladani goro ba akaba *məslər ge Melefit a dek ni ti ananjəhad e kərsi ga bay goro bu. ³² Eslini mis ga had gəġərani dek atəcakalavu kè meleher goro. Mək enedekaba mis a akada ga bay majəġay zlam edekaba təmbəmbək akaba awəwak a ni. ³³ Anabəhad təmbəmbək ni gwar ka ahar ga daf goro, awəwak ni ti ni gwar ka ahar ga gəġar. ³⁴ Nahkay anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga daf goro ni ahkado : “Ləkələm ya ti Baba àġria sulum gayan ana kəli a ni ti dəguma, hərəmiyu a *Məġur ge Melefit vu. Mələġ gani nani ti Melefit aslamalikabu ana kəli kwa ka mənġəki ga duniya. ³⁵ Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumua zlam məzumana ; ka ya ti yam akad nu ni kəvumua yam a ; ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəġəsumkabə nu a ; ³⁶ ka ya ti azana àfu bi ni kəvumua azana ; ka ya ti nəbesey do ni kəmənġumiya nu a ; ka ya ti nu a danġay bu ni day kəmənġumiya nu a.” ³⁷ Eslini ndam jireni ni atəhənġrəfəġ, atəhu : “Bay geli, mipi kur ləwir awər kur mək məvuk zlam məzumani ti ananaw ? Mipi kur yam akad kur mək məvuk yam ti ananaw ? ³⁸ Mipi kur nak zal mirkwi mək məġəskabu kur ti ananaw ? Mipi kur azana àfuk bi mək məvuk azana ti ananaw ? ³⁹ Mipi kur kəbesey do ahkay do ni nak a danġay bu mək mòru məmənġiyu kur ti ananaw ?” ⁴⁰ Eslini anəhənġrəfəġ ana

tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlanj ga bəza ga mma ya ti tislī arəŋa do ni ti kala kəgrumu ti ana nu.”

⁴¹ « Kəlanj gani anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga gəjar goro ni ahkado : “Sləkumfua, lekəlum ti metikwesleni, dəgum a aku ya əmət day-day do ni vu. Aku nani ti Melefīt əgriaya ana seteni a akaba ana ndam məslər ge seteni a. ⁴² Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumu zlam məzumani ndo ; ka ya ti yam akad nu ni kəvumu yam ndo ; ⁴³ ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəgasumkabu nu ndo ; ka ya ti azana əfu bi ni kəvumu azana ndo ; ka ya ti nəbesey do ahkay do ni nu a danjay bu ni day kəmənjiyumu nu ndo.”

⁴⁴ Eslini nday nakəŋ atəhəŋgrufəŋ, atəhu : “Bay geli, mipi kur ləwir awər kur, yam akad kur, nak zal mirkwi, azana əfuk bi, kəbesey do, ahkay do ni nak a danjay bu mək məvuk ere gani ndo ahkay do ni məmənjiyu kur do ni ti ananaw ?” ⁴⁵ Eslini anəhəŋgrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlanj ga bəza ga mma ya ti tislī arəŋa do ni ndo ni ti kala kəgrumu ana nu ndo.” ⁴⁶ Nahkay nday gani nani atoru ka mələŋ ya ti atəcakay dāliya ga kanjay-kanjayani ni. Ndam jireni ni ti ni atoru ka mələŋ ga *sifa ya əndav day-day do ni. »

26

Tagray dabari ge mijin Yezu

(Mark 14.1-2 ; Lək 22.1-2 ; Zeŋ 11.45-53)

¹ Yezu əra əndeveriŋa ma gayəŋ ya ədəm na dək ti əhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : ² « Kəsəruma, vad əvu cə tara tagray wuməri ga *Pak. Ka fat gani nani ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana mis mək *atadarfəŋiyu nu kə təndal. »

³ Eslini gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni akaba gədəkani ndahəŋ təcakalavu a magam afa ga Kayif gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni. ⁴ Təzlapakabá, tawayay təgəs Yezu əna wir-wir ti təkad naŋ. ⁵ Nday nakəŋ tədəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbərəŋ leli do, etizligeya silik a kəsa va. »

Wal nahəŋ əbəki tersel ka Yezu

(Mark 14.3-9 ; Zeŋ 12.1-8)

⁶ Ka ya ti Yezu naŋ a Betani naŋ a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni ti ⁷ wal nahəŋ ərəkia. Wal nani ti tersel ge siŋgu kayani əfəŋ a kolombu sulumani bu. * Ka ya ti Yezu naŋ əbu azum zlam nahəma, wal nakəŋ əbəki tersel ni ka ahər. ⁸ Ndam *madəbay Yezu ni təra tīpia ti əwaria bəruv ana tay a, tədəm ahkado : « Əgudar tersel hini ti kamam ? ⁹ Tersel ni siŋgu gani kay ti, hojo amal təsəkumoya ti tidi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? »

¹⁰ Yezu əra əcia ma gatay na ti əhi ana tay ahkado : « Kəhəlumi muru ana wal hini ti kamam ? Zlam gayəŋ ya əgru ni ti əbələy. ¹¹ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kələvad. Ay nu zla ti ananəhəd akaba kəli kələvad do. ¹² Wal hini əbəkua tersel ka vu a ti, əslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, a mələŋ bu dək, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atəŋəhad ere ye ti wal hini əgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahər ke mis do. »

* **26:7** Kolombu gani nani ti təgray əna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

Zudas awayay agəsi Yezu ana gəđákani ga ndam Zudə
(Mark 14.10-11 ; Luk 22.3-6)

¹⁴ Kələj gani Zudas Iskariyot biliñ a huđ ga ndam *mađəbay Yezu kru mahar cəni ni bu òru afa ga gəđákani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni, ¹⁵ àhi ana tay ahkado : « Nara nəđəfiki Yezu ana kəli ti kəgəsum nañ ti kəvumu mam ? » Nday nakəj tàra ticia ma gayar na ti təbi sinju akur-akurani kru kru mahkər. ¹⁶ Nahkay kwa ka sarta gani nani Zudas nakəj əđəbay divi ahəmamam ti ara ađəfiki Yezu ana tay ti təgəs nañ ni.

Yezu azum zlam ga wuməri ga Pak akaba ndam mađəbay nañ ni
(Mark 14.12-21 ; Luk 22.7-14, 21-23 ; Zey 13.21-30)

¹⁷ Vad ye enjenjeni ga wuməri ga *Pak ga məzumvü *dipeñ miwisiñeni do ni əñjia. Eslini ti ndam *mađəbay Yezu ni tərəkia ka Yezu a, tihindifiña ma, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru māsalamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » ¹⁸ Nahkay nañ nakəj àhi ana tay : « Dəgum a kəsa gəđákani ni vu. Kinjəmiya nahəma, akədumi ahər ana meni ; humi ahkado : “Məsi geli ədəm : Sarta goro əñjia wudak. Nara ga məzum zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam mađəbay nu ni ti afa gayak.” » ¹⁹ Nahkay ndam mađəbay Yezu ni tōru təgray ere ye ti Yezu àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

²⁰ Ga məlakarawa ti Yezu òru əzum zlam akaba ndam mađəbay nañ kru mahar cəni ni. ²¹ Ka ya ti nday təbu təzum zlam ni ti Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, biliñ gekəli aməsəkonomu nu. » ²² Ma ga Yezu ya ədəm ni ti əhəlia ahər ana ndam mađəbay nañ na dal-dal. Way way do biliñ àna biliñeni nañ əbu ədəm : « Nu do, do waw, Bay goro ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti aməsəkonomu nu ni ti, nañ ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. ²⁴ Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya ədəm a Wakita gayar bu ni. Ay ti zləzladə afa ga maslaña nani ya ti asəkonomu Wur ge Mis ni ! Hojo akal tiwieya nañ a ndo. » ²⁵ Zudas nañ ya ti ara asəkonomu nañ ni àhi ahkado : « Nu do, do waw, Məsi ? » Yezu əhəjgrifəñ, àhi : « Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. »

Daf ge Melefit
(Mark 14.22-26 ; Luk 22.14-20 ; 1 Korej 11.23-25)

²⁶ Ka ya ti tazum zlam nahəma, Yezu əzay *dipeñ, əgri səsi ana Melefit, əsekaba, əvi ana ndam mađəbay nañ ni. Àhi ana tay : « Zuma, zulum : hini ti aslu ga vu goro. » ²⁷ Kələj gani əzay hijiyem akaba zum, əgri səsi ana Melefit keti, əvi ana tay mək àhi ana tay : « Lekələm dek səm. ²⁸ Hini hi ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayar akaba ge mis. Aməñgəzaya a vu goro ba ti ga mahəngay mis kay, ti Melefit məmbərfaña zlam magudarani ge mis na kə tay a. ²⁹ Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viñ ya do, si a vad ya ti enisi zum məweni akaba kəli a Magur ga Baba bu ni kwa. » ³⁰ Tàra təzuma zlam na ti nday nakəj təzləbay Melefit àna limis, təhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviye vu.

Yezu ədəm : « Piyer amədəm əsər nu do »
(Mark 14.27-31 ; Luk 22.31-34 ; Zey 13.36-38)

³¹ Nday təbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « A huđ ga məlavad hini bu ni ti lekələm dek ekijəmkiə ke divi a azuhva ere ye ti amagrakuvu ni ; ađəba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit ədəm amakadkiə bay məjəgay

təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. †
³² Anəmət, ay ka ya ti ananğaba e kisim ba nahəma, akədumu ahər e Gelili. »

³³ Piyer àra ècia ma gayan na ti àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a, təmbrəŋ kur nəŋgu ni, nu ti nijikia day-day do. » ³⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma : nak ti kani kani a a huđ ga məlavad bu, wudaka agwazl azlah nahəma, akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. » ³⁵ Eslini Piyer nakəŋ àdəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəsər kur do ni ti nədəm do simiteni. »

Ndam *madəbay Yezu ndahaŋ ni dek day tədəm akada ge Piyer ni.

Yezu àhəŋgalay Melefit e Gecimeni
(Mark 14.32-42 ; Lük 22.39-46)

³⁶ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru ka məlaŋ nahaŋ, məlaŋ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tɪŋjua eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayaŋ, nakoru tegi nahəŋgalay Melefit. » ³⁷ Àzalay Piyer akaba bəza ge Zebede cəeni, tòru cak. Eslini ti Yezu nakəŋ àjalay ahər dal-dal, məbərurv àtikaba kwir kwir. ³⁸ Àhi ana tay : « Məbərurv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri ga məvu njəda. » ³⁹ Nahkay Yezu nakəŋ àhəđakfəŋja ka tay a òru cak, àndəhad a huđ a huđ, àhəŋgalay Melefit, àdəm ahkado : « Bəba, zlam dek kisliki magrani ; həđakfua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nədəm nahkay nəŋgu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

⁴⁰ Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ mahkərani na, àdi ahər ana tay nday e dəwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer : « Kèbesum manjəhadani eri ga majəgaki nu njemdi bilin koksah aw ? ⁴¹ Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kuli ni ti kijumkia ke divi a ba. Məbərurv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayan gedebeni. »

⁴² Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, àdəm : « Bəba, tamal ahər àdəm nəcakay daliya hini kwa ti, gray akada gayak ya ti kawayay ni. » ⁴³ Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na keti. Àdi ahər ana tay, nday e dəwir bu, təmətađkaba ga manjəhadana eri a. ⁴⁴ Àŋgəvù keti ya mahkər, òru àhəŋgalay Melefit akada gayan nahaŋ ni. ⁴⁵ Àra àsləkabiya ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni keti : « Kekileŋja kinjəm dəwir aw ? Kekileŋja kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Nğa pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴⁶ Cikumaba, mədəgumkiuru ka tay. Nğa pəm, maslana ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Təgəs Yezu
(Mark 14.43-50 ; Lük 22.47-53 ; Zəŋ 18.3-12)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zədas bilin ga ndam ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gəđəkani ga ndam *mənğalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđəkani ndahaŋ təslərbiyu tay. ⁴⁸ Wudaka nday tara ti Zədas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəŋri sa àna

† 26:31 Məŋjay Zakari 13.7. † 26:39 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Həđakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm məzum bərurv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

məfəki ma kà tuwər § nahəma, nañ gani huya. Gəsuma nañ a. » ⁴⁹ Zədəs nakəñ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəñ a huya. Àhi : « Wəsi Məsi, » mək àgri sa àna məfəki ma kà tuwər. ⁵⁰ Eslini Yezu àhi : « Zəba goro ni, ere ye ti kàrəkia kawayay kagraj ni ti gray zlam gayak. » Nahkay mis nakəñ tādəgaki ka Yezu cip, tэгəс nañ. ⁵¹ Eslini mis bilin e kidin gatay ya təbu akaba Yezu ni bu àrad maslalam fətah, àsifəña slimi ana bay məgri təwi ana gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na həndad. ⁵² Ay Yezu àhi ahkado : « Hənguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Adaba ndam ya ti takadvu àna maslalam ni dek ti atabazl tay day àna maslalam. ⁵³ Kəhi ana ahàr nisliki mahəngalay Baba, mək aslərubiyu məslər gayan dəbu dəbu ehimeya do aw ? ⁵⁴ Ay tamal nagraj nahkay ti pakama ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni agravu ti ahəmamam ? »

⁵⁵ Eslini Yezu àhi ana mis dal-dalani ya tərəkia ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam a akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, ambatakani do nəbu manjəhadani nəcahi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu kəlavad. Ka gani nani ti kəgəsum nu ndo timey. ⁵⁶ Ay zlam nani dek agravu ti ere ye ti ndam mahəngaray *pakama ge melefit tədam, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mągravu. » Eslini ndam madəbay nañ nakəñ dek təmbərbu nañ, tədəgiki ana hwa tidizl.

*Tagrafəña seriya kà Yezu kə meleher ga gəđakani ga ndam Zədə a
(Mark 14.53-65 ; Luk 22.54-55, 63-71 ; Zen 18.13-14, 19-24)*

⁵⁷ Tàra tэгəсa Yezu a ti təzoru nañ afa ga Kayif gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-6a ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđakani ndahañ təcakalava eslina. ⁵⁸ Ka ya ti təbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru nañ kələñ drin duk a dalaka ga ahay ga gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni vu, mək ànjəhad digəs akaba ndam magray təwi ye eslini ni. Awayay epi ere ye ti atəgri ana Yezu ni dek.

⁵⁹ Gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ge seriya ni dek təbu tadəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya àna malfada, adaba tawayay takad nañ, ay ti təngət ndo. ⁶⁰ Eslini mis kay təsəkadki malfada, ay ku tamal nahkay nəngu ni təngətfəña zlam magudarana ndo. Kələñ gani mis ndahañ cə ticikaba, təsəkadki malfada nahəñ keti, ⁶¹ tədəm : « Leli micifina, àdam ahkado : “*Ahay gəđakani ge Melefit ni ti nisliki mēbedkabana. Enēbedkaba ti a huf ga vad mahkərani bu nisliki mələmvana nahəñ a.” » ⁶² Eslini gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni ècikaba cəkwađ, àhi ana Yezu : « Nak kəhəngarfəñ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶³ Ay Yezu nakəñ te-te, àhəngrifəñ ndo. Mək gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni àhi keti : « Nəhuk mbadəy dek ana slimi ge Melefit Bay ga sifa ni : tamal nak *Krist *Bay gəđakani ya amara ni, nak Wur ge Melefit ti hi ana leli. » ⁶⁴ Yezu àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Nak nakani kədamaya zlam gayak a. Ay nəhi ana kəli keti : Kama kama ti ekipəm nu *Wur ge Mis manjəhadani a məlan ga gəđakani bu, kà ahar ga dəf ge Melefit Bay njəda-njəđani ni. * Ekipəm anara ka maklađasl a huf melefit ba. † »

§ 26:48 Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma ka tay kà tuwər. * 26:64 Məñjay Limis 110.1. † 26:64 Məñjay Deniyel 7.13.

⁶⁵ Gəđakani nakəŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àzumkia ɓəruv a, èguzlehkaba azana ka vu gayan a kwar, † àhi ana mis ni ahkado : « Azay ahàr gayan akada nan Melefit ; madəbay sedi nahan kamam mba mam ? Kicuma, endivi Melefit timey ! ⁶⁶ Ay ti kawayum ti məgrumi mam ? » Mək mis ni dek tədəm : « Àgudara, si təkad nan kwa. » ⁶⁷ Eslini mis ndahan titifiviyu eslib e eri vu, tasi madukduk ga ahar, təbi bəbarva, ⁶⁸ təhi : « Nak Bay gəđakani ya amara ni, dəfiaya maslanja ya ti àzləb kur na ana leli a zla ! »

Piyer àdəm nan əsər Yezu do

(Mark 14.66-72 ; Lük 22.56-62 ; Zey 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ka sarta gani nani ti Piyer nan əbu manjəhadani digusa a dalaka ni bu. Nan əbu eslini ti wal nahan ərəkia : wal nani nan əbu agray təwi eslini. Àhi ana Piyer nakəŋ ahkado : « Nak day kəsawadəkabá akaba Yezu zal Gelili na. » ⁷⁰ Ay ti Piyer àhi kè meleher ge mis dek ahkado : « Aha. Nicikaba ere ye ti kawayay kədəm na do. »

⁷¹ Àra àdəma nahkay ti ɔru gwar ka mahay. Nan əbu akoru nahəma, wal nahan èpi nan keti. Wal nani day agray təwi eslini. Àra èpia nan a ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Nan hini təsawadəkabá akaba Yezu zal Nazaret na. » ⁷² Eslini Piyer nakəŋ əmbaday, àdəm keti : « Aha, nu nəsər maslanja gani nani do timey. »

⁷³ Àra əpəsa ɓal ti mis ya təbu a dalaka bu ni təhəđakfəŋiyu ke Piyer, təhi keti : « Edefin nak ndam gatay gani, adaba mis təsər àna dəŋgu gayak ya kazlapay àna nan ni. » ⁷⁴ Nan nakəŋ əmbaday, àdəm : « Tamal nasəkad malfada nahəma, Melefit məkada nu a. Nəsər maslanja gani nani ya ti kacalumfəŋ ni do. » Eslini agwazl əzlah huya. ⁷⁵ Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi « Wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do » ni əŋgiaya a ahàr ba. Nahkay Piyer nakəŋ àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

27

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet

(Mark 15.1 ; Lük 23.1-2 ; Zey 18.28-32)

¹ Du àna zuzəni nahəma, gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalava akaba gəđakani ndahan na, tagraki sawari ka Yezu ga makad nan. ² Eslini təgəs Yezu nakəŋ, təwəl mək tōru àna nan afa ge Pilet. Pilet ti bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni.

Məmət ga Zudas

(Təwi 1.18-19)

³ Zudas nan ya ti əsəkumoru Yezu ni àra əsəra təgəsa Yezu a təwəla ti, àhəŋgarvu maravu mək àhəŋgribiyu siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani ni ana gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ga ndam *Zude ni, ⁴ mək àhi ana tay ahkado : « Nəgudara zlam a, adaba nəsəkumoya sifa ga maslanja ya ti àgudar aranja ndo na. » Ay nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ma gani geli mam ? Məsər gayak. » ⁵ Eslini Zudas nakəŋ àboru siŋgu ni bəđak a *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, mək ɔru əwəliyuz ezewed agavəla, àfiviyu ahàr gayan tandal ga makad ahàr gayan, mək əmət.

† 26:65 Tamal zal Zude eguzlehkaba azana gayan ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àbəlay do simiteni ni àgrava. Gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit eguzlehkaba azana gayan ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya àdəm nan Wur ge Melefit ni, adaba tədəm èndivia Melefit a dal-dal.

⁶ Eslini bəbay gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhəlabə siŋgu na, təđəm : « E divi geli bu ni ti mişliki məbəkiyiyu siŋgu hini àkivu ka siŋgu ya taŋgahi ana Melefit ni vu do, adaba siŋgu hini ti təsəkum sifa ge mis àna naŋ. »

⁷ Nahkay nday nakəŋ təgray sawari, mək təsəkumfəŋə vədaŋ kə bay mələm zlam a. Mələŋ gani ègi mindiviŋ ga ndam madurlaŋ. ⁸ Ku kani vədaŋ gani nani ti təzalay vədaŋ ge mimiz. ⁹ Nahkay ti pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Təhəlabə siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani na, siŋgu ya ti ndam *Izireyel təgraki sawari təđəm təsəkum naŋ àna naŋ ni, ¹⁰ təsəkum vədaŋ ga bay mələm zlam àna naŋ, akada ga Bay geli ya àhu ni. * »

*Pilet agrafəŋə seriya kə Yezu a
(Mark 15.2-5 ; Lük 23.3-5 ; Zey 18.33-38)*

¹¹ Tòru tinjəa àna Yezu afa ge Pilet a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋə ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ededīŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kəđəm. » ¹² Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ ni tacalki naŋ ka zlam magudarani. Ay ti naŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ ndo. ¹³ Pilet èhindifiŋə ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do waw ? » ¹⁴ Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Gayəŋ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejepe ana bay na dal-dal.

*Təđəm seriya àgəsa Yezu a, si takad naŋ kwa
(Mark 15.6-15 ; Lük 23.13-25 ; Zey 18.39-19.16)*

¹⁵ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋə kə Pilet a ti məfaya zal daŋgə a bəlaŋ. Tihindifiŋə ti naŋ àbu afiaya maslaŋə ya tawayay na ana tay a. ¹⁶ Ay ka sarta gani nani ti zal nahaŋ àvu a daŋgə bu slimiyə gayəŋ Yezu Barabas. Maslaŋə nani ti mis dek təsəra naŋ a. ¹⁷ Nahkay ka ya ti mis ni təcəkalava nahəma, Pilet nakəŋ èhindifiŋə kə tay a, àhi ana tay ahkado : « Kawayum hi ti nəfiaya way ana kəli a way ? Nəfiaya Yezu Barabas ana kəli a tək, day ti Yezu naŋ ya ti təzalay *Krist ni aw ? » ¹⁸ Àdəm nahkay ti adaba àsəra təgəsibiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹⁹ Ka ya ti Pilet naŋ àbu maŋhəhadani agray seriya ni ti wal gani àslərkibiyu mis àhi mərə məhi ahkado : « Maslaŋə nani ti mis jireni, kəgri araŋə ba. Adaba kani ga mələvad nəgra daliya dal-dal, kisim èzidekuva àna maslaŋə nana. »

²⁰ Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ ni təhi ana mis macəkalavani ni : « Humi : “Mawayay si kəfaya Barabas a, Yezu ti ni kəkada naŋ a.” » ²¹ Bay ni àhi ana tay keti : « E kidīŋ gatay cəeni ni bu ni ti kawayum ti nəfiaya way ana kəli a way ? » Nday nakəŋ təhi : « Barabas. » ²² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Nahkay ti kawayum ti nəgri mam ana Yezu naŋ ya ti təzalay naŋ Krist ni mam ? » Nday dek təhi : « *Darfəŋ naŋ kə təndal. » ²³ Pilet àhi ana tay keti : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba təzlah kay kay, təđəm : « Darfəŋ naŋ kə təndal, darfəŋ naŋ kə təndal. » ²⁴ Pilet nakəŋ àra àsəra mis ni eticiiki ma do, tawayay tizligaya ŋuwa ti, àcah yam àbarakaba ahar gayəŋ a kə eri ge mis na dek mək àdəm : « Kəkəđəm maslaŋə hini ti ahar goro àkibu bi, məsər gekəli. » ²⁵ Eslini mis ni dek təđəm ahkado : « Məgəskabə ka ahàr geli akaba bəza geli a, takad naŋ. » ²⁶ Pilet àra ècia ma gatay na ti àfiaya Barabas nakəŋ ana tay a,

* **27:10** Məŋjay Zakari 11.12-13 ; Zeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

àhi ana ndam slewja gayan ni tâzlâb Yezu àna kurupu. Tàra tâzlâba ti àhi ana tay tâzay nan, tôru tâdarfân nan kâ tândal.

*Ndam slewja tefefin kâ Yezu
(Mark 15.16-20 ; Zey 19.2-3)*

²⁷ Ndam slewja ni tôzoru Yezu nakân a huf ahay ga bay *Pilet ni vu. Eslini tâzalakivabiyu ndam slewja ndahan ni dâk, târâkiva ka tay a târa tâvelinî ahâr ana Yezu. ²⁸ Tâmbatki azana ndizeni, ²⁹ tâkeleya adak a, tâslap hindigil-hindigil, tâfiviyyu a ahâr vu akada ga jaku ni, tâzay eziŋgwi tâfivû a ahâr ga daf vu. Târa tâbâkia zlam a zla nahâma, tâbâhad mirdim kê meleher gayan tâgri sa, tefefin, tâhi ahkado : « Mâgruk sa, bay ga ndam *Zâde ! » ³⁰ Eslini nday nakân titifiviyyu esli6 e eri vu, tâzafânja eziŋgwi na mâk tâsi a ahâr vu. ³¹ Târa tâbia seki a nahkay ti tâcakwakia azana ya tâfâki na, tâbikabu azana gayan gayanani ya tâcakwakia ni. Kâlân gani tâzay nan ga moru *madarfân nan kâ tândal.

*Tadarfân Yezu kâ tândal
(Mark 15.21-32 ; Lûk 23.26-43 ; Zey 19.17-27)*

³² Ka ya ti ndam slewja ni tâbu taslâkaba a kâsa ni ba ni ti tâbakabu ahâr akaba zal Sirej nahân, slimi gayan Simu. Eslini nday nakân tâfâki ŋgasa ga mazay tândal ga *madarfân Yezu ni. ³³ Nday nakân tôru tinjâa ka mâlân nahân ; mâlân gani nani ti tâzalay Golgota, adâmvaba « mâlân ga aslat ga ahâr. » ³⁴ Tâvi zum mebedeni akaba haf bilek-bilekeni ana Yezu nakân. Àra âcaka ti âwayay miseni ndo. ³⁵ Eslini nday nakân tâdarfân nan kâ tândal ni. Târa tâdarfânja nan a ti tâgraki ca-ca âki ka azana gayan ni bëlân âna bëlân ti tâsâr way azum way. ³⁶ Kâlân gani tânjâhad tâjâgaki nan. ³⁷ Eslini tâdarfân pâlânghaf kâ tândal agavâla ga ahâr gayan. Ka pâlânghaf nani ti tâbâki zlam magudarani ge mis ni ti mis dâk tâsâr ; tâbâki ti nahkay hi : « Hini ti Yezu bay ga ndam *Zâde. » ³⁸ Eslini keti tâdarfân ndam akal bebem cû kâ tândal ndahan kâ gôvay ga Yezu, bëlân gani ka ahâr ga daf, bëlân gani ti ni ka ahâr ga gôjar gayan.

³⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni târa tipia nan a ti tîndivi nan, tâdaday ahâr, ⁴⁰ tâhikaboru : « Hini, nak ya ti kâdâm ahkado : “Nembêdvû *ahay gâdâkani ge Melefit ni ti anêlâmaba a huf ga vad mahkârani ba” ni do aw ? Tamal nak Wur ge Melefit ti hânghay ahâr gayak, hâraya kâ tândal na zla aw ! » ⁴¹ Eslini gâdâkani ga ndam *mânghalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *mâsâr Wakita ge Melefit akaba gâdâkani ndahan ni tefefin daya. Tâdâm ahkado : ⁴² « Nan nakân âhângharaba mis ndahan a keti ti âhângharaba ahâr gayan a koksah timey ! Nan bay ga ndam *Izireyel ! Tamal nahkay ti mâhâraya kâ tândal na ! Tamal ti âhâraya nahâma, leli tekedî amâfâki ahâr bilegeni. ⁴³ Âfâkia ahâr ke Melefit a, âdâm nan Wur ge Melefit ti, tamal Melefit awayay nan ti mâhânghay nan nihi zla aw ! » ⁴⁴ Mis ya tâbu madarfânani kâ gôvay ga Yezu nakân, nday day tîndivi nan nahkay.

*Yezu amâtfân kâ tândal
(Mark 15.33-41 ; Lûk 23.44-49 ; Zey 19.28-30)*

⁴⁵ Fat âra êcika tirked-kef ka ahâr melefit a ti lônân àgray ka had ni dâk tekdefin duk âbivoru àna ŋjemdi mahkâr ya ga mâlakarawa. ⁴⁶ Àra àgra ŋjemdi mahkâr ti Yezu âdi ana zlahay kay kay, âdâm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adâmvaba ti « Bay Melefit goro ni, Bay Melefit goro ni,

kàmbrəŋ nu ti kamam ? † »⁴⁷ Mis ya təbu eslini ni ndahaŋ tàra ticia gayan ya ti àzlah na ti təďəm : « Azalay Eli ni. »⁴⁸ Eslini bilin gatay àcuhworu, àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu juď, àbahi ka aday àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti misi. ⁴⁹ Ay mis ndahaŋ təhi : « Besa day, tamal ti Eli ara ahəŋgay naŋ ti mara mipi. »

⁵⁰ Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət. ⁵¹ Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga məlan *njalatani ya ti a huf ga *ahay gəďakani ge Melefit ni bu ni èguzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a had. Had àdaday, hudəkum tādahvu, ⁵² mahay ge mindiviŋ təzləkvaba mək ndam ge Melefit ya təmət ni, mis dal-dal e kidin gatay bu təŋgaba. ⁵³ Ka ya ti Yezu àŋgaba e kisim ba ni ti mis ya təŋgaba ni təhəraya e mindiviŋ ba, təhuriyu a kəsa njalatani vu. Eslini mis kay tipia tay a. ⁵⁴ Bay ga ndam slewja ni akaba ndam slewja ndahaŋ ya təjəgaki Yezu ni tàra tipia ga had ya àdaday na akaba zlam ndahaŋ ya àgravu na dek ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a, nahkay təďəm : « Maslaŋa hini ti Wur ge Melefit ededŋ. »

⁵⁵ Wəl ndahaŋ dal-dal təbu eslini cak, taməŋjoru. Wəl nday nani tādəbabiyu Yezu kwa e Gelili ga məgri təwi. ⁵⁶ E kidin ga wəl nday nani bu ni ti Mari ga kəsa Magədala, Mari məŋ ga ata Zek nday ata Zəzef, nahaŋ ni ti ni məŋ ga bəza ge Zebede təkibu ka tay.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu
(Mark 15.42-47 ; Lək 23.50-56 ; Zeŋ 19.38-42)

⁵⁷ Mələkarawa àra ègia ti bay ge elimeni nahaŋ àra ; slimu gayan Zəzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ day bay madəbay Yezu. ⁵⁸ Naŋ nakəŋ òru afa ge Pilet, òru èhindi kisim ga Yezu ni. Nahkay Pilet nakəŋ àhi ana ndam slewja tòru təvi. ⁵⁹ Zəzef àra àza kisim ga Yezu na ti àkambah àna dawra məweni. ⁶⁰ Àra àkambaha ti àfiyu e mindiviŋ məweni vu. Mindiviŋ nani ti gayan gayani, èliyu a pəlad vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindiviŋ ni va ti àbəladiyiyu belim gəďakani ana mahay ge mindiviŋ ni mək àsləka òru a magam. ⁶¹ Ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahaŋ ni nday təbu manjəhadani kə gəvay ge mindiviŋ ni.

Ndam slewja təjəgaki mindiviŋ ga Yezu ni

⁶² Həŋəŋ gani vad *məpəsabana ti gəďakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni tòru ka ahar bəlan afa ge Pilet. ⁶³ Tòru tinjəa ti təhi : « Bay, ka ya ti bay masəkad malfada nani naŋ àbu àna sifa ni àďəm : “A vad ya mahkəranəŋgaba e kisim ba.” Ma gayan ya àďəm ni àŋgiaya a ahə ba ana leli a. ⁶⁴ Nahkay ti hi ana mis təjəgay mindiviŋ ni, do ni ti ndam madəbay naŋ ni atara təzaba kisim gayan na akal-akal a, atəhi ana mis àŋgaya e evid ba. Atara təďəma ti malfada gatay ni amatam gayan ya àsəkad ni. » ⁶⁵ Eslini Pilet nakəŋ àhi ana tay : « Ndam slewja nday hi, dəgum akaba tay ti təjəgaki mindiviŋ ni akada gekuli ya kawayum ni. » ⁶⁶ Nahkay gəďakani nakəŋ tòru ke mindiviŋ ni ga majəgani lala : təhəndi lemeru gatay mək təbəhad ndam slewja ga majəgakiani.

28

Yezu aŋgaba e kisim ba
(Mark 16.1-10 ; Lək 24.1-12 ; Zeŋ 20.1-10)

† 27:46 Limis 22.2.

¹ Vad *məpəsabana àra àsləkaba, ge miledu fat azlərəvaya a vad ga gosku ye enjenjeni zla nahəma, ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahan ni tōru təmənjiyu mindiviñ ni. ² Tōru tijnua ti had ədaday kay kay, huya məslər ga Bay geli àsləkabiya e melefıt ba, àbələdərja belim na mək ənjuhədki digus. ³ Vu gani asladay akada ga avər ya abay aku ni ; azana gayan day bəd-bəd akada ga koskosay ni. ⁴ Ndam ya tajəgaki mindiviñ ni t̄ara tipia ti anğwaz ədəgəgia ka tay a dal-dal, təgəgər, t̄igia akada sifa àniviyu ana tay va bi. ⁵ Eslini məslər ni àhi ana wál ni ahkado : « Anğwaz əwər kuli ba. Nəsəra, kədəbum ti Yezu nan ya ti *tadarfən kà təndal ni ; ⁶ anğaba e kisim ba, nan əbi ahalay va bi. Dəguma manjumki, məlan ya t̄afəkad kisim gayan ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum weceweci, kəhumi ana ndam madəbay nan ni ahkado : “Anğaya e kisim ba ; ədoru ka had *Gelili kama gekuli, akədumi ahər ti eslini, akada gayan ya ti àhi ana kuli ni.” Ma goro ti nahkay. »

⁸ Wəwal nakəñ t̄asləka ke mindiviñ na ke wecewecena ; anğwaz əwər tay, ay t̄əbu təmərnu dal-dal. T̄acuhworu, tawayay moru məhi ma gani ana ndam *madəbay Yezu ni. ⁹ Ka ma geli hini ti Yezu anğazlivu ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəgri sa ana kuli. » Eslini wál ni t̄ərəkiuru t̄əbəhadı mirdim, t̄əbəki ahar ka asak gayan ni, t̄əzləbay nan. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Anğwaz əwər kuli ba, dəgum kəhumi ana bəza ga mmawa ni tōru e Gelili. Eslini ti atoru tipi nu. »

Ndam majəgay mindiviñ ni tanğəhadı ere ye ti àgravu ni ana mis

¹¹ Ka ya ti wál ni nday t̄əbu e divi bu mba ni ti ndam slewja ndahan e kidin ga nday ya tajəgaki mindiviñ ni bu tōru a kəsa vu. Tōru tijnua ti tanğəhadı ere ye ti àgravu ni dek ana gədákani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefıt ni. ¹² Nahkay gədákani nani tanğasvu akaba gədákani ndahan, t̄əgray sawari e kidin gatay bu. T̄ara t̄əzlapakaba ti t̄əbi sinju ana ndam slewja ni dal-dal, ¹³ t̄əhi ana tay ahkado : « Dəmum : “Ga məlavad ka ya ti leli e d̄əwir bu ni ti ndam madəbay nan ni t̄ara t̄əzaba kisim gana akal a.” ¹⁴ Tamal bay ni əcia ma gana ti məsəra ere ye ti aməhi na, emiciiki ana leli ; nahkay ti aməgri aranj ana kuli do. » ¹⁵ Ndam slewja nakəñ t̄əhəl sinju ni mək t̄əgray ere ye ti t̄əhi ana tay ni. Nahkay kwa ka sarta gani nani duk əbivaya kana ndam *Zude ndahan kay t̄əgəskabá ma gani nana.

Yezu anğazlivu ana ndam madəbay nan ni

(Mark 16.14-18 ; Lük 24.36-49 ; Zey 20.19-23 ; T̄əwi 1.6-8)

¹⁶ Ndam *madəbay Yezu kru mahar bəlanjani ni tōru e Gelili, ka həma ya ti Yezu àhi ana tay tōru ni. ¹⁷ Tōru tijnua, tipi nan a ti t̄əbəhadı mirdim, t̄əzləbay nan, ay ti mis ndahan e kidin gatay bu t̄əhi ana ahər bi nan do. ¹⁸ Eslini Yezu àhədakfənbiyu kà tay, àhi ana tay : « Melefıt əvua n̄əda gayan a dek ga məgur məlan ya agavəla akaba məlan ya ka had na. ¹⁹ Nahkay ti dəgum, humioru ma ana mis ga had ga məlan ni dek ti t̄igi ndam madəbay nu. Barum tay àna slimi ga Baba, ga Wur gayan akaba ga *Məsuf Njəlatani. ²⁰ Ere ye ti nəhi ana kuli ni dek ti cahumi ana tay ti t̄əgəskabá. Səruma, nu nəbu akaba kuli kəlavad, duk əbivoru ana mandav ga duniya. »

Ma M_Hweni Sulumani ya Mark àbèki ni Ere ye ti m_ədəmki ka Ma M_Hweni Sulumani ya Mark àbèki ni

Maslaŋa ya ti àbèki wakita ga Mark ni àdàfay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nən̄gu ni, kwa ka mən̄jeki gani ndam ga Yezu dek tāsəra àbèki ni ti Mark (təzalay nan̄ Zəŋ daya : T_Hwi 12.12, 25). Tāsəra Mark ti tǎgrakabu t_Hwi akaba Piyer, mək àslamalakabu pakama ga Yezu ya Piyer èci, àhi ni : ere ye ti Mark àbèki a wakita gayan ni bu ni dek ti akada ga pakama ge Piyer ya àhi ana mis ni (T_Hwi 10.37-40) : ànjèki ka baray ga Yezu, èndeveriŋ àna ga Yezu ya àmət mək àŋgaba e kisim ba ni. Mark ti tǎgrakabá t_Hwi akaba Pol a daya (T_Hwi 12.25 ; 13.5, 13 ; 2 Timote 4.11).

A wakita gayan ni bu ni ti Mark adafay zlam ga ndam Z_Hde ya tagray ni (7.2-4 ; 15.42), ahəŋgaraba ma ndahan̄ ya ndam Z_Hde təzlapay na daya (3.17 ; 5.41 ; 7.11, 34 ; 15.22). Nahkay māsəra àbiki wakita ni ti ana ndam ya ti nday ndam Z_Hde do ni ; ahaslani àbu məbəkiani a wakita ndahan̄ bu Mark àbèki wakita gayan ni ka had Itali ahkay do ni a Rom (ka 2 Timote 4.11 Pol àhi ana Timote tǎrəkioru ka nan̄ a Rom nday ata Mark).

A Rom ti tǎgria daliya ana ndam ga Yezu a : a wakita gayan ni bu ni ti Mark awayay məvi njəda ana nday ya ti təcakay daliya azuhva məfəki ahàr gatay ka Yezu ni (1.12-13 ; 8.34-38 ; 10.29-30 ; 13.11-13).

Mark àŋgəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdəm ni akada ga ata Meciy_H nday ata L_{uk} ya tǎŋgəhad ni : Yezu ànjèki ke t_Hwi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay Mark àŋgəhad pakama ga Yezu kay ndo ; ahar gəđakani àŋgəhad ere ye ti Yezu àgray ni. Zlam ga Yezu ya àgray ni day ata Meciy_H nday ata L_{uk} tǎŋgəhadà àtama ga Mark na, ay pakama ga Mark ndahan̄ ya àŋgəhad ni ti àtam ga nday ndahan̄ ni (mazavu gani nihi, gurumkabu Mark 5.1-42 akaba Meciy_H 8.28-34, 9.18-26 akaba L_{uk} 8.26-37, 41-56, ahkay do ni Mark 6.14-29 akaba Meciy_H 14.1-12 akaba L_{uk} 9.7-9). Ku tamal àŋgəhad pakama ga Yezu kay ndo nən̄gu ni Mark àdəm Yezu ti bay macahi zlam ana mis (1.21-22, 27 ; 2.13 ; 4.1 akaba ndahan̄) : a wakita ga Mark bu mis təzalay Yezu « M_Hsi » (4.38 ; 5.35 ; 9.17 akaba ndahan̄).

Mark àŋgəhad ga Yezu ya àdəm tǎdəfi nan̄ ana mis ba ni (1.34, 44 ; 3.12 ; 5.43 ; 7.36 ; 8.26, 30). Si ka ya ti aməməta, aməŋgaba e kisim ba ni day kwa ti awayay ti mis tāsəra nan̄ ti nan̄ way (9.9).

*Pakama ge Zəŋ bay məbaray mis ni
(Meciy_H 3.1-12 ; L_{uk} 3.1-18 ; Zəŋ 1.19-28)*

1 *Ma M_Hweni Sulumani àki ka Yezu *Krist, Wur ge Melefif, ànjèki ² akada ga Bay Melefif ya ti àdəm ni. Ma gayan ya àhi ana Yezu ni àbu məbəkiani a wakita ga bay *mahəŋgaray pakama gayan Izayi ni bu. Àhi :

« Nihi ti nu nəbu nəsłəroru bay məslər goro nahan̄ kama gayak ti māsłamatukkabu divi. * ³ Dəŋgu gayan ahəndabiyu a hud gili bu.

Àdəm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani.

Ahàr àdəm divi gayan mǎla ndəlaəba.” † »

* 1:2 Malasi 3.1. † 1:3 Izayi 40.3.

⁴ Nahkay ti zal nakəŋ, təzalay naŋ Zeŋ, òru a huđ gili vu ga *məbaray mis. Àra ènjia eslina ti àdəm ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ti, nabaray kəli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kè kəli a. » ⁵ Zeŋ àra àdama nahkay ti ndam ga had *Zude akaba ndam Zeruzalem ni dek tərəkia. Tàra tìnjia ti tādafaya zlam gatay ya tàgudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka *Zurdeŋ bu huya.

⁶ Zeŋ ti naŋ àbu àna azana mələmani àna eŋguc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayan ti eyew akaba amu. ⁷ Naŋ àbu azlah, àhi ana tay : « Maslaŋa nahan naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a. Naŋ nani ti mis gəđakani, njəda gayan àtama goro a. Nu ti way ga mandəhad ahàr ti nēpicheiaba ezewed ga kimaka gayan a di way ? ⁸ Nu ti nàbaray kəli àna yam, naŋ ti ni amara məbaray kəli àna *Məsuf Njəlatani. »

Zeŋ abaray Yezu

(Meciya 3.13-17 ; Lək 3.21-22)

⁹ Ka ya ti Zeŋ naŋ àbu *abaray mis nahəma, Yezu ècikbiyu a Nazaret ka had *Gelili, àrəkia mək Zeŋ nakəŋ àbaray naŋ a zalaka *Zurdeŋ bu. ¹⁰ Yezu naŋ àbu acəlaya a yam ni ba ni ti èpi huđ melefit adahvu, èpi *Məsuf ge Melefit ahərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na, àhuriviyu a vu vu. ¹¹ Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huđ melefit bu akada dəŋgu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəmərù məbərùv dal-dal. »

Seteni awayay ahəlfəŋa eyə kà Yezu a

(Meciya 4.1-11 ; Lək 4.1-13)

¹² Eslini *Məsuf ge Melefit nakəŋ àzoru Yezu a huđ gili vu huya. ¹³ Yezu òru ènjua a huđ gili ni va ti anjəhad eslini vad kru kru fad. Naŋ àbu eslini ti *Seteni àhəlfəŋa eyə a. Ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àbu e kidiŋ ga zlam ge gili bu ; *məslər ge Melefit təbu təfi ahàr.

Yezu azalay ndam məgəs kilif fad, tigi ndam madəbay naŋ

(Meciya 4.12-22 ; Lək 4.14-15 ; 5.1-11)

¹⁴ A vad nahan tàra təwəla Zeŋ a. Tàra təwəla naŋ a nahəma, Yezu òru ka had *Gelili. Òru ènjua eslina ti àhi *Ma Məwəni Sulumani ge Melefit ana mis. Ahivù ana tay, àdəm ahkado : ¹⁵ « Sarta ènjia. Melefit ara azum bay gayan e kidiŋ gekəli bu, Məgur gayan ènjia. Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, gəsumkabà Ma Məwəni Sulumani na. »

¹⁶ A vad nahan Yezu naŋ àbu akuru kà gəvay ga dəluv Gelili ti èpi mis bebem cə ; biliŋ gani slimi gayan Simu, nahan ni ti ni wur ga məŋani Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam məgəs kilif. ¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; anagraŋ ti kīgum ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ¹⁸ Tàra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva gatay ni ndəbək, tādəbay naŋ huya. ¹⁹ Nday təbu takoru kama gəziti ti Yezu èpi mis ndahan cə keti ; nday bəza ge Zebede, bəlan gani slimi gayan Zeŋ, nahan ni ti ni slimi gayan Zeŋ. Nday a *slalah ga yam bu, təbu təslamalay zəva gatay. ²⁰ Àra èpia tay a ti àzalay tay. Nday nakəŋ tàra ticia zalay gayan na ti təmbərbu bəŋ gatay Zebede akaba mis ya təgriki təwi ana tay ni a slalah ga yam ni bu, tādəbay naŋ.

Yezu agariaba seteni ana maslaŋa nahan a

(Lək 4.31-37)

²¹ A vad nahanj Yezu akaba ndam madabay nanj ni tòru a Kafarnahum. Vad *mæpəsabana àra ènjia ti tãhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu, mæk Yezu nakənj ànjəki ka macahi zlam ana mis. ²² Zlam gayənj ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba tici macahay zlam akada gayənj ni day-day ndo. Àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ya təcahi zlam ana mis ni do.

²³ Nday təbu a ahay ga mahəngalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahanj seteni àniviyu a ahər bu nanj àkibu ka tay eslini. Àzlah, ²⁴ àdəm : « Yezu zal Nazaret ! Nak ti kadəbafənja mam kè leli a mam ? Kàra ge mijinj leli a waw ? Nak dəgiya, nəsəra kur a lala ; nak Bay *njəlatani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » ²⁵ Eslini Yezu nakənj àzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslaŋa hina. » ²⁶ Seteni nakənj àra ècia zlacay gayənj na ti adaday maslaŋa nani kay kay, àzlah kay kay, àsləkiaba. ²⁷ Mis ya ti eslini ni dek tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal ; təzlapaki e kidinj gatay bu, tədəm : « Mənj ga mam hini mam ? Zlam gayənj ya àcahi ana leli ni ti zlam məwəni ; azlapay akada ga bay ni. Ku seteni day àhi ma ana tay, mæk təgəsikabu. » ²⁸ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ke weceweceni ka had *Gelili dek.

*Yezu ahəngaraba mis a
(Meciya 8.14-17 ; Lək 4.38-41)*

²⁹ Yezu akaba Simu, Andre, Zek, Zənj tàra tãhəraya a ahay ga *mahəngalavù Melefit ni ba ni ti tòru suwwa a magam ga ata Simu nday ata Andre həya. ³⁰ Eslini ti mirenj ga Simu nanj àvu mandəhadani, aku àbəkia. Yezu òru ènjəa ti tēhi ma gani həya. ³¹ Yezu àra ècia ma gana ti àhədəkfənjijyu, àgəs ahar gani, èzəfteba nanj a. Aku nakənj àhalkia həya, mæk wal ni afi ahər ana tay.

³² Məlakarawa àra ègia fat àdiya a ahay va, məlanj èdiza ti təhəlibiyu mis ya ti tēbesey do ni dek akaba nday ya ti seteni agray tay ni dek ana Yezu. ³³ Mis ga kəsə ni dek təngəsəfənvu kà mahay ya ti Yezu nanj àvu ni ; ³⁴ eslini Yezu nakənj àhəngaraba mis ya ti arməwər gərgərani awər tay na kay ; mis ya ti seteni àniviyu ana tay ni day àgariaba ana tay a. Acəfənja seteni na kà zlapay a, adaba təsəra nanj a.

*Yezu ahi ma gayənj ana mis
(Lək 4.42-44)*

³⁵ Də àna zuzəni ti Yezu ècikaba, àhəraya òru a huđ gili vu. Òru ènjəa ti ahəngalay Melefit. ³⁶ Eslini Simu akaba zləbəba gayənj ni tādəboru nanj. ³⁷ Tàra tādia ahər a ti tēhi ahkado : « Mis dek tadəbay kur. » ³⁸ Eslini Yezu nakənj àhi ana tay : « Tokumum mədəgum a kəsə ndahanj vu, ti nəhivù pakama ge Melefit ana mis nday ye eslini ni bilegeni. Nu nàra ti ga magray təwi gani nani. » ³⁹ Nanj nakənj mæk àsawaday ka had *Gelili dek ; a kəsə gərgərani bu dek àhi pakama ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefit ye eslini ni bu, àgariaba seteni ana mis ndahanj a daya.

*Yezu ahəngaraba zal ambələk a
(Meciya 8.1-4 ; Lək 5.12-16)*

⁴⁰ A vad nahanj zal ambələk nahanj àrəkia ka Yezu a àbəhadì mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nìgia mis njəlatana. » ⁴¹ Eslini àsia cicihi ana Yezu a ; Yezu nakənj àzoru ahar, ènjifinj, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » ⁴² Yezu àra ènjifinj ti maslaŋa nani àngaba, ègia mis njəlatana həya. ⁴³⁻⁴⁴ Eslini Yezu àləgi, àhi ahkado : « Nihi

kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay *manjalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya adəm a wakita gayaŋ bu ni, adaba kigia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kigia mis njəlatana. » Āra àhia ma nahkay ti àhi : « Sləka. » ⁴⁵ Ay zal nakəŋ āra àsləka ti anjəki ka mədəm pakama ni dal-dal sawaŋ. Maslaŋa ya ti àdi ahàr ni lu ba àhi ma gani. Adəmva pakama na nahkay ti Yezu esliki məhuriyani a kəsa vu vay-vay va do, adaba mis təsəbaki. Nahkay ənjəhad e gili cak əfəŋ kə kəsa, mis gwar eley gwar eley do dek tərəkioru.

2

Yezu ahəŋgaraba zal dərə (Meciyə 9.1-8 ; Lək 5.17-26)

¹ Āra àgra vad a bal zla ti Yezu əŋga a Kafarnahum a. Naŋ àbu a magam eslini ti mis ticifiŋa daɗay a. ² Tərəkia t̄ara t̄angasvu dal-dal a ahay ya ti naŋ əvu ni bu. Məlaŋ manjəhadani kə gəvay gayaŋ əbi, kə mahay tekeɗi məlaŋ əbi, adaba mis ni təsəbay. Naŋ nakəŋ naŋ əbu acahi ma ge Melefit ana tay. ³ Naŋ əbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ndahaŋ fad təzibiyu zal dərə nahaŋ àki ka slalah. ⁴ Ay tisliki məzikabiyu naŋ ana Yezu do, adaba mis tisliva eslina. Nahkay ti təcəliyü ka *dalahaŋ ga ahay ni, təhəlkia gwar ka palahaŋ ya ti Yezu naŋ əvu na bal, mək təfiyu naŋ mandəhadkiani ka slalah gayaŋ ni gwar ka məlaŋ məhəlkiana ni. ⁵ Yezu nakəŋ āra əpia ere ye ti t̄agraŋ na ti əsəra təfəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal dərə ni : « Wur goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana dek. »

⁶ Eslini zla ti ndam *məsər Wakita ge Melefit təvu manjəhadani bilegeni. Nday nakəŋ təbu təjalay a ahàr gatay bu, təhi ana ahàr ahkado : ⁷ « Adəm ma hini ti kamam ? Azay ahàr gayaŋ akada naŋ Melefit timey ! Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ⁸ Nday təbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu əsəra ere ye ti təjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? ⁹ Zləzladə gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, za slalah gayak na, sawadaŋ” ni aw ? ¹⁰ Ay nawayay ti kəsərum nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə nakəŋ : ¹¹ « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ¹² Eslini naŋ nakəŋ əcikaba cəkwaɗ həya, əzay slalah gayaŋ ni, àhəraya e mite va kə eri ge mis na dek. Ere ye ti əgravu ni ti əgria ejej ana tay a dek, tədəgi ana mazləbay Melefit. Təɗəm : « Ere hini bik-bik, mipi kə eri geli ndo. »

Yezu azalay Levi (Meciyə 9.9-13 ; Lək 5.27-32)

¹³ Yezu nakəŋ oru gwar kə gəvay ga dəluv ni keti. Mis dek tərəkioru, mək əcəhi zlam ana tay. ¹⁴ Ka gayaŋ ya naŋ əbu akoru ni ti əpi Levi wur ga Alfe, naŋ əbu manjəhadani digusa ka məlaŋ *məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyu nu. » Nahkay Levi nakəŋ əcikaba cəkwaɗ, adəboru naŋ.

¹⁵ Kələŋ gani Yezu akaba ndam mədəbay naŋ ni t̄oru afa ge Levi nakəŋ. T̄oru t̄injəa eslina ti təzum zlam akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahaŋ kay, adaba mis nday nani ti nday dal-dal, təbu taɗəbay naŋ. ¹⁶ Yezu naŋ əbu azum zlam akaba tay nahkay ti ndam *məsər Wakita ge Melefit tipia ; nday nani ti ndam *Feriziyen. T̄ara tipa naŋ a ti təhi ana ndam

madəbay naŋ ni ahkado : « Ahəmamam ti Yezu azum zlam ka ahar bəlan akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni mam ? » ¹⁷ Naŋ nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday njalaŋ-njalaŋ ni ti tòru afa ga zal doktor do ; si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawaŋ. »

Məgəs ndəra

(Meciy# 9.14-17 ; L#k 5.33-39)

¹⁸ A vad nahaŋ ndam madəbay Zeŋ bay məbaray mis ni təbu təgəs ndəra akaba ndam Feriziyəŋ. Eslini mis tərəkia ka Yezu a təhi ahkado : « Ndam madəbay Zeŋ ni akaba ndam Feriziyəŋ ni təbu təgəs ndəra ti ndam madəbay kur ni təgəs do ni ti kamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday təbu akaba zləbəba gayəŋ ni ti zləbəba ni təgəs ndəra tata waw ? Təgəs ndəra ka ya ti naŋ àbu akaba tay ni do. » ²⁰ Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. ²¹ Yaw mis àbi azay azana məweni asiviyu ana azana gayəŋ midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti azana məweni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək məlaŋ megəzlehvani ni ara asagakivu. ²² Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na, nahkay ti emizikiba ka tay a cìcəna. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene məweni vu. »

Yezu naŋ bay ga vad məpəsabana

(Meciy# 12.1-8 ; L#k 6.1-5)

²³ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu tasləkaba a vadaŋ ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay naŋ ni təbu teheḃoru alkama ni ga mahəpədani ka ahàr divi. ²⁴ Təbu teheḃoru nahkay ti ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ təhi ana Yezu : « Melefit àdəm e *Divi gayəŋ ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray ti kamam ? » ²⁵⁻²⁶ Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Kèjəŋgum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ka ya ti Abiyatar naŋ bay gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti Devit zlada àdəkiva, ləwir àwər tay akaba ndam gayəŋ. Nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit ni vu, àzum *dipeŋ ya táfakadi ana Melefit ni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayəŋ ni bu, mis ndahaŋ təzum dipèŋ nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Ay Devit nakəŋ òru àzum, mək àvi ana ndam gayəŋ ni, təzum bilegeni. » ²⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Vad məpəsabana ti Bay Melefit àgriaya ana mis a, do ni ti àgri mis ana vad məpəsabana ndo. » ²⁸ Nahkay ti ku a vad məpəsabana ba day Bay ya ti adəm tğray zlam hini ni ti nu *Wur ge Mis. »

3

Yezu ahəŋgaraba zal ya ahar mikəlfina na

(Meciy# 12.9-14 ; L#k 6.6-11)

¹ Yezu àŋgoru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu keti. Eslini zal nahaŋ naŋ àvu ahar mikəlfina. ² Mis ye eslini ni təbu taməŋjalaŋ ana Yezu. Təhi ana ahàr ahkado « Kani vad *məpəsabana ti, akal ti ara ahəŋgaraba naŋ a waw ? » Tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani. ³ Yezu nakəŋ àhi ana zal ya ti ahar mikəlfina ni : « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va. » ⁴ Mək àhi ana

mis ya ti eslini ni : « Ʒgakaday, Melefit àdɛm mam a wakita ya Mɛwiz àbaki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad mɛpɛsabana tɛk, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahɛŋgay mis tɛk, ga makad mis aw ? » Nday nakɛŋ tɛlakakabá te-te. ⁵ Àmɛnjalɛŋ kà tay àna mɛzum bɛruv dal-dal, adaba ticiiki slimi do. Àhi ana zal ya ti ahar mikɛlfiŋana ni : « Tɛlbiyu ahar gayak ni. » Àrà àtalikabiya ti ahar gayan ni àslamalava, ègia sɛndu6-sɛndu6ana. ⁶ Ndam *Feriziyen ni tɛra tɛpia ere ye ti àgravu na ti tɛhɛraya a ahay ni ba, tɛŋgasvu akaba ndam madɛbay bay *Erot ni hɛya ; tàgray sawari ahɛmamam ti tɛjin Yezu ni.

Mis kay tara afa ga Yezu a

⁷ Yezu akaba ndam madɛbay naŋ ni tàslɛka tòru kà dɛluv ni. Mis dal-dal tàdɛboru naŋ : tàdɛboru naŋ ti ndam Gelili, ndam *Zude ⁸ akaba ndam ga kɛsa gatay Zeruzalem, ndam Idume, mis ya ti tàslɛkabiya ke ledi ga zalaka *Zurden a ni, ndam ga had ga kɛsa Tir akaba ga kɛsa Sidon. Tɛràkia dal-dal adaba ticia ere ye ti àgray na dɛk. ⁹ Eslini àhi ana ndam madɛbay naŋ ni ahkado : « Slamalumukabá *slalah ga yam a, do ni ti mis ni atanɛlad nu. » ¹⁰ Àhi ana tay nahkay ti adaba naŋ àbu ahɛŋgaraba mis a dal-dal. Nahkay ndam ga armawɛr dɛk tàdɛdkiyu ; way way do awayay ti mɛjifɛŋ lu. ¹¹ Seteni ni tɛra tɛpia naŋ a ti tàbɛhadɛ mirdim, meleher ndi6a ndi6a ana had, tàdɛgiki ana zlahay, tɛhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit. » ¹² Eslini Yezu àzlacaki ka tay ŋgak-ŋgak, àhi ana tay : « Kàdɛfum nu ba. »

Yezu adaba ndam asak gayan a kru mahar cɛ (Meciya 10.1-4 ; Lɛk 6.12-16)

¹³ Yezu àcaloru a hɛma vu. Eslini àzalay ndam ya ti adaba tay a ni ; nday nakɛŋ tɛràkivoru. ¹⁴ Ndam ya tigi ndam gayan ni ti nday kru mahar cɛ : awayay ti tɛnjɛhadɛkabu, mɛslɛr tay ga mɛhioru pakama gayan ana mis ; * ¹⁵ àvi nɛdà ana tay ti tàgariaba seteni ana mis a daya. ¹⁶ Nday kru mahar cɛeni ni ti slimi gatay nday hi : Simu àdi slimi Piyer, ¹⁷ bɛza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mɛŋani Zeŋ ; nday ti Yezu àdi slimi ana tay Bowanerges, awayay adɛmvaba nday akada ga aday ga avɛr ya amɛcay ni ; ¹⁸ Andre, Filip, Bartelemi, Meciya, Tumas, Zek wur ga Alfe, Tade, Simu naŋ bɛlan ga ndam ya takadɛvakivu ka had gatay ni, ¹⁹ nahan ni ti ni Zudas Iskariyot, bay ya ti amara mɛsɛkumoru Yezu ni.

Yezu ti agray tɛwi àna nɛdà ge Melefit tɛk, àna nɛdà ge Seteni aw ? (Meciya 12.24-32 ; Lɛk 11.15-23 ; 12.10)

²⁰ Yezu akaba ndam madɛbay naŋ ni tɛŋga a magam a. Eslini mis dal-dal tɛŋgasfɛŋvu kà tay keti. Mis ni tɛbu kay nahkay ti Yezu akaba ndam madɛbay naŋ ni ahar tekedɛ tɛŋgɛtɛŋ ga mɛzum zlam do. ²¹ Ndam gayan ni tɛra ticia ti tɛra. Tawayay tazay naŋ, tàdɛm ahkado : « Endisl àniviyu va bi. »

²² Ndam *mɛsar Wakita ge Melefit tɛbu eslini, ticiikbiyu kwa a Zeruzalem. Tàdɛm ahkado : « Yezu nahɛma, seteni *Belzebùl àniviyu. Agariaba seteni ana mis a ni ti àna nɛdà ga bay ge seteni nani. » ²³ Eslini Yezu àzalay tay, àhi ma ana tay àna ma *gozogul : « Ahɛmamam *Seteni esliki magaray ahàr gayan gayanani ni mam ? ²⁴ Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takadɛvu e kidɛŋ gatay bu ni ti had gani àŋgoru kama do. ²⁵ Tamal ndam ga hud ahay

* **3:14** A wakita ndahan bu tàdɛm : « Ndam ya ti tigi ndam gayan ni ti nday kru mahar cɛ, àzalay tay ndam asak gayan : awayay ti tɛnjɛhadɛkabu. »

takaŋvu e kidin gatay bu ni ti hud ahay gani aŋgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal Seteni ezirey ahàr gayan ti njəda gayan eđeva, aŋgoru kama koksah ; gayan aŋdava huya. »

²⁷ Yezu ađam keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njəda-njədani vu, mək ahəlfəŋa zlam gayan a mənjad məwəl nan ti aŋravu koksah. Si tamal əwəla nan a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayan a. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya tagudar ni dek akaba ndivey ya tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəŋa kà tay a. ²⁹ Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayan ni ti, magudar zlam gayan nani ti Melefit ambərfəŋa day-day do. Maslaŋa nani amanjəhad akaba zlam magudarani gayan ni kaŋgay-kaŋgay huya. »

³⁰ Yezu ahəŋgarfəŋ kà pakama gatay ni nahkay ti ađaba tədəm « Seteni aniviyu. »

Ndamam ndam ga hud ahay ga Yezu eđeđin eđeđin ni mam ?

(Meciy# 12.46-50 ; L#k 8.19-21)

³¹ Eslini mən ga Yezu akaba bəza ga mən ga Yezu tàra tinjia. Nday e mite bu, təslərkiyu mis ti māzaliyu nan. ³² Ay ti mis təvu dal-dal manjəhadani, təvelinjia ahàr ana Yezu a. Təhi ahkado : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, təzalay kur. » ³³ Ahəŋgrifəŋ ana tay, ađam ahkado : « Mən goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ amənjaləŋ kə mis ya ti təvelinjia ahàr ni dek, əhi ana tay ahkado : « Mən goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ³⁵ Maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti, nan nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

4

Bay mabəhad hilfi ga zlam

(Meciy# 13.1-9 ; L#k 8.4-8)

¹ Yezu ərə gwar kà gəvay ga dəluv ni ga macahi zlam ana mis keti. Eslini mis dal-dal təcakalafəŋvu, nahkay nan nakəŋ káy əcəliyu a *slalah ga yam vu ka ahàr ga dəluv ni, aŋjəhadviyu digəs, əcahi zlam ana tay ; mis macakalavani ni nday təbu kà gəvay ga dəluv ni, təbi slimi. ² Əcahi zlam gərgəri kay ana tay əna ma *gozogul. A pakama gayan ya əhi ana tay ni bu ni ti ađam ahkado : ³ « Cəm day, maslaŋa nahaŋ ahəraya ərə e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Nan əbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani ađəgoru e divi vu. Nahkay eđiđin tàra təndaba. ⁵ Bal gani keti ađəgoru ka pələd ya had əhəcaki ni. Əfətaya huya, ađaba had əki ka pələd ni kay bi. ⁶ Əra əfətaya, fat əra əvəđia ti əhirinaba ađaba əbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti ađəgiyu a adak vu. Əra əfətaya ti adak ni tədəkkabu akaba nan, təngecekabá nan a, nahkay ti əbi bəza ndo. ⁸ Bal gani keti ađəgoru ka had sulumani. Əra əfətaya ti ađək, əbi bəza. Bəlan gani əbi bəza kru kru mahkar, bəlan gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni bəza diŋ. » ⁹ Yezu ađam keti : « Maslaŋa ya ti slimi əfəŋ ge micu zlam nahəma, micu lala ! »

Yezu ahi ma ana mis əna ma gozogul ti kamam ?

(Meciy# 13.10-17 ; L#k 8.9-10)

¹⁰ Ka ya ti Yezu nan əbu cak nahəma, ndam mađəbay nan kru mahar cəeni ni akaba mis ndahaŋ ya tađəbay nan ni tihindifinja pakama əki ka ma *gozogul gayan ya ađam na. ¹¹ Əhi ana tay ahkado : « Lekələm ti Melefit ađəfikiaba zlam

manğahani àki ka Məğur gayan na ana kəli a. Ana mis ndahan ga dala ni ti ma gayan ya ahi ana tay ni dek ti ma gozogul. ¹² Agray nahkay ti “Ku tamal tamənjələn ka zlam lala nəngu ni tipi ba ; ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəngu ni tici ba. Do ni ti atambatkaba məbərurv gatay a, Melefıt ambərfənə zlam magudarani gatay ni kə tay a.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na (Meciyyə 13.18-23 ; Lük 8.11-15)

¹³ Yezu əhi ana tay keti : « Kicəm ma *gozogul hini do ! Akara kicəm ndahan ni dek ti ahəmamam ? ¹⁴ Bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni, nanj akada bay ya ti əhi pakama ge Melefıt ana mis ni. ¹⁵ Mis ndahan təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam adəgaki ni : ticia pakama ge Melefıt a, mək *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a həya. ¹⁶ Mis ndahan day təbu, nday akada pələf ya ti hilfi ga zlam adəgaki ni : ticia pakama ge Melefıt na ti təgəskabu əna məmərani həya. ¹⁷ Ay pakama nani əhuriviyu ana tay a məbərurv vu do, akada ge sliri ya ti tōru a həf vu do ni ; təgəskabu ti ga hayəjani. Tamal zlam zləzladani ədia ahər ana tay a, ahkay do ni mis təgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefıt ni ti təmbrən həya, təgəskabu va do. ¹⁸ Mis ndahan təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti ədiyü a həf ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefıt a ti təgəskabu. ¹⁹ Ay majalay ahər ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay, zlam gərgərani ndahan egi eri ana tay daya. Zlam nday nani dek təngecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni əzaya arənə do. ²⁰ Mis ndahan ti ni tici pakama ge Melefıt ; tici ti təgəskabu. Nday akada həf sulumani ya hilfi ga zlam adəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bələn gani abi bəza kru kru məhkər, bələn gani keti bəza kru kru muku, nahən ni bəza dijn ni. »

Ma gozogul àki ke cəngel akaba darama (Lük 8.16-18)

²¹ Yezu nakən əhi ana tay keti : « Maslənə əbu ahəmbaki dagəla ke cəngel mibefteni, ahkay do ni afiyü cəngel ni a zuh slalah vu aw ? Aha ! Afəkad ka mələnj zənəni do aw ! ²² Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti manğahani ni dek emipivü, zlam ya ti mədərani fən do ni dek emicivü daya. ²³ Tamal slimi təfən kə kəli ge mici zlam nahəma, cəm ! »

²⁴ Əhi ana tay keti : « Bumi slimi ana pakama ya ti kicəm ni. Darama ya lekələm kəgurumi zlam ana mis ndahan əna nanj ni ti Melefıt day aməguri zlam ana kəli əna nanj, mək aməgurikiviyu ana kəli əkivü. ²⁵ Adaba maslənə ya ti zlam gayan əbu ni ti atəvikivü. Ay maslənə ya ti zlam gayan əbi nahəma, ku ere ye ti əfən ni day atəzafənə. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam ya afətaya ni

²⁶ Yezu əhi ana tay keti : « *Məğur ge Melefıt ti azavu akada ga bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni. ²⁷ Ku tamal bay nani enji dəwir, ku tamal epidəkva, məlavəd akaba məlafat gani nəngu ni, hilfi ga zlam ni afət, adək : ahəmamam afət, adək ni ti nanj əsər do. ²⁸ Həf ni agray zlam zlam gayan : zlam ni afətkiaya, mək abay ahər. Əra əba ahər a ti abi bəza kay. ²⁹ Ka ya ti zlam ni əndəha nahəma, bay nani azay məvəd gayan, adaba sarta ga mabazani ənija. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni (Meciyyə 13.31-32, 34 ; Lük 13.18-19)

* 4:12 Izayi 6.9-10.

³⁰ Àdám keti : « Məzum *Məgur ge Melefít ti àzavu akaba mam ? Mara madəfaba àna ma *gozogul weley ? ³¹ Cəm day, Məgur ge Melefít ni ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəzítene, gəzítene e kidin ga bəza ge hilfi ndahan ya a duniya bu ni dek. ³² Tizligia ti adək, àtam zlam ya ti tizligi e dini bu ni dek àna gəđakani. Abal ahar gəđakani, eđidin tagraviyu lala gatay a huđ gani vu tata ; tanjəhad e zəhweri gani bu. »

³³ Yezu àchahi ma ge Melefít ana mis àna ma *gozogul kay akađa nday hini. Àhi ma ana tay ti ya tislíki miceni tata ni. ³⁴ Ma gayan ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi, ay ka ya ti nan əbu akaba ndam madəbay nan ni ka ahər gatay ni ti adəfiaba ana tay a dek lala.

*Yezu azlacaki ka aməd
(Meciyə 8.23-27 ; Lək 8.22-25)*

³⁵ Məlakarawa gani ti Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni : « Tokumum mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ³⁶ Nahkay nday nakəŋ təsləkaba e kidin ge mis dal-dalani ni ba, təhurkiviyyu ka Yezu a *slalah ga yam vu, təzay nan əna nan. *Slalah ga yam ndahan təbu kə gəvay gani gayan ya təzay nan əna nan ni. ³⁷ Nday təbu təzoru nan ti aməd gəđakani akəzlabiyu ka ahər ga yam ni, mək yam ni əjabasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvə wudək. ³⁸ Ka ya ti aməd ni nan əbu akəzlay nahəma, Yezu nan əvu e dəwir bu gwar ke metelin ga slalah ga yam ni, əfəki ahər ka zlam kud-kudani. Nan e dəwir bu ni ti nday nakəŋ tēpidek nan, təhi : « Məsi ! Leli dek miji ti ahələk ahər do aw ? » ³⁹ Nan nakəŋ əra epidekva ti əzlacaki ka aməd ni bəra, àhi ana yam ni : « Lakakaba ! Kədəday va ba ! » Eslini aməd ni əmbrəŋ makəzlani həya, yam ni əgia dəgika. ⁴⁰ Aməd ni əra əmbrəŋa makəzlana ti Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni : « Anğwaz awər kəli ti kamam ? Kekileŋa kəfumku ahər ndo aw ? » ⁴¹ Ere ye ti Yezu əgray ni əsia anğwaz ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Nan hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiilki slimi ni ! »

5

*Yezu agariaba seteni kay ana maslaŋa nahan a
(Meciyə 8.28-34 ; Lək 8.26-39)*

¹ Yezu akaba ndam madəbay nan ni tōru ke ledi ga dəluv ka had ga ndam Zerasa. ² Əra əhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti zal nahan seteni agray nan əhəraya e kidin ge mindivin ba, anğwivabiyu a ma vu həya. ³ Zal nani ti anjəhad kə mindivin, mis təmətəbfəŋa, ku əna jejrəbi day tislíki məwəl nan va do. ⁴ Ahaslani təwəla nan əna jejrəbi a akaba təbiviya sisel a asak va sak kay nanju ni, ehefkaba dek. Njəda gayan ətama ge mis ya ti təgəs nan na. ⁵ Nahkay ti məlavad akaba məlafat nan əbu anjəhad kə məlan ge mindivin, a həma bu ; azlah, eslinəkaba vu gayan əna akur a. ⁶ Əra epibiya Yezu a drin ti əzəbiyu asak ; əra ənija ti əbəhadí mirdim grik, meleher ndiə ana had. ⁷ Adiki ana zlahay, àhi ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefít nan agavəla drin ti kadəbafua mam ? Nahəŋgalay kur kam-kam əna slimi ge Melefít, kəgru daliya ba ti ! » ⁸ Adəm nahkay ti adaba Yezu àhi : « Nak seteni, həraya a maslaŋa hini ba » palam. ⁹ Yezu ehindifiŋa ma, àhi : « Slimi gayak way ? » Ahəŋgrifəŋ : « Slimi goro Gaslka, adaba leli kay dal-dal. » ¹⁰ Ahəŋgalay Yezu dal-dal, àhi : « Kam-kam, kəgaraba leli ka had hina ba ti ! »

¹¹ Eslini ti mædrós tæbu kay ka ahar bəlan, tæzum zlam kà gəvay ga həma. ¹² Nahkay seteni ni tihindifiŋa ma kà Yezu a, tæhi ahkado : « Vi divi gani ana leli, ti mārækivoru ka mædrós nday tegəni, ga moru məhuriviyani ana tay ti. » ¹³ Yezu nakəŋ əvi divi gani ana tay. Nahkay seteni ni təmbrəŋ zal nakəŋ, tōru təcəlīvü a ahār vu ana mædrós ni, mək mædrós ni tədəgiki ana hwa gədik. Təcuhworu, tōru tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. Tagray dəbu сә, dək tizia kədap.

¹⁴ Eslini nday ya ti tajəgay mædrós ni day tədəgiki ana hwa tidizl bilegeni. Tōru a huđ ga kəsa vu akaba gili gani, tāra təhibiyu ma gani ana mis. Mis ga kəsa ni tāra ga mamənjaya ere ye ti əgravu na. ¹⁵ Tāra tārəkia ka Yezu a ti tipı bay ya ti seteni Gaslka əsləkıaba a ahār ba ni naŋ lala, manjəhadani digəsa akaba azana məbakabani, əgia sulumana. Tāra tipia naŋ a ti aŋgwaz ədəgakia ka tay a silim. ¹⁶ Eslini nday ya ti tipia ere gani nana ni ti təŋgəhadı ma gani ana ndam ga kəsa ni. Təŋgəhad ere ye ti əgrakıvu ke seteni ni akaba ere ye ti əgrakıvu ka mædrós ni. ¹⁷ Tāra təŋgəhadı ti mis ye eslini ni tənjəki ka mahəŋgalay Yezu, tæhi : « Sləkaba ka had geli a. »

¹⁸ Ka ya ti Yezu acəliyu a slalah ga yam ni vu nahəma, zal ya ti seteni əsləkıaba ni əhəŋgalay naŋ, əhi ahkado : « Nadəbay kur bilegeni ti. » ¹⁹ Ay Yezu əhəŋgrıfəŋ, əhi : « Aha, ru a magam, kəŋgəhadı ere ye ti əgrakukvu ni dək ana ndam gayak. Hi ana tay kəsia cicihi ana Bay gayak gədəkana, hi ere ye ti əgruk ni dək ana tay. » ²⁰ Nahkay ti zal nakəŋ əsləkıa, ərə a kəsa ga had ni vu dək ; tazalay had gani nani *Kəsa Kru. Eslini əŋgəhadōru ere ye ti Yezu əgri ni dək. Mis ni tāra ticia ma gana ti əgria ejep ana tay a dək.

*Yezu ahəŋgaraba wal nahan akaba wur dahalay a
(Meciya 9.18-26 ; Lək 8.40-56)*

²¹ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təsləka əna slalah ga yam na. Tōru tinjəa gwar ke ledi ga dəluv na ti təhəraya a slalah ga yam ni ba. Ka ya ti Yezu naŋ əbu ka dəŋ-dəŋ ga dəluv ni ti mis dal-dal tāra tēveliŋi ahār.

²² Eslini maslaŋa nahan təzalay naŋ Zayros əra ; naŋ gədəkani ga ahay ga *mahəŋgalavü Melefıt. Əra əpia Yezu nakəŋ a ti ərəkıoru, əbəhad mirdim kə meleher gayan, ahār ndıəa ana had. ²³ Əhəŋgalay naŋ kay, əhi ahkado : « Kam-kam, wur goro dahalayani naŋ əbiyu amət ti, ni hindi kur ti kāra kəbəkı *ahar, ti məŋgaba, amət ba ti. » ²⁴ Nahkay Yezu nakəŋ ərə. Mis dal-dalani ni tēveliŋia ahār a, təbu tadəboru naŋ dəbəsia.

²⁵ Eslini wal nahan əbu, mimiz əsləkafəŋa agray vi kru mahar сә. ²⁶ Naŋ əbu acakay daliya əna naŋ dal-dal, ədəbakaba ndam doktor a dək, əgwejelekaba zlam gayan a dək, ŋgulum gani day əbi, asagaki asagaki do sawan. ²⁷ Wal nakəŋ əra əcia pakama ya ti təbu təzlapaki ka Yezu na ti ərə gwar kələn e kidıŋ ge mis dal-dalani ni vu, ənjıfıŋ kà azana ga Yezu nakəŋ. ²⁸ Əgray nahkay ti adaba əhi ana ahār : « Tamal ti nıŋjıfıŋa kà azana gayan na day, naŋgaba. » ²⁹ Eslini mimiz gayan ya ti əsləkafəŋa ni əmbərəŋa naŋ a huya. Wal nakəŋ əsər arana əbi awər naŋ va bi, əgia njalan-njalana. ³⁰ Ka ya ti wal ni əŋgaba nahəma, Yezu əsər huya njəda gayan əhəŋgaraba maslaŋa. Əra əsərkia nahəma, əmbatvakıvu ke mis dal-dalani ni, əhi ana tay ahkado : « Way ənjıfıŋ kà azana goro ni way ? » ³¹ Ndam madəbay naŋ ni tæhi ahkado : « ŋgakaday akaba mis damkulkulani ni ti kəsərkaaba ahəmamam ti way ənjıfıŋ way ni ? »

³² Ay Yezu nakəŋ naŋ əbu eheliŋ eri gwar kà gəvay gayan, awayay epi maslaŋa ya ti ənjıfıŋ ni. ³³ Eslini wal nakəŋ aŋgwaz awər naŋ, naŋ əbu agəgər slə6-slə6.

Naŋ àbu agəgər nahkay ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhadí mirdim meleher ndiɓ ana had, adaba àsərkia ke ere ye ti àgrakivu na ; àhiaba jiri gana dek. ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kàfəkuwa ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani ; arməwər gayak ni àngukukvu ðay-ðay va ba. »

³⁵ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay nahəma, mis ndahaŋ tɪnjia, tàsləkabiya afa ga gəðakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, tàra təhi ahkado : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kekileŋa kiwisiri ahàr ana məsi ti kamam ? » ³⁶ Ay Yezu àbi slimi ana ma gatay ni ndo, àhi ana gəðakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ahkado : « Àŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr cilij. » ³⁷ Eslini Yezu àcafaŋa mis ndahaŋ na dek ga madəboru naŋ a ; àðəm si ata Piyer, Zek, Zeŋ wur ga mən ge Zek ni tàðəboru naŋ cilij. ³⁸ Tòru a magam afa ga bay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni. Tòru tɪnjua ti tədi ahàr ana mis kay titəwi, təzlah, tagray deləlu. Yezu àra epia tay a ti ³⁹ àhuriyu, àhi ana tay ahkado : « Kazlahum mam ? Kitəwəm mam ? Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. » ⁴⁰ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tɛyefiŋ. Eslini Yezu nakəŋ àgaraya mis ya titəwi na dek e mite va, àzay bəŋ ga wur ni, mən ga wur ni akaba ndam ya ti tàðəbabiyu naŋ ni cilij, mək təhuriyu ka mələŋ ya ti tàfakad wur ni. ⁴¹ Tàra təhuriya ti Yezu nakəŋ àzay ahar ga wur ni, àhi ahkado : « Talita kumi. » Awayay adəmvaba « Wur dahalay, nəhuk, cikaba. » ⁴² Nahkay ti wur nakəŋ ècikaba həya, naŋ àbu asawaday. Wur nani ti vi gayan kru mahar cə. Àra àŋgaba ti nday ya a ahay bu ni àgria ejep ana tay a kay. ⁴³ Eslini Yezu àləgi ana tay kay, àðəm : « Ere ye ti nəgray ni ti maslaŋa èci ba. » Mək àhi ana ata bəŋani : « Vumi zlam məzumani. »

6

Ndam Nazaret tɛfəki ahàr ka Yezu do (Meciya 13.53-58 ; Lək 4.16-30)

¹ Yezu àra àsləka kà mələŋ nana, òru a kəsa gayan vu, ka mələŋ ya ti àðək ni. Tòru akaba ndam madəbay naŋ ni dek. ² Eslini vad *məpəsabana ènjia nahəma, òru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi ma ge Melefit ana mis. Mis ya təbi slimi ni vir-vir. Tàra ticia ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Təðəm ahkado : « Àŋgət ma gani hini eley ? Məsər zlam weley hini weley ? Way àvi njəda ga magray ere ye ti ðay-ðay mis tɪpi ndo ni way ? ³ Naŋ bay madar zlam, wur ga Mari ni do waw ? Bəza ga mənani ata Zek, Zoze, Zəd, Simu ni do waw ? Bəza ga mənani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? » Azuhva nani ti mis nday nani tàwayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. ⁴ Eslini Yezu àðəm : « Bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti tàwayay naŋ a kəsa gayan bu do. Ata bəŋani akaba ndam ga huð ahay gayan ðay tàwayay naŋ do, si a kəsa ndahaŋ bu kwa ti mis ndahaŋ tawayay naŋ. » ⁵ Ka mələŋ gani nani ti Yezu èsliki magray zlam ndahaŋ ya ti mis tɪpi ðay-ðay ndo ni ndo həya, si àbəki *ahar ke mis ndahaŋ ɓal, àhəŋgaraba tay a cilij. ⁶ Nahkay ndam ga kəsa gayan ni tɛfəki ahàr ndo. Gatay ya ti tɛfəki ahàr ndo ni ti àgria ejep a, mək naŋ nakəŋ àsləka, àsawadòru a kəsa ndahaŋ vu kà gəvay ga kəsa gayan ni, àcahi zlam ana mis.

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cə (Meciya 10.5-15 ; Lək 9.1-6)

⁷ Eslini Yezu nakəŋ əzalay ndam gayan kru mahar cœeni ni, ànjəki ka məsləroru tay cə cə. Wudaka təsləka ti əvia njəda ana tay a ga magariaba seteni ana mis a, ⁸ əhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba, ku zlam məzumani, ku mbolu, ku sinju day kəhəlum e zlembi vu ba. Zum aday a ahar vu, ⁹ bumvu kimaka a asak vu cilij. Kəbumkabu endəwi cə cə ba daya. »

¹⁰ Əhi ana tay keti : « Ka ya ti akəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹¹ Ay ka məlan ya ti kədəgum ni, tamal ti təgəskabu kəli do, təwayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. » ¹² Eslini nday nakəŋ təhəlvu hurum, tōru, təhioru ma ge Melefit ana mis, tədəm ahkado : « Ahər ədəm kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a kwa. » ¹³ Təgariaba seteni ana mis a kay daya ; təgrakia amal ka ndam ga arməwər a kay, təhəŋgaraba tay a.

*Takad Zəŋ bay məbaray mis ni
(Meciyyə 14.1-12 ; Lük 9.7-9)*

¹⁴ Nahkay mis təbu təzlapaki ka Yezu gwar eley gwar eley do dek. Təbu təzlapaki nahəma, bay *Erot əcia pakama gatay ya ti tədəm na. Adaba mis ndahan tədəm Yezu ti nan Zəŋ bay məbaray mis ni, əməta mək əŋgaba e kisim ba. Tədəm agray zlam magray ejep tata ti adaba əŋgaba e kisim ba. ¹⁵ Mis ndahan ti ni tədəm nan Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Mis ndahan keti tədəm nan bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit akada ga nday ya ti ahaslani ni. ¹⁶ Erot əra əcia pakama nana zla nahəma, ədəm ahkado : « Nan ti Zəŋ bay məbaray mis ni. Nəkəlkia ahər a, nihi ti əŋgaba e kisim ba. »

¹⁷⁻¹⁸ Bay Erot ədəm nahkay ti azuhva zlam ya əgravu ni. Zlam gani nihi : Erot əzafəŋa Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mən ga Erot. Əra əza wal na ti Zəŋ bay məbaray mis ni əhi ahkado : « Kəzafəŋa wal kə wur ga muk a ti əwəsl. » Zəŋ əra əhia ma nahkay ti bay Erot nakəŋ əhi ana ndam gayan təgəs nan, təwəl, təfiyu a dangay vu, mək təgray nahkay. ¹⁹ Erodiyat nakəŋ əra əcia ma ge Zəŋ na ti əwayay ti epi Zəŋ kə eri do simiteni, awayay akad nan. Ay ti əsliki do, ²⁰ adaba bay Erot agraŋəŋa aŋgwaz kə Zəŋ a, əsəra Zəŋ ti mis jireni, əgudar zlam do. Nahkay Erot awayay ti maslaŋa əgri araŋa ba. Awayay məbi slimi ana pakama ge Zəŋ ya ti ədəm ni ; əra əcia ti ahəli ahər sawan.

²¹ A vad nahan Erodiyat nakəŋ əŋgətfəŋa evid a. Ka fat nani Erot əgray wuməri ge miwivu gayan ; əzalakabu ndam ga ŋgumna gadəkani, gadəkani ga ndam slewja gayan akaba ndam ge elimeni ga had *Gelili ni. ²² Ka ya ti nday təbu təzum zlam nahəma, wur ga Erodiyat dahalayani əhurkiviyu ka tay, mək əhəbay kə meleher gatay. Əhəbay nahkay ti, həbəy gayan ni əgia eri ana bay Erot a, əgia eri ana mis ya ti əzalakabu tay na daya. Əgia eri ana tay a nahkay ti bay ni əhi ana wur dahalay ni : « Hindifua ere ye ti nak kawayay na ti nəvuk. » ²³ Əmbadī dək, əhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni, ku tamal kawayay telma ga had ya nəgur ni day nəŋgu ni, nəvuk. » ²⁴ Eslini wur dahalay ni əhəraya, ərəkioru ka mənəni Erodiyat, əhi ahkado : « Nihindifija məm ? » Mənəni nakəŋ əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Ru kəhi nahəma : “Nawayay ahər ge Zəŋ bay məbaray mis ni.” » ²⁵ Nahkay wur dahalay ni əcuhwakibiyu

* **6:11** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmberbu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

ka bay nakəŋ, àhi ahkado : « Nawayay ti kəvu ahàr ge Zeŋ bay məbaray mis ni nihi huya, táfukibiya ka paranti a ! » ²⁶ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhàlia ahàr a. Akaba nani dek, àwayay mekeli ere ye ti èhindiliŋ ni do, adaba àmbadía ana wur na kè meleher ge mis na. ²⁷ Nahkay àslər bəlan ga ndam slewja gayan ni huya ti môru mèkelkibiya ahàr ge Zeŋ nakəŋ a. Eslini zal slewja ni òru a ahay ga daŋgay ni vu, èkelkibiya ahàr na, ²⁸ àzibiyu ka paranti, àvi ana wur dahalay ni. Wur dahalay ni mək àzikaboru ana mənani. ²⁹ Ndam madəbay Zeŋ ni tàra tícia ma gana ti tòru tàzay kisim gani, təfíyu e mindiviŋ vu.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciy# 14.13-21 ; L#k 9.10-17 ; Zeŋ 6.1-14)*

³⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni tàsləkabiya ka məlan ya ti Yezu àsləròru tay na. Tàra tàsləkabiya ti tənğəhadíaba ere ye ti tàgrabiyu na, akaba ere ye ti təcəhibiyu ana mis na dek. ³¹ Ka ya ti nday təbu eslini ni ti mis ya ti tərəkia ka tay a ni akaba ya ti taslaka ni dal-dal àsabay ; nahkay Yezu akaba ndam madəbay nan ni zlam məzumani tekeđi tənğətfəŋ ahar ndo. Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni : « Dəguma mədəgum a huđ gili vu, ti kəpəsumaba gəzit, do ni ti ahəmamam. » ³² Nahkay təcəliyu a *slalah ga yam vu, təbu taslaka takoru a huđ gili ni vu ti ³³ mis dal-dalani ni típia tay a, təsərikia zuh ana tay a, mək mis ga kəsa ga hađ ni dek tàcuhworu àna asak ka məlan ya ti nday takoru ni. Wudaka Yezu akaba ndam madəbay nan ni tənjiyu ti mis ni tənğasva eslina àndava.

³⁴ Ka ya ti Yezu àhəraya a slalah ga yam ni ba nahəma, èpi ti mis ni eslini vir-vir. Nan nakəŋ mis ni tèsia cicihi a, adaba èpi tay ti àhi ana ahàr nday akada ga təmbəmbak ya ti bay məjəgay tay àbi ni. Nahkay ti èzliiri ana macahi zlam ana tay kay. ³⁵ Àra àpəskia kay ti ndam madəbay nan ni tərəkia, təhi ahkado : « Leli hi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. ³⁶ Hi ana mis ni tàsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tòru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tàdəboru zlam məzumani. » ³⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekəlum lekəlumeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Kawayay ti môru məsəkumibiyu *dipeŋ ana mis dambas-dambasani ni ti təzum aw ? Siŋgu gani agray jik diŋ diŋ cə emiteni ti àsabay do waw ? » ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « ŋgakaday, dipen əfəŋ kè kəli ti ehimey ? Dəgum, kəmənjiyumu day. » Nday nakəŋ təmənjiyu. Tàra təmənjiya ti təhi ahkado : « Dipen àbu nday zlam tàkivu kilif cə ciliŋ. » ³⁹ Yezu àhi ana tay : « Humi ana mis ni ti tèdevu tənğəhada njəluluk ke kəzir mideni hina. » ⁴⁰ Nahkay ti tənğəhadkəbá njəluluk : mis diŋ diŋ, ndahan ti ni kru kru zlam kru kru zlam. ⁴¹ Eslini Yezu nakəŋ àhəl dipen zlamani ni tàkivu kilif cəni ni, àmənjo ru e melefit vu, àgri səsı ana Melefit. Àra àgria səsı a ti èsekaba dipen na, mək àbi ana ndam madəbay nan ni ti tídi ana mis ni dek. Èdikivu kilif cəni ni ana tay dek daya. ⁴² Mis nakəŋ dek təzum, təzum, tərəhkaba. ⁴³ Kələŋ gani təcakalakabu məgəjəni ge dipen ni akaba ge kilif ni, tərəhvú hətək kru mahar cə àna nan. ⁴⁴ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam.

*Yezu asawadaki ka ahàr ga yam
(Meciy# 14.22-33 ; Zeŋ 6.15-21)*

⁴⁵ Ka gani nani ti Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru kama gayan hayan ke ledi ga dəluv ni gwar a Beceyda, day kwa ti nan nanani aməhi ana mis ni ti tèdevu, tàsləka. ⁴⁶ Tàra tèdeva akaba mis na

ti Yezu nakəŋ àcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefit. ⁴⁷ Məlan̄ àra èdiza ti ndam *madəbay Yezu ni nday təbu ka ahàr gatay a slalah ga yam ni bu e kidin̄ ga dəluv ni bu. Yezu ti ni nan̄ ka dəŋ-dəŋ nan̄ bəlan̄. ⁴⁸ Àmən̄joru ti ndam madəbay nan̄ ni təbu tagaroru slalah ga yam ni ga njədə, təcakoru daliya àsabay adaba aməd̄ àbu ahəŋgarbiyu tay kələn̄. Də gwendeli-gwendeli ti nan̄ nakəŋ àrəkioru ka tay, asawadəkioru ka ahàr ga yam ni njuwan̄-njuwan̄. Awayay asafəŋa divi kà tay a wudak. ⁴⁹ Nday nakəŋ tàra tipia nan̄ a, nan̄ àbu asawadəki ka ahàr ga yam nahkay ti, tədəm maslan̄a àmbavakiva ka tay a, tədəgi ana zlahay. ⁵⁰ Nday dek tipia nan̄ a ti tàgra aŋgwaz a àsabay. Ay nan̄ nakəŋ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njədə, nu timey. Aŋgwaz àwər kəli ba. » ⁵¹ Eslini àhurkiviya ka tay a slalah ga yam ni vu. Àra àhurkiviya ka tay a ti aməd̄ ni day àmbrəŋ makəzlani həya. Ere ye ti àgravu ni dek ti àgria ejep ana ndam madəbay nan̄ na dal-dal. ⁵² Zlam ga Yezu ya àgray àna *dipen̄ ni adafaki njədə gayan̄ gəđakani, ay ndam madəbay nan̄ ni təsər do ; majalay ahàr gatay àhəciyu.

*Yezu ahəŋgaraba mis ka had̄ Zenizaret a
(Meciya 14.34-36)*

⁵³ Ka ya ti tàsləka təhəra dəluv na àndava ni ti, nday ka dəŋ-dəŋ ka had̄ Zenizaret. ⁵⁴ Eslini təhəraya a *slalah ga yam ni ba. Tàra təhəraya ti mis ga had̄ nani təsəra Yezu a həya. ⁵⁵ Tàra təsəra nan̄ a ti tàcuhworu a kəsa ga had̄ ni vu dek, təhəlibiyu ndam ga arməwər ka slalah ka məlan̄ ya tədəm nan̄ nan̄ àvu ni. ⁵⁶ Ka məlan̄ ya ti Yezu ènjəa ni lu, ku e gili, ku a kəsa ci6-ci6eni bu, ku a kəsa gəđakani bu ni ti mis təhəlibiyu ndam ga arməwər, tabəhad̄ e mite ye. Təgri kam-kam ti mis nday nani ya təbesey do ni tɪnjifin̄ kà ma ga azana gayan̄ ni cilin̄. Nday ya ti tɪnjifin̄a ni dek tən̄gaba.

7

*Ma ga ndam ya ahaslani ya təcəhi ana mis ni
(Meciya 15.1-9)*

¹ A vad̄ nahan̄ mis ndahan̄ e kidin̄ ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni bu ticikbiyu a Zeruzalem. Tàra tɪnjia ti təcakalafəŋvu kà Yezu akaba ndam *Feriziyen̄. ² Eslini tip̄i ndam *madəbay Yezu ndahan̄ ni bal, təzum zlam ti təbarakaba ahar àna divi gana day do. Tàra tipia nahkay ti tədəm : « Təzum zlam ahar gatay ni *njələta do. » ³ Tədəm nahkay ti adaba ndam *Zude dek, ahar gəđakani nday Feriziyen̄ ni, təzum zlam wudaka nahəma, tabarakaba ahar àna divi gana day. Tagray nahkay ti adaba təgəskabá divi ga ndam gəđakani gatay ya ahaslani na. ⁴ Ku tamal tàsləkabiya a gosku ba nəŋgu ni, tɪnjia a magam a ti wudaka təzum zlam ti tabaray àna divi gani day. Zlam ndahan̄ kay ya təgəskabu ni təbu tagray gərgəri : ku hijiyem gatay day tabarafəŋa lala, ku mandaray nəŋgu ni, ku misək ga ara gatay day tabarafəŋa àna divi gana akada ga ndam gəđakani gatay ya tagray ahaslani ni.

⁵ Nahkay ndam Feriziyen̄ akaba ndam məsər Wakita ge Melefit nakəŋ tihindi Yezu, təhi ahkado : « Ndam madəbay kur ni təgəskabu magray zlam akada ga ata bəŋ geli ya ahaslani tədəfiki ana leli ni do, təzum zlam àna ahar njələtani do ni ti kamam ? » ⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Lekələm kawayum ti mis tədəm lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do ! Melefit àdəma ma sulumana a wakita ga bay mahəŋgaray pakama gayan̄ Izayi ni ba. Pakama gayan̄ ya ti àdəm ni, àdəmki ti ke kəli. Àdəm ahkado :

“Mis hini tazləbay nu àna ma ciliŋ, təjalaku ahàr do simiteni.

⁷ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcayah ni ti ka mawayay ge mis ciliŋ, do ni ti ka mawayay goro do.” * »

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Lekələm ti kəmbərəŋum Divi ge Melefit ya àbu məbakiani a Wakita gayan bu ni, kəgəsumkabu ma ge mis ya ahaslani ya təcahi ana kəli ni sawan. » ⁹ Àhi ana tay keti : « Àbəlay ! Kəmbərəŋuma *Divi ge Melefit na, adaba kawayum məbi slimi ana manjəhad ga ndam gekəli ya ahaslani ni zla do waw ! ¹⁰ Bay Melefit àdəm a wakita ge Məwiz ya àbəki ni bu : “Nġwioru a had ana ata buk ata muk.” † Àdəm keti : “Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do ni məŋani nahəma, təkada nan a.” ‡ ¹¹ Ay lekələm zla ti kədəmum ahkado : “Maslanja nahən esliki məhiani ana bəŋani ahkay do ni ana məŋani : Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna nan ni ti korban : korban ti sədaga ge Melefit.” ¹² Maslanja nani tamal àdəma ma nahkay, mək əjanaki ata bəŋani ata məŋani va do ni ti, kədəmmum àbəlay. ¹³ Lekələm kəgrum nahkay ni ti kəmbərəŋuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərəŋuma ti kəfumviyu pakama gekəli ya kacahan ni a mələŋ gani vu huk. Kəbum kəgrum zlam ndahan kay akada nani daya. »

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni

¹⁴ Yezu àra àhia pakama ana tay a nahkay nahəma, àzalakabu mis kayani ni keti, àhi ana tay : « Lekələm dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti kicəm lala. ¹⁵ Ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huđ ge mis vu ni ti agray nan “*njəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslanja gani adəm àna ma gayan ni day kwa ti agray nan “njəlatani do.” [¹⁶ Tamal slimi àfəŋ kə kəli ge mici zlam nahəma, cəm !] »

¹⁷ Kələŋ gani Yezu àhədafəŋa kə mis dal-dalani na, cak òru àhuriyu a ahay vu. Eslini ndam madəbay nan ni tihindifəŋa ma *gozogul gayan ya àhi ana mis na. ¹⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Lekələm day kəsərum zlam do waw ? Nədəm nahəma, ŋgay ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huđ ge mis vu, agudar nan akaba agray nan “njəlatani do” ni àbi ti kicəm do waw ? ¹⁹ Adaba àhuriyu a məbərurv gayan vu do, ahuriyu ti a huđ vu ciliŋ, mək tətəhiyu azay gani e dəgzey vu. » Yezu àdəm nahkay ti àdəm zlam məzumani dek njələta. ²⁰ Àdəm keti : « Ere ye ti ahəraya a məbərurv ge mis ba ni ti, nani day kwa ti agudar nan, agray nan “njələtani do.” ²¹ Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbərurv ge mis ba : təjalaki ahàr ka zlam magudarani, tagray mesəwehvu, tigi akal, tabazl mis, ²² tagray hala, zlam ge mis egi eri ana tay, tagray cuday, tagosay mis, tici slimi do, tagray solu, təsivu ana mis, tiji zlabay, endisl àniviyu ana tay bi. ²³ Zlam nday nani dek ti zlam magudarani, tahəraya a məbərurv ge mis ba. Təhəraya ti tagudar nan, tagray nan “njələtani do.” »

Wal nahən nan wur Zude do afəki ahàr ka Yezu (Mecy# 15.21-28)

²⁴ Yezu àsləkaba eslina, òru ka had ga kəsa Tir. Òru ènjua ti àhuriyu a ahay vu afa ga maslanja nahən, mək ànjəhad eslini. Awayay ti mis təsər mələŋ gayan ya nan nan àvu ni ba. Akaba nani dek mis təra təsəra mələŋ gana sawan. ²⁵⁻²⁶ Nahkay ti wal nahən àbu, nan wur Zude do, nan wur Fenisi ga had Siri. Wur gayan dahalayani àbu, seteni àniviyu. Wal nakəŋ àra ècia təbu təzlapaki

* 7:7 Izayi 29.13. † 7:10 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. ‡ 7:10 Mahərana 21.17.

ka Yezu nahəma, àrəkia həya. Àra ènjia ti àbəhadī mirdim grik, meleher ndiə ana had, àhi ana Yezu : « Kam-kam, gariaba seteni ana wur goro na ti. »²⁷ Ay Yezu àhəngrifəŋ ana wal ni, àhi ahkado : « Mbrəŋ bəza təzum zlam tərəh, do ni ti təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərə ti àbəlay do. »²⁸ Mək wal nakəŋ àdəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ga bəza ya tadəgoru a huđ ga məlaŋ məzumki zlam vu ni ti ku kərə day tapalaba, təzum timey. »²⁹ Yezu àra əcia ma ga wal na ti àhi : « Kəhəŋgrufəŋ nahkay nahəma, seteni ni àsləkiaba ana wur gayak na àndava. Ru a magam. »³⁰ Nahkay wal nakəŋ àsləka. Òru ènjua a magam a ti àdi ahàr ana wur gayəŋ dahalayani ni mandəhadani bəlahə ka slalah. Seteni ni àsləkiaba eđeđiŋ a.

Yezu ahəŋgaraba zal makwaya ya ti àdəm ma lala koksah na

³¹ Yezu nakəŋ ka had ga kəsa Tir na, òru a kəsa Sidəŋ vu. Àsləka eslina ti òru ka had *Kəsa Kru, mək àŋga gwar ka dəluv Gelili a. ³² Àra ènjia eslina ti mis təzibiyu zal makwaya nahəŋ, àsər mazlapani lala koksah. Tàra tìnjia àna naŋ a ti təhəŋgalay Yezu, təhi : « Kam-kam, fəki ahar gayak ka naŋ hini ti mǎŋgaba, mīci slimi, mǎzlapay lala ti. »³³ Nahkay ti Yezu nakəŋ àzaba naŋ a cak e kidiŋ ge mis dal-dalani ni ba. Ka ya ti nday təbu ka ahàr gatay ni ti àbiviyu weleher e slimi vu cecəeni. Àhəliaba weleher na ti ètifa esliə a, ènjiifin kə arəd ;³⁴ mək àmənəjoru e melefit vu, àsuf yah, àhi ana zal nakəŋ : « Efata. » Awayay adəmvaaba : « Zləkvaba. »³⁵ Eslini slimi ga zal nakəŋ àzləkvaba, əci slimi lala həya. Arəd gayəŋ ni day ègigiri va do, azlapay lala. ³⁶ Yezu àra àhəŋgaraba maslaŋa nana ti àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti nəgray ni ana maslaŋa ba. » Ay ba Yezu àhi ana tay « Kədəmum ba, » nday ti ni ticiiki do, ba tədəmoru sək sawəŋ. ³⁷ Nahkay ere ye ti əgray ni əgria ejep ana mis a dal-dal. Tədəm ahkado : « Ere ye ti əgray ni dək àbəlay àsabay. Ahəŋgaraba ndam makwaya, tici slimi. Ahəŋgaraba ndam ya ti təzlapay koksah na daya, təzlapay lala. »

8

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad (Meciγ 15.32-39)

¹ Ka gani nani nahəma, mis kay tərəkia ka Yezu a keti. Nday təbu eslini akaba naŋ ti zlam məzumani day àfəŋ kə tay bi. Eslini Yezu àzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : ² « Mis nday hini tasu cicichi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day àfəŋ kə tay va bi. ³ Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənəđ məvi zlam məzumani ana tay nahəma, nǎdə amələfəŋ kə tay ka ahàr divi ga masləkana bi, adaba mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təsləkabiya ka məlaŋ driŋena. »⁴ Ndam madəbay naŋ ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli dək ahalay a huđ gili hini bu ni ti, təhəlibiyu *dipeŋ ana tay tərəh àna naŋ dək ti eley ? »⁵ Eslini Yezu nakəŋ èhindifiŋa ma kə tay a, àhi ana tay ahkado : « Dipeŋ àfəŋ kə kəli ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Àfəŋ kə leli adəskəla. »

⁶ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tǎnjəhadə a ga had a. Tàra tǎnjəhadə ti àhəl dipen adəskəlani ni, əgri səsı ana Melefit. Àra əgria səsı a ti èsekaba dipen na, àbi ana ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay : « Dəmi ana mis ni dək. » Nahkay ndam madəbay naŋ nakəŋ tidi ana mis dal-dalani ni dək. ⁷ Kilif ciə-ciəni təfəŋ kə tay gəzit daya. Yezu əgraki səsı ke kilif ni, mək àhi ana

ndam madəbay naŋ ni : « Dəmikivu ana tay. »⁸ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna naŋ a. Təcakalaviyu mægəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvù hətək adəskəla àna naŋ. ⁹ Mis ya təzum zlam eslini ni ti agray mis dəbu fad. Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni təsləka. ¹⁰ Mis ni təra təsləka ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu həya, tōru ka had Dalmanuta.

*Ndam Feriziyen təhi ana Yezu mągraya zlam magray ejep a
(Meci# 16.1-4)*

¹¹ Yezu naŋ àbu eslini ti ndam *Feriziyen ndahan tərəkia, təbu tagray gejewi akaba naŋ. Tagrakabá gejewi a nahkay ti tawayay tatakar naŋ ti mągudar zlam, təhi : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana ləi a, ti məsər ere ye ti kagraj ni kagraj ti àna njəda ge Melefit. » ¹² Yezu nakəŋ àra əcia ma gatay na ti àdi ana njidey a gugum vu. Àhi ana tay : « Ndam ye e hini vu ni ti tihindi ere ye ti tibi day-day ndo ni ti kamam ? Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana ndam ye e hini vu ni do simiteni. » ¹³ Eslini àmbərbu tay ndəbak, àcəliyu a *slalah ga yam ni vu, təsləka akaba ndam madəbay naŋ na, tōru gwar ke ledi ga dəluv ni.

*Miwisij ga ndam Feriziyen akaba ga Erot
(Meci# 16.5-12)*

¹⁴ Nday təbu takoru àna *slalah ga yam ni ti ndam *madəbay Yezu nakəŋ təhəl *dipeŋ ndo, àgəjazlkia ahər ka tay a. ¹⁵ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisij ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam ga bay *Erot ni. » ¹⁶ Nahkay təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Àdəm nahkay ti adaba dipen əfəŋ kə ləli bi palam. » ¹⁷ Yezu nakəŋ àra əcia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Dipeŋ əfəŋ kə kəli bi ni ti kədəmum kamam ? Kicəm ma goro ni do, kəsərüm do kekileŋa waw ? Kəwayum micəmeni do zla tək ahəmamam ? ¹⁸ Eri gekəli ni ti kipiŋ divi àna naŋ do waw ? Slimi gekəli ni day kicəm slimi àna naŋ do waw ? Ere ya nəgray ni ti kəsərümki va do waw ? ¹⁹ Ka ya ti nisikaba dipen zlamani ana mis dəbu zlamani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Hətək mərəhvani kru mahar cə. » ²⁰ Àdəm keti : « Ka ya ti nisikaba dipen adəskəlani ana mis dəbu fadani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Hətək mərəhvani adəskəla. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Kekileŋa kicəm do waw ? »

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf a

²² Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tōru a Beceyda. Tōru tijnəa ti mis ndahan təzibiyu zal wuluf, mək təgri kam-kam ana Yezu ti mįnjifiŋ, ti zal nani mąŋgaba. ²³ Nahkay Yezu nakəŋ adafəŋa ahar kə zal nakəŋ a, tata əzoru naŋ cak əfəŋ kə kəsa. Tōru tijnəa eslina ti étifikiyu esli6 ke eri, mək àbiki ahar ke eri, ehindifiŋa ma, àhi : « Kəbu kipi divi aw ? » ²⁴ Zal wuluf nakəŋ ezeftəba ahər a, àdəm : « Nəbu nipi mis zə-zə kədəm məŋgəhaf, ay ti nday təbu təsawaday. » ²⁵ Eslini Yezu nakəŋ àbiki ahar ke eri keti. Àra àbikia ahar na ti zal wuluf ni àhəlkaba eri a, àŋgaba, epi divi lala. ²⁶ Yezu àhi : « Sləka, ru a magam. Kasləka nihi nahəma, kōru gwar a kəsa vu ba. »

*Piyer àdəm Yezu ti naŋ Krist Bay gədəkani ya amara ni
(Meci# 16.13-20 ; Lək 9.18-21)*

²⁷ A vad nahan, Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu tasləkaba a kəsa ciḡ-ciḡeni ya təbu kà gəvay ga Sezare ge Filip na. * Ka ahàr divi zla ti èhindifiṅa kà tay a, àhi ana tay : « Mis ti tədəm nu ti nu way ? » ²⁸ Təhəṅgrifəṅ, təhi ahkado : « Tədəm nak Zeṅ bay məbaray mis ni, mis ndahan tədəm nak Eli, mis ndahan ti ni tədəm nak biliṅ ga ndam ya təhəṅgaray *pakama ge Melefit ahaslani ni. » ²⁹ Eslini nan nakəṅ èhindifiṅa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti, kədəmum nu ti nu way ? » Piyer àhəṅgrifəṅ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gədəkani ya Melefit àslərbiyu ni. » ³⁰ Yezu nakəṅ àra ècia ma ge Piyer na ti àləgi ana tay, àdəm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaṅa ba simiteni. »

*Yezu adəm aməmət mək amanḡaba e kisim ba
(Meciṅ 16.21-28 ; Lək 9.22-27)*

³¹ Eslini Yezu ànjəki ka macahi zlam ana ndam madəbay nan ni. Àhi ana tay : « Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis nəcakay daliya dal-dal. Nday gədəkani ni, gədəkani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakaḡ nu. Mək a huḡ ga vad mahkərani bu anaṅaba e kisim ba. » ³² Àhi ana tay vay-vay, do ni ti èmbriṅ ana tay ndo. Piyer àra ècia ma gayan na ti àzaba nan e kidiṅ gatay ba cak, àləgi ka pakama gayan ni. ³³ Ay Yezu àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay nan ni tuwəli, àləgi ana Piyer bilegeni, àdəm : « *Seteni, sləkafua, ru driṅ ! Majalay ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihirikeni ni. »

³⁴ Eslini ti mis təbu kay macakalavani. Nahkay Yezu àzalay tay akaba ndam madəbay nan ni. Tàra tinjikia ti àhi ana tay ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm məmbrəṅ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya, *tadarəṅ nan kà təndal nəṅgu ni mibesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti məḡray nahkay. ³⁵ Maslaṅa ya ti àdəm ajəḡur sifa gayan, awayay amət ba ni ti emiṅ. Maslaṅa ya ti emiṅ sifa gayan azuhva nu akaba *Ma Məweni Sulumani ni ti aməḡur sawan, aməmət day-day do. ³⁶ Tamal mis àṅgəta elimeni ga duniya na dek mək èjiṅa sifa gayan a ti, elimeni gani aziaya mam ? ³⁷ Emiṅ sifa gayan na ti, aməḡət mam ga məmbani àna nan mam ? ³⁸ Mis ye e hini vu ni təwayay Melefit va do, tagudar zlam dek. Nu Wur ge Mis ti anara àna njədə ga Baba goro akaba məslər gayan *njəlatani ni. Tamal maslaṅa aṅwaz awər nan kə meleher ge mis, adəm nan mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka fat ya ti anara ni anədəm nan mis goro do. »

9

¹ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma ; e kidiṅ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan atəmət ti etiṅa *Məḡur ge Melefit a day ; ka sarta gani nani ti Melefit aməḡur zlam dek àna njədə gayan. »

*Vu ga Yezu ambatvu kə meleher ga ndam madəbay nan ni
(Meciṅ 17.1-13 ; Lək 9.28-36)*

² Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeṅ, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliṅ. Təru tinjəa ti vu ga Yezu ni àmbatvia e eri va ana tay nahan a, ³ azana gayan ka vu dek ègia bəḡ-bəḡ talla. Ahəlaba eri a vərut ; bəḡ-bəḡ gani àtama bəḡ-bəḡ ga azana ge mis na

* 8:27 Sezare ge Filip ti kəsa gədəkani. Àfəkaḡ kəsa gani nani ti bay Filip.

dék àna tallana. ⁴ Eslini tipioru Eli nday ata Məwiz, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁵ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkə, bəlan gayak, bəlan ge Məwiz, bəlan ti ni ge Eli. » ⁶ Àsər ere ye ti adəm ni do, adaba aŋgwaz àwər tay dal-dal. ⁷ Eslini mægudunğudunğ ahərkiaya ka tay a, aŋğah tay. Dəŋgu ga maslanja àhənday a mægudunğudunğ ni bu, adəm : « Nan hini ti wur goro, nawayay nan dal-dal. Gasumiki pakama gayan ! » ⁸ Eslini həya ndam *madəbay Yezu ni tēhelij eri, tipi maslanja nahan ndo, si Yezu nan bəlan akaba tay cilin.

⁹ Nday təbu təndaya ahər a həma ni ba ni ti Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Kəŋğəhadumi ere ye ti kipur ni ana maslanja ba, si nu *Wur ge Mis ananğaya e kidinğ ga ndam evid ba kwa. » ¹⁰ Nday nakəŋ təgəskabá pakama gayan ya ti àhi ana tay na. Ay ti təğray gejewi e kidinğ gatay bu, tədəm : « Pakama gayan ya ti adəm amanğaya e kidinğ ga ndam evid ba ni ti, awayay adəm ti mam ? » ¹¹ Nahkay tihindifinja ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm wudaka *Krist *Bay gədakani ya amara ni eminjia ti, ahər adəm Eli amara day ti kamam ? » ¹² Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, adəm : « Edədinğ Eli ara, aslamalakabu zlam dek day. Ay ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit adəm Wur ge Mis amacakay daliya kay, mis atədəm nan mis masakani àsər aranja do. Melefit adəm nahkay ti kamam ? ¹³ Ay nəhi ana kəli nahəma, Eli ti àra àndava. Àra ti, mis təgria ere ye ti nday təwayay na dek, akada ga pakama ge Melefit ya adəmki na. »

*Yezu agariaba seteni ana wur nahan a
(Meci# 17.14-21 ; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Tara tinjikiva ka ndam *madəbay Yezu ndahan na wudak ti tipi mis dal-dalani kay tēvelinja tay a. Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit təbu bilegeni, tagray gejewi akaba tay. ¹⁵ Mis dal-dalani ni təra tēpeya Yezu a nahəma, nday dek tədəm : « A ! Yezu ènjia, » mək nday dek təcuhwakioru, təgri sa. ¹⁶ Təra təgria sa àndava ti Yezu nakəŋ èhindifinja ma kà ndam madəbay nan na, àhi ana tay : « Lekələm kəbum kəgrumkivu gejewi akaba tay ti ka mam ? » ¹⁷ Eslini maslanja nahan e kidinğ ge mis dal-dalani ni bu àra ècia ma ga Yezu na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nəzukbiya wur goro a. Seteni àniviyu, àzlapay koksah. ¹⁸ Seteni ni agəs nan ku eley eley do dek, azəgad nan ka had. Nahkay wur ni guzləbuc krup-krup a ma bu, ahəpədkabu aslər krəd-krəd, vu gani dek ekəli kəc. Nəhi ana ndam madəbay kur ni ti təgariaba, ay ti tisliki ndo. » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahər ke Melefit do. Nu ananjəhad kanğaya akaba kəli aw ? Nu enebesni ana kəli kanğaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur nana nimi. » ²⁰ Nahkay təzibiyu. Seteni ni àra èpia Yezu a ti adaday wur ni kay kay, mək wur ni adəd, èji dağay ka had, guzləbuc krup-krup a ma bu. ²¹ Eslini Yezu èhindifinja ma kà bəŋ ga wur na, àhi ahkado : « Ere gani agəs nan ti ku ananaw ? » Àhəŋgrifəŋ àhi : « Agray nan kwa e gəziteni vu. ²² Sak kay seteni ni èzligia nan a aku va, èzligia nan a yam va, awayay mijinğ nan. Ay ti tamal kisliki nahəma, jənaki leli, məsuk ciciha ti. » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kədəm “Tamal kisliki” ti kədəm kamam ? Bay ya ti àfəkia ahər ke Melefit a ni ti Melefit esliki məgri lafəw weley weley do dek tata. » ²⁴ Eslini bəŋ ga wur ni àzlah həya, adəm : « Nəfəkia ahər a. Ay ti məfəki ahər goro ni àhəca, jənaki nu ti nəfəki ahər àkivu. »

²⁵ Nday təbu eslini ti mis ndahan kay tərəkia ka tay a. Yezu àra èpia tay a ti àzlacaki ke seteni ni, àhi : « Seteni ya agray mis ti bay gani àzlapay koksah

akaba èci slimi koksah ni, nàhuk nahəma : Həraya a wur hini ba. Kàhəraya ti kəŋgwiviyu va ba. » ²⁶ Seteni ni àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àdi àna zlahay, àdaday wur ni kay kay, mək àsləkiaba. Àra àsləkiaba ti wur ni ègia kədəm kisimèni. Nahkay ti mis kay tədəm ahkado : « Àməta. » ²⁷ Ambatakani do àmət ndo ; Yezu àzay ahar gani èzefteba nanj a, mək wur ni ècik jik.

²⁸ Kələŋ gani Yezu òru ènjua a magam a ti, ndam madəbay nanj ni nday ka ahàr gatay tihindifinja ma, təhi : « Leli mìsliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kàhəŋgalay Melefit ndo ni ti tàsləkiaba ana mis a koksah. »

*Yezu àdəm keti aməmət mək aməŋgaba e kisim ba
(Meciya 17.22-23 ; Lük 9.43-45)*

³⁰ Yezu akaba ndam madəbay nanj ni tàsləka ka mələŋ nana, təbu tasləkaba ka had *Gelili a. Yezu àwayay ti mis tàsər mələŋ gatay ya takoru ni ba, ³¹ adaba nanj àbu acahi zlam ana ndam madəbay nanj ni. Àhi ana tay : « Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, tara takad nu. Atakada nu a ti, vad mahkər amagra ti anəŋgaba. » ³² Pakama ga Yezu ya àdəm ni ti ndam madəbay nanj ni ticiaba ndo. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifinja ma.

*Gədəkani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?
(Meciya 18.1-5 ; Lük 9.46-48)*

³³ Tòru tinjua a Kafarnahum a ti təhuriyu a ahay vu. Eslini Yezu àhi ana tay : « Kəgrumbiyu gejewi e divi bu kwa enekwiŋ ti àki ka mam ? » ³⁴ Nday nakəŋ te-te, adaba e divi bu ni ti tədəm ahkado : « Məsərkaba, gədəkani e kidin geli bu ya àtam leli ni ti way ? » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ ànjəhad digus, mək àzalakabu ndam madəbay nanj kru mahar cəeni ni, àhi ana tay : « Tamal mis awayay miŋi gədəkani ti ahàr àdəm miŋi gəziteni èsli mis ndahaŋ do dek kwa, məgri təwi ana mis dek kwa. » ³⁶ Mək àzəbiyu wur gəziteni e kidin gatay bu, àgəskabu nanj gum. Àhi ana ndam madəbay nanj ni : ³⁷ « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a ti àgəskabu nu cilin do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

*Maslaŋa ya àcafəŋa leli a kà zlam a do ni, agriki təwi ana leli
(Lük 9.49-50)*

³⁸ Eslini Zeŋ àhi ana Yezu : « Məsi, mìpia maslaŋa nahaŋ a àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay mədəm macafəŋa nanj a adaba nanj mis geli do. » ³⁹ Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kəcumfəŋa nanj a ba, adaba tamal ti maslaŋa agray ere ye ti tipi day-day ndo ni àna slimi goro ni ti mək awayay mədəmku ma magədavani həya ti àdəm koksah. ⁴⁰ Maslaŋa ya ti àwayay magudar təwi geli do nahəma, agriki təwi ana leli. ⁴¹ Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam ana kəli e hijiyem va adaba lekələm ndam ge *Krist ti Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagəjzalki ahàr do. »

*Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba
(Meciya 18.6-9 ; Lük 17.1-2)*

⁴² Yezu àdəm keti : « Ndam ya təfəku ahàr, mis tədəm tislì arəŋa do akada ga bəza ciḅ-ciḅèni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kidin gatay bu miŋikia ke divi a nahəma, hojo təwəlviviyu avar gədəkani ana maslaŋa ya èjinjia nanj a ni a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu nanj a *dəluv gədəkani vu

dəzləz. ⁴³ Tamal ahar gayak ejn̄kia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Āgəski hojo kəhuriyu ka məlan̄ ga sifa àna ahar bəlan̄ ere gani ya kəhuriyu a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cəeni ni. Aku nani ti àmət do. [⁴⁴ A məlan̄ ga aku nani vu ni ti mekcehəd təmət do, aku gani day àmət do.] ⁴⁵ Tamal asak gayak ejn̄kia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Āgəski hojo kəhuriyu ka məlan̄ ga sifa àna asak bəlan̄ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna asak gayak cəeni ni. [⁴⁶ A məlan̄ ga aku nani vu ni ti mekcehəd təmət do, aku gani day àmət do.] ⁴⁷ Tamal eri gayak ejn̄kia kur ke divi a nahəma, zaba zligoru. Āgəski hojo kəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu àna eri bəlan̄ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cəeni ni. ⁴⁸ A məlan̄ ga aku nani vu ni ti mekcehəd təmət do, aku gani day àmət do. ⁴⁹ Nahkay ti Melefit aməbəkiviyu aku ke mis dek akada ya ti təbəkiviyu estena ka zlam məzumani ni.

⁵⁰ « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti, māra məcər keti ti kəgrumi ahəmamam ? Ahār àdəm manjəhad gekəli mələbu sulumani akada ga zlam məzumani ya təbəkiviyu estena ni ; nahkay aranj embədəkəbu kəli do. »

10

Maday wal akaba magaray wal (*Meciyu 19.1-12 ; Luk 16.18*)

¹ A vad nahan̄ Yezu àsləka eslina, àn̄goru ka had *Zude. Òru ke ledi nahan̄ ga zalaka *Zurden̄. Eslini mis dal-dal tərəkia. Àchahi zlam ana tay keti akada gayan̄ ya agray kəlavəd ni. ² Nan̄ əbu acahi zlam ana mis eslini ti ndam *Feriziyen̄ ndahan̄ tərəkia. Tihindifin̄ja ma, təhi ahkado : « Āgəski ti mis agaray wal gayan̄ aw ? » Təhi nahkay ti adaba tawayay tatəkar Yezu ti mēdəm ma magudarani. ³ Yezu nakəñ àhəngrifən̄ ana tay, àdəm : « Məwiz àhi mam ana kəli a wakita gayan̄ ni bu mam ? Awayay ti kəgrum mam ? » ⁴ Eslini nday nakəñ təhi ahkado : « Məwiz àvia divi ana mis a, àdəm tedevu ata wal gayan̄ ti si abiki wakita gani avi day kwa ti agaray. * » ⁵ Ay ti Yezu àhəngrifən̄ ana tay keti, àdəm : « Məwiz àbəki ma gani nahkay a wakita gayan̄ ni bu ni ti àbəki adaba lekələm kəwayum məgəsumkabu ma ge Melefit do palam. ⁶ Ay kwa ka mən̄jəki ga məlan̄, ka ya ti Melefit àgraya zlam dek na nahəma, “Melefit àgraya mis a ti àgraya ata zal ata wal a. † ⁷ Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bənjani ata mən̄jani ba, mək atan̄jəhadkəbu ata wal gayan̄. ⁸ Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan̄.” ‡ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. Tīgia vu gatay bəlan̄. ⁹ Nahkay ere ye ti Melefit èbedəkəbá ni ti mis hihirikeni èdekəba ba. »

¹⁰ Təra tin̄jia a magam a ti ndam *madəbay Yezu ni tihindifin̄ja ma àki ka pakama ya ti àhi ana ndam *Feriziyen̄ na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Maslan̄ja ya ti àgara wal gayan̄ a mək àda wal nahan̄ a nahəma, àgra hala, àgudaria zlam ana wal gayan̄ ye enjenjeni na. ¹² Wal day tamal àsləka afa ga zal gayan̄ a mək àda zal nahan̄ a nahəma, àgra hala. »

Yezu agəskabu bəza cib-cibeni (*Meciyu 19.13-15 ; Luk 18.15-17*)

¹³ Mis təhəlibiyu bəza ana Yezu ti mēgri *sulum ge Melefit àna məbəki *ahar gayan̄ ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay nan̄ ni

* **10:4** Mənjay Mimbiki 24.1. † **10:6** Mənjəkiani 1.27 ; 5.2. ‡ **10:8** Mənjəkiani 2.24.

tàlègi ana tay. ¹⁴ Yezu àra èpia ere ye ti ndam madəbay nan̄ ni tàgray na ti àzuma bəruv a, àhi ana tay ahkado : « Mbrəñum bəza târa afa goro a, kəcumfəña tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefít ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁵ Nəhi ana kəli nahəma, ahār àdəm ku way way do mǎgəskabu Məgur ge Melefít akada ga wur ya eciiki slimi ana bəñani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki mǎhuriyani a Məgur ge Melefít vu koksah. » ¹⁶ Eslini àgəskabu bəza nakəñ gum, mək àbəkì ahār ka tay ga mǎgri sulum ge Melefít ana tay.

*Pakama ga Yezu ya àhi ana bay ge elimeni ni
(Meciya 19.16-30 ; Luk 18.18-30)*

¹⁷ Yezu àsləka eslina. Nan̄ àbu akoru e divi bu ni ti maslaña nahan̄ àcuhwakioru, àbəhadì mirdim grik, àhi : « Məsi sulumani, ti nǎngət *sifa ya àndav day-day do ni ti nǎgray ahəmamam ? » ¹⁸ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Kàzalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefít cilij. ¹⁹ Ere ye ti kihindi ni ti, *Divi ge Melefít ya àvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kəkad mis ba, kàgray hala ba, kigi akal ba, kagray sedi ti kəsəkad malfada ba, kəzumki zlam ge mis ba, həngrioru ahār a had ana ata buk ata muk. Š » ²⁰ Zal nakəñ àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Məsi, nǎgəskabá Divi nana dek kwa nu a wur wurani. » ²¹ Eslini Yezu àwaya nan̄ a, àmənjaləñ e eri vu, àhi : « Zlam àhəcukivu bəlan̄ kekileña. Ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi sinju gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəngət elimeni e melefít bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kàdəbay nu. » ²² Maslaña nani àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahār a, mǎbərurv àtikaba kwir. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayan̄ àbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu àmbatvu ga mamənjaləñani ana ndam madəbay nan̄ ni, àhi ana tay ahkado : « Ndam ge elimeni tǎhuriyu a *Məgur ge Melefít vu ti zləzlada dal-dal. » ²⁴ Pakama ga Yezu ya ti àdəm ni èwisiria ahār ana ndam madəbay nan̄ na. Ay ti Yezu àhəngri zuh ana ma ni, àhi ana tay : « Ndam goro ni, mǎhuriyani a Məgur ge Melefít vu ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni mǎhuriyu a Məgur ge Melefít vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ma ga Yezu ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday nakəñ təzlapay e kidij gatay bu, tǎdəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefít amahəngay nan̄ way ? » ²⁷ Ay Yezu àmənjaləñ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tàgray koksah, ay Melefít kwa ti esliki magrani, adaba Melefít ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁸ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Iy zla, leli mǎmbrəña zlam a dek, madəbay kur ti ahəmamam ? » ²⁹ Yezu àhəngarfəñ, àdəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis àmbərbu zlam gayan̄ azuhva nu ga mǎhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, bi àmbərbu ahay gayan̄, bəza ga mənani, bəñani, mənani, bəza gayan̄ ahkay do ni vədan̄ gayan̄ nahəma, ³⁰ aməngətvù zlam nday nani kay àtam ndahan̄ ni sak dij nihi ka sarta hini. Aməngət ahay, bəza ga mənani, ata mənani, bəza, vədan̄ ; akaba nani dek mis atəgri daliya. Ka məlan̄ məweni ya Melefít amagrana ni day aməngət sifa ya àndav day-day do ni. ³¹ Ay ti nday gəđákani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidij gatay bu atan̄goru kələn̄ ge mis. Nday ya kələn̄ ge mis ni day etigi gəđákani kama ge mis. »

*Yezu àdám sak ya mahkər aməmət mək amanğaba e kisim ba
(Meciy# 20.17-19 ; Lük 18.31-34)*

³² Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təbu takoru, təzay divi ya ti acəloru a Zerəzalem ni. Yezu àdi kama ana tay. Ndam madəbay nañ ni ahàr àhəlia ana tay a, mis ndahañ ya təbu takoru akaba tay ni day aŋgwaz àwəra tay a. Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay nañ kru mahar cəeni ni keti, ànjəki ka mazlapi ma ana tay àki ke ere ye ti amagrakivu ni. ³³ Àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zerəzalem. Eminjəa eslina ti nu *Wur ge Mis atəgəsi nu ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atəđəm si takad nu kwa, atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. ³⁴ Nday nani ti eteyefu, etitifəviyu esliə e eri vu, atəzləb nu àna kurupu cək cək, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti ananğaba. »

*Zek nday ata Zeñ tihindifinğa zlam kà Yezu a
(Meciy# 20.20-28)*

³⁵ Eslini Zek nday ata Zeñ bəza ge Zebede tərəkia kà Yezu a, təhi ahkado : « Məsi, mawayay mihindifəka zlam a, mawayay ti kəgri ana leli. » ³⁶ Yezu àhəŋgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » ³⁷ Təhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđakani na nahəma, kəvi divi ana leli ti mənəhadfuk kà gəvay, bəlan ka ahar ga dəf, bəlan ka ahar ga gəjar gayak ti. » ³⁸ Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərüm do. Ekisləmki misiz zum ge hijiyem ye enisi ni tata waw ? Ekisləmki miəseni *tabaray kəli akada goro ya atabayar nu ni tata waw ? * » ³⁹ Nday cəeni təhi : « Misliki. » Eslini Yezu àhəŋgrifəñ ana tay, àdəm ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ya enisi ni akaba atabayar kəli akada goro ya atabayar nu ni ti amagravu ededif. ⁴⁰ Ay ti maslaŋa ya ti aməđəm way amanəhadfu kà ahar ga dəf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gayan day ti aməvi məlan nani ana mis ya nañ adaba tay a ni. »

⁴¹ Ndam *madəbay Yezu kruani ndahañ ni təra ticia pakama ge Zeñ ata Zek ya təhi ana Yezu na ti təzumkia bəruv ka tay a. ⁴² Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay nañ ni dək, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, ndam ya ti təzalay tay bəbay ga had ni ti təgur mis ga njeđa. Gəđákani ga məlan day təđəm ahàr àdəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrəñ mis do. ⁴³ Ay e kidifn gekəli bu ni ti àgravu nahkay do. Tamal ti maslaŋa e kidifn gekəli bu awayay miği gəđakani ni, miği bay məgri təwi ana kəli kwa sawan. ⁴⁴ Tamal ti maslaŋa e kidifn gekəli bu awayay miği kama ge mis ti, miği evidi ge mis dək kwa. ⁴⁵ Adaba nu *Wur ge Mis nàra ti, nəwayay ti mis təgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawan, navay sifa goro ga mambay mis kay àna nañ. »

*Yezu ahəŋgaraba zal wuluf Bartime a
(Meciy# 20.29-34 ; Lük 18.35-43)*

⁴⁶ Eslini Yezu akaba ndam madəbay nañ ni akaba mis ndahañ kay bal tinjəa a Zeriko a. Nday təbu tasləka a kəsa nani ba ti tədi ahàr ana zal nahañ wulufani. Slimi gayan Bartime, nañ wur ge Time ; nañ manəhadani digəsa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ⁴⁷ Àra ecia mis təđəm « Yezu zal Nazaret enjia » ti àdiki ana zlahay, àdəm ahkado : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi

* **10:38** Zum ge hijiyem ya Yezu emis ni ti daliya gayan ya amacakay ni. Baray gayan ya atabayar nañ ni ti kisim gayan ya aməmət ni.

ti. » ⁴⁸ Eslini mis kay tɔ̀lɔ̀gi, tɔ̀hi : « Lakakaba. » Nan̄ ti ni àzlahkivu kay kay sawan̄, àdɔ̀m : « Wur ge Devit, n̄asuk cicihi ti. » ⁴⁹ Yezu àra ècia zalay na ti ècik àdɔ̀m : « Zalumubiya nan̄ a. » Nahkay t̄azalibiyu zal wuluf nakə̀n, t̄ahi : « Zay njɔ̀da, cikaba. Nan̄ àbu azalay kur. » ⁵⁰ Eslini zal nakə̀n àzakaba azana ya ti àhə̀mbakabu na, èzligoru, ècikaba cə̀kwad̄ àrəkioru kà Yezu nakə̀n. ⁵¹ Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Kawayay ti n̄əgruk mam ? » Zal wuluf ni àhə̀ngrifə̀n, àhi ahkado : « Məsi, nawayay ti n̄ipi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁵² Mək Yezu àhi : « Melefıt àhə̀nɔ̀g kur a ad̄aba kə̀fəkua ahàr a palam. » Ka ma geli hini èpi divi h̄uya. Àra èpia divi a ti ad̄aboru Yezu e divi bu.

11

*Mis t̄əmərivu ana Yezu ka ya ti ahuriyu a Zeruzalem ni
(Meciya 21.1-11 ; Luk 19.28-40 ; Zey 12.12-19)*

¹ Tòru tin̄jua cifa kà gə̀vay ga Zeruzalem a, nday gwar ka h̄ama *Oliviye, kama ga kə̀sa ndahan̄ Betfazi akaba Betani ni ti Yezu nakə̀n àslər ndam madə̀bay nan̄ ni c̄u, ² àhi ana tay ahkado : « Də̀gum a kə̀sa teguni ya kama gek̄uli ni vu. Ekin̄jumiya nahə̀ma, akədumi ahàr ana wur ga azon̄gu mə̀wəlani. Wur ga azon̄gu nani ti maslaŋa àcəlkiyu day-day fan̄ ndo. Piceh̄ambiya, zumubiya. ³ Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kə̀ k̄uli a, àhi ana k̄uli “Kepiceh̄am ti kamam ?” nahə̀ma, humi ahkado : “Bay geli awayay, ara ahə̀nɔ̀garbiyu nihi h̄aya.” »

⁴ Nahkay nday nakə̀n tòru. Tòru tin̄jua ti t̄ədi ahàr ana wur ga azon̄gu mə̀wəlani kà mahay e mite bu. Tə̀bu tepiceh̄ ti ⁵ mis ndahan̄ e kid̄in̄ ge mis ya ti tə̀bu eslini ni bu t̄ahi ana tay ahkado : « Kepiceh̄am wur ga azon̄gu ni ti kamam ? » ⁶ Eslini t̄əhə̀nɔ̀gri ma ga Yezu ya àhi ana tay ni ana tay ; nahkay t̄əmbɔ̀n̄ tay, t̄əsləkabiya àna nan̄ a. ⁷ Tàra tin̄jikia àna wur ga azon̄gu na ka Yezu a ti t̄əbək̄i azana, mək Yezu àcəlkiyu katapala. ⁸ Mis dal-dal eslini t̄əpə̀divoru azana gatay e divi bu, mis ndahan̄ ti ni t̄əkwahabiyu slimberi a v̄ədan̄ bu, t̄əbə̀had̄ivoru bilegeni. ⁹ Yezu nan̄ àbu akoru ti mis ya kama gayan̄ akaba ya kə̀lən̄ gayan̄ ni t̄əgray salalay, t̄əzlə̀bay nan̄, t̄ədɔ̀m : « *Hozana ! Bay Melefıt m̄əgri sulum gayan̄ ana maslaŋa ya ti ara àna slim̄i gayan̄ a ni ! ¹⁰ Melefıt m̄əgri sulum ana maslaŋa ya ti ara azum bay ge Devit bə̀n̄ geli ni ! T̄əzlə̀bay Melefıt drin̄ agavə̀la ! * »

¹¹ Tòru tin̄jua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gə̀d̄akani ge Melefıt ni vu. Eslini èhelin̄ eri, àmən̄jalə̀n̄ kà zlam d̄ek. Àmən̄jalə̀n̄aba d̄ek ti fat àbi va bi, m̄əlakarawa ègia. Nahkay t̄əh̄ə̀raya, t̄əslə̀ka akaba ndam madə̀bay nan̄ kru mahar c̄əni na, t̄ən̄goru gwar a Betani.

*Yezu etikwesl m̄ən̄gə̀h̄afya èwi bə̀za do ni
(Meciya 21.18-19)*

¹² Tòru tin̄jua a Betani a ti t̄əndə̀had̄ eslini hundum. Ge miled̄u gani, t̄əslə̀ka t̄ən̄goru a Zeruzalem. Nday tə̀bu takoru e divi bu ni ti lə̀wir àwə̀rkaba Yezu a. ¹³ Lə̀wir àbu awə̀r nan̄ nahkay ti èpi m̄ən̄ ga *wə̀ruv mideni. Àra èpia ti àhə̀d̄akfə̀n̄oru, àmən̄jafə̀n̄ bə̀za gani, ay àn̄gə̀t̄əfə̀n̄ ndo, ad̄aba sarta ge miwi bə̀za gani do. ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana m̄ən̄ ga zlam ni : « Day-day maslaŋa amə̀zum bə̀za gayak va do. »

Gayan̄ ya àdɔ̀m nahkay ni ti ndam madə̀bay nan̄ ni t̄icia.

* **11:10** Mə̀n̄jay Limis 118.25-26.

*Yezu a ahay gəḏakani ge Melefit ni bu
(Meciyu 21.12-17 ; Luk 19.45-48 ; Zenj 2.13-22)*

¹⁵ Toru tinjma a Zeruzalem a ti Yezu ahuriyu a dalaka ga *ahay gəḏakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àhəmbəhadaba tabəl ga ndam mambay sinju na akaba məlanj manjəhadani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. ¹⁶ Mis ndahanj təbu təhuriyu àna zlam a ahay ge Melefit ni vu, mək tasləkaba àna nanj a kwalac. Təbu tagray nahkay ti Yezu nakənj àcafaŋa tay a. ¹⁷ Mək àcahi zlam ana mis ya təbu eslini ni, àdəm : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro zla ti atədəm məlanj ga jiba dək ga mahəngalavù Melefit.” † Ay lekələm ti kəmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁸ Àra àdəma nahkay ti gəḏakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni ticia ; tàra ticia ti tādəbafənj divi ge mijinj nanj. Ay ti angwaz àwərfənja tay kà nanj a, adaba mis ndahanj ni dək ti pakama ya àcahi ana tay ni àgria ejep ana tay a. ¹⁹ Məlakarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madəbay nanj ni tasləkaba a kəsa ni ba.

*Məngəhafya ti Yezu ètikwesl ni èkəlia
(Meciyu 21.20-22)*

²⁰ Ge miledə gani təbu tanjoru a Zeruzalem. Təbu tasləkafənja kà gəvay ga mənj ga *wəruv ya ti Yezu àhi ma na nahəma, tìpi ti mikələni kəc akaba sliri gani dək. ²¹ Eslini Piyer àra àsərkia ka ma ga Yezu ya àhi ana mənj ga wəruv na ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mənjoru, mənj ga wəruv ya kətikwesl ni èkəlia. » ²² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ke Melefit. ²³ Nəhi ana kəli nahəma, tamal ti maslanja ahi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəḏakani vu” nahəma, amagravu. Tamal ti àjalay ahàr cə cə do, àfəkia ahàr ke Melefit a, àsəra amagri ere ye ti ehindi ni ti, zlam gani agravu. ²⁴ Nahkay nəhi ana kəli : Tamal ti kihindəm zlam, kahəngalum Melefit ti, fumki ahàr ke Melefit, səruma kəngətuma àndava. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit amagri zlam ya ti kihindəmfiŋa ni dək ana kəli. ²⁵ Tamal ti kicikəməba, kəbum kahəngalum Melefit ti, mbrənjumfənja zlam ge mis ya ti tagudari ana kəli ni kà tay a, tamal àbu ni. Nahkay ti Bənj gekəli ya a huḏ melefit bu ni aməmbərfənja zlam gekəli ya kagudarum ni kə kəli a bilegeni. [²⁶ Ay tamal kəmbənjumfənja zlam ge mis ya ti tğudari ana kəli na ka tay a do ni ti Bənj gekəli ya a huḏ melefit bu ni day aməmbərfənja zlam magudarani gekəli ni kə kəli a do.] »

*Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?
(Meciyu 21.23-27 ; Luk 20.1-8)*

²⁷ Yezu akaba ndam madəbay nanj ni təhuriyu a Zeruzalem keti. Yezu àra ahuriya a kəsa ni va ti àsawadavù a dalaka ga *ahay gəḏakani ge Melefit ni bu. Nanj àbu eslini ti gəḏakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəḏakani ndahanj tərəkia, ²⁸ təhi : « Kagray təwi hini nahkay ti kəngət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁹ Yezu àhəngrifənj ana tay, àdəm : « Nu day nihindifiŋa zlam bəlanj kə kəli a. Kəhəngrumufənja nahəma, nu day nəhəngrifənj ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli. ³⁰ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zenj ya ti

† 11:17 Mənjay Izayi 56.7 ; Zereimi 7.11.

àbaray mis ni ti njéda gani Melefít àvi tæk, tæk day ti mis tævi aw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! »

³¹ Tàra tícia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidíŋ gatay bu, tédám : « Tamal məhi : “Melefít àslərbíyu nan” hi, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ³² Ay tamal mədám keti : “Mis tævi njéda gani” ti àrakaboru do. » Tédám nahkay ti adaba mis tezl-tezleni eslini ni dek tédám Zeŋ ti nan bay mahəŋgaray *pakama ge Melefít ededíŋ ededíŋeni. Tàgrafəŋja aŋgwaz kè mis tezl-tezleni nana, ³³ nahkay təhəŋgrifəŋ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge tæwi ya ti nagray ni ana kəli do bilegeni. »

12

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədan (Meciγ 21.33-46 ; Lük 20.9-19)

¹ Yezu àhi ma ana mis ni keti àna ma *gozogul. Àdám ahkado : « Zal nahan àbu nahəma, àjavù mən ga zlam * a vədan gayan vu, àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya mələŋ ga mədúcaya yam ga bəza ga mən ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahàr gani ga məjəgay vədan ni. Kələŋ gani àfivù vədan ni ana mis a ahar vu ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayan. ² Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədan ni àslərbíyu bay məgri tæwi afa ga ndam məwəs vədan ni ti təhəlìkaboru ja gani gayan. ³ Ay bay məgri tæwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədan ni tэгəs nan, təzləb mək tàgaray nan, arəŋja day àzay a ahar vu ndo. ⁴ Eslini bay ga vədan ni àslərbíyu bay məgri tæwi nahan keti. Àra ènjia ti nday nakəŋ təsi aday a ahàr vu, tìndivikaba cəf cəf. ⁵ Nahkay bay ga vədan ni àslərbíyu mis nahan keti. Nan nani ti tàkad nan gweha. Àslərbíyu mis ndahan kay keti. Tàra tìnjia ti ndam məwəs vədan ni təzləb ndahan, ndahan ni ti ni tábazl tay. ⁶ Kələŋ gani nahəma, bay ga vədan ni mis àgəjəni fəŋ bəlan ciliŋ. Maslanja nani ti wur gayan, awayay nan dal-dal. Àdám : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” Nahkay zla ti àslərbíyu nan afa gatay. ⁷ Ay ndam məwəs vədan ni tàra tipia wur na nan àbu ara ti təzlapay e kidíŋ gatay bu, tédám ahkado : “Nan tegəni ti mekeji gayan ; məmbrəŋ nan ba, makađum nan ; nahkay ti vədan ni emigi geli.” ⁸ Àra ènjikia ka tay a ti tэгəs nan yaw, tàkad, təzaba kisim gayan na a vədan ni ba, tizligoru.

⁹ « Nədəm nahəma, bay ga vədan ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədan ni mam ? Amabazl ndam məwəs vədan ni, mək aməvi vədan ni ana mis ndahan. ¹⁰⁻¹¹ A Wakita ge Melefít bu àbu məbəkiani nahkay hi : “Akur nahan àbu ti ndam mələm ahay tàwayay magray tæwi àna nan ndo. Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.

Ere nani ti tæwi ga Bay Melefít,

agri ejep ana leli.” †

« Lekuləm kəjeŋgum ma nani ndo waw ? »

¹² Gəđákani nakəŋ təsəra Yezu àdəmki ma *gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tàwayay tэгəs nan. Ay mis təbu eslini kay ti tэгəs nan ndo, adaba aŋgwaz àwəra tay a. Nahkay təmbəŋ nan, təsləka.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni (Meciγ 22.15-22 ; Lük 20.20-26)

* 12:1 Mən ga zlam nani ti *vin. † 12:10-11 Limis 118.22-23.

¹³ Yezu nanj àbu eslini nahkay ti tàslàrkibiyu ndam *Feriziyen akaba ndam ndahanj ya tadàbay bay *Erot ni. Tawayay ti màdàm ma magədavani ti tégèski nanj. ¹⁴ Tàra tinjikia ti tahi ahkado : « Məsi, màsəra nak ti kədəm ma ge jiri. Anjgwas àwərfənja kur kà pakama ge mis ya tədəmkuk na do ; ku kè meleher ga way ga way do day kàgray anjgwas do, kacahi zlam ya Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani sawan. Ay ti Melefit àvia divi ana leli ga mabəhadī hadam ana *bay gədəkani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? Mabəhadī tək, mabəhadī ba waw ? »

¹⁵ Eslini Yezu àsəra tawayay ti mis ndahanj tədəm nday ndam jireni, ay ti nday ndam jireni do. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumfua eyə a ti kamam ? Nja zumubiya sinju akur-akurana ti namənjaki day nimi. » ¹⁶ Nahkay tādibiyu bəlanj. Tàra təvia ti èhindifinja ma kà tay a, àdəm ahkado : « Àki ka sinju hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi mabəkiani ni ti ga way ? » Təhənjgrifənj, tahi ahkado : « Ga bay *Sezar. » ¹⁷ Nahkay nanj nakənj àhi ana tay ahkado : « Hənjgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayan, ge Melefit ti ni hənjgrumi ana Melefit zlam gayan. » Eslini ma gayan ya ti àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Mis tanğaba e kisim ba edefin a waw ?
(Meciyə 22.23-33 ; Lək 20.27-40)

¹⁸ Eslini ndam *Sedəseyen ndahanj tərəkia ka Yezu a. Ndam Sedəseyen tədəm mis àməta ti anğaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakənj tahi ana Yezu ahkado : ¹⁹ « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayan ni bu, àdəm ahkado : “Tamal mis nday kà mənə gatay, mək bəlanj gani àməta, àmberba wal gayan a, wal ni èwii wur ndo nahəma, ahàr àdəm wur ga mənəni ni azay wal ni, ti tiwiewa mekeji ana wur ga mənəni ya àmət na.” † ²⁰ Yaw mis ndahanj təbu adəskəla kà mənə gatay, gədəkani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifinja wur a ndo, mək zal ni àməta. ²¹ Àra àməta ti mimbiki gayan ni àzay wal ni. Àra àza wal na ti nanj day èwifinja wur a ndo, mək àməta. Nanj ya mahkər ni day àgray nahkay, mək àməta. ²² Nahkay nday adəskəlani ni dek taza wal na day tiwifinja wur a ndo, mək nday dek təməta. Kələnj gani wal ni day àməta. ²³ Ay ka fat ya ti mis atanğaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlanj e kidin gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek taza nanj a ni. »

²⁴ Ay Yezu nakənj àhənjgrifənj ana tay, àdəm ahkado : « Majalay ahàr gekəli ti kigeni do. Adaba mam ? Adaba kicəmba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbiki na ndo, kəsərum njəda ge Melefit do palam. ²⁵ Nədəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mək atanğaba e kisim ba ni ti zawal ataday wəl va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad dek akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huđ melefit bu ni. ²⁶ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tanğaba e kisim ba nahəma, kəjeŋgəm wakita ge Məwiz ni day-day ndo aw ? Kəjeŋgəm ma àki ka mənəgəhaf ya ti aku àgəs ni ndo aw ? Eslini Bay Melefit àhi ana Məwiz ahkado : “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekəp.” § ²⁷ Melefit ti nanj Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. Lekəlum ti majalay ahàr gekəli ti kigeni do simiteni. »

Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm mis tégəskabu enji ni ti weley ?
(Meciyə 22.34-40 ; Lək 10.25-28)

† 12:19 Mənjay Mənjəkiani 38.8 ; Mimbiki 25.5-6. § 12:26 Mənjay Mahərana 3.2, 6, 15-16.

²⁸ Eslini zal nahan nan avu, nan bay *mæsær Wakita ge Melefít, ècia ma gatay na, àsæra Yezu àhia ma sulumana ana ndam *Seduseyey na. Nahkay ti àrækioru, èhindifinã ma, àhi ahkado : « *Divi ge Melefít ya ti ahàr àdàm mis tågèskabu enji ni ti weley ? » ²⁹ Yezu àhàngrifèñ, àhi : « Divi ge Melefít ya ti ahàr àdàm mis tågèskabu enji ni ti nihi : “Ci zal Izireyey : Bay Melefít geli nahøma, nan Bay nan bèlan. ³⁰ Wayay Bay Melefít gayak àna hud bèlan, àna sifa gayak dèk, àna majalay ahàr gayak dèk akaba àna njøða gayak dèk.” * ³¹ Divi ye cø ni day nihi : “Wayay ndam ya nak kèbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” † Divi nday ndani cøeni ni ti ahàr àdàm mis tågèskabu tay àtam divi ndahan ni dèk kwa. » ³² Mæk bay mæsær Wakita ge Melefít nakèñ àhàngrifèñ, àhi ahkado : « Yawa Musi ! Ere ye ti kèdàm ni ti jiri ededèñ. Bay Melefít ti nan bèlan høya, bay nahan àbi. ‡ ³³ Tamal ti kawayay nan àna hud bèlan, àna majalay ahàr gayak dèk akaba àna njøða gayak dèk zla nahøma, àtama sødaga ya tæbi na akaba zlam ya tislifni na dèk àna sulumana. Tamal ti kawayay mis ya nak kèbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni nahøma, nani day àtama sødaga dèk àna sulumana. » ³⁴ Zal nakèñ àra àhàngrifèñã kigeni a ti Yezu àsæra nan bay mæsær zlam. Nahkay àhi ahkado : « Nak kèbi driñ driñ akaba *Mægur ge Melefít bi. » Kølèñ gani maslanã ya ti azay njøða gayan ge mihindifinã ma nahan a ni ti àbi va bi.

Bay gødakani ya amara ni nan wur ge Devit aw ?
(*Meciya 22.41-46 ; Luk 20.41-44*)

³⁵ Yezu nan àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gødakani ge Melefít ni bu. Àhi ana tay : « Ndam *mæsær Wakita ge Melefít ni tødàm *Krist *Bay gødakani ya amara ni nan *Wur ge Devit ti ahømamam ? ³⁶ Ambatakani do, Devit nan nanani àna ahàr gayan àdàm àna njøða ga *Mæsuf Njølåtani ahkado : “Bay Melefít àhi ana bay goro : Njèhada gwar kà ahar ga daf goro a, a mølèñ ga gødakani va. Ndam ezir gayak ti anabèhad tay kè meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abèki asak ni, ti kècalki ka tay.” §

³⁷ « Nødàm nahøma, Krist nani ti Devit àna ahàr gayan tekeci azalay nan bay gayan. Ay tamal nahkay ti tæzalay nan wur ge Devit keti ti kamam ? » Eslini mis dal-dal tæbi slimì ana pakama gayan ya ti àhi ana tay ni. Pakama nani àbølafèña kà tay a.

Bumvu slimì àna ndam mæsær Wakita ge Melefít ni
(*Meciya 23.1-36 ; Luk 20.45-47*)

³⁸ Yezu nan àbu acahi zlam ana tay nahkay ti àdàm ahkado : « Bumvu slimì, do ni ti ndam *mæsær Wakita ge Melefít ni atagosay kuli. Nday ti tawayay mæbakabu mægudi, tæsawaday àna nan riya ; tawayay ti mis tægri sa ana tay a gosku bu kè meleher ge mis dèk ; ³⁹ tawayay manjèhadvani e korsi ga gødakani vu a ahay ga *mahàngalavù Melefít bu akaba ka mølèñ mæzum zlam ga wumèri. ⁴⁰ Nday gani tæbu tæhèlfèña zlam kà wál madakway a, tæbu tæpøski ka mahàngalay Melefít adaba tawayay ti mis tàmènjælèñ ana tay. Nahkay ti Melefít amagrafèña seriya kà tay a, amatrað tay kay amatam ge mis ndahan ni dèk. »

* 12:30 Mimbiki 6.4-5. † 12:31 Levi 19.18. ‡ 12:32 Mønjay Mimbiki 4.35 ; Izayi 45.21. § 12:36 Limis 110.1.

Sədaga ga wal madakway ya arañja gayan àbi ni
(Luk 21.1-4)

⁴¹ Eslini Yezu nan àbu manjəhadani digusa kà gəvay ga zlam məbəviyu sɪngu ga sədaga ni. Mis təbu eslini kay təbiyu sɪngu ; nan nakəŋ amənjələn kà tay ahəmamam təbiyu sɪngu ni : ndam ge elimeni kay təbu təbiyu sɪngu dal-dal.

⁴² Nday təbu təbiyu nahkay ti wal madakway nahan arañja gayan àbi àra àbiyu sɪngu akur-akurani ci6-ci6eni cə ; sɪngu ci6-ci6eni cəeni ni agray sɪngu faɖ.

⁴³ Yezu àra ɛpia ti àzalay ndam maɖəbay nan ni, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti arañja gayan àbi, ay sɪngu ya àbiyu a zlam ga sədaga ni vu ni ti àtama ge mis ndahan ya təbiyu na dek, ⁴⁴ adaba mis ndahan ni dek təbiyu sɪngu ya təgəjənifən kà tay təsər ere ye ti tagray àna nan ni va do ni ; wal hini ti ni arañja gayan àbi, ay ti àbiya sɪngu ya àfən na dek. Sɪngu gayan nahan ga məsəkum zlam məzumani àgəjənifən ndo. »

13

Yezu àdəm etembedkaba ahay gəɖakani ge Melefit na
(Meciya 24.1-2 ; Luk 21.5-6)

¹ Kələn gani Yezu akaba ndam maɖəbay nan ni təhəraya a *ahay gəɖakani ge Melefit ni ba. Nday təbu təhəraya nahəma, bələn e kiɖiŋ ga ndam maɖəbay nan ni bu àhi ahkado : « Məsi, ŋga mənjalən ka akur gəɖakani ya tèdezl ahay ni àna nan ni day ti, tigi eri ni ! » ² Ay Yezu àhəŋgrifən, àhi ahkado : « Àbi kipia ahay hini meɖezleni àna akur gəɖakani na do aw ? Etembedkaba besək-besək, ku akur bələn day amanjəhadki ka akur nahan ya do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(Meciya 24.3-14 ; Luk 21.7-19)

³ Tòru tɪŋjəa ka ahər ga həma *Oliviyə a nahəma, Yezu ànjəhadə digusa, amənjəru *ahay gəɖakani ge Melefit ni. Eslini Piyer, Zek, Zeŋ akaba Andre təbu kà gəvay gayan cilin. Nday nakəŋ tɪhindifiŋa ma, təhi ahkado : ⁴ « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya zlam nani dek amagravu wudak na ti ahəmamam ? »

⁵ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Bumvu slimi, maslanja àgosay kəli ba. ⁶ Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm nan ti nu, amədəm nan ti *Bay gəɖakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁷ Mis atagrav silik kə cifeni akaba kə driŋeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahər àdəm zlam nday nani tigravu kwa. Ku tamal tigrava nahkay nənŋu ni, mandav ga duniya faŋ do. ⁸ Ndam ga haɖ ndahan atakadvu akaba ndam ga haɖ ndahan, bəbay ndahan akaba bəbay ndahan. Haɖ amadaɖay a kəsa gərgərani ndahan bu, ləwir day amaləbu a kəsa gərgərani ndahan bu. Zlam nday nani dek ti mənəkiki ga daliya cilin : zlam nday nani ti akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a huɖ bu ni. ⁹ Ay lekələm ti bumvu slimi. Mis atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələn ge seriya. Atəzləb kəli a ahay ga *mahəŋgalavə Melefit bu. Atagrafəŋa seriya kə kəli kə meleher ga gəɖakani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekəli ya akazlapumku ni. ¹⁰ Wudaka mələn andav nahəma, ahər àdəm mis təhi *Ma Məwəni Sulumani ana mis ga haɖ gərgərani ni dek day kwa.

¹¹ « Yaw ka ya ti atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələn ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni àhali ahər ana kəli ba. Ka fat nani Melefit amahi ere ye ti akədəmum ni ana kəli ; dəmum ma gani nani. Nahkay akədəmum ma nani ti lekələm lekələmeni do, amədəm ma nani ti *Məsuf Njəlatani. ¹² Ka sarta

gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mən gatay ti tábazl tay, ata bən ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bən gatayani akaba ata mən gatayani, atəsəkumoru tay ti tábazl tay. ¹³ Mis dek etizirey kəli adaba lekəlam ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməmbrən nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti, Melefít amahəŋgay nanj. »

Zlam magədavani ya əbəlay do fererani ni
(Meciyu 24.15-28 ; Lük 21.20-24)

¹⁴ « Zlam magədavani ya əbəlay do fererani, eziŋ zlam dek ni, amagravu. * Amagrava ti ekipəm nanj ka mələŋ ya əgəski do ni. » (Bay ya ti ejengey ma hini ni ti ahər ədəm mıcı lala). « Ekipəma nanj a ti ahər ədəm ndam ya ka had *Zude ni təcuhworu a həma vu kwa. ¹⁵ Maslaŋa ya ti nanj ka *daləhar ga ahay gayan ni əharaya, əhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan a day ba. Məhəraya məcuhway sawan. ¹⁶ Maslaŋa ya ti nanj a vədan bu ni ti ni, əŋga a magam ga mara mazay azana gayan a ba. Məcuhway sawan. ¹⁷ Ka sarta gani nani ti wəl a huđ akaba nday ya ti bəza təfən kə tay ka ahər ni atasay cicihi ! ¹⁸ Nahkay ti həŋgalum Melefít ti ere gani nani əgravu ge milevi ba, ¹⁹ adaba ka sarta gani nani ti mis atəkakay daliya kay ətam daliya ndahan ya mis təkakabiyu kwa ahaslani ka ya ti Melefít əgraya mələŋ a duk əbivaya ana kana ni. Kələŋ ga daliya nani ti daliya ndahan atələbi akada nani day-day va bi. ²⁰ Bay geli ədəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaŋa əbi amatamfəŋa kə daliya nana bi. Melefít ədəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayan ya adaba tay a ni palam. ²¹ Ka sarta gani nani ti tamal maslaŋa ahi ana kəli ahkado : “Pəm *Krist nanj əbu ahalay !” ahkay do ni : “Pəm nanj əbiyu tegi !” nahəma, kəgəsumiki ma gayan ni ba. ²² Adaba mam, ndam ndahan atara tasəkad malfada, ku way way do amədəm nanj Krist ahkay do ni nanj bay məhəŋgri *pakama ge Melefít ana mis. Atəgray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri epep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefít adaba tay a ni. ²³ Lekəlam zla nahəma, bumvu slimiyi, adaba nəhiva ana kəli a əndava. »

Manja ga Wur ge Mis a
(Meciyu 24.29-31 ; Lük 21.25-28)

²⁴ « Ay ka sarta gani nani, kələŋ ga daliya ni zla nahəma, fat amacaday mələŋ va do, kiya day amasladay mələŋ va do. ²⁵ Boŋgur atəədəbiyu e melefít bu, atadəgaya a ga had a ; zlam njəda-njədani a huđ melefít bu atədəday a mələŋ gatay bu. ²⁶ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a makləbasl ba əna njəda kay akaba masladay goro a. † ²⁷ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefít ga macakalakabu ndam ya Melefít adaba tay a ni kə sliri ga mələŋ fədani ni dek ; ku ka mələŋ driŋeni weley weley do dek anəkakalakabu mis ka ahər bələŋ. »

Yezu azay mazavu ga mən ga wəruv
(Meciyu 24.32-35 ; Lük 21.29-33)

²⁸ « Nazay mazavu gani akada ga mən ga *wəruv ni, ahər ədəm kicəm kwa : ka ya ti əbakaba slimberiyi a mək ediyi nahəma, kəsəruma mədərdər ənjia wudak. ²⁹ Nahkay day tamal kipəma zlam ya nəhi ana kəli ni nanj əbu agravu nahəma, sərumki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, niŋjia wudak. ³⁰ Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava

* 13:14 Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11. † 13:26 Deniyel 7.13.

day kwa. ³¹ Məlan̄ ya agavəla akaba məlan̄ ya a ga hađ ni amandav, ay ti ma goro ya nəđəm ni amandav day-day do. »

Njəhadum eri
(Meciy^u 24.36-44)

³² « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslan̄a əbi əsər bi. *Məsələr ge Melefıt ya a hud melefıt bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefıt tekeđi nəsər do, si Baba Melefıt day kwa ti əsəra. ³³ Nahkay ti bumvu slimi, njəhadum eri, adaba kəsər um sarta gani nani do. ³⁴ Amagravu akada ga maslan̄a ya nan̄ əbu akoru e mirkwi gayan̄ ni. Wudaka ara əsləka ti əmbərfəñ ahay gayan̄ kà ndam ya təgri təwi ni, ədikaba təwi na ana tay a. Əhi ana bay ya ahətay mahay ni “Njəhad eri” mək əsləka. ³⁵ Nahkay ti lekuləm day njəhadum eri, adaba kəsər um sarta ga bay ahay gekuli ya amasləkabiya na do. C_u amasləkabiya ga məlakarawa, c_u ga hud ya vad, c_u ka ga ya ti agwazl təzlah ni, c_u ahkay do ni ge miled_u ti kəsər um do. ³⁶ Nahkay ka sarta ya ti aməzlərəvkıaya ke kuli a bəslan̄ nahəma, ədi ahər ana kuli lekuləm e d_uwir bu ba. ³⁷ Ere ye ti nəhi ana kuli ni ti nəhi ana mis dek : Njəhadum eri. »

14

Gəđákani ga ndam Z_ude tağray dabari ge mijin̄ Yezu
(Meciy^u 26.1-5 ; L_uk 22.1-2 ; Zəñ 11.45-53)

¹ Vad əvu c_u, tara tağray wuməri ga *Pak ; wuməri gani nani ti tidiv_u dipen̄ *miwisin̄eni do. Eslini gəđákani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefıt ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefıt ni tağray sawari ti təgəs Yezu əna wir-wir, tawayay takad nan̄. ² Nday nakəñ təđəm : « Məgəs nan̄ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbrəñ leli do, etizligeya silik a kəsa va. »

Wal nahan̄ abəki tersel ka ahər ga Yezu
(Meciy^u 26.6-13 ; Zəñ 12.1-8)

³ Yezu nan̄ əbu a Betani, a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni. Nan̄ əbu man̄jəhadani azum dəf. Eslini wal nahan̄ əhurkivıyu ka tay əna tersel njəlatani ge sin̄gu kayani a kolombu sulumani bu. * Tersel gani nani ti təzalay nardu. Əheβkia ma ga kolombu na, əbəki tersel ni ka ahər ga Yezu. ⁴ Gayan̄ ya əbəki ni ti əwəriə bər_uv ana mis nday ndahan̄ e kidin̄ ge mis ya təvu eslini ni ba ; təzlapay e kidin̄ gatay bu, təđəm ahkado : « Ağudar tersel hini ti kamam ? ⁵ Hojo amal təsəkumoya, təngəta atam sulay jik diñ diñ mahkər, tidi sin̄gu gani ana ndam talaga do aw ? » Nahkay tələgi ana wal nakəñ n̄gak-n̄gak.

⁶ Eslini Yezu nakəñ əhi ana tay : « Mbrəñum nan̄ ! Kəhəlumi muru ti kamam ? Zlam gayan̄ ya əgru ni ti əbəl_{ay}. ⁷ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kuli kəlavad ; kəgrumi sulum ana tay akada ya kawayum ni tata. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kuli kəlavad do. ⁸ Wal hini əgra zlam ya ti agray tata na ; əbəkua tersel ka vu a ti əslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ⁹ Nəhi ana kuli nahəma, a məlan̄ bu dek, ku eley eley do atəđəmoru *Ma M_uweni Sulumani ni zla nahəma, atan̄ğhad ere ye ti wal hini əgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjzlkı ahər ke mis do. »

Z_udas awayay asəkumoru Yezu
(Meciy^u 26.14-16 ; L_uk 22.3-6)

* 14:3 Kolombu gani nani ti tağray əna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, sin̄gu gani kay.

¹⁰ Zudas Iskariyot bilin a huɗ ga ndam *maɗɗabay Yezu kru mahar cœeni ni bu òru afa ga gɗɗakani ga ndam *maɗɗagalabakabu mis akaba Melefit ni ga maɗɗafiki Yezu ana tay ti tɔgasa naɗ a. ¹¹ Nday nakəɗ t̄ara ticia ma gayan na ti t̄amərva dal-dal, t̄ahi : « Tamal kɗɗafikia Yezu ana leli a ti aməvuk sinɗu. » Kələɗ gani Zudas nakəɗ ɗɗɗabay divi ga maɗɗafiki Yezu ana tay.

Ndam maɗɗabay Yezu taslamalakabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak (Meciya 26.17-25 ; Lɤk 22.7-14, 21-23 ; Zeɗ 13.21-30)

¹² Vad ye enjenjeni ga wuməri ge dipenɗ *miwisiɗeni do ni ɛɗɗia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti t̄isliɗi b̄aza t̄ambak ana Melefit. Eslini ti ndam *maɗɗabay Yezu ni t̄hindifiɗa ma k̄a Yezu a, t̄ahi ahkado : « Kawaway ti m̄òru m̄aslamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » ¹³ Eslini Yezu ɗslər ndam maɗɗabay naɗ bebem c̄u, ɗhi ana tay : « Dəɗum a k̄esa gɗɗakani ni vu. Ekinɗumiya nahəma, akəbumkabu ah̄ar akaba zal nahaɗ ɗcahbiya yam a mandaray va. Ekipuma naɗ a ti d̄abumiya naɗ ka mələɗ gayan ya ti ahuriyu ni. ¹⁴ Akəhurumiya ti hindamfiɗa ma k̄a bay ahay na, humi ahkado : “M̄asi geli ɗɗam : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam maɗɗabay nu ni ti neley ?” ¹⁵ Eslini bay ahay ni aməɗɗafiki ahay nahaɗ gɗɗakani ka ah̄ar ga ahay nahaɗ ana k̄uli, zlam d̄ek ɗvu maslamatakavani ɗndava. Slamatumikabu zlam məzumani ni ana leli ti eslini. » ¹⁶ Ndam maɗɗabay Yezu cœeni ni t̄asləka, t̄òru a k̄esa ni vu. T̄òru t̄inɗaa ti t̄ɗi ah̄ar ana zlam ni d̄ek akaɗa ga pakama ga Yezu ya ɗhi ana tay ni, mək t̄aslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu ɗɗam : « Maslaɗa e kiɗiɗ ga ndam maɗɗabay nu ni bu ara ejiɗ nu » (Meciya 26.20-25 ; Lɤk 22.14 ; Zeɗ 13.21-30)

¹⁷ Mələkarawa ɗra ɛɗɗia ti Yezu akaba ndam maɗɗabay naɗ kru mahar cœeni ni t̄inɗaa a ahay ni va. ¹⁸ Eslini t̄əhuriya t̄anɗhadakabá birra, t̄əbu t̄əzum zlam ti Yezu ɗhi ana tay : « Nəhi ana k̄uli nahəma, bilinɗ gek̄uli ya məzumkabu zlam ni aməsəkumoru nu. » ¹⁹ Ma ga Yezu ya ɗɗam ni ti ɗhəlia ah̄ar ana ndam maɗɗabay naɗ na d̄ek. Ku way way do e kiɗiɗ gatay bu bilinɗ ɗna bilinɗeni naɗ ɗbu ɗɗam : « Nu do, do waw ? » ²⁰ Yezu ɗhi ana tay : « Mis bilinɗ e kiɗiɗ gek̄uli kru mahar cœeni ni bu, maslaɗa ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. » ²¹ ɗɗam keti : « Nu *Wur ge Mis nara nəmət akaɗa ga pakama ge Melefit ya ɗɗam a Wakita gayan bu ni. Ay ti zləzlaɗa afa ga maslaɗa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tiwiewa naɗ a ndo. »

Yezu avi ɗaf ge Melefit ana ndam maɗɗabay naɗ ni (Meciya 26.26-30 ; Lɤk 22.14-20 ; 1 Koreɗ 11.23-25)

²² Ka ya ti t̄əzum zlam nahəma, Yezu ɗzay *dipenɗ, ɗgri s̄əsi ana Melefit, ɛsekaba, ɗbi ana ndam maɗɗabay naɗ ni. ɗhi ana tay : « Zuma, hini ti aslu ga vu goro. » ²³ Kələɗ gani ɗzay hijiyem akaba zum, ɗgri s̄əsi ana Melefit keti, ɗvi ana tay, nday d̄ek t̄isi. ²⁴ ɗhi ana tay : « Hini ti mimiz ga vu goro. ɗna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis. Aməɗɗazaya a vu goro ba ti ga mahəɗɗay mis kay. ²⁵ Nəhi ana k̄uli nahəma, enisi zum ge wur ge *vinɗ va do, si a vad ya ti enisi zum m̄əweni a *Məɗur ge Melefit bu ni kwa. » ²⁶ T̄ara t̄əzuma zlam na ti nday nakəɗ t̄əzəbay Melefit ɗna limis, t̄ahəraya e mite va, t̄əcəloru a həma *Oliviyə vu.

Yezu ɗɗam : « Piyer aməɗɗam ɗsər nu do » (Meciya 26.31-35 ; Lɤk 22.31-34 ; Zeɗ 13.36-38)

²⁷ Nday tãbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « Lekulãm dek ekijãmkia ke divi a, adaba àbu mabækiani a Wakita ge Melefít ni bu, Melefít àdãm amakadkia bay majəgay tãmbãmbak na ka tay a, nahkay tãmbãmbak ni etedevu kway-kwayay. † ²⁸ Anãmət, ay ka ya ti anangaba e kisim ba nahəma, akədumu ahàr e Gelili. » ²⁹ Eslini Piyer àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a nəngu ni, nu ti nijikia do. » ³⁰ Ay Yezu àhəngrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, nak ti kani kani a, a huđ ga məlavad bu wudaka agwazl azlah sak cə ti akədãm sak mahkər kəsər nu do timey. » ³¹ Eslini Piyer nakəŋ àdãm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəngu nahəma, ŋgay nəsər kur do ni ti nədãm do simiteni. » Ndam *madəbay Yezu ndahan ni dek day tãdãm akada ge Piyer ni.

Yezu ahəŋgalay Melefít e Gecimeni
(Meciɣ 26.36-46 ; Lɤk 22.39-46)

³² Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru ka məlanə nahən, məlanə gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tinjəa eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayən, nakoru nahəŋgalay Melefít. » ³³ Àzalay Piyer, Zek, akaba Zeŋ, tòru cak. Eslini ti angwaz àdągaki ka Yezu nakəŋ dal-dal, məbərurv àtikaba kwir kwir. ³⁴ Àhi ana tay : « Məbərurv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri. » ³⁵ Naŋ nakəŋ àhədakfəŋa kà tay a òru cak, àndəhad a huđ a huđ, àhəŋgalay Melefít ti àcakay daliya ka sarta nani ba. ³⁶ Àdãm : « Aba, † Bəba, zlam dek kisliki magrani ; hədakfua daliya hina, nəcakay ba ti. § Ku nədãm nahkay nəngu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

³⁷ Àra àhəŋgala Melefít a nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer : « Simu, kway-kway kinji dəwir aw ? Kèbesey manjəhadani eri njemdi bilin koksah aw ? ³⁸ Njəhadum eri, həŋgalum Melefít ti ka ya ti *Seteni esipet kali ni ti kijãmkia ke divi a ba. Məbərurv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayən gedebeni. »

³⁹ Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefít keti, akada gayən ya ti àhəŋgalay piŋani ni. ⁴⁰ Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na keti. Àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu, tãmətəbəkaba ga manjəhadana eri a. Tàra tēpidėkva ti tāsər ere ye ti tãhi ni do. ⁴¹ Àŋgəvù keti ya mahkər. Àra àsləkabiya ti àhi ana tay keti : « Kekileŋa kinjəm dəwir aw ? Kekileŋa kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Nğa pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magdur zlam ni. ⁴² Cikumaba, mədəgumkiuru ka tay. Nğa pəm, maslaŋa ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Ndam Zude təgəs Yezu
(Meciɣ 26.47-56 ; Lɤk 22.47-53 ; Zeŋ 18.3-12)

⁴³ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zudas bilin ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gədəkani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefít ni, ndam *məsər Wakita ge Melefít ni akaba gədəkani ndahan təslərbiyu tay. ⁴⁴ Wudaka nday tara ti Zudas bay məsəkumoru Yezu ni àhivibiya ma ana mis dal-dalani

† **14:27** Məŋjay Zakari 13.7. † **14:36** Àna ma ga ndam Zude « Aba » awayay adəmvaba ti « Baba. » § **14:36** Ahalay ti ma ga Yezu ya àdãm ni ti nahkay hi : « Hədakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefít ya ahaslani ni bu ni ti tãdãm məzum bərurv ge Melefít ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər * nahəma, nan gani həya. Gəsuma nan a, dəgum àna nan, jəgum nan lala. »⁴⁵ Zudas nakəŋ àra ənija ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a həya. Àhi : « Məsi, » mək əgri sa àna məfəki ma kà tuwər. ⁴⁶ Nahkay mis ni tədəgaki ka Yezu cip, təgəs nan, ⁴⁷ Eslini mis bilin e kidin gatay ya təbu eslini ni bu àrađ maslalam fətah, əsifəŋa slimi ana bay məgri təwi ana gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na həndəđ. ⁴⁸ Yezu àhi ana mis ni ahkado : « Kəđəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsəm nu akada nu zal akal, ⁴⁹ ambatakani do nəbu nəcahi zlam ana kuli a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu kəlavəđ. Ka gani nani ti kəgəsəm nu ndo. Ay zlam nani agravu ti ere ya əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgravu. »

⁵⁰ Eslini ndam mədəbay nan ni dək təmbərbu nan, tədəgiki ana hwa tidizl. ⁵¹ Wur dagwa nahan nan əbu eslini, məfakabu azana bilin ka vu cilin, adəboru Yezu bilegeni. Mis ni tارا tipia nan a ti tədəm təgəs nan. Tara təgəs nan ti ⁵² əmbərfəŋ azana gayan ni kà tay, ədiki ana hwa dədəl a mahayma.

*Tagrafəŋa seriya kà Yezu kə meleher ga gəđakani ga ndam Zude a
(Meciyu 26.57-68 ; Luk 22.54-55, 63-71 ; Zey 18.13-14, 19-24)*

⁵³ Tàra təgəsə Yezu a ti təzoru nan afa ga gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-əa ti gəđakani ndahan ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđakani dək təcakalava eslina. ⁵⁴ Ka ya ti təbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru nan kələŋ drin. Öru ənija a ahay ga gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni va ti ənjuhəđ digəs a dalaka bu, anjəfəŋ kà aku akaba ndam magray təwi ye eslini ni.

⁵⁵ Gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ge seriya ni dək təbu tədəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya, adəba tawayay takəđ nan, ay ti təngət ndo. ⁵⁶ Eslini mis kay təsəkəđki malfəda, ay ma gatay ni təsəva divi a. ⁵⁷ Kələŋ gani mis ndahan ticikaba, təsəkəđki malfəda nahan keti, ⁵⁸ tədəm : « Leli məcifinə, ədəm ahkado : “*Ahay gəđakani ge Melefit hini ya mis tələm àna ahar ni ti nara nembəđkaba. Ənembəđkaba ti a huđ ga vəđ məhkərani bu nələmvaya nahan ya mis tələm àna ahar do na. » ⁵⁹ Ay kekiləŋa ma gatay ni təsəva divi a. ⁶⁰ Eslini gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni əcikaba cəkwađ e kidin ge mis ni ba, əhindifinə ma kà Yezu a, àhi : « Nak kàhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶¹ Ay Yezu nakəŋ təte-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Eslini gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni əhindifinə ma keti, àhi : « Nak ti *Krist *Bay gəđakani ya amara ni aw ? Nak wur ga Bay Melefit ya ti mazləbay ni aw ? » ⁶² Eslini Yezu nakəŋ ədəm : « İy, nu gani. Ekipəm nu *Wur ge Mis manjəhadani a mələŋ ga gəđakani bu, kà ahar ga dəf ge Melefit Bay njəda-njəđani ni. † Ekipəm anara a huđ melefit ba a maklaəasl ba. ‡» ⁶³ Gəđakani nakəŋ àra əcia ma ga Yezu na ti əzumkia bəruv a, əgəzlehkaba azana ka vu gayan a kwar, § àhi ana mis ni ahkado :

* **14:44** Ka sarta nani ti kəlavəđ mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər. † **14:62** Limis 110.1. ‡ **14:62** Mənjay Deniyel 7.13. § **14:63** Tamal zal Zude əgəzlehkaba azana gayan ka vu a ti adəfaki tuway, ahkay do ni zlam ya ədəlay do simiteni ni əgrava. Gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit əgəzlehkaba azana gayan ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya ədəm nan Wur ge Melefit ni, adəba tədəm əndivia Melefit a dal-dal.

« Macđabay sedi nahan kamam mba mam ? ⁶⁴ Kicuma, endivi Melefit timey ! Ay ti kawayum ti mâgrumi mam ? » Mæk mis ni dek tãdãm : « Ågudara, si tãkad nan kwa. » ⁶⁵ Eslini mis ndahan tãdægiki ana mitifiviyu esliã ana Yezu e eri vu, tãkambahi eri, tãsi mãdukduk ga ahar, tãhi : « Tamal nak bay mahãngaray *pakama ge Melefit nahãma, dãfiaya maslanja ya ti azlãb kur na ana leli a zla ! » Mæk mis ya tãbu tagray tãwi eslini afa ga bay gãđakani nani ni tãzay nan, tãbi bãbarva.

Sak mahkãr Piyer adãm asãr Yezu do

(Meciyu 26.69-75 ; Luk 22.56-62 ; Zej 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ka ya ti Piyer nan ãbu a dalaka mbehenni ni bu nahãma, wal nahan ãra : wal nani agri tãwi ana bay gãđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni. ⁶⁷ Åra enjia ti ãpi Piyer nan ãbu anjafãj kã aku, amãnjãlãj lala mæk ãhi : « Nak day kãsawadumkabã akaba Yezu zal Nazaret na. » ⁶⁸ Eslini Piyer ãhi : « Aha. Nãsãr ma gani do, nicikaba ere ye ti kawayay kãdãm na do. »

Åra adãma nahkay ti ãcikaba, ãslãkaba a dalaka ni ba, òru e gejin vu. [Mæk agwazl azlah.] ⁶⁹ Wal ni ãra ãpia nan a keti ti ãhi ana mis ya ti eslini ni : « Nan hini ti nan ndam gatay gani. » ⁷⁰ Eslini Piyer adãm keti : « Aha, nu nãsãr ma gani do. »

Åra ãpãsa bal ti mis ya ti eslini ni tãhi ana Piyer keti : « Edeãdãj nak day ndam gatay gani, adãba nak zal Gelili. » ⁷¹ Nan nakãj ambadãj dæk, adãm : « Nãsãr maslanja nani ya ti kacalumfãj ni do. Tamal nasãkad malfadã nahãma, Melefit mãkadã nu a. » ⁷² Eslini agwazl azlah ye cã hãya. Agwazl ni ãra azlaha ti Piyer nakãj ma ga Yezu ya ãhi : « Wudaka ti agwazl azlah sak cã nahãma, akãdãm sak mahkãr kãsãr nu do timey » ni anjia ya ahãr ba. Nahkay Piyer adiki ana tuway.

15

Yezu nan ãbu kã meleher ge Pilet bay ga ndam Rom

(Meciyu 27.1-2, 11-14 ; Luk 23.1-5 ; Zej 18.28-38)

¹ Du ãna zãzãeni nahãma gãđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *mãsãr Wakita ge Melefit ni akaba nday gãđakani ge seriya ni dek tãcakalava, tãgray sawari. Eslini tãgãs Yezu, tãwãl mæk tãru ãna nan afa ga bay *Pilet. ² Tãru tinjãa ãna Yezu a ti Pilet nakãj ehindifinã ma, ãhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude edãdãj aw ? » Åhãnjãrifãj, ãhi : « Nak kãdãm. » ³ Eslini gãđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tacalki nan ka zlam magudarani kay. ⁴ Pilet ehindifinã ma keti, ãhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do aw ? Kãhãngarfãj do aw ? » ⁵ Ay Yezu nan te-te, ahãnjãrifãj va do. Gãyan ya ahãnjãrfãj ndo ni ti ãgria ejep ana Pilet a.

Tãdãm tãkadã Yezu a

(Meciyu 27.15-26 ; Luk 23.13-25 ; Zej 18.39-19.16)

⁶ Kãla wumãri ga *Pak zla ti ndam *Zude tãbu tihindifinã kã Pilet a ti mãfaya zal dãnãya a bãlan. Tihindifinã ti nan ãbu afiaya maslanja ya tawayay na ana tay a. ⁷ Zal nahan ãbu, slimi gãyan Barabas ; tãfiya nan a dãnãya va akaba mis ndahan ya ti tãkadfãjva kã ngumna ni. Ka sarta ya ti tãkadfãjva kã ngumna ni ti nan akadã mis a. ⁸ Eslini mis dal-dalani ni tãra afa ge Pilet a, tihindifinã ti mãgri ana tay akadã gãyan ya ti agri ana tay kilevi ni. ⁹ Tãra tihindifinã nahkay ti Pilet nakãj ãhi ana tay ahkado : « Nihi ti kawayum nãfiaya bay ga ndam Zude na

ana kuli a waw ? » ¹⁰ Æðam nahkay ti, àsæra gæðákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefít ni tægæsibiyu Yezu ti aðaba tagraləŋ solu palam. ¹¹ Ay gæðákani ni tawayay ndo, tæhi ana mis dal-dalani ni : « Humi : “Mawayay ti káfaya naŋ a ba, si Barabas kwa.” » Mæk tæhi nahkay. ¹² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na zla nahəma, àhi ana tay keti : « Kawayum ti nêgri mam ana maslaŋa ya ti kazalum naŋ Bay ga ndam Zude ni mam ? » ¹³ Têhəŋgrifəŋ àna zlahay : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! » ¹⁴ Nahkay naŋ nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba təzlah kay kay : « Darfəŋ naŋ kà təndal ! » ¹⁵ Nahkay ti Pilet awayay aməri bəruv ana mis dal-dalani ni, àfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayəŋ ti təzlab Yezu àna kurupu. Tàra təzlabəna naŋ a ti àhi ana tay ti təzay naŋ, tōru tadarfəŋ naŋ kà təndal.

*Ndam slewja teyefiŋ kà Yezu
(Meciya 27.27-31 ; Zey 19.2-3)*

¹⁶ Ndam slewja ni tægæs Yezu nakəŋ, təzoru naŋ a huð ahay ga bay *Pilet ni vu. Ahay gani nani, təzalay Pretwer. * Eslini təzalakabu ndam slewja ndahaŋ ni dek. ¹⁷ Ndam slewja ni təmbatki azana ndizeni ka Yezu, mæk təkəleya adak a, tàslap hindigil-hindigil, təfiviyyu a ahàr vu akaða ga jaku ni. ¹⁸ Tàra təbəkia zlam a zla nahəma, tægri sa, tæhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! » ¹⁹ Təzay eziŋwi, təsi a ahàr vu, titifiviyyu eslið e eri vu, təbəhadí mirdim meleher ndiða ndiða ana hað.

²⁰ Tàra təbia seki a nahkay ti təkəkwakia azana ndizeni ya təfəki na, təbikabu azana gayəŋ gayəŋani ya təkəkwakia ni. Eslini təzaya naŋ e mite va, ga moru *madarfəŋ naŋ kà təndal a.

*Tadarfəŋ Yezu kà təndal
(Meciya 27.32-44 ; Luk 23.26-43 ; Zey 19.17-27)*

²¹ Ndam slewja ni təkəkabu ahàr akaba zal nahaŋ naŋ àbu asləkabiya e gili a. Slimi gayəŋ Simu, naŋ bəŋ ge Eleksender nday ata Rufus, naŋ ga kəsə Sireŋ. Eslini nday nakəŋ təfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni. ²² Nahkay təzoru Yezu a mələŋ nahaŋ vu ; mələŋ gani nani ti təzalay Golgota, adəmvaba « Mələŋ ga aslat ga ahàr. » ²³ Tōru tĩnjua àna Yezu nakəŋ a zla ti tawayay təvi zum mebedekabani akaba haf ya ti təzalay mir ni. Ay ti Yezu àwayay ndo. ²⁴ Eslini tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tàra tadarfəŋa naŋ a ti tağraki ca-ca àki ka azana gayəŋ ni bəlaŋ àna bəlaŋ ti təsər way azum way. ²⁵ Sarta ya tadarfəŋ naŋ kà təndal ni ti agray njemdi ambəmbu ya ge miledə. ²⁶ Pakama àbu məbəkiani ka təndal, ka mələŋ ya təbəkia zlam magudarani ge mis ni ti mis dek təsər, təbəkia ti nahkay hi : « Bay ga ndam *Zude. » ²⁷ Tadarfəŋ ndam akal bebem cə kà təndal ndahaŋ kà gəvay ga Yezu, bəlaŋ gani ka ahar ga dəf, bəlaŋ gani ti ni ka ahar ga gəjar. [²⁸ Nahkay ti pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Tara tacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam. † »]

²⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni tàra tipia naŋ a ti tĩndivi naŋ, tədəday ahàr, təhikaboru : « Hey, nak ya ti kəðam ahkado : “Nembədvú *ahay gæðákani ge Melefít ni ti anələmaba a huð ga vad mahkərani ba” ni do aw ? ³⁰ Həŋgay ahàr gayak, hərəya kà təndal na zla ! » ³¹ Eslini gæðákani ga ndam *maŋgalabakabu

* 15:16 Pretwer àna ma Rom ti awayay adəmvaba ahay ga gæðákani ga ndam slewja. † 15:28 Məŋjay Izayi 53.12.

mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təbu təzlapay e kidin̄ gatay bu, teyefin̄ daya. Təđəm ahkado : « Nan̄ nakəŋ àhəŋgaraba mis ndahan̄ a keti ni ti, àhəŋgaraba ahàr gayan̄ a koksah timey !
³² Àđəm nan̄ *Krist *Bay gəđákani ya amara ni, nan̄ bay ga ndam *Izireyel ti, mǎhəraya kà təndal na ! Tamal ti àhəraya kà təndal na nahəma, leli tekeđi aməfəki ahàr bilegeni. » Mis ya təbu madarfəŋani kà gəvay ga Yezu ni day tindi vi nan̄.

Yezu aməfəŋ kà təndal

(Meciy[#] 27.45-56 ; L[#]k 23.44-49 ; Zəŋ 19.28-30)

³³ Fat àra ècika tirked-ked ka ahàr melefit a ti ləvəŋ àgray ka hađ ni đek, tekdefin̄ duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga mələkarawa. ³⁴ Àra àgra njemdi mahkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àđəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit, Bay Melefit goro ni, kəmbərəŋ nu ti kamam ? † » ³⁵ Mis ya təbu eslini ni ndahan̄ tàra ticia gayan̄ ya ti àzlah na ti təđəm : « Cəm day ti azalay Eli ni. » ³⁶ Eslini bilin̄ gatay àcuhworu àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu ju6, àbahki ka aday, àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mīsi. Àđəm : « Bəsəma day, tamal ti Eli ara azaya nan̄ kà təndal na ti mara mipi. » ³⁷ Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət.

³⁸ Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga mələŋ *njəlatani ya ti a huđ ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu ni èguzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a hađ. ³⁹ Eslini bay ga ndam slewja ni nan̄ àbu micikeni kama ga Yezu. Àra èpia gayan̄ ya àmət na ti àđəm ahkado : « Maslan̄a hini ti Wur ge Melefit eđeđin̄. »

⁴⁰ Wál ndahan̄ təbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday hini təkibu ka tay : Mari ga kəsa Magəđala, Salomi akaba Mari mən̄ ga ata Zek guziteni nday ata Zoze ni. ⁴¹ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu ka hađ *Gelili ni ti nday gani təđəba nan̄ a, təgria təwi a. Wál ndahan̄ kay təbu tamənjələŋoru bilegeni, wál nday nani təcəloya akaba Yezu a Zerəzalem a.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivin̄ vu

(Meciy[#] 27.57-61 ; L[#]k 23.50-56 ; Zəŋ 19.38-42)

⁴² Mələkarawa àra ègia mis təbu təslamatavu ga vad *məpəsabana ga həjəŋ a ti ⁴³ zal nahan̄ e kidin̄ ge mis gəđákani ya ti tagray seriya ni bu àra. Təzalay nan̄ Zuzef, nan̄ ga kəsa Erimete. Nan̄ day ajəgay *Məgur ge Melefit. Àzay njədə gayan̄, òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁴⁴ Gayan̄ ya ti èhindi kisim ni ti àgria ejep ana Pilet a. Pilet àhi ana ahàr : « Yezu ti àməta àndava eđeđin̄ a waw ? » mək àzalay bay ga ndam slewja ni. Nan̄ nakəŋ àra ènjia ti Pilet èhindifin̄a ma, àhi : « Àməta àpəsa eđeđin̄ a waw ? » ⁴⁵ Bay ga ndam slewja ni àra àhia « Àməta » ti Pilet àvi divi ana Zuzef ti mōru mǎzay kisim ga Yezu na. ⁴⁶ Nahkay Zuzef òru àsəkumbiyu dawra, àzaya kisim ga Yezu kà təndal na, àkambah. Àra àkambaha ti àfiyu e mindivin̄ vu. Mindivin̄ nani ti miliyeni a pələđ vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindivin̄ ni va ti àbələdiviyu belim gəđákani ana mahay ge mindivin̄ ni. ⁴⁷ Ata Mari ga kəsa Magəđala ni akaba Mari mən̄ ga Zoze ni nday təbu tamənjələŋ ka mələŋ ya təfiyu kisim ga Yezu ni.

† 15:34 Limis 22.2.

16

*Yezu aṅgaba e kisim ba
(Meciya 28.1-8 ; Luka 24.1-12 ; Zey 20.1-10)*

¹ Vad *məpəsabana àra àsləkaba zla nahəma, Mari ga kəsa Magədala ni, Mari mən ge Zek, akaba Salomi tòru tèsəkumbiyu tersel, ti tàra tãgraki ka vu ga Yezu. ² Ge mileda fat azlarəvaya a vad enjenjeni ga gosku a zla nahəma, nday nakəŋ tòru ke mindiviŋ ni. ³ Təbu təzlaporu ka ahàr divi, tédəm ahkado : « Way amoru mabəladiləŋa belim na ana leli kè mindiviŋ na way ? » ⁴ Belim gani nani ti gədakani gədak. Tàra tàmənjoru ti tipi ti mindiviŋ nakəŋ bəŋa, belim ni mabəladlənana. ⁵ Tòru tìnjua ti təhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra təhuriya ti tipi wur dagwa nahanəŋ nən əbu manjəhadani digəsa ka ahar ga daf, məbakabu azana bəf-bəfani, àsia aŋgwaz ana tay a kay. ⁶ Àhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz əwər kuli ba. Kədəbum ti Yezu zal Nazaret, ya ti təkadfəŋ nən kà təndal ni. Aŋgaba e kisim ba, nən əbi ahalay va bi. Mənjumki, mələŋ ya təkadkisim gayəŋ ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum, kəhumi ma gani ana ata Piyer ndam madəbay nən ni, humi ana tay ahkado : “Àdoru ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahàr ti eslini, akada gayəŋ ya ti àhi ana kuli ni.” » ⁸ Nday nakəŋ təharaya e mindiviŋ ni ba tədəgikibiyu ana hwa ; aŋgwaz əwər tay a, təgəgəra. Tàra təsləkabiya zla ti təhi ma gani ana maslaŋa ndo, adaba aŋgwaz əwəra tay a kay. *

Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay nən ni

[⁹ Yezu aŋgaba e kisim ba ge mileda a vad enjenjeni ga gosku a. Àra aŋgaya ti aŋgazlivu enji ana Mari ga kəsa Magədala, nən ya ti ahaslani Yezu əgariaba seteni a adəskəla ni. ¹⁰ Nən nakəŋ àra epia Yezu a ti òru ga məhi ma gani ana ndam ya təbu akaba Yezu ahaslani ni. Òru àdi ahàr ana tay ti nday təbu titəwi, bəruv əwər tay. ¹¹ Mari nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Yezu nən əbu, nipiya nən a. » Ay ma gayəŋ ya àhi ana tay ni ti təgəsiki ndo.

¹² Kələŋ gani ndam *madəbay Yezu cə təbu takoru a kəsa ciə-ciəbeni vu ti, Yezu aŋgazlivu ana tay. Aŋgazlivu ana tay ti vu gayəŋ ni akada ya aŋgazlivu ana Mari ni do. ¹³ Nday nakəŋ day təsləkabiya ga manjəhadə ma gani ana ndam madəbay Yezu ndahanəŋ na. Tàra tənghəhadia ana tay a nahkay ti nday nani təgəsiki ma gatay ya tənghəhadə ana tay ni ndo keti.

¹⁴ Kələŋ gani ka ya ti ndam madəbay nən kru mahar bəlanəni ni təbu təzum zlam nahəma, Yezu nakəŋ aŋgazlivu ana tay. Àra aŋgazliva ana tay a ti àləgi ana tay adaba təkəki ahàr ke Melefīt ndo, təwayay məgəsiki pakama ga ndam ya ti tédəm : « Mipiya Yezu a, aŋgaba e kisim ba » ni ndo palam. ¹⁵ Mək àhi ana tay ahkado : « Dəgum ka had ga mələŋ ni dek, humioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ya Melefīt əgra tay a ni dek. ¹⁶ Maslaŋa ya ti əfəku ahàr a akaba əbara ni ti Melefīt amahəŋgay nən. Ay maslaŋa ya ti əfəku ahàr ndo ni ti Melefīt aməgəs nən àna seriya. ¹⁷ Nday ya ti təkəku ahàr a nahəma, məfəku ahàr gatay ni ara asərvu nahkay hi : atagariaba seteni ana mis àna slimì goro a ; atəzlapay àna ma həma ndahanəŋ ya nday təsər do ni ; ¹⁸ tamal ti təgəs gavanə àna ahar ahkay do ni tisi zlam makađ mis day, zlam nday nani atəgri arənə ana tay do ferera ; tamal ti təkəki *ahar ka ndam ya təkəsey do ni, ndam nday nani atəŋgaba. »

* **16:8** A wakita ndahanəŋ bu ni ti ma ga Mark əndava ahalay a.

*Melefit azoru Yezu a huɗ melefit vu**(Luk 24.50-53 ; Tɔwi 1.9-11)*

¹⁹ Bay geli Yezu àra àhia pakama na ana tay a nahkay ti Melefit àzoru nan agavəla a huɗ melefit vu, mək ànjəhad kà ahar ga ɗaf ge Melefit, a mələŋ ga gəɗakani vu. ²⁰ Kələŋ gani ndam *asak ga Yezu ni ti ni tàsləka, təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ga had ga mələŋ ni dek. Bay geli àvi njəɗa ana təwi gatay ya təgray ni àna məgrikivu zlam ndahan ya ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni ana tay.] †

† **16:20** A wakita ndahan bu ni ti wakita ga Mark andav àna 9-20. Ay a wakita ndahan bu ka mələŋ ga 9-20 ti andav nahkay hi : « Wál ni təhəŋgri ere ye ti àgravu ni dek àna ata Piyer akaba ndam maɗəbay Yezu ndahan ni, təzlapaki kay ndo. Kələŋ gani Yezu àna ahàr gayan àslaroru ndam maɗəbay nan ni gwar egezi ka mələŋ ya fat azləwəyaya ni akaba gwar agavəla ka mələŋ ya fat adiyu ni ga məhiani ana mis Melefit amahəŋgay mis ga kanɗay-kanɗayani. Ma gani nani ti njələta, aməmbatvu ɗay-ɗay do. »

Ma M_Hweni Sulumani ya L_Uk àbàki ni Ere ye ti m_Àdámki ka Ma M_Hweni Sulumani ya L_Uk àbàki ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita ge L_Uk ni àdafay slimu gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nṅgu ni, kwa ka m_Ànjaki gani ndam ga Yezu dek t_Às_Àra àbàki ti L_Uk bay ya tàgrakabu t_Àwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). M_Às_Àra, bay ya àbàki wakita ge L_Uk ni ti àbàki T_Àwi ga ndam asak ga Yezu day nan gani (L_Uk 1.1-4, T_Àwi 1.1). A T_Àwi ga ndam asak bu àdám « leli » (16.10-17 ; 20.5-15 ; 21.1-18 ; 27.1-28.16), nahkay m_Às_Àra bay ya àbàki wakita ni t_Àsawada akaba Pol a.

L_Uk àbiki wakita gayan ç_Àeni ni ana Tey_Àfil (1.3). Way Tey_Àfil way ti m_Às_Àr do ; slimu gayan ni awayay adámvaba « Bay ya ti awayay Melefit ni. » L_Uk azalay nan « g_Àdakani goro » : bi nan bay ge elimeni, bi àp_Àl s_Àngu ga magraya wakita na ti nan ; àf_Àki_À ah_Àr ka Yezu a, ay L_Uk àbiki wakita ti m_Àci pakama àki ka Yezu lala (1.4). L_Uk awayay ti mis dek t_Às_Àr pakama àki ka Yezu lala.

L_Uk às_Àra ma Gres a lala, àbàki ti akada ga ndam m_Às_Àr zlam ya t_Àbàki wakita ka sarta ga Yezu ni. Awayay ti mis t_Às_Àr ere ye ti àgravu ni àgrava eded_Àṅ eded_Àṅena, nahkay àdafay slimu ga b_Àbay ya t_Àgur had ka sarta gani ni (1.5 ; 3.1) ; ka sarta gani nani mis tacal vi ti àna slimu ga b_Àbay nahkay.

L_Uk àṅg_Àhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdám ni akada ga ata Meciy_À nday ata Mark ya t_Àṅg_Àhad ni : Yezu ànjaki ke t_Àwi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay akada ge Meciy_À ya àgray ni L_Uk day ànjaki ti ke miwi ga Yezu (1-2) ; ka m_Àlan nani akaba ka m_Àlan ndahan àṅg_Àhad zlam ya ti nan nanjani ècif_Àṅa k_À mis ndahan a, èj_Àṅgey a wakita ndahan bu ndo ni (1.3).

Ga Yezu ya àh_Àṅgalay Melefit ni ti ata Meciy_À nday ata Mark t_Àṅg_Àhada ma gana, ay ti L_Uk àṅg_Àhada àtama gatay na (3.21 ; 5.16 ; 6.12 ; 9.18, 28-9 akaba ndahan). Àdafa t_Àwi ga M_Àsuf Nj_Àlatani ya àgray na daya (1.35, 41, 67 ; 2.25-27 ; 3.16, 22 ; 4.1, 14, 18 ; 10.21 akaba ndahan). Àṅg_Àhad ahamamam wál ndahan t_Àd_Àbay Yezu, Melefit day àh_Àṅgay tay ni (1.39-56 ; 7.37-50 ; 8.2 ; 23.27-28, 49 ; 24.1), akaba ah_Àmamam Yezu awayay ndam talaga ni (4.18 ; 6.20 ; 7.22 ; 11.41 ; 12.23 ; 14.13, 21 ; 18.22 ; 19.8 ; 21.2-3). Àṅg_Àhad ah_Àmamam Yezu awayay ndam magudar zlam ya tambatka majalay ah_Àr gatay a ni daya (5.32 ; 7.34, 37-50 ; 15.1-7, 10 ; 18.13-14 ; 19.7-10).

Pakama ya L_Uk ànjiki ana Tey_Àfil ni

¹ N_Àbukki wakita hini ana nak, Tey_Àfil goro ni.

N_Àhuk nah_Àma, mis kay t_Àka_Àd_Àva, t_Àb_Àki_À zlam ya ti t_Àgravu e kid_Àṅ geli bu na ka wakita. ² Wudaka t_Àb_Àki_À zlam gani nani ti mis ndahan t_Àhibiya ana leli a àndava. Nday ya ti t_Àhi ana leli ni t_Àpibiya ere ye ti àgravabiya kwa ka m_Ànjaki gani àna eri gatay gatayana. Nahkay zla ti t_Àwi gatay ègia ga m_Àhi pakama ge Melefit ana mis a. ³ Ègia mis ndahan ni t_Àb_Àki_À wakita gatay na nah_Àma, nu day àd_Àlafu_À nawayay n_Àbukki pakama gani ka wakita, Tey_Àfil g_Àdakani goro ni. Nawayay n_Às_Àlamalakabu pakama gani lala, adaba n_Àçahakab_À ere ye ti àgravu na dek, kwa ka m_Ànjaki gani. ⁴ Nagray nahkay adaba nawayay ti k_Às_Àr pakama ya k_Àci ni ti pakama ge jiri eded_Àṅ.

Məslər ge Melefit ədəm etiwi Zəñ bay məbaray mis

⁵ Ka sarta ya *Erot nañ bay gəđakani ga huđ ga ndam *Zude nahəma, zal nahanə əbu, nañ bay *mañgalabakabu mis akaba Melefit, slimi gayanə Zakari. Nañ ge dini ga Abiya. Wal gayanə day wur huđ ga *Aronə, slimi gani Elizebet. ⁶Nday cecəeni ndam jireni kə eri ge Melefit, təgəskabu *Divi ga Bay Melefit ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni, tagray ere ye ti Melefit awayay ti mis tğray ni dek. Nday gani mis təñgətfəña zlam magudarani kə tay a do. ⁷Ay ti tiwi bəza ndo, adaba Elizebet nañ dəgəlani mək nday cecəeni tğia medewel a əndava.

⁸A vad nahanə Zakari nañ əbu agra təwi ana Melefit a *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, adaba ahar ge təwi ga ndam ge dini gayanə əñjua. ⁹Kəlavad ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni tihindi Melefit ti mādaba mis a bəlan e kidinə gatay ba, ti maslanə nani ahuriyu kə mahay ga mələñ *njəlatani ni ga mazəbay haf ya ezi akada ge tersel ni : ka fat nani ti Melefit adaba Zakari a. ¹⁰Sarta ga mazəbay haf ni əra əñjia ti əhuriyu a ahay ni vu. Mis ndahanə dal-dalani ni ti ni nday a dalaka bu, təbu təhəngalay Melefit. ¹¹Eslini *məslər ge Melefit əngazlivu : məslər ni jika gwar kə ahar ga dəf ga zlam ya ti tazəbaki haf ya ezi acər ni. ¹²Zakari nakəñ əra epia məslər ge Melefit na ti əbivaya aņgwaz a, atia bəruv a. ¹³Nañ əbu agray aņgwaz nahkay nahəma, məslər ge Melefit ni əhi : « Kəgray aņgwaz ba, Zakari, adaba Melefit ecia gayak ya kəhəngalay nañ na. Nahkay wal gayak Elizebet emiwəkaya wur zalana, akadi slimi gani Zəñ. ¹⁴Etiweya wur na ti akəmərnu dal-dal əsabay, mis kay day atəmərnu ka ya ti etiweya nañ a ni. ¹⁵Adaba mam, nañ gani emigi mis gəđakani kə eri ge Melefit. Emisi zum akaba zlam mawəsani day-day do ; kwa nañ a huđ ga məñani bu *Məsuf Njəlatani əniviyu a məbərur bu dal-dal. ¹⁶Amahəngarbiyu bəza ge Izireyel kay afa ga Bay Melefit gatay ti təfəki ahər keti. ¹⁷Amara kama ge Melefit ga məhi ma ge Melefit ana mis a. Melefit aməvi Məsuf akaba njəda akada ya əvi ahaslani ana bay mahəngaray pakama gayanə Eli ni. Amagra y təwi ga mañgalabakabu ata bəñ ga bəza akaba bəza gatay ; mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni amahəngarbiyu tay ti təjalay ahər akada ga ndam ya ticiiki slimi ana Melefit ni. Nahkay amaslmalikabu mis ana Bay geli ga məgri təwi. »

¹⁸Eslini Zakari nakəñ əhəngrifəñ, əhi : « Anəsər ma gayak ya kədəm ni ti jiri ti ahəmamam ? Adaba nihi leli cəeni ata wal goro miğia medewel a ni. »

¹⁹Eslini məslər ge Melefit nakəñ əhəngrifəñ, əhi : « Nu Gabriyel, nu nəbu kə meleher ge Melefit kəlavad. Əslərkukbıyu nu ti nəhuk ma sulumani ya kici ni. ²⁰Nihi ti akazlapay koksah, akədəm ma va do, si ere ye ti nəhuk ni amagrava day, adaba kəgəskabu pakama goro ndo. Nəhuk nahəma, ere ye ti nədəm ni ti amagravu əna vad gani. »

²¹Ka sarta ya Zakari nañ a ahay bu ni ti mis ya a dalaka bu ni təbu təjəgay nañ. Əra əpəsviya a mələñ *njəlatani ni va ti əhəlia ahər ana tay a. ²²Ka ya ti əhəraya ni ti əsliki mədəm ma va do. Nahkay mis ni təsəra epibıya arəña a mələñ njəlatani ni ba. Nañ nakəñ əzlapay koksah, adadı ahar ana tay cilinə.

²³Nahkay nañ əbu agra təwi ana Melefit. Sarta ge təwi gayanə ni əra əndava ti əsləka ərə a magam gayanə, ²⁴Kələñ gani wal gayanə Elizebet əzay huđ. Əra əza huđ na ti ənjəhad a ahay bu kiya zlam, əhəraya e mite va ndo. Ədəm : ²⁵« Ere ye ti əgrakuvu ni ti təwi ga Bay Melefit goro. Nihi ti əjənakia nu a, əzəkua mimili kə eri ge mis a. »

Məslər ge Melefit adəm etivi Yezu

²⁶ Ka ya ti Elizebet nañ a huđ kiyi muku nahəma, Melefit əslərbiyu məslər gayan Gabriyel a kəsa nahan vu. Kəsa nani ti təzalay Nazaret, ka had *Gelili.

²⁷ Əslərkiyiyu ka wur dahalay nahan, slimi gayan Mari. Wur dahalay nani ti təvia ana zal nahan a ; slimi gani Zəzef, nañ wur huđ ge Devit. Ay ti əzay nañ fañ ndo. ²⁸ *Məslər ge Melefit nakəñ ərəkioru ka wur dahalay ni, əhi : « Nəgruk sa. Nak ti Melefit awayay kur; agruk sulum gayan. Bay Melefit nañ əbu akaba kur. » ²⁹ Wur dahalay ni əra əcia sa ga məslər ge Melefit na ti əhəlia ahər a. Əhi ana ahər ahkado : « Sa ga mam nahkay mam ? » ³⁰ Eslini məslər ge Melefit nakəñ əhi : « Kəgray aŋgwaz ba, Mari, adaba kəŋgəta zlam sulumana afa ge Melefit a. ³¹ Kara kazay huđ wuđak. Nahkay kara kiwi wur zalani, akədi slimi gani Yezu. ³² Wur nani emigi mis gəđakani. Melefit nañ agavəla drin aməđəm wur nani ti wur gayan. Bay Melefit aməfiyu nañ a bay ge Devit bəŋ ga bəŋani ya əzum ahaslani ni vu, ³³ aməgur bəza huđ ge Zekəp ga kaŋgay-kaŋgayani, bay gayan amandav day-day do. »

³⁴ Eslini Mari əhi : « Nu nəsər zal do ni ti, anazay huđ gani ti ahəmamam ? »

³⁵ Məslər ge Melefit ni əhəŋgrifəŋ, əhi : « *Məsuf Njəlatani aməəkuka, Melefit nañ agavəla drin aməgray ti kəŋjəhad a njəda gayan bu akada ya kaŋjəhad e zəhweri ga məŋgəhaf bu ni. Nahkay wur ya ekiweya ni nañ njəlata, Melefit amazalay nañ Wur gayan. ³⁶ Nihi Elizebet wur ga ndam gekəli ni, nañ ya ti mis təđəm nañ dəgəlani ni, ku əgia medewel a nəŋgu ni əza huđ a kiyi muku, wur zalani əniviyu. ³⁷ Adaba mam, ere ye ti Melefit əsliki magrani do ni ti əbi. »

³⁸ Mari nakəñ əra əcia ma gayan na ti əhi : « Nu ti nu wal məgri təwi ana Bay Melefit. Ere ye ti kəhu ni mągrakuvu ti ! » Eslini məslər ge Melefit ni əsləka, əmbər bu nañ.

Mari nañ əbu afa ge Elizebet

³⁹ Ka sarta gani nani Mari əsləka, əcəloru ke weceweceni gwar a həma vu, a kəsa nahan vu ka had *Zəde. ⁴⁰ Öru ənjəta ti əhuriyu a ahay vu afa ga Zakari, əgri sa ana Elizebet wal ga Zakari ni. ⁴¹ Elizebet əra əcia sa ga Mari na ti wur ya ti a huđ gayan bu ni ədaday. Eslini *Məsuf Njəlatani əsliva a vu vu ana Elizebet a, ⁴² mək nañ nakəñ ədiki ana zlahay kay kay, əđəm : « Nak ti Melefit əgruka zlam sulumana ətama ga wəl ndahan na dək. Əgria sulum ana wur gayak ya a huđ bu na daya. ⁴³ Nu way ti məŋ ga Bay goro mərə afa goro a way ? ⁴⁴ Ka ya ti nəci sa gayak ni ti wur ya a huđ goro bu ni ədadə əna məmərana. ⁴⁵ Nak kəbu əna məmərani adaba kəfəkia ahər ka Bay Melefit a, kəsəra aməgray ere ye ti əhuk aməgruk ni. »

Mari əzləbay Melefit

⁴⁶ Eslini Mari nakəñ əđəm ahkado :

« Əna məbər uv goro dək nəđəm Bay Melefit goro nañ gəđakani dal-dal,

⁴⁷ nu nəbu əna məmərani kay adaba Melefit nañ əbu ahəŋgay nu ;

⁴⁸ adaba mam, nu nəslı arañə do, nəgri təwi ana nañ, ay ti əjalakua ahər a.

Nahkay kwa kani mis ya təbu ni dək atəđəm nu nəbu əna məmərani dal-dal ga kaŋgayani.

Mis ya etivi tay kama ni dək day atəđəm nahkay.

⁴⁹ Atəđəm nahkay adaba Melefit esliki magray zlam dək, əgrua zlam gəđəkana. Melefit ti nañ njəlata !

⁵⁰ Ndam ya tabəhadı mirdim ni ti awayay tay,

agri sulum gayan ana tay akaba ana bəza huđ bəza huđ gatayani.

⁵¹ Āgra təwi ga njəda àna ahar gayan a ;
ndam ya ti zlabay àniviyu ana tay ni ti àgrikaba ahàr ana tay a kway-kwayay.

⁵² Bəbay day àhəlabə tay a bay gatay ba ;
ndam ya ti tisliviyu a mis vu do ni ti àhəlayə tay agavəla.

⁵³ Ndam ya ti ləwir àwər tay ni ti àvia zlam sulumana ana tay a, tərəha àna nan
a ;

ndam ge elimeni ti ni àgara tay a, tàsləka ahar gatay zlam zlam.

⁵⁴ Ndam *Izireyel ti nday ndam məgri təwi ana Melefit, nahkay àjənakia tay
a ;

sulum gayan ya àdəmbiyu aməgri ana tay ni àgəjazlki ahàr ndo.

⁵⁵ Sulum gani nani ti àhibiya ma gana ana ata bəj geli ahaslana,
àdəm aməgri ana Abraham akaba ana bəza huđ gayan ga kanğay-kanğayani. »

⁵⁶ Mari àra àzləba Melefit a nahkay ti àpəsiyu afa ge Elizebet agray kiyi
mahkər ; kələj gani àsləkabiya, àra a magam a.

Tiwi Zej bay məbaray mis ni

⁵⁷ Kiyi ge Elizebet àra ènjia ti èweya wur zalana. ⁵⁸ Àra èweya wur na ti
àmərva : ndam mahay gayan akaba ndam gayan tàra ticia Melefit àgria sulum

gayan a ti nday day təmərva. ⁵⁹ Wur ni àra àgra vad azlalahkər a nahəma,
mis tàra ge *mekeli kədi a. Tàra təkəlia kədi na ti tawayay tədi slimi ga bəjan
Zakari. ⁶⁰ Ay ti mənani àdəm : « Aha, kàzalum nan nahkay ba, slimi gayan
Zej. » ⁶¹ Tàra ticia ma ga wal na ti təhi : « Maslanja àbi e dini gayak bu təzalay
nan Zej bi timey. » ⁶² Nahkay tədadi ahar ana bəj ga wur ni, ti mədafiaya
slimi ya nan awayay madiani ana wur ni ana tay a. ⁶³ Mək Zakari nakəj
èhindifinja pələngaf kà tay a. Tàra tətibiya ti àbək : « Slimi gayan Zej. » Gayan
ya àra àbəkia nahkay ni ti àgria ejep ana mis na dek. ⁶⁴ Ka gani nani Melefit
àhəlikaba ma ana Zakari nakəj a, àzlapay huya, àdi ana mazləbay Melefit.

⁶⁵ Ere ye ti àgravu ni ti àsia anğwaz ana ndam mahay gayan na dek. Ma gani
nani àhəndoru ka had *Zude a kəsa ya ka həma ni vu dek. ⁶⁶ Ndam ya ticia
pakama nana ni dek ti təbu təjalaki ahàr, tədəm ahkado : « Wur nani ti emigi
mam ? » Wur ni ti njəda ge Melefit àbu akaba nan edefin.

Zakari ahəgri ma ge Melefit ana mis

⁶⁷ Eslini *Məsuf Njəlatani èsliva ana Zakari bəj ga wur na a vu va. Nahkay
àhəngaraya pakama ge Melefit a, àdəm ahkado :

⁶⁸ « Mazləbay Bay geli, Melefit ga ndam *Izireyel ni,
adaba àra àmənjoya ndam gayan a, àmba tay a.

⁶⁹ Melefit àslərbiya bay njəda-njədani ga mahəngay leli a.

Bay njəda-njədani nani ti wur huđ ge Devit bay məgri təwi ana Melefit ni.

⁷⁰ Pakama gani nani ti àhibiya ana ndam njəlatani ya tahəngaray *pakama
gayan ahaslani na,
mək nday day təhəngria ana mis a.

⁷¹ Àdəm amahəngafənja leli kà ndam ezir geli a,
ti ndam ya təwayay leli do ni tisliki ke leli va ba.

⁷² Àgria sulum gayan ana ata bəj geli a,
àjalakia ahàr ka pakama gayan ya àwəlkabu akaba tay na.

Pakama gayan ya àwəlkabu akaba gatay ni ti njəlata.

⁷³ Àjalakia ahàr ka mbaday gayan ya àmbadi ana Abraham bəj geli na.

A mbaɗay gayan ni bu àhi ⁷⁴ amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a ti aŋgwaz àwərfəŋa leli kà tay a va ba, ti mǎfəki ahàr ke Melefit, mǎzləbay naŋ, ⁷⁵ ti mǐgi ndam jireni, ndam njəlatani kè eri gayan duk abiviyu ana mandav ga vad ga sifa geli. »

⁷⁶ Zakari nakəŋ aɗəm keti : « Nak zla nahəma, wur goro, atəzalay kur bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

Naŋ agavəla driŋ ! Atəzalay kur nahkay aɗaba akədi kama ana Bay gəɗakani geli ga maslamalikabu divi,

⁷⁷ ga məhiani ana ndam gayan ni ti təsər Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a, amahəŋgay tay.

⁷⁸ Melefit geli ni ti awayay leli, agri sulum gayan ana leli dal-dal.

Nahkay amara maslaɗi məlaŋ ana leli kwa agavəla akada ga fat ya azlərəvaya, aslaɗay məlaŋ ni.

⁷⁹ Amaslaɗi məlaŋ ti ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni akaba nday ya ti tagrafəŋa aŋgwaz kè kisim a ni, ti mǎɗəfiki ana leli ahəmamam manjəhadkabu àna sulumani akaba Melefit ni. »

⁸⁰ Zakari nakəŋ àra èndeveriŋa pakama gayan na ti ànjəhad akaba ndam gayan zlam gayan. Nday tǎbu nahkay ti Zeŋ wur gayan ni naŋ àbu aɗək, məsər zlam gayan asagakivu aɗaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ. Ànjəhad e gili duk abiviyu ana vad ya ti àŋgazlivu ana ndam Izireyel vay-vay ni.

2

Tiwi Yezu (Meciya 1.18-25)

¹ Ka sarta gani nani ti Egust *bay gəɗakani ga ndam Rom aɗəmva. Aɗəm tǎcal mis ga had ya naŋ agur ni ðək, tǎbəkli slimi gatay ka wakita. ² Macal mis nani ti ye enjenjeni. Àgravu ka ya ti Kiriniyas agur had Siri ni. ³ Nahkay ku way way do ðək akoru ka had gayan ti tǎcal naŋ, tǎbəkli slimi gayan eslini. ⁴ Ka sarta gani nani ti Zəzef zal ga Mari ni naŋ àbu ka had *Gelili a kəsa Nazaret bu. Àra ècia ma ga macal mis na ti àsləka òru ka had *Zəde, a kəsa Betlehem vu. Òru eslini ti aɗaba tiwi bay Devit bəŋ ga bəŋani ahaslani a kəsa gani nani bu. ⁵ Ka ya ti akoru ni ti àzəkivu wal gayan Mari ju, ti tǎbəkli slimi gatay a kəsa ga ata bəŋ gatayani bu. Ka gani nani ti wal ni huɗ èsliliŋa.

⁶ Tòru tinjəa e Betlehem a nday tǎbu eslini ti vad ge miwi wur ni ènjəa.

⁷ Nahkay naŋ nakəŋ èweya meykweya gayan wur zalana. Àra èweya wur na ti àfiyu naŋ a azana vu mək àfəkaɗ naŋ a kulum vu. Tǎfəkaɗ wur ni eslini ti aɗaba mis tisliva a ahay ga ndam mirkwi ni va, məlaŋ àbi va bi palam.

Məslər ge Melefit ahi ana ndam majəgay zlam tiwia Krist a

⁸ Ka had nani nahəma, ndam majəgay zlam tǎbu a huɗ gili bu, tanjəhad eri ga majəgay zlam gatay ga məlavad. ⁹ Nday tǎbu eslini ti məslər ga Bay geli Melefit àŋgazlivu ana tay, masladani ga Bay geli Melefit àhərkiə ka tay a ka məlaŋ nana, àbəvù tay e kiɗiŋ vu. Tàra tǐpia nahkay ti àbiva aŋgwaz ana tay a dal-dal. ¹⁰ Eslini *məslər ge Melefit ni àhi ana tay ahkado : « Kəgrum aŋgwaz ba. Nihi nahəma, nəzibiya ma məweni sulumana ana kəli a. Ndam *Izireyel

dek eticia ma gana ti atəmərnu àna nañ dal-dal. ¹¹ Ma ya ti nàzibiyu ana kuli ni ti nihi : Tìwiewa bay mahəngay mis ana kuli kana a kəsa ge Devit ba. Nañ gani *Krist *Bay gəđakani ya amara ni, nañ Bay geli gəđakani. ¹² Ere ye ti akəsərũm nañ àna nañ ni ti nihi : akədumi ahàr ana wur nde6-nde6eni a azana bu a kulum bu. »

¹³ Ara àdəma nahkay ti ndam ga slaku ge Melefit dal-dal təzlərvaya a huđ melefit va dekik huya, nday təbu akaba nañ, tazləbay Melefit, tədəm : ¹⁴ « Təzləbay Melefit drin agavəla ! Ka hađ day ndam ya ti Melefit awayay tay ni tənjuhədkabu àna sulumani, arañja àhəli ahàr ana tay ba ! »

Ndam majəgay zlam takoru təmənjiyu Yezu e Betlehem

¹⁵ *Məslər ge Melefit ni təra təzləba Melefit a nahkay ti təsləkafəña kà ndam majəgay zlam na, tənɡoru a huđ melefit vu. Təra təsləkafəña kà tay a ti nday ti ni tədəm e kidin gatay bu : « Mədəgum bəđak e Betlehem, makoru mĩpəmbiyu ere ye ti àgravu, Bay Melefit àhi ana leli ni kwa. »

¹⁶ Nday nakəñ təzoru asak kirim-kirim, tōru tədi ahàr ana Mari nday ata Zuzef akaba wur nde6-nde6eni ni, nañ mandəhadani a kulum bu. ¹⁷ Təra tĩpia wur na ti tənɡəhad pakama ga məslər ge Melefit ya àhiki ana tay ka wur ni. ¹⁸ Mis ya ticia ma ga ndam majəgay zlam ya tənɡəhadani ana tay na ti àgria ejep ana tay a dek. ¹⁹ Mari ti ni àgəskabá ma na dek a ahàr gayan va, nañ àbu adəgəzłki ahàr dal-dal. ²⁰ Kələñ gani ndam majəgay zlam ni təsləka. Nday àna məmərani, təzləbay Melefit azuhva zlam ya tici akaba tĩpi ni dek. Zlam gani nani dek àgrava akada ga məslər ge Melefit ya àhi ana tay na.

Təngazlı Yezu ana Melefit a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit bu

²¹ Wur ni àra àzuma vad a azlalahkər nahəma, *təkeli kəđi, tədi slimi Yezu. Slimi nani ti slimi ya ti *məslər ge Melefit àdi mənəđ mazay huđ gayan ni.

²² Wal ni àra àsaya daf e mite va ti si ndam *manɡalabakabu mis akaba Melefit ni tədəm nañ əgia njəlatana keti kwa akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni. Nahkay tōru nday ata zal gayan Zuzef a Zeruzalem ga manɡazlı wur ni ana Bay geli Melefit, ²³ adaba àbu məbəkiani e Divi ga Bay geli Melefit bu, Melefit àdəm ahkado : « Meykweya zalani lu emigi njəlata, nañ ga Bay geli Melefit. » ²⁴ Nahkay si təbi kurkoduk cə ahkay do ni bəza ga guduk-guduk cə ana Bay Melefit akada ya àbu məbəkiani e Divi ga Bay Melefit bu ni kwa. †

Simeyon nday ata Ana təhəngri ma ge Melefit ana mis

²⁵ Eslini zal nahan nañ àbu a Zeruzalem, slimi gayan Simeyon, nañ gani mis jireni, ahəngrioru ahàr a hađ ana Melefit, nañ àbu ajəgay bay ya ti Melefit aməslərbiyu ga mahəngay ndam *Izireyel ni. Simeyon gani *Məsuf Njəlatani nañ àbu akaba nañ. ²⁶ A vad nahan Məsuf Njəlatani àhiaba, àhi : « Wudaka kəmət nahəma, ekipia *Krist *Bay gəđakani ya Bay Melefit aməslərbiyu ni day kwa. » ²⁷ Nahkay ka fat ya ti ata bəñ ga Yezu nday ata mənəñ ga Yezu təzoru Yezu wur gatay ni a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, tədi ahàr ana Simeyon nakəñ. Nañ eslini àndava, adaba Məsuf ge Melefit àzoya nañ a. ²⁸ Simeyon nakəñ àra əpia wur na ti àzay nañ a ahar vu, àgri səsi ana Melefit, àdəm : ²⁹ « Nihi nahəma, Bay goro ni, ere ye ti kəhu ni ti kəgra àndava. Nu evidi gayak, kəbesey məvu divi ti nəmət àna sulumani.

* 2:23 Mənəñ Mahərana 13.2, 12, 15. † 2:24 Mənəñ Levi 12.8.

³⁰ Adaba nìpia bay ya ti kàslərbiyu ga mahəngay mis na àna eri goro a,

³¹ maslaŋa ya ti kàzaba naŋ kè meleher ge mis ga mələŋ na dek ni.

³² Naŋ gani amasladi mələŋ ana mis, ti mis ya ti nday ndam *Zude do ni dek day tàsər kur.

Nahkay mis dek atazləbay ndam Izireyel, ndam gayak ni, azuhva naŋ. † »

³³ Ata bəŋ ga Yezu nday ata məŋ ga Yezu tàra ticia ma ga Simeyən ya àdəmki ka wur na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. ³⁴ Eslini Simeyən nakəŋ àhəngalay Melefit ti mǎgri sulum gayan ana tay, mək àhi ana Mari məŋ ga wur ni : « Azuhva wur hini nahəma, ndam Izireyel ndahan kay atanğoru kələŋ, nday ndahan kay ti ni atoru kama. Melefit amanğazlay naŋ, ay ti mis atəgəskabu naŋ do ; ³⁵ nahkay amanğazlaya zlam ya mis kay təjalay a ahàr gatay bu na vay-vay. Nak Mari ti ni, akacakay daliya, ekituwi akada ge mis ya tətəhadà àna maslalam a gək ni. »

³⁶⁻³⁷ Wal nahan naŋ àbu, naŋ wal mahəngaray pakama ge Melefit, slimi gayan Ana. Naŋ wur ge Fenəwel zal Eser.Š Vi gayan dekeni kru kru azlalahkər mahar fađ, ègia medewel a dal-dal. A dahalay gani nahəma, àda zal a, tivikabu vi adəskəla, mək zal ni àmətka. Zal gayan ni àra àməta ti ànjəhad ka ahàr gayan, naŋ wal madakway. Ka sarta gani nani ti naŋ àbu akoru a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni vu kələvad. Mələfat akaba mələvad gani do dek azləbay Melefit eslini àna mǎgəs *ndəra akaba àna mahəngalay naŋ. ³⁸ Ka ya ti Simeyən naŋ àbu azlapaki ka Yezu nahəma, wal madakway ni ènjia bilegeni. Àra ènjia ti àgri səsı ana Melefit. Mis ndahan təbu eslini tajəgay vad ya ti Melefit amahəngay Zerəzalem ni. Eslini wal nakəŋ àhəngri pakama ge Melefit ya àdəmki ka wur ni ana tay dek.

Ndam ga Yezu tanga a Nazaret a

³⁹ Ka ya ti ata Zəzef nday ata Mari tādəba *Divi ga Bay Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti təsləka àna wur na, tənğoru a kəsa gatay vu a Nazaret ka had *Gelili. ⁴⁰ Nday təbu eslini ti wur ni naŋ àbu adək, njəda gayan day asagay. Zlam day àsəra kay ; Melefit awayay naŋ, naŋ àbu aagri sulum gayan.

Ere ye ti Yezu àgray ka ya ti vi gayan kru mahar cə ni

⁴¹ Ata Zəzef nday ata Mari takoru a Zerəzalem tagrabiyyu wuməri ga *Pak kilevi. ⁴² Yezu àra àzuma vi a kru mahar cə ti tòru akaba ata bəŋani ata məŋani a Zerəzalem akada gatay ya tagray kilevi ni. ⁴³ Tàra tǎgraba wuməri na àndava ti mis dek təsləka tənğoru a magam gatay. Ka ya ti mis ni təsləka ni ti Yezu àsləka ndo. Ànjəhad a Zerəzalem ka məsər ga ata bəŋani nday ata məŋani do. ⁴⁴ Nday tādəm bi naŋ àbu asləka akaba ndam gatay ya təsawaday akaba tay na. Nahkay təsawaday ruk, day kwa ti tādəbay naŋ àkibu ka ndam gatay ni, ⁴⁵ ay tǎdi ahàr ndo. Tàra tǎdi ahàr ndo ni ti tənğoru a Zerəzalem, tādəboru naŋ. ⁴⁶ A vad ya mahkər gani day kwa ti tǎdi ahàr a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu manjəhadani digəsa e kidin ge māsisi gəđakani gatay ni bu, abi slimi ana ma gatay ya tādəm ni, ehindifinja ma kà tay a daya. ⁴⁷ Eslini mis ya tǎbi slimi ana ma gayan ni dek tǎgra ejep a, adaba àsəra zlam a kay, àhəngarfəŋ kà pakama lala. ⁴⁸ Ata bəŋani nday ata məŋani tàra tǎdia ahàr a ti tǎgra ejep a dal-dal àsabay. Eslini məŋani àhi ahkado : « Kǎgri ere hini ana leli ti kamam,

† 2:32 Məŋjan Izayi 42.6 ; 49.6 ; 52.10. Š 2:36-37 Eser ti wur ge Zekup ; ègia slimi ge dini a.

wur goro ? Nihi ahàr àhèliaba ana leli ata buk a dal-dal ga madəbay kur a. »
⁴⁹ Àra ècia ma ga mənani na ti àhi ana tay ahkado : « Kədəbum nu ti kamam ?
 Nğay ananjəhad a dalaka ga ahay ga Baba bu ni ti kəsərunki do aw ? »⁵⁰ Ay
 ti ata bənani ata mənani ticiaba ma gayan ya àhi ana tay na ndo ferera.

⁵¹ Kələŋ gani tàslaka akaba Yezu a, tòru a Nazaret. Nan əbu agəsiki ma ga
 ata bənani ata mənani. Mənani zla nahəma ajalakioru ahàr ka zlam gani nani
 ya àgravu ni dek. ⁵² Yezu nakəŋ ka ya ti adək ni asərkiyu zlam àkiyu. Àbəlafəŋa
 kè Melefīt a àkiva, mis day àbəlafəŋa kà tay a àkiva.

3

*Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ya àhi ana mis ni
 (Meciya 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Zeŋ 1.19-28)*

¹⁻² Àra àpəsa vi a 6al ti Melefīt àhi ma gayan ana Zeŋ wur ga Zakari a huđ
 gili bu. Ka sarta gani nani ti Tiber *bay gəđakani ga ndam Rom àzumva a bay
 gayan va vi kru mahar zlam ; àfiya Pons Pilet a bay ga huđ ga ndam *Zude
 va ; *Erot agur huđ *Gelili ; Filip wur ga mənani agur huđ Itəri akaba huđ
 Tresenitit ; Lisaniyas agur huđ Èbilen. Anna nday ata Kayif nday gəđakani
 ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt. ³ Melefīt àra àhia ma ana Zeŋ a
 nahkay ti Zeŋ nakəŋ asawađay kà gəvay ga zalaka *Zərdeŋ, evelin tekesl. Nan
 əbu ahi ana mis : « Mbatumkaba majalay ahàr gekuli a. Tamal kàmbatumkaba
 majalay ahàr gekuli a ti *nabaray kuli. Nahkay ti Bay Melefīt ambərfəŋa zlam
 magadarani gekuli ni kè kuli a. »

⁴ Nahkay ma ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefīt àbəki a wakita
 gayan ni bu ni àgrava. Àđəm ahkado :

« Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu.

Àđəm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani.

Ahàr àđəm divi gayan m̀la ndələba.

⁵ Huđ atərəhvu a zlur-zlur vu dek,
 həma akaba mələŋ darani dek etebesvu,
 divi mađəŋwani etigi ndələba,
 divi magəđavani atəslamalavu.

⁶ Nahkay mis dek etipi ge Melefīt ya ahəŋgay ndam gayan ni.* »

⁷ Eslini mis kay tərəkia ke Zeŋ a, ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ nan əbu ahi ana
 tay : « Lekuləm ti medək ! Way àhi ana kuli daguma afa goro a ti kàtamufəŋa
 kà məzum 6əruf ge Melefīt ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal
 ti kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a eđedŋ eđedŋena ti grum təwi ya ti
 adafaki lekuləm kàmbatumva ni. Nğay bəŋ ga bəŋ gekuli Abraham, nahkay
 akatamum ti kəhumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kuli nahəma, Melefīt esliki
 məhiani ana akur nday ndani tiŋi bəza huđ ga Abraham day, agravu. ⁹ Si
 kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefīt ànjəkia ka matrađ kuli a àndava,
 aŋri ana kuli akada ge mis ya mən ga zlam gayan tiwi bəza sulumani do ni ti,
 azay zlabə gayan ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. »

¹⁰ Eslini mis kayani ni təbu tihindifŋa ma, təhi : « Nahkay ti leli hi ti m̀gray
 ahəmamam ? » ¹¹ Zeŋ nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, àđəm ahkado : « Maslaŋa ya
 ti endəwi gayan cə ni ti m̀đifəŋa bələŋ ana maslaŋa ya ti gayan əbi fererani
 na. Nahkay day maslaŋa ya ti zlam məzumani əfəŋ ni ti m̀vi ana maslaŋa ya
 əfəŋ bi ni. »

* 3:6 Izayi 40.3-5.

¹² Eslini ndam *mæhəl hadam tærækia ti mæbaray tay bilegeni. Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, tæhi : « Mæsi ! Leli ti mâgray ahəmamam ? » ¹³ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekələm nahəma, kihindəmfiŋa hadam kè mis a àtamkia ka ga ŋgumna ya àhi ana kəli ni ba. »

¹⁴ Ndam slewja tihindifiŋa ma daya. Tæhi : « Leli timey, mâgray ahəmamam ? » Àhi ana tay : « Lekələm ti kəhələmfəŋa siŋgu kè mis ga ŋjəda ba, ahkay do ni àna mæsəki malfada ka tay a ba. Hələm siŋgu ya ŋgumna apəli ana kəli ni cilij. »

¹⁵ Mis macakalavani ye eslini ni təbu tajəgay ere ya amagravu ni. Tæhi ana ahər : « Zeŋ ti bi naŋ *Bay gədakani ya amara ni aw ? » ¹⁶ Eslini Zeŋ àhi ana tay dek : « Nu ti nabaray kəli àna yam. Ay ti maslaŋa nahaŋ naŋ àbu ara. Naŋ gani nani ti njəda gayəŋ àtama goro a. Nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayəŋ a di way ? Naŋ zla nahəma amara mæbaray kəli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. ¹⁷ Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayəŋ a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət day-day do. »

¹⁸ Nahkay Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis. Àhi ma ndahaŋ gərgəri kay ana tay, awayay ti təgəskabá. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti Erot bay ga had Gelili ni àgudara zlam a. Wur ga məŋ ga Erot àbu, wal gayəŋ slimi gani Erodiyət. Erot àzafəŋa wal ga wur ga məŋani na. Erot àgudara zlam ndahaŋ a kay, nahkay ti Zeŋ àləgi azuhva zlam gayəŋ ya àgudar ni dek. ²⁰ Àra àləgia ti Erot nakəŋ àgudarkivu zlam keti : àfiyu naŋ a danjay vu.

Baray ga Yezu

(Meciya 3.13-17 ; Mark 1.9-11)

²¹ Ka ya ti mis dek *təbaray ni ti Yezu day àbara. Àra àbara, naŋ àbu ahəŋgalay Melefít ti huđ melefít àzləkvaba, ²² *Məsuf Njəlatani àhərkiaya. Àhərkiaya ti akada ga kurkoduk ya ahər ni ; mis tìpia. Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huđ melefít bu akada dəŋgu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəmərü məbərüv dal-dal. »

Ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu

(Meciya 1.1-17)

²³ Ka ya ti Yezu ànjəki ke təwi gayəŋ nahəma, vi gayəŋ agray kru kru mahkər. A majalay ahər ge mis bu ni ti Yezu naŋ wur ge Zəzef. Zəzef ti ni naŋ wur ge Heli, ²⁴ Heli wur ga Matat, Matat wur ge Levi, Levi wur ge Melsi, Melsi wur ga Janay, Janay wur ge Zəzef, ²⁵ Zəzef wur ga Matatiyas, Matatiyas wur ga Amos, Amos wur ga Nahum, Nahum wur ge Esili, Esili wur ga Nagay, ²⁶ Nagay wur ga Mat, Mat wur ga Matatiyas, Matatiyas wur ge Semij, Semij wur ga Zosek, Zosek wur ga Zəda, ²⁷ Zəda wur ga Yohanaŋ, Yohanaŋ wur ga Resa, Resa wur ga Zorobabel, Zorobabel wur ga Salatiyel, Salatiyel wur ge Neri, ²⁸ Neri wur ge Melsi, Melsi wur ga Adi, Adi wur ga Kosam, Kosam wur ge Elimadam, Elimadam wur ge Er, ²⁹ Er wur ga Yezu, Yezu wur ge Eliyezer, Eliyezer wur ga Zorim, Zorim wur ga Matat, Matat wur ge Levi, ³⁰ Levi wur ga Simeyən, Simeyən wur ga Zəda, Zəda wur ge Zəzef, Zəzef wur ga Yonam, Yonam wur ge Eliyakim, ³¹ Eliyakim wur ge Meleya, Meleya wur ga Mena, Mena wur ga Matata, Matata wur ga Natan, Natan wur ge Devit, ³² Devit wur ge Zese, Zese wur ga Zobet, Zobet wur ga Boz, Boz wur ga Sala, Sala wur ga Nason, ³³ Nason wur ga Aminadap, Aminadap wur ga Adimiŋ, Adimiŋ wur

ge Erni, Erni wur ga Esron, Esron wur ge Ferez, Ferez wur ga Zəda, ³⁴ Zəda wur ge Zekəp, Zekəp wur ga Izak, Izak wur ga Abraham, Abraham wur ga Tara, Tara wur ga Nakor, ³⁵ Nakor wur ge Serəs, Serəs wur ga Ragaw, Ragaw wur ge Felek, Felek wur ge Eber, Eber wur ga Sala, ³⁶ Sala wur ga Kaynam, Kaynam wur ga Arfazat, Arfazat wur ge Sem, Sem wur ge Nəwi, Nəwi wur ge Lemes, ³⁷ Lemes wur ga Matusala, Matusala wur ge Enok, Enok wur ge Zeret, Zeret wur ge Meleleyel, Meleleyel wur ga Kaynam, ³⁸ Kaynam wur ge Enos, Enos wur ge Set, Set wur ga Adam ; Adam ti ni, nanj wur ge Melefit.

4

Seteni àwayay esipet Yezu

(Meciya 4.1-11 ; Mark 1.12-13)

¹ Yezu àra àbara àndava nahəma, *Məsuf Njəlatani èsliva a vu va. Eslini Yezu nakəŋ àsləkabiya gwar kà zalaka *Zərdeŋ a, Məsuf Njəlatani àzoru nanj a huđ gili vu. ² Eslini *Seteni àhəlfəŋa eyə a vad kru kru fađ. A huđ ga vad nday nani bu ni ti Yezu àzum arañə ndo ferera. Kələŋ gani ləwir àwərkaba nanj a. ³ Ləwir ni àra àwərkaba nanj a ti Seteni àhi : « Tamal ti nak Wur ge Melefit edeđiŋ ti, hi ana akur nday nini tàmbukvu *dipeŋ zla aw ? » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àđəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani cilin do.” * »

⁵ Eslini Seteni nakəŋ àzoru nanj ka məlanj zaŋani, àđəfiki had ga duniya ni dek ke weceweceni. ⁶⁻⁷ Àhi ana Yezu keti : « Tamal ti kàbəhadua mirdim a meleher ndiə ana had ti, zlam ya kipioru ni dek nəvuk, egi gayak, kagur tay akaba elimeni gatayani dek. Adaba zlam nday nani dek ti Melefit àbuva tay a ahar va, nisliki məviani ana maslaŋa ya ti nu nawayay nəvi ni tata. »

⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Akabəhad mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay nanj nanj bəlanj cilin.” † »

⁹ Eslini Seteni nakəŋ àzoru nanj a Zerəzalem, àfəkad nanj jik ka ahàr ga *ahay gəđakani ge Melefit ni, àhi ahkado : « Tamal nak Wur ge Melefit edeđiŋ ti, diyu a had. ¹⁰ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Melefit aməhi ana məslər gayan ti təbuk slimi.” ¹¹ Àbu məbəkiani keti : “Atakəcaw kur a ahar vu, ti asak gayak ènjifiŋ kà akur ba.” ‡ »

¹² Yezu àhəŋgrifəŋ zuh keti : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəŋa eyə kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ¹³ Kələŋ gani Seteni àmətəbəfəŋa ga məhəlfəŋa eyə kà Yezu àna wir-wir gayan a dek ti àsləkafəŋa ga hayaŋana.

Yezu ànjəki ke təwi gayan e Gelili

(Meciya 4.12-17 ; Mark 1.14-15)

¹⁴ Yezu àŋgoru ka had *Gelili àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Òru ènjəa eslina ti mis ye eslini ni akaba ga had ndahaŋ ya kà gəvay gani ni dek təbu tacalfəŋ. ¹⁵ Yezu nakəŋ àcahi zlam ana mis a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni bu. Nanj àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ya təbu eslini ni dek tazləbay nanj.

Ndam Nazaret təgəskabu Yezu ndo

(Meciya 13.53-58 ; Mark 6.1-6)

¹⁶ Yezu òru a Nazaret ka məlanj ya ti àđək ni. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu a kasa nani bu, akada gayan ya

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:8 Mimbiki 6.13. ‡ 4:11 Limis 91.11-12. § 4:12 Mimbiki 6.16.

àgray kəla vad məpəsabana ni. Nanə nakəŋ nanə àbu eslini ti ècikaba cəkwađ ga mejeŋgi Wakita ge Melefit ana mis a. ¹⁷ Eslini təvi Wakita ge Melefit ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki ni mifedəkabani, mək àzay, èpelkaba. * Nanə àbu epelkaba nahkay ti àdi ahàr ana mələŋ ya ti nanə awayay ni. Àbu məbəkiani ka mələŋ nani :

¹⁸ « Məsuf ga Bay Melefit àku ka nu,

àdaba nu ga məhi *Ma Məwəni Sulumani ana ndam talaga,
àslərbiyu nu ga məhiani ana ndam danğay Melefit amambay tay,
ana ndam wuluf day etipi divi,

àslərbiyu nu ga məhələba ndam ya təcakay daliya ni a daliya gatay ni ba daya,

¹⁹ akaba ga məhi ana mis vi ya ti Bay geli agri sulum gayanə ana tay ni ènjia. † »

²⁰ Yezu nakəŋ àra èjeŋga pakama gani nana zla nahəma, èfedəkabu wakita ni, àhəŋgri ana bay ya ti agray təwi a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu mək ànjəhad digəs eslini ga macahi zlam ana mis. Àra ànjəhadà zla nahəma, mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni dək təkəkioru eri, taməŋjaləŋoru.

²¹ Eslini nanə nakəŋ ànjəki ka macahi zlam ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ma ya ti ni jeŋgey a Wakita ge Melefit bu ni ti ma gani nani àgrava kana àndava. Àgravu ka ya ti kicəm nu nəbu ni jeŋgeya ma na ni. »

²² Mis ni dək tàra ticia zlam ya ti àcahi ana tay na ti tədəm : « Àsəra zlapay a àsabəy. » Pakama sulumani ya ti àhəraya a ma gayanə ba ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm : « Nanə hini ti wur ge Zəzef ni timey ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəsəra akəhumu ma gozogul hini : “Nak bay mahəŋgaraba mis àna haf a ni, həŋgaraba ahàr gayak gayakana zla aw ?” Akəhumu keti : “Micia ere ye ti kàgray a Kafarnahum na dək, ay ti graya akada nana a kəsa gayak gayakani ba bilegeni a zla aw ?” » ²⁴ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, bay mahəŋgaray pakama ge Melefit lu, ndam ga kəsa gayanə gayanəni təwayay məgəskabu pakama gayanə ya àhi ana tay ni do. ²⁵ Sərumki ke ere ye ti àgravu ke zemeni ge Eli ni day. Nəhi ana kəli nahəma, ka gani nani ti avər àtəd ndo vi mahkər àna kiyi muku, ləwir àdaya ka had nana dək. Ka sarta gani nani ti wál madakway day təbu dal-dal ka had Izireyel, ²⁶ ay ti Melefit àsləroru Eli afa ga wal madakway bələŋ gatayani ndo. Àsləroru nanə ti afa ga wal madakway ga kəsa Serepta ga had Sidon ni cilin. † ²⁷ Ke zemeni ge Elize bay mahəŋgaray pakama ge Melefit day ndam ambələk təbu dal-dal ka had Izireyel, ay ti maslanə bələŋ gatayani Elize àhəŋgaraba nanə a ègi njələtani ndo, si àhəŋgaraba ègi njələtani ti Namanə zal ambələk ga had Siri ni cilin. § »

²⁸ Mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni tàra ticia pakama gayanə ya àhi ana tay na ti nday dək təzuma bəruv a dal-dal. ²⁹ Eslini mis ni ticikaba, təgaraba nanə a kəsa gatay ni ba. Kəsa gani nani ti ka ahàr ga həma ; nahkay təzoru nanə gwar ka məzəgədal, tawayay təkikabiyu ahar ka had. ³⁰ Ay ti Yezu àhuriyu e kidinə gatay vu, àsləka zlam gayanə a.

Yezu agariaba seteni ana mis a Kafarnahum a

(Mark 1.21-28)

³¹ Yezu òru a Kafarnahum ka had *Gelili. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi zlam ana mis. ³² Zlam

* **4:17** Ka sarta ga Yezu ti wakita dək zəbalani, mis tefedəkabu ; ga mənğət mələŋ ya tawayay ni si təkəkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti təbi. † **4:19** Izayi 61.1-2. ‡ **4:26** Mənjay 1 Bəbay 17.8-16.

§ **4:27** Mənjay 2 Bəbay 5.1-14.

gayan ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni. ³³ Nday tàbu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefít ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviyu a ahàr bu nan àkibu ka tay eslini. Àra èpia Yezu a ti àzlah kay kay, àdám : ³⁴ « Hey, Yezu, zal Nazaret, nak ti kadəbafəŋa mam kè leli a mam ? Kàra ge mijin leli a waw ? Nak dəgiya nəsəra kur a lala ; nak mis *njəlatani ge Melefít ya àslərbiyu ni. » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ àzłacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslanə hina. » Seteni ni àra ècia zlacay gayan na ti àdi maslanə nani ana məlan e kidin ge mis ni bu dek. Ay ti àsləkiaba day àgri aranə ndo ferera. ³⁶ Mis ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal, təzlapaki e kidin gatay bu, tədám : « Pakama mam hini mam ? Ahi ma ana seteni àna njəda akada ga bay ni, mək seteni ni təsləkiaba ana mis a. » ³⁷ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ka had ni dek.

*Yezu àhəŋgaraba ndam ga arməwər a kay
(Meciy 8.14-17 ; Mark 1.29-34)*

³⁸ Yezu àhəraya a ahay ga mahəŋgalavù Melefít ni ba, òru suwwa a magam afa ga Simu huya. Eslini ti ènjiki mireŋ ga Simu, aku àbəkia dal-dal. Nahkay ti təhi : « Kam-kam, jənaki nan ti ! » ³⁹ Yezu nakəŋ àndəhadkiyu ahàr, àzłacaki kay kay ka arməwər ni, mək aku ni àhəlkia ka wal na. Eslini wal ni ècikaba cəkwađ, àfi ahàr ana tay.

⁴⁰ Məlakarawa àra ègia, fat àdiya a ahay va ti mis ya ti ndam gatay arməwər gərgərani awər tay ni dek təhəlibiyu tay ana Yezu. Àhəŋgaraba tay àna məbəki *ahar ka tay a bilin àna bilin. ⁴¹ Nan àbu ahəŋgaraba mis a ti seteni day təsləkiaba ana mis a kay àna zlahay a. Seteni ni təhi : « Nak ti Wur ge Melefít ! » Ay ti Yezu àləgi ana tay, àcafəŋa tay ga mədəmmana, adaba nday təsəra nan *Krist *Bay gəđakani ya amara ni.

*Yezu ahi ma ge Melefít ana mis ka had Zude
(Mark 1.35-39)*

⁴² Ge miledə də məlan àbu asləbiyu nahəma, Yezu ècikaba, àhəraya òru a hud gili vu. Eslini mis dal-dalani tadəbay nan ; tàra tədia ahàr a ti tawayay ti Yezu àsləkafəŋa kà tay a ba, təcafəŋa nan ga masləkana. ⁴³ Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdám : « Ahàr àdám nəhivù *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefít ni ana ndam ga kəsə ndahan ni bilegeni kwa ; adaba Melefít àslərbiyu nu ti ga magray təwi gani nani. » ⁴⁴ Eslini nan nakəŋ òru ka had ga ndam *Zude, àhioru ma ge Melefít ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefít ye eslini ni bu.

5

*Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni
(Meciy 4.18-22 ; Mark 1.16-20)*

¹ A vad nahan Yezu nan àbu micikeni kà gəvay ga dəluv Zenizaret ga macahi zlam ana mis. Eslini ti mis dal-dal təhəđakfəŋoru ga məbi slimi ana pakama ge Melefít. ² Nan nakəŋ nan àbu eslini ti èpi *slalah ga yam bebem cə ka dəŋ-dəŋ : ndam məgəs kilif təhəraya a slalah ga yam ni ba, təbu tabarafəŋa zəva gatay a. ³ Nahkay ti Yezu àcəlviyu a slalah ga yam nahan ni vu, slalah ga yam nani ga Simu. Yezu àhi ahkado : « Həđakfəŋa slalah ga yam na kà gəvay ga dəŋ-dəŋ na. » Àra àhəđakfəŋa ti Yezu ànjəhad digəs, ànjəki ka macahi zlam ana mis dal-dalani ni.

⁴ Àra èndeveriŋa zlapay gayan na ti àhi ana Simu ahkado : « Həđakoru slalah ga yam ni kà məlanj zileneni, ti kətəlumiyu zəva gekuli ni, kəgəsumaya kilif àna nanj a. » ⁵ Simu àra ècia pakama gayan na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gəđakani, mągra təwi a hundum, ere ye ti mągəs ni day àbi. Ay tamal nak kəđəm fanj ti nətəliyu zəva ni a yam ni vu. » ⁶ Simu akaba ndam gayan ni tàra tətəliya zəva gatay na ti àgasa kilif a kay dal-dal, gəzıt amal kilif ni ètedkaba zəva gatay na. ⁷ Nahkay təgrikaboru ahar ana ndam mągəs kilif ndahanj ya ti a slalah ga yam nahanj ni bu ni ti tàra tətəjanaki tay ga mągəjahana a dala va. Tàra tınjia ti təgəjahaya zəva na akaba kilif na. Təbəviyu kilif ni a slalah ga yam ni vu tərəhvü cecəeni, gəzıt akal slalah ga yam ni takoru a huđ ga yam ni vu.

⁸ Simu Piyer àra èpia ere ye ti àgravu na ti àbəhadı mirdim ana Yezu, àhi : « Bay goro, həđakfua, adaba nu bay magudar zlam. » ⁹ Àđəm nahkay ti adaba nday akaba mis ya ti təgəskabu kilif ni đek aŋgwaz àwəra tay a. Aŋgwaz àwər tay ti adaba kilif ya təgəsaya kayana ni palam. ¹⁰ Nday ya ti tagrakabu təwi akaba Simu ni ti bəza ge Zebede, ata Zek nday ata Zenj. Nday day aŋgwaz àwəra tay a. Ay ti Yezu àhi ana Simu ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba : kwa kani kigia bay məhəlibiyu mis ana Melefit a, akada gayak ya kəgəs kilif ni. » ¹¹ Eslini təsləkabiya a huđ ga yam ni ba. Tàra təsləkababiya ti təgəjahbiyu slalah ga yam gatay ni ka sawiyaka mək təmbərbu zlam gatay ni đek, təđəbay Yezu.

*Yezu ahəŋgaraba zal ambələk a
(Meciya 8.1-4 ; Mark 1.40-45)*

¹² Ka ya ti Yezu nanj àbu a kəsa nahanj bu ni ti zal nahanj àra, ambələk èsekaba nanj a dal-dal. Àra èpia Yezu a ti àrəkia, àbəhadı mirdim, meleher ndiđ ana had, àhi : « Kam-kam, bay goro ni ! Tamal kawayay ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nigia mis njəlatana. » ¹³ Eslini Yezu nakəŋ àzoru ahar, ènjifiŋ, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk ni aŋgaba, ègia mis njəlatana həya. ¹⁴ Ay Yezu àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslanj ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay *manjalabakabu mis akaba Melefit sawanj ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àđəm a wakita gayan bu ni, adaba kigia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kigia mis njəlatana. » ¹⁵ Ay slimi ga Yezu àhəndakivoru kama kama sawanj. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia ga məbi slimi ana ma gayan na ; tawayay ti məhəŋgaraba ndam gatay ya təbesey do na daya. ¹⁶ A vad ndahanj ti Yezu nakəŋ nanj àbu asləkafəŋa kə mis na, akoru a huđ gili vu ga mahəŋgalay Melefit.

*Yezu ahəŋgaraba zal dərə a
(Meciya 9.1-8 ; Mark 2.1-12)*

¹⁷ A vad nahanj Yezu nanj àbu a ahay bu, achi zlam ana mis ti ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra, tənjəhadfəŋ kə gəvay. Təsləkabiya a kəsa ciđ-ciđeni ga had *Gelili akaba ga had *Zəde ni ba đek, təsləkabiya a Zerəzalem a daya. Njəda ga Bay geli Melefit àbu akaba Yezu, àhəŋgaraba mis àna nanj a. ¹⁸ Nanj àbu eslini ti mis ndahanj təzəbiyu zal dərə nahanj àki ka slalah. Tàra tınjia àna nanj a ti təđəbay divi ga məzikabiya nanj ana Yezu a ahay vu. Tawayay ti tafəkad nanj kə meleher gayan, ¹⁹ ay ti təŋgət divi ga məzikabiya nanj ndo adaba mis təsliva eslina. Nahkay ti nday ya ti təzəbiyu zal dərə ni təcəliyu àna nanj ka *dalaha ga ahay ni, tədiaba zlam ya ti təpađ ahay àna nanj na 6al. Tàra tədiaba ti təfiyu nanj mandəhadkiani ka slalah

gayan ni gwar eslini àna ezewed e kidin̄ ge mis ni bu, kè meleher ga Yezu.
²⁰ Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti tàgray na ti àsəra táfəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal dərə nakəŋ : « Zləba goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »

²¹ Ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen̄ ni tàra ticia ma ga Yezu na ti təjalay a ahàr gatay bu tədəm : « Way hini azay ahàr gayan akada nan̄ Melefit ni way ? Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ²² Nday təbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? ²³ Zləzladə gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ²⁴ Ay nawayay ti kəsərum, nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə ni : « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ²⁵ Eslini nan̄ nakəŋ ècikaba cəkwaɗ kè eri ge mis na dek huya, azay slalah gayan ya àndəhadki ni. Nan̄ àbu akoru a magam ti azləboru Melefit hihi. ²⁶ Ga Yezu ya àgray nahkay ni ti àgria ejep ana mis a dek ; tàzələbay Melefit. Tàgra an̄gwaz a daya, tədəm : « Mipia ere ye ti mipi day-day ndo na kana. »

*Yezu azalay Levi
 (Meciya 9.9-13 ; Mark 2.13-17)*

²⁷ Yezu àhəraya a ahay ni ba. Àra àhəraya ti èpi zal nahan̄, nan̄ bay *məhəl hadam, təzalay nan̄ Levi, nan̄ àbu man̄jəhadani digəsa ka mələŋ məhəl hadam. Eslini Yezu àhi ahkado : « Dəbabiyu nu. » ²⁸ Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwaɗ, àmbrəŋ zlam gayan̄ ni dek, àdəboru nan̄.

²⁹ Kələŋ gani Levi àgray wuməri gədəkani afa gayan̄, èdii zlam məzumani dal-dal ana Yezu akaba ndam *madəbay nan̄ ni. Ndam məhəl hadam akaba mis gatay ndahan̄ təbu təzum zlam ka ahar bəlan̄ akaba tay daya. ³⁰ Ndam *Feriziyen̄ akaba ndam gatay ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni tàra tipia ndam madəbay Yezu na təbu təzum zlam ni ti tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəzumum zlam, kisəm zlam ka ahar bəlan̄ akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » ³¹ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday təbu njalan̄-njalan̄ ni ti tōru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. ³² Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do ; nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam, ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na sawan̄. »

*Yezu adəmki ma àki ka məgəs ndəra
 (Meciya 9.14-17 ; Mark 2.18-22)*

³³ Eslini ndam *Feriziyen̄ ni təhi ana Yezu ahkado : « Ndam madəbay Zen̄ ni təgəs *ndəra akaba tahəŋgalay Melefit kəlavad. Ndam madəbay leli ni nday day tagray nahkay. Ay ti ndam madəbay kur ni nday təbu təzum zlam, tisi zlam zlam gatay ti ahəmamam ? » ³⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kisləmki məcumfəŋa zləbəba ga bay maday wal na kə məzum zlam ka ya ti nday təbu akaba bay maday wal na tata waw ? Kisləmki do. ³⁵ Ay sarta nahan̄ amara, atəgəskia bay ga wal ni kə tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. »

³⁶ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay : « Mis eguzleheya azana gayan̄ məwəna, aslamalay azana gayan̄ midigweni àna nan̄ ti àbi. Tamal àgra nahkay ti azana gayan̄ məwəni ni day àgədava, mək gayan̄ ya ti àsaya ni day

tàrakaboru akaba midigweni ni do. ³⁷ Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti zum new-neweni ni àra àwəsa ti etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaŋa nani emizikiba ke kene-kene na daya. ³⁸ Àgravu nahkay do ; ahàr àdəm təbəviyu zum new-neweni e kene-kene məweni vu kwa. ³⁹ Tamal mis àsarva àna misi zum mawəsana ti àwayay misi zum new-neweni va do. Adəm ahkado : “Zum mawəsani ni àcər àtama new-neweni na.” »

6

Yezu naŋ bay ga vad məpəsabana (Meciy 12.1-8 ; Mark 2.23-28)

¹ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay naŋ ni təbu teheboru alkama ni, tahwal, tahəpəforu bəza gani. ² Nday təbu tagray nahkay ti ndam *Feriziyen ndahaŋ təhi ana tay : « Bay Melefit àdəm e *Divi gayaŋ ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” * ti, lekələm kəgrum ti kamam ? » ³ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kèjeŋgəm ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayaŋ ləwir àwəra tay a, ⁴ nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipeŋ ya táfəkadi ana Melefit ni. Devit nakəŋ àzum, mək àvi ana ndam gayaŋ ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayaŋ ni bu, mis ndahaŋ təzum dipen nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Kèjeŋgəm ma gani ndo waw ? » ⁵ Eslini Yezu àhi ana tay keti : « Bay ya ti adəm təgray zlam hini a vad məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal nahaŋ ya ahar mikəlfiŋana na (Meciy 12.9-14 ; Mark 3.1-6)

⁶ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Àra àhuriya ti ànjəki ka macahi zlam ana mis. Eslini zal nahaŋ naŋ àvu ahar ga dəf mikəlfiŋana. ⁷ Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni təbu taməŋjaləŋ ana Yezu nakəŋ ; təhi ana ahàr ahkado : « Kani vad məpəsabana ti akal ti ara ahəŋgaraba naŋ a waw ? » Tawayay ti təgəski naŋ ka zlam magudarani. ⁸ Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay na. Nahkay àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va, cik jik. » Nahkay ècikaba, naŋ jika. ⁹ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Nihindifiŋa zlam kè kəli a day. Melefit àdəm mam a wakita ya Məwiz àbəki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana ba tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga makad mis aw ? » ¹⁰ Àməŋjaləŋ kè mis ni dek bəlaŋ àna bəlaŋ, mək àhi ana zal ya ahar mikəlfiŋana ni : « Təlbiiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlīkabiya ti ahar gayaŋ ni àslamalava, ègia səndu6-sənduəana. ¹¹ Nahkay ti ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni təzuma bəruv a dal-dal. Təzlapay e kidiŋ gatay bu àki ke ere ye ti tara təgri ana Yezu ni.

Yezu adaba ndam asak gayaŋ a kru mahar cə (Meciy 10.1-4 ; Mark 3.13-19)

¹² A vad nahaŋ Yezu àcəloru a həma vu ga moru mahəŋgalay Melefit. Òru èŋjəa ti àndəhadki hundum àki ka mahəŋgalay Melefit. ¹³ Məlaŋ àra àsla ti naŋ

* 6:2 Məŋjay Mahərana 34.21.

nakəŋ àzalakabu ndam maďəbay naŋ ni, mək àdaba mis a kru mahar cə e kiďiŋ gatay ba. Nday ya ti àdaba tay a ni ti àzalay tay ndam *asak gayəŋ. ¹⁴ Slimi gatay kru mahar cəeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga məŋani Andre, Zek, Zeŋ, Filip, Bartelemi, ¹⁵ Meciyə, Tumas, Zek wur ga Alfe, Simu naŋ bəlaŋ ga ndam ya takaďvakivu ka haď gatay ni, ¹⁶ Zəď wur ge Zek, nahaŋ ni ti ni Zədas Iskariyot naŋ ya əgi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis, ahəŋgaraba ndam ga arməwər a (Meciyə 4.23-25)

¹⁷ Yezu àndaya ahàr a həma ni ba akaba ndam asak gayəŋ na, ècik ka məlaŋ tazl-tazlani. Eslini ti ndam maďəbay naŋ təbu kay ; mis ndahaŋ day təbu dal-dal, ndahaŋ ticikbiyu ka haď *Zəde akaba a Zeruzalem, ndahaŋ ti ni ticikbiyu kà gəvay ga *dəluw gəďakani ka haď Tir akaba Sidon. ¹⁸ Mis nday nani tərəkia ka Yezu a ti ga məbi slimu ana ma gayəŋ ya àdəm ni, tawayay ti məhəŋgaraba tay a arməwər gatay ni ba daya. Nahkay Yezu ahəŋgaraba tay a, ahəŋgaraba nday ya ti seteni àniviyu ana tay na daya. ¹⁹ Mis dek tawayay ti tŋjifiŋ, aďaba njəda àvu a vu gayəŋ bu ; ku way way do ya ènjifiŋa ni ti àŋgaba a arməwər gayəŋ ni ba. Nahkay Yezu ahəŋgaraba tay a dek.

Məmərani akaba cicihi ge mis (Meciyə 5.1-12)

²⁰ Eslini Yezu àməŋjaləŋ ana ndam maďəbay naŋ ni, àdəm :

« Lekələm ndam talaga ni ti mərumvu, aďaba *Məgər ge Melefit ti gekəli.

²¹ Lekələm ya ləwir awər kəli nihi ni ti mərumvu, aďaba akərəhum.

Lekələm ya kitəwəm nihi ni ti mərumvu, aďaba ekiyəm.

²² « Ka ya ti mis tipi kəli kəbum kəfumku ahàr ka nu *Wur ge Mis, mək tizirey kəli, təwayay kəli va do, tindivi kəli akaba tədəmki ma magədavani àki ke kəli azuhva nani ni ti mərumvu. ²³ Ka ya ti təgri zlam nday nani ana kəli nahəma, mərumvu dal-dal, həbum àna məmərani. Aďaba mam, Melefit aməvi zlam sulumani ana kəli kay a kəla gani vu a huď melefit bu. Sərumki ata bəŋ gatayani day təgribya zlam gani nana ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ahaslana na.

²⁴ « Ay lekələm ndam ge elimeni ni ti akəsum cicihi, aďaba lekələm kəzumuma gəda gekəli a àndava.

²⁵ Lekələm ya mərəhani nihi ni ti akəsum cicihi, aďaba ləwir aməwər kəli.

Lekələm ya kiyəm nihi ni ti akəsum cicihi, aďaba akandavum kuďa, ekitəwəm.

²⁶ « Ka ya ti mis dek tədəm lekələm mis sulumani ni ti akəsum cicihi, aďaba ahaslani ata bəŋ gatayani təhibiya ma gani nana ana ndam ya ti təsəkəfi malfada ana mis, tədəm pakama gani ge Melefit na ; təhia ana tay a nday sulumana daya. »

Wayum ndam ezir gekəli (Meciyə 5.38-48 ; 7.12a)

²⁷ « Ay nəhi ana kəli, lekələm ya kəbumu slimu ni : Wayum ndam ezir gekəli, grumi sulum ana ndam ya ti tizirey kəli ni. ²⁸ Tamal mis tetikwesl kəli nahəma, hindəm Melefit ti məgri sulum ana tay. Tamal mis təgri daliya ana kəli ti həŋgalumi Melefit ana tay. ²⁹ Tamal mis əsuka barva ka tuwər bəlaŋ gana ti kambatikabiyu tuwər nahaŋ ni daya. Tamal mis àzafuka mugudi gayak a ti kəcafəŋa naŋ ga mazafuka endəwi gayak a ba daya. ³⁰ Ku way way do èhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis àzafuka zlam gayak a ti kihindifiŋa ba.

³¹ Nahkay ere ye ti kawayum mis tâgri ana kûli ni ti, grumi ere gani nani ana tay bilegeni.

³² « Ay tamal kawayum ndam ya tawayay kûli ni cilij ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day tawayay ndam ya tawayay tay ni, nahkay do aw ? ³³ Tamal kəgrumi sulum ana ndam ya tğri sulum ana kûli ni cilij ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ku ndam magudar zlam day tagray nahkay. ³⁴ Tamal kəkəlumi zlam ana ndam ya ti kəsəruma atəhəngriyu ana kûli ni cilij ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day təkəli zlam ana ndam magudar zlam ndahan, ti təhəngriyu akađa gatay ni ana tay zlam gatay. ³⁵ Lekuləm ti kəgrum nahkay ba. Wayum ndam ezir gekuli, grumi sulum ana tay, kəlumi zlam ana ndam ya kəsəruma atəhəngriyu ana kûli do ni sawan. Tamal kəgrum nahkay nahəma, Melefit aməvivü zlam ana kûli kay bilegeni. Nahkay ti ekigum bəza ge Melefit. Adaba mam, nan gani nan agavala drij, nan əbu agri sulum dal-dal ana ndam cuday, ana ndam ya tğri sasi do ni daya. ³⁶ Besumi ana mis, grumi sulum ana tay akađa ga Bəj gekuli ya ebesey, agri sulum ana kûli ni. »

*Ngay mis ndahan tğudara zlam a ti kədəmum ba
(Meciya 7.1-5)*

³⁷ « Ngay mis ndahan tğudara zlam a ti kədəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekuləm day ngay kəgudaruma zlam a ti Melefit amədəm do. Ngay təwəl mis ndahan ti kədəmum ba. Nahkay təwəl kuli ti Melefit day amədəm do bilegeni. Mbrənumfəja zlam ya mis ndahan tğudari ana kûli ni kà tay a. Nahkay Melefit day aməmbərfəja zlam magudarani gekuli ni kè kuli a bilegeni. ³⁸ Vumi zlam ana mis ndahan. Nahkay Melefit day aməvi zlam ana kuli. Amazay darama, aməbəviyu zlam, aməjuk ti mărəhvü zat adəgakia adəgakia, mək aməbiviyu ana kuli a mbolu gekuli vu. Adaba mam, darama ya ti lekuləm kəgurumi zlam ana mis ndahan əna nan ni ti Melefit day aməguri zlam əna nan ana kuli. »

³⁹ Kələj gani Yezu əhi ma ana tay keti əna ma *gozogul. Adəm : « Zal wuluf ti adafəja ahar kà zal wuluf nahan a tata waw ? Tamal agray nahkay ti nday cecəni atədəgiyu e evid vu do waw ? ⁴⁰ Maslaja ya acahay zlam ni ti atam bay ya ti acahi zlam ni do. Ay ku tamal maslaja ya acahay zlam ni əsər zlam kay fanj do nəngu ni, ka ya ti əcaha zlam ya tədəfiki na dek nahəma, tigi nday kala-kala ata bay ya acahi zlam ni.

⁴¹ « Kamənjələj ka cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴² Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəj nəzukkia cakwasl ya ənukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kəzikia ahəmamam ? Nak bay ya aŋgah zlam magudarani gayan ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk na. »

*Təsərkaba məngəhaf a ti əna bəza gani
(Meciya 7.16-20 ; 12.33-35)*

⁴³ Yezu adəm keti : « Məngəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti əbi. Məngəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti əbi daya. ⁴⁴ Nahkay mis təsərkaba məngəhaf əna bəza gatayana. Tədifəj ahər ana bəza ga *wəruv kə məngəhaf ya akaba adak ni do. Nahkay day tədifəj ahər ana bəza ge

enderendera kè mezlirgendu do. ⁴⁵ Mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam manğahani sulumani ya àniviyu a mæbæruv bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam manğahani magədavani gayan ba. Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsabikia ka mæbæruv a palam. »

Ahay gərgəri c#
(Meciy# 7.24-27)

⁴⁶ Yezu àdəm keti : « Lekulam kəhumu : “Bay geli, Bay geli,” mək kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli ni do ni ti kamam ? ⁴⁷ Tamal mis àra afa goro a, ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata way ? ⁴⁸ Àzavu ti ata mis ya àləm ahay gayan lala ni. Wudaka àləm ti àsaba asak gana, èli zileŋ mək àfəkadkibiyyi asak ga ahay ni ka akur. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti àgri arañja ndo. Adaba mam, maslaŋa nani àləma ahay gayan na lala. ⁴⁹ Ay tamal mis ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis ya àləm ahay gayan, àsaba asak gana ndo ni. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti èmbədka ba huya. Ahay gani nani àmbədka ba besek-besek. »

7

Yezu ahəŋgaraba evidi ga bay ga ndam slewja ga ndam Rom a
(Meciy# 8.5-13)

¹ Ka sarta ya ti Yezu àhia ma na dək ana mis a àndava nahəma, àsləka òru a Kafarnahum. ² Eslini ti zal nahan əbu, nan bay ga ndam slewja ga ndam *Rom. Evidi gayan əbu, ay ti bay ga ndam slewja ni awayay nan dal-dal. A vad nahan evidi ni àra èbesey do, awayay amət. ³ Bay mægur ndam slewja ni àra ècia ma ya tədəmki ka Yezu na ti àslərkibiyyi gadákani ga ndam *Zude ndahan ti tğri kam-kam, mərə mähəŋgariaba evidi gayan na. ⁴ Nday nakəŋ tàra tɪŋjikia ka Yezu a ti təhəŋgalay nan dal-dal, tədəm ahkado : « Àgəski kəgri ere ye ti èhindifaka ni kwa, ⁵ adaba awayay leli ndam Zude ni ; àləmi ahay geli ya mahəŋgalavù Melefit ni ana leli ti nan. »

⁶ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti tàsləka akaba tay a. Tòru tɪŋjia a magam ga bay ga ndam slewja na wudak ti bay ga ndam slewja ni àslərkibiyyi zləbəba gayan ndahan ga məhiani : « Bay goro, kəgribyi daliya ana ahər gayak ga marana ba, adaba nu mis ga marona afa goro a di do. ⁷ Nu nuani day nərəkukoru ndo ni ti adaba nəhi ana ahər goro nisl mərəkukani do. Dəmbiyu ma bəlan ciliŋ, nahkay ti bay mægri tawi ni aŋgaba. ⁸ Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nægur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlan gatayani : “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahan : “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay mægri tawi : “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ⁹ Yezu àra ècia ma ga bay ga ndam slewja ya təhəŋgribyi na ti àgria ejep a dal-dal. Nan nakəŋ àmbatkiyyi ma ke mis dal-dalani ya tačəbay nan ni tuwəli, əhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kuli nahəma, day-day nədi ahər ana mis ya ti afəku ahər akada nan hini ni ndo. Ku e kidiŋ ga ndam *Izireyel bu day nədi ahər ndo. » ¹⁰ Nday ya təslərkioru tay ka Yezu ni tàra təsləkabiya nahəma, tədi ahər ana evidi ga bay ni aŋgaba lala.

Wur ga wal madakway nahan àməta, Yezu ahəŋgaraba nan a

¹¹ Eslini Yezu òru a kəsa nahan vu təzalay Nayiŋ. Nan əbu akoru ti ndam mačəbay nan ni akaba mis dal-dal tačəboru nan. ¹² Ka ya ti èŋjia ka ma ga kəsa na ti èpi təbu təzoru mis e evidi vu ka slalah huya. Maslaŋa ya amət

ni ti wur mendulik ga wal madakway. Məŋ ga wur ni naŋ àbu akoru ke mindiviŋ, mis a kəsa bu kay tadəboru naŋ. ¹³ Bay geli àra èpia naŋ a ti àsia cicihi a àsabəy, àhi ahkado : « Kitəwi ba. » ¹⁴ Eslini àhadəkfəŋiyu kà tay, ènjifiŋ kà slalah ge kisim ni. Nahkay nday ya ti tàzay kisim ni ticik, mək Yezu àhi ana kisim ni : « Wur dagwa, nəhuk nahəma, pidekvu. » ¹⁵ Yezu àra àhia nahkay ti mis ni èpidekvu, ànjəhad digəs, àdi ana mazlapani. Eslini Yezu àhi ana məŋ ga wur ni : « Ehi, za wur gayak a. » ¹⁶ Mis ye eslini ni tàra tipia ti tàgra aŋgwaz a àsabəy, nahkay tàzəbay Melefít, tàdəm : « Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefít gədəkani àŋgazlava e kidiŋ geli ba. » Tədəm keti : « Melefít àra ga mahəŋgay ndam gayəŋ a. » ¹⁷ Nahkay ti mis ya ka had ga ndam *Zəde ni dek akaba mis ya kà gəvay gatay ni dek ticia ere ye ti Yezu àgray na.

*Zəŋ bay məbaray mis ni əslərkioru mis ka Yezu
(Meciya 11.2-19)*

¹⁸ Ndam madəbay Zəŋ bay məbaray mis ni tàra ticia ma na ti təhəŋgri ana Zəŋ, mək Zəŋ nəkəŋ àzalay mis cə e kidiŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu, ¹⁹ əsləroru tay afa ga Bay geli. Àhi ana tay ahkado : « Humi ahkado : “Nak ti *Bay gədəkani ya amara ni tək, day ti məhətay maslaŋa nahaŋ aw ?” » ²⁰ Nahkay nday nəkəŋ tàra tiŋjikia ka Yezu a ti təhi : « Zəŋ bay məbaray mis ni əslərbiyu leli afa gayak ti məhuk : “Nak ti Bay gədəkani ya amara ni tək, day ti məhətay maslaŋa nahaŋ aw ?” »

²¹ Ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àbu ahəŋgaraba mis a kay ya təbesey do na akaba mis kay ya seteni təniviyu ana tay na. Àhəlikaba eri ana ndam wuluf a kay daya. ²² Kələŋ gani àhəŋgrifəŋ ana ndam ya Zəŋ əslərkibiyu tay ni. Àhi ana tay ahkado : « Dəgum kàŋgahadumi ana Zəŋ ere ye ti kərəm ni akaba ya kicəm ni. Humi ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dəra təsawadəy lala, ndam ambəlak tiŋia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis məmətani təŋgaba ; ndam taləga day ticia Ma Məweni Sulumana. ²³ Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

²⁴ Ndam ya ti Zəŋ əslərkibiyu tay ka Yezu ni tàra təsləka ti Yezu əzlapaki ke Zəŋ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huđgili vu ti ga mipibiyu mam ? Kərəmbiyu ti mavram ya aməđ adadəy ni tək ? ²⁵ Do ni ti kədəgum kərəmbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani akaba zlam gatay àbu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ²⁶ Ay ti kədəgum kərəmbiyu ti mam ? Kərəmbiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefít aw ? Iy, naŋ gani. Nəhi ana kəli nahəma, naŋ ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefít a. ²⁷ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu, Melefít àhi ana Bay gədəkani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahaŋ kama gayak

ti məslamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefít əslərbiyu ni ti Zəŋ. ²⁸ Nəhi ana kəli keti : Zəŋ ti àtama mis ya tiwi tay na dek àna gədəkana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti naŋ gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefít bu ni ti àtama naŋ a. ²⁹ Mis dal-dalani ni akaba ndam *məhəl hadam ni təgəskabə ma ge Zəŋ na. Təsara Melefít ti naŋ jireni, nahkay nday gani təwaya ti Zəŋ *məbaray tay. ³⁰ Ay ti ndam *Feriziyəŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefít ni təgəskabu ere ya Melefít awayay avi ana tay ni ndo, nahkay təwayay ti Zəŋ məbaray tay ndo. »

*

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nɔgurfəŋ tay kà way ? Nday akada way ? ³² Nəhi ana kuli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahaŋ təhi ana ndahaŋ ni ahkado : “Miv̄ia slelim ana kuli a, day kəhəbʊmfəŋ ndo ; m̄idia limis ge kisim ana kuli a, day kitəwəwəŋ ndo.” ³³ Nədam nahkay ti adaba Zeŋ bay məbaray mis ni ərə. ərə ti əzum *dipen do, ɛsi zum do. Nahkay lekələm kədəmum seteni əniviyu. ³⁴ Nu *Wur ge Mis ti ni nərə. Nərə ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay lekələm kədəmum nu zal huđ, nəvi vu goro ana zum. Kədəmum nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ. ³⁵ Ay ti ndam ya təgəskabu məsər zlam ge Melefit ni dek təsərə Melefit əsərə zlam eded̄in a. »

Yezu naŋ a ahay ga Simu zal Feriziyen ni bu

³⁶ Eslini zal *Feriziyen nahaŋ slimi gayan Simu əzalu Yezu afa gani a magam ga məzumkabu zlam. Yezu ərə enjua ti əhuriyu a ahay vu, tənjəki ka məzum zlam. ³⁷ Wal hala nahaŋ əbu a kəsa gani nani bu. ərə ɛcia ti Yezu naŋ əvu azum zlam a ahay bu afa ga zal Feriziyen ni ti ərəkioru əna tersel a kolombu sulumani bu.† ³⁸ ərə əhuriya a ahay ni va ti ɛcik kələŋ ga Yezu, kə gəvay ga asak gayan, naŋ əbu etəwi. Naŋ əbu etəwi ti yam tuway gayan ni əbara asak ga Yezu a cərəd, mək wal ni ətəmadkia yam tuway na əna məhər ga ahər gayan a ; kələŋ gani əfəki ma ka asak ga Yezu, † mək əbəki tersel ni ka asak ni. ³⁹ Zal Feriziyen ya əzalu Yezu afa gani ni ərə ɛpia nahəma, əhi ana ahər : « Naŋ hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit do. Tamal naŋ bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ti akal əsərə wal hini ya enjifin ni ti naŋ wal hala. » ⁴⁰ Yezu ərə əsərə ere ye ti naŋ ajalay a ahər gayan bu na ti əhi ahkado : « Simu, ma goro əbu nawayay nəhuk. » Simu nakəŋ əhi : « Dəm, məsi. » ⁴¹ Mək Yezu əhi : « Mis ndahaŋ cə təkəla duwa afa ga zal nahaŋ a ; bələŋ gani əkələy jik diŋ diŋ zlam, naŋ nahaŋ ni ti ni jik kru kru zlam. ⁴² Nday cecəeni siŋgu əfəŋ kə tay ga məpəlani bi nahəma, bay ga duwa ni əhi ana tay cəeni : “Kəpələmu duwa goro ni va ba.” » Yezu əhi ana Simu nakəŋ keti : « E kidin gatay cəeni ni bu ni ti way aməgri səs̄i kay ana bay ga duwa ni way ? » ⁴³ Eslini Simu əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Nətəmahay maslaŋa ya ti təmbərfəŋ siŋgu kayani ni. » Yezu əhi : « Ma gayak ti jiri. »

⁴⁴ Eslini Yezu əmbatkiyibu ma ka wal ni mək əhi ana Simu ahkado : « Kipi wal hini do aw ? Ka ya ti nəhərəya a ahay va afa gayak a ni ti kəcəhubiyu yam ga *məbaray asak ndo. Ay wal hini ti əbaru asak əna yam tuway a mək ətəmadkua əna məhər ga ahər gayan a. ⁴⁵ Nak kəgru sa əna məfəku ma ka tuwər ndo. Ay ti wal ni kwa nəhərəya əmbərəŋ məfəku ma ka asak ndo. ⁴⁶ Nak kəgəskabu nu əna magraku amal ka ahər ndo. Ay ti wal ni əbəkua tersel ka asak a. § Nahkay nəhuk nahəma, əgrua səs̄i a kay, əwaya nu a kay, nani dek ti adafaki zlam magudarani gayan kayani ni məmbərfaŋana. Ay ti maslaŋa ya ti zlam magudarani gayan gəzit mək təmbərfəŋa ni ti əwayay bay ya əmbərfəŋa ni kay do. » ⁴⁸ Mək Yezu əhi ana wal ni : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. » ⁴⁹ Nday ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni tərə ticia ma gayan na ti təhi ana ahər : « Way hini ku zlam magudarani ge mis

† **7:37** Kolombu gani nani ti təgray əna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay. † **7:38** Məfəki ma ke mis ti adafaki mawayavani ahkay do ni magray səs̄i. § **7:46** Ka sarta gani nani ti, ka ya ti təzalakabu mis ga məzum zlam mək maslaŋa gani enjia afa gatay ni ti təcəhibiyu yam ga məbaray asak, təgri sa ana məfəki ma ka tuwər, akaba tagraki amal ka ahər. Ay zal Feriziyen ni əgri zlam nday nani ana Yezu ndo.

nəŋgu ambərfəŋja ni way ? » ⁵⁰ Eslini Yezu àhi ana wal ni ahkado : « Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka àna sulumani gayan a. »

8

Wál ya tadəboru Yezu ni

¹ Yezu òru a kəsa gəđákani akaba a kəsa ci6-ci6beni vu, àcahi zlam ana mis, àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay. Ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni tòru akaba naŋ, ² wál ndahaŋ day tòru akaba naŋ. Wál nday nani ti Yezu àgariaba seteni ana ndahaŋ e kidiŋ gatay ba, ndahaŋ ti ni àhəŋgaraba tay a arməwər ba. Slimi ga wál nday nani nday hi : bəlaŋani Mari ya təzalay Mari ga kəsa Magadala ni. Naŋ ti Yezu àgariaba seteni adaskəla. ³ Nahaŋ ni Zeni wal ga Səza ; Səza gani nani zal asak ga bay *Erot. Nahaŋ ti ni Səzeŋ akaba wál nday ndahaŋ kay. Ka gani nani wál nday nani təbu təjənakı ata Yezu akaba ndam gayan kru mahar cəeni ni àna elimeni gatay gatayani.

Bay mabəhad hilfi ga zlam (Meciyə 13.1-9 ; Mark 4.1-9)

⁴ Eslini mis təsləkabiya a kəsa gərgərani ba dek, tərəkia ka Yezu a. Təra təcakalava ti Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. Naŋ àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi bu. Nahkay mis təcəlki, eđidiŋ day təndaba. ⁶ Bal gani keti àdəgoru ka pəlad ya had àhəcaki ni, nahkay ka ya ti àfətaya nahəma, àhərabə adaba yam àhəci. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya, àbu adək nahəma, adak ni tēŋgecekabá. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Ku ahàr gani bəlaŋ tekeđi bəza agray diŋ. » Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àzlacay, adəm : « Maslaŋa ya ti slimı àfəŋ ge mici zlam nahəma, mici lala ! »

Yezu adəm ma àna ma gozogul ti kamam (Meciyə 13.10-17 ; Mark 4.10-12)

⁹ Ndam madəbay Yezu ni təhi ahkado : « Dəfiaba ma *gozogul na ana leli a. Awayay adəmvaba mam ? » ¹⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti Melefit àdəfikiaba zlam maŋgahani àki ka Məgur gayan na ana kəli a, ti kəsərum. Ana mis ndahaŋ ti àdəfikiaba ana tay a vay-vay ndo. Àhi ana tay àna ma gozogul ciliŋ. Melefit àgray nahkay ti “Ku tamal taməŋjaləŋ ka zlam nəŋgu ni, ti pi ba ; ku tamal təbi slimı ana pakama nəŋgu ni ti ci ba.” * »

Yezu adəfaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na (Meciyə 13.18-23 ; Mark 4.13-20)

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ma *gozogul ni awayay adəmvaba ti nahkay hi : hilfi ga zlam ya təbəhad ni, àzavu akaba pakama ge Melefit. ¹² Mis ndahaŋ təbu, nday akađa divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ti ciə pakama ge Melefit a, ay *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a ahàr ba. Awayay ti təfəki ahàr ke Melefit ba. Adaba tamal təfəki ahàr ke Melefit ti Melefit ahəŋgay tay. ¹³ Mis ndahaŋ day təbu, nday akađa pəlad ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ti ciə pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani. Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbəruv vu do, akađa ge sliri ya ti tòru a had vu do ni. Nahkay ti

* 8:10 Izayi 6.9.

təfəki ahār ke Melefıt ga hayəjanı cilin. Ka ya ti ticia zləzladana ti təmbərən, təfəki ahār va do həya. ¹⁴ Mis ndahañ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti ədiyu a huđ ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefıt a ti təgəskabu. Ay ku tamal təgəskabá nənğu ni, majalay ahār kay arıva ana tay a, təjalaki ahār ke elimeni akaba zlam ndahañ ya tigi eri ni. Zlam nday nani təngecekabu zlam akada ga adak ni ; ndam nday nani təbu akada ga zlam ya əbia bəza ti bəza gani təndəh ndo ni. ¹⁵ Hilfi ga zlam ya ədəguru ka huđ sulumani ni təzavu akaba mis ya məbərıv gatay sulumani, tawayay Melefıt ni. Nday gani ticia ma ge Melefıt na ti əgəjazlki ahār ka tay do. Nahkay takoru əna nəñ kama kama, təmbərən do, tagray zlam sulumani akada ga zlam ya ti abi bəza ni. »

Pakama əki ke cəngel

(Mark 4.21-25)

¹⁶ Yezu əhi ana tay keti : « Maslaña ya ti ebeftey cəngel ti ahəmbaki mandaray, ahkay do ni afıyu a zuh slalah vu ni ti əbi. Afəkad ka məlan zəjanı sawağ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge cəngel ni. ¹⁷ Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti manğahani ni dək amanğazlavu, zlam ya ti madafani fağ do ni dək emicıvu vay-vay daya. ¹⁸ Nahkay bumi slimi lala ahəmamam ti kicəm pakama ni. Adaba maslaña ya ti zlam gayan əbu ni ti atəvikıvu. Ay maslaña ya ti zlam gayan əbi nahəma, ku zlam gəzıteni ya ti ədəm əngəta ni day atəzafəña. »

Məğ ga Yezu akaba bəza ga məğ ga Yezu

(Meciy 12.46-50 ; Mark 3.31-35)

¹⁹ Eslini ata məğ ga Yezu akaba bəza ga məğ ga Yezu tərəkia ka Yezu a. Təra tıñjia ti tıslıki mərakiani disl koksah adaba mis təvu ka məlan gani nani daldal. ²⁰ Nahkay mis təhikabıyu ma, təhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. » ²¹ Yezu nakəñ əhəngriyəñ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Mmawa akaba bəza ga mmawa nahəma, nday ya ti təbi slimi ana pakama ge Melefıt, mək tagray təwi əna nəñ ni. »

Yezu azlacaki ka aməd

²² A vad nahañ Yezu əcəliyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay nəñ ni, əhi ana tay : « Tokumum, mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » Nahkay nday nakəñ təsləka. ²³ Nday təbu takoru ti Yezu ədiya e dəwir va dəñ. Ka ya ti nəñ əvu e dəwir bu ni ti aməd gədəkani əkəzlabıyu ka ahār ga yam ni, mək yam ni əvabəsliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvü wudak, nahkay gəzit akal tizi kədəp. ²⁴ Eslini ndam madəbay nəñ ni təhədəkfəñjiyu, tēpidək nəñ, təhi : « Gədəkani, gədəkani, məbu miji timey ! » Yezu nakəñ əra əpidəkva ti əzlacaki ka aməd ni akaba ka yam ya ti acəloru agavəla ni bəra. Əra azlaca nahkay ti aməd ni əmbrəñ makəzlani, yam ni day əmbrəñ madadani, yam ni əgia dəgika. ²⁵ Yam ni əra əgia dəgika ti Yezu əhi ana ndam madəbay nəñ ni ahkado : « Kəfımkı ahār do ni ti ahəmamam ? » Ndam madəbay nəñ ni anğwaz əwəra tay a dal-dal, adaba ere ye ti tipi ni əgria ejep ana tay a əsabəy. Təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Nəñ hini ti way ? Aməd akaba yam day əhi ma ana tay, ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni a kay ana zal Zerasa a

(Meciy 8.28-34 ; Mark 5.1-20)

²⁶ Nday nakəñ tıñjiyu ke ledi ga dəluv ni. Ledi nani ka huđ Zerasa, ndeva ndeva akaba huđ *Gelili. ²⁷⁻²⁸ Zal nahañ əbu ga kəsa nani ; seteni tənıviyu a

ahàr vu, àpəsa àbakabu zlam ndo, àndəhad a ahay bu ndo daya. Məlanə gayanə ti e kidinə ge mindivinə bu. Àra èpia Yezu nanə àbu ahəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti àzlah kay kay, àrəkia. Àra ènjikia ti àbəhadī mirdim, àdəd kè meleher gayanə. Àhi àna zlahay ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit nanə agavəla drinə ti kadəbafua mam ? Nəgruk kam-kam, kəgru daliya ba ti. »²⁹ Àdəm nahkay ti adaba Yezu àhi ana seteni ni : « Həraya a maslanə hini ba. » Zal nani ti kwa ahaslani seteni ni àgray nanə sak kay. Ka ya ti nanə àbu agray nanə ni ti mis təwəla àna jejirbi a, təbiviya sisel a asak va akaba təjəga nanə a. Akaba nani dek ètiri ndo, èhəfəkaba zlam ya təwəl nanə àna nanə na, mək seteni ni àzoru nanə a huf gili vu.³⁰ Zal seteni ni àra àhia ana Yezu a « Kəgru daliya ba » ti Yezu àhi : « Slimi gayak way ? » Àhi : « Slimi goro Gaslka. » Àdəm nahkay ti adaba seteni təniviya kay.³¹ Eslini seteni nday nani təbu təgri kam-kam ana Yezu, təhi : « Kəgaroru leli e *evidə gadəkani vu ba ti.† »

³² Mədrəs təbu kay təzum zlam ka ahar bəlanə a həma bu. Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, məhuriviya ana mədrəs tegani ti. » Mək Yezu nakənə àvi divi gani ana tay.³³ Yezu àra àvia divi gana ana tay a ti seteni ni təslakiaba ana zal nakənə a, təcəlivu a ahàr vu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dek təndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a.³⁴ Ndam məjəgay mədrəs ni tàra tipia ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, təngəhadīoru ma gani ana ndam ya a kəsa bu ni akaba nday ya ti e gili ni.³⁵ Mis tàra ticia ma na ti təhəraya ge mipi ere ye ti àgravu na, tərəkia ka Yezu a. Tàra tinjia ti tipu zal ya ti seteni təslakiaba ni, àngaba ègia sulumana, nanə manjəhadani digusa ka gəvay ga asak ga Yezu, məbakabu azana gayanə ka vu. Tàra tipia nanə a ti àngwaz àdəgakia ka tay a dal-dal.³⁶ Eslini mis təbu, tipia ga Yezu ya àhəngaraba zal ya seteni təniviya na, təngəhadī ma gani ana mis ya tàra ni.³⁷ Ndam ga had Zerasa dek tàra ticia ma gani nana ti təhi ana Yezu məsləka ka had gatay a, adaba àngwaz àdəgakia ka tay a əsəfay. Nahkay Yezu àhuriya a slalah ga yam ni vu, awayay əsləka.³⁸ Eslini zal ya ti seteni təslakiaba ni àhi ahkado : « Nadəboru kur ti. » Yezu àhi : « Aha ! Sləka,³⁹ ŋguru a magam gayak, kàru kəngəhadī ere ye ti Melefit àgruk ni dek ana mis. » Nahkay zal nakənə əsləka, ōru àngəhadī ere ye ti Yezu àgri ni dek ana ndam ga kəsa ni dek.

*Yezu ahəngaraba wal nahanə akaba wur dahalay a
(Meciya 9.18-26 ; Mark 5.21-43)*

⁴⁰ Yezu àngoru gwar ke ledi ga dəluv ni akaba ndam mədəbay nanə ni. Tòru tinjua ti mis dal-dal təgəskabá Yezu àna məmərana, adaba nday dek təbu təjəgay nanə.⁴¹ Eslini zal nahanə nanə àbu, slimu gayanə Zayros, nanə gadəkani ga ahay ga *mahəngalavū Melefit, àrəkia ka Yezu a, àbəhadī mirdim grik meleher ndif ana had kə asak ga Yezu. Àhəngalay nanə, àhi mōru a magam afa gani,⁴² adaba wur gayanə awayay amət. Wur nani ti wur dahalay, vi gayanə agray kru mahar cə. Zal nani ti wur gayanə nahanə àbi.

Yezu nanə àbu akoru afa gani ti mis dal-dalani ni təvelinjia ahàr a, məsufani tekeđi əsuf koksah.⁴³ Eslini wal nahanə àbu, mimiz əsləkafəŋa agray vi kru mahar cə. [Ègwejelekaba zlam gayanə a dek afa ga ndam məsər haf a ay ti] maslanə bəlanə əsliki mahəngaraba nanə a ndo.⁴⁴ Nahkay wal ni àhədəkfəŋbiyu

† 8:31 Evidə gadəkani ti məlanə ya tədəm a huf ga had vu ni. Melefit aməbiyu seteni dek e evidə gani vu hayanə, kəlanə gani ka mandav ga məlanə ti amatrađkivu tay ga kanəyani.

kà Yezu gwar kələŋ, ènjifin kà ma ga azana gayan. Àra ènjifin ti mimiz ya aslakafəŋa ni àmbrəŋ nan, wal ni àngaba huya. ⁴⁵ Eslini Yezu àdəm : « Way ènjifu way ? » Ku way way do àdəm : « Nu do, » mək Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gəđakani, mis ni damkulkul timey ! » ⁴⁶ Yezu àdəm : « Aha ! Mis ènjifua, adaba nəsəra njəda goro àhəŋgaraba maslaŋa. » ⁴⁷ Wal ni àra àsərkia àbu koksah nahəma, àrəkia ka Yezu a àna mægəgərani sla6 sla6, àbəhadī mirdim meleher ndi6 ana had, àŋgəhadaya ere ye ti àzəkuyu nan ti minjifin kà azana ga Yezu ni kè meleher ge mis na dek. Àŋgəhadaya gayan ya àngaba huya ni ana tay a daya. ⁴⁸ Eslini Yezu àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani. »

⁴⁹ Ka ya ti Yezu nan àbu azlapay nahkay ni ti maslaŋa nahan ènjia. Maslaŋa gani nani àsləkabiya afa ga gəđakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, àhi : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kīwisiri ahàr ana məsi va ba. » ⁵⁰ Yezu àra ècia ma nana ti àhi ana Zayros ahkado : « Àŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr cilin, Melefit amahəŋgaraba nan a. » ⁵¹ Nahkay tōru afa ga Zayros nakəŋ.

Yezu òru ènjua ti àcafəŋa mis a dek ga məhuriyani a ahay vu akaba nan a. Àvi divi ana ata Piyer, Zəŋ, Zek akaba bəŋ ga wur ni ata mən ga wur ni ga məhuriyani akaba nan cilin. ⁵² Mis ya təbu eslini ni dek təbu tagray deləhə, titəwi wur ni. Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Kītəwəm ba. Wur ni àmət ndo, nan àbu enji dəwir timey. » ⁵³ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefin, adaba təsəra wur na àməta àndava. ⁵⁴ Eslini Yezu àzay ahar ga wur ni, àzalay nan, àhi : « Wur goro ni, pidekvu. » ⁵⁵ Àra àzala wur na nahkay ti sifa àŋgiva ana wur na mak ècik cəkwađ huya. Eslini Yezu àhi ana tay tēvi zlam məzumani. ⁵⁶ Ere ye ti àgravu ni àgria ejep ana ata bəŋ ga wur nday ata mən ga wur na àsabay. Ay Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ma gani ana maslaŋa ba. »

9

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cəeni ni (Meciya 10.5-15 ; Mark 6.7-13)

¹ A vad nahan Yezu àzalakabu ndam gayan kru mahar cəeni ni, àvi njəda ana tay ga misliki magariaba seteni weley weley do dek ana mis a akaba ga mahəŋgaraba mis a. ² Awayay aslėroru tay ga məhi pakama ana mis àki ka *Məgur ge Melefit akaba ga mahəŋgaraba ndam ga arməwər a. ³ Àhi ana tay ahkado : « Kəđəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku aday, ku mbolu, ku zlam məzumani, ku siŋgu. Kəhəlum endəwi cə cə ba daya. ⁴ Ay tamal maslaŋa àhəliya kəli a ahay va afa gana nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatam ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ⁵ Ka mələŋ ya ti akəhurumiyu, təgəskabu kəli do nahəma, sləkumaba a kəsa nani ba. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had kà asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. »

⁶ Nday nakəŋ təhalvu, təsləka təhiuru *Ma Məweni Sulumani ana mis a kəsa gərgərani bu dek ; təhəŋgaraba ndam ga arməwər a ka mələŋ ya ti tōru na dek.

Pakama ya tədəmki ka Yezu ni ahəli ahàr ana bay Erot (Meciya 14.1-12 ; Mark 6.14-29)

⁷ Erot bay Gelili ni àra ècia pakama ge mis ya ti tədəmki ka Yezu na dek ti àhəlia ahàr a, adaba mis ndahan tədəm Yezu ti nan Zəŋ bay məbaray mis ni,

* 9:5 Mətukkaba had ga kəsa kà asak a ti adafaki təmbər bu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

ànggaba e kisim ba. ⁸ Mis ndahan ti ni tédám Eli bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni àngzavuvu. Mis ndahan keti tédám nan bilin ga ndam ya tàhəngaray pakama ge Melefit ahaslani ni, ànggaba e kisim ba. ⁹ Eslini Erot zla ti àdám ahkado : « Nèkelkia ahàr ke Zeñ a, ay ti maslanja ya ti nici təzlapaki ni ti nani way ? » Nahkay ti awayay mîpi Yezu.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciya 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Zeñ 6.1-14)*

¹⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni təsləkabiya ka məlan ya Yezu əsləroru tay na. Tàra təsləkabiya ti tənğəhadıaba ere ye ti tğrabiya na dek. Eslini Yezu nakəñ àhəl tay ka ahàr gatay cilin, tòru gwar a kəsa nahan vu ; slimi ga kəsa ni Beceyda. ¹¹ Mis dal-dalani ni tàra ticia Yezu àdoru a Beceyda ti tédəboru nan a asak vu. Tàra tınjikia ka Yezu a ti Yezu nakəñ àgəskabu tay, əzlapiki ka Məgur ge Melefit ana tay, àhəngaraba ndam ya tēbesey do na daya.

¹² Fat àra àndəhadà ahàr a zla nahəma, ndam madəbay nan kru mahar cəeni ni təhadəfəñjiyu, təhi ahkado : « Hi ana mis ni dek təsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tòru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tédəboru zlam məzumani akaba məlan mandəhadani, adaba ahalay ti leli a huđ gili bu. »

¹³ Eslini Yezu àhəngrifəñ ana tay, àdám : « Lekuləm lekuləmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəñ təhəngrifəñ, təhi : « *Dipeñ əfəñ kə leli zlam təkivu kilif cə cilin. Kawayay ti mòru məsukumibiyu zlam məzumani ana mis dekeni hini aw ? » ¹⁴ Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. Yezu nakəñ àhi ana ndam madəbay nan ni : « Humi ana mis ni ti tənğəhadà njəlukluk kru kru zlam, kru kru zlam. » ¹⁵ Ndam madəbay nan ni tğray ere ye ti nan əhi ana tay ni. Nahkay mis ni tənğəhadəkabu njəlukluk. ¹⁶ Eslini Yezu nakəñ àhəl dipen zlamani təkivu kilif cəeni ni, àmənjoru e melefit vu, əgri səsı ana Melefit əki ka zlam məzumani nday nani. Àra əgria səsı a ti əsekaba, əbi ana ndam madəbay nan ni ti tidi ana mis dal-dalani ni. ¹⁷ Mis ni dek təzum təzum, tərəhkaba. Kələn gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvü hətək kru mahar cə àna nan.

*Piyer adəm Yezu nan Krist Bay gəđakani ya amara ni
(Meciya 16.13-19 ; Mark 8.27-29)*

¹⁸ A vad nahan Yezu nan əbu cak, ahəngalay Melefit. Ndam madəbay nan ni day təbu eslini. Yezu əhindifinja ma kà tay a, əhi ana tay ahkado : « Mis dal-dalani ya tadəbay nu ni ti tédám nu ti nu way ? » ¹⁹ Nday nakəñ təhəngrifəñ, təhi : « Mis ndahan tédám nak Zeñ bay məbaray mis ni, mis ndahan tédám nak Eli, mis ndahan ti ni tédám nak bilin ga ndam ya təhəngaray pakama ge Melefit ahaslani ni, ànggaba e kisim ba. » ²⁰ Eslini nan nakəñ əhi ana tay keti : « Lekuləm ti kədəmmum nu ti nu way ? » Piyer àhəngrifəñ, əhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gəđakani ya Melefit əslərbiyu ni. »

*Yezu adəm aməmət mək aməngaba e kisim ba
(Meciya 16.20-28 ; Mark 8.30-9.1)*

²¹ Yezu àra əcia ma ge Piyer na ti əhi ma ana tay àna ləgay, àdám ahkado : « İy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslanja ba simiteni. » ²² Əhi ana tay keti : « Ahàr àdám nu *Wur ge Mis ti nəcakay daliya dal-dal. Nday gəđakani ni, gəđakani ga ndam *məngəlabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a huđ ga vad mahkərani bu anəngaba e kisim ba. »

²³ Eslini àhi ana tay dek ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm māmbrəŋ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya kəlavad, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mibeseey. Tamal mis awayay madəbay nu ti mągray nahkay. ²⁴ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgur sifa gayan, awayay àmət ba ni ti emiŋŋ. Maslaŋa ya ti emiŋŋ sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawan, aməmət day-day do. ²⁵ Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na dek mək əjiŋa ahàr gayan a ti elimeni gani aziaya mam ? ²⁶ Nu Wur ge Mis ti anara àna njəda goro a, ga Baba goro a, akaba ga *məslər gayan *njəlatani na. Tamal maslaŋa aŋgwaz awər naŋ, adəm naŋ mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka ya ti anara ni anədəm naŋ mis goro do. » ²⁷ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, e kidiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahaŋ atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day kwa. »

*Vu ga Yezu ambatvu kə meleher ga ndam madəbay naŋ ni
(Meciŋ 17.1-8 ; Mark 9.2-8)*

²⁸ Agray gosku sekw ka ahàr ga pakama gayan ya àdəm ni zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ, təcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefit. ²⁹ Ka ya ti naŋ àbu ahəŋgalay Melefit nahəma, eri gayan ni àmbatvu nahaŋ, azana ka vu gayan day tigia bəc-bəc talla, ahəlabə eri a wərut. ³⁰ Eslini huya mis ndahaŋ cə təbu təzlapay akaba Yezu, nday nani ata Məwiz nday ata Eli. ³¹ Nday təbu tipivu a masladani ge Melefit bu. Təzlapaki ka məmət ga Yezu ya amoru məmət a Zerazalem ge mendeveriŋ təwi ya Melefit àvi ni. ³² Nday təbu təzlapay nahkay ti ata Piyer ti ni dəwir àza tay a. Tàra tēpidəkva ti tīpi masladani ga Yezu akaba mis cəeni micikeni akaba naŋ ni. ³³ Ka ya ti ata Məwiz nday ata Eli təbu tasləkafəŋa kà Yezu a nahəma, Piyer àhi ana Yezu : « Gədakani, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər : bəlan gayak, bəlan ge Məwiz, bəlan ti ni ge Eli. » Àdəm nahkay ti adaba àsər ere ye ti àdəm ni do. ³⁴ Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti məguduŋguduŋ àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Ka ya ti məguduŋguduŋ ni àhərkiaya ka tay a ni ti ndam *madəbay Yezu mahkərani ni aŋgwaz adəgakia ka tay a. ³⁵ Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məguduŋguduŋ ni bu, àdəm : « Naŋ hini ti wur goro, nədaba naŋ ga məgru təwi a. Gəsumiki pakama. » ³⁶ Dəŋgu ni àra àhənday va do ni ti tīpi Yezu naŋ bəlan ka ahàr gayan. Ka gani nani nahəma, ndam madəbay Yezu mahkərani ni tənəhadə àna ma gana te-te a, təhi ana maslaŋa ndo.

*Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋ a
(Meciŋ 17.14-18 ; Mark 9.14-27)*

³⁷ Həjəŋ gani Yezu akaba ndam madəbay naŋ mahkərani ni təndaya ahàr a həma ni ba. Tàra təhəraya ti mis dal-dal tərəkia ka Yezu a. ³⁸ E kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu ni ti zal nahaŋ naŋ àvu, àzlah, àdəm : « Məsi, kam-kam nahəŋgalay kur, mənəjuki ka wur goro ni ti adaba wur goro nahaŋ àbi. ³⁹ Seteni àniviyu a ahàr bu, agəs naŋ, azlah huya, adadəy naŋ kay kay, guzləbuc krup-krup a ma bu. Agəsa naŋ a ti agri daliya dal-dal, àmbrəŋ naŋ weceweci do. ⁴⁰ Nəhəŋgala ndam madəbay kur na ti təgariaba, ay ti tisliki ndo. » ⁴¹ Eslini Yezu àdəm : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do, lekələm ndam magudar zlam ! Nu anənəhadə akaba kəli kaŋgaya waw ? Nu enebesì ana kəli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana bəŋ ga wur ni : « Zəbiya wur na ahalay a. » ⁴² Wur ni naŋ àbu arəkia ka Yezu a ti seteni ni àdi naŋ ana məlan, adadəy naŋ kay kay. Eslini Yezu àzlacaki ke seteni ni, agariaba ana wur na, mək àvi wur ni

ana bənjani ni. ⁴³ Mis ye eslini ni tàra tìpia ti njəda ge Melefít àgria ejep ana tay a dal-dal, adaba njəda gani nani àtama zlam ndahaŋ a dek.

*Yezu adəmki ma ka daliya ya atəgri ni
(Meciya 17.22-23 ; Mark 9.30-32)*

Ere ye ti àgray ni dek àra àgria ejep ana mis na dek, nday təbu təzlapaki kekileŋa ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni : ⁴⁴ « Nawayay nəziaba azay slimi ana kuli a, cəm lala, àgəjəzłki ahàr ke kuli ba. Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu. » ⁴⁵ Pakama ga Yezu ya adəm ni ti ndam madəbay naŋ ni ticiaba ndo. Hud ga ma gani nani ti maŋgəkhiani ka tay, ti ticiaba ba. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifiŋa ma na.

*Gədəkani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?
(Meciya 18.1-5 ; Mark 9.33-37)*

⁴⁶ A vad nahaŋ ndam *madəbay Yezu ni təbu tagray gejewi. Tədəm ahkado : « E kidiŋ geli bu ni ti way gədəkani àtam mis ndahaŋ ni way ? » ⁴⁷ Yezu àra àsəra majalay ahàr gatay na ti àzay wur gəziteni, àfəkad kà gəvay gayəŋ, ⁴⁸ mək àhi ana tay : « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur hina azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a daya. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a nahəma, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. Nahkay bay ya ti naŋ gəziteni e kidiŋ gekuli bu dek, èsli mis ndahaŋ ni do ni ti naŋ nani gədəkani sawəŋ. »

*Maslaŋa ya ti àcafaŋa kuli kà zlam a do ni ti agriki təwi ana kuli
(Mark 9.38-40)*

⁴⁹ Eslini Zeŋ əzłapay, àhi ana Yezu ahkado : « Gədəkani, mìpia maslaŋa nahaŋ a, àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay mədəm macafəŋa naŋ a, adaba naŋ mis geli do. » ⁵⁰ Ay ti Yezu adəm : « Kəcumfəŋa naŋ a ba, adaba maslaŋa ya ti àwayay magudar təwi gekuli do nahəma, agriki təwi ana kuli. »

Yezu naŋ àbu akoru a Zerəzalem, ndam Samari təgəskabu naŋ do

⁵¹ Sarta ga Yezu ènjia ga morona e melefít vu wudək nahəma, àzay divi ga moroni a Zerəzalem, adəm ere ye ti acafaŋa naŋ ga morona ni ti àbi. ⁵² Nahkay àsləruru mis kama gayəŋ gwar ka had Samari. Nday təbu ka ahàr divi ti təhuriyu a kəsa nahaŋ vu ga maslamalikabu məlaŋ. ⁵³ Ay ndam ga kəsa nani təwayay məgəskabu naŋ do, adaba ticia naŋ àbu akoru a Zerəzalem palam. ⁵⁴ Ndam madəbay naŋ ata Zek, Zeŋ tàra ticia pakama nana ti təhi ana Yezu : « Bay geli, kawayay ti məhi ana aku ti mādaya e melefít ba, məzumaba tay a waw ? »

⁵⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àmbatkibiyu ma ka tay, àləgi ana tay. ⁵⁶ Mək təzay divi ga moroni a kəsa nahaŋ vu.

*Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni
(Meciya 8.19-22)*

⁵⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru e divi bu nahəma, zal nahaŋ àrəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Ka məlaŋ ya akoru ni dek ti anadəboru kur. » ⁵⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki † təbu àna evid gatay, edidiŋ day təbu àna lala gatay, ay nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlaŋ mandəhadani bi. »

⁵⁹ Yezu àhi ana maslaŋa nahaŋ : « Dəbabiyu nu. » Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi : « [Bay goro,] vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ⁶⁰ Eslini Yezu àhi :

† 9:58 Mbiki ti mis ndahaŋ tədəm « mbiti. »

« Ndam ya tàwayay maɗɓabay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. Nak ti ru kàhi ma ga *Məgur ge Melefit ana mis sawaŋ. »

⁶¹ Maslaŋa nahaŋ keti àhi ana Yezu : « Naɗɓabay kur, Bay goro ni. Ay ti vu divi nakoru nəgria sa ana ndam ga huɗ ahay goro a day. » ⁶² Yezu àdəm : « Maslaŋa ya ti awayay agray tawi ga Məgur ge Melefit mək ajalaki ahàr ka zlam ndahaŋ ni ti naŋ akada bay ya ti atəhad vədaŋ àna sla mək aməŋjoru kələŋ ni. Maslaŋa nani ti àgray tawi ga Məgur ge Melefit koksah. »

10

Yezu aslar mis kru kru adəskəla mahar cə

¹ Bay geli àday mis ndahaŋ kru kru adəskəla mahar cə, * awayay asləroru tay cə cə ti tōru enji gayan a kəsa vu ka mələŋ ya naŋ amoru ni dək. ² Àhi ana tay : « Mis ya ti tici pakama goro faŋ ndo ni nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz zlam a vədaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vədaŋ ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vədaŋ gayan ni bu. ³ Dəgum. Nihi ti nəsləroru kəli e kidiŋ ge mis vu akada ga bəza təmbak e kidiŋ ga kərá gili bu ni. ⁴ Kəhəlum zlam ba, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka. Kicikəm e divi bu ga məgri sa ana mis ba daya. ⁵ Wudaka kəhurumiya a ahay vu afa ge mis lu nahəma, dəmum : “Melefit məgri sulum gayan ana huɗ ahay hini.” ⁶ Tamal mis sulumani àvu a ahay gani nani bu ni ti sulum ge Melefit ya kəɗəmum ni anjəhadki. Tamal mis sulumani àvu bi nahəma, sulum ge Melefit ya kəɗəmum ni aŋgəkia ke kəli a. ⁷ Ka ya ti kəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina həya. Kəmbatum ahay nahaŋ ba. Zlam məzumani akaba zlam miseni ya ti təvi ana kəli dək ni ti zumum, səm : adaba bay magray tawi ti agəski təvi endif gayan. ⁸ Ka ya ti kinjumiya a kəsa va mək təgəskabá kəli a nahəma, zumum zlam ya təvi ana kəli ni, ⁹ həŋgarumaba ndam gatay ya təbesey do na, humi ana ndam ga kəsa gani : “*Məgur ge Melefit ènjikia ke kəli a.” ¹⁰ Ay tamal ti kinjumiya a kəsa va mək təgəskabu kəli do nahəma, cikəma a dalaka ba. Humi ana tay : ¹¹ “Ku had ga kəsa gekəli nəŋgu ni məslədikaba ana kəli ka asak geli a.† Nahkay ti kəsərum Melefit day àmbrəŋa kəli a. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, sərunki Məgur ge Melefit ti ènjia.” » ¹² Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom nəŋgu ni seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kà tay a ni ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni do. »

Ndam ga kəsa ya təfəki ahàr ka Yezu do ni atasay cicihi

(Meciyu 11.20-24)

¹³ Yezu àdəm keti : « Akəsəm cicihi, ndam Koraziŋ ! Akəsəm cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nəgra zlam a kay ya mis tìpi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nəgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidon nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani tàmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tábakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tənjàhafa e viti ba. † ¹⁴ Ay ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidon a ni ti

* **10:1** A wakita ndahaŋ bu təcəm mis kru kru adəskəla. † **10:11** Məslədikaba had ga kəsa kà asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, tàwayay tay va do. ‡ **10:13** Məbakabu buhu akaba manjəhadani e viti bu ni ti adafaki mis titəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

ngulum emisli gekuli ni do. ¹⁵ Lekulum ndam Kafarnahum, kàhumi ana ahàr akədægum e melefít vu aw ? Aha ! Akədægum ti ka məlanj ge *kisim sawan. »
¹⁶ Àhi ana ndam madəbay nanj ni : « Maslanja ya ti èciikia ma ana kuli a nahəma, ècukia ma ana nu a daya. Maslanja ya ti àgəskabu kuli ndo nahəma, àgəskabu nu ndo daya. Maslanja ya ti àgəskabu nu ndo ni ti àgəskabu Bay ya ti àslərbiyu nu ni ndo daya. »

Mis kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya

¹⁷ Ka ya ti nday kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya ni ti nday àna məmərani. Təhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ku seteni tekeđi ticiikia slimi ana leli a ka ya ti məhi ma ana tay àna slimi gayak ni. » ¹⁸ Eslini Yezu àhəngarfənj, àhi ana tay ahkado : « Nu nìpia *Seteni a ka ya ti adəbiyu e melefít bu akada ga avər ya abay aku na. ¹⁹ Cəm day : nəvia njəda ana kuli ga masawadəkiani ka zlam ya a had akaba ka andra məbal mis a ; nəvia njəda ana kuli a àtama njəda ga Seteni zal ezir na dek. Nahkay aranja àbi amagrakivu ke kuli bi simiteni. ²⁰ Ku tamal nəvia njəda nana dek ana kuli a, seteni ticiikia slimi ana kuli a nəngu ni, kəmərumbu azuhva nani ba. Mərumbu ti adaba Melefít àbəkia slimi gekuli ka wakita gayan e melefít ba ni sawan. »

Yezu azləbay Melefít

(Meciya 11.25-27 ; 13.16-17)

²¹ Ka sarta gani nani Yezu nanj àbu amərvu dal-dal àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur məlanj ya e melefít bu akaba məlanj ya a ga had ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəngahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam akaba ka ndam ya tjeŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ciβ-ciβeni na sawan. Iy Bəba goro ni, kəgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna nanj a palam. »

²² Àdəm keti : « Baba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslanja ya àsər Wur ge Melefít nanj way ni ti maslanja gani àbi ; si Bəjani cilinj. Yaw maslanja ya àsər Bəj goro nanj way ni ti maslanja gani àbi, si nu Wur gayan akaba ndam ya ti nu Wur gayan ni nawayay nədəfiki nanj ana tay ni cilinj. »

²³ Eslini Yezu nakənj àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay nanj ni, àhi ma ana tay, nday ka ahàr gatay cilinj. Àhi ana tay ahkado : « Ay lekulum ti mərumbu, adaba kəbum kipəm zlam hini àna eri gekuli ! ²⁴ Nəhi ana kuli : Ndam mahəngaray *pakama ge Melefít akaba bəbay kay ya ahaslani ni təwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tìpi ndo. Təwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti tici ndo. »

Zal Samari sulumani

²⁵ Eslini zal nahanj àbu, nanj bay *məsər Wakita ge Melefít, awayay ahəlfənja eyə kà Yezu a. Nahkay ècikaba, àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nəgray mam day mam ? » ²⁶ Yezu nakənj àhəngrifənj, àhi : « Məwiz àbəkia mam e *Divi ge Melefít bu mam ? Kici mam a huđ gani bu mam ? » ²⁷ Zal nakənj àhəngrifənj, àhi : « Àbu məbəkiani : “Wayay Bay Melefít gayak àna huđ bəlanj, àna sifa gayak dek, àna njəda gayak dek akaba àna majalay ahàr gayak dek. Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni daya akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” Š » ²⁸ Yezu àhi ahkado : « Kàhəngarfənja kigena. Tamal kəgray nahkay ti sifa gayak amandav day-day do. »

²⁹ Eslini bay mäsər Wakita ge Melefıt ni awayay ti Yezu ägəski nañ ka pakama ba, nahkay àhi ana Yezu : « Ndam ya ti nu nàbu akaba tay ni ti ndamam ? » ³⁰ Yezu àhi keti : « Zal nahañ àsləka a Zeruzalem a, nañ àbu akoru a Zeriko. Ka ahàr divi nahəma, ndam abra tàhərkiaya, tàhəlfəña zlam a dek, təzləb kivu nañ, təmbər bu nañ bəlah àniviyu a məbər uv hišek hišek cilin. ³¹ Zal nahañ ti ni nañ àbu akoru àna divi gani nani ka mäsər gayan do. Nañ nani ti bay *manğalabakabu mis akaba Melefıt. Àra èpia zal nana bəlah a ti àsivü nğə, àsləka zlam gayan a. ³² Zal nahañ day àra gwar eslina, nañ ge dini ge *Levi. Àra ènjia, èpia zal nana bəlah a ti àsivü nğə daya, àsləka zlam gayan a. ³³ Ay ti zal nahañ nañ àbu akoru gwar e divi gani nani bilegeni. Nañ zal Samari, akoru àna azonğu. Àra ènjia ka məlan nana ti àdi ahàr ana zal nakəñ nañ bəlah a. Àra èpia nañ a ti àsia cicihi a dal-dal. ³⁴ Nahkay nañ nakəñ àhədəkfəñiyu, àzaya amal akaba zum a, àbiki ka ambəlak ni mək àwəliki àna azana. Kələñ gani àzəkiyu nañ ka azonğu gayan ni, àzoru nañ a ahay ya ndam mirkwi tanjəhadvü ni vu, àfi ahàr eslini. ³⁵ Hajəñ gani ti àhəliaya jik a cə ana bay ga ahay ga ndam mirkwi nakəñ a, àhi ahkado : “Fi ahàr ana zal hini. Tamal kijnkiva sinğu ka ahàr gani hina nahəma, anasləkabiya ti nara nəpəluk.” »

³⁶ Eslini Yezu nakəñ àhi ana bay mäsər Wakita ge Melefıt ni ahkado : « Kihindifua ma, kədəm ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni ti ndamam. Yaw, e kidin ge mis mahkərani ni bu ni ti hu, way nañ àbu akaba zal ya ti ndam abra təzləb ni way ? » ³⁷ Nañ nakəñ àhəñgrifəñ, àhi : « Maslanja ya nañ àbu akaba nañ ni ti bay ya ti àjənaki nañ ni. » Yezu àhi : « Nak day ru kagra y akada gayan ni. »

Ata Marta nday ata Mari

³⁸ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təbu takoru e divi bu ni ti təhuriyu a kəsa nahañ vu. Eslini wal nahañ slimi gani Marta àzaloru Yezu a magam afa gani, mək Yezu nakəñ öru àhuriyu afa gani. ³⁹ Marta gani wur ga məñani walani àbu, slimi gani Mari. Yezu nañ àbu azlapay ti Mari nakəñ nañ àbu manjəhadani digusa a ga had kə gəvay ga asak gayan, abi slimi ana ma gayan ya ti adəm ni. ⁴⁰ Ka gani nani ti təwi ga hud əhay gərgəri kay təbu tiviyikaba ahàr ana Marta. Nahkay zla nahəma nañ nakəñ àrakia ka Yezu a, àhi : « Bay goro, wur ga mma ni ambərki nu ke təwi ni dek ti àbəlafuk aw ? Hi ma ti məjənaki nu zla aw ! » ⁴¹ Ay Bay geli nakəñ àhəñgrifəñ, àhi : « Marta, Marta, zlam kay təhəluk ahàr, tiviyəkaba ahàr a daya. ⁴² Ay zlam ya ti àgəski magrani ni ti bəlan cilin. Mari àdəkiba zlam ya àbəlay magrani na. Nahkay maslanja amazəfəña do simiteni. »

11

Yezu acahi mahəngalay Melefıt ana ndam madəbay nañ ni (Meciyə 6.9-13 ; 7.7-11)

¹ A vad nahañ Yezu ahəngalay Melefıt ka məlan nahañ. Àra èndeverinja ti bilin e kidin ga ndam madəbay nañ ni bu àhi : « Bay geli, Zəñ àchahia mahəngalay Melefıt ana ndam madəbay nañ na. Nak day cahı mahəngalay Melefıt ana leli ti. » ² Yezu àhi ana tay : « Ka ya ti kahəngalum Melefıt ni ti dəmum :

“Baba, mis dek təgəskabu nak njəlata ti ; kàra kəzum bay gayak e kidin geli bu ti.

³ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kəlavad ti.

⁴ Mbərfəña zlam magudarani geli ni kə leli a,

akada geli ya mambərfənja zlam ge mis ya tğudari ana leli ni dek kà tay a ni ti. Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba ti.»

⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Mazay mazavu gani, bi maslanja e kidin gekuli bu nanj abu àna zləba gayan, akoru afa ga zləba gayan ni a hud ya vad, ahi ahkado : “Zləba goro ni, kəlu *dipej mahkər ti ⁶ adaba zləba goro nahan əsləkabiya e mirkwi a ədua ahər a, ay ti zlam əfu ga məviani bi.” ⁷ Bi zləba gayan ni ahəngrifənbuyu, əhibiyu : “Kiviyu ahər ba ! Nəzləkva mahay a əndava, mändəhadə akaba bəza. Nisliki micikabana ga mədukaya zlam a do.” ⁸ Ay nəhi ana kəli nahəma, ara ecikaba avi ere ye ti ehindilin ni dek. Ecikaba avi ti adaba nanj zləba gayan cilin do, avi ti adaba əmbrəj mihindilini ndo palam. ⁹ Nahkay nəhi ana kəli : Hindəm zlam. Kihindəma ti Melefıt aməvi ana kəli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəngətum. Zalum Melefıt. Kəzaluma nanj a ti aməwəli ana kəli, aməzləkiaba mahay ana kəli a. ¹⁰ Adaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefıt avi. Ku way way do adəbay zlam, anğət. Ku way way do azalay, Melefıt awəli, azləkiaba mahay a. ¹¹ Bi wur ara afa gayak, nak bəjana, ehindiluka kilif a ti kəvi kilif do, kəvi gavan sawan aw ? Aha ! ¹² Ahkay do ni bi ara ehindiluk eysli ti kəvi andra məbal mis aw ? Aha ! ¹³ Lekələm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekələm ndam magudar zlam nəngu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekuli a. Ay ti Bəj gekuli Melefıt nanj e melefıt bu, nanj sulumani ti magray gayan ahəmamam ? Nanj ti tamal maslanja ehindilinə Məsuf Njəlatana nahəma, aməvi ededın. »

*Yezu ata Seteni tənəhadkəbu do
(Meciya 12.22-30 ; Mark 3.22-27)*

¹⁴ A vad nahan Yezu əgariaba seteni ana zal nahan a. Seteni nani acafənja maslanja nana ga mazlapana. Seteni ni əra əsləkabiaba nahəma, zal nakənj əzlapay huya. Mis dal-dalani ye eslini ni tğra ejep gana dal-dal. ¹⁵ Ay mis ndahan e kidin gatay nani bu tədəm : « Yezu əgariaba seteni ana mis a ni ti àna njədə ge *Belzebəl bay ge seteni ni. » ¹⁶ Mis ndahan ti ni tawayay təhəlfənja eya a ti məgudar zlam, təhi ahkado : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kəgray ni ti kəgray àna njədə ge Melefıt. »

¹⁷ Ay ti Yezu əsara majalay ahər gatay a əndava. Nahkay əhi ana tay : « Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takadvu e kidin gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had gani etigi ahər. Nahkay ahay ga ndam ga had gani nani atəmbəd ; ndahan atəmbədkiyu ka ndahan. ¹⁸ Lekələm kədəmum nu nagariaba seteni ana mis a ni àna njədə ge Belzebəl a ; tamal nahkay ti njədə ge *Seteni edeva ; əgia nahkay ti anğoru kama ti ahəmamam ? ¹⁹ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njədə ge Belzebəl a ti ndam gekuli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njədə ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekuli gekuleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kədəmum ni ti ma ga malfadə. ²⁰ Nagariaba seteni ana mis a ti àna njədə ge Melefıt sawan. Goro ya nagray nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefıt ənjkia ke kəli a əndava. »

²¹ Yezu ədəm keti : « Tamal ti mis njədə-njədani nanj abu àna zlam ahar gayan, ajəgay ahay gayan ti, təhəlfənja zlam gayan a koksah. ²² Ay tamal maslanja nahan atəma nanj àna njədə ərəkia, azləb nanj nahəma, ahəlfənja zlam ahar gayan gani ya ədəm ajəgay ahay gayan àna nanj na dek. Ahəlfənja zlam ahar na ti, ahəlfənja zlam ga ahay gayan ndahan na dek daya, edi ana mis. ²³ Maslanja ya ti nanj əbi akaba nu bi nahəma, nanj zal ezir goro. Maslanja ya ti əjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawan. »

Seteni àsləkiaba ana mis a ti, anġwiviyu tata

(Meciy# 12.43-45)

²⁴ « Ka sarta ya ti seteni àsləkiaba ana mis a ni ti, akoru a huđ gili vu ka məlanġ ya ti yam àbi ni, adəbay məlanġ manjəhadani. Tamal ànġġət məlanġ manjəhadani do ni ti adəm : “Nġulum nənġuvoru a arəġ goro ni vu zlam goro.”
²⁵ Àra ənjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəġ ni məslədabana, maslamalabana lala. ²⁶ Eslini naġ nakəġ asləka, akoru azalakivabiyu seteni ndahaġ adəskəla, nday nani dek tətam naġ àna cuday. Mək nday dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəġ ni bu. Nahkay maslanġa nani ti manjəhadġ gayanġ ni egi nġulum gayanġ ya ahaslani ni keti. »

Məmarani ge jiri

²⁷ Ka ya ti Yezu naġ àbu azlapay nahkay ni ti wal nahaġ e kidinġ ge mis macakalavani ni bu àdi ana zlahay, àhi : « Wal ya ti ewi kur, kisi duwa gayanġ ni ti məmərnu. » ²⁸ Ay Yezu àhəġgrifəġ, àhi : « Aha ! Təmərnu ti ndam ya ti tici pakama ge Melefit mək təġəskabu, tagray təwi àna naġ lala ni sawaġ. »

Ere ye ti Melefit àdafaki àna Zonas ni

(Meciy# 12.38-42)

²⁹ Eslini mis təbu təcakalavabiyu kà ġəvay ga Yezu àkivu. Nday təbu təcakalavu nahkay ti Yezu adəm : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam. Tihindi ere ye ti mis tipi day-day ndo ni, ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməġri ana tay do simiteni. Melefit amədəfikia ana tay ere ye ti adafaki àna Zonas ni cilinġ. ³⁰ Zonas nahəma, Melefit adəfikia zlam ana ndam Niniv àna naġ a. Nu *Wur ge Mis day Melefit amədəfikia zlam ana nday ye e hini vu ni àna nu. ³¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəġa seriya kè mis a dek nahəma, bay walani ya àġur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adəba mam, bay gani nani ècickbiyu kwa kè sliri ga məlanġ ga mara məbi slimi ana pakama ga Saloməġ bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Saloməġ àna ġədəkana ti kəsərnu do aw ?
³² Ka fat ge seriya nani ti ndam Niniv day eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adəba mam, ndam Niniv tàra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna ġədəkana ti kəsərnu do aw ? »

Ere ye ti avi masladani ana vu ni

(Meciy# 5.15 ; 6.22-23)

³³ Yezu adəm keti : « Maslanġa ya ti ebeftey ceġel mək anġah, ahəmbaki zlam ni ti àbi. Afəkad ka məlanġ zaġani sawaġ, adəba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceġel ni. ³⁴ Eri gayak asladay vu gayak akada ge ceġel ya asladay məlanġ ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek àbu a masladani bu. Ay tamal eri gayak lala do nahəma, vu gayak dek e ziġ-zinġeni bu. ³⁵ Tamal kədəm nak kəbu a masladani bu ni ti jalay lala ; bi nak kəbu e ziġ-zinġeni bu sawaġ. ³⁶ Tamal ti vu gayak dek a masladani bu, palahar gani nahaġ àvu e ziġ-zinġeni bu bi nahəma, vu gayak dek amələbu a masladani bu, akada ka ya ti ceġel asladuk məlanġ ni. »

Ndam Feriziyəġ akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ni

(Meciy# 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

³⁷ Ka ya ti Yezu èndeveriġa mazlapana ni ti zal *Feriziyəġ nahaġ àzalu ru naġ afa gani ga məzum zlam. Yezu nakəġ àra àhuriya ti ànjəki ka məzum zlam

³⁸ mənjdəf məbaray ahar àna divi gani. Zal Feriziyen ni àra èpia nahkay ti àgrìa ejep a. ³⁹ Eslini Bay geli àhi ahkado : « Lekuləm ndam Feriziyen nahəma, kabarumfəna aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a huđ gekuli bu ni ti akal akaba cuday cisl cisl. ⁴⁰ Muru gekuli ni ! Melefit Bay ya ti àgraya aləŋ ga zlam a ni ti àgraya huđgana daya. Nahkay do aw ? ⁴¹ Vumi zlam ya a huđ ge hijiyem gekuli bu akaba a halaf gekuli bu ni ana ndam talaga. Tamal kəgrum nahkay ti zlam gekuli dek amələbu njalata.

⁴² « Ay lekuləm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba ata azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekeđi, kəbum kəzumiaba bilin a huđ ga kruani ba ana Melefit a. Ay ti lekuləm kəgrum jiri do, kəwayum Melefit do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti magray jiri akaba mawayay Melefit, day kwa ti kəgrum zlam ndahaŋ ya Məwiz ədəm grum ni. ⁴³ Lekuləm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba kawayum mənjdəhdəvani e kərsi ga gəđakani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu, kawayum ti mis təgri sa ana kuli a gosku bu kə meleher ge mis dek daya. ⁴⁴ Akəsüm cicihi, adaba lekuləm akada mindiviŋ mebesveni ya mis təsər mələŋ gani do, təcəlki ni. »

⁴⁵ Zal nahaŋ, bay *məsər Wakita ge Melefit, àra ècia pakama ga Yezu na ti àhi ahkado : « Məsi, kədəm nahkay ti kindivia leli a daya timey. » ⁴⁶ Yezu àhi : « Lekuləm ndam *məsər Wakita ge Melefit day akəsüm cicihi, adaba kəfumkiyu zlam mədəsani ke mis, ku weleher tekeđi kəfumfəŋiyu ga məjənaki tay do. ⁴⁷ Akəsüm cicihi, adaba kədezləmkiyu mindiviŋ ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala. Ambatakani do təbazl tay ti ata bəŋ gekuli. ⁴⁸ Nahkay kədəfumki kəgəsümkabá təwi ga ata bəŋ gekuli ya təgray na : nday təbazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit na, lekuləm ti ni kədezləmkiyu mindiviŋ gatayani. ⁴⁹ Azuhva nani ti Melefit àna məsər zlam gayan ni ədəm : “Anəslərikaboru ndam mahəŋgaray pakama goro akaba ndam asak goro ana tay. Ay atəgəskabu ndam ya ti anəslərikaboru ana tay ni do ; atabazl ndahaŋ, ndahaŋ ti ni atəgri daliya ana tay.” ⁵⁰ Seriya gani amədəđki ka ndam ye e hini vu ni, adaba ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya təbazl tay kwa ka mənjdəki ga mələŋ ni kala nday təbazl tay, ⁵¹ tənjdəki ka Abel, təbazlbıyü duk ànıva ana Zakari a. Təkəđ Zakari ti e kidıŋ ga mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ata mələŋ *njalatani ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. * Nəhi ana kuli nahəma, seriya amədəđki ka ndam ye e hini vu ni azuhva mis nday nani ya təbazl tay ni dek. ⁵² Lekuləm ndam məsər Wakita ge Melefit ni ti akəsüm cicihi, adaba kəzləkumıva mahay ana mis a, kawayum ti təsər Melefit ba. Lekuləm lekuləmeni day kəhurumiyu do, kəcumfəŋa ndam ya tawayay məhuriyani na daya. »

⁵³ Yezu nakaŋ àra àharaya a ahay ya naŋ əvu ni ba ni ti ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni tədəbay naŋ àna pakama, təzümkiya bəruv a dal-dal. Tənjdəki ke mihindifıŋa zlam a gərgəri kay, ⁵⁴ təbu təhəlfəŋa eyə a, tawayay ti təgəski naŋ ka ma magudarani.

12

*Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ni ba
(Meciyə 10.26-27)*

* **11:51** A Wakita ge Melefit ga ndam Zude ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənjdəki gani (Mənjdəkiani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

¹ Ka sarta gani nani nahəma, mis təcakalava agray dəbu ehimeya. Nday kay nahkay ti mis ndahaŋ təcəlki ka asak ge mis ndahaŋ adaba mələŋ mafakad asak əbi. Eslini Yezu əhi ma ana ndam madəbay naŋ ni enji. Əhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen ni : gatay ya taŋgah majalay ahər gatay magədavani ni ti əgia akada miwisiŋ a. ² Ay zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ³ Nahkay ma ya ti kədəmum a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu ni dek ti emicivu vay-vay a mələŋ masladani bu. Ma ya ti kəhumiviyu ana mis e slimi vu lekuləm məzləkumkabu ahay ni ti atəzlah əna ma gani nani ka ahər ga həma. »

*Grumfəŋa aŋgwaz kə Melefit a cilin
(Meciy# 10.28-31)*

⁴ Yezu ədəm keti : « Nəhi ana kəli ndam goro ni, kəgrumfəŋa aŋgwaz kə ndam ya takad mis na ba, adaba tamal təkada mis a ti təgrikivu arəŋa nahaŋ koksah. ⁵ Nədəfiki bay ya ti kəgrumfəŋa aŋgwaz a ni ana kəli : bay nani ti bay ya ti tamal əkada mis a ti esliki mizligiyu naŋ a *dəluy ga aku vu ni. Bay nani ti Melefit. Iy nahkay, nəhi ana kəli, grumfəŋa aŋgwaz a ti kə naŋ.

⁶ « Təbu təsəkum eđiđiŋ ciβ-ciβeni zlam əna siŋgu cə bi aw ? Ay səruma eđiđiŋ nday nani ti ku biliŋ day əgəjəzli ahər ke Melefit do. ⁷ Lekuləm day ku məhər ga ahər gekəli nəŋgu ni Melefit əcalaba dek. Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku eđiđiŋ kay day kətamura tay kə eri ge Melefit a. »

*Ahər ədəm mədəm leli ndam ga Yezu
(Meciy# 10.32-33 ; 12.32 ; 10.19-20)*

⁸ Yezu ədəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal ədəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ga *məslər ge Melefit. ⁹ Ay maslaŋa ya ti ədəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anədəm naŋ mis goro do kə meleher ga məslər ge Melefit. ¹⁰ Maslaŋa ya ti ədəmku ma magədavani ka nu, nu Wur ge Mis ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayan nana. Ay maslaŋa ya endivi *Məsuf Njəlatani ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayan na do simiteni. ¹¹ Atagrafəŋa seriya kə kəli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ba, akaba kə meleher ga bəbay ahkay do ni kə meleher ga ndam ga ŋgumna. Ka ya ti tagrafəŋa seriya kə kəli a nahkay ni ti pakama ya ti akədəmum ga mahəŋgay ahər gekəli ni ti əhəli ahər ana kəli ba ; ¹² adaba mam, ka sarta gani nani ti Məsuf Njəlatani amədəfiki ere ye ti akədəmum ni ana kəli. »

Ma gozogul əki ka bay ge elimeni ya əsər zlam do ni

¹³ Eslini zal nahaŋ e kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu əhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wur ga mmawa əhəla elimeni ga bəŋ geli ya əmbribu ana leli na dek. Hi ti mədufəŋa ere gani goro a ti. » ¹⁴ Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Way əfiyu nu bay magray seriya ga midikaba zlam ana kəli a way, wura ? » ¹⁵ Eslini Yezu nakəŋ əhi ana mis ni dek ahkado : « Bumvu slimi ana ma ge elimeni, kəwayum ba. Adaba mis naŋ əbu əna sifa ti azuhva zlam ya əfəŋ ni do. Ku elimeni gayan kay nəŋgu ni əvi sifa do. »

¹⁶ Əhi ma ana tay əna ma *gozogul, ədəm ahkado : « Bay ge elimeni nahaŋ əbu nahəma, vədəŋ gayan təbu, zlam ənjəkia dal-dal. ¹⁷ Əhi ana ahər : “Nihi guvur goro təhəca ti anəbəviyu zlam ni ti a mam vu mam ? Nagray hi ti ahəmamam ?” ¹⁸ Mək ədəm : “Ere ye ti nagray ni ti nihi : nembedkaba guvur goro na dek, nələmvaya gadəkana ndahaŋ a. Nahkay anəbəviyu hay goro ni

akaba zlam ndahañ ni dek. ¹⁹ Mæk anəhi ana ahàr : Maslaña goro ni, zlam gayak àvu kay manğahani ge vi ehimeyeni. Nihi ti pəsaba, zum zlam, si zlam, gray wuməri zlam gayak.” ²⁰ Ay ti Melefit àhi : “Nak kəsər arañə do, kani kani a ga məlavad kara kəmət. Nahkay zlam gayak ya kəñgahkabu dek ni ti way aməzum way ?” ²¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti anğahikabu elimeni ana ahàr gayañ gayañani ni ti nañ day ere ye ti agrakivu ni ti nahkay, adaba kè eri ge Melefit ti nañ bay ge elimeni do. »

Kàjalumki ahàr ka zlam ga duniya ba
(Meciya 6.25-34)

²² Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nañ ni ahkado : « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manğəhad gekəli bu ni ti nğay akəzumum mam akaba akəbumkabu mam ti kàjalum ba, àhəli ahàr ana kəli ba daya. ²³ Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁴ Nğa pəm nğarama day nimi : tizligi zlam do, təbaz zlam do. Guvur gatay àbi, məlañ məbiyu zlam gatay ndahañ day àbi. Ku nday təbu nahkay nənggu ni, Melefit nañ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekələm ti kətamum edifin ferek-ferek do waw ? ²⁵ Way e kidin gekəli bu esliki mədəkiviyyu vad àkivu ke vi gayañ ku gəzit àna majalay ahàr gayañ way ? Àbi ! ²⁶ Ay tamal kisləmki magray ere hini gəziteni ni do nahəma, kajalumki ahàr ka zlam ga manğəhad gekəli nday ndahañ ni ti kamam ? ²⁷ Jalum ahàr day ! Vay-vay ga zlam ya təfət a vədañ bu ni ti təgray təwi do, tələmkabu azana do daya. Ay nəhi ana kəli nahəma, ku Salomon àna elimeni gayañ ni dek tekeđi àbakabu azana ya ti àbəlay akada vay-vay bəlañ ni ndo. ²⁸ Zlam ya təfət a vədañ bu kani, hajəñ təbiyu tay a aku vu ni tekeđi Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal nañ àbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kəli amatam gatay ni do waw ? Lekələm ti kəfumki ahàr ke Melefit lala do ni ti kamam ? ²⁹ Lekələm ti kədəbum zlam məzumani akaba zlam miseni ba ; zlam nday nani àhəli ahàr ana kəli ba. ³⁰ Nday ya ti tadəbay zlam nday nani dek kalavad ni ti ndam ga *duniya ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. Ay lekələm ti Bəñ gekəli Melefit àsəra ere ya àhəcikivu ana kəli na. ³¹ Dəbum ti *Məgur ge Melefit sawañ. Nahkay zlam ndahañ ni dek day Melefit aməvikivu ana kəli. ³² Anğwaz àwər kəli ba, bəza tambak goro ni, adaba àbəlafəña kà Bəñ gekəli Melefit ga məvi Məgur gayañ ana kəli a. »

Elimeni ya a hud melefıt bu ni
(Meciya 6.19-21)

³³ « Səkumumoru zlam gekəli ti kəbumi sinğ gani ana ndam talaga. Nahkay ti akələbum àna elimeni e melefıt bu. Elimeni nani àndav day-day do, mbolu gani àgədavu day-day do daya. Eslini e melefıt bu ni ti ndam akal tōru koksah, ganğu day təbi ga magudar zlam bi. ³⁴ Adaba məlañ ya ti elimeni gekəli àvu ni ti kajalumki ahàr ti ka məlañ gani nani. »

Njəhadum eri, slamatumvu lala
(Meciya 24.43-51)

³⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Ahàr àdəm kəbumkabu azana ge təwi, kəbumi slimni ana ceñgel gekəli ti aku àmətkia ka tay a ba. ³⁶ Njəhadum akada gani ndam majəgay ahay ka ya ti bay ya təgri təwi ni àdoru ka wuməri ga maday wal ni. Təbu tajəgay nañ ; tamal àsləkabiya, àzala tay a nahəma, təzlakiaba mahay a. ³⁷ Tamal bay ya təgri təwi ni àsləkabiya, àdi ahàr ana ndam gayañ ni nday eri, nday təbu tajəgay nañ nahəma, ndam nday nani təmərvu. Nəhi

ana kəli nahəma, bay ahay ni aməbakabu azana ge təwi gayan, aməhi ana tay tənjuhada ga məzum zlam a, amara məvi zlam məzumani ana tay. ³⁸ Ku tamal əsləkabiya əna hud ya vad ahkay do ni ge dəna, ədi ahər ana tay nday eri, təbu tajəgay nañ ti təmərnu.

³⁹ « Cəm day, tamal bay ahay əsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məzləl nañ na ti əmbrəñ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁰ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu *Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahər do ni. »

⁴¹ Eslini Piyer əhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ma *gozogul ya kədəm ni ti kəhi ana leli tək, kəhi ana mis dek aw ? » ⁴² Bay geli əhəñgrifəñ, əhi ahkado : « Bay magray təwi lala, andikabu ana bay ya agri təwi ni, əsəra zlam a ni ti way ? Maslaña nani ti bay ya ti nañ agri təwi ni əmbrəñ tay ga hud ahay gayan dek a ahar vu. Əmbrəñ təwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri təwi ndahañ əna sarta gani daya. ⁴³ Bay magray təwi nani ti tamal bay ya nañ agri təwi ni əsləkabiya, ədi ahər, nañ əbu agray təwi lala nahəma, bay məgri təwi nani aməmərnu. ⁴⁴ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri təwi ni aməmbrivu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁵ Ay bi bay magray təwi ni əhi ana ahər ahkado : “Bay ya ti nəgri təwi ni əsləkabiya weceweci do.” Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu təwi ni ; ku zal ku wal day azləb. Azum zlam zlam gayan, esi zum dal-dal, eviyi ahər. ⁴⁶ Nañ əbu agray nahkay ti bay ya təgri təwi ni aməsləkabiya ka fat ya bay məgri təwi ni əjalaki ahər ndo ni, əna njemdi ya ti əsər do ni. Eminjia ti amatraəb nañ dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahañ ya ti təfəki ahər ndo ni. »

⁴⁷ Yezu ədəm keti : « Tamal bay magray təwi əsəra ere ye ti bay ya agri təwi ni awayay na, əslamalavu ga məgri təwi nani do nahəma, bay ahay ni aməzləb nañ dal-dal. ⁴⁸ Ay tamal ti bay magray təwi ni əsər ere ye ti bay ahay ni awayay ni do, agray ere ye ti bay ahay ni awayay do ni ti, bay ahay ni aməzləb nañ kay do. Maslaña ya ti təvia zlam a kay ni ti etihindifnə kay daya. Maslaña ya ti təmbriva zlam kay a ahar va nahəma, etihindifnə kay ətama ge mis ndahañ na. »

*Yezu edekaba mis a
(Meciyə 10.34-36)*

⁴⁹ Yezu ədəm keti : « Ere ye ti nəzəbiyu a duniya vu ni ti aku. Nawayay nihi ti aku ni məbeftəvu həya. ⁵⁰ Mis atəgru daliya kay, daliya nani ti emigi *baray goro nahañ. Nisliki məjəgani do, nawayay ti baray nani məğravu həya. ⁵¹ Lekələm kədəmum nu nəra a duniya va ti, ti mis tənjuhəd e kidin gatay bu əna sulumani aw ? Aha ! Nəhi ana kəli, nəra ti ga məzəbiyu hirvu sawañ. ⁵² Nahkay mis zlam a hud ahay bu etihirvu. Mis mahkərani ni etici ma ge mis cəeni ni do, mis cəeni ni day etici ma ge mis mahkərani ni do. Anjəki ti nihi həya. ⁵³ Bəñ ga wur emici ma ga wur gayan zalani do, wur ni day emici ma ga bəñani do. Məñ ga wur emici ma ga wur gayan dahalayani do, wur ni day emici ma ga məñani do. Məñ ga zal emici ma ga wal ga wur gani do, wal ni day emici ma ga məñ ga zal gayan ni do. »

*Ahər ədəm məsərur ere ye ti Melefıt agray ni
(Meciyə 16.2-3)*

⁵⁴ Yezu əhi pakama nahañ ana mis dal-dalani ni, ədəm ahkado : « Tamal ti kərəma makləbasl gwar ka dəluv gədəkana ti kədəmum avər ara atəd həya, mək agravu ededin. ⁵⁵ Tamal ti kərəma aməd akəzlabiyu gwar egezi ti kədəmum endif ara agray, mək agravu ededin. ⁵⁶ Lekələm ndam jireni

do, adaba kəmənjumoru agavəla ahkay do ni ka had ti kəsəruma ere ye ti amagravu na. Ay ere ye ti Melefıt agray nihi ni ti kəsərım do ni ti kamam ? »

*Ngalumbu e kidın geküli bu
(Meciya 5.25-26)*

⁵⁷ Yezu adəm keti : « Ere ye ti abəlay magrani ni ti lekələm lekələmeni kəsərım kaba do ni ti kamam ? ⁵⁸ Tamal ti maslanja akoru abəhadkuk mirdim, kəbum kədəgumkaboru afa ga bay nahəma, nğalumbu ka ahər divi. Tamal ti kəngalumbu ndo nahəma, maslanja nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya. Bay ni aməvi kur ana zal slewja, mək zal slewja ni aməfiyu kur a danğay vu. ⁵⁹ Nəhuk nahəma, mənjad məpələba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a danğay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bəlan nənğu ni, si kəpələba kwa. »

13

Tamal kəmbatımkaba manjəhad geküli a do ni ti akəmətım

¹ Ka sarta gani nani mis ndahan tərəkia ka Yezu a. Təra tinjia ti təhi ma əki ka ndam Gelili ndahan. Nday nani ti Pilet abazl tay ka ya ti tislınja zlam ana Melefıt ni. ² Yezu əhi ana mis ni : « Ndam Gelili nday nani ya Pilet abazl tay ni ti, lekələm kədəmım nday ndam magudar zlam tətım ndam Gelili nday ndahan ni dek aw ? ³ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana küli, tamal lekələm kəmbatımkaba manjəhad geküli a do nahəma, akəmətım dek akada ga ndam nday nani.

⁴ « Yaw nazay mazavu ga zlam nahan keti : mis kru mahar azlalahkərani ya ahay zəbalani a Siluwe əmbədkia ka tay a, əngələdkaba tay a ni ti kicım do aw ? Lekələm kədəmım nday ndam magudar zlam tətım ndam Zeruzalem nday ndahan ni dek aw ? ⁵ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana küli, tamal lekələm kəmbatımkaba manjəhad geküli a do nahəma, akəmətım dek akada ga ndam nday nani. »

Ma gozogul əki ka mən ga wərıv ya əwi bəza ndo ni

⁶ Eslini Yezu əhi ma ana tay əna ma *gozogul, əhi ana tay ahkado : « Zal nahan əjav mən ga *wərıv a vədan gayan bu. Ay ka ya ti əra ga məpalay bəza gana ni ti bəza təfən bi. ⁷ Eslini əhi ana bay məgri təwi ga vədan ni ahkado : “Tegi agray vi mahkər, nədəm nara napalay bəza ga wərıv hini, ay ti bəza təfən bi. Keleba, agudaru vədan masakani ti kamam ?” ⁸ Ay bay magray təwi ga vədan ni əhənğrifən, əhi ahkado : “Bay goro, mbrən e vi hini hayan. Nara nilifınja had a tekesl, mək nabafən argwa. ⁹ Nahkay ti bi emiwi bəza kama ; tamal əwi bəza do kekilenja ti ekikeleba.” »

Yezu ahənğaraba wal dəra nahan a

¹⁰ A vad *məpəsabana nahan ba ni ti Yezu nan əbu acahi zlam ana mis a ahay ga *mahənğalavü Melefıt bu. ¹¹ Wal nahan nan əbu eslini, əbesey do agray vi kru mahar azlalahkər. Seteni nahan əğudara nan a, əhəbkia alən a, nahkay wal ni əsliki micikabana koksah. ¹² Yezu əra epia nan a ti əzalay nan, mək wal nakən arəkioru. Öru ənəa ti Yezu əhi ahkado : « Wal hini, nəhənğaraba kur a arməwər gayak ni ba, » ¹³ mək əbəkı *ahar. Nahkay wal nakən əcikaba jik huya, tata ənəkı ka mazləbay Melefıt.

¹⁴ Gəfakani ga ahay ga mahənğalavü Melefıt ni əra epia ga Yezu ya ti əhənğaraba wal na a vad məpəsabana ba ni ti əzumkia bərıv a. Nahkay əhi ma ana mis ya təbu eslini ni, adəm ahkado : « Kəsərıma vad əbu muku ga

magray tæwi gekæli. Nahkay dæguma ti tâhəŋgaraba kæli a vad nday nana ba. Kədæguma a vad mæpəsabana ba ba. » ¹⁵ Bay geli àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Lekælum ti ndam jireni do. Way e kidiŋ gekæli bu a vad mæpəsabana ba ti èpiceheya sla gayan a ahkay do ni azoŋgu gayan a dæksla ba, àzoru àwibiyu yam do ni way ? ¹⁶ Ay wal hini ti nanj wur hud ga Abraham, *Seteni àwèlkabá nanj a vi kru mahar azlalahkær àmbəŋ nanj ndo. Nahkay ti tēpiceheba nanj a vad mæpəsabana ba ba waw ? » ¹⁷ Yezu àra àdéma pakama na nahkay ti mimili àdægakia ka ndam ezir gayan na dæk. Ay mis dal-dalani ya tæbu eslini ni dæk tæbu tæmarvu azuhva zlam gayan ya agray ni dæk, adaba zlam gani nani ti mis tīpi day-day ndo.

Hilfi ga zlam gəziteni akaba miwisin

(Meciy# 13.31-33 ; Mark 4.30-32)

¹⁸ Yezu àdəm keti : « Məgur ge Melefiti ti àzavu akaba mam ? Nəgurfəŋ ti kà mam ? ¹⁹ Àzavu akaba hilfi ga zlam gəziteni ya mis azay, ezligi e dini gayan bu ni. Afətaya ti adæk gədakani akada ga məŋ ga zlam ni : edidŋ tagraviyu lala gatay a ahar gani vu. »

²⁰ Yezu àdəm pakama nahanj keti, àdəm : « Nəgurfəŋ *Məgur ge Melefiti ti kà mam ? ²¹ Àzavu akaba *miwisin : wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudatay àna nanj ni. Nahkay miwisin ni ewisinaba humbu na dæk. »

Mahay misliceni

(Meciy# 7.13-14, 21-23)

²² Yezu nanj àbu akoru a Zerəzalem. Ka ya ti ènjua a kəsa gədakani va ahkay do ni a kəsa ci6-ci6eni va ni ti acahi zlam ana mis. ²³ Eslini maslanja nahanj èhindifŋ ma, àhi ahkado : « Bay goro, mis ya ti Melefiti amahəŋgay tay ni ti nday kay do ededŋ aw ? » Nahkay Yezu àhi ma ana mis ya tæbu eslini ni, àdəm ahkado : ²⁴ « Zum njəda, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Nəhi ana kæli nahkay nahəma, adaba mis kay atədəm təhuriyu, ay ti etisliki do.

²⁵ « A vad nahanj bay ahay emicikaba, aməzləkvù mahay gayan. Ka gani nani ti lekælum akələbum e mite bu. Akazalum bay ahay ni, akəhumi : “Bay geli ! Zləkiaba mahay ana leli a ti.” Ay ti aməhəŋgrifəŋ ana kæli : “Lekælum ndamam ? Nəsər kæli do.” ²⁶ Eslini akəhumi ahkado : “Leli ya məzumkabu zlam akaba misikabu zlam akaba nak ni. Nak ya kəcahi zlam ana mis a kəsa geli bu ni timey.” ²⁷ Ay aməhəŋgrifəŋ ana kæli keti : “Lekælum ndamam ? Nəsər kæli do. Slakumfua, lekælum dæk ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” ²⁸ Eslini ekipəm Abraham, Izak, Zekəp akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefiti ni dæk a *Məgur ge Melefiti bu, lekælum ti ni atəmbəŋ kæli e mite bu. Eslini ti ekitəwəwəm, akacakum daliya dal-dal. ²⁹ Mis atara kwa kə sliri ga mələŋ a gwar eley gwar eley do dæk, atəzum zlam ga wuməri a Məgur ge Melefiti bu. ³⁰ Nahkay ti nday gədakani ya kama ge mis ni ti mis ndahanj e kidiŋ gatay bu atanəgoru kələŋ ge mis. Nday ya tæbu kələŋ ge mis ni ti ni, mis ndahanj e kidiŋ gatay bu etigi gədakani kama ge mis. »

Yezu adəmki ma ka ndam Zerəzalem

(Meciy# 23.37-39)

³¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyeŋ ndahanj tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « Sləkaba ahalay a, ru ka mələŋ nahanj, adaba Erot awayay akad kur. » ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslanja nani ti ànjəha akada ge eyeŋ na. Dəgum kəhumi ahkado : “Kani nəbu nagariaba seteni ana mis a akaba

nahəŋgaraba mis ya tēbesey do na. Hajəŋ day anagraŋ nahkay. A vad ya mahkər zla nahəma, enindeverin təwi goro.” »

³³ Yezu ʔdəm keti : « Kani, hajəŋ akaba hajəŋ nahəŋ ti ahər ʔdəm nəsaŋadōru nakōru a Zeruzalem. Adaba mam, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefīt nahəma, tabazl tay ti a Zeruzalem kwa. ³⁴ Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbum kabazlum ndam mahəŋgaray pakama ge Melefīt, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefīt aslribiyu tay ana kəli ni ʔna mizligi tay ʔna akur daya. Sak ehimeya nəwaya macakalakabá kəli a akada ga məŋ ge mickər ya acakalakabu bəza gayəŋ, abəki kərpasla gayəŋ ka tay ni. Ay ti lekələm kəcuhwum ndo. ³⁵ Nahkay ti Melefīt aməmbəŋ ahay gekəli ni. Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kəʔdəmuma : “Bay Melefīt məgri sulum gayəŋ ana maslaŋa ya ti amara ʔna slimi gayəŋ a ni” * day kwa. »

14

Yezu ahəŋgaraba mis kà fat məpəsabana

¹ A vad *məpəsabana nahəŋ ba nahəma, gəʔakani ga ndam *Feriziyəŋ nahəŋ ʔzalabiyu Yezu a magam afa gani ga məzum zlam. Yezu ʔra ʔhuriya a ahay va ti ndam ya təbu eslini ni təbu təbi slimi lala, təhi ana ahər bi agudar arəŋa ti təgəski naŋ aw. ² Eslini zal nahəŋ naŋ ʔbu ʔbesey do ʔrəkia ka Yezu a. Maslaŋa nani asak akaba ahar ʔək məgəslfəŋana. ³ Yezu ʔhi ana ndam *məsər Wakita ge Melefīt akaba ndam Feriziyəŋ ni ahkado : « E *Divi ge Melefīt ni bu ni ti təva divi ga mahəŋgaraba mis a vad məpəsabana ba tək, təvay ndo waw ? » ⁴ Eslini nday te-te, təhəŋgrifəŋ ndo. Nahkay Yezu ʔgəs ahar ga maslaŋa ya ʔbesey do ni, ʔhəŋgaraba naŋ a, mək ʔhi : « Sləka. » ⁵ Yezu ʔhi ana mis ye eslini ni ahkado : « Way e kidin gekəli bu, bi wur gayəŋ bi sla gayəŋ ʔdiya a suwa va ti ku a vad məpəsabana ba azaya weceweci huya do ni way ? » ⁶ Yezu ʔra ʔhia ma nana ana tay a nahkay ti nday nakəŋ tislīki məhəŋgrifəŋani koksah.

Maslaŋa ya ti ʔdəm naŋ gəʔakani ni ti atahəŋgororu naŋ a had

⁷ Yezu ʔra ʔpia ndam ya təzalay tay ga məzum zlam na, təbu tədəkiba məlaŋ manjəhadani ga gəʔakana nahəma, ʔhi ma nahəŋ ana tay ʔna ma *gozogul, ʔdəm ahkado : ⁸ « Tamal ti maslaŋa ʔgra wuməri ga maday wal a, ʔzala kur ga məzum zlam a nahəma, kədəkiba məlaŋ manjəhadani ga gəʔakana ba. Adaba mam, bi ʔzala maslaŋa nahəŋ gəʔakana ʔtama kur a. ⁹ Eslini maslaŋa ya ti ʔzalabiyu kəli ni ara ahuk ahkado : “Sləkiaba ana naŋ hina.” Nahkay mimili amadəgakuk, ekicikiaba, akōru kanjəhad ka məlaŋ ge mis ya kələŋ ni. ¹⁰ Tamal təzala kur ga məzum zlam a nahəma, ru kanjəhad ka məlaŋ ge mis ya kələŋ ni. Eslini day kwa ti maslaŋa ya ʔzalay kur ni ara ahuk ahkado : “Zləba goro ni, ra kanjəhad ka məlaŋ ga gəʔakana.” Nahkay mis ya təbu eslini ni ʔək atəʔdəm nak gəʔakani. ¹¹ Nahkay maslaŋa ya ti awayay gəʔakani ni lu, Melefīt amafəkad naŋ kələŋ ge mis ʔək. Ay maslaŋa ya ti ʔdəm naŋ kələŋ ge mis ʔək ni day, Melefīt aməvi məlaŋ ga gəʔakani. »

Zalum ndam talaga

¹² Yezu ʔhi ma ana zal *Feriziyəŋ ya ʔzalabiyu naŋ ni. ʔhi ahkado : « Tamal kazalay mis ga məzum zlam ga məlafat ahkay do ni ga məlakarawa nahəma, kəzalay zləbəba gayak ba. Ku bəza ga muk, ku ata muk ata buk, ku ndam mahay gayak ya təbu ʔna elimeni ni kəzalay tay ba. Adaba tamal kəzala nday

* 13:35 Limis 118.26.

nana ti nday day atəzalavù kur, atəpəlukvù zlam gayak ya kəvi ana tay ni. ¹³ Ay tamal kagray wuməri nahəma, zalay ndam talaga, ndam dəra, ndam jigwer akaba ndam wuluf. ¹⁴ Tamal kàgra nahkay ti akəmər vu, adaba nday gani tislīki məhəŋgrukvani koksah. Ka fat ya ti Melefīt amahəŋgaraba ndam jireni e kisim ba ni ti Melefīt Melefītēni aməhəŋgruk zlam gayak zlam gayak. »

*Ma gozogul àki ka wuməri gəđakani
(Meciy# 22.1-10)*

¹⁵ Maslaŋa nahaŋ e kiđiŋ ga ndam ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni bu ni àra ècia pakama ga Yezu ya àđəm na ti àhi : « Maslaŋa ya ti aməzum zlam a *Məgur ge Melefīt bu ni ti məmər vu. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Zal nahaŋ àgray wuməri gəđakani, àzalay mis dal-dal ti tōru afa gani ga məzum zlam. ¹⁷ Ka sarta ga məzum zlam ni ti àslərkiuru bay məgri təwi ka ndam ya ti àzalay tay ni ga məhiani ana tay : “Zlam èdiva àndava. Dəguma zla aw.” ¹⁸ Tàra ticia zalay na ti nday đek ku way way do àđəm : “Kam-kam, nu eninjoru do.” Maslaŋa nahaŋ ni àhi : “Nəsəkuma vədaŋ goro a ti nakoru naməŋjakibiyu kwa. Kam-kam, besəa.” ¹⁹ Maslaŋa nahaŋ day àhi : “Nəsəkuma slasla ga məwəs vədaŋ a kru ti nakoru natəkar tay. Kam-kam, besəa.” ²⁰ Maslaŋa nahaŋ keti day àhi : “Nədəbiya wal a ti nahkay nislīki maroni do.” ²¹ Bay məgri təwi ni àra àsləkabiya ti àŋgəhadī ma ni đek ana bay ga ahay ni. Naŋ nakəŋ àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru piŋ a kəsə vu, kəhəbiya ndam ya kədi ahàr ana tay e mite bu na đek. Ku ndam talaga, ku ndam dəra, ku ndam wuluf akaba ndam jigwer đek, həliyu tay a ahay goro vu.” ²² Bay məgri təwi nakəŋ àra àgra təwi nana ti àra àhi ana bay məgur naŋ ni ahkado : “Bay goro, təwi gayak ni àgrava, ay ti məlaŋ manjəhadani àgəjənia kekileŋa.” ²³ Eslini bay nakəŋ àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru a huđ gili vu akaba a vədaŋ vu. Ndam ya ti akədi ahàr ana tay ni ti garubiya tay a, nahkay day kwa ti ahay goro ni amara mərəhvū. ²⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ndam ya ti nəzalay tay, tàcuhway marana ndo ni ti ku bəlaŋ gatay tekeđi amacakay zlam ga wuməri goro ni do simiteni.” »

*Kagray mam day kwa ti kigi bay madəbay Yezu ni mam ?
(Meciy# 10.37-38)*

²⁵ Yezu àra àsləka eslina ti mis dal-dal tādəboru naŋ e divi vu. Nahkay naŋ nakəŋ àmbatkibiyu ma ka tay, àhi ana tay ahkado : ²⁶ « Tamal ti maslaŋa ara, awayay madəbay nu nahəma, maslaŋa nani si awayay nu kay àtama bəŋana ata məŋana kwa. Si maslaŋa nani awayay nu kay àtama wal gayan a, àtama bəza gayan akaba bəza ga məŋani zawalani akaba walani daya kwa. Si maslaŋa gani nani awayay nu kay àtama ahàr gayan gayanana daya kwa. Tamal àgray nahkay ndo nahəma, èslīki madəbay nu koksah. ²⁷ Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èslīki madəbay nu do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni, ahàr àđəm mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èslīki madəbay nu koksah.

²⁸ « Bi maslaŋa e kiđiŋ gekəli bu awayay aləm ahay zəbalani. Maslaŋa nani anjəhad digəs aslaslay ahàr, asərkaba siŋgu ya àfəŋ ga mendeveřiŋaba təwi ga ahay gayan na day. Agray nahkay day tək, àgray do aw ? ²⁹ Tamal àslaslay ahàr gayan day ndo ni ti bi afəkad asak ga ahay ni cilin, èslīki mendeveřiŋ təwi gayan ni koksah. Mis etipia èndeveřiŋ ahay ni ndo ni ti atəbi seki, ³⁰ atəđəm ahkado : “Aw ! Maslaŋa hini àfəkada asak ga ahay gayan a, èslīki məlumabana ndo timey !”

³¹ « Nahkay day, bi bay ga kəsa nahan awayay akoru akadɔvafəŋva kà bay ga kəsa nahan a. Bay nani anjəhad digəs ga məgri sawari ana ahàr gayan day, ahi ana ahàr : “Mis goro dəbu kru, bay nahan ni ndam gayan dəbu kru kru cə ni ti nisliki moru makadɔvani ata nan tata aw ?” Ahi ana ahàr nahkay day tək, adəm do aw ? ³² Tamal ti àsəra emisliki do nahəma, aslərkiuru mis ka bay nahan ni ka ya ti nan əbu driŋ mba ni, ge mihindifinja ere ya nan awayay ti təŋgalabu na.

³³ « Nahkay zla nahəma, tamal maslanja e kidin gekəli bu awayay adəbay nu ti si ambrəŋ zlam gayan dek day kwa, do ni ti əsliki madəbay nu koksah. »

Estena ya àgray tɔwi va do ni
(Meciɣ 5.13 ; Mark 9.50)

³⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti təgri mam ti məcər keti ni mam ? Àbi. ³⁵ Nahkay egi àdəlay va do. Ku ga magray argwa ga məbəkiani ka vədaŋ day àdəlay va do. Mis taboru ke jigəri cilin. Tamal maslanja slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mici lala. »

15

Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni
(Meciɣ 18.12-14)

¹ Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahan tərəkia ka Yezu a ga məbi slimi ana pakama gayan ya àhi ana mis na. ² Ndam *Feriziyeŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit təra tɔpia tay a nahəma, təŋguzay ma e kidin gatay bu, tədəm : « Nan hini ti agəskabu ndam magudar zlam, təzumkabu zlam ka ahar bəlan akaba tay timey ! »

³ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : ⁴ « Bi maslanja e kidin gekəli bu təmbəmbak gayan təbu din mək bəlan gani əjia. Àra əpia ti bəlan gani àkibu ka ndahan ni bi nahəma, ambərɔbu kru kru ambəlmɔbu mahar ambəlmɔbani ni a huɔ gili bu. Akoru adəboru bəlanjani ni, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ madəbani. Way àgray nahkay do ni way ? ⁵ Ka ya ti àdia ahàr a nahəma, amərɔvɔ, azakababiyu ke mejeŋgel. ⁶ Àra ənjia a magam a ti azalakabu zləbəba gayan akaba ndam mahay gayan. Təra tɔnjia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahàr ana təmbak goro ya ti əji na, nihi ti məmərɔmɔvɔ, do ni ti ahəmamam.” ⁷ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam nan bəlan tamal àmbatkaba majalay ahàr gayan a ti Melefit akaba məslər gayan atəmərɔvɔ e melefit bu. Atəmərɔvɔ àna nan kay àtama məmərɔvani ya təmərɔvɔ àna ndam jireni kru kru ambəlmɔbu mahar ambəlmɔbani ya wudəra gatay àbi ga mambatkaba majalay ahàr gatay a bi ni. »

Ma gozogul àki ka siŋgu ya əji ni

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Nahkay day, bi wal nahan nan əbu àna grusu kru, əjifinja bəlan. Àra əpia ti siŋgu ni əjia nahəma, adəki aku ke cəŋgel, əsləd ahay gayan dek. Adəbay siŋgu ni lala, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ madəbani. ⁹ Àra àdia ahàr a ti azalakabu zləbəba gayan akaba wəl mahay gayan. Təra tɔnjia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahàr ana grusu goro ya əji na, nihi ti məmərɔmɔvɔ, do ni ti ahəmamam.” ¹⁰ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam bəlan tamal àmbatkaba majalay ahàr gayan a ti *məslər ge Melefit atəmərɔvɔ. »

Ma gozogul àki ka wur ya əji ni

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Zal nahan àbu, bəza gayan zawalani bebem cu. ¹² A vad nahan zla nahəma, nan guziteni ni àhi ana bəjanani ahkado : “Bəba, dikaba elimeni gayak na ana leli a ti nəhəl ere gani goro.” Nahkay bəj gatay ni èdikaba elimeni gayan na ana tay a. ¹³ Àra àgra vad a bal ka ahàr gana zla ti nan guziteni nakəj àhəl ere ga zlam gayan ni, àsəkumoru dek, àsləka àna sinju gana, òru ka had driņeni zlam gayan. Òru ènjua ka had nana ti ègwejelekaba sinju gayan na dek a magray paraw ba.

¹⁴ « Sinju ni àra àndavfəjə dek nahəma, ləwir ti ni àdaya ka had nana kay. Ləwir ni àra àdaya ti nan nakəj àngət zlam va do. ¹⁵ Nahkay òru ga məgri təwi ana mis ka had nani. Maslanja nani àhi mòru mājəgi mədrəs e gili. ¹⁶ Awayay məzum zlam məzumani ga mədrəs ni ti mərəh àna nan, ay ti maslanja àbi avi bi. ¹⁷ Eslini nan nakəj àjalaki ahàr ka manjəhad gayan, àhi ana ahàr : “Mis ya təbu təgri təwi ana baba goro ni dek təbu təzum zlam pazaza, àgəjəni fəjə kà tay a. Nu zla ti nəmət ahalay àna ləwir ti ahəmamam. ¹⁸ Nihi ti nasləka nan goro a magam afa ga baba goro. Eninjua ti anəhi ahkado : Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefīt a, nak day nəgudaruka zlam a. ¹⁹ Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba, mənjalə akađa nu bay məgruk təwi ciliņ.” ²⁰ Nahkay àsləka, nan àbu angoru a magam afa ga bəjanani nakəj.

« Nan àbu ara e divi ba driņ mba nahəma, bəjanani àsəraya nan a, àsia cicihi a dal-dal. Bəjanani ni àcuhwakioru, àgəskabu nan gum, àgri sa àna məmərani. ²¹ Wur ni àhi ahkado : “Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefīt a, nak day nəgudaruka zlam a. Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba.” ²² Eslini bəjanani àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Dəgum piņ kəzumbiya azana sulumani ya àtam ndahan na ni, ti kəfumki. Fumiviyu mili a ahar vu, kəbumiviyu kimaka a asak vu daya. ²³ Dəgum kəpicehumbiya wur sla magalani na, ti kislījəmi. Məgrum wuməri, məzum zlam àna məmərani, do ni ti ahəmamam. ²⁴ Adaba wur goro hini ti àməta, ay ti àngaba ; èjija, ay ti nədia ahàr a.” Bəjanani ni àra àđəma nahkay ti tənjkəki ka magray wuməri àna məmərani.

²⁵ « Nday təbu tagray wuməri nahkay ti wur gəđakani ni nan àbiyu e gili. Nan àbu asləkabiya ènjia cifa a magam a nahəma, èci zlam ya mis tivi ni akaba həbay gatay ya tahəbay ni. ²⁶ Nan nakəj àzalay maslanja nahan nan àbu agri təwi ana bəjanani, èhindifija ma, àhi ahkado : “Mam àgravu a magam mam ?” ²⁷ Maslanja nani àhəngri fəjə, àhi ahkado : “Wur ga muk ni asləkabiya, mək buk èslīja wur sla ya məgal na, adaba àdia ahàr ana wur na nan àbu njanalan.” ²⁸ Wur gəđakani ni àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àcuhway məhuriyani a ahay vu do. Bəjanani àra ècia wur gayan ni àcuhway məhuriyani a ahay vu do nahəma, àhərkiaya e mite va adabakay nan ti məhuriyu a ahay ni vu. ²⁹ Nahkay wur ni àhəngri fəjə ana bəjanani ni, àhi ahkado : “Ci day ! Agray vi ehimeya nu nəbu nəgruk təwi, day-day nədukia asak ka ma gayak a ndo. Akaba nani dek day-day kəvu ku wur ga awak ga magray wuməri akaba zləbəba goro ndo. ³⁰ Ay nihi ti wur gayak ni ègwejelekababiya elimeni gayak na a wəl ba. Akaba nani dek ti kislīja wur sla ya məgal na !” ³¹ Ay bəjanani àhi ahkado : “Wur goro, leli makakabu kəlavad ata nak timey. Elimeni goro ni dek ti gayak, do ni ti ga way ? ³² Ay ahàr àđəm magray wuməri àna məmərani, adaba wur ga muk ti àməta, ay ti àngaba ; èjija, ay ti mədia ahàr a.” »

Ma gozogul àki ka bay manjah sinju

¹ A vad nahan Yezu àhi ana ndam madabay nan ni ahkado : « Zal nahan àbu nahama, nan bay ge elimeni. Nan àbu àna bay mægrî tawi ; tawi gayan ti ga manjahi sinju. A vad nahan maslanja nahan àrækia ka bay ge elimeni na, àhi ahkado : “Bay manjahuk sinju ni ti nan àbu ejin elimeni gayak ni.” ² Bay ge elimeni ni àra ècia nahkay ti àzalay bay mægrî tawi ni, àhi ahkado : “Pakama ya nici, mis tàdàmuk ni ti àsu bi. Nihi ti slaslukabu sinju goro ni ka wakita ti kâvu wakita gani, adaba nara nizligaba kur e tawi ni ba.” ³ Bay magray tawi nakəŋ àra ècia tǎhia ma na nahkay ti àdàm : “Bay ya nægrî tawi ni ara ezligaba nu e tawi ni ba ni ti anagray ahàmamam ? Njèda goro day àbi ga mawəs vadəŋ bi, mahəŋgalay zlam day mimili awərki nu ni. ⁴ Ere ye ti nagray ni ti nihi : wudaka tara tizligaba nu e tawi ni ba nahama, nagray zlam ti mis atəgəskabu nu afa gatay ka ya ti tizligaba nu e tawi ba ni.” ⁵ Nahkay nan nakəŋ àzalabiyu ndam ya ti àkəli duwa ana tay ni dek bəlan àna bəlan. Duwa nani ya àkəli ana tay ni ti ga bay ge elimeni ni. Tàra tinjikaba ti àhi ana maslanja nahan e kidin gatay bu ahkado : “Duwa ga bay ya nægrî tawi ni, àfuk ti ehimey ?” ⁶ Nan nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Àfu amal gurda din.” Eslini bay magray tawi ni àhi : “Zay wakita ga duwa gayak ni, njəhada digəs bəki weceweci gurda kru kru zlam.” ⁷ Mək àhi ana maslanja nahan keti : “Nak ti àfuk ehimey ?” Maslanja nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Buhu ga *alkama àfu din.” Àhi : “Zay wakita gayak, bəki kru kru azlalahkər.” ⁸ Bay ge elimeni ni àra ècia ti bay mægrî tawi ni àgosa nan a nahama, àzləbay nan, adaba ànjəhkia ka vu gayan a. Nədəm nahama, mis ga duniya ti tənjàha e kidin gatay ba tətama ga ndam ge Melefít na.

⁹ « Nu ti ere ye ti nəhi ana kəli nahama nihi : Sinju ti agosay mis. Lekələm ti vumi ana mis ndahan ti tigi zləbaba gekəli. Tamal kəgruma nahkay nahama, ka ya ti sinju ni amandavfəŋa kə kəli a ti atəgəskabu kəli a ahay bu ; ahay gani nani ti àmbəd day-day do. ¹⁰ Tamal ti mis agray tawi ku gəziteni àna jiri nahama, agray tawi gədakani àna jiri daya. Tamal agosay mis e tawi ku gəziteni bu nahama, agosay mis e tawi gədakani bu daya. ¹¹ Sinju ti agosay mis. Nahkay tamal ti lekələm kəgrum tawi ge jiri àna nan ndo nahama, Melefít aməvi zlam ya sulumani ededini ni ana kəli aw ? Aha, amavay do ! ¹² Nahkay day, tamal kəgrum tawi ge jiri àna zlam ge mis ndahan ndo nahama, Melefít aməvi zlam gekəli gekəleni ana kəli aw ? Aha, amavay do !

¹³ « Maslanja àbi esliki mægrî tawi ana bay ahay cə bi. Emizirey bəlan gani, amawayay nan nahan ni, ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahan ni do, ana nan nahan ni ti ni aməgəsiki ma. Lekələm day tamal kədəbum sinju hi hi ti kisləmki mægrî tawi ana Melefít koksah. »

Zlapay ga Yezu gəgərani ndahan (Mecyɯ 11.12-13 ; 5.31-32 ; Mark 10.11-12)

¹⁴ Ndam *Feriziyəŋ ndahan tàra ticia ma ga Yezu ya àdàm na dek ti tɔyefin, adaba nday tawayay sinju gədak. ¹⁵ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekələm nahama, kə eri ge mis ti kədəmum lekələm ndam jireni. Ay ti Melefít àsəra ere ye ti a hud gekəli bu na. Zlam ya ti mis tàdəm zlam gədakani ni, kə eri ge Melefít ti zlam nani zlam magədavani àbəlay do simiteni. »

¹⁶ Yezu àdəm keti : « *Divi ge Melefít ya Mawiz àbəki ni akaba pakama ga ndam ndahan ya tǎhəŋgaray *pakama Melefít ni ti mis təbu tagray tawi àna nan duk àbivu ana sarta ge Zəŋ bay məbaray mis ni. Kwa ka sarta gani nani təbu tǎhi *Ma Maweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefít ana mis. Məgur

ge Melefít ti ku way way do day akadvu àna njéda gayan dek ga mähuriyani. ¹⁷ Ku tamal nahkay nənġu ni, huđ melefít akaba had ni dek atəndav, ay asak ma ge Divi ge Melefít ya Məwiz əbəki ni ku ġaziteni nənġu ni mandav gani zləzladə.

¹⁸ « Ku way way do àgara wal gayan a, mək àda wal nahan a nahəma, maslanja nani àgra hala. Tamal maslanja nahan àza wal ya ti zal gani àgara nan ti maslanja nani day àgra hala. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni nday ata Lazar

¹⁹ Yezu àdəm keti : « Zal nahan əbu nan bay ge elimeni. Abakabu azana sulumani ga sinġu kayani, kəlavad agray wuməri àna zlam məzumani məcərani kayani ni. ²⁰ Zal nahan əbu, slimi gani Lazar. Nan zal talaga, andəhad kəlavad kə mahay ga bay ge elimeni ni. Vu gayan ni dek ambələk. ²¹ Awayay ti azum zlam ya adəgaya adəgafəna kə mələn məzumki zlam ga bay ge elimeni na, ay ti təvi do. Kərə tara tindigid ambələk gayan ni sawan. ²² A vad nahan zal talaga nakən əməta. Àra əməta zla nahəma, *məslər ge Melefít təzoru nan afa ge Melefít ti tənġəhadkəbu akaba Abraham. Bay ge elimeni nakən əməta daya, nahkay tileba nan a. ²³ Tara tileba nan a ti ərəu kə mələn ge *kisim vu, eslini nan əbu acakay daliya dal-dal. Nan əbu eslini ti əmənġoru agavəla, epioru Abraham nday ata Lazar manġəhadkəbani. ²⁴ Àra epia tay a ti əzlah, àhi ana Abraham ahkado : “Abraham baba goro ni, nəsuk cicihi ti ! Kamkam slərbiyu Lazar ti mətəlviyu weleher gayan a yam vu ti məfuki ka arəd ga məvu liġ-liġeni, adəba nu nəbu ahalay a aku bu, nagraj daliya dal-dal.” ²⁵ Ay Abraham əhənġrifəġoru, àhi : “Wur goro ni, sərki ti a manġəhad gayak bu ka dala ahaslani ti kənġəta zlam sulumana dal-dal, ay Lazar ti ni àgra daliya dal-dal. Nihi nahəma, nan əbu anġət zlam sulumani ga məhənġrivu bəruv, nak ti ni kacakay daliya. ²⁶ Akaba nani dek nənġu ni, *evid ġədəkani əbu e kidin geli bu akaba kəli. Nahkay maslanja ya ti ecik ahalay akoru afa gekəli ni ti əsliki do. Maslanja ya ti ecikbiyu afa gekəli ara afa geli a ni day əsliki do.” ²⁷ Bay ge elimeni nakən əhənġrifəġ, àhi ahkado : “Tamal nahkay ti nahənġalay kur kamkam baba goro ni, sləruru Lazar a magam afa ga bən goro, ²⁸ adəba bəza ga mmawa təbiyu eslini nday zlam. Hi ana Lazar ti mōru məhivu ana tay ti tara kə mələn ga daliya hini va ba daya.” ²⁹ Abraham àhi ahkado : “Nday təbu àna wakita ge Məwiz akaba wakita ga ndam ndahan ya təhənġaray *pakama ge Melefít ni. Ahər àdəm təbi slimi ana pakama ya a wakita nday nani bu ni lala.” ³⁰ Bay ge elimeni nakən əhənġrifəġ, àhi : “Aha, Abraham baba goro ni, nahkay do. Ay tamal maslanja ənġaba e kisim ba, arəkioru ka tay, ahivü ma gani ana tay nahəma, atambatkəba majalay ahər ġatay na.” ³¹ Ay Abraham àhi ahkado : “Tamal təbi slimi ana pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahan ya təhənġaray pakama ge Melefít ni do nahəma, ku tamal maslanja mənġaba e kisim ba, məhi pakama ana tay nənġu ni, tiiciiki do simiteni.” »

17

Magudar zlam akaba məmbərfəjanə (Meciya 18.6-7, 21-22 ; Mark 9.42)

¹ Yezu àhi ma ana ndam madəbay nan ni keti, àhi ana tay ahkado : « Zlam ya ejinġia mis ke divi a ni ti təbu. Nġay təbi ti àdəmvu koksah. Ay tamal maslanja agray zlam ya ti ejinġia mis ke divi a nahəma, maslanja nani cicihi amələki, ² hojo təwəliviya avar ġədəkani a dənġu vu dondul mək tizligiyu nan a *dəlv

gəfakani vu dəzləz. Ndam ya təfəku ahār, mis tədəm tīslī arāŋa do akada ga bəza ci6-cīfēni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kiđiŋ gatay bu mījikia ke divi a nahəma, hojo təgri nahkay. ³ Nahkay ti bumi slimi ana ahār gekūli !

« Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti hiki lala. Tamal àsərkiā ka zlam magudarani gayan na, àdəm “Nàgray va do” nahəma, mbərfaŋa. ⁴ Ku tamal àgudaruka zlam a sak adəskəla a vad ba mək ara afa gayak a sak adəskəla ahuk : “Nəsərkiā ka zlam ya nàgudaruk na, nàgray va do” nahəma, mbərfaŋa. »

Məfəki ahār ke Melefit

⁵ Ndam *asak ga Bay geli Yezu təhi ana Yezu ahkado : « Mawayay kàgray ti məfəki ahār ke Melefit àkivu ti. » ⁶ Bay geli àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ku tamal məfəki ahār gekūli ke Melefit kay do, àbu gəzit akada hīlfi ga zlam gəzīteni cilīŋ nəŋgu ni, kisləmki məhiani ana məŋ ga zlam hini : “Radvaba, kàru kànəhad a *dəluv gəfakani vu” nəŋgu ni, amagravu. »

Manəhad ga ndam məgri təwi ana Melefit

⁷ Yezu àdəm keti : « Bi mis e kiđiŋ gekūli bu bay məgri təwi gayan nəŋ àbu awəs vadaŋ ahkay do ni ahətay zlam. Tamal àsləkabiya e gili na ti bay ahay ni ahi ahkado : “Ra kànəhadə weceweci, kəzum zlam” aw ? ⁸ Aha ! Ahi ahkado : “Dəaya zlam məzumana. Kīdia ti kāmbatkabu azana, kəhəlubiya zlam məzumani na. Kəhəlubiya ti cika kà gavay goro a ga məhəlubiya zlam ndahaŋ ya nawayay na. Ka ya ti anəzuma akaba enisia goro a nahəma, nak akəzum akaba ekisi gayak.” Bay ahay ni aməhi nahkay sawaŋ do aw ? ⁹ Bay magray təwi ni tamal àgra təwi ya təhi na ti bay ahay ni agri səsī aw ? Àgri do. ¹⁰ Nahkay lekələm day tamal kəgruma təwi ya Melefit àhi ana kəli grum na ti dəmum : “Leli ndam məgri təwi ana Melefit cilīŋ. Ere ye ti àhi ana leli grum ni, màgra àndava.” »

Yezu ahəŋgaraba ndam ambəlak a kru

¹¹ Ka ya ti Yezu akoru a Zerəzalem nahəma, asləkaba gwar ke ekwi ga had *Samarī nday ata had *Gelili a. ¹² Nəŋ àbu ahuriyu a kəsə nahaŋ vu ni ti ndam ambəlak kru tərəkia, ticik cak. ¹³ Təzlah, tədəm : « Yezu gəfakani geli, məsuk cicihi ti. » ¹⁴ Yezu nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Dəgum afa ga ndam *manəgalabakabu mis akaba Melefit ni, ti tamənjaki ke kəli. »

Ka ya ti nday təbu takoru nahəma, təngaba, tigia mis njełatana. ¹⁵ Bəlaŋ gatay àra èpia àngaba ti àngəkibiya ka Yezu, àzəbabiya Melefit àna zlahay. ¹⁶ Àra ènjikia ka Yezu a ti àbhadi mirdim, meleher ndi6 ana had, àgri səsī daldal. Zal nani ti zal Samari. ¹⁷ Yezu àdəm : « Mis tigi njełata ti nday kru do aw ? Ay nday ambəlbani ni nday eley ? ¹⁸ E kiđiŋ gatay ambəlbani ni bu ni ti mis àbi aŋga agri səsī ana Melefit bi aw ? Si zal madurlaŋ hini cilīŋ ni ! » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana maslaŋa ya àngəkia ni : « Cikaba, ru a magam. Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahār a palam. »

Məgur ge Melefit akaba manəga ga Wur ge Mis a (Meciya 24.23-28, 37-41)

²⁰ Ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « *Məgur ge Melefit ti amənjəki ananaw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məgur ge Melefit anjəki nahəma, èpivu do. ²¹ Nahkay atədəm : “Nəŋ hi !” ahkay do ni : “Nəŋ tegi !” do. Nədəm nahəma, Məgur ge Melefit ti ànjəkia e kiđiŋ gekūli ba àndava. »

²² Yezu àhi ana ndam madəbay nanj ni ahkado : « Sarta nahanj amara ti akawayum mipi nu *Wur ge Mis ku vad bəlanj, ay ti ekipum nu do. ²³ Ka sarta gani nani atəhi ana kəli : “Nanj tegi !” ahkay do ni “Nanj hi !” Ay tamal təhia ana kəli a nahkay ti kədəgum ba, kədəbum tay ba. ²⁴ Adaba mam, ka fat ya ti nu Wur ge Mis ananja nahama, mis etipi nu akada ga avə ya abay aku, asladay hud melefīt dek ni. ²⁵ Ay wudaka ananga ti ahər adəm mis ye e hini vu ni təgəskabu nu do, təgru daliya dal-dal day kwa. ²⁶ Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu Wur ge Mis ananja ni. ²⁷ Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wəl, wəl day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk əbiviyu ana vad ya ti Nəwi əhuriyu a *slalah ga yam gədakani vu ni. A vad gani nani ti yam ərhvū məlanj dek, əziŋeba mis na dek kədap. ²⁸ Amagravu akada ya àgravu ke zemeni ga *Lot ni daya. Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, təsəkum zlam, təsəkumoru zlam, tajav zlam, tələm ahay. ²⁹ Ay ka fat ya ti Lot əsləka a *Sodom a ni ti aku akaba zlam nahanj ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni dal-dal ədəgakia ka ndam ga kəsa nana kwa e melefīt ba akada ga avə ya atəd na, əviyekaba tay a dek. ³⁰ Nahkay ka fat ya ti Melefīt aməngazli nu Wur ge Mis ana mis dek nahəma, zlam gani amagravu ka məsariki gatay do.

³¹ « Ka fat gani nani ti tamal mis nahanj nanj əbu ka *dalaha ga ahay gayanj, zlam gayanj təvu a ahay bu nahəma, əhəraya, əhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayanj a day ba. Nahkay day maslanja ya ti nanj e gili ni əngə a magam a ba, məcuhway həya. ³² Nədəm nahəma, ere ye ti àgrakivu ka wal ga Lot ni ti əgəjazlki ahər ke kəli ba ! ³³ Maslanja ya ti awayay ajəgur sifa gayanj ti əmət ba ni ti emijinj, ay maslanja ya ti emijinj sifa gayanj nahəma aməjəgur sawanj, aməmət day-day do. ³⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti ananja ni ti ku tamal mis cə nday ka slalah bəlanj ga məlavad nəngu ni atazay bəlanj gani, atəmbərbu nahanj ni ti amagravu tata. ³⁵ Ku tamal wəl cə tihikabu humbu ka ahar bəlanj nəngu ni, atazay bəlanj gani, atəmbərbu nahanj ni ti amagravu tata. [³⁶ Ku tamal zawal təbu e gili ka ahar bəlanj nəngu ni, atazay bəlanj gani, atəmbərbu nahanj ni ti amagravu tata.] »

³⁷ Yezu əra ədəma pakama nana ti ndam madəbay nanj ni təhi ahkado : « Bay geli, ere gani nani amagravu ti eley ? » Yezu nakənj əhənjgrifənj ana tay, əhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ka məlanj ya zlam məmətəni əvu ni ti mambə təcakalavu eslini. »

18

Ma gozogul əki ka wal madakway akaba bay magray seriya

¹ Yezu əhi ma *gozogul ana ndam madəbay nanj ni, ti təhəngalay Melefīt a sarta bu dek kəlavad, təmbrənj ba simiteni. ² Adəm ahkado : « Bay magray seriya nahanj əbu a kəsa nahanj bu. Bay gani nani ti ədi slimi ana mis do ; ku Melefīt day əngwaz əwərfənjə nanj a do. ³ A kəsa gani nani bu nahəma, wal madakway nahanj əbu. Wal nani əra sak ehimeya afa ga bay magray seriya na, əhi ahkado : “Maslanja nahanj əgudarua zlam a, ay ti nawayay ti kəgru seriya gani.” ⁴ Nanj gani sak ehimeya əcuhway məgri seriya ni ndo. Ay a vad nahanj zla nahəma, bay magray seriya nakənj ədəm ahkado : “Ku tamal nəgrafənjə əngwaz kə Melefīt a do, nədi slimi ana mis do nəngu ni, ⁵ wal madakway hini ti əhəlu muru, hojo nəgri seriya gayanj ni. Do ni ti wal ni nanj əbu ara nahkay ti anənjətəfənjə ahər a do.” ⁶ Eslini Bay geli ədəm ahkado : « Bay magray seriya nani ti mis jireni do. Ay cəm pakama gayanj ya ədəm

ni ! ⁷ Nanj tekeđi àgray nahkay ti Melefít nanj jireni ni ti aməgri jiri gayan ana ndam ya àdaba tay a ni do aw ? Aməgri ana tay, adaba təbu tənəgalay nanj mələfat akaba mələvad gani do dek. Amamənjələnj ana tay àna eri ahkay cilinj aw ? Aha ! ⁸ Nəhi ana kəli nahəma, aməgri jiri gayan ana tay ke weceweceni huya. Ay ka ya ti nu *Wur ge Mis ananəga a mələnj va ni ti anədi ahàr ana mis ya təfəki ahàr ke Melefít ni aw ? »

Ma gozogul àki ka zal Feriziyen nday ata bay məhəl hadam

⁹ Yezu àdəm ma *gozogul nahan keti. Àhi ana ndam ya ti tədəm nday ndam jireni, tamənjələnj kə mis ndahan akada təsər zlam do ni. Àdəm ahkado : ¹⁰ « A vad nahan ndam ndahan nday cə təhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefít ni vu ga mahəngalay Melefít. Bəlanj gani zal *Feriziyen, nanj nahan ni ti ni bay *məhəl hadam. ¹¹ Eslini ti zal Feriziyen ni ècik jik, àhəngalay Melefít a məbərur gayan bu, àdəm ahkado : “Bay Melefít goro ni, nəgruk səsı adaba nu ti akada ge mis ndahan ni do. Mis ndahan ni ti ndam akal, ndam jireni do, ndam magray hala. Nday ti akada ga bay məhəl hadam nini. ¹² Nu zla nahəma nəgəs ndara sak cə a hud ga gosku bu ; a hud ga zlam goro kurani ya nəngət ni bu lu, nəzaba bəlanj, nəvuk.” ¹³ Bay məhəl hadam ni ti ni ècik cak, eri tekeđi àwayay mazoroni e melefít vu ndo, àbəki ahar duc ka məbərur, àdəm ahkado : “Bay Melefít goro ni, nu bay magudar zlam, nəsuk cicihi ti.”* » ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti təhəraya, təbu takoru a magam ni ti maslanəga ya Melefít àmbərfənəga zlam magudarani gayan na àndava ni ti nani bay məhəl hadam ni. Zal Feriziyen ni ti Melefít àmbərfənəga zlam magudarani gayan na ndo. Adaba mam, maslanəga ya ti àdəm nanj gəđakani ni ti Melefít aməhi : “Nak gəziteni” sawan. Ay maslanəga ya ti àdəm nanj gəziteni nahəma, Melefít aməhi : “Nak gəđakani” sək sawan. »

*Yezu agri sulum ge Melefít ana bəza ci6-ci6eni
(Meciγ 19.13-15 ; Mark 10.13-16)*

¹⁵ Mis ndahan təhəlibiyu bəza ci6-ci6eni ana Yezu ti məgri *sulum ge Melefít ana tay àna məbəki *ahar gayan ka tay. Ndam madəbay nanj ni tıpia tay a ti tələgi ana tay. ¹⁶ Yezu àra ècia ndam madəbay nanj ni təbu tələgi ana mis ni ti àzalay tay, àhi ana tay ahkado : « Mbrənjum bəza tàra afa goro a, kəcumfənəga tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefít ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁷ Nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdəm ku way way do məgəskabu Məgur ge Melefít akada ga wur gəziteni ya eciiki slimi ana bəjanı ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefít vu koksah. »

*Bay ge elimeni
(Meciγ 19.16-30 ; Mark 10.17-31)*

¹⁸ Bay ga ndam *Zude nahanj àrəkia ka Yezu a, àhi : « Məsi sulumani, ti nəngət *sifa ya àndav day-day do ni ti nəgray ahəmamam ? » ¹⁹ Yezu àhəngrifən, àhi ahkado : « Kazalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefít cilinj. ²⁰ Ere ye ti kihindi ni ti, *Divi ge Melefít ya àvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kəgray hala ba ; kəkad mis ba ; kigi akal ba ; kagray jiri ti kəsəkad malfada ba ; hənəgriuru ahàr a had ana ata buk ata muk. † » ²¹ Eslini zal nakənj àhəngrifən, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek kwa

* **18:13** Ka sarta gani nani ti maslanəga ya ti abəki ahar duc ka məbərur ni ti adafaki tuway, akada geli ya məbəki ahar duc ka ahàr ni. † **18:20** Mənjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

nu a wur wurani. » ²² Yezu àra ècia pakama gayan na ti àhi ahkado : « Kekileŋa zlam àhəcukivu bəlan. Səikumoru zlam gayak dek ti kidi sinġu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kàdəbay nu. » ²³ Nan nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, adaba elimeni gayan àbu dal-dal.

²⁴ Yezu àra èpia nan a, ahàr àbu ahəli ti àdəm ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ndam ya ti tici ma gayan ya àdəm ni tədəm : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay nan way ? » ²⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti mis təgray koksah ni, Melefit agray tata. »

²⁸ Piyer àra ècia ma ga Yezu na ti àhi ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam geli a, madəbay kur ti ahəmamam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis àmbərba zlam gayan azuhva Məgur ge Melefit a, bi àmbərba ahay gayan, wal gayan, bəza ga məŋani, ata bəŋani ahkay do ni bəza gayan nahəma, ³⁰ aməŋgətvù zlam nday nani kay nihi ka sarta hini. Ka məlan məwəni ya Melefit amagra ya ni day aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni. »

*Yezu adəm keti amamat mək aməŋgaba e kisim ba
(Meciya 20.17-19 ; Mark 10.32-34)*

³¹ Yezu àzalakabu ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni, àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem, adaba zlam ya ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəmku ka nu, nu *Wur ge Mis ni dek amagravu ti eslini. ³² Mis atəgəsi nu ana ndam ya təkəki ahàr ke Melefit do ni. Nday gani nani eteyefə, etindivi nu, etitəviyu esliè e eri vu, ³³ atəzləb nu àna kurupu, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anəŋgaba. » ³⁴ Yezu àra àdəma ma nahkay ti ndam asak gayan ni ticiaba ndo. Ma gani nani məŋgahkiani ka tay, ma ga Yezu ya awayay adəm ni ti təsəra ndo.

*Yezu ahəŋgaraba zal wuluf a
(Meciya 20.29-34 ; Mark 10.46-52)*

³⁵ Yezu nday akaba mis kay təbu takoru a Zeriko, tinġua wudak. Eslini ti zal wuluf nahan nan àbu manjəhadani digusa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ³⁶ Zal wuluf ni àra ècia daday ge mis kayani ya ti tasləkafəŋa ni ti àdəm ahkado : « Mam agravu mam ? » ³⁷ Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Yezu zal Nazaret nan àbu akoru àna divi hini, do ni ti ahəmamam. » ³⁸ Nan nakəŋ àra ècia ti àdi ana zlahay, àdəm : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ³⁹ Nday ya ti təbu takoru kama ga Yezu ni tələgi ana zal wuluf ni, ti məlakakaba. Nan nakəŋ àzlahkivu kay kay sawan, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ⁴⁰ Yezu àra ècia zlahay na ti ècik, àdəm tətəzibiya nan a. Zal wuluf ni àra ènjia ti Yezu èhindifinġa ma, àhi ahkado : ⁴¹ « Kawayay ti nəgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay goro, nawayay ti nipi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁴² Yezu àhi : « Pi divi akada ge mis ni. Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » ⁴³ Ka ma geli hini èpi divi həya. Nan àbu epi divi nahkay ti àdəboru Yezu àna mazləbay Melefit. Mis ya təbu eslini ni dek təra tipia nan a ti nday day təzəbay Melefit.

¹ Yezu ènjua a Zeriko a. Nan àbu asawadaya a huf ga kesa bu. ² A kesa gani nani bu ni ti zal nahan àbu, slimi gayan Zese, nan gəđakani ga ndam *məhəl hadam, elimeni gayan àbu dal-dal. ³ Àra ècia ti Yezu nan àbu ara nahəma, awayay ti mīpi nan. Ay ti èsliki mīpi nan do, adaba àhəca àna zəbal a, mis dal-dal timbiva e eri va. ⁴ Nahkay nan nakəŋ àcuhworu gwar kama ka məlan ga Yezu ya akoru ni, àcaliyu a man ga akram vu ti mīpi Yezu. ⁵ Yezu àra ènjia ka məlan nana ti àmanjoru agavəla, àhi ana Zese nakəŋ ahkado : « Zese, hərəya weceweci, adaba kani ti si nakoru nanjəhad afa gayak kwa. »

⁶ Nahkay Zese nakəŋ àhəraya weceweci, tòru a magam afa gayan. Tòru tinjua ti àgəskabu Yezu àna məmərani. ⁷ Mis tàra tīpia Yezu àdoru afa ge Zese ti tənğuzay ma, tədam ahkado : « Maslanja ya ti àdoru anjəhad afa gani ni ti bay magday zlam timey ! » ⁸ Ay Zese nakəŋ ècik jik, àhi ana Bay geli ahkado : « Ci day Bay goro, nihi ti nidi telma ga zlam goro ana ndam talaga. Tamal nəhəlfənja sinğu kà maslanja, àtamkia ka ya akal apəl na ti anəpəlīvü huf fad. » ⁹ Yezu àra ècia pakama nana ti àhi ana Zese ahkado : « Kani ti nàra a huf ahay gayak va ti ga mahəngay mis. Adaba mam, nak day wur huf ga Abraham : ¹⁰ nu *Wur ge Mis nàra ti ga madəbay ndam ya təsər Melefit do ni, ti nəhəngay tay. »

*Ma gozogul àki ka bay ya èdi sinğu ana ndam məgri təwi ni
(Meciya 25.14-30)*

¹¹ Ka ya ti mis təbu təbi slimi ana ma ga Yezu ya àdam ni ti àhi ma nahan ana tay àna ma *gozogul. Àhi ma gani nani ana tay ti adaba ènjua a Zeruzalem a wudak, mis day təhi ana ahər hi ti Melefit ara anjəki ka Məgur gayan huya. ¹² Àhi ana tay nahəma : « Mis nahan àbu gəđakani a kesa nahan bu. Awayay akoru ka had drinjeni ti təvibiyu bay ga mara məgur kesa gayan. ¹³ Àra əsləka wudak nahəma, àzalakabu mis kru e kidin ga ndam məgri təwi gayan ni bu, èdeki sinğu ga gru bəlan bəlan ka tay, àhi ana tay ahkado : “Nu nəbi ti mbatumvu àna nan hayan.” Mək nan nakəŋ əsləka, òru e mirkwi gayan ni. ¹⁴ Zal nani ti ndam ga kesa gayan təwayay nan do. Nan nakəŋ àra əsləka ti təsləroru mis ndahan kəŋəŋ gayan ga məhi ana maslanja ya akoru afiyu nan a bay vu ni ahkado : “Nan hini egi bay geli ti leli məwayay do.”

« ¹⁵ Akaba nani dek təfiya nan a bay ni va sawan. Kəŋəŋ gani əsləkabiya. Àra ènjia ti àzalakabu ndam məgri təwi gayan ya èdi sinğu ana tay ni keti. Awayay asərkaba təmbatva àna sinğu na akada gayan ya àhi ana tay na waw. ¹⁶ Nahkay maslanja ya ti enjenjeni ni àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinğu ya kəvu bəlanjani ni ti nəmbatva àna nan a, nəŋgətkia ndahan a kru.” ¹⁷ Eslini bay ni àhi : “Àbəlay, nak bay magray təwi sulumani. Nihi ti nəfiyu kur a bay vu, kəgur kesa kru, adaba kəgrua təwi sulumana àna zlam gəziteni hini ya nəvuk na.” ¹⁸ Nan ye cə ni day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinğu ya kəvu bəlanjani ni ti nəmbatva àna nan a, nəŋgətkia ndahan a zlam.” ¹⁹ Nahkay bay ni àhi ahkado : “Nak ti ni kəgur kesa zlam.” ²⁰ Mək bay məgri təwi nahan àrəkia, àhi ahkado : “Bay goro, sinğu ya kəvu ni ti nihi. Nəwəlki ke kece-kece, nəŋgəhukkaba. ²¹ Nəgray nahkay ti adaba nəgrafuka anğwaz a. Nəsəra manjəhad gayak a, nak mis zləzladani, kəmbərəŋ mis do. Zlam ya ti nak kəfəkad ndo ni day kazay, zlam ya ti kizligi ndo ni day kabaz.” ²² Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kəgray təwi sulumani do. Nihi ti nəgrafuka seriya akada ga pakama gayak ya kədamaya na. Kəsəra manjəhad goro a, nu mis zləzladani, nəmbərəŋ mis do, zlam ya ti nəfəkad ndo ni day nazay, zlam ya ti nizligi ndo ni day nabaz

zla do aw ? ²³ Tamal kəsəra nahkay ti kəvi siŋgu goro ni ana ndam macakalani ndo ni ti kamam ? Nihî nəsłəkabiya ti amal nədía ahàr a ewikia.” ²⁴ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa siŋgu na, kəvumikivu ana maslaŋa ya ti gayan kruani ni.” ²⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : “Siŋgu təfəŋ kru àndava timey, bay geli !” ²⁶ Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan àbi ni ti ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ²⁷ Yaw ndam ya tizirey nu, tawayay ti nəgur tay do ni ti gəsumubiya tay a, sliŋəm tay kè eri goro pat pat.” » ²⁸ Yezu àra àdəm ma *gozogul na nahkay ti òru kama, təcəloru a Zeruzalem akaba mis ya ti tadəbay naŋ ni.

Yezu enjiyu a Zeruzalem wudak

(Meciyu 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Zəŋ 12.12-19)

²⁹ Ka ya ti tòru tɪŋjua a kəsə Betfazi ata Betani a gwar ka həma *Oliviyə ni va wudak nahəma, Yezu àslər ndam madəbay naŋ ni cə, ³⁰ àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsə tegəni ya kama gekəli ni vu. Ekinjumiya nahəma, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu dəy-dəy faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. ³¹ Ay tamal maslaŋa əhɪndifɪŋa ma kè kəli a, àhi ana kəli : “Kəpicehəm ti kamam ?” ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” »

³² Nahkay nday ya ti Yezu àslər tay ni təsləka, tòru. Tòru tɪŋjua ti tədi ahàr ana zlam ni dek akada ga pakama gayan ya àhi ana tay ni. ³³ Ka ya ti nday təbu tepiceh wur ga azoŋgu ni ti ndam ga azoŋgu ni təhi ana tay : « Kəpicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » ³⁴ Eslini təhi ana tay ahkado : « Bay geli awayay. » ³⁵ Nahkay təzibiyu wur ga azoŋgu ni ana Yezu, təbəkɪ azana ti Yezu məcəlkiyu, mək àcəlkiyu. ³⁶ Ka ya ti Yezu naŋ àbu akoru ni ti mis təpaɸivoru azana gatay e divi vu.

³⁷ Tòru tɪŋjua ka məlaŋ ya təndəkɪ ahàr ka həma Oliviyə ga moroni a Zeruzalem a nahəma, mis ya ti tadəboru naŋ ni dek tədəgɪkɪ ka mazləbay Melefit àna məmərani azuhva zlam ya nday tɪpi, mis ndahaŋ tɪpi dəy-dəy ndo ni. Təzlah, ³⁸ tədəm : « Bay Melefit məgri sulum gayan ana *bay gəɸakani ya ara àna slimi gayan a ni ! * Melefit naŋ agavəla àvia manjəhad sulumana ana mis a. Təzləbay naŋ a huɸ melefit bu ! »

³⁹ Ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ təbu eslini e kɪɸiŋ ge mis dal-dalani ni bu. Təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, hi ma ana ndam madəbay kur ni ti təlakakaba, təzlah ba. » ⁴⁰ Yezu àra əcia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal nday təlakakabá ti akur atəzlah. »

Yezu etəwi ndam Zeruzalem

⁴¹ Ka ya ti Yezu enjua a Zeruzalem a wudak, əpia kəsə na ti etəwi ndam ga kəsə nani. ⁴² Àdəm ahkado : « Tamal ti lekələm day kəsəruma ahəmamam kəŋgətum manjəhad sulumani akaba Melefit kana nahəma, akal kəŋgətuma àndava. Ay nihî ti manjəhkiani ke kəli, kɪpəm do. ⁴³ Nahkay nihî ti vad gani amara, ndam ezir gekəli atara tevelɪŋ kəsə gekəli ni tekesl, atəbivu zlam ana kəli e divi bu dek ga macafəŋa kəli ga mahərana, atəhurkiyu ke kəli àna silik. ⁴⁴ Atabazl kəli dek, etembeɸkaba ahay gekəli a dek besək-besək, atəmbərki akur ka ahàr ga akur naŋ do. Adaba mam, kəsərum sarta ya Melefit àra àmənɟaya kəli a ni ndo. »

* 19:38 Məŋjay Limis 118.26.

*Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu
(Meciyu 21.12-17 ; Mark 11.15-19 ; Zej 2.13-22)*

⁴⁵ Töru tinjua a Zeruzalem a ti Yezu ahuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini adi ahär ana ndam məsəkumoru zlam, mək ənjäki ka magaraya tay e mite va. ⁴⁶ Ahi ana tay ahkado : « Äbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit ädəm : “Ahay goro nahəma, emigi ahay ga *mahəngalavü Melefit.” Ay lekulum ti kəmbatunkaba, əgia ahuzl ga ndam akal a.† »

⁴⁷ Kələñ gani nañ äbu a dalaka ga ahay ge Melefit ni bu, acahi zlam ana mis kəlavəđ. Eslini gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit ni tədəbəfəñ divi ge mijin nañ. Gəđakani ga ndam *Zude ni day tawayay mijin nañ. ⁴⁸ Ay ti təñgətfəña divi gana ndo, adaba ndam Zude dek tawayay ma ga Yezu, təbu təbi slimi ana ma gayan ya adəm ni lala.

20

*Təwi ga Yezu ya əgray ni ti way ävi divi gani way ?
(Meciyu 21.23-27 ; Mark 11.27-33)*

¹ Yezu nañ äbu eslini a Zeruzalem ti a vad nahan ahuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Nañ äbu acahi zlam ana mis, ahi *Ma Məweni Sulumani ana tay nahəma, gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit akaba gəđakani ndahan tərəkia, ² təhi : « Hi ana leli, kəgray təwi hini nahkay ti kəñgət divi gani ti eley ? Way ävuk divi gani way ? » ³ Yezu ahəngrifəñ ana tay, ädəm : « Nu day nihindifinja zlam bələñ kə küli a. Həngrumufəñ : ⁴ *baray ge Zej ya əbaray mis ni ti njəđa gani Melefit ävi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

⁵ Təra ticia ma na nahkay ti təgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit əslərbiyu nañ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ⁶ Ay tamal mədəm : “Mis təvi njəđa gani” ti ndam geli ni dek etizligi leli əna akur, adaba tədəm Zej ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit. » ⁷ Nahkay təhəngrifəñ, təhi : « Maslanja ya ti ävi divi gani ni ti leli məsar do. » ⁸ Eslini Yezu ähi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti ävu divi ge təwi ya ti nagray ni ana küli do bilegeni. »

*Ma gozogul äki ka ndam məwəs vədan
(Meciyu 21.33-46 ; Mark 12.1-12)*

⁹ Eslini Yezu ähi ma *gozogul hini ana mis ni. Ädəm ahkado : « Zal nahan äbu nahəma, äjavü məñ ga zlam * a vədan gayan vu. Kələñ gani äfivü vədan ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək əsləka, öru e mirkwi ga məpəsiyani zlam gayan. ¹⁰ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni əra ənjia ti bay ga vədan ni əslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədan ni ti təhəlikaboru ja gani gayan. Ay bay məgri təwi ni əra ənjia ti ndam məwəs vədan ni təgəs nañ, təzləb, mək təgaray nañ, arañja day əzay a ahar vu ndo. ¹¹ Eslini bay ga vədan ni əslərbiyu bay məgri təwi nahan keti. Əra ənjia ti ndam məwəs vədan ni tindivi nañ cəđ cəđ, təzləb nañ, mək təgaray nañ, arañja day əzay a ahar vu ndo daya. ¹² Bay ga vədan ni əslərbiyu bay məgri təwi nahan keti. Əra ənjia ti ndam məwəs vədan ni təsi ambələk mək təzaba nañ a vədan ni ba, tətəloru. ¹³ Bay ga vədan ni əra əcia ere ye ti əgravu na ti ähi ana ahär : “Nihi ti nagray ni mam ?

† 19:46 Məñjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11. * 20:9 Məñ ga zlam nani ti *vinj.

Nihi nahəma wur goro àbu, nawayay naŋ dal-dal, nəsłəroru naŋ afa gatay. Eminjəa ti atəgəsiki ma.” Nahkay əslərbiyu naŋ. ¹⁴ Ay ndam məwəs vədaŋ ni t̄ara t̄ipia wur na naŋ àbu ara ti t̄əzlapay e kidiŋ gatay bu, t̄ədəm ahkado : “Naŋ tegəni ti mekeji gayəŋ. Makadum naŋ ; nahkay ti vədaŋ ni emigi geli.” ¹⁵ Àra ènjikia ka tay a ti t̄əgəs naŋ yaw, t̄əzaba naŋ a vədaŋ ni ba, t̄oru t̄akad. »

Esline Yezu èhindifiŋa ma k̄a tay a, àhi ana tay ahkado : « Bay ga vədaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədaŋ ni mam ? ¹⁶ Amara mabazl ndam məwəs vədaŋ ni, mək aməvi vədaŋ ni ana mis ndahaŋ. » Mis ya t̄əbu esline ni t̄ara ticia ma gayəŋ ya àdəm na ti t̄ədəm : « Ere nani ti àgravu day-day ba ! »

¹⁷ Esline Yezu àmənjaləŋ ana tay lala, àhi ana tay ahkado : « A Wakita ge Melefit bu ni ti àbu məbəkiani : “Akur nahaŋ àbu ti ndam mələm ahay t̄əwayay magray t̄əwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawaŋ.” †

« Ma gani nani ti lekələm k̄ədəmum awayay adəm vaba ti ahəmamam ? »

¹⁸ Àhi ana tay keti : « Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa àdədkiya ti maslaŋa nani aməhuəkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni aməŋəladkaba naŋ a. »

¹⁹ Ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ḡədákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni t̄əsəra Yezu àdəmki ma gozogl ni ti ka tay. T̄ara t̄əsəra ti t̄ədəbə divi ga məgəs naŋ ke weceweceni h̄əya. Ay ti t̄isliki məgəs naŋ ndo, adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay k̄ə mis ya t̄əbu esline dal-dalani na.

*Hadam ya t̄əpali ana bay ga ndam Rom ni
(Meciya 22.15-22 ; Mark 12.13-17)*

²⁰ Esline ḡədákani nday nani t̄əbu t̄əbi slimi ana Yezu, t̄əslərki biyu ndam gatay ndahaŋ : ndam nday nani t̄əwayay ti Yezu məmənjaləŋ k̄a tay akada nday ndam jireni, t̄əwayay ti mədəm ma magədavani ti t̄əgəski naŋ. Ḡədákani nday nani t̄əgray nahkay ti adaba t̄əwayay t̄əgəsi naŋ ana bay ga ndam *Rom ya agur had* Zude ni, ti m̄əgrafəŋa seriya. ²¹ Nday nakəŋ t̄ara t̄injikia ti t̄əhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti ere ye ti k̄ədəm akaba ya kacahi ana mis ni ti dek jiri. Nak ti k̄icirkaba mis a do, kamənjaləŋ ana tay kala-kala, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana tay àna jiri gani cilin. ²² Nahkay ti Melefit àvia divi ana leli a ga məbəhadī hadam ana *bay ḡədákani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? » ²³ Yezu àra àsərikia zuh ana tay a nahəma, àhi ana tay : ²⁴ « Ŋga ŋgazlumubiya siŋgu akur-akurana nimi. » T̄ara t̄əŋgazlia ti àhi ana tay ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahər ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » T̄əhəŋgrifəŋ, t̄əhi : « Ga bay *Sezar. † » ²⁵ Esline naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti h̄əŋgrumi zlam ga bay Sezar zlam gayəŋ, ge Melefit ti ni h̄əŋgrumi ana Melefit zlam gayəŋ. » ²⁶ Nahkay t̄isliki məgəski Yezu ka ma magudarana k̄ə meleher ge mis ni ndo. Ma gayəŋ ya àhi ana tay ni àgria ejeŋ ana tay a, nahkay t̄əlakakabá te-te.

*Mis àməta ti aŋgaba e kisim ba ededīŋ a waw ?
(Meciya 22.23-33 ; Mark 12.18-27)*

²⁷ Ndam *Sedəseyeŋ ndahaŋ t̄ərəkia ka Yezu a. Ndam Sedəseyeŋ ti t̄ədəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ t̄ihindifiŋa ma,

† 20:17 Limis 118.22. † 20:24 Ka siŋgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiya mazavu ga bay ḡədákani gatay a, t̄əbəkī slimi gayəŋ daya.

28 t̄ahi : « M̄usi, M̄uwiz àbiki ana leli a wakita gayan̄ ni bu, àd̄əm ahkado : “Tamal mis nday k̄a m̄əŋ gatay, b̄əlan̄ gani àda wal a, m̄ək àm̄əta, wal gayan̄ ni èwii wur ndo nah̄əma, ah̄ar àd̄əm wur ga m̄əŋani azay wal ni, ti t̄iwia mekeji ana wur ga m̄əŋani ya àm̄ət na.” § 29 Yaw mis ndahan̄ t̄əbu ad̄əsk̄əla k̄a m̄əŋ gatay. Ḡədakani gatay ni àda wal a, èwif̄iŋa wur a ndo, m̄ək àm̄ət̄kia. 30-31 Àra àm̄əta ti mimbiki gayan̄ ni àzay wal ni àm̄ət̄kia, nan̄ ya mah̄k̄ər ni day àgray nah̄kay. Nday ad̄əsk̄əlani ni dek t̄əza wal na, t̄iwif̄iŋa wur a ndo m̄ək t̄əm̄əta. 32 K̄əl̄əŋ gani wal ni day àm̄əta. 33 Ay ka fat ya ti mis at̄əŋgaba e kisim ba nah̄əma, wal ni ti way e kid̄iŋ gatay bu amazay way ? Nday ad̄əsk̄əlani ni dek t̄əza nan̄ a ni. »

34 Yezu nak̄əŋ àh̄əŋgrif̄əŋ ana tay, àd̄əm ahkado : « Ka sarta hini ti zawal akaba w̄al t̄əh̄əlvu. 35 Ay nday ya ti Melefit àḡəsk̄abá tay a, atam̄əta m̄ək at̄əŋgaba e kisim ba, at̄əŋh̄ad̄ ka m̄əlan̄ m̄əweni ya Melefit amagraya ni ti zawal ataday w̄al wa do, w̄əwal day ataday zawal wa do. 36 Nday gani t̄əm̄ət d̄ay-d̄ay wa do, tigi akad̄a ga *m̄əs̄l̄ər ge Melefit ni. Nday b̄əza ge Melefit, ad̄əba t̄əŋgaba e kisim ba. 37 Ge mis ya at̄əŋgaba e kisim ba ni ti M̄uwiz day àb̄əkia ma gana a wakita gayan̄ ni ba lala. Ka sarta ya èpi m̄əŋḡəh̄af ya aku àḡəs ni ti àd̄əm Bay geli ti nan̄ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zek̄əp. * 38 Melefit ti nan̄ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya t̄əm̄əta ni do. Ad̄əba k̄è eri ge Melefit ti nday dek t̄əbu àna sifa. »

39 Yezu àra àd̄əma ma na nah̄kay ti ndam ndahan̄ ya *t̄əs̄əra Wakita ge Melefit a ni t̄ahi : « M̄usi, pakama gayak ya k̄əd̄əm ni ti àb̄əlay. » 40 T̄əd̄əm nah̄kay ti ad̄əba aŋgwaz àw̄əf̄əŋa tay ge mihindif̄iŋa ma ndahan̄ ja.

Bay ḡədakani ya amara ni ti nan̄ way ?

(Meciya 22.41-46 ; Mark 12.35-37)

41 Yezu àhi ma ana tay keti. Àd̄əm ahkado : « Mis t̄əd̄əm *Krist *Bay ḡədakani ya amara ni nan̄ *Wur ge Devit ti ah̄əmamam ? 42 Ad̄əba Devit àna ah̄ar gayan̄ àd̄əm a wakita ge Limis bu :

“Bay Melefit àhi ana bay goro :

Nj̄əhad̄a gwar k̄a ah̄ar ga d̄af goro a, a m̄əlan̄ ga ḡədakani va.

43 Ndam ezir gayak ti anab̄əhad̄ tay k̄è meleher gayak

akad̄a ga zlam ga bay ya ab̄əki asak ni, ti k̄àc̄əl̄ki ka tay.” † »

44 « N̄əd̄əm nah̄əma, Krist nani ti Devit azalay nan̄ bay gayan̄ ti, t̄əzalay nan̄ wur ge Devit keti ti kamam ? »

Ndam m̄əs̄ər Wakita ge Melefit ni

(Meciya 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

45 Ka ya ti mis dek t̄əbu t̄əbi slimi ana Yezu nah̄əma, Yezu nak̄əŋ àhi ana ndam mad̄əbay nan̄ ni ahkado : 46 « Bumvu slimi, do ni ti ndam *m̄əs̄ər Wakita ge Melefit ni atagosay k̄əli. Nday ti tawayay m̄əbakabu m̄əgudi, t̄əsawad̄ay àna nan̄ riya ; tawayay ti mis t̄əgri sa ana tay k̄è meleher ge mis dek ; tawayay man̄j̄əhad̄vani e k̄ərsi ga ḡədakani vu a ah̄ay ga *mah̄əŋgalav̄u Melefit bu akaba ka m̄əlan̄ m̄əzum zlam ga wum̄əri. 47 Nday gani nani ti t̄əzum ah̄ay ga w̄al madakway m̄ək t̄əp̄əski ka mah̄əŋgalay Melefit, tawayay ti mis t̄əd̄əm nday ndam jireni. Tagray nah̄kay ti Melefit amagraf̄əŋa seriya k̄a tay a, amatrāb̄ tay àtama ga ndam magudar zlam ndahan̄ ja. »

21

*Sədaga ga wal madakway ya arañja gayan àbi ni
(Mark 12.41-44)*

¹ Yezu èheliñ eri, èpi ndam ge elimeni tàbu tàbiyu sɪngu a mɔlanj məbiyu sɪngu ga sədaga ni vu. Nanj àbu amənjələn ana tay nahkay ti ² èpi wal madakway nahanj arañja gayan àbi, àbiyu sɪngu akur-akurani ci6-ci6eni cə. ³ Yezu nakəñ àra èpia ti àdəm ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti arañja gayan àbi, ay sɪngu ya ti àbiyu ni àtama ge mis ndahanj ya tàbiyu na dek. ⁴ Adaba mis ndahanj ni dek tàgray sədaga nahəma, tàbiyu sɪngu ya tɔgəjəniɸəñ kà tay, təsər ere ye ti tagray àna nanj ni va do ni, wal hini ti ni arañja gayan àbi, ay ti àbiya sɪngu ya àfəñ na dek. Sɪngu gayan nahanj ga məsəkum zlam məzumani àgəjəniɸəñ ndo. »

*Yezu adəm etembedkaba ahay gəɗakani ge Melefit na
(Meciyu 24.1-2 ; Mark 13.1-2)*

⁵ Mis ndahanj tàbu təzlapaki ka *ahay gəɗakani ge Melefit ni. Təɗəmki ma ka akur gəɗakani ya tɛdezl ahay ni àna nanj ni akaba zlam məbəlani ya təhəlɸiɸiɸi ana Melefit a ahay ni bu ni. Yezu àra ècia ma gatay na ti àdəm : ⁶ « Zlam hini ya kəmənjumləñ ni dek ti, vad nahanj amara nahəma, etembedkaba ahay na besək-besək, ku akur bəlanj day amanjəhadki ka akur nahanj va do. »

*Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(Meciyu 24.3-14 ; Mark 13.3-13)*

⁷ Tàra ticia ma ga Yezu na ti təhi : « Məsi, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya ere nani amagravu wudak na ti ahəmamam ? » ⁸ Yezu àhəngriɸəñ ana tay, àdəm ahkado : « Bumvu slimi, maslanja àgosay kəli ba. Adaba mis kay atara, ku way way do aməɗəm nanj ti nu, aməɗəm nanj ti *Bay gəɗakani ya amara ni ; aməɗəm sarta gayanj ènjia. Ku təɗəm nahkay nəngju ni, kəɗəbum tay ba. ⁹ Mis atagrav silik, atakadɸəñja kà ŋgumna daya, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum anɸwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani tàgravu kwa. Ku tamal tàgrava nahkay nəngju ni, mandav ga duniya huya do. »

¹⁰ Yezu àhi ana tay keti : « Ndam ga had ndahanj atakadvu akaba ndam ga had ndahanj, bəbay ndahanj akaba bəbay ndahanj. ¹¹ Had amadaɗay dal-dal a kəsa ndahanj bu, a kəsa ndahanj bu ləwir amagrav, a kəsa ndahanj bu ni ti ni arməwər aməgəs mis kay. Zlam ndahanj ya tasay anɸwaz dal-dal ni atagravu ka had akaba a hud melefit bu, nahkay mis atəsər arañja ara agravu wudak.

¹² « Ay wudaka zlam gani nday nani dek atagravu nahəma, mis atəgəs kəli, atəgri daliya ana kəli, atəhəloru kəli a ahay ga *mahəngalavɸ Melefit vu ga magrafəña seriya kə kəli a, atəbiyu kəli a danɸay vu. Atəhəloru kəli kə meleher ga bəbay, kə meleher ga gəɗakani ga ŋgumna daya, adaba lekuləm ndam goro : ¹³ nahkay akəñgətum divi ti etici ma gekəli ya akazlapumku ni. ¹⁴ Ay ere ye ti amagravu ni ti àhəli ahàr ana kəli ba simiteni : ka ya ti atəhəloru kəli kə meleher gatay ga magrafəña seriya kə kəli a, tihindifiɸa ma kə kəli a nahəma, ma ya ti akəhumi ana tay ni ti anɸwaz aməwərki kəli do. ¹⁵ Adaba ere ye ti akadəmum ni akaba məsər zlam gani dek ti nu nuani anəɗəfiki ana kəli. Nahkay ti maslanja amələbi e kidiɸ ga ndam ezir gekəli ni bu aməwəlki kəli ka pakama bi. ¹⁶ Ka sarta gani nani ndam ya atəgəs kəli ti tàgrafəña seriya kə kəli a ti ata bəñ gekəli, ata mənɸ gekəli, bəza ga mənɸ gekəli, ndam gekəli akaba zləbəba gekəli. Atabazl mis ndahanj e kidiɸ gekəli bu ni ti azuhva tay.

17 Mis dek etizirey kuli adaba lekulum ndam goro. 18 Ku tamal nahkay nengju ni, ku mahr ga ahàr gekuli bəlan tekeđi amadoru a had do. 19 Tamal a hud ga daliya nani bu kəmbərunum nu do nahəma, akəngətum sifa ya ti Melefit aməvi ana kuli ni. »

*Yezu adəm etembed Zeruzalem
(Meciyn 24.15-21 ; Mark 13.14-19)*

20 Yezu adəm keti : « Ka ya ti ekiruma ndam silik tēveliŋja ahàr ana Zeruzalem a tekeš nahəma, sərunki sarta enjia, atəzum kəsa ni, etembedkaba ahay a dek. 21 Ka sarta gani nani ti ndam ya ka had *Zude ni ahàr adəm təcuhworu a həma vu ; ndam ya ti a Zeruzalem ni ahàr adəm təharaya tāsəka ; ndam ya ti a kəsa ci6-cibeni bu ni ti ni tōru təhuriyu a Zeruzalem ba. 22 Adaba a vad nday nani bu ni ti Melefit amatrađvū ndam ga kəsa nani ; ere ye ti adəm a Wakita gayəŋ bu ni dek amagravu. 23 Ka sarta gani nani ti wál a hud akaba nday ya ti bəza təfəŋ ka tay ka ahar ni atasay cicihi ! Ndam ga had nani atəcakay daliya dal-dal, adaba Melefit aməzumki bəruv ka tay. 24 Atara tabazl mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu kay àna maslalam, ndahaŋ ni ti ni atəgas tay, atəhəloru tay ka had gərgərani dek, tigi evidi. Eslini ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit do ni atəzum Zeruzalem ga njəda. Atəguro ru duk abivoru ana mandav ga sarta ya Melefit əvi ana tay ga məgurani ni. »

*Mara ga Wur ge Mis a
(Meciyn 24.29-31 ; Mark 13.24-27)*

25 Yezu adəm keti : « Zlam ndahaŋ amagrakivu ka fat, ke kiyi akaba ka ata boŋgur. Mis etipia ti atəsər arəŋə əbu ara agravu. Zlam ndahaŋ amagravu ka had : aməd amadađay *dəluv gəđakani, dəluv ni amahənday. Zlam nday nani atəsi aŋgwaz ana mis ga məlan ni dek : bəruv amətikaba ana tay a. 26 Ka sarta gani nani ti zlam ya ti amagravu ka had ni aməhəli ahàr ana mis, atədəd àna aŋgwaz tazlazl-zlazl, adaba zlam njəda-njəđani a hud melefit bu atədəđay a məlan gatay bu. 27 Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a makləbasl ba àna njəda kay akaba masləđay goro a. * 28 Ay lekulum ti ka ya ti zlam nday nani təbu tagravu nahəma, cikuma lala, zum njəda ti kəmənjumlahu kama, adaba sarta ge Melefit ya ahəngay kuli ni enjia wudak. »

*Yezu azay mazavu ga məŋ ga wəruv
(Meciyn 24.32-35 ; Mark 13.28-31)*

29 Yezu əhi ma ana tay àna ma *gozogul, adəm ahkado : « Mənjumki məŋ ga *wəruv akaba məŋ ga zlam ndahaŋ ni. 30 Kipəm ti nday təbu tidi nahəma, kəsəruma mədərdər enjia wudak. 31 Nahkay day tamal kipuma zlam ya nəhi ana kuli ni naŋ əbu agravu nahəma, sərunki *Məgur ge Melefit enjia wudak. 32 Nəhi ana kuli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. 33 Məlan ya agavəla akaba məlan ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav đay-đay do. »

Bumi slimi ana ahàr gekuli

34 Yezu adəm keti : « Bumi slimi ana ahàr gekuli, kəvumi vu gekuli ana zum ga makad kuli ba. Zlam ga duniya əgi eri ana kuli ba daya, do ni ti vad gani nani amərəkia ke kuli a ka məsərki gekuli do. 35 Vad gani nani amərəkia ke kuli a akada ga kəmbazl ya agəs zlam ndacani ni. Adaba vad gani nani eminjikia ti ka ndam ga duniya dek, maslaŋə bəlan tekeđi amatam do.

* 21:27 Mənjay Deniyel 7.13.

³⁶ Nahkay njəhadum eri, həngalum Melefit a sarta bu dek ti mavi njəda ana kuli ga matamfəna ka zlam ya ti ara agravu na dek, ti aŋgwaz əwər kuli ge micikeni kə meleher ga *Wur ge Mis ba. »

³⁷ Kəlavəd Yezu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu ga məlafat ; ga məlavəd ti ni ahəraya, akoru andəhad a həma ya təzalay *Oliviye ni bu. ³⁸ Kəla miledə də mis dek takoru a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni vu ga məbi slimu ana pakama gayan̄ ya adəm ni.

22

*Gədakani ga ndam Zude tawayay tijin̄ Yezu
(Meciyu 26.1-5, 14-16 ; Mark 14.1-2, 10-11)*

¹ Wuməri ga ndam *Zude ya təzumvü dipen̄ *miwisiñeni do ni ən̄jia wudak : təzalay wuməri gani nani *Pak. ² Ka sarta gani nani ti gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit ni təgray sawari ge mijin̄ Yezu akal-akal. Təgray akal-akal ti adaba aŋgwaz əwərfəna tay kə mis dal-dalani na. ³ Eslini *Seteni əhuriviyu ana Zudas. Zudas gani, slimu gayan̄ nahan̄ ni Iskariyot, naŋ bəlan̄ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəni ni. ⁴ Seteni ni əra əhuriviya ti Zudas nakəŋ ərəkioru ka gədakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ka bəbay ga ndam slewja ya təjəgay *ahay gədakani ge Melefit ni. Öru ti ga magray sawari akaba tay ga mədəfiki Yezu ana tay ti təgəsa naŋ a. ⁵ Nday nakəŋ təra ticia ma gayan̄ na ti təməra dal-dal, təhi : « Məvuk siŋgu. » ⁶ Zudas nakəŋ əgəskabá ma gatay na. Nahkay ədəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təgəs naŋ ka məsar ge mis do ni.

*Təslamalikabu məlan̄ ga wuməri ga Pak ana Yezu
(Meciyu 26.17-25 ; Mark 14.12-21 ; Zen 13.21-30)*

⁷ Vad̄ ga wuməri ge dipen̄ *miwisiñeni do ni ən̄jia. A vad̄ ga wuməri ga *Pak nani ti tisiñi bəza təmbak ana Melefit. ⁸ Nahkay Yezu əslər ata Piyer nday ata Zen̄, əhi ana tay ahkado : « Dəgum kəslamalumikabu zlam məzumani ga Pak ana leli. » ⁹ Nday nakəŋ tihindifin̄ ma, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru məslamalakabu eley ? » ¹⁰ Əhi ana tay : « Ekinjəmiya a kəsa gədakani va nahəma, akəbumkabu ahər akaba zal nahan̄ əcahbiya yam a mandarum va. Ekipəma naŋ a ti dəbumiyu naŋ a ahay ya naŋ ahuriyu ni vu. ¹¹ Akəhurumiya ti humi ana bay ahay ni ahkado : “Məsi geli dəmə : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam mədəbay nu ni ti neley ?” ¹² Eslini bay ahay ni amədəfiki ahay nahan̄ gədakani ka ahər ga ahay nahan̄ ana kuli, zlam dek əvu əndava. Slamatumkabu zlam məzumani ni ti eslini. » ¹³ Nahkay nday nakəŋ təsləka, tōru tədi ahər ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya əhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

*Yezu avi dəf ge Melefit ana ndam mədəbay naŋ ni
(Meciyu 26.26-30 ; Mark 14.22-26 ; 1 Koreñ 11.23-25)*

¹⁴ Sarta ga zlam məzumani əra ən̄jia ti Yezu akaba ndam *asak gayan̄ ni tōru tənjəhad ka məlan̄ ga məzum zlam ni. ¹⁵ Eslini Yezu əhi ana tay : « Sarta goro ga macakay daliya ən̄jia wudak. Wudaka nəcakay daliya ni ti nəwaya məzum zlam ga wuməri ga *Pak hini akaba kuli a dal-dal. ¹⁶ Nəhi ana kuli nahəma, anəzumkivu zlam ga wuməri ga Pak ni va do, si ka ya ti Melefit emendeveřin̄aba təwi gana a Məgur gayan̄ ba ni kwa. » ¹⁷ Əra adəm ma

nahkay ti àzay hijiyem akaba zum, àgri sasi ana Melefit, àhi ana tay : « Zuma, sam lekulum dekeni. ¹⁸ Nahi ana kuli nahama, kwa kani nisi zum ga wur ge *vinj va do, si a vad ya *Mægur ge Melefit eminjia ni day kwa ti enisi. » ¹⁹ Käləŋ gani àzay *dipeŋ, àgri sasi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay, àhi ana tay : « Hini hi ti aslu ga vu goro : navay ti ga mahəŋgay kuli. Grumoru nahkay, ti kàjalumku ahàr. » ²⁰ Käləŋ ga məzum zlam ni ti àzay hijiyem akaba zum ni keti, àvi ana tay akada ya àvi dipen ana tay ni, àhi ana tay : « Ana zum ge hijiyem hini ti Melefit awalkabu pakama gayan akaba ge mis ; mawəlvani nani ti maweni. Awalkabu ti àna mimiz ga vu goro ; mimiz goro ni aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay kuli. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Nədəm nahama, maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti naŋ àbu məzumkabu zlam. ²² Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ge Melefit ya àdam ni, ay maslaŋa ya ti asakumoru nu ni ti amasay cicihi ! » ²³ Ndam asak gayan ni tàra ticia ma gayan na ti tihindivu, tədəm way e kidiŋ gatay bu amagraf ere gani nani way.

Gədəkani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

²⁴ Ndam *asak ga Yezu ni tàgray gejewi e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Way gədəkani e kidiŋ geli bu àtam leli ndahaŋ ni way ? » ²⁵ Yezu àhi ana tay : « Bəbay ga had ndahaŋ tagur had gatay : gədəkani ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tawayay ti mis təzalay tay ndam mægri zlam sulumani ana mis. ²⁶ Lekulum zla nahama, àgravu akada nani e kidiŋ gekuli bu ba simiteni. Ay e kidiŋ gekuli bu ti maslaŋa ya ti naŋ gədəkani àtama kuli ndahaŋ na ti mənjàhad akada ga wur guziteni kwa sawan. Nahkay day maslaŋa ya agur kuli ni mənjàhad akada ga bay mægri təwi ana mis ni. ²⁷ Nədəm nahama, e kidiŋ ga bay ya təzibiyu zlam məzumani nday ata maslaŋa ya azibiyu ni bu ni ti way gədəkani ni way ? Gədəkani ti bay ya təzibiyu zlam ni do aw ? Ay nu nəŋgu ni nəbu e kidiŋ gekuli bu akada ga maslaŋa ya ti azibiyu zlam məzumani ana mis ni. ²⁸ Lekulum ti kəbum akaba nu ; ku ka ya ti mis təwayay nu ndo nəŋgu ni kəmbərəŋum nu ndo. ²⁹ Nahkay nu ti nagray ahəmamam ? Baba àvua bay a, nu day nəvi bay ana kuli bilegeni a Mægur goro bu akada gayan ya àvu ni. ³⁰ Nahkay zla ti akəzumum zlam akaba ekisam zlam akaba nu a Mægur goro bu. Akanjàhadumviyu e karsi vu ga magrafəŋa seriya kə dini kru mahar cəeni ge Izireyel na daya. »

Yezu adəm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(Meciyu 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Zeŋ 13.36-38)

³¹ Yezu àhi ma ana Piyer, adəm : « Simu, Simu, ci day : lekulum ti *Seteni èhindifiŋa kuli kə Melefit a, awayay agri ana kuli akada ge mis ya ti ataɓalakia hilfi ga zlam gayan a ni. ³² Ay nu zla ti nahəŋgala Melefit a ti kəmbərəŋ məfaku ahàr ba. Ekijikia ke divi a, ay ti akəŋgəkiya. Àkəŋgəkiya ti vi njəda ana bəza ga muk ni. » ³³ Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, nəgəskabu ge morakabani ata nak a daŋgay vu, ku ga məmətəkabani ata nak day nəgəskabu. » ³⁴ Ay ti Yezu àhi ahkado : « Piyer, nəhuk nahama, kani kani a a huɗ ga məlavad bu, wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. »

Mbici, mbolu akaba maslalam

³⁵ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka sarta ya ti nəslər kuli, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka day kəhəlum ndo ni ti, mam àhəcikiva ana kuli a mam ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Àbi. » ³⁶ Àhi ana tay : « Ay nihi ti maslaŋa ya ti siŋgu àvu e mbici gayan bu nahama, maza, ku zlam gayan a mbolu bu day maza akaba

naŋ a. Maslaŋa ya ti maslalam gayan àbi ni day m̄səkumoru azana gayan ti m̄səkum maslalam àna siŋgu gani. ³⁷ Nəhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya ti Melefīt àdəm a Wakita gayan ni bu : “Atacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam” * ni ti, maslaŋa gani nani ti nu. Pakama gani nani si agrakuvu kwa. » ³⁸ Eslini t̄ahi ahkado : « Bay geli, maslalam nday hi c̄a. » Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Èsli ahkay. »

*Yezu ahəŋgalay Melefīt ka həma Oliviyə
(Meciy^u 26.36-46 ; Mark 14.32-42)*

³⁹ Yezu àhəraya, òru ka həma *Oliviyə akada gayan ya agray kəlavad ni. Àra àhəraya ti ndam madəbay naŋ ni t̄adəboru naŋ kələŋ. ⁴⁰ Tòru t̄injua eslina ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Həŋgalum Melefīt ti kijumkia ke divi a ka ya ti *Seteni esipet kuli ni ba. » ⁴¹ Eslini Yezu nakəŋ àsləkafəŋa kà tay a, òru cak. Òru ènjua nahəma, àbəhad mirdim grik, àhəŋgalay Melefīt, ⁴² àdəm ahkado : « Bəba, tamal kawayay ti hədafkua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nədəm nahkay nəŋgu ni, kəgray ere ya nu nawayay ni ba, gray ere ye ti nak kawayay ni sawaŋ. » [⁴³ Eslini *məslər ge Melefīt àhərkiaya e melefīt ba, àvi njəda. ⁴⁴ Bəruv àtikaba dal-dal, nahkay naŋ nakəŋ àkadvu àna mahəŋgalakivu Melefīt ; endif gayan àndalaya akada ge mimiz na ndal ndal a ga had a.]

⁴⁵ Àra àhəŋgala Melefīt a nahkay ti ècikaba cəkwađ, àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na. Àdi ahər ana tay nday e d̄uwir bu, adaba t̄amətaɓkaba àna majalaya ahər a. ⁴⁶ Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Kinjəm d̄uwir ti kamam ? Cikumaba, həŋgalum Melefīt ti kijumkia ke divi a ka ya ti Seteni esipet kuli ni ba. »

*Təgəs Yezu
(Meciy^u 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Zəŋ 18.3-11)*

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti mis kay t̄əbu tərəkia. Naŋ ya t̄əzalay naŋ Zədas, naŋ bilin ga ndam *asak ga Yezu kru mahar c̄əni ni, àdibiyu kama ana tay. Tàra t̄injia ti Zədas nakəŋ àrəkia ndoroŋa ka Yezu a ga məgri sa àna məfəki ma ka tuwər a. † ⁴⁸ Eslini Yezu àhi : « Zədas, kəsəkumoru nu *Wur ge Mis ti àna məgru sa nahkay hi zla do aw ? » ⁴⁹ Nday ya t̄əbu akaba Yezu ni t̄ara t̄ipia ere ye ti àgravu na ti t̄ahi ana Yezu : « Bay geli, m̄akadvu akaba tay àna maslalam geli ni aw ? » ⁵⁰ Eslini mis bilin e kidin gatay bu àsi maslalam ana bay məgri t̄əwi ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni, àsifəŋa slimy ga ahar ga đaf a həndad. ⁵¹ Ay Yezu àdəm : « Mbrəŋum, èsli nahkay. » Mək ènjifin kà mələŋ ge slimy ga maslaŋa nani, àhəŋgaraba naŋ a.

⁵² Kələŋ gani Yezu àhi ma ana gəđakani ya t̄ara ga məgəs naŋ a ni. Nday nani ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt akaba gəđakani ga ndam majəgay *ahay gəđakani ge Melefīt akaba gəđakani ndahaŋ. Àhi ana tay ahkado : « Kəđəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, ⁵³ ambatakani do nəbu akaba kuli a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefīt ni bu kəlavad. Ay ti kinjəmfu ndo timey ! Ay nihi ti sarta ge t̄əwi gekuli akaba ge *Seteni bay məgur mələŋ zin-zinjeni ni ènjia. »

* **22:37** Izayi 53.12. † **22:42** Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Hədafkua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefīt ya ahaslani ni bu ni ti t̄adəm məzum b̄əruv ge Melefīt ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay. † **22:47** Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

*Piyer adəm nanj àsər Yezu do**(Meciya 26.57-58, 69-75 ; Mark 14.53-54, 66-72 ; Zenj 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Eslini mis ni tågəs Yezu. Tàra tågəsa nanj a ti tázoru nanj, tǎfiyu nanj a ahay ga gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít ni vu. Piyer ti ni nanj drinj adəbabiyu Yezu. ⁵⁵ Tòru tinjua ti mis tēbefta aku a dalaka ba, nday tǎbu tənɟafəŋ. Piyer day ənjəhadkivu ka tay. ⁵⁶ Nday tǎbu tənɟafəŋ kà aku ni nahkay ti wal nahanj əbu, agray tǎwi eslini. Àra èpia Piyer a manjəhadani kè eri ga aku na ti àmənjaləŋ lala, àđəm : « Maslaŋa hini day mis ga Yezu. » ⁵⁷ Eslini Piyer àhi : « Aha, nəsər nanj do timey, wal hini. »

⁵⁸ Àra àpəsa 6al ti zal nahanj èpia Piyer a keti, àhi : « Nak day ndam gatay gani. » Piyer nakəŋ àhi : « Nu mis gatay do timey, maslaŋa goro. »

⁵⁹ Àra àpəsa keti ka ahàr gana agray njemdi bəlanj nahəma, maslaŋa nahanj àmbrəŋ ma gani ndo, àđəm : « Edeđinj nanj mis ga Yezu, adaba nanj zal Gelili. » ⁶⁰ Piyer àhi : « Maslaŋa goro ni, nəsər ere ye ti kəđəmku ni do. » Piyer nanj əbu azlapay nahkay ti agwazl əzlah həya. ⁶¹ Eslini Bay geli àmbatkibiyu ma ke Piyer, àmənjaləŋbiyu ndekwa. Nahkay Piyer nakəŋ ma ga Bay geli ya àhi : « Kani kani a wudaka agwazl əzlah ti akəđəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni əŋgiaya a ahàr ba. ⁶² Eslini àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

*Teyefinj kà Yezu**(Meciya 26.67-68 ; Mark 14.65)*

⁶³ Nday ya tǎjəgay Yezu ni tēyefinj, tǎzləb nanj. ⁶⁴ Tàkambahi eri, tihindifinja ma, tǎhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefít ti sarkaba, way əzłəb kur ni way ? » ⁶⁵ Tindivkivu nanj àna ndivey ndahanj kay.

*Tagrafəŋa seriya kà Yezu a kè meleher ga gəđakani ga ndam Zude a**(Meciya 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Zenj 18.19-24)*

⁶⁶ Məlanj àra àsla nahəma, gəđakani ga ndam *Zude, gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít akaba ndam *məsər Wakita ge Melefít ni tǎŋgasvu. Nahkay tǎzəbiyu Yezu kè meleher gatay ga magrafəŋa seriya. ⁶⁷ Tihindifinja ma, tǎhi : « Tamal nak *Krist *Bay gəđakani ya amara ni ti hi ana leli. » Nanj nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm : « Tamal nəhia ana kuli nihi day nəsəra akəgəsümükabu do. » ⁶⁸ Tamal nihindifinja ma kè kuli a day akəhəŋgrumufəŋ do. ⁶⁹ Ay nəhi ana kuli nahəma, ku kani səruma nu *Wur ge Mis ananjəhad a məlanj ga gəđakani bu kà ahar ga đaf ge Melefít Bay njəđanjəđani ni. § ⁷⁰ Tàra ticia ma ya àđəm na ti nday dek tǎhi : « Nahkay ti nak Wur ge Melefít aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Nu gani : kəđəmmum ti lekələm lekələmeni àna ahàr gekuli. » ⁷¹ Eslini nday nakəŋ tǎđəm : « Madəbay ndam sedi ndahanj kamam mba mam ? Leli leleni àna ahàr geli micifinja a ma gayan ba ni. »

23*Tázoru Yezu kè meleher ga bay Pilet**(Meciya 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Zenj 18.28-38)*

¹ Mis ni dek ticikaba hurum, tázoru Yezu kè meleher ga bay *Pilet. ² Tòru tinjua ti nday nakəŋ tǎcalci nanj ka zlam magudarani, tǎhi ana bay ni ahkado : « Mədi ahàr ana maslaŋa hini nanj əbu ewisinjəkabu ndam ga had geli. Àđəm tǎpəli hadam ana *Sezar ba, àđəm nanj *Krist, nanj bay. » ³ Pilet nakəŋ àra

ècia ma na ti èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude edefiŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ⁴ Eslini Pilet àhi ana gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni akaba mis macakalavani ni ahkado : « Maslaŋa hini ti nədi ahàr ana zlam magudarani gayan ga məwəl nan əna seriya ndo timey. » ⁵ Ay nday nani tàmbrəŋ ma gani ndo, tədəm : « Àdəm mis təgəsiki ma ana ŋgumna ba, àcahia ma gana ana mis ga had *Zude na dek. Ànjəkibiya kwa e Gelili bədək, àbaya ahalay a. »

Təzoru Yezu kə meleher ga bay Erot

⁶ Pilet àra ècia ma nana ti àdəm : « Nan hini ti zal Gelili aw ? » ⁷ Tàra tàhia Yezu nan ga had ga Erot ya agur na ti Pilet nakəŋ àdəm tōru àna nan afa ga Erot, adaba ka sarta gani nani ti Erot nan əbu a Zeruzalem daya. ⁸ Erot àra epia tɪŋjia àna Yezu a ti àmərva dal-dal, adaba ècia pakama ya təzlapaki na. Apəsa àwaya ti mīpi Yezu ; awayay ti Yezu māgraya ere ye ti mis tīpi day-day ndo na. ⁹ Nahkay èhindifiŋa ma kà Yezu a gərgəri kay, ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefīt ni day təbu eslini, tacalki Yezu ka zlam magudarani kay dal-dal. ¹¹ Kələŋ gani Erot akaba ndam slewja gayan təyefiŋ kà Yezu, tàməŋjaləŋ akada èsli mis e eri gatay bu ndo. Təfəki mugudi sulumani ge meyefiŋeni ; tàra təyefiŋa ti Erot nakəŋ àdəm tàhəŋgororu Yezu afa ge Pilet, mək tàhəŋgoru nan. ¹² Ahaslani nahəma Erot nday ata Pilet ti nday ke ezir, ay kà fat nani ti tigi ka zləba huya.

Pilet avi divi ana mis ga makad Yezu (Meciya 27.15-26 ; Mark 15.6-15 ; Zəŋ 18.39-19.16)

¹³ Tàra tɪŋjia àna Yezu a ti Pilet àzalakabu gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni, gədəkani ndahan akaba ndam *Zude ndahan ni. ¹⁴ Àhi ana tay ahkado : « Kəzumubiyu maslaŋa hini, kəhumu èwisin ndam ga had *Zude. Nahkay nìhindifiŋa ma kə meleher gekəli a, ay ti zlam ya kàcalumki nan, kədəmum àgudara ni ti nu nədi ahàr ku bəlan ndo. ¹⁵ Erot day àdi ahàr ana magudar gayan ndo, nahkay àhəŋgribiyu nan ana leli ni. Nihi ti maslaŋa hini magudar gayan àbi ga makadki nan di bi. ¹⁶ Nihi nahəma nəhi ana ndam slewja goro ni təzləb nan, kələŋ gani anafəkad nan. » [¹⁷ Kəla wuməri ga *Pak lu, Pilet si àfiaya zal danay a bəlan ana ndam Zude a kwa.] ¹⁸ Pilet àra àdəm ma nahkay ti nday ye eslini ni dek təzlah, tədəm : « Jiŋa maslaŋa hina, fiaya Barabas ana leli a. » ¹⁹ Barabas ti təfiyu nan a danay vu adaba nan e kidin ge mis ya təkadvu akaba ŋgumna a Zeruzalem ni bu, azuhva gayan ya àkad mis ni daya. ²⁰ Pilet àwayay mafəkad Yezu, nahkay àhəŋgri zuh ana ma gayan ya àhi ana tay ni. ²¹ Ay nday nakəŋ təzlah, tədəm : « *Dəfəŋ nan kà təndal ! Dəfəŋ nan kà təndal ! » ²² Pilet àhəŋgri zuh ana ma ni ya mahkə, àhi ana tay ahkado : « Ay ti àgudar mam ? Magudar gayan ya təkadki nan ti nədi ahàr ndo. Nahkay nəhi ana ndam slewja goro ni təzləb nan, kələŋ gani anafəkad nan. » ²³ Ay nday nakəŋ təzlah kay kay, tədəm : « Dəfəŋ nan kà təndal ! » Təzlahkivu kay kay. ²⁴ Tàra təzlah nahkay ti Pilet nakəŋ àgaskabu ga məgri ere ye ti tìhindifiŋa ni ana tay. ²⁵ Àfiaya maslaŋa ya ti tìhindifiŋa ni ana tay a. Nan ti maslaŋa ya ti təfiyu a danay vu adaba təkadva akaba ŋgumna, akada mis a ni. Yezu ti ni, Pilet àhi ana ndam slewja gayan ni təgri ere ye ti ndam Zude tawayay ni.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(*Meciya 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Zeŋ 19.17-27*)

²⁶ Ka ya ti ndam slewja ni təzoru Yezu ga makaɗ naŋ nahəma, tədi ahàr ana zal Sireŋ nahan, slimi gayan Simu, naŋ àbu asləkabiya e gili a. Eslini nday nakəŋ təfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni ti mādəboru Yezu àna naŋ kələŋ. ²⁷ Ndam *Zude dal-dal təbu tādəboru Yezu, wál day təkibu ka tay titəwioru naŋ, tagroru deləlu. ²⁸ Eslini Yezu nakəŋ àmbatkiyiyu ma ka wál ni, àhi ana tay ahkado : « Wál Zerəzalem, kitəwəm nu ba. Təwəm ti vu gekəli, təwəm bəza gekəli daya. ²⁹ Adaba sarta amara, mis atəcakay daliya dal-dal. Ka sarta gani nani ti atədəm : “Wál dəgəl tāmərvu, wál ya tiwi bəza ndo, bəza tisi duwa gatay ndo ni, tāmərvu.” ³⁰ Mis atəŋjəki ka mədəmani həma gədəkani təmbədkiya ka tay a, bəza həma təŋgaha tay a. * ³¹ Nu nəcakay daliya nihi ti agravu akada ga aku ya azum biyem mīdeni ni, lekəlum ti ni akacakum daliya ti amagravu akada ga aku ya azum biyem mikəleni ni. »

³² Ndam magudar zlam ndahan təbu nday cə ; ndam slewja ni təhəloru tay akaba Yezu ga moru *madarfəŋ tay kà təndal.

³³ Tòru ka mələŋ nahan ; mələŋ gani nani ti təzalay « Aslat ga Ahàr. » Tòru tìŋjə eslina ti tadarfəŋ Yezu kà təndal ; tadarfəŋ ndam magudar zlam cəeni ni kà təndal ndahan daya, bələŋ gani ka ahar ga daf ga Yezu, naŋ nahan ni ka ahar ga gəjər gayan. ³⁴ Eslini Yezu àdəm : « Bəba goro ni, təsər ere ya tagray ni do, nahkay mbarfəŋa kà tay a. » Ndam slewja ni təra tadarfəŋa naŋ kà təndal na nahkay ti təgraki ca-ca àki ka azana gayan ni bələŋ àna bələŋ ti təsər way azum way. ³⁵ Mis dal-dalani ya tādəboru naŋ ni təbu taməŋjaləŋoru. Eslini gədəkani gatay ni tēyefiŋ kà Yezu, tədəm : « Àhəŋga mis ndahan a. Tamal ti naŋ *Bay gədəkani ya ti Melefit adaba, àslərbiyu ni nahəma, mähəŋgay ahàr gayan gayanani zla aw. » ³⁶ Ndam slewja ni day tēyefiŋ, təhədəkəŋoru ga məvi zum cecəwekeni. ³⁷ Təhi : « Tamal nak bay ga ndam Zude edefiŋ ti həŋgay ahàr gayak gayakani zla aw. » ³⁸ Àbu məbəkiani ka təndal ni, agavəla ga ahàr ga Yezu ni : « Hini ti bay ga ndam Zude. »

³⁹ Eslini bələŋ ga ndam magudar zlam cəeni ya tadarfəŋ tay kà təndal ni èndivi Yezu, àhi ahkado : « Nak ti Bay gədəkani ya tədəm amara ni do aw ? Tamal nak gani ti həŋgay ahàr gayak gayakani ti kàhəŋgay leli bilegeni zla aw. » ⁴⁰ Ay maslaŋa nahan ni àra ècika ma gayan na ti àlègi, àhi : « Nak ti kəgrafəŋa aŋgwaz kè Melefit a do ni ti kamam ? Təbu tabazl leli akada ya takad naŋ ni, ⁴¹ ay tabazl leli ti kigeni, adaba məgudara zlam ya àgaski tabazlki leli na. Naŋ ti àgudar araŋa ndo simiteni. » ⁴² Mək àhi ana Yezu : « Yezu, ka ya ti akara kəzum bay gayak nahəma, jalaku ahàr, nàgəjəzlkuk ahàr ba ti. » ⁴³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, kani kani a akara kanjəhad akaba nu a mələŋ sulumani ge Melefit bu.† »

Yezu amət

(*Meciya 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Zeŋ 19.28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ka gani nani, fat àra ècika tirked-ked ga ahàr melefit a ti àmbrəŋ masladani, àsladay ya do. Nahkay mələŋ dek ègia zìŋ-zìŋena duk àbivoru àna njeŋdi mahkar ya ga mələkarawa. Eslini azana ga mahay gədəkani ga mələŋ *nəjəlatani ya ti a huɗ ga *ahay gədəkani ge Melefit bu ni èguzlehvu kwar kala-kala. ⁴⁶ Ka sarta gani nani ti Yezu àzlah kay kay, àdəm : « Bəba goro ni,

* **23:30** Məŋjay Oze 10.8. † **23:43** Mələŋ sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (məŋjay Məŋgahani 2.7).

nəfukvù sifa goro ni a ahar vu.† » Àra àdəma nahkay ti àmət həya. ⁴⁷ Bay ga ndam slewja ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àzləbay Melefit, àdəm : « Maslaŋa hini ti mis jireni edefiŋ. »

⁴⁸ Mis kay təbu eslini : tàra ga mamənjələŋ ka zlam ya təgri ana Yezu na. Ay tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àhəlia ahàr ana tay a, tàsləka àna tuway a. ⁴⁹ Ndam ga Yezu dek akaba wál ya tàdəbabiyu naŋ kwa e Gelili ni təbu cak tamənjoru, tìpia ere ye ti àgravu na daya.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu

(Meciy# 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Zey 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Zal nahanj àbu, slimi gayanj Zəzef, naŋ ga kəsa Erimete, ka hađ *Zəde. Maslaŋa nani ti mis sulumani, jireni daya ; naŋ àbu ajəgay *Məgur ge Melefit. Naŋ bilin ga gəđákani ge *seriya ga ndam *Zəde, naŋ gani àgəsiki zlam ya nday təgray ni ana tay ndo. ⁵² Naŋ nakəŋ òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁵³ Pilet àra àvia divi gana ti Zəzef òru àzaya kisim na kà təndal na, àkambah, mək əfiyu e mindiviŋ vu. Mindiviŋ nani ti miliyeni a pələđ vu : təfiyu kisim ga maslaŋa nahanj đay-đay ndo. ⁵⁴ Fat nani ti fat ga zləma ; vad *məpəsabana anjaki wudək.

⁵⁵ Wál ya tàdəbabiyu Yezu kwa e Gelili ni tàdəboru Zəzef ke mindiviŋ ni, tìpi ahəmamam təfiyu kisim ni. ⁵⁶ Tàra tìpia ti tàsləkabiya ga maslamalakabu tersel akaba zlam ndahanj ya tizi àbəlay ni. A vad məpəsabana ba nahəma təpəsaba təgray təwi ndo, akada ge *Divi ge Melefit ya àvay ni.

24

Yezu anğaba e kisim ba

(Meciy# 28.1-10 ; Mark 16.1-8 ; Zey 20.1-10)

¹ A vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, wál ni tòru d_u ge miled_u ke mindiviŋ ni. Tòru ti àna tersel gərgəri ya ti tàsləmalakabu ni. ² Tòru tìnjəa ti tìpi belim ge mindiviŋ ni maəladkiana. ³ Nahkay təhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra təhuriyu nahəma, tēdi ahàr ana kisim ga Bay geli Yezu ni ndo. ⁴ Eslini təsər ere ye ti tagray ni do. Nday təbu nahkay ti mis c_u təngazlivu ana tay, məbakabu azana masladani. ⁵ Wál ni tàra tìpia tay a ti tğra anğwaz a, təhəŋgaroru eri gatay a hađ. Eslini mis cəeni ni tēhi ana wál ni : « Kədəbum mis ya naŋ eri ni e kiđiŋ ga nday məmətani ni bu ni ti kamam ? ⁶ Anğaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Lekələm kəsərumki ka pakama ya àhi ana kəli ka ya ti naŋ e Gelili ni do aw ? ⁷ Eslini àhi ana kəli ahkado : “Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis ti tğəsi nu ana ndam magudar zlam, ti təkad nu kà təndal, ti nəŋgaba a vad ya mahkər a.” » ⁸ Wál ni tàra tìcia nahkay ti təsərki ka ma ga Yezu ya àhi ana tay ni.

⁹ Wál ni tàra tàsləkabiya ke mindiviŋ na ti təngəhadì ma gani dek ana ndam *asak kru mahar bəlanjani ni akaba ana ndam *məđəbay Yezu ndahanj ni dek. ¹⁰ Wál ya təngəhad ma ni ti ata Mari ga kəsa Magədala ni, Zeni, Mari məŋ ge Zek akaba wál ndahanj. Ndam asak ni tàra tìci ma na ti ¹¹ tğalay a ahàr gatay bu ma ga wál ni ma masakani, nahkay tğəsiki ma gatay ni ana tay ndo. ¹² Ay zla ti Piyer àsləka, àcuhworu ke mindiviŋ ni. Òru ènjəa ti àndəhad ahàr, àmənjiyu e mindiviŋ ni vu, èpi gabaga duca ciliŋ. Eslini ti àsləkabiya, àra a magam a. Ere ye ti èpiyiu ni àgria ejep a dal-dal.

*Yezu aɲgazlivu ana ndam maɗɗabay naɲ cɘ
(Mark 16.12-13)*

¹³ Ka fat gani nani ndam *maɗɗabay Yezu ndahaɲ cɘ tɔbu takoru a kɛsa nahaɲ vu, slimi ga kɛsa gani Emeyas. Kɛsa gani driɲ akaba Zerɘzalem, mis asawaɗay njemɗi cɘ e divi bu day kwa ti enjiyu. ¹⁴ Nday nakaɲ tɔbu tɔzlapakioru e kiɗiɲ gatay bu ɛki ka zlam ya ɛgravu ni dek. ¹⁵ Nday tɔbu tɔzlapay e kiɗiɲ gatay bu, tagray gejewi nahkay ti Yezu nakaɲ ɛcay tay e divi bu maɗ tɔarakaboru ka ahar bɛlaɲ. ¹⁶ Ay ti tɛsɛrkaba naɲ a ndo, aɗaba akada araja ɛsikia ke eri ana tay a.

¹⁷ Eslini Yezu ɛhi ana tay ahkado : « Kazlapumkibiyu ka mam e divi bu ni mam ? » Tɔra ticia ma gayan na ti nday nakaɲ ticika, ahɔr ɛbu ahɛli ana tay. ¹⁸ Eslini biliɲ gatay, slimi gayan Kleypes, ɛhɛɲgrifɛɲ, ɛhi ahkado : « Nak ti nak zal mirkwi aw ? Ere ye ti ɛgravu a Zerɘzalem a vad nday ndani bu ni ti nak cilij kici ndo zla do aw ? » ¹⁹ Yezu nakaɲ ɛhi ana tay : « Mam ɛgravu mam ? » Tɛhi : « Ere ye ti ɛgrakivu ka Yezu zal Nazaret ni. Naɲ gani nani ti bay mahɛɲgaray *pakama ge Melefit ; pakama gayan ya ɛɗɛm ni dek akaba tɔwi gayan ya ɛgray ni dek ti ɛgray ɛna njɛɗa ge Melefit. Nahkay ɛbɛlafɛɲa kɛ Melefit a, ɛbɛlafɛɲa kɛ mis a dek daya. ²⁰ Ay ti ndam geli gɛɗɛkani ya tangalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gɛɗɛkani geli ndahaɲ ni tɛgɛsi naɲ ana ndam *Rom ti tɛgrafɛɲa seriya ge kisim a, maɗ *tɛdarfɛɲ naɲ kɛ tɛndal. ²¹ Leli ti ni mɛɗɛm amal naɲ ɛhɛɲgay ndam *Izireyel. Akaba nani dek, nihi tegi vad mahkɛr kani, zlam gani ɛgravu ni. ²² Ay ti wɔl ya tɔbu akaba leli ni ndahaɲ tɛhia pakama ga mɛgri ejep ana leli a. Tɔru kɛ mindiviɲ dɘ ge miledɘ ti ²³ tɛdiviyu ahɔr ana kisim ga Yezu ni ndo, mak tɛslɛkabiya, tɛhi ana leli tɛpibiya *mɛslɛr ge Melefit a. Mɛslɛr ge Melefit ni tɛhibiyu ana tay Yezu naɲ ɛbu ɛna sifa gayan. ²⁴ Nahkay ndam geli ndahaɲ day tɔra ke mindiviɲ na. Tinjua ti tɛɗi ahɔr ana mindiviɲ ni akada ga wɔl ya tɛɲgɛhadɛ ana leli ni. Ay ti tɛpibiya Yezu ndo. »

²⁵ Yezu ɛra ɛcia pakama gatay na ti ɛhi ana tay ahkado : « Lekɛlam ti endisl ɛniviya ana kulɛ bi aw ? Kicɛmaba ma ga ndam mahɛɲgaray *pakama ge Melefit ɛna weceweci do ni ti kamam ? ²⁶ Nɲay ahɔr ɛɗɛm si *Bay gɛɗɛkani ya amara ni ɛcaka daliya nahkay day kwa, maɗ kwa ti Melefit amazɗabay naɲ ti miɲi gɛɗɛkani kɛ eri ge mis dek ti kicɛm do waw ? » ²⁷ Eslini Yezu nakaɲ ɛɗɛfiaba pakama ge Melefit ya ɛɗɛmki ka naɲ a Wakita ge Melefit bu na dek ana tay a. ɛɲjiki ana tay ka ge Mɔwiz ni, ɛɗafaba ga ndam ndahaɲ ya tɛhɛɲgaray pakama ge Melefit na dek daya.

²⁸ Tɔru tinjua a kɛsa ya takoru ni va wudak nahɛma, Yezu akoru zlam gayan akada asafɛɲa divi kɛ kɛsa na. ²⁹ Eslini nday nani tɛhi : « Besa day, kɔru ba, njahada akaba leli a, aɗaba tegi fat ɛɗiya, mɛlaɲ naɲ ɛbu eɗizi timey. » Nahkay tɛhuriyu tɛɲjɛhadɛ a kɛsa ni vu akaba tay. ³⁰ Tɔra tɛhɛliaya zlam mɛzumani ana tay a ti Yezu ɛzay *dipeɲ ni, ɛgri sɛsi ana Melefit, ɛsekaba, ɛvi ana tay. ³¹ Nday nakaɲ tɔra tɛpia gayan ya ɛgray nahkay na ti eri gatay ni ɛgia kwelɛɲ-kwelɛɲ, tɛsɛr naɲ. Ay tɔra tɛsɛra naɲ a ti tɛpi naɲ va do, naɲ ɛbi. ³² Eslini tɛɗɛm e kiɗiɲ gatay bu ahkado : « Zlam ya ti ɛhi ana leli e divi bu, ɛɗɛmki ka Wakita ge Melefit ni ti miɛiaba ni ti ɛmɛria mɛbɛruv ana leli a do waw ? »

³³ Nday nakaɲ ticikaba hɛya, tɛɲgoru a Zerɘzalem. Tɔru tinjua ti tɛɗi ahɔr ana ndam asak ga Yezu kru mahar bɛlaɲani ni macakalavani akaba mis ndahaɲ. ³⁴ Eslini nday ndahaɲ ni tɛhi ana mis cɛeni nakaɲ ahkado : « Bay geli ɛɲgaba e kisim ba eɗeɗiɲ eɗeɗiɲena ! Simu ɛpi naɲ a. » ³⁵ Nday cɛeni ni day tɛɲgɛhadɛ

ere ya àgrakivu ka tay e divi bu ka ya ti takoru e Emeyus ni akaba gatay ya tàsər Yezu ka ya ti esekaba dipen̄ a ni.

Yezu an̄gazlivu ana ndam madəbay nan̄ ni

(Meciya 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Zey 20.19-23 ; Twi 1.6-8)

³⁶ Nday cəeni ni təbu təzlapay nahkay ti mis ni dek t̄ipi Yezu nakəŋ nan̄ jika e kid̄iŋ gatay bu. Àhi ana tay ahkado : « Melefit m̄agri sulum gayan̄ ana k̄ali. » ³⁷ Nday dek məbəruv àtikaba ana tay a, an̄gwaz àwəra tay a dal-dal, adaba t̄ədəm maslan̄a àmbavakiva ka tay a. ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kəgrum an̄gwaz ti kamam ? N̄gay hini nu ti k̄əgəsumkabu do ni ti kamam ? ³⁹ Mənjumki ahar goro ni akaba asak goro ni. Hini nu timey ! N̄jumfu, mənjumlu lala. K̄ipuma nu n̄bu àna aslu akaba aslat ga vu goro. Mis məmbavani ti nahkay hi do. » ⁴⁰ Ka ya ti nan̄ àbu ahi ma ana tay nahkay ni ti an̄gazli ahar gayan̄ ni akaba asak gayan̄ ni ana tay. ⁴¹ Tàra t̄icia ma gayan̄ na ti àgria ejep ana tay a, t̄əmərva àsabay, ay kekilen̄a t̄əgəskabu n̄gay nan̄ eded̄iŋ fan̄ndo. Nahkay Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Zlam məsumani àfəŋ k̄ə k̄ali ahalay bi aw ? » ⁴² Nday nakəŋ t̄əziaya telma ge kilif mətusana, ⁴³ mək àzay, àzum k̄ə eri gatay. ⁴⁴ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti àgrakivu ni ti n̄hia ana k̄ali a ahaslana ka ya ti nu n̄bu akaba k̄ali na. N̄hi ana k̄ali ahkado t̄ədəmku a pakama, t̄əb̄akia ma gana e *Divi ge Melefit ya àd̄afiki ana M̄wiz ni ba akaba a wakita ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ba akaba a wakita ge Limis ba. Pakama nani ya t̄ədəmku ni dek ti si agravu kwa. »

⁴⁵ Eslini nan̄ nakəŋ àvi məsər zlam ana tay ga miciaaba zlam ya a Wakita ge Melefit bu na. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məb̄akiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “*Bay gəd̄akani ya amara ni ti si àcaka daliya kwa, t̄akada nan̄ a, mək a vad̄ ya mahkər an̄gaba e kisim ba kwa.” ⁴⁷ Kələŋ gani zla nahəma, atəhi ma ana mis ga had̄ ga mələŋ ni dek àna slimi gayan̄, si t̄ambatkaba majalay ahàr gatay a, day kwa ti Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a. Atənj̄eki ka mədəm ma gani a Zeruzalem. ⁴⁸ Pakama gani nani t̄ədəmki ti ka nu. Ndam sedi gani ti lekulum. ⁴⁹ Nu ti anəs̄l̄aribiyu Məsuf ya ti Baba goro àdəm aməvibiyu ana k̄ali ni ana k̄ali. Ay lekulum ti ni n̄jəhad̄uma a Zeruzalem a duk abivoru ana vad̄ ya ti Məsuf gani nani amərəkia ke k̄ali a, aməvi n̄jəda ge Melefit dek ana k̄ali ni. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

(Mark 16.19-20 ; Twi 1.9-11)

⁵⁰ Yezu àra àhia pakama nana ana tay a ti òru àna tay gwar a Betani. Òru ən̄jua eslina ti àhəlkioru ahar ka tay agavəla, àgri *sulum ge Melefit ana tay. ⁵¹ Ka ya ti nan̄ àbu agri sulum ge Melefit ana tay ni ti àsləkafəŋa kà tay a, Melefit azoru nan̄ agavəla a hud̄ melefit vu. ⁵² Nan̄ àbu àsləkafəŋa kà tay a ti nday nakəŋ t̄əhəŋgrioru ahàr a had̄, meleher ndība ndība ana had̄. Kələŋ gani t̄an̄ga a Zeruzalem àna məmərana dal-dal. ⁵³ Kələvad̄ t̄əhuriyu a dalaka ga *ahay gəd̄akani ge Melefit ni vu, tan̄jəhad̄ eslini ruk, tazləbay Melefit.

Ma M_uweni Sulumani ya Zeq àbàki ni Ere ye ti m_odámki ka Ma M_uweni Sulumani ya Zeq àbàki ni

Maslaŋa ya ti àbàki wakita ge Zeq ni àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay n_oŋgu ni, kwa ka m_onjaki gani ndam ga Yezu dek t_os_ora àbàki ti Zeq zal asak gayan ni. A wakita ni bu àbàki slimi ga ndam asak ga Yezu ndahan ni, ay àbàki slimi gayan gayanani ndo ; àbàki « nan ya ti Yezu awayay nan kayani ni » cilin (13.23 ; 19.26 ; 20.2 ; 21.7, 20).

Zeq às_ora majalay ahàr ga ndam Z_ude ya tajəgay Krist Bay g_odakana ya amara na (1.20-21 ; 7.40-42). Às_ora manjəhad ga ndam Z_ude a : gatay ya tizirey ndam Samari na (4.9), ya tekeli k_udi ana wur ka vad azlaləhk_or, ku tamal vad gani vad m_op_osabana na (7.22). Às_ora had Z_ude a (11.18). Gayan ya àŋgəhad pakama ni nahkay ni ti adafaki epia zlam gana àna eri gayan gayanana (12.3 ; 20.7). Zlam gani nani dek ti adafiki ana leli bay ya àbàki wakita ni ti t_onjəhadk_oab_o akaba Yezu a.

Zeq àŋgəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àd_om ni akada ge Meciy_u, Mark akaba L_uk ya t_onjəhad ni ndo. Nday mahk_orani ni t_onjəhad ga Yezu ya ànjaki ke t_owi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zer_uzalem ni. Ay Zeq ti ni àŋgəhad_o sawad_oy ga Yezu ndahan ya ti nday ndahan ni t_onjəhad ndo na : òru a Zer_uzalem sak kay (2.13 ; 5.1 ; 7.10 ; 12.12). Meciy_u, Mark akaba L_uk t_onjəhad_o zlam ga Yezu ya àgray na àtam ge Zeq ya àŋgəhad ni, ay Zeq àŋgəhad_o pakama ga Yezu a kay ya nday ndahan ni t_onjəhad ndo na, mazavu gani 3.1-21 ; 4.1-42 ; 6.25-70 ; 7.14-39 ; 8.12-58 ; 10.1-21 ; 13.1-17.26.

A pakama nday nani bu ni ti Yezu adafay ahàr gayan, àd_om nan ti nan way. Nan dipen ya àvi sifa ana mis ni (6.35, 41, 48, 51) ; nan bay ya aslad_o m_olan ana mis ni (8.12 ; 9.5) ; nan mahay ga gargara ga tamb_ombak (10.7, 9) ; nan bay ya ti ajəgay zlam lala ni (10.11, 14) ; mis tanğaba e kisim ba, t_obu ana sifa ti azuhva nan adaba nan àbu (11.25) ; nan divi, nan jiri, nan sifa (14.6) ; nan m_oŋ ga zlam ya abi b_oza sulumani ni (15.1, 5). A pakama nday nani bu dek ti Yezu àzay pakama ge Melef_oti ya àhi ana M_uwiz ka ya ti àŋgazlivu ni : « Nu n_obu. » (Mah_orana 3.14 ; Zeq 8.58). Nahkay Zeq àŋgəhad ga Yezu ya àd_om vay-vay « Nu Melef_oti » ni.

Zlam ga Yezu ya àgray, àgri ejep ana mis ni ti adafaki nan g_odakani (2.11), ti mis t_os_or nan Melef_oti. Zeq àbàki zlam nday nani dek ti awayay ti « k_ogasumkabu Yezu ti nan Krist, nan Wur ge Melef_oti, ti k_onğat_om sifa ya àndav day-day do ni » (20.31).

Pakama ge Melef_oti aslad_o m_olan ana mis

¹ Wudaka Melef_oti ànjaki ka magraya zlam a dek ti Bay nah_on àbu àndava. Bay gani nani ti Pakama ge Melef_oti. * Ka gani nani ti nan àbu akaba Melef_oti ka ahar b_olan àndava. Nan gani ti Melef_oti daya. ² Wudaka Melef_oti ànjaki ka magraya zlam a dek ti Pakama nani nan àbu akaba Melef_oti ka ahar b_olan àndava. ³ Melef_oti àgraya zlam a dek ti àna nan. Zlam ya ti Melef_oti àgraya àna nan do ni ti àbi. ⁴ Zlam ya ti Melef_oti àgraya tay a ni dek ti Pakama nani àvi sifa gani

* 1:1 Pakama ge Melef_oti ti Yezu.

ana tay. Sifa gani nani ti aslađi molaŋ ana mis. ⁵ Maslađani gani nani aslađay a molaŋ ziŋ-zijeni bu, ay ti nday ya a molaŋ ziŋ-zijeni bu ni tægaskabu naŋ ndo.

⁶ Zal nahaŋ àra, slimi gayaŋ Zej, Melefít àslərbiyu naŋ ga məhi pakama gayaŋ ana mis. ⁷ Naŋ zal sedi : àra ti ga magrakia sedi a ka maslađani na, ti mis ðek táfəki ahàr ka Bay ya ti avay sifa ni. ⁸ Aslađay ti naŋ naŋani do : àra ti ga magrakia sedi ka maslađani na cilin. ⁹ Bay ya ti aslađay ge jiri ni ti, Pakama ge Melefít ni. Àra a duniya va, naŋ àbu aslađi molaŋ ana mis ðek.

¹⁰ Nahkay Bay nani ti naŋ àbu a duniya bu. Melefít àgraya duniya ti àna naŋ : ay ti ndam ga *duniya ni tèsərkaba naŋ a ndo. ¹¹ Àra ka hađ gayaŋ a, ay ti ndam gayaŋ tægəskabu naŋ ndo. ¹² Ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ndahaŋ tægəskabá naŋ a, táfəki ahàr a. Nday ya ti táfəki ahàr a ni ti, àvi divi ana tay ti tigi bəza ge Melefít. ¹³ Tigi bəza ge Melefít a ti akađa ge mis ya ti tiwi bəza ni do. Tigi nahkay ti akađa ga zal ya awayay azi huđ ana wal ni do. Tigi nahkay ti Melefít àvi sifa məweni ana tay tigi bəza gayaŋ.

¹⁴ Nahkay Pakama ge Melefít ni ègia mis a, ànjəhadá e kidin geli ba. Ere ye ti àgray ni ðek ti àgray àna *sulum ge Melefít, àna jiri daya. Leli mərə mipia naŋ a ti məsəra naŋ gəđakani, naŋ Wur bəlaŋ bəlaŋani ge Melefít. ¹⁵ Zej àgrakia sedi a, àđəm kay kay : « Nəđəm : “Nu ti nərə enji gayaŋ a, ay naŋ gəđakani àtam nu, adaba wuđaka tiwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani niđəmki ti ka naŋ. » ¹⁶ Naŋ ti zlam sulumani ðek afa gayaŋ : nahkay àgri sulum gayaŋ ana leli sak ehimeya. ¹⁷ Melefít àvi *Divi gayaŋ ana leli ti àna wakita ge Məwiz ya àbaki ni. Ay àgri sulum gayaŋ akaba jiri gayaŋ ana leli ti Yezu *Krist. ¹⁸ Maslaŋa ya èpia Melefít a ti àbi. Ay Wur gayaŋ bəlaŋ bəlaŋani naŋ Melefít, anjəhad afa ga Bəŋani ni, naŋ day kwa ti àđəfiki Melefít ana leli ti məsəŋ naŋ.

Sedi ge Zej bay məbaray mis ni

(Mecy# 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; L#k 3.1-18)

¹⁹ Nahkay Zej nakəŋ àgray sedi gayaŋ. A vad nahaŋ gəđakani ga ndam *Zəde ya a Zerəzalem ni tèslərbiyu mis ge mihindifiŋa ma ke Zej a. Tèslərbiyu ti mis ndahaŋ e kidin ga ndam *maŋalabakabu mis akaba Melefít ni bu akaba ndam *Levi ndahaŋ. Mis ni tərə tinjia ti təhi : « Nak ti way ? »

²⁰ Tərə tihindifiŋa ma na nahkay ti, Zej nakəŋ əmbirfin ndo, àđəm vay-vay kə meleher ge mis ðek : « Nu ti Krist *Bay gəđakani ya amara ni do. » ²¹ Eslini tihindifiŋa ma keti, təhi : « Tamal nahkay ti, nak way ? Nak Eli aw ? » Zej nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm : « Aha, nu Eli do. » Təhi keti : « Ay nak ti bay mahəŋgaray pakama ge Melefít ya Məwiz àđəm amara ni aw ?† » Àđəm : « Aha, nu do. » ²² Eslini təhi : « Tamal nahkay ti, nak way zla aw ? Ahàr àđəm məhəŋgrikaboru ma gani ana ndam ya tèslərbiyu leli ni kwa. Kəđəmki mam ka ahàr gayak mam ? » ²³ Zej àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm : « Ahaslani Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefít àđəm :

“Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayaŋ ahəndabiyu. Àđəm : Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani,

ahàr àđəm divi gayaŋ mála ndələba.” ‡

« Maslaŋa ya ti dəŋgu gayaŋ ahəndabiyu ni ti nu. »

²⁴ E kidin ga ndam ya ti tèslərbiyu tay a Zerəzalem ni bu ni ti ndam *Feriziyen ndahaŋ təkibu ka tay. ²⁵ Nday nakəŋ tihindifiŋa ma nahaŋ a keti, təhi ahkado : « Tamal nak Bay gəđakani ya amara ni do, nak Eli do, nak bay

mahəŋgaray pakama ge Melefıt ya amara ni do nahəma, *kabaray mis ti kamam ? » ²⁶ Zerj nakəŋ əhəŋgrifəŋ ana tay, ədəm : « Nu ti nabaray kəli əna yam ; ay maslaŋa nahan naŋ əbu e kidiŋ gekəli bu, kəsərum naŋ do. ²⁷ Nu ti nərə enji gayan a : ay nu ti way ga mepicehiaba ezewef ga kimaka gayan a di way ? » ²⁸ Zlam nday nani dek təgravu ti a Betani ke ledi ga zalaka *Zərdeŋ, ka mələŋ ya ti Zerj abaray mis ni.

Yezu ti naŋ Wur Təmbak ge Melefıt

²⁹ Həjəŋ gani ti Zerj nakəŋ epi Yezu naŋ əbu arəkia. Əra epiə naŋ a ti ədəm ahkado : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefıt : agray ti zlam magudarani ge mis ga duniya ni dek mələbi va bi ti naŋ. ³⁰ Nədəm : “Nu ti nərə enji gayan a, ay naŋ gədakani ətam nu, əfaba wufəka tiwi nu ti naŋ əbu əndava.” Pakama gani nani nədəmki ti ka naŋ. ³¹ Nğay naŋ gani ti nəsərkaba ndo. Ay nu nərə *nəbaray mis əna yam ti ga mədəfiki naŋ ana ndam jiba ge Izireyel. »

³² Zerj nakəŋ ədəm keti : « Nipi *Məsuf ge Melefıt əhərkiaya kwa a hud melefıt ba akada ga kurkoduk ya ahər na, ərəkia ənjəhadki. ³³ Nğay naŋ gani ti nəsərkaba ndo, ay ka ya ti Melefıt əslərbiyu nu ga məbaray mis əna yam ni ti əhu ahkado : “Maslaŋa ya ekipi Məsuf goro aməhərkiaya amanjəhadki ni ti, naŋ gani Bay ya ti aməbaray mis əna *Məsuf Njələtani ni.” ³⁴ Zlam gani nani əgrava kə eri goro a. Nəgrakia sedi a : naŋ ti Wur ge Melefıt. »

Ndam mədəbay Yezu ye enjenjeni ni

³⁵ Həjəŋ nahan gani keti Zerj naŋ əbu eslini akaba ndam mədəbay naŋ cə. ³⁶ Nday təbu eslini nahkay ti Zerj nakəŋ epi Yezu naŋ əbu asawafay. Əra epiə naŋ a nahəma, ədəm : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefıt. » ³⁷ Ndam mədəbay naŋ cəeni ni tərə tiəia ma gayan na ti tədəboru Yezu e meteliŋ vu. ³⁸ Yezu əmbəthiyu ma kələŋ, epi ti nday təbu tədəboru naŋ, mək əhi ana tay : « Kədəbum mam ? » Nday nakəŋ təhi ahkado : « Rabi, kanjəhad ti eley ? » (Rabi ti awayay adəmvaba « Məsi »). ³⁹ Naŋ nakəŋ əhi ana tay ahkado : « Dəguma, akara kipiəm. » Nahkay tōru akaba naŋ, tōru tiəi mələŋ gayan ya anjəhad ni. Ka sarta gani nani əgray njemdi fad ya ga mələkarawa : təpəs akaba Yezu nakəŋ eslini, fat ədəkiviyyu a ahay vu ka tay.

⁴⁰ E kidiŋ ge mis cəeni ya tiəi ma ge Zerj, tədəbay Yezu ni bu ni ti, bələŋ gani slimi gayan Andre naŋ wur ga məŋ ga Simu Piyer. ⁴¹ Andre nakəŋ ədəboru wur ga məŋani Simu həya. Əra ədia ahər a ti əhi : « Mədia ahər ana Misi a. » (Misi ti awayay adəmvaba « *Krist *Bay gədakani ya amara ni »). ⁴² Andre əra əhia ma ana Simu a nahkay ti əzoru naŋ suwwa afa ga Yezu. Yezu əra epiə naŋ a ti əhi : « Nak Simu wur ge Zerj : kama kama ti atəzalay kur ti Sifas. » (Sifas ahkay do ni Piyer ti awayay adəmvaba « akur. »)

⁴³ Həjəŋ tegani gani ti Yezu ədəm əsləka akoru ka had *Gelili. Naŋ əbu akoru ti ədi ahər ana Filip mək əhi : « Dəbabiyyu nu. » ⁴⁴ Filip ti kəsə gayan Beceyda. Kəsə nani ti kəsə ga ata Andre nday ata Piyer daya. ⁴⁵ Filip day ərə ədi ahər ana Natanayel mək əhi : « Mədia ahər a ana Bay ya ti Məwiz ədəmki ma e *Divi ge Melefıt bu akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefıt tədəmki ma na. Bay gani nani ti Yezu, naŋ wur ge Zəzef, kəsə gayan Nazaret. » ⁴⁶ Eslini ti Natanayel əhəŋgrifəŋ, əhi : « A Nazaret ti zlam sulumani anğətəv nahkay aw ? » Filip əhəŋgrifəŋ, əhi : « Ra kipi əna eri gayak. »

⁴⁷ Natanayel nakəŋ naŋ àbu arəkia ka Yezu a, Yezu àra èpia naŋ a nahəma, àdəm : « Naŋ hini ti zal *Izireyel ededīŋ : àgosay mis do ferera. » ⁴⁸ Natanayel àra ècia ma gayaŋ na ti àhi : « Kəsər nu ti ahəmamam ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Wudaka Filip àzalabiyu kur ti, nīpia kur a ka ya ti nak kəbu e zəhwəri ga *wəruv bu na. » ⁴⁹ Eslini Natanayel àhi : « Məsi, nak ti Wur ge Melefīt, nak Bay ga ndam Izireyel ! » ⁵⁰ Yezu àhi ahkado : « Kəfəku ahàr ti adaba nəhuk “Nīpia kur a nak kəbu e zəhwəri ga wəruv bu” ni aw ? Ekipi zlam gəđákani ndahaŋ tətam hini mba. » ⁵¹ Àdəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm huđ melefīt məzləkvabana, akaba *məslər ge Melefīt təcəloru e melefīt vu mək təŋgəkuə ka nu, nu *Wur ge Mis a. »

2

Wuməri ga maday wal a Kana

¹ A vad ya mahkər ti təgray wuməri ga maday wal a Kana ka had *Gelili. Məŋ ga Yezu day naŋ àbu eslini. ² Təzaloya Yezu akaba ndam madəbay naŋ na ka mələŋ ga wuməri na daya. ³ Nday təbu tagray wuməri nahkay ti zum àra àndavkia ka tay a. Eslini məŋ ga Yezu àhi ana Yezu ahkado : « Zum ni àbi va bi, àndava. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Mma, nak kədəfuki təwi goro aw ? Sarta gani goro ènjia faŋ ndo. » ⁵ Eslini məŋ ga Yezu àhi ana nday ya ti tagray təwi ni ahkado : « Grum ere ye ti aməhi ana kəli kəgrum ni dek. »

⁶ Wərzla ga akur gəđákani muku təbu eslini. Wərzla nday nani ti ndam *Zəde təcəhviyu yam a tay vu, *tabaray àna naŋ ka ya ti tawayay tigi *nəjəlatani akada ge divi gatay ya tadəbay ni. Wərzla ni bələŋ gani azum mandaray fad. ⁷ Eslini Yezu àhi ana ndam ya tagray təwi ni ahkado : « Cəhumviyu yam a wərzla nday hini vu, ti tərəhvu. » Nahkay nday nakəŋ təcəhviyu yam a wərzla ni vu bərəra bərəra. ⁸ Tàra tagra nahkay ti, Yezu àhi ana tay : « Cəhumaya kəzumikaboru ana gəđákani ga wuməri ni. » Mək təgray ere ye ti àhi ana tay ni. ⁹ Gəđákani ga wuməri ni àra àcaka ti yam ni ègia zum a àndava. Naŋ àsər mələŋ ya təcəhbiyu zum ni do, ay ndam magray təwi ni təsəra təcəhbiyu yam ga wərzla ni. Àra àcaka zum na ti, àzalay bay ya aday wal ni, ¹⁰ mək àhi : « Ku way way do ka ya ti agray wuməri ti acəhibiyu zum məcərani ana mis enji. Mis ni etisikabá day kwa ti acəhibiyu ya àcər lala do ni ana tay. Ay nak ti kəgray nahkay ndo, kəvi zum ya acər lala ni ana mis nihi dəma mba. »

¹¹ Zlam ga Yezu ya àgray enjenjeni agri ejep ana mis, adəfiki zlam ana tay ni ti àgray a Kana ka had Gelili ti nahkay. Gayaŋ ya àgray nahkay ni ti adəfiki naŋ gəđákani : ndam madəbay naŋ ni tàra təsəra naŋ gəđákani ti təfəki ahàr həya. ¹² Kələŋ gani Yezu akaba məŋani, bəza ga məŋani akaba ndam madəbay naŋ ni tàsləka tòru a Kafarnahum. Tòru tīnjua eslina ti tənjàhad vad bal cilin.

Yezu a ahay gəđákani ge Melefīt ni bu

(Meciyə 21.12-13 ; Mark 11.15-17 ; Lək 19.45-46)

¹³ Wuməri ga ndam *Zəde ya təzalay *Pak ni àra ènjia wudak ti, Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru a Zeruzalem. ¹⁴ Tòru tīnjua ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefīt ni vu. Eslini àdi ahàr ana ndam məsəkumoru slasla, təmbəmbak, kurkodúk, akaba ndam mambay siŋgu manjàhadani.

¹⁵ Àra àdia ahàr ana tay a nahkay ti àzay ezewed, àslapaya kurupu gana, àgaraya tay a dalaka ga ahay ni ba dek : àgaraya təmbəmbak akaba slasla gatay na daya. Àboru siŋgu ga ndam mambay siŋgu ni ka had, àhəmbahadaba

tabəl gana daya. ¹⁶ Mək àhi ana ndam mäsəkumoru kurkodúk ni ahkado : « Həlumaba zlam ndana ahalay a ! Kəgrum ti ahay ga Bəj goro ni egi gosku ba. » ¹⁷ Ndam *madəbay Yezu ni t̄ara t̄ipia ere ye ti àgray na ti, t̄sərki ka pakama ge Melefit ya àbu m̄abəkiani a Wakita gayan̄ ni bu ni. Pakama gani nihi : « Bay Melefit goro, nawayay ahay gayak dal-dal. Nawayay kwa, do ni n̄n̄jahad koksah.* »

¹⁸ Eslini gəđákani ga ndam Z̄hde t̄hindif̄ija ma k̄a Yezu a, t̄ahi ahkado : « Kisliki magray mam tata mam ? Graya zlam magray ejep a ti m̄sər Melefit àvuka divi ga magray ere ye ti k̄agray ahalay na. » ¹⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Mbed̄amkaba ahay gəđákani ge Melefit hina. K̄emb̄ed̄amkaba nah̄əma, a huđ ga vad mahk̄arani ni bu ni ti n̄əl̄əmba. » ²⁰ Nday nak̄əj t̄əh̄əjgrif̄əj, t̄ahi : « Wudaka t̄indever̄iñ m̄əl̄əm ahay hini ti, t̄əzumkia vi a kru kru fad mahar muku a. Nak ti k̄əđəm k̄əl̄əmba a huđ ga vad mahk̄arani ba ti ah̄əmamam ? » ²¹ Ay ahay gəđákani ya Yezu àđəmki ma ni ti, àđəmki ka vu gayan̄ gayan̄ani. ²² Yezu àra àm̄əta mək àñgaba e kisim ba ni ti ndam madəbay nan̄ ni t̄sərki ka ma nani ya àđəm ni. Nahkay nday nak̄əj t̄əḡəskabu pakama ya àbu m̄abəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akaba ma ga Yezu ya àđəmbiyu ni.

Yezu àsəra majalay ah̄ar ge mis a dek

²³ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu a Zer̄əzalem a wum̄əri ga *Pak bu ni ti àgra zlam ya agri ejep ana mis na dal-dal. Mis t̄ara t̄ipia ti mis kay e kid̄iñ gatay bu t̄əf̄əkia ah̄ar ka Yezu a, t̄əđəm nan̄ gəđákani. ²⁴ Ay Yezu ti ni àf̄əki ah̄ar ka tay ndo, adaba àsəra tay a dek lala. ²⁵ Awayay ti mis t̄əh̄iki ma àki ka ku way way do do, adaba nan̄ àsəra majalay ah̄ar ge mis a dek.

3

Ata Yezu nday ata Nikodem

¹ Zal nahan̄ àbu slimi gani Nikodem ; nan̄ zal Feriziyen̄, nan̄ gəđákani ga ndam *Z̄hde daya. ² Ga m̄əl̄əvad a vad nahan̄ nah̄əma àr̄əkia ka Yezu a, àhi ahkado : « M̄əsi, m̄əsəra Melefit àsl̄ərbiyu kur ga macahi zlam ana leli, adaba maslaña àbi agray zlam magray ejep akada gayak ni bi, si tamal ti Melefit àvia n̄jəda gana ana maslaña gana kwa. » ³ Yezu àh̄əjgrif̄əj, àhi : « Nəhuk nah̄əma, maslaña àbi epi *Məgur ge Melefit bi, si tamal tiweya nan̄ nahan̄ a keti kwa. » ⁴ Nikodem nak̄əj əhindif̄ija ma, àhi : « Mis gəđákani àndava ti tiweya nan̄ nahan̄ a keti ti agravu waw ? Esliki m̄ənguyani a huđ ga m̄əjan̄i vu mək tiweya nan̄ nahan̄ a keti aw ? » ⁵ Yezu àh̄əjgrif̄əj, àhi keti : « Nəhuk nah̄əma, maslaña àbi ahuriyu a Məgur ge Melefit vu bi, si tamal tiweya nan̄ àna yam a akaba Məsuf Nj̄əlatana kwa. ⁶ Maslaña ya ti mis hihiriken̄i ewi ni ti nan̄ mis cilij. Maslaña ya *Məsuf Nj̄əlatani ewi ni ti nan̄ àbu àna Məsuf Nj̄əlatani. ⁷ Ma goro ya nəhuk : “Ah̄ar àđəm lek̄əl̄əm dek si tiweya k̄əli nahan̄ a keti kwa” ni ti àgruk ejep ba. ⁸ Ere ye ti nəhukki ma ni ti akada ga aməd ya akəzlay ka m̄əl̄əñ ya nan̄ awayay ni. Kici mah̄ənday gani cilij ; k̄əsər m̄əl̄əñ ya èc̄ik̄biyu ni do, k̄əsər m̄əl̄əñ ya akoru ni do daya. Ku way way do *Məsuf ge Melefit ewia nan̄ a ti nan̄ day nahkay. »

⁹ Eslini Nikodem nak̄əj àhi : « Ere gani nani agravu ti ah̄əmamam ? » ¹⁰ Yezu àhi keti : « Nak bay macahi zlam ana ndam *Izireyel ti k̄əsər zlam nday nani do aw ? ¹¹ Nəhuk nah̄əma, ere ye ti leli m̄əđəmki ma ni ti leli m̄əsəra àndava. Ere ye ti leli magrakia sedi a ni ti, leli m̄ipia àndava. Ay

* 2:17 Limis 69.10.

lekuləm ti ni kəgəsumkabu ma geli ya məhi ana kəli ni do. ¹² Tamal lekuləm kəgəsumkabu ma goro ya nəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu ka had ni do ni ti, akəgəsumkabu ma goro ya anəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu e melefit bu ni ti ahammam ? ¹³ Maslaŋa ya ti àcəloya e melefit va ti àbi, si nu *Wur ge Mis, adaba nəsəkabiya eslina. ¹⁴ Ahaslani a huđ gili bu ni ti Məwiz àvədaya gavaŋ ga evirzegena, àfəki ka ahàr ga təndal, àzoru agavəla. * Nu Wur ge Mis day si təzoru nu agavəla nahkay kwa. ¹⁵ Nahkay ti ku way way do àfəkua ahàr a ti Melefit avi *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁶ Nədəm nahkay ti adaba Melefit àwaya mis ga duniya dal-dal. Nahkay àslərbiyu Wur gavaŋ bəlaŋ bəlaŋani ni, àvi ana tay, ti ku way way do tamal àfəkia ahàr ka Wur na ti èji do, aŋgət sifa ya àndav day-day do ni sawaŋ. ¹⁷ Melefit àslərbiyu Wur gavaŋ a duniya vu ti ga məgəs mis ga duniya ni àna seriya do : àslərbiyu naŋ ti ga mahəŋgay mis ga duniya àna naŋ sawaŋ. ¹⁸ Maslaŋa ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefit ni ti, Melefit àgəs naŋ àna seriya do. Ay maslaŋa ya àfəki ahàr do ni ti, Melefit àgasa naŋ àna seriya àndava, adaba àfəki ahàr ka Wur ge Melefit bəlaŋ bəlaŋani ni ndo.

¹⁹ « Seriya ya Melefit agəs mis àna naŋ ni ti nihi : àslərbiyu Wur gavaŋ a duniya vu ga masladı məlaŋ ana mis, ay mis tawayay məlaŋ masladani ni ndo, tawayay manjəhadani a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu sawaŋ. Tagray nahkay ti adaba təbu tağudar zlam. ²⁰ Ku way way do tamal agudar zlam ti àwayay məlaŋ masladani do ; àwayay məhuriyani a huđ gani vu do daya, adaba awayay ti zlam magədavani gavaŋ ni aŋgazlavu ba. ²¹ Ay maslaŋa ya ti agray jiri ni awayay məhuriyani a məlaŋ masladani ni vu, adaba àgray təwi gavaŋ àna njədə ge Melefit, nahkay awayay ti təwi ni məŋgazlavu. »

Yezu nday ata Zej bay məbaray mis ni

²² Yezu akaba ndam ya tadəbay naŋ ni təsləka, tōru ka məlaŋ nahaŋ ka had *Zude. Tōru tınjəa eslina ti Yezu ànjəhad akaba tay, naŋ àbu *abaray mis. ²³ Ka sarta gani nani ti Zej day naŋ àbu abaray mis a Enoŋ kə gəvay ga kəsa Selim. Zej abaray mis eslina ti adaba yam àbu dal-dal. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia mək abaray tay. ²⁴ Ka gavaŋ nani abaray mis ni ti, təfiyu naŋ a daŋgay vu faŋ ndo.

²⁵ Eslini mis ya tadəbay Zej ni ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təbu tagray gejewi akaba zal Zude nahaŋ àki ke divi ga ndam *Zude ya tadəbay ti tigi *njəlatani ni. ²⁶ Nahkay nday nakəŋ tərəkioru ke Zej, təhi ahkado : « Məsi, bay ya a vad nahaŋ àbu lekuləm ata naŋ ke ledi ge Zərden kəgrakia sedia ni ti, nihi ti naŋ àbu abaray mis, mis dek təbu tərəkioru. » ²⁷ Eslini Zej nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti esliki magray təwi àna njədə gavaŋ gavaŋani ti àbi, si tamal Melefit àvia njədə gana kwa. ²⁸ Lekuləm lekuləmeni day kəgrumkua sedi a tata, nədəm : “Nu *Krist *Bay gədəkani ya amara ni do ; Melefit àslərbiyu nu enji gavaŋ ciliŋ.” ²⁹ Nədəm nahəma, nu ti akada zləba ga bay ya aday wal ni. Maslaŋa ya ti azay wal ni ti wal ni gavaŋ. Ay zləba gavaŋ ni kə gəvay gavaŋ, eci ma gavaŋ ; ècia dəŋgu ga bay ya aday wal na ti amər dal-dal. Nu day nəmər ti nahkay, məmərani gani èsləva a vu va. ³⁰ Ahàr àdəm njədə gavaŋ məsagakivu, goro ti ni məguluŋu.

³¹ « Bay ya ti àsləkabiya agavəla nahəma, agur mis dek. Maslaŋa ya àsləkabiya agavəla do ni ti naŋ ka had, azlapaki day ka zlam ya ka had ni. Bay ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ti [agur mis dek], ³² agray sedi ga zlam ya

* 3:14 Mənjay Macalani 21.9.

èpi akaba èci ni, ay maslaña àbi agəskabu pakama gayan ni bi. ³³ Ay maslaña ya ti àgəskabá pakama gayan a ti adəm pakama ge Melefít ti jiri ededín. ³⁴ Bay ya ti Melefít àslərbiyu nan ni ti adəm pakama ge Melefít, adaba Melefít àvia njəda ga Məsuf gayan a dek. ³⁵ Bəñ ga Wur ni awayay Wur gayan ni, àbi zlam dek a ahar vu ti mǎgur. ³⁶ Maslaña ya ti afəki ahār ka Wur ni ti Melefít àvia *sifa ya àndav day-day do na àndava. Maslaña ya ti afəki ahār ka Wur ni do ni ti aməngət sifa gani do ; Melefít nan əbu azumki bəruv kekileña. »

4

Zlapay ga ata Yezu nday ata wal Samari

¹ Eslini mis tǎbu tǎdəm Yezu agray ti mis tǎdəbay nan akaba *abaray mis dal-dal àtama ge Zeñ na. Yezu àsəra ndam *Feriziyeñ day ticia ma gana. ² Ge jiri ti abaray mis ti Yezu Yezuani do ; tabaray mis ti ndam ya tǎdəbay nan ni. ³ Yezu àra àsəra ndam Feriziyeñ ni ticia ma gana nahkay ti, àsləka ka had *Zude a, òru gwar ka had *Gelili. ⁴ Wudaka enjiyu e Gelili ti, si asləkaba gwar ka had *Samari a kwa. ⁵ Nan əbu akoru ka had Samari ti ènjua a kəsa nahan va, tǎzalay kəsa nani Sikar. Kəsa gani nani ti kǎ gəvay ga vədan ge Zekəp ya àvi ana wur gani Zəzef ni. ⁶ A vədan nani bu ni ti suwa ge Zekəp àvu mileni. Yezu àra àmǎtəbkaba àna sawadəy ge divi na, òru ènjua ti ànjəhad digəs kǎ suwa ni. Ka sarta gani nani ti fat wis.

⁷ Eslini wal Samari nahan ara acah yam ti àdi ahār ana Yezu nakəñ. Nan əbu acahaya yam na ti Yezu àhi : « Vu nisi ti ! » ⁸ Ka sarta nani ti Yezu nan bəlan, adaba ndam ya tǎdəbay nan ni tǎdəgoru a kəsa vu ga məsəkumbiyu zlam məzumani. ⁹ Yezu àra àhia ma ana wal na nahkay ti, wal ni àhi ahkado : « Nak zal *Zude kihindifua yam a kǎ nu wal Samari a ti ahəmamam ? » Wal ni adəm nahkay ti adaba ma ga ndam Zude arakaboru akaba ndam Samari do. ¹⁰ Yezu àhi : « Tamal ti kəsəra ere ye ti Melefít avi ana mis na akaba maslaña ya ehindifuka yam na ti, akal kihindifua yam kǎ nan a sawan. Tamal kihindia ti akal àvuka yam ya avay sifa na. » ¹¹ Wal ni àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Maslaña goro ni, zlam macahaya yam a àfuk bi, suwa ni day zileñ ti, kacahaya yam ya avay sifa na ti eley ? ¹² Bəñ ga bəñ geli Zekəp àmbribu suwa hini ana leli. Nan nanani èsia yam ga suwa hina, bəza gayan akaba zlam ga gənav gayan day tisia. Nahkay ti kəhi ana ahār kǎtama Zekəp àna gədakana waw ? » ¹³ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Ku way way do esi yam hini ti, yam amakad nan kekileña. ¹⁴ Ay maslaña ya ti esi yam goro ya anəvi ni ti yam amakad nan day-day va do. Yam ya ti nu nəvi ni emigi akada gəzəñ ga yam a vu gayan bu. Gəzəñ ga yam nani ti aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. » ¹⁵ Nahkay wal nakəñ àhi ahkado : « Maslaña goro ni, vu yam gani nani, ti yam àkad nu va ba, nàra ahalay a ga macah yam va ba daya. »

¹⁶ Yezu àhi : « Ru kǎzalabiya zal gayak a, nak day kənga. » ¹⁷ Wal ni àhi : « Zal goro àbi. » Yezu àhi : « Ma gayak ya kǎdəm zal gayak àbi ni ti, ma ge jiri ededín. ¹⁸ Adaba kǎda zawal a zlam, ay zal ya nak kəbu afa gani ni ti zal gayak do. Ma gayak ya kǎdəm ni jiri ededín. » ¹⁹ Wal ni àhi : « Maslaña goro ni, nihi ti nəsəra nak bay mahəngaray *pakama ge Melefít. ²⁰ Ata bəñ geli ndam Samari tǎzləbay Melefít ka həma hini. Ay lekuləm ndam Zude kǎdəmum tǎzləbay Melefít ti si a Zeruzalem kwa. » ²¹ Yezu àhi : « Wal ni, gəskabá ma goro ya nəhuk na : sarta amara ti, akəzləbum Melefít ti ka həma hini do, a Zeruzalem do daya. ²² Lekuləm ndam Samari kəzləbum Melefít, ay ti kəsərum nan ededín ededíneni do. Leli ndam Zude ti ni mazləbay Melefít, məsəra nan a,

adaba Melefít àngazlivu ana leli ga mahəngay mis dek àna təwi ya àgri ana leli ni. ²³ Ay sarta àbu ara : nihi ti sarta gani nani ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya ti tazləbay Melefít ededín ededíneni ni ti atazləbay nañ àna njəda ga Məsuf gayan, àna jiri gayan daya. Adaba Baba awayay ti mis tazləbay nañ ti nahkay. ²⁴ Melefít ti nañ Məsuf : nahkay ahàr àdəm ndam ya tazləbay nañ ni ti tazləbay nañ àna njəda ga Məsuf gayan akaba àna jiri gayan. » ²⁵ Wal nakəñ àhi : « Nəsəra *Bay gədakani amara, nañ ya ti təzalay nañ *Krist ni. Eminjia ti, amədəfiaba zlam ana leli a dek. » ²⁶ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Nu ya ti nəhuk ma nihi ti, nu Krist gani. »

²⁷ Ka ya ti Yezu àra àdəma ma nana ti, nday ya ti tadəbay nañ ni təsləkabiya a kəsa ni ba. Nday nakəñ tàra tìpia Yezu a nday təbu təzlapay nday ata wal ni ti àgri ejep ana tay a. Ay maslaña ya àhi ana Yezu « Kihindifinja mam ? » ahkay do ni « Kazlapumki ka mam ? » ni ti àbi. ²⁸ Eslini wal ni àmbərbu mandaray gayan ni, àsləka òru a kəsa vu. Òru ènjua ti àhi ana mis ahkado : ²⁹ « Nədia ahàr ana maslaña nahaj a, àhuaya ere ya nəgrabiya na dek. Bi nañ Krist Bay gədakani ya amara ni. Dəguma makoru ti kípumbiyu nañ a. » ³⁰ Mis ga kəsa ni tàra ticia ma ga wal na ti, ticikbiyu tərəkia ka Yezu a.

³¹ Ka sarta ya ti wal ni àdoru a kəsa vu ni ti, ndam ya tadəbay Yezu ni təbu təhi ana Yezu : « Məsi, caka zlam a day. » ³² Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Nu nəbu àna zlam məzumani ya lekələm kəsərum do ni. » ³³ Ndam ya tadəbay nañ ni tàra ticia ma gayan na ti təzlapay e kidíñ gatay bu tədəm ahkado : « Bi maslaña àzibiya zlam məzumana zla tək ? »

³⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam məzumani goro ni ti, magray ere ye ti Bay ya àslərbiyu nu awayay ni akaba mendeverin təwi gayan ya ti àvu ni. ³⁵ Lekələm kədəmum : “Àvu kiyi fad day kwa ti atabaz zlam.” Ay nu ti nəhi ana kuli : Mənjumoru zlam ya a vədañ bu ni lala. Zlam ni təndəhkabá, èslia macabazana. ³⁶ Maslaña ya abaz zlam ni təvia endif gayan a àndava, nañ àbu acakalakabu zlam ga vədañ ni. Zlam nday nani ti mis ya ti atəngət sifa ya àndav day-day do ni. Nahkay ti bay ya ezligi zlam ni nday ata bay ya ti abaz ni təmərvi ka ahar bəlañ. ³⁷ Ma *gozogul ge mis ya tədəm : “Maslaña nahaj ezligi, maslaña nahaj ara abaz” ni ti jiri ededín. ³⁸ Nu ti nəsləroru kuli ga mabaz zlam a vədañ bu. Vədañ gani nani ti lekələm kəgrum təwi gani ndo. Lekələm kabazum cilin, mis ndahan tàmətaβkiaya ke kuli a. »

³⁹ Ndam Samari tàra ticia ma ga wal ya àhi ana tay : « Àhuaya ere ye ti nəgrabiya na dek » na ti, mis dal-dal e kidíñ gatay bu təfəki ahàr ka Yezu. ⁴⁰ Ndam Samari ni tàra tìnjikia ka Yezu a ti tahañgalay nañ, təhi : « Kam-kam njəhadə afa geli a ti ! » Nahkay Yezu ànjəhadə afa gatay vad cə. ⁴¹ Eslini tàra ticia ma ga Yezu Yezuani ya àhi ana tay na ti, mis dal-dal təfəki ahàr àkivu, tətama nday ya ti təfəki ahàr ye enjenjeni na àna kayana. ⁴² Mək təhi ana wal ni ahkado : « Məfəki ahàr hi ti, azuhva pakama gayak ya kəhi ana leli ni cilin do. Məfəki ahàr ti adaba leli leleni micia pakama gayan ya àdəm na àna slimí geli gelena. Məsəra nañ Bay ya ti ahəngay ndam ga *duniya dek ededín ni. »

Yezu ahəngaraba wur ga bay məgri təwi ana bay ga had Gelili a

⁴³ Yezu àra àpəsa vad cə eslina ti, àsləka òru e Gelili ; ⁴⁴ àdəm : « Bay mahəngaray *pakama ge Melefít ti, mis ga had gayan gayanani təhəngrioru ahàr a had do. » ⁴⁵ Ay òru ènjua e Gelili a ti, ndam Gelili təgəskabá nañ a, adaba nday day tòra ka wuməri a Zeruzalem a, tìpiya təwi ga Yezu ya àgrabiya eslini na dek palam.

⁴⁶ Ka ya ti Yezu àbu eslini e Gelili ni ti àngoru a Kana. Kana ti kəsa ya ti Yezu àmbatkaba yam a àmbavu zum ni. Eslini maslaŋa nahaŋ àbu, maslaŋa nani ti kəsa gayaŋ Kafarnahum, agri təwi ana bay ga haɗ Gelili. Wur gayaŋ àbiyu a magam, èbeseŋ do. ⁴⁷ Àra ècia Yezu àsləkabiya e Zude a, naŋ àbu e Gelili ti, àrəkia àhi : « Wur goro èbeseŋ do, awayay amət ; kam-kam tokumkaboru, kōru kàhəŋgaraba naŋ a ti ! » ⁴⁸ Yezu àhi : « Tamal lekələm kīpam zlam nǝdà-nǝdani ya tǝgri ejep ana mis ni ndo ni ti, kəfumu ahàr do simiteni. » ⁴⁹ Eslini bay mǝgri təwi ana bay ni àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, tamal kōru kàhəŋgaraba wur goro na do ni ti, aməmət. » ⁵⁰ Yezu àhi : « Sləka, wur gayak naŋ àbu lala, àmət do. » Bəŋ ga wur ni àgəskabá pakama ga Yezu na, mək àsləka. ⁵¹ Naŋ àbu e divi bu aŋgoru a magam nahəma, təkababu ahàr akaba ndam ya tǝgri təwi ni, təhi : « Wur gayak àngaba, naŋ àbu lala. » ⁵² Èhindifinǝ kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Agri ŋgulumani ti àna nǝmǝdi ehimeŋ ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Aku àhəlkia ewena àna nǝmǝdi bilin ya ga mələkarawa. » ⁵³ Àra ècia ma gatay na ti àsər wur ni àngaba ti ka sarta ya Yezu àhi « Wur gayak ni àngaba, naŋ àbu lala » ni. Eslini naŋ nakəŋ àfəki ahàr ka Yezu ; ndam ga huɗ ahay gayaŋ ni tǝra ticia ma gana ti nday day tǝfəki ahàr ka Yezu. ⁵⁴ Hini ti zlam magray ejep ga Yezu ya agray ye cə ka haɗ Gelili ka ya ti àsləkabiya ka haɗ *Zude a ni.

5

Yezu ahəŋgaraba zal dərə a Zerəzalem a

¹ Àgra vad a bal ti ndam *Zude tǝgray wuməri nahaŋ a Zerəzalem, nahkay Yezu ɔru. ² Eslini a Zerəzalem ti mələŋ nahaŋ àvu, yam àvu dizliva. Mələŋ nani ti slimi gani Becata àna ma *Hebri ; kà gəvay ga mahay ya tǝzalay ga tǝmbəmbak ni, tǝgrafəŋaya ahay a zlam ga mǝvi zəhwəri ana mis ye eslini na. ³ A huɗ ga ahay nday nani bu ni ti ndam ga arməwər tǝvu kay mandəhadani : ndam wuluf, ndam jigwer akaba ndam dərə. [Tǝjəgay ti yam ni mǝdaday, ⁴ adaba ka sarta ndahaŋ ti *mǝslər ge Melefīt ahuriyu a huɗ ga yam ni vu adaday yam ni. Eslini maslaŋa ya ahuriyu a yam ni vu enji ni ti ku mam awər naŋ mam nəŋgu ni àngaba.] ⁵ Maslaŋa nahaŋ àbu eslini èbeseŋ do vi kru kru mahkər mahar azlalahkər. ⁶ Yezu èpia naŋ a naŋ àbu mandəhadani, àra àsəra arməwər gayaŋ ni àpəskia ti, àhi : « Kawaway ti kəŋgaba waw ? » ⁷ Maslaŋa ya ti èbeseŋ do ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, maslaŋa goro àbi ga mǝfiyu nu a yam ni vu ke weceweceni ka ya ti adaday ni bi. Ka ga yam ya adaday ni wudaka nəhuriyu ti maslaŋa nahaŋ embəkia. » ⁸ Ay Yezu àhi : « Cikaba, za hətav gayak na, sawaday. » ⁹ Eslini naŋ nakəŋ àngaba huɣa, àzay hətav gayaŋ ni, mək asawaday. Zlam nani àgravu ti ka fat mǝpəsabana. ¹⁰ Nahkay gəɗákani ga ndam Zude təhi ana zal ya ti àngaba ni ahkado : « Kani vad *mǝpəsabana ti, kisliki mazay hətav gayak ni do. » ¹¹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu a ni àhu : “Zay hətav gayak ni, sawaday.” » ¹² Nday nakəŋ tǝhindifinǝ, təhi : « Maslaŋa ya àhu : “Zay hətav gayak ni, sawaday” ni ti way ? » ¹³ Ay maslaŋa ya ti àngaba ni àsər way ti àhəŋgaraba naŋ a ni way do, adaba Yezu àsləkaba e kidinǝ ge mis dal-dalani ni ba.

¹⁴ Kələŋ gani Yezu ɔru àdi ahàr ana maslaŋa ya ti àngaba ni a dalaka ga *ahay gəɗákani ge Melefīt ni bu, mək àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəgudar zlam va ba. Nahkay do ni ti, arəŋa nahaŋ amagrakukvu àtam nahaŋ ni. » ¹⁵ Eslini maslaŋa nakəŋ àsləka, àrəkioru ka gəɗákani ga ndam Zude ni, àhi ana tay :

« Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu a ni ti Yezu. »¹⁶ Nahkay gəđákani ga ndam Zude ni tādəbafəŋa ma kà Yezu a adaba àgray təwi nani ti a vad məpəsabana ba. ¹⁷ Ay ti Yezu àhi ana tay : « Bəŋ goro àpəsaba do, naŋ àbu agray təwi kəlavad ; nu day nàpəsaba do nàbu nagraj təwi kəlavad. »¹⁸ Naŋ nakəŋ àra àdəma nahkay ti, gəđákani ga ndam Zude ni àwərikiva bəruv ana tay a dal-dal, tawayay takad naŋ. Tawayay takad naŋ ti adaba naŋ àbu agray zlam ya təcəfəŋa mis ga magrana a vad məpəsabana ba na cilij do, naŋ àbu adəm Melefít naŋ bəŋani daya. Àdəm nahkay ti, àzay ahàr gayan nday kala-kala ata Melefít.

Təwi ga Wur ge Melefít ya Melefít àvi ni

¹⁹ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, Wur èsliki magray təwi ga ahàr gayan gayanani do. Agray ti si təwi ya ti èpia Bəŋani naŋ àbu agray ni kwa. Təwi ga Bəŋ ga Wur ya agray ni dek ti Wur gayan ni day agray. ²⁰ Adaba Bəŋ ga Wur ni ti awayay Wur gayan, adəfiki təwi ya ti agray ni dek. Amədəfiki təwi ndahaŋ gəđákani tətam nday ndani, ti mǎgri ejep ana kəli. ²¹ Bəŋ ga Wur ni naŋ àbu ahəŋgaraba mis ya təməta ni e kisim ba, avi sifa ana tay : Wur gayan ni day avi sifa ana mis akada gayan ya awayay ni. ²² Nahkay day Bəŋ ga Wur ni àgrafəŋa seriya kə mis a do : àvi nǎdə gani ana Wur gayan ni ti mǎgrafəŋa seriya kə mis a. ²³ Àgray nahkay ti adaba awayay ti mis dek tǎhəŋgrioru ahàr a had ana Wur gayan ni akada ya ti tǎhəŋgrioru ahàr ana had ana Bəŋ ga Wur ni. Maslaŋa ya ti àhəŋgrioru ahàr a had ana Wur ni do ni ti àhəŋgrioru ahàr a had ana Bəŋ ga Wur ni do daya, adaba Wur ni ti Bəŋani àslərbiyu naŋ.

²⁴ « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti agəskabu pakama goro, afəki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu nu ni, naŋ àbu àna *sifa ya àndav day-day do ni. Melefít aməgəs naŋ àna seriya do : kisim aməgri araŋa va do adaba naŋ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni àndava. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, sarta nahaŋ àbu ara wudak, ay nihi ti ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya nday məmətani ni etici dəŋgu ga Wur ge Melefít. Nday ya ti ticia dəŋgu gayan na ti atəŋgət sifa ya àndav day-day do ni. ²⁶ Adaba mam, Bəŋ ga Wur ni avi sifa gayan ana mis ; nahkay àvia nǎdə ana Wur gayan na ga məvi sifa gayan ana mis a daya. ²⁷ Àvia nǎdə ana Wur gayan ga magrafəŋa seriya kə mis a, adaba Wur gayan ni ti naŋ *Wur ge Mis daya. ²⁸ Ma hini ya nǎdəm ni ti àgri ejep ana kəli ba, adaba sarta àbu ara, sarta gani nani eminjia ti mis ya ti təməta, təvu e evid bu ni dek etici dəŋgu ga Wur ni. ²⁹ Eticia dəŋgu gayan na ti, atahəraya e evid ni ba. Nday ya ti tǎgra zlam sulumana ni atəŋgaya ga məŋgət sifa ya àndav day-day do na, ay nday ya ti tǎgudara zlam a ni atəŋgaya ti tǎgəs tay àna seriya. ³⁰ Nu ti nisliki mǎgri zlam àna ahàr goro goroani koksah. Nagrafəŋa seriya kə mis a ti akada ge Melefít ya ahu ni. Seriya goro ya nagraj ni seriya ge jiri, adaba nawayay magray ere ye ti ahàr goro awayay ni do. Nagraj ti ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni sawaŋ. »

Sedi ya tagrakia ka Yezu a ni

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Tamal nu nuani nagrakia sedi ka ahàr goro a ti, akal jiri do. ³² Ay agrakua sedi a ti maslaŋa nahaŋ : nəsəra sedi gayan ya agrakua ni ti ge jiri. ³³ Lekələm kəslərumkiyoa mis ke Zenj a ; tōru tǎnjikiya ka naŋ a ti àgrakua sedi a. Sedi gayan ya àgrakua ni ti ge jiri. ³⁴ Nu ti sedi ge mis ya tagrakua ni ti araŋa gani goro do. Nəhi ma ge Zenj ana kəli ti adaba nawayay kǎgəsumkabu. Kǎgəsumkabá ti Melefít ahəŋgay kəli. ³⁵ Zenj ti akada ge ceŋgel ya tēbefta, asladí mələŋ ana mis ni. Ka sarta nahaŋ bal ti kəmərumsa

àna masladani gayan na. ³⁶ Ay nu ti tawi goro ya nagray ni agrakua sedi a. Sedi gani nani ti àtam ge Zey ya àgrakua ni. Tawi gani nani ti Bəŋ goro àvu ti nàgray ; agrakua sedi a, adafaki ti Bəŋ goro àslərbiyu nu ededŋ ni ti zlam gani nani. ³⁷ Bəŋ goro àslərbiyu nu, naŋ naŋani àna ahàr gayan day agrakua sedi a. Ay lekulum ti kicəm dənŋu gayan day-day ndo, kipurəm naŋ e eri vu day-day ndo daya. ³⁸ Kawayum mægəskabu pakama gayan ti mənjuhədīvu ana kuli a ahàr bu do, adaba kəfumki ahàr ka Bay ya ti Bəŋani àslərbiyu naŋ ni do. ³⁹ Lekulum kəmbərəŋum mejeŋgey Wakita ge Melefit do, adaba kəhumi ana ahàr akəŋgətum *sifa ya àndav day-day do ni ti àna naŋ. Ma ga wakita gani nani ti adəmku ka nu, ⁴⁰ ay kawayum marana afa goro a ti nəvi sifa gani nani ana kuli do.

⁴¹ « Nawayay ti mis hihirikenī àzləbay nu do. ⁴² Ay nəsəra kuli a : nəsəra lekulum ti kawayum Melefit àna huɖ bəlan do. ⁴³ Nu nàra ti Bəŋ goro àslərbiyu nu, ay lekulum kawayum mægəskabu nu do. Tamal maslanja nahanj ara ga ahàr gayan gayanana ti, kəgəsumkabu naŋ. ⁴⁴ Lekulum kəzləbumvu e kidŋ gekuli bu, ay Melefit naŋ bəlanj məzləbay kuli ti kawayum do. Nahkay ti kisləmki məfəku ahàr ti ahəmamam ?

⁴⁵ « ŋgay nu anacalki kuli ka zlam magudarani kə meleher ga Bəŋ goro ti kəhumi ana ahàr ba. Lekulum kəgəsumkabu pakama ge Məwiz ya àbəki ni, ay amacalki kuli ka zlam magudarani ni ti naŋ gani. ⁴⁶ Tamal kəgəsumkabá pakama ge Məwiz na ededŋ a ti akal kəfumku ahàr, adaba ma ge Məwiz ya àbəki a wakita gayan ni bu ni ti adəmku ka nu. ⁴⁷ Ay tamal kəgəsumkabu ma ge Məwiz ya àbəki ni do ni ti, akəgəsumkabu pakama goro ya ti nəhi ana kuli ni ti ahəmamam ? »

6

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam (Meciyə 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Luk 9.10-17)

¹ A vad nahanj Yezu òru ke ledi ga dəluv Gelili. Təzalay dəluv gani nani dəluv Tiberiyat daya. ² Ka ya ti naŋ àbu akoru ni ti mis dal-dal tadəboru naŋ kəlanj, adaba tipia gayan ya àhanjgaraba mis ya tēbesey do na ti àŋri ejep ana tay dal-dal. ³ Eslini Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təcəliyu a həma vu, tənjuhəd. ⁴ Ka sarta gani nani wuməri ga ndam *Zude ya təzalay *Pak ni ənija wudak. ⁵ Nday təbu ka ahàr ga həma nahkay ti Yezu àmənjoru mis dal-dal təbu tərəkia. Àra èpia tay a ti àhi ana Filip ahkado : « Mawayay məvi zlam məzumani ana mis nday hini ti, makoru məsəkumibiyu *dipen ana tay nihi ti eley ? » ⁶ Yezu àhi nahkay ti, awayay ahəlfəŋa eyə a, adaba naŋ àsəra ere ye ti ara agray na palam. ⁷ Filip àhanjgrifəŋ, àhi : « Ku tamal məsəkumibiyu dipen ana tay ge jik diŋ diŋ cə, misi ana tay gəzīt gəzīt nənŋu ni èsliki ka tay do timey ! » ⁸ Bay madəbay naŋ nahanj slimi gani Andre, wur ga məŋ ga Simu Piyer, àhi : ⁹ « Wur nahanj nihi dipen ga manjaɓara təfəŋ zlam akaba kilif cə, ay ti təvi ana way bəlanjani way ? » ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Humi ana mis ni tənjuhəda digəs-gəs. » Kəzir àbu eslini dal-dal, nahkay mis ni tənjuhədki. Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. ¹¹ Yezu nakəŋ àhəl dipen ni, àŋri səsī ana Melefit, èsekaba, mək tidi ana mis ni. Àra àhəla kilif na day àgray nahkay : mis ni dək təzuma zlam na, tərəha. ¹² Mis nakəŋ tərəhkaba nahkay ti, Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Həlum məgəjəni gani, kəmbərəŋumbu aranja gani gəzīt ba. » ¹³ Nahkay təhəlabə məgəjəni ge dipen zlamani ya mis təzum na, tərəhvū hətək kru mahar cə àna naŋ.

14 Mis ni tàra tìpia zlam ga Yezu ya àgray na ti àgria ejep ana tay a, tàdàm : « Maslanja hini ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit ya tàdàm amara a duniya va na ededinj. » * 15 Eslini Yezu àsəra tara təgəs nanj ga njədə ti mīgi bay gatay. Àra àsəra nahkay ti àsləkafənja kà tay a, àcəloru gwar ka məlanj nahənj nanj bəlanj.

*Yezu asawadaki ka ahàr ga dəluy
(Meciy# 14.22-33 ; Mark 6.45-52)*

16 Mələkarawa àra ègia, ndam *madəbay Yezu ni tàhəraya kà gəvay ga dəluy ka sagdala. 17 Eslini tàcəliyu a *slalah ga yam vu, tawayay takoru ke ledi ga dəluy ni a Kafarnahum. Ka sarta gani nani məlanj èdiza, Yezu àdi ahàr ana tay fanj ndo. Nday nakənj mək tàsləka. 18 Nday tàbu takoru nahkay ni ti aməd àkəzlabiyu ga njədə, àdadaf dəluy ni. 19 Tàgaroru slalah ga yam gatay ni ezewəd kru kru zlam ahkay do ni agray kru kru muku. Eslini tìpioru Yezu nanj àbu asawadakibiyu ka ahàr ga dəluy ni, ahədakfənjbiyu kà gəvay ga slalah ga yam gatay ni. Tàra tìpia nanj a ti tàgra aŋgwaz a dal-dal. 20 Ay Yezu àhi ana tay : « Aŋgwaz àwər kəli ba, nu timey. » 21 Yezu nakənj àra àhia ana tay a nahkay ti, tàhi məcəlaya a slalah ga yam ni va, ay tàsərki ti slalah ga yam gatay ni ènjəa ka məlanj ya tawayay takoru na.

Yezu ti nanj dəfya avay sifa ni

22 Həjənj gani mis dal-dalani ya ndam *madəbay Yezu tàmbərbu tay ke ledi ga dəluy ni tàsərki ti *slalah ga yam ya ndam madəbay Yezu tàsləka àna nanj a ni ti bəlanj, ndahanj tàbi. Mis ni tàsəra Yezu àcəliyu a slalah ga yam nani vu akaba ndam madəbay nanj ni ndo ; tàsəra ndam madəbay Yezu ni tàsləka ka ahàr gatay a cilinj. 23 Eslini slalah ga yam ndahanj tàsləkabiya a Tiberiyat a tòru ka məlanj ya ti Bay geli àgri səsı ana Melefit, mis tàzum *dipenj ni. 24 Mis ni tàra tàsəra Yezu nanj àbi eslini bi, ndam madəbay nanj ni day tàsləka nahəma, tàcəliyu a slalah ga yam ya ti tàsləkabiya a Tiberiyat a ni vu, mək tòru a Kafarnahum, tàdəboru Yezu.

25 Tòru tinjəa ke ledi ga dəluy na ti, tàdi ahàr ana Yezu nakənj mək tàhi : « Məsı, kàra ahalay hi a ti ananaw ? » 26 Yezu àhəngarfənj, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, kípəma təwi goro ya nagray, agra ejep ana mis na, ay ti kədəbum nu ti adaba nani do ; kədəbum nu ti adaba nəvia dipenj ana kəli a, kərəhuma àna nanj a palam. 27 Kəgrum təwi ga mənğət zlam məzumani ya ti ezi ni ba, grum təwi ti ga mənğət zlam məzumani ya avi sifa ana mis, àndav dəy-dəy do ni sawanj. Zlam məzumani gani nani ti, anəvi ana kəli ti nu *Wur ge Mis cilinj, adaba Bənj goro Melefit àvua divi gana, adafaki bay ya ti esliki magrani ti nu gani. »

28 Tàra tìcia ma gayanj na ti tìhindifinja, tàhi : « Ti məgray təwi ge Melefit ya awayay ni ti magray mam ? » 29 Yezu àhi ana tay ahkado : « Təwi ya ti Melefit awayay kəgrumi ni ti, awayay kəfumki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu ni. » 30 Nday nakənj tàhi : « Tamal kawayay ti məfəkuk ahàr ti, griaya zlam magray ejep ana leli a, ti mīpi. Kəgriaya mam ana leli a nihi a mam ? 31 Ata bənj ga bənj geli tàzumbiya *man a huđ ge gili ba, akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni : “Àvi dipenj ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ana tay, tàzuma.” † » 32 Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ya ti àvi dipenj ya àsləkabiya a huđ melefit ba ana kəli ni ti Məwiz do. Avi dipenj

* 6:14 Mənjay Mimbiki 18.15. † 6:31 Mənjay Mahərana 16.4, 15 ; Limis 78.24.

edefin edefineni ya aslakabiya e melefet ba ana kuli ti Baba. ³³ Adaba dipen ya Melefet avay nahama, Bay ya aslakabiya a hud melefet ba, avi sifa ana mis ga duniya ni. » ³⁴ Tara ticia ma gayan na ti tahi : « Masi, vi dipen gani nani ana leli kalavad ti ! »

³⁵ Yezu ahi ana tay : « Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. Maslanja ya ti ara afa goro a ni ti luvir amawar nan day-day do. Maslanja ya ti afaku ahari ni ti yam amakad nan day-day do. ³⁶ Ay nahia ana kuli a andava : Kiruma nu a mak kafumku ahari do. ³⁷ Ndam ya ti Baba abu tay ni dek atara afa goro a. Maslanja ya ti ara afa goro a nahama, anagarakaba nan a day-day do. ³⁸ Adaba naslakabiya e melefet ba ti ga magray ere ye ti nu nawayay ni do. Naslakabiya ti ga magray ere ye ti Bay ya ti aslarbiyu nu ni awayay ni. ³⁹ Ere ye ti Bay ya ti aslarbiyu nu ni awayay ni ti nihi : awayay ti ndam ya ti nan abuvu tay a ahar vu ni ku balan gatay ejifua ba. Awayay ti ka mandav ga duniya ti nahangaraba tay e kisim ba. ⁴⁰ Iy nahkay, ere ye ti Baba awayay ni ti nihi : awayay ti ku way way do epia Wur ge Melefet a, afaki ahari ti mangat *sifa ya andav day-day do ni. Ku tamal maslanja gani ameta nangu ni, Baba awayay ti ka mandav ga duniya ti nahangaraba maslanja gani nana e kisim ba. »

⁴¹ Yezu ara adama ma na nahkay ti, ndam *Zude tazlapaki e kidin gatay bu adaba adam nan dipen ya aslakabiya a hud melefet ba ni. ⁴² Tadam ahkado : « Nan Yezu wur ge Zuzef ni do waw ? Maserata banana ata manana ti, adam aslakabiya a hud melefet ba ti ahmamam ? » ⁴³ Eslini Yezu ahi ana tay : « Kazlapumku e kidin gekuli bu va ba. ⁴⁴ Maslanja abi esliki marana afa goro a bi, si tamal Baba nan ya aslarbiyu nu ni azabiya nan a kwa. Nahkay ti ka mandav ga duniya ti anahangaraba maslanja gani nana e kisim ba. ⁴⁵ Ndam mahangaray *pakama ge Melefet tbaiki a wakita gatay bu nahkay hi : “Mis dek Melefet amacahi zlam ana tay.” † Nahkay ku way way do eciikia ma ga Baba na, ageskaba zlam ya ti achi na ti, ara afa goro a. ⁴⁶ Ku ndama nahkay nangu ni, maslanja ya ti epia Baba ni ti abi. Maslanja ya epia Baba Melefet a ni ti si Bay ya ti aslakabiya afa gana ni kwa.

⁴⁷ « Nahi ana kuli nahama, maslanja ya ti afakua ahari a ni ti nan abu ana sifa ya andav day-day do ni. ⁴⁸ Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. ⁴⁹ Ata ban ga ban gekuli tazuma *man a hud gili ba, nihi ti tamat ndo waw ? ⁵⁰ Ay dipen ya aslakabiya a hud melefet ba ni ti maslanja ya ti azuma nahama amat day-day do. ⁵¹ Dipen ya aslakabiya a hud melefet ba, nan abu ana sifa ni ti nu. Maslanja ya ti azuma dipen nana ti amat day-day do. Dipen ya ti anavi ni ti aslu ga vu goro. Anavay ti mis ga duniya dek tangat sifa ana nan. »

⁵² Ndam Zude ni tara ticia ma ga Yezu na ti talagavakivu, tadam : « Maslanja hini adam avi aslu ga vu gayan ana leli mahapad ti ahmamam ? » ⁵³ Yezu ahi ana tay ahkado : « Nahi ana kuli nahama, tamal kahapadam aslu ga vu ga Wur ge Mis akaba kisim mimiz ga vu gayan ndo ni ti, sifa amniviyu ana kuli bi. ⁵⁴ Maslanja ya ti ahapad aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro ni ti, nan abu ana sifa ya andav day-day do ni ; ka mandav ga duniya anahangaraba nan e kisim ba. ⁵⁵ Adaba zlam mazumani edefineni ti aslu ga vu goro, zlam miseni edefineni ti mimiz ga vu goro. ⁵⁶ Maslanja ya ti ahapad aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro nahama, anjahad akaba nu akada mis balan, nu day nanjahad akaba nan akada mis balan. ⁵⁷ Baba aslarbiya nu a ; nan ti nan abu ana sifa. Nu day nabu ana sifa azuhva nan. Nahkay maslanja ya ti ahapad

† 6:45 Manjay Izayi 54.13.

nu ni ti nanj àbu àna sifa azuhva nu. ⁵⁸ Dipen ja ti àsləkabiya a huf melefif ba ni ti nu gani. Dipen gani nani ti akada ga ata bənj ga bənj gekəli ya təzum mək təmət ni do. Dipen gani nani ti maslanja ya ti àzuma ni ti, nanj àbu àna sifa ga kanjay-kanjayani. » ⁵⁹ Yezu àdəm ma hini ti ka ya ti nanj a Kafarnahum, acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefif bu ni.

Məmbərəjum məfəki ahər geli ka Yezu ba

⁶⁰ Ndam ya tadəbay Yezu ni təra ticia ma gayan na ti, mis kay e kidin gatay bu tədəm ahkado : « Ma hini zləzlada àsaəay ; way esliki məgəskabani way ? »

⁶¹ Yezu àra àsəra ndam ya tadəbay nanj ni təbu təzlapaki nahkay ti, àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nədəm ni awəri bəruv ana kəli aw ? ⁶² Ay tamal ekipəm nu *Wur ge Mis nəbu nəcəloru ka məlan ja ti nu nəbiyu ahaslani ni ti akədəmum mam ? ⁶³ Avi sifa ana mis ti *Məsuf ge Melefif. Aslu ga vu ge mis ni ti ni zlam masakani. Ma goro ya nəhi ana kəli dek ni ti Məsuf ge Melefif avi sifa ana kəli àna nanj. ⁶⁴ Ay mis ndahan təbu e kidin gekəli bu təfəku ahər do. » Yezu àdəm nahkay ti adaba kwa ka mənəki ge təwi gayan àsəra ndam ya təfəki ahər do akaba maslanja ya ti aməsəkumoru nanj na àndava. ⁶⁵ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli, maslanja àbi esliki marana afa goro a bi, si Baba àvia njədə gana kwa ti, nahkay. »

⁶⁶ Kwa ka sarta gani nani ndam ya tadəbay Yezu ni dal-dal təsləkafəja, təmbərəj madəbay nanj. ⁶⁷ Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay nanj kru mahar cəni ni ahkado : « Lekələm day kawayum məsləkumfuana waw ? » ⁶⁸ Simu Piyer àhəngrifəj, àhi : « Bay geli, məsləkafuka ti makoru afa ga way, way geli nahanj àbu way ? Pakama gayak ya kədəm ni avi sifa ya àndav day-day do ni ana mis. ⁶⁹ Məbu məfəkuk ahər, məsəra nak ti Bay *njəlatani ya Melefif àslərbiyu ni. » ⁷⁰ Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekələm kru mahar cəni ni ti, nu nədaba kəli a do waw ? Ay bəlanj gekəli ti aranjə jəbədani. » ⁷¹ Àdəm nahkay ti, àdəmki ka Zədas wur ga Simu Iskariyot, nanj bəlanj e kidin gatay nday kru mahar cəni ni bu ; aməsəkumoru nanj ti nanj.

7

Bəza ga mən ja Yezu təfəki ahər ka Yezu do

¹ Yezu àra àdəma nahkay ti àsawadaj a kəsa ndahanj bu ka had *Gelili. Àwayay moroni ka had *Zəde do, adaba gədəkani ga ndam *Zəde tawayay makad nanj. ² Ka sarta gani nani wuməri ge mivicey ahay ga ndam Zəde ni ənija wudak. * ³ Nahkay bəza ga mən ja Yezu təhi ana Yezu ahkado : « Sləka ahalay a, ru ka had Zəde, ti ku eslini day ndam ya tadəbay kur ni tōru tīpi təwi gayak ya kgray ni. ⁴ Adaba tamal mis awayay mis təsər nanj ti, àgray zlam akal-akal do. Tamal kgray təwi ni nahkay ti, ngazlaya ahər gayak kə meleher ge mis a dek, ti tīpi kur. » ⁵ Bəza ga mənani təhi nahkay ti adaba nday day təfəki ahər ndo. ⁶ Yezu àhi ana tay ahkado : « Sarta gani goro ənija fanj ndo. Lekələm ti sarta gani gekəli àbi ; ku ananaw kədəgum tata. ⁷ Lekələm ti mis ga duniya tizirey kəli koksah ; nu ti tizirey nu adaba nəbu nəhi ana tay zlam ja ti tagray ni ti zlam magədavani. ⁸ Lekələm ti dəgum ka wuməri ni. Nu ti nijnjoru ka wuməri gani nani do, adaba sarta gani goro ənija fanj ndo. » ⁹ Yezu nakəj àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, ànjəhad ka had Gelili zlam gayan.

Pakama ga Yezu ya àdəm ka sarta ga wuməri ge mivicey ahay ni

* 7:2 Wuməri ge mivicey ahay : mənjay Levi 23.34-36 ; Mimbiki 16.23.

¹⁰ Bəza ga mənjanı tàra tādəgoru ka wuməri ni ti Yezu nakəŋ day òru. Òru ti àŋgazlıvu ana mis ndo, awayay ti tıpi naŋ ba. ¹¹ Mis təcakalava ga magray wuməri na ti, gəđákani ga ndam *Zude ni tādəbay Yezu, tədəm : « Naŋ neley ? » ¹² Mis dal-dalani ni təbu təzlapaki dal-dal ; mis ndahaŋ tədəm : « Naŋ mis sulumani. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « Aha, naŋ mis sulumani do, agosay mis sawaŋ. » ¹³ Ay maslaŋa àbi azlapaki vay-vay bi, adaba tagrafəŋa aŋgwaz kà gəđákani ga ndam Zude a.

¹⁴ Tàra təcəkaba vad ga wuməri na kala-kala ti, Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni vu mək ànjəki ka macahi zlam ana mis. ¹⁵ Pakama gayan ya àdəm ni àgri ejep ana ndam Zude, tədəm : « Naŋ hini ejeŋgey ndo ni ti, àsəra zlam a ti ahəmamam ? » ¹⁶ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam goro ya ti nəcahi ana kəli ni ti goro goroani do ; ga Bay ya ti àslərbıyu nu ni. ¹⁷ Pakama goro ya ti nədəm ni ge Melefit tək goro goroani aw ti, tamal maslaŋa awayay agray ere ye ti Melefit awayay ni ti aməsərkaba. ¹⁸ Maslaŋa ya ti ahi ma gayan gayanani ana mis nahəma, awayay ti mis təzləbay naŋ. Ay maslaŋa ya ti agray təwi ti mis təzləbay Bay ya ti àslərbıyu naŋ ni ti adəm ma ge jiri, àsəkad malfada do simiteni. ¹⁹ Məwiz àdəfiki *Divi ge Melefit ana kəli ndo waw ? Ay e kidıŋ gekəli bu maslaŋa bəlan àbi agəskabu ma gani bi timey ! Kawayum mijin nu ti, nəgudar mam ? » ²⁰ Mis dal-dalani ni təhi ahkado : « Araŋa agray kur aw ? Way awayay mijin kur way ? »

²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəgra təwi a bəlan mək àgria ejep ana kəli a dek. ²² Ku ka fat məpəsabana *kikeləmi kədi ana bəza, adaba Məwiz àhi ana kəli kikeləm. Ay ànjəki ke mekeli kədi ana bəza ti Məwiz do ; tənəki enji ti ata bəŋ ga bəŋ gekəli. ²³ Kikeləmi kədi ana bəza ka fat məpəsabana, kədəmum àgudar Divi ge Melefit ya ti Məwiz àvi ana kəli ni do. Nahkay ti nu nəhəŋgaraba mis a jigəriŋa ka fat məpəsabana ti, kəzumumku bəruv ti kamam ? ²⁴ Kacalumki nu ka zlam magudarani ti mənjad majalaki ahàr. Kəgrum nahkay va ba ; wudaka kədəmum ma nahəma, jalumkia ahàr a lala day. »

Yezu ti naŋ Bay gəđákani ya amara ni aw ?

²⁵ Ndam Zeruzalem ndahaŋ tədəm ahkado : « Hini hi maslaŋa ya ti tādəbay naŋ, tawayay takad naŋ ni do aw ? ²⁶ Mənjumki : naŋ àbu azlapay vay-vay kə meleher ge mis dek, day təhi ma ga araŋa do ni. Gəđákani geli təsəra naŋ *Krist *Bay gəđákani ya amara ni ededıŋ a waw ? ²⁷ Ay Bay gəđákani ya amara ni eminjia ti mis atəsər məlan gayan ya ti àsləkabiya ni do. Maslaŋa hini ti leli məsəra məlan gayan ya ti àsləkabiya na. »

²⁸ Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu, àhi ana tay kay kay, àdəm : « Kəsəruma nu a waw ? Kəsəruma məlan ya ti nəsləkabiya na ededıŋ a waw ? Nu nuani nəra àna ahàr goro goroana do. Ay Bay ya ti àslərbıyu nu ni ti naŋ jireni. Lekələm ti kəsərum naŋ do. ²⁹ Nu ti nəsəra naŋ a, adaba nəsləkabiya afa gana ; àslərbıyu nu ti naŋ. »

³⁰ Yezu àra àdəma ma nahkay ti nday nakəŋ tawayay təgəs naŋ. Ay ti maslaŋa əsliki minjifıŋeni do, adaba sarta gani gayan enjia faŋ ndo. ³¹ E kidıŋ ge mis dal-dalani ni bu mis kay təvu, təfəkia ahàr a, tədəm ahkado : « Ka ya ti Krist Bay gəđákani ya amara ni eminjia ni ti, amagra y zlam məgri ejep ana mis amatam ga maslaŋa hini ya ti agray ni aw ? »

³² Ndam *Feriziyen tàra tıcia ma ge mis dal-dalani ya tədəmki ka Yezu e kidıŋ gatay bu na ti, təhi ma gani ana gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, mək nday nakəŋ təslərbıyu ndam slewja ga məgəs Yezu.

³³ Eslini Yezu àdám ahkado : « Ananjəhad akaba kəli vad kay do ; kələŋ gani ananğoru afa ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ³⁴ Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adaba ekisləmki moroni ka mələŋ goro ya ti anoru ni do. » ³⁵ Ndam *Zude tàzlapay e kidiŋ gatay bu, tàdəm ahkado : « Àdám amədi ahàr do ni ti, amoru ti eley ? Bi amoru afa ga ndam geli ya tanjəhadkabu akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni, bi amacahi zlam ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni tək ? ³⁶ Ma gayan ya àdám : “Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adaba ekisləmki moroni ka mələŋ goro ya ti anoru ni do” ni ti, awayay adəm mam ? »

Yam ya avay sifa ni

³⁷ Ka fat ya ti tindeveriŋ wuməri ni tagray wuməri àtam ga vad nday ndahan ni. Ka fat nani Yezu ècik jik, àhi ana mis ni kay kay, àdám : « Tamal maslaŋa yam àkada naŋ a ti, màra afa goro a, misi. ³⁸ Maslaŋa ya ti afaku ahàr ni ti, Melefit àdám a Wakita gayan ni bu : “Yam ya avay sifa ni aməŋgəzaya a vu ga maslaŋa gani nani ba akada ga yam ya ti akoru a zalaka vu ni.” † » ³⁹ Yezu àdám nahkay ti àdəmki ma ka *Məsuf ge Melefit, adaba amara məvi ana ndam ya ti təkəki ahàr ni. Ka sarta gani nani ti àvi ana tay faŋ ndo, adaba anğoru a mələŋ masladani ge Melefit ni vu faŋ ndo.

Mis ndahan tégəskabu Yezu do

⁴⁰ Mis dal-dalani ni tàra ticia ma ga Yezu ya àdám na ti, mis ndahan e kidiŋ gatay bu tàdəm : « Maslaŋa hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti Məwiz àdám amara ni edeđiŋ. ‡ » ⁴¹ Mis ndahan tàdəm : « Naŋ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. » Mis ndahan ti ni tàdəm : « Ay Krist Bay gəđakani ya amara ni naŋ mis ga had *Gelili aw ? ⁴² Adaba Melefit àdám a Wakita gayan ni bu Bay gəđakani ya amara ni ti naŋ wur hud ge Devit. Naŋ ti zal Betlehem, naŋ ga kəsa ge Devit. § » ⁴³ Nahkay mis dal-dalani ni ticirvu azuhva Yezu. ⁴⁴ Eslini mis ndahan e kidiŋ gatay bu tàdəm si tégəs naŋ kwa. Ay ti maslaŋa àbi èŋjifiŋ bi.

⁴⁵ Ndam slewja ni tàra tàsləkabiya ti, gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni təhi ana tay ahkado : « Kəgəsumbiyu naŋ ndo ni ti kamam ? » ⁴⁶ Ndam slewja ni təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : « Maslaŋa day-day àbi adəm ma akada gayan ni bi. » ⁴⁷ Ndam Feriziyen ni təhi ana tay ahkado : « Lekuləm day əgosa kəli a zla do waw ? ⁴⁸ E kidiŋ ga gəđakani geli bu ahkay do ni e kidiŋ ga ndam Feriziyen bu ni ti, maslaŋa àbu àfəki ahàr ka maslaŋa nana waw ? ⁴⁹ Ndam ya ti təkəki ahàr ka maslaŋa nani ti, nday ya ti təsər *Divi ge Melefit ya ti Məwiz àbəkəki ni do ni. Ay nday nani ti Melefit ètikwesla tay a. »

⁵⁰ Ay Nikodem naŋ ya ti àrəkioru ka Yezu ga mələvad a vad nahan ni, naŋ àkibu ka tay eslini, àhi ana tay ahkado : ⁵¹ « E Divi ge Melefit ya Məwiz àbiki ana leli ni bu ni ti, misliki magrafəŋa seriya kə mi a do, si tamal miçifiŋa ma akaba məsəra ere ye ti àgray na kwa. » ⁵² Nday nakəŋ təhi ahkado : « Nak day, nak zal Gelili zla tək ? Jengey Wakita ge Melefit ni nahəma, akəsər zal Gelili àbi ahəŋgaray pakama ge Melefit bi. » [⁵³ Kələŋ gani ti, mis ya ti eslini ni ku way way do gatay àsləka, òru a magam gayan, *

† 7:38 Məŋjay Ezekiyel 47.1 ; Zakari 14.8. ‡ 7:40 Məŋjay Mimbiki 18.15. § 7:42 Məŋjay 2 Semiyel 7.12 ; Mise 5.1. * 7:53 Zej 7.53–8.11 ti àbi a wakita ge Zej ya təkəki enji ni bu bi. A wakita ndahan bu ni ti àbu məbəkiani ka mələŋ nahan. Nahkay ti məsəra pakama hini ti Zej àbəkəki ka mələŋ hini do. Ku tamal nahkay nəŋgu ni ndam məsər zlam tàdəm pakama hini ti àgrava edeđiŋ a.

8

¹ Yezu ti ni àcəloru ka həma *Oliviyə ni.

Wal hala

² Hajəŋ gani ge dəeni nahəma, Yezu nakəŋ àŋgoru a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefīt ni vu. Ōru ènjua ti mis ya ti eslini ni ɖək tərəkia. Nahkay naŋ nakəŋ ànjəhad digus, acahi zlam ana tay. ³ Naŋ àbu acahi zlam ni ana tay nahkay ti, ndam *məsər Wakita ge Melefīt akaba ndam *Feriziyəŋ təzəbiyu wal nahan, táfəkad naŋ kə meleher ge mis ni ɖək. Wal nani ti tədi ahàr naŋ àbu agray hala. ⁴ Tàra táfəkada naŋ a ti təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wal hini ti təcəkia naŋ ka magray hala. ⁵ Məwiz àbəkɪ ma gani e *Divi ge Melefīt bu, àhi ana leli mizligi wal hala akada hini àna akur, məkad. Ay nak ti, kəɖəm mam ? » ⁶ Təhi nahkay ti tawayay təhəlfəŋa eya a, ti təcalki naŋ ka zlam magudarani. Ay Yezu nakəŋ àzəɖad ahàr jer mək àbəkɪ zlam ka had àna weleher. ⁷ Nday nakəŋ təmbrəŋ mihindifinɔ ma na kà Yezu a ndo, nahkay Yezu èzefteba ahàr a mək àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti e kidinɔ gekəli bu àgudar zlam day-day ndo ni ti mizligi wal ni enji. » ⁸ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti, àzəɖad ahàr mək àbəkɪ zlam ka had keti. ⁹ Tàra ticia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti tāsłəka bəlan àna bəlan. Medewél tāsłəka enji a. Nahkay wal ni àgəjəni naŋ bəlan kə meleher ga Yezu cilinɔ. ¹⁰ Yezu àra èzefteba ahàr a ti àhi ana wal ni ahkado : « Mis nakəŋ nday eley ? Maslaŋa ya ti àɖəm təkad kur ni ti àbu waw ? » ¹¹ Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Maslaŋa àbi, Bay goro ni. » Mək Yezu àhi : « Nu day ŋɔy təkad kur ti nəɖəm do. Sləka, ay ti kəgudar zlam day-day va ba. »]

Yezu naŋ Bay ya ti asladɪ məlan ana mis ni

¹² Yezu àhi ana mis ni keti : « Nu ti bay ya ti asladɪ məlan ana mis ni. Maslaŋa ya ti adəbay nu nahama, anəsładɪ məlan, nahkay Melefīt aməvi sifa. Ay maslaŋa ya ti adəbay nu do ni ti amanjəhad a məlan zin-zinjeni bu. » ¹³ Eslini ndam *Feriziyəŋ ndahan təhi ahkado : « Kagrakia sedi a ka ahàr gayak gayakana ti, ma gayak ni ma masakani. » ¹⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ku nəbu nagrakia sedi a ka ahàr goro goroana nəŋgu ni, ma goro ya nəɖəm ni ma ge jiri, ma masakani do. Adaba nəsəra məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru na. Ay lekələm ti kəsərum məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru ni do. ¹⁵ Lekələm kəɖəmum mis àgudara zlam a ti kajalum ahàr akada ge mis hihirikeni ni. Ay nu nəɖəm mis àgudara zlam a ti nəjalay nahkay do. ¹⁶ Ku tamal nagrafəŋa seriya kə mis a nəŋgu ni seriya goro ni ge jiri, adaba nagraɔy ti nu bəlan do ; Baba goro naŋ ya àslərbiyu nu ni naŋ àbu akaba nu. ¹⁷ Àbu məbəkiani e *Divi ge Melefīt ya Məwiz àbiki ana kəli ni bu nahkay hi : “Tamal mis cə tagray sedi, təɖəm ere gani jiri ti, ma gatay ni jiri eɖeɖinɔ.” * ¹⁸ Nu nagrakia sedi a ka ahàr goro goroana. Baba naŋ ya àslərbiyu nu ni day agrakua sedi a. » ¹⁹ Eslini təhi ana Yezu ahkado : « Buk gani naŋ eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nu tekeɖi kəsərum nu nu way do ni ti, kəsərum Baba do daya. Tamal kəsəruma nu a ti amal kəsəruma Baba daya. »

²⁰ Yezu àɖəm ma hini ti ka ya ti naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefīt ni bu ni, naŋ kà gəvay ga zlam ya təbiviyu sədaga ana Melefīt ni. Ay ti maslaŋa əsliki məgəs naŋ ndo adaba sarta gayəŋ ènjiyu faŋ ndo.

* 8:17 Məŋjay Mimbiki 17.6 ; 19.15.

« Kislumki mädəgumani ka mələŋ ya nakoru ni koksah »

²¹ Yezu àhi ana tay keti : « Nu ti nasləka. Lekuləm akədəbum nu, ay ti akəmbərəŋum zlam magudarani gekəli ni do, nahkay akəmətum zlam gekəli. Adəba kislumki mädəgumani ka mələŋ ya nakoru ni koksah. » ²² Eslini ndam *Zude tədəm e kidiŋ gatay bu ahkado : « Adəm “Kislumki mädəgumani ka mələŋ ya nakoru ni koksah” ni ti, awayay akad ahər gayəŋ gayanəni zla tək ? » ²³ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti mis ya ka had, nu ti mis ya əsləkabiya agavəla ni. Lekuləm ti ndam ga *duniya, nu ti nu mis ga duniya do. ²⁴ Nəhi ana kəli akəmbərəŋum zlam magudarani gekəli do, akəmətum ti azuhva nani. Nahkay ti ahər adəm kəfumku ahər, kəsərəm nu gani, nu nəbu. Do ni ti akəmbərəŋum zlam magudarani gekəli ni do, akəmətum ededīŋ. » ²⁵ Nahkay nday nakəŋ təhi : « Nak way ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kwa ka mənəkəŋ ga zlapay goro ni nəhia ana kəli a, nədəm nu gani. ²⁶ Nu nəbu àna zlam kay ga mədəmkiani ke kəli ga məgəs kəli àna seriya. Ay ma goro ya nəhi ana ndam ga duniya ni ti, ma ga Bay ya əslərbiyu nu àhu ni cilin. Nan ti nan jireni. »

²⁷ Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti ŋgay adəmki ma ka Bəŋani ti, nday təsər ndo. ²⁸ Nahkay Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka fat ya ti akəzumoya *Wur ge Mis agavəla ti, † akəsərəm nu ti nu gani, nu nəbu. Eslini akəsərəm zlam ya ti nagray ni dək ti nu nuani nagray ga ahər goro do. Ma ya ti nədəm ni ti ma ga Baba ya àcahu ni cilin. ²⁹ Bay ya ti əslərbiyu nu ni nan əbu akaba nu, əmbərəŋ nu ga ahər goro ndo ; adəba nu nəbu nagray zlam ya ti abələfəŋ ni kələvad. » ³⁰ Ka ya ti Yezu nan əbu adəm ma ni nahkay ti, mis dal-dal təfəki ahər.

Maslaŋa ya ti agudar zlam ti nan evidi ga zlam magudarani

³¹ Eslini Yezu àhi ana ndam *Zude ya təfəkia ahər a ni ahkado : « Tamal kəgəsəmkabá ma goro ya nəhi ana kəli na lala, kəmbərəŋum do ni ti, kigəma ndam mädəbay nu ededīŋ ededīŋena. ³² Akəsərəm jiri, nahkay ti ekigəm lekuləm evidi va do. » ³³ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Leli bəza huđ ga Abraham. Day-day leli miği evidi ga maslaŋa ndo ni ti, kədəm mara miği leli evidi va do ni ti ahəmamam ? » ³⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahama, maslaŋa ya ti agudar zlam ti nan evidi ga zlam magudarani. ³⁵ Nədəm nahəma, evidi ti day-day tacalkivu nan ke mis ga huđ ahay do. Ay wur ga bay ahay ti ku ananaw nan wur ga huđ ahay zlam gayəŋ. ³⁶ Tamal Wur ge Melefit əmbaya kəli e evidi ba ti, kigəm lekuləm evidi va do ededīŋ. ³⁷ Nəsəra lekuləm ti bəza huđ ga Abraham. Ay ti kawayum kəkadum nu, adəba kəwayum məgəsəmkabu pakama goro do. ³⁸ Nu ti nədəm ere ye ti Baba adəfuki ni ; lekuli ti ni kəgrum ere ye ti bəŋ gekəli àhi ana kəli ni. » ³⁹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bəŋ geli ti Abraham timey. » Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal lekuləm bəza ga Abraham ti akal kəgrum təwi akada ga Abraham ya əgray ni. ⁴⁰ Nu nəbu nəhi ma ge jiri ya Melefit àhu ni ana kəli, ay nihi ti kawayum kəkadum nu sawəŋ. Abraham əgray nahkay ndo timey ! ⁴¹ Lekuləm ti kəgrum təwi akada ga bəŋ gekəli ya agray ni. » Nday nakəŋ təhi : « Leli ti leli bəza məva do. Melefit nan bələŋ nan Bəŋ geli. Bəŋ geli nahan əbi. »

⁴² Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti Melefit nan bəŋ gekəli ededīŋ ti amal kawayum nu, adəba nəsləkabiya afa gana nərə afa gekəli a. Nu nərə ti àna ahər goro goroani do ; nan əslərbiyu nu. ⁴³ Kicəm ma goro ya nəhi ana kəli

† 8:28 Yezu adəm : « Akəzumoya Wur ge Mis agavəla » ti adəmki ma ka madarfəŋ nan kə təndal.

ni do ni ti kamam ? Kìcàm do ni ti adaba kislùmki mæbi slimi ana ma goro ya næhi ana kuli ni do. ⁴⁴ Lekulùm bəj gekuli ti *Seteni. Kawayum kəgrum ti tæwi ga bəj gekuli gani ya awayay ni. Kwa ahaslani naŋ àbu abazl mis zlam gayan, day-day adəm ma ge jiri ndo, adaba jiri gayan àbi. Masəkad malfada ti tæwi gayan, adaba naŋ bay masəkad malfada, naŋ bəj gani daya. ⁴⁵ Ay nu ti nədəm ma ge jiri, nahkay ti kawayum mægəsumkabu ma goro ya næhi ana kuli ni do. ⁴⁶ Way esliki madafaya zlam a ti, adəm nu nagudar ni way ? Ay tamal ma goro ya nədəm ni dek jiri ti, kawayum mægəsumkabani do ni ti kamam ? ⁴⁷ Mis ge Melefit ti abi slimi ana ma ge Melefit, ay lekulùm ti lekuli ndam ge Melefit do. Kawayum mæbumi slimi ana ma gayan do ni ti azuhva nani. »

Kwa ka ya tiwi Abraham faŋ ndo ni, Yezu naŋ àbu àndava

⁴⁸ Ndam *Zude ni tæhi ana Yezu ahkado : « Mədəm nak zal Samari, seteni ànukviyu a ahàr vu ti, ma geli ni jiri ededīŋ. » ⁴⁹ Yezu àhi ana tay : « Seteni ànuviyu bi. Zlam goro ya nagray ni ti ga mazləbay Baba goro sawaŋ. Lekulùm ti ni kanjakum nu, kəbumku mimili. ⁵⁰ Nu ti ŋgay mis tæzləbay nu kwa ti nədəm do. Ay Maslaŋa àbu bəlaŋ awayay ti tæzləbay nu, naŋ gani agray seriya ge jiri daya. ⁵¹ Næhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya ti àgəskabá ma goro na ti aməmət day-day do. »

⁵² Nahkay ndam Zude nakəŋ tæhi ahkado : « Nihi ti məsəra seteni ànukviyu a ahàr bu ededīŋ zla ! Abraham àməta, ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis day təməta, ay nak kədəm tamal maslaŋa àgəskabá ma gayak na ti amət day-day do ni ti ahəmamam ? ⁵³ Bəj geli Abraham tekedī àməta ti, nak kətam naŋ aw ? Ndam məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni day təməta, ay nak ti kədəm nak way ? » ⁵⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tamal nu nuani nazləbay ahàr goro ti, mazləbavani nani egi zlam masakani. Bay ya ti azləbay nu ni ti Baba naŋ ya ti kədəmum naŋ Melefit gekuli ni. ⁵⁵ Lekulùm kəsərum naŋ do, ay nu ti nəsəra naŋ a. Tamal nədəm nəsəŋ naŋ do ni ti, nasəkad malfada akada gekuli ni. Nu nəsəra naŋ a, nəbu nəgəskabu ma gayan daya. ⁵⁶ Bəj gekuli Abraham àmərva adaba àsəra emipi sarta ga marana goro a. Èpia, mək àmərva àna naŋ a àkiva. » ⁵⁷ Eslini ndam Zude ni tæhi ahkado : « Nak kəzum vi kru kru zlam ndo ni ti, kədəm kīpia Abraham a ti ahəmamam ? » ⁵⁸ Yezu àhi ana tay ahkado : « Næhi ana kuli nahəma, kwa ka ya ti tiwi Abraham faŋ ndo nəŋgu ni, nu gani, nu nəbu àndava. » ⁵⁹ Yezu àra adəma nahkay ti nday nakəŋ tæhəl akur ge mizligi naŋ àna naŋ. Ay ti Yezu àbu e kidīŋ ge mis bu mək àsləka a məlaŋ ga *ahay gədakani ge Melefit ni ba, àhəraya e mite va. »

9

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf nahaŋ a

¹ Ka ya ti Yezu naŋ àbu akoru e divi bu akaba ndam madəbay naŋ ni ti èpi zal wuluf nahaŋ. Maslaŋa gani nani ti tiweya naŋ wulufana. ² Eslini ndam madəbay naŋ ni tæhi ahkado : « Məsi, maslaŋa hini tiweya naŋ wulufana ti, way àgudar zlam way ? Àgudar zlam ti naŋ tək, day ti ata bəbəŋani tågudar aw ? » ³ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tiweya naŋ wulufana ti azuhva àgudara zlam a ahkay do ni ata bəŋani tågudara zlam a palam do. Tiwi naŋ nahkay ti, Melefit awayay ti mis tīpi njadə gayan àna maslaŋa hini. ⁴ Nihi məlaŋ maslani ti ahàr adəm məgrum tæwi ga Bay ya àslərbiyu nu ni. Məlavad egi wudak, nahkay ti maslaŋa emisliki magray tæwi ni koksah. ⁵ Ka ya ti nu

nàbu a duniya bu mba ni ti nəsładı məlanə ana mis. » ⁶ Àra àdəma nahkay ti ètiferu eslıb a had, àgraya elıbısl àna eslıb gayanə na mək àgriki ke eri ana zal wuluf ni. ⁷ Àhi ana zal wuluf ni ahkado : « Ru kâbaray eri a dəluv Siləwe ni bu. » Siləwe ti awayay adəmvaaba « Məsłarani. » Zal wuluf nakəŋ òru àbaray eri ni. Àra àbara eri na ti epi divi, mək àsləka, òru a magam.

⁸ Ndam mahay gayanə akaba ndam ya təbu tipi naŋ ahasłani naŋ àbu ahəŋgalay zlam ni tədəm ahkado : « Masłanə hini ti naŋ ya ti kəlavad anjəhad digəsa, ahəŋgalay zlam ni do aw ? » ⁹ Mis ndahanə tədəm : « Naŋ. » Mis ndahanə ti ni tədəm : « Naŋ do, təzavu cilin. » Mək naŋ nakəŋ àdəm : « Nu gani timey ! » ¹⁰ Eslini nday nakəŋ təhi ahkado : « Kipi divi nahkay ti, mam àgrakukvu mam ? » ¹¹ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Masłanə ya ti təzalay naŋ Yezu ni àgraya elıbısl a, àgruki ke eri mək àhu ahkado : “Ru kâbaray eri a dəluv Siləwe ni bu.” Nu nakəŋ mək nòru. Nòru nàbara ti nipi divi huya. » ¹² Nday nakəŋ təhi : « Masłanə gani nani naŋ eley ? » Àhi ana tay : « Nəsər do. »

Ndam Feriziyen tihindifinə ma kà zal wulufna

¹³ Təzoru masłanə ya ti ahasłani naŋ wulufani ni afa ga ndam *Feriziyen. ¹⁴ Yezu àgraya elıbısl a, àgriki ana zal wuluf ni mək àhəlİKaba eri na ti ka fat məpasabana. ¹⁵ Tòru tinjəa àna naŋ a ti, ndam Feriziyen ni day tihindifinə, təhi : « Nihi kipi divi ti, mam àgrakukvu mam ? » Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Masłanə gani nani àgruki elıbısl ke eri, nàbaray eri mək nipi divi huya. » ¹⁶ E kidinə ga ndam Feriziyen ni bu mis ndahanə tədəm : « Ku way məgray ere hini way naŋgu ni, masłanə gani àsləkabiya afa Melefıt a do, adaba àgra zlam ya ti àbəlay magrani do na a vad *məpəsabana ba. » Mis ndahanə ti ni tədəm : « Tamal naŋ bay magudar zlam ti, eslıki magray zlam ya ti agri ejep ana mis akada hini ni aw ? » Nahkay ticirva e kidinə gatay ba. ¹⁷ Eslini ndam Feriziyen nakəŋ tihindifinə ma kà zal wuluf ya àngaba na keti, təhi ahkado : « Nak ti masłanə ya ti àhəlİKaba eri a ni ti kədəm naŋ way ? » Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Naŋ bay *mahəŋgaray pakama ge Melefıt. »

¹⁸ Ay ti gəđákani ga ndam *Zude ni ti ŋgay ahasłani naŋ wulufani day ti nihi epi divi ti tawayay məgəskabani ndo. Nahkay təzalabiyu ata bəŋani ¹⁹ ge mihindifinə ma kà tay a. Tàra tinjia ti təhi ana tay ahkado : « Wur gekəli ya kədəmum kiwəmaya naŋ a wulufana ti naŋ hini ededın aw ? Ay ti mam àgravu nihi ti epi divi ni mam ? » ²⁰ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : « Məsəra hini ti wur geli, ka ya ti miwəya ti naŋ wulufani ededın. » ²¹ Ay ere ye ti àgravu, epi divi hi ti, məsər do. Masłanə ya ti àhəlİKaba eri a ni day məsər do. Naŋ wur va do, hindəmfinə kà naŋ nanəna ; eslıki məhəŋgrifəŋani ana kəli. » ²² Tədəm nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kà gəđákani ga ndam Zude na. Adaba ndam Zude ni dek təzlapakabá, tədəm masłanə ya adəm Yezu naŋ *Krist ti təcəfəŋa naŋ kà mahəŋgalay Melefıt akaba tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefıt ni ba. ²³ Ata bəŋani tədəm naŋ wur va do, tihindifinə kà naŋ nanəna ti azuhva nani.

²⁴ Ndam Feriziyen ni təzalay masłanə ya ti ahasłani naŋ wulufani ni keti. Àra ənjia ti təhi : « Dum ma ge jiri kə meleher ge Melefıt. Leli ti məsəra masłanə ya ti kədəm àhəlİKaba eri a ni ti naŋ bay magudar zlam. » ²⁵ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « ŋgay naŋ bay magudar zlam ahkay do ni àgudar zlam do ni ti nəsər do. Ere ye ti nəsər ni ti zlam bəlanə ; ahasłani ti nu wulufani, ay nihi ti nipi divi. » ²⁶ Nday nakəŋ tihindifinə, təhi :

« Àgruk ti mam ? Àhəlukaba eri a ti ahəmamam ? » ²⁷ Naņ nakəņ àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a àndava, kicəmuki ndo timey. Ay kawayum nəhi ana kəli kicəm keti ti kamam ? Tək lekələm day kawayum miği ndam mađəbay naņ aw ? » ²⁸ Àra àđəma nahkay ti, nday nakəņ tndivi naņ, təđəm : « Adəbay maslaņa nani ti nak kwa. Leli ti leli ndam mađəbay Məwiz. ²⁹ Leli ndam mađəbay Məwiz adaba məsəra Məwiz ti Melefıt àhia ma gayan ana naņ a. Ay maslaņa nani ti məsər məlaņ gayan ya àsləkabiya na do simiteni. » ³⁰ Naņ nakəņ àhi ana tay nahkay hi : « Lekələm kəsərur məlaņ gayan ya àsləkabiya na do ni ti ahəmamam ? Ay àhəlukaba eri a timey ! ³¹ Məsəra tamal bay magudar zlam ahəņgalaləņ zlam kə Melefıt ti Melefıt eciiki do. Ay ku way way do tamal ahəņgalay Melefıt àna mahəņgaroru ahər a hađ akaba agray ere ye ti àhi mągray ni ti, Melefıt eciiki. ³² Day–day maslaņa eci ti maslaņa nahaņ àhələkaba eri ana mis tiweya naņ a wulufana ndo. ³³ Tamal ti maslaņa nani àsləkabiya afa ge Melefıt a do ni ti, amal əsliki magray arañ koksah. » ³⁴ Nday nakəņ təhəņgrifəņ, təhi : « Kwa tiweya kur a nak bay magudar zlam ti kacahi zlam ana leli aw ! » Nahkay təgaraya naņ e mite va.

Way naņ wulufani ededəņ way ?

³⁵ Yezu àra eci ndam Feriziyen ni təgaraya zal ya ahaslani wulufani na e mite va ti àđəbay naņ. Àra àdia ahar a ti àhi ahkado : « Kəfəki ahər ka *Wur ge Mis aw ? » ³⁶ Àhəņgrifəņ, àhi : « Naņ way, Bay goro ni, ti nəfəki ahər ni ? » ³⁷ Yezu àhi : « Bay ya ti kəbu kaməņjaləņ, naņ àbu ahuk ma ni ti naņ gani. » ³⁸ Naņ nakəņ àhi : « Nəfukuka ahər a, Bay goro ni. » Mək àbəhadı mirdim grik. ³⁹ Eslini Yezu àđəm : « Nàra a duniya va ti ga magrafəņa seriya kə mis a ; ti ndam wuluf tiپی divi, nday ya təđəm tiپی divi a ni təwuluf. » ⁴⁰ Ndam *Feriziyen ya təbu akaba naņ eslini ni tàra ticia ma gayan na ti təhi : « Leli day leli ndam wuluf aw ? » ⁴¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti kəņjum lekəli ndam wuluf ti, amal zlam magudarani gekəli àbi. Ay nihi ti kəđəmum kəbum kipəm divi ti zlam magudarani gekəli àbu. »

10

Bay majəgay təmbəmbak

¹ Yezu àđəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, maslaņa ya ti ahuriyu a gargara ga təmbəmbak vu gwar a mahay do, ahuriyu àna məlaņ nahaņ ti, naņ zal akal, naņ zal abra. ² Ay maslaņa ya ti ahuriyu gwar a mahay ga gargara ni ti naņ bay majəgay təmbəmbak. ³ Bay majəgay gargara ni azləkiaaba mahay ana bay majəgay təmbəmbak na. Àzləkiaaba ti bay majəgay təmbəmbak ni azalay təmbəmbak gayan dek bəlaņ bəlaņ àna slimi gatay. Təmbəmbak ni ticia dəņgu gayan a ti təsəra, abaya tay e mite va. ⁴ Ka ya ti àbaya tay a nahəma, adi kama ana tay, mək təmbəmbak ni tadəboru naņ kəlaņ, adaba təsəra dəņgu gayan a. ⁵ Ay ti atadəboru maslaņa ya ti təsər naņ do ni do ; atacuhwafəņa, adaba təsər dəņgu ge mis ndahaņ do. » ⁶ Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay, ay ti ticiaba ere ye ti awayay ahiki ana tay na ndo.

Yezu naņ bay ya ti ajəgay zlam lala ni

⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, mahay ga gargara ga təmbəmbak ni ti nu. ⁸ Mis ndahaņ ya tàra, təđəm tajəgay təmbəmbak ni ti, nday dek ndam akal, ndam abra ; ay təmbəmbak ni ticiiki ma ana tay ndo. ⁹ Mahay ti nu, maslaņa ya ti ahuriyu gwar a nu bu ni ti arañ amacay naņ do,

Melefit amahəŋgay naŋ. Nahkay emisliki məhuriyu a gargara vu, mahərana e mite va akaba aməŋgat zlam məzum gayan. ¹⁰ Zal akal ara ti ga məhəl zlam àna akal, ga mabazl zlam akaba ge mijin zlam. Ay nu nàra ti, nawayay ti mis tēŋgat sifa ya ti àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti nəvi ana tay àtam ya ti tiwi mis àna naŋ ni.

¹¹ « Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti, ku takadki naŋ ka təmbəmbak gayan ya ti ajəgay tay ni nəŋgu ni aǵəskabu, àmbrəŋ tay do. ¹² Ay ti maslaŋa ya ajəgi zlam ana mis ti tēpəl naŋ ni ti ajəgay zlam lala do, adaba tamal əpia kəra gili naŋ àbu ara ti acuhway, ambərbu təmbəmbak ni. Aməmbərba tay a ti, kəra gili ni amabazl ndahan, emidikaba ahər a ana məgəjəni gana. ¹³ Maslaŋa ya ti acuhway, ambərbu təmbəmbak ni ti təmbəmbak ni təhəl ahər do, adaba naŋ agray ni təwi ga sinǵu cilin. ¹⁴ Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Nu nəsəra təmbəmbak goro a, təmbəmbak goro day təsəra nu a ¹⁵ akada ga Baba ya àsəra nu a, nu day nəsəra Baba ni. Nahkay ti nəǵəskabu ti təkadki nu ka təmbəmbak goro ya najəgay ni. ¹⁶ Təmbəmbak goro ndahan təbu, ay ti təkibu ka ndahan ya a gargara hini bu ni bi. Nday gani nani ti ahər àdəm nəhəlbiiyu tay daya. Etici dəŋgu goro, etigi ka ahar bəlan akaba ndahan ni, bay majəgay tay day bəlan. ¹⁷ Baba awayay nu adaba nəǵəskabu ti nəmət ka mawayay goro, do ni ti maslaŋa əsliki makad nu do. Nəməta nəŋgu ni, nisliki manǵabana tata. ¹⁸ Maslaŋa ya ti esliki makad nu ni ti àbi, nəǵəskabu nəmət ti ka mawayay goro. Nisliki məmətani ka mawayay goro ; nisliki manǵabana daya. Bəŋ goro àhu gray ti nahkay. »

¹⁹ Ndam *Zude ni tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti ticirvu e kidin gatay bu keti. ²⁰ Mis ndahan kay e kidin gatay bu təbu tədəm : « Seteni àniviyu a ahər vu, naŋ zal seteni ti kəbumi slimi ana ma gayan ni ti kamam ? » ²¹ Mis ndahan ni ti ni tədəm : « Zal seteni àdəm ma gayan hini ya adəm ni do. Zal seteni ti esliki məzləkikaba eri ana ndam wuluf a waw ? »

Ndam Zude tawayay məǵəskabu ma ga Yezu do

²² Sarta ga wuməri ga məzləkaba *Ahay gədakani ge Melefit na əŋjə, təgray a Zerəzalem, sarta gani nani ti ahar kusi. ²³ Nahkay Yezu asawaday a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu, ka məlan ya təzalay Dalahay ga Salomon ni. ²⁴ Ndam *Zude ni təcakalakivu ka Yezu, təvelinji ahər, təhi ahkado : « Tamal nak *Krist ededin ti, hi ana leli vay-vay kimbirfəŋ ba, nahkay ti ahər aməhəli ana leli va do. » ²⁵ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a àndava, ay ti kawayum məǵəsumkabu ma gani ndo timey. Təwi ya nagray ni ti nagray àna njəda ga Baba, nahkay təwi gani nani adəfiki ana kəli nu ti nu way. ²⁶ Ay ti kekileŋa lekələm kawayum məfumku ahər do, adaba lekələm kəkumkibu ka təmbəmbak goro bi. ²⁷ Təmbəmbak goro ti tici dəŋgu goro, nu day nəsəra tay a, nday day tadəbay nu. ²⁸ Nəvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay, atəmət do, maslaŋa day emisliki məhəlfua tay a do. ²⁹ Baba Melefit naŋ ya àbu təmbəmbak ni ti naŋ gədakani àtam mis dək, àtam zlam dək. Maslaŋa àbi esliki məhəlfəŋa tay kə Baba bi. ³⁰ Leli ata Baba ti leli bəlanani. »

³¹ Yezu àra àdəma nahkay ti ndam Zude ni təhəl akur keti, tawayay mizligi naŋ àna naŋ. ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəgra təwi sulumana sulumana kay e kidin gekəli ba àna njəda ga Baba. Ay kawayum kizligəm nu àna akur, kakađum nu ti àki ke təwi weley gani weley ? » ³³ Eslini ndam Zude ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Mawayay mizligi kur àna akur, mawayay makad kur ti, àki ke təwi sulumani do. Mizligi kur ti adaba kindivia Melefit a

palam ; nak mis, ay ti kawayay kazay ahàr gayak akada nak Melefit. » ³⁴ Yezu ahəngrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm nahkay hi : “Lekələm ti melefifit.” * Àbi məbəkiani nahkay hi bi aw ? ³⁵ Maslaŋa àbi esliki məbəkia zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na bi. Nahkay nday ya ti Melefit àhi ma gayan ana tay ni ti àzalay tay melefifit ededif. ³⁶ Ay nu ti Baba adaba nu a, àslərbiyu nu a duniya vu. Goro ya nədəm “Nu Wur ge Melefit” ni ti, ahəmamam kisləmki mədəmani nindivi naŋ ni mam ? ³⁷ Tamal nagray təwi ni ga Baba do ni ti kəfumku ahàr ba. ³⁸ Ku nagray təwi ga Baba, kəfumku ahàr do nəngu ni, gəsumkabá təwi goro ya nagray na digepa. Nahkay ti akəsərurum lala, nu nəbu àna njəda ga Baba, naŋ day naŋ àbu àna njəda goro, nahkay leli ata Baba ti bəlaŋani. » ³⁹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti, tawayay məgəs naŋ keti, ay ti àtamfəŋa kà tay a.

⁴⁰ Kələŋ gani Yezu àsləka, àŋgoru ke ledi ge Zərdeŋ, ka məlaŋ ge Zej ya *əbaray mis ahasalani ni. Naŋ nakəŋ ànjəhad eslini gosku bal. ⁴¹ Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti mis kay tərəkia, təbu tədəm : « Zej ti àgray zlam magray ejep ndo ; ay ma gayan ya àdəmki ka maslaŋa hini ni dək ti jiri ededif. » ⁴² Eslini mis kay təkia ahàr ka Yezu a.

11

Lazar àməta, mək Yezu ahəngaraba naŋ e kisim ba

¹ Zal nahaŋ àbu, slimi gani Lazar, arməwər àzəgadiya naŋ a. Kəsa gayan Betani, nday akaba bəza ga məŋani walani ata Mari nday ata Marta. ² Mari ti nani, Mari ya ti àbəkì tersel ka asak ga Bay geli mək àtəmadkia àna məhər gayan a ni. Lazar naŋ ya ti èbesey do ni ti wur ga məŋani. ³ Nahkay bəza ga məŋ ga Lazar nakəŋ təslərkiuru mis ka Yezu ti məhi : « Bay geli, zləba gayak Lazar èbesey do. » ⁴ Yezu àra ècia ma na nahkay ti àdəm : « Arməwər ga Lazar ni ti àkad naŋ do. Ay ti mis atəsər njəda ge Melefit àna naŋ sawan. Nahkay atazləbay Melefit, atazləbay nu Wur ge Melefit daya. »

⁵ Lazar akaba bəza ga məŋani ata Mari nday ata Marta ti Yezu awayay tay ; ⁶ ay àra ècia ga Lazar ya èbesey do na ti ərə weceweci ndo, àpəskivu ka ahàr gani vad cə. ⁷ Kələŋ gani àhi ana ndam mədəbay naŋ ni ahkado : « Nihi ti sarta ènjəa ga maŋgona e Zəde a. » ⁸ Ndam mədəbay naŋ ni təhi ahkado : « Məsi, nihi guhwa həya ndam *Zəde ni tawayay tizligi kur àna akur, tawayay takad kur ti, kəŋgoru eslini keti aw ? » ⁹ Yezu àhi ana tay : « Mələfat ti njemdi kru mahar cə do aw ? Tamal mis asawađay ga mələfat ti èji asak do, adaba naŋ a məlaŋ masladani bu, epi divi lala. ¹⁰ Ay tamal mis asawađay ga məlavad ti eji asak, adaba naŋ àbi a məlaŋ masladani bu bi, epi divi lala do. » ¹¹ Yezu àra àhia ma ana tay a nahkay ti àhi ana tay : « Zləba geli Lazar àdiya e dəwir va, ay nakoru nepidəkababiya naŋ a. » ¹² Eslini ndam mədəbay naŋ ni təhi ahkado : « Bay geli, tamal àdiya e dəwir va ti, amaŋgaba a arməwər gayan ni ba do waw ? » ¹³ Ga Yezu ya àhi ana tay nahkay ti awayay ahi ana tay Lazar àməta. Ay ndam *mədəbay Yezu ni təhi ana ahàr hi ti Yezu àdəmki ma ti ke dəwir dəwireni ededif. ¹⁴ Nahkay Yezu àhi ana tay vay-vay : « Lazar àməta. ¹⁵ Nu nəbi ka məlaŋ gani bi ti nəbu nəmərnu azuhwa kəli, adaba akəfumku ahàr àkivu. Ay nihi ti takomum mədəgumkiuru. » ¹⁶ Eslini Tumas naŋ ya

* 10:34 Limis 82.6.

təzalay naŋ Didim ni àhi ana ndam maďəbay Yezu ndahaŋ ni ahkado : « Leli day takomum maďəboru naŋ, ti tōru tábazla leli akaba naŋ a. »

17 Yezu akaba ndam maďəbay naŋ ni tinjua a Betani a wudak ti, təhi ana tay Lazar àgra vad a fad e mindiviŋ ba. 18 Betani ti driŋ driŋ akaba Zeruzalem kay do, əsli ezewed kru kru mahkar do. 19 Nahkay ndam Zude kay tōra eslina ga mægrikabiyu ezekw ana Marta nday ata Mari ga wur ga məŋ gatay ya àməta na. 20 Marta àra əcia Yezu naŋ àbu ənjia wudak ti àngwivoru a ma vu. Mari ti ni naŋ a magam manjəhadani digasa. 21 Ata Marta tàra tábakabá ahàr àta Yezu a ti Marta nakəŋ àhi ahkado : « Tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. 22 Ay nəšəra ku nihi day ere ye ti kihindifiŋa kə Melefit a dek day Melefit aməvuk. » 23 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Wur ga muk ni amaŋgaba e kisim ba. » 24 Marta àhi : « Iy, nəšəra ka fat ga mandav ga duniya mis atanjgaba e kisim ba ni ti, naŋ day amaŋgaba. » 25 Yezu àhi keti : « Mis tanjgaba e kisim ba, təbu àna sifa ti azuhva nu, adaba nu nəbu palam. Maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a ti ku tamal àmata nəŋgu ni amələbu àna sifa. 26 Maslaŋa ya ti naŋ àbu àna sifa, àfəkua ahàr a ti, amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani, àmət do. Kəhi ana ahàr ma goro hini ya nəhuk ni ma ge jiri do waw ? » 27 Eslini Marta nakəŋ àhi ahkado : « Ma ge jiri, Bay goro ni ; nəšəra nak *Krist *Bay gəďakani ya Melefit əslərbiyu a duniya vu ni, nak Wur ge Melefit. »

28 Marta àra àhia ma na nahkay ti əsləka, àŋgoru a magam, mək əzalay wur ga məŋani Mari, àhi ma akal-akal, àhi ahkado : « Məsi geli àra, naŋ àbu ehindi kur. » 29 Mari àra əcia ma ga wur ga məŋani ya àhi na ti əcikaba cəkwaď, àrəkioru ka Yezu. 30 Ka sarta nani ti Yezu àhuriyu a kəsa ni vu faŋ ndo, kekileŋa naŋ àbu ka mələŋ ya tábakabu ahàr nday ata Marta ni mba. 31 Ndam Zude ya təvu a ahay bu, tōru eslini ga mægri ezekw ana tay ni tàra tìpia Mari nakəŋ əcikaba cəkwaď àhəraya e mite va ti təďəbabiyu naŋ. Təďəboru naŋ ti, təhi ana ahàr bi akoru kə mindiviŋ, akoru etəwibiyu eslini. 32 Mari òru ənjua ka mələŋ ga Yezu na, əpia naŋ a ti àbəhadı mirdim, àhi ahkado : « Bay goro ni, tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. » 33 Yezu àra əpia Mari a naŋ àbu etəwi, ndam Zude ya təďəbabiyu Mari ni day təbu titəwi ti, àhalia ahàr a dal-dal, bəruv əwəra naŋ a. 34 Mək àhi ana tay ahkado : « Kəfumiyu naŋ e mindiviŋ vu eley ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli, ra kara kípibiya mələŋ gana. » 35 Eslini Yezu etəwi. 36 Ndam Zude ni tàra tìpia naŋ a naŋ àbu etəwi ti təďəm : « Məŋjumki day ti, àwaya naŋ a dal-dal ni. » 37 Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təďəm ahkado : « Àhəlikaba eri ana zal wuluf a ti, ti Lazar àmət ba ti əsliki magrani koksah aw ? »

38 Eslini bəruv əwəra Yezu a keti, mək òru ke mindiviŋ ni. Mindiviŋ nani ti ahuzl, təzləkləŋ ma gani àna belim gəďakani. 39 Tōru tinjua ti Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Zumləŋa belim na kə ma ge mindiviŋ na. » Eslini Marta wur ga məŋ ga maslaŋa ya ti àmət ni àhi ahkado : « Bay goro, àgra vad a fad nihi e mindiviŋ ni ba ni ti əzia àndava timey. » 40 Yezu àhi ahkado : « Nəhuka àndava : tamal kəfəkua ahàr a nahəma ekipi zlam, akəsər Melefit ti naŋ njəďa-njəďani, akazləbay naŋ ti, kici ndo waw ? » 41 Nahkay mis ni təzaləŋa belim na kə ma ge mindiviŋ na. Eslini Yezu nakəŋ àmənjoru agavəla, àďəm : « Səsi gayak Bəba goro ni, adaba kəgrua ere ye ti nihindilək na. 42 Nu ti nəšəra nak kəbu kəgru ere ye ti nihindilək ni dek kələvad. Ay nəďəm ma hini ti, nawayay ti mis ya təbu ahalay teveliŋ nu ni tici, ti təsər nak kəslərbiyu nu eďedfiŋ. » 43 Yezu àra àďəma ma na nahkay ti əzlah kay kay, àďəm : « Lazar, həraya e

mindiviŋ ni ba. » ⁴⁴ Nahkay maslaŋa ya ti àmæt ni àhàraya, asak mituwideni, ahar day mituwideni àna gabaga, ahàr gayan makambahani àna azana. Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni ahkado : « Picehɯmaba nan a, ti māsawadāy. »

*Gəḏákani ga ndam Zude tagray sawari ge mijinj Yezu
(Meciɯ 26.1-5 ; Mark 14.1-2 ; Luk 22.1-2)*

⁴⁵ Ndam *Zude ya tãra afa ga Mari a, tipi ere ye ti Yezu àgray ni ti, mis ndahaŋ kay e kidiŋ gatay bu tãfakia ahàr ka Yezu a. ⁴⁶ Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tãrækioru ka ndam *Feriziyen, tãngəhadì ere ye ti Yezu àgray ni ana tay. ⁴⁷ Gəḏákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefít ni akaba ndam Feriziyen ni tãra ticia ma na ti, tãzalakabu gəḏákani ga ndam Zude ni dek, tãḏəm : « Nihi maslaŋa hini agray zlam magray ejep dal-dal ti, mægum ahəmamam ? ⁴⁸ Tamal məmbrəŋa nan a, nan àbu agroru zlam gayan ni nahkay ti, mis dek atəfaki ahàr. Nahkay ndam *Rom atəmbrəŋ leli do : etembedkaba *ahay gəḏákani *njəlatani geli na, etijinj jiba geli dek. »

⁴⁹ Zal nahaŋ àbu, nan gəḏákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefít ke vi nani, slimi gayan Kayif. Nan nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekəlɯm ti kəsərum arana do simiteni. ⁵⁰ Ahàr àḏəm mis bəlan amət azuhva ndam jiba geli dek, ti ndam jiba geli ni təmæt ba. Amət nahkay ti anɣivu ana kəli ti kəsərum do waw ? » ⁵¹ Àḏəm nahkay ti pakama gayan gayani do ; àhəŋgaraya pakama ge Melefít a, adaba Kayif ti gəḏákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefít ke vi nani palam. Pakama ge Melefít ya àhəŋgaraya ni ti nihi : ahàr àḏəm Yezu amət azuhva ndam jiba gayan kwa. ⁵² Yezu amət ti azuhva ndam jiba gayan ciliŋ do, amət ti ga maŋgasikabu ahàr ana bəza ge Melefít ya medeveni ka had gərgərani ni dek.

⁵³ Kwa ka fat nani nday nakəŋ tawayay makad nan. ⁵⁴ Yezu àra ecia ma gana ti, àmbrəŋ masawadani e kidiŋ ga ndam Zude bu huya, àsləka òru a kəsa nahaŋ vu. Kəsa nani ti təzalay Efreyim, kà gəvay ge gili. Àra enjua ti ànjəhad eslini akaba ndam maḏəbay nan ni.

⁵⁵ Ka sarta gani nani ti *Pak, wuməri gəḏákani ga ndam Zude ni, ènjia wudak. Nahkay ndam Zude kay ya a kəsa ndahaŋ bu ni tãsləka, tōru a Zeruzalem ga məbarani ti tigi njəlatani day kwa ti tãgray wuməri ni. ⁵⁶ Mis ni tōru tinjua a Zeruzalem a ti teheliŋ eri ga Yezu, ay ti tãdi ahàr ndo. Ka ya ti nday təbu a dalaka ga *ahay gəḏákani ge Melefít ni bu nahama, təzlapay e kidiŋ gatay bu, tãḏəm : « Kəhumi ana ahàr mam ? Kəhumi ana ahàr ti amara ga magray wuməri na waw ? » ⁵⁷ Gəḏákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefít ni akaba ndam Feriziyen ni tawayay təgəs nan, nahkay tahi ana mis ahkado : « Ku way way do tamal àsəra məlan ga Yezu ya nan àbu na ti mahi ana leli. »

12

*Mari abəki tersel ka asak ga Yezu
(Meciɯ 26.6-13 ; Mark 14.3-9)*

¹ Vad àvu muku tara tagray wuməri ga *Pak ni ti Yezu òru a Betani a kəsa ga Lazar bu. Lazar ti nan ya ti àmæt, mək Yezu àhəŋgaraba nan e kisim ba ni.

² Eslini təzalaki Yezu nakan ka zlam məzumani. Òru enjua ti Marta ahəlibiyu zlam məzumani ana tay, Lazar ti ni nan àbu azum zlam akaba mis ya təzalay tay ni. ³ Ka ya ti təbu təzum zlam ni ti Mari òru àna tersel ya təzalay nardu ni, njəlatani ge siŋgu kayani, telma ge litir. Àra ènjia àna nan a ti abəki tersel ni ka

asak ga Yezu cœeni mæk àtəmadkia àna mæhər ga ahàr gayan a. Nahkay ahay ni dek ezi tersel tersel a. ⁴ Eslini Zudas Iskariyot bəlan ga ndam *madəbay Yezu, nan ya aməsəkumoru Yezu ni, àdām ahkado : ⁵ « Singu ge tersel ni jik diŋ diŋ mahkər ti təsəkumoru, tidi singu gani ana ndam talaga ndo ni ti kamam ? » ⁶ Zudas àdəm nahkay ti adaba awayay ndam talaga palam do, àdəm nahkay ti adaba nan jal akal. Nan bay manŋah singu, ay ti nan àbu adafəŋa singu na akal-akal a. ⁷ Ay Yezu àra ècia ma ga Zudas na ti àhi : « Mbrəŋ wal hini, kəhəli muru ba. Àgray nahkay ti adaba nan àbu ajalakiuru ahàr ka vad ya ti anəməta, atəfiyu nu e evid vu ni. ⁸ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kuli kəlavad. Ay nu zla ti ananŋəhad akaba kuli kəlavad do. »

⁹ Ndam *Zude kay tàra ticia Yezu nan a Betani ti tōru eslini. Tōru ti azuhva Yezu cilin do ; tōru ti ga moru mipi Lazar nan ya ti Yezu àhəŋgaraba nan e kisim ba ni daya. ¹⁰ Nahkay gəđákani ga ndam *manŋalabakabu mis akaba Melefit ni təzlapakabá, təđəm : « Si mijin Lazar daya kwa. » ¹¹ Təđəm nahkay ti adaba ndam Zude kay təmbərəŋa tay a, təgəskabu ma gatay ni va do, təbu təfəki ahàr ka Yezu azuhva gayan ya àhəŋgaraba Lazar a ni.

Yezu ahuriyu a Zeruzalem

(Meciyu 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Luk 19.28-40)

¹² Həjəŋ gani mis kayani ya tōru a Zeruzalem ga magray wuməri ga *Pak ni ticia Yezu èŋjia a Zeruzalem a wudak. ¹³ Nahkay nday nakəŋ təkwhakabaya ahar ga təba a ahar va, mæk təhəraya a kəsa ni ba təŋgwivoru a ma vu. Nday təbu takoru ti təgray salalay, təzəbay Yezu, təđəm : « *Hozana ! Bay Melefit məgri sulum gayan ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayan a, nan bay ga ndam *Izireyel ni !* » ¹⁴ Eslini Yezu àdi ahàr ana azonŋu, mæk àcalkiyu katapla. Ere gani àgravu ti akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni : ¹⁵ « Ndam *Siyon, kəgrum anŋwaz ba.

Mənjumoru, bay gekuli nan tegi ara,

àcalkivabiya ka wur ga azonŋu a.† »

¹⁶ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təsərkaba ere ya àgravu na ndo. Ka sarta ya ti Melefit àzoya Yezu a məlan masladani gayan va day kwa ti ma ya ti Melefit àdəmki a Wakita gayan bu ni anŋiaya a ahàr ba ana tay a. Nahkay təsər zlam gani nani àgrakiva ka Yezu a akada ya àbu məbəkiani na.

¹⁷ Ka fat ya ti Yezu àzalay Lazar, àhi « Həraya e mindivin ba, » àhəŋgaraba nan e kisim ba ni ti, mis ya tōru eslini ni dek tipia ; nday nakəŋ təŋgəhadí ma gani ana mis ndahaŋ ni. ¹⁸ Mis kay təŋgwivoru a ma vu ana Yezu ti azuhva ticia gayan ya àgray zlam magray ejep nani na. ¹⁹ Eslini ndam *Feriziyen ni təzlapay e kidin gatay bu, təđəm : « Kisləmki ka arəŋa do ni ti kipəm do waw ? Nih mis ni dek təbu tadəbay nan ci ni. »

Yezu adəmki ma ka masladani gayan akaba ka məmət gayan

²⁰ E kidin ge mis ya tōru ga mazləbay Melefit ka sarta ga wuməri ni bu ni ti ndam *Gres ndahaŋ day təkibu ka tay. ²¹ Nday nakəŋ tərəkioru ke Filip nan ga kəsa Beceyda ka had *Gelili ni. Təhi : « Bay geli, leli mawayay məbəkabu ahàr akaba Yezu. » ²² Filip àra ècia ma gatay na ti àrəkioru ka Andre, mæk nday cœeni tərəkioru ka Yezu, təhi ma gani. ²³ Yezu àra ècia ma gana ti àhi ana tay ahkado : « Nih sarta ya Melefit azoru nu *Wur ge Mis a məlan masladani gayan bu ni ènjia. ²⁴ Nəhi ana kuli nahəma, hilfi ga hay tamal àdiyū a had

* 12:13 Limis 118.25-26. † 12:15 Zakari 9.9.

vu ndo, èzi ndo ni ti, nanj àbu nahkay zlam gayan. Ay tamal èzia day kwa ti eri gani afətaya, adək, abay ahàr, ewi bəza kay. ²⁵ Maslaña ya ti awayay ajəgur sifa gayan ti amət ba ni ti emijin; ay maslaña ya ti awayay sifa gayan a duniya hini bu do ni ti aməjəgur, amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni sawan. ²⁶ Tamal mis awayay məgru təwi nahəma, mādəbay nu. Ka mələj ya nu nəvu ni ti bay məgru təwi ni day amələbu eslini. Tamal mis əgia bay məgru təwi a ti, Baba amazləbay nanj. »

²⁷ Yezu àdəm keti : « Nihi ti məbəruv àbu atukaba. Nədəm hi ti mam ? Nədəm : “Bəba, nəcakay daliya a sarta hini bu ba” zla tək ? Nədəm nahkay do, adaba nàra ti ga macakay daliya a sarta hini bu. ²⁸ Bəba, gray zlam ti mis tázləbay kur. » Eslini dənğu àhəndabiyu a huđ melefıt bu nahkay hi : « Nàgra zlam ya ti mis tázləbaki nu na àndava, anagray zlam nahan keti ti mis tázləbaki nu. » ²⁹ Mis ye eslini ni tàra ticia dənğu ya àhəndabiya na ti mis ndahan e kidin gatay bu tədəm : « Avər àdi aday. » Mis ndahan ti ni tədəm : « *Məslər ge Melefıt àhibiyu ma. » ³⁰ Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Dənğu hini ya àhəndabiyu ni ti, àhənday ti azuhva nu do, àhənday ti azuhva kəli sawan. ³¹ Nihi ti sarta ga magrafəna seriya kə mis ga duniya ənija, nihi ti tara tagaray bay magədavani ya agur duniya ni. ³² Ay nu ti ka fat ya ti atəzoru nu agavəla nahəma, anazalakaboru mis dek afa goro. »

³³ Yezu àdəm nahkay ti awayay adafaki ahəmamam amara məmət ni. ³⁴ Eslini mis dal-dalani ni təhəngrifən, təhi : « Leli məjənğa a Wakita ge Melefıt ni bu ni ti, *Krist *Bay gədəkani ya amara ni ti amələbu ga kanğay-kanğayani. Ay nak kədəm ahàr àdəm təzoru Wur ge Mis agavəla ti kamam ? Wur ge Mis nani ti way ? » ³⁵ Yezu àhəngrifən ana tay, àhi ana tay ahkado : « Masladani àbu asladı ana kəli ga hayañani. Ka ya ti masladani àbu ti sawadumoru ; do ni ziñ-ziñeni ara adi ahàr ana kəli. Adaba maslaña ya ti asawaday e ziñ-ziñeni bu ni ti àsər mələj ya akoru ni do. ³⁶ Ka ya ti masladani àbu e kidin gekəli bu ni ti, fumki ahàr ka Bay ya ti avi masladani ana kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti kigəm ndam masladani. »

Yezu àra àdəma ma nana ti, àsləka, àbufənğa kà tay a.

Ndam Zude tàwayay magəskabu ma ga Yezu do

³⁷ Ku tamal Yezu àgra zlam magray ejep a dal-dal kə meleher ge mis dal-dalani na nənğu ni, mis ni tàwayay məfəki ahàr ndo. ³⁸ Nahkay pakama ge Melefıt ya Izayi àhəngri ana mis ni àgrava àndava. Pakama gani nani ti nahkay hi :

« Bay goro, ma geli ya ti mədəm ni ti, way àgəskabá way ?

Bay geli adəfiaba njədə gayan a ti ana way ? †»

³⁹ Ndam nday nani təfəki ahàr ka Yezu do ni ti, Izayi adəmki ma ka tay a daya. Adəm ahkado :

⁴⁰ « Melefıt àwulufa tay a, àgray ti təjalay ahàr sulumani ba.

Àgray nahkay ti, awayay ti tıpi divi ba, təsər zlam ba, awayay ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ba daya.

Nahkay Melefıt àdəm : “Tamal tàmbatkaba ti, akal nəhənğa tay a.” § »

⁴¹ Izayi àdəm nahkay ti adaba epia Yezu nanj àbu a masladani ge Melefıt ba àndava. Àra epia nanj a nahkay ti adəmki ma.

⁴² Ku tamal nahkay nənğu ni mis ndahan e kidin ga gəđákani ga ndam *Zude bu kay táfəkia ahār ka Yezu a. Ay ti təhi ma gani ana mis vay-vay ndo, adaba anğwaz əwərfəja tay kà ndam *Feriziyen a, təđəm bi atəhi ana tay təhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu va ba. ⁴³ Nahkay nday gani tawayay magray zlam ya ti əbələfəj kè mis ni atama ya ti əbələfəj kè Melefit na sawan.

Yezu agrafəja seriya kè mis əna pakama gayan ya adəm na

⁴⁴ Yezu adəm ma kay kay, adəm : « Maslanja ya ti afəku ahar nahəma, afəki ahār ti ka nu do ; afəki ahār ka Bay ya ti əslərbiyu nu ni. ⁴⁵ Maslanja ya ti nan əbu epi nu ni ti, nan əbu epi Bay ya ti əslərbiyu nu ni. ⁴⁶ Nu nərə a duniya va ti ga masladı məlan ana mis. Nahkay ku way way do afəku ahār ti ənjuhəd e ziŋ-zinjenı bu va do. ⁴⁷ Tamal mis ecia ma goro na mək əgəskabu do nahəma, bay ya agrafəja seriya ni ti nu do. Adaba nu nərə a duniya va ti ga mahəngay mis, do ni ti ga magrafəja seriya kə tay a do. ⁴⁸ Maslanja ya ti əwayay nu do, əgəskabu pakama goro do ni ti, seriya amagəs nan : ka mandav ga duniya atəgəs nan əna seriya ti əna pakama goro ya nəđəm ni dek. ⁴⁹ Ay ma goro ya nəđəm dek ni ti nu nəđəm əna ahār goro goroani do. Pakama goro ya nəhi ana mis akaba ya nəcahi ana mis ni ti Baba goro əslərbiyu nu ga məhiani ana tay. ⁵⁰ Iy nəsərə, pakama ga Baba goro ya əhi ana mis ni ti, tamal təgəskabá ti nday təbu əna *sifa ya andav day-day do ni andava. Pakama goro ya nəđəm ni, nəđəm ti akada ga Baba ya əhu nəhi ana mis ni. »

13

Yezu abari asak ana ndam madəbay nan ni

¹ Əgəjəni vad bəlan ga mara magray wuməri ga *Pak ti, Yezu əsərə sarta gayan ga masləkana a duniya ba ga moroni afa ga Bəjanı enja. Yezu əwaya ndam gayan ya tadəbay nan a duniya bu na dal-dal, nahkay ku ka ya ti ara amət ni əmbrəj mawayay tay do. ² Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu təzum zlam ga məlakarawa. Ka sarta gani nani *Seteni əvia majalay ahār ana Zədas wur ga Simu Iskariyot ga məsəkumoru Yezu a andava. ³ Yezu ti əsərə Melefit əvia njadə ga məgur zlam a dek. Əsərə nan əsləkabiya afa ge Melefit a, aməgoru afa gani daya. ⁴ Əsərə nahkay ti ecikfinja kə zlam məzumani na cəkwađ, əzakaba mugudi gayan na mək əzay azana nahan, əwəlvu əna nan dərəkəd. ⁵ Eslini acəhvıyu yam e hijid vu, ənjkəki ka məbari asak ana ndam madəbay nan ni mək atəmadkia yam na ka asak gatay na əna azana ya əwəlvu əna nan na.

⁶ Əra enjikia ka Simu Piyer a ga məbari asak na ti, Simu Piyer nakəj əhi ahkado : « Nak ti kabaru asak aw, Bay goro ! » ⁷ Eslini Yezu əhəngrifəj, əhi : « Nihı ti ere ye ti nu nagraj ni kəsərkaba fan do, akəsərkaba ti kama kwa. » ⁸ Piyer əhi : « Day-day nəwayay ti nak kəbaru asak do. » Yezu əhi : « Tamal nəbaruk ndo ni ti nak mis goro do. » ⁹ Simu Piyer nakəj əhi : « Tamal nahkay ti kəbaru asak cilin ba : baru ahar akaba ahār daya, Bay goro ni. » ¹⁰ Yezu əhi : « Maslanja ya əbara ni ti [abaray asak cilin do ni ti] əbaray vu gayan va do, adaba vu gayan ni dek egia njəlatana. Lekuləm ti kiguma njəlatana, ay ti lekuləm dekeni do. » ¹¹ Yezu əhi ana tay « Lekuləm dek njəlata do » ni ti adaba əsərə maslanja ya ti ara asəkumoru nan na andava.

¹² Yezu nakəj əra endevefinja məbari asak ana tay a ti, əzay mugudi gayan ni, əfakabu mək anğa ka məlan ga zlam məzumani na. Eslini əhi ana tay ahkado :

« Ere ye ti nàgri ana kùli ni ti kàsèruma waw ? ¹³ Lekùlùm kàbum kazalum nu “Mùsi, Bay geli” ti, nani ti jiri gekùli, adaba nu Mùsi gekùli, nu Bay gekùli efeediŋ. ¹⁴ Ay nu Mùsi gekùli, Bay gekùli ni tekeđi nàbaria asak ana kùli a ti, ahàr àdàm e kidiŋ gekùli bu ni ti maslaŋa nahaŋ m̄bari asak ana maslaŋa nahaŋ. Njumki kwa kani, kəgrumoru kama kama. ¹⁵ Ere ye ti nàgri ana kùli kani ni ti nàdàfiki divi ana kùli : grumi ana mis akada goro ya nàgri ana kùli ni. ¹⁶ Nəhi ana kùli nahəma, maslaŋa ya agri təwi ana mis ni ti àtam bay ya ti naŋ agri təwi ni do. Maslaŋa ya təsələr naŋ ni ti àtam bay ya ti àslər naŋ ni do. ¹⁷ Nihi kàsèruma nahkay nahəma, grum təwi akada ya nàdàfiki ana kùli kani ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəmərumbu. »

¹⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Ma goro ya nàdàm ni ti nàdàmki ke kùli, lekùlùm dekeni do, adaba nəsəra ndam goro ya nədaba tay a na. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Maslaŋa ya ti məbu məzumkabu zlam kəlavadani ni àmbatuvu ahàr va.” * Ahàr àdàm pakama nani agravu kwa. ¹⁹ Wudaka ere gani ara agravu ti nəhivù ana kùli. Nəhiva ana kùli a ti, ka ya ti ere gani amagravu ni ti akəsərumbu nu gani, nu nəbu. ²⁰ Nəhi ana kùli nahəma, maslaŋa ya ti àgəskabá maslaŋa ya ti nəslər naŋ na ti àgəskabá nu nuana daya. Maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

*Yezu adəmki ma ka maslaŋa ya ti ara asəkumoru naŋ ni
(Meciya 26.20-25 ; Mark 14.17-21 ; Lük 22.21-23)*

²¹ Yezu àra àdəma ma nahkay ti ɓaruv àtikaba. Àdàm : « Nəhi ana kùli nahəma, biliŋ gekùli aməsəkumoru nu. » ²² Ndam madəbay naŋ ni tàra ticia ma gayan na ti tàmənjavu e eri vu e eri vu, tədəm : « Àdəmki ma hini ti àki ka way ? » ²³ Eslini ɓəlan e kidiŋ ga ndam *madəbay Yezu ni bu, naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni, naŋ àbu prid kà gəvay ga Yezu. ²⁴ Nahkay Simu Piyer àdadi ahàr, awayay ti m̄hindifiŋa slimi ga maslaŋa nana kà Yezu a. ²⁵ Naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni àra àsəra ere ye ti Piyer awayay ahi na ti, àzoru ahàr gayan gwar ka məbəruf ga Yezu mək əhindifiŋa kà Yezu a, àhi : « Maslaŋa gani nani ti way, Bay goro ? » ²⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋa ya ti anasaya vaŋgwala, anahəndakiaya eli a, anəvi ni ti, nani naŋ gani. » Àra àdəma nahkay ti àhəndakiaya eli a ka vaŋgwala na mək àvi ana Zədas wur ga Simu Iskariyot. ²⁷ Zədas nakəŋ àra àza vaŋgwala na ti *Seteni àhuriviyu huya. Nahkay Yezu àhi : « Təwi gayak ya kara kagray ni ti gray weceweci. »

²⁸ E kidiŋ gatay ya təzum zlam ni bu ni maslaŋa ya ti àsər Yezu àhi ma gani ana Zədas kamam ni ti àbi, si Zədas Zədasani cilij. ²⁹ Zədas ti naŋ bay məgəsi siŋgu ana tay, nahkay ti mis ndahaŋ e kidiŋ ga ndam madəbay Yezu ni bu təhi ana ahàr bi Yezu àhi ana Zədas m̄oru m̄əsəkumbiya zlam ga magray wuməri a, ahkay do ni bi àhi m̄oru məvi zlam ana ndam talaga. ³⁰ Ay Zədas àra àza vaŋgwala na ti àhəraya e mite va huya. Sarta gani nani ti məlavad.

Divi m̄weni ga Yezu ya adəfiki ana ndam gayan ni

³¹ Zədas nakəŋ àra àsləka ti Yezu àhi ana nday ndahaŋ ni ahkado : « Nu *Wur ge Mis nahəma, nihi ti sarta goro ənjia, mis atəsər nu gədakani, atazləbay nu. Nahkay azuhva nu ti mis atəsər Melefit day naŋ gədakani, atazləbay naŋ. ³² [Mis atəsər Melefit naŋ gədakani atazləbay naŋ] nahkay ti,

* 13:18 Limis 41.10.

Melefít Melefítèni àna ahàr gayan̄ day ara agray ti mis tāsər nu Wur ge Mis ti nu gəđakani, ara agray ti tázləbay nu. Ara agray nahkay wudak.

³³ « Bəza goro ni, nara nəmbərbu kəli wudak, sarta goro àvu kay va bi. Anasləka ti, akəđəbum məlan̄ goro. Ay ma goro ya nəhi ana ndam *Zəde ni ti nəhi ana kəli daya : Məlan̄ goro ya anoru ni ti lekələm ekinjəmiyu koksah. ³⁴ Nihi nahəma nəđəfiki divi məweni ana kəli, ahàr àđəm kəgrum kwa. Divi gani nihi : wayumvu. Nawayay kəli, nahkay ahàr àđəm lekələm day wayumvu akada goro ya nəwayay kəli ni. ³⁵ Tamal kawayumvu nahkay ti, mis dek atəsər lekələm ndam madəbay nu. »

Yezu àhi ana Piyer : « Akəđəm kəsər nu do »

(Meciy^h 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; L^hk 22.31-34)

³⁶ Eslini Simu Piyer àhi ahkado : « Kara kakoru eley, Bay goro ? » Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Məlan̄ goro ya nara nakoru ni ti, kisliki madəboru nu nihi koksah. Ay kama kama ti akada boru nu. » ³⁷ Piyer àhi : « Bay goro, ku takad nu azuhva nak nənḡu ni nəgəskabu. Nahkay ti nisliki madəboru kur nihi koksah ti kamam ? » ³⁸ Yezu àhi : « Kəđəm ku takad kur azuhva nu nənḡu ni kəgəskabu ti eded̄iñ aw ? Nəhuk nahəma : wudaka agwazl azlah ti akəđəm sak mahkər kəsər nu do timey ! »

14

Yezu ti nan̄ divi ga moroni afa ge Melefít

¹ Yezu àhi ma ana ndam madəbay nan̄ ni keti, àhi ana tay ahkado : « Araña àhəli ahàr ana kəli ba. Fumki ahàr ke Melefít ; fumku ahàr daya. ² Afa ga Baba goro ti məlan̄ àbiyu kay. Nəhia ana kəli a nakoru nəslamativù məlan̄ ana kəli. Tamal məlan̄ ni aləbiyu bi ti, akal nəhi ana kəli ndo waw ? ³ Ka ya ti anəslamativabiya məlan̄ na ana kəli a ni ti anaŋga afa gekəli a, anəhəloru kəli afa goro, ti lekələm kənjəhadum ka məlan̄ goro ya nan̄jəhad ni bilegeni. ⁴ Məlan̄ goro ya nakoru ni ti, lekələm kəsəruma divi gana àndava. » ⁵ Tumas àhi : « Bay goro, məlan̄ ya kakoru ni tekeđi məsər do ni ti, məsər divi gani ti ahəmamam ? » ⁶ Yezu àhi ahkado : « Divi, jiri, sifa ti nu gani. Maslan̄a àbi akoru afa ga Baba àna divi nahan̄ bi, si àna nu kwa. ⁷ Tamal kəsəruma nu a ti akal kəsəruma Baba daya. Ay nihi nənḡu kəsəruma nan̄ a, kipurama nan̄ a àndava. »

⁸ Eslini Filip àhi : « Bay goro, dəfiki Bəbuk ana leli ti, nahkay əslia geli a həya. » ⁹ Yezu àhi : « Nihi nəpəsa akaba kəli a ti, kəsər nu do kekileña waw, Filip ? Maslan̄a ya əpia nu a ti əpia Baba. Kəhu nəđəfiki Baba ana kəli ti kamam ? ¹⁰ Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlan̄, Baba day nan̄ àbu akaba nu akada mis bəlan̄ ti kəgəskabu do aw ? Ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nəhi ana kəli àna ahàr goro goroani do. Agray təwi ti Baba nan̄ ya àbu akaba nu akada mis bəlan̄ani ni sawan̄. Nan̄ àbu agray təwi ti akada gayan̄ ya awayay ni. ¹¹ Gəsumuki ma goro ya nəhi ana kəli : “Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlan̄, Baba day nan̄ àbu akaba nu akada mis bəlan̄” ni. Ay ku tamal kəgəsumkabu ma hini ya nəhi ana kəli ni do nənḡu ni, gəsumkabá ma gana azuhva təwi ya nəbu nagray na.

¹² « Nəhi ana kəli nahəma, maslan̄a ya ti àfəkua ahàr a ti amagraj təwi akada goro ya nəbu nagray ni. Maslan̄a gani nani amagraj təwi amatam goro ya nəbu nagray ni, adaba nəbu nasləka nakoru afa ga Baba. ¹³ Tamal kəsəruma lekələm ndam goro mək kihindəm zlam azuhva nani nahəma, anagraj. Anagraj nahkay ti adaba nawayay ti mis dek tázləbay Baba àna təwi

goro ya nagray ni. ¹⁴ Nahkay tamal kihindumfua zlam a adaba lekulum ndam goro ti anagray. »

Yezu adam ameslariyiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayay

¹⁵ « Tamal kawayum nu ti akəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni. ¹⁶ Nahkay ti nu anahəngalay Baba mək ameslariyiyu Maslaŋa nahəŋ ana kəli ga məjənaki kəli, ti mənəhad akaba kəli ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹⁷ Naŋ ti Məsuf Jireni. Ndam ga *duniya tisliki məgəskabu naŋ koksah, adaba tipi naŋ do, təsər naŋ do daya. Ay lekulum ti kəsəruma naŋ a əndava, adaba naŋ əbu akaba kəli, aməhuriviyu ana kəli a vu vu. ¹⁸ Anəmbərəŋ kəli ti kīgum bəza kuca do : anəŋgəkia ke kəli a. ¹⁹ Sarta əvu gəzit ti ndam ga *duniya etipi nu va do, lekulum ti ekipum nu adaba nu nəbu əna sifa, lekulum day akələmbu əna sifa. ²⁰ Ka fat nani ti akəsərurum nu nəbu akaba Baba akada mis bəlaŋ, lekulum akaba nu, nu day akaba kəli akada mis bəlaŋ. ²¹ Maslaŋa ya ti ecia ere ye ti nəhi ana kəli grum na, əmbərəŋ do agray ni ti, maslaŋa nani ti awayay nu ededij. Tamal mis awayay nu ti, Baba goro amawayay naŋ, nu day anawayay naŋ, anəŋgəzlivu aməsər nu. »

²² Esline Zəd əhindifija ma. (Zəd ti naŋ nani Zədas Iskariyot do.) Əhi : « Bay goro, kədəm akanəŋgəzlivu ana leli cilij, kaŋgəzlivu ana ndam ga duniya do ni ti ahəmamam ? » ²³ Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi : « Tamal mis awayay nu nahəma, aməgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni. Nahkay ti Baba goro amawayay naŋ, mək leli ata Baba amara afa ga maslaŋa gani nana, amənəhadkəbu akaba naŋ. ²⁴ Ay maslaŋa ya ti əwayay nu do ni ti əgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni do. Ma ya ti nəhi ana kəli, kəbum kicəm ni ti ma ga ahər goro goroani do : ma ga Baba, Bay ya əsləriyiyu nu ni. ²⁵ Ma hini ti nəhia ana kəli a ka ya ti nu nəbu akaba kəli na. ²⁶ Ay Maslaŋa ya ti Baba ameslariyiyu ana kəli ga məjənaki kəli ni ti, ameslariyiyu naŋ ti azuhva nu. Maslaŋa nani ti *Məsuf Njəlatani : naŋ gani amacəhi zlam dek ana kəli, mək amagray ti kəsərurumki ka zlam ya nəhi ana kəli ni dek.

²⁷ « Ere ye ti nəmbribu ana kəli ni ti manəhad sulumani. Anagray ti kənəhadum əna sulumani goro ya nəgri ana kəli ni. Nəgri sulum gani nani ana kəli ti akada ga ndam ga duniya ya tagray sulum ni do. Aŋgəwəz əwər kəli ba, arəŋa əhəli ahər ana kəli ba. ²⁸ Kicəma, nəhi ana kəli ahkado : “Nasləka, kələŋ gani anəŋga afa gekəli a.” Tamal kawayum nu ti, nasləka ti akal kəmərurumu, adaba nakoru afa ga Baba. Baba ti atam nu. ²⁹ Zlam gani ti əgravu faŋ ndo, ay nəhi ma gani ana kəli kwa nihi ti, adaba nawayay ti ka ya ti amagravu ni ti kəfumku ahər. ³⁰ Nihi ti nindeveriŋ ma goro ya nəhi ana kəli ni wudək, adaba bay magədavani ya agur duniya ni naŋ əbu ara. Maslaŋa gani nani ti əsliku do, ³¹ ay naŋ əbu ara ti, ti ndam ga duniya təsər nu nawayay Baba akaba təsər nagray ere ye ti Baba əhu nəgray ni. Cikumaba, məsləkuma ahalay a. »

15

Yezu azay mazavu ga məŋ ga zlam akaba ahar gani məbalani ni

¹ « Məŋ ga zlam ededijeni ti nu gani. * Bay ya əjav ni ti Baba. ² Ndam goro ti akada ahar ga məŋ ga zlam ni. Tamal ahar gani bəlaŋ əwi bəza do ni ti Baba ekelfija. Ay tamal ahar gani ewi bəza ti Baba aslamalay əna məbafəŋana, awayay ti miwiku bəza. ³ Ma goro ya nəhi ana kəli ni ti əslamala

* 15:1 Məŋ ga zlam ya Yezu adəmki ma ni ti *viŋ.

kuli a, kiguma njelatana. ⁴ Lekuləm akaba nu ti miguma akada mis bəlan a ; nahkay njəhaduma akaba nu a akada goro ya nanjəhad akaba kuli na. Ahar ga mənğəhaf ti tamal əfəñ kà mənğəhaf ni bi nahəma, ahar gani nani əwi bəza koksah. Lekuləm day tamal kəfum kà nu bi nahəma, akəgrumu təwi koksah.

⁵ « Mənğəhaf ti nu ; lekuləm ti ahar gani. Maslanja ya ti nanj əbu akaba nu, nu day nu nəbu akaba nanj nahəma, maslanja gani nani agru təwi sulumani, nanj akada ga ahar ga mənğəhaf ya əfəñ kà mənğəhaf gani, ewi bəza kay ni. Nədam nahkay ti adaba tamal nu nəkibu ke kuli bi ti kisləmki magray təwi koksah.

⁶ Tamal mis nanj əbi akaba nu va bi ti, nanj akada ahar ga mənğəhaf ya təkelfinja tizligoya, ekuli ni. Ahar ga mənğəhaf nday nani ti tanğaskabu təbiyu a aku vu, aku azumaba ni. ⁷ Tamal lekuləm kəbum akaba nu, kəbum kəgəsumkabu ma goro nahəma, hindəm ere ye ti kawayum ni, nahkay Melefit aməvi ana kuli.

⁸ Ere ye ti agray ti mis təzləbaki Baba goro ni ti nihi : grum təwi kay akada ga ahar ga mənğəhaf ya ewi bəza kayani ni, nahkay mis təsər lekuləm ndam madəbay nu ededij. ⁹ Baba awayay nu, nu day nawayay kuli akada gayan ya awayay nu ni. Nawayay kuli nahkay ti, njəhaduma akaba nu a. ¹⁰ Nu ti nəbu nagraj ere ye ti Baba əhu gray ni ; nahkay awayay nu, nu nanjəhad akaba nanj. Nahkay day tamal lekuləm kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nawayay kuli, kanjəhadum akaba nu.

¹¹ « Nəhi ana kuli nahkay ti, nawayay ti kəmərūmvu akada goro ya nəmərnu ni. Nawayay ti kəmərūmvu dal-dal, ti məmərani gani mīsliva ana kuli a vu va.

¹² Ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nihi : Wayumvu akada goro ya nawayay kuli ni. ¹³ Tamal mis awayay zləbəba gayan, əgəskabá ti təkad nanj azuhva tay a nahəma, maslanja nani ti maslanja əbi awayay mis ətam gayan ni bi. ¹⁴ Tamal lekuləm kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti, lekuləm zləbəba goro.

¹⁵ Nəzalay kuli ndam məgru təwi va do, adaba bay magray təwi ti əsər ere ye ti bay ya nanj agri təwi agray ni do. Nəzalay kuli ti zləbəba goro, adaba nəhia ere ye ti Baba goro əhu na dek ana kuli a. ¹⁶ Nğay lekuləm kədumaba nu a ti kəhumi ana ahər ba. Nu nədaba kuli a sawan. Nədaba kuli a ti ga məgrumu təwi nday hini : mara məgru zlam sulumani akada ga ahar ga mənğəhaf ya ewi bəza sulumani ni. Zlam gani nday nani sulumani ni ti nawayay tiji ba. Nahkay tamal kəsərūma lekuləm ndam goro mək kihindəmfinja zlam kà Baba azuhva nani nahəma, Baba aməgri ana kuli. ¹⁷ Ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nihi : Wayumvu. »

Ndam ga duniya tizirey Yezu akaba ndam madəbay nanj ni

¹⁸ « Tamal ndam ga *duniya təbu tizirey kuli ti, sərūma tizirey nu enji gekuli.

¹⁹ Tamal lekuləm ndam ga duniya ti akal ndam ga duniya tawayay kuli, adaba tawayay ndam gatay. Ay lekuləm ti ndam ga duniya do. Nu nədaba kuli a ti nədekaba kuli akaba ndam ga duniya ; nday gani tizirey kuli ti azuhva nani.

²⁰ Sərūmki ka ma goro ya nəhi ana kuli : “Maslanja ya agri təwi ana mis ni ti ətam bay ya ti nanj agri təwi ni do” ni. Tamal təgrua daliya ti atəgri daliya ana kuli daya. Tamal təgəsukia ma ti atəgəsiki ma ana kuli daya. ²¹ Atəgri zlam nday nani dek ana kuli ti azuhva lekuləm ndam goro, adaba təsər Bay ya ti əslərbiyu nu ni do. ²² Tamal nəra ndo, nəhi ma ana tay ndo nahəma, akal nday ndam magudar zlam do. Ay ti nəra, nəhia ma ana tay a, nahkay nday ndam magudar zlam, atatamfəña kà seriya koksah.

²³ « Maslanja ya ti ezirey nu ni ti maslanja gani nani ezirey Baba daya.

²⁴ Tamal nəgray zlam ya mis təgray dəy-dəy do ni e kidij gatay bu ndo ni ti, akal nday ndam magudar zlam do. Nihi ti tipia təwi goro ya nəgray na. Ay ku

típia nənġu ni tǎbu tizirey nu, tǎbu tizirey Baba daya. ²⁵ Ay agravu nahkay ti, ti pakama ya ǎbu mǎbǎkiani e *Divi gatay bu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nihi : “Tizirey nu masakani, day nǎgri arañǎ ana tay ndo.” †

²⁶ « Ay Mǎsuf ge jiri nañ ya anǎslǎribiyu ana kǎli kwa afa ga Baba ni, amara ga mǎjǎnaki kǎli a. Amaslǎkabiya kwa afa ga Baba eminjikia ke kǎli a ti amagrakua sedi a. ²⁷ Lekǎlǎm day akǎgrumkua sedi a, adǎba kwa ka mǎnjǎki ge tǎwi goro lekǎlǎm kǎbum akaba nu. »

16

¹ « Nǎhi ma gani ana kǎli ti adǎba nawayay ti kǎfumku ahǎr, kǎmbrǎñum ba. ² Atagaraya kǎli a ahay ga *mahǎñgalavǎ Melefit ba. Ay atǎgri ana kǎli nahkay cilin do : sarta nahan amara ; ka sarta gani nani ti maslaña ya ti amabazl kǎli ni ti amǎhi ana ahǎr agray ere ye ti Melefit awayay ni. ³ Atagrav nahkay ti adǎba tǎsǎr Baba do, tǎsǎr nu do daya. ⁴ Ay nǎhi ma gani ana kǎli ti, adǎba sarta gani eminjia ti akǎsǎrumki ka ma gani, nǎhia ana kǎli a ǎndava. Ma gani hini nǎhi ana kǎli ka mǎnjǎki ge tǎwi geli ndo, adǎba nu nǎbu akaba kǎli mba. »

Tǎwi ga Mǎsuf Njǎlatani ya agray ni

⁵ Yezu ǎdǎm keti : « Nihi ti naslǎka, nakoru afa ga Bay ya ti ǎslǎribiyu nu ni. Ay “Kǎkoru eley” ti maslaña ǎbi ehindifua e kidin gekǎli ba bi. ⁶ Ma hini ya nǎhi ana kǎli ni ti ǎhǎlia ahǎr ana kǎli a. ⁷ Ay ma hini ya nǎhi ana kǎli ni ti ma ge jiri : hojo naslǎka, adǎba tamal naslǎka ndo ni ti, maslaña ya ti nǎdǎm anǎslǎribiyu ana kǎli ga mǎjǎnaki kǎli ni ti amara do. Nahkay anaslǎka ti akǎñġatum zlam sulumani, adǎba tamal naslǎka ti anǎslǎribiyu nañ ana kǎli. ⁸ Ka ya ti eminjia ni ti amǎdǎfiaba zlam ana ndam ga *duniya ; zlam gani nani ti ndam ga duniya tǎsǎrkaba lala do. Ere ye ti amǎdǎfiaba ana tay a, awayay ti tǎsǎrkaba lala ni ti nihi : zlam magudarani ge mis, jiri ge Melefit, seriya ge Melefit. ⁹ ǎki ka zlam magudarani ti amǎdǎfiaba ana tay a nday tǎbu tagudar zlam, tǎsǎr do. Zlam gatay ya tagudar ni ti nihi : tǎfǎku ahǎr do. ¹⁰ ǎki ke jiri ge Melefit ti amǎdǎfiaba ana tay a tǎsǎr ma gani do. Ere ye ti adafaki Melefit nañ jireni ni ti nihi : naslǎka nakoru afa ga Baba, ekipǎm nu e eri vu va do. ¹¹ ǎki ka seriya ge Melefit ti amǎdǎfiaba ana tay a tǎsǎr ma gani do. Ere ye ti adǎfiki seriya ge Melefit ana tay ni ti nihi : bay magǎdavani ya agur duniya ni ti Melefit ǎġǎsa nañ ǎna seriya ǎndava.

¹² « Zlam ǎbu kay nawayay nǎhikivu ana kǎli, ay ti nǎhi ana kǎli do, adǎba kǎslǎmki mǎġǎskabani fañ do. ¹³ Mǎsuf ge jiri ni eminjia ti amǎdǎfiki divi ge jiri ana kǎli, amǎhiaba ma gana dǎk ana kǎli a. Ma ya ti amǎhi ana kǎli ni ti ma ga ahǎr gayañ gayañani do ; amǎhi ana kǎli ti ma ya ti nañ ǎci ni cilin. Amǎhi ere ye ti amagravu ni dǎk ana kǎli daya. ¹⁴ Amadǎfaki ahǎmamam nu gǎdǎkani ni, adǎba emici ma goro mǎk amǎhi ma gani ana kǎli. ¹⁵ Zlam ga Baba dǎk ti goro. Nǎdǎm Mǎsuf ge jiri ni emici ma goro, amǎhi ana kǎli ni ti azuhva nani. »

Ndam ga Yezu atǎjalay ahǎr, kǎlǎñ gani atǎmǎrvu

¹⁶ Yezu ǎhi ana tay keti : « Kama ġǎzit ti ekipǎm nu do, ay kama gani ġǎzit ti ekipǎm nu keti. » ¹⁷ Ndam madǎbay nañ ni tǎra tǎcia ma gayañ na ti ndahan e kidin gatay bu tǎdǎm : « ǎdǎm : “Kama ġǎzit ti ekipǎm nu do, ay kama gani ġǎzit ti ekipǎm nu keti” akaba ǎdǎm : “Naslǎka nakoru afa ga Baba” ti,

† 15:25 Limis 35.19 ; 69.5.

àdəm nahkay ti ahəmamam ? » ¹⁸ Tədəm : « Ma gayan̄ ya àdəm “Kama gəzīt” ni ti awayay adəmvaba mam ? Leli mīciaba ma gana do. » ¹⁹ Yezu àra àsəra tawayay tihindifīja ma na ti àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nəhi ana kəli : “Kama gəzīt ti ekīpəm nu do, ay kama gani gəzīt ti ekīpəm nu keti” ni ti, kəbum kazlapumki e kidīj gəkəli bu. ²⁰ Nəhi ana kəli nahəma, lekələm ti ekītəwəm, akandavum kədə, ay ndam ga *duniya ti ni atəmərvu. Akəgrum daliya, ay daliya gəkəli ni amandav, mək akəmərumvu.

²¹ « Nazay mazavu gani : akəgrum daliya akədə ga wal a huđ awayay ewi wur ni. Wal ni agray daliya adaba sarta gayan̄ ən̄jia. Emiwəya wur na ti àjalaki ahàr ka daliya gayan̄ ya àgray ni va do ; amərvu adaba èwəya mis a duniya va. ²² Nihi ti lekələm day kəbum kəgrum daliya nahkay. Ay enipi kəli keti : ka sarta gani nani ti akəmərumvu ; maslaŋa àbi amacafəŋa kəli kà məmərvani nana bi.

²³ « Ka fat gani nani ti pakama àbi ekihindəmfiya bi. Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəsəruma lekələm ndam goro a mək kihindəmfiya zlam kà Baba azuhva nani nahəma, Baba aməvi ana kəli. ²⁴ Kekileŋa ka ya ti kihindəmfiya zlam kà Baba ni ti ŋgay lekələm ndam goro ti kəhumi faŋ ndo. Hindəmfiya ; tamal kihindəmfiya nahkay ti akəŋgətum mək akəmərumvu dal-dal, araŋa amacafəŋa kəli kà məmərvana do. »

Yezu èyefiŋa kà duniya àndava

²⁵ « Nəhi ma gani dək ana kəli ti àna ma *gozogul. Ay sarta àbu ara ti anəhi ma ana kəli nahkay va do. Ka sarta gani nani ti anədəmki ma ka Baba vay-vay. ²⁶ Ka fat nani ti ekihindəmfiya zlam kà Baba adaba lekələm ndam goro. Ŋgay anahəŋgali naŋ ana kəli ti nədəm do, ²⁷ adaba naŋ nanjani àna ahàr gayan̄ awayay kəli. Awayay kəli ti adaba lekələm kəbum kawayayum nu, kəgəsumkabá nəsləkabiya afa gayan̄ a. ²⁸ Edədəŋ nəsləkabiya afa ga Baba, nàra a duniya va, ay nihi ti nasləka a duniya ba, naŋgoru afa ga Baba. »

²⁹ Eslini ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Nihi kəbu kazlapi ana leli vay-vay, kəhi ma gozogul ana leli va do. ³⁰ Nihi ti məsəra nak kəsəra zlam a dək, nahkay ahàr àdəm mihindifəka ma do, adaba kəsəra ere ye ti mawayay məhuk na àndava. Ègia nahkay ti leli məfəkuk ahàr, məgəskabá kəsləkabiya afa ge Melefīt a. » ³¹ Yezu àhi ana tay : « Nihi ti kəfumku ahàr edədəŋ aw ? ³² Sarta amara, nihi ti ən̄jia àndava : ka sarta gani nani ti ekidəmvu kway-kwayay, ku way way do amasləka zlam gayan̄ a ; lekələm dək akəmbrumbu nu, nu bəlaŋ ka ahàr goro. Ay ti nu bəlaŋ ka ahàr goro do, adaba Baba naŋ àbu akaba nu. ³³ Nəhi ma gani hini ana kəli ti, nawayay ti araŋa àhəli ahàr ana kəli ba, adaba lekələm kəbum akaba nu akədə mis bəlaŋ. Nihi a duniya bu ni ti atəgri daliya ana kəli, ay zum njədə, adaba nu ti nəyefiŋa kà duniya àndava. »

17

Yezu ahəŋgali Melefīt ana ndam madəbay naŋ ni

¹ Yezu àra àdəma ma nana nahkay ti àmən̄joru e melefīt vu, àdəm : « Bəba goro ni, sarta ən̄jia. Gray ti mis dək təsər Wur gayak ti naŋ gədəkani ; nahkay ti atəsər nak gədəkani azuhva Wur gayak ni. ² Kəvia njədə ana Wur gayak ga məgur mis a dək, ti məvi *sifa ya àndav day-day do ni ana nday ya ti kəbi tay a ahàr vu ni dək. ³ Sifa ya àndav day-day do ni ti nihi : təsər kur, nak bəlaŋ, nak Melefīt edədəŋ edədəŋeni, təsər Yezu *Krist naŋ ya kəslərbiyu ni daya. ⁴ Nəgra təwi ya kəhu nəgray ka hađ na dək àndava ; təwi goro gani nani àdəfikia ana

mis a nak gəđakana. ⁵ Ahaslani wudaka kàgraya məlan a nahəma, nu nəbu akaba kur a məlan gəđakani masladani bu : nihi day hənɣuriyu nu a məlan gani nani vu keti ti. ⁶ Kàdaba mis a duniya ba, kəbua tay a ahàr va. Nihi ti nəđəfikia kur ana tay a, təsəra kur a àndava. Ahaslani ti nday a ahar bu afa gayak, ay nihi ti kəbua tay a ahar va, mək təgəsukkia ma. ⁷ Nihi ti təsəra zlam ya nu nəbu àna nan ni dek ti nak kəbu tay a ahar vu ededɪn, ⁸ adaba nəhia pakama gayak ya kəhu nəhi ana tay na dek ana tay a. Pakama gayak gani nani ti təgəskabá : təsəra nəsləkabiya ti afa gayak, əslərbiyu nu ti nak ededɪn.

⁹ « Nahəngali kur ana tay. Nahəngali kur ana mis ga *duniya do, nahəngali kur ana ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni cilin, adaba nday ti ndam gayak. ¹⁰ Zlam goro dek ti gayak, zlam gayak dek day goro ; nahkay mis təsəra nu gəđakani azuhva nday ya ti kəbu tay a ahar vu na. ¹¹ Kama kama ti nu anəłəbi a duniya bu bi, anasləka anoru afa gayak, ay nday ti atanjəhad a duniya ni bu. Bəba goro ni, nak nɣəlatani ; fi ahàr ana tay àna nɣəda gayak. Nɣəda gani nani ti nak kəvu. Fi ahàr ana tay ti tigi akada mis bəlan akada geli ata nak leli məbu bəlanjani ni. ¹² Kəvua nɣəda gayak a ; nahkay ka ya ti nəbu akaba tay ni ti, nəfia ahàr ana tay àna nɣəda gani nana. Nəbia slimi ana tay a, ku mis bəlan gatay əji ndo, si maslanja ya ti ahàr àdəm ejiji ni kwa. Gayan ja əjiji ni ti, ti pakama ya àbu məbəkiani a Wakita gayak ni bu ni mągravu.

¹³ « Nihi ti nasləka nakoru afa gayak. Nu nəbu nəhuk ma hini a duniya bu ni ti, nawayay ti nday təmərnu dal-dal azuhva nu, ti məmərani gani mɪsliva ana tay a vu va. ¹⁴ Nəhia pakama gayak a dek ana tay a mək təgəskabá. Nahkay ndam ga duniya təbu tizirey tay adaba nday ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁵ Nahəngalay kur ti ga məhəlabə tay a duniya ba do. Nahəngalay kur ti, ti kàhəngafəna tay kə *Seteni a. ¹⁶ Nday ti ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁷ Gray ti tigi ndam gayak *nɣəlatani àna jiri gayak. Jiri gayak ti ma ge jiri ya nəhi ana tay ni. ¹⁸ Nak kəslərbiyu nu a duniya vu, nahkay nu day nəsləruru tay a duniya vu. ¹⁹ Nu mis gayak nɣəlatani, nahkay nday day etigi ndam gayak nɣəlatani. Tigi ndam gayak nɣəlatani ti àna pakama gayak jireni ya nəhi ana tay ni.

²⁰ « Nahəngali kur ana tay cilin do ; nahəngali kur ana nday ya ti atəgəskabu pakama gatay ya atəhi ana tay ni, mək atəfəku ahàr ni daya. ²¹ Bəba goro ni, nawayay ti mis ya təfəku ahàr ni dek tigi akada mis bəlan, akada nak kəbu akaba nu, nu day nəbu akaba kur akada mis bəlan ni. Nawayay ti nday day tigi akaba leli akada mis bəlan ; nahkay ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu. ²² Nak kəgray ti mis dek təsər nu gəđakani ; nahkay nu day nəgray ti mis təsər ndam ya tadəbay nu ni nday gəđakani akada goro ni. Nəgray nahkay ti, nawayay ti tigi akada mis bəlan akada geli ya leli məbu bəlanjani ni. ²³ Nu ti nəbu akaba tay akada mis bəlan ; nak day kəbu akaba nu akada mis bəlan. Azuhva nani nday day etigi bəlanjani akada geli ni. Etigia bəlanjana ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu, kawayay tay akada gayak ya ti kawayay nu ni.

²⁴ « Bəba goro ni, nawayay ti ndam ya kəbu tay a ahar vu ni ti nday day tōru ka məlan goro ya nəbiyu ni. Nawayay ti tɪpi nu, nu gəđakani azuhva nɣəda gayak ya kəvu ni. Kəvu nɣəda gani nani ti adaba kwa kəgraya məlan a faj ndo kəwaya nu a. ²⁵ Bəba goro ni, nak jireni. Ku tamal ndam ga duniya təsər kur do nəngu ni, nu nəsəra kur a ; ndam goro day təsəra nak kəslərbiyu nu. ²⁶ Nəđəfikia nɣəda gayak ana tay a, anəđəfikioru ana tay anəmbrən do.

Nawayay ti tâwayavu akada gayak ya kawayay nu ni ; nahkay ananjahad akaba tay akada mis belanj. »

18

*Gədəkani ga ndam Zude tagəs Yezu
(Meciya 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Lək 22.47-53)*

¹ Yezu àra àdama ma na nahkay ti tàsləka, tòru akaba ndam madəbay nanj ni ke ledi ga zalaka ya təzalay Sedron ni. Eslini ti dini nahanj əbu, təhuriyu. ² Ay ti Zudas nanj ya ti ara asəkomoru nanj ni əsəra mələnj gani nana, adaba kəlavad ata Yezu təbu təcakalavu akaba ndam madəbay nanj ni eslini. ³ Zudas nakənj ədi kama ana ndam slewja akaba ana nday ya ti tajəgay *ahay gədəkani ge Melefit ni. Ndam slewja gani nani ti gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalavu akaba ndam *Feriziyenj mək təsləroru tay. Tòru ti àna zlam tay gatay, təhəla cəngel akaba vala-vala a ahar va daya. ⁴ Yezu əsəra ere ye ti amagrakivu na, nahkay nday nakənj tòru tinjəa wudak ti, əngwivabiyu ana tay a ma vu mək əhi ana tay ahkado : « Kədəbum way ? » ⁵ Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » Nanj nakənj əhi ana tay : « Nu gani, nu hi. » Zudas nanj ya ara asəkomoru Yezu ni nanj əkibu ka tay. ⁶ Yezu àra àdama « Nu gani, nu hi » ti tənqoru alənj-alənj, tədəd ka had. ⁷ Yezu əhi ana tay keti : « Kədəbum way ? » Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » ⁸ Eslini Yezu əhi ana tay : « Nəhia ana kəli a “Nu gani, nu hi” a timey ! Tamal kədəbum ti nu nahəma, mbrənjum ndam goro hini tàsləka. »

⁹ Àdəm nahkay ti, ti ma ya ti əhi ana Bəjanı : « Bəba, ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni ku mis belanj gatay əjifua ndo » ni məgravu. ¹⁰ Maslalam əfənj ka Simu Piyer ; Simu Piyer nakənj əradaya fətah mək əsi ana bay məgri təwi ana gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, əsifənja slimi ga ahar ga dəf a həndad. Bay magray təwi nani ti slimi gani Malkus. ¹¹ Ay ti Yezu əhi ana Piyer : « Hənguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Baba àdəm anəcakay daliya, ay ti kəhi ana ahər nəcakay ba waw ? »

Gədəkani ga ndam Zude takoru àna Yezu kə meleher ga Anna

¹² Eslini ndam slewja akaba gədəkani gatay ni akaba ndam *Zude ya tajəgay *ahay gədəkani ge Melefit ni təgəs Yezu, təwəlikabu ahar. ¹³ Təra təwəlikabá ahar na ti təzoru nanj afa ga Anna. Anna ti medim ga Kayif. Ka sarta gani nani ti Kayif gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit. ¹⁴ Maslanja ya əhi ana ndam Zude : « Hojo mis belanj məmət azuhva mis dək » ni ti, Kayif gani nani.

*Piyer adəm nanj əsar Yezu do
(Meciya 26.69-70 ; Mark 14.66-68 ; Lək 22.55-57)*

¹⁵ Simu Piyer nday ata maslanja nahanj ya nanj day adəbay Yezu ni tədəboru Yezu. Bay madəbay Yezu nani ti gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni əsəra nanj a lala. Nahkay təhuriyu ka ahar belanj akaba Yezu a dalaka ga ahay ga gədəkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni vu. ¹⁶ Ay ti Piyer əhuriyu ndo, əcik kə mahay. Eslini bay madəbay Yezu ya ti gədəkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit əsəra nanj a lala ni əhərkiaya ka wal ya ajəgay mahay na, əhi ma mək əziyu Piyer a dalaka ga ahay ni vu. ¹⁷ Wal ya ti ajəgay mahay ni əhi ana Piyer ahkado : « Nak day belanj ga ndam madəbay maslanja nani ni do waw ? » Eslini Piyer əhi : « Aha, nu bay madəbay nanj do. »

¹⁸ Ndam ya tagray tawi eslini ni akaba nday ya ti tajəgay *ahay gəđakani ge Melefıt ni aməd awər tay, tēbefta aku a təbu tənɟafəɟ. Piyer day ərəkivoru ka tay ənɟafəɟ bilingeni.

Anna ehindifɟa ma kà Yezu a

(*Meciya 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Lɔk 22.66-71*)

¹⁹ Eslini gəđakani ga ndam *maɟgalabakabu mis akaba Melefıt ni ehindifɟa ma kà Yezu a, àhi ahkado : « Ndam mađəbay kur ti ndamam ? Kacahi mam ana mis ni mam ? » ²⁰ Yezu àhəɟɟrifəɟ, àhi : « Nəhia ma ana mis a đek vay-vay. Kəlavad nəbu nəcahi zlam ana tay a ahay ga *mahəɟgalavù Melefıt bu akaba a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefıt ni bu, ka məlanɟ ya ndam *Zude đek təcakalavu ni. Ma ya ti nəđəm akal-akal ni ti àbi. ²¹ Kihindifua ma ti kamam ? Hindi ma goro ti afa ga ndam ya ti nəhi ma ana tay ni. Nday ti təsəra ere ye ti nəđəm na. »

²² Yezu ərə ađəma nahkay ti bəlanɟ ga ndam ya tajəgay ahay gəđakani ge Melefıt ni àdi barva kəba mək àhi : « Təhəɟɟrifəɟ kà ma ana gəđakani ga ndam *maɟgalabakabu mis akaba Melefıt ti nahkay aw ? » ²³ Yezu àhəɟɟrifəɟ, àhi : « Tamal nəgudara ma ti dəfaya ma ya ti nəgudar na. Ay tamal ma goro ya nəđəm ni ma ge jiri ti kədu barva ti kamam ? » ²⁴ Kələɟ gani Anna ađəm təzoru naɟ afa ga Kayif gəđakani ga ndam maɟgalabakabu mis akaba Melefıt ni. Nahkay təzoru naɟ ahar məwəlikabani afa ga Kayif nakəɟ.

Piyer ađəm keti naɟ àsər Yezu do

(*Meciya 26.71-75 ; Mark 14.69-72 ; Lɔk 22.58-62*)

²⁵ Ka ya ti Simu Piyer naɟ àbu anɟafəɟ ka aku ni kekileɟa ni ti təhi ahkado : « Nak day bəlanɟ ga ndam mađəbay maslaɟa hini do waw ? » Ay ti Piyer ađəm : « Aha, nəbi nađəbay naɟ bi. » ²⁶ Zal nahanɟ naɟ àbu eslini, naɟ bay məgri tawi ana gəđakani ga ndam *maɟgalabakabu mis akaba Melefıt ni. Maslaɟa gani nani ti Piyer àsifəɟa slimı a ti ana mis ge dini gayəɟ. Maslaɟa nani àhi ana Piyer ahkado : « Nipi kur kwa enekwiɟ e dini bu ata naɟ ti nak timey. » ²⁷ Ay ti Piyer ađəm keti : « Aha, nu do. » Eslini agwazl əzlah huya.

Yezu naɟ àbu kə meleher ge Pilet bay ga ndam Rom ni

(*Meciya 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Lɔk 23.1-5*)

²⁸ Du àna ZəZəni nahəma, ndam *Zude təzay Yezu afa ga Kayif, tōru àna naɟ afa ge Pilet bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni. Ay tōru tɟɟɟa àna naɟ a ti ndam Zude təwayay məhuriyani a ahay vu afa ga bay ni ndo. Ađaba tamal təhuriya ti tigi nday nɟalata do, tıslıki məzum zlam ga wuməri ga *Pak ni do. ²⁹ Nahkay bay *Pilet nakəɟ àhərkiaya ka tay e mite va, àhi ana tay ahkado : « Kəbəhadumki mirdim ka maslaɟa hini ti əgudar mam ? » ³⁰ Təhəɟɟrifəɟ, təhi : « Tamal ti əgudar zlam ndo ni ti akal məzəbiyu naɟ afa gayak ndo. » ³¹ Nday nakəɟ təra təđəma nahkay ti Pilet àhi ana tay ahkado : « Zuma naɟ a, lekələm lekələmeni grumfəɟa seriya, akada ge seriya gekəli ya kəgrum na. » Ndam Zude ni təhəɟɟrifəɟ, təhi : « Leli nahəma, seriya ga makad mis ti təvi divi gani ana leli ga magrani ndo. » ³² Təđəm nahkay ti, ti ma ga Yezu ya ađəm amara məmət nahkay ni ti məgravu.

³³ Eslini Pilet əngoru a ahay vu, əzalay Yezu, ehindifɟa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam Zude edefɟı aw ? » ³⁴ Yezu àhəɟɟrifəɟ, àhi : « Nak nakani kəjalay tək, day ti mis təhuk aw ? » ³⁵ Pilet àhi : « Nu zal Zude aw ? Təzəbiyu kur afa goro ti ndam jiba gayak gayakani akaba gəđakani gekəli ga ndam *maɟgalabakabu mis akaba Melefıt ni do waw ? Kəgudar mam ? » ³⁶ Yezu àhəɟɟrifəɟ, àhi : « Nu

bay, ay bay goro ti ga duniya hini do. Tamal bay goro ni ga duniya hini ti, akal ndam goro takadva akaba ndam ya tagasi nu ana ndam Zude na. Ay ti tagray nahkay ndo, adaba bay goro ni ga duniya hini do. » ³⁷ Pilet ahengrifan, ahi : « Kadam nahkay ti nak bay ededin aw ? » Yezu ahengrifan, ahi : « Nak kadam. Nu ti nara a duniya va, tiwi nu ti, ti nahi ma ge jiri ana mis. Ku way way do nan mis ge jiri ti abi slimi ana ma goro ya nadam ni. » ³⁸ Eslini Pilet ahi ahkado : « Jiri ti manj ga mam jiken mam ? »

*Tadam seriya agasa Yezu a, si takad nan kwa
(Meciyu 27.15-31 ; Mark 15.6-20 ; Luk 23.13-25)*

Pilet nakon ara ahia ma ana Yezu a nahkay ti aharkiaya ka ndam Zude na e mite va keti. Ahi ana tay ahkado : « Nu ti nadi ahara ana zlam magudarani gayan ndo simiteni. ³⁹ Ay kasaruma kilevi a wumari ga *Pak bu ni ti nambu nafiya zal dangay ana kuli a belan. Nihiti ti kawayum nafiya bay ga ndam *Zude na ana kuli a waw ? » ⁴⁰ Nday nakon tara ticia ma ge Pilet na ti tazlah kay kay, tadam : « Kafaya maslana nana ba, faya Barabas a sawan ! » Barabas gani nani ti zal abra, abazla mis a.

19

¹ Eslini Pilet ahi ana ndam slewja gayan tazay Yezu, tazlab nan ana kurupu. ² Tara tazlaba nan a ti ndam slewja ni taslapaya adak a hindigil-hindigil mak tafiviyu a ahara vu akada ga jaku ni. Tafikabu mugudi ndizeni ga bay daya. ³ Tara tabekia zlam nday nana nahkay ti tahadafanbiyu, tahi ahkado : « Megrug sa, bay ga ndam *Zude ! » Nday nakon tara thia ma nahkay ti tasi barva kaba kaba.

⁴ Eslini Pilet aharkiaya ka ndam Zude na e mite va keti, ahi ana tay : « Nihinahama, nara nazibiyu nan ana kuli e mite vu, ti kasarum nangot zlam magudarani gayan ga mawalki nan di ndo. » ⁵ Mak Yezu nakon ahara e mite va ana adak ya ka ahara na akaba ana mugudi ndizeni ya tafikabu na. Yezu ara ahara ti Pilet ahi ana tay : « Maslana nakon nan hi. » ⁶ Gadakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gatay ni tara tipia Yezu a ti tazlah kay kay, tadam : « *Darfan nan ka tandal ! Darfan nan ka tandal ! » Pilet ahi ana tay ahkado : « Lekulum lekulumeni zuma nan a ti kadamfan ka tandal gani. Nu ti nangot zlam magudarani gayan ga mawalki nan di ndo. » ⁷ Ndam Zude ni tahengrifan, tahi : « Melefit avia divi ana leli ndam Zude a, ahara adam takad nan, adaba azay ahara gayan adam nan Wur ge Melefit. » ⁸ Pilet ara ecia ma gatay na ti agra angwaz a dal-dal, ⁹ angwiyu a ahay vu keti, ahi ana Yezu : « Nak kaslakabiya ti eley ? » Ay ti Yezu nan te-te, ahengrifan ndo. ¹⁰ Pilet ahi : « Kahu ma do ? Nisliki membran kur, nisliki *madarfan kur ka tandal ti kasar do waw ? » ¹¹ Yezu ahengrifan, ahi : « Kisliki megrug arana do, si tamal Melefit avuka divi gana kwa. Nahkay ti maslana ya ti agasukbiyu nu ni agudara zlam a atama gayak na. »

¹² Yezu ara adama nahkay ti Pilet nakon adabay divi ga membran nan. Ay ndam Zude ni tazlah, tahi : « Tamal kembrana maslana hina ti kadafakia kawayay *Sezar do, adaba ku way way do azay ahara gayan adam nan bay ti maslana gani nani ezirey Sezar. » ¹³ Pilet nakon ara ecia ma ge mis na ti azabiyu Yezu e mite vu mak anjad ka malan magray seriya ni. Malan gani nani ti maslamalani lala ana akur, tazalay ana ma *Hebri ti « Gabata. »

¹⁴ Vad gani nani ti vad ga maslamalakabu zlam ga wumari ga *Pak ; fat agray wis wudak. Pilet nakon ahi ana ndam Zude ni ahkado : « Bay gekuli

nihi. » ¹⁵ Nday nakəŋ tàra tìcia nahkay ti təzlah, tədəm : « Kàda, kàda, darfəŋ naŋ kà təndal ! » Eslini Pilet àhi ana tay ahkado : « Nàdarfəŋ bay gekuli ni kà təndal aw ? » Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli nahaŋ àbi, si Sezar kwa. » ¹⁶ Pilet àra ècia ma na nahkay ti àvi divi ana ndam slewja gayəŋ ga madarfəŋ Yezu kà təndal. Nahkay nday nakəŋ tázay Yezu, təsləka àna naŋ a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(Meciya 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Luk 23.26-43)

¹⁷ Ka ya ti təbu takoru ni ti Yezu azay təndal ya ti takoru *tadarfəŋ naŋ ni àna ahar gayəŋ gayəŋani. Təhəraya a kəsa ni ba, tòru ka məlanə nahaŋ ; məlanə gani nani ti təzalay « Məlanə ga Aslat ga Ahàr » ; àna ma *Hebri ti təzalay « Golgota. » ¹⁸ Tòru tinjua eslina ti *tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tadarfəŋa mis ndahaŋ a cə kà təndal ndahaŋ a daya : Yezu ti naŋ e kidiŋ gatay bu.

¹⁹ Pilet àdəm təbəkì ma ka pələŋgaf, tadarfəŋiyu kà təndal ga Yezu ni ti mis tijeŋgey, təsər. Ma gani ya ti təbəkì ni nahkay hi : « Yezu, zal Nazaret, Bay ga ndam *Zude. » ²⁰ Ma gani nani ti təbəkì àna ma Hebri, àna ma Rom akaba àna ma Gres. Ndam Zude kay tijeŋga ma gana, adaba məlanə ya ti tadarfəŋ Yezu kà təndal ni cifa akaba kəsa. ²¹ Gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàra tìcia ma gana ti təhi ana Pilet ahkado : « “Naŋ Bay ga ndam Zude” ti kəbəkì ba. Ngulum bəki : “Maslaŋa hini àdəm naŋ Bay ga ndam Zude” sawaŋ. » ²² Ay Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nəbəkì ni ti mánjəhad nahkay. »

²³ Ndam slewja ni tàra tadarfəŋa Yezu kà təndal na ti, təhəl azana gayəŋ ni, tèdeka məlanə fad, ku way way do e kidiŋ gatay bu àŋgəta bəlanə. Tàza endəwi gayəŋ a daya ; endəwi gani nani ti mədəməkani àfəŋ bi, təlamaya zəbalana.

²⁴ Nahkay ndam slewja ni təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Mèguzleh endəwi hini ba ; ngulum məgrumki ca-ca ti məsər way azum way. » Ndam slewja ni təgray nahkay ti, zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni àgravu. Pakama gani nani ti nihi :

« Tèdeka azana goro na e kidiŋ gatay ba, mək təgrakia ca-ca ke endəwi goro a. * »

Ndam slewja ni təgray akada nani gani edediŋ.

²⁵ Kà gəvay ga təndal ya ti tadarfəŋ Yezu ni ti wəl ndahaŋ təbu micikeni. Wəl nday nani ti nday hi : məŋ ga Yezu, wur ga məŋ ga mənani, Mari wal ga Kəlopas akaba Mari ga kəsa Magədala. ²⁶ Bay madəbay Yezu ya Yezu awayay naŋ kayani ni naŋ àbu kà gəvay ga məŋ ga Yezu daya. Yezu àra èpia tay a ti àhi ana mənani ni ahkado : « Mma, wur gayak ti naŋ hini. » ²⁷ Àra àhia ma ana mənana nahkay ti àhi ana bay madəbay naŋ ni ahkado : « Muk ti naŋ hini. » Kwa ka fat nani bay madəbay Yezu ni àzoru məŋ ga Yezu ni afa gayəŋ ti mánjəhada afa gayəŋ a.

Yezu amat

(Meciya 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Luk 23.44-49)

²⁸ Yezu àsəra àgra təwi gayəŋ na dek àndava. Àra àsəra nahkay ti àdəm ahkado : « Yam àkada nu a. » Àdəm nahkay ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni mągravu. † ²⁹ Mandaray nahaŋ àbu eslini mafəkadani akaba zum cecəwekeni. Tàra tici ma ga Yezu na ti tázay zlam ya esikabu yam

* 19:24 Limis 22.19. † 19:28 Məŋjay Limis 69.22.

akada ga matala ni, tətəliyu a zum ni vu, təbahki ka aday mək tətəlikabiyu kə pakama ana Yezu. ³⁰ Yezu əra əcaka zum cecəwekeni na ti ədəm ahkado : « Təwi goro dek əgrava əndava. » Əra ədəma nahkay ti əzəgad ahər gəzak mək əmət.

Zal slewja naharj ətəhad Yezu əna awasl

³¹ Vad gani nani ti həjəj gani vad məpəsabana, nahkay mis təbu təslamalavu. Vad məpəsabana gani nani ti ətama vad məpəsabana ndaharj na, nahkay ndam *Zude tawayay ti kisim ge mis ya ti *tədarfəj tay kə təndal ni tənjuhədfəjjiyu kə təndal ni a vad məpəsabana ba ba. Nahkay tōru afa ge Pilet, təhi ahər ədəm təhebi əsak ana tay ti təmət weceweci, təhəlfəjə tay kə təndal na. ³² Nahkay Pilet əsləroru ndam slewja gayarj. Təra tənjiə ti təhebi əsak ni ana mis bəlan gani ya tədarfəj narj kə təndal akaba Yezu ni, mək təhebi ana narj ye cə ni. ³³ Təra tərəkia ka Yezu a, tawayay təhebi əsak ti tədi ahər narj məmətəni əndava, nahkay ti təhebi əsak ni ndo. ³⁴ Ay bəlan e kidin ga ndam slewja ni bu ətəhad Yezu əna awasl a jamanğay vu gək. Əra ətəhadə narj a ti mimiz əngəzaya həya, yam day əngəzaya. ³⁵ Əgrakia sedi ka zlam gani nana ti, maslarjə ya əpia ni. Əgrakia sedi a, pakama gayarj ya ti ədəm ni ti jiri eədəfin. Narj day əsəra pakama gayarj ya ədəm ni jiri eədəfin. Ədəm nahkay ti awayay ti lekələm day kəgəsumkabu pakama gani, kəfumki ahər ka Yezu. ³⁶ Zlam gani nani əgravu ti, ti zlam ya əbu məbəkiani a Wakita ge Melef it ni bu ni məgravu. Pakama gani nani ti nihi : « Ku əslat ga vu gayarj tekeđi etehe6 do. † » ³⁷ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melef it ni bu nahkay hi keti : « Ndam ya ti tətəhad mis ni atamənjəlarj ka maslarjə ya ti nday tətəhad ni. § » Pakama gani nani day əgrava.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivinj vu

(Meciyə 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Lək 23.50-56)

³⁸ Zal naharj əbu slim i gani Zəzef, narj ga kəsə Erimete. Narj ti bay mədəbay Yezu, ay ədəbay narj akal-akal ədəba aŋgwaz awərfəjə narj kə ndam *Zude a. Yezu əra əməta ti Zəzef nakəj ōru afa ge Pilet, əhindifinə divi ga mazay kisim ga Yezu na, mək Pilet əvi divi gani. Nahkay ōru əzay kisim ga Yezu ni. ³⁹ Nikodem day ōra ka məlan gana. Nikodem ti narj ya ti a vad naharj ərəkioru ka Yezu ga məlavad ni. Ōru ti, əzay haf mebedəni gərgəri cə, bəlan gani təzalay mir, naharj ti ni eləwes, əgray kilə kru kru mahkər. Haf gani nani ti mizi gani əbələy. ⁴⁰ Təra təzaya kisim na ti ata Zəzef nday ata Nikodem nakəj tītədəy əna gabaga ; ka ya ti təbu tītədəy nahəma, təbəki haf ni ke kisim ni hi hi. Wudaka ndam Zude tili mis ti tagray nahkay day. ⁴¹ Kə gəvay ga məlan ya *tədarfəj Yezu kə təndal ni ti dini naharj əbu eslini. E dini gani nani bu ni ti mindivinj naharj əvu, tili nihi guhwa təfiyu kisim ga maslarjə farj ndo. ⁴² Ka fat nani ti ndam Zude təbu təslamalavu ga vad *məpəsabana, nahkay ata Zəzef nday ata Nikodem nakəj təfiyu Yezu e mindivinj nani vu, ədəba mindivinj ni drinj do.

20

Ndam mədəbay Yezu takoru kə mindivinj

(Meciyə 28.1-8 ; Mark 16.1-8 ; Lək 24.1-12)

† 19:36 Mənjay Mahərana 12.46 ; Macaləni 9.12 ; Limis 34.21. § 19:37 Zakari 12.10.

¹ Du ge miledu ana zazueni a vad ye enjenjeni ga gosku nahama, Mari ga kasa Magadala oru ke mindivij ni. Oru enjua ti adi ahara ana mindivij ni bera, epi belim ni alaj ana mindivij ni bi. ² Nan nakaj ara epia belim ni alaj bi nahkay ti acuhwakibiyu ka Simu Piyer nday ata bay madabay Yezu ya Yezu awayay nan kay ni, ahi ana tay ahkado : « Ndamanja tazaba Bay geli na e mindivij ni ba, masar melañ ya tafakad ni do. »

³ Ata Piyer nday ata bay madabay Yezu nahan ni tara ticia nahkay nahama, taslaka tazay divi ga moroni ke mindivij ni. ⁴ Nday cueni tacuhworu, ay bay madabay Yezu nahan ni acuhway atam Piyer, enjiyu ke mindivij ni enji gayan. ⁵ Oru enjua ti andehad ahara, amenjiyu e mindivij ni vu, epi gabaga ni mabehadani cilij, ay ti ahuriyu ndo. ⁶ Kalaj gani Simu Piyer ti ni oru enjua ke mindivij na ti ahuriyu huya, epi gabaga ni mabehadani duca, ⁷ azana ya ti titadi ahara ana Yezu ana nan ni day mifedekabani ka melañ nahan, mabehadani akaba gabaga ni do. ⁸ Eslini bay madabay Yezu nahan ya enjiyu ke mindivij enji ge Piyer ni ahuriyu bilegeni. Ara ahuriya ti epi zlam ya ti agravu ni, asara Yezu angaba e kisim ba. ⁹ Abu mabekiani a Wakita ge Melefiti bu, ahara adam Yezu amat mak angaba e kisim ba, ay kekileña nday gani ticiaba pakama gana fan ndo. ¹⁰ Kalaj gani ndam *madabay Yezu nakaj taslaka, toru a magam.

*Yezu angazlivu ana Mari ga kasa Magadala
(Meciyu 28.9-10 ; Mark 16.9-11)*

¹¹ Ka sarta gani nani Mari nan abu ka gavay ge mindivij ni, etawi. Nan abu etawi ti andehad ahara, amenjiyu e mindivij ni vu, ¹² epi *melsar ge Melefiti cu mabakabu azana bad-badani. Nday manjahadani digas-gas ka melañ ya tafakad kisim ga Yezu ni ; belan manjahadani gwar ka melañ ga ahara, belan gani ti ni gwar ka melañ ga asak. ¹³ Eslini melsar ni tihindifina ma, tahi ahkado : « Wal hini, kitawi mam ? » Wal ni ahengrifan ana tay, ahi ana tay ahkado : « Ndamanja tazaba Bay goro e mindivij ba, masar melañ ya tafakad ni do. »

¹⁴ Ara adama nahkay ti ambatbiyu ma kalaj, epi Yezu nan jika, ay ti ngay Yezu ti asar do. ¹⁵ Eslini Yezu ahi : « Wal ni, kitawi mam ? Kadabay way ? » Wal ni ahi ana ahara maslaja ya ahi ma ni ti bay ya agray tawi e dini bu ni. Nahkay ahi : « Maslaja goro, tamal nak kazaba nan a ti dafuki melañ gani, nakoru nazay. » ¹⁶ Yezu ahi : « Mari. » Eslini Mari nakaj ambatkioru ma, ahi ana ma *Hebri : « Rabuni. » Awayay adamvaba : « Musi. » ¹⁷ Yezu ahi : « Kacafanja nu ka maslakana ba, adaba necaloru afa ga Baba fan ndo. Nih ti ru afa ga bera ga mmawa ni, hi ana tay ahkado : “Necaloru afa ga Baba, nan Ben gekuli daya. Nan gani ti Melefiti goro, Melefiti gekuli daya.” » ¹⁸ Mari ga kasa Magadala nakaj ara ecia ma ga Yezu na ti arakioru ka ndam madabay Yezu ni, ahi ana tay ahkado : « Nipia Bay geli na. » Mak angahadi ma ga Yezu ya ahi ni ana tay.

*Yezu angazlivu ana ndam madabay nan ni
(Meciyu 28.16-20 ; Luk 24.36-49)*

¹⁹ Ka fat ga ladi gani nani ga malakarawa ti ndam *madabay Yezu ni tangasva a ahay ba mak tazlakkaba mahay a, adaba angwaz awarfana tay ka ndam *Zude ndahan na. Nday tabu mangasvani nahkay ti Yezu ahurkiviyu ka tay, ecik jik e kidin gatay bu, ahi ana tay : « Melefiti magray ti aranja ahali ahara ana kuli ba. » ²⁰ Ara ahia ma ana tay a nahkay ti angazli ahar gayan ni akaba

jamaŋgay gayan ni ana tay. Nday nakəŋ tàra tìpia Bay geli na ti tàmərva dal-dal. ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Melefit mǎgray ti arañja àhəli ahàr ana kəli ba » keti. Mək àhi ana tay : « Melefit àslərbiyu nu, nahkay nu day nəsłər kəli akada gayan ya àslərbiyu nu ni. »

²² Àra àdəma nahkay ti èviteki aməf gayan ka tay mək àhi ana tay : « Nəvia Məsuf Njəlatana ana kəli a : gəsumkabá naŋ a. ²³ Ndam ya ti akəmbərəŋumfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a ni ti, Melefit day aməmbərfəŋa kà tay a. Ay ndam ya ti akəmbərəŋumfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a do ni ti, Melefit day aməmbərfəŋa kà tay a do. »

Yezu aŋgəzlivu ana Tumas

²⁴ Tumas ti naŋ bəlaŋ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni, təzalay naŋ Didim daya. Ka fat gani nani ya ti Yezu aŋgəzlivu ana ndam madəbay naŋ ndahaŋ ni ti Tumas naŋ àkibu ka tay bi. ²⁵ Ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni təhi ahkado : « Mìpia Bay geli na. » Àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nawayay nìpi məlaŋ ga ahar ya tadar àna masəŋsaŋ ni, nawayay nətəliyu weleher a məlaŋ gani vu. Nawayay nətəliyu ahar a məlaŋ ga jamaŋgay ya tətəhad àna awasl ni vu. Tamal nəgray nahkay ndo ni ti nəgəskabu ma gekəli ni do. »

²⁶ Gosku sekw ka ahàr gani ndam madəbay Yezu ni təbu maŋgasvani a ahay bu keti, mahay məzləkkabani, Tumas day naŋ àkibu ka tay. Yezu àrəkia ka tay a, ècik jik e kidiŋ gatay bu, àhi ana tay ahkado : « Melefit mǎgray ti arañja àhəli ahàr ana kəli ba. » ²⁷ Eslini àhi ana Tumas nakəŋ : « Məŋjaki ka ahar goro ni, ti kətəliyu weleher gayak ni. Təliyu ahar gayak a jamaŋgay goro ni vu. Mbrəŋ gejewi, fəku ahàr, gəskabá nəŋgaba e kisim ba efediŋ a. » ²⁸ Eslini Tumas nakəŋ àhi : « Nak Bay goro, nak Melefit goro. » ²⁹ Yezu àhi : « Nak ti kípia nu a day kwa ti kəgəskabu nu nəŋgaba e kisim ni ba. Ndam ya ti təgəskabu nəŋgaba e kisim ba, tìpi nu ndo ni ti tàmərva. »

Ere ye ti àzəkiyu Zerj ga məbəki wakita hini ni

³⁰ Yezu ti àgra zlam magray ejep ndahaŋ a gərgəri kay kə meleher ga ndam madəbay naŋ na. Ay ti təbi məbəkiyani a wakita hini bu bi. ³¹ Zlam ya ti nəbəki ni ti, nawayay ti kəgəsəmkabu Yezu ti naŋ *Krist, naŋ Wur ge Melefit. Tamal kəgəsəmkabá ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana kəli adaba kəbum kəfumki ahàr ka Yezu palam.

21

Yezu aŋgəzlivu ana ndam madəbay naŋ ni e Gelili

¹ Àra àgra vad a bal ka ahàr gana ti Yezu aŋgəzlivu ana ndam madəbay naŋ ni keti. Aŋgəzlivu ana tay ti kà gəvay ga dəluv Tiberiyat. Zlam gani àgravu ti nahkay hi : ² ka sarta gani nani ndam *madəbay Yezu ata Simu Piyer, Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni, Natanayel ga kəsa Kana ga had *Gelili ni, bəza ge Zebede akaba ndam madəbay Yezu ndahaŋ cə təbu ka ahar bəlaŋ eslini. ³ Nday təbu eslini ti Simu Piyer àhi ana nday ndahaŋ ni : « Nakoru nəgəsbìyu kilif. » Nday nakəŋ təhi : « Leli day makoru. »

Nahkay tōru təcəliyu a *slalah ga yam vu, tadəboru kilif. Təndəhadki hundum ga məgəsani, ay ku kilif bəlaŋ tekefì təgəs ndo. ⁴ Məlaŋ àra àsla ti ndam madəbay Yezu nakəŋ tìpi Yezu naŋ àbu jika ka dəŋ-dəŋ, ay ŋgay naŋ ti təsər ndo. ⁵ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, zlam

məzumani àfəñ kè kuli gəzit aw ? » Təhi : « Àbi. » ⁶ Mək Yezu nakəñ àhi ana tay : « Təlumiyy zəva gekəli ni gwar ka ahar ga daf. Nahkay ti akəgəsumaya kilif a. » Nday nakəñ tàra tətaliya ti zəva ni àgəsa kilif a dal-dal. Tawayay tagəjahaya a slalah ga yam ni va, ay ti tisliki ndo. ⁷ Eslini bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay nañ kay ni àhi ana Piyyer : « Hini ti Bay geli ci ni. »

Simu Piyyer àra ècia ya təhi « Hini Bay geli » ni ti àfakabiyu endəwi gayan ya àzakaba ni, mək àdiyu a yam ni nu cizliv. ⁸ Məlan ya təgəsaaya kilif a ni ti driñ driñ akaba dəñ-dəñ ni do, àgray ezewəd bəlan ciliñ, nahkay ndam madəbay Yezu ndahan ni tàra àna slalah ga yam na gwar kà dəñ-dəñ na, tagəjahbiyyu zəva gatay ya akaba kilif dal-dalani ni. ⁹ Nday nakəñ tàra tinjia kà dəñ-dəñ na, tàhəraya a slalah ga yam ni ba ni ti, tipi aku ngulusa, kilif àki baca akaba *dipeñ. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəguma àna kilif ya kəgəsumaya na. »

¹¹ Nahkay Simu Piyyer àcəliyu a slalah ga yam ni nu keti, àgəjahaya zəva na ka dəñ-dəñ a. Tàra təgəjahaya ti tədiviyyu ahàr ana kilif gadəkani diñ àna kru kru zlam mahar mahkər. Akaba nani dek zəva ni àtədkaba ndo. ¹² Yezu àhi ana tay : « Dəguma kəzumum zlam. » Ku maslanja bəlan e kidiñ ga ndam madəbay nañ ni bu ngay « Nak way ? » ti tisliki məhiani ndo, adaba təsəra nañ Bay geli. ¹³ Eslini Yezu àra àzay dipen ni, àvi ana tay, mək àvikivu kilif ni ana tay. ¹⁴ Kwa ga Yezu ya àngaba e kisim ba ni ti àngazlivu ana ndam madəbay nañ ni sak mahkər àna hini.

Pakama ga Yezu ya ahi ana Piyyer ni

¹⁵ Tàra təzuma zlam a ti Yezu àhi ana Simu Piyyer ahkado : « Simu wur ge Zeñ, kawayay nu kàtama nday hina waw ? » Piyyer nakəñ àhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Jəgay bəza təmbak goro ni. » ¹⁶ Yezu àhi ye cə : « Simu wur ge Zeñ, kawayay nu aw ? » Piyyer àhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Hətay təmbəmbak goro ni. » ¹⁷ Yezu àhi ya mahkər : « Simu wur ge Zeñ, kawayay nu aw ? » Pakama ga Yezu ya àhi ana Piyyer « Kawayay nu aw ? » ya mahkər ni ti àhəlia ahàr ana Piyyer a, nahkay àhi ana Yezu : « Bay goro ni, kəsəra zlam a dek ; kəsəra nəbu nawayay kur. » Eslini Yezu àhi : « Jəgay təmbəmbak goro ni. » ¹⁸ Nəhuk nahəma, ka ya ti nak wur dagwa ni ti, nak nakani kəwəlvu àna maslpara, kòra ka məlan ya ti kawayay na dek. Ay ka ya ti ekigia medewel a ni ti akəhəloru ahar agavəla, maslanja nahan aməwəlvu maslpara gayak ni, mək amazoru kur ka məlan ya nak akawayay moroni do ni. » ¹⁹ Yezu àdəm nahkay ti, awayay adafaki ahəmamam Piyyer amara məmət, mis atazləbay Melefit azuhva məmət gayan ni. Yezu àra àhia ma nahkay ti àhi : « Dəbabiyu nu. »

Pakama ga Yezu ya adəmki ka bay ya Yezu awayay nañ kayani ni

²⁰ Eslini Piyyer àmənjabiyu gwar kələn, mək èpi bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay nañ kay ni. Nañ ti nañ ya ti a vad ya ti təzum zlam akaba Yezu ni ti àzoru ahàr gayan gwar ka məbəruf ga Yezu, àhi : « Bay geli, maslanja ya ara asəkumoru kur ni ti way ? » ni. ²¹ Piyyer àra èpia nañ a nahkay ti àhi ana Yezu ahkado : « Ay nañ hini timey, Bay geli ? » ²² Yezu àhi : « Tamal nawayay ti mənjàhad duk abivoru ana vad goro ya ananja ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyu nu ciliñ. » ²³ Bəza ga mən geli ndahan tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti, təbu tədəm e kidiñ gatay bu bay madəbay Yezu nani ti aməmət do. Ay ngay aməmət do ni ti Yezu àdəm ndo. Ma gayan ya àdəm ni ti nahkay hi : « Tamal nawayay ti mənjàhad duk abivoru ana vad goro ya ananja ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyu nu ciliñ. »

²⁴ Àbèki zlam nday hini ka wakita ti bay madəbay Yezu nani ; naŋ àbu agray sedi gani daya. Leli day mèsəra sedi gayan ya agray ni ti sedi ge jiri.

²⁵ Yezu àgra zlam ndahaŋ a kay daya. Tamal təbèki ma gani bəlan àna bəlan ka wakita ti, amal wakita gani dal-dal àsaɓay. Nətamahay məlan ga duniya ni dek àhəca ga mabəhadvna.

Tɔwi ga ndam asak ga Yezu **Ere ye ti mɛdɛmki ke Tɔwi ga ndam asak ga** **Yezu ni**

Maslaɲa ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti adafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay naɲgu ni, kwa ka mɛnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɔsɛra àbɛki ti Lɔk bay ya taɲrakabu tɔwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Mɔsɛra, bay ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti àbɛki Ma Mɔweni Sulumani ge Lɔk ni day nanj (Lɔk 1.1-4 ; Tɔwi 1.1).

A wakita ge tɔwi ga ndam asak ni bu ni ti Lɔk àɲgəhad zlam ya àgravu ka sarta ya Melefit àzoya Yezu e melefit va àndava ni. Àɲgəhad manjəhad ga ndam ga Yezu ye enjenjeni ni : manjəhad gani nani ti adafiki manjəhad sulumani ana leli (mazavu gani 2.42-47 ; 4.32-36). Àɲgəhad ere ye ti Pol zal asak ga Yezu àgray ni ; nahkay ka ya ti mejengey wakita ga Pol ni ti mɔsɛra mɔlaɲ ya tɛdɛmki ma na. Wakita ge tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni awalkabu Ma Mɔweni Sulumani ni akaba wakita ga ndam asak ga Yezu ya tɛbikioru ana mis ni, ti Wakita Mɔweni ge Melefit dek mɔgi wakita bɔlaɲ.

Ka 1.8 ti Yezu àhi ana ndam gayan ni : « Akəgrumkua sedi a Zeruzalem, ka had Zude, ka had Samari, ku kɛ sliri ga mɔlaɲ a dek. » Ma hini adafiki ana leli ahəmamam Lɔk àslamalakabu wakita ni : ka mɛnjɛki gani àɲgəhad zlam ya àgravu a Zeruzalem ni (1-7), mək àɲgəhad zlam ya àgravu ka had Zude akaba ka had Samari ni (8-12) ; kɔlaɲ gani àɲgəhad zlam ya àgravu ka had driɲ-driɲeni ni (13-28).

Lɔk àɲgəhad pakama ndahan ya ndam asak ga Yezu tahi ana mis ni (mazavu gani 2.14-36 ; 10.34-43) ; nahkay adafay ahəmamam mahi Ma Mɔweni Sulumani ana mis ni. Lɔk àɲgəhad ma ga vu ga ndam asak ga Yezu ya tɛdɛm kɛ meleher ga ndam ge seriya ni (mazavu gani 4.8-12 ; 7.2-53). Azuhva pakama gani nani ti mɔsɛra zlam ya ti ndam ga Yezu tɔgəskabu na lala.

A wakita ni bu dek Lɔk awayay àɲgəhad zlam kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni. Adafay slimi ga mɔlaɲ ndahan ya ndam asak ga Yezu tɔru ni, akaba slimi ga ndam ga ɲgumna ya tɛdi ahàr ana tay eslini ni. Ku ka ya ti ndam ga Yezu ticivu ndo naɲgu ni àɲgəhad ma gani kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni (15.1-2).

Lɔk adəm mɔgosay Məsuf Njəlatani koksah (5.1-11 ; 8.9-25). Adafay daliya ya ndam ga Yezu tɛcakay ni (mazavu gani 5.40 ; 7.54-60). Ay adafay njɛda ga Yezu ya àniviyu ana ndam ga Yezu ni daya. Àɲgəhad tɔwi ga ndam asak ga Yezu ya taɲgray àna njɛda ga Məsuf Njəlatani ni (mazavu gani 2.1-12 ; 3.1-10). Nahkay mɔsɛra, Yezu ti nanj àbu àna njɛda dal-dal, avi njɛda ana leli daya.

Yezu adəm Melefit aməvi Məsuf Njəlatani ana ndam asak gayan

¹ Teyɔfil goro ni, nɔbukki wakita nahan keti. A wakita goro ya ti nɔbukki enjenjeni ni bu ni ti, naɲgəhaduka tɔwi ga Yezu ya àgray na akaba zlam ya àcahi ana mis na dek. Naɲgəhadukaba dek kwa ka mɛnjɛki ge tɔwi gayan ² duk àbivu ana vad ya ti Melefit àzoru nanj agavəla na. Wudaka Yezu àcaloru agavəla nahəma, àhia ma ana ndam ya àdaba tay a, tigia ndam *asak gayan a ni. Àhi ana tay ere ye ti nanj awayay taɲgray ni, àhi ana tay àna njɛda ga *Məsuf Njəlatani. ³ Àra àcaka daliya, àmɔta ti àɲgazlivu ana tay, àgra zlam a gərgəri ti tɔsɛr nanj àna sifa ededɛɲ. A hud ga vad kru kru fadani bu àrəkia ka tay a sak

kay, àhi ma ana tay àki ka *Məgur ge Melefit. ⁴ A vad nahan Yezu nan àbu àzum zlam akaba tay nahəma, àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a, Baba goro aməvi zlam ana kəli. Nahkay zla nahəma, kəsləkumaba a Zeruzalem a ba, jəgum zlam gani ya ti aməvi ana kəli ni. ⁵ Zeŋ ti àbara mis àna yam a. Lekələm ti ni vad 6al kama Melefit *aməbaray kəli àna Məsuf Njəlatani. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

⁶ A vad nahan nday təbu akaba Yezu ti tihindifinə ma, təhi ahkado : « Bay geli, kara kagraj ti ndam *Izireyel təgur məlan zlam gatay keti ti nihi həya aw ? » ⁷ Àhəngarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Bay ya ti àfəkad vad gani akaba sarta gani ti Baba goro. Lekələm zla ti Melefit àvi divi ana kəli ga məsərani ndo. ⁸ Ay zla ti Melefit aməbəkiaja Məsuf gayan ke kəli a, nahkay akəgrumkua sedi àna njəda gayan a. Akəgrumkua a Zeruzalem, ka had *Zəde, ka had *Samari, ku kə sliri ga məlan a dek. » ⁹ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, nday təbu tamənjələn ti, Melefit azoru nan agavəla a huđ melefit vu, mək məgudunğudun ɳngah nan, tipi nan va do.

¹⁰ Yezu àra àsləka ti nday təbu tamənjoru agavəla kekilerə. Eslini mis cə məbakabu azana bəđ-bəđani tərħərkiə ka tay a, ¹¹ təhi ana tay ahkado : « Ndam Gelili, kəmənjumoru agavəla ti kamam ? Yezu gani kərəma nan a àdoru e melefit vu ti, amənğa day akada gayan ya ti kərəm nan ɔru e melefit vu ni. »

Ndam asak ga Yezu tədaba mis ga mənğuyu a məlan ga Zədas va

¹² Ka sarta gani nani ti nday ka həma ya təzalay *Oliviyə ni. Həma gani nani drin drin kay akaba Zeruzalem do, àgray ezewəd kru. Nahkay nday nakən təsləka eslina, tənğa a Zeruzalem a. ¹³ Təru tinjəa ti təcəloru a ahay gatay ya tanjəhadviyu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahər ga ahay nahan. Nday gani ti ata : Piyer, Zeŋ, Zek, Andre, Filip, Tumas, Bartelemi, Meciyə, Zek wur ga Alfe, Simu nan bəlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahan ni ti ni Zəđ wur ge Zek. ¹⁴ Nday dek təbu təcakalavu kəlavəd akaba wəl ndahan, akaba Mari mən ga Yezu akaba bəza ga mən ga Yezu. Təcakalavu ti ga mahənğalay Melefit.

¹⁵ Àra àgra vad a 6al ti bəza ga mən geli təcakalava, təgray nday din àna kru kru cə. Eslini Piyer ècikaba e kidin gatay ba, àhi ana tay ahkado : ¹⁶⁻¹⁷ « Bəza ga mmawa, ahaslani Zədas nan bəlan geli Melefit àdaba nan a ga magrakabu tŭwi akaba leli a, ay ti nan gani àdəfikia divi a ana ndam ya təgəs Yezu na. Àgray nahkay nahəma, kwa ahaslani Devit àdəmkia ma ka nan a. Ma gani nani ti àdəm àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu. Nahkay ahər àdəm ma gani nani si mǎgravu kwa. »

¹⁸ Ga Zədas ya àdəfiki divi ana mis ni ti àğudara zlam a. Təvi sinğə azuhva nani, mək ɔru àsəkum vədan àna nan. Eslini nan nakən àdəd a ma ma, huđ gayan ni àtəzkaba tuh, dindey gayan dek àhəraya a dala va. ¹⁹ Ndam Zeruzalem dek təra ticia zlam gana ya àgravu na ti, təzalay vədan nani Hakeldama, awayay adəmvaba àna ma gatay a ti dala ge mimiz.

²⁰ Nahkay Piyer àhi ana tay : « Àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu :

“Ti təmbrən ahay gayan, ti maslanə ànjəhadvù va ba.” *

« Àbu məbəkiani keti :

“Ti maslanə nahan mǎzay məlan gayan ni, mǎgray tŭwi gayan ni.” †

* 1:20 Limis 69.26. † 1:20 Limis 109.8.

21 « Nihî nahêma, ahâr âdêm mædumaba maslaŋa nahaŋ a. Maslaŋa nani ti ahâr âdêm si naŋ e kiđiŋ ga ndam geli ya tâdabay Bay geli Yezu ka ya ti leli mâbu masawaday akaba naŋ ni, 22 ânjêki ka fat ya ti Zenj *âbaray Yezu ni duk ânivoru ana vad ya ti Melefîti âzaba Yezu e kiđiŋ geli ba, âzoru naŋ agavêla ni. Leli ti magrakia sedi ka maŋgaba ga Yezu a, nahkay ahâr âdêm bêlaŋ gatayani mâharkivaya ke leli a. »

23 Piyer âra âdema ma nana ti tâhêl mis cê, bêlaŋ gani slimi gayan Zuzef, mis tâzalay naŋ Barsabas, slimi gayan nahaŋ Zuztus ; maslaŋa nahaŋ ni ti ni slimi gayan Matiyas. 24 Eslini nday dek tâhêŋgalay Melefîti, tâdêm : « Bay geli, nak kêsêra ere ye ti âniviyu ana mis a mæbêruv bu na dek. Nahkay dêfiki maslaŋa ya kâdaba naŋ e kiđiŋ gatay cêni hini ba ni ana leli. 25 Maslaŋa ya nak akadaba naŋ a ni ti, emigi zal asak a melaŋ ga Zudas ni vu ga magray tawi gayan. Zudas ti âslêkaba, âdoru ka melaŋ gayan nahaŋ zlam gayan. » 26 Târa tâhêŋgala Melefîti a nahkay ti tâgraki ca-ca ka tay ti tæsêrkaba maslaŋa ya ti Melefîti âdêkiba ni, mæk âdêki ka Matiyas. Nahkay Matiyas nakêŋ ahurkiviyu ka ndam *asak kru mahar bêlaŋani ni.

2

Melefîti aslêribiyu Mæsuf Njêlatani ana ndam gayan

1 Ka fat ga wumêri ge *Peŋtikwet ti ndam ya tæfêki ahâr ka Yezu ni tâŋgasvu dek ka melaŋ bêlaŋani. 2 Eslini huya tici daday ga zlam âhêndabiyu gwar e melefîti bu akada ga amæd ya ti akazlay kay kay ni. Mæk daday ni âhêndiyu a ahay ya ti nday tâvu maŋjêhadani ni vu dek. 3 Nday nakêŋ tipi zlam ndahaŋ, zlam gani nday nani tamêŋjavu akada aræd ga aku ni, tèdevu, tâŋjêhadki bêlaŋ bêlaŋ ka tay dek. 4 *Mæsuf Njêlatani êsliva a vu vu ana tay a dek. Eslini tânjêki ka mazlapani âna ma hêma ndahaŋ gêrgêrani, ku way way do azlapay âna pakama ya ti Mæsuf Njêlatani âdêfiki ni.

5 Ka sarta gani nani ndam *Zude ndahaŋ tâbu a Zeruzalem, tawayay magray ere ye ti âbêlafêŋ kê Melefîti ni. Nday nani tâslêkabiya a kêsa gêrgêrani ba ka had ga melaŋ na dek. 6 Târa ticia daday na ti tâŋgasvu ka ahar bêlaŋ. Eslini ku way way do e kiđiŋ gatay bu êci zlapay âna ma hêma gayan, maslaŋa nahaŋ e kiđiŋ ga ndam ga Yezu ni bu azlapay âna naŋ ni. Ere ye ti âgravu ni ti âgria ejep ana tay a dal-dal. 7 Tâdêm ahkado : « Ere ye ti mici ni agravu ahêmamam ? Nday hini ya ti tâzlapay ni nday dek ndam Gelili do aw ! 8 Ay ti ku way way do e kiđiŋ geli bu naŋ âbu eci nday tâbu tâzlapay âna ma hêma gayan ni ti âgravu ahêmamam ? 9 E kiđiŋ geli bu ahalay ti mis tâslêkabiya a kêsa gêrgêrani ba kay : mis ndahaŋ tâslêkabiya a Part a, ndahaŋ e Medi, ndahaŋ e Êlam, ndahaŋ keti a Mezopotami, ka had *Zude, a Kapados, a Poŋ, a Azi, 10 e Firizi, e Pemfili, e Zep a, mis ndahaŋ ti ni tâslêkabiya ka had Libi gwar e Sireŋ, akaba a Rom a. 11 Mis ndahaŋ e kiđiŋ geli bu ndam Zude, ndahaŋ ti ni tigi ndam Zude migeni. Ndam Kret akaba ndam Arabi tâbu e kiđiŋ geli bu daya. Ay ti ku way way do e kiđiŋ geli bu eci ere ye ti ndam nday nani tâzlapay ni âna ma hêma gayan. Nday tâbu tâdêmkî ma ka zlam sulumani ya Melefîti âgray ni. » 12 Nahkay zlam gani âhêliaba ahâr ana tay a, tâsêr ere ye ti tagray ni do. Nahkay tâdêm e kiđiŋ gatay bu ahkado : « Ere hini ya agravu ni ti awayay adêmvaba mam ? » 13 Mis ndahaŋ ti ni têtêfiŋ kâ ma gani, tâdêm : « Nday ya ti tâzlapay nahkay ni ti zum âkadkaba tay a. »

Pakama ge Piyer ya ahi ana mis ni

¹⁴ Eslini Piyer ècikaba akaba ndam *asak ndahan̄ kru mahar bəlan̄jani na, àhi ma ana mis ya ti təbu eslini ni. Àzlapay kay kay, àdəm : « Lekuləm ndam *Zude akaba lekuləm ya ti kanjəhadum a Zeruzalem ni dek, bumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kuli ni : ahār àdəm kicəm ere ye ti agravu ni lala. ¹⁵ Lekuləm kədəmum bi zum àbu akad̄ nday ndani zla tək, aha ! Nahkay do ; njemdi ambəlm̄bu ya ge miledə mba timey ! ¹⁶ Nihi ti pakama ga bay mahəngaray pakama ge Melefit Zəwel ya àdəm ahaslani ni àbu agravu sawan̄. Àdəm ahkado :

¹⁷ “Melefit àdəm : Ka sarta ga mandav ga məlan̄ wudak nahəma, anəbək̄iaya Məsuf goro àki ke mis a dek.

Nahkay bəza gekuli zawalani akaba walani atəhəngri ma goro ana mis ; dagwá gekuli etipi zlam ya ti mis t̄ipi day-day ndo ni ; medewá gekuli day kisim emizidekivu ka tay kay.

¹⁸ Iy nahkay, ka sarta gani nani anəbək̄iaya Məsuf goro ka ndam məgru təwi zawalani akaba walana dek, mək atəhəngri pakama goro ana mis.

¹⁹ Eslini anagray zlam ya ti mis t̄ipi day-day ndo ni kay agavəla akaba ka had̄ : mis etipi mimiz, aku akaba azək dəl-dəl.

²⁰ Fat amasladaŷ va do, emigi ləvəŷ ; kiŷi day emigi ndizeni akada mimiz. Zlam gani nani amagrava nahəma, vad̄ ga Bay geli ara wudak.

²¹ Eslini ti ku way way do àzala slimi ga Bay geli a ti Melefit amahəngay nan̄.” * »

²² Piyer àhi ana tay keti, àdəm : « Ndam *Izireyel, bumi slimi ana ma goro ya ti nəhi ana kuli ni. Lekuləm dek kəsəruma, Yezu zal Nazaret ni ti Melefit àdəfiki ana kuli ti àzaba nan̄ ga məgri təwi gayan̄ a. Àdəfiki ti àna magray təwi gərgərani kay ya mis t̄ipi day-day ndo, àvi ana Yezu ni. ²³ Maslan̄ja gani nani ti zlam àgrakiva akada ge Melefit ya ti àdəm ahaslani na, adaba Melefit ti àsəra zlam ya amagravu na dek. Lekuləm kijijəma nan̄ a àna mægəsi nan̄ ana ndam ya təgəskabu ma ge Melefit do na, ti tākədfəŷ nan̄ kà təndal. ²⁴ Ay Yezu àra àməta nahkay ti Melefit àhəngaraba nan̄ a, àzaba nan̄ a daliya ge kisim ni ba. Melefit àgray nahkay ti məsəra njədə ge kisim ni àhəca ga mægəs Yezu a.

²⁵ Nahkay Dəvit àdəmkiə ma a wakita ba, àdəm ahkado :

“N̄ipia Bay Melefit goro kəlavad̄ ka ma goro a, nan̄ àbu ka ahar ga daf kà gavay goro ti nəgəgər ba.

²⁶ Nahkay məbərūv goro amər dal-dal, nidi limis àna məmərani daya.

A vu goro bu dek nəsəra Melefit amara məgru sulum gayan̄.

²⁷ Bay goro Melefit, nəsəra akəmbərəŷ nu e kisim bu do ; ti mis gayak *njəlatani ezi ti, akavay divi gani do.

²⁸ Kədəfukia divi ya ti nəngət sifa àna nan̄ na ; anəmarvu dal-dal adaba nak kəbu akaba nu.” † »

²⁹ Piyer nan̄ àbu adəmoru ma gayan̄ ni nahkay ti àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa, ahār àdəm nəhi ma gani ana kuli vay-vay : bəŷ ga bəŷ geli Dəvit ti àməta, t̄ileba nan̄ a àndava. Ku kani nəŷgu ni mindiv̄iŷ gayan̄ àbu a kasa geli bu. ³⁰ Ay Dəvit ti nan̄ bay məhəngri *pakama ge Melefit ana mis. Àsəra Melefit

* 2:21 Zawel 3.1-5. † 2:28 Mənjay Limis 16.8-11.

àmbadía, àhi ahkado : “Bilin e kidin ga bəza hud gayak bu aməzum bay gayak.”
 † 31 Nahkay wudaka ere gani agravu ti àsəra : àsəra *Krist *Bay gəɖakani ya amara ni aməmət mək aməngaba e kisim ba. Àra àsəra ti àdəmki ma ke Krist, àdəm :

“Melefit àmbrəŋ naŋ e kisim bu ndo, vu gayan əzi ndo daya.” §

32 « Yaw Yezu gani ya ti nəzlapiki ana kəli ni ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Leli ndahaŋ ni dek magray sedi gani tata. 33 Bəŋani Melefit àzoru naŋ agavəla, àfəkad naŋ kà ahar ga daf gayan, mək àvi Məsuf gayan Njəlatani akada gayan ya ti àhi ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani gani nani ti Yezu àbəkia ke leli a. Nahkay ere ye ti kipəm akaba kicəm ni ti tɔwi gayan. 34 Devit ti Melefit àzoru naŋ e melefit vu ndo. Naŋ naŋani àna ahər gayan àdəm :

“Bay geli Melefit àhi ana bay goro : Njəhada gwar kà ahar ga daf goro a, a mələŋ ga gəɖakani va.

35 Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcalki ka tay.” *

36 « Nahkay ahər àdəm lekələm ndam Izireyel dek kəsərum lala zlam gani ge jiri : Yezu gani ya kəkadum naŋ àna *madarfəŋ naŋ kà tandal nahəma, naŋ Bay gəɖakani ya Melefit àslərbiyu ni, Melefit àdaba naŋ a, ègia Krist a. »

37 Nday nakəŋ tàra ticia ma ge Piyer na ti bəruv àtikaba ana tay a. Eslini tihindifiŋa kə Piyer a akaba ndam asak ndahaŋ na, tədəm : « Bəza ga mmawa, nihi ti magray ahəmamam ? » 38 Piyer àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, ku way way do *təbaray naŋ àna *slimi ga Yezu Krist. Nahkay ti Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a. Aməvi Məsuf Njəlatani gayan ana kəli daya. 39 Ere gani nani ti Melefit àdəm aməvi ana kəli akaba ana bəza gekəli. Aməvi ana ndam ya təbiyu driŋ ni daya. Bay Melefit geli aməvi ana mis ya ti amazalakabu tay ni dek. »

40 Eslini Piyer àhi ma ndahaŋ gəgərani ana tay kay, awayay ti təgəsiki. Àhi ana tay : « Gəsumkabá ti Melefit mähəŋgay kəli, sləkumkiba ka ndam magudar zlam ye e hini vu na ! » 41 Eslini mis ndahaŋ kay e kidin gatay bu təgəskabá ma ge Piyer na. Tàra təgəskabá ma gayan na ti ndam asak ni təbaray tay. Ka fat gani nani mis agray dəbu mahkər təhurkiviya àkiva ka ndam məfəki ahər ka Yezu na.

Manjəhad ga ndam məfəki ahər ka Yezu

42 Ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek təbu tici ere ye ti ndam *asak təcahi ana tay ni kələvad ; təbu təcakalavu ka ahar bəlan, təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlan, təbu tahəŋgalay Melefit ka ahar bəlan daya. 43 Ndam asak ni təbu tagray zlam gərgəri kay ya mis tipi day-day ndo ni àna njəda ge Melefit. Nahkay mis ni dek aŋgwaz awər tay. 44 Ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek tanjəhad ka ahar bəlan, zlam gatay day dek mebedekabani ka ahar bəlan. 45 Təsəkumoru vədan gatay akaba zlam gatay ndahaŋ gəgərani ; tedevu siŋu gani, ku way way do tədi ka wudəra gayan. 46 Kələvad nday təbu təcakalavu a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefit ni bu ka ahar bəlan. A magam day təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlan. Nday təbu təzumkabu zlam nahkay ti àna hud bəlan àna məmərani. 47 Təbu tazləbay Melefit kələvad daya. Nahkay ere ye ti tagray ni dek àbələfəŋ kə mis dek. Eslini Bay geli ahəŋgakivu mis ndahaŋ kələvad, abəkiviyyu tay ka ndam məfəki ahər ndahaŋ ni.

† 2:30 Məŋjay Limis 132.11 ; 2 Semiye 7.12-13. § 2:31 Limis 16.10. * 2:35 Limis 110.1.

3

Piyer ahəŋgaraba zal dərə

¹ Ga məlafat a vad nahan əna njemdi mahkər nahəma, ata Piyer nday ata Zeŋ təbu takoru a *ahay gəɖakani ge Melefit ni vu ga mahəŋgalay Melefit, adaba sarta gani ənjia. ² Zal nahan əbu manjəhadani kə gəvay ga ahay gəɖakani ge Melefit ni, kə mahay ya ti təzalay Mahay Məbəlani ni. Zal nani ti tiwiewa naŋ dərana, əsawaday koksah. Kəlavad mis təzoru naŋ, tafəkad naŋ eslini ga mahəŋgalafəŋa zlam kə mis ya təhuriyu a ahay gəɖakani ge Melefit ni vu na. ³ Naŋ nakəŋ əra əpia ata Piyer nday ata Zeŋ a tawayay təhuriyu a ahay gəɖakani ni vu ti, əhəŋgalafəŋa zlam kə tay a. ⁴ Ata Piyer nday ata Zeŋ tərə ticia ma gayan na ti təbəkə eri ndekwa ndekwa, mək Piyer əhi ahkado : « Mənjələŋ kə leli ! » ⁵ Nahkay zal nakəŋ əmənjaləŋ kə tay lala, adaba əhi ana ahər ara aŋətfəŋa zlam kə tay a. ⁶ Ay ti Piyer əhi ahkado : « Siŋu əfu bi, gru day əfu bi, ay ere ye ti əfu ni ti nəvuk : əna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret ni ti cikaba, kəsawaday ! » ⁷ Əra əhia ma na nahkay ti əgəs ahar ga ɖaf ga zal dərə ni ga mezeftəba naŋ a. Piyer əra əgəs ahar gayan na ti asak ga zal dərə ni tigia njaŋ-njaŋana həya. ⁸ Nahkay zal dərə ni əcikaba cəkwaɖ mək əsawaday. Eslini naŋ nakəŋ əhuriyu a dalaka ga ahay gəɖakani ge Melefit ni vu nday akaba ata Piyer nday ata Zeŋ. Ka ya ti ahuriyu a dalaka ni vu ni ti ahəruru agavəla, azləboru Melefit hihi. ⁹ Ka ya ti naŋ əbu asawaday, azləbay Melefit nahkay ni ti mis ye eslini ni ɖək tipia naŋ a. ¹⁰ Tərə tipia naŋ a ti təsəra naŋ a lala : naŋ zal ya ti ənjəhad kə gəvay ga ahay gəɖakani ge Melefit ni kə mahay ya təzalay Mahay Məbəlani ni, naŋ ya əhəŋgalafəŋa zlam kə mis a ni. Tərə təsəra naŋ a, tipia ere ye ti əgrakivu na ti, əgria ejep ana tay a, əsia aŋgwaz ana tay a dal-dal daya.

Piyer ahi ma ana mis a dalaka ga ahay gəɖakani ge Melefit ni bu

¹¹ Eslini zal nakəŋ əsləkafəŋa kə ata Piyer nday ata Zeŋ a do. Nahkay mis ni ɖək təcuhwakioru ka tay, təvelin tay adaba ere ya tipə ni əgria ejep ana tay a dal-dal. Nday a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomon ni bu. ¹² Piyer əra əpia mis na nahkay ti əhi ma ana tay, əɖəm ahkado : « Ndam *Izireyel, ere ye ti əgravu ni ti kəgrum ejep gani ti kamam ? Kəhumi ana ahər leli məhəŋgaraba zal hina ti əna njəɖa geli geleni aw ? Tək day ti kəhumi ana ahər Melefit əhəŋgaraba naŋ a ti adaba leli məbəlafəŋ kə naŋ palam aw ? ¹³ Melefit ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekur, Melefit ga ata bəŋ geli ɖək. * Naŋ gani əgray ti zal hini mənɟaba adaba awayay ti mis təzləbay Yezu bay məgri təwi ni. Ay lekələm ti kəgəsumi naŋ ana ndam ga ŋgumna, mək ka ya ti Pilet awayay afəkad naŋ ni ti kəhumi əfəkad naŋ ba. ¹⁴ Lekələm kəwayum ti təfəkadi Bay *njələtani jireni ni ana kuli ndo ; kəwayuma ti təfəkadi maslaŋa ya ti əbazl mis ni ana kuli sawan. ¹⁵ Yezu ti naŋ Bay məvi sifa ana mis ni, ay təkad naŋ ti ka mawayay gekəli. Tərə təkada naŋ a ti Melefit əhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Əhəŋgaraba naŋ a ti leli mīpia, magray sedi gani. ¹⁶ Leli ti məfəki ahər ka Yezu, magray təwi əna slimi gayan, adaba naŋ ti njəɖa əfəŋ. Yezu awayay ti mis təzləbay naŋ, nahkay əhəŋgaraba zal hina. Lekələm ɖək kəsaruma zal hina, kīpəma ere ye ti əgrakivu na. Iy, zal hini əgi njalaŋ-njalaŋani kə meleher gekəli ti adaba leli məfəkia ahər ka Yezu a.

* 3:13 Mənjəy Mahərana 3.6, 15.

17 « Bɔza ga mmawa, nɛsɛra ere ye ti kàgrumi ana Yezu lekulum akaba gɛdákani gekuli na kàgrum ti adaba kàsɛrum Yezu nan way ndo palam. 18 Ay kwa ahaslani Melefít àhibiya ana ndam mahɛngaray *pakama gayan na dɛk, ahàr àdɛm *Krist acakay daliya kwa, mæk nday day tãhi pakama gani ana mis. Pakama ge Melefít nani ya àdɛmki ke Krist ni àgrava efedín a. 19 Ègia nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekuli a, dæguma afa ge Melefít a. Nahkay ti ambàrfɛna zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. 20 Bay geli amɛvi sarta ga mɛpɛsabana ana kuli, amɛslaribiyu Yezu *Bay gɛdákani ya amara ni ana kuli. Yezu ti Melefít àdiaba nan ana kuli a kwa ahaslana. 21 Ahàr àdɛm mánjɛhad a hud melefít bu hayan duk abivoru ana sarta ya ti Melefít amagraya zlam a dɛk mɛwena ni kwa. Kwa ahaslani Melefít àhibiya pakama gana ana ndam njɛlatani ya tãhɛngaray pakama gayan na, nday day tãhi pakama gani ana mis. 22 Nahkay kwa ahaslani Mɛwiz àhi ana ndam Izireyel ahkado : “Bay Melefít amɛslaribiyu bay mahɛngaray *pakama gayan nahàn ana kuli akada nu. Bay nani ti amɛlɛbu bɛlanj e kidín ga bɔza ga mɛnj gekuli bu. Pakama gayan ya amɛhi ana kuli ni dɛk ti akɛbumi slimi lala. 23 Maslanja ya ti amɛbi slimi do ni ti ahàr àdɛm tãgaraba nan e kidín ga ndam ge Melefít ba, tãkad nan.” † 24 Ndam mahɛngaray pakama ge Melefít ni dɛk tɛdɛmkibiyu ma ka zlam ya àgravu ka sarta geli na. Ànjeki kwa ke Semiyel, àbivoru ana nday ndahanj ya tãhɛngaray pakama ge Melefít ni dɛk. 25 Pakama ge Melefít ya ndam mahɛngaray pakama gayan tɛdɛmbiya, Melefít àdɛm anagray zlam ni ti, àgriva zlam gana ana kuli efedín a. Lekulum day ja gekuli àkibu ka pakama ya ti Melefít *àwɛlkabu akaba ga ata bɛnj ga bɛnj gekuli ni. Melefít àhi ana Abraham ahkado : “Anɛgri sulum goro ana jiba gɛrgɛrani ga had ni dɛk. Anɛgri ana tay ti àna bɔza hud gayak.” † 26 Bay mɛgri tɔwi ana Melefít ya Mɛwiz àdɛmkibiyu ma ni ti, Melefít àngazliaya nan ana kuli a enjia. Àslaribiyu nan ana kuli ti mɛgri sulum gayan ana kuli akaba ti mɛmbatikaba majalay ahàr magɛdavani na ana kuli a dɛk. »

4

Gɛdákani ga ndam Zude tagrafɛna seriya kà ata Piyer nday ata Zɛnj a

1 Ka ya ti ata Piyer ata Zɛnj tɛbu tɛzlapɛ ana mis nahkay ni ti ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít ni akaba bay ga ndam majɛgay *ahay gɛdákani ge Melefít ni akaba ndam *Seduseyen ni tɛrɛkia ka tay a. 2 Nday nakɛnj tɛzumkia bɛruv ka ndam *asak ga Yezu cɛni na adaba nday tɛbu tɛcahi zlam ana mis, tãhi ana tay Yezu àngaba e kisim ba, mis tanjaba e kisim ba tata daya. 3 Eslini tɛdɛm tãgɛs ndam asak cɛni ni, tɛbiyu tay a dangay vu, adaba mɛlakarawa ègia, sarta àbi ga magrafɛna seriya kà tay a bi. Nahkay tãgɛs tay, tɛbiyu tay a dangay ni vu, tãndɛhadviyu hundum. 4 Ay ti mis dal-dal e kidín ge mis ya tici pakama ga ndam asak ni bu tɛfɛkia ahàr ka Yezu a. Nahkay ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni tɛsagakivu, nday dɛkeni tãgray mis dɛbu zlam.

5 Hajɛnj gani zla nahɛma, bɛbay ga ndam *Zude akaba gɛdákani gatay akaba ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefít ni tɛcakalavu a Zeruzalem. 6 E kidín gatay nani bu nahɛma, Anna nan gɛdákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít ni, Kayif, Zɛnj, Eleksender, akaba ndam ga hud ahay ga ndam gɛdákani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefít ni dɛk. 7 Nday nakɛnj tãra

tàcakalava nahkay nahəma, tǎhəlbīyū ata Piyer ata Zeŋ kè meleher gatay. Tàra tīnjia àna tay a ti nday nakəŋ tihindifīŋa ma kà tay a, tǎhi ana tay ahkado : « Kǎhəŋgarumaba mis a ti àna njəda ga way ? Way àvi divi gani ana kulī way ? »⁸ Eslini njəda ga *Məsuf Njəlatani əsliva a vu vu ana Piyer a, mək àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekuləm bəbay akaba lekuləm gəđákani ni,⁹ kihindumfīŋa ma kè leli a àki ka zlam sulumani ya məgri ana zal đəra ni, kəđəmum ahəmamam məhəŋgaraba naŋ a ni mam ?¹⁰ Tamal kihindumfīŋa kè leli a nahkay nahəma, lekuləm dek akaba ndam *Izireyel dek sərūmki : maslaŋa ya àŋgaba, naŋ hi kè meleher gekulī ni ti, məhəŋgaraba naŋ a ti àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret, adaba naŋ ti njəda àfəŋ. Naŋ gani ti lekuləm kàdarumfəŋa kà təndal a àməta, ay ti Melefīt àhəŋgaraba naŋ e kisim ba.¹¹ Yezu ti Melefīt àdəmki ma a Wakita gayan ni ba. Ma ge Melefīt ya àdəmki ni ti nihi : “Akur nahan əbu ti lekuləm ndam mələm ahay kàwayum magray tŭwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani əgia akur ya akay ahay na dek sawaŋ.”*

¹² « Melefīt ahəŋgay mis ti si àna naŋ kwa ; do ni ti àdaba maslaŋa nahan a duniya ba ga mahəŋgay mis àna naŋ a ndo. »

¹³ Ndam magray seriya ni tǎra tīcia pakama ga ata Piyer ata Zeŋ na ti, àgria ejep ana tay a, adaba tīpi ti nday mis nahkay, təcayah zlam ndo daya. Təsəra tay a nday ndam ya təcəbay Yezu ni.¹⁴ Ay ti tīpi maslaŋa ya àŋgaba ni naŋ jika kə gavay gatay nahəma, təŋgət ma ga məhəŋgrifəŋani ana tay ndo.¹⁵ Təsər ere ye ti tǎhəŋgrifəŋ ana tay ni va do ni ti, tədəm tǎhəliyu tay e mite vu. Tàra tǎhəlaya tay a ti ndam magray seriya ni tǎzlapay e kidīŋ gatay bu,¹⁶ tədəm ahkado : « Məgri mam ana tay mam ? Ndam Zeruzalem dek təsəra nday tǎgra ere ya mis tīpi đay-đay ndo ni kè eri ge mis a dek. Nahkay ŋgay tǎgray ndo ni ti məđəm koksah.¹⁷ Mawayay ti pakama gani òru kama va ba nahəma, məcumfəŋa tay kə macali slimi ana maslaŋa nana. Ku way way do tǎhi ma gani ba ; tamal tǎhia ana maslaŋa ti amatrađ tay. »

¹⁸ Tàra tīndeveriŋa zlapay gatay na ti tǎzalay ata Piyer nday ata Zeŋ, tǎləgi ana tay, tǎhi ana tay ahkado : « Kàcalumi slimi ana Yezu ba, kàcahumi zlam ana mis àna *slimi ga Yezu ba daya. »¹⁹ Eslini ata Piyer ata Zeŋ tǎhəŋgrifəŋ ana tay, tədəm : « Zlam jireni kè meleher ge Melefīt ti, məgəsiki ma ana Melefīt tək məgəsiki ma ana kulī sawaŋ aw ? Lekuləm lekuləmeni đəmka ba ma gana.²⁰ Leli ti mīsliki məmbrəŋ məhi ere ye ti mīpi akaba mīci ni ana mis koksah. »²¹ Ndam magray seriya nakəŋ tǎləgi ana tay keti, mək tǎmbrəŋ tay. Nday gani tǎŋgət divi ga matrađ tay ndo, adaba ndam ga kəsa ni dek tǎbu tazləbay Melefīt azuhva ere ye ti àgravu ni.²² Maslaŋa ya ti tǎhəŋgaraba naŋ a, àgri ejep ana mis ni ti vi gayan àtama vi kru kru fadana.

Ndam məfəki ahər ka Yezu tǎhəŋgalay Melefīt

²³ Gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni akaba gəđákani ndahan ni tǎra tǎmbrəŋa ata Piyer ata Zeŋ a ti, ata Piyer ata Zeŋ nakəŋ tǎrəkiuru ka ndam gatay, mək tǎŋgəhadī ma ga ndam ge seriya ya tǎhi ana tay ni dek ana tay.²⁴ Tàra tīcia ma gatay na ti ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek ma gatay bəlaŋ, tǎhəŋgalay Melefīt, tədəm ahkado : « Bay geli, bay ya ti àgraya huđ melefīt a, hadī a, dəluv gəđákana akaba zlam gatayana dek ni ti nak.²⁵ Nak kàgray ti bəŋ geli Devit bay məgruk tŭwi ni mǎzlapay àna njəda ga *Məsuf Njəlatani ni. Devit àdəm :

* 4:11 Limis 118.22.

“Ndam ga had gərgərani tagray zlabay ti kamam ?
 Jiba gərgərani tədəgəzłki ahàr ka zlam masakani ti kamam ?

²⁶ Bəbay gədákani ga had ni təwəlva ga makadvana, bəbay ndahaŋ ni day təcakalava ka ahar bəlan, nday dekeni tawayay takadfəŋva kà Bay geli akaba *Krist Bay gayan ya àdaba ni.” †

²⁷ « Nahkay bay *Erot akaba Pons Pilet təcakalava efedin a kəsa hini ba akaba ndam ga had ndahaŋ akaba ndam jiba Izireyel a. Təcakalavu ti àkivu ka Yezu Bay njəlatani ya agruk təwi ni, naŋ Krist Bay ya kàdaba ni. ²⁸ Təgray nahkay ti tğra ere ye ti nak kawayay na dek. Kwa ahaslani kədəmbiyu àna njəda gayak amagravu. ²⁹ Nihi ti tədəm atatra6 leli nahəma, nak Bay geli bi slimi ana pakama gatay ni lala. Vi njəda ana leli ndam məgruk təwi ni ga məhi pakama gayak ana mis, aŋgwaz àwər leli ba. ³⁰ Nğazli njəda gayak ana mis, həŋgaraba mis a, gray zlam gərgərani ya mis tiŋi day-day ndo ni àna slimi ga Yezu Bay njəlatani ya agruk təwi ni ti. » ³¹ Tàra tindeveriŋa mahəŋgalay Melefít a ti məlan gatay ya təcakalavu eslini ni àdaday, Məsuf Njəlatani àvikivu njəda ana tay dal-dal, mək nday nakəŋ tədəmoru ma ge Melefít vay-vay, aŋgwaz àwər tay ndo.

Ndam məfəki ahàr ka Yezu tebedekabu zlam gatay ka ahar bəlan

³² Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni nday dek akada mis bəlan, majalay ahàr gatay bəlan, məbəruv gatay day bəlan. Nahkay maslaŋa ya ti adəm zlam gayan ni gayan gayanani ti àbi. Zlam gatay ni dek tebedekabu ka ahar bəlan sawaŋ. ³³ Melefít àvi njəda dal-dal ana ndam *asak ga Yezu ga mədəmoru pakama àki ka Bay geli Yezu, gayan ya àmət mək aŋgaba e kisim ba ni. Melefít àgri sulum gayan dal-dal ana tay daya. ³⁴ E kiđin ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni bu ni, maslaŋa ya ti araŋa àhəci naŋ ti àbi. Adaba ndam ya ti vədaŋ gatay təbu ahkay do ni ahay gatay təbu ni təsəkumoru tay, mək təhəlbiyu siŋgu gani, ³⁵ təbəhad afa ga ndam asak ga Yezu ni. Təbəhada ti ku way way do ere ye ti àhəci naŋ ni ti tədi ga wudəra gayan. ³⁶ Zal nahaŋ àbu, slimi gani Zəzef, zal *Levi, tiwi naŋ e Sipir. Ndam asak ga Yezu təzalay naŋ Barnabas, awayay adəmvaba « Maslaŋa ya avi njəda ana mis ni. » ³⁷ Zal nani àsəkumoru vədaŋ gayan, mək àhəlbiyu siŋgu gani, àbəhad afa ga ndam asak ga Yezu ni.

5

Ata Ananiyas nday ata Safira

¹ Zal nahaŋ àbu slimi gani Ananiyas, slimi ga wal gani ti ni Safira. Àsəkumoru vədaŋ gayan, wal gani ni day àwayikia. ² Àra àsəkumoya ti adafəŋa siŋgu gana wal gayan ni day àgəsikia, mək àhəlbiyu məgəjəni gani, àbəhad afa ga ndam *asak ga Yezu ni. ³ Àra àbəhada siŋgu na ti Piyer àhi : « Ananiyas, *Seteni àhurukviyu a məbəruf vu ti kamam ? Kəsəkadía malfada ana Məsuf Njəlatana, kadafəŋa siŋgu ga vədaŋ ya kəsəkumoru na. ⁴ Vədaŋ ya kəsəkumoru ni ti gayak, siŋgu ya kəŋgat àna naŋ ni gayak daya do aw ? Kəjalaki ahàr ka magray zlam nahkay hi ti kamam ? Malfada ya kəsəkad ni ti kəsəkadi ana mis hihirikeni do, kəsəkadi ti ana Melefít. » ⁵ Ananiyas nakəŋ àra ecia ma ge Piyer na ti àzum mədədani məmətani kwiyah-kwiyah. Mis dek ya ticia ere ye ti àgrakivu na ti aŋgwaz àwəra tay a dal-dal. ⁶ Eslini bəza dagwa təzay kisim gani, təkambah, mək tòru tili.

† 4:26 Limis 2.1-2.

⁷ Agray njemdi mahkær kæləŋ gani nahəma, wal gani àra. Wal ni àsər ere ye ti àgrakivu ka zal gayan ni do. ⁸ Piyer àhi ahkado : « Singu ya kəŋgətum àna vədan ni ti nahkay hi edeđin aw ? » Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Iy nahkay gani edeđin. » ⁹ Piyer àhi : « Kədəmum kəgosum Məsuf ga Bay geli ti ahəmamam ? Bay slimi, ndam ya ti tili kisim ga zal gayak ni nday təbu a mahay bu tahəraya. Tara tazay kisim gayak, takoru tili daya. » ¹⁰ Piyer àra àhia ma nahkay ti wal ni àzum mədədani məmətani kwiyah-kwiyah kə meleher ge Piyer həya. Eslini bəza dagwa ni təhəraya, tədi ahər ana kisim gani mək təzay, tōru tiliŋjiyu kə gəvay ga zal gani ni. ¹¹ Ndam məfəki ahər ka Yezu ni akaba mis ndahan ya ticia ere ya àgravu na ti nday dek təgra aŋgwaz a dal-dal.

Ndam asak ga Yezu tagray zlam ya mis tipi day-day ndo ni

¹² Ka sarta nani ti ndam *asak ga Yezu ni təgray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni kay kə meleher ge mis. Zlam nday nani àdəfiki njəda ge Melefit ana mis. Ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek təbu təcakalavu ka ahar bəlan a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu kəlavaf. Təcakalavu ti a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomon ni bu ni. ¹³ Mis ndahan ya təfəki ahər ka Yezu ndo ni tagray aŋgwaz ga məhurkiviyan ni ka tay. Akaba nani dek mis təbu təcalfəŋ kə ndam məfəki ahər ka Yezu ni, tədəm nday ndam sulumani. ¹⁴ Kəlavaf mis ndahan təsagakivu dal-dal, zawal akaba wəl, təfəki ahər ka Bay geli Yezu, təhurkiviyan ni ndam məfəki ahər ndahan ni. ¹⁵ Nahkay mis təhəbiyu ndam gatay ya təbesey do ni e mite vu, təbəhad ndahan ka slalah, ndahan ka hətav. Tədəm bi ka ya ti Piyer akoru gwar eslini ni ti diksi gayan ni asləkacia ka ndam gatay ndahan ya təbesey do na ga mahəŋgaraba tay a. ¹⁶ Mis dal-dal ga kəsa ndahan ya kə gəvay ga Zerəzalem ni day təhəbiyu ndam gatay ya təbesey do ni akaba ya ti seteni təniviyan ni ana tay a ahər vu, təgri daliya ana tay ni. Ndam ya təhəbiyu tay ni dek təngaba.

Ndam asak ga Yezu kə meleher ga gəđakani ga ndam Zude

¹⁷ Nahkay gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gayan ndahan ndam *Sedəseyeŋ ni tizirey ndam *asak ga Yezu ni, təzumkia bəruv ka tay a dal-dal, tədəm si təgri zlam ana tay kwa. ¹⁸ Eslini təgəs ndam asak ga Yezu ni mək təbiyu tay a danğay vu kə eri ge mis dek. ¹⁹ Məlavaf àra ègikia ka tay a ahay ga danğay ni ba ti, *məslər ge Melefit àzləkaba mahay ga danğay na dek, àbaya ndam asak ga Yezu na, mək àhi ana tay : ²⁰ « Dəgum a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, kəhumi pakama ga sifa məweni ni dek ana mis. » ²¹ Nday nakəŋ təgəsikia ma gayan ya àhi ana tay na. Də ge miledə tōru a dalaka ga ahay gəđakani ni vu, tənəkə ka macahi zlam ana mis.

Nday təbu təcəhi zlam ana mis ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tijnja ka mələŋ magray seriya na akaba ndam gayan a. Tara tijnja ti təzalakabu gəđakani ga ndam *Izireyel ga magray seriya. Nahkay təsləroru mis ga moru məhəbiyu ndam asak ga Yezu ya təbiyu tay a danğay vu ni. ²² Nday nakəŋ tōru tijnjə a ahay ga danğay ni va ti tədiviyan ahər ana tay ndo. Nahkay təsləkabiya, təŋgəhad ma gani ana ndam ge seriya ni. ²³ Təhi ana tay ahkado : « Mōru mɪnjəa ti mədi ahər ana mahay ga danğay ni dek məzləkəvani lala, ndam məjəgay mahay ni dek nday jika jika kə mahay ni. Ay ka ya ti mərə məzləkəba mahay na ti mədiviyan ahər ana maslanə ndo. » ²⁴ Bay ga ndam məjəgay ahay gəđakani ge Melefit ni akaba gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tārə ticia ma na nahkay ti təsər ere ye ti tagray ni do. Tədəm ahkado : « Nihi ti mən ga mam àgravu ni mam ? » ²⁵ Nday

təbu təzlapay nahkay ti maslaŋa nahaŋ ɛnjiki tay, əhi ana tay ahkado : « Cɔm day ! Ndam ya ti kəbumiyu tay a danɔay vu ni təbiyu təcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay ɔɔɔakani ge Melefit ni bu. »

²⁶ Bay ga ndam majɔgay ahay ge Melefit ni ərə ɛcia ma na nahkay ti təsləka akaba ndam gayan a ga mɔɔsbiyu ndam asak ni. Tɔru təɔs tay ti ərə nɔɔɔa do, adaba anɔwaz əwərfaŋa tay kə mis na ; təɔm : « Bi mis ni etizligi leli ərə akur. » ²⁷ Tərə təɔsbiya tay a ti təbəhad tay kə meleher ga ndam magray seriya ni, mək ɔɔɔakani ga ndam manɔalabakabu mis akaba Melefit ni əlɔgi ana tay, ²⁸ əhi ana tay ahkado : « Məhia ana kəli a kəcahumi zlam ana mis ərə slimi ga zal nani ba simiteni ti, ay nihi ti lekələm kəcahumia ma na ana ndam Zeruzalem a dek. Nahkay ti kawayum mis təɔm məkad nan ti leli zla do aw ! » ²⁹ Eslini Piyer akaba ndam asak ndahaŋ ni təhəŋgarfaŋ, təɔm : « Ahər əɔm ticiiki ma ana Melefit mətama ya ticiiki ma ana mis na. ³⁰ Melefit ga ata bəŋ ga bəŋ geli ni əhəŋgaraba Yezu e kisim ba, nan ya ti lekələm kəkadum nan ərə *madarfəŋ nan kə təndal ni. ³¹ ərə əhəŋgaraba nan a ti əzoru nan agavəla, əfəkad nan kə ahar ga daf gayan ka məlan ga ɔɔɔakani ni. Melefit əgray ti Yezu nakəŋ miɔi Bay ge mis dek akaba Bay mahəŋay mis dek. Aaway ti ndam Izireyel təmbatkaba majalay ahər gatay a ti məmbərfaŋa zlam magudarani gatay na kə tay azuhva Yezu a. ³² Leli məsəra zlam gani nday nani əgrava edefin a, magray sedi gani tata. *Məsuf Njəlatani agray sedi gani daya, Melefit avia Məsuf gani nana ana ndam ya təɔsiki ma na. »

³³ Ndam magray seriya ni tərə ticia ma ga ndam asak ga Yezu na ti, təzumkia bəruv ka tay a dal-dal, tawayay mabazl tay. ³⁴ Ay ti zal Feriziyen nahaŋ avu e kidin gatay bu slimi gani Gemeliyel, nan bay məsər Wakita ge Melefit. Mis dek təɔs ma gayan. Eslini nan nakəŋ ɛcikaba jik e kidin ga ndam magray seriya ni ba, əɔm təhəliyu ndam asak ni e mite vu day. ³⁵ Tərə təhəliya tay a ti nan nakəŋ əhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam Izireyel, dəɔzlumki ahər lala ka zlam ya ti mara məgrumi ana ndam nday nani ni. ³⁶ Nəɔm nahkay ti adaba əpəsa vi a bal Tewdas əhəraya əɔm nan ga ɔɔɔakani. Nahkay mis əgray din din fad təɔba nan a. Ay tərə təkadə nan a ti ndam gayan ya təɔbay nan ni dek tədeva, pakama gani əndav nahkay. ³⁷ Kələn gayan ka sarta ga macal mis nahəma, Zədas zal Gelili ni əhəraya, əhəla mis a dal-dal təɔba nan a. Nan day tərə təkadə nan a ti ndam ya təɔbay nan ni dek tədeva. ³⁸ Nihi ti nəhi ana kəli nahəma, kidəmi slimi ana ndam nday nani va ba, mbrəŋum tay təsləka. Tigi ti ere ye ti tawayay ni akaba tagray ni təwi ge mis hihirikeni nahəma, emebesvu ka ahər gayan. ³⁹ Ay tigi ti təwi ni təwi ge Melefit nahəma, ekisləmki mebeskabana koksah. Kətəkarum mebeskabana ba, do ni ti bi akəkadumfaŋa ti kə Melefit. »

ərə əhia ana tay a nahkay ti nday nakəŋ təɔskabə pakama gayan na. ⁴⁰ Nahkay təzaliyu ndam asak ni a ahay vu keti, təzleɔ tay mək təlɔgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəcalumi slimi ana Yezu va ba. » Kələn gani təmbrəŋ tay, ti təsləka. ⁴¹ Nahkay ndam asak nakəŋ təsləka ərə məmərana. Təɔm Melefit aviv divi gani ana tay ti təcakay daliya azuhva slimi ga Yezu ti adafaki ti nday təbəlafaŋa kə Melefit a. ⁴² Nahkay kəlavad nday nakəŋ təbu təcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay ɔɔɔakani ge Melefit ni bu akaba a ahay ge mis bu. Təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, təɔm Krist *Bay ɔɔɔakani ya amara ni ti Yezu.

6

Tɔdaba mis adɔskɛla ga majɛnaki ndam asak ga Yezu a

¹ Nahkay ndam madɔbay divi ga Yezu tɔsagakivu. Ka sarta gani nani ti nday ya ti tɔdɛm ma Gres ni ticivu akaba nday ya ti tɔdɛm ma *Hebri ni do. Ndam ya tɔdɛm ma Gres ni tɔdɛm ka ya ti kɛlavɛd tidi zlam ana wɛl madakway ni ti tɛmɛnjɛlɛn ka wɛl madakway gatay do. ²Ndam *asak ga Yezu kru mahar cɛni ni tɛra ticia ma gatay na ti tɛzalakabu ndam madɔbay divi ga Yezu ni dɛk, mɛk tɛhi ana tay ahkado : « Tamal leli ndam asak ni mɛmbrɛnɛ mɛdɛm ma ge Melefɛt a, midi zlam ana mis ti, ɛbɛlay do. ³Nihi nahɛma, bɛza ga mɛnɛ geli ni, dumaba zawal adɔskɛla e kidɛn gekɛli ba. Ahɛr ɛdɛm nday nani ti mis tɔsɛra tay a nday mis sulumani, *Mɛsuf ge Melefɛt ɛniviyu ana tay dal-dal, tɔsɛra majalay ahɛr sulumana. Akɛdumaba tay a nahɛma, amɛvi tɔwi ge midi zlam ana mis ana tay. ⁴Nahkay leli ti ni amazay sarta geli dɛk ga mahɛngalay Melefɛt akaba ga mɛhi ma gayanɛ ana mis. »

⁵ Ndam mɛfɛki ahɛr ka Yezu ni tɛra ticia ma gatay na ti tɛgɛskabɛ. Nahkay tɔdaba Etiyɛn a ; nanɛ ɛfɛkia ahɛr ka Yezu a dal-dal akaba *Mɛsuf Njɛlatani ɛniviyu dal-dal daya. Tɔdaba Filip, Prokwar, Nikanor, Timonɛ, Parmenas akaba Nikolas a. Nikolas ti tiwi nanɛ a Antiyos ; ɛgi zal Zɛde migeni. ⁶Tɔdaba tay a nahɛma, tɛhɛlbiyu tay afa ga ndam asak ni. Ndam asak ni tɛhɛngali Melefɛt ana tay, mɛk tɛbɛki *ahar ka tay ti Melefɛt mɛgri sulum gayanɛ ana tay. ⁷ Ka sarta nani mis kay tɛgɛskabɛ pakama ge Melefɛt ya ɛdɛmki ka Yezu na, nahkay ndam Zerɛzalem ya tɔdɔbay divi ga Yezu ni tɔsagakiva dal-dal. Ndam *manɛgalabakabu mis akaba Melefɛt ni dal-dal tɛgɛskabɛ ga mɛfɛki ahɛr ka Yezu a daya.

Gɛdɛkani ga ndam Zɛde tɛgɛs Etiyɛn

⁸ Etiyɛn ti Melefɛt ɛgria sulum gayanɛ a, ɛvia njɛda dal-dal. Nahkay agray ere ye ti mis tipi day-day ndo ni ɛna njɛda dal-dal, agri ejep ana mis. ⁹ Etiyɛn nanɛ ɛbu agray nahkay ti mis ndahanɛ tɛcɛlɛn ma. Nday gani nani ti ndam ga ahay ga *mahɛngalavɛ Melefɛt ya tɛzalay « Ahay ga ndam ya tɛhɛlaya tay e evidi ba ni. » Nday gani ndam ga kɛsa Sirenɛ akaba ga kɛsa Eleksendri akaba ndam ga had Silisi akaba ga had Azi : tɛbu tagray gejewi akaba Etiyɛn. ¹⁰ Tɛbu tagray gejewi ti Etiyɛn ɛwɛlkia tay ka ma adɛba ɛtama tay ɛna majalay ahɛr sulumani ya *Mɛsuf Njɛlatani ɛvi na. ¹¹ ɛra ɛwɛlkia tay ka ma ti nday nakɛn tɛsakum mis ndahanɛ ti tɛdɛm : « Leli micifɛnɛ nanɛ ɛbu endivi Mɛwiz akaba endivi Melefɛt. » ¹² Nahkay ndam ezir ge Etiyɛn nakɛn tɛbikivu estena ana ndam Zerɛzalem akaba gɛdɛkani gatay akaba ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefɛt ni mɛk tɛdɛgaki ke Etiyɛn nakɛn cip, tɛzoru nanɛ kɛ meleher ga gɛdɛkani ya tagray seriya ni. ¹³ Tɛhɛl ndam ndahanɛ ga masɛkadki malfada daya. Ndam malfada ni tɛdɛm ahkado : « Maslanɛ hini ti nanɛ ɛbu adɛmki ma magɛdavani ka *ahay njɛlatani ge Melefɛt ni akaba ke *Divi gayanɛ ya Mɛwiz ɛbɛki ni, ɛmbrɛnɛ do. ¹⁴ Leli micifɛnɛ ɛdɛm ahkado Yezu zal Nazaret ni ara embedkaba ahay gɛdɛkani ge Melefɛt na, ara ambatkaba Divi ya Mɛwiz ɛdɛfiki ana leli na daya. » ¹⁵ Eslini ndam ya tɛvu manɛhadani a ahay ge seriya ni bu ni dɛk tamɛnjɛlɛn ke Etiyɛn nakɛn ndekwa ndekwa. Tipi ti meleher gayanɛ ni ɛgia akada meleher ga *mɛslɛr ge Melefɛt a.

7

Pakama ge Etiyɛn ya ɛdɛm kɛ meleher ga ndam magrafɛnɛ seriya ni

¹ Eslini gəfakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifinja ma kè Etiyeŋ a, àhi ahkado : « Ma ya ti mis tədəmkuk ni ti jiri ededīŋ aw ? »
² Etiyeŋ nakəŋ àhəŋgarfaŋ, àdəm : « Ata baba akaba bəza ga mmawa goro ni, bumu slimi day. Melefit naŋ ya ti leli dek məbu mazləbay ni àŋgazlivu ana bəŋ ga bəŋ geli Abraham. Àŋgazlivu ti ka ya ti naŋ ka haď Mezopotami, òru ànjəhad ka haď Harəŋ faŋ ndo ni. ³ Àhi : “Mbərbu haď gayak akaba ndam gayak, ru ka haď ya ti anəďafukki ni.” * ⁴ Nahkay Abraham nakəŋ əsləka ka haď ga ndam Selde a, òru ànjəhad ka haď Harəŋ. Bəŋ ga Abraham àmət eslini. Bəŋani àra àməta ti Melefit àhi ana Abraham məsləka a Harəŋ a, m̀ara m̀anjəhad ka haď hini ya lekələm kəkumki ni. ⁵ Abraham àra ènjia ka haď hina ti Melefit àsi haď ndo. Ku məlan gəzit ga micikiani tekeďi àsi ndo. Ku nahkay nəŋgu ni, àhi : “Anəvuk haď ni dek, kəməta day haď ni emigi ga bəza huď gayak.” † Ay ka ya ti Melefit àhi ma nani ana Abraham ni ti, Abraham èwi wur faŋ ndo. ⁶ Pakama ge Melefit ya àhi ni naŋ hi, àhi : “Bəza huď gayak atoru tanjəhad ka haď ge mis ndahaŋ ; etinjəa eslina ti etigi evidi, atəgri daliya ana tay vi diŋ diŋ faď. ⁷ Ay ti anatraď ndam ya ti bəza huď gayak atəgri evidi ana tay ni. Kələŋ gani bəza huď gayak ni atasləka ka haď nana, mək atazləbay nu ka məlan hini.” ‡ ⁸ Melefit àra àhia pakama na ana Abraham a nahkay nahəma, àwəlkabu pakama gayan akaba ga Abraham àna *mekeley kəďi. Abraham àra èwia Izak a, wur ni àgra vad a azlalahkər nahəma èkeli kəďi. Nahkay day Izak àra èweya Zekəp a ti èkeli kəďi. Zekəp day àra èweya ata bəŋ ga jiba geli kru mahar cəeni na ti èkeli kəďi ana tay.

⁹ « Kələŋ gani ata bəŋ ga jiba geli ni tàgrafəŋa solu kà wur ga məŋ gatay Zəzef a. Nahkay təsəkumioru naŋ ana ndam ndahaŋ, mək ndam nday nani tòru àna naŋ ka haď Ezip. Ay ti Melefit naŋ àbu akaba naŋ ; ¹⁰ àzaba naŋ a huď ga daliya gayan ya àgray ni ba dek. Melefit àvia majalay ahər sulumana daya, nahkay ti ègia awələwa ga *Faroŋ bay ge Ezip na. Nahkay bay Faroŋ nakəŋ àfiyu naŋ bay məgur haď gayan ni dek akaba huď ahay gayan ni dek. ¹¹ Eslini ləwir àdaya ka haď Ezip a dek akaba ka haď Kanaŋ a. Ləwir àra àdaya nahkay ti, mis tàgra daliya dal-dal ; ata bəŋ ga jiba geli ya ka haď Kanaŋ ni tənğət zlam məzumani va do. ¹² Zekəp àra ècia *alkama àbu ka haď Ezip nahəma, əsləroru bəza gayan ata bəŋ ga bəŋ geli ga məsəkumbiyu alkama. ¹³ Ka ya ti əsləroru tay ye cə nahəma, Zəzef àďəfi vu gayan ana bəza ga məŋani ni. Nahkay Faroŋ àra əsəra jiba ge Zəzef a. ¹⁴ Eslini Zəzef əsləroru mis ti təzibiyu bəŋani Zekəp akaba ndam gayan a. Nday dekeni kru kru adəskəla mahar zlam. ¹⁵ Nahkay Zekəp nakəŋ òru ka haď Ezip mək àmət eslini. Ata bəŋ ga jiba geli day təmət eslini. ¹⁶ Tàra təməta ti təhəbiyu kisim gatay e Sihem mək təbiyu e mindiviŋ ga Abraham ni vu. Mindiviŋ nani ti Abraham əsəkumfəŋa kà bəza ga Hamor e Sihem àna gru a.

¹⁷ « Yaw sarta ya Melefit agray ere ye ti àhi ana Abraham amagray ni enjia wudak nahəma, ndam *Izireyel ni təsagakiva, tiğia nday kay ka haď Ezip a. ¹⁸ Ka sarta gani nani ti təfiya bay nahaŋ ka haď Ezip a. Bay nani ti əsər Zəzef ndo. § ¹⁹ Nahkay naŋ nakəŋ àgosay ata bəŋ ga bəŋ geli, àgria daliya ana tay a, àhi ana tay si tàboru bəza gatay ya ka ahar ni təmət. ²⁰ Ka sarta gani nani tiweya Məwiz a, naŋ ti Melefit àwaya naŋ a dal-dal. Ànjəhad kiyi mahkər a

* 7:3 Mənjəkiani 12.1. † 7:5 Mənjəkiani 17.8 ; 48.4. ‡ 7:7 Mənjay Mənjəkiani 15.13-14 ; Mahərana 3.12. § 7:18 Mənjay Mahərana 1.8.

magam afa ga ata bəŋani. ²¹ Kələŋ gani tizligoru naŋ. Tàra tizligoya naŋ a ti wur dahalay wur ga Faron bay ga haď Ezip àdi ahàr mək àzay naŋ, àgal naŋ akada wur ga huď gayan. ²² Nahkay ti tàcahi məsər zlam ga ndam Ezip ni dek. Pakama gayan ya adəm ni dek mis təgəskabu, təwi gayan ya agray ni day àbəlafəŋ kə mis.

²³ « Àra àgra vi a kru kru fad nahəma, àdəm : “Nakoru nəmənjiyu bəza ga mmawa goro ndam Izireyel kwa.” ²⁴ Àra ènjia ti èpi zal Ezip nahan agri daliya àna zal Izireyel. Eslini naŋ nakəŋ èmbikivu ka maslaŋa ya ti təgri daliya ni mək àkad zal Ezip ni ka duwa gani. ²⁵ Àgray nahkay ti awayay ti adəfiki ana bəza ga mənani ni ti təsər Melefit amahəŋgay tay ti àna naŋ, ay ti nday gani təsəriki ndo. ²⁶ Hajəŋ gani nahəma, Məwiz nakəŋ àdi ahàr ana ndam Izireyel ndahan cə, tàbu takadvu ; naŋ nakəŋ awayay aŋgalabakabu tay. Àhi ana tay : “Ndam goro ni, lekələm kà mən gekəli ti, kihirumvu ti kamam ?” ²⁷ Ay naŋ ya ti agri daliya ana naŋ nahan ni àhi ana Məwiz ahkado : “Way àfiyu kur bay magrafəŋa seriya kə leli a way ?” ²⁸ Kawayay kəkad nu akada ya kəkad zal Ezip nahan eweni ni aw ?” * ²⁹ Məwiz àra ècia ma nana nahəma, àcuhway ka haď Ezip, òru ka haď Madiyan, ànjəhad eslini. Naŋ àbu eslini, àra àda wal a ti, èwifinja bəza zawalana cə.

³⁰ « Àra àgra vi kru kru fad ka ahàr gana nahəma, òru a huď gili vu kà həma *Sinayi. Eslini ti *məslər ge Melefit aŋgazlivu a huď ga aku ya agəs mənəghaf ni bu. † ³¹ Məwiz nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a, nahkay awayay ahədakfəŋoru ti mipi lala. Naŋ àbu ahədakfəŋoru ti èci dənəgu ga Bay geli, ahi ahkado ³² “Nu ti Melefit ga ata buk Abraham, Izak akaba Zekəp.” ‡ Məwiz àra ècia ma na ti aŋəwaz àwəra naŋ a dal-dal, àgəgəra, mamənjaləŋani nakəŋ tekeďi èsliki ndo həya. ³³ Eslini Bay geli àhi ma keti, àhi ahkado : “Hələba kimaka gayak a asak ba, adaba mələŋ ya kicikvù ni ti mələŋ *njələtani. ³⁴ Nipia lala ahəmamam təgri daliya ana ndam goro ka haď Ezip na, nicia tuway gatay a : nahkay nàra ti ga mahəŋgaya tay a. Nihi nak ti ru, nəsləroru kur ka haď Ezip.” §

³⁵ « Məwiz ti naŋ ya ti ndam Izireyel tàwayay naŋ ndo, təhi ahkado : “Way àfiyu kur bay magrafəŋa seriya kə leli a way ?” * ni. Ay naŋ ti Melefit àslərrikaboru naŋ ana tay ti mīgi bay gatay, mīgi bay məhələba tay e evidi ba daya. Melefit àslərrikaboru Məwiz ana tay nahkay ti, àhi ma gani ti məslər ge Melefit ya aŋgazlivu a huď ga mənəghaf ni bu ni. ³⁶ Bay ya ti àhələba ndam Izireyel ka haď Ezip a ni ti nani Məwiz. Àhələba tay a ti àna magray zlam magray ejep ya mis tipi day-day ndo ni kay : àgray ka haď Ezip, kà Dəluv Ndizeni, akaba ka ya ti nday a huď gili bu vi kru kru fadani ni. ³⁷ Bay ya ti àhi ana ndam Izireyel : “Melefit aməslərribiyu wur ga mən gekəli nahan ana kəli ga mahəŋgaray pakama ge Melefit akada goro ni” † ti Məwiz gani. ³⁸ Ka ya ti ndam Izireyel tàcakalavu a huď gili bu ni ti, bay ya ti èci ma ga məslər ge Melefit kà həma Sinayi mək àhəŋgri ana ata bəŋ geli ni ti Məwiz gani. Bay ya ti Melefit àhi pakama ya avi sifa ana mis ga məhəŋgriani ana leli ni ti naŋ gani. ³⁹ Ay ti ata bəŋ geli ni ticiiki ma ndo, tàwayay maďəbay naŋ ndo. A majalay ahàr gatay bu ni ti tàwaya mangona e Ezip a. ⁴⁰ Təhi ana *Aron ahkado : “Griaya melefit ndahan ana leli ga mədi kama ana leli a, adaba

* 7:28 Mahərana 2.14. † 7:30 Mənjay Mahərana 3.2. ‡ 7:32 Mahərana 3.6. § 7:34 Mahərana 3.5, 7, 8, 10. * 7:35 Mahərana 2.14. † 7:37 Mimbiki 18.15.

Mawiz nan̄ ya àhəlababiya leli ka haď Ezip a ni ti, məsər ere ye ti àgrakivu ni do.” † 41 Nahkay nday nakəŋ təvədaya wur sla mək tislɨŋi zlam ana wur sla ni, ègia pəra gatay a. Təgri wuməri àna məmərani ana zlam ya nday ndayani təvədaya àna ahar gatay a ni. 42 Təgra nahkay ti Melefit day àmbrəŋ tay ti təgri pəra ana zlam ya ti a huď melefit bu ni. Ma gani hini àbu məbəkiani a wakita ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit bu nahkay hi :
 “Ndam Izireyel, ka ya ti lekulum kəbum a huď gili bu vi kru kru faď ni ti, kislɨŋami zlam akaba kəgrumi sədaga ti, ana nu aw ?

43 Aha, ana nu do ! Ahay miviceni ya kəsawadum àna nan̄ ni ti ahay ga Molok, § do ni ti goro do.

Kəsawaduma àna pəra gekuli Refeŋ * ya təzavu ata boŋgur na daya. Pəra nday nani ti kəgrumaya ga məhəŋgrioru ahər ana haď ana tay a.

Gekuli ya kəgrum nahkay ni ti anagaroru kuli drɨŋ kama ga Babilon.” †

44 « Ka ya ti ata bəŋ ga bəŋ geli təbu a huď gili bu ni ti təsawada àna zlam ge mivicey ahay ge Melefit àna nan̄ a. Mazavu ga ahay gani nani ti Melefit àdəfikia ana Mawiz a mək àhi māgraya akada gayan̄ ya èpi na. 45 Ahay gani nani ti ata bəŋ ga bəŋ geli təmbribu ana bəza gatay ; bəza gatay ni day təra àna nan̄ ka haď hina, Zezəwi àdi kama ana tay. Təra tɨŋja ti Melefit àgariaba ndam ga haď hina ana tay a, mək nday nakəŋ tən̄jəhad. Nahkay nday təbu àna ahay ge Melefit *miviceni ni duk àbivoru ana sarta ge Devit. 46 Devit ti Melefit àwaya nan̄ a dal-dal, nahkay èhindifɨŋa divi kə Melefit ga maslamali məlan̄ *n̄jalatani ana bəza huď ge Zekup a. 47 Ay maslan̄ja ya ti àra àləm ahay ge Melefit ni ti Salomon. 48 Ku tamal àləma nahkay nəŋgu ni, Bay Melefit agavəla drɨŋ, ànjəhadvə a ahay ya mis tələmi ni bu do. Nahkay zla nahəma maslan̄ja nahan̄ àbu, àhəŋgaray pakama ge Melefit, àdəm :

49 “Bay Melefit àdəm : Məlan̄ man̄jəhad goro ti huď melefit, məlan̄ məbəkia asak goro ti ni haď. Ahay weley lekulum kislumki mələmuana ana nu a ni weley ? Məlan̄ goro ya ananjəhad, nəpəsaba ni ti weley ?

50 Bay ya àgraya zlam nana dek ni ti nu nuani àna ahar goro do aw ?” † »

51 Etiyeŋ àhi ana tay keti : « Lekulum ti kicəm slimi do ededɨŋ ! Lekulum ti məbərɨv gekuli magədavani, slimi gekuli məzləkvan̄i ; lekulum akada ndam ya təkeli kudi ana tay ndo ni ! Lekulum akada ga ata bəŋ ga bəŋ gekuli ni, kekileŋa kəgəsunkabu pakama ga *Məsuf N̄jalatani ni do ! 52 Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti ata bəŋ ga bəŋ gekuli təgri daliya ndo ni ti weley ? Nday gani təbazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tədam Bay ge Jiri amara ni. Bay ge Jiri nakəŋ àra èŋja ti kəsəkumoya nan̄ a mək kəkaduma nan̄ a. 53 Lekulum ti məslər ge Melefit tədəfikia *Divi ge Melefit na ana kuli a, ay ti kəbumi slimi ana Divi gani do. »

Takad Etiyeŋ àna mizligi nan̄ àna akur

54 Ndam magray seriya ni təra ticia ma ge Etiyeŋ na ti təzumki bərɨv dal-dal, təhəpəd ahar tasl tasl. 55 Ay Etiyeŋ ti *Məsuf N̄jalatani èsliva a vu va dal-dal, àmən̄joru e melefit vu, èpi məlan̄ masladani ge Melefit akaba Yezu nan̄ jika kà ahar ga daď ge Melefit. 56 Àra èpia ti àdəm ahkado : « Cəm day, nəbu

† 7:40 Mahərana 32.1, 23. § 7:43 Molok ti melefit ga ndam Kanan̄ ya ndam Izireyel təhəŋgrioru ahər a haď ahaslani ni. * 7:43 Refeŋ ti melefit ga ndam Siri ya ndam Izireyel təhəŋgrioru ahər a haď ahaslani ni. † 7:43 Amos 5.25-27. † 7:50 Izayi 66.1-2.

nipi huɗ melefɪt mæzləkɔvabana, nipi *Wur ge Mis naŋ jika kà ahar ga ɗaf ge Melefɪt daya. » ⁵⁷ Ge Etiyeŋ ya naŋ àbu azlapay nahkay ni ti nday nakəŋ tɔzlah kay kay, tɔbɔviyu ahar e slimɪ vu der der, mək nday ɗək tɔɗɔgaki ka ahar bɔlan, ⁵⁸ tɔgəs naŋ, tɔzaba naŋ a kəsə ba cak. Tàra tɔsləkafəŋa àna naŋ kà kəsə na nahkay ti tawayay tizligi naŋ àna akur ga makad naŋ. Ndam sedɪ ya tici pakama gayan ni tɔhəlkaba mɔgudi gatay na, tɔbɔhadfəŋ kà wur dagwa nahar slimɪ gani Sol ti mɔjɔgaki. Mək tizligi Etiyeŋ nakəŋ. ⁵⁹ Ka ya ti tizligi Etiyeŋ ni ti Etiyeŋ àhəŋgalay Yezu, àɗəm : « Bay goro Yezu, za sifa goro a. » ⁶⁰ Kələŋ gani àbɔhad mirdim grik, àzlah kay kay, àɗəm : « Bay goro, kəwəl tay àna seriya àki ka zlam magudarani hini ya tɔgru ni ba. » Àra àɗəma ma na nahkay ti àmɔt huya.

8

¹ Tàkad Etiyeŋ ti, Sol àwaya daya.

Tɔgri daliya ana ndam mɔfəki ahàr ka Yezu

Ka fat gani nani ti tənɔki ka mɔgri daliya dal-dal ana ndam mɔfəki ahàr ka Yezu ya a Zeruzalem ni huya. Ndam mɔfəki ahàr ka Yezu ni ɗək tɔɗevu tɔru a kasa ciɓ-ciɓeni vu ka had *Zude akaba ka had Samari. Nday ya tɔsləka ndo ni ti si ndam *asak ga Yezu cilin. ² Ndam ndahaŋ ya ti tɔhəŋgriuru ahàr a had ana Melefɪt ni tili Etiyeŋ, tɪtɔwi naŋ dal-dal. ³ Sol ti àgria daliya dal-dal ana ndam mɔfəki ahàr ka Yezu a ; àsawaday kà mahay kà mahay, àgəs zawal akaba wál, àbiyu tay a ɗaŋgay vu. ⁴ Nday ya ti tɔɗevu ni tɔɗamoru *Ma Mɔweni Sulumani kà kəsə kà kəsə.

Tɔwɪ ge Filip ya àgray a Samari ni

⁵ Ka sarta gani nani Filip ɔru a kəsə gəɗakani vu ka had Samari, àhioru ma ge *Krist ana mis ye eslini ni. ⁶ Nday nani ɗək ma gatay bɔlan, tɔbi slimɪ lala ana ma ge Filip ya àhi ana tay ni, adaba ticia pakama gayan a, tɪpia zlam ya ti àgray, mis tɪpi ɗay-ɗay ndo na daya. ⁷ Àna zlam nday nani ya àgray ni ti seteni tɔsləkiaba ana mis a dal-dal, tɔzlah kay kay. Ndam ɗəra akaba ndam jɔgwer tɪgia sənduɓ-sənduɓana daya. ⁸ Eslini ndam ga kəsə nani təmərva dal-dal.

⁹ Maslaŋa nahar àbu a kəsə nani bu, slimɪ gayan Simu, naŋ zal maharam, agri ejep ana ndam ga had *Samari ɗək. Àzay ahàr gayan awayay mis ɗək tɔɗəm naŋ gəɗakani. ¹⁰ Mis ni ɗək, ku bəza, ku mis gəɗakani ticiiki ma. Tɔɗəm : « Maslaŋa hini ti nɔɗa ge Melefɪt àfəŋ. Nɔɗa gani nani ti tɔɗəm “Gəɗakani.” » ¹¹ Mis ni ticiiki ma dal-dal, adaba àpəsə naŋ àbu agri ejep ana tay àna maharam gayan ni. ¹² Ay ka ya ti Filip àhia *Ma Mɔweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefɪt akaba ka Yezu Krist ana tay a nahəma, zawal akaba wál ni tɔgəskabá ma ge Filip na, mək *təbaray tay. ¹³ Simu nakəŋ tekeɗi àgəskabá ma gana, tɔbara naŋ a. Kələŋ gani ànɔhad akaba Filip. Eslini Filip naŋ àbu agray zlam gəɗakani gəɗakani ya mis tɪpi ɗay-ɗay ndo ni. Simu nakəŋ àra epia ti àgria ejep a dal-dal.

¹⁴ Ndam asak ga Yezu ya a Zeruzalem ni tàra ticia ndam *Samari tɔgəskabá ma ge Melefɪt a ti, tɔsləribiyu ata Piyer nday ata Zeŋ ana ndam Samari ni. ¹⁵ Ata Piyer nday ata Zeŋ tàra tɪnjia ti tɔhəŋgalay Melefɪt ti mɔvi *Məsuf Njəlatani ana ndam Samari ya tɔgəskabá pakama ge Melefɪt a ni. ¹⁶ Təgray nahkay ti adaba ku mis bɔlan e kidin gatay bu Məsuf Njəlatani àhərkiaya àhuriviyu faŋ ndo. *Təbaray tay ti àna slimɪ ga Bay geli Yezu cilin. ¹⁷ Nahkay

ata Piyer nday ata Zeŋ tǎbǎki *ahar ka tay, mǎk Mǎsuf Njǎlatani àhuriviyu ana tay.

¹⁸ Simu nakǎŋ àra èpia Mǎsuf Njǎlatani àhuriviyu ana ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu ka ya ti ndam asak ga Yezu tǎbǎki ahar ka tay ni ti, awayay avi sinŋu ana ata Piyer nday ata Zeŋ. ¹⁹ Àhi ana tay ahkado : « Vumu njǎda ti ka ya ti nǎbǎki *ahar ke mis ni ti Mǎsuf Njǎlatani mǎhuriviyu ana tay. » ²⁰ Ay ti Piyer àhi ahkado : « Ahàr àdǎm sinŋu gayak ni mǎjijia, nak nakani day kǎjijia, adàba kǎhi ana ahàr ere ye ti Melefit avi ana mis ni ti mis asǎkum tata. ²¹ Nak kǎkibu ke tǎwi geli ya magray ni bi, ma gayak àkibu bi, adàba majalay ahàr gayak magǎdavani kǎ eri ge Melefit. ²² Mbatkaba majalay ahàr gayak magǎdavani na, hǎŋgalay Bay geli. Nahkay ti bi Melefit amǎmbǎrfuka zlam ya kǎgudar a majalay ahàr gayak bu na. ²³ Nǎsǎra nihi ti mǎbǎruv gayak magǎdavani kǎ eri ge Melefit, nahkay kigia evidi ga zlam magudarana. » ²⁴ Eslini Simu nakǎŋ àhǎŋgrifǎŋ, àhi ana tay ahkado : « Lekulǎm lekulǎmeni hǎŋgalumu Bay geli ti ere ye ti kǎhumu ni àgrakuvu ba simiteni ti ! »

²⁵ Ata Piyer ata Zeŋ tǎra tǎgrakia sedi ka Yezu a akaba tǎhia pakama ga Bay geli ana mis a nahǎma, tǎŋgoru a Zerǎzalem. Ka ya ti nday tǎbu takoru e divi bu ni ti tǎhia Ma Mǎweni Sulumana ana mis a kǎsa ndahanŋ ba kay ka had *Samari a.

Ata Filip nday ata zal Etiyǎpi nahanŋ

²⁶ Maslǎr ga Bay geli àŋgazlivu ana Filip, àhi ahkado : « Ru gwar ka Mboku, ke divi ya ti aslǎkabiya a Zerǎzalem a, andoru ahàr a Gaza, mis tǎki tǎsawadaki bi ni. » ²⁷⁻²⁸ Filip nakǎŋ ècik, àslǎka hǎya. Naŋ ka ahàr divi nahǎma, èpi zal nahanŋ manjǎhadani digusa e seret bu, ejenŋey wakita ge Izayi bay mahǎŋgaray *pakama ge Melefit ni. Naŋ gani òru a Zerǎzalem ga mazlǎbay Melefit, nihi naŋ àbu aslǎkabiya ara a magam a. Zal nani ti zal Etiyǎpi, naŋ madaslani, naŋ mis gǎdǎkani agri tǎwi ana Kandas bay walani ge Etiyǎpi : naŋ gǎdǎkani ga ndam manŋah elimeni ga bay ni. ²⁹ *Mǎsuf Njǎlatani àhi ana Filip ahkado : « Ru kahǎdǎkfǎŋiyu ke seret ni lala. » ³⁰ Eslini Filip nakǎŋ àcuhworu. Òru ènjǎa nahǎma, èci zal Etiyǎpi ni naŋ àbu ejenŋey wakita ge Izayi bay mahǎŋgaray pakama ge Melefit ni. Àhi ahkado : « Ere ye ti kejenŋey ni ti nak kǎbu kiciaba ma gana waw ? » ³¹ Naŋ nakǎŋ àhǎŋgrifǎŋ, àhi ahkado : « Tamal maslanŋa àdǎfuaba ndo ni ti nǎciaba ahǎmamam ? » Mǎk àhi : « Cǎlkuvaya ga manjǎhadfu kǎ gǎvay a. » ³² Ka mǎlanŋ ya ejenŋey ni Izayi àdǎm nahkay hi :

« Naŋ ti àhǎlkaba ma ndo, akada ga tǎmbak ya tǎzoru ka mǎlanŋ misliŋ zlam ni, akada ga wur tǎmbak ya tekellia enŋǎc a ti ètǎwi do ni.

³³ Naŋ gani tǎhǎŋgoraya naŋ a had a, tǎgri seriya ge jiri ndo simiteni. Way amacali slimu mba way ?

Adaba tǎkadǎ naŋ a, naŋ àbi ka had va bi ni. * »

³⁴ Gǎdǎkani nakǎŋ àhi ana Filip ahkado : « Nahǎŋgalay kur kam-kam, hu : bay mahǎŋgaray pakama ge Melefit azlapaki ahalay ti ka way nani way ? Azlapaki ti àki ka naŋ nanjani tǎk, ka maslanŋa nahanŋ aw ? » ³⁵ Eslini Filip àhi ma, àdǎfiaba *Ma Mǎweni Sulumani àki ka Yezu a, ànjiki ka pakama ya naŋ àbu ejenŋey ni. ³⁶ Nday tǎbu takoru nahkay ti tǎdi ahàr ana yam gwengǎr a. Eslini naŋ gǎdǎkani nakǎŋ àhi ana Filip ahkado : « Yam nihi. Mam acafǎna nu

* 8:33 Izayi 53.7-8.

ga *məbaray nu a mam ? » [³⁷ Filip àhi ahkado : « Tamal kəfəkia ahàr gayak dək ka Yezu a ti tabaray kur tata. » Nanə nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəfəkia ahàr ka Yezu *Krist a, nanə Wur ge Melefit. »] ³⁸ Àhi ana bay ya agaray seret ni mícika. Àra ècika àna seret na ti ata Filip nday ata nanə gəđakani nakəŋ tàhəraya tàhuriyu a yam ni vu, mək Filip àbaray nanə. ³⁹ Tàra tàhəraya a yam ni ba nahəma, Məsuf ga Bay geli àzafəŋa Filip a. Nahkay nanə gəđakani ni èpi nanə va do, àsləka zlam gayanə àna məmərana. ⁴⁰ Filip àsərki ti nanə a Azot. Àru a Sezare ; nanə àbu akoru ti àhioru Ma Məweni Sulumani ni ana mis kà kəsa kà kəsa dək duk a Sezare.

9

Sol ambatkaba majalay ahàr a, afəki ahàr ka Yezu (Tŭwi 22.6-16 ; 26.12-18)

¹ Ka sarta gani nani nahəma, Sol nanə àbu awayay agri daliya ana ndam madəbay divi ga Bay geli, awayay abazl tay. Nahkay òru afa ga gəđakani ga ndam *manəgalabakabu mis akaba Melefit ni, ² èhindifiŋa wakita ga medekiani ka gəđakani ga ahay gərgərani a Damas ya tahəŋgalavù Melefit ni. Wakita nday nani ti təvia divi ga məgəs ndam madəbay divi ga Bay geli a. Ku adi ahàr ana zawal ahkay do ni ana wál, ba agəs tay, awəl tay, ahəlbuyu tay a Zerəzalem. ³ Nanə nakəŋ àra àŋgəta wakita nday nana ti àdavu e divi vu.

Nanə àbu enjiyu a Damas wudak nahəma, eslini masladani àsləkabiya e melefit ba, àhərkiaya huya, àsladay məlanə gayanə nani. ⁴ Eslini nanə nakəŋ àdəd a ga had pəda mək èci dəŋgu ga maslaŋa nahəŋ àzalay nanə, àhi : « Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ? » ⁵ Nanə nakəŋ àhi : « Nak way, Bay goro ? » Mək àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu Yezu, nu ya kəgru daliya ni. ⁶ Ay ti cicikaba, huriyu a kəsa vu. Ekinjua eslina ti atəhuk ere ye ti ahàr àdəm kəgray kwa ni. » ⁷ Ndam ya tarakaboru akaba nanə ni ticik, ma tekedí tisliki mədəmmani koksah. Tici dəŋgu cilinə, ay ti tìpi maslaŋa gani do. ⁸ Sol nakəŋ ècikaba, àhəlkaba eri a, ay ti èpi divi do. Ndam ya tarakaboru akaba nanə ni tədəfəŋa ahar a, təzoru nanə a Damas. ⁹ Eslini àgray vad mahkər, divi day èpi ndo, zlam day àzum ndo, yam day èsi ndo.

¹⁰ A Damas eslini ti zal nahəŋ àbu slimi gani Ananiyas, nanə bay madəbay divi ga Yezu. Eslini Bay geli àzalay nanə e kisim mizidəni bu : « Ananiyas ! » Ananiyas nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Awi ! Nu hi, Bay goro ni. » ¹¹ Bay geli àhi ahkado : « Ru weceweci ke divi ya təzalay divi Ndəlaəbani ni, ru afa ga Zədas. Kinjua ti kìhindi zal Tars ya təzalay nanə Sol ni. Nihi ti nanə àbiyu ahəŋgalay Melefit. ¹² Maslaŋa gani nani ti nədəfikia maslaŋa nahəŋ a, slimi gani Ananiyas, ara afa gana mək abəki *ahar ti mìpi divi akada ya ahaslani ni. » ¹³ Ananiyas àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro ni, nìcia mis kay təbu təzlapaki àki ka maslaŋa nani akaba ka zlam gayanə magədavani ya àgri ana ndam gayak *nəjəlatani ya təbu a Zerəzalem na. ¹⁴ Àra ahalay a ti gəđakani ga ndam *manəgalabakabu mis akaba Melefit ni təvibiya divi ga məgəs ndam ya ti tazləbay kur na dək. » ¹⁵ Ay ti Bay geli Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak ru, adaba nəzaba maslaŋa gana nana, ti məgru təwi : məhioru slimi goro ana mis ga had ndahəŋ akaba bəbay gatayani ni, məhioru ana ndam *Izireyel daya. ¹⁶ Amacakay daliya kay azuhva slimi goro ; nu nuani anədəfiki daliya ya ara agray ni dək. »

¹⁷ Nahkay Ananiyas nakəŋ òru. Òru ènjɔa ti àhuriyu a ahay ni vu, àbəkɪ ahar ka Sol nakəŋ mək àhi ahkado : « Sol wur ga mmawa, Bay geli Yezu, nan̄ ya àngazlukvu ka ahàr divi ka sarta ya kara ni, àslərbiyu nu. Awayay ti kipi divi akada ya ahaslani ni, awayay ti *Məsuf Njəlatani mɪsləkvu a vu vu daya. »
¹⁸ Nan̄ àbu azlapi nahkay ti zlam ndahan̄ akada aləŋ ge kilif təsləkikia ke eri ana Sol nakəŋ a. Eslini èpi divi akada ya ahaslani ni keti. Nahkay ècikaba, mək *təbaray nan̄ àna *slimi ga Yezu. ¹⁹ Kələŋ gani àzum zlam, mək njəda gayan̄ àŋgiva.

Sol àhi ma ga Yezu ana mis

Sol ànjəhadɪyu vad 6al a Damas afa ga ndam ya tadəbay divi ga Yezu ni.
²⁰ Ka ya ti nan̄ àbu eslini ni ti ànjəkɪ ke tɔwɪ hɔya, àhuriya a ahay gərgərani ga ndam *Zude ya *tahəŋgalavù Melefit ni va, àhi ana mis Yezu ti nan̄ Wur ge Melefit. ²¹ Ma gayan̄ ya àdəm ni àgria ejep ana mis ya təbi slimi na dək. Tədəm ahkado : « Nan̄ hini ti nan̄ ya ti àgri daliya dal-dal ana ndam ya tazləbay Yezu a Zeruzalem ni do aw ? Mara gayan̄ ahalay a Damas a ti ga mægəs ndam ya tazləbay Yezu ni akaba ga məhəloru tay afa ga gadəkani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni do aw ? » ²² Ay ti njəda ga Sol àsagakivoru, àhi ana ndam Zude ya a Damas ni Yezu ti nan̄ *Krist *Bay gadəkani ya amara ni. Eslini nday nakəŋ təsər ere ye ti t̄əhəŋgrifəŋ ni do.

²³ Àra àgra vad a 6al ti ndam Zude nakəŋ tàgray sawari gatay, tədəm si tijin nan̄ kwa. ²⁴ Nahkay nday nakəŋ təjəgay nan̄ məlafat akaba məlavad kà magudu ka kəsa ni dək, tawayay makad nan̄. Ay ti Sol ècia sawari gatay ya t̄əgraki na. ²⁵ Ga məlavad nahəma, ndam madəbay nan̄ ni təzoru nan̄ ka ahàr ga gudu ya evelin̄ kasa ni. Tòru tin̄jua ti təfiyu nan̄ a alon̄ju vu mək tafaya nan̄ àna ezewed gwar ka dala. Nahkay àsləka, òru a Zeruzalem.

Ere ye ti agrakivu ka Sol a Zeruzalem ni

²⁶ Òru ènjɔa a Zeruzalem a ti awayay ahurkiviyu ka ndam madəbay divi ga Yezu ni, ay ti nday dək tàgrafəŋa aŋgwaz a, təhi ana ahàr nan̄ bay madəbay divi ga Yezu ededɪŋ do. ²⁷ Eslini Barnabas àzoru nan̄ afa ga ndam *asak ga Yezu ni. Tòru tin̄jua ti Barnabas nakəŋ àŋgəhadɪ ana tay ahəmamam Sol èpi Bay geli ka ahàr divi ka ya ti òru a Damas ni, ahəmamam Bay geli àhi ma ni daya. Àŋgəhadɪ ana tay keti ahəmamam Sol àhi ma ana mis vay-vay àna *slimi ga Yezu a Damas ni. ²⁸ Kwa ka sarta gani nani Sol nakəŋ nan̄ àbu akaba tay, asawadəy akaba tay a Zeruzalem, àhi ma ge Melefit ana mis vay-vay àna slimi ga Bay geli. ²⁹ Àhi ma gani ana ndam *Zude ya tədəm ma Gres ni daya, təbu tagravu gejewi akaba tay. Nahkay ti nday nani tadəbay divi ge mijin̄ nan̄. ³⁰ Ndam ya təfəkɪ ahàr ka Yezu ni t̄ara ticia ma na ti təzoru nan̄ a Sezare ga moroni a Tars, mək təsləroru nan̄ eslini.

Piyer ahəŋgaraba Ene a

³¹ Ka sarta gani nani ndam məfəkɪ ahàr ka Yezu ya ka had *Zude, ka had *Gelili akaba ka had *Samarini ni dək ti mis təbi t̄əgri daliya ana tay va bi. Njəda gatay asagakivu, təbu tadəboru divi ga Bay geli lala. Nahkay mis ndahan̄ təbu təhurkiviyu ka tay àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ³² Piyer àsawadoru ka had nday nani dək. Ka ya ti nan̄ àbu asawadoru nahəma, òru e Lide afa ga ndam njəlatani ga Yezu ni. ³³ Òru ènjɔa eslina ti àdi ahàr ana zal d̄əra nahan̄ slimi gani Ene, nan̄ mandəhadani ka slalah, vi azlalahkər ècik koksah. ³⁴ Piyer nakəŋ àzalay nan̄, àhi : « Ene, Yezu *Krist ahəŋgaraba kur a ;

cikaba, slamalakabu slalah gayak ni. » Eslini nan nakəŋ ècikaba cəkwaď huya. ³⁵ Ndam ya e Lide ni dek akaba nday ya ka sagdala Saron ni dek tipi nan a ti, tàmbatkaba majalay ahàr gatay a táfəki ahàr ka Bay geli Yezu.

Tabita àməta, mək Piyer àhəŋgaraba nan e kisim ba

³⁶ Wal nahan àbu e Zəpe, adəbay divi ga Yezu, slimi gani Tabita, àna ma Gres ti « Dorkas, » awayay adəmvaba « miyek. » Wal nani ti agray tawi sulumani dal-dal, ajənaki ndam talaga dal-dal daya. ³⁷ Ka ya ti Piyer e Lide nahəma, wal ni arməwər àra àgəsa, mək àməta àna nan a. Àra àməta ti tàbaray nan mək təfiyu nan a ahay vu ka ahàr ga ahay nahan. ³⁸ Zəpe ti driŋ driŋ akaba Lide do, nahkay ndam madəbay divi ga Yezu ya e Zəpe ni tàra ticia Piyer nan àbu e Lide nahəma, təslərkiuru mis cə, təhi ana tay : « Dəgum kəhumi ahkado kamkam màra afa geli a, àpəsbiyu ba. » ³⁹ Tàra təhəŋgria ma na ana Piyer a nahkay ti Piyer nakəŋ adəbabiyu tay huya. Tàra tinjia ti təziyu Piyer a ahay ya ka ahàr ga ahay nahan ni vu. Eslini wál madakway dek tàrafəŋa kà gəvay ge Piyer a titəwi, tədəfiki endəwi akaba azana ga Dorkas ya àlami ana tay ka sarta ya àmət faŋ ndo ni. ⁴⁰ Eslini Piyer nakəŋ àgaraya mis na dek e mite va, mək àbəhad mirdim, àhəŋgalay Melefit. Àra àhəŋgala Melefit a nahəma, àmbatkiyu ma ke kisim ni, àzalay nan àhi : « Tabita, cicikaba. » Nahkay Tabita nakəŋ àhəlkaba eri a. Àra èpia Piyer a ti ànjəhad digus. ⁴¹ Eslini Piyer adafəŋa ahar a, wal ni ècikaba. Wal ni àra ècikaba nahəma, Piyer nakəŋ àzalay wál madakway ni akaba ndam ga Yezu ndahan ni. Tàra tinjia ti adəfiki wal ni ana tay nan àna sifa. ⁴² Ere ye ti àgravu ni ti, ndam ga kəsa Zəpe dek ticia, nahkay mis kay e kidiŋ gatay bu táfəki ahàr ka Bay geli a. ⁴³ Piyer nakəŋ ànjəhadfiyu, àpəsiyu e Zəpe afa ga bay məwəs ambəl nahan, slimi gani Simu.

10

Piyer akoru afa ga Korney

¹ Zal nahan àbu a Sezare, slimi gani Korney, nan zal Rom agur ndam slewja kay, slimi gatay « Slewja Itali. » ² Korney gani nan àbu ahəŋgriuru ahàr a had ana Melefit, nday akaba ndam ga huď ahay gayan dek tazləbay Melefit. Nan àbu avi zlam kay ana ndam *Zəde ya talagani ni, ahəŋgalay Melefit kəlavad. ³ A vad nahan agray njemdi mahkər ya ga mələkarawa nahəma, *məslər ge Melefit àhurkiviyyu, àŋgazlivu. Àzalay nan, àhi : « Korney ! » ⁴ Korney àra èpia nan a ti àgra aŋgwaz a, àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kəhu mam, bay goro ni ? » Məslər ni àhi ahkado : « Melefit ècia ere ye ti kàhəŋgalaləŋ na, èpia ere ye ti kəvi ana ndam talaga na ; nahkay ti kəgəjzalki ahàr ndo. ⁵ Nihi nahəma, sləroru mis e Zəpe ga mazalabiyu Simu, nan ya təzalay nan Piyer ni. ⁶ Nan àbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kà gəvay ga *dəluw gəđakani ni. » ⁷ Məslər ge Melefit ya àhi ma ni àra àsləka ti Korney nakəŋ àzalay ndam məgri təwi cə akaba zal slewja gayan nahan : zal slewja nani ahəŋgriuru ahàr a had ana Melefit. ⁸ Nday nakəŋ tàra tinjia ti àhi ma ga məslər ya àhi ni dek ana tay mək àsləroru tay e Zəpe.

⁹ Həŋ gani təbu takoru, tinjiyu e Zəpe wudak nahəma, Piyer ti ni àcəliyu ka *dalahaŋ ga ahay ni ga mahəŋgalay Melefit. Ka sarta gani nani ti fad tirked-keď, ¹⁰ ləwir àwərkaba nan a, èhindi zlam məzumani. Ka ya ti təbu tidii zlam nahəma, Melefit àŋgazli zlam nahan. ¹¹ Èpi ti huď melefit məzləkvabana, araŋa nahan àsləkabiya, ara ka had a. Ere gani nani ti akadə azana gəđakani,

akada mis tãgãsa ma gani fadana. ¹² A huf ga azana gani nani gãdakani ni bu nahãma, zlam gãrgãrani kay tãvu : zlam asak fadani dek, zlam a had dek, akaba edidĩn dek tãvu. ¹³ Eslini dãngu ga maslaŋa àhãndabiyu, àhi : « Piyer, cikaba, bazl tay ti kãhãpãd tay. » ¹⁴ Piyer àhãngarfãj, àdãm : « Aha ! Nãgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefít àcãfãŋa leli kã mahãpãdana ni akaba zlam ya ti *njãlatani do ni ti day-day nãhãpãd ndo. » ¹⁵ Dãngu ga maslaŋa nani àhãndabiyu keti, àhi : « Ere ye ti Melefít àdãm ere gani njãlatani nahãma, nak ti ŋgay ere gani nani njãlatani do ni ti kãdãm ba. » ¹⁶ Ere gani nani àgravu sak mahkãr, mæk kãlãj gani azana ni àslãka, òru e melefít vu.

¹⁷ Eslini Piyer naŋ àbu ajalay ahãr, àsãr ere ye ti Melefít awayay àhi àna zlam ya àŋgãzlivu ni do. Naŋ àbu ajalay ahãr nahkay ti ndam ya ti Korney àslãrbiyu tay ti tihindi ahay ga Simu ni, nihi ti tĩnjia kã mahay a. ¹⁸ Tãzalay kay kay, tihindi, tãdãm : « Simu ya tãzalay naŋ Piyer ni ti anjãhad ahalay aw ? » ¹⁹ Piyer ti ni naŋ àbu ajalay ahãr zlam gayãŋ, mæk *Mãsuf Njãlatani àhi ahkado : « Ci day, mis tãvu mahkãr e mite bu, tihindi kur. ²⁰ Cikaba, huriyu a ga had ti kãslãkuma akaba tay a. Araŋa àhãluk ahãr ba, adãba àslãrbiyu tay ti nu nuani. » ²¹ Nahkay Piyer nakãj àhãrkiaya ka tay a, àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti kihindãm ni ti nu. Kãdãguma ti kamam ? » ²² Nday nakãj tãhãŋgrifãj, tãhi ahkado : « Korney gãdakani ga ndam slewja ni àslãrkukbiyu leli. Naŋ ti mis jireni, ahãŋgrioru ahãr a had ana Melefít ; ndam Zãde dek tãdãm naŋ mis sulumani. Mãslãr ge Melefít àhi ahkado mãzalabiyu kur afa gani ti mĩci pakama gayak ya akãhi ni. » ²³ Eslini Piyer àhãliyu tay a ahay vu mæk tãndãhad hundum.

Hãjãj gani ti Piyer nakãj tãslãka e Zãpe akaba tay a. Ndam mãfãki ahãr ka Yezu ndahan tãslãka akaba tay a daya. ²⁴ Hãjãj nahãj gani ti tĩnjia a Sezare a. Korney ti ni naŋ àbu ajãgay tay, àzalakababiya ndam gayãŋ akaba zãbãba gayãŋ zãdũk-zãdũkana. ²⁵ Piyer naŋ àbu ahuriyu a ahay vu afa ga Korney wudak nahãma, Korney nakãj àhãraya e mite va, àŋgwivoru a ma vu. Àra ènjikiya ti àbãhadĩ mirdim grik meleher ndiã ana had. ²⁶ Eslini ti Piyer àhi : « Cikaba, nu day mis hihirikeni akada nak. » Nahkay èzefteba naŋ a. ²⁷ Nday tãbu takoru a ahay vu tãzlaporu hi hi. Tõru tĩnjãa a ahay ni va nahãma, tĩnjiki mis dal-dal macakalavani. ²⁸ Mæk Piyer àhi ana mis ni ahkado : « Kãsãruma, leli ndam Zãde ti tãcãfãŋa leli kã mahãdãkãŋiani kã ndam ya nday ndam Zãde do na, ku a ahay gatay vu day mãhuriyu do. Ku tamal nahkay nãngu ni, nihi ti Melefít àdãfuki ku mis weley weley do ni ti naŋ njãlata, naŋ àbãlay. Mis ti ŋgay naŋ njãlata do ahkay do ni naŋ àbãlay do ni ti, nisliki mãdãmãni do simiteni. ²⁹ Melefít àra àhua ma na nahkay ti, ka ya ti kãzalay nu ni ti nãjalay ahãr nahãj ndo, niãkbiyu nãra hũya. Ay nihi ti nawayay kãhu ere ye ti kãzalakibiya nu ni. »

³⁰ Eslini Korney nakãj àhãŋgrifãj, àhi ahkado : « Agray vad mahkãr nihi, nãbu nahãgalay Melefít a ahay goro bu. Sarta gani day akada hini, njemdi mahkãr ya ga mãlakarawa. Ka sarta gani nani ti maslaŋa nahãj àŋgãzlivu. Maslaŋa gani ti azana gani pãrzlãj-pãrzlãj, ahãlaba eri a vørut. ³¹ Àzalay nu : “Korney, Melefít ècia mahãŋgalay gayak ya kãhãŋgalay naŋ na : zlam ya kãvi ana ndam talaga ni day àgãjazlki ahãr ndo. ³² Nahkay ti slõroru mis e Zãpe ga mazalabiyu Simu ya tãzalay naŋ Piyer ni ; naŋ àbu anjãhad afa ga Simu bay mãwãs ambãl, ahay gani kã gøvay ga dãluv gãdakani ni.” ³³ Àra àhua nahkay ti nãslãrkukoru mis ke weceweceni ti kãra. Sãsi gayak, nak day kãpãsbiyu ndo,

kàra hŭya. Ay nihi ti leli dek màcàkalava kè meleher ge Melefit a, mawayay mici ere ye ti Bay Melefit àhuk ti kâhi ana leli ni. »

Pakama ge Piyer ya adàm afa ga Korney ni

³⁴ Nahkay Piyer ànjàki ka mazlapani, àdàm : « Nihi ti nàsèra Melefit èdekaba mis a gèrgèri do edefin. ³⁵ Nahkay zla nahèma, ku mis ga had weley weley do dek, tamal ti ahèngrioru ahàr a had ana Melefit akaba agray zlam ge jiri ti, Melefit agèskabu nan. ³⁶ Melefit àhibiya pakama gayan ana ndam *Izireyel a. Pakama gayan nani ti *Ma Mŭweni Sulumani, adáfaki ti mis tislìki manjàhadkabu akaba Melefit àna sulumani azuhva Yezu *Krist. Yezu Krist ti nan Bay ge mis dek. ³⁷ Kàsèruma ere ye ti àgravu kèlèj ge Zèj ya àhi ma ana mis, àhi ana tay si tãbaray kwa na. Ere gani nani ti ànjàki e Gelili, mæk àgravu ka had *Zude ni dek daya. ³⁸ Kàsèruma ge Melefit ya àvi njèda ga *Məsuf Njèlatani kay ana Yezu zal Nazaret na. Kàsèruma ga Yezu ya àsawadáy a molan bu dek na : ka ya ti nan àbu asawadáy ni ti àgria zlam sulumani ana mis a akaba àhèngaraba mis ya ti seteni àgri daliya ana tay na. Àgray tawi nday nani dek ti adaba Melefit nan àbu akaba nan palam. ³⁹ Leli ndahan ni ti magray sedi ga zlam gayan ya àgray ka had gèrgèrani ya ti ndam *Zude tanjàhad ni akaba a Zeruzalem ni dek. Kèlèj ga zlam gayan ya àgray ni ti ndam Zude *tàdarfan nan kà tøndal, mæk àmæt. ⁴⁰ Àra àmèta ti a vad ya mahkèr Melefit àhèngriviyu sifa, àhèngaraba nan e kisim ba. Àra àhèngaraba nan a ti àvi njèda ti mângazlivu ana mis. ⁴¹ Àngazlivu ti ana mis dek do ; àngazlivu ti ana leli ya Melefit adaba leli a kwa ahaslana ti mígi ndam sedi gayan ni cilin. Melefit àra àhèngriviyu sifa ana Yezu a, àhèngaraba nan e kisim ba ni ti, leli màzuma zlam akaba misia zlam akaba Yezu a. ⁴² Eslini Yezu gani àhi ana leli ahkado : “Humi ma goro ana ndam Zude, humi ana tay Melefit àfèkad nu ga magrafèja seriya kè mis a dek, ku nday ya tãbu àna sifa ni, ku nday ya tàmèta ni.” ⁴³ Ndam mähèngri *pakama ge Melefit ana mis ni dek tàgrakia sedi a, tэдám ahkado ku way way do tamal àfèkia ahàr ka Yezu a ti Melefit amèmbèrfèja zlam magudarani ga maslanà nana azuhva slimi ga Yezu a. »

Melefit avi Məsuf Njèlatani ana ndam ya nday ndam Zude do ni

⁴⁴ Ka ya ti Piyer nan àbu azlapi ana tay nahkay ni ti *Məsuf Njèlatani àhèrkiaya ka ndam ya tãbu tãbi slimi na dek. ⁴⁵ Ndam *Zude ya táfèki ahàr ka Yezu, tàra akaba Piyer a ni, tàra tàsèra Melefit avi Məsuf Njèlatani ana ku nday ya ti nday ndam Zude do ni ti, àgria ejep ana tay a dal-dal. ⁴⁶ Àgri ejep ana tay ti zlapay ga ndam ya nday ndam Zude do tázlapay àna ma hèma ya nday ndayani tàsèr do ni, akaba mazlèbay Melefit gatay ya tazlèbay, tэдám nan gèdakani ni. Piyer àdàm : ⁴⁷ « Nihi ndam nday hini Melefit àvia Məsuf Njèlatani ana tay akada ya àvi ana leli na ti, way esliki macafèja tay kà *mèbaray tay àna yam a way ? Àbi ! » ⁴⁸ Piyer àra àdàma ma nana ti, àdàm : « Mèbaray tay àna *slimi ga Yezu *Krist. » Tàra tàbara tay a ti nday nakèj tãhi ana Piyer mánjàhadà akaba tay a vad bal.

11

Piyer anjàhad ere ye ti àgravu e Zupe ni

¹ Nahkay mis tãbu tэдám ku ndam ya nday ndam *Zude do ni tægèskabà ma ge Melefit ya tãhi ana tay na. Ndam *asak akaba ndam ndahan ya táfèki ahàr ka Yezu ya ka had *Zude ni ticia ma gana. ² Ka ya ti Piyer ànga a

Zeruzalem a ni ti ndam Zude ya tafaki ahàr ka Yezu ni tàlègi, ³ tahi ahkado : « Nak kòru kàhuriyu a ahay vu afa ga ndam ya nday ndam Zude do ni, kòru kàzumumkabu zlam akaba tay ti kamam ? »

⁴ Eslini Piyer àngghadiaba ere ye ti àgravu na dek ana tay a. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti nu e Zupe, nèbu nahəngalay Melefít nahəma, nipi zlam ya Melefít àdáfuki ni àna njéda ga *Məsuf Njəlatani. Nipi ti araja nahəj əsləkabiya a huđ melefít ba, àrəkua : ere gani nani ti akada azana gəđakani, akada mis tégəsa ma gani fadana. ⁶ Nəmənjiyu a huđ gani vu lala, nipi zlam gərgərani ya asak fad ni, zlam ge gili gərgərani, zlam a huđ gərgərani akaba eđiđiđ gərgərani. ⁷ Nu nèbu nəmənjiyu zlam nday nani nahkay ti nìci dəngju ga maslanja àhubiyu ma a huđ melefít bu, àhu ahkado : “Piyer cikaba, bazl tay ti kàhəpəđ tay.” ⁸ Ay ti nu nakəj nəhəngrifəj, nəhi : “Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefít àcafəja leli kà mahəpəđana ni akaba zlam ya ti njəlatani do ni ti nətəliyu a ma goro vu day-day ndo.” ⁹ Eslini nìci dəngju gayəj keti, àhu : “Ere ye ti Melefít àdəm ere gani njəlatani nahəma, nak ti ngay ere gani nani njəlatani do ni ti kəđəm ba.” ¹⁰ Ere gani nani àgrakuvu sak mahkəj, kələj gani ere gani nani dek əsləka, òru e melefít vu.

¹¹ « Ere gani nani àra əsləka ti mis ndahañ mahkəj tàra həya, nday təbu kà mahay ga ahay ya leli məvu ka sarta nani ni. Ndam nday nani təslərkubiyu tay kwa a Sezare. ¹² Nday təbu kà mahay nahkay ti Məsuf Njəlatani àhu ahkado : “Dəboru tay, araja nahəj àhəluk ahàr ba.” Nahkay məsləka akaba bəza ga məj geli nday hini mukuanì na, mòru a magam afa ga maslanja ya ti àzalay nu ni. ¹³ Mòru minjəa ti maslanja gani nani àngghadi ma ana leli, àdəm ahkado : “*Məslər ge Melefít ànggazluru a ahay bu, àhu ahkado : Sləroru mis e Zupe ga mazalabiyu Simu ya təzalay Piyer ni. ¹⁴ Eminjia ti aməhuk pakama. Pakama gani nani ti Melefít amahəngay kur akaba ndam ga huđ ahay gayək dek àna nan.” ¹⁵ Maslanja nani àra àngghadua ma na nahkay ti nənjəki ka məhi ma ge Melefít ana tay. Ka ya ti nèbu nəhi ma ana tay nahkay ni ti Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka tay akada ya àhərkiaya ke leli ahaslani na. ¹⁶ Eslini ti pakama ga Bay geli ya àdəm ahaslani “Zerj *àbaray mis ti àna yam, lekələm ti ni atabaray kəli àna Məsuf Njəlatani” ni àngguaya a ahàr ba. ¹⁷ Tamal Melefít àvia zlam ana tay a kala-kala akada ya àvi ana leli ka ya ti məfəki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist na ti, nu nislìki məhiyani ana Melefít “Kəgray nahkay ba” tata waw ? » ¹⁸ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Zeruzalem ni tàra ticia ma ge Piyer ya àhi ana tay na ti təmbərəj məzum bəruv gatay ni, təzləbay Melefít, təđəm : « Nahkay eđeđiđ, Melefít àvia divi ana ndam ya nday ndam Zude do na daya ga mambatkaba majalay ahàr gatay a ti təngət *sifa ya àndav day-day do ni. »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni

¹⁹ Ka ya ti tàkad Etiyèj, təgri daliya ana ndam ya tafaki ahàr ka Yezu ni ti, ndam ya tafaki ahàr kà Yezu ni tèdevoru a kəsa ndahañ vu. Mis ndahañ e kidiđ gatay bu tòru bəđək e Fenisi, mis ndahañ tòru e Sipir, mis ndahañ ti ni tòru a Antiyos. Ay nday gani nani tahi ma ge Melefít ana ndam *Zude cilij. ²⁰ Ku tamal nahkay nəngju ni, ndam Zude ndahañ ya ga huđ Sipir akaba ga huđ Sirej ni tòru a Antiyos. Tòru tinjəa eslina ti tahi *Ma Məweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu ana ndam ya nday ndam Zude do ni daya. ²¹ Eslini Bay geli àvia njéda gayəj ana tay a, nahkay mis kay tégəskabá ma gatay na, mək təfəki ahàr ka Bay geli.

²² Ndam ga Yezu ya a Zeruzalem ni tãra ticia ma gana ti tãslãroru Barnabas a Antiyos. ²³ Òru ònjãa, èpia *sulum ge Melefít ya àgray eslini na ti, àmãria mæbãruv a. Àvi njãda ana tay, àhi ana tay tãdãboru divi ga Bay geli àna hud balañ, tãmbrãñ ba. ²⁴ Barnabas ti bay magray sulum, *Mãsuf Njãlatani àniviyu dal-dal, àfãkia ahãr ka Yezu a dal-dal daya. Nahkay ti mis ndahañ kay tãfãki ahãr ka Bay geli Yezu, tãhurkiviyu ka ndam gayañ ni àkivu.

²⁵ Kãlãñ gani Barnabas nakãñ àslãka, òru a Tars ga mazalabiyu Sol. ²⁶ Àra àdia ahãr a ti àzãbiyu nañ a Antiyos. Tãra tinjia ti tivi daz afa ga ndam ga Yezu ye eslini ni. Mis dal-dal tãbu eslini, nahkay nday nakãñ tãcahi zlam ana tay. Mis tãzalay ndam madãbay divi ga Yezu ni « ndam ge *Krist » enjenjeni ti a Antiyos.

²⁷ Ka sarta gani nani ti mis ndahañ tãslãka a Zeruzalem a, tòru a Antiyos. Nday gani nani ti ndam mahãngaray *pakama ge Melefít. ²⁸ Zal nahañ àbu e kidĩñ getay bu, slimi gani Agabus. Eslini Mãsuf Njãlatani àvi njãda, Agabus nakãñ àhi ana mis ahkado lãwir gãdãkani amadaya ka had a dek. Lãwir gani nani àdaya ti ka sarta ga Kãlot *bay gãdãkani ga ndam Rom ededĩñ. ²⁹ Ndam madãbay divi ga Yezu ya a Antiyos ni tãra ticia ma ga Agabus na ti tãdãm ku way way do mãfãkad sũgu ya ahar gayañ aňgat ni. Tãbãhada nahkay ti atãslãrikaboru ana ndam mãfãki ahãr ka Yezu ya ka had *Zude ni ga majãnaki tay. ³⁰ Nday nakãñ tãra tãbãhada sũgu na ti tãbi a ahar vu ana ata Barnabas nday ata Sol, ti tãhãlikaboru ana gãdãkani ga ndam mãfãki ahãr ka Yezu ya ka had Zude ni.

12

Mãslãr ge Melefít azaya Piyer a ahay ga daňgay ba

¹ Ka sarta gani nani ti bay *Erot ànjãkia ka mægri daliya ana mis ndahañ e kidĩñ ga ndam mãfãki ahãr ka Yezu ni ba. ² Eslini àdãm tãkad Zek wur ga møj ge Zeñ àna maslalam, mæk tãkad. ³ Erot nakãñ àra àsãra ere ye ti àgray ni àbãlafãña kã ndam *Zude a nahãma, àdãm tãgãsia Piyer a. Àdãm nahkay ti ka sarta ga wumãri ge *dipen ya zlam *miwisinjeni àkibu bi ni. ⁴ Tãra tãgãsia nañ a ti tãfiyu a ahay ga daňgay vu. Eslini Erot nakãñ àhi ana ndam slewja gayañ tãdevu fad fad mãlañ fad tãjãgay Piyer. Àgray nahkay ti, awayay ti agrafãña seriya kãlãñ ga wumãri ga *Pak na kè meleher ga ndam Zude a. ⁵ Ka ya ti Piyer nañ àvu a ahay ga daňgay ni bu ni ti ndam mãfãki ahãr ka Yezu ni tãmbrãñ mahãngali Melefít ndo.

⁶ Ga málavad mãlañ gani ara aslay, Erot ara agrafãña seriya ti, Piyer nakãñ nañ àvu e dũwir bu. Nañ àvu e dũwir bu nahkay ti ndam slewja bebem cã tãfãvu nañ e kidĩñ vu, tãjãgay nañ. Nañ mãwãlani àna jejirbõ cã. Ndam slewja ndahañ tãjãgay mahay ga ahay ga daňgay ni. ⁷ Eslini mãslãr ga Bay geli aňgazlavu hũya, nahkay mãlañ ya tãfiyu Piyer ni àslãday dal-dal. Mãslãr nakãñ ènjifin kã jamaňgay ge Piyer, èpidãkaba nañ a. Àra èpidãkaba nañ a ti àhi ahkado : « Cikaba weceweci. » Àra àhi nahkay ti jejirbõ ni tãslãkiaba a ahar ba ana Piyer a. ⁸ Mæk mãslãr ni àhi ana Piyer keti : « Wãlvu àna maslpara gayak, bãvu kimaka gayak. » Eslini Piyer nakãñ àgray akada ga mãslãr ya àhi ni. Àhi keti : « Fakabu mægudi gayak, dãbabiyu nu. » ⁹ Nahkay Piyer àdãbabiyu mãslãr ni, tãhãraya a mãlañ ya tãfiyu Piyer ni ba. Nãgay ere ye ti mãslãr àgray ni jiri ti Piyer àsãrkaba do. Àhi ana ahãr bi Melefít aňgazli zlam akada e kisim mizideni bu cilin. ¹⁰ Nday nakãñ tãslãkafãña kã ndam slewja ye enjenjeni ya ti

tajəgay ahay na, mək təsləkafəŋa kà nday ye cū ya tajəgay ahay na, kələŋ gani tōru tɪnjua kà mahay ge mite gəđakani ga ara na ti, mahay ni əzləkvaba ka ahər gayan a. Nday nakəŋ təhəraya e mite va, təbu takoru e divi bu ni ti məslər ni əsləkafəŋa həya. ¹¹ Eslini Piyer əsərki ke ere ye ti əgravu ni dəma mba. Nahkay ədəm : « Nih ti nəsəra Bay geli əslərəkubiya məslər gayan ededɪŋa. Melefɪt əhəŋgafəŋa nu kà Erot akaba kə ere ye ti ndam Zude amal tara təgru na. »

¹² Əra əjalakia ahər ke ere ye ti əgrakivu na ti, ɔru a magam afa ga Mari mən ge Zeŋ ya təzalay Mark ni. Eslini afa ga Mari ti mis təvu dal-dal macakalavani, təhəŋgalay Melefɪt. ¹³ Piyer nakəŋ ɔru ənjua ti əsi ahar ana mahay. Wur dahalay nahəŋ slimi gani Ruda, agra təwi ana Mari, əra əcia ge Piyer ya əsi ahar ana mahay na ti əra ga mabay slimi a ti məsər bay ya ti asi ahar ana mahay ni. ¹⁴ Əra əsəra dənju ge Piyer a ti ədiki ana məmərani, əzləkiaaba mahay a ndo, əcuhwakivoru ke mis ndahan ni. Əra ənjikiva ka tay a ti əhi ana tay Piyer nan əbu kà mahay e mite bu. ¹⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : « Nak ti arəŋa agray kur aw ? » Ruda nakəŋ ədəm : « Piyer Piyereni ededɪŋ. » Nday nakəŋ təhi : « Tamal nahkay ti bi *məslər ge Melefɪt ya əvi ga majəgay nan ni. »

¹⁶ Nday təbu tagray gejewi nahkay ti Piyer nan əbu asi ahar ana mahay kekilenə. Kələŋ gani təzləkiaaba mahay na ; tərə tɪpia nan a ti əgria ejep ana tay a dal-dal. ¹⁷ Nday təbu təzlapaki ti Piyer nakəŋ əgri ahar ana tay ti təlakakabá, mək əŋgəhadɪ ere ye ti əgrakivu ni ana tay, ahəmamam Bay geli əzaya nan a ahay ga dənjay ni ba ni. Kələŋ gani əhi ana tay : « ŋgəhadumi ma gani ana ata Zek akaba bəza ga mən geli ndahan ni. » Əra əhia ma na ana tay a nahkay ti əhəraya, əsləka ɔru ka məlan nahəŋ.

¹⁸ Məlan əra əsla ti ndam slewja ya tajəgay ahay ga dənjay ni tədi ahər ana Piyer ndo ni ti, bəruv ətikaba ana tay a kwir kwir. Tədəm ahkado : « Əmbava ədorə eley ? » ¹⁹ Bay Erot əra əcia ma gana ti ədəm tədəbay nan. Tərə tədəba nan a, tədi ahər ndo ni ti, Bay Erot nakəŋ əhindifɪŋa ma gana kà ndam slewja ya tajəgay ahay ga dənjay na. Nday təsər ere ye ti əgrakivu ka tay ni do ni ti, Erot nakəŋ ədəm təbazla tay a. Kələŋ gani Erot əsləka ka had *Zude a, ɔru ənjəhad a Sezare.

Məmət ga bay Erot

²⁰ Ka sarta gani nani bay *Erot əzumkia bəruv ka ndam Tir akaba ndam Sidon a. Nahkay ti ndam ga kəsa nday nani təzlapakabá ga məslərbiyu mis afa ga bay ni ti təgri kam-kam, adaba təbu təŋgət zlam məzumani gatay ka had gayan. Tərə tɪnjia a Sezare a ti təvi zlam ana Blastus gəđakani ga ndam magri təwi ana bay ni ti məjənaki tay ga manjalabakabu tay akaba bay ni. Nahkay əfəkad vad gani.

²¹ Vad gani əra ənjia nday təbu eslini ti, Erot nakəŋ əbakabu azana ga bay gayan mək ənjəhad e kərsi ga bay gayan bu. Nan əbu manjəhadani gappa nahkay ti əhi ma ana tay kə eri ge mis dək. ²² Mis ni tərə tɪcia ma gayan na ti təzlah, tədəm ahkado : « Bay hini ya azlapay ni ti melefɪt, do ni ti mis hihirikeni do ! » ²³ Mis təbu təzlah nahkay ti *məslər ge Melefɪt əra əfəki arməwər ka Erot nakəŋ, adaba əgəskabá ma ge mis ya təhi na, əza ahər gayan akada ge Melefɪt na. Nahkay ti mekcehud təzumaba nan a, mək əmət.

²⁴ Kəlavad mis ndahan ya təfəki ahər ka Yezu fan ndo ni təbu tici ma ge Melefɪt, mək təfəki ahər ka Yezu. ²⁵ Ata Barnabas nday ata Sol tərə tindeverinə

tɔwi gatay a Zeruzalem a ti tɔslɛka, tɔŋgoru ka mɛlanɔ gatay ya tɔslɛkabiya ni. Ka ya ti tɔslɛka ni ti tɛzɛkiva Zeŋ ya tɛzalay Mark na ju.

13

Tɔslɛroru ata Barnabas nday ata Sol enjenjeni ka haɗ ndahan

¹ A Antiyos ti mis ndahan tɛbu tɛhɛŋgri pakama ge Melefit ana ndam mɛfɛki ahɛr ka Yezu, mis ndahan tɛbu tɛcahi pakama ge Melefit ana tay. Nday gani nani ti ata : Barnabas, Simeyɔŋ slimi gayan nahan Nizer, Lisiyɔs zal Sireŋ, Manayan ya tɛdɛkkabu akaba bay *Erot ni, akaba Sol. ² A vad nahan nday tɛbu tagɛs ndɛra, tazlɛbay Bay geli ti, *Mɛsuf Njɛlatani àhi ma ana tay. Àdɛm : « Dɛmuaba ata Barnabas nday ata Sol a, adaba nɛhɛlaba tay ga mɛgru tɔwi nahan a. » ³ Tɛra ticia ma na ti tɛgɛs ndɛra keti, tɛhɛŋgalay Melefit mɛk tɛbɛki *ahar ka tay ga mɛgri *sulum ge Melefit ana tay. Tɛra tɛgria ana tay a nahkay ti tɛvi divi ana tay ga moroni ka haɗ ndahan. ⁴ Mɛsuf Njɛlatani àra àslɛra ata Barnabas nday ata Sol nakɛŋ a ti tɔru e Selewsi. Tɔru tinjɛa ti tɛcɛliyu a *slalah ga yam vu, tɔru ka haɗ Sipir.

Ata Barnabas nday ata Sol tagray tɔwi e Sipir

⁵ Tɔru tinjɛa a Salamin a ti tɛdi ahɛr ana ahay gɛrgɛrani ga *mahɛŋgalavɛ Melefit ga ndam *Zɛde, mɛk tɛhuriyu, tɛhi ma ge Melefit ana tay. Eslini ti Zeŋ Mark nan àbu akaba tay, ajɛnaki tay. ⁶ Tɛra tɛsawadaba kɛsa Sipir na bɛɗak a Pafos a ti, tɛdi ahɛr ana zal Zɛde nahan, slimi gani Bar-Yezu, nan zal maharam. Àdɛm nan bay mahɛŋgaray pakama ge Melefit, ay ti àsɛkad malfadɛ. ⁷ Nan gani anjɛhad afa ga zal Rom ya ti agur haɗ Sipir ni. Slimi ga bay ni Serjɔs Polus, àsɛra zlam a. Awayay mici ma ge Melefit dal-dal, nahkay àzaluɔru ata Barnabas nday ata Sol afa gani. ⁸ Ay zal maharam ni ezirey tay, awayay ti zal Rom ni àfɛki ahɛr ka Yezu ba. Zal maharam nani tɛzalay nan àna ma Gres ti Eliness. ⁹ Eslini *Mɛsuf Njɛlatani àhuriviyu ana Sol dal-dal. (Sol ti tɛzalay nan Pol daya). Mɛsuf Njɛlatani ni àra àhuriviya ti Pol nakɛŋ àmɛnjɛlɛŋ ka zal maharam ni, ¹⁰ mɛk àhi ahkado : « Nak ti wur ge *Seteni, nak zal cuday, nak bay magosay mis, zlam sulumani dɛk kawayay do. Nak ti akɛmbrɛŋ magudar divi ga Bay geli ti ananaw ? ¹¹ Nihi nahama, ci ma goro ya nɛhuk ni lala : Melefit ara atraɗ kur àna ahar gayan, kara kɛwuluf. Ekipi fat va do duk abivoru ana vad ya ti Melefit amɛmbrɛŋ matraɗ kur ni. » Pol àra àhia ma na nahkay ti zal maharam ni àwuluf huya tatuf, ègia akada maslanja ya ti nan a lɛvɛŋ bu na. Nahkay ambatvu, adɛbay mis ga madafɛŋa ahara. ¹² Bay mɛgur haɗ ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àfɛki ahɛr ka Yezu, adaba ma ga Pol ya adɛmki ka Bay geli Yezu ni àbɛlafɛŋa dal-dal.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɔwi a Antiyos ka haɗ Pisidi

¹³ Pol akaba ndam ya ti tagrakabu tɔwi ni tɛcɛliyu a *slalah ga yam vu, tɔslɛka a Pafos a, tɔru e Perzi ka haɗ Pemfili. Eslini ti Zeŋ Mark àslɛkafɛŋa kà tay a, àŋgoru a Zeruzalem. ¹⁴ Nday nakɛŋ tɔslɛka e Perzi a, tɔru a Antiyos ka haɗ Pisidi. Vad *mɛpɛsabana àra ènjia ti tɛhuriyu a ahay ga *mahɛŋgalavɛ Melefit vu, tɛnjɛhad digɛs-gɛs. ¹⁵ Eslini gɛɗákani ga ahay ga mahɛŋgalavɛ Melefit ni tijeŋge ma ya e *Divi ge Melefit ya Mɛwiz àbaki ni bu ni akaba ma ga ndam ndahan ya tɛhɛŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tɛra tijeŋga ti tɛslɛrkiyu mis ka ata Pol ge mɛhiani ana tay ahkado : « Bɛza ga mɛŋ geli ni, tamal pakama gekɛli àbu ga mɛhiani ana mis manjɛsvani ni ga mɛvi njɛda

ana tay ti, dɛmum. » ¹⁶ Nahkay Pol ɛcikaba, ɛdaday ahar mɛk ɛdɛm : « Lekulɛm ndam *Izireyel ni akaba lekulɛm ndahaŋ ya ti kɛzlɛbum Melefit ni, bumu slimi. ¹⁷ Melefit ga ndam jiba geli Izireyel ni ɛdaba ata bɛŋ ga bɛŋ geli a. Ka ya ti ndam jiba geli nday ka haɔ Ezip ni ti Melefit ɛgray ti tɛwuday, nahkay tɛwuda. Kɛlɛŋ gani ɛdafaki nɛɔda gayan, ɛhɛlaba tay ka haɔ nana ɛna ahar gayan a. ¹⁸ Kɛlɛŋ gani ka ya ti nday tɛbu a huɔ gili bu agray vi kru kru faɔ ni ti ɛbesia ana tay a. ¹⁹ Toru tinɛɛa ka haɔ Kanan a nahɛma, Melefit ɛbazliaba jiba adɛskɛla ya ka haɔ nani na ana tay a, mɛk ɛvi haɔ gani ana tay. ²⁰ Zlam nday nani dɛk tɛgravu ti agray vi diŋ diŋ faɔ ɛna kru kru zlam. Kɛlɛŋ gani ɛdiaba ndam magray seriya ana tay a duk ɛbivoru ana sarta ge Semiyel bay mahɛŋgaray *pakama ge Melefit ni. ²¹ Kɛlɛŋ gani tihindifiŋa bay kɛ Melefit a, mɛk Melefit ɛdiaba Seyɛl ana tay a. Seyɛl ti nanɛ wur ge Kis, ge dini ge Benjemen. Nanɛ gani ɛgur tay vi kru kru faɔ. ²² Ay ka ya ti Melefit ɛwayay nanɛ ya do ni ti Melefit ɛdiaba Devit ana tay a ti miŋi bay gatay. Devit nakɛŋ Melefit ɛgrakia sedi a, ɛdɛm : “Nɛŋgɛta Devit wur ge Zese a. Bay ya ti nɛɔɔbay ni ti nanɛ ; amagray ere ye ti nu nawayay ni dɛk.” * ²³ Nihi ti Melefit ɛdaba mis nahaŋ e kiɔiŋ ga bɛza huɔ ge Devit ba, ɛfɛkad nanɛ Bay mahɛŋgay ndam Izireyel, ɛgray akada ga pakama gayan ya ɛdɛm ahaslani ni. Maslaŋa gani nani ti Yezu. ²⁴ Wudaka Yezu ɛra ɛnjɛki ke tɛwi gayan nahɛma, Zɛŋ ɛhi ana ndam Izireyel dɛk ahɛr ɛdɛm tɛmbatkaba majalay ahɛr gatay a ti *tɛbaray kwa. ²⁵ Zɛŋ ɛra ɛndeveriŋaba tɛwi gayan a wudak ti ɛhi ana mis : “Lekulɛm kɛhumi ana ahɛr ti nu way ? Bay ya ti lekulɛm kɛbum kɛjɛgum ni ti nu do. Nɛdɛm nahɛma, ka ya ti enindeveriŋaba tɛwi goro na ti bay gani amara. Nanɛ ti niŋli ga mɛpicɛhiaba ezewɛd ga kimaka gayan a do.”

²⁶ « Bɛza ga mmawa, lekulɛm bɛza huɔ ga Abraham akaba lekulɛm ndahaŋ ya kɛzlɛbum Melefit ni, pakama hini ya kiɛum ni ti Melefit ahɛŋgay mis ɛna nanɛ. Melefit ɛhi pakama hini ti ana leli. ²⁷ Ndam Zerɛzalem akaba gɛɔɔkani gatay tɛsɛr Yezu ti nanɛ *Bay gɛɔɔkani ya amara ni ndo, tiɛi ma ga ndam mahɛŋgaray pakama ge Melefit ya tiŋɛŋey kɛla vad mɛpɛsabana ni ndo daya. Nahkay tɛdɛm tɛkad Yezu kwa. Tɛgray nahkay ti, tɛgra ere ye ti ndam mahɛŋgaray pakama ge Melefit tɛdɛm amagravu na. ²⁸ Ku tamal ndam Zerɛzalem ni tɛŋgɛtɛŋa zlam magudarani ga makadki nanɛ di ndo nɛŋgu ni, tɛhi ana Pilet tɛkad nanɛ. ²⁹ Tɛgria zlam na dɛk akada ga pakama ya ɛbu mɛbɛkiani a Wakita ge Melefit bu na. Yezu ɛra ɛmata ti tɛzaya kisim gana kɛ tɛndal na, tɛfiyu e mindiviŋ vu. ³⁰ Ay ti Melefit ahɛŋgaraba nanɛ e kisim ba, ahɛŋgriviya sifa. ³¹ Kɛlɛŋ gani Yezu nakɛŋ ɛŋgazlivu ana ndam ya tɛslɛka akaba nanɛ e Gelili a, toru akaba nanɛ a Zerɛzalem ni vad ehimeya. Nihi ti nday gani nani tagrakia sedi kɛ meleher ga ndam *Zude a. ³² Leli gani hini day mɛhi *Ma Mɛweni Sulumani gani ana kɛli. Ere gani nani ti Melefit ɛhibiya pakama gana ana ata bɛŋ geli a kwa ahaslana, ³³ ay nihi ti ɛgria ere ye ti ɛhibiyu ana ata bɛŋ geli na ana leli bɛza gatay na. ɛgray ti ɛna mahɛŋgaraba Yezu e kisim ba, akada ya ɛbu mɛbɛkiani a wakita ge Limis bu ni. A limis ye ɛni bu Melefit ɛdɛm :

“Nak ti wur goro ; kani ti nawayay ti mis tɛsɛr nu buk.” †

³⁴ « Melefit ɛdɛmbiya amahɛŋgaraba nanɛ e kisim ba ti ɛzi ba. ɛdɛmki ma nahkay hi :

“Anɛgri sulum goro ana kɛli akada ya nɛdɛm anɛgri ana Devit ni.

* 13:22 1 Semiyel 13.14 ; mɛŋjay Limis 89.21. † 13:33 Limis 2.7.

Zlam gani nani ti *njəlatani, amandav day-day do.” †

³⁵ « Nahkay a məlanə nahanə bu a Wakita ge Melefit bu keti Devit ədəm :
“Akavay divi ti bay njəlatani gayak ni əzi e mindiviŋ vu ba.” §

³⁶ « Devit ka sarta gayanə ti əgria tŭwi ana Melefit akada ge Melefit ya əwayay na. Kələŋ gani Devit nakəŋ əməta, ənjikibiya ata bəjana, kisim gayanə day əzia. ³⁷ Ay Bay ya ti Melefit əhəŋgaraba nanə e kisim ba ni ti, kisim gayanə ni əzi ndo. ³⁸ Bəza ga mmawa, sərŭm lala : leli məhi ana kəli Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a ti azuhva Yezu. Melefit əmbərfəŋa zlam magudarani gekəli kə kəli əna *Divi gayanə ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na koksah. ³⁹ Ay azuhva tŭwi ge *Krist ya əgray ni ti Melefit əmbərfəŋa zlam magudarani kə ndam ya təfəki ahər ke Krist na dek. ⁴⁰ Nahkay ti bumvu slimi, do ni ti zlam ya ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit tədəmkibiyu ma ni ara agrakivu ke kəli. Ma gatay ya tədəmbiyu ni ti nihi :

⁴¹ “Lekələm ndam ya kədəmum pakama ge Melefit zlam masakani ni ti mənjumki ere ye ti nara nagrəy ni.

Ere gani nani məgri ejep ana kəli ti kījijuma !

Anagrəy ti ka ya ti lekələm kəbum əna sifa mba ni.

Ere gani nani ti ku tamal maslaŋa əŋgəhadia ma gana ana kəli a nəŋgu ni,
kəgəsumkabu do.” * »

⁴² Pol əra əhia ma gana ana tay a, ka ya ti nday ata Barnabas təhəraya a ahay ni ba ni ti, mis ya təbu eslini ni təhi ana tay : « A vad məpəsabana nahanə ya amara ni ti ŋuma ga məhikivu pakama əki ka ma hini ana leli keti. »

⁴³ Mis təbu tedevu ti mis ndahanə kay tədəboru ata Pol nday ata Barnabas. Nday nani ti ndam Zude akaba mis ndahanə ya tədəbay divi ga ndam Zude ga mazləbay Melefit ni. Nahkay ata Pol nday ata Barnabas nakəŋ təzləpi ana tay, təvi njəda ana tay ti təgəskabu *sulum ge Melefit ya əgri ana tay ni, təmbrəŋ ba.

⁴⁴ Vad məpəsabana əra ənjia nahəma, mis ga kəsa ni ahər gədəkani təra dek ga məbi slimi ana ma ya tədəmki ka Bay geli ni. ⁴⁵ Ndam Zude ni təra tipia ndam ga kəsa na dek macakalavani ti təzumki bəruv ka tay, tənjəki ke mindivi Pol akaba ka məhiani ana mis pakama gayanə ni ti ma ga malfada. ⁴⁶ Ata Pol nday ata Barnabas təra ticia pakama ga ndam Zude na ti əŋgwaz əwar tay ndo, təhi ana tay vay-vay əhkado : « Ahər ədəm məhia ma ge Melefit na ana kəli ndam Zude na enjia day. Ay nihi ti lekələm kəgəsumkabu pakama gani do ni ti, lekələm lekələmeni kədəfumkia kisləm ga mənğət *sifa ya əndav day-day do ni do. Əgia nahkay ti leli məhi ma gani ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni.

⁴⁷ Məhi ana tay nahkay ti adaba Bay geli əhi ana leli nahkay hi :

“Nəfəkad kur ti akada ge cəŋgel ni ga masladı məlanə ana ndam ga jiba gərgərani dek.

Nawayay ti kəhioru pakama əku ka nu ya nahəŋgay mis ni ana mis dek,
duk kə sliri ga məlanə.” † »

⁴⁸ Mis ya ti nday ndam Zude do ni təra ticia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti təmərvu, təzləbay Melefit azuhva pakama gayanə ni. Eslini nday ya ti Melefit adaba tay ga mənğət sifa ya əndav day-day do ni na, nday dek təfəki ahər ka Yezu.

† 13:34 Izayi 55.3. § 13:35 Limis 16.10. * 13:41 Habakuk 1.5. † 13:47 Izayi 49.6.

⁴⁹ Kələŋ gani mis tədəmkioru pakama àki ka Bay geli, nahkay mis ga hađ ni dek ticia ma gana. ⁵⁰ Ay ndam Zude ni tədəmki ma magədavani ka ata Pol nday ata Barnabas, ti wál ya elimeni gatay àbu, tazləbay Melefit ni akaba gədəkani ga kəsa ni tizirey ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay ndam ga kəsa ni tənĵeki ka mægri daliya ana ata Pol nakəŋ, mək təgaraba tay ka hađ gatay na. ⁵¹ Ka ya ti ata Pol nday ata Barnabas tawayay taslaka ni ti tətukaba hađ ga kəsa na ka asak gatay a ga mədəfiki ana tay arañja gani gatay va do. Mək taslaka, tōru a Ikoniyum. ⁵² Ndam Antiyos ya tadəbay divi ga Yezu ni təbu təmərnu, *Məsuf Njəlatani əsliva a vu vu ana tay a.

14

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tawi a Ikoniyum

¹ Ata Pol nday ata Barnabas tōru tijnjəa a Ikoniyum a ti, təhuriyu a ahay ya ndam *Zude *tahəŋgalavù Melefit ni vu keti. Eslini təhi ma ge Melefit ana tay : azuhva ma gatay ni mis kay təfəkia ahər ka Yezu a, ku ndam Zude ku ndam ya nday ndam Zude do ni daya. ² Ay ndam Zude ya tawayay məfəki ahər ka Yezu do ni təhi ma magədavani ana ndam ya nday ndam Zude do ni ti tizirey bəza ga məŋ geli ye eslini ni. ³ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ata Pol nday ata Barnabas təpəsa kay a Ikoniyum a. Ka ya ti nday təbu eslini ni ti nday təbu təfəki ahər ka Bay geli lala, nahkay təhi ma ge Melefit ana mis vay-vay, aŋgwaz əwərki tay do. Nahkay Bay geli əvi njəda ana tay ga magray zlam gərgəri kay ya ti mis tīpi day-day ndo ni. Bay geli əgray nahkay ti, ədəfaki ti pakama gatay ya təhi ana mis àki ka sulum gayəŋ ni ti jiri edeđiŋ. ⁴ Nahkay ndam ga kəsa nani tēdevu mələŋ cə : mis ndahaŋ ga ndam Zude ni, mis ndahaŋ ti ni ga ndam *asak ga Yezu ni.

⁵ Eslini ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni akaba gədəkani gatay tawayay təgri daliya ana ata Pol nday ata Barnabas, tawayay tabazl tay əna akur. ⁶ Ndam asak nakəŋ tàra ticia ma gana ti tàcuhway, tōru gwar a kəsa vu ka hađ Likawuni. Kəsa nday nani ti Listir, Derbi akaba kəsa ndahaŋ ci6-ci6eni ni. ⁷ Nday nakəŋ tōru tijnjəa eslina ti təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tawi e Listir

⁸ Zal dəra nahaŋ əbu e Listir, naŋ manjəhadani adaba əcikaba koksah, əsawadəy day-day ndo kwa ke miwivu gayəŋ. ⁹ A vad nahaŋ naŋ əbu abi slimi ana ma ga Pol ya adəm ni ti, Pol nakəŋ əmənjaləŋ, əpi ti zal dəra ni əfəkia ahər ka Yezu a, Yezu ahəŋgaraba naŋ a tata. ¹⁰ Nahkay Pol ədəm kay kay, əhi ahkado : « Cikaba, kicik jik əna asak gayak ! » Zal dəra ni əra əcia ma ga Pol na ti əcikaba carakum, asawadəy. ¹¹ Mis dal-dalani ga kəsa ni tàra tīpia ere ya Pol əgray na ti təzlah əna ma həma ga hađ Likawuni, tədəm ahkado : « Melefiti geli taslakabiya e melefit ba, təmbavu mis, təhərkiaya ke leli a ! » ¹² Nahkay təzalay Barnabas Zəs, Pol ti ni təzalay naŋ Hermes, adaba naŋ bay məhi ma ana mis.* ¹³ Ahay gədəkani ge Zəs ni ti ka ma ga kəsa. Bay misliŋi zlam ana Zəs ni əŋguledbiyu koku əna vay-vay ga zlam, əhəlbīyu əbəhad tay kə mahay ga ahay ni ge misliŋieni ana ata Pol nday ata Barnabas nakəŋ. Mis macakalavani ni day tawayay ti məgray nahkay.

¹⁴ Ndam *asak ni tàra ticia ere ye ti ndam ga kəsa ni tawayay təgri ana tay na ti tēgəzlehkaba azana ka vu gatay a kwar kwar ga mədəfiki ana mis

* **14:12** Zəs ti naŋ bay ge melefit ga ndam Gres. Hermes ti melefit ya ti ahəŋgri pakama ga Zəs ana mis ni.

macakalavani ti tawayay ere ye ti atəgri ana tay ni do, mək təcuhwakivoru ka tay əna zlahay. ¹⁵ Təhi ana tay ahkado : « Ndam geli, kəgrum nahkay ti kamam ? Leli ti mis hihirikenı akada kəli ni timey ! Məra afa gekəli a ti ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli ti kəmbərənum təwi gekəli masakani akada ya kəgrum nihi ni. Mawayay ti kəhəngnumıorı ahər a had əna Melefit Bay ge sifa ni. Nanj ti əgraya malanj ya agavəla, had, dəluv gədəkana akaba zlam ya təvu a huđ gatay vu ni dek. ¹⁶ Ahaslani ti əmbrənj mis ga had gərgərani dek ti təgray ere ye ti tawayay ni zlam gatay. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəngı ni, anğazlıvu ana tay əna zlam sulumani ya agra ana tay ni : asləribiyı avər ana mis e melefit bu ni ti tənğətki zlam ka vədanj əna sarta gani. Avi zlam məzumani ana tay ti təmərıvı. » ¹⁸ Ku tamal ndam asak ni təhia ma ana tay a nahkay nəngı ni, wudaka təcəfəna mis dal-dalani na kə misliņi zlam ana tay a ti, təgraviya daliya dal-dal.

¹⁹ Kələnj gani ndam *Zude ya a Antiyos ya ka had Pisidi ni akaba nday ya a İkoniyum ni təra e Listir a. Təra tınjia ti tədəmkı ma magədavani əki ka ndam asak ni, mək mis dal-dalani ni təgəskabá ma gatay na. Eslini mis nakənj tizligi Pol əna akur ga makad nanj. Təra tizligia nanj a nahkay ti tədəm əməta, mək təgəjahaba nanj a kəsa ni ba, təmbərbu nanj bəlah. ²⁰ Ay ka ya ti ndam madəbay divi ga Yezu ni təcakalakıva nahəma, Pol nakənj əcıkaba, mək anğoru a kəsa ni vu. Hənj gani təsləka nday ata Barnabas a, tərı e Derbi.

Ata Pol nday ata Barnabas tanğoru a Antiyos ka had Siri

²¹ Tərı tınjıa e Derbi a ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis, nahkay mis kay tədəbay divi ga Yezu. Kələnj gani təsləka, tanğa e Listir a. Təsləka eslina ti tanğa a İkoniyum a, mək təsləka a İkoniyum a ti tanğa a Antiyos ya ka had Pisidi na. ²² A kəsa nday nani bu ni ti təvia nğəda ana ndam madəbay divi ga Yezu a. Təhi ana tay ahkado : « Fumki ahər ka Yezu lala, kəmbərənum ba. » Təhi ana tay keti : « Tamal mawayay məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu ti ahər ədəm məcaka daliya dal-dal day kwa. » ²³ Tədəba gədəkani e kidınj ga ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni ba ka kəsa ka kəsa, mək ndam *asak nakənj təgəs ndəra akaba tənğəgali Melefit ana tay. Eslini təmbrıvı tay a ahər vu ana Bay geli, adəba nday nani təfəkia ahər a palam.

²⁴ Kələnj gani təsləkaba ka had Pisidi a, tərı ka had Pemfili. ²⁵ Tərı tınjıa e Perzi a ti təhi ma ge Melefit ana mis, mək təsləka, tərı a Atali. ²⁶ Eslini ti təcəliyu a *slalah ga yam vu, tanğa a Antiyos a. A kəsa nani bu ka ya ti tənğəki ke təwi gatay ni ti, təbıvı tay a ahər vu ana Melefit ga magray təwi əna sulum gayanj. Təwi nani ti tındeverınjababiya.

²⁷ Təra tınjia nahkay ti təzalakabu ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek, tanğəhadı ere ye ti təgray əna nğəda ge Melefit ni dek ana tay, tanğəhadı ana tay ahəməmam Melefit əvi divi ana ndam ya ti nday ndam *Zude do ni ga məfəki ahər ka Yezu ni daya. ²⁸ Eslini tənğəhad akaba ndam məfəki ahər ka Yezu ni agray kiyi bəl.

15

Mekeli kədi ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Mis ndahanj təsləka ka had *Zude a, təra a Antiyos a. Təra tınjia ti təcəhi zlam ana ndam məfəki ahər ka Yezu ye eslini ni, təhi ana tay ahkado : « Ahər ədəm *təkeli kədi ana kəli akada ge Məwiz ya ədəm a wakita gayanj ni bu ni kwa. Tamal kəgrum akada gayanj ya ədəm ni do ni ti, Melefit əhəngay kəli do

simiteni. » ²⁻³ Tàra tǎdǎma pakama na nahkay ti ata Pol nday ata Barnabas tǎgǎskabu pakama gani nani ndo simiteni. Nahkay gejewi gǎdǎkani àhǎraya e kidĩŋ gatay akaba ndam ya tǎslǎkabiya ka haď Zude ni ba. Eslini ndam mafǎki ahǎr ka Yezu ya a Antiyos ni tǎvi siŋgu ge divi ana ata Pol nday ata Barnabas akaba mis gatay ndahanj mǎk tǎslǎroru tay a Zeruzalem ga mihindifiŋbiya ma gana kǎ ndam *asak akaba gǎdǎkana ye eslini na. Nahkay tǎslǎka. Ka ya ti tǎbu takoru ni ti tǎslǎkaba ka haď Fenisi akaba haď *Samari a, tǎŋgǎhaďi zlam ya àgravu ni ana ndam ga Yezu ya nday tǎbu ka haď nday nani ni ; tǎhi ana tay ahǎmamam ndam ya nday ndam *Zude do ni tǎfǎki ahǎr ka Yezu ni. Nday nakǎŋ tǎra tǎcia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti tǎmǎrvu dal-dal.

⁴ Ata Pol nakǎŋ tǎru tĩŋjua a Zeruzalem a ti, ndam asak ga Yezu akaba ndam ga Yezu ndahanj ni đek akaba gǎdǎkani gatay ni tǎgǎskabu tay. Eslini ata Pol nakǎŋ tǎŋgǎhaďi ere ye ti tǎgray àna njǎda ge Melefiti ni đek ana tay. ⁵ Ay ndam *Feriziyenj ndahanj ya tǎfǎki ahǎr ka Yezu ni tǎbu eslini. Tǎra tǎcia ma ga ata Pol na ti tǎcikaba, tǎdǎm ahkado : « Ahǎr àdǎm tǎkeliki kǎdi ana ndam ya nday ndam Zude do, tǎfǎki ahǎr ka Yezu ni kwa. Ahǎr àdǎm nday gani tǎgǎskabu *Divi ya tǎbu mǎbǎkiani a wakita ge Mǎwiz ni bu ni daya kwa. »

⁶ Nahkay ndam asak ni akaba gǎdǎkani ni tǎŋgasvu ga mazlapakiani ka ma gani nani. ⁷ Eslini gejewi àhǎraya e kidĩŋ gatay ba dal-dal. Nahkay Piyer ěcikaba, àhi ana mis ni ahkado : « Bǎza ga mmawa, kǎsǎruma kwa ahaslani Melefiti àdaba nu e kidĩŋ gekǎli ba ti nǎhi *Ma Mǎweni Sulumani ana nday ya nday ndam Zude do ni, ti tǎfǎki ahǎr ka Yezu. ⁸ Melefiti ti àsǎra ere ye ti àniviyu ana mis a mǎbǎruv vu na. Àvi *Mǎsuf Njǎlatani àna tay akada ya àvi ana leli ni ga madafakiani àgǎskabǎ tay a. ⁹ ěcirkaba leli ndam Zude ni akaba tay a ndo simiteni. Àbarafǎŋa zlam magudarani kǎ tay a, tǎgia njǎlatana adaba tǎfǎkia ahǎr ka Yezu a. ¹⁰ *Divi ge Melefiti ya tǎbu mǎbǎkiani a wakita ge Mǎwiz ni bu ni ti zlam zlazladani. Ku ata bǎŋ geli, ku leli leleni tekeďi mǎbǎsebiyu zlah-zlah. Nihi ti kǎfumki ŋgasa ka tay ya ti nday ndam Zude do ni tǎdǎbay divi gani kwa ti kamam ? Tamal kǎgrum nahkay ti kahǎŋgalum ma ge Melefiti timey ! ¹¹ Leli mǎsǎra Melefiti ahǎŋgay leli ti adaba mǎkela kǎdi a palam do. Ahǎŋgay leli ti azuhva tǎwi ga Bay geli Yezu ya àgri ana leli àna sulum gayan ni. Ahǎŋgay leli ti akada ya ahǎŋgay tay ni daya. »

¹² Eslini mis macakalavani ni đek te-te, tǎbi slimi ana ma ga ata Barnabas nday ata Pol ni. Ata Barnabas nakǎŋ tǎŋgǎhaďi tǎwi gatay ya tǎgray e kidĩŋ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni ana tay. A pakama gatay ni bu nahǎma, tǎdǎm Melefiti àvia njǎda ana tay ga magray zlam gǎrgǎrani ya mis tǎpi đay-đay ndo na dal-dal. ¹³ Ka ya ti ata Barnabas nakǎŋ tǎmbrǎŋa zlapay na ti Zek ěcikaba, àdǎm ahkado : « Bǎza ga mmawa, bumi slimi ana pakama goro ni. ¹⁴ Simu àŋgǎhadia ana leli a ahǎmamam kwa ahaslani Melefiti àmǎnjalanj ana ndam ya nday ndam Zude do ni ga madaba ndam gayan e kidĩŋ gatay ba daya. ¹⁵ Pakama ga Simu ya àdǎm ni bǎlanjani akaba ga ndam mahǎŋgaray *pakama ge Melefiti ni, adaba a wakita gatay ni bu Melefiti àdǎm :

¹⁶ « Kǎlǎŋ gani ti anǎŋga, anǎlǎmaba ahay ge Devit ya àmbǎď na.

Anǎhǎlaba akur ga ahay ya àmbǎď na, enedǎzlvaya nahǎŋ àna tay ka mǎlanj gana.

¹⁷ Nahkay mis đek atadǎbay nu Bay Melefiti ; nday ya nday ndam Zude do, nǎzalay tay ge mǎgi ndam goro ni đek atadǎbay nu.

Nu Bay Melefit nàdám nahkay,
nu ya ti nagray ere ye ti nàdám anagray ni dek ni.

¹⁸ Zlam gani nani ti wudáka nàgraya mēlan̄ a ti
nēsēra kwa ahaslana anagray.” * »

¹⁹ Zek àhi ana tay keti : « Ègia Melefit àdama nahkay zla nahēma, nu nàdám mēfumki ŋgasa ga magray zlam zlēzladani ka ndam ya nday ndam Zude do, tawayay madābay divi ge Melefit ni ba. ²⁰ Ere ye ti magray ni ti, hojo mēbumiki wakita ana tay, mēhumi ana tay ahkado : “Kàhəpədum aslu ga para ba, adaba àbəlafəŋ kē Melefit do ; kəgrum mesəwehvu ba ; kàhəpədum aslu ga zlam ya tēmərday mēmərđani ni ba, kəzumum mimiz ba daya.” ²¹ Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti, kwa ahaslani tēbu tədəfiki ana mis a kəsa gərgarani bu dek, tijeŋgey ma gani a ahay gərgarani ga *mahəŋgalavū Melefit bu kəla vad *məpəsabana lu daya. »

Təslərìkaboru wakita ana ndam ga Yezu ya nday ndam Zude do ni

²² Zek àra àdama ma nahkay nahēma, ndam *asak ni, gəđákani akaba ndam ga Yezu ndahan̄ ye eslini ni dek tədám atədaba mis e kidīŋ gatay ba, atəslərìoru tay ana ndam Antiyos ni akaba ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay tədaba Zud ya təzalay nan̄ Barsabas na akaba Silas a, adaba nday cəni ndam ga Yezu dek ticiiki ma ana tay. ²³ Təvi wakita ana tay ga mēzikabani ana ndam Antiyos ni, tēbəki ka wakita ni nahkay hi :

« Leli bəza ga mən̄ gekuli, leli ndam asak ga Yezu akaba gəđákani ni mēgri sa ana kuli, lekuləm bəza ga mən̄ geli, lekuləm ya ti ndam *Zude do, kanjəhadum a Antiyos, ka had̄ Siri akaba ka had̄ Silisi ni. ²⁴ Micia mis ndahan̄ ticik afa geli, tòru afa gekuli. Tòru tīnjua ti tiwisirikaba ahār ana kuli a, təvi majalay ahār ana kuli àna pakama gatay ya təhi ana kuli ni. Təgray nahkay ti, leli mēvi divi gani ana tay ndo simiteni. ²⁵ Nahkay zla nahēma leli dek ka ahar bələn̄ madaba mis a ga məslərani afa gekuli a. Nday gani atorukaboru akaba ata Barnabas nday ata Pol. Ata Barnabas nday ata Pol ti mawayay tay dal-dal, ²⁶ təgri tŭwi ana Bay geli Yezu *Krist ; ku tamal tabazl tay azuhva tŭwi gatay ya tagray ni nən̄gu ni, aŋgwaz àwərki tay do. ²⁷ Ndam ya ti madaba tay a ni ti ata Zud nday ata Silas. Nday gani atəŋgəhad̄iaba ere ye ti mēbiki ana kuli ka wakita na daya. ²⁸ Pakama gani nani ti nihi : *Məsuf Njəlātani akaba leli mədám mēfəki ŋgasa ga magray tŭwi zlēzladani ndahan̄ ke kuli do, si kəgrum zlam ya ti ahār àdám leli dek magray ni kwa. Zlam gani nday hi : ²⁹ Kàhəpədum aslu ga para ba ; kəzumum mimiz ba ; kàhəpədum aslu ga zlam ya tēmərday mēmərđani ni ba ; kəgrum mesəwehvu ba daya. Tamal zlam nday nani dek kəgrum do nahēma, akanjəhadum àna sulumani. Məmbərki pakama geli nahkay. »

³⁰ Nahkay təsləruru nday ya ti tədaba tay a ni. Nday nakəŋ təsləka, tòru a Antiyos akaba ata Pol nday ata Barnabas. Tòru tīnjua ti təzalakabu ndam ga Yezu ye eslini ni, təvi wakita ni ana tay. ³¹ Təra tijeŋga wakita na ti àmərìa mēbərur ana tay a dal-dal, adaba àvikiva njəđa ana tay a. ³² Ata Zud nday ata Silas ti nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. Nahkay təhia pakama gərgərana kay ana ndam ga Yezu ye eslini na, təvi njəđa ana tay ti aŋgwaz àwər tay ba. ³³ Nday nakəŋ tēpəsiyu eslini gosku 6al. Kaləŋ gani ndam ga Yezu ni təvi divi ana tay ga mən̄gukiani ka ndam ya təslərbiyu tay ni, təhi ana tay təsləka àna sulumana. [³⁴ Ay Silas àdám àsləka do, anjəhad̄ a Antiyos hūya.] ³⁵ Ata Pol nday ata Barnabas day tən̄jəhad̄ a Antiyos. Eslini nday akaba mis

* 15:18 Amos 9.11-12.

ndahan kay tahi *Ma Maweni Sulumani ana mis, tachi pakama ga Bay geli ana tay daya.

Ata Pol nday ata Silas takoru ka had ndahan

³⁶ Tàra tàgra gosku bal a Antiyos a ti Pol àhi ana Barnabas : « Manjoru a kesa ya ti mähbiyu pakama ga Bay geli ana mis ye eslini ni bu ni dek, ti mämänjiyu bæza ga mäj geli ye eslini ni akaba ti mäsär manjohad gatayani. » ³⁷ Barnabas nakäj ägaskabä ma ga Pol na, ay ti ädäm azäkivu Zeñ ya tazalay Mark ni ju. ³⁸ Pol ära äcia ma na ti ähängrifäj, àhi : « Mäzäkivu nan ba, adaba ka ya ti leli ka had Pemfli ni ti äsläkafäña kè leli a, äwayay magrakabu tawi akaba leli ndo. » ³⁹ Ata Pol nday ata Barnabas ticivu äki ka ma ga mazay Mark ni ndo, nahkay nday nakäj tèdevu. Barnabas äzay Mark, təcäliyu a *slalah ga yam vu, töru e Sipir. ⁴⁰ Pol ti ni äzay Silas ; ndam ga Yezu ye eslini ni tähngalay Bay geli ti mägri sulum gayan ana tay, mäk ata Pol nday ata Silas täsläka ⁴¹ ka had Siri a, töru gwar ka had Silisi. A kesa ya tinjua ni vu lu, Pol ävikivu njäda ana ndam ga Yezu ya *tacakalavu eslini ni.

16

¹ Nahkay ata Pol nakäj täsläka ka had Silisi a, töru e Derbi akaba e Listir. E Listir ti wur dagwa nahan äbu, slimi gayan Timote. Mäjani wur Zude, adabay divi ga Yezu ; bäjani zal Gres. ² Ndam ga Yezu ya e Listir akaba a Ikoniyum ni dek tädäm Timote ti mis sulumani. ³ Eslini Pol awayay azay nan ti mäsaadoru akaba tay, nahkay äzay nan, *èkeli küdi. Pol ägri ana Timote nahkay ti azuhva ndam *Zude ye eslini ni, adaba nday dek täsära bäj ga Timote ti zal Gres. ⁴ Käläj gani ata Pol nakäj täsläka, töru kama. A kesa ya tinjua ni vu lu tängähadi ma ga ndam *asak akaba ga gädäkani ya a Zeruzalem ya tädäm ni ana ndam ga Yezu ye eslini ni. Tàra tängähadia ana tay a nahkay ti tahi ana tay tägaskabä ma gana. ⁵ Nahkay ndam ya täfäki ahär ka Yezu a kesa nday nani bu ni dek tängätikivu njäda, kälavad mis ndahan day täfäki ahär ka Yezu.

Melefit àhi ana Pol môru e Mesedawen

⁶ Ata Pol nakäj tæbu takoru gwar ka had Azi ti, *Məsuf Njəlatani äcafəña tay ga moru məhi ma ge Melefit ana mis ye eslini na. Nahkay täsläka, töru gwar ka had Firizi akaba ka had Galasi. ⁷ Töru tinjua ka had Misi a wudak ti tawayay təhuriyu ka had Bitini, ay Məsuf ga Yezu äcafəña tay a. ⁸ Nahkay täsläka ka had Misi a, töru kə gəvay ga dəluv a Truwas. ⁹ Nday tæbu eslini ga məlavad ti kisim èzidekivu ka Pol, èpi zal Mesedawen micikeni jika, ähängalay nan, àhi : « Ru afa geli e Mesedawen, kəjənaki leli ti ! » ¹⁰ Käläj ge kisim mizideni ga Pol ni ti mäwaya morana e Mesedawen a, adaba mäsära Melefit äzala leli ga məhi *Ma Maweni Sulumani ana ndam ga had nana. ¹¹ Nahkay məcäliyu a *slalah ga yam vu a Truwas, mäsläka môru suwwa a Samotras. * Hajäj gani môru a Neyapolis ; môru minjua ti mähəraya a slalah ga yam ni ba, ¹² môru e Filip. Kesa gani nani ti kesa gädäkani ga had Mesedawen. Ndam *Rom kay tänjähada eslina. Môru minjua ti mänjəhad vad bal.

Ere ye ti ata Pol nday ata Silas tàgray e Filip ni

¹³ A vad *məpəsabana ba ti mähəraya a kesa ni ba, môru gwar a zalaka bu, mädäm mədi ahär ana məlan ga mahəngalavù Melefit eslini. Môru minjua

* 16:11 Samotras ti had e kidin ga yam bu.

ti mædi ahàr ana wál macakalavani mæk mǎnjəhad mǎzlapi ana tay. ¹⁴ Wal nahanj àbu e kidíj gatay bu slimi gani Lidi. Nanj wur Tiyatir, tɔwi gayanj mǎsəkumoru azana ndize-ndizeni ga singu kayani, nanj àbu azləbay Melefít daya. Ka ya ti nanj àbu abi slimi ana ma ga Pol ya àdǎm ni ti Bay geli àgray ti wal ni mǐci ma gani ti mǎgǎskabu lala. ¹⁵ Kələnj gani *tǎbaray nanj akaba ndam ga hud' ahay gayanj dək. Tǎra tǎbara tay a ti wal ni àzaloru leli afa gani, àhi ana leli ahkado : « Tamal kǎsǎruma nu nǎbu nǎfǎki ahàr ka Bay geli ededíj ti dǎguma, kǎnjəhaduma afa goro a. » Nahkay àfǎki ŋgasa ke leli, mòru.

¹⁶ A vad nahanj mǎbu makoru ka mǎlanj ga mahəŋgalavù Melefít ni ti, mǎbakabu ahàr akaba wal nahanj. Wal nani ti evidí ge mis ndahanj. Seteni àniviyu a ahàr bu, àdǎfiki ere ye ti amara magravu ni. Nahkay ndam ya ti wal ni evidí gatay ni tǎngət singu kay àna pakama gayanj ya ti àhia ana mis a, ere gani àgravu ededíj ni. ¹⁷ Eslini wal nakənj ànjǎki ka madǎboru leli akaba Pol e metelinj vu. Àzlah, àdǎm : « Ndam nday hini ti tǎgri tǎwi ana Melefít nanj agavəla drinj ! Tǎdǎfiki ana kuli divi ya akəŋgətum sifa àna nanj ni ! » ¹⁸ Àzlah, àdǎm ma ni nahkay vad ehimeya. Kələnj gani àwǎrikabá bǎruv ana Pol a, nahkay Pol nakənj àmbatkibiyu ma ka wal ni mæk àhi ana seteni ya àniviyu ni ahkado : « Nəhuk àna *slimi ga Yezu *Krist, hǎraya a wal hini ba ! » Eslini seteni ni àslǎkiaba ana wal na hǎya. ¹⁹ Seteni ni àra àslǎkiaba ana wal na ti, ndam ya ti wal ni evidí gatay ni tǎsǎra wal ni aməŋgəti singu ana tay va do. Nahkay tǎgǎs ata Pol nday ata Silas, tǎgǎjəhoru tay ka mǎlanj ya mis tǎcakalavu ga magray seriya ni. ²⁰ Tòru tinjua àna tay eslina ti tǎhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam nday hini tǎbu tagudar kǎsa geli. Nday ti ndam *Zǎde, ²¹ tǎcəhi zlam ana mis, ay ere ye ti tǎcəhi ana tay ni ti leli ndam *Rom àgǎski mǎgǎskabu do, mǎgray do simiteni. »

²² Mis dal-dalani ni tǎra tǎcia ma na ti nday day tǎzumkia bǎruv ka ata Pol nday ata Silas a. Eslini ndam magray seriya ni tǎhi ana ndam slewja gatay ti tǎcakwakia zlam ka ata Pol nday ata Silas a, mæk tǎzlǎb tay àna aday. ²³ Tǎra tǎzłǎba tay a dal-dal ti tǎbiyu tay a ahay ga dǎngay vu, mæk tǎhi ana bay majəgay ahay ga dǎngay ni ti mǎbi slimi ana tay lala. ²⁴ Bay majəgay ahay ni àra ècia ma gatay na ti, àhəl ata Pol nday ata Silas nakənj, àbiyu tay a mǎlanj nahanj vu ca-ca a hud' ga ahay ga dǎngay ni vu. Eslini nanj nakənj àwǎlfənj asak gatay dwa dwa kǎ damkoluk.

²⁵ A hud' ya vad nahəma, ata Pol nday ata Silas nakənj tahəŋgalay Melefít, tidii limis ; ndam dǎngay ndahanj ni tǎbu tǎbi slimi ana zlam gatay ya tagray ni. ²⁶ Nday dək tǎbu tagray nahkay ti had' àdǎday dal-dal, asak ga ahay ga dǎngay ni àdǎday daya. Eslini ti mahay ga ahay ni dək tǎzłǎkvaba bəŋja bəŋja, zlam ya tǎwəl ndam dǎngay àna nanj ni dək tǎpichevə wir wir. ²⁷ Bay majəgay ahay ga dǎngay ni àra èpidėkva, èpi ti mahay ga ahay ga dǎngay ni bəŋja bəŋja nahəma, àradaya maslalam gayanj a, awayay akad' ahàr gayanj àna nanj. Àgray nahkay ti adǎba àhi ana ahàr ndam dǎngay ni tǎcuhwa. ²⁸ Ay Pol àzlah, àhi ahkado : « Kǎgri aranjə ana ahàr gayak ba, leli dək mǎbu ahalay. » ²⁹ Nanj nakənj àra ècia ma ga Pol na ti àdǎm tǎzibiyə cəŋgel a. Tǎra tǎzibiyə cəŋgel na ti àcuhwiyu ka mǎlanj ya àbiyu ata Pol nday ata Silas ni. Ōru ènjua eslina ti agəgǎr slǎb-slǎb, àbǎhadí mirdim ana tay meleher ndiǎ ana had'. ³⁰ Kələnj gani àhəlaya tay a dala va, mæk àhi ana tay ahkado : « Bəbay goro ni, nǎgray mam ti Melefít ahəŋgay nu ni mam ? » ³¹ Nday nakənj tǎhəŋgrifənj, tǎhi : « Fǎki ahàr gayak ka Bay geli Yezu. Nahkay Melefít amahəŋgay kur akaba ndam

ga huɗ ahay gayak. » ³² Mæk tãhi ma ga Bay geli ana tay akaba ndam ga huɗ ahay gayan ni ðek. ³³ A huɗ ga mɔlavaf gani nani bu bay majɔgay ahay ga ðangay ni àhɛl ata Pol nday ata Silas, àra àbarikia ambɛlak gatay ni ana tay a. Nday ðay tãbaray nan akaba ndam ga huɗ ahay gayan ni ðek àna slimì ga Yezu huya. ³⁴ Kɛlɛn gani bay majɔgay ahay ga ðangay nakɛn àhɛliyu tay a ahay vu ga mɔzum zlam. Nday tɛbu tɔzum zlam ti nan nakɛn àmɔrva ðal-ðal akaba ndam ga huɗ ahay gayan na ðek, adaba tãfɛkia ahàr ke Melefìt a.

³⁵ Mɔlan àra àsla ti ndam magray seriya ni tɛslɛrbiyu mis afa ga bay majɔgay ahay ga ðangay ni ga mɔhiani : « Baya mis cɛni na. » ³⁶ Bay majɔgay ahay ga ðangay ni àra ècia ma na ti, àhɛngri ma gani ana Pol, àhi ahkado : « Ndam magray seriya ni tɛslɛrbiya mis a, tãðɛm nãbaya kɛli a. Nihi ti hɔrumiyu e mite vu, slɛkuma àna sulumana. » ³⁷ Eslini Pol àhi ana ndam ya tɛslɛrbiyu tay ni ahkado : « Leli ndam Rom ti tɛgɛs leli, tãgrafɛnɔ seriya kɛ leli àna ðivi gana ndo, tãzɛɓ leli kɛ meleher ge mis macakalavani, tãbaya leli a ðangay ba, nihi ti tãðɛm mãsɛka akal-akal a nahkay ti, mɛgɛskabu aw ? Aha, mɛgɛskabu do. Tamal tawayay nahkay ti nday ndayani àna ahàr gatay tãra tãbaya leli a. » ³⁸ Nahkay mis ya ti tɛslɛroru tay ni tɔru tãngahadi ma ni ana ndam magray seriya ni. Nday nakɛn tãra ticia ata Pol nday ata Silas nday ndam Rom ti tãgra angwaz a ðal-ðal. ³⁹ Nahkay nday nakɛn tãrɛkia ka ata Pol a, tãgri kam-kam ana tay, tãbaya tay a ahay ga ðangay ni ba, mæk tãhɛngalay tay ti tãslɛkaba a kɛsa ni ba. ⁴⁰ Ata Pol nday ata Silas tãra tãhɔraya a ahay ga ðangay ni ba ni ti tɔru afa ge Lidi. Eslini tãbakabu ahàr akaba ndam mɔfɛki ahàr ka Yezu, tãvi njɛda ana tay, mæk tãslɛkaba a kɛsa ni ba.

17

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi a Tesalonik

¹ Ata Pol nakɛn tɔru a Amfipolis, tãslɛka eslina tɔru a Apoloni, tãra tãslɛka eslina keti tɔru a Tesalonik. A Tesalonik ti ahay ga ndam *Zude ya tãhɛngalavu Melefìt ni àbu. ² Eslini Pol àhuriyu a ahay ni vu akada gayan ya agray kɛla vad *mɔpɛsabana ni. Vad mɔpɛsabana mahkɛr ka mahar ka mahar àhuriya a ahay ni va, tãzɛlapakia ka pakama ya àbu mɔbɛkiani a Wakita ge Melefìt ni ba akaba nday ye eslini na. ³ Nahkay adãfiki ma ge Melefìt ana tay, adãm ahàr adãm *Krist *Bay gɛðakani ya amara ni mácakay daliya, mêmɔt, mæk mãngaba e kisim ba kwa. Àhi ana tay ahkado : « Krist Bay gɛðakani ya amara ni ti nani Yezu ya nãhi ma gani ana kɛli ni. »

⁴ Eslini ndam Zude bal gani tãgɛskabá ma ga Pol na, tìgia ndam ga ata Pol nday ata Silas a. Ndam *Gres ya tãzɛlabay Melefìt ni kay akaba wál kay bal ya ti zlam gatay tɛbu ni tìgia ndam ga ata Pol a daya. ⁵ Ay ndam Zude ndahan ya tãgɛskabu ma ga Pol ndo ni tãgrafɛnɔ solu kà ata Pol a. Nahkay tãzalakabu ndam ya tãgray tɔwi do, tɔsawaday kwanɔ kwanɔ a kɛsa bu ni, mæk nday gani tãhɛngalafɛnɔ ma kɛ mis ga kɛsa na. Nahkay nday ðek akaba mis ni tãcakalavu, tãzumki bɔruv ka ndam ga ata Pol ni, tãgudari ma ana tay, tãzɛlahki ka tay. Kɛlɛn gani tãdãboru ata Pol nday ata Silas a magam afa ga Zason, adaba tawayay tãgɛs tay ga magrafɛnɔ seriya kà tay a kɛ meleher ge mis macakalavani na. ⁶ Ay ti tãdi ahàr ana tay eslini ndo. Nahkay tãgɛs Zason akaba ndam mɔfɛki ahàr ka Yezu ndahan, mæk tãhɛloru tay kɛ meleher ga ndam magray seriya ni. Tɔru tinjua àna tay a ti tãzɛlah, tãðɛm : « Ndam ndani ti tiwisirikaba ahàr ana mis ga duniya na ðek. Nihi ti nday tɛbu ahalay, ⁷ Zason

day àgèskabá tay a maɣam afa gana. Nday gani ðek tægèskabu pakama ga *bay gəðakani ga ndam Rom ya àðəm ni do, təðəm bay nahaŋ àbu, slimi gani Yezu. » ⁸ Ma gatay ya təðəmki ka ndam *maðəbay Yezu ni ti àhəliaba ahàr ana mis macakalavani na akaba ndam magray seriya na. ⁹ Nahkay tahi ana ata Zason akaba nday ndahaŋ ni : « Bəhadum siŋgu hayaŋ ti kəsləkuma. Amamənjay ma gani kama keti kwa ; tamal ma nahaŋ àbi ti akəhəŋgarum siŋgu gekəli zlam gekəli. »

Ata Pol nday ata Silas tagray tuwi e Berey

¹⁰ Məlavad àra ègia ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tahi ana ata Pol nday ata Silas : « Dəgum e Berey. » Mək ata Pol nakəŋ təsləka, tōru eslini. Tōru tɪnjəa eslina ti təhuriyu a ahay ga ndam *Zude ya tahəŋgalavù Melefit ni vu. ¹¹ Ndam Zude ya e Berey ni tətama nday ya a Tesalonik na àna sulumana : tægèskabá ma ge Melefit ya ata Pol tahi ana tay na àna huð bəlaŋ. Kəlavad tamənjaki ka Wakita ge Melefit, tawayay ti təsər ma ga ata Pol ya tahi ana tay ni ti ma ge jiri eðeðiŋ aw. ¹² Nahkay mis kay e kiðiŋ gatay bu təfəkia ahàr ka Yezu a. E kiðiŋ ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu ni ti mis kay ɓal təfəkia ahàr ka Yezu a daya. Nday ya ti təfəki ahàr ni ti wál ya ti zlam gatay təbu ni akaba zawal ndahaŋ.

¹³ Ay ndam Zude ya a Tesalonik ni tàra ticia Pol naŋ àbu ahi ma ge Melefit ana ndam Berey nahəma, tàra. Tàra tɪnjia ti təðəmki ma magədavani àki ka ata Pol nakəŋ, tɪwisiŋkabu mis ga kəsa ni. ¹⁴ Eslini huya ndam ga Yezu ni tahi ana Pol : « Sləka, ndam geli təzoru kur e divi vu gwar ka dəluz ni. » Mək təsləka təzoru naŋ, ay ti ata Silas nday ata Timote tənjàhad, təsləka ndo. ¹⁵ Nday ya ti təzoru Pol ni tōru akaba naŋ a Ateŋ. Tōru tɪnjəa eslina ti Pol àhi ana tay : « Kəsləkuma nihi nahəma, kara kəhumi ana ata Silas nday ata Timote tàra tɪnjiki nu ahalay ke weceweceni. » Mək nday nakəŋ tənɣa e Berey a.

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Ateŋ ni

¹⁶ Ka ya ti Pol naŋ àbu a Ateŋ, ajəgay ata Silas nday ata Timote ni ti, àsawadáy a kəsa ni bu. Naŋ àbu asawadáy ti èpi ti zlam ga pəra kay təbu a kəsa ni bu. Ere ye ti èpi ni àzumia ɓəruv a dal-dal. ¹⁷ Nahkay àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, àhi ma ana ndam *Zude akaba mis ndahaŋ ya təzləbay Melefit ni. Kəlavad ahi ma ana mis ya adi ahàr ana tay a dala bu ni daya. ¹⁸ Ndam ya təsəra zlam a kay ni təzləpa akaba Pol a daya. Mis nday nani ti ndahaŋ ndam Epikiriyeŋ, * ndahaŋ ti ni ndam Sitəwisiyeŋ. † Ka ya ti Pol àðəmki ma àki ka ga Yezu ya àmət mək àŋgaba e kisim ba ni ti mis ndahaŋ e kiðiŋ gatay bu təðəm ahkado : « Maslaŋa hini azlapay asak ma ahàr gani day àbi ti, àðəm ti mam ? » Mis ndahaŋ ti ni təðəm : « Àzlapaki ke melefit ndahaŋ ya leli məsər

* **17:18** Ndam Epikiriyeŋ ti ndam Gres ya tægèskabu ma ga maslaŋa nahaŋ təzalay naŋ Epikir ni. Epikir ti tuwi naŋ vi 341 ka sarta ya ahaslani ni ; àðəm zlam ðek tagravu kwanja kwanja àna zlam ciɓ-ciɓeni, Melefit àfi ahàr ana mis do ; àðəm tamal mis təwayay zlam kay do, təwayay mis kay do ni ti tanjàhad lala tata. † **17:18** Ndam Sitəwisiyeŋ ti ndam Gres ya tægèskabu zlam ya təcahi ana mis a Ateŋ gwar ke vi 300 ga sarta ya ahaslani ni. Təcahay ma nani ti a ahay bu ; slimi ga ahay ni Sitəwi Peykili. Təðəm ahàr àðəm mis tægèskabu ere ye ti Melefit awayay ni ; ku tamal təcakay daliya dal-dal àna naŋ naŋgu ni si tægèskabu kwa.

tay do ni. » ¹⁹ Nahkay tázaloru nanj kè meleher ga gə́dákani ge seriya gatay ; məlanj ge seriya nani ti təzalay Eriyupéz. †

Töru tinjua eslina ti təhi : « Mawayay məsər ma məweni ya kacahi ana mis ni. ²⁰ Pakama gayak ya kədəm ni ti leli miçi day-day ndo, nahkay mawayay məsərkaba ere ye ti kədəmki ma na lala. » ²¹ Tədəm nahkay ti adaba ndam Ateŋ akaba ndam mirkwi ya tanjəhad eslini ni dek təbu təzlapaki ka pakama ya tici day-day ndo ni akaba təbi slimi ana ma gani kəlavad, təwi tekeđi tənğətfəŋ ahar ga magrani do.

²² Nahkay Pol nanj jika e kiđiŋ gatay bu ka məlanj ge Eriyupéz ni, əhi ana tay ahkado : « Lekələm ndam Ateŋ, nəsəra a zlam ya ti kəgrum ni bu dek kəbum kəzləbum melefít gərgərani kay. ²³ Ka ya ti nəbu nəsawadaya a kəsa gekəli bu nahəma, nipiya zlam gərgərani ya kədəzlamia ya melefít nday nani na. E kiđiŋ ga zlam nday nani ya kədəzlam ni bu dek ti nəđi ahər ana məlanj *meviyekiki zlam ana melefít nahanj. Əki məbəkiani nahkay hi : “Međezliaya ana melefít ya məsər do na.” Ay Melefít ya ti kəsərurum nanj do, kəzləbum ni ti nədəfiki nanj ana kəli. ²⁴ Melefít gani nani ti əgraya məlanj akaba zlam ya a huđ gani bu na dek ; nanj Bay gə́dákani, agur huđ melefít akaba huđ dek ; nanj ənjəhadviyu a ahay ya mis tedezli ni vu do. ²⁵ Zlam ya ti əhəci nanj ti mis təvi ni əbi, adaba Bay ya ti əvi sifa ana mis ti təsuf, əvi zlam dek ana tay ni ti nanj. ²⁶ Melefít əgraya enjenjena ti mis bəlanj. Mək əgray ti bəza huđ ga maslanja nani tədevu jiba gərgərani ga məlanj ni dek akaba əgray ti tənəhad ka huđ ya adəm tənəhadki ni. Əfəkədvü ekwi e kiđiŋ gatay vu, əvi milmili akaba milevi ana tay daya. ²⁷ Melefít əgray nahkay ti, awayay ti mis tədəbay nanj, bi atədia ahər a waw akada ge mis ya ti atam ahar, adəbay zlam a məlanj ziŋ-ziiŋeni bu ni. Tadəbay nanj nahkay, ay ti Melefít nanj driŋ driŋ akaba mis do, ku way way do Melefít nanj əbu kə gəvay gayanj. ²⁸ Nahkay zla nahəma, “Leli məbu akaba nanj akada mis bəlanj : leli məbu, leli əna sifa akaba məbu magray təwi ti azuhva nanj.”

« Ku ndam midi limis gekəli ndahanj day tədəm nahkay, tədəm ahkado : “Nahkay zla ti leli day bəza huđ gayanj.”

²⁹ « Leli bəza huđ ge Melefít nahkay ti, məhi ana ahər Melefít ti təzavu akaba zlam ga pəra ya təgraya tay əna gru, əna evirzegena ahkay do ni əna akur ni ba, adaba zlam nday nani ti mis təgraya tay əna egizli gatay a ti təzavu akaba zlam ya təjalaki ahər ga magrani ni. ³⁰ Sarta ge mis ya ti təsərkaba Melefít a ndo ni ti Melefít əjalaki ahər do. Ay nihi ti əhi ana mis dek ku eley eley do dek təmbatkaba majalay ahər gatay na. ³¹ Adaba əfəkada vad ga magrafəŋa seriya əna jiri kə mis ga duniya na dek. Amagray seriya nani ti Bay ya ti Melefít adaba ni. Melefít adəfiki ana mis dek Bay nani amagray seriya edeđiŋ ti, əna gayanj ya ti əhəŋgaraba nanj e kisim ba ni. »

³² Mis ye eslini ni təra ticia ma ga Pol ya adəm mis təmət mək tanjaba e kisim ba ni ti mis ndahanj e kiđiŋ gatay bu təyefiŋ, mis ndahanj ti ni təhi : « Əsliya, aməbi slimi a vad nahanj keti kwa. » ³³ Eslini Pol əsləkafəŋa kə tay a. ³⁴ Ku tamal mis ahar gə́dákani təwayay məbi slimi ana ma ga Pol va do nəŋgu ni, mis ndahanj təgəskabá ma gayanj ya adəm na, təfəkia ahər ka Yezu a. Denis

† 17:19 Eriyupéz ti həma a Ateŋ ; awayay adəmvaba « Həma ge Eres » (Eres ti melefít ga ndam Gres). Ahaslani ti gə́dákani ge seriya ga Ateŋ təcakalavu ka həma nani, ay ka sarta ga Pol təcakalavu ti a ahay bu. Ku tamal nahkay nəŋgu ni təzalay məlanj ge seriya nani Eriyupéz. Ahar gə́dákani tagray seriya əki ka pakama ge melefít gatay.

bəlan̄ ga ndam ge seriya ge Eriyɔpez ni nan̄ àkibu ka tay, wal nahan̄ slimi gani Demeris day nan̄ àkibu ka tay. Ndam ndahan̄ day təkibu ka tay.

18

Pol agray tɔwi a Koren̄

¹ Kələn̄ gani Pol àsləka a Ater̄n̄ a, òru a Koren̄. ² Òru ènjɔa eslina ti àdi ahàr ana zal Zude nahan̄, tìwibiyu nan̄ ka had̄ Pon̄, slimi gani Ekiles. Tàsləkabiya nihi guhwa ka had̄ Itali a nday ata wal gayan̄ Prisol a, adaba bay Kəlot àhi ana ndam *Zude dek tàsłəkaba a Rom a. ³ Tɔwi gatay ti magray ahay ga ambəl. Nahkay Pol ànjəhad̄ afa gatay ga magrakabu tɔwi ka ahār bəlan̄ akaba tay, adaba nan̄ day tɔwi gayan̄ akada gatay ni. ⁴ Kəla vad̄ *məpəsabana Pol ahuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu, àhi ma ana mis ye eslini ni, awayay ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tэгəskabu ma gayan̄ ni.

⁵ Ka ya ti ata Silas nday ata Timote tàsłəkabiya e Mesedawen̄ a, tɔnjikiva ka Pol a nahəma, Pol nakən̄ àmbrən̄ tɔwi nahan̄ ni, ànjəki ka məhi ma ge Melefit ana mis kəlavad̄. Àhi ana ndam Zude ahkado Yezu ti nan̄ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. ⁶ Nday nakən̄ tàra ticia ma nana ti tэгəskabu ndo, tɔndivi nan̄. Eslini ti Pol àgavfəna had̄ kà azana gayan̄ a ga məđafkiani ana tay àmbrən̄a tay a. Àhi ana tay ahkado : « Melefit aməgəs kəli àna seriya ti məsər gekəli ! Ahar goro amələkibu bi. Nihi ti nakoru nəhi ma ni ana nday ya ndam Zude do ni. » ⁷ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àsləka eslina, òru afa ga maslan̄a nahan̄ : maslan̄a gani nani azləbay Melefit, slimi gayan̄ Tisəs Zəstəs, ahay gayan̄ kà gəvay ga ahay ga mahəngalavù Melefit ga ndam Zude ni. ⁸ Ay Krispus gəđakani ga ahay ga mahəngalavù Melefit ni təfəki ahàr ka Bay geli Yezu akaba ndam ga huđ ahay gayan̄ dek. Ndam Koren̄ ndahan̄ kay day tàra ticia ma ga Pol na ti təfəkia ahār ka Yezu a, nahkay *təbaray tay dek.

⁹ A vad̄ nahan̄ ga məlavad̄ Bay geli Yezu àngazlivu ana Pol, àhi ahkado : « Kəgray an̄gəwaz ba, hioru ma goro ana mis, kəmbrən̄ ba, ¹⁰ adaba nu nəbu akaba kur. Maslan̄a àbi emisliki məgruk daliya bi, nahkay gray tɔwi, adaba ndam goro təbu kay a kəsa hini bu, təfəku ahàr fan̄ ndo. » ¹¹ Nahkay Pol ànjəhad̄ a Koren̄ dəz àna kiya muku, àchahi ma ge Melefit ana mis ye eslini ni dek.

¹² Ka sarta ya ti bay Galiyon̄ àgur had̄ Eseyi ni ti, ndam Zude dek tèbedekivu ka Pol nakən̄, təzoru nan̄ kə meleher ga Galiyon̄ ka məlan̄ magray seriya. ¹³ Tòru tɔnjɔa àna nan̄ a ti təhi ana Galiyon̄ ahkado : « Maslan̄a hini acahi ana mis ti təzəbay Melefit gərgəri akaba ga ɔgumna ya àđəm ni. » ¹⁴ Tàra təđəma nahkay ti Pol awayay ahəngrifən̄ ana tay, ay ti Galiyon̄ àhi ana tay ahkado : « Tamal lekəlum ndam Zude kəđəmum maslan̄a hini àgra zlam ya àbəlay do simiteni na ahkay do ni àğudara zlam nahan̄ a dal-dal ti, akal nəbi slimi ana ma gani, akada goro ya nagray kəlavad̄ ni. ¹⁵ Ay nihi ti pakama ya kəlagumkivu ni ti ka zlam gekəli ya kacahum ni, àkivu ke slimi ge mis akaba ke divi gekəli ya kəđəbum ni. Nahkay ti nəwayay magray seriya ga zlam nday nani do. » ¹⁶ Àhi ana tay tàsłəka ka məlan̄ magray seriya na. ¹⁷ Ay ndam Zude ni dek tэгəs Sostən̄ gəđakani ga ahay ga mahəngalavù Melefit ni, təzłəb nan̄ kà məlan̄ magray seriya ni. Galiyon̄ nakən̄ àra èpia ere ye ti tagray na ti àhəngarfən̄ ndo.

Pol an̄goru a Antiyos

18 Pol àpəs vad kay ɓal a Koreŋ. Kələŋ gani àhi ana ndam məfəki ahar ka Yezu ye eslini ni « Naslaka, nawayay nakoru ka had Siri. » Eslini òru e Senkrey. Òru ènjua ti àwəskaba ahàr a, adaba àhia ana Melefit a : « Tamal kəgrua zlam ya nihindiluk na ti anagray nahkay.* » Kələŋ gani tàcaliyu a *slalah ga yam vu nday akaba Prisil nday ata Ekiles, tòru e Efez. 19 Tòru tɔnjua e Efez a ti Pol àslakafəŋa kà ata Prisil nday ata Ekiles a, àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, tàzlapay akaba ndam *Zude ye eslini ni. 20 Təhi mənəhadà akaba tay vad ɓal àkiva, ay Pol àwayay ndo. 21 Àhi ana tay : « Tamal Melefit àvua divi a ti anaŋga afa gekuli a. »

Eslini naŋ nakəŋ àslakafəŋa kà tay a, àcaliyu a slalah ga yam vu, àslaka e Efez a, òru a Sezare. 22 Òru ènjua a Sezare a ti àcaloru a Zeruzalem, àgri sa ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni, mək àslaka, òru a Antiyos. 23 Òru ènjua a Antiyos a ti ànjəhad gosku ɓal. Kələŋ gani àslaka òru ka had Galasi akaba ka had Firizi, àvi njəda ana ndam madəbay divi ga Yezu ya ka had nday nani ni dek.

Apolos agray tɔwi e Efez akaba a Koreŋ

24 Ka sarta gani nani zal Zude nahaŋ òru e Efez. Slimi gayan Apolos, tiwi naŋ e Eleksendri. Naŋ ti àsəra zlapay a àsabəy, àsəra pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na dal-dal daya. 25 Təcahia divi ga Bay geli Yezu a, awayay divi gani nani dal-dal. Nahkay naŋ àbu àhi ma àki ka Yezu ana mis, acahi ana tay lala. Ay àsəra ge Zeŋ ya *àbaray mis na cilin, do ni ti àsər baray nahaŋ do. 26 Ànjəki ka macahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni bu, day aŋwaz àwərki naŋ ka ma gani do simiteni. Ata Prisil nday ata Ekiles tàra ticia ma gayan na ti tàzay naŋ, tədəfikiaba divi ge Melefit àkiva lala.

27 Kələŋ gani Apolos nakəŋ awayay moroni ka had Eseyi. Ndam ga Yezu ya e Efez ni təgəskabà ma gana, tədəm àbəlay, mək təbikioru wakita ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni, təhi ana tay təgəskabà naŋ a lala. Nahkay Apolos nakəŋ àslaka, òru eslini. Òru ènjua ti àjənaki ndam ye eslini təfəki ahàr ka Yezu ni, àgray tɔwi àna njəda ge Melefit ya àvi ni. 28 Àzlapay akaba ndam *Zude kə meleher ge mis dek, àwəlki tay ka pakama. Àdəfiki ana tay vay-vay àna pakama ya a Wakita ge Melefit bu ni *Krist *Bay gədəkani ya amara ni ti Yezu.

19

Pol agray tɔwi e Efez

1 Ka ya ti Apolos naŋ a Koreŋ ni ti Pol àslakaba gwar ka həma ya ka had Azi na, òru e Efez. Òru ènjua ti àdi ahàr ana mis ndahaŋ ya tədəbay divi ga Yezu ni, 2 àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti kəfumki ahàr ka Yezu ni ti Melefit àvia Məsuf Njəlatana ana kuli a waw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « *Məsuf Njəlatani ti day-day miçi tàcalfəŋ ndo. » 3 Eslini Pol àhi ana tay : « Ay nahkay ti *baray ya təbaray kuli ni ti baray weley ? » Təhi : « Təbaray leli ti akadà ge Zeŋ ya abaray mis ahaslani ni. » 4 Pol àhi ana tay : « Zeŋ àbaray ti mis ya təgəskabà məmbatkaba majalay ahàr gatay a ni. Àhi ana ndam *Izireyel : “Maslaŋa nahaŋ àbu amara, ahàr àdəm kəfumki ahàr.” Maslaŋa nani ya Zeŋ àdəmki ma ni ti naŋ Yezu. » 5 Nday nakəŋ tàra ticia ma ga Pol na ti təgəskabà, mək təbaray tay àna *slimi ga Yezu. 6 Eslini Pol àbəkì *ahar ka tay. Àra àbəkia

* 18:18 Mənjay Macalani 6.1-18.

ahar ka tay a ti Melefit àvi Məsuf Njəlatani ana tay : nahkay təzlapay àna ma həma ya nday ndayani təsər do ni, təhəngri ma ge Melefit ana mis daya. ⁷ Mis ya təbaray tay ni dekeni tagray kru mahar cə.

⁸ Ka sarta nani agray kiya mahkər Pol àhuriyu kəlavaf a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu. Eslini àhi ma ana mis, àgraki anğwaz do. Àdəmki ma ka *Məgur ge Melefit àna njəda, awayay ti mis təgəskabu. ⁹ Ay ti mis ndahan kay e kidin gatay bu tawayay mici ma ni do simiteni, təfəki ahər ka Yezu ndo, tədəmki ma magədavani àki ke divi gayan kə meleher ge mis macakalavani daya. Nahkay Pol àsləkafənjə kà tay a, àhəlkiba ndam madəbay divi ga Yezu na àkiba ka tay a. Ahay ge lekweł ga zal nahan àbu, slimi gayan Tirenəs : eslini ndam ga Yezu nakənj təhuriyu kəlavaf a ahay ni vu, Pol àcahi zlam ana tay. ¹⁰ Àcahi zlam ana mis eslini vi cə, nahkay mis ga haf Azi ni dek, ndam *Zude akaba nday ya ndam Zude do ni, ticia ma ga Bay geli Yezu a.

Bəza ga Seva akaba ndam maharam ndahan

¹¹ Eslini Pol àgray zlam gərgəri kay àna njəda ge Melefit, ku ndam ga Yezu tekefi t̄ipi day-day ndo. ¹² Nahkay mis təhəl endəwi akaba azana ndahan ya Pol ən̄jifin̄ja ni, t̄oru təfəki ka ndam ga arməwər. Ndam ya ti t̄injifin̄ja àna zlam nday nani ka tay a ni tən̄gaba, ndahan seteni təsləkiaaba ana tay a. ¹³ Ndam *Zude ndahan t̄əbu təsawaday ka kəsa ka kəsa, t̄əgariaba seteni ana mis a. Nday day tawayay tagariaba seteni ana mis àna slimi ga Bay geli Yezu a, nahkay ku way way do àhi ana ata seteni ni ahkado : « Nəhi ana kəli, sləkumiaba ana maslan̄ja hini àna *slimi ga Yezu ya Pol adəmki ma na. »

¹⁴ Ndam Zude ndahan t̄əbu nday adəskəla, slimi ga bənj gatay Seva, nan̄ gədakani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit. Nday day t̄əbu t̄əhi ma ana seteni nahkay. ¹⁵ A vad nahan̄ tawayay tagariaba seteni ana mis a. Təra t̄əhia ma na ana seteni na ti seteni ni àhəngri fənjə ana tay, àdəm ahkado : « Yezu ti nəsəra nan̄ a ; Pol ti n̄icia slimi gayan̄ a ; ay lekəlam ti ndamam ? » ¹⁶ Seteni ni àra àdəma ma na nahkay ti maslan̄ja nani ya seteni àniviyu ni àkaduv akaba tay, àtama tay a dek àna njəda. Nday nakənj dek təhəraya a ahay ba, t̄acuhway, vu gatay dek ambələk, azana day àki ka tay ka vu bi. ¹⁷ Ndam Efez dek, ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni, ticia ere ye ti àgravu na. Təgra anğwaz a dal-dal ; t̄əzlabay Bay geli Yezu, tədəm nan̄ gədakani. ¹⁸ Mis ya təfəki ahər ka Yezu a ni ti təra kay, tədafaya zlam ya t̄əgudar na vay-vay. ¹⁹ Ndam ya t̄əgray maharam ahaslani ni təhəlbiyu wakita ga maharam gatay ni, t̄eviyekaba kə meleher ge mis a dek. Təcal singu ga wakita nday nani grusu dəbu kru kru zlam. ²⁰ Nahkay Bay geli adəfaki njəda gayan̄ ; pakama gayan̄ akoru kama kama, kəlavaf mis ndahan̄ t̄əgəskabu.

²¹ Kələn̄ ga zlam nday nani ti Pol àdəm : « Nakoru ka haf Mesedəwən̄ akaba ka haf Eseyi, anasləka eslina ti nakoru a Zerəzalem. Anasləka a Zerəzalem a ti ahər àhu n̄aru a Rom. » ²² Àra àdəma nahkay ti àsləroru ndam gayan̄ cə, ata Timote nday ata Erest, ka haf Mesedəwən̄. Nan̄ nan̄ani ti ni ànjəhadkivu gosku 6al ka haf Azi.

Ndam Efez t̄əzumki bəruv ka ndam ga Yezu

²³ Ka sarta gani nani ti zlam magədavani zləzladani àgrava e Efez azuhva divi ga Yezu a. ²⁴ Zal nahan̄ àbu, slimi gani Demetriyəs, t̄əwi gayan̄ ga magray zlam sulumani àna gru. Ahar gədakani agraya mazavu ga ahay gədakani

ge Ertemis * na ci6-ci6ena. Ndam ya tægri tawi ni tængæt sinju kay àna nan. ²⁵ Demetriyus nakəŋ àcacakakabu tay akaba ndam ya tagray tawi akada gayan ni, mək àhi ana tay ahkado : « Zlèbàba goro ni, kəsəruma mənğətum zlam ti àna tawi geli hini ya magray ni. ²⁶ Ay nihi ti kipurama akaba kicuma ere ye ti Pol àgray na. Àhi ana mis ahkado zlam geli ya magraya tay àna ahar geli gelena ni ti melefít do. Ma gayan ya ti àdəm ni ti mis kay tægəskabá. Tægəskabu ma gayan ni ti mis ya ahalay e Efez ni cilin do, mis ya ka had Azi ni ndahan day tægəskabá. ²⁷ Mis təbu tici ma gayan ni ti atədəm tawi geli ya magray ni àbəlay do. Atədəm ahay gəđakani ge melefít geli Ertemis gəđakani ni day zlam masakani. Ertemis melefít geli gani ti ndam ga had Azi akaba mis ga duniya dek təhəŋgriuru ahàr a had, ay nihi ti atədəm nan day zlam masakani. »

²⁸ Demetriyus nakəŋ àra àdəma ma na nahkay ti mis ya təbi slimì ni təzuma bəruv a dal-dal, təzlah, tədəm : « Ertemis melefít ga ndam Efez ni ti nan gəđakani. » ²⁹ Mis ga kəsa ni dek tàra ticia ma na ti təgray tuwar. Nahkay tōru tægəs ata Gayus nday ata Aristark, nday ndam Mesedəwen, adaba nday gani təsawadəkabu akaba Pol. Tàra tægəsa tay a ti təhəloru tay ke weceweceni ka məlan gatay ya təcakalavu tamənjələn kə givi ni. † ³⁰ Eslini Pol awayay ahurkiviyyu ke mis macakalavani ni, ay ti ndam madəbay divi ga Yezu ni təcəfəŋa nan a. ³¹ Zlèbàba gayan ndahan təbu, nday ndam ga ŋumna ga had Azi. Nday day təslərkiuru mis ti təhi ahkado kam-kam ōru ka məlan ge givi ni ba. ³² Mis ni tàra təcakalava nahəma, ma gatay àrakaboru ndo ; ku way way do azlah, adəm ma gayan tera. Nahkay mis kay e kidin gatay bu ŋgay təcakalakivu kamam ti təsər do simiteni. ³³ Eslini zal nahan àvu, slimì gani Eleksender. Ndam *Zude ndahan e kidin ge mis macakalavani ni bu təhiaba ma gana, təhi mōru mādəmaya ma na kə meleher ge mis na dek. Eleksender nakəŋ àra ècika kə meleher ge mis na ti adadi ahar ana tay, awayay azlapay. ³⁴ Ay tàra təsəra nan zal Zude nahəma təzlah, təpəski ka zlahay ni agray njeṃdi cə, tədəm ahkado : « Ertemis melefít ga ndam Efez ni ti nan gəđakani ! Ertemis melefít ga ndam Efez ni ti nan gəđakani ! »

³⁵ Kələn gani bay məhəŋgri pakama ga ŋumna ana ndam ga kəsa ni àhi ana mis macakalavani ni təlakakaba, mək mis nakəŋ təlakakabá ededifin a. Tàra təlakakabá ti àhi ana tay ahkado : « Lekələm ndam Efez ni, mis ga duniya ni dek təsəra Efez ti məlan *njəlātani ga ahay ge Ertemis melefít geli gəđakani ni. Mazavu ge Ertemis nakəŋ ya àsləkabiya e melefít ba ni ti mis dek təsəra nan day a huđ ga ahay gani bu. ³⁶ Maslanja ya adəm ma gani nani ma ga malfada ni ti way ? Nahkay ti jalum ahàr lala, lakumkaba, kəgudarum ma ba. ³⁷ Mis nday ndani ya kəhalumbiyu tay ahalay ni ti təhəlababiya zlam akal a ahay ge melefít geli ni ba ndo. Tindivi melefít geli gani ndo daya. ³⁸ Ay tamal ti ata Demetriyus akaba ndam ya tagrakabu tawi ni tawayay mabəhadki mirdim ka maslanja nahəma, məlan ge seriya àvu : tōru təbəhadki ka tay eslini afa ga ndam magray seriya ni. ³⁹ Ay tamal ti zlam nahan àvu kawayum kihindəm nahəma, ka fat ya ti gəđakani atəcakalava ni ti akədəgum àna ma gani afa gatay kwa. ⁴⁰ Geli ya ti macakalavu kani ni ti ndam *Rom atəhi ana leli kəcakalumvu ti kawayum kakađumfəŋya kə ŋumna tək, kəcakalumvu

* **19:24** Ertemis ti melefít walani ga ndam Gres ; tədəm nan melefít ge kiyyi akaba ga waray. Ahay gayan gəđakani ti e Efez ; ahay nani ti gəđakani, sulumani dal-dal ; mis tədəm ahay nani bilin ga zlam adəskəlani ya tægri ejep ana mis a duniya bu dek ni. † **19:29** Məlan ga mamənjələn ke givi e Efez ti gəđakani. Azum mis agray 26.000.

ti àki ka mam ? Ay ti aməŋgət ma ga məhəŋgrifəŋani ana tay ti təgəsiki ana leli do. » ⁴¹ Bay məhəŋgri pakama ga ŋgumna ana mis nakəŋ àra àdəma ma na nahkay ti, àhi ana mis macakalavani ni ku way way do məsləka, mòru a magam.

20

Pol akoru e Mesedəweŋ akaba e Gres

¹ Ndam ga kəsa ni tàra təmbərəŋa magray tuwər a nahəma, Pol àzalakabu ndam macəbay divi ga Yezu ni, àhi ana tay tàza njàda. Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àgri sa ana tay mək àsləka, òru e Mesedəweŋ. ² Òru ènjua eslina ti àsawaday àvi njàda ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni àna ma gərgərani kay ya àhi ana tay ni. Kələŋ gani àsləka, òru e Gres, ³ ànjəhad kiya mahkər. Ka ya ti awayay acəliyu a *slalah ga yam vu akoru ka had Siri ni ti, ècia ndam *Zude təzlapakia ga mægri zlam magədavana. Nahkay naŋ nakəŋ àŋgoru gwar e Mesedəweŋ zlam gayan. ⁴ Ndam ya təsawadakaboru akaba naŋ ni ti ata : Sopatros wur ge Pirus ga kəsa Berey ; Aristark, Sikəndəs nday ga kəsa Tesalonik ; Gayus ga kəsa Derbi ; Timote ; ata Tisik nday ata Trofim ga kəsa ya ka had Azi ni. ⁵ Nday nakəŋ tàsləka tòru kama, tòru tājəgay leli a Truwas. ⁶ Leli ti ni kələŋ ga wuməri ya təzumvù dipen *miwisiŋeni do ni məsləka e Filip a, mòru məcəliyu a slalah ga yam vu ga moru minjiki tay a Truwas. Məgray vad zlam ka ahàr divi, day ti mòru minjiki tay. Eslini magray gosku sekw.

Pol ahi ma ge Melefit ana mis a Truwas

⁷ Məra mənəgasva ga məzum dəf ge Melefit a ka ahar bəlan məlakarawa ka fat ga səvdi fat àdiya a ahay va nahəma, Pol àhi ma ge Melefit ana mis mənəgasvani ni. Adaba àsəra məlan amasla ti ara asləka nahəma, àhi ma ni ana mis ni duk àbiviya ana huđ məlavad. ⁸ Cengel təbu kay a ahay ya ti leli mənəgasvu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahàr ga ahay ndahan. ⁹ Eslini wur dagwa nahəŋ slimi gani Ewts naŋ àbu manjəhadani digəsa a moftotur bu ni ti ènjia dəwir a dən. Ka sarta gani nani ti Pol naŋ àbu azlapay kekileŋa. Wur dagwa nakəŋ naŋ àbu enji dəwir nahkay ti àdəbiyu kwa ka ahàr ga ahay ya mahkər ya leli məvu ni bu, àdaya ka had a. Nahkay tàra tizefteba naŋ a ti naŋ məmətani àndava. ¹⁰ Ay Pol àhəraya a ga had a, àdəkiyu ka wur dagwa nakəŋ mək àzay naŋ a ahar vu. Àra àza naŋ a nahəma àhi ana mis ni ahkado : « Àhəli ahàr ana kəli ba, àmət ndo. »

¹¹ Kələŋ gani Pol nakəŋ acəloru a ahay ni vu zlam gayan. Òru ènjua ti àzay *dipen, èsekaba mək àzum. Àra àzuma dipen na nahəma, àcahi zlam ana mis ni keti hundum məlan pay. Məlan ni àra àcadə ti naŋ nakəŋ àsləka. ¹² Wur dagwa ni ti ni təzoru naŋ a magam, àmət ndo naŋ lala zlam gayan. Nahkay mis ni dək təmərə dal-dal.

Pol asləka a Truwas a, akoru e Milet

¹³ Məlan àra àsla ti leli məcəliyu a *slalah ga yam vu ga moru məzəvù Pol a Asos. Nahkay leli nakəŋ məsləka, mòru minjiyu enji gayan. Naŋ ti ni àzay divi ga asak, àdəm amoru mazay naŋ eslini kwa. ¹⁴ Pol nakəŋ òru ènjikia leli a Asos a nahəma, məzəvù naŋ a slalah ga yam ni vu mək mòru e Mitileŋ. ¹⁵ Mòru minjua ti həjəŋ gani məsləka, mòru a Siyu. Həjəŋ nahəŋ gani məsləka mòru a Samos. Həjəŋ teguni gani day kwa ti minjiyu e Milet. ¹⁶ Micik e Efez ndo, adaba Pol àwayay mijin sarta gayan eslini ka had Azi do. Naŋ àwacavu ga moroni a

Zeruzalem, awayay ti ahàr àdàm wudàka tagray wumèri ge *Peñtikwet ni ti ènjua.

Ma ga Pol ya àhi ana gəḏákani ga ndam Efez ni

¹⁷ Nday tãbu e Milet nahkay ti Pol nakəñ àsləroru mis e Efez ga mazalabiyu gəḏákani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni. ¹⁸ Gəḏákani nakəñ tãra tinjia ti Pol àhi ana tay ahkado : « Kwa ka fat goro ya ti nàra a Azi a àbivaya ana vad ya kana ni ti, kəsəruma ahəmamam mənjàhadkəbu akaba kuli na akaba ere ye ti nàgra na. ¹⁹ Kəsəruma tawi ya ti nàgri ana Bay geli na ; a huḏ ge tawi gani nani bu ni ti nàzay ahàr goro akada ge mis gəḏákani ndo ; ku tamal nahkay nənḡu ni mis təzumua bəruv a akaba təgrua daliya adaba ndam *Zude təgraku mbada-mbada palam. ²⁰ Kəsəruma daya nimbiriñ zlam ya ti àbəlay ajənaki kuli ni ana kuli ndo. Zlam ni dek nàhia ana kuli a, nəcahia ana kuli kə meleher ge mis a vay-vay. A magam gekuli day nàhia zlam na dek ana kuli a, nəcahia ana kuli a daya. ²¹ Ma goro ya nàdəm ni ti nàhi ana ndam Zude akaba ana nday ya ndam Zude do ni àna njəda goro dek tãmbatkaba majalay ahàr gatay a, təgəskabu ma ge Melefit, təfəki ahàr ka Bay geli Yezu.

²² « Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem akada ga Məsuf *Njəlatani ya àhu “Ru” kwa ni. Ere ye ti amagrakuvu eslini ni ti nəsər do. ²³ Ay ti ere ye ti nəsər nahəma nihi : a kəsa ya nakoru ni vu dek ti *Məsuf Njəlatani àhu ma, àdəm atəfiyu nu a danḡay vu, atəgru daliya. ²⁴ Ay a majalay ahàr goro bu nahəma, ku tamal nəbu àna sifa, ku nəmət nənḡu ni aranjə gani goro do. Ere ya nawayay ni ti, nawayay nindeverinəba tawi ga Bay geli Yezu ya àhu gray ni cilin. Tawi gayan gani ti ga məhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *sulum ge Melefit ana mis.

²⁵ « Nəpəsa e kidin gekuli ba dek, nàhia ma àki ka *Məgur ge Melefit ana kuli a. Ay nihi nəsəra ekipəmkivu wur ge eri goro va do. ²⁶ Adaba zlam gani nani nəhi ma ana kuli kani : Tamal maslanə e kidin gekuli bu èjija ti ahar goro àkibu bi. ²⁷ Nədəm nahkay ti adaba nədəfikia ere ye ti Melefit awayay agray na dek ana kuli a, day nimbiriñ aranjə ana kuli ndo. ²⁸ Nahkay ti bumi slimu ana ahàr gekuli, bumi slimu ahar gəḏákani ti ana mis ndahanə ya ti Məsuf Njəlatani àbəhadivə tay ana kuli a ahar vu ni akada ge mis ya təbi slimu ana zlam ga gənaw ni. Wur ge Melefit àmət ti azuhva mis nday nani. Nahkay ti bumi slimu ana tay lala. ²⁹ Nəsəra ka ya ti anasləka afa gekuli a ni ti mis ndahanə atara təhurkiviyu ke kuli akada ga kərə gili ya təhurkiviyu ka zlam ga gənaw ni. Nahkay ti nday gani nani ti atəgrikaba ahàr ana mis na kway-kwayay. ³⁰ Ku e kidin gekuli gekuleni bu day mis ndahanə atasəkad malfada, tawayay ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tādəbay tay. ³¹ Nahkay ti bumvu slimu, dəgəzlumki ahàr ka zlam ya nəcahi ana ku way way do gekuli vi mahkər malafat akaba məlavad ni. Ka ya ti nəcahi zlam nday nani ana kuli ni ti yam tuway goro adəgaya daya.

³² « Ay nihi ti nəmbrivù kuli a ahar vu ana Melefit. Nan gani aməgri sulum gayan ana kuli akada ya àdəm aməgri ana kuli ni. Nan ti esliki məvi njəda ana kuli ti kəfumki ahàr ka Yezu àtam ya ti kəfumki ahàr nihi ni. Esliki məvi zlam sulumani ana kuli akada ya aməvi ana ndam gayan dek ni. ³³ Nu ti ku sinḡu, ku gru, ku azana ga maslanə èḡu eri ndo : ³⁴ Iekulum day kəsəruma, nu ti nàgray tawi àna ahar goro goroani day kwa ti nənḡəti zlam ana huḏ goro akaba ana ndam goro ya masawadəy akaba tay ni. ³⁵ Nu nahəma, a huḏ ga zlam ya nàgray ni bu dek ti nədəfikia ana kuli a, ahàr àdəm si kəgrum tawi

kwa, nahkay ti kəŋgətum zlam ga məjənaki ndam talaga àna naŋ. Bay geli Yezu àdəm àna ahàr gayan ahkado : “Kəvi zlam ana mis ti amər kur àtama ya mis avuk na.” Ma hini ya àdəm ni ti jalumki ahàr lala. »

³⁶ Pol àra àdəma ma hina nahkay nahəma, àbəhad mirdim grik akaba tay, àhəŋgalay Melefit. ³⁷ Eslini nday dək tītəwi, tàdəgakiyu ka Pol nakəŋ cip cip ga məgri sa. ³⁸ Bəruv àwər tay ti ahar gədakani azuhva àhi ana tay ahkado : « Ekipəmkivu wur ge eri goro va do » ni palam. Tàra təgria sa ti təzoru naŋ e divi vu bədak ka mələŋ ga *slalah ga yam ya akoru acəlviyu ni.

21

Pol akoru a Zeruzalem

¹ Ka ya ti məcəliya a *slalah ga yam va, mèdeva akaba tay a nahəma, mòru suwwa a Kos. Màra məsləka eslina ti həjəŋ gani mìnjia a Rot a. Kələŋ gani məsləka eslina, mòru a Patara. ² Eslini mèdei ahàr ana slalah ga yam ga moroni e Fenisi, məcəlviyu mək məsləka. ³ Màra mìnjia e kidin ga daluv ni ba nahəma, məcəru Sipir gwar ka ahar ga gəjar geli, mòru suwwa ka had Siri. Màra mìnjia eslina ti micik e Tir ka mələŋ ga slalah ga yam ya ticik ti mis təhələba zlam a ni. ⁴ Eslini mèdei ahàr ana ndam madəbay divi ga Yezu ni, mənəhad gosku sekwa akaba tay. Nday nakəŋ *Məsuf Njəlatani àdəfikia ere ye ti amagrakivu ka Pol a Zeruzalem na ana tay a, nahkay təhi ana Pol : « Kòru ba. » ⁵ Màra məzuma gosku sekweni na akaba tay a ti məhi ana tay leli məsləka, nahkay nday dək akaba wəl gatay akaba bəza gatay təzoru leli e divi bu, məsləkaba a kəsa ni ba, mərə mìnjia kà gavay ga daluv a ti mabəhad mirdim, mähəŋgalay Melefit. ⁶ Mərə medevu akaba tay wudak nahəma, məgravu sa akaba tay. Kələŋ gani leli məcəlviyu a slalah ga yam vu, nday ti ni təsləka, təŋgoru a magam gatay.

⁷ Leli nakəŋ məsləka e Tir a ti mòru a Petlemayəs. Eslini mòru mèdei ahàr ana ndam məfəki ahàr ka Yezu, məgri sa ana tay, mənəhad akaba tay ruk mək mändəhadbu. ⁸ Mələŋ àra àsla ti mòru a Sezare afa ge Filip bay macahi ma ge Melefit ana mis ni, mək mənəhad eslini. Ka ya ti tədaba mis a adəskəlana a Zeruzalem a ni ti naŋ àkibu ka tay. ⁹ Bəza dahalay gayan təbu fad, təsər zawal do, təbu təhəŋgri pakama ge Melefit ya awayay ahi ana mis ni ana mis. ¹⁰ Leli məbu eslini vad ehimeya nahəma, zal nahanə slimi gani Agabus àsləkabiya e Zude a, àdi ahàr ana leli. Naŋ gani ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. ¹¹ Àra ənjia ti àzay maslpara ga Pol mək àwəlkabu asak akaba ahar gayan àna naŋ. Nahkay àdəm : « Ere ye ti Məsuf Njəlatani àdəm ni nihi : “Bay ga maslpara hini ti ndam *Zude atoru təwəl naŋ a Zeruzalem akada goro hini ya nəwəlkabu asak akaba ahar ni. Atəgria nahkay ti atəvi naŋ ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni.” » ¹² Leli nakəŋ mərə micia ma gayan na nahkay ti, leli akaba bəza ga məŋ geli ya eslini a Sezare ni mähəŋgalay Pol, məhi : « Kamkam kòru a Zeruzalem ni ba ti. » ¹³ Ay ti Pol àhi ana leli ahkado : « Kitəwəm ti kamam ? Kawayum kəbumuvù aŋgwaz ti kamam ? Nu ti ku takoru takad nu a Zeruzalem azuhva Bay geli Yezu tekedí arəŋa gani goro do. Tamal ti takoru təwəl nu cilin ti ma gani goro mam ; nəgray aŋgwaz do, nəgəskabu nahkay. » ¹⁴ Misliki mekelikaba ma gayan na ndo ni ti məmbrəŋ naŋ, mədəm ere ye ti Bay geli Yezu awayay ni məgravu cilin.

¹⁵ Mərə məpəsa eslina vad a bal nahəma, məsləmalavu mək mòru a Zeruzalem. ¹⁶ Ka ya ti mòru ni ti, akaba ndam Sezare ya tadəbay divi ga Yezu ni. Mòru mìnjia ti təzoru leli afa ga zal Sipir nahanə slimi gani Mənasəŋ ka mələŋ ya ti makoru manəhad ni. Naŋ gani ti àfəkia ahàr ka Yezu a àpəsa.

Pol akoru afa ge Zek

¹⁷ Leli nakəŋ mōru minjua a Zeruzalem a ti bəza ga məŋ geli ye eslini ni tægəskabu leli ana məmərani. ¹⁸ Hajəŋ gani ti mōru akaba Pol afa ge Zek. Mōru minjua ti mədi ahār ana gəđákani ga ndam məfəki ahār ka Yezu ni dek macakalavani eslini. ¹⁹ Pol əgri sa ana tay mək əŋgəhad tawi gayan, əŋgəhadı zlam ya ti Melefit əgray e kidiŋ ga ndam ya ti nday ndam *Zude do ni bu ni dek ana tay. ²⁰ Təra ticia ma gayan na ti təzləbay Melefit, mək təhi ahkado : « Kici ndo waw wur ga məŋ geli ni ? E kidiŋ ga ndam Zude bu ni ti ndam ya təfəki ahār ka Yezu ni ti tagray dəbu ehimeya. Nday dek tægəskabá *Divi ge Melefit ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni ba lala. ²¹ Ticia nak kəbu kəhi ma ana ndam Zude ya təbu tanjəhad e kidiŋ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni, kəhi ana tay təmbrəŋ Divi ge Melefit gani nani, *təkeli kədi ana bəza gatay va ba akaba tədəbay manjəhad ya ahaslani ga ndam Zude ya tədəbay ni va ba ferera. ²² Ay nihi ti magray ahəməmam ? Tara tici nak kəbu ahalay ni. ²³ Nihi nahəma, gray ere ye ti məhuk ni : mis təbu fad ahalay, təhi ana Melefit : “Tamal kəgria zlam ya mihindilək na ana leli a ti məwəskaba ahār a.” * ²⁴ Ka ya ti takoru tagray zlam ge migi *njəlatani ni ti dəgum akaba tay. Siŋgu gatay ya ahār adəm təpəl ni ti pəlkia ka tay a : nahkay ti etisliki məwəskaba ahār a. Kəgra nahkay ti ma ya mis tədəmkuk ni ti, mis dek atəsər ma gatay ni ma ga malfada. Atəsər nak nakani kəmbərəŋ Divi ge Melefit ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ndo, kəbu kədəbay əna divi gani lala. ²⁵ Ay nday ndahaŋ ya nday ndam Zude do təfəki ahār ka Yezu ni ti məbikioya wakita ana tay a əndava. Ere ye ti mazlapaki ni, məhi ana tay ahkado : “Kəhəpədum aslu ga pəra ba, kəzumum mimiz ba, kəhəpədum aslu ga zlam ya təmərdəy məmərdani ni ba, kəgrum məsəwehvu ba daya.” »

²⁶ Nahkay hajəŋ gani Pol nakəŋ təsləka akaba mis fədani na, təgray zlam gatay ge migi njəlatani. Kələŋ gani Pol nakəŋ əhuriyu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni vu. Əhi ana ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ahkado : « Amagra vad adəskəla ti migi njəlatani, nahkay ti ku way way do geli aməŋga ga məvi sədaga ana Melefit a. »

Təgəs Pol

²⁷⁻²⁸ Vad adəskəlani ara andav wudak nahəma, ndam *Zude ga had Azi ni tipi Pol a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu. Təra tipia naŋ a ti tədəmki ma magədavani, təzlahki, tədəm : « Ndam *Izireyel, dəgumkiva ke leli a. Zal ya ti adəmki ma magədavani ka ndam Izireyel, adəmki ma magədavani ke *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəkni ni akaba adəmki ma magədavani ka ahay gəđákani ge Melefit ni naŋ hi. Naŋ ti ku eley eley do dek ahi ma gayan ni ana mis dek. Nday ya ti nday ndam Zude do ni tekeđi əvia divi ana tay a, təbu təhuriyu a ahay gəđákani *njəlatani ge Melefit ni vu. Nahkay əgudarkabá ahay na ! » Ndam Zude ga had Azi ni təra tədəma nahkay ti mis kay tərəkiva ka tay a, mək təgəs Pol nakəŋ. ²⁹ Tədəm Pol əgudarkabá ahay na ti, adaba təpikaba tay ata Trofim zal Efez na təbu təsawadəkabu a kəsa bu. Nahkay təhi ana ahār ahkado Pol naŋ əbu afiyu naŋ a ahay gəđákani ge Melefit ni vu.

³⁰ Mis ga kəsa dek təra ticia ma na ti tərəkia ka Pol nakəŋ ke wecewecena a ahay gəđákani ge Melefit ni va. Təgəsaya naŋ a yaw, təgəjahaya e mite va mək təzləkvü mahay ga ahay ni dek həya. ³¹ Tawayay takad naŋ wudak nahəma, ma gani ənjua afa bay ga ndam slewja ga ndam *Rom a. Təhi ahkado : « Tuwər

* 21:23 Mənjay Macalani 6.1-18 ; Tawi 18.18.

àgrava ahalay a kəsa Zeruzalem ba ðek. »³² Eslini bay ga ndam slewja ni àday ndam slewja akaba gəđákani gatay ndahan̄ ke weceweceni, tàcuhwakioru ke mis dal-dalani ni. Mis ni təbu təzləb Pol, ay tàra tipia bay ga ndam slewja akaba ndam slewja gayan̄ na ti təmbrəñ məzləb nan̄ huya. ³³ Eslini bay ga ndam slewja ni àhəđakfəñjiyu ka Pol, àgəs nan̄ mək àhi ana ndam slewja gayan̄ ni təwəla nan̄ àna jejiribi a cə. Èhindifiña ma kè mis na, àhi ana tay ahkado : « Nan̄ way ? Àgudar mam ? »³⁴ Ay ti mis ya ti eslini ni ku way way do azlah, adəm ma gayan̄ nahan̄. Nday təbu təzlah nahkay ti bay ga ndam slewja ni ècikaba ere ye ti mis tədəm na do. Eslini àhi ana ndam slewja gayan̄ ni təzoru Pol ka məlan̄ ga ahay gatay ya tanjəhadvù ni. ³⁵ Tòru tinjəa àna nan̄ a, təbu təcəl dava ga ahay ni ti təzay nan̄ mazani kwa, adəba mis ni təmbrəñ nan̄ do, tawayay təzləb nan̄ keti, ³⁶ nday ðek təzlahlən̄oru, tədəm : « Kàđuma ! »

Pol adəm ma ga vu gayan̄ kè meleher ga ndam Zude

³⁷ Ka ya ti tawayay təziyu Pol nakəñ a dalaka ga ahay ni vu nahəma, àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Nawayay nəhuk ma ti kəvu divi gani aw ? » Bay ga ndam slewja ni àhəngrifəñ, àhi : « Kəsəra ma Gres a waw ? ³⁸ Tata zal Eziy ya ti àgəskabu ma ga ngumna ndo, àgray ti mis dəbu fad tədəbay nan̄, tərakaboru akaba tay a huđ gili vu guhwa hini ni ti nak do waw ? »³⁹ Pol àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Nu zal Zude, tiwi nu a Tars ka had Silisi, nu mis ga kəsa gəđákani. Nəgruk kam-kam ; vu divi ga məhi ma ana mis ni ti ! »⁴⁰ Nahkay bay ga ndam slewja ni àvi divi gani. Pol ècikaba jik ka dava ga dalaka ga ahay na, mək adadī ahar ana mis ni ti təlakakabá. Mis ni tàra təlakakabá ti Pol nakəñ àhi ma ana tay àna ma *Hebri. Àhi ana tay ahkado :

22

¹ « Ata bəba akaba bəza ga mmawa goro ni, nəhi ma ga vu goro ana kəli, ciməki day. » ² Tàra ticia nan̄ àbu àhi ma ana tay àna ma Hebri nahəma, təlakakabu dèdik-dèdik, nahkay àhi ana tay ahkado : ³ « Nu zal Zude, tiwi nu a Tars ka had Silisi. Ay ti nəđək ahalay a Zeruzalem, maslan̄a ya ti àcahu zlam day Gemeliyel, àđəfukia Divi ge Melefit ya ata bəñ geli tədəbay na lala. Ka sarta nani ti nəvia ahàr a ðek ana Melefit akada gekəli ya kəbum kəvumi na. ⁴ Nəgria daliya dal-dal ana ndam ya ti tədəbay divi ga Yezu na, nəwaya mabazl tay a ; nəgəsa zawal akaba wál a, nəbia tay a dan̄gay va. ⁵ Gəđákani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahan̄ təsəra ma goro ya nəđəm ni jiri, tagrakua sedi a tata. Təbua wakita, təhu nəhəlikaboru ana bəza ga mən̄ geli ya a Damas ni. Nahkay nu nakəñ nədəvu e divi vu ga moru məwəlbiiyu ndam ya təfəki ahàr ka Yezu eslini ni, ga məhəlbiiyu tay ahalay a Zeruzalem ti tàra tātəb tay. »

*Pol azlapaki ka mən̄jəki ka məfəki ahàr gayan̄ ke Melefit
(Tuwii 9.1-19 ; 26.12-18)*

⁶ « Ka ya ti nəbu nakoru a Damas, ninjiyu wudak fat àra ècika tirked-kef nahəma, masladani dal-dal àsləkabiya e melefit ba, àhərkuaya. ⁷ Eslini nu nakəñ nəzum mədəđani mək nici dən̄gu ga maslan̄a àzalay nu, àhu ahkado : “Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ?” ⁸ Àra àhua ma nahkay ti nəhi : “Nak way, bay goro ?” Mək nici dən̄gu ni keti : “Kəgri daliya ti ana nu, nu Yezu zal Nazaret ni.” ⁹ Ndam ya ti leli məbu makoru akaba tay ni tipia masladani na, ay ti tici dən̄gu ga bay ya ti àhu ma ni ndo. ¹⁰ Eslini nəhi : “Nàgray nihi ti mam, bay goro ?” Àhəngrifəñ, àhu : “Cikaba, ru a Damas, ekinjəa eslina ti atəhuk

ere ye ti Melefít àhuk gray ni ðék.” ¹¹ Masladani ni àra àhærkuaya ti àwulufa nu a, nahkay ndam ya ti màbu makoru akaba tay ni tàdafua ahar a, tàzoru nu a Damas.

¹² « A Damas nahàma zal nahanj nanj àbu, slimi gayanj Ananiyas. Nanj gani mis sulumani, àgèskabá Divi ge Melefít ya Mùwiz àbèki na lala. Nahkay ndam *Zàde ye eslini ni ðék tàdam nanj mis sulumani ededín. ¹³ Mòru minjua a Damas a ti nanj nakèj àra àdu ahàr, àhu ahkado : “Sol, wur ga mmawa goro ni, pi divi akada ya ahaslani ni.” Eslini nìpi divi, nìpi nanj huya. ¹⁴ Ananiyas nakèj àhu keti : “Melefít ga ata bèn geli ni àdàkiba kur kwa ahaslana, ti kàsàr ere ye ti nanj awayay ni, ti kàsàr Bay Jireni ni, ti kici ma ya ti nanj àhuk ni. ¹⁵ Awayay ti kigi zal sedi gayanj, kàhi ere ye ti kipi ni akaba ma gayanj ya kici ni ana mis ðék kwa. ¹⁶ Ay nihi kicia ma nahkay ti, kajègay mam mba mam ? Cikaba, *tàbaray kur, hanjgalay Melefít àna *slimi ga Yezu, nahkay ti Melefít ambàrfukwa zlam magudarani gayak na.”

¹⁷ « Àra àpèsa bal nahàma, nànga a Zeruzalem a. A vad nahanj nàhuriyu a dalaka ga *ahay gèðakani ge Melefít ni vu, nàbu nahanjgalay Melefít nahàma, Melefít àngazlu zlam nahanj. ¹⁸ Nìpi Bay geli Yezu, àhu ahkado : “Slàkaba a Zeruzalem a ke wecewecena, adàba ndam Zeruzalem atàgèskabu ma ya akèðamku ni do.” ¹⁹ Nahkay nu nakèj nàhanjgrifèj, nàhi ahkado : “Bay goro, nday day tàsàra, ahaslani nu nàbu nakoru a ahay gèrgèrani gatay ya *tahnjgalavù Melefít ni vu, nàhuriyu nàgèsayà ndam ya tàfèkuk ahàr na, ndahanj nàbiyu tay a danjgay vu, ndahanj ti ni nàzlàb tay timey. ²⁰ Ka ya ti tàbu takad zal sedi gayak Etiyen ni ti nu day nàbu ka mèlanj gani, nàwaya dal-dal, nàjègàkia mægudi ga ndam ya tàkad nanj na daya.” ²¹ Nanj nakèj àhu keti : “Nak slàka kòru, adàba nàslèroru kur drinj e kidinj ga jiba ndahanj ya ti nday ndam Zàde do ni vu.” »

Pol nanj àbu kè meleher ga gèðakani ga ndam slewja

²² Tàra ticia ma ga Pol ya àdàm ahkado : « Yezu àhu : “Slàka kòru, nàslèroru kur e kidinj ga jiba ndahanj ya ti nday ndam *Zàde do ni” » nahàma, mis ni tàzlah, tàdàm : « Jijinjuma maslanja hina, kaduma nanj a ! Ahàr àdàm kèbrènjumiviyu sifa ba ! » ²³ Nahkay nday nakèj tàzlah, tàhàlkaba mægudi gatay a tàboru, akaba tàboru had agavèla. ²⁴ Nday tàbu tagray nahkay ti bay ga ndam slewja ga ndam *Rom ni àhi ana ndam slewja gayanj ni tàziyu Pol ka dalaka ga ahay ni ti tàzlàb nanj. Awayay tàzlàb nanj nahkay ti adàba awayay mèðàmaya ma ge jiri a ti tàsàr mis ni tàzlahki ti kamam. ²⁵ Ka ya ti tàbu tàwèl Pol ga mèzlàb nanj nahàma, Pol nakèj àhi ana bay ga ndam slewja ya nanj àbu eslini ni ahkado : « Tèvia divi ana kuli a ga mèzlàb zal Rom mənjàd magrafèja seriya waw ? » ²⁶ Nanj nakèj àra ècia ma ga Pol na ti àràkioru ka bay gayanj, àhi ahkado : « Kagray hi ti ahàmamam ? Nanj hini zal Rom ci ni ! » ²⁷ Nahkay bay ga ndam slewja nakèj àràkia ka Pol a, àhi : « Hu nak ti zal Rom ededín aw ? » Pol àhi : « Iy nu zal Rom ! » ²⁸ Bay ga ndam slewja ni àhi : « Nu nàbèhadà sinju a dal-dal day ti nigì zal Rom ! » Pol ti ni àhanjgrifèj, àhi : « Ay nu ti kwa tiweya nu a, nu zal Rom. » ²⁹ Ndam slewja ya tàwèl Pol, tawayay tàzlàb nanj ti mèðàmaya ma ge jiri a ni tàra tàsàra Pol nanj zal Rom ti tàslàka, tàmbèrbu nanj. Bay ga ndam slewja ni àra àsàra Pol zal Rom, àwèla nanj àna jejiribi a ti, nanj nanjani àna ahàr gayanj day anjgaw àwèra nanj a.

Pol nanj àbu kè meleher ga ndam magray seriya

³⁰ Bay ga ndam slewja ni awayay asər ere ye ti ndam *Zude tàcalki Pol ni lala. Nahkay hajəŋ gani èpicheiaba jejirbi na ana Pol a, àzalakabu gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefiti ni akaba ndam magray seriya ga ndam Zude ni dek. Tàra tàcakalava nahəma, àra àna Pol e kidifŋ gatay va.

23

¹ Eslini Pol nakəŋ àmənjaləŋ ana ndam magray seriya ni lala, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, a majalay ahər goro bu ni ti kwa ka ya ti nənjàki mægri tawi ana Melefiti ni àbivaya ana kana nu nəbu njalata kè meleher gayəŋ. » ² Ananiyas gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefiti ni àra ècia ma ga Pol na ti àhi ana ndam ya ti kà gəvay ga Pol ni : « Sumikabiyu bəbarva ka pakama gayəŋ ni. » ³ Eslini Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Melefiti aməsi bəbarva ti ana nak ! Nak ti akada ga gudu awayay ambəđ, təgria zlam bəđ-bədana ni. Nak kəđəm kəbu kagrafua seriya ti akada ge *Divi ge Melefiti ya Məwiz àbəki ni. Ay nihi ti kəgray ere ye ti Melefiti àdəm a wakita ge Məwiz ni bu ni do, adaba kəhi ana mis təsu bəbarva. » ⁴ Mis ya təbu eslini ni təhi ana Pol ahkado : « Kindivi gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefiti ya Melefiti adaba naŋ a ni zla do waw ! » ⁵ Pol àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, ŋgay naŋ gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefiti ti nəsər do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefiti bu nahkay hi : “Kindivi gəđákani ga ndam jiba gayak ba.” * »

⁶ Pol àra àsəra mis macakalavani ni ndahaŋ ndam *Seduseyən, ndahaŋ ti ni ndam *Feriziyən nahəma, àzlah kè meleher ga ndam magray seriya ni, àdəm ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, nu zal Feriziyən, baba day zal Feriziyən. Təzəbiyu nu kè meleher gekəli, tagrafua seriya ti adaba nəfəki ahər ke Melefiti, nəsəra mis atəŋgaba e kisim ba. » ⁷ Pol àra àdəma ma na nahkay ti ndam Feriziyən təgray gejewi akaba ndam Seduseyən, mək mis macakalavani ni ticirvu. ⁸ Ticirvu nahkay ti adaba ndam Seduseyən tədəm mis aməta ti àŋgaba e kisim ba do, tədəm məslər àbi, məsuf day àbi ; ndam Feriziyən ti ni tədəm mis təŋgaba e kisim ba, məslər akaba məsuf day təbu. ⁹ Zlahay ge mis ni àra àsagakiva ti ndam *məsər Wakita ge Melefiti ya təkibu ka ndam Feriziyən ni təzuma bəruv a dal-dal, tàpaslakiaba eri ke mis ndahaŋ na, tədəm : « Magudar ga maslaŋa hini ti àbi ; bi məsuf ahkay do ni məslər àhi ma ti məsəruma waw ? » ¹⁰ Nday nakəŋ təbu tagray gejewi kay kay nahkay ti bay ga ndam slewja ni àgra aŋgwaz a, àdəm bi atakwacakaba Pol a. Nahkay àhi ana ndam slewja gayəŋ ni tōru təzababiya Pol e kidifŋ ge mis ni ba, təzoru naŋ ka dalaka ga ahay ni.

¹¹ Ga məlavad gani Bay geli àŋgazlivu ana Pol nakəŋ, àhi ahkado : « Kəgray aŋgwaz ba, kəgra sedi goro ahalay a Zerəzalem a, nahkay nawayay kōru kəgray akada nani a Rom daya. »

Ndam Zude təzlapaki ka Pol ga mægri zlam magədavani

¹² Ge miledə gani ti ndam *Zude təzlapaki ka Pol ga mægri zlam magədavani. Təmbadəy dək, tədəm : « Tamal məkad Pol ndo ni ti məzum zlam do, misi araja do. » ¹³ Nday ya ti tədəmki ma ka Pol ni ti tətama kru kru fadana. ¹⁴ Nahkay tōru afa ga gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefiti nday təbu akaba gəđákani ndahaŋ, təhi ana tay ahkado : « Leli məmbada dək, mədəm ahkado : Tamal məkad Pol ndo ni ti məzum zlam do, misi araja do.

* 23:5 Mahərana 22.27.

15 Nihi nahəma lekəlam akaba ndam magray seriya ni ti ma gekəli mənja bəlan, dəgum kəhumi ana bay ga ndam slewja ni məzibiya Pol ana kəli a. Kəhumi ahkado mawayay mihindifinja zlam gayan ya əgray na lala. Leli ti ni amakađ nanj e divi bu, etinjikia əna nanj ke kəli a do. »

16 Ka ya ti nday təbu təzlapay nahkay ni ti wurum ga Pol əcia zlapay gatay na. Nahkay əcuħworu ka məlan ga ahay ga ndam slewja ni. Öru ənjəa ti əcəliyu a dalaka ga ahay ni vu mək əhəngri ma gatay ni ana Pol. 17 Nahkay Pol nakəñ əzalabiyu gəđakani ga ndam slewja nahanj bəlan, əhi ahkado : « Zoru dagwa hini afa ga bay gekəli ni, ədaba ma gayan əbu akoru ahi. »

18 Eslini gəđakani ga ndam slewja nahanj ni əzoru nanj afa ga bay gatay nakəñ. Öru ənjəa əna nanj a ti əhi ahkado : « Pol zal danjay ni əzalay nu, əhu nəzukbiya dagwa hina, ma gayan əbu awayay ahuk. » 19 Nahkay bay ga ndam slewja ni əgəs ahar gani, tōru cak mək əhindifinja ma gana, əhi : « Kəra ti əna ma ga mam ? » 20 Nanj nakəñ əhəngrifəñ, əhi ahkado : « Ndam Zude təzlapakabá, təđəm etihindi kur kəzoru Pol kə meleher ga ndam magray seriya ni həjanj, atəhuk tawayay tihindifinja ma lala. 21 Ay ti atəhuka ma gatay na nahkay ti kəgəskabu ba, ədaba mis tətam kru kru fađ təbu atabəhadı eri e divi bu. Nday gani təmbada dək, təđəm : “Tamal məkađ nanj ndo ni ti məzum zlam do, misi aranj do.” Nihi ti ma gatay bəlan, tajəgay ma gayak ya akəhi ana tay ni cilin. » 22 Wur dagwa ni əra əhia ma nahkay ti bay ga ndam slewja ni əhi : « Sləka, ay ti nğay kəhua ma hina ti kəhi ana maslanja ba. »

Təzoru Pol a Sezare

23 Kəlanj gani bay ga ndam slewja ni əzalay gəđakani ga ndam slewja ndahanj cə, əhi ana tay : « Slamalumu ga maroni a Sezare ga məlakarawa əna njemdi ambəmbu. Ka ya ti kədəgum nahəma, duma ndam slewja diñ diñ cə, ndam ya takoru əna pilis ni kru kru adəskəla, slewja ndahanj awasl əfəñ kə tay ni day diñ diñ cə ; 24 nğətumiva pilis ndahanj ana Pol a, zumoru nanj afa ga bay Felis ti aranj ənjifinj ka ahər divi ba. » 25 Nahkay bay ga ndam slewja ni əbikiuru wakita ana bay Felis ni ; əhi nahkay hi :

26 « Nu Kəlot Liziyas nəgruka sa, bay gəđakani Felis. 27 Maslanja hini ya nəslərəkaboru ni ti ndam *Zude təgəs nanj, tawayay takad nanj. Nəra nicia nanj zal Rom ti mōru akaba ndam slewja goro məhəngafəñ nanj kə tay a. 28 Nawayay ti nəsər ere ye ti tacalki nanj ni ti, nəzoru nanj kə meleher ga gəđakani ge seriya gatay. 29 Ka ya ti tagrafəñja seriya ti nədi ahər ana zlam magudar gayan ya ti takadki nanj di ahkay do ni esli ga məfiyu nanj a danjay vu ni ndo. Ay tacalki nanj ti əki ke divi gatay ya tadəbay ni. 30 Yaw maslanja nahanj ərəkua əhu ahkado : “Ndam Zude təzlapakabá ga məgri zlam məgədavani ana Pol a.” Nəra nicia ma nana ti nəslərəkaboru nanj ti nahkay, mək nəhi ana ndam ya tacalki nanj ka zlam magudarani ni təbəhadki mirdim afa gayak. »

31 Nahkay zla nahəma, ndam slewja ni təgray ere ye ti bay gatay əhi ana tay ni : təzay Pol ga məlavad nani, tōru əna nanj a Antipatris. 32 Həjanj gani ndam slewja ya tōru əna asak ni təsləkabiya, tənja ka məlan gatay na, təmbərfəñbiyu Pol kə ndam ya tōru əna pilis ni ti təzoru nanj. 33 Tōru tınjəa a Sezare a ti təvi wakita ni ana Felis bay gəđakani nakəñ mək təđəfiki Pol. 34 Bay gəđakani ni əra əza wakita na, əjeñja ti əhi ana Pol ahkado : « Nak mis ga had weley ? » Pol əra əhia nanj mis ga had Silisi ti 35 nanj nakəñ əhi ahkado : « Ndam ya ti tacalki kur ka zlam magudarani ni etinjia day kwa ti enihindifəka ma. » Nahkay əhi

ana ndam slewja gayan tãfiyu Pol a ahay gɛɔɔakani ga bay *Erot ni vu, tãjɛgay nanj.

24

Ndam Zude tabãhadki mirdim ka Pol afa ga bay Felis

¹ Vad zlam kãlɛn gani ti Ananiyas gɛɔɔakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ɛnjia a Sezare a. Tãra ti akaba gɛɔɔakani ndahan akaba Tertulus bay mäsɛr seriya ya embikivu ke mis ãna seriya ni. Eslini nday nakɛn tãɔɔfi vu gatay ana bay gɛɔɔakani Felis ga mãbãki mirdim ka Pol. ² Tãra tãzalibiya Pol nakɛn ana tay a ti Tertulus ãɔɔmki ma ga macalki nanj ka zlam magudarani, ãɔɔm ahkado : « Gɛɔɔakani Felis, leli mãbu manjãhad ãna sulumani ka had geli ti azuhva nak ; had geli ãslamalavu ti ãɔɔaba kãsɛra zlam a palam. ³ Zlam nday nani ti gãrgãri kay, kãgri ana leli ka had geli ni ãɔɔk. Nahkay mægruk sãsi dal-dal azuhva zlam ya mængɔt afa gayak ni ãɔɔk. ⁴ Ay ti nãwayay nijin sarta gayak yay do ; nahkay ãna sulum gayak kam-kam mahɛngalay kur ciiki pakama geli ni ana leli gãzit ti ! ⁵ Nanj hini ti mäsɛra nanj mis magudarkaba had geli a, nanj ãbu ewisijnkabu ndam *Zude ga mãlanj ni ãɔɔk. Nanj gɛɔɔakani ga ndam Nazaret ya tãɔɔbay divi magɔɔavani ni. ⁶ ãgudara zlam ndahan a nahkay ti, awayay agudarkaba *ahay gɛɔɔakani ge Melefit na daya. Mãgãs nanj ti azuhva nani. [Leli amal mawayay magrafɛnã seriya akãɔa ge *Divi ge Melefit geli na. ⁷ Ay ti, Liziyas bay ga ndam slewja ni ãra ãhɛngay nanj a ahar geli bu ga njãɔa. ⁸ Mãk Liziyas ãhi ana ndam ya tacalki nanj ka zlam magudarani ni tãbãhadki mirdim afa gayak.] Tamal kihindifinã ma nãngu ni, akãsɛr zlam geli ya macalki nanj ni ti jiri ededijn. » ⁹ Tertulus ãra ãɔɔama ma gayan na ti ndam Zude ye eslini ni tãɔɔam Pol ãgudara, ma ge Tertulus ya ãɔɔam ni jiri ededijn.

Pol ãɔɔam ma ga vu gayan kɛ meleher ge Felis

¹⁰ Kãlɛn gani bay Felis nakɛn ãvi divi ana Pol ga mazlapani. Eslini Pol ãhi ahkado : « Nãsɛra ãgray vi ehimeya nak kãbu kãgray seriya ka had hini. Nahkay nãmãr ga mãɔɔamaya ma ga vu goro kɛ meleher gayak a. ¹¹ Moru goro a Zeruzalem ga mazlãbay Melefit nahãma, tamal kihindi ma gani ti ãtam vad kru mahar cã do. ¹² Day-ɔay mis ãdu ahãr nu nãbu nagray gejewi ata maslanã a *ahay gɛɔɔakani ge Melefit ni bu ndo ; nu niwisiijnkabu mis a ahay ga *mahɛngalavũ Melefit ga ndam *Zude gãrgãrani ni bu ahkay do ni a kãsa bu ndo. ¹³ Ere ye ti ndam nday hini tacalki nu, tãɔɔam nãgudara ni ti ãbi, ere gani ya tãɔɔam nãgudara ni ti tãɔɔafukaya koksah. ¹⁴ Ay ti ere ye ti nãsɛra, nãɔɔam kɛ meleher gayak ni ti nihi : Nu nãbu nãɔɔbay divi mãweni ya ndam nday nani tãɔɔam magɔɔavani ni. Ay nu nãbu nãgri tãwi ana Melefit ga ata bãn ga bãn geli ya tãɔɔbay ni, nãbu nãgãskabu *Divi ge Melefit ya Mũwiz ãbãki ni akaba pakama ya ndam mãhɛngri *pakama ge Melefit ana mis tãbãki ni ãɔɔk. ¹⁵ Nãbu nãfãki ahãr ke Melefit, nãsɛra ndam jireni akaba ndam magudar zlam atanãgaba e kisim ba. Nday day tãbu tãfãki ahãr, tãsɛra nahkay. ¹⁶ Azuhva nani ti nazay njãɔa goro, nawayay ti nãnjãhadã kãlavãɔ ãna sulumana kɛ meleher ge Melefit akaba kɛ meleher ge mis a.

¹⁷ « Yaw ãgray vi ehimeya nãra a Zeruzalem a ndo, nihi ti nãra ga mãjãnaki ndam jiba goro ãna siŋu akaba ga mãvi sãdaga ana Melefit a. ¹⁸ Ka ya ti tãgãs nu ni ti tãdu ahãr a ahay gɛɔɔakani ge Melefit ni bu, ka sarta gani nani ti nãgraba ere ye ti mis tagray ti tigi *njãlatani na ãndava. Ka gani nani ti mis tãfu

kà gəvay kay bi, ndam magray tuwər nday tàbi. ¹⁹ E kidīn ge mis ya tàbu eslini ni bu ni ti ndam Zude ndahanj tàsləkabiya ka hađ Azi a. Tamal tãđəm nàgudara zlam a ti akal tara kè meleher gayak a ga macalki nu a kwa. ²⁰ Do ni ti, tamal magudar goro àbu ti nday hini tãđəməya ere ye ti tàcalki nu ka ya ti tàzoru nu kè meleher ga ndam magaray seriya a Zeruzalem na. ²¹ Tamal zlam àbu ya tislīki macalki nu ni ti, pakama hini ya nãđəm kay kay ni : “Təzəbiyu nu kani kè meleher gekəli, tagrafua seriya ti adaba nəfəkia ahàr ke Melefit a, nəsəra mis atəngaba e kisim ba !” »

²² Felis bay ni àsəra manjəhad ga ndam məfəki ahàr ka Bay geli a, nahkay àhəngaroru seriya ni kama. Àhi ana ndam ya tacalki Pol ka zlam magudarani ni ahkado : « Liziyas bay ga ndam slewja ni eminjia day kwa ti anəgri seriya ana kəli. » ²³ Mək àhi ana gəđakani ga ndam slewja ni tājəgay Pol lala, ay təgri daliya akada ya tagri ana ndam danjay ndahanj ni ba, təvi divi ana ndam gayanj tāmənjanya nanj a.

Pol nanj àbu a danjay bu

²⁴ Pol àra àgra vad a 6al eslina ti ata Felis nday ata wal gani Dərsil wur Zude tàzalabiyu nanj, tawayay tici ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu *Krist. ²⁵ Pol nakənj àra ènjia ti ànjəki ka pakama, àđəmki ma ka manjəhad sulumani àna magray jiri, àki ka məbi slimi ana ahàr akaba àki ke seriya ya Melefit aməgrafəna kè mis a ni. Felis àra ècia ma gayan ya àđəm na ti àgra anjwaz a, mək àhi : « Nihi nahəma sləka ; ka ya ti anəngəta ahar a ni ti anəzalay kur keti kwa. » ²⁶ Ku tamal àđəm nahkay nəngu ni, Felis àhi ana ahàr bi Pol aməvi siŋgu ; nahkay ti azalay Pol ga marana afa gayan a kəlavad. ²⁷ Pol àra àzuma vi a cə a danjay ba nahəma, Porkiyus Festus anjuyiyu a bay ge Felis vu. Ka ya ti Felis àsləkaba a bay gayan ni ba ni ti àmbərvu Pol a danjay bu, adaba awayay aməri məbərur ana ndam *Zude.

25

Pol awayay ti bay gəđakani ga ndam Rom mągrafəna seriya

¹ Festus àra àzumva vad a mahkər a bay gayan ni ba nahəma, ècik a Sezare, òru a Zeruzalem. ² Òru ènjua eslina ti gəđakani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ga ndam *Zude ni tərəkia ka bay na, tàbəhadki mirdim ka Pol keti. Tàhəngalay nanj, tãđəm : ³ « Tamal kəgəskabá ma geli na ti hənjaroru Pol a Zeruzalem. » Tãđəm nahkay ti adaba tawayay takoru tabəhadí eri ana Pol e divi bu ga makad nanj. ⁴ Ay ti Festus nakənj àhəngrifənj ana tay, àhi ana tay ahkado : « Pol nanj àbiyu a danjay bu a Sezare, nu day nawayay nasləka nanjoru eslini. » ⁵ Àhi ana tay keti : « Tamal maslanja gani nani àgudaria zlam ana kəli a ti, dumaba gəđakani gekəli a ti makoru akaba tay a Sezare. Etinjua eslina ti atabəhadki mirdim. »

⁶ Festus àpəsiyu a Zeruzalem vad azlalahkər ahkay do ni vad kru day kwa ti anja a Sezare a. Àra ènjia ti hajənj gani àhəraya ànjəhad ka məlanj magray seriya mək àđəm təzəbiya Pol a. ⁷ Pol nakənj àra ènjia ti ndam Zude ya tàsləkabiya a Zeruzalem a ni tēvelinj ahàr mək tàcalki nanj ka zlam gərgəri kay ya ti tàbəlay do simiteni ni. Ay zlam gani dek ya ti tàcalki nanj ni ti tislīki madafana koksah. ⁸ Nahkay Pol àhəngrifənj ana tay, àđəm ahkado : « Ere ye ti nàgudar ni ti àbi, ku àki ke Divi ga ndam Zude ya Məwiz àbəki ni, ku àki ka *ahay gəđakani ge Melefit, ku àki ka *Sezar bay geli gəđakani nəngu ni nàgudar ndo. »

⁹ Festus àra ècia ma ga Pol na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mazoru kur a Zeruzalem, nakoru nagrafuka seriya eslina ti kəgəskabu aw ? » Àdəm nahkay ti adaba awayay aməri məbərux ana ndam Zude. ¹⁰ Eslini Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ahalay ti kala-kala nu kə meleher ga Sezar bay geli gəđakani ni. Tagrafua seriya ti si ahalay kwa. Nak day kəsəra lala, nəgudari zlam ana ndam Zude ndo timey. ¹¹ Tamal nəgudara zlam a àgəski takadki nu di ti, nəgəskabu tákada nu a. Ay tamal ma gatay ya təcalki nu ni ma ga malfada ti maslaŋa àbi èsliki məvi nu ana tay bi. Nakoru àna ma gani kama afa ga Sezar bay geli gəđakani ni. » ¹² Festus nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti təzlapaki akaba ndam ya təvi sawari ni, mək àhi ana Pol ahkado : « Kəđəm kakoru àna ma gani kə meleher ga Sezar ti, təzoru kur afa gayan gani. »

Pol adəm ma kə meleher ga Agripa

¹³ Àra àgra vad a bal ti bay Agripa nday ata wur ga məŋani walani Berenis tàra a Sezare a ga məgri sa ana Festus a. ¹⁴ Tàra təpəsa eslina vad bal nahəma, Festus àŋgəhadí ma àki ka Pol ana bay Agripa. Àhi ahkado : « Zal nahan nan əbu ahalay, Felis àmbərva nan a danğay ba. ¹⁵ Ka ya ti nòru a Zeruzalem ni ti gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit akaba gəđakani ga ndam *Zude ndahan ni tábəhadki mirdim, təđəm seriya mázəgada nan a. ¹⁶ Nəhi ana tay ahkado : “Leli ndam *Rom ti mągray nahkay do. Wudaka magrafəŋa seriya kə mis a ti mazaya nan kə meleher ga ndam ya təcalki nan ka zlam magudarani na ti maslaŋa nani məđəməya ma ga vu gayan day kwa.” ¹⁷ Tàra ticia ma goro na ti mərə akaba tay ahalay a Sezare a. Nijijin sarta ndo, hajəŋ gani nòru ka məlan magray seriya ni, nəđəm təzəbiya zal nana huya. ¹⁸ Ndam ya tábəhadki mirdim ni tàra, ay ti təcalki nan ka zlam magudarani ya nəjalaki ahər ni ndo. ¹⁹ Tələgavu àkivu ti, àki ke divi gatay ya tadəbay Melefit gatay àna nan ni cilin. A huđ ga pakama gatay ya tələgavu àkivu ni bu ni ti ahar gəđakani àki ka zal nahan slimi gani Yezu. Nan gani nani ti àməta, ay ti Pol maslaŋa ya təcalki nan ka zlam magudarani ni àđəm nan əbu kekileŋa àna sifa. ²⁰ Nu ti nəsar ahəmamam nagrafuka seriya ga pakama gani hini do. Nahkay nəhi ana Pol : “Kawayay ti nəzoru kur a Zeruzalem, nagrafuka seriya eslina àki ka pakama hina waw ?” ²¹ Ay ti Pol àđəm “Seriya goro ti tòru àna nan kama afa ga *Sezar bay geli gəđakani ni.” Nahkay nəđəm mánjəhad a ahay bu təcay nan, anəŋgeta ahar day kwa ti anəsłororu nan afa bay geli gəđakani ni. » ²² Agripa àra ècia ma ge Festus ya àhi na ti àđəm : « Nu day nawayay nici ma ga maslaŋa nani, nawayay ti nan nanani azlapu àna ma gayan. » Festus àhəŋgrifəŋ, àhi : « Hajəŋ hajəŋa kara kici ma gayan ya amazlapay ni. »

²³ Hajəŋ gani mis gəđakani kay təzoru ata Agripa nday ata Berenis afa ge Festus a ahay gəđakani ni mis tanğasvaviyu ni vu. Bəbay ga ndam slewja akaba gəđakani ga kəsa ni dek təbu eslini àndava. Ata Agripa nday ata Berenis tòru tinjua ti Festus àđəm təzəbiya Pol a. ²⁴ Tàra tinjia àna Pol a ti Festus nakəŋ àđəm ahkado : « Bay Agripa akaba lekələm ya kəbum ahalay akaba leli ni dek, nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa hini ya lekələm kəmənjumləŋ ni ti ndam Zude dek tàra afa goro a, tábəhadkia mirdim a. Kwa ka ya ti nu a Zeruzalem ni ti tábəhadkia mirdim a, təzlahki, təđəm tákada nan a, ahalay day təgray nahkay. ²⁵ Ka nu ti, nipi zlam magudar gayan ya takadki nan di ni ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nan nanani àđəm àna ma gayan təzoru ma gani afa ga bay geli gəđakani ni. Nahkay nəgəskabá ma gayan na, nəđəm təzikaboru ana nan. ²⁶ Ay ti ere ye ti nəbikioru ana bay àki ka nan ni nəsar fan do. Nəzalabiyu nan

kè meleher gekɔli, ahar gɔɔakani kè meleher gayak bay Agripa ti nahkay. Emihindifɔna ma day kwa ti anɔsar ere ye ti anɔbikioru ni. ²⁷ Nɔslɔroru zal danɔgay a Rom afa ga bay ti nɔbiki ere gani ya tacalki nanɔ do ni ti, nɔtamahay àgravu do. »

26

¹ Eslini Agripa àhi ana Pol ahkado : « Nɔvuka divi a, kisliki mazlapaya ma ga vu gayak a. » Nahkay Pol àɔɔɔay ahar ti mis tici ma gayan, mɔk ànjɔki ka mazlapaya ma ga vu gayan a. Àɔɔm ahkado : ² « Bay Agripa, kani nɔzlapay ma ga vu goro àki ka zlam ya ndam *Zɔɔde tacalki nu ni. Nɔzlapay nahkay ti nɔmɔrvu dal-dal aɔaba nu nɔbu kè meleher gayak. ³ Nɔmɔrvu ahar gɔɔakani ti aɔaba kɔsɔra manjhad ga ndam Zɔɔde akaba pakama ya tagrakivu gejewi na lala. Nahkay kam-kam biaba slimu ana ma goro ya nɔɔɔm na.

⁴ « Ndam Zɔɔde dek tɔsɔra manjhad goro a. Kwa ka ya ti nu wur dagwa nɔngu ni tɔsɔra ahamamam nɔnjhad e kidin ga ndam jiba goro bu a Zerɔzalem na. ⁵ Kwa ahaslani tɔsɔra nu a, tamal tawayay magrakua sedi a ti tislaki mɔɔɔmani ahamamam nɔnjhad akada zal Feriziyen, nday ya ti taɔɔɔba *Divi ge Melefit lala, tɔtam mis ndahan ni dek ni. ⁶ Nihi ti ndam Zɔɔde ni tagrafua seriya ti aɔaba nɔgɔskabá pakama ge Melefit ya àhibiyu ana ata bɔn geli, àɔɔm amagri zlam sulumani ana tay na. ⁷ Ndam ge dini kru mahar cɔeni ga jiba geli ni tagri tɔwi ana Melefit mɔlafat akaba mɔlavaf àna njɔɔa gatay dek, aɔaba tawayay tipi zlam gani nani ya Melefit àɔɔm agray ni. Bay Agripa, nu day nawayay nipi zlam gani nani, ay ndam Zɔɔde tacalki nu ti ka pakama gani hini ! ⁸ Lekulɔm ndam Zɔɔde ti kɔɔmum mis àmata ti Melefit àhɔngaraba nan e kisim ba koksah ti kamam ? ⁹ Nu day ahaslani nɔɔɔm si ahà àɔɔm nɔcafɔna mis kà mɔfaki ahà ka Yezu zal Nazaret na àna njɔɔa goro a dek kwa. ¹⁰ Nàgray a Zerɔzalem ti nahkay. Gɔɔakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit tɔvua divi a ga mɔbiyu ndam ya tɔfaki ahà ka Yezu ni a danɔgay va, nahkay nɔbiya tay a kay a danɔgay ni va. Ka ya ti ndam magray seriya tɔɔɔm tɔbazl tay ni ti nu day nɔgɔskabá tɔbazla tay a. ¹¹ Sak ehimeya nɔsawaduru a kɔsa vu, nɔhuriya a ahay ga *mahɔngalavú Melefit ga ndam Zɔɔde ni va dek, nɔɔɔm si tɔtraɔ ndam ya tɔfaki ahà ka Yezu ni, nɔfaki njɔɔa ka tay, nawayay ti tɔmbrɔn mɔfaki ahà ka Yezu. Nɔzumkia bɔrvu ka tay a dal-dal, nawayay magri daliya ana nday ya ti a kɔsa ndahan bu na daya. »

Pol azlapaki ka manjaki ka mɔfaki ahà gayan ke Melefit

(Tɔwi 9.1-19 ; 22.6-10)

¹² « Nahkay ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tɔvu divi gani, tɔslɔroru nu a Damas ga magray tɔwi gani nani àna slimu gatay. ¹³ Bay Agripa, fat wis wis ka ya ti nu nɔbu ka ahà divi ga moroni nahɔma, nipi masladani àtam masladay ga fat ni àhɔrkuaya kwa a huɔ melefit ba, àsladay leli akaba ndam ya ti masawaduru akaba tay ni. ¹⁴ Eslini leli dek mɔɔɔɔɔ a ma ma ndec ndec. Nici danɔgu ga maslana azalay nu, àhu àna ma *Hebri : “Sol, Sol, kɔgru daliya ti kamam ? Nak ti kici slimu do ; akɔzɔkibiyu daliya ka ahà gayak akada ga slasla ya tatɔhad vɔdan àna tay, ticika tɔcuhway masawadani do, tɔsi aday ana tay ni.” ¹⁵ Nu nakɔn nɔhi ahkado : “Nak way, Bay goro ?” Bay geli àhɔngrufɔn, àhu : “Nu Yezu, nu bay ya ti kɔgru daliya ni. ¹⁶ Nihi ti cikaba, cik jik. Nàngazlukvu ti nawayay kigi bay mɔgru tɔwi. Nawayay ti kigi zal sedi goro, kɔhi ere ye ti kipi kani ni akaba pakama ndahan ya anɔɔɔfukki ni ana mis. ¹⁷ Anahɔngafɔna kur kà ndam Zɔɔde a, anɔslɔroru kur afa ga ndam ya ti nday

ndam Zude do ni, anahəŋgafəŋa kur kà tay a daya. ¹⁸ Nəsləroru kur afa gatay ga məziaba azay slimi ana tay a, ti təmbərəŋ zlam magədavani, tğray zlam sulumani, ti *Seteni əgur tay va ba, Melefit mğur tay sawaŋ. Tamal təfəkua ahàr a ti anəmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a, anagraŋ ti tği ndam ge Melefit akada ndam goro ndahaŋ ni.”

¹⁹ « Bay Agripa, nəgəskabá pakama ga Bay ya ti əŋgzluvu a huđ melefit bu àhu na, nəmbərəŋ ndo. ²⁰ Nahkay nəhi ma ge Melefit enjenjeni ana ndam Damas. Kələŋ gani nəhi ma gani ana ndam Zeruzalem, ana ndam ga huđ *Zude dek akaba ana ndam ya nday ndam Zude do ni. Nəhi ana tay təmbatkaba majalay ahàr gatay a, təfəki ahàr ke Melefit akaba tğray tŭwi sulumani ti mis təsər təmbatkaba majalay ahàr gatay a ededīŋ ededīŋena. ²¹ Ndam Zude tğəs nu a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu, tawayay takad nu ti azuhva ma hini ya nəŋgəhaduk ni. ²² Ay ti Melefit àhəŋgabiya nu àna nğəda gayaŋ duk àbivu ana vad ya kana. Nu nəbu àna sifa kekileŋa ti nagray sedi ga Yezu kə meleher ge mis dek, ku kə meleher ga nday ya ti gədakani do ni, ku kə meleher ga gədakani daya. Ere ye ti nəhi ana mis ni ti pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray pakama ge Melefit tədəm amagravu ni ciliŋ, do ni ti nədəm pakama ga araŋa nahaŋ do. ²³ Pakama gani nani ti nihi : Ahàr adəm *Krist *Bay gədakani ya amara ni amacaka daliya kwa, aməmat mək aməŋgaba e kisim ba enji ge mis a dek, aməhi ana ndam geli, aməhi ana ndam jiba ndahaŋ Melefit ahəŋgay mis. Pakama ge Krist nani ti akada zlam ya asladay ni. »

²⁴ Pol naŋ àbu adəm ma ga vu gayaŋ nahkay ti Festus nakəŋ əzlacaki bəra, àhi ahkado : « Pol, nak ti seteni ara agray kur aw ! Kàcha zlam a əsabay. Zlam gani nani ya kàcahay ni àvuka seteni na ! » ²⁵ Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Aha, bay goro Festus, araŋa àbi əgray nu bi. Pakama goro ya nədəm ni ti pakama ge jiri, pakama ga bay məsər zlam daya. ²⁶ Bay Agripa əsəra zlam nday nana. Nahkay nisliki mədəm ma gani vay-vay kə meleher gayaŋ, aŋgwaz àwarki nu do. Nəsəra lala, Bay Agripa əsəra ere ye ti əgravu na dek, adaba zlam nday nani tğravu ti akal-akal do. ²⁷ Bay Agripa, kəgəskabá ma ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit na waw ? Ku kəhəŋgrufəŋ do nəŋgu ni, nəsəra kəgəskabá ! » ²⁸ Agripa àhi ana Pol ahkado : « Kambatukaba majalay ahàr a ti nği bay məfəki ahàr ka Yezu ke weceweceni ti kisliki tata aw ? » ²⁹ Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ku tamal apəs ku tamal ke weceweceni nəŋgu ni, nahəŋgalay Melefit, nawayay ti kği akada goro ni. Nawayay kği akada goro ni ti nak ciliŋ do : nawayay ti lekələm ya kəbumi slimi ana pakama goro kani ni dek kğum akada goro ni. Nawayay ti təwəl kuli àna jejirbi akada goro ni ba ciliŋ. »

³⁰ Kələŋ ga pakama ga Pol ni ti bay Agripa, bay Festus, Berenis akaba mis ndahaŋ ya təbu akaba tay ni dek ticikaba ga maslakana. ³¹ Ka ya ti nday təbu tasləka ni ti təzlapay e kidīŋ gatay bu, tədəm : « Maslaŋa hini ti əgudar zlam ya takadki naŋ ahkay do ni təwəlki naŋ di ni ndo. » ³² Bay Agripa àhi ana bay Festus : « Tamal maslaŋa hini adəm azoru ma gani kama afa ga bay geli gədakani ni ndo ni ti akal kafaya naŋ a. »

27

Tasləka àna Pol a Sezare a, tawayay takoru àna naŋ a Rom

¹ Kələŋ ga zlam ya əgravu a Sezare ni ti tədəm tōru àna Pol akaba ndam daŋgay ndahaŋ gwar ka huđ Itali a *slalah ga yam bu. Nahkay təbi tay a ahar vu ana gədakani ga ndam slewja nahaŋ, slimi gani Zulyus, təzalay ndam

slewja gayan « Ge Egust. * » ² Nahkay mæcəlviyu a slalah ga yam vu, mæslæka. Slalah ga yam nani ti àslækabiya e Edremi a, awayay angoru gwar ka had Azi. A slalah ga yam nani bu ni ti zal nahan àkibu ke leli. Maslanja gani nani ti slimi gani Aristark, nan zal Mesedewen, kesa gayan Tesalonik. ³ Hajan gani ti minjua a Sidon a. Mòru minjua eslina ti Zulyus àvi divi ana Pol ga moru mæmənjiyu zlabəba gayan ti tājənaki nan. Zulyus àvi divi gani nahkay ti adaba awayay nan dal-dal. ⁴ Pol àra àslækabiya ti mæslæka a Sidon a, mòru slap-slap kà gəvay ga had, mæcoru Sipir ka ahar ga gəjar. Mòru gwar eslini ti adaba tamal makoru ndələba ti aməd ahəngaroru leli kələn kələn. ⁵ Mòru slap-slap, mæcoru Silisi akaba Pemfili ka ahar ga daf, minjua a Mira ka had Lisi a. ⁶ Eslini ti gədakani ga ndam slewja ni àdia ahà ana slalah ga yam nahan, àslækabiya e Eleksendri a, awayay akoru gwar ka had Itali. Àra àdia ahar a ti àhi ana leli « Cəlumviyu » mək leli nakən mæcəlviyu.

⁷ Məra mæslæka eslina ti məgray vad ehimeya ka ahà divi, mòru weceweci koksah adaba aməd ni. Minjiyu kà gəvay ga Kinit zlah-zlah. Eslini aməd ni àcafəja leli ga moroni kama ti mawayay makoru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay mòru gwar ka həma Salmoni ya ka had nani ni. ⁸ Mòru minjua eslina pəlok pəlok nahəma, mòru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay minjiyu zlah-zlah ka mələj ya təzalay Dəj-dəj Sulumani ni. Mələj nani ti kà gəvay ga kesa Lazi.

⁹ Ka ahà divi ni ti mījībiya sarta dal-dal. Vad ga məgəs ndəra àsləkaba ti, sarta ga moroni ka ahà ga yam àndava. Nahkay ti tamal mædəm makoru kama ti aranja esliki magrakivani ke leli tata. Nahkay Pol ahivù ana ndam ya tagaray slalah ga yam ni, àhi ana tay ahkado : ¹⁰ « Ndam goru ni, nəsera tamal mædəm makoru àna slalah ga yam geli ni kama ti aranja akoru agrakivi ke leli. Emizikiba ka slalah ga yam geli na akaba zlam ya a had gani bu na, leli leleni day bi emisliki mahəngay ahà geli dek do. » ¹¹ Ay bay ga slalah ga yam ni akaba maslanja ya agaray ni tædəm makoru kwa ; nahkay gədakani ga ndam slewja ni àgəskabá ma gatay na, èciiki ma ga Pol ni ndo. ¹² Ka mələj ya leli məvu ni ti sarta ga aməd ya akəzlay ni ticik àna slalah ga yam lala do. Nahkay ndam ya təvu a slalah ga yam ni bu ni ahar gədakani tædəm mæsləkə kwa. Tamal agravu tata ti tawayay tinjiyu e Fenis. Fenis day ka had Kret ; eslini ti dəluv gwar agavəla ka ahar ga gəjar akaba gwar agavəla ka ahar ga daf, nahkay ka sarta ga aməd ya akəzlay ni ti tawayay tanjəhad eslini.

Aməd gədakani akəzlay ka ahà ga dəluv

¹³ Təra tīpia aməd àbu ara fer-fer gwar kələn gatay a nahəma, təhi ana ahà ere ya tawayay ni tagray tata. Nahkay nday nakən təgəjahaya ara ya ticik *slalah ga yam àna nan na a yam ba mək mòru slap-slap kà gəvay ga had Kret ni. ¹⁴ Ay cepepa ti aməd nahan àkəzlabiyu datu-datu gwar ka həma ga had Kret, àhəngaroru leli e kidīn ga dəluv ni vu. Aməd gani nani ti təzalay àna ma ga ndam *Gres Ewrekilon. ¹⁵ Aməd ni nan àbu ahəngaroru leli nahkay ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tislīki moroni àna nan kama ndo, təmbrəja magarana. Eslini aməd ni àhəloru leli e kidīn ga dəluv ni vu zlam gayan. ¹⁶ Had gəziteni nahan àvu e kidīn ga dəluv ni bu, təzalay Koda. Leli nakən mòru slap-slap kà gəvay ga had ni, nahkay aməd ni àgri daliya ana leli akada ka ya ti leli e kidīn ga dəluv ni bu ndo. Slalah ga yam geli gəziteni àbu məwəlfəjanī kà gədakani ni ; leli nakən məgəjahbiyu kà gəvay ga gədakani

* 27:1 Egust ti slimi ga bay gədakani ga ndam Rom.

ni zlah-zlah. ¹⁷ Mära mägəjahbiya ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni táfaya a huɗ ga slalah ga yam geli gəɗakani ni va. Mək təwəlkabu slalah ga yam gəɗakani ni ʔna ezewed ti yam ʔhuriyu va ba. Wiyaŋ ʔvu dal-dal a huɗ ga dəluv ni bu maŋgakabani gwar ka haɗ Libi : aŋgwaz ʔwəra tay a, təɗəm bi aməd ni amazoru slalah ga yam geli ni gwar eslini, nahkay təwəlfəŋ zlam gwar kaləŋ ga slalah ga yam ni ti məcəfəŋa naŋ ga moroni ke wecewecena. Eslini təmbrəŋ maɣaray slalah ga yam ni ti aməd ni azoru zlam gayəŋ. ¹⁸ Aməd ni naŋ ʔbu adaɗay leli dal-dal ti haŋəŋ gani tənŋəki ka məhəlabə zlam ya təhəlvabiyu a slalah ga yam ni vu na, təbiyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. ¹⁹ Haŋəŋ nahəŋ gani təbiyu zlam ya tagray təwi ʔna tay a slalah ga yam ni bu ni cizliv cizliv a dəluv ni vu ʔna ahar gatay gatayani. ²⁰ Vad ehimeya aməd ni ʔmbrəŋ makəzłani do, nahkay mįsliki mipi fat akaba boŋgur koksah. Kələŋ gani leli nakəŋ məɗəm amataɗ do, leli dek emijji.

²¹ ʔgray vad ehimeya leli məzum zlam ndo. Eslini Pol ʔcikaba jik kə meleher gatay a mək ʔhi ana tay aħkado : « Ndam goro ni, tamal kicəməukia ma goro na ti amal mənŋəhaɗa e Kret a. Nahkay ti amal zlam geli ni tįjji ndo akaba məcəkay daliya emiteni ndo. ²² Ay nihi ti kam-kam zum nŋəɗa, aɗaba ku maslaŋa bəlaŋ e kidiŋ gekəli bu tekeɗi emijji do. Emijji ti slalah ga yam ni cilin. ²³ Nəɗəm nahkay ti aɗaba Melefit goro ya nəgri təwi ni ʔslərkubiya məsləŋ gayəŋ ga məlavad a, ²⁴ ʔhu aħkado : “Pol, kəgray aŋgwaz ba, aɗaba kinjiyu kə meleher ga *bay gəɗakani ga ndam Rom ni kwa. Nak ti Melefit ʔgruka sulum gayəŋ a : azuhva nak ti mis ya a slalah ga yam ni bu ni dek etijji do.” ²⁵ Nahkay ti, ndam goro ni, zum nŋəɗa. Nəfəkia aħəŋ ke Melefit a ; nəsəra amagray ere ya ʔhu ni edeɗiŋ. ²⁶ Ay ti slalah ga yam geli ni aməd amagəjahoru ka haɗ nahəŋ e kidiŋ ga dəluv bu mək amazłal məlaŋ ŋguf akaba leli. »

²⁷ ʔgra vad a kru mahar faɗ aməd ni naŋ ʔbu aɣəjahoru leli ka aħəŋ ga dəluv Edriyetik. Ga məlavad ga vad ya kru mahar faɗani ni ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni təɗəm bi məɗi aħəŋ ana haɗ wuɗak. ²⁸ Ezewed nahəŋ ʔvu ara məwəlkiani, tizligiyu a dəluv ni vu ti təsəŋ zilen gani. Təra təgura ti təɗi aħəŋ ana zilen gani agray ahar slwa kru mahar azłalahkəŋ. Kama gani ɓal ti tizligiyu ezewed ni keti ; təɗi aħəŋ ahar slwa slwa kru mahar faɗ. ²⁹ Eslini nday nakəŋ təgra aŋgwaz a, təhi ana aħəŋ slalah ga yam ni amara mazłala akur a ti, aməhuɗkaba. Nahkay təbiyu ara ya ti ticik slalah ga yam ʔna naŋ ni faɗ a dəluv ni vu kələŋ geli. Eslini tawayay məlaŋ məslay weceweci. ³⁰ Ay ndam ya tagaray slalah ga yam ni tawayay tətam aħəŋ gatay. Nahkay təfiyu slalah ga yam ɣuziteni ni ka dəluv ni ; tagosay leli, təɗəm tawayay təwəlfəŋ zlam ya ticik slalah ga yam ʔna naŋ ni kama ga slalah ga yam gəɗakani ni. ³¹ Eslini Pol ʔhi ana gəɗakani ga ndam slewja ni akaba ana ndam slewja ndahəŋ ni aħkado : « Tamal mis nday hini tasłəkakiba ke leli a ti ekijjım dek, akatamum koksah. » ³² Ndam slewja ni təra ticia ma ga Pol na ti təkeley ezewed ya təwəlfəŋ slalah ga yam ɣuziteni ni kə gəɗakani ʔna naŋ ni. Nahkay aməd ʔzay slalah ga yam ɣuziteni ni ka aħəŋ gayəŋ maslaŋa ʔvu bi.

³³ Mələŋ ara aslay wuɗak ti Pol ʔhi ana mis ni təzum zlam. ʔhi ana tay aħkado : « ʔgra vad a kru mahar faɗ kani kəbesumbiya, zlam day kəzumum ndo. ³⁴ Nahəŋgalay kuli zumuma zlam a day ; nahkay akəŋgətum nŋəɗa ga mahəŋgay aħəŋ gekəli ʔna naŋ. Məhəŋ ga aħəŋ gekəli bəlaŋ tekeɗi amadoru a ga haɗ do. » ³⁵ Pol nakəŋ ʔra aɗəma nahkay ti ʔzay *dipeŋ, ʔgri səsi ana Melefit kə meleher ge mis ni dek, mək ʔsekaba, ʔnŋəki ka məzumani. ³⁶ Mis ni təra

tìpia nan̄ a nan̄ àbu azum zlam nahkay ti b̄aruv ànggiva ana tay a ðek, nday day t̄ezum zlam. ³⁷ Leli a slalah ga yam ni bu ðek ti leli diŋ diŋ c̄à àna kru kru adəskəla mahar muku. ³⁸ Leli ðek m̄ara m̄azuma zlam na m̄araha ti ndam magaray slalah ga yam ni t̄əhəlabə *alkama na a slalah ga yam ni ba, t̄əbiyu a d̄aluv ni vu, ti slalah ga yam ni ad̄əs va ba.

Slalah ga yam ni azlal wiyaŋ a d̄aluv ni bu

³⁹ Məlan̄ àra àsla ti ndam magaray slalah ga yam ni t̄ipi had̄ ya mahəðakfəŋoru ni, ay leli k̄a d̄əŋ-d̄əŋ ga had̄ weley ti t̄əsər do. Eslini t̄ipi gododuk ga had̄ ya wiyaŋ àvu ni k̄a gəvay ga d̄aluv ni. Tamal tisliki tata ni, tawayay takoru àna *slalah ga yam ni eslini. ⁴⁰ Nahkay t̄əpicheh ezewed̄ ga ara ya ticik slalah ga yam àna nan̄ ni ðek, t̄əmb̄ərviyu tay a d̄aluv ni bu ; t̄əpicəhaya zlam ya tagaray slalah ga yam àna tay na daya. Kələŋ gani t̄əwəlfəŋ azana k̄a slalah ga yam ni gwar kama ti aməd̄ m̄agəjahoru slalah ga yam ni kama kama. Nahkay t̄agaroru slalah ga yam ni suwwa gwar ka məlan̄ ga wiyaŋ ni. ⁴¹ Ay leli məbu makoru nahkay ti slalah ga yam geli ni òru àzlal wiyaŋ ya a huf̄ ga d̄aluv ni bu ni. Eslini ma ga slalah ga yam ni àrəvoru a huf̄ ga wiyaŋ ni vu, nahkay wiyaŋ ni àgəskabu, àdaday koksah. Yam ya ti adad̄ay daldalani ni azlal meteliŋ ga slalah ga yam ni ŋguf̄ ŋguf̄, àbu eheðkaba. ⁴² Nahkay ndam slewja ni tawayay tabazl ndam dan̄gay ni ad̄aba t̄əðəm bi t̄əsəra yam a, atətamfəŋa k̄a tay a, ⁴³ ay gədakani gatay ni àcafəŋa tay a, ad̄aba awayay ahəŋgay Pol. Eslini àhi ana ndam ya ti t̄əsəra yam a ni t̄əhuriyu a yam ni vu enji ga moroni ka d̄əŋ-d̄əŋ, t̄əcəlabə. ⁴⁴ Àhi ana mis ndahan̄ ya t̄əsər yam do ni t̄əgəskabá t̄əndal ahkay do ni biyem ndahan̄ ya t̄əhuðfəŋa k̄a slalah ga yam a ni. Mis ni t̄ara t̄əgra akad̄a gayan̄ ya àhi ana tay na ti leli ðek m̄əcəlabə a yam ni ba, arañə àgri ana leli ndo.

28

Pol ka had̄ Malta

¹ Leli nakəŋ m̄ara m̄atama ti t̄əhi ana leli had̄ hini ti slimi gani Malta. ² Ndam ga had̄ nani t̄əgəskabu leli lala, t̄əgri zlam sulumani ana leli. Avər nan̄ àbu ekwesey, məlan̄ day èndisliŋa ti, t̄əbefta aku a gir-gir, t̄əhi ana leli m̄oru m̄an̄jafəŋ leli ðek. ³ Pol àhəla cacul a, ad̄əm ab̄əkiyu ka aku ni ti zlam a had̄ àvu a huf̄ gani bu ; aku ni àvəd̄ibiya ti àji aslər ana Pol nakəŋ ka ahar. Nan̄ àfəŋ k̄a ahar ni tandal-ndala, adafəŋa do. ⁴ Ndam ga had̄ ni t̄ara t̄ipia zlam a had̄ ni nan̄ àfəŋ k̄a ahar tandal-ndala nahəma, t̄əzlapaki e kid̄iŋ gatay bu, t̄əðəm ahkado : « Maslan̄a hini ti bay makad̄ mis eðed̄iŋ. Ku tamal àtamfəŋa k̄a d̄aluv a n̄əŋgu ni, Melefít àmbrəŋ nan̄ m̄an̄jəhad̄ àna sifa do. » ⁵ Ay Pol nakəŋ àtəloru zlam a had̄ ni a aku ni vu, èci m̄əwər gani ndo. ⁶ Mis ye eslini ni taməŋjaləŋ ka Pol, t̄əðəm bi ahar ni ara agəsl mba ahkay do ni bi ara amət sərɗaw mba. T̄ara t̄əp̄əsə dal-dal àna maməŋjaləŋana ti t̄ipi ti arañə àgrakivu ndo, nahkay t̄əmbat m̄ajalay ah̄ər gatay nahan̄, t̄əðəm nan̄ b̄əlan̄ e kid̄iŋ ge melefít gatay ndahan̄ bu.

⁷ Ka məlan̄ ya leli məbu eslini ni ahay ga zal nahan̄ àbu cifa. Slimi ga maslan̄a nani ti Pūbliyəs, nan̄ gədakani ga had̄ nani. Nan̄ nakəŋ àzaloru leli afa gani, àgəskabu leli àna m̄əmərani ; m̄əndəhad̄ afa gani vad̄ mahkar. ⁸ Bəŋ ge Pūbliyəs àbu, ay ti nan̄ àvu m̄əndəhad̄ani èbəsəy do ; ah̄ər egizleki, azay day abafəŋa. Pol àra ècia ma gana ti òru afa gani. Àra èŋjikia ti ah̄əŋgalay Melefít, àb̄əki *ahar ga mahəŋgaraba nan̄ a, mək b̄əŋ ge Pūbliyəs ni àŋgaba. ⁹ Ndam ga

arməwər ndahaŋ ga hađ ni deđ t̄ara t̄icia ma gana ti nday day t̄ara, mək Pol əhəŋgaraba tay a. ¹⁰ Nahkay mis t̄agri zlam sulumani ana leli gərgəri kay. Ka ya ti mawayay maslaka ni ti t̄avia zlam ya mawayay na ana leli ga moroni əna naŋ kama daya.

Pol aslaka a Malta, akoru a Rom

¹¹ M̄anjəhad eslini kiyi mahkər, kələŋ gani m̄əcəliyu a *slalah ga yam nahaŋ vu. Slalah ga yam nani ti əcikbiyu e Eleksendri, əra a Malta, əcik eslini ga majəgay mandav ga sarta ga aməd ni. Slimi ga slalah ga yam ni Diyuskər.
* ¹² M̄aslaka m̄oru e Sirekuz, eslini m̄andəhad vad mahkər. ¹³ M̄aslaka eslina ti m̄oru slap-slap k̄a gəvay ga hađ, nahkay m̄injjiyu e Reziyē. Hajəŋ gani aməd əkəzlabiyu gwar kələŋ, nahkay m̄aslaka, m̄ağray vad c̄u e divi bu ni ti m̄injja a Puzol a. ¹⁴ M̄oru m̄injja eslina ti m̄ədi ahār ana ndam m̄əfəki ahār ka Yezu ndahaŋ. Nday nakəŋ t̄əhi ana leli m̄anjəhad afa gatay gosku sekw. Kələŋ gani m̄aslaka, m̄oru gwar a Rom. ¹⁵ Ndam m̄əfəki ahār ka Yezu ya a Rom ni t̄ara t̄icia leli m̄əbu ka ahār divi ti t̄əngwivabiyu ana leli a ma vu. Nahkay m̄əbakabu ahār akaba mis ndahaŋ a Gosku ge Eriyēs bu, mis ndahaŋ ti ni m̄əbakabu ahār akaba tay ka m̄ələŋ ya t̄əzalay M̄ələŋ Mandəhadani Mahkər ni. Pol əra epia tay a ti əgri s̄əsi ana Melefīt, əzay n̄jəda h̄aya. M̄ək m̄aslaka, m̄oru a Rom. ¹⁶ M̄oru m̄injja a Rom a ti t̄əvi divi ana Pol ga m̄anjəhadani a ahay nahaŋ bu. T̄əfəkadfəŋ zal slewja nahaŋ ga majəgay naŋ cilij.

Pol adəmki ma ka Yezu a Rom

¹⁷ Pol əra əgra vad a mahkər ti əzalakabu gəđakani ga ndam *Zude ya a Rom ni. Nday nakəŋ t̄ara t̄əngasva ti əhi ana tay ahkado : « Bza ga mmawa, n̄əgudar zlam ana ndam jiba geli ndo, n̄əgudar zlam ya ti ata bəŋ geli t̄əcafəŋja leli a ni ndo daya. Ku tamal nahkay n̄əŋgu ni, ndam geli ya a Zeruzalem ni t̄əgəsia nu a ana ndam *Rom a. ¹⁸ Ndam Rom ni t̄ihindifua ma, t̄əŋgətfu zlam ya n̄əgudar ti t̄akadki nu di ni ndo, nahkay tawayay t̄əmbərəŋ nu. ¹⁹ Ay ndam Zude ni t̄əđəm t̄əmbərəŋ nu ba ; nahkay n̄əđəm si n̄ara əna ma gana ahalay afa ga bay gəđakana kwa. Ay n̄ara ahalay a ti ga m̄əbəhadki mirdim ka ndam jiba goro do. ²⁰ N̄əzalakabu k̄əli nahkay ti, nawayay k̄ic̄əm ma gani bilegeni. T̄əwəl nu əna jejirbi hini ti azuhva pakama ya ndam *Izireyel t̄əgəskabu, t̄əđəm Melefīt aməgri ana leli ni. »

²¹ Ndam Zude ni t̄ara t̄icia ma gayəŋ na ti t̄əhəŋgrifəŋ, t̄əhi ahkado : « Ndam ga hađ *Zude t̄əsləribiyu wakita əki ka ma gayak ana leli ndo. Wur ga m̄əŋ geli nahaŋ ya əsləkabiyu eslina əra əŋgəhad ma gani ahkay do ni adəmku ma magədavani ni ti əbi. ²² Ay mawayay m̄ici ere ye ti nak kajalaki ahār ni, adaba m̄əsəra ku eley eley do deđ mis t̄əđəmki ma magədavani əki ke divi gek̄əli ya k̄əđəbum ni. »

²³ Eslini t̄əfəkad vad ga m̄əbakabu ahār. Vad gani əra ənjia ti mis kay t̄ətam nday ya ti t̄ara enjenjeni na t̄ara afa ga Pol a. Pol nakəŋ əzlapi ana tay, ənjəki kwa ge m̄iled̄ə əbiviyu ana m̄ələkarawa, adəmki ma ti ka *Məğur ge Melefīt. Awayay t̄əgəskabu pakama gayəŋ ya adəmki ka Yezu ni, nahkay adəfiaba *Divi ge Melefīt ya M̄əwiz əbəki a wakita gayəŋ bu na akaba ma ga ndam ndahaŋ ya t̄əhəŋgaray pakama ge Melefīt na ana tay a. ²⁴ Nday nakəŋ t̄ara t̄icia ma ga Pol na ti, mis ndahaŋ e k̄id̄iŋ gatay bu t̄əgəskabá, mis ndahaŋ ni ti ni t̄əwayay m̄əgəskabani do. ²⁵ Nahkay nday nakəŋ t̄iciv̄u ndo. Ka ya ti t̄əbu

* **28:11** Diyuskər ti slimy gatay ata Kastor nday ata Poluks. Nday melefīt ga ndam Gres, t̄əđəm nday k̄a m̄əŋ gatay, bəŋ gatay Z̄əs. T̄əđəm t̄əfi ahār ana ndam magaray slalah ga yam.

taslaka ni ti Pol ahikivu ma nahan ana tay belan ciliŋ. Ahi ana tay ahkado : « Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni ahibiya ma ana ata bəŋ gekali ana njəda ga Məsuf Njəlatana ti, ma ge jiri edefiŋ ! ²⁶ Adəm ahkado : “Melefit ahu : Ru kahi ma ana nday hini, hi ana tay ahkado : Akəbumi slimi lala ana ma goro, ay ti ekicəm do simiteni. Akəmənjumləŋ ana ere ye ti anədəfiki ana kəli ni lala, ay ti ekipəm do simiteni.

²⁷ Adaba mam, ahər ga ndam hini ègia baŋ-baŋana ;

ègia baŋ-baŋana ti təgəskabu zlam va ba.

Tirikva slimi gatay na der der ti tici zlam va ba.

Təbakabá eri a tecic-cic ti tipi zlam va ba.

Təgray nahkay ti tanga afa goro a ba,

adaba təwayay ti nahəŋgaraba tay a do.” † »

²⁸ Pol ahi ana tay keti : « Ègia nahkay ti, sərunki lala : nihi Melefit asləroru ndam gayan afa ga ndam ya nday ndam Zude do ni ga məhiani ana tay ahəmamam Melefit amahəŋgay tay ni. Nday ti, atəhia ma gana ana tay a ti atəgəskabu ! » [²⁹ Pol ara adəma ma nana ti ndam Zude nakəŋ təsləka ana ləgayva.]

³⁰ Eslini Pol əgray vi cə bəraŋa a ahay ya ti naŋ əvu əpəl siŋgu gani ni bu. Ka sarta gani nani ti mis dal-dal t̄ara t̄amənjaya naŋ a, naŋ day əgəskabá tay a dek. ³¹ Nahkay naŋ əbu adəmki ma ka Məgur ge Melefit, acahi zlam əki ka Bay geli Yezu *Krist ana mis. Əgray aŋgwaz əna ma gani ndo, mis day t̄əcafəŋa naŋ a ndo.

† 28:27 Izayi 6.9-10.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni

Maslaɗa ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbaki ti ka sarta ya ti awayay akoru a Zeruzalem ga mǎhǎloru sinɗu ga ndam Eseyi akaba ga ndam Mesedawenɗe ya tǎjami ana ndam Zeruzalem ni (15.25-26 ; Tǎwi 19.21 ; 20.1-3). Àhi ana ndam Rom tǎgaskabá Fube wal ya ti àgray tǎwi akaba ndam Senkre na (16.1) ; nahkay mǎlanɗe ya àbaki wakita ni bi a Senkre, bi a Korenɗe (Senkre ti kà gǎway ga kǎsa gǎdakani Korenɗe, ka had Eseyi).

Pol àbikioru wakita hini ana ndam Rom ti adaba awayay akoru eslini ga mǎhi ma ge Melefit ana tay ; awayay ti tǎwi njǎda ga moroni gwar ka had Espenɗe daya (1.11-15 ; 15.23-24). Ka ya ti àbikioru wakita ana tay ni ti òru eslini ndo, adaba awayay mǎhǎloru sinɗu ga ndam Eseyi ni a Zeruzalem day.

Rom ti kǎsa gǎdakani ka had Itali : ka sarta ga Pol ti ndam Rom tǎgur had ya kà gǎway ga dǎluf gǎdakani ni dek. Ndam ga had gǎrgǎrani kay tǎnjǎhada a Rom a : ndam Zude kay tǎkibu ka tay (Tǎwi 28.17). Ndam mǎfaki ahàr ka Yezu tǎbu eslini kay daya (Tǎwi 28.14-15) ; Pol àbikioru wakita hini ana tay (1.7), àdǎm tǎgri sa gayan ana mis ndahanɗe e kiɗinɗe gatay bu (16.3-16).

A wakita ni bu ni ti Pol àdǎmkia Ma Mǎweni Sulumani àki ka Yezu a (1–8). Ku tamal ndam ga Yezu tǎbu a Rom nǎnɗu ni, ka sarta nani ti zal asak ga Yezu òru eslini faɗ ndo : Pol awayay ti tǎsǎr lala mis dek tǎgudara zlam kè eri ge Melefit a, tamal tawayay ti Melefit mǎgaskabu tay ti tǎsǎr divi nahɗe àbi, si àna tǎwi ga Yezu kwa. Pol àdǎm mǎlanɗe ga ndam Zude àbu a Mǎgur ge Melefit bu daya (9–11) : bi ndam ga Yezu ya nday ndam Zude do ni tǎdǎm ndam Zude ti tǎsli arañe do ti ni (14.3), ay Pol àdǎm tamal ndam Zude tǎlǎbi ti, akal maslaɗa ya Melefit àgaskabu ni àbi simiteni (11.17-18)

A wakita gayanɗe ni bu dek Pol àcahi ma ge Melefit ana ndam ga Yezu, kǎlanɗe gani àhi ana tay ègia nahkay ti ahàr àdǎm tǎnjǎhad akada ge Melefit ya awayay ni. Pol àsǎr ndam Rom lala ndo, nahkay ma gayanɗe ya àhi ana tay àki ka manjǎhad gatay ni ti kay do (12–14) ; pakama ya àbaki enjenjeni ni ti ma ya ndam ga Yezu dek ahàr àdǎm tǎsǎr ni (1–11).

A wakita gayanɗe ya àbikioru ana ndam Rom ni bu ni ti àdafaba Ma Mǎweni Sulumani ga Yezu a dek, àtam ya ti àbaki ka wakita gayanɗe ndahanɗe ni ; tǎfakad wakita hini ka mǎnjaki ga wakita ga Pol ndahanɗe ni a Wakita ge Melefit ni bu ni ti azuhva nani.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nǎbikioru wakita hini ana kǎli. Nu bay mǎgri tǎwi ana Bay geli Yezu *Krist. Melefit àzala nu a, niɗia zal asak ga Yezu Krist a ; adaba nu ga mǎhi *Ma Mǎweni Sulumani ana mis a.

² Ma Mǎweni Sulumani gani nani ti kwa ahaslani Melefit àhikibiya ana ndam mahǎnɗararay *pakama gayanɗe a ; àdǎm amahǎnɗararay mis. Ndam mahǎnɗararay pakama gayanɗe ni tǎbǎkia ma gana a Wakita ge Melefit ba. ³ Ma ge Melefit ya àdǎmbiyu ni ti àdǎmki ka Wur gayanɗe. Wur nani ti tiwi nǎnɗe akada ge mis hihirikeni ni ; nǎnɗe wur huɗ ge Devit. ⁴ Ay ka ya ti Melefit àhǎnɗaraba

naŋ e kisim ba ni ti aɗafaki naŋ Wur gayan, naŋ njɔɗa-njɔɗani. Melefiti àgray nahkay ti àna njɔɗa ga *Məsuf Njɔlatani. Wur nani ti Yezu Krist, naŋ Bay geli.

⁵ Àgray ti nu nīgi zal asak gayan ti ga sulum gayan, aɗaba awayay ti nàhioru ma gayan ana mis ga jiba gərgərani dek ti tɔfəki ahàr, tɔgəsiki ma. Nahkay leli dek amazəbay naŋ. ⁶ Nəbikiuru ti ana kuli ndam *Rom. Lekuləm day kəkumkibu ka ndam ya ti Melefiti àzala tay a ti tigi ndam ga Yezu Krist ni.

⁷ Nəgri sa ana kuli ; lekuləm ti Melefiti awayay kuli, àzala kuli ge migi ndam gayan njɔlatana. Bəŋ geli Melefiti nday ata Bay geli Yezu Krist tɔgri sulum gatay ana kuli, tɔgray ti *kànjəhadumkabu àna sulumani ti.

Pol awayay moru məmənjiyu ndam Rom

⁸ Enjenjeni ti nəgri sasi ana Bay Melefiti goro azuhva kuli dek akaba azuhva zlam ga Yezu *Krist ya əgri ana kuli ni, aɗaba mis dek ticia kəbum kəfumki ahàr, təbu təzlapaki ka ma gani. ⁹ Ka ya ti nahəngalay Melefiti ni ti Melefiti day əsəra nəbu nacali slimi ana kuli, nəmbrəŋ macali slimi ana kuli do. Melefiti ti nəbu nəgri təwi àna njɔɗa goro dek, nəbu nəhi *Ma Məweni Sulumani àki ka Wur gayan ni ana mis. ¹⁰ Nəbu nahəngalay naŋ, nəhi kəlavaf tamal àwaya ti məvu divi ga moru məmənjiyu kuli. Nəpəskia ka mahəngalay naŋ a, ¹¹ aɗaba nawayay dal-dal ga moru məmənjiyu kuli ; nawayay ti ere ye ti *Məsuf Njɔlatani àvu ni nəvi ana kuli bilegeni. Nahkay ti akəngətum njɔɗa e divi ge Melefiti bu. ¹² Ere ye ti nəɗəm ni ti, nawayay ti leli dek məngətum njɔɗa e kiɗiŋ geli bu. Gekuli ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti aməvu njɔɗa ; goro ya nəfəki ahàr ka Yezu Krist ni day aməvi njɔɗa ana kuli bilegeni.

¹³ Bəza ga mmawa goro ni, səruma sak ehimeya nawayay ga moru məmənjiyu kuli a, ay ti kekileŋa nəngət ahar faŋ ndo. Nawayay moroni ti nawayay nəjənaki kuli ti mis tɔɗəbay divi ga Yezu àtam ya kani ni. Nahkay ti nawayay nagraj akada goro ya nagraj e kiɗiŋ ga ndam ga had ndahaŋ bu ni. ¹⁴ Təwi nani ti Melefiti àvu. Awayay ti nàhioru Ma Məweni Sulumani ana mis dek : ana ndam ya tanjəhad a kəsa gəɗakani bu ni akaba ana ndam ya tanjəhad a həma bu ni, ana ndam ya tijeŋga ni akaba ana ndam ya tijeŋgey ndo ni. ¹⁵ Nahkay ti nawayay ti nakoru afa gekuli, nəhi Ma Məweni Sulumani ana kuli ndam *Rom daya.

Ma Məweni Sulumani ti njɔɗa ge Melefiti

¹⁶ Nəgray mimili ga məhi *Ma Məweni Sulumani gani nani ana mis do, aɗaba Ma Məweni nani ti njɔɗa ge Melefiti ; aɗafaki ti ku way way do tamal aɗəkia ahàr ka Yezu *Krist a ti Melefiti ahəngay naŋ. Melefiti ahəngay enji ti ndam *Zude, day kwa ti mis ga jiba gərgərani ndahaŋ ni. ¹⁷ Ma Məweni Sulumani ni ti aɗafaki ahəmamam Melefiti agray ti mis tigi ndam jireni kə eri gayan ni. Ahàr aɗəm si mis tɔfəki ahàr ka Yezu Krist cilin ; divi nahaŋ əbi, si tɔfəki ahàr ti ka naŋ kwa. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefiti bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti Melefiti aɗəm naŋ jireni kə eri gayan aɗaba aɗəkia ahàr a ti, maslaŋa gani nani ti Melefiti aməvi sifa.* »

Mis dek ndam magudar zlam

¹⁸ Nəɗəm nahəma, Melefiti naŋ agavəla naŋ əbu azum bəruv azuhva ge mis ya təhəngrioru ahàr a had do ni ; zlam gatay ya tagudari ana mis ndahaŋ ni day əbu awəri bəruv. Nahkay ti amagrafəŋa seriya kà tay a aɗaba zlam gatay ya tagudar ni acafəŋa mis ga məsar jiri a. ¹⁹ Melefiti amagrafəŋa seriya kà tay a

* 1:17 Habakuk 2.4.

ti adaba zlam ya ti amal tāsər Melefit àna nañ ni tǎbu ; Melefit ana ahàr gayan àdǎfiki zlam gani nday nani ana tay, àngah ndo, ay ti tǎgǎskabu ndo. ²⁰ Ngay Melefit nañ ahəmamam ti mis tāsər do, adaba mis tipi nañ day-day ndo. Ay ti kwa ka ya ti àgraya mǎlan a ni àbivaya nihi a ti zlam ya àgraya gergərana ni dek àdǎfiki ana mis Melefit ti nañ njǎda-njǎdani, nañ Melefit nañ bǎlan, amanjǎhad ga kaŋgay-kaŋgayani. Nahkay ti mis ni ngay tǎgudar zlam ndo ni ti atadəm koksah. ²¹ Tāsəra Melefit nañ àbu ca, ay ti tǎhəngrioru ahàr a had do, tǎgri sasi akadǎ ya ti àgǎski tǎgri ana Melefit ni do daya. Tǎjalaki ahàr ka zlam masakani sawan, tāsər magray zlam sulumani va do, nday a mǎlan ziŋ-zிŋeni bu, tipi divi ge Melefit va do. ²² Tǎhi ana ahàr nday ndam māsər zlam, ambatakani do tǎgia ndam muru a. ²³ Melefit nañ njǎda-njǎdani, day-day àmǎt do, giri-giri tǎhəngrioru ahàr a had, ay ti tǎwayay do, tǎhəngrioru ahàr a had ana pǎra sawan ; pǎra gani nday nani ti ndahan akadǎ mis hihirikeni ya amǎt ni, ndahan akadǎ eđidin, ndahan akadǎ zlam ya ti tǎsawadǎy àna asak fad ni, ndahan ti ni zlam a had.

²⁴ Nahkay Melefit àmbrəña tay a, ti tǎgray zlam ya ti mǎbǎruv gatay awayay ni, ti tǎbǎki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani gatay ya tagray ni. ²⁵ Tǎmbrəña jiri ge Melefit a, tadǎbay zlam ga malfadǎ sawan. Giri-giri ti tǎhəngrioru ahàr a had ana Melefit, tǎgri tǎwi, adaba nañ ti àgraya zlam a dek ; ay tǎhəngrioru ahàr a had, tǎgri tǎwi ti ana zlam ya ti Melefit àgraya ni sawan. Melefit ti mis tǎzlǎbay nañ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

²⁶ Tǎgray nahkay ti Melefit àmbrəña tay a ti tǎbǎki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani ya mǎbǎruv gatay awayay ni. Nahkay ti wǎl gatay ni tǎmbrəña mandǎhadkabana akaba zawal a, tandǎhadkabu akaba wǎl ndahan. Zlam gani nani ti Melefit àwayay do : àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. ²⁷ Zawal day tagray nahkay, tǎmbrəña mandǎhadkabana akaba wǎl a, tandǎhadkabu akaba zawal ndahan sawan, tawayay magrani nahkay dal-dal, ay ti Melefit àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. Zawal nday nani tagray zlam ya ti asay mimili ni e kidin gatay gatayani bu. Azuhva tǎwi gatay ya tagray ni ti Melefit amatraǎ tay ; gayan ya atraǎ tay ni ti kal-kal akaba zlam gatay ya tǎgudar ni.

²⁸ Akadǎ gatay ya tǎwayay māsər Melefit do ni ti, Melefit day àmbrəña tay a ti tǎjalaki ahàr ka zlam ya ti mǎbǎruv gatay magǎdavani awayay ni cilin. Nahkay tǎbu tagray zlam ya àgǎski magrani do ni. ²⁹ Tagray zlam ya àgǎski magrani do ni, tagudar zlam dal-dal : tawayay zlam kay, tǎgri daliya ana mis, zlam ge mis tǎgi eri ana tay, tabazl mis, talǎgavu e kidin gatay bu, tagosay mis, tagray cuday, tǎsivu ana mis, ³⁰ tǎbi seki ana mis, tǎwayay Melefit do, tǎhəngalay ma ge mis, tǎji zlabay, tǎzlǎbay ahàr gatay, tadǎbay divi ga mǎgri cuday ana mis, tǎciiki ma ana ata bəŋ gatay do. ³¹ Tāsər ahàr va do, tǎgray ere ye ti tǎdǎm atagray ni do, tǎwayay mis do, mis day tǎsi cicihi ana tay do. ³² Ma ge Melefit ya àdǎm ndam ya tagudar zlam akadǎ nani ni ahàr àdǎm tǎbazla tay a ni ti, tāsəra ma gani nana lala. Ku tamal tāsəra lala nəŋgu ni nday tǎbu tagudar zlam zlam gatay. Tǎgray nahkay cilin do : tǎzlǎbay ndam ya ti tagudar zlam akadǎ gatay ni daya. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti àgudarkiva tay a àkiva.

2

Seriya ge Melefit ti seriya ge jiri

¹ Nak ya ti kǎdǎm mis ndahan tagudar zlam cilin ni ti, ku nak way way do Melefit amǎwǎl kur àna seriya. Gayak ya ti kǎdǎm mis ndahan tǎgudara zlam

a ni ti, seriya àgësa kur kurana. Adaba nak ya ti kəđəm mis ndahañ tagudar zlam ni ti nak day kəbu kagudar akada gatay ni. ² Məsəra, Melefit amagrafəña seriya kà ndam ya tagray nahkay na. Seriya gani nani ti seriya ge jiri. ³ Nak ya ti kəđəm mis ndahañ tagudara zlam a, ambatakani do nak nakani day kəbu kagraj akada gatay ni ti, kəhi ana ahàr akatamfəña kà seriya ge Melefit a waw ? ⁴ Tək day ti *sulum ge Melefit ya agruk dal-dalani ni akaba gayan ya ti ebesək, àtrađ kur weceweci do ni ti, kəhi ana ahàr zlam masakani aw ? Agruk sulum nahkay ni ti, awayay ti kàmbatkaba majalay ahàr gayak a ti kəsər do waw ? ⁵ Nak kici slimi do, kàwayay mambatkaba majalay ahàr gayak a do ni ti, nak nakani àna ahàr gayak kagraj ti Melefit mātərađ kur dal-dal. Ka fat ya ti Melefit aməzuma bəruv a ni ti aməgəs kur àna seriya. Ka fat gani nani ti amagrafəña seriya kə mis a ; seriya gayan ya agray ni ti ge jiri. ⁶ Ku way way do, Melefit aməvi zlam ke təwi ga maslanja gani ya àgray ni : ⁷ nday ya ti tagray zlam sulumani kəlavəđ ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. Nday gani tawayay ti Melefit māzləbay tay, mēđəmki ma sulumani ka tay, akaba tawayay tanjəhad akaba Melefit ga kanğay-kanğayani. ⁸ Ay nday ya ti ticiiki ma do, tawayay jiri do, tawayay magudar zlam ni ti Melefit aməzumki bəruv ka tay, amətrađ tay dal-dal. ⁹ Ndam ya ti tagudar zlam ni dek atəcakay daliya dal-dal, bəruv amətikaba ana tay a. Atəcakay daliya gani nani enji ti ndam *Zəde, mək nday ya ti nday ndam Zəde do ni. ¹⁰ Ay nday ya ti tagray zlam sulumani ni ti ni Melefit amazləbay tay, aməđəm nday sulumani, aməvi manjəhad sulumani ana tay. Aməvi ana ndam Zəde enji, mək ana nday ya ti nday ndam Zəde do ni. ¹¹ Adaba Melefit agray seriya ti əmbikivu ka maslanja nahañ do.

¹² Tamal mis təsər *Divi ge Melefit ya əđəfiki ana Məwiz ni do mək tagudar zlam nahkay ti, etijiji dek. Ay etijiji ti akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni do. Nday ya ti təsəra divi ge Melefit ya àvi ana Məwiz na mək tagudar zlam ni ti, Melefit aməgəs tay àna seriya akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita gani nani bu ni. ¹³ Ndam ya ti təbu tici pakama ge Melefit ya àhi ana Məwiz ni àna slimi cilin ni ti Melefit aməđəm nday ndam jireni do ; aməđəm ndam jireni ti nday ya ti təgəskabu, tagray təwi àna pakama gani nani ni. ¹⁴ Nday ya ti ndam Zəde do ni təsər Divi ge Melefit ya əđəfiki ana Məwiz ni do. Ay tamal tagray zlam akada ge Divi ge Melefit ya əđəfiki ana Məwiz ni ka məsər gatay do nahəma, zlam gatay ya tagray ni adafaki Divi ya Melefit àvi ana Məwiz ni àniviyu ana tay a məbəruv bu. Ku tamal təsər Divi gani nani do nəngə ni, Divi gani àniviyu ana tay a məbəruv bu. ¹⁵ Nahkay tədafaki təbu tagray təwi ti àna Divi ge Melefit ya àvi ana tay a məbəruv gatay bu ni. Təsərkaba zlam sulumana akaba magədavana a məbəruv gatay ba ; sarta nahañ təsəra təgra zlam sulumana, sarta nahañ ti ni təsəra tagudara zlam a. ¹⁶ Zlam ya ti nəzlapaki nihi ni ti aməngazlavu vay-vay ka fat ya ti Yezu *Krist amagrafəña seriya kə mis àna njəda ge Melefit a ni. Amagrafəña seriya kà tay a ti àki ka zlam ya ti àniviyu ana tay a məbəruv bu manğahani ni. A *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni bu ni day nəđəm nahkay.

Ndam Zəde təgəskabu Divi ge Melefit ya əđəfiki ana Məwiz ni do

¹⁷ Nak zal Zəde ya kazləbay ahàr gayak adaba nak zal Zəde ni ti, nak kəbu kagraj ahəmamam ? Kəđəm kəsəra Melefit akaba Divi gayan ya əđəfiki ana Məwiz na ; ¹⁸ kəđəm kəsəra ere ye ti Melefit awayay na ; *Divi ge Melefit ya əđəfiki ana Məwiz ni ti əđəfukkia zlam a ; kəsəra medekaba zlam sulumana

akaba magədavana ; ¹⁹ kəđəm kípia divi a, kadafənja ahar kà ndam wuluf a ; kəđəm nak bay masladi mələŋ ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni ti tìpi divi lala ni ; ²⁰ kəđəm kəsəra zlam a, kəđəfikì zlam ana ndam ya ti təsər zlam do ni ; kəđəm nak bay məsər zlam, kacahi zlam ana ndam ya ti təsər Divi ge Melefit do ni. Kagray nahkay ti kəhi ana ahər Divi ge Melefit ya əđəfikì ana Məwiz ni ti əđəfukaba zlam jirena dek. ²¹ Ay nak ya ti kacahi zlam ana mis ni ti, kacahi zlam ana ahər gayak gayakani do ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kìgəm akal ba » ni ti, nak nakani kigi ni ti kamam ? ²² Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum hala ba » ni ti, nak nakani kagray ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum pəra ba » ni ti, nak nakani kəhuriyu a mələŋ ga pəra vu ga məhəl zlam ya təbəhadì ana pəra ni akal ni ti kamam ? ²³ Nak ya ti kəđəm Divi ge Melefit əbəlay ni ti kagray ere ye ti Melefit əđəm kəgray ba e Divi gayan bu ni, kəbəki mimili ke Melefit nahkay ni ti kamam ? ²⁴ Adəba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nday ya ti nday ndam *Zəde do ni təbu tindivi Melefit azuhva təwi gekəli ya kəgrum ni. * »

²⁵ Tamal kəgəskabá Divi ge Melefit ya əđəfikì ana Məwiz na ti, gayak ya *kəkeley kəđi ga madafaki nak ge Melefit ni ti əbəlay. Ay tamal kəgəskabu Divi ge Melefit gani do ni ti, əgja akada kəkeley kəđi ndo. ²⁶ Tamal mis əgəskabá Divi ge Melefit ya əđəfikì ana Məwiz na ti, ku tamal əkeley kəđi ndo nəŋgu ni, kə eri ge Melefit ti əgja akada əkela kəđi a. ²⁷ Tamal mis əkeley kəđi ndo, mək əgəskabá Divi ge Melefit ya əđəfikì ana Məwiz na ti, maslaŋa gani nani aməđəm nak ya ti kikela kəđi a, kəsəra Divi ge Melefit a mək kəgəskabu do ni ti kəgudara zlam a. ²⁸ Zal Zəde ededīŋ ededīŋeni ti way ? Zal Zəde kə eri ge Melefit ti naŋ ya ti agray zlam ya ti mis tìpi ni do. Mekeley kəđi ededīŋ ededīŋeni ti mam ? Mekeley kəđi kə eri ge Melefit ti ya təkəlkia ambəl gana ni do. ²⁹ Zal Zəde ededīŋ ededīŋeni ti əsərnu do ; zal Zəde kə eri ge Melefit ti maslaŋa ya ti Melefit əmbatikaba majalay ahər a ni. Mekeley kəđi ededīŋ ededīŋeni day ere ye ti *Masuf ge Melefit agri a məbərnu bu ni. Ere gani nani ti Divi ge Melefit ya əđəfikì ana Məwiz ni əgray do. Maslaŋa gani nani ti mis təzləbay naŋ do ; azləbay naŋ ti Melefit.

3

Maslaŋa ya ti əgudari zlam ana Melefit do ni ti àbi

¹ Tamal nahkay ti, ndam *Zəde tətəm mis ndahaŋ ni ti àna mam ? *Mekeley kəđi gatay ya tekeley ni ti asagikivu mam ana tay mam ? ² Zlam gani nday nani ti a zlam bu dek təbəlay dal-dal. Adəba Melefit əgri sulum akaba àhi ma gayan enji ni ti ana ndam Zəde. ³ Mis ndahaŋ e kidīŋ gatay bu təmbrəŋa ma ge Melefit a ; ay ku tamal təmbrəŋa nəŋgu ni, gatay ya ti təgray nahkay ni ti Melefit day aməmbərəŋ magray ere ye ti əđəm amagray ni azuhva nani aw ? ⁴ Aha, nahkay do simiteni ! Ku tamal mis dek tasakad malfada nəŋgu ni, day-day Melefit əmbrəŋ ere ye ti əđəm amagray ni do. Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ka ya ti kəđəm ma ni ti, mis atəsər ma gayak ya kəđəm ni ti ma ge jiri. Ku tamal tacalki kur ka zlam magudarani nəŋgu ni, ekeyefiŋ kà tay, atəsər kəgudar arəŋa ndo simiteni. * »

⁵ Ay bi maslaŋa nahaŋ adəm məsər Melefit naŋ jiri ti àna zlam ge mis ya tagudar ni. Tamal adəm nahkay ti aməđəmmum mam ? Ka ya ti Melefit

* 2:24 Izayi 52.5. * 3:4 Limis 51.6.

aməzuma bəruv a, amatraḅ mis ni ti, amədəmum Melefit agri cuday ana tay aw ? Ma goro hini ya nədəm nihi ni ti ma goro goroani do ; nədəm ti akada ge mis ndahaŋ ya təbu tədəm ni. ⁶ Nahkay Melefit agri cuday ana mis aw ? Aha ! Melefit ti naŋ cudayani do simiteni. Tamal ti naŋ cudayani ti, amagrafəŋa seriya kə mis ga duniya ti ahəmamam ?

⁷ Ay bi maslaŋa nahaj adəm tamal nasəkad malfada ti, mis atəsər Melefit naŋ jiri àna malfada goro ya nəsəkad ni, mək atazləbay Melefit azuhva jiri gayaŋ ni. Tamal nahkay ti Melefit aməgəs nu àna seriya, amədəm nu bay magudar zlam ti kamam ? ⁸ Tamal pakama gani nani pakama ge jiri ti, hojo mədəmum : « Magudarum zlam, ti zlam sulumani mǎgravu. » Nu ti nədəm nahkay do simiteni, ay mis ndahaŋ təbu tasəkadku malfada, tədəm nu nəbu nədəm nahkay. Melefit amatraḅ tay àki ka ma gatay ya təgudar ni ; amatraḅ tay ti ge jiri.

⁹ Nihi ti nədəm mam ? Leli ndam Zude ti mətam mis ndahaŋ aw ? Aha ! Nədəma : nədəm ahkado leli ndam Zude akaba mis ga jiba ndahaŋ ni dek ti miǵia evidi ga zlam magudarana. ¹⁰ Ma goro nani ti akada ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni. Ma gani nani ti nahkay hi :

« Maslaŋa àbi jireni bi, ku mis bəlaŋ day àbi.

¹¹ Maslaŋa ya ti àsəra jiri a ni àbi, maslaŋa ya ti adəbay Melefit ni day àbi.

¹² Mis dek tija, nday dek ka ahar bəlaŋ tàmbatia aləŋ ana Melefit a ; maslaŋa ya ti agray zlam sulumani ni ku bəlaŋ tekeḅi àbi. †

¹³ Ma gatay ya tədəm ni ti àbəlay do, ezi akada mindiviŋ məzləkləŋana. ‡ Arəd gatay àbəlay do, tagosay mis àna naŋ.

Pakama gatay ya tədəm ni ti akada məwər ga gavaŋ. §

¹⁴ Pakama gatay ni dek ti pakama ga cuday, tetikwesl mis àna naŋ cilij. *

¹⁵ Asak gatay ni azavu kaf-kaf ga moru mabazl mis.

¹⁶ Ka məlaŋ ya ti tōra ni dek ti tagudar zlam, təgri daliya ana mis.

¹⁷ Təsər manjəhadkabani akaba mis àna sulumani do. †

¹⁸ Təgrafəŋa aŋgwaz kə Melefit a do simiteni. ‡ »

¹⁹ Məsəra Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni dek ti Melefit àhi ana ndam ya ti təgəskabá ma gana ni. Adəm ma gani ti, awayay adafaki ku way way do àgudara zlam a ; ŋgay təgudar zlam ndo ni ti mis atəhi koksah. Nahkay mis dek təsəra akal Melefit aməwəl tay àna seriya.

²⁰ Maslaŋa ya ti Melefit amədəm naŋ jireni adaba àgəskabá Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti àbi. Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti mis təsər zlam magudarani gatay àna naŋ cilij.

Mis tigi ndam jireni kə meleher ge Melefit ti ahəmamam ?

²¹ Ay nihi ti Melefit adəfikia divi ana mis a ti tigi ndam jireni kə eri gayaŋ. Divi gani nani ti gərgəri akaba *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, Məwiz akaba ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni tədəmkibiya ma. ²² Mis tigi ndam jireni kə eri ge Melefit nahəma, adaba təbu təfəki ahər ka Yezu *Krist palam. Melefit àvi divi gani nani ana nday ya ti təfəki ahər ka Yezu Krist ni dek. Adaba Melefit ti ècirkaba mis a do : ²³ mis dek təgudara zlam a ; nahkay nday driŋ driŋ akaba

† 3:12 Limis 14.1-3 ; 53.2-4. ‡ 3:13 Limis 5.10. § 3:13 Limis 140.4. * 3:14 Limis 10.7. † 3:17 Izayi 59.7-8. ‡ 3:18 Limis 36.2.

Melefít Bay njéda-njédani ni, tòru afa gani koksah. ²⁴ Ay ti Melefít àgri sulum gayan ana tay, àdám nday ndam jireni kè eri gayan ni ti ga sulum gayan. Àgri ana tay nahkay ti àna tawi ga Yezu Krist ya àgray ni. Yezu Krist ti àhənggaya tay a zlam magudarani gatay ni ba. ²⁵ Nanj ti Melefít àslərbiyu nanj ti màmət azuhva mis. Àgray nahkay ti, ti mimiz ga Yezu ya àdəgaya ni m̀abarafəna zlam magudarana kè mis a. Nahkay tamal m̀afəkia ahàr ka Yezu Krist a ti, Melefít ambərfəna zlam magudarani geli ni kè leli a. Melefít àgray nahkay ti, adafaki Melefít ti nanj jireni : ahaslani ti Melefít àtrafki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, ²⁶ èbesia ana tay a. Ay nihi ti Melefít adafakia nanj jirena. Àgray nahkay ti, awayay agray zlam ge jiri akaba awayay ti ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni tigi ndam jireni daya.

²⁷ Tamal nahkay ti zlam nahanj àbu ti miji zlabay àna nanj aw ? Aha ! Àbi. Tamal maslanja esliki magray zlam ya ti Melefít àdám a Wakita gayan ni bu grum ni dek ti, amal esliki miji zlabay, ay maslanja ya ti esliki ni ti àbi simiteni. Nahkay Melefít adafakia divi nahanj ana leli a, ay ti miji zlabay àna nanj koksah. Divi gani ya adafaki ni ti m̀afəki ahàr ka Yezu Krist. ²⁸ Nahkay zla nahəma, m̀əsəra Melefít àdám mis jireni kè eri gayan ni ti azuhva maslanja gani nanj àbu afəki ahàr ka Yezu Krist. Ku tamal maslanja gani adəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni dek nanj ni, Melefít adám maslanja gani nani mis jireni ti azuhva tawi gani nani do. ²⁹ Melefít ti nanj Melefít ga ndam *Zude ciliŋ aw ? Aha ! Nanj ti Melefít ga nday ya ti nday ndam Zude do ni daya do waw ? Iy, nanj Melefít ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni daya. ³⁰ Adaba Melefít ti nanj balan, nahanj àbi. Tamal ndam Zude təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefít amədám nday ndam jireni kè eri gayan. Mis ndahanj ni day tamal təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefít amədám nday ndam jireni kè eri gayan daya. ³¹ Geli ya ti m̀ədám Melefít agray ti mis tigi ndam jireni kè eri gayan adaba təfəkia ahàr ka Yezu Krist a ni ti, awayay adámvaba Divi ge Melefít ya adafiki ana Məwiz ni ti zlam masakani aw ? Aha, nahkay do ! Məbu madafaki pakama ge Melefít ya adám a wakita gani nani bu ni ti pakama ge Melefít ededŋ ededŋeni sawan.

4

Melefít àdám Abraham ti nanj mis jireni kè eri gayan

¹ Majalumki ahàr ka Abraham bəŋ ga bəŋ geli ni. Mədámki ti mam ? Nanj ti mam àgrakivu a manjəhad gayan ni bu mam ? ² Tamal Melefít àdám Abraham ti nanj mis jireni kè eri gayan azuhva àgray tawi sulumani ti, akal Abraham eji zlabay tata. Ay ti kè meleher ge Melefít ti èji zlabay koksah, ³ adaba àbu m̀abəkiani a Wakita ge Melefít ni bu nahkay hi : « Abraham afəkia ahàr ke Melefít a, nahkay ti Melefít àdám nanj mis jireni kè eri gayan. * » ⁴ Səruma lala : maslanja ya ti agray tawi ni ti tawi endif gayan. Ere ye ti tawi ni ti ga sulum do. ⁵ Ay tamal mis afəkia ahàr ke Melefít a, Melefít àdám maslanja gani nani ti mis jireni kè eri gayan. Ku tamal maslanja gani àgri tawi ana Melefít ndo nanj ni, àsəra Melefít agray ti ndam magudar zlam tigi ndam jireni kè eri gayan ti ga sulum gayan. ⁶ Ahaslani Devit day adámkia ma ka ndam ya ti Melefít àgray ti tigi ndam jireni kè eri gayan na ; ku tamal ndam nday nani təgri tawi ndo nanj ni Melefít àdám nday ndam jireni kè eri gayan. Devit àdám ndam nday nani ti təbu ana m̀əmərani. ⁷ Àdám ahkado :

* 4:3 Mənjəkiani 15.6.

« Ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a, àwayay mamənjələnani kà zlam gatay ya tğudar ni va do ni ti təmərnu.

⁸ Maslaŋa ya ti Bay Melefit àcalfəŋ kà zlam gayan ya àgudar ni do simiteni ni ti màmərnu.† »

⁹ Devit awayay adəm ndam ya təmərnu ni ti ndam ya nday *təkela kədi a ni ciliŋ aw ? Aha ; ndam ya təkəley kədi ndo ni day təmərnu. Mədəm Melefit adəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayan ni ti, adaba àfəkia ahàr a palam do aw ? ‡ ¹⁰ Melefit adəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayan ni ti, ka sarta gani nani ti Abraham èkela kədi a tək, èkəley faŋ ndo waw ? Ka sarta gani nani ti èkel kədi faŋ ndo. ¹¹ Nahkay Abraham àfəki ahàr ke Melefit, mək Melefit adəm naŋ zal jiri kè eri gayan nahəma, ka sarta gani nani èkəley kədi faŋ ndo. Àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àhi məkəley kədi ti ga madafaki naŋ ègia mis jirena kè eri ge Melefit a. Nahkay Abraham ti naŋ bəŋ ga ndam ya ti təkəley kədi ndo, təfəkia ahàr ke Melefit a ni. Melefit adəm nday day ndam jireni kè eri gayan akada ya àhi ana Abraham ni. ¹² Abraham ti naŋ bəŋ ga ndam ya ti təkela kədi a ni daya, ay ti si ahàr adəm təkəley kədi ciliŋ do ; təfəki ahàr ke Melefit akada ga bəŋ gatay Abraham ya àgray ka ya ti èkəley kədi faŋ ndo ni daya kwa.

Melefit aməvi sulum gayan ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni

¹³ Kwa ahaslani Melefit adəm Abraham ahkay do ni bəza huđ gayan atanjəhad ka huđ dek. § Adəm nahkay ti adaba Abraham adəba *Divi ge Melefit na palam do ; Melefit adəm nahkay ti adaba Abraham àfəkia ahàr a palam. Abraham àra àfəkia ahàr ke Melefit a nahkay ti Melefit adəm naŋ ti mis jireni kè eri gayan. ¹⁴ Tamal mis tadəbva Divi ge Melefit ni mək Melefit adəm nday ndam jireni kè eri gayan azuhva təwi gani nani ti, akal məfəki ahàr geli ke Melefit ni egi zlam masakani. Tamal nahkay ti, akal ge Melefit ya ti adəm aməvi zlam ana mis ga sulum ni day egi ma masakani. ¹⁵ Nahkay tamal mis təsəra Divi ge Məwiz ya Melefit əvi ana tay na, mək tğray zlam ya ti Məwiz adəm grum ni do ni ti, Melefit azumki bəruv ka tay adaba təwayay məgəskabu ma gani do. Adaba tamal Divi ge Melefit àləbi ti, akal magudar zlam day əbi simiteni.

¹⁶ Nahkay zlam ya ti Melefit adəm aməgri ana mis ni ti, aməgri ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Àgray nahkay ti ga sulum gayan. Awayay agri ana bəza huđ ga Abraham dek. Melefit agri zlam ya ti adəm aməgri ana mis ni ti, əgri ana nday ya ti təgəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ciliŋ do. Aməgri ti ana mis ndahan ya ti təfəki ahàr akada ga Abraham ya àfəki ahàr ni dek daya. Adaba Abraham ti naŋ bəŋ geli dek. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Abraham nahkay hi : « Nəgray ti kīgi bəŋ ga jiba gərgəri kay.* » Nahkay Abraham ègia bəŋ geli kè meleher ge Melefit a, adaba àfəki ahàr ti ke Melefit. Melefit ti ahəŋgaraba mis e kisim ba, zlam ya ti təbi ahaslani bi ni day agray tay àna pakama ya adəmaya ni. ¹⁸ Abraham ti àmbərəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Ku tamal ere ye ti Melefit adəm aməgri ni mis tədəm àgravu koksah nəŋgu ni, Abraham àmbərəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Nahkay Abraham ègia bəŋ ga jiba gərgəri a kay akada ge Melefit ya àhi ahkado : « Bəza huđ gayak atala dal-dal nahkay† » ni. ¹⁹ Ka ya ti Melefit àhi

† 4:8 Limis 32.1-2. ‡ 4:9 Mənjay Mənjəkiani 15.6. § 4:13 Mənjay Mənjəkiani 12.2-3 ; 17.4-6 ; 22.15-18. * 4:17 Mənjəkiani 17.5. † 4:18 Mənjəkiani 15.5.

ma gani ana Abraham ni ti vi ga Abraham agray vi diŋ. Àsëra ègia medewel a kwete-kwete, wal gayan Sara day dægəlani, ay àmbrəŋ mäfəki ahàr ke Melefít ndo. ²⁰ Àjalay ahàr cə cə do, àsëra aməŋgət ere ye ti Melefít àdəm aməvi ni ; àŋgəta njəda adaba àfəkia ahàr ke Melefít a. Nahkay àzləbay Melefít. ²¹ Àsëra lala, Melefít naŋ àbu àna njəda ga mægri ere ye ti àdəm amagri ni. ²² Melefít àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan ni ti azuhva nani. ²³ Ma ya ti àbu məbəkiani : « Melefít àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan† » ni ti àdəmki ka Abraham ciliŋ do, ²⁴ àdəmki ti ke leli daya. Leli mäfəkia ahàr ke Melefít a ; naŋ ti àhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Mäfəki ahàr nahkay ti, Melefít amədəm leli day ndam jireni kè eri gayan. ²⁵ Yezu ti Melefít àmbrəŋ naŋ ti məmət ti azuhva zlam geli ya mągudar ni. Melefít àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, ti leli mįgi ndam jireni kè eri gayan.

5

Leli manjəhad akaba Melefít àna sulumani

¹ Nihi ti Melefít àdəm leli ndam jireni kè eri gayan ni ti adaba mäfəkia ahàr a. Nahkay ti leli məbu manjəhad akaba Melefít àna sulumani azuhva zlam ga Bay geli Yezu *Krist ya àgray ni. ² Bay ya ti àvi divi ana leli ti məŋgət *sulum ge Melefít ni ti Yezu Krist. Leli mäfəkia ahàr a, nahkay məki nihi ti ka sulum gani nani. Məmərɔvɔ adaba mäsəra Melefít amagray ti mənjàhad akaba naŋ a mələŋ masladani gayan ni bu. ³ Məmərɔvɔ ti azuhva nani ciliŋ do, ku leli a daliya bu day məmərɔvɔ. Adaba mäsəra ka ya ti məbu macakay daliya ni ti macahay mēfēsey zlam. ⁴ Ka ya ti mēfēsey zlam ni ti məŋgət njəda, məmbrəŋ mäfəki ahàr ka Yezu do. Ka ya ti məŋgəta njəda nana ni ti mäsəra Melefít amagri ere ye ti àdəm amagri ana leli ni ana leli ededīŋ. ⁵ Leli məsər nahkay ti masakani do, adaba mäsəra Melefít awayay leli dal-dal. Məsər ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, adaba Melefít àvia Məsuf gani nana ana leli a, àniviyu ana leli.

⁶ Ahaslani ti njəda àfəŋ kè leli ga məmbrəŋ magudar zlam bi. Ay Krist àməta a kəla ga ndam magudar zlam va. Àmət ti ka fat ya ti Melefít adaba ni. ⁷ Ku tamal mis naŋ jireni nəŋgu ni, mis nahəŋ agəskabu ti məmət a kəla gayan vu ti zləzladə. Tamal mis sulumani ti, bi maslaŋa agəskabu ti məmət a kəla gayan vu. ⁸ Ay ti Melefít awayay leli dal-dal. Ere ye ti adafaki awayay leli dal-dal ni ti nihi : ka sarta gani nani leli məbu magudar zlam kekileŋa, ay àslərbiyu Krist ti məmət a kəla geli vu. ⁹ Krist àra àməta a kəla geli va, mimiz gayan àra àdəgaya nahkay nahəma, Melefít àdəm leli ndam jireni kè eri gayan. Ègia nahkay ti mäsəra ka fat ya ti Melefít amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti Krist amahəŋgay leli ti Melefít àzumki ɓərɔv ke leli ba. ¹⁰ Ahaslani ti leli ndam ezir ge Melefít. Ay nihi ti Wur gayan àməta, nahkay àŋgalabakabá leli akaba Melefít a. Ègia nahkay ti mäsəra lala Melefít amahəŋgay leli ga kaŋgay-kaŋgayani adaba Wur gayan ni àŋgaba e kisim ba, naŋ àbu àna sifa. ¹¹ Ay nahkay ciliŋ do ; məmərɔvɔ àna ere ye ti Melefít àgri ana leli ni. Ere ye ti àgray ni ti azuhva Bay geli Yezu Krist. Àŋgalabakabu leli akaba Melefít ni ti naŋ.

Ata Adam nday ata Krist

† 4:23 Mənjəkiani 15.5.

¹² Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : mis bəlan ənjəki ka magudar zlam, mək magudar zlam gayan ni əzəkibiya kisim ke mis a dek. Nahkay mis ni dek təmət, adaba nday dek təgudara zlam a. ¹³ Wudaka Melefit ədəfiki *Divi gayan ana Məwiz nahəma, zlam magudarani əbu a duniya bu əndava. Ay ka sarta gani nani ti Melefit əcalki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, adaba ədəfiki Divi gayan ni ana Məwiz fan ndo. ¹⁴ Ay ti kwa ka sarta ga Adam əbivaya ana Məwiz a ti kisim əbu zlam gayan. Ku tamal mis təgudari zlam ana Melefit akada ga Adam ni ndo nəngu ni, təbu təmət. Adam ti akada maslanja ya ti amara ni. ¹⁵ Ay ti təwi gatay ni gərgəri. Zlam magudarani ga Adam ni ti gərgəri akaba zlam ya ti Melefit avi ana mis ga sulum ni. Iy, ededij mis bəlan əgudar zlam, mək magudar zlam gayan ni əzəkibiya kisim ke mis a dek.

Ay *sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do, atam təwi ga Adam ni əna njəda dal-dal. Adaba məsəra Melefit amahəngay mis dal-dal ga sulum azuhva təwi ge mis bəlan. Maslanja nani ti Yezu *Krist. ¹⁶ Nahkay sulum ya ti Melefit agri ana mis ni ti gərgəri akaba zlam magudarani ya mis bəlan əgudar ni. Zlam magudarani ya mis bəlan əgudar ni ti Melefit əwəlkia mis əna nan ka seriya. Ay sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do. Mis ni təgudara zlam a dal-dal, ay ku tamal nahkay nəngu ni Melefit əgria sulum ana tay a. Sulum gayan ya əgri ana tay ni ti, agray ti tigi mis jireni kə eri gayan. ¹⁷ Iy, ededij mis bəlan əgudar zlam, mək zlam magudarani ge mis bəlanani ni əzəkibiya kisim ke mis a dek. Ay maslanja nahan bəlan əgra təwi nahan a, təwi gayan ni atama nahan na əna njəda dal-dal ; maslanja gani nani bəlanani ni ti Yezu Krist. Melefit agri sulum ana mis ti azuhva nan. Əna sulum gani nani ti mis etigi jireni kə eri gayan. Nahkay ti nday ya ti tigia mis jirena kə eri gayan a ni atəngət *sifa ya əndav day-day do ni, ti tənjuhədkabu akaba nan a bay gayan bu.

¹⁸ Nahkay zla nahəma, məsəra mis bəlan əgudar zlam, mək zlam magudarani gayan ni əzəkibiya kisim ke mis a dek, adaba Melefit əwəla tay əna seriya. Nahkay day mis nahan bəlan əgray zlam sulumani, əmbaya mis a dek a seriya ba, əvia sifa ya əndav day-day do na ana tay a. ¹⁹ Məsəra mis bəlan əgəsiki ma ana Melefit ndo, əgudar zlam ; nahkay ti mis kay tigi ndam magudar zlam. Nahkay day mis bəlan əgray zlam sulumani, əgəsikia ma ana Melefit a ; azuhva zlam gayan ya əgray ni ti Melefit ədəm mis kay etigi ndam jireni.

²⁰ Melefit əferkivu Divi gayan, ədəfiki ana Məwiz ni ti, ti mis təsərki nday təbu tagudar zlam kay. Ay ka ya ti mis tagudar zlam gərgəri kay ni ti Melefit day agri sulum gayan ana tay kay, atam zlam gatay ya təgudar ni əna njəda ferek-ferek. ²¹ Məsəra tamal mis əgudar zlam ti amət, adaba magudar zlam gayan ni nan əbu əna njəda ga məkə nan. Nahkay day sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nan əbu əna njəda ga mahəngay mis : azuhva sulum gani nani ti mis ni tigi jireni kə eri ge Melefit, nahkay Melefit avi sifa ya əndav day-day do ni ana tay azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya əgray ni.

6

Leli məbu əna sifa azuhva Yezu Krist

¹ Tamal nahkay ti, mədəm nihi ti mam ? Mədəm magudarumkivu zlam kəlavə, ti Melefit məgri sulum gayan ana leli əkivu aw ? ² Aha, məgrum nahkay ba. Məsəra ahaslani ti leli ndam magudar zlam, ay nihi ti kala

màməta, leli evidí ga zlam magudarani va do. Tamal leli evidí ga zlam magudarani va do ni ti, kekileŋa mawayay magudar zlam ti kamam ? ³ Ka ya ti *tábaray leli dek àna *slimi ga Yezu *Krist ni ti, ŋgay mǐgia akada mis bəlan akaba naŋ a, kala leli dek màməta akaba naŋ a ti kəsərum do aw ? ⁴ Ka ya ti tábəray leli àna slimi ge Krist ni ti kala màməta ka ahar bəlan akaba naŋ a, tilia leli ka ahar bəlan akaba naŋ a daya. Ay Bəŋ geli Melefit ti nǰəda əfəŋ dal-dal, əhəŋgaraba Yezu Krist e kisim ba àna nǰəda gani nana ; nahkay awayay ti leli day manǰəhad geli mǎmbatvu, mǐgi mis məweni.

⁵ Leli mǐgia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a, nahkay kala leli màməta akaba naŋ a. Tamal nahkay ti leli day aməŋgaba e kisim ba akada gayan ya ti əŋgaba e kisim ba ni. ⁶ Məsəra ka ya ti *tədarfəŋ Yezu kə təndal ni ti, kala tədarfəŋiya manǰəhad geli magədavani ya ahaslani na daya. Nahkay ti manǰəhad geli nani ti əbi va bi, kala əməta. Əgia nahkay ti leli evidí ga zlam magudarani va do. ⁷ Adaba maslaŋa ya ti əməta əndava ni ti tisliki macalki naŋ ka zlam magudarani va do. ⁸ Leli mǐgia akada mis bəlan akaba Krist a. Nahkay ka ya ti təkad naŋ ni ti leli day kala màməta. Tamal nahkay ti məsəra leli aməŋgaba e kisim ba, amanǰəhad akaba naŋ daya. ⁹ Məsəra Krist əŋgaba e kisim ba. Əŋgaba ti aməmət day-day va do. Kisim əsliki məgri arəŋa va do. ¹⁰ Gayan ya ti əmət ni ti, əmət ti sak bəlan huya əndava, ga məhəlfəŋa zlam magudarani geli ni kə leli a. Nihi ti əŋgaba e kisim ba, naŋ əbu àna sifa. Naŋ əbu àna sifa ti ga mazləbay Melefit. ¹¹ Nahkay ahər ədəm kəsərum lekələm day kala akada kəmətuma, nahkay ti lekələm evidí ga zlam magudarani va do. Ahər ədəm kəsərum lekələm kəbum àna sifa ti ga mazləbay Melefit, adaba kǐguma akada mis bəlan akaba Yezu Krist a.

¹² Əgia nahkay ti kǐgum evidí ga zlam magudarani va ba. Kəgrum zlam magədavani ya ti kawayum ahaslani ni va ba. Zlam nday nani ti mis təgri ana vu gatay, ay vu ge mis ti amanǰəhad ga kaŋgay-kaŋgayani do. ¹³ Kəvumi vu gekəli ana zlam magudarani ge mǐgi evidí gani ba. Vumi vu gekəli dek ana Melefit sawan. Lekələm ti akada ge mis ya ti təməta mək təŋgaba e kisim ba ni. Nahkay ti vumi vu gekəli dek ana Melefit ti kǐgum evidí gayan, kəgrum jiri akada gayan ya awayay ni. ¹⁴ Nahkay ti ekigum evidí ga zlam magudarani va do, adaba kəbumi kədəbum *Divi ge Melefit ya ədəfiki ana Məwiz ni va bi ; kəbum kədəbum ti divi ge Melefit ya əvi ana kəli ga sulum gayan ni.

Leli ti evidí ga way ?

¹⁵ Tamal nahkay ti mədəm nihi ti mam ? Leli ti məbi mədəbum *Divi ge Melefit ya ədəfiki ana Məwiz ni va bi, məbu mədəbum ti divi ge Melefit ya əvi ana leli ga sulum gayan ni. Ay əgia nahkay ti magudarumkivu zlam kəlavad aw ? Aha, məgadarum zlam ba ! ¹⁶ Tamal ti kəvumia ahər gekəli ana maslaŋa, kəbum kəgəsุมိကိ မာ ဂယာ် နိ တိ, ကိဂုမာ evidí gayan a ti kəsərum do aw ? Tamal kǐguma evidí ga zlam magudarana ti akəmətum. Ay tamal kəgəsุมိကိ မာ pakama ana Melefit a, kǐguma evidí gayan a ti, amədəm lekələm ndam jireni kə eri gayan. ¹⁷ Ahaslani ti lekələm evidí ga zlam magudarani, ay nihi ti kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a, kəgəsุมိကိ မာ pakama ana Melefit àna məbərur bəlan a. Kəgəsุมိကိ မာ ge jiri ya ti təcahi ana kəli na. Məgrumi sasi ana Melefit azuhva nani ! ¹⁸ Melefit əhəŋgafəŋa kəli kə zlam magudarana, kǐguma evidí gayan a. Nahkay ti kǐguma ndam jirena. ¹⁹ Nəhi ma ana kəli nahkay, nazay mazavu ge evidí ti, ti kícum ere ye ti nəhi ana kəli ni, adaba kícum zlam weceweci do. Ahaslani ti kəvumia ahər gekəli

ana magudar zlam ge migi evidi gana, kəlavaf kəbum kagudarumi zlam ana Melefit àkivu. Ay nihi ti vumi ahàr gekəli ana Melefit, kīgum evidi gayan ti kəgrum jiri. Nahkay ti akanjəhadum njalata.

²⁰ Ka ya ti lekulum evidi ga zlam magudarani ni ti, kəjalumki ahàr ka magray jiri do simiteni, adaba lekulum evidi gani do. ²¹ Ka ya ti kəbum kagudarum zlam nday nani ti kəngətum mam àna nan mam ? Nihi ti kəmənjumləŋ kə zlam gani nday nani zlam ge mimili : tijiŋ kəli, kəmətum àna nan. ²² Ay nihi ti Melefit àhəŋgafəŋa kəli kə zlam magudarana, kīguma evidi gayan a. Nahkay ere ye ti kəngətum àna nan ni ti nihi : kīguma njalatana, nahkay ti Melefit aməvi sifa ya àndav day-day do ni ana kəli. ²³ Tamal mis agudar zlam ti aməŋgət zlam ka duwa gani ; ere ya aməŋgət ni ti kisim. Aməmət azuhva zlam magudarani gayan ni. Ay zlam ya ti Melefit avi ana mis ni ti avi ana tay ga sulum : avi ana tay ti *sifa ya àndav day-day do ni ; avi ti ana nday ya ti tigia akada mis bəlan akaba Bay geli Yezu *Krist a ni.

7

Təfəki ŋgasa ke leli ga magray zlam ya ti Məwiz àdəm grum ni va do

¹ Bəza ga mmawa, nəhiki ma ana kəli àki ke *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan bu ni. Ŋgay Məwiz àfəki ŋgasa ke mis ka ya ti maslanja nani nan àbu àna sifa ni ciliŋ ti kəsəruma do waw ? ² Nədəm nahəma, ka ya ti zal ga wal nan àbu àna sifa àmət ndo ni ti Məwiz a wakita gayan ni bu àvi divi ana wal ni ge medeveni do. Ay tamal zal ni àməta ti Məwiz àcafəŋa wal gayan na ga maday zal nahan a do. ³ Nahkay məsəra, tamal zal ni àmət ndo, wal ni àda zal nahan a ti wal ni àgra hala. Ay tamal zal ni àməta day ti Məwiz àdəm wal ni esliki masləkana : tamal àza zal nahan a ti àgray mesuwəhvu ndo. ⁴ Bəza ga mmawa, lekulum day nahkay. Kīguma akaba Yezu *Krist a akada mis bəlan ; nahkay ka ya ti Krist àmət ni ti kala lekulum day kəmətuma akaba nan a. Kəmətuma nahkay ti Məwiz àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita gayan ni bu ni àfəki ŋgasa ke kəli va do : kīguma ndam ga maslanja nahan a. Maslanja gani nani ti àŋgaba e kisim ba, nan Krist. Kīguma ndam gayan a nahkay ti akəgrumi təwi sulumani ana Melefit. ⁵ Ka ya ti məgəskabu Yezu fan ndo ni ti leli məbu magray ere ye ti məbəruf geli awayay ni. Zlam gani nani ti Məwiz àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita gayan ni bu ni àcafəŋa mis ga magrana, ay ka ya ti məsəra zlam nday nani zlam magudarani nahəma, məwayay magray zlam nday nani sawan ; nahkay Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni èzligiyu leli a magudar zlam vu. Zlam gani nani ya məgray ni ti agudar leli, azoru leli e kisim vu. ⁶ Ka sarta gani nani ti ahàr àdəm mədəbum Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni, migia akada evidi gana. Ay nihi ti Melefit àhəŋga leli a, leli evidi gani va do, adaba leli akada məmətani, Məwiz àna Divi nani àfəki ŋgasa ke leli va do. Nahkay ti leli məgray təwi àna Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ahaslani ni va do ; magray təwi ge Melefit ti akada ga Məsuf gayan ya awayay ni.

Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti təwi gani mam ?

⁷ Nahkay ti, leli mədəm mam ? *Divi ge Melefit ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti zlam magudarani aw ? Aha ! Zlam magudarani do. Ay tamal Divi gani tələbi ti, akal nəsar zlam magudarani do. Àbu məbəkiani e Divi gani bu nahkay hi : « Zlam ge mis èguk eri ba. » Ay tamal təbəkini nahkay

* 7:7 Mahərana 20.17 ; Mimbiki 5.21.

ndo ni ti, ngay zlam ge mis egi eri ti akal nəsər do. ⁸ Ay àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Zlam ge mis eguk eri ba. » Tədam nahkay ti nəngəta evidi ga magudar zlam àna nañ a, nahkay nigia evidi ga zlam magudarana ; zlam ge mis gərgəri kay egua eri a. Ay tamal Divi nani àləbi ti akal nğudar zlam ndo daya. ⁹ Ahaslani ka ya ti nəsər Divi ya Məwiz àbəkni ni fañ ndo ni ti nu nəbu àna sifa zlam goro. Ay ka ya ti nəsəra Divi gana ni ti nənjəki ka magudar zlam həya, nigie evidi gani. ¹⁰ Nahkay nigia akada məmətani kè eri ge Melefit a ; Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti, Melefit àwayay ti nəngət sifa àna nañ, ay ti nəngət kisim àna nañ sawaņ. ¹¹ Nahkay nàra nəsəra Divi ya Məwiz àbəkni na ti nənjəki ka magudar zlam, nigia evidi gana, nàgosa ahàr goro a. Egia akada nàkadà ahàr goro àna Divi gani nana.

¹² Nahkay ti pakama ge Melefit ya Məwiz àbəkni ni ti zlam *njələtani, Divi ya a huđ gani bu ni day njələta, sulumani, divi ge jiri. ¹³ Egia nahkay ti zlam sulumani ni agray ti nu məmətani kè eri ge Melefit aw ? Aha ! Nahkay do. Nu məmətani kè eri ge Melefit ti azuhva zlam magudarani. Nàza zlam sulumani na, nàgudara zlam àna nañ a ; nigia evidi gana, nahkay nəməta àna nañ a. Zlam gani àgravu ti mis təsər zlam magudarani ti zlam magudarani ededif, adaba nàzay Divi ge Melefit mək nàgudar zlam ya Melefit àdam e Divi gayan ni bu tğudar ba ni : nahkay magudar zlam gani àbələy do simiteni.

Mis ti egia evidi ga zlam magudarana

¹⁴ Məsəra *Divi ge Melefit ni ti Məwiz àbəkni àna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Ay nu ti mis hihiriken, njəda àfu bi : nahkay nigia evidi ga zlam magudarana. ¹⁵ Ere ye ti nagraj ni ti nəsər do. Ere ye ti nawayay magrani ni ti nàgray do. Ay nagraj ti ere ye ti nawayay do simiteni ni sawaņ. ¹⁶ Ay tamal nagraj ere ye ti nawayay do ni ti, nəsəra Divi ge Melefit ni zlam sulumani, nəgəskabá. ¹⁷ Nahkay nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti adaba nigia evidi ga zlam magudarana, nisliki makadəfəjvana do. ¹⁸ Nəsəra àna vu goro gedebeni ni ti nisliki magray zlam sulumani koksah. Nahkay nisliki mawayay magray zlam sulumani tata, ay ti nisliki magrani koksah. ¹⁹ Zlam sulumani ya nawayay nagraj ni ti nàgray do. Ere ye ti nagraj ni ti zlam magədavani ya ti nawayay do ni sawaņ. ²⁰ Ere ye ti nagraj ni ti ere ye ti nawayay do ni. Tamal nahkay ti nəsəra nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti adaba vu goro gedebeni, nigia evidi ga zlam magudarana palam.

²¹ Nəsəra ere ye ti agravu ni nahkay hi : nawayay nagraj zlam sulumani, ay ere ye ti nisliki magrani ni ti zlam magədavani cilij. ²² A majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkni ni ti zlam sulumani, àbələfu. ²³ Ay nəsəra vu goro gedebeni ; àrakaboru akaba majalay ahàr goro sulumani ni do. Nahkay ti nisliki magray ere ye ti nədam sulumani, àbələfu ni koksah. Vu goro ni gedebeni nahkay ti nigia evidi ga zlam magudarana. ²⁴ Nasay cicili timey ! Ere ye ti vu goro gedebeni ni awayay ni ti amazoru nu e kisim vu timey. Way esliki mahəņgay nu way ? ²⁵ Ahəņgay nu ti Melefit. Ahəņgay nu ti àna təwi ga Bay geli Yezu *Krist ! Nəgri səsə dal-dal !

Nahkay nu ti, a majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkni ni zlam sulumani, nəgəskabá. Ay àna vu goro gedebeni ni ti nagudar zlam cilij, nigia evidi gana.

8

Melefit avi sifa ana leli àna Məsuf gayan

¹ Nahkay zla nahəma, ndam ya ti nday akaba Yezu *Krist akada mis bəlan ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya day-day va do simiteni. ² *Məsuf ge Melefit ti nanj njeđa-njeđani, avu sifa adaba nu akaba Yezu Krist akada mis bəlan. Azuhva njeđa ga Məsuf nani ti nu evidi ga zlam magudarani va do, anəmət va do daya. ³ *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni àbi àna njeđa ga magray zlam gani nani bi, adaba vu ge mis ti gedebeni àsabay, nahkay misliki magray zlam ya ti Məwiz àdəm grum ni do. Ay Melefit àslərbiyu Wur gayan gayanani azuhva zlam magudarani geli : leli mis hihiriken ti gedebeni, magudar zlam, ay vu ga Wur ni gedebeni akada ge mis ni, nahkay Melefit àwəl nanj àna seriya a kəla ge mis vu azuhva zlam magudarani gatay ni. ⁴ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti miği ndam jireni kə eri gayan, ere ya magudar ni mələbi simiteni, akada ya àdəm e Divi gayan ya Məwiz àbəki ni bu ni. Ay miği nahkay ti àna vu geli gedebeni ni do ; miği ti àna njeđa ga *Məsuf Njəlatani. ⁵ Ndam ya ti tagray zlam ya ti vu gatay gedebeni awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gatay awayay ni. Ay ndam ya ti tagray zlam ga Məsuf Njəlatani ya awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf awayay ni. ⁶ Tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gayan awayay ni ti aməmət. Ay tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni, amagray ti aranja àhəli ahər va do daya. ⁷ Ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gatay awayay ni ti nday ndam ezir ge Melefit, adaba təgəskabu Divi ge Melefit do. Ku tədəm təgəskabu nanju ni tisliki məgəskabani do simiteni. ⁸ Ndam ya ti tagray ere ye ti məbərur gatay awayay ni ti tisliki magray zlam ya ti Melefit awayay ni do simiteni.

⁹ Ay lekələm ti kəgrum nahkay do : kəgrum ere ye ti məbərur gekəli awayay ni do. Kəgrum ti ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni sawan. Kəgrum nahkay ti adaba Məsuf ge Melefit àniviyu ana kəli. Maslanja ya ti Məsuf ge Krist àniviyu bi ni ti nanj mis ge Krist do. ¹⁰ Ku tamal vu gekəli gedebeni ni aməmət adaba zlam magudarani nəngu ni, tamal Krist nanj àbu akaba kəli ti Məsuf gayan ya àniviyu ana kəli ni aməvi sifa ana kəli. Aməvi ana kəli ti adaba kigəma ndam jireni kə eri ge Melefit a. ¹¹ Ka ya ti Yezu Krist amət ni ti Bay Melefit àhəngaraba nanj e kisim ba. Nahkay tamal Məsuf gayan àniviyu ana kəli ededīn ti, məsəra amahəngaraba kəli e kisim ba bilegena. Amahəngaraba kəli e kisim ba ti àna njeđa ga Məsuf gayan ya ti àniviyu ana kəli ni.

¹² Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa, ahər àdəm məgrum ere ye ti Melefit awayay ni, məgrum ere ye ti məbərur geli awayay ni ba. ¹³ Adaba tamal kəgrum ere ye ti məbərur gekəli awayay ni ti akəmətum ededīn ededīneni. Ay tamal àna njeđa ga Məsuf ge Melefit kəmbərənuma zlam ya ti məbərur gekəli awayay na ferera ti sifa gekəli amandav day-day do. ¹⁴ Ndam ya ti təbu tədəbay divi ga Məsuf ge Melefit ya adəfiki ana tay ni ti nday dek bəza ge Melefit. ¹⁵ Melefit àvia Məsuf gayan ana kəli a àndava. Məsuf gani nani ti, àgray ti angwaz àwər kəli va do, adaba lekələm evidi va do. Məsuf gani nani ti agray ti kigəma bəza ge Melefit. Àna Məsuf gani nani ti mazalay Melefit : « Baba, nak Bəj geli. » ¹⁶ Àna njeđa ga Məsuf gani nani ti leli məsəra a majalay ahər geli ba, leli bəza ge Melefit ededīn ededīneni. ¹⁷ Tamal leli bəza ge Melefit ti məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ya ti àdəm aməgri ana bəza gayan

ni ana leli. Amægri ana Krist, nahkay amægri ana leli daya. Amægri ana leli ti adaba leli mabu macakakabu daliya akaba Krist. Krist acaka daliya ti egia gadakana : nahkay Melefít awayay ti leli day migi gadakani akada ge Krist ya acakay daliya, egi gadakani ni.

Baza ge Melefít etigi gadakani akada ge Krist ni

¹⁸ Næsera daliya geli ya ti macakay nihi ni ti èsli arañja do, adaba Melefít amadéfiki zlam sulumani ana leli. Zlam sulumani nani ti atam zlam sulumani ndahan ni dek, nahkay amajalaki ahàr ka daliya hini day-day va do. ¹⁹ Zlam ya ti Melefít àgraya ni dek tibu tahatay, tawayay dal-dal ti Melefít mângazli baza gayan ana tay, ti tìpi. ²⁰ Melefít àgray ti zlam ya àgraya ni dek tigi zlam masakani hayanj. Zlam nday nani tigi nahkay ti àna ahàr gatay gatayani do. Melefít àgray nahkay ti, àsèra amembranj zlam ya ti àgraya ni nahkay do. ²¹ Nihi ti zlam ya ti Melefít àgraya ni dek si tizi kwa. Ay a vad nahan Melefít amagray ti tizi va do. Ka fat gani nani ti zlam nday nani dek etigi zlam gadakani akada ga baza ge Melefít etigi gadakani ni. ²² Mæsèra ku kani zlam ya ti Melefít àgraya tay a ni dek tibu tahatay, tinjidey, tacakay daliya akada ga wal ya ti awayay ewi wur ni. ²³ Tinjidey ti zlam ndahan ya ti Melefít àgraya tay a ni cilinj do, leli day mabu minjidey. Melefít àvia Məsuf gayan ana leli a, nahkay mæsèra nan amadəm leli baza gayan. Minjidey ti adaba mabu mahatay vad gani nani. Ka fat gani nani ti Melefít aməvi njəda ana vu geli gedebeni ni. ²⁴ Melefít ahəngga leli a, ay nihi ti mipi fanj do. Nahkay mabu mahatay vad gani nani. Tamal mipia ere ye ti mahatay na ti mahatay va do. Maslanja ya ti epia zlam a mək ahətay keti ni ti way ? ²⁵ Egi mipi ere ye ti mahatay ni fanj ndo ni ti mebesey, mahatay.

²⁶ Nahkay *Məsuf ge Melefít day ajənaki leli, adaba njəda geli àbi. Mahəngalay Melefít ahəmamam ti məsər do. Ay Məsuf ge Melefít ahəngali Melefít ana leli a kəla geli vu. Ahəngalay Melefít àna njidey ; pakama gayan ya adəmaya ni ti mis hihiriken i èsliki mədəmani do. ²⁷ Ay Melefít ti àsèra ere ye ti àniviyu ana leli a məbəruf bu na, àsèra ere ye ti Məsuf gayan adəm na daya. Adaba Məsuf ni ahəngali Melefít ana ndam gayan akada ge Melefít ya ti awayay ni.

²⁸ Mæsèra Melefít ti aslamalikabu zlam dek ana ndam gayan ya tawayay nan ni ga mægri zlam sulumani ana tay. Nday gani ti àzalay tay akada gayan ya awayay ni. ²⁹ Nahkay ndam ya ti Melefít adaba tay ahaslana ni ti adəm amagray ti tigi akada ga Wur gayan ni. Adaba awayay ti Wur gayan ni migi gadakani ge mis ndahan dal-dalani ya ti tigia baza ga məjana ni. ³⁰ Ndam ya ti adəmki ma ka tay nahkay ni ti àzala tay a daya. Ndam ya ti àzala tay a ni ti adəm nday ndam jireni kə eri gayan. Nday ya ti adəm nday ndam jireni ni ti adəm atəhuriyu a məlan gayan masladani vu daya.

Melefít awayay leli ga kanğay-kanğayani

³¹ Egi nahkay ti leli mədəm nihi ni mam ? Tamal Melefít nan àbu akaba leli ti way esliki ke leli way ? ³² Melefít ahəngay wur ga hud gayan ndo, àslarbiyu nan ti təkad nan a kəla geli vu dek. Agra nahkay ti aməgrikivu zlam dek ana leli ga sulum do waw ? ³³ Melefít adaba leli a nahkay ti way esliki macalki leli ka zlam magudarani way ? Bay ya ti adəm leli ndam jireni ni ti Melefít. ³⁴ Egi nahkay ti way esliki məgəs leli àna seriya way ? Yezu *Krist ti amət azuhva leli. Ay ti amət cilinj do, àngaba e kisim ba daya, nan àbiyu

manjəhadani kà ahar ga daf ge Melefít ka məlan ga gəđakani, ahəngali Melefít ana leli. ³⁵ Krist ti awayay leli dal-dal. Nahkay ti way esliki macafəŋa nan ga mawayay leli a way ? Ku tamal macakay daliya, angwaz awər leli dal-dal, mis təgri daliya ana leli adaba leli ndam ge Krist, zlam məzumani əfəŋ kə leli bi, leli əna mahayma, zlam zlazladani əca leli a, ahkay do ni takad leli nəŋgu ni Krist ambrəŋ mawayay leli aw ? ³⁶ Zlam nday nani dek ti akada ma ya ti əbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi ni :

« Bay Melefít, kəlavad tawayay mabazl leli azuhva nak ;

tamənjələŋ ana leli akada ga zlam ga gənanaw ya ti tabazl tay ni. * »

³⁷ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, məyefiŋa kà tay əna njəda ge Krist, nan ya ti awayay leli na ; leli məbu əna məmərani dal-dal. ³⁸ Nəsəra ededifŋ ededifŋena, ere ye ti əcafəŋa Melefít ga mawayay leli a ti əbi : ku kisim, ku sifa, ku *məslər ge Melefít, ku gəđakani weley do dek, ku zlam ya təbu nihi ni, ku zlam ya təbiyu kama mba ni, ku gəđakani ya təgur məlan ya agavəla ni, ³⁹ ku zlam njəda-njədani ya ti təbiyu agavəla drin ni, ku zlam njəda-njədani ya ti təbiyu drin a had bu ni, ku mam mam do ya ti Melefít əgraya ni əcafəŋa Melefít ga mawayay leli a do. Məsəra Melefít awayay leli ti əna təwi ga Bay geli Yezu Krist ya ti əgri ana leli ni.

9

Ndam Izireyel

¹ Nu mis ge *Krist, nəsəkad malfada do. Ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri : nəsəra a məbəruf goro ba, *Məsuf Njələtani day əsəra ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri. ² Ma gani nani ti nihi : nəbu nəjalay ahər dal-dal, bəruf day awər nu kəlavad, ³ adaba nawayay ndam jiba goro dal-dal ; nday ti bəza ga mmawa, adaba bəŋ ga bəŋ geli bələŋani akaba tay. Tamal ti Melefít etikwesl nu, edekaba nu ata Krist a ti nday təŋgət sifa ti, akal nawayay tamal agravu tata ni. ⁴ Nday ti bəza huđ ge Izireyel. Melefít adaba tay a ti tiği bəza gayan. Melefít ədəfiki ana tay nan ti nan gəđakani. Melefít *əwəlkabu ma gayan akaba tay, ədəfiki *Divi gayan ana tay. Ədəfiki ana tay ahəmamam təhəŋgalay nan ni akaba əhi ana tay ahkado : « Aməvi zlam sulumani ana kəli. » ⁵ Nday ti bəza huđ ga Abraham. Ka ya ti tiwi Krist ni ti tiwi nan a jiba gatay bu. Krist ti nan gəđakani ətam zlam dek, nan Melefít, məzləbum nan ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.

⁶ Ngay zlam ya ti Melefít ədəm amagray ni əgravu do ni ti nədəm ndo. Adaba bəza huđ ge Izireyel dek ti nday ndam *Izireyel ya ti Melefít adaba ni do. ⁷ Bəza huđ ga Abraham dek ti bəza ge Melefít ya adaba tay a ni do. Adaba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefít ni bu, Melefít əhi ana Abraham : « Akəŋgət bəza huđ gayak ti əna Izak. * » ⁸ Melefít ədəm nahkay ti adaba bəza ya tiwi tay dek ti bəza ge Melefít do. Bəza ge Melefít ti nday ya ti Melefít ədəm etigi bəza gayan ni cilin. ⁹ Zlam ya ti Melefít əhi ana Abraham anəgruk ni ti nihi : « Sarta ya ti nədəm ni eminjia ti ananğa. Ka sarta gani nani ti Sara emiwi wur zalani.† »

¹⁰ Agravu ti nani cilin do. Rebeka ti wal ga bəŋ ga bəŋ geli Izak. A vad nahan əzay huđ ga bəza mara. ¹¹ Ka sarta ya ti tiweya tay a faŋ ndo ni ti təgudar aranj ndo, təgray zlam sulumani ndo daya. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, Melefít adaba bilin e kidin gatay ba andava akada gayan ya ti awayay na. ¹² Wur ya ti

* 8:36 Limis 44.23. * 9:7 Mənjəkiani 21.12. † 9:9 Mənjəkiani 18.10.

Melefit àdākiba naŋ a ni ti, adāba tēwi ga wur ya àgray ni do ; Melefit adāba naŋ a nahkay. Melefit àhi ana Rebeka ahkado : « Wur ya ti amadaya enjia ni ti aməgri tēwi ana naŋ ya ti amadaya kələŋ a ni. † »¹³ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Zekap ti, nawayay naŋ a ; Eseyu ti, nawayay naŋ ndo. § »

¹⁴ Ègia nahkay ti leli mədəm mam ? Zlam ge Melefit ya àgray ni ti zlam magədavani aw ? Aha, zlam magədavani do !¹⁵ A vad nahaŋ Melefit àhi ana Məwiz nahkay hi : « Nəgri sulum ti ana maslaŋa ya ti nawayay ni cilin ; asu cicihi ti maslaŋa ya ti nawayay ni cilin. * »¹⁶ Nahkay tamal Melefit adāba mis a ti adāba zlam gayan a ; do ni ti adāba maslaŋa gani nani awayay ti Melefit mādāba naŋ a do, ahkay do ni azuhva tēwi ga maslaŋa nani ya àgray ni do. Melefit adāba mis a ti adāba maslaŋa gani nani asi cicihi palam. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana bay *Faron nahkay hi : « Nədāba kur a, nak bay ti nawayay nədəfiki njəda goro ana mis àna nak, ti mis ga duniya dek təsər nu Melefit. † »¹⁸ Nahkay ti tamal Melefit adəm : « Maslaŋa hini māsū cicihi » ti, maslaŋa gani asi cicihi ededīŋ. Ay tamal Melefit adəm : « Maslaŋa hini ècūki slimī ba » ti, maslaŋa gani nani èciiki slimī do ededīŋ.

Melefit ti agray zlam akada gayan ya awayay ni

¹⁹ Ègia nahkay ti akəhu ahkado : « Tamal nahkay ti Melefit adəm mis tagudar zlam ti kamam ? Maslaŋa ya ti àgray ere ye ti Melefit awayay ni do ni ti way ? »²⁰ Zləba goro ni, kəgrumkabá gejewi akaba Melefit a ti nak way ? Tamal mis àləmāya zlam a ti zlam nani esliki məhiani « Kələmāya nu a nahkay hi a kamam ? » tata aw ?²¹ Maslaŋa ya aləm zlam ni àsəra ere ye ti agray àna eliḡisl gayan na. Àna eliḡisl gani nani ti esliki mələmāya mandaray gərgəri a cə, bəlaŋ sulumani àtam nahaŋ ni.

²² Tamal Melefit agray akada ga maslaŋa ya ti aləm zlam ni ti mam gani acay kur mam ? Naŋ ti awayay mis təsər njəda gayan akaba ahəmāmam azum bəruv ni ; ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ya ti akal azumki bəruv ka tay, a vad nahaŋ etizi ni ti naŋ àbu eḡesi ana tay dal-dal. ²³ Melefit agray nahkay ti, awayay ti mis təsər naŋ Bay njəda-njedani dal-dal, agri sulum ana mis. Nahkay mis ndahaŋ təsi cicihi, adəm amagraŋ ti tənəhad akaba naŋ a məlaŋ gayan sulumani bu. ²⁴ Leli day məkibu ka tay : Melefit adāba leli e kidīŋ ga ndam *Zude ba, adāba leli e kidīŋ ga nday ya ti nday ndam Zude do ni ba daya. ²⁵ Nahkay bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit Oze adəm ahaslani nahkay hi :

« Melefit adəm : “Nday ya ti nday ndam goro do ni ti anədāba tay a, anədəm nday ndam goro.

Ndam ya ti ahaslani nawayay tay do ni ti anawayay tay.” †

²⁶ Ahaslani ti Melefit àhi ana tay : “Lekuləm ndam goro do.”

Ay a vad nahaŋ ti atəhi ana tay :

“Lekuləm bəza ge Melefit Bay ga sifa ni.” § »

²⁷ Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni day adəmkiā ma ka ndam *Izireyel a. Azlah, adəm : « Melefit adəm : “Ku tamal ndam Izireyel tawuda, nday dal-dal akada wiyan ga zalaka nəŋgu ni, anahəŋgay mis bal e kidīŋ gatay

† 9:12 Mənjəkiani 25.23. § 9:13 Malasi 1.2-3. * 9:15 Maharana 33.19. † 9:17 Maharana 9.16. † 9:25 Oze 2.25. § 9:26 Oze 2.1.

bu cilin. ²⁸ Bay Melefit amagray ere ye ti àdám amagray ka had ni dek. Aməpəs do, ara agray weceweci.” * » ²⁹ Izayi àdám keti :
 « Bay Melefit Njəda-njəđani àvia bəza huđ ana leli a.
 Tamal àvi bəza huđ ana leli ndo ni ti
 akal mīgja ahàr akađa ga ndam *Sodom ya Melefit èziñ tay dek na,
 akal mīgja ahàr akađa ga ndam *Gomor na daya. † »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu Krist ti nday ndam jireni kè eri ge Melefit

³⁰ Ègia nahkay ti leli mədám mam ? Nday ya ti nday ndam *Zude do ni tàdəbay divi ge migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. Ay ku tamal nahkay nañju ni təfəkia ahàr ke Yezu a, nahkay Melefit àdám nday ndam jireni kè eri gayan. ³¹ Ay ndam *Izireyel ti ni tawayay tigi ndam jireni kè eri ge Melefit àna mədəbay *Divi ya ti àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni. Ay nahkay ti tisliki migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. ³² Tisliki ndo ni ti kamam ? Adaba tawayay migi ndam jireni ti àna məfəki ahàr ke Melefit do. Tawayay migi ndam jireni ti àna təwi gatay ya tagray ni. Gatay ya tàgray nahkay ni ti tija asak àna akur ya azəgađ mis na : ³³ akur gani nani ti *Krist. Melefit àdámkia ma a Wakita gayan ba nahkay hi a :
 « Cəm day ! Nafəkađ akur ga mazəgađ mis a kəsa *Siyon bu.
 Akur gani nani ti mis etiji asak àna nañ.
 Maslaña ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəki mimili day-day do. † »

10

¹ Bəza ga mmawa, nahəngalay Melefit dal-dal, nawayay ti ndam *Zude t̄ara afa ge Melefit a ti m̄ahəngay tay. Nawayay dal-dal ti ere gani m̄agravu. ² Nəsəra nday ti tawayay mədəbay Melefit àna njəda gatay dek, ay ti təsər divi gani do. ³ Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ahəmamam ti təsər do. Nahkay tədəbay divi gatay nahan. Tagray nahkay ti, t̄ambrəña Divi ge Melefit ya àvi ana mis ti tigi ndam jireni àna nañ na. ⁴ Ere ye ti Melefit àwayay magrani àna Divi gayan ya Məwiz àbəki ni ti *Krist àgra àndava. Ndam ya ti tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ni ti, nday ya ti təfəki ahàr ke Krist ni. Nday dek etigi ndam jireni.

Melefit ti Bay mahəngay mis dek

⁵ Ahaslani ti Məwiz àdámkia ma àki ke *Divi ya t̄abu məbəkiani a wakita gayan bu na. Ere ye ti àdám ni ti adafaki ahəmamam mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit àna Divi gani nani mam : « Maslaña ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani. * » ⁶ Ay àki ke migi mis jireni kè eri ge Melefit àna məfəki ahàr ti tədám nahkay hi : « Ëgay way aməcaloru e melefit vu way ti k̄ahi ana ahàr ba. † » Tamal k̄ahi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist məsləkabiya e melefit ba, ay ti àsləkabiya àndava. ⁷ Tədám keti : « Ëgay way amoru afa ga ndam evid way ti k̄ahi ana ahàr ba. » Tamal k̄ahi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist m̄angaya e evid ba, ay ti àngaya àndava. ⁸ Ay ere ye ti tədám ni ti mam ? Tədám nahkay hi : « Pakama ge Melefit ti driñ driñ akaba nak do. Nañ a ma gayak bu, nañ a məbəruv gayak bu daya. » Pakama gani nani ti pakama ga məfəki ahàr ke Krist ya ti leli mədámoru ni. ⁹ Pakama gani nahkay hi : Tamal nak nakani kədám àna ma gayak kè eri ge mis Yezu ti nañ Bay gəđakani, tamal

* 9:28 Izayi 10.22-23. † 9:29 Izayi 1.9 ; Mənjəkiani 19.23-28. † 9:33 Izayi 8.14 ; 28.16. * 10:5 Levi 18.5. † 10:6 Mənjay Mimbiki 30.12-14.

kàgèskabá a mæbæruv gayak ba Melefít àhəngaraba naŋ e kisim ba ti, Melefít amahəngay kur. ¹⁰ Tamal mis afəki ahàr ke Krist àna mæbæruv bəlanj ti, Melefít adəm maslaŋa gani nani mis jireni kè eri gayan. Tamal mis adəm àna ma gayan kè eri ge mis Yezu ti naŋ Bay gədəkani ti, Melefít amahəngay maslaŋa nani. ¹¹ Àbu mæbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Ku way way do afəkia ahàr a ti atəbəkì mimili day-day do.† » ¹² Nahkay ndam *Zude ti nday gərgəri akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni do. Nday dek Bay gatay bəlanj, avi zlam sulumani kay ana ndam ya ti tahəngalay naŋ ni dek. ¹³ Adaba àbu mæbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Ku way way do ahəngalay Bay geli àna mæbæruv bəlanj ti Melefít amahəngay naŋ. § »

¹⁴ Ay tamal táfəki ahàr ndo ni ti tahəngalay naŋ ahəmamam ? Tamal tici ma gayan ndo ni ti táfəki ahàr ahəmamam ? Tamal mis təhi ma gani ana tay ndo ni ti tici ahəmamam ? ¹⁵ Tamal Melefít àslər ndam məhi ma gani ana mis ndo ni ti ndamam tədəm ma gani mam ? Nahkay àbu mæbəkiani a Wakita ge Melefít bu : « Maslaŋa ya ti ara afa ge mis ga məhi Ma Məwəni Sulumani ana tay a ni ti tægəskabu naŋ àna məmərani dal-dal.* » ¹⁶ Ay Ma Məwəni Sulumani gani ti, tægəskabu ti mis dek do. Izayi bay mahəngaray *pakama ge Melefít ni adəm : « Bay Melefít goro, ma geli ya ti mədəm ni ti way àgəskabá way ? » † ¹⁷ Nahkay tamal maslaŋa afəkia ahàr ka Yezu a ti, adaba ècia ma palam. Ma ya ti èci ni ti ma àki ke Krist.

¹⁸ Ay ègia nahkay ti nədəm : Ndam *Izireyel təbi slimi ana ma hini ndo aw ? Iy, təbia slimi a, adaba àbu mæbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Ma gatay ya tədəm ni ti tədəmoru a məlanj vu dek.

Mis ga duniya dek təbia slimi ana ma gana. ‡ »

¹⁹ Nahkay ti nədəm keti : Ndam Izireyel ticia ma ya təbi slimi na waw ? Təwayay miceni ndo. Adafaki enjenjeni ti ma ge Məwiz ya àhi ana tay ni. Àhi ana tay ahkado :

« Melefít àdəm :

“Anəgri zlam sulumani ana ndam ya ti tislì arana do, təsər arana do ni, ti lekələm kəgrumləŋ solu ana tay, ti kəzumumki bəruv ka tay.” § »

²⁰ Kələŋ gani Izayi àdəm vay-vay :

« Melefít àdəm : “Nəgray ti ndam ya ti tədəbay nu do ni tədu ahàr, nahkay ti tədua ahàr a.

Nəngazliva ana ndam ya ti təjalaku ahàr do na.” * »

²¹ Ay àki ka ndam Izireyel ni ti ni Izayi àdəm ma hini :

« Melefít àdəm : “Kələvad nəhəlkaba ahar a, nəwayay ti ndam goro tənğa afa goro a.

Ay ti təwayay mici pakama goro do,

tədəbay divi gatay nahanj zlam gatay.” † »

11

Melefít àmbrəŋ ndam Izireyel ndo

¹ Ègia nahkay ti Melefít àmbrəŋa ndam *Izireyel, ndam gayan na waw ? Aha, àmbrəŋ tay ndo ! Adaba nu day zal Izireyel, nu wur huđ ga Abraham, ge

† 10:11 Izayi 28.16. § 10:13 Zəwel 3.5. * 10:15 Izayi 52.7. † 10:16 Izayi 53.1. ‡ 10:18 Limis 19.5. § 10:19 Mimbiki 32.21. * 10:20 Izayi 65.1. † 10:21 Izayi 65.2.

dini ge Benjemen. ² Melefit àmbrəŋ ndam gayəŋ ya àdaba tay kwa ahaslani na ndo. Kəsərurum ma ya ti àbu mǎbəkiani a Wakita ge Melefit bu àki ka Eli ni do waw ? Ka ya ti adafaya ere ye ti ndam Izireyel tàgray na ti àhi ana Melefit nahkay hi : ³ « Bay goro ni, tàbazla ndam mahəŋgaray *pakama gayak a, tèmbedkaba mǎlaŋ meviyekukki zlam na dek, àgəjəni nu bəlaŋ, tawayay takad nu daya. * » ⁴ Ay Melefit àhəŋgrifəŋ ti ahəmamam ? Àhi nahkay hi : « Nədaba mis zawalana dəbu adəskəla, nday ndam goro. Nday nani ti tàbəhadī mirdim ana Bal † day-day ndo. » ⁵ Ka sarta geli hini day Melefit àbu agray nahkay. Adaba mis a bal e kidīŋ ge mis ndahaŋ ba. Adaba tay a ti adaba awayay agri zlam sulumani ana tay zlam gayəŋ. ⁶ Adaba tay ga sulum gayəŋ a ti adafaki adaba tay a ti azuhva təwi gatay ya tàgray ni do. Tamal ti adaba tay azuhva təwi gatay ya tàgray na ti, akal ere ye ti Melefit àgray ga sulum ni ti àgray ti ga sulum va do.

⁷ Nahkay ti ere ye ti ndam Izireyel tadəbay ni ti təŋgət ndo : mis ndahaŋ ya ti Melefit adaba tay a ni təŋgət. Nday ndahaŋ ya təŋgət ndo ni ti Melefit àgray ti ticiiki slimi ba. ⁸ Àbu mǎbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Melefit àgray ti tislīki majalay ahār ba, nday akada ndam ya ti tidīŋgezey àna dəwir ni.

Àgray ti eri gatay ni èpi divi va ba, slimi gatay ni day èci zlam va ba.

Ku kani day nday nahkay. ‡ »

⁹ Dəvit day adəmkiya ma ka tay a, adəm nahkay hi : « Wuməri gatay ya tagray ni ti mǎgəsa tay akada ga kəmbazl na ahkay do ni akada ga zəva na, mǎzəgad tay, Melefit mǎtraəb tay azuhva wuməri gani nani.

¹⁰ Eri gatay ni mǎwəluf ti tīpi divi àna naŋ va ba.

Melefit mǎfəki zlam mǎdəsani ka tay,

məhəbkiya aləŋ ka tay a kəlavad. § »

¹¹ Ègia ndam *Zude tija asak a, tədəd ni ti tanjəhadkiviyyu kaŋgay-kaŋgay huya waw ? Aha, tanjəhadkiviyyu do. Nday gani tàgudara zlam a nahkay ti, Melefit awayay ahəŋgay mis ndahaŋ ya nday ndam Zude do ni, ti ndam Zude tīpi, tàwayay ti Melefit mǎhəŋgay tay daya. ¹² Ga ndam Zude ya tàgudar zlam ni ti Melefit àgria zlam sulumana ana ndam ga *duniya dal-dal àna naŋ a. Ga ndam Zude ya ti tija ke divi a ni ti Melefit àgria zlam sulumana dal-dal ana nday ya ti nday ndam Zude do na àna naŋ a. Ay tamal ndam Zude ni dek təŋgəkiya ke divi ge Melefit a ti Melefit amagraŋ zlam sulumani dal-dal atam ya ti àgray ni do waw ?

Ahamam Melefit ahəŋgay ndam ya ti nday ndam Zude do ni

¹³ Ay nihi nəhi ma ti ana kəli dek do ; nəhi ma ti ana kəli ya ti lekələm ndam *Zude do ni cilīŋ. Nu zal asak ge Melefit ; Melefit àslər nu ga mǎhi ma gayəŋ ana mis ti àsləribiyyu nu ti ana kəli. Nahkay nədəm təwi goro ya nagray ni ti təwi gədakani, ¹⁴ adaba nawayay tamal agravu tata ti ndam jiba goro day tàwayay zlam ya ti Melefit àgri ana mis ndahaŋ ni. Nahkay ti bi azuhva təwi goro ni ndam goro ndahaŋ atara afa ge Melefit a ti mǎhəŋgay tay aw. ¹⁵ Ka ya ti Melefit àmbrəŋ ndam Zude hayaŋ ni ti, àgray ti mis ndahaŋ ya təbu a duniya

* **11:3** 1 Bəbay 19.10, 14. † **11:4** Bal ti slimi ge melefit ga ndam Kanaŋ. ‡ **11:8** Məŋjay Mimbiki 39.3 ; Izayi 6.10. § **11:10** Limis 69.23-24.

bu ni tîsliki marana afa gana ti mâhəngay tay. Êgia nahkay ti tamal ndam Zude dek tanga afa gana ti mâhəngay tay ti mädəm ahəmamam ? Kala akada təməta mək tanga !

¹⁶ Tamal ma ga zlam ya ti təvi ana Melefıt ni ge Melefıt ti, zlam ni dek gayan daya do waw ? Nahkay keti, tamal sliri ga mən ga zlam ge Melefıt ti, ahar gani day dek gayan do waw ? ¹⁷ Ndam Zude ti akada mən ga zlam ya ti Melefıt əjav ni ; nak ti ni akada ahar ga mən ga zlam ya ti afət kwanja e gili ni. Melefıt èkelkia ahar ga mən ga zlam gayan ndahan a, əzay kur mək afəkiyu kur e kidin ga ahar gani ndahan ni bu, ti yam ga mən ga zlam ni mărukvoru bilegeni.

¹⁸ Êgia nahkay ti kəyefin kà ahar ga mən ga zlam ya ti Melefıt èkelkia tay a ni ba. Keyefin kà tay ti kamam ? Nak ya ti ahar ga zlam ya ti Melefıt afəkiyu kur ni ti, kəvi njəda ana sliri ga mən ga zlam ni ti nak do : sliri ga mən ga zlam ni avuk njəda ana nak sawan.

¹⁹ Bi nak kədəm ahkado Melefıt èkelkia ahar ga mən ga zlam na ga məfəkiyu kur do waw ? ²⁰ Iy nahkay ededin. Melefıt èkelkia tay a ti adaba təgəsiki ma gayan do. Nak ti ni afəkiyu kur adaba kəfəkia ahər a palam. Nahkay ti kiji zlabay əna zlam gani nani ba, anğwaz məwər kur sawan. ²¹ Ahar ga mən ga zlam ya ti təkalkiaya ka mən gana ni təsi cicihi ana Melefıt ndo. Nahkay day tamal nak kəmbrəna məfəki ahər ke Melefıt a ti nak day akəsi cicihi do. ²² Ahər ədəm kəsər Melefıt ti agri sulum ana mis, atraə mis daya. Ndam ya ti təgudara zlam a ni ti atraə tay ; nak ti ni əgruka sulum gayan a. Ay ahər ədəm kəsər kəlavad nan əbu agruk zlam ga sulum gayan. Tamal kənjəhad nahkay do ni ti emekelkia kur a daya. ²³ Nday ndahan ya ti Melefıt èkelkia tay a ni ti, tamal təmbatkaba majalay ahər gatay a, təgəsikia ma ti amahəngarkiyu tay ka mən gani. Adaba Melefıt ti njəda-njədani, esliki magrani nahkay tata. ²⁴ Nak ti kəkalkiaya ka mən ga zlam ya ti afətaya e gili a ni, ay Melefıt əzay kur mək afəkiyu kur dəgar ka mən ga zlam ya ti kəkalkiaya ndo ni. Əgra nahkay ti esliki mazay ahar ga zlam ya ti èkelkia ka mən gana ni mək ahəngarkiyu koksah aw ? Esliki mahəngarkiyani !

Melefıt amahəngay jiba ga ndam Zude

²⁵ Bəza ga mmawa, ma nahan əbu Melefıt anğaha : nihi ti nawayay ti kəsərüm ma gani nani, adaba nawayay ti kəhumi ana ahər lekələm ndam məsər zlam ba. Ma gani nihi : mis ndahan e kidin ga ndam *Izireyel bu atəgəskabu ma ge Melefıt fan do, si ka sarta ya ti nday ya ti nday ndam *Zude do, Melefıt adaba tay a ni atəfəkia ahər ke Melefıt a dek kwa. ²⁶ Nahkay day kwa ti Melefıt amahəngay jiba ge Izireyel dek. Nədəm nahkay ti adaba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefıt bu nahkay hi, Melefıt ədəm :

« Bay mahəngay mis emicikbiyu ti a *Siyon ; aməmbərfəna zlam magudarana ga bəza huf ge Zekap na kà tay a.

²⁷ Pakama goro ya ti anəwəlkabu akaba gatay ni ti nahkay :

ka sarta gani nani ti anəmbərfəna zlam magudarana gatay na kà tay a.* »

²⁸ Ndam Izireyel təgəskabu *Ma Məweni Sulumani ndo, nahkay ti tigia ndam ezir ge Melefıt a. Tigi ndam ezir ge Melefıt ti azuhva kəli, adaba kəngətuma zlam sulumana əna nan a. Ay ahaslani ti Melefıt adaba ndam Izireyel a, nahkay ti awayay tay azuhva ata bən gatay. ²⁹ Məsəra, tamal Melefıt əzala mis a, əvia zlam sulumana ti əmbat ahər day-day do. ³⁰ Ahaslani ti lekələm kəgəsumkabu ma ge Melefıt ndo, ay nihi ti kəsumia cicihi a.

* 11:27 Izayi 59.20-21 ; 27.9.

Kàsumi cicihi ti adaba ndam Izireyel tàmbərəña mægəskabu ma gayan a.
³¹ Ndam Izireyel day nahkay : tàmbərəña mægəskabu ma ge Melefit a, mək lekələm kàsumi cicihi. Melefit àgray nahkay ti, awayay ti nday day tãsi cicihi.
³² Nahkay ti mis dek tàmbərəña mægəsiki ma ana Melefit a, mək Melefit àgray ti tãnjəhad nahkay, adaba awayay ti mis dek tãsi cicihi.

Məzləbum Melefit !

³³ *Sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti àndav day-day do. Majalay ahàr gayan akaba məsər zlam gayan àndav day-day do daya. Way àsəra ere ye ti àdəm agray na way ? Way esliki moroni àna divi gayan ya ti akoru àna nañ ni way ?

³⁴ Majalay ahàr ga Bay Melefit ti way àsəra way ?

Way àvia sawari a ana Melefit a day-day way ? †

³⁵ Way duwa gayan àfəñ kè Melefit, awayay ti Melefit mǎpəli way ? ‡

³⁶ Maslaña gani àbi, adaba àgraya zlam a dek ti Melefit, zlam ya àgraya ni dek tǎbu ti azuhva nañ, àgriaya ti ana ahàr gayan gayanani. Mis dek tǎzləbay nañ ga kañgay-kañgayani ti. Aya nahkay !

12

Manjəhad mǎweni ga ndam ge Melefit

¹ Bəza ga mmawa, leli məsia cicihi ana Melefit a, mək àgria sulum gayan ana leli a ti, nəhia ma gana ana kəli a àndava. Ègia nahkay ti nahəngalay kəli, nawayay ti kǎvumi ahàr gekəli dek ana Melefit, akada ya ti təvi zlam ana Melefit ahaslan mək tislɪŋ ni. Ay lekələm ti tislɪŋ kəli do : lekələm kəbum àna sifa, lekələm ndam *njəlatani ge Melefit, lekələm kəbəlumfəñ kè Melefit. Tamal kəvumi ahàr gekəli dek ana Melefit ti, kəbum kəzləbum Melefit àna divi gani. ² Nawayay ti kədəbum divi ga ndam ga *duniya ba. Mbrəjum ti Melefit mǎmbatikaba majalay ahàr ana kəli a, mǎvi majalay ahàr nahan ana kəli. Nahkay ti akəsər um zlam ya ti Melefit awayay ni : zlam sulumani, zlam mǎbəlani, zlam lalani, arəña ahəcakivu do.

³ Melefit àgrua sulum gayan a, àgray ti nigi zal asak ga Yezu. Nahkay ti nəhi ana ku way way do e kidɪŋ gekəli bu èji zlabay ba, àhi ana ahàr manjəhad gayan gədəkani àtam ya Melefit àvi ni ba. Ay ti ahàr àdəm mǎjalay ahàr sulumani àki ka manjəhad gayan sawan, akada ya Melefit àvi manjəhad gərgəri ana ndam ya tǎfəki ahàr ni. ⁴ Məsəra mis lu vu bəlan, ay ti zlam ndahan kay tǎfəñ kà vu ni. Zlam nday nani ya tǎfəñ kà vu ni ti ku weley weley do nañ àbu àna tǎwi gayan tusa. ⁵ Leli day nahkay : leli kay, ay leli dek mǎfəki ahàr ke *Krist ti, migia vu a bəlan. Ku way way do àfəñ kà vu ni, ay ti vu ni gayan ciliŋ do, geli dek. ⁶ Melefit àvia njəda ga magray tǎwi gərgərana ana leli àna sulum gayan a ; nahkay ti ahàr àdəm ku way way do mǎgray tǎwi ni akada ga *sulum ge Melefit ya àgri ni. Tamal Melefit àvia njəda gayan ana mis ga mǎhəngri ma gayan ana mis a nahəma, maslaña gani mǎhəngaray akada ge Melefit ya àvi njəda gani na. ⁷ Maslaña ya ti Melefit àvia njəda ga mǎjənaki mis a ni ti, maslaña gani nani mǎjənaki mis. Maslaña ya ti Melefit àvia njəda ga macahi zlam ana mis a ni ti, maslaña gani nani mǎcahi zlam ana mis. ⁸ Maslaña ya ti Melefit àvia njəda ga mǎvi njəda ana mis a ni ti, maslaña gani nani mǎvi njəda ana mis. Maslaña ya ti Melefit àvia njəda ge midi zlam

gayan ana mis a ni ti, mêdey àna huđ bəlan. Maslaŋa ya ti Melefít àvia njəda ga mēdi kama ana mis a ni ti, maslaŋa gani nani mǎgray təwi gani, àmbrəŋ ba. Maslaŋa ya ti Melefít àvia njəda ga mǎgri sulum ana ndam ya tasay cicihi na ti, mǎgri ana tay àna məmərani.

⁹ Ahār àdəm kawayumvu ge jiri ge jireni kwa. Cuhwumfəŋa kà zlam magudarana. Grum təwi sulumani kəlavad. ¹⁰ Wayum ndam ge Krist ndahan ni lala, wayum tay adaba lekələm kà məŋ gekəli. Ku way way do mǎhəŋgriuru ahār a had ana maslaŋa nahan, mǎzay njəda gayan mātəm maslaŋa nahan ni àna mǎhəŋgriuru ahār a had. ¹¹ Grum təwi àna njəda gekəli dek, kəgrum masəfa ba. Grumi təwi ana Bay geli àna huđ bəlan, kəmbrəŋum ba. ¹² Kəsəruma Melefít aməvi ere ye ti àdəm aməvi ana kəli ni, nahkay ti mərvmvu. Tamal kacakum daliya ti zum njəda gekəli, bəsəm. Həŋgalum Melefít kəlavad, kəmbrəŋum ba. ¹³ Tamal zlam àhəci ndam njəlatani ge Melefít ti jənumki tay. Zum njəda gekəli ga mǎgəskabu ndam ya tara afa gekəli a ni.

¹⁴ Tamal mis tǎgri daliya ana kəli ti həŋgalum Melefít ti mǎgri sulum gayan ana tay. Kətikwesləm tay ba, həŋgalum Melefít ti mǎgri sulum gayan ana tay sawan. ¹⁵ Mərvmvu akaba ndam ya ti təmərnu ni, təwəm akaba ndam ya ti titəwi ni. ¹⁶ Ma gekəli mǎrakaboru. Kəzum ahār gekəli akada lekələm gəđakani ba. Ku tamal təvi təwi gəziteni ana kəli nəŋgu ni, grum. Nğay lekələm ndam məsər zlam ti kəhumi ana ahār ba.

¹⁷ Ku way way do tamal àgudaria zlam ana kəli a ti kəhəŋgrumivu ba : jalumki ahār ka magray zlam sulumani kə meleher ge mis dek sawan. ¹⁸ Lekələm ti, tamal agravu ti, njəhadum akaba ku way way do àna sulumani. ¹⁹ Bəza ga mmawa, nawayay kəli : tamal mis àgudaria zlam ana kəli a ti lekələm lekələmeni kəhəŋgrumivu ba. Mbrəŋum Melefít mǎzumki bərur, mǎtrađ naŋ zlam gayan. Kəsəruma àbu mǎbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Bay Melefít àdəm : “Bay magray seriya ti nu ; Bay mǎhəŋgrivu zlam magudarani ana mis ti nu.” * » ²⁰ Ay ti àbu mǎbəkiani nahkay hi keti : « Tamal ləwir awər zal ezir gayak nahəma, vi zlam məzumani. Tamal yam akada naŋ a ti cəhiaya. Tamal kəgri nahkay ti, kala akada kəbəkuyu azay ga aku ka dalahar.† » ²¹ Kigəm evidi ga zlam magudarani ba. Grum zlam sulumani ti zlam magudarani mǎləbi va bi.

13

Məgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni

¹ Ku way way do mǎgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni. Ndam mǎgur mis ni dek ti Melefít àdiyu tay ; bay mǎgur mis ya ti Melefít àdiyu naŋ ndo ni ti àbi. ² Nahkay maslaŋa ya ti àgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni do ni ti àgəskabu ere ye ti Melefít awayay ni do. Ndam ya tagray nahkay ni ti tagray ti Melefít mǎwəl tay àna seriya. ³ Tamal mis agray zlam sulumani ti ndam magray seriya təsi aŋgwaz do. Təsi aŋgwaz ti ana ndam ya ti tagudar zlam ni ciliŋ. Nahkay tamal kawayay ti ndam magray seriya təsuk aŋgwaz ba nahəma, gray zlam sulumani. Tamal kagray nahkay ti atazləbay kur sawan. ⁴ Adaba ndam ya təgur mis ni tǎgri təwi ti ana Melefít. Melefít àdiyu tay ti, ti kənjəhad àna sulumani. Ay tamal kagudar zlam ti təsuk aŋgwaz, adaba tisliki

* 12:19 Mimbiki 32.35. † 12:20 Gozogul 25.21-22. Azay ga aku : mis ndahan tǎdəm adafaki daliya, Melefít amatrađ maslaŋa gani dal-dal, ay mis ndahan ti ni tǎdəm adafaki mimili ti maslaŋa gani mǎmbatkaba majalay ahār a.

matra6 mis ; Melefit àvi njəda gani ana tay ti masakani do. Təgri təwi ana Melefit, tatra6i ndam ya ti tagudar zlam, azumki 6əruv ka tay ni. ⁵ Nahkay ti ahàr àdəm mægəsumiki ma ana tay. Mægəsumiki ma ana tay ti azuhva tisliki matra6 leli cilij do : azuhva məsəra Melefit awayay ti mągray nahkay palam.

⁶ Kabəhadum hadam ti azuhva nani daya, adaba ndam ga ngumna ti Melefit àdiyu tay ti tągray təwi gani nani lala. ⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm kəpəlumi ana ku way way do ere ye ti àgəski kəpəlumi ni : ana bay məhəl hadam ti pəlumi hadam ; ana bay məhəl janjal ti pəlumi janjal ; ana bay magray seriya ti grumfənja anğwaz a ; ana bay mągur mis ti ni həngrumioru ahàr a had.

Wayumvu

⁸ Ahàr àdəm maslaņa adəbay kəli àna duwa ba, pəlumkaba dek. Ay duwa àbu bəlanj ti kəpəlumkaba koksah : duwa nani ti mawayay mis. Ku way way do mawayay maslaņa nahəj, adaba tamal nanj àbu agray nahkay ti àgra ere ye ti Melefit àdəm tągray e Divi gayəj bu na dek. ⁹ Məsəra *Divi ge Melefit a. Melefit àdəm : « Kągray hala ba, kəkad mis ba, kigi akal ba, arəņa ga maslaņa ègək eri ba.* » Ay Divi nahəj àbu ti, Divi nday nani dek akaba Divi ndahaņ ni dek təvu a huđ gani bu. Divi gani nani nihi : Melefit àdəm : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.† » ¹⁰ Tamal kawayay maslaņa ya nak kəbu akaba nanj ni ti kągri zlam magədavani do. Nahkay tamal kawayay mis ti, kągra ere ye ti Melefit àdəm tągray na dek.

Maslamalavani

¹¹ Kəsəruma sarta ya ti leli məvu nihi na daya. Sarta gekəli ga mepidekvabana e dəwir ba ənija. Adaba nihi ti sarta ge Melefit ya ara ahəņgay leli ni ənijkia ke leli a cifa, àtam ya ka ya ti mənjəki ka məfəki ahàr ka Yezu ni. ¹² Nihi ti ləvəņj àbu ara andav, məlanj ara aslay wudak. Ègia nahkay ti məmbatumi aləj ana zlam ge mis ya tagray a məlanj zinj-zinjəni bu ni. Məhəlum zlam ahar ya makadvu àna nanj a məlanj masladani bu ni. ¹³ Manjəhadum lala, akada ge mis ya tanjəhad a məlanj masladani bu ni. Məvumi vu geli ana zlam məzumani ahkay do ni ana zum ba ; mągrum hala ahkay do ni mesəwehvu ba ; mələgumvu ahkay do ni mągrum solu ba daya. ¹⁴ Zum Bay geli Yezu *Krist akada ga ndam slewja ya təhəl zlam ahar gatay ni. Kigəm evidi ga zlam ga duniya va ba, kəjalumki ahàr ka tay va ba.

14

Ngay majalay ahàr ga maslaņa nahəj àbəlay do ni ti kədəmum ba

¹ Maslaņa ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a, àsər njəda ge Melefit lala faņ do ni ti, gəsunkabá nanj a lala. Ngay majalay ahàr gayəj àbəlay do ni ti kədəmum ba. ² Maslaņa nahəj àhi ana ahàr esliki məzum zlam dek : maslaņa nahəj ti ni àhi ana ahàr azum eli slimberi cilij. Àdəm nahkay ti adaba àsər njəda ge Melefit lala faņ do. ³ Maslaņa ya ti azum zlam dek ni ngay maslaņa ya ti azum zlam dek do ni èsli arəņa do ni ti àdəm ba. Maslaņa ya ti azum zlam dek do ni ti ni ngay maslaņa ya azum zlam dek ni àğudara zlam a ti àdəm ba daya. Adaba maslaņa gani nani ti Melefit àgəskabá nanj a. ⁴ Nak ya ti kədəm bay magray təwi ga maslaņa nahəj àğudara zlam a ti nak way ? Tamal nanj àki ke divi

* 13:9 Məņjay Mahərana 20.13-17 ; Mimbiki 5.17-21 ; Levi 19.18. † 13:9 Levi 19.18.

ahkay do ni èjikia ke divi a ti, ma gani gayak mam ? Ma ti ga bay gayan cilin. Ay ti maslaña gani nani emijikia ke divi a do, adaba Bay geli esliki magrani ti èjikia ke divi a ba.

⁵Maslaña nahan àhi ana ahàr kè eri ge Melefit ti vad nahan àtam vad nahan. Maslaña nahan ti ni àhi ana ahàr vad ni dèk kala-kala. Ku way way do àsara majalay ahàr gayan a, mánjahad àna nan. ⁶Maslaña ya ti àhi ana ahàr vad nahan àtam vad nahan ni ti, agray ti azuhva nan ka ahar ga Bay geli. Maslaña ya ti azum zlam dèk ni day azum ti azuhva nan ka ahar ga Bay geli, adaba agri sasi ana Melefit. Maslaña ya ti àzum zlam dèk do ni day àzum do ni ti azuhva nan ka ahar ga Bay geli ; nan day agri sasi ana Melefit. ⁷Tamal mis e kidin geli bu nan àna sifa ti, sifa gayan a ahar gayan gayanani bu do. Tamal amət nanju ni, sarta ga məmət gayan a ahar gayan gayanani bu do daya. ⁸Ka ya ti leli məbu àna sifa ni ti, məbu àna sifa ti ka ahar ga Bay geli. Ka ya ti məmət nanju ni, məmət ti ka ahar ga Bay geli. Nahkay ti ku leli àna sifa, ku məmət nanju ni, leli ka ahar ga Bay geli. ⁹Adaba *Krist amət, nihi ti nan àbu àna sifa ti, ti mīgi Bay ga ndam ya ti nday àna sifa ni akaba g nday ya ti tàmata ni. ¹⁰Nak ti kədəm wur ga muk agudar zlam ti kamam ? Nak nahan ni ti ni kədəm wur ga muk èsli aranja do ni ti kamam ? Mədəmum nahkay ba, adaba leli dèk amoru kè meleher ge Melefit, amagrafəña seriya kè leli a. ¹¹Adaba àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nu Bay Melefit, nu Bay ga sifa. Bumi slimi ana ma goro.

Nədəm nahəma : mis dèk atabəhad mirdim kè meleher goro ;

ku way way do amazəbay nu, amədəm nu Melefit. * »

¹²Nahkay ti ku way way do geli Melefit amagrafəña seriya ; ku way way do geli amanğəhadaya ere ye ti àgray na dèk àna ma gayan kè meleher ge Melefit a.

Mijinkia bəza ga mən geli ke divi a ba

¹³Nahkay ti ngay mis ndahan tğudara zlam a ti mədəmum va ba. Ere ye ti àgəski mədəm ni ti nihi : Məgrum ere ye ti ejinikia bəza ga mən geli ke divi a ahkay do ni abiyu tay a zlam magudarani bu ni ba. ¹⁴Nu ti nəsəra ere ye ti Bay geli Yezu awayay na lala : nahkay àki ka zlam məzumani weley weley do ni ti nəsəra kè eri ge Melefit ti ere ye ti awəsli ana mis ni ti àbi. Ay ku tamal nahkay nanju ni, tamal maslaña nahan àdəm zlam hini njələta do ni ti, ka nan ti njələta do ededın. ¹⁵Nahkay tamal kəzum zlam ti, zlam gani nani ya kəzum ni ahəli ahàr ana wur ga muk nahəma, ere ye ti kagraj ni ti adafaki kawayay wur ga muk ni do. Kijin wur ga muk àki ka zlam məzumani ba, adaba *Krist amət ti azuhva nan. ¹⁶Zlam ya ti nak kədəm njələta ni ti njələta ededın ; ay tamal mis ndahan tədəm kəzuma ti kğudara zlam a ti mbrəñ, kəzum ba. ¹⁷Ndam ya ti nday a *Məgur ge Melefit bu ni ti tjalaki ahàr ka zlam məzumani ahkay do ni ka zlam miseni do. Tawayay magray jiri, tawayay manjahadani akaba mis àna sulumani, tawayay məmərvani daya. Zlam nday nani dèk ti təwi ga *Məsuf Njələtani. ¹⁸Maslaña ya ti agri təwi ana Krist nahkay ti àbəlafəñ kè Melefit, mis day tədəm təwi gayan ni àbəlay.

¹⁹Ègia nahkay ti zlam ya ti ahàr àdəm mədəbay ni ti nihi : mis tənjàhadkəbu àna sulumani, ku way way do e kidin geli bu məvikivu njədə ana maslaña nahan ga məfəki ahàr ke Krist lala. ²⁰Ere ye ti Melefit àgray ni ti kğudar àna zlam gayak ya kəzum ni ba. Zlam məzumani ti dèk njələta ededın. Ay ku

* 14:11 Izayi 45.23.

tamal nahkay nəŋgu ni, tamal zlam ya məzumum ni ejiŋkia maslaŋa nahaŋ ke divi a ti, zlam məzumani nani əgia zlam magədavana. ²¹ Ere ye ti ahàr àdəm kagraj ni ti nihi : ku aslu kàhəpəđ do, ku zum kisi do, ku zlam weley weley do ya ti ejiŋkia wur ga muk ke divi a ni day kàgray do. ²² Nak ti majalay ahàr gayak àki ka zlam məzumani ti kàhi ana maslaŋa nahaŋ ba, si ana Melefit ciliŋ. Maslaŋa ya ti àhi ana ahàr zlam ya agray ni sulumani, ajalay ahàr cə cə do ni ti məmərɔvu. ²³ Ay maslaŋa ya ti azum zlam, ajalaki ahàr cə cə ni ti, Melefit àgəsa naŋ àna seriya àndava, adaba ŋgay ere ye ti agray ni sulumani ahkay do ni sulumani do ni ti àsərkaba do. Zlam ya ti magray ni dek, məsər ŋgay sulumani do ni ti tamal mągra ti mągudara zlam a.

15

Məjənumvu

¹ Leli ya ti məsəra njəda ge Melefit a lala ni ti ahàr àdəm məjənaki ndam ya ti təsər njəda gayanə faŋ do ni. Ahàr àdəm mągray ere ye ti məbərɔv geli awayay ni ciliŋ ba. ² Ahàr àdəm ku way way do mągray ere ye ti àbəlafəŋ kà maslaŋa ya ti kà gəway gayanə ni ga məjənaki naŋ ti mōru kama kama e divi ga Yezu vu. ³ Adaba *Krist day əgray ere ye ti məbərɔv gayanə awayay ni ciliŋ ndo. Àbu məbəkiani nahkay hi : « Bay Melefit goro, tündivia kur a, ay gatay ya ti tündivi kur ni tündivi ti nu.* » ⁴ Ma ge Melefit ya təbəkibiyu ni dek ti ga mədəfiki zlam ana leli. Təbəki ti, ti məmbrəŋ məfəki ahàr geli ke Melefit ba, mązay njəda geli ti məsər ere ye ti Melefit àdəmbiyu amagray ni ti amagray ededŋ. ⁵ Melefit ti avi njəda ana leli ti məmbrəŋ məfəki ahàr geli ka Yezu ba. Nahkay mągray ti *kànəhadumkabu àna sulumani, ma gekəli mārakaboru, akada ga Yezu Krist ya awayay ni. ⁶ Tamal kəgrum nahkay ti akəzləbum Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu Krist ka ahar bəlaŋ, àna məbərɔv bəlaŋ.

⁷ Nahkay ti ahàr àdəm ku way way do e kidiŋ gekəli bu mągəskabu maslaŋa nahaŋ akada ge Krist ya ti əgəskabu kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti mis atazləbay Melefit. ⁸ Nədəm nahəma, Krist əgi bay məgri təwi ana ndam *Zəde ; əgray nahkay ti adaba awayay ti təsər ma ge Melefit ti ma ge jiri. Nahkay àra ti ga magray ere ye ti Melefit àhi ana ata bəŋ ga bəŋ gatay amagray ni. ⁹ Nahkay day àra ti, ti ndam ya nday ndam Zəde do ni tázləbay Melefit adaba təsia cicihi a, əgria sulum gayanə ana tay a. Àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nahkay ti anazləbay kur àna limis
kə meleher ga ndam ya ti nday ndam Zəde do ni,
anədəm nak Melefit.† »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti :
« Lekələm ndam Zəde do ni,
mərumvu akaba ndam ge Melefit ni.‡ »

¹¹ Ka məlaŋ nahaŋ day àbu məbəkiani nahkay hi :
« Lekələm ndam Zəde do ni dek zləbum Bay Melefit.
Ahàr àdəm jiba gərgərani ni dek tázləbay naŋ.§ »

¹² Izayi day àbəki a wakita gayanə ni bu nahkay hi :
« Maslaŋa nahaŋ amara, maslaŋa gani nani wur huđ ge Zese,
aməgur ndam ya ti nday ndam Zəde do ni,

* 15:3 Limis 69.10. † 15:9 Limis 18.50 ; 2 Semiyel 22.50. ‡ 15:10 Mimbiki 32.43. § 15:11 Limis 117.1.

mæk nday atə̀dəm wur ni amə̀gri sulum gayan ana tay.* »

¹³ Melefít mǎgray ti kǎmərúmvu dal-dal akaba kǎnjə̀hadúmka bu àna sulumani adaba kə̀bum kə̀fumki ahàr ; mǎsə̀ra ara agri ere ye ti àdəm ni ana leli. Nahkay akəsərúm amə̀gri sulum gayan ana kǎli, akəmərúmvu àna nan dal-dal. Zlam gani nani dek amagravu ti àna njə̀da ga *Məsuf Njə̀latani.

Tə̀wi ga Pol ya agri ana Melefít ni

¹⁴ Bə̀za ga mmawa, nu ti nəsə̀ra lekǎlǎm ti ndam sulumani dal-dal, kəsərúmka ma ge Melefít a lala, kəsərúma macahi zlam ana mis ndahan e kidíj gekǎli ba daya. ¹⁵ Ay a wakita goro ni bu ka mǎlan ndahan nə̀biki ma ana kǎli ga mǎlǎgiani ana kǎli ti, adaba nawaway ti kəsərúmki ka ma gani lala. Nə̀gray nahkay ti adaba Melefít àgrua sulum gayan a ¹⁶ ga mǎgri tə̀wi ana Yezu *Krist azuhva nday ya nday ndam *Zude do ni. Nə̀dəm nə̀gri tə̀wi ana Melefít cilíj, nə̀hi *Ma Mə̀weni Sulumani gayan ana mis, ti ndam ya ti nday ndam Zude do tǎfə̀ki ahàr ka Yezu ni tígi akada ga sədaga ya tə̀vi ana Melefít, àbǎlafə̀j ni. Nday gani nani ti tigia njə̀latana àna njə̀da ga Məsuf Njə̀latana. ¹⁷ Tə̀wi gani nani ti nə̀gri ana Melefít àna njə̀da ga Yezu Krist, nahkay nazlə̀bavu àna nan kə̀ meleher ge Melefít. ¹⁸ Pakama goro ya nawaway nə̀dəm ni ti àbi, nə̀dəm ti pakama ge tə̀wi goro ya nə̀gray àna njə̀da ge Krist, ti ndam ya ti nday ndam Zude do ni tǎgəsiki ma ni cilíj. Tə̀wi gani nani àgravu ti àna pakama ya nə̀hi ana mis ni, àna zlam ya nə̀gray ni, ¹⁹ akaba àna zlam njə̀da-njə̀dani gə̀rgəri ya àgri ejep ana mis ni. A tə̀wi gani nani bu dek ti *Məsuf Njə̀latani àdə̀fiki njə̀da gayan ana mis. Nahkay nə̀hia Ma Mə̀weni Sulumani àki ke Krist ana mis ga kə̀sa dek ; nə̀njə̀ki a Zeruzalem, nòru àna nan bə̀dak ka had Iliri. ²⁰ Nə̀hi ana ahàr si nakoru nə̀hi Ma Mə̀weni Sulumani ana mis ka mǎlan ya tíci ma ge Krist day-day ndo ni kwa. Nə̀gray nahkay ti, nə̀wayay magray tə̀wi ka mǎlan ya ti mis ndahan tǎnjə̀kia ni do. ²¹ Nə̀dəm si ngray tə̀wi akada ya àbu mǎbəkiani a Wakita ge Melefít bu ni :

« Ndam ya tə̀hiki ma ana tay day-day ndo ni etipi nan ;
ndam ya tíci ma gayan day-day ndo ni atəsər nan.† »

Pol awayay akoru a Rom

²² Sak ehimeya nə̀waya marona afa gekǎli a, ay nə̀ngət ahar ga moroni ndo ni ti azuhva tə̀wi nani. ²³ Vi ehimeya nə̀waya mǎmənjiyu kǎli a, ay tə̀wi àcafə̀ja nu a. Ay nihi ti tə̀wi goro àbi ka had nday ndani va bi. ²⁴ Nahkay nawaway nakoru ka had Espen ti nə̀dəm nakoru nə̀huriyu gwar afa gekǎli day. Tamal nínjə̀a ti ananjə̀had afa gekǎli gosku bal, anəmərúv akaba kǎli. Kǎlə̀j gani akə̀jə̀numki nu ga moroni e mirkwi goro ni. ²⁵ Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem ga mǎjə̀naki ndam *njə̀latani ge Melefít ya tə̀bu eslini ni. ²⁶ Adaba ndam geli ya ka had Mesedə̀wen akaba ya ka had Eseyi ni tə̀waya majama zlam ga mǎjə̀naki ndam talaga e kidíj ga ndam njə̀latani ge Melefít ya tə̀bu a Zeruzalem ni ba. ²⁷ Nday ndayani àna ahàr gatay tǎjalay mæk tǎgray nahkay. Nday ya ti nday ndam *Zude do ni ti tajami zlam ana ndam Zeruzalem ti kigeni, adaba ndam Zeruzalem ni tǎjə̀nakia tay ga mǎngət zlam sulumani ge Melefít a ; nihi ti ahàr àdəm nday day tǎjə̀naki ndam Zeruzalem ni, tə̀vi zlam ya àhə̀cikivu ana tay ni. ²⁸ Ka ya ti eninjə̀a àna zlam na dek, anə̀via ana tay a ni ti, anoru ka had Espen ; ka ya ti nakoru nahə̀ma anə̀huriyu afa gekǎli. ²⁹ Nəsə̀ra, eninjə̀a afa gekǎli a ti *Krist amə̀gri sulum gayan dek ana leli.

* 15:12 Izayi 11.10. † 15:21 Izayi 52.15.

³⁰ Bəza ga mmawa, leli dek ndam ga Bay geli Yezu Krist ; avi njəda ana leli ga mawayavani ti Məsuf gayan. Nahkay nihindi kəli, nawayay ti kəzum njəda gekəli dek ga mahəngalumu Melefit. ³¹ Həngalum Melefit ti ndam ga had *Zəde ya təfəki ahər ka Yezu do ni təgru daliya ba, ti ndam ge Melefit ya a Zerəzalem ni təgəskabá zlam ya anəzikaboru ana tay na lala. ³² Nahkay ti tamal Melefit əvua divi gana ti eninjyiu afa gekəli əna məmərani, anəpəs akaba kəli gəzit. ³³ Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis ; nawayay ti mələbu akaba kəli, məvi manjəhad sulumani gani nani ana kəli dek. Aya nahkay !

16

Pol agri sa ana mis

¹ Nawayay ti kəgəsumkabá wur ga mən geli walani Fəbe a lala. Nan ti nan əbu əjənaki ndam ga Yezu ya *təcakalavu e Senkrey ni. ² Nan mis ga Bay geli Yezu, nahkay ti nawayay kəgəsumkabá nan a akadā ga ndam ge Melefit ya təgəskabu ndam gatay ni. Tamal zlam əhəci nan nahəma, nawayay ti kəjənumki nan, adaba ahaslani ti əjənakia mis a kay, nu day əjənakia nu a.

³ Grumi sa goro ana Prisil nday ata Ekiles. Nday ti leli məbu magrakabu təwi ga Yezu *Krist ka ahar bəlan akaba tay. ⁴ Ka ya ti akal mis takad nu ni ti nday gani təhəngə nu a ; ku tamal təbazi tay azuhva nu day akal təgəskabá. Nəgria səsi ana tay a. Əgri səsi ana tay ti nu cilin do : ndam ga Yezu ya ti nday ndam *Zəde do, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek day təgria səsi ana tay a. ⁵ Grumi sa goro ana ndam ga Yezu ya təbu təcakalavu a ahay gatay bu ni daya. Grumi sa goro ana Epenet : nan ti nawayay nan dal-dal ; maslaṇə ya ti əfəki ahər enji ke Krist ka had Azi ni ti nan. ⁶ Grumi sa goro ana Mari ; nan day əgra təwi a dal-dal azuhva kəli a. ⁷ Grumi sa goro ana Andronikos nday ata Zəniyas. Nday ti ndam ge dini goro, məzumkabá danṇay akaba tay a. E kidin ga ndam *asak ga Yezu ni bu ni ti mis təbu tazləbay tay ; nday ti təfəki ahər ke Krist enji goro.

⁸ Grumi sa goro ana Ampliyatus, nan ti nawayay nan dal-dal, nan day mis ga Bay geli. ⁹ Grumi sa goro ana Yərbəṇ ; nan ti məbu magrakabu təwi ge Krist ka ahar bəlan. Grumi sa goro ana Itesis ; nan day nawayay nan dal-dal. ¹⁰ Grumi sa goro ana Epeles ; nan ti əcaka daliya kay, ay ti əmbrəṇ məfəki ahər ke Krist ndo. Grumi sa goro ana ndam ga huđ ahay ge Eretebul daya. ¹¹ Grumi sa goro ana Erodion ; nan ti mis ge dini goro. Grumi sa goro ana ndam ga Bay geli ya təbu a huđ ahay ge Nersis bu ni. ¹² Grumi sa goro ana ata Trifin nday ata Trifəs. Wál nday nani cəni ti təza njəda gatay a, təgria təwi ana Bay geli a dal-dal. Grumi sa goro ana Persis ; wal nani ti mis tawayay nan dal-dal, adaba nan day əza njəda gayan a, əgria təwi ana Bay geli a dal-dal. ¹³ Grumi sa goro ana Rufus ; nan ti əgria təwi sulumana ana Bay geli a ətama ge mis ndahan a. Grumi sa goro ana mənani ; nan ti əgia mmawa. ¹⁴ Grumi sa goro ana ata Esenkrit, Filigon, Hermes, Patrobas, Hermas akaba bəza ga mən geli ya təbu akaba tay ni. ¹⁵ Grumi sa goro ana ata Filolog nday ata Zəli, ana ata Neri nday ata wur ga mənani walani ni, ana Olimpəs akaba ndam ge Melefit ya təbu akaba tay ni dek.

¹⁶ Grumvu sa e kidin gekəli bu lala, akadā ga ndam *njəlatani ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Krist ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek təgria sa ana kəli a.

Pol avi sawari ana mis ka mandav ga wakita gayan ni

¹⁷ Bəza ga mmawa, nahəngalay kəli, nawayay ti kəbumvu slimi ana ndam ya ti təwayay məgəskabu ma ya məcahi ana kəli do ni. Nday ti tagray ti mis tēdevu, ma gatay ərakaboru ba. Nday gani tagray ti mis tıjikia ke divi a daya. Nahəngalay kəli, kam-kam kəfəbum divi gatay ba. ¹⁸ Adaba nday gani nani ti, təgri təwi ti ana *Krist Bay geli ni do ; təgri təwi ti ana huđ gatay gatayani ciliŋ. Təzlapay ma sulumani sulumani ge mesipet mis əna naŋ ; nahkay ti tagosay ndam ya ti təsərkaba zlam magədavana do ni ti tıjikia ke divi a. ¹⁹ Lekulum ti mis dek təsəra kəbum kəgəsumiki ma ana Bay geli ; nahkay nəbu nəmərnu azuhva kəli, ay nawayay ti kəsərum magray təwi sulumani lala, ti kəbedumkabu zlam magədavani akaba sulumani ba. ²⁰ Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis ; nahkay amazəgad *Seteni ti kəcəlumki dap dap əna asak. Ere gani nani ti Melefit ara agray ke weweceni.

Bay geli Yezu mǎgri sulum gayan əna kəli ti.

²¹ Timote naŋ ya ti magrakabu təwi ni əgria sa ana kəli a. Ndam ge dini goro ata Lisiyus, Zason akaba Sosipatros təgria sa ana kəli a daya. ²² Nu Tertiyus, nu ya nəbəkı ma ga Pol ni, nəgria sa ana kəli a, adaba leli dek, leli ndam ga Bay geli Yezu. ²³ Gayus əgria sa ana kəli a. Nu Pol nanjəhad ti afa gani. Ndam ga Yezu ya ti ahalay ni dek day təcakalavu ti afa gani. Erest bay manjəhad singu ga kəsa ni əgria sa ana kəli a. Wur ga mənə geli Kartus day əgria sa ana kəli a. [²⁴ Bay geli Yezu Krist mǎgri sulum gayan əna kəli dek ti. Aya nahkay.]

Məzləbum Melefit keti !

²⁵ Məzləbum Melefit, mədəmum naŋ gədəkani ! Naŋ ti njəda-njədani, nahkay avi njəda ana kəli ga məfəki ahər ka Yezu *Krist, akada ya nədəm ka ya ti nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit əngəh ; kwa ka mənəkı ga məlan mis tici ndo. ²⁶ Ay nihi ti Melefit əngəzlaya ma gani nana əna pakama ga ndam mahəngaray *pakama gayan ya təbəkı a wakita bu na. Melefit ti naŋ əbu ga kaŋgay-kaŋgayani, ədəm zlam gani mǎgravu nahkay ti naŋ. Awayay ti mis ga jiba gərgərani ya ka had ni dek tici ma gani, ti təfəki ahər ka Yezu, təgəsiki ma.

²⁷ Melefit ti naŋ bəlan, majalay ahər gayan dek sulumani. Naŋ gədəkani ga kaŋgay-kaŋgayani. Məzləbum naŋ azuhva ere ye ti əgri ana leli əna Yezu Krist ni. Aya nahkay.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koren enjenjeni ni

Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koren enjenjeni ni

Maslanja ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbèki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 16.21). Àbèki ti ka sarta ya ti nanj e Efez, awayay akoru a Koren gwar e Mesedawen ni (16.5-9 ; Tǎwi 20.1-3).

Maslanja ya àhi ma ge Melefit ana ndam Koren enji ni ti Pol (Tǎwi 18.1-17) : àsàra ndam Koren a lala. Koren ti kǎsa gǎdàkani ka had Eseyi (Gres) ; gosku gǎdàkani àbu eslini, ndam ga cakala gǎrgəri kay tǎbu takoru a gosku ni vu eslini ; ndam ga kasa nani ti tagray mesawehvu dal-dal daya. Wakita hini ti wakita ya Pol àbikioru ana ndam Koren ya mǎdi ahàr a Wakita ge Melefit bu enjenjeni ni, ay ka sarta ya ti àbèki wakita hini ni ti àbikioya wakita nahaj ana tay a àndava ; a wakita nani bu ni ti àhi ana tay tǎnjǎhadkabu akaba ndam magray mesawehvu ka ahar bǎlan ba (5.9). Ndam ga Yezu a Koren day tǎbikioya wakita ana Pol ge mihindifiŋa ma ; a wakita hini bu ni ti Pol àhǎngrifǎn ana tay kǎ pakama gatay ni bǎlan àna bǎlan (7.1 ; 8.1 ; 12.1 ; 16.1).

Ndam ga Yezu ya a Koren ni ti tǎsàra zlam a ; tǎbu àna njǎda gǎrgəri kay ga Mǎsuf ge Melefit ya àvi ana tay ni (1.4-7). Ku tamal nahkay nǎngu ni majalay ahàr gatay ni ti majalay ahàr ga ndam ga duniya : tǎjalay ahàr akada ga ndam ga Yezu ni di faŋ ndo (3.1-3). Nahkay a wakita hini bu ni ti Pol àlǎgi ana tay : àhi ana tay si tǎcivu, tǎmbrǎn majalay ahàr ga duniya ni kwa (3-4), tǎnjǎhadkabu akaba ndam mesawehvu ka ahar bǎlan ba (5), tǎbhadki mirdim ke mis ndahanj e kidif gatay bu ba (6). Zlam nday nani ðek ti tǎwi ga ndam ya tǎsǎr Yezu lala do ni.

Pol àhǎngrifǎn kǎ pakama ga ndam Koren ya tihindifiŋa ni daya : àcahia zlam ana tay àki ka maday wal a (7), àcahia zlam ana tay àki ka aslu ga pǎra (8-10 : ndam Koren tǎdǎm tamal mis àsàra Yezu a ti esliki ka magray ere ye ti awayay ni ðek, ay Pol àdǎm si mǎjǎnaki mis ndahanj day kwa). Àdǎfikia divi sulumani ga mazlǎbay Melefit ana tay a (11), àhi ana tay si tǎgray tǎwi àna njǎda ya Mǎsuf Njǎlatani àvi ana tay ni akada ge Melefit ya awayay ni kwa (12-14) ; ahar gǎdàkani si tǎwayavu kwa (13). Ndam Koren ndahanj tǎdǎm mis atanǎgaba e kisim ba do (15.12) ; nahkay Pol àcahia zlam ana tay àki ka pakama nana daya (15). Kǎlǎn gani Pol àhi ana tay ahǎmamam tǎjam sinǎu ni (16).

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Koren ni ajǎnaki ndam ga Yezu ðek ga mǎmbrǎn majalay ahàr ga duniya, ti tǎnjǎhad akada ge Melefit ya awayay ni.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit àzala nu a ti nǎgi zal asak ga Yezu *Krist. Àzalay nu nahǎma ka mawayay gayan palam. Nǎbiki wakita hini ana kǎli ti nu gani. Mǎbiki ana kǎli ti leli ata wur ga mǎn geli Sostej. ² Mǎbikioru ana kǎli, lekulǎm ndam ge Melefit ya *kacakalumvu a Koren ni. Kǎgǎma ndam gayan njǎlatana azuhva tǎwi ga Yezu Krist ya àgray na. Melefit àwayay ti kǎgǎm njǎlata, àzalay kǎli ti nahkay ; àzala ndam ndahanj ya tahǎngalay Bay geli Yezu Krist na ðek, nday ya a kǎsa gǎrgərani bu ni daya. Yezu Krist ti nanj Bay gatay ðek, Bay geli ðek

daya. ³ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kuli, tǎgray ti kǎnjǎhadumkabu ǎna sulumani ti.

Zlam sulumani ya ti Yezu ǎvi ana ndam gayan a Korej ni

⁴ Nǎgri sǎsi ana Bay Melefit goro a sarta bu dek azuhva kuli, adaba ǎgria zlam sulumana ana kuli a, kiguma ndam ga Yezu *Krist a. ⁵ Ededifŋ lekulǎm kiguma akaba Yezu Krist a akada mis bǎlan, nahkay ti Melefit ǎgria sulum gayan ana kuli a kay. Iy nihi ti kǎsǎruma jiri a, kǎsǎruma mǎdǎm ma ge jiri a. ⁶ Nǎdǎm nahkay nahǎma, adaba ka ya ti mǎhi ma ge Krist ana kuli ni ti kǎgǎsumkabǎ ma gana lala a mǎbǎruv gekuli ba. ⁷ Azuhva nani lekulǎm kǎŋgǎtuma zlam sulumani ya ti Melefit agra ana ndam gayan na dek. Nahkay ka ya ti kǎbum kǎjǎgum sarta ga maŋga ga Bay geli Yezu Krist a ni ti ere ya ǎhǎcikivu ana kuli ni ti ǎbi. ⁸ Nanǎ gani amǎvi nǎǎda ana kuli duk abivoru ana mandav ga duniya. Agray nahkay ti adaba awayay ti seriya ǎgǎs kuli ka fat ya ti nanǎ amanǎga ni ba. ⁹ Melefit ǎna ahǎr gayan ǎzalay kuli ti, ti kigum akaba wur gayan Yezu Krist akada mis bǎlan. Yezu Krist ti nanǎ Bay geli. Melefit ti ere ye ti ǎdǎm agray ni ti agray ededifŋ, ǎdǎkia asak a do ferera.

Kicirumvu e kidifŋ gekuli bu ba

¹⁰ Baza ga mmawa goro ni, nahǎŋgalay kuli ǎna slimi ga Bay geli Yezu *Krist : kicirumvu e kidifŋ gekuli bu ba. Nawayay nahǎma, ma gekuli mǎarakaboru ka ahar bǎlan. Cǎmvu ma, majalay ahǎr gekuli dek miǎgi bǎlan. ¹¹ Baza ga mmawa goro ni, nǎdǎm nahkay ti adaba ndam ga ahay ga Kuluwe tǎra tǎhu ahkado lekulǎm kǎbum kǎlǎgumvu e kidifŋ gekuli bu. ¹² Ere ye ti nawayay nǎhiki ma ana kuli ni ti nihi : maslanǎ nahǎŋ adǎm nanǎ ga Pol ; maslanǎ nahǎŋ adǎm nanǎ ga Apolos, maslanǎ nahǎŋ keti adǎm nanǎ ga Sifas* ; maslanǎ nahǎŋ ti ni adǎm nanǎ ge Krist ni. ¹³ Lekulǎm kǎdǎmum nahkay ti Krist gani nanǎ medeveni aw ? Bay ya *tǎdarfǎŋ kǎ tǎndal, ǎmǎt azuhva kuli ni ti Pol aw ? Tǎk *tǎbaray kuli ti ǎna slimi ga Pol aw ?

¹⁴ Nǎgri sǎsi ana Melefit adaba maslanǎ ya ti nǎbaray nanǎ e kidifŋ gekuli bu ni ti ǎbi, si Krispus nday ata Gayus. ¹⁵ Nahkay ti maslanǎ ya ti esliki mǎdǎmani nu nǎbaray kuli ǎna slimi goro ti ǎbi. ¹⁶ Ededifŋ ǎgǎjazlkua ahǎr a, nǎbara I Stefanas akaba ndam ga huǎ ahay gayan a daya. Ay tamal nǎsǎrkia lala ti nǎbarakivu maslanǎ nahǎŋ keti ndo. ¹⁷ Krist ǎslǎr nu ti ga moru mǎbaray mis do. ǎslǎr nu ti ga moru mǎhi *Ma Mǎweni Sulumani ana mis sawan. ǎslǎr nu ti ga mǎhi ma ni ana mis ǎna mǎsǎr zlam ge mis ni do. Nagray nahkay ti, ti mǎmǎt gayan ya ti ǎmǎtfǎŋ kǎ tǎndal ni ti ǎgi zlam masakani ba.

Yezu adafaki mǎsǎr zlam ge Melefit

¹⁸ Ga Yezu ya *tǎdarfǎŋ nanǎ kǎ tǎndal ǎmǎt ni ti, tamal tǎhi ma gani ana mis ya tǎbu tijji ni ti tazay ma gani ka zlam masakani. Ay leli ya ti Melefit nanǎ ǎbu ahǎŋgay leli ni ti, mǎsǎra tǎdǎm ma gani nani ti ǎna nǎǎda ge Melefit. ¹⁹ Mǎsǎra ma gani nani nahkay ti adaba Melefit ǎdǎm a Wakita gayan bu ahkado : « Enijŋki mǎsǎr zlam ga ndam ya tǎsǎra zlam a ni ka tay.

Anagray ti mǎsǎr zlam gatay ni miǎgi zlam masakani.† »

²⁰ Nihi Melefit ǎdǎma ma na nahkay ti, ndam mǎsǎr zlam a duniya bu ni, ndam *mǎsǎr Wakita ge Melefit ni akaba ndam ya tǎsǎra zlapay a ka sarta hina ni ti mǎsǎr zlam gatay ni ǎnjǎa eley ? Melefit adafaki mǎsǎr zlam ge mis ga duniya ni, nani zlam masakani do waw ?

* 1:12 Sifas ti slimi ge Piyer. † 1:19 Izayi 29.14.

²¹ Nahkay ndam ga *duniya àna mäsär zlam gatay ni tipia ere ye ti Melefít àgray àna mäsär zlam gayan na, ay ti nday gani täsär nan ndo. Azuhva nani nan àbu agray tawi ti àna ma geli ya mähì ana mis ni. Mis ni ti ni tädäm ma nani ti ma ga muru. Ay ti Melefít awayay mahəngay ndam ya təfəki ahàr ka nan ni ti àna ma gani nani. ²² Ndam *Züde tawayay təgriaya zlam ge ejej ana tay a day kwa ti təgəskabu ma geli ni ti ma ge jiri. Ndam *Gres ti ni tawayay təhi ma ana tay àna mäsär zlam akada gatay ni. ²³ Leli zla nahəma, mädäm *Krist ti tädarfəna nan kà təndal a. Ma geli nani ya mähì ana mis ni ti azumi bəruv ana ndam Züde : təhi ana leli « Kindivəm Melefít. » Mis ndahan ya ti nday ndam Züde do ni ti ni tädäm ma gani nani ma ga muru. ²⁴ Ay ti nday ya ti Melefít àzala tay a ni, ku ndam Züde, ku ndam Gres nanju ni, täsəra Krist ti adəfiki njəda ge Melefít ana leli, adəfiki mäsär zlam ge Melefít ana leli daya. ²⁵ Mis ndahan tädäm ere ye ti Melefít àgray ni ti zlam ga muru ; ay tawi ge Melefít ya mis tädäm zlam ga muru nahəma, àtama mäsär zlam ge mis a. Tädäm ere ye ti Melefít àgray ni ti zlam ga ndam gedebi ; ay tawi ge Melefít ya mis tädäm zlam ga ndam gedebi ni ti àtama njəda ge mis a.

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, lekələm ya Melefít àzalay kəli ni, mənjumki : lekələm ndamam ? Kè eri ge mis ga duniya nahəma, ndam mäsär zlam təbi e kidin gekəli bu kay bi ; ndam ya njəda əfənj kà tay ni akaba ya ti mis təhəngrioru ahàr ana tay a had ni təbi e kidin gekəli bu kay bi daya. ²⁷ Ay ti Melefít adaba mis ya ndam ga duniya tädäm nday ndam masakani na ga məbiki mimili ka ndam ya tädäm täsəra zlam a ni. Nahkay day Melefít adaba mis ya ndam ga duniya tädäm njəda əfənj kà tay bi na ga məbiki mimili ka ndam ya njəda əfənj kà tay ni. ²⁸ Adaba mis masakana ya mis tàmənjalənj ana tay do na, mädəmani nday ya ti tädäm tšli arəna ndo na, ge mijin ndam ya tädäm nday gəđəkani na. ²⁹ Melefít adaba nday nana nahkay, awayay ti ku maslanja bəlanj eji zlabay kə meleher gayan ba. ³⁰ Lekələm kigəm bəlanjani akaba Yezu Krist ti Melefít àgray. Nahkay ti Bay ya ti acahi mäsär zlam ge Melefít ana leli ni ti Yezu Krist ; nan əmbay leli ti mīgi ndam jireni kə eri ge Melefít, ti mīgi ndam gayan daya. ³¹ Melefít àgray nahkay ti, awayay ti pakama ya a Wakita gayan bu ni məgravu. Pakama gani nahkay hi : « Tamal maslanja awayay eji zlabay nahəma, miji zlabay ti àna tawi ga Bay geli ya àgray ni.† »

2

Pol ahi ana mis Yezu àmətfənj kà təndal

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti nòru afa gekəli enjenjeni, nəhi ma *manğahani ge Melefít ana kəli ni ti, nəhi ana kəli àna ma zləzladani ndo ahkay do ni àna mäsär zlam ga ndam ga *duniya ni ndo. ² Ka sarta gani nani nahəma, nəza njəda, nədəm ma ya ti anəzlapiki ana kəli ni ti ma àki ka Yezu *Krist cilin, nəzlapay ma nahan do. Ma àki ka Yezu ya nədəm anəzlapaki ni ti gayan ya ti *tädarfənj kà təndal, àmət ni. ³ Ka goro ya nu eslini akaba kəli ni ti njəda goro àbi, anğwaz awər nu, nəgəgər. ⁴ Ka ya ti nəhi ma ana kəli akaba nəcəhi zlam ana kəli ni ti, nəhi ma ana kəli àna mäsär zlam ga ndam ga duniya ndo ; nəhi ana kəli àna ma ga magosay mis ndo daya. Ay ti ma goro ya nəhi ana kəli ni ti ma ge jiri, adəfiki ana kəli ni ti *Məsuf ge Melefít. Məsuf gani nani ti nan əbu àna njəda dal-dal. ⁵ Lekələm kəfumki ahàr ka Yezu ti adaba

† 1:31 Zerehi 9.23.

kipama ere ye ti Melefít àgray àna njéda gayañ na àna eri gekali a. Ere gani nani ti mäsär zlam ge mis ya täsär ni àgray do.

Melefít avi mäsär zlam gayañ ana mis

⁶ Ka ya ti leli mëhi ma ana ndam ya tändähva a ma ge Melefít ba ni ti, macahi ana tay ti mäsär zlam, ay ti mäsär zlam gani nani ti ga ndam ga *duniya ahkay do ni ga babay ga duniya hini do, adaba ndam ga duniya ni etijiji. ⁷ Mäsär zlam ya ti leli macalfəñ ni ti, nani mäsär zlam ge Melefít. Zlam nani ti manğahani : Melefít anğahfəña kè mis a kwa ahaslana. Ka sarta ya Melefít àgraya duniya fanj ndo nahəma, àjuhivu ana leli ga mahəngay leli àna nanj, ti mëhuriyu a məlanj masladani gayañ ni vu. ⁸ Babay ga duniya ni täsär mäsär zlam gani hini ndo. Tamal täsəra ti, akal *tədarfəñ Bay geli kà təndal ndo. Ay Bay ya ti tədarfəñ nanj kà təndal ni ti nanj gəđakani, mis dek atazləbay nanj. ⁹ Ay ti ere ye ti Melefít àgray ni ti àgray akada ya àbu məbəkiani a Wakita gayañ bu ni :

« Melefít àjuhi zlam ana ndam ya təgəskabá ma gayañ a, tawayay nanj ni : ere ye ti àjuhi ana tay ni ti eri èpi ndo, slimi èci ndo ;

ere gani nani àniviyu ana mis a məbəruf bu bi daya.* »

¹⁰ Ay Melefít adafaki zlam gani nani ti àna njéda ga Məsuf gayañ ; adəfiki ti ana leli. Məsuf gayañ ni ti àsəra ba huđ ga zlam a dek, ku ere ye ti àniviyu ana Melefít a məbəruf bu ni day àsəra. ¹¹ E kidinj geli leli mis bu ni ti way àsəra ere ya àniviyu a məbəruf bu ana maslanja nahanj a ni way ? Si tigi nanj nanjani àna ahər gayañ kwa do ni, maslanja nahanj àbi asər bi. Melefít day nahkay : ere ye ti àniviyu a məbəruf bu ni maslanja àbi asər bi, si tigi Məsuf gayañ gayañani kwa. ¹² Leli zla nahəma, Məsuf ya ti àniviyu ana leli ni ti nani məsuf ga ndam ga duniya do. Ay leli ti Məsuf ya àniviyu ana leli ni ti Melefít àvi ana leli. Àvi ana leli ti, awayay ti məsər sulum gayañ ya àgri ana leli ni àna nanj. ¹³ Ka ya ti leli məbu mëhi ma gani ana mis nahəma, məđəm àna mäsär zlam ga ndam ga duniya do, məđəm ti àna njéda ga *Məsuf ge Melefít ya avi ana leli ni. Nahkay ere ye ti leli macahi ana mis ni ti Məsuf ge Melefít adəfiki ana leli, leli day macahi ana ndam ya ti Məsuf ge Melefít àniviyu ana tay a məbəruf bu ni bilejeni.

¹⁴ Nahkay maslanja ya ti Məsuf ge Melefít ni àniviyu a məbəruf bu bi ni ti àgəskabu pakama ga Məsuf ge Melefít ni do, amənjalanj akada zlam masakani e eri gayañ bu. Àsər do simiteni, adaba ere gani àsərvu nahkay koksah, maslanja gani àsər ti si Məsuf ge Melefít àjənakia nanj a kwa. ¹⁵ Maslanja ya Məsuf ge Melefít àniviyu a məbəruf bu ni ti àsərkaba zlam a dek, ay nanj ti nday ya ti Məsuf ge Melefít àniviyu ana tay bi ni ti täsər majalay ahər gayañ do. ¹⁶ Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu :

« Majalay ahər ga Bay Melefít ti way àsəra way ?

Way esliki məđəfiki ma way ?† »

Ay leli ya Məsuf ge Melefít àniviyu ana leli ni ti məđəgəzl ahər akada ge *Krist ya adəgəzl ni.

3

Ndam məgri tawi ana Melefít

* 2:9 Izayi 64.3 ; 52.15. † 2:16 Izayi 40.13.

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka sarta ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nislīki məhi ma ana kəli akada ya təhi ma ana ndam ya *Məsuf ge Melefit əniviyu ana tay ni ndo. Nəhi ma ana kəli ti akada ya təhi ana ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ga duniya ni, adaba lekələm akada bəza, kəfumki ahər ke *Krist lala fañ ndo. ² Ere ye ti nəcahi ana kəli ni ti kala nəvi duwa ana kəli, do ni ti nəvi dəf ana kəli ndo. Nəgray nahkay ti adaba ka sarta gani nani kisləmki məzumumani ndo. Nihī day kekileña tamal nəhia ma ana kəli a akada ya təhi ana ndam ya təfəkia ahər ke Krist a lala ni ti kisləmki do. ³ Adaba nihī kekileña day lekələm kəbum kajalumki ahər ka zlam ga duniya. Lekələm kəbum kəgrum solu, kəbum kələgumvu. Kəbum kəgrum nahkay ti kekileña lekələm akada ga ndam ga *duniya ni do aw ? Iy ededīñ lekələm ti kəbum akada gatay ni. ⁴ Maslaña nahəñ e kidīñ gekəli bu adəm « Nu ga Pol, » maslaña nahəñ ti ni « Nu ga Apolos. » Lekələm kəbum kəgrum nahkay ti, lekələm akada ga ndam ga duniya ni ededīñ do aw ?

⁵ Apolos ti nañ way ? Nu Pol day nu way ? Leli cəeni ti leli ndam məgri təwi ana Melefit cilīñ. Azuhva təwi geli ni ti kəfumki ahər ka Yezu. Ku way way do geli əgray təwi ya ti Bay geli Yezu əhi məgray ni. ⁶ Magray təwi geli ti akada ge mis ya tagray təwi e dini bu ni : nu nəjav zlam, Apolos ti ni əcahi yam. Ay ti ədək zlam gani nani ti Melefit. ⁷ Nahkay maslaña ya ti əjav nday ata maslaña ya ti əcahi yam ni tislī araña do. Si Melefit nañ bəlañ nañ ya ti ədək zlam tata ni kwa. ⁸ Maslaña ya ti əjav zlam nday ata maslaña ya əcahi yam ni nday bəlañani. Ku way way gatay do Melefit aməvi endif gayəñ akada ge təwi gayəñ ya əgray ni. ⁹ Leli ti magray təwi ge Melefit ka ahər bəlañ, lekələm ti ni kīguma akada lekələm vədañ ge Melefit ya təwəs na.

Lekələm kīguma akada lekələm ahay ge Melefit ya tələm ni daya. ¹⁰ Melefit əvu divi ka mawayay gayəñ ga mənəki ke təwi afa gekəli ti, nu akada maslaña ya ti əsəra mələmaya ahay a, əsəra məfəkad asak gana lala ni. Nu nəfəkada asak ga ahay a lala, mək maslaña nahəñ əra ələmkīyu. Ahər ədəm ndam ya tara tələmkīyu ni ti way way do gatay məbay slimī, mələm ahay ni lala. ¹¹ Asak ga ahay ni ti məfəkadani əndava, nani Yezu Krist ; maslaña əslīki məfəkad nahəñ va do. ¹² Mis ndahañ tələmkīyu gru ka asak ga ahay gani nani, mis ndahañ ara, mis ndahañ ti ni akur sulumani. Mis ndahañ keti nahəma, tələmkīyu biyem, mis ndahañ kəzir, mis ndahañ ti ni fifiñ. ¹³ Ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kə mis a nahəma, way way do mis dək etipi təwi gayəñ ya əgray ni. Adaba ka fat nani ti aku amagəs təwi ga way ga way do dək : ndahañ aməzum, ndahañ ti ni aməzum do. Nahkay ti way way do mis dək etipi təwi gayəñ ya əgray ni əbəlay tək əbəlay do aw. ¹⁴ Maslaña ya ti aku aməzum təwi gayəñ do ni ti Melefit aməvi endif gayəñ. ¹⁵ Ay maslaña ya ti aku əzuma təwi gayəñ a ni ti Melefit amahəngay nañ cilīñ, aməvi araña do. Maslaña nani ti akada ge mis ya ti ətamaba a aku ba pircək-pircək ni.

¹⁶ Nğay lekələm ti kīguma ahay ge Melefit a, Məsuf gayəñ nañ əniviyu ana kəli a məbərūv bu ni ti kəsərūm do waw ? ¹⁷ Tamal ti maslaña agudarkaba ahay ge Melefit a nahəma, Melefit day amagudar nañ, adaba ahay ge Melefit ti nələta. Ahay gayəñ gani nani ti lekələm.

¹⁸ Nahkay ti maslaña əgosay ahər gayəñ ba. Tamal maslaña e kidīñ gekəli bu əhi ana ahər nañ əsəra zlam akada ga ndam ga duniya na ti, məmbrəñ məsər zlam gayəñ nani, mənəhad akada ga maslaña ya ti əsər araña do ni. Tamal əgra nahkay ti aməngət məsər zlam sulumani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba məsər zlam ga ndam ga duniya ya təsər ni ti əgia zlam masakana kə

eri ge Melefít a. Àbu mǎbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Mis ya tagray wir-wir ni ti Melefít agəski tay akada ga kǎmbazl ya agəs zlam ni.* »
²⁰ Àbu mǎbəkiani keti : « Melefít àsəra mǎsər zlam ga ndam mǎsər zlam ni ti zlam masakani.† »
²¹ Nahkay ti maslanja ɛji zlabay ʔna maslanja nahaj, ʔdǎm nadǎbay nan ba. Sərumki zlam ni dek ti gekuli sawanj. ²² Nu Pol, Apolos akaba Piyer ti leli gekuli. Duniya, sifa, kisim, zlam ya agravu nihi ni akaba zlam ya amagravu ni dek day gekuli. ²³ Lekulum nahəma ge Krist, Krist ti ni ge Melefít.

4

Kijum zlabay ba

¹ Nawayay ti mis tǎsər, leli ndam *asak ge *Krist ti leli ndam mǎgri tawi. Melefít ʔfiva zlam ana leli a ahar va : ahaslani zlam nani manǎhani, ay nihi ti awayay ti leli mǎdǎfiki ana mis. ² Kǎsəruma, maslanja ya ti tǎfiva zlam a ahar va ti mǎgray tawi ʔna nan nahəma, si ahār ʔdǎm maslanja gani nani mis jireni kwa. ³ Ka majalay ahār goro nahəma, ma ya ti lekulum kazlapumku ni ʔhəlu ahār kay do. Ku mis ndahan tagrafua seriya nǎngu ni, ʔhəlu ahār kay do. Ku nu nuani ʔna ahār goro day nǎgrafənja seriya ka ahār goro a do. ⁴ Nu nuani nǎsəra ʔna ahār goro a nǎgudar zlam ndo. Ay akaba nani dek nǎgay nu jireni ti nǎdǎm nahkay ndo daya. Bay ya ti agrafua seriya ni ti si Bay geli ʔna ahār gayanj gayanjani kwa. ⁵ Adaba nani zla nahəma, kǎgrumfənja seriya kǎ mis a ba. Besəma, jəgum vad ge Melefít ya ʔfakad ni. A vad gani nani ti Bay geli anja, nan ti amanǎgzlaya zlam ge mis ya a mǎlanj zin-zijeni bu na, zlam ge mis ya tǎjalay a ahār gatay bu ni day amanǎgzlaya. Ka sarta gani nani ti ku way way do Melefít amazlabay nan ʔki ke tawi ya ʔgray ni.

⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nǎdǎmki ma ka ahār goro akaba ka Apolos akada ma *gozogul ti ga mǎjənaki kuli. Nawayay ti kǎsərumaba zlam a huđ gani ba : ahār ʔdǎm kǎdǎbum divi sulumani ya ti ʔbu mǎbəkiani a Wakita ge Melefít bu ni akada geli ya madǎbay ni ; kǎgrumkivu zlam ndahan ya tǎbi mǎbəkiani bi ni ba. Nahkay zla nahəma, kijumki zlabay ke mis ndahan ba ; kǎmǎnjumlənj ana mis ndahan akada tǎsər aranj do ba daya. ⁷ Way ʔhuk ahkado nak kǎtam mis ndahan ni way ? Zlam ya ti ʔfuk ni ti, ʔvuk ti Melefít do waw ? Kǎsəra tamal ti Melefít ʔvuk nahəma, kiji zlabay ʔna nan akada nak nakani kǎngat ʔna njəda gayak ti kamam ?

⁸ Ay nihi zla ti lekulum kǎdǎmum ahkado kǎrəhuma, lekulum kǎbum ʔna elimeni, lekulum kǎzumuma bay a, leli ti bəbay do. Kǎzumuma bay na eđeđnja ti akal ʔbəlay. Nahkay akal leli day mǎzum bay ni akaba kuli ka ahar bəlanj. ⁹ Leli ti ndam asak ga Yezu Krist, ay ti nǎjalay a ahār goro bu nahəma akada Melefít ʔbǎhad leli kǎlənj ge mis ndahan ni dek. Leli ti migia akada ndam ya ti seriya ʔgəsa tay a mǎk takoru tabazl tay kǎ meleher ge mis ni. Migia akada leli zlam ga sewiya kǎ eri ge mis ga *duniya akaba kǎ eri ga *mǎslər ge Melefít a. ¹⁰ Leli mǎbu mǎhi ma ge Krist ana mis ti seteni ʔcaliva ana leli a ahār va zla do aw ? Lekuli ti ni kǎsəruma zlam a adaba lekuli ka ahar bəlanj akaba Krist aw ! Leli ti ndam gedebeni, lekuli ti ni njəda gekuli ʔbu zla do aw ? Leli ti tamǎnjələnj ana leli akada zlam masakani, ay lekuli zla nahəma tǎhəngrioru ahār ana had ana kuli. Nahkay zla do aw ? ¹¹ Nihi kekilenja ləwir ʔbu awər leli, yam ʔbu akad leli, azana ʔki ke leli ka vu bi, mis tǎbu tǎzləb leli, masawadaj satat, ahay geli ʔbi, ¹² mǎgra tawi a dal-dal day kwa ti mǎzumi

* 3:19 Mənjay Zawop 5.13. † 3:20 Limis 94.11.

zlam ana huɗ geli. Ka ya ti mis t̄əbu tindivi leli ni ti leli mahəŋgalay Melefit ti m̄əgri sulum gayan ana tay. Ka ya ti t̄əbu t̄əgri daliya ana leli ni ti leli mebesey. ¹³ Ka ya ti mis tagudari ma ana leli ni ti leli m̄əŋgwiviyu ana tay. Ke eri ge mis ga duniya nahəma, leli miḡia akada zlam ya taboru ke jigəri na. Nihi kekileŋa t̄əhi ana ahàr leli miḡia zlam masakana a duniya ba dek.

¹⁴ Nəbiki zlam nday hini ana k̄uli ti ga məbək̄i mimili ke k̄uli do. Ay nəbiki ana k̄uli ti, nawayay nəcahi zlam ana k̄uli, adaba kiḡuma bəza goro ya nawayay na palam. ¹⁵ Ku tamal mis ndahan ehiməya t̄əbu t̄əcahi zlam ana k̄uli àki ke Krist nəŋgu ni, bəŋ gek̄uli ti bəlan h̄aya. Bəŋ gek̄uli ti nu gani. Kiḡuma bəza goro a adaba àhi *Ma M̄əweni Sulumani ga Yezu Krist ana k̄uli enjenjeni mək k̄əfumki ahàr ka nan ti nu. ¹⁶ Nihi èḡia nu bəŋ gek̄uli a nahəma, grum zlam hwək-hweka akada goro ya nagray ni. ¹⁷ Nawayay ti k̄əgrum nahkay. Nahkay ti n̄əsləroya Timote a, àdoru afa gek̄uli. Nan ti èḡia wur goro a, nawayay nan, adəbay divi ga Bay geli ge jiri ge jireni. Eminjua nahəma, aməziaba azay slimi ana k̄uli àki ka manjəhad goro akaba Yezu Krist na. Amacahi zlam ana k̄uli akada goro ya nəbu nəcahi ana ndam ga Yezu ya *t̄əcakalavu ku eley eley do ni, ti manjəhad gatay m̄anja akada goro na.

¹⁸ Mis ndahan e kid̄iŋ gek̄uli bu t̄əbu tiji zlabay, adaba t̄əhi ana ahàr nu anaŋgoru afa gek̄uli va do. ¹⁹ Ay tigi ti Melefit àvua divi gana ti nəbu nakoru afa gek̄uli wudak. Eninjua nahəma, enipi zlam ga ndam zlabay nday nani ya tagray ni. Nahkay anəsər nday t̄ədəm ma masakani cilin t̄ək day ti t̄əgray t̄əwi àna n̄jəda ge Melefit aw ? ²⁰ N̄ədəm nahəma *Məḡur ge Melefit ti mam ? Ndam ya ti t̄əbu a Məḡur ge Melefit ni bu ni ti t̄əzlapay ma masakani do : tagray t̄əwi àna n̄jəda ge Melefit. ²¹ Nihi ti dəmukiba ere ye ti lek̄ulum kawayum na. Ka ya ti anaŋgoru afa gek̄uli ni ti n̄aza malawaɗ a ahar va ga matraɓ k̄uli àna nan a waw ? T̄ək day ti kawayum ti n̄awayay k̄uli, n̄aru àna məb̄əruv bəlan aw ?

5

Zlam ya ti ab̄əki mimili ke mis ni

¹ Nihi n̄icia mis t̄əbu t̄ədəm ahkado mis ndahan e kid̄iŋ gek̄uli bu t̄əbu tagudar zlam, tagray zlam məwəslani ya ti ku ndam ya t̄əf̄əki ahàr ke Melefit do tekeɗi t̄əgray do ni. T̄əhu maslaŋa gek̄uli nahan àbu andəhadf̄əŋ k̄a wal ga bəŋani. ² Lek̄ulum zla ti k̄əbum kijum zlabay, giri-giri ti amal kit̄əwum sawan. Maslaŋa ya ti àgray ere məwəslani nani ni ti k̄əgarumaba nan e kid̄iŋ gek̄uli ba do ni ti kamam ? ³ Nu ti ku nu nəbi akaba k̄uli eslini bi nəŋgu ni, nəbu nədəgəzlk̄ioru ahàr ke k̄uli dal-dal. Maslaŋa ya ti àgudar zlam ni ti n̄ek̄lk̄aba seriya gayan a àndava sək akada nu nəbu akaba k̄uli eslini. ⁴ Nàgray seriya gani hini ti àna slimi ga Bay geli Yezu. Lek̄ulum day cakalumvu ; eslini majalay ahàr goro amələbu akaba k̄uli, n̄jəda ga Bay geli Yezu day amələbu akaba k̄uli. ⁵ Akacakalumva ti vumi maslaŋa gani nani a ahar vu ana *Seteni ti m̄əgri daliya hayan. Nahkay ti maslaŋa gani aməmb̄əŋ majalay ahàr magədavani ni, mək Melefit amahəŋgay sifa gayan ni ka fat ya ti Bay geli amagrafəŋa seriya k̄ə mis a ni.

⁶ Kijum zlabay ti kamam ? Àb̄əlay do timey ! *Miwisin ḡəzit t̄əb̄əkiyiya ka humbu ga makala masəfarana, ewisinaba zlam na dek ti k̄əsərum do aw ? ⁷ Ahàr àdəm si k̄əzumaba miwisin gani nana e kid̄iŋ gek̄uli ba kwa. Tamal k̄əgruma nahkay ti kiḡum *n̄jəlatani akada ga humbu ga makala masəfarani ya t̄əb̄əkiyiya miwisin ndo ni. Ay nəsəra kiḡuma n̄jəlatana akada ga humbu

nana efeediŋena, adaba *Krist àmæt azuhva leli. Krist ti naŋ Wur tɔmbak ya ti tisiŋi ana leli a wuməri ga *Pak bu ni. ⁸ Nihi nahəma məgrum wuməri ga Pak geli ! Ay məmbrəjum zlam magudarani akaba cuday ya məgrabiyu ni dək, məbumkiviyu miwisiŋ nani va ba. Mədəbum divi ge Melefīt àna məbərur bəlaŋ akaba àna jiri sawaŋ.

⁹ A wakita nahaŋ ya nəbiki ana kəli ni bu ni ti nəhi ana kəli ahkado kənjəhadumkəbu akaba ndam magray mesəwehvu ka ahar bəlaŋ ba. ¹⁰ Nəhi ana kəli nahkay ti nədəmki ma ti ka ndam ga *duniya ya ti tagray mesəwehvu ni do. Nday ya ti eri gatay àki ka zlam ge mis ni, nday ya ti tigi akal ni, nday ya ti tagray pəra ni day nədəmki ma ka tay ndo. Tamal mis àwayay manjəhadani akaba tay do nahəma, si maslaŋa gani asləkaba a duniya ba. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti nədəmki ti ka ndam məfəki ahər ke Krist ni. Tamal mis àdəm ahkado naŋ mis ga Yezu mək agray mesəwehvu, bi eri gayaŋ àki ka zlam ge mis, bi agray pəra, bi asivù ana mis, bi avi vu gayaŋ ana zum, ahkay do ni bi egi akal nahəma, ku məzum zlam akaba naŋ ka ahar bəlaŋ kəzumum ba.

¹² Maslaŋa ya ti agrafəŋa seriya kà ndam ya kəbumi akaba tay bi ni ti nu do. Lekuləm day grumfəŋa seriya kà ndam ya kəbum akaba tay ka ahar bəlaŋ na ciliŋ. ¹³ Nday ya ti kəbumi akaba tay bi ni ti Melefīt amagrafəŋa seriya kà tay a. Àbu məbəkiani a Wakita gayaŋ bu : « Garumaba mis cudayana e kiđiŋ gekəli ba. * »

6

Ndam ga Yezu təbəhadki mirdim ka bəza ga məŋ gatay ba

¹ Nədəm nahəma, mis tələgava ata wur ga mənəna mək akoru abəhadkibiyu mirdim afa ga ndam ya tədəbay *Krist do ni ti àbəlay aw ? Giri-giri ti akoru àna ma gani ti afa ndam ge Melefīt sawaŋ do waw ? ² Nğay ndam ge Melefīt atagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya na dək ti kəsərum do waw ? Tamal akəgrumfəŋa seriya kà ndam ga duniya dək ti, kəgrum seriya ga zlam nday hini ci6-ci6eni ni koksah ti kamam ? ³ Nğay *məslər ge Melefīt tekeđi leli amagrafəŋa seriya kà tay a ti kəsərum do aw ? Iy zla aw kəsəruma nahkay ti, misliki magray seriya ga zlam ga duniya do ni ti kamam ? ⁴ Nədəm nahkay ti adaba tamal ti mis tələgava ata wur ga mənəna e kiđiŋ gatay ba ti, kəcuhwumoru àna ma gani afa ga ndam ga dala ti àbəlay aw ? Ka ya ti ndam ga Yezu təcəkalavu nahəma, ndam nday nani ti lamba gatay àbi akaba tay bi. ⁵ Nədəm nahəma, kəgrum nahkay ti mimili do aw ? Bay məsər zlam bəlaŋ ti àbi e kiđiŋ gekəli bu ga mekelikaba seriya gana ana bəza ga mənəna àbi efeediŋ aw wahay ? ⁶ Ku tamal àbi nənğu ni, mis abəhadki mirdim ka wur ga mənəni ti àbəlay do. Ay lekuləm ti kabəhadumki mirdim ka bəza ga məŋ gekəli afa ga ndam ya təfəki ahər ke Krist do ni ti ahəmamam !

⁷ Nədəm nahəma, ku tamal kabəhadumki mirdim ka ndam gekəli nənğu ni kijumkia ke divi ge Melefīt a àndava. Lekuləm ti tamal maslaŋa nahaŋ àgudaria zlam ana kəli a nahəma, hojo bəsəmia. Tamal àzafəŋa zlam kə kəli àna akal a nahəma, hojo bəsəmia daya. ⁸ Ay lekuləm ti kəbəsəm do. Kagudarumi zlam ana mis ndahaŋ, kigəmfiŋa akal kà tay a sawaŋ ; tata nday gani bəza ga məŋ gekəli keti ni ! ⁹ Nğay ndam ya ti tagudar zlam ni atəhuriyu a *Məgur ge Melefīt vu do ni ti kəsərum do aw ? Kəgosum ahər gekəli ba, sərurum : ndam magray hala, ndam ga pəra, ndam mesəwehvu, ndam ya ti təhəlvu ata zal

* 5:13 Mimbiki 17.7.

ata zal ti tandəhadkabu ni, ¹⁰ ndam akal, ndam ya zlam ge mis egi eri ana tay ni, ndam ya ti təvi vu gatay ana zum ni, ndam mbadambada akaba ndam ya ti təhəlfəna zlam kə mis a ga njədə ni, nday nani dek ti atahuriyu a Məgur ge Melefit vu do. ¹¹ Ahaslani mis ndahanj e kidinj gekəli bu day təgrabiya nahkay. Ay nihi nahəma, Melefit geli əbara kəli əna njədə ga Məsuf gayan a, nahkay ti kigəma njəlatana, kigəma ndam jirena daya. Zlam gani nani dek ti əgray əna slimi ga Bay geli Yezu Krist.

Kəgrum mesəwehvu ba

¹² Mis ndahanj e kidinj gekəli bu təhi əna ahər ahkado ndam ge *Krist ti təvia divi ana tay ga magray zlam a dek. Təvia divi ana tay ga magray zlam a dek ededinj, ay ti zlam dek əgri sulumani ana mis do. Nu day nəhi ana ahər nahkay : təvua divi ga magray zlam a dek, ay ti nigə evidi ga zlam nday nani ti nəwayay do. ¹³ Nahkay day kədəmum Melefit əgriaya zlam məzumani ana huđ a, huđ ti ni ga məzumiyu zlam. Iy nahkay ededinj, ay ti Melefit emijin huđ ata zlam məzumani ni cecəeni. Vu geli ti Melefit əgria ana leli a ti məgray mesəwehvu əna nanj do. Əgria ana leli a ti awayay ti məgri təwi ana Bay geli əna nanj sawan. Bay geli ti ni afi ahər ana vu geli. ¹⁴ Bay geli əməta ti Melefit əhəngaraba nanj e kisim ba, əvia sifa məwena : leli day amara mahəngaraba leli a aməvi sifa məwəni ana leli əna njədə gayan.

¹⁵ Nğay leli dek ka ahər bəlanj miğia vu ge Krist a, nahkay lekələm day palahar ga vu gayan ti kəsərum do aw ? Nahkay ti nazay palahar ga vu ge Krist ti egi vu bəlanj akaba vu ga wal hala ti ahəmamam ? Əgravu do simiteni ! ¹⁶ Mis tamal ti tandəhadkabu ata wal hala ti, vu gatay cəeni egi vu ge mis bilinj ti kəsərum do aw ? Adəba Melefit adəm a Wakita gayan bu : « Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlanj. » ¹⁷ Ay ti maslanja ya ti tanjəhadkabu ata Bay geli ni ti əgia Məsuf ga Yezu əniviyu, majalay ahər gatay dek bəlanjani.

¹⁸ Cuhwumfəna kə ndam mesəwehva. Zlam magudarani ndahanj ya ti mis tagray ni dek ti tujifinj kə vu gatay do. Ay maslanja ya agray mesəwehvu ni ti agudar ahər gayan gayanani. ¹⁹ Vu gekəli ni ti əgia ahay njəlatani ge Melefit a, *Məsuf Njəlatani anjəhadviyu ti kəsərum do aw ? Məsuf Njəlatani nani ti Melefit əvi ana kəli, nanj əvu a məəbruv gekəli bu. Vu gekəli ti ge Melefit, do ni ti gekəli gekələni do. ²⁰ Melefit əpəla zlam gədəkana ga mambay kəli əna nanj a. Nahkay ere ye ti kəgrum əna vu gekəli ni dek ti zləbum Melefit əna nanj.

7

Məhəlvani ata zal ata wal

¹ Nihi nahəma nəngəkia əki ka ma ya kəbumukibiyu a wakita gekəli bu na. Ka nu ti zal əday wal do simiteni ti əbəlay. ² Ay ku tamal nahkay nəngə ni, bi maslanja amagray mesəwehvu ti hojo zal məday wal gayan, wal day məday zal gayan. ³ Nahkay ahər adəm zal əmbati alənj ana wal gani ba, wal day əmbati alənj ana zal gani ba. ⁴ Adəba mam, wal ti vu gayan ti gayan gayanani do : ga zal gani sawan. Zal day nahkay ; vu gayan ti gayan gayanani do : ga wal gani sawan. ⁵ Nahəma, wal ekəli vu gayan ana zal gayan ba, zal day ekəli vu gayan ana wal gayan ba. Si bi təciva e kidinj gatay ba, təpəsaba ga sarta bəla ga mahəngalay Melefit a. Ay zla nahəma kəpəsumaba kay ba, do ni ti *Seteni aməngət divi ga magosay kəli, adəba bi ekisləmki məpəsumabana ga sarta kay koksah ti ni.

* 6:16 Mənjəkiani 2.24.

⁶ Nğay grum nahkay ti nàhi ana kùli ga njéda do. Nédám tamal kəgrum nahkay ti àbəlay sawaŋ. ⁷ Ka nu ti nawayay ti mis dek tanjəhad akada goro ni, taday wál ba. Ay ti Melefít àvia njéda ana mis a gərgəri. Maslaŋa nahaŋ Melefít avi njéda ga maday wal ahkay do ni ga maday zal, ana maslaŋa nahaŋ ti ni avi njéda ga manjəhadani naŋ bəlaŋ.

⁸ Nihi nahəma nəhi ma ana wál madakway akaba ndam ya wál təfəŋ kà tay bi ni. Nəhi ana tay nahəma, tamal tanjəhad ka ahàr gatay akada goro ni ti àbəlay. ⁹ Ay ti maslaŋa ya ti èsliki mebeseni do ni ti maday wal, wal ti ni maday zal. Hojo kəhəlumvu zlam gekəli, ere gani arəh ga wal ahkay do ni ga zal amakad kùli ti ni.

¹⁰ Nihi ti nəhi ma ana ndam ya təhəlva ni. Ma hini ya nədám ni ti ma goro do, ma ga Bay geli. Àdám ahkado : Wal tèdevu ata zal gayan ba. ¹¹ Ay tamal ti tèdeva nəŋgu ni, mánjəhada nahkay, aday zal ba. Tamal èbesey manjəhadani koksah nahəma, tǎŋgalabu ata zal gayan. Zal day àgaray wal gayan ba.

¹² Nihi ti nəhi ma ana lekəlam ndahaŋ ni. Nədám ma hini ti nu, do ni ti Bay geli Yezu do. Nədám nahəma : Tamal maslaŋa àfəkia ahàr ka Yezu a, wal gayan ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək wal ni awayay manjəhadani ata naŋ ti, àgaray naŋ ba. ¹³ Wal day nahkay, tamal àfəkia ahàr ka Yezu a, zal gayan ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək zal ni awayay manjəhadani ata naŋ ti, àsləka ba. ¹⁴ Nədám nahkay ti adaba zal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti naŋ mis ge Melefít azuhva wal gayan ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Nahkay day wal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti naŋ mis ge Melefít azuhva zal gayan ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Ègia nahkay ti baza gatay ni Melefít adaba tay a, tigia ndam gayan a. Tamal nahkay do ni ti bəza gatay ni tigi ndam ge Melefít ndo. ¹⁵ Ay tamal maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu ndo ni awayay medeveni ata wal gayan ahkay do ni ata zal gayan nahəma, tèdevu. Naŋ ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a təmbrəŋ naŋ ni ti ku zal, ku wal nəŋgu ni təfəki ŋgasa ga manjəhadkabani akaba maslaŋa nahaŋ ni do. Adaba Melefít àzalay kùli ti, awayay kánjəhadum àna sulumani. ¹⁶ Nədám nahəma, nak wal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefít amahəŋgay zal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ? Nak zal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefít amahəŋgay wal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ?

Ku way way do mánjəhad akada gayan ya Melefít àzalay naŋ ni

¹⁷ Giri-giri nahəma, ahàr adám ku way way do manjəhad gayan mánja akada ga Bay geli Yezu ya àvi ka sarta ya Melefít àzalay naŋ ni. Ere ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni ti nahkay. ¹⁸ Tamal bi maslaŋa Melefít àzalay naŋ kúdi gayan *mekeleni ti mánjəhad nahkay, àhəŋgarkiyu ba. Tamal bi maslaŋa Melefít àzalay naŋ kúdi gayan mekeleni do ni ti mánjəhad nahkay, èkeley ba. ¹⁹ Mekeley kúdi ahkay do ni mekeley kúdi do ni ti àzaya arəŋa do. Zlam ma bəlalani ti magray ere ye ti Melefít adám ndam gayan tǎgray ni cilij. ²⁰ Ahàr adám nahəma, ku way way do mánjəhad akada gayan ya Melefít àzalay naŋ ni. ²¹ Tamal bi nak evidi ka sarta ya Melefít àzalay kur ni ti àhəluk ahàr ba. Ay ti bi kəŋgəta divi ga mambay ahàr gayak a ti mbay. ²² Nədám nahkay ti adaba maslaŋa ya ti naŋ evidi mək Bay geli àzala naŋ a nahəma, naŋ akada evidi va do, adaba ègia mis ga Bay geli a. Nahkay day, maslaŋa ya ti naŋ evidi do mək *Krist àzala naŋ a nahəma, ègia evidi ge Krist a. ²³ Lekəlam dek Melefít àmba kùli àna zlam gədakana. Nahkay ti kədəbum mis akada lekəlam evidi gatay va ba. ²⁴ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kùli

nahəma, ahàr àdəm ku way way do mánjəhad kè eri ge Melefit akada gayan ya ti Melefit àzalay nan ni. Tánjəhad nday ata Melefit ti nahkay.

Wəwal ya təsər zawal day-day do ni

²⁵ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga wəwal ya təsər zawal do ni. Ma ya anədəm ni ti Bay geli àhu ndo, nani majalay ahàr goro goroani. Ay nu ti, Bay geli àgrua sulum gayan a, nahkay mis tisliki mægəskabu ma goro ya nədəm ni.

²⁶ Ka majalay ahàr goro nahəma, hojo ku way way do mánjəhad akada gayan ya anjəhad ni. Nədəm nahkay ti azuhva daliya ge mis ya təcakay ka sarta hini ni. ²⁷ Tamal nak kəbu àna wal gayak nahəma, kidəmvu ba. Tamal nak wal gayak àbi ti ni, kàday wal ba. ²⁸ Ay tamal kaday wal nahəma, zlam magudarani do. Nahkay day tamal wal ya àsər zal day-day do ni akoru ka zal day, zlam magudarani do. Ay ti sərunki lala, wəwal akaba zawal gatay atəcakay daliya dal-dal a duniya bu. Nəhi ana kuli kədum wál ba akaba kədəgum ka zawal ba ti, adaba nawayay ti kəcakum daliya nani ba.

²⁹ Bəza ga mmawa goro ni, ere ye ti nədəm ni ti nədəm adaba sarta àbiyu kay va bi. Kwa nihi, maslanja ya ti wal gayan àbu ni ti mājəlay ahàr akada ga maslanja ya wal gayan àbi ajalay ahàr ni. ³⁰ Maslanja ya ti etəwi ni ti mánjəhad akada nan àbi ètəwi bi. Maslanja ya ti amərvu ni ti mánjəhad akada nan àbi àmərvu bi. Maslanja ya ti asəkum zlam ni ti mánjəhad akada nan àbi àsəkum zlam bi. ³¹ Maslanja ya ti agray təwi àna zlam ga duniya ni day mánjəhad akada nan àbi àgray təwi àna zlam ga duniya bi. Nədəm nahkay ti adaba manjəhad ga duniya hini ara andav wudak.

³² Nawayay ti aranja àhəli ahàr ana kuli ba simiteni. Maslanja ya ti wal gayan àbi ni ti ajalaki ahàr ke təwi ga Bay geli Yezu cilij. Awayay agray zlam ya ti àbəlafənj kà Bay geli Yezu ni. ³³ Ay maslanja ya ti wal gayan àbu ni ti ajalaki ahàr ka zlam ga duniya. Awayay agray zlam ya ti àbəlafənj kà wal gayan ni. ³⁴ Majalay ahàr gayan cə cə, adaba awayay ti ere ye ti agray ni mábəlafənj kà wal gayan awayay ti mábəlafənj kà Bay geli daya. Nahkay day, wəwal ya ti təbi ka zawal bi ni akaba bəza dahalay ni təjalaki ahàr ke təwi ga Bay geli cilij. Tawayay ti vu gatay akaba majalay ahàr gatay dek mánja ga Bay geli. Ay wəwal ya ti təbu ka zawal ni ti təjalaki ahàr ka zlam ga duniya. Tawayay tagray zlam ya ti àbəlafənj kà zawal gatay ni.

³⁵ Ma goro hini ya nəhi ana kuli ni ti ga məjənaki kuli, do ni ti ga macafənja kuli ga magray ere ye ti lekuləm kawayum na do. Ay ti nawayay ti kəgrum zlam àna divi gani, nawayay ti kədəbum Bay geli àna hud bəlan, ti kəjalum ahàr cə cə ba.

³⁶ Nihi nahəma, bi wur dagwa nahan nan àbu àna məva gayan, nday təbu nahkay, təhəlvu fan ndo. Mək wur dagwa ni adəm : « Tamal nəzay nan ndo ni ti àbəlalu do, adaba məbəruf goro àdəvia a nan ya, nahkay nawayay ti məhəlvu. » Tamal nan àbu adəgazl nahkay ti mągray akada ga məbəruf gayan awayay ni, mązay nan : nani ti zlam magudarani do. * ³⁷ Ay bi wur dagwa ni àwayay mazay məva gayan ni do, àsəra a məbəruf gayan ba, maslanja nahan àcafənja nan a ndo, esliki manjəhadani nahkay ka ahàr gayan tata nahəma, tamal àzay nan ndo ni ti àgra zlam məbəlana. ³⁸ Ma gani ti nahkay hi : Maslanja ya ti àza məva gayan na ti àgra zlam sulumana. Ay maslanja ya ti àzay məva gayan ni ndo ni ti àgra zlam sulumana àtama ga maslanja ya ti àzay na.

* **7:36** Mis ndahan tādəm Pol àdəmki pakama hini ti ka wur dagwa nday ata məva gayan do ; tādəm Pol àdəmki ti ka bənj ga wur nday ata wur gayan dahalayani, bənj ga wur ni awayay adi zal.

³⁹ Ay wal ya ti zal gayan nan abu ana sifa mba ni ti aday zal nahan ba simiteni. Ay tamal zal gayan ni ameta nahama, esliki maday zal nahan ya ahâr gayan awayay ni tata. Ay zla ti aday ti zal ya ti nan abu afaki ahâr ka Bay geli ni. ⁴⁰ A majalay ahâr goro bu ni ti tamal anjahada zlam gayan a nahama, azum gada atama ga wal ya aday zal nahan na. Nêdam nahkay ti nu day *Mêsus ge Melefit nan abu akaba nu.

8

Aslu ga përa

¹ Nihi ti næzlapaki ka ma ga aslu ga përa. Ma gekuli ya kadamum leli dek mäsëra zlam a ni ti ma gekuli ni jiri ededin. Ay mäsëra zlam ti avi zlabay ana mis ; ere ye ti azoru mis kama ni ti mawayavani. ² Tamal mis adam nan asëra zlam a ti, asër zlam lala fan ndo. ³ Ay tamal mis awayay Melefit nahama, Melefit asëra nan gayan a andava.

⁴ Kàhumu ndam ya tafaki ahâr ka Yezu ni ti tavia divi ana tay a ga mæzum aslu ga përa aw ? Ma gekuli ya kadamum ni ti jiri : përa ti zlam masakani ededin. Nahan ni kadamum ahkado Melefit ti balan, nahan abi : nani day jiri ededin. ⁵ Zlam tæbu kay a huð melefit bu akaba ka had, mis tipia ti tædam zlam nday nani melefit. Nahkay ti melefit akaba bæbay tæbu kay. ⁶ Ku tamal nahkay nængu ni, geli ti Melefit nan balan, nan Bøn ga Yezu. Nan ti agraya zlam a dek. Leli day nan agraya leli a ti migi ndam gayan. Nahkay Bay geli ti nan balan, nan Yezu Krist. Zlam ge Melefit ya agraya ni dek ti, ana nan. Leli day mæbum ana sifa ti azuhva nan.

⁷ Ay ku tamal leli ndahan ni mäsëra zlam nday nana nængu ni, mis ndahan tæbu e kidin geli bu tæsë do. Nday nani ti ahaslani tagrabiya përa, angwaz gani aslækiaba ana tay ndo kekileja. Nahkay tamal tæcaka aslu ga përa ti tædam tagudara, adaba nday gani tæsërkaba divi ge Melefit a lala fan ndo. ⁸ Ere ye ti azoru leli afa ge Melefit ni ti zlam mæzumani do. Tamal mæzum ti ajenaki leli ga moroni kama do. Tamal mæzum do day aguloru leli do.

⁹ Käsëruma kislumki mæzum zlam dek. Ay ti bumvu slimi lala, do ni ti maslanja ya ti asërkaba divi ge Melefit a lala fan ndo ni emijikia ke divi a azuhva zlam gekuli ya kæzumum na. ¹⁰ Adaba tamal ti maslanja nani epia kur a, nak ya ti käsëra zlam a ni, nak kæbu kæzum zlam a ahay ga përa bu nahama, nan ya ti asërkaba divi ge Melefit a lala fan ndo ni nan day ara azay njæda gayan ga mæzumani. ¹¹ Nahkay ti mäsëra zlam gayan ni ejin maslanja ya ti asërkaba divi ge Melefit a lala fan ndo ni. Maslanja nani ti wur ga mæn geli, Krist amot ti ga mahængay nan. ¹² Tamal kægum nahkay ti kagudarumi zlam ana bæza ga mæn geli, kævumi majalay ahâr ana tay adaba tæsërkaba divi ge Melefit a lala fan ndo. Kagudarumi zlam ana tay ti, kagudarumi zlam ana *Krist. ¹³ Nahkay ere ye ti nædam ni ti nihi : tamal zlam mæzumani goro ni ejin wu wur ga mæn goro ke divi a nahama, anahæpæd aslu day-day va do. Adaba mam, nawayay ti wur ga mæn goro ejikia ke divi a ba.

9

Pol adæfiki manjahad gayan ana mis

¹ Nu ti næsëra nisliki magray ere ye ti nawayay ni dek. Ngay nipia Bay geli Yezu ana eri goro a, nu zal asak gayan daya ti käsërum do aw ? Lekælum kæfumki ahâr ka Bay geli ti azuhva tæwi goro ya nægri ni do aw ? ² Ku tamal mis ndahan tæsë nu zal asak ga Yezu do nængu ni, lekælum ti käsëruma nu zal

asak gayan. Kăfumkia ahâr ka Bay geli Yezu azuhva tawi goro ya năgray e kidîŋ gekuli bu na ti, nani adafaki nu zal asak gayan.

³ Ka ya ti mis tăbu tahəŋgalafua ma ni ti nahəŋgarfaŋ, nădăm nahkay nihi :
⁴ Leli ndam *asak ga Yezu ti misliki məzum zlam akaba misi zlam azuhva tawi geli ya magray ni do aw ?
⁵ Misliki moroni afa gekuli àna wal ya àfəki ahâr ke Yezu ni do waw ? Ndam asak ndahan ni akaba bəza ga məŋ ga Bay geli Yezu ni akaba Piyer tăbi tagray nahkay bi aw ?
⁶ Ahâr àdăm magray tawi ga məzumi zlam ana huď geli ti leli ata Barnabas cecă că a cilin aw ?
⁷ Ndam slewja tagray tawi ga slewja gatay ti, təpəl tay do aw ? Maslaŋa ya ti àjava zlam a ni ti azum bəza gani do aw ? Tək day ti maslaŋa ya ti ajəgay zlam ga gənw ni ti aducaya đuwa gana esi do aw ?

⁸ Ma ya nădăm ni ti, nani majalay ahâr geli mis cilin do, e *Divi ge Melefít ya Məwiz àbəki ni bu day nahkay. ⁹ Àbu məbəkiani e Divi gani nani bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbüm hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kà məzum zlam a ba. * » Melefít àdăm nahkay ti, kəhumi ana ahâr àdəmki ma ti ka slasla cilin aw ?
¹⁰ Melefít àdăm nahkay ti, àdəmki ti ke leli ndam məgri tawi ni do aw ? Iy, àdəmki ti ke leli efedin. Leli ti magray tawi akada ga ndam ya ti təwəs vədan ahkay do ni akada ndam ya ti təzləb hay ni. Nday nani tagray tawi ti təsəra atəŋgət zlam. ¹¹ Leli ti akada ndam mizligi hay : hay gani nani ti pakama ge Melefít ya məhi ana kuli ni. Nihi ti lekələm kəbüm àna zlam sulumani ge Melefít ya leli məgri ana kuli ni, ay leli məŋgətfəŋa zlam sulumana kə kuli a ti kawayum do waw ? Məŋgət zlam sulumani nani ti mabaz hay ya ti mizligi ni do waw ?
¹² Mis ndahan ni tekeďi təŋgətfəŋa zlam kə kuli a, sakomba leli aw !

Ay ku tamal misliki məŋgətfəŋa zlam kə kuli a tata nəŋgu ni, mihindifinja kə kuli a ndo. Mibesey zlam ni dek, adaba mawayay ti macafəŋa mis ga məgəskabu *Ma Məweni Sulumani ge Krist na ba. ¹³ A *ahay gəđakani ge Melefít bu ni ti ŋgay ndam məgri tawi ana Melefít ni təŋgət mahar gatay, ndam meviyeki aslu ni day təŋgət mahar gatay ti kəsərum do aw ?
¹⁴ Nahkay day, Bay geli àdăm ndam ya ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis ni təŋgət zlam məzumani àna Ma Məweni Sulumani ya təhi ana mis ni.

¹⁵ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu ti năgray nahkay do : ku kəvumu zlam day nəwayafəŋa kə kuli a do. Ere ye ti nəbəki ni ti, ge mihindifinja zlam kə kuli àna naŋ a do. Tamal nagraj nahkay ti hojo năməta ! Nəŋgətfəŋa zlam kə kuli a do ni ti avu məmərani. Maslaŋa àbi esliki macafəŋa nu kà məmərani gani nana bi. ¹⁶ Nu nəbu nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Ay tawi gani nani àvu miji zlabay do, adaba mam, Melefít àfəku njəda ga magrani. Tamal nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis do nahəma, Melefít mâtərab nu !
¹⁷ Tamal tawi gani nani nagraj ka mawayay goro ti si akal təpəlləŋ nu. Ay əgia năgray ka mawayay goro do, nagraj ti adaba Melefít àfuva a ahâr ya palam. ¹⁸ Tamal ti əgia nahkay ti nəŋgətləŋ mam ? Ere ye ti nəŋgətləŋ ni ti nihi : nəhi Ma Məweni Sulumani ana kuli ga sulum. Ku tamal ahâr àdăm lekələm kəvumuləŋ zlam nəŋgu ni, nihindilin zlam kə kuli ndo.

¹⁹ Nu evidi ga maslaŋa do, nu nəgur ahâr goro. Ay ti nəza ahâr goro a, nigia evidi ge mis a dek, ti nəhəlibiyu mis ana Krist a kay dal-dal, ti təfəki ahâr lala. ²⁰ Ka ya ti nu nəbu e kidin ga ndam *Zude bu nahəma, nanjəhad akada nu zal Zude, adaba nawayay ti nəhəlibiyu tay ana Krist ti təfəki ahâr lala. Ka ya ti

* 9:9 Məŋjay Mimbiki 25.4. Ka sarta gani nani ti təzləb zlam ti àna aday do : slasla təcəlki.

nu e kidin ga ndam ya taɗabay Divi ge Melefit ya Mawiz àbaki ni bu nahama, nanjihad akada ga maslaja ya adabay Divi ge Melefit gani nani ni, ay Mawiz àna Divi gani nani àfaku ngasa va do. Nagray nahkay ti nàhàlibiyu tay ana Krist, ti táfaki ahàr lala. ²¹ Ka ya ti nu e kidin ga ndam ya tàsàr Divi ge Melefit do ni bu ni ti nanjihad akada ga maslaja ya ti àsàr Divi ge Melefit do ni, ti nàhàlibiyu tay ana Krist, táfaki ahàr lala. Ay ti nu maslaja ya ti àsàr ma ge Melefit do ni do, adaba nàsàra nàgàskabá ma ge Krist a. ²² Ka ya ti nu e kidin ga ndam ya ti tàsàrkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni ti nanjihad akada ga maslaja ya ti àsàrkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni, ti nàhàlibiyu tay ana Krist, ti táfaki ahàr lala. Nahkay ka ya ti nu e kidin ge mis weley weley bu do ni dek ti nazay manjihad ga ndam nani, adaba nawayay ti ku àbi àbi nàngu ni nàhàlibiyu mis ndahan ana Krist ti màhànggay tay. ²³ Ere gani nani ya nagray ni dek ti, ti Ma Maweni Sulumani môru kama kama, ti Melefit màgru sulum gayan akada ya agri ana ndam gayan ndahan ni.

²⁴ Kàsàruma, ka ya ti mis tacuhwakaboru ti tàsàr way eminjiyu enji way nahama, tacuhwakaboru ti nday dek ka ahar bəlan. Ay ti mis bilin gatay enjiyu enji : àra enjiyu ti tawi zlam ka duwa gani. Nahkay ti lekulum day si kəzum njəda gekuli akada ga ndam ya ti tacuhwakaboru ni, ti kəngətum zlam bilegeni. ²⁵ Ndam ga hwa dek təcəhəvu àna hwa ga njəda, ti vu gatay māsərvu àna nañ. Ere ye ti tagray ni dek, tawayay ti təngət zlam ka duwa gani ; zlam gani ti àpəsfəñ kà tay do, agədəvu. Ay leli ti zlam ya ti Melefit avi ana leli azuhva tawi geli ni ti àgədəvu do, amələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. ²⁶ Nahkay zla nahama, nu day nəbu nagray tawi lala akada ga maslaja ya ti acuhworu ndələba ni, ahkay do ni akada ga maslaja ya ti asi mədukduk ana mis, ahar gayan àdoru a haɗ do ni. ²⁷ Nəgri daliya ana vu goro, nəgri ere ye ti nu nawayay ni, do ni ti bi nu ya ti nàhi ma ge Melefit ana mis ndahan ni anəngət zlam azuhva nani akada gatay ni do.

10

Kəhənggumioru ahàr a haɗ ana pəra ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, zlam ya ti àgrakivu ka ata bəñ geli ka sarta ge Mawiz ni ti àgəjazlki ahàr ke kuli ba. Ka sarta gani nani ti Melefit àfəkiaya maklaɓasl ka tay a dek ga majəgay tay àna nañ a. Nday dek tātuwadaba Dəluv Ndizeni na daya. ² Gatay ya ti maklaɓasl àhərkiaya ka tay a akaba ya tātuwadaba dəluv ni ba ni ti, kala Melefit àbara tay a dek. Melefit àgray nahkay ti, àwayay ti nday dek tigi akaba Mawiz akada mis bəlan. ³ Nday dek təzuma zlam məzumani ya Melefit avi ana tay na. ⁴ Nday dek tisia yam ya Melefit avi ana tay na. Yam gani nani ti àngəzaya a pələɗ ba. Pələɗ gani nani ti Melefit avi ana tay, nani ti *Krist, asawədoru akaba tay. ⁵ Ku àgrava nahkay nəngu ni, mis ahar gəɗakani e kidin gatay bu təgri zlam sulumani ana Melefit ndo. Nahkay təmət, huɗ gili dek kisim gatay.

⁶ Zlam gani nday nani təgrakivu ka tay ti adaba tawayə magudar zlam a. Awayay adəfiki zlam ana leli, ti məgudar zlam akada gatay ya tawayə magudarani ni ba. ⁷ Mis ndahan e kidin gatay bu tənjàkia ka məhənggioru ahàr a haɗ ana pəra. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis tənjàhadə, təzuma zlam a akaba tisia zlam a, mək təcikaba ga məhəɓiani ana pəra. * » Lekulum zla nahama kənggumkivu ka məhənggioru ahàr a haɗ ana pəra

* 10:7 Mahərana 32.6.

akada gatay ni ba. ⁸ Mis ndahan e kidin gatay bu tagra hala, nahkay Melefit abazl tay dabu kru kru cu mahar mahkar ka fat bəlan. Lekulum zla nahama kəgrum hala akada gatay ni ba. ⁹ Mis ndahan e kidin gatay bu təhəlfəna eyə kə Melefit a. Nahkay Melefit əslərkibiyu zlam a had kay ka tay, abazla tay a. Lekulum zla nahama, kəhəlumfəna eyə kə Krist akada gatay ya təhəlfəna kə Melefit a ni ba. ¹⁰ Mis ndahan e kidin gatay bu təzərdia ma ana Melefit a. Nahkay əslərkibiyu məslar gayan ka tay, abazla tay a. Lekulum zla nahama kəzərdum ma akada gatay ni ba.

¹¹ Melefit əgri zlam nday nani ana tay nahkay ti, awayay ti adəfiki zlam ana mis. Nahkay təbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ga məziaba azay slimi ana leli a, adaba leli məbu ka mandav ga duniya wudak. ¹² Nahkay zla ti maslanə ya ti əhi ana ahər narə əbu əna njədə ni ti məbavu slimi. Tamal əbavu slimi do ni ti ara ejikia ke divi a. ¹³ Zlam ya ti ejinkia kəli ke divi a ni ti ejinkia mis a dek. Ay Melefit ti ara ajənaki kəli akada gayan ya adəm ni : zlam ya ti akal etijinkia kəli a atətam njədə gekəli ni ti Melefit amacafəna zlam nday nani ge mijinkia kəli ke divi a. Ka ya ti zlam nday nani tawayay tijinkia kəli a nahəma, Melefit aməvi njədə ana kəli ge miəbeseni, ti katamumaba.

¹⁴ Ndam goro ni, nawayay kəli. Tamal kicəma pakama goro ya nəhi ana kəli na ti, kəhədakumfənjiyu kə pəra ba. ¹⁵ Lekulum ya nəhi pakama hini ana kəli ni ti kəsəruma zlam a. Jalumki ahər lala, pakama gani jiri do aw ? ¹⁶ Ka sarta ya ti məzumumkəbu dəf ge Melefit nahəma, mazay hijiyem akaba zum ni, məgri səsə ana Melefit mək leli dek misi. Leli dek misi zum ni ka ahar bəlan ti, adəfaki ti leli miğia akada mis bəlan akaba Krist a adaba mimiz gayan əngəziaya ana leli a. Nahkay day mazay *dipej, mesekeba, məzumum. Magray nahkay ti, adəfaki ti vu geli əgia akada vū bəlan akaba Krist a. ¹⁷ Dipej ya mesekeba, məzumum ni ti dipen bəlan. Nahkay leli dek miğia akada vū a bəlan, adəba dipen ya məzumum ka ahar bəlan ni ti dipen bəlan.

¹⁸ Nahkay ndam *Izireyel day ka ya ti təbu təzum aslu ga zlam ya ti tislinj ana Melefit ni ti tigi bəlan akaba Melefit do aw ? ¹⁹ Pakama hini ya nəhi ana kəli ni ti adəmvəba ahəmamam ? Adəmvəba ti aslu ga pəra akaba pəra pərani ti təbu əna njədə edədin aw ? ²⁰ Aha, təbi əna njədə bi. Ay ka ya ti ndam ga pəra tagray pəra gatay, tislinj zlam ni ti, tislinj ana Melefit do, ana seteni sawan. Nahkay zla nahəma, nawayay ti kiğum bəlan akaba seteni ba. ²¹ Kisəm zum ga Bay geli mək kisəmkivu ge seteni keti ni ti əgravu do. Nahkay day kəzumum zlam ga Bay geli mək kəzumumkivu ge seteni keti ni ti əgravu do. ²² Magray nahkay ti, mawayay ti Bay geli məzumki bəruv ke leli aw ? Lekulum kəhumi ana ahər njədə geli atam gayan aw ?

Grum zlam ya ti ajənaki mis ndahan ni

²³ Kədəmum ahkado zlam ni dek kisləmki magrani. Iy, zlam ni dek kisləmki magrani edədin, ay ti zlam dek ti ndahan təjənaki mis do. Zlam ni dek kisləmki magrani edədin, ay ti zlam dek ti ndahan təzoru mis kama e divi ga Yezu bu do. ²⁴ Ku way way do adəbay zlam ga məjənaki ahər gayan cilinj ba, mədəbay zlam ga məjənaki mis ndahan kwa sawan.

²⁵ Nahkay zlam ya ti təsəkomoru a gosku bu ni dek kisləmki məzumumani. Araja əhəli ahər ana kəli ba : kihindəm day ba. ²⁶ Adaba mam, duniya akaba zlam gani dek ti ga Bay geli. †

²⁷ Tamal maslaŋa ya ti àfèki ahàr ka Yezu do ni àzala kùli a ga mæzum zlam akaba naŋ a mæk kàdæguma nahàma, zumum ere ya avi ana kùli ni dèk. Araŋa àhèli ahàr ana kùli ba : kihindum day ba. ²⁸ Ay tamal bi maslaŋa nahaŋ ahi ana kùli ahkado : « Hini aslu ga pèra » nahàma, kèzumum ba. Kèzumum do ni ti azuhva maslaŋa nani ya àhi ana kùli ni, ti ahàr àhèli ba. ²⁹ Nèdàm nahkay ti, nèdàmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti awayay azum ni do ; nèdàmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti àhi ma gani ni.

Tamal àhua ma gana mæk nèdàm nègur ahàr goro, nèzum zlam ni kekileŋa nahàma, maslaŋa gani nani ya àhu ma ni ara adàm nu nàgudara zlam a. Ay tamal àdàmku nahkay ti àbèlay do. ³⁰ Tamal nègri sùsi ana Melefít ga zlam ya nèzum ni mæk maslaŋa nahaŋ adàmku ma, adàm ahkado nàgudara zlam a nahàma, àbèlay do, adaba nègria sùsi ana Melefít a àndava.

³¹ Nahkay tamal bi kèzumum zlam, bi kisum zlam ahkay do ni bi kègrum zlam weley weley do dèk nahàma, grum ti mis tàzlabay Melefít àna naŋ. ³² Kègrum zlam ya ti ejinŋkia mis ke divi a ni ba, ku ndam *Zàde, ku nday ya ndam Zàde do ni, ku ndam ge Melefít ya *tacakalavu ku eley eley do dèk ni, kègrum zlam ya ti ejinŋkia tay ke divi a ni ba. ³³ Nu nèbu nagray ti nahkay : zlam ya nagray ni dèk, nawayay ti màbèlafèŋ kè mis ndahaŋ ni dèk. Nèjalaki ahàr ke ere ya ajènaki nu ni do ; nèjalaki ahàr ti ke ere ye ti ajènaki mis ndahaŋ ni dèk sawaŋ. Nagray nahkay ti, nawayay ti Melefít màhèŋgay tay.

11

¹ Nahkay grum zlam dèk akada goro ya nagray ni ; nu day nèbu nagray zlam dèk akada ge *Krist ya agray ni.

Mèfakabu zlam ka ahàr

² Nègri sùsi ana kùli adaba kèbum kajalumku ahàr a zlam bu dèk, kàgèsumkabá pakama ya tèhu mæk nècahi ana kùli na. ³ Ay ti ere ye ti nawayay ti kicam lala ni ti nihi : agur zawal dèk ti *Krist ; agur wal ti zal ; agur Krist ti Melefít. ⁴ Tamal ti zal ahèŋgalay Melefít ahkay do ni ahèŋgri pakama ge Melefít ana mis, naŋ àbu àna azana ka ahàr nahàma, anjak Bay ya agur naŋ ni. ⁵ Ay tamal ti wal ahèŋgalay Melefít ahkay do ni ahèŋgri pakama ge Melefít ana mis, naŋ àbi àna azana ka ahàr bi nahàma, anjak bay ya agur naŋ ni. Egi zlam ge mimili, akada ga wal ya àwèskaba ahàr a ndèlu6 ni. ⁶ Nahkay tamal wal àwayay mèfakabu azana ka ahàr do nahàma, hojo màwèskaba, nani dèk zlam bèlaŋ. Ay kèsèruma wal ya ti awèskaba ahàr a ahkay do ni ekelkia mèhèr a asay mimili ti ahàr àdàm mèfakabu azana ka ahàr. ⁷ Zal zla nahàma, ahàr àdàm àfakabu azana ka ahàr ba, adaba Melefít àgraya naŋ ka mazavu gayan ga madafaki njeɗa gayan a. Wal ti ni Melefít àgraya naŋ ga madafaki njeɗa ga zal a. ⁸ Melefít àgraya zal a ti àna jamaŋgay ge mis walana do, àgraya wal àna jamaŋgay ge mis zalana sawaŋ. ⁹ Melefít àgraya zal a ti azuhva wal do. Àgraya wal azuhva zal a sawaŋ. ¹⁰ Nahkay ti ahàr àdàm wal mèfakabu azana ka ahàr, ga madafakiani maslaŋa àbu agur naŋ. Agray nahkay ti azuhva *mèslèr ge Melefít. ¹¹ Ku tamal nahkay nèŋgu ni, afa geli ndam ga Bay geli ni ti wal anjèhadivu a ahar vu ana zal, zal day anjèhadivu a ahar vu ana wal. ¹² Wal ti Melefít àgraya naŋ àna jamaŋgay ge mis zalana, zal ti ni wal ewi naŋ. Ay mis dèk ti Melefít àgraya tay a.

¹³ Jalum a ahàr gekùli bu lala day nimi : tamal wal ahèŋgalay Melefít mèfakabu azana ka ahàr do ni ti àbèlay aw ? ¹⁴ Mis dèk tèsèra, tamal zal

agalkabu ahàr ti nani zlam ge mimili do aw ? ¹⁵ Ay wal ti ni tamal agalkabu ahàr nahəma, nani zlam maḅəlani dal-dal do waw ? Melefit àgray məhər ga wal mādək zilip ti ga mangah ahàr gayan a kala ga azana ya amal afakabu, aṅgah ahàr gayan àna nan ni. ¹⁶ Maslaṅa ya ti àgəskabu pakama hini ya ndəḅəm ni do ni ti si mīci lala : leli magray ti nahkay, ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərganani bu ni dek tagray nahkay, tādəbay divi nahan do.

Məzum dəf ge Melefit

¹⁷ Pakama nahan əbu nəhi ana kəli, a huḅ ga pakama nani bu nahəma nəgri səsı ana kəli do simiteni. Adaba ere ye ti kəgrum ni àzoru kəli kama do, ahanğaroru kəli kələj sawan. ¹⁸ Ma ya nəhi ana kəli enjenjeni nahəma, nihi : Nīci, təhu ahkado ka ya ti kacakalumvu ni ti kəbum kicirəmvu. Tədəm nahkay ti nətamahay ma gatay ni ahar gəḅakani jiri edeḅin. ¹⁹ Lekələm kicirəmvu nahkay ti àgəski, adaba Melefit awayay adafaki nday ya təfəki ahàr ka Yezu lala ni, ti mis dek təsər tay. ²⁰ Nahkay ka ya ti lekələm kəbum kacakalumvu kəzumum ni ti dəf ga Bay geli do. ²¹ Adaba kəcakalumva nahkay ti, ku way way do azum zlam zlam gayan ; mis ndahan ləwir awər tay, mis ndahan ti ni zum abazl tay. ²² Tamal kawayum məzumum zlam akaba misəm zlam nahəma, kəzumumbiyu a magam, kisəmbiyu a magam gekəli do aw ? Nahkay ti kəmanjumləj kə ndam ge Melefit ni ti akada nday zlam masakani zla do aw ? Kawayum kəbumki mimili ka ndam ya ti zlam gatay əbi ni zla do aw ? Nihi nahəma, nəhi mam ana kəli mam ? Nəgri səsı ana kəli zla tək ? Aha, nəgri səsı ana kəli do simiteni.

²³ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti, nani ma ga Bay geli Yezu. Pakama gani nihi : A huḅ ga məlavad ya tara təgəsi Bay geli Yezu ana ndam məgur ndam *Zəde ni bu ni ti, Yezu àzay *dipej, ²⁴ əgri səsı ana Melefit, əsekaba, àḅəm : « Hini hi ti aslu ga vu goro, navay ti ga mahəngay kəli. Grumoru nahkay, ti kəjalumku ahàr. » ²⁵ Nahkay day ka ya ti təzuma zlam na àndava nahəma, àzay hijiyem akaba zum, àḅəm : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro. Grumoru nahkay. Ka ya ti ekisəm akada hini lu ni ti kəjalumku ahàr ka ahar bəlan. » ²⁶ Bay geli àḅəm nahkay ti, awayay adafaki ti ka ya ti kəzumum dipen akada hini akaba kisəm zum akada hini nahəma, kəḅəfumiki ana mis ti təsər Bay geli àməta. Akəḅəfumikioru ana tay duk abivoru ana manğa gayan a.

²⁷ Nahkay ti maslaṅa ya ti azum dipen ahkay do ni esi zum ge hijiyem ga Bay geli, əjalaki ahàr do ni ti, əğudara zlam a, adaba àmənjələj ka vu ga Bay geli akaba mimiz gayan ni akada zlam masakani. ²⁸ Nahkay zla nahəma, ahàr àḅəm ku way way do məsərkaba majalay ahàr gayan a lala day kwa ti məzum, mīsi. ²⁹ Adaba maslaṅa ya ti azum, esi, əsərkaba vu ga Bay geli a do ni ti, nan nanjani agray ti Melefit mətəb nanj. ³⁰ Mis kay e kidin gekəli bu təbesey do, ndahan njəḅə àfəj kə tay bi, ndahan ti ni təmət ti, azuhva zlam gani nani. ³¹ Tamal ti məsərkaba majalay ahàr geli a lala ti, amal Melefit àtəb leli ndo. ³² Bay geli atraḅ leli ti, acahi zlam ana leli, adaba awayay ti ka ya ti aməwəl ndam ga *duniya àna seriya ni ti əwəl leli akaba tay ba.

³³ Nahkay bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti kacakalumvu ga məzum dəf ge Melefit nahəma, jəgum mis dek tinjikaba day. ³⁴ Tamal maslaṅa gani ləwir awər nan nahəma, məzumbiya zlam a magam a day. Do ni ti, ka ya ti kəcakalumva ni ti, akəgrum ti Melefit məwəl kəli àna seriya.

Ma ndahan ni ti, nu eninjəa day kwa ti anəslamalakabu tay.

12

Njêda ga magray tawi gergarani ya Məsuf Njêlatani avi ana mis ni

¹ Bêza ga mmawa goro ni, nihi ti nêzlapaki ka njêda ga magray tawi gergarani ya *Məsuf Njêlatani avi ana mis ni. Nawayay ti kicam ma gani lala. ² Serumki ka ya ti lekulum kəbum kəgrum para nahəma, kiguma evidi ga para nday nana. Pəra nday nani ku tamal təzlapay koksah nəngu ni, təbia kəli a zlam magudarani va. ³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli vay-vay : Maslaŋa ya ti njêda ga *Məsuf ge Melefıt aniviyu ni ti ŋgay Melefıt mətikwesla Yezu a ti adəm do. Ay maslaŋa ya ti adəm : « Yezu Bay geli » ni ti, maslaŋa nani adəm nahkay ni ti ana njêda ga Məsuf Njêlatani ededin.

⁴ Njêda ga magray tawi ya Məsuf Njêlatani avi ana mis ni ti təbu gergəri kay, ay Məsuf Njêlatani gani ti bəlan. ⁵ Tawi ya ti Bay geli avi ana mis ga magrani ni ti təbu gergəri kay, ay Bay geli gani ti bəlan. ⁶ Divi ya Melefıt avi ana mis ga magray tawi ni ti təbu gergəri kay, ay Melefıt gani ti bəlan : agray ti mis dek təgray tawi gani nani dek ti nan. ⁷ Nahkay Melefıt adafaki njêda ga Məsuf Njêlatani gayan a manjəhad ga ku way way do geli bu dek. Agray nahkay ti ga məjanavani ana nan e kidin geli bu. ⁸ Ana mis ndahan nahəma, Məsuf Njêlatani avi njêda ana tay ti təsər majalay ahər sulumani ge Melefıt ti təhəngri ana mis, təjanaki tay ana nan. Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlanani ni avi njêda ana tay ti təsər ere ye ti Melefıt awayay ni ti təhəngri ana mis. ⁹ Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlanani ni avi njêda ana tay ti təfəki ahər ke Melefıt tətam mis ndahan. Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlanani ni avi njêda ana tay ti təhəngaraba mis a arməwər ba. ¹⁰ Ana mis ndahan ti avi njêda ana tay ti təgray zlam ya mis tipi day-day ndo ni. Ana mis ndahan ti avi njêda ana tay ti təhəngri pakama ge Melefıt ana mis. Ana mis ndahan ti avi njêda ana tay ti təsərkaba Məsuf ge Melefıt a nday ata məsuf magədavana. Ana mis ndahan ti avi njêda ana tay ti təzlapay ma həma gergarani ya nday ndayani təsər do ni. Ana mis ndahan ti ni avi njêda ana tay ti təhəngaraba ma həma gergarani ya nday ndayani təsər do na ni. ¹¹ Tawi gani nani gergarani ni dek ti Məsuf bəlanani gani nani agray. Avi njêda gergarani ana ku way way do akada gayan ya awayay ni.

Leli dek miġia akada vu a bəlan

¹² Məzum mazavu ga vu ge mis. Vu ge mis ti bəlan, ay ti zlam gergəri kay təfəŋ. Ku zlam gergəri kay təfəŋ nəngu ni, vu ni ti bəlan. *Krist day nan nahkay. ¹³ Nədəm nahkay ti adaba leli dek ku ndam *Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku evidi, ku nday ya ti evidi do ni, leli dek Melefıt abara leli ana Məsuf bəlanana, miġia akada vu a bəlan. Avia Məsuf gayan bəlanani na ana leli a : Məsuf gani nani ti akada ga yam ya təcəhiaya ana mis a ti esi bira ni.

¹⁴ Nahkay zla ti zlam ya təfəŋ kə vu ge mis ni ti bəlan do ; nday kay. ¹⁵ Bi asak adəm : « Nu ahar do, nahkay nu nəfəŋ kə vu bi. » Ku tamal adəma nahkay nəngu ni, nan əfəŋ kə vu ni va bi aw ? ¹⁶ Ahkay do ni bi slimi adəm : « Nu eri do, nahkay nu nəfəŋ kə vu bi. » Ku tamal adəma nahkay nəngu ni, nan əfəŋ kə vu ni va bi aw ? ¹⁷ Tamal mis vu gayan ni dek eri, zlam ndahan təfəŋ bi ti, eci slimi ti ana mam ? Ahkay do ni bi tamal vu gayan ni dek slimi ti, ezə zlam ti ana mam ? ¹⁸ Ay ti Melefıt əgraya vu ge mis a nahkay ndo. Əgraya mis a ti, zlam təfəŋ gergəri kay, abafəŋ tay kə vu ni bəlan ana bəlan ka mawayay gayan. ¹⁹ Tamal zlam ya təfəŋ kə vu ni dek zlam bəlan, nday gergəri do nahəma, vu

ni àbu mba waw ? ²⁰ Ay ti Melefít àgraya mis a nahkay ndo. Àgraya vu na ti zlam táfəñ gərgəri kay, vu ni bəlan.

²¹ Bi eri ahi ana ahar : « Nàwayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Ahàr day bi ahi ana asak : « Nawayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Aha ! Tisliki mədəmani do ; ²² zlam táfəñ kà vu ya mis tədəm nǝdə táfəñ kà tay bi ni, ay zlam nday nani ti tagray təwi dal-dal. Tamal təhəlfəña tay kà vu na ti vu ni àgray təwi do. ²³ Ay zlam ndahan táfəñ kà vu ya mədəm tislí arañə ndo ni, zlam nday nani ti məfi ahàr ana tay tətama zlam ndahan na. Zlam ndahan táfəñ kà vu ya mədəm mis tǝpi ba asay mimili ni, maŋgah tay àna zlam sulumani. ²⁴ Zlam ndahan táfəñ kà vu ya mədəm mis tǝpi ni ; məbəkí zlam sulumani ka tay do. Nahkay Melefít àgraya vu ge mis a nahəma, awayay afi ahàr ana zlam ya mədəm tislí arañə ndo ni àtama zlam ndahan na. ²⁵ Àgra nahkay ti, awayay ti vu ge mis əsevu ba, awayay ti zlam ya táfəñ kà vu ni dek təgray təwi ka ahar bəlan, təjənavu e kidíŋ gatay bu. ²⁶ Nahkay tamal zlam bəlan ya àfəñ kà vu ni acakay daliya ti zlam ndahan ni dek tacakay daliya daya. Tamal tazləbay zlam bəlan ya àfəñ kà vu ni ti zlam ndahan ni dek təmərvu daya.

²⁷ Lekələm zla ti, lekələm dek vu ge Krist. Nahkay ku way way do gekəli dek àfəñ kə Krist akada ga zlam ya táfəñ kà vu ge mis ni. ²⁸ Nahkay e kidíŋ ga ndam ge Krist ya *təcakaləvu ni bu nahəma, Melefít àbəhad enjenjeni ti ndam *asak. Ye cə ti ndam ya təhəŋgri pakama ge Melefít ana mis ni, ya mahkər gani ndam ya ti tacahi zlam ana mis ni. Mək àbəhad ndam ya tagray zlam ya mis tǝpi day-day ndo ni, ndam ya ti təhəŋgaraba mis a arməwər ba ni, ndam ya ti təjənay mis ni, ndam ya ti tədəfikí divi ana mis ni akaba ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya ti nday ndayani təsər do ni. ²⁹ Melefít àbəhad mis ni dek ti ndam asak aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təhəŋgri pakama ge Melefít ana mis ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam macahi zlam ana mis aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti tagray zlam ya ti mis tǝpi day-day ndo ni aw ? ³⁰ Mis ni dek ti nday ndam məhəŋgaraba mis a arməwər ba waw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam məhəŋgaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni aw ? Aha, nahkay do ! ³¹ Ay ti nǝdə ga *Məsuf Njələtani ya avi ana mis ni ti ndahan gədəkani tətam ndahan. Nahkay ti hindəm nday nani kay.

Nihi nahəma, nədəfikí divi nahəñ ana kəli. Divi nani ti sulumani dal-dal, àtam ndahan ni dek.

13

Mawayavani ti àtam zlam ndahan dek

¹ Ku nəzlapay ma həma gərgərani ya nəsər do ni, ku ma həma ge mis ku ma ga *məslər ge Melefít nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nahənday akada ga ara ahkay do ni akada ga goŋgoŋu ya təsi aday ana tay, təhənday ni cilíŋ. ² Ku nəhəŋgri ma ge Melefít ana mis, ku nəsəra zlam a dek, ku nəsəra zlam maŋgahani ge Melefít na dek, ku nəfəkia ahàr ke Melefít a dal-dal àtama mis ndahan a, nahkay nisliki məhiani ana həma tásləkaba a məlan gatay ni ba mək tasləkaba ededíŋ a nəŋgu ni, tamal ti nəwayay mis do nahəma, nisli arañə do. ³ Ku nidiaba zlam goro a dek ana ndam talaga, ku nəgəskabu ti mis tēviyek nu adaba nəfəkia ahàr ka Yezu a nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nəŋgətki arañə do.

⁴ Maslaŋa ya ti awayay mis ni ti anjəhad ahəmamam ? Maslaŋa gani nani ti ebesi ana mis, agri sulum ana mis, əgraləŋ solu kə mis do, əji zlabay do, əzay ahər gayəŋ naŋ gəɖakani do. ⁵ Əgray zlam ge mimili do, əwayi zlam ana huɖ gayəŋ cilin do, əzum ɓaruv weceweci do, əgəs zlam ya mis tagudari ni a ɓaruv vu do. ⁶ Maslaŋa gani nani ti zlam ge mis ya təgudar ni əsi bi ; amərvu əna zlam jireni ge mis ya tagray ni, ⁷ ambərfəŋa zlam ya mis təgri na dek kə tay a, agəskabu pakama ge mis, awayay ti zlam ge mis ya tagray ni dek mələ kigeni, əmbrəŋ mawayay mis ɖay-ɖay do.

⁸ Maslaŋa ya awayay mis nahəma, mawayay mis gayəŋ ni əndav ɖay-ɖay do. Pakama ge Melefit ya təɖəm əna njəɖa ga Məsuf gayəŋ ni ti, a vad nahaŋ atəmbərəŋ, atəhəŋgri ana mis va do. Ma həma gərgərani ya mis təzlapay tay əna njəɖa ga *Məsuf Njələtani, təsər tay do ni ti, a vad nahaŋ atəmbərəŋ tay, atəzlapay tay va do. Məsər zlam ge mis ya təsər əna njəɖa ga Məsuf Njələtani ni ti, a vad nahaŋ Məsuf Njələtani aməvi njəɖa gani ana tay va do. ⁹ Zlam nday nani atagravu nahkay ti, adaba nihi ti ere ya məsər ni ti məsəraba dek faŋ ndo, əhəcikivu ana leli ; pakama ge Melefit ya məhəŋgri ana mis əna njəɖa ga Məsuf gayəŋ ni ti məɖəmaba dek faŋ ndo, əhəcikivu ana leli. ¹⁰ Ay ka ya ti Melefit emendeveriŋa təwi gayəŋ a ni ti, ere ye ti ahəci leli ni ti amələbi va bi.

¹¹ Nəɖəm nahəma, ka ya ti nu a wur bu ni ti nəzlapay akada ga bəza ni, nəjalay ahər akada ga bəza ni, nəɖəgəzl zlam akada ga bəza ni. Ay ka ya ti nigia gəɖakana ni ti, nəmbrəŋa zlam ga bəza ya tagray na, nəgray va do. ¹² Nahkay day, nihi ti mipi Melefit lala do, akada geli ya mipi vu geli a kutrum magəɖavani bu mipi lala do ni : ka fat gani nani ti emipivu akaba Melefit e eri vu e eri vu lala. Nihi ti nəsər Melefit lala faŋ do, ay ka fat nani ti anəsər naŋ lala akada gayəŋ ya əsəru nu a ni.

¹³ Nihi ti zlam mahkər təbu kaŋgaya : məfəki ahər geli ya məfəki ke Melefit ni, məsər zlam geli ya məsər Melefit amagray zlam dek sulumani ni, akaba mawayavani geli ya mawayumvu ni. Ay e kiɖin ga zlam mahkərani nday nani bu ni ti, ere ye ti atam ndahaŋ ni ti mawayavani geli ya mawayumvu ni.

14

Njəɖa ga Məsuf Njələtani ya avi ana mis ni

¹ Nahkay zla nahəma, zum njəɖa gekəli ti kawayum mis. Hindəm njəɖa ga *Məsuf Njələtani ya avi ana mis ni kay. Ahar gəɖakani hindəm njəɖa ga məhəŋgri ma ge Melefit ana mis. ² Adaba mam, maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day əsər do ni ti, əzlapi ana mis do, azlapi ti ana Melefit cilin. Nahkay ti maslaŋa ye eci ma gayəŋ ni əbi ; maslaŋa nani adəm pakama *maŋgahani ge Melefit əna njəɖa ga Məsuf Njələtani cilin. ³ Ay maslaŋa ya ti ahəŋgri ma ge Melefit ana mis ni ti əhi ana Melefit do, əhi ana mis əna ma həma gatay. Nahkay ma ya ahi ana tay ni avi njəɖa ana tay, əjnaki tay, azoru tay kama e divi ge Melefit vu. ⁴ Maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day əsər do ni ti azoru ahər gayəŋ kama e divi ge Melefit vu cilin. Ay maslaŋa ya ahəŋgri ma ge Melefit ana ndam ga Yezu əna ma həma gatay ni ti ma gayəŋ azoru tay dek kama e divi ge Melefit vu.

⁵ Nu nawayay ti lekələm dek kəzlapum ma həma gərgərani ya ti lekələm lekələmeni day kəsərum do ni, ay ti nawayay ahar gəɖakani ti kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis. Maslaŋa ya ti ahəŋgri ma ge Melefit ana mis ni ti atama maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day əsər do na, ahkay do ni si ahəŋgriaba ma həma ya azlapay ni ana tay a kwa. Tamal

ahəŋgriaba ana tay a nahəma, ma gayan ni azoru ndam ga Yezu kama kama e divi ga Yezu vu. ⁶ Nihî nahəma, bəza ga mmawa goro ni, bi nakoru afa gekūli, nəhi ma ana kūli àna ma həma gərgərani ya leli dek məsər do ni ti, ma goro gani ajənaki kūli ti ahəmamam ? Ahər àdəm nakoru afa gekūli ti nanğahadî pakama manğahani ge Melefit ana kūli, nədəfiki məsər zlam ana kūli, nəhəŋgri ma ge Melefit ana kūli, ahkay do ni nəcahi zlam ana kūli. Tamal nəgra nahkay day kwa ti nəjənakia kūli a do aw ?

⁷ Məzum mazavu ga zlam ge mereki, bi slelim, bi tində. Zlam nday nani ti təhənday ka ahər gatay do. Nahkay tamal kəsər miveni lala do ni ti, ku kivi slelim, ku tində nəŋgu ni mis təsərkaba ge mereki weley do. ⁸ Nahkay day tamal kəsər mivi slimi cicek do ni ti, mis atəslamalavu, atədəm hini cicek ga kadvu ti ahəmamam ? ⁹ Lekələm day nahkay : ka ya ti kazlapum ma həma ya lekələm lekələmeni kəsər do, mis ndahan day təsər do ni ti mis etici ma gekūli ya kədəmum ni ti ahəmamam ? Ma gekūli ni ma masakani. ¹⁰ Ma həma təbu kay a duniya bu, ku ma həma weley weley do dek ndam ga həma gani tici. ¹¹ Ay tamal nəsər ma həma ga maslaŋa ya ti azlapu ni do ni ti nu nığia zal zuh məlaŋ gayan a, naŋ day əgia zal zuh məlaŋ goro a. ¹² Nəhi ana kūli nahəma, əgia kihindəm njədə ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay ti, hindəm ahar gədəkani ti njədə gani ya təzoru ndam ga Yezu kama e divi gayan vu ni.

¹³ Nahkay maslaŋa ya ti azlapay ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni ti məhəŋgalay Melefit ti məvi njədə ga məhəŋgriaba ma gayan ya adəmaya ni ana mis a. ¹⁴ Tamal nahəŋgalay Melefit àna ma həma ya nu nuani day nəsər do ni ti məbərur goro amər àna zlam ya nahəŋgalay ni, ay ka ya ti nahəŋgalay nahkay ni ti zlam goro ya nəjalay ni əbi. ¹⁵ Nahkay nagraj ahəmamam ? Anahəŋgalay naŋ ti àna ma həma ya nu nuani day nəsər do, Məsuf Njəlatani avu njədə gani ni, ay anagraj nahkay ciliŋ do : anahəŋgalay naŋ àna ma həma goro, anəjalaki ahər daya. Nahkay day enidi limis ti àna ma həma ya nu nuani day nəsər do, Məsuf Njəlatani avu njədə gani ni, ay anagraj nahkay ciliŋ do : enidi limis àna ma həma goro, anəjalaki ahər daya. ¹⁶ Nədəm nahkay ti kamam ? Nədəm nahkay ti, tamal kəgri səsî ana Melefit àna ma həma ya nak nakani day kəsər do, Məsuf Njəlatani avuk njədə gani ni, mək bi maslaŋa nahəŋ ahurkiviya ke kūli ge mici ere ye ti kədəmum na ti, maslaŋa gani nani esliki mədəmani « Aya nahkay » aw ? Əsliki mədəmani do, adaba əci pakama gayak ya kədəm ni ndo. ¹⁷ Nak nakani ti kəbu kəgri səsî ana Melefit lala, ay maslaŋa nani ti ma gayak ya kədəm ni azoru naŋ kama e divi ge Melefit vu do.

¹⁸ Nu ti nəgri səsî ana Melefit dal-dal, adaba nəzlapay ma həma gərgərani ya nu nuani day nəsər do ni nətama kūli a dek. ¹⁹ Ay ka ya ti ndam ga Yezu təcakalava nahəma, hojo nədəmaya ma zlam àna ma həma goro ya nəjalaki ahər na ga macahi zlam ana mis ndahan, ere gani nədəmaya ma dəbu ehimeya àna ma həma ya nu nuani day nəsər do ni.

²⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay ti kəjalumki ahər ka zlam nday ndani akada ge mis gədəkani ni. Àki ka zlam magədəvani ti nawayay ti kəjalumki ahər akada ga bəza ci6-ci6eni ya təsər magudar zlam do ni. Ay àki ka zlam ndahan nahəma, nawayay ti kəjalumki ahər akada ge mis gədəkani ni. ²¹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Bay Melefit àdəm : “Anəhi ma ana nday hini.

Ma gani nani ti ndam mirkwi atəhi ana tay àna ma həma nahəŋ.

Ay ku tamal nagray nahkay nənğu ni atəgəskabu ma goro ni do.” * »

²² Nahkay ti ma həma ya mis təsər do ni adəfiki zlam ti ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit ni do, adəfiki ti ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni sawaŋ. Ma ge Melefit ya təhəŋgri ana mis ni aənaki ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni do, aənaki ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit ni sawaŋ.

²³ Nahkay ka ya ti lekulum ndam ga Yezu kəcakalumva dek ka məlan bəlanəna nahəma, bi lekulum dek kazlapum ma həma gərgərani ya lekulum lekulumani day kəsərum do ni, mək ndam ndahaŋ təhərkiyaya ke kuli a. Ndam nday nani ti bi tawayay tici ere ye ti kədəmum ni ahkay do ni bi təfəki ahər ke Melefit ndo. Ma gekuli ya kədəmum ni ti etici aw ? Etici do ! Nahkay atəhi ana kuli lekulum ndam seteni do aw ? ²⁴ Ay bi lekulum dek kəbum kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis ti, mək maslaŋa nahaŋ əhurkiyaya ke kuli a. Maslaŋa gani nani ti bi əfəki ahər ke Melefit do ahkay do ni bi awayay eci ere ye ti kədəmum ni. Emicia ma gekuli ya kədəmum na dek ti, aməsər naŋ bay magudar zlam, Melefit aməgəs naŋ əna seriya. ²⁵ Eslini ere ya a məbərux gayəŋ bu ni dek aməŋgazlavaya ka dala. Nahkay ti amazəbay Melefit, aməhəŋgriuru ahər a həf meleher ndibani a həf, aməhi ana kuli Melefit naŋ əbu e kidiŋ gekuli bu edefiŋ.

Ka ya ti kacakalumvu ni ti grum zlam kigeni

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi mam ana kuli mam ? Ka ya ti kacakalumvu ni ti ku way way do *Məsuf Njəlatani avi njədə ga magray zlam : maslaŋa nahaŋ bi edi limis, maslaŋa nahaŋ bi acahi zlam ana mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapı pakama *məŋgahani ge Melefit əna mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapay ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni, maslaŋa nahaŋ bi ahəŋgaraba ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni. Ay ere ye ti kəgrum ni dek ti ahər ədəm azoru mis kama e divi ge Melefit vu kwa. ²⁷ Tamal mis təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do ni ti təzlapay bəlan əna bəlan. Mis cə, məhkər təzlapay ciliŋ, ətamkia ba. Ahər ədəm mis nahaŋ day ahəŋgaraba pakama gana kwa. ²⁸ Ay tamal maslaŋa əbi ga məhəŋgarabana bi ti, ahər ədəm maslaŋa ya ti awayay azlapay ni əzlapay e kidiŋ ge mis macakalavani ni bu ba. Ahər ədəm məzlapı ana ahər gayəŋ gayəŋani akaba ana Melefit ciliŋ. ²⁹ Ndam ya ti Məsuf Njəlatani avi njədə ana tay ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis nahəma, mis cə, məhkər təzlapay ciliŋ : mis ndahaŋ ni ti təbi slimi, ma gatay ni kigeni tək kigeni do waw. ³⁰ Tamal mis əbu ahəŋgri ma ge Melefit ana mis, mək Melefit əvia ma nahaŋ a ana mis nahaŋ ya naŋ əbu mənjəhadani digəsa na ti, ahər ədəm maslaŋa ya ti naŋ əbu azlapay ni məlakakaba day. ³¹ Lekulum dek kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis tata, ay ti kədəmum bəlan əna bəlan kwa. Ahər ədəm pakama gekuli ya kədəmum ni ti mis dek təsər zlam əna naŋ, mis dek tənğət njədə əna naŋ. ³² Njədə ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni ti, mis ya təbu əna njədə gani nani ti tisliki mazlapani əna naŋ ka mawayay gatay tata. ³³ Adəba mam, Melefit awayay ti mis təgray zlam kwanə kwanə ba. Naŋ awayay ti mis təgray zlam kigeni, ti tənğəhadkabu əna sulumani.

Nawayay ti kəgrum akada ga ndam ga Yezu ya *təcakalava a kəsə ndahaŋ bu dek ni. ³⁴ Nahkay ka ya ti kacakalumvu nahəma, ahər ədəm wəl təzlapay ba. Təvi divi ana tay ga mazlapani ba. Ahər ədəm təhəŋgriuru ahər a həf ana zawal, akada ge Melefit ya ədəm a Wakita gayəŋ bu ni. ³⁵ Tamal tawayay təsər

* 14:21 Izayı 28.11-12.

zlam ti, tōru tihindifiŋa kà zawal gatay a magam a. Adaba wal azlapay e kidīŋ ge mis macakalavani bu ni ti àbōlay do timey.

³⁶ Nədəm nahəma, pakama ge Melefīt ànjəki enji ti afa gekūli aw ? Ahkay do ni Melefīt àhi pakama gayan ti ana kūli cilīŋ aw ? ³⁷ Mis ndahaŋ e kidīŋ gekūli bu tədəm nday təbu àna njadā ga Məsuf Njəlatani, tədəm tislīki məhəŋgri pakama ge Melefīt ana mis. Tamal mis àdəm nahkay ti ahàr àdəm agəskabu pakama goro ya nəbiki ana kūli ni ti divi ga Bay geli ya àvi ana kūli ni. ³⁸ Maslaŋa ya ti àgəskabu pakama hini do ni ti Melefīt day àgəskabu nan do bilegeni.

³⁹ Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, hindəm njədə ga Məsuf Njəlatani ga məhəŋgri pakama ge Melefīt ana mis. Hindəm njədə gani nani kay. Kəcumfəŋa mis ga mazlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do na ba. ⁴⁰ Ay zlam ya kəgrum ni dek ti kəgrum kwanja kwanja ba, grum ti àna divi gani.

15

Yezu Krist àmàta mək àŋgaba e kisim ba ededīŋ a

¹ Baza ga mmawa goro ni, nawayay nəhəŋgri eri ana *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kūli ahaslani ni. Lekuləm kəgəsumkabá ma na, kəbum kəgrum təwi àna nan, kəmbraŋum do. ² Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kūli ni ti Melefīt ahəŋgay kūli àna nan. Ay tamal kəmbraŋuma pakama ya nəhi ana kūli na ti, məfəki ahàr gekūli ka Yezu ni ègia zlam masakana.

³ Pakama ya təhu enjenjeni, nu day nəhi ana kūli ni ti nahkay hi : *Krist ti àmət azuhva zlam magudarani geli. Ere gani àgravu ti akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefīt bu ni. ⁴ Àra àmàta ti tili, mək a vad ya mahkər gani ti àŋgaba e kisim ba. Ere gani àgravu akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefīt bu ni. ⁵ Àra àŋgaba ti àŋgazlivu ana Piyer, mək àŋgazlivu ana ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni. ⁶ Àra àŋgazliva ana tay a ti àŋgazlivu ana bəza ga mən geli ndahaŋ macakalavani tətam diŋ diŋ zlam. Kwa kani mis ndahaŋ e kidīŋ gatay bu ahar gədakani təbu àna sifa, mis ndahaŋ ti ni təmàta. ⁷ Kələŋ gani àŋgazlivu ana Zek, àŋgazlivu ana ndam asak gayan dek daya.

⁸ Kələŋ ge mis nday nani dek ti àŋgazlulu ana nu, nu ya ti akada ga wur ya ti tiwi kiyi gani ènjiyu ndo ni. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ndam asak ndahaŋ ni dek tətam nu. Nu ti giri-giri àgəski təzalay nu zal asak ga Yezu do, adaba ahaslani nəgria daliya ana ndam ge Melefīt a. ¹⁰ Ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefīt àgrua sulum gayan a, nigia akada ya ti kəsərum nu kani na. Melefīt àgru sulum gayan ti masakani do, adaba nəgra təwi a àtama ga ndam asak ndahaŋ na dek. Ay nəgray təwi ti àna njədə goro goroani do, nəgray ti àna *sulum ge Melefīt ya àgru ni. ¹¹ Ku nu nəhioru Ma Məweni Sulumani ana mis ahkay do ni ndam asak ndahaŋ ni tədəmoru nəŋgu ni, ma geli ni dek ma bəlanjani. Pakama gani akada ya nəhi ana kūli, lekuləm day kəgəsumkabu ni.

Mis àmàta ti atanjaba e kisim ba ededīŋ a

¹² Nahkay ti leli məbu məhi ana mis *Krist àmàta mək àŋgaba e kisim ba. Leli mədəm nahkay ti, mis ndahaŋ e kidīŋ gekūli bu tədəm mis atanjaba e kisim ba do ni ti ahəmamam ? ¹³ Tamal mis atanjaba e kisim ba do ededīŋ ti, akal Krist day àŋgaba e kisim ba ndo kwa. ¹⁴ Tamal Krist àŋgaba e kisim ba ndo ededīŋ

a ti, akal *Ma Məweni Sulumani ya məhi ana mis ni ma masakani, lekələm day kəfumki ahər ka Yezu ti masakani. ¹⁵ Tamal nahkay eđeđiñ ti, məsəkadía malfadā ana kəli āna slimu ge Melefiti a, adaba mədəm Yezu Krist əməta mək Melefiti əhəngaraba nañ a. Ay tamal mis təngaba e kisim ba do ni ti, akal Yezu day Melefiti əhəngaraba nañ a ndo kwa. ¹⁶ Nədəm nahkay ti, tamal mis təngaba e kisim ba do eđeđiñ a ti, akal Krist day əngaba ndo kwa. ¹⁷ Tamal Krist əngaba e kisim ba ndo eđeđiñ a ti, akal məfəki ahər gekəli ka nañ ni masakani kwa. Tamal nahkay ti, akal lekələm kəbum āna zlam magudarani gekəli kekileña, Melefiti əmbərfəña kə kəli a ndo. ¹⁸ Nahkay ti ndam ya təfəki ahər ke Krist, təmət ni ti tija gweha. ¹⁹ Leli məfəki ahər ke Krist ti məhəngay leli, ay tamal ahəngay leli ka ya ti leli məbu āna sifa ka dala ni cilij ti, akal məsay cicihi matam mis ndahañ ni dek.

²⁰ Ay ti Krist əngaba e kisim ba eđeđiñ a. Əngaba enji ge mis a dek akada ga zlam ya əngazlay eri ni. Əngaba nahkay ti, adafaki ti mis dek atəngaba e kisim ba daya. ²¹ Ağray ti mis dek təmət ti mis bəlan, nahkay day ağray ti mis atəngaba e kisim ba ni ti mis bəlan. ²² Nədəm nahəma, leli dek ti bəza ga Adam, nahkay məmət akada gayan ni. Nahkay day leli dek aməngaba e kisim ba, aməngət sifa ti azuhva Krist. ²³ Ay ti mis ni dek atəngaba e kisim ni ba ni ti āna sarta gatay. Əngaba enjenjeni akada ga zlam ya əngazlay eri na ti Krist, mək ka ya ti aməngə ni ti aməhəngaraba ndam ya təfəki ahər a ni ka ahar bəlan. ²⁴ Kələñ gani ti Krist emeyefiñ kə seteni akaba kə bəbay gatayani akaba kə nday ya ti təgur məlan ya agavəla ni dek, aməhəlfəña njədə kə tay a. Aməgray nahkay ti egi mandav ga duniya. Eslini ti aməhəngri bay ga Bəñani Melefiti zlam gayan. ²⁵ Nahkay ahər ədəm Krist agur zlam dek ga hayañani, duk abivoru ana sarta ya ti Melefiti aməvi njədə ge meyefiñeni kə ndam ezir gayan ni dek. ²⁶ Zal ezir ya Melefiti emendeveriñ mijij nañ kələñ ga nday ndahañ ni dek ti kisim. ²⁷ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefiti bu nahkay hi : « Melefiti əvia njədə ge meyefiñeni kə zlam a dek.* » Ku tamal pakama gani nahkay nəngu ni, Melefiti ya əvi njədə ge meyefiñeni kə zlam ni dek ni ti əkibu bi, adaba Krist əgur nañ do. ²⁸ Melefiti əvia njədə ge meyefiñ kə zlam na dek ana Wur gayan Krist a ti, Wur ni day aməhəngrioru ahər a had ana Bəñani Melefiti, nañ ya əvi njədə ge meyefiñ kə zlam dek ni. Nahkay ti Melefiti aməgur zlam dek akaba mis dek, zlam ya əgur do ni ti amələbi.

²⁹ Kəsərüm ti mis ndahañ təbu *tabaray tay a kəla ga ndam ya təmət ni vu. Mis nday nani ti tabaray tay ti kamam ? Tamal mis təməta ti təngaba e kisim ba do eđeđiñ a ti, tabaray mis ndahañ a kəla gatay ya təmət ni vu ti kamam ? ³⁰ Tamal mis təngaba e kisim ba do eđeđiñ a ti, leli ndam *asak ni məgəskabu ti mis təgri daliya ana leli ahəcakiyu ngir-ngir ka məmətani kələvad ti kamam ? ³¹ Bəza ga mawə goro ni, kələvad nagrañ daliya, nahəcakiyu ngir-ngir ka məmətani. Ere ya nəhi ana kəli ni ti jiri eđeđiñ : adafaki ti, nəbu nəmərvu azuhva kəli adaba kigəma akaba Bay geli Yezu Krist a akada mis bəlanəna ni. ³² E Efez ti nəkadva akada ge mis ya ti akadvu akaba zlam ge gili ya tagray cudad na ni. Nəkadkivu ka zlam ga duniya ndo ; tamal nəkadkivu ka zlam ga duniya ti akal azuaya mam ? Tamal mis təməta ti təngaba e kisim ba do eđeđiñ a ti, akal hojo məzumum zlam zlam geli akaba misəm zlam zlam geli, adaba kama kama ti aməmətum. †

* 15:27 Limis 8.7. † 15:32 Məñjay Izayi 22.13.

³³ Bəza ga mmawa goro ni, kàgòsum ahàr gekùli ba : tamal lekùlum mis sulumani màk kasawadùm kabu kəlavad akaba ndam cuday ti, lekùlum day kigam cudayani akada gatay ni. ³⁴ Jalum ahàr lala, kàgudarum zlam akada ga ndam seteni ni ba. Nəhi ana kùli nahəma, mis ndahan təbu e kidin gekùli bu təsar Melefit do. Nəhi ana kùli nahkay ti nawayay ti nəbəkì mimili ke kùli.

Ka ya ti amanğaba e kisim ba ni ti vu geli ni amanja ahəmamam ?

³⁵ Bi maslanja adəm ahkado : « Mis àməta ti amanğaba e kisim ba ti ahəmamam ? Ka ya ti atanğaba ti vu gatay ni atanja ahəmamam ? » ³⁶ Nak gani ya kihindi nahkay ni ti nak moru do aw ? Kizligia hilfi ga zlam gayak a ti vu gani ezi day kwa ti eri gani ni afətaya do aw ? ³⁷ Hilfi ga zlam ya kizligi nani ti aday gani ya adək ni do. Kizligi ti wur gani cilin ; bi kizligi bəza ga *alkama ahkay do ni bəza ga zlam ndahan ni. ³⁸ Kizligia nahkay ti Melefit afətaya nan a, adək aday gani. Nahkay aday nani amanjahad akada ge Melefit ya awayay ni. Wur ga zlam weley weley do dek Melefit afətaya ti, aday gani gərgəri akaba aday ga zlam ndahan ya təfətaya ni dek.

³⁹ Zlam ndahan ya àna sifa ni day nahkay : ku zlam àna sifa weley weley do dek ti, vu gani gərgəri akaba vu ga zlam àna sifa ndahan ni dek. Nahkay ti mis hihirikeni, zlam ya àna asak fadani ni, edidin akaba kilif ti vu gatayani dek gərgəri.

⁴⁰ Zlam təbu a hud melefit bu akada ya təbu ka had ni. Ay mazavu ga zlam ya a hud melefit bu ni gərgəri akaba mazavu ga zlam ya ka had ni, mazavu ga zlam ya ka had ni day gərgəri akaba mazavu ga zlam ya a hud melefit bu ni. ⁴¹ Nahkay day fat, kiyi akaba bonğur təsladay gərgəri. Ku bonğur e kidin gatay gatayani bu day təsladay gərgəri.

⁴² Ka ya ti mis atanğaba e kisim ba ni day amagravu nahkay. Nədəm nahəma, tilia mis a ti emiziviyu e evid vu, ay ka ya ti amanğaba e kisim ba ni ti, àna vu maweni ya èzi do ni. ⁴³ Tili mis ti vu gayan ni zlam masakani, ay ka ya ti amanğaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni àbəlay, egi eri. Tili mis ti vu gayan ni njəda àfəñ bi, ay ka ya ti amanğaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni njəda àfəñ dal-dal. ⁴⁴ Tili mis ti vu gayan ni zlam ga duniya, ay ka ya ti amanğaba e kisim ba ni ti vu gayan ni *Məsuf Njəlatani aməvi. Vu təbu gərgəri cə : məsəra vu ga duniya àbu ; nahkay ahàr adəm məsar vu ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni day àbu. ⁴⁵ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Adam mis ye enjenjeni ni ti vu gayan ni ga duniya, Melefit àvia sifa. † » Adam ya àra kələñ a ni ti nan *Krist ; avi sifa maweni ana mis àna njəda ga Məsuf gayan. ⁴⁶ Nahkay vu ge mis ye enji ni ti nani ya Məsuf Njəlatani avi ni do, nani vu ga duniya. Vu ya ti Məsuf Njəlatani avi ni ti ara kələñ ga vu ga duniya na. ⁴⁷ Mis ye enjenjeni ni ti ga duniya, Melefit àgraya nan àna had a. Mis ya kələñ ni ti àsləkabiya e melefit ba. ⁴⁸ Nahkay zla nahəma, ndam ga *duniya ti nday akada ga bay ya ti Melefit àgraya nan àna had ga duniya ni. Nday ya ti a hud melefit bu ni ti ni nday akada Bay ya àsləkabiya a hud Melefit ba ni. ⁴⁹ Nahkay day, nihi ti leli dek akada bay ya Melefit àgraya nan àna had ga duniya ni. Ay kama ti leli dek amanja akada ga Bay ya àsləkabiya a hud melefit ba ni.

⁵⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kùli nahəma, mis èsliki məhuriyani a *Məğur ge Melefit vu àna əslu vu ga duniya ni do, adaba zlam ya ezi ni tanjahadkabu akaba zlam ya èzi day-day do ni koksah.

† 15:45 Mənjəkiani 2.7.

⁵¹ Cùm day, nawayay nàhi ma maŋgahani ya Melefit àhu ni ana kùli : mis ndahan e kidin geli bu atəmət do, ay leli ya mabu àna sifa ni akaba ndam geli ya tàməta ni, leli dek Melefit aməmbat vu geli ni nahaj. ⁵² Ka sarta gani nani ti etivi mezlelim, kələŋ gani etivi va do, mək Melefit aməmbat leli dek. Aməmbat leli ti ke weceweceni aməpəski do, akada ge mis ya ekiŋicey eri kibic ni. Ka ya ti tivia mezlelim na ti nday ya təmət ni atanŋaba e kisim ba àna vu ya èzi day-day va do na ; leli ya mabu àna sifa ni day Melefit aməmbat vu geli ni emizi day-day do. ⁵³ Nahkay ti ahàr àdəm vu ya ezi ni egi vu ya ti èzi day-day do ni, mis ya amət ni egi mis ya ti amət day-day do ni kwa. ⁵⁴ Ka ya ti vu ya ezi ni ègia vu ya ti èzi day-day do na, mis ya amət ni ègia mis ya ti amət day-day do na ti, pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni amagrav. Pakama gani nani nahkay hi :

« Kisim àbi va bi, Melefit èjiŋa naŋ a. §

⁵⁵ Kisim nak hi ti njəda gayak àbi ga mabazl mis va bi zla,

zlam ahar gayak ya kəgri daliya ana mis àna naŋ ti təmət ni ti àbi va bi zla.* »

⁵⁶ Zlam ahar ge kisim ya abazl mis àna naŋ ni ti zlam magudarani gatay. Zlam ya avi njəda ana zlam magudarani ge mis ti təmət àna naŋ ni ti, Melefit àna *Divi gayaj ya Məwiz àbəkì ni àdəm maslaŋa ya agudar zlam ni si amət kwa ni. ⁵⁷ Ay leli ti mēyefiŋa kè kisim azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray na. Məgrumi səsì ana Melefit dal-dal azuhva nani !

⁵⁸ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kùli. Nəhi ana kùli nahəma, zum njəda, kàmatabum ba, grumoru təwi ga Bay geli kələvad, kəmbraŋum ba. Grum nahkay adaba kəsəruma ere ye ti kəgrumi ana Bay geli ni ti masakani do, akəŋgətum zlam azuhva nani palam.

16

Sinŋu ya tajamkabu ga məjənaki ndam ge Melefit ya a Zerəzalem ni

¹ Nihi ti nəhi ma ana kùli àki ka sinŋu ya kajamumi ana ndam ge Melefit ya a kəsə ndahan bu ni. Nədəm nahəma, ahàr àdəm kəgrum akada ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ka had Galasi təgray ni. ² Nahkay kala vad ga ladi ti ahàr àdəm ku way way do sinŋu ya aŋgət ni mādafəŋa ; àdafəŋa ti máfəkad sinŋu gani a magam afa gani tera. Tamal kəgruma nahkay ti, ka ya ti eninjəa ni ti anəhi ana kùli jamum va do, anədi ahàr ana sinŋu məjamvani àndava. ³ Dumaba mis ga məhəloru sinŋu gani a Zerəzalem a daya. Eninjəa afa gekùli a ti anəbiki wakita ana ndam Zerəzalem ga mədəfiki ndam gekùli ya kədumaba ni ana tay, mək anasləroru nday gani nani, atəhəloru sinŋu ni akaba wakita ni eslini. ⁴ Tamal ti agəski nu nuani day nakoru a Zerəzalem ti amorukaboru akaba tay ka ahar bəlaŋ.

Sawadaj ga Pol ya amasawadoru ni

⁵ Anoru afa gekùli, ay wudaka nakoru nahəma, nawayay nəmənjiyu ndam geli ya təbu ka had Mesedəweŋ ni day. Ka ya ti anasləka e Mesedəweŋ a ni ti ⁶ anoru afa gekùli cə nəpəsiyu gəzìt, cə anəzumiyu ahar kusi afa gekùli ti nəsərkaba faŋ do. Tamal nòru nəpəsə afa gekùli a nahkay ti, ka ya ti anasləka ni ti akəjənumki nu àna zlam ga moroni àna naŋ kama. ⁷ Eninjəa afa gekùli a sak bəlaŋ ti nəwayay moru masləkana həya do. Tamal Melefit àvua divi a ti anəpəsiyu dal-dal.

⁸ Ay ku tamal anoru nənğu ni, nihi ni ti nawayay manjəhadani ahalay e Efez duk abivoru ana vad ga wuməri ge *Peñtikwet, ⁹ adaba ahalay ti Melefıt avua divi sulumana ga magray tawi gədakana ; ndam ezir goro təbu kay daya.

¹⁰ Tamal Timote ənıa afa gekəli a nahəma, gəsunkabá nanj a lala, ti ahər ahəli ba. Nanj day nanj əbu agri tawi ana Bay geli akada goro ni, ¹¹ nahkay ti maslanja ənjak nanj ba. Jənumki nanj ti mıcikbiyu afa gekəli, mərə afa goro əna sulumana, adaba nu nəbu najəgay nanj, najəgay bəza ga mən gelı ndahan ni daya.

¹² Nihi ti nəzlapaki ka Apolos wur ga mən gelı ni. Sak ehimeya nəhia ma ga moroni afa gekəli a akaba bəza ga mən gelı ndahan na, ay nihi ti acuhway moroni fanj do ferera. Apolos amənğəta ahar a day kwa ti amoru.

Pol endeveřin pakama gayan

¹³ Nədəm nahəma, njəhadum eri, fumki ahər ka Yezu lala, kəmbərənum ba, ənğwaz əwər kəli ba, kumva njan-njan. ¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek ti grum əna mawayavani.

¹⁵ Kəsəruma İstefanas akaba ndam ga ahay gayan a ; təkəli ahər ka Yezu enjenjeni ka had Eseyi ni ti nday. Nday gani tagray tawi ga məjanaki ndam ge Melefıt kəlavad. Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, nahəngalay kəli ¹⁶ ti kicəmiki ma ana mis akada nday nani. Cəmiki ma ana ndam ya təbu tagrakabu tawi akaba tay, təmbərənj do ni dek daya.

¹⁷ Nu nəbu nəmərvu dal-dal, adaba İstefanas, Fertinetəs akaba Eseyikas təra, nday təbu akaba nu. Nday təbu akaba nu ti kala lekələm dek kəbum akaba nu. ¹⁸ Nday gani təhəngruva məbərux a, təhəngriya ana kəli a daya. Nahkay ti səruma mis akada nday hini ti tıslia mis a, zləbum tay.

¹⁹ Ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ya ka had Azi ni təgria sa ana kəli a. Ata Ekiles nday ata Prısil akaba ndam ge Krist ya *təcakalavu a ahay bu afa gatay ni təgria sa ana kəli a dal-dal əna slimi ga Bay geli a. ²⁰ Bəza ga mən gelı ya ahalay ni dek təgria sa ana kəli a.

Grumvu sa e kidin gekəli bu lala, akada ga ndam ge Melefıt ya tagravu sa ni.

²¹ Nu Pol nəgri sa ana kəli bilegeni, nu nuani nəbəkı ma hini əna ahar goro.

²² Maslanja ya əwayay Bay geli do ni ti, Melefıt mətikwesla nanj a. Maranata !

*

²³ Bay geli Yezu mągri sulum gayan ana kəli ti.

²⁴ Lekələm dek nawayay kəli, adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bəlanj.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Korej ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Korej ye cɛ ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 10.1). Àbɛki ti ka sarta ya ti nan e Mesedawen, awayay akoru ka haɗ Eseyi ni (2.13 ; 7.5 ; Tɛwi 20.1-3). Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya a Korej ni cilin do, àbiki ti ana ndam ga Yezu ya ka haɗ Eseyi ni ðek daya (1.1 ; Korej ti kasa gɛɗakani ga haɗ Eseyi).

Àbɛki ti adaba ndam Eseyi ndahan tɛɗm Pol àgosa tay a : àɗm awayay moroni afa gatay sak cɛ, mɛk àmbatkaba majalay ahàr gayan a (1.15-16). A wakita hini bu ni ti Pol àhɛngrifɛɲ kà ma gatay ni ana tay : àɗm nan zal asak ga Yezu, nahkay ti agray tɛwi akada ge Melefit ya awayay ni, do ni ti akada ga ndam ga duniya ya tawayay ni do (1-7). Ndam ga Yezu ya tagray ere ye ti Melefit awayay ni ti tɛbesey macakay daliya tata ; kè eri ge mis ga duniya ti tɛsli arana do, ay ku tamal nahkay nɛngu ni maslaɲa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti amɛrvu dal-dal àna njɛɗa ge Melefit ya àvi ni.

Pol àhi ana ndam Eseyi tɛslamalavu lala ti tɛndiverin majam sinɲu ga mɛjɛnay ndam ga Yezu ya a Zerɛzalem ni, (8-9). Èndeverin wakita gayan, àɗm amoru afa gatay eɗɛɗi, àɗm si tɛmbatkaba majalay ahàr gatay na, tɛslamalavu kwa : tamal tɛslamalavu do ni ti amatraɗ tay, adaba nan zal asak ga Yezu eɗɛɗi. Adafaki nan zal asak ga Yezu eɗɛɗi ti macakay daliya gayan ya àcakay ni (10-12).

A wakita hini bu ðek Pol àɗm tamal ndam ga Yezu tɛbi àna njɛɗa bi ti tɛmɛrvu, adaba gedebi gatay gatayani ni avi divi ana Yezu ga mɛvi njɛɗa gayan ana tay (12.10). Yezu àhi ana ku way way do : « Sulum goro ya nɛgruk ni ti eslak, adaba ka ya ti mis nan àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni ðek agray ti àna njɛɗa goro cilin » (12.9).

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit adaba nu a, nu zal asak ga Yezu *Krist. Leli ata wur ga mɛn geli Timote mɛbiki wakita hini ana ndam ge Melefit ya *tɛcakalavu a Korej ni, akaba ana ndam ge Melefit ðek, nday ya ti tɛbu a kasa gɛrgɛrani bu ka haɗ Eseyi ni. ² Bɛn geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti *kɛnjɛhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit nan àbu avi njɛɗa ana ndam ya ti tɛbu tagray daliya ni

³ Mɛzɛlɛbum Melefit Bɛn ga Bay geli Yezu *Krist ; kɛlavɛɗ mɛsi cicihi adaba nan Bɛn geli, njɛɗa day avi ana leli kɛlavɛɗ adaba nan Melefit geli. ⁴ Ka sarta ya ti mɛbu magray daliya lu ni ti avi njɛɗa ana leli. Agray nahkay ti, ti leli day mɛvi njɛɗa ana mis ndahan ya tagray daliya gɛrgɛrani ni ðek bilegeni. Njɛɗa gani nani ya ti mɛvi ana tay ni ti njɛɗa ge Melefit ya àvi ana leli ni. ⁵ Nɛɗm nahama, Krist àgra daliya dal-dal, leli day magray daliya ti adaba leli ndam gayan. Ay ku tamal magray daliya nahkay nɛngu ni, Melefit avi njɛɗa ana leli dal-dal adaba leli ndam ge Krist. ⁶ Ka ya ti tɛgri daliya ana leli nahama, mawayay ti kɛngɛtum njɛɗa àna nan, ti Melefit mɛhɛngay kɛli. Ka

ya ti Melefit avi njêda ana leli nahêma, mawayay ti lekulûm day kângetum njêda gani ; nahkay ekislûmki mebesey daliya akada geli ya ti mebesey ni. ⁷ Mêsêra Melefit àmbrêñ magri sulum gayan ana kûli do ; nahkay mêsêra ku tamal kêgrum daliya akada geli ni nêngu ni, amêvi njêda ana kûli akada ya ti avi ana leli ni daya.

⁸ Bêza ga mmawa, mawayay ti kêsêrumki lala : ndam ga had Azi tàgria daliya ana leli a dal-dal àsabay. Daliya gani ya màgray ni àtam njêda geli, màdêm amatamaba àna sifa do. ⁹ Nahkay màhi ana ahâr atara tabazl leli. Zlam nday nani àgrakivu ke leli ti, ti màfêki ahâr ka njêda geli geleni ba, màfêki ahâr ti ka njêda ge Melefit, adaba Melefit ti ahêngaraba mis e kisim ba. ¹⁰ Àhêngafêña leli kè kisim gani nana ti nan. Amêhêlaba leli e kisim ba keti. Màfêki ahâr geli ka nan, mêsêra amêhêlaba leli a daliya ndahan ba keti. ¹¹ Lekulûm day akêjênumki leli àna mahêngali Melefit ana leli. Mis kay atahêngala nan a ti emiciiki ana tay, amêgri sulum gayan ana leli. Nahkay ti mis kay atêgri sasi daya.

Pol àmbata ahâr a

¹² Zlam geli ya mêmêrvu àna nan ni ti nihi : mêsêra a mêbêrvu geli ba, manjêhad geli akaba mis ti manjêhad ge jiri àna hud bôlan. Mànjêhad akaba mis dek ti nahkay, ay akaba kûli ti manjêhad geli ni àtam geli ya mànjêhad akaba mis ndahan ni. Màgray nahkay ti, Melefit àwayay : màgray ti àna sulum gayan cilin, do ni ti àna mêsêr zlam ge mis do. ¹³ Nahkay mabiki ana kûli a wakita geli ni bu ni ti ere ye ti kêbum kejeñgum, kêbum kicûm ni cilin, do ni ti ma ndahan do. Ma hini ya ti nêhi ana kûli ni ti nawayay ti kicûmaba lala. ¹⁴ Nihi ti kicûma bal, ay ti ekicûmaba lala : kislûmki mêmêrvani azuhva leli akada geli ya amêmêrvu azuhva kûli ka fat ya ti Bay geli Yezu eminjia ni.

¹⁵⁻¹⁶ Adaba nêsêra zlam nana nahkay ti, akal wudaka nakoru e Mesedêwêñ nahêma, nàwaya morona afa gekûli a day, mæk anaslakabiya eslina ti nàwaya manjana afa gekûli a. Nahkay ti akal nêjênakia kûli a sak cû, lekulûm day akal kêjênumkia nu a, kêvumua zlam ga moroni ka had *Zêde a. ¹⁷ Ka ya ti nêhi ana kûli anoru ni ti, nêdêm ma masakani aw ? Zlam ya ti nêdêm nagraj ni ti nêjalaki ahâr akada ge mis ya táfêki ahâr ke Melefit do ni aw ? Afa gatay ti « Iy » ahkay do ni « Aha » ti zlam bôlanani. ¹⁸ Melefit ti nan jireni. Ere ye ti nêhi ana kûli kè meleher gayan ni jiri daya. Tamal nêdêma « Iy » ti, ba iy gani. Tamal nêdêma « Aha » day, ba aha gani. ¹⁹ Nêdêm nahkay ti adaba Bay ya ti nu, Silas akaba Timote màdêmki ma, màhi ana kûli ni ti nanj Wur ge Melefit, Yezu *Krist. Nan ti àdêma « Iy » ti àdêm « Aha » va do. Kwa ka manjêki gani nan « Iy, » ²⁰ adaba ere ye ti Melefit àdêm amagraj ni dek ti àdêm « Iy, » àgra àndava ti azuhva Yezu Krist. Nahkay azuhva nan day leli mazlêbay Melefit, màdêm : « Iy, Melefit nan jireni. » ²¹ Bay ya ti avi njêda ana leli ti màmbrêñ divi ge Krist ba ni ti Melefit. Avi njêda ana kûli ti kêmbrêñum divi ge Krist ba ni ti Melefit gani. Bay ya ti adaba leli ga mêgri tawi a ni ti nanj gani bôlanani ni. ²² Àvi Mêsuf gayan ana leli, àniviyu a mêbêrvu bu ana leli ni ti nanj ; nahkay mêsêra leli ndam gayan ededîn ; ere ye ti àgray ni adafaki ti amêvi zlam ya ti àdêm amêvi ana leli ni dek daya.

²³ Nu nêngoru afa gekûli a Korej do ni ti adaba nàwayay mêgrikivu daliya ana kûli do. Tamal ma goro hini ya nêdêm ni jiri do ni ti Melefit màkada nu a ! ²⁴ Nêdêm nahkay ti màwayay mêgurki kûli ka màfêki ahâr gekûli ka Yezu

do. Lekulum kàbum kafumki ahàr lala, kàmbrəjum do. Leli magrakabu təwi akaba kuli ti, mawayay ti kàmərumvu sawaŋ.

2

¹ Nahkay nəwayay maŋgoni afa gekuli do ni ti, adaba nəwayay ti nəhikivu zlam ana kuli ga məhəli ahàr ana kuli va do. ² Tamal nəhia ma ya ti ahəli ahàr ana kuli na ti way aməməru məbərur way ? Maslaŋa əbi, adaba lekulum ya ti akal kəməruru məbərur ni pakama goro ahəli ahàr ana kuli. ³ Nəbiki wakita gani nani ana kuli, nəngoru afa gekuli ndo ni ti azuhva nani. Adaba tamal nəngoya afa gekuli a, enipia kuli a ahàr naŋ əbu ahəli ana kuli ti nu day ahàr aməhəlu. Ay ndam ya ti akal təmərur məbərur ni ti lekulum sawaŋ do aw ? Nəsəra lekulum ti, tamal nəbu nəmərvi ti lekulum day kəməruru. ⁴ Ka ya ti nəbiki wakita ana kuli ni ti ma gani əhəlua ahàr a dal-dal, yam tuway goro tekeđi ədəgaya. Nəbiki pakama gani ana kuli ti ga məhəli ahàr ana kuli do, nawayay ti kəsərum nu ti nəbu nawayay kuli dal-dal.

Maslaŋa nahaŋ əgudar zlam a, Pol ədəm təmbərfəŋa

⁵ Maslaŋa nahaŋ əgudara zlam a. Zlam gayaŋ ya ti əgudar ni ahəli ahàr ana mis ; ay nu ti əhəlu ahàr do, ahəli ahàr ti ana kuli dek sawaŋ. Tamal nədəm lekulum dek ti bi nədəma əsabəy, hojo nədəm əhəlia ahàr ana mis a dal-dal e kiđiŋ gekuli ba. ⁶ Mis kay e kiđiŋ gekuli bu tətəba maslaŋa gani nana, ay ti əsliə nahkay. ⁷ Nihi ti ahàr ədəm kəmbrəjumfəŋa zlam gayaŋ ya əgudar na, kavumi nədə sawaŋ. Tamal kəgrumi nahkay do ni ti zlam ya kəgrumi ni aməhəlikivu ahàr, emijiŋ naŋ.

⁸ Nahkay nahəŋgalay kuli, grumi zlam ya ti adəfiki ti kəbum kawayum naŋ ni. ⁹ Nəbiki ma gani ana kuli ni ti adaba nəwayay nəsər akəgəsümüki ma goro ni dek tək akəgəsümüki do waw. ¹⁰ Tamal lekulum kəbum kəmbrəjumfəŋa zlam magudarani kə mis a ti nu day nəmbərfəŋa zlam magudarani ga maslaŋa gani nana. Nahkay tamal maslaŋa gani əgudara zlam a nəŋgu ni nəmbərfəŋa əndava. Nəmbərfəŋa ti azuhva kuli, adaba leli dek kə meleher ge *Krist. ¹¹ Nəgray nahkay ti, nawayay ti *Seteni əgosay leli ba. Adaba ere ye ti awayay aŋri ana leli ni ti məsəra lala.

Meyefiŋ kà ndam ezir geli azuhva Krist

¹² Nəcik, nərə a Truwas ga məhi *Ma Məweni Sulumani əki ke *Krist ana mis eslini. Nərə niŋjə ti Bay geli əvua divi ga məhi ma gana ana tay a lala. ¹³ Ay ti ahàr əhəlua adaba nədi ahàr ana wur ga məŋ geli Tit ndo, nahkay nəsləka eslina, nərə e Mesədəwey.

¹⁴ Ay si məzləbum Melefit kwa adaba əgray ti leli ana məmərani akada ndam ya təyefiŋa kà ndam ezir gatay a, tasləkəbiya tara a magam a ni. Agray nahkay kəlavad adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ. Leli mədəfiki Krist ana mis ku eley eley do dek ; pakama geli ya mədəmki ke Krist ni akada ga zlam ya ti tazəbay, azək gani ezi əcər ni. ¹⁵ Zlam gani ye ezi əcər, əbələfəŋ kə Melefit ni ti leli, leli ya ti məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ ni. Mizifiŋ kà ndam ya ti Melefit naŋ əbu ahəŋgay tay ni akaba kà ndam ya ti tijji ni. ¹⁶ Mis ndahaŋ ti mizifiŋ kà tay əcər dal-dal, təŋgət *sifa ya əndav day-day do ni əna naŋ. Mis ndahaŋ ni ti ni mizifiŋ kà tay kisik-kisik, təmət əna naŋ. Ay təwi gani nani dek ti way esliki magrani tata way ? ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, leli məbu məgri təwi ana Melefit. Mis ndahaŋ təhi ma ge Melefit ana mis ti təŋgət siŋgu əna naŋ, ay leli ti məgray akada gatay ni do. Leli məhi ma ge

Melefit ana mis ti, Melefit àslar leli, mæhi ana tay kè meleher gayan àna hud bəlan, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlan.

3

Məwəlvani məweni

¹ Nədəm nahkay ti, kəhumi ana ahər leli magray zlabay keti aw ? Kawayum ti mis tábiki wakita ana kəli ti kəsərum leli ndam *asak ga Yezu ededīn ededīneni aw ? Tək day ti kawayum mihindifiŋa wakita kè kəli ga mangazliani ana mis ndahan a waw ? Ku tamal mis ndahan təbu tagray nahkay nəŋgu ni, leli ti məwayay magrani nahkay do. ² Lekələm ti kala wakita geli ; kala məbəkiani a məbəruv geli bu, adaba məbu majalaki ahər ke kəli kəlavad. Mis dek təsəra lekələm kəgəsumkabu *Krist ti azuhva leli. ³ Nahkay mis dek təsəra lekələm kala wakita ge Krist ya əbəkə ti məzikaboru ana mis ndahan ni. Wakita gani nani məbəkiani àna zlam do, məbəkiani ti àna *Məsuf ge Melefit Bay ga sifa ni. Wakita gani nani məbəkiani ka akur magaslani do, kala məbəkiani a məbəruv ge mis bu.

⁴ Mədəm nahkay ti adaba məsəra Melefit aslar leli ededīn ; məsər nahkay ti adaba məfəkia ahər ke Melefit azuhva Krist a. ⁵ Ay məsəra misliki magray təwi gani nani àna njədə geli geleni do ; magray ti si àna njədə ge Melefit kwa. ⁶ Avi njədə ana leli ga mæhi ma àki ka məwəlvani məweni ana mis ni ti nan. Məwəlvani məweni nani ti təbəkə məbəkiani do, nani təwi ga Məsuf ge Melefit. Ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ya ahaslani məbəkiani ni ti atəmət, ay ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ga Məsuf ge Melefit ni ti atəŋgət *sifa ya əndav day-day do ni.

⁷ Ahaslani ti Melefit əbəkə ma gayan ka akur magaslana. Ka ya ti əbəkə ni ti mis tīpia masladani gayan a ; ku eri ge Məwiz day əslada. Masladani nani əpəs ndo, ay ndam *Izireyel tislīki mamənjələŋani ana eri gayan ni ndo simiteni. Nahkay məwəlvani ya ahaslani ni ti ku tamal mis təmət àna nan nəŋgu ni, nani zlam gədəkani, asladay. ⁸ Tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya Məsuf ge Melefit agray təwi àna nan ni ti zlam gədəkani asladay dal-dal atam məwəlvani ya ahaslani ni simiteni do aw ? ⁹ Məwəlvani ya ahaslani ni ti zlam gədəkani asladay, Melefit agəs mis àna nan àna seriya ; tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya ti Melefit avi jiri ana mis àna nan ni ti zlam gədəkani asladay dal-dal atam nani simiteni do aw ? ¹⁰ Nahkay məwəlvani ya ti əsladay ahaslani ni ti kala əsladay va do, adaba masladani ga məwəlvani məweni ni asladay dal-dal atam nani simiteni. ¹¹ Məwəlvani ya ti əpəs do ni ti zlam gədəkani, asladay ; tamal nahkay ti məwəlvani ya ti əbu kaŋgay-kaŋgayani ni ti zlam gədəkani asladay dal-dal atam nani simiteni do aw ?

¹² Əgia məsəra zlam nday nana ti mazlapay vay-vay kè meleher ge mis dek.

¹³ Ahaslani Məwiz əhəmbava azana e eri va. Əgray nahkay ti adaba eri gayan asladay ; ay masladani gani əpəs do ni ti awayay ti ndam Izireyel tīpi ba. * Leli ti məgray akada gayan ni do. ¹⁴ Ndam Izireyel ku kani ka ya ti təbu tijeŋgey ma ya ti a wakita ga məwəlvani ya ahaslani ni bu ni ti tici do, kala azana əniviyu ana tay e eri bu, təzaba ndo. Aziaba azana nana ana mis e eri ba ni ti si Krist kwa. ¹⁵ Nahkay ku kani ka ya ti tijeŋgey wakita ge Məwiz ni ti tici do, kala ahər gatay ni makambahani àna azana. ¹⁶ Ka ya ti mis əmbatkaba majalay ahər gayan a, adəbay Bay geli nahəma, azana əniviyu e eri vu va bi. ¹⁷ Bay geli nani

* **3:13** Mənjay Mahərana 34.33.

ti avi Məsuf gayan ana leli. Nahkay maslaŋa ya ti Məsuf ga Bay geli àniviyu ni ti esliki məmbrəŋ zlam magudarani, zlam magudarani təgür naŋ va do. ¹⁸ Leli ya ti məfəki ahər ka Bay geli ni dek ti ku way way do geli eri gayan makambahani àna azana do. Nahkay Bay geli aslađi eri ana leli, mis ndahaŋ tipi maslađani gani e eri geli bu. Migi akada naŋ, maslađani geli asagakivu kəlavad. Təwi gani nani ti ga Bay geli, agray ti àna Məsuf gayan ya avi ana leli ni.

4

Njəda àfəŋ kə leli bi, si kə Melefit

¹ Ēgia nahkay ti ahar àdəgafəŋa kə leli a do, adəba məsəra Melefit àvi təwi gani nani ana leli àna sulum gayan. ² Zlam ge mimili ti leli məgray do, məgray təwi geli akal-akal do. Məgosay mis do, məmbatkaba ma ge Melefit a do ; məhi ma ge jiri ana mis. Magray nahkay ti, mawayay ti mis dek təsər magray təwi geli kə meleher ge Melefit àna jiri. ³ Mis ndahaŋ tici *Ma Məwəni Sulumani ya məhi ana tay ni do, kala ahər gatay makambahani àna azana. Mis nday nani tici do ni ti adəba nday təbu tijiji palam. ⁴ Nday ti təfəki ahər ka Yezu ndo, nahkay bay magədavani ya agur duniya ni əwisirikaba ahər ana tay a, awayay ti tipi maslađani ya ti aslađi ana tay ni ba. Maslađani gani nani ti ga Ma Məwəni Sulumani ; Ma Məwəni Sulumani nani ti adəfiki ana leli *Krist ti naŋ gəđakani. Mis əpia naŋ a ti əpia Melefit a. ⁵ Mədəmki ma ti ka ahər geli geleni do : mədəmki ti ka Yezu Krist naŋ Bay geli gəđakani ni. Leli ti məhi ana kəli leli ndam məgri təwi ana kəli azuhva Yezu. ⁶ Kwa ahaslani Melefit adəmbiya, adəm : « Maslađani məsladəy a mələŋ ziŋ-zinəni bu.* » Ay kani ti naŋ əbu aslađi məbərur ana leli : aslađi məbərur ana leli ti àna Krist ; Krist ti eri gayan maslađani, məsər njəda ge Melefit dek ti azuhva naŋ.

⁷ Maslađani nani ti zlam sulumani dal-dal. Leli ti ni akada zlam mələmani àna eliđisl ; maslađani ge Melefit àniviyu ana leli akada ya təbəviyu zlam a zlam ge eliđisl vu ni. Zlam gani nani ti Melefit agray ti àna njəda gayan. Njəda gayan ni ti àtam ga zlam ndahaŋ dek ; agray nahkay ti, awayay ti mis təsər njəda gani ti gayan, do ni ti geli do. ⁸ Mis təmbrəŋ məgri daliya gərgəri kay ana leli do, ay ti daliya nani əbi àtam njəda geli bi. Leli məbu majalay ahər dal-dal, ay ti ahar àdəgafəŋa kə leli a do. ⁹ Mis tawayay məgəs leli, ay ti Melefit naŋ əbu akaba leli, àvi divi gani ana tay do. Təbu tazəgad leli, ay ti təkədkiviyu leli koksah. ¹⁰ Kəlavad, ku eley eley do, matamfəŋa kə kisim a pəlok-pəlok ; tawayay mabazl leli akada gatay ya təkədfəŋ Yezu kə təndal ni. Nahkay mis dek tipi leli məbu àna sifa ti adəba Yezu day naŋ əbu àna sifa. ¹¹ Ku tamal leli məbu àna sifa nəŋgu ni, kəlavad mis tawayay mabazl leli adəba leli ndam ga Yezu. Njəda àfəŋ kə leli bi, ay təgri ana leli nahkay ti, Melefit awayay ti sifa ga Yezu ya àniviyu ana leli ni mənğazlavaya. ¹² Nahkay leli ti kəlavad matamfəŋa ke kisim a pəlok-pəlok ; ay lekələm ti ni kəbum àna sifa azuhva nani.

¹³ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nəfəkia ahər ke Melefit a, nahkay nədəma ma.† » Leli day məfəkia ahər ke Melefit a, mədəma ma na akada ga maslaŋa ya ti əbəkə ma hini na, ¹⁴ adəba məsəra Melefit àhəŋgaraba Bay geli Yezu a, nahkay amahəŋgaraba leli a daya, adəba leli məbu akaba Yezu akada mis bəlan. Amahəŋgaraba leli a ti, ti mənğəhad kə gəvay ga Yezu ka məkəŋ ya ti Melefit aslamali ana leli akaba kəli ni. ¹⁵ Zlam gani

* 4:6 Məŋjay Məŋjəkiani 1.3. † 4:13 Limis 116.10.

nday nani dek tagravu ti ga məjənaki kəli. Nahkay Melefit amahəngakivu mis ndahaŋ əna sulum gayan, mək mis atəsagakivu ga məgri səsi, ga mazləbay nan.

Leli məjəgay zlam ya ti mipi faŋ ndo, Melefit aməvi ana leli ni

¹⁶ Əgia nahkay ti ahar ədəgafəŋa kə leli a do. Məsəra ku tamal njəda ga vu geli nan əbu aguloru kəlavaf nəŋgu ni, Melefit nan əbu avi njəda ga Məsuf gayan ana leli kəlavaf a məbərur bu əkivu. ¹⁷ Edefiŋ nihi ti leli macakay daliya, ay daliya gani nani ti mamənjələŋ akada zlam masakani, əsli arəŋa do, adaba məsəra Melefit aməvi masladani dal-dalani ana leli azuhva daliya nday nani ya məcakay ni. Masladani ya Melefit aməvi ana leli ni ti atam zlam dek, amandav day-day do. ¹⁸ Mamənjələŋ ka zlam ya ti mis tipi ni do, mamənjələŋ ti ka zlam ya ti mis tipi do ni sawaŋ. Adaba zlam ya ti mis tipi ni apəs do, zlam ya ti mis tipi do ni apəs, əndav day-day do.

5

¹ Vu geli mis ka dala ti akada ahay miviceni, apəs do. Ay tamal vu geli gani əzia ti, məsəra leli məbu əna vu nahaŋ sulumani a huđ melefit bu, Melefit aməvi ana leli. Vu gani nani ti akada ahay mələmani sulumani, Melefit əgraya əna ahar gayan a, do ni ti mis do; anjəhad kaŋgay-kaŋgay. ² Nihi ti məbu mitəwi adaba mawayay ti Melefit məvi vu məweni nani ana leli; vu məweni gani nani asləkabiya e melefit ba, vu nani ti akada azana məweni ya ti təbəki ke mis ni. ³ Nahkay leli amələbu əna azana, amanjəhad əna mahayma do. ⁴ Nihi ti vu geli ya leli məbu əna nan ni ti akada ahay miviceni, nahkay leli məbu macakay daliya əna nan, mitəwi əna nan. Ere ye ti mawayay nahəma, məwayay ti Melefit ejiŋ vu geli ya ti leli məbu əna nan ni do: mawayay ti Melefit məbəki vu məweni ke leli akada ya ti təbəki azana ke mis ni sawaŋ. Vu geli ni ti ara eji; vu məweni ya Melefit avi ana leli ni amələbu ga kaŋgayani. ⁵ Bay ya ti əslamalivü zlam nday nani ana leli ni ti Melefit əna ahər gayan. Avia Məsuf gayan ana leli a, nahkay məsəra aməgri zlam nday nani dek ana leli daya.

⁶ Nahkay məbu mazay njəda geli, ahar ədəgafəŋa kə leli a do. Məsəra ka ya ti leli məbu əna vu geli hini ni ti leli driŋ driŋ akaba məlaŋ ga Bay geli ya anjəhad ni. ⁷ Manjəhad nahkay ti adaba leli məbu məfəki ahər; do ni ti adaba mipiə nan a do. ⁸ Nahkay ahar ədəgafəŋa kə leli a do. Ere gani manjəhad əna vu geli hini nahəma, hojo makoru manjəhad afa ga Bay geli. ⁹ Nahkay ku manjəhad a duniya bu, ku makoru afa gani nəŋgu ni, ere ye ti mawayay magrani dal-dal ni ti ere ye ti əbələfəŋ ni. ¹⁰ Adaba si ahər ədəm leli dek makoru kə meleher ga Yezu Krist ti mağrafəŋa seriya kə leli a. Eslini ti ku way way do tamal əgra zlam sulumana ahkay do ni zlam magədavana a duniya ba ti, Krist aməvi zlam ka duwa gani akada ge təwi gayan ya əgray ni.

Melefit əslərbiyu Krist ga maŋgalabakabu mis akaba nan

¹¹ Məsəra ahəmamam təhəŋgriuru ahər a hađ ana Bay geli ni, nahkay mawayay ti mis təgəsiki ma geli ya mədəm ni ana leli. Melefit ti əsəra leli a lala; nətamahay tamal kəjaluma ahər a lala ti lekulum day kəsəruma leli a. ¹² Nihi ti kəhumi ana ahər leli məbu magray zlabay kə meleher gekəli keti aw? Aha, mağray zlabay do: mawayay magray ti kəmərurvu azuhva leli sawaŋ. Nahkay akəsərurum ahəmamam məhəŋgriəfəŋani ana nday ya ti tədəmki ma magədavani ke leli ni. Nday ti təjalaki ahər ka zlam ya ti epivu ni ciliŋ,

təjalaki ahər ka zlam ya ti àniviyu ana mis a məbəruv bu ni do. ¹³ Mis nday nani tədəm leli ndam muru. Tamal leli muru ti ga məgri təwi ana Melefit. Ay leli muru do ; leli wir-wir sawaŋ. Leli wir-wir ti ga məjanaki kuli. ¹⁴ Magray nahkay ti adaba məsəra *Krist awayay leli dal-dal. Nahkay mawayavani ge Krist ni ti afəki njəda ke leli ga məgri təwi. Məsəra mis bəlaŋ əmət ga mahəŋgaraba mis a dek, nahkay məsəra kə eri ge Melefit ti mis dek təməta akaba naŋ a. ¹⁵ Əmət ga mahəŋgaraba mis a dek ti, ti mis ya ti nday təbu əna sifa ni təgray ere ye ti nday ndayani tawayay ni ba, təgray ere ye ti naŋ awayay ni sawaŋ. Adaba əmət ti ga mahəŋgaraba tay a ; Melefit əhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti ga mahəŋgaraba tay a daya.

¹⁶ Əgia nahkay ti məməŋjaləŋ kə mis akada ga ndam ga *duniya ya taməŋjaləŋ kə tay ni va do. Ku ahaslani məməŋjaləŋə kə Krist a nahkay nəŋgu ni, nihi ti məməŋjaləŋ akada nani va do. ¹⁷ Ka ya ti mis əgia ata Krist akada mis bəlaŋana ni ti, Melefit agray ti miği mis məweni. Majalay ahər gayaŋ ya ahaslani ni əbi va bi, əgia mis məwena. ¹⁸ Zlam gani nani dek ti Melefit əgray. Əslərbiyu Krist ga məŋgalabakabu leli akaba naŋ. Nihi ti əvia təwi ana leli a : təwi gani nani ti ga məhəloru mis afa ge Krist ti məŋgalabakabu tay akaba Melefit. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Krist əŋgalabakabá mis a dek akaba Melefit a ti, nani təwi ge Melefit, əgray əna ahər gayaŋ. Nahkay əməŋjaləŋ ana zlam magudarani ge mis ga duniya va do. Melefit əvia təwi gana ana leli a, awayay ti məhiuru ma gani ana mis ti təsər : Krist ti əŋgalabakabá mis akaba Melefit a.

²⁰ Əslər leli ga məhi ma gani ana mis ti Krist. Melefit əna ahər gayaŋ azalay mis əna pakama gayaŋ ya ti məhi ana tay ni. Nahkay mahəŋgalay kuli azuhva təwi ge Krist ya ti əgri ana leli ni, ŋgalumbu akaba Melefit. ²¹ Krist ti əgudar zlam ndo simiteni. Ay ti Melefit əhəŋgarkiyu zlam magudarani geli ni ka naŋ, ti miği ndam jireni kə eri ge Melefit, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ.

6

Təwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹ Əgia leli məbu magrakabu təwi ka ahar bəlaŋ akaba Melefit nahəma, mahəŋgalay kuli : ti *sulum ge Melefit ya əgri ana kuli ni əgi zlam masakani ba. ² Adaba Melefit əhibiya ana ndam gayaŋ a, ədəm ahkado :

« Sarta ga məgri sulum goro ana kuli əra ənija ti, niçiikia pakama gekuli ya kəhəmu na ana kuli a.

Fat goro ya nahəŋgay kuli ni əra ənija ti nəjənakia kuli a. * »

Ay sarta ge Melefit ga məgri sulum gayaŋ ana kuli ni ti kani. Fat ge Melefit ga mahəŋgay kuli ni ti kani.

³ Nahkay məwayay magray zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi ge Melefit a ni do, adaba mawayay ti mis tənjak təwi geli ba. ⁴ Ere ye ti mawayay ni ti, mawayay ti a huđ ge təwi geli ya magray ni bu dek ti mis təsər leli ndam məgri təwi ana Melefit ededəŋ. Ku tamal mis təgri daliya gərgərani kay ana leli nəŋgu ni, mebesey, ahar ədəgafəŋə kə leli a do. ⁵ Mis təzləb leli, təbiyu leli a danğay vu, təcakalakivu ke leli. Məmətaḅ, məcakay dəwir do, məzum zlam do. ⁶ Məwayay magudar zlam do ; məsəra ma ge jiri a ; mebesey zlam ; məgri sulum ana mis ; leli məbu əna *Məsuf Njəlatani ; mawayay mis əna huđ bəlaŋ ; ⁷ məhi ma ge jiri ana mis ; magray təwi əna njəda ge Melefit. Manjəhad geli jireni

* 6:2 Izayi 49.8.

ni ti ègia zlam ahar geli a. Leli màbu àna nanj akaða awasl akaba slaku ya mähəl tay a ahar vu, makoru àna nanj ka kađvu ni. ⁸ Mis ndahanj tazləbay leli, mis ndahanj ti ni tanjak leli ; mis ndahanj təcəm leli ndam sulumani, mis ndahanj ti ni təcəm leli magədavani. Mis ndahanj təcəm leli ndam magosay mis, ambatakani do leli ndam jireni sawan. ⁹ Mis ndahanj təcalkivu leli ke mis do, ambatakani do mis dek tèsəra leli a. Mis ndahanj tamənjələn kè leli ti təcəm leli məmətani, ambatakani do leli màbu àna sifa. Təzləb leli, ay ti tábazl leli koksah. ¹⁰ Zlam kay təbu təhəli ahər ana leli nəngu ni, leli màbu məmərvu. Leli ndam talaga nəngu ni, mis kay tənğət zlam azuhva leli. Mis təcəm zlam geli àbi, ambatakani do zlam dek Melefit àbia ana leli a.

¹¹ Lekələm ndam Korej ni, mawayay kəli àna huđ bəlanj, nahkay ma ya ti məhi ana kəli ni ti məcəm vay-vay. ¹² Kəmbərənjum mawayay leli ti lekələm, do ni ti leli məmbrənj mawayay kəli ndo. ¹³ Nəhi ma ana kəli ti akaða lekələm bəza goro. Grumi zlam ana leli akaða ya ti məgri ana kəli ni : wayum leli àna huđ bəlanj akaða geli ya ti mawayay kəli ni.

Kəgrum zlam akaða ga ndam ya tèsər Yezu do ni ba

¹⁴ Ndam ya ti təcəki ahər ka Yezu do ni tagray zlam gatay, ay lekələm ti kəhurumkiviyu ka tay ba ; do ni ti kigəm akaða təcədəkəbá ata sla nday ata azonju ka ahar bəlanj ga matəhad vədanj àna tay a ni. Nəcəm nahəma, ndam jireni akaba ndam magudar zlam tagray zlam ka ahar bəlanj ti agravu tata aw ? Məlanj maslədani nday ata məlanj zinj-zinjəni ti təcədevu tata aw ? ¹⁵ Ata *Krist nday ata *Seteni ti ma gatay arakaboru aw ? Masləja ya ti afəki ahər ka Yezu ni nday ata masləja ya ti afəki ahər ka Yezu do ni ti ma gatay arakaboru aw ? ¹⁶ A *ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni ti tagraviyu pəra tata aw ? Adaba Melefit ti Bay ga sifa ; leli ti ni miğia ahay gəđakana gayanj ya anjəhadviyu na. Nahkay əđəma a wakita gayanj ba, əđəm :

« Ananjəhad akaba ndam goro, amasawadakabu akaba tay.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro. † »

¹⁷ Nahkay Melefit əđəm :

« Sləkumaba e kidinğ ga ndam ya ti təcəku ahər do ni ba, kənjəhadumkabu akaba tay ba.

Kinjəmfinğ kà zlam ya ti *njələtani do ni ba ;

tamal kəgrum akaða ya ti nəhi ana kəli ni ti anəgəskabu kəli. ‡

¹⁸ Kama kama ti mis atəsər nu Bənj gekəli, lekələm day bəza goro : zawal akaba wəwal dek ekigəm bəza goro.

Bay geli nanj njəda-njədani əđəm nahkay. § »

7

¹ Zləbəba goro ni, Melefit àvia zlam ya ti əđəm aməvi ana leli na ana leli a əndava. Ègia nahkay ti məgudarum zlam va ba, zlam geli ya magray ni dek ti məla njəlata, məbərrov geli məla njəlata daya. Ahər əđəm leli ya ti məhəngrioru ahər a had ana Melefit ni ti manjəhad geli dek məla lala.

Pol amərnu adaba ndam Korej tàmbatkaba majalay ahər gatay a

² Mawayay ti kəwayum leli àna huđ bəlanj. Leli məgudari zlam ana masləja ndo, masləja èjikia ke divi azuhva leli a ndo, məgosay masləja ga məhəlfənja zlam a ndo daya. ³ Nəcəm nahkay ti, nğay nəbəki mimili ke kəli ti kəhumi

† 6:16 Mənjay Levi 26.12 ; Ezekiyl 37.27. ‡ 6:17 Mənjay Izayi 52.11 ; Ezekiyl 20.34. § 6:18 Mənjay 2 Semiyel 7.14 ; Izayi 43.6.

ana ahàr ba. Mèhia ana kùli a àndava, mèdèm ahkado mawayay kùli dal-dal, leli ka ahar bəlan. Ku tamal məmætum ahkay do ni leli məbu àna sifa day, leli məbu ka ahar bəlan. ⁴Nu nəbu nazləbay kùli kè meleher ge mis ndahan, nəbu məmərnu àna kùli, adaba nəsəra akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni. Leli məbu macakay daliya dal-dal ; ku tamal nahkay nəngu ni, ahar adəgafəna kè leli a do, məbu məmərnu dal-dal sawan.

⁵Nədəm nahkay ti adaba ka ya ti leli akaba ndam goro ni mōru mìnjəa e Mesedəwenj a ni ti zlam kay təhəlia ahàr ana leli a, zlam zləzladani gərgəri tədia ahàr ana leli a daya. Mis təhəngalafəna ma kè leli a, leli leleni day məjalakia ahàr ka zlam a kay. ⁶Ay ti Melefit avi njədə ana ndam ya ti njədə afənj kà tay bi ni, nahkay àvia njədə ana leli a, əsləribiya Tit ana leli a. ⁷Məngət njədə ti adaba ge Tit ya àra ni ciliŋ do, məngət njədə ti adaba lekələm kəvumia njədə ana nanj a daya. Tit əngət njədə ti adaba kəhumi kawayum ti kípəma nu a lu, kitəwəma azuhva zlam ya əgravu na, akaba kawayum ma goro ya nəhi ana kùli ni dal-dal. Nàra nícia ma ge Tit ya àhəngru na ti nəmərva àkiva.

⁸Ka ya ti nəslərikaboru wakita ana kùli ni ti ma goro ya nəbiki ana kùli ni àhəlia ahàr ana kùli a ; ay nihi ti nəhəngarvu maravu do. Ka ya ti nəsəra ma goro ya nəhi ana kùli ni nanj àbu ahəli ahàr ana kùli gəzit gəzit nahəma, akal nəhəngarva marava. ⁹Ay nihi ti nəmərnu sawan. Nəmərnu ti adaba ma goro ya nəhi ana kùli ni àhəli ahàr ana kùli a palam do ; nəmərnu ti azuhva ahàr ya ti àhəli ana kùli ni àmbatikaba məjalay ahàr ana kùli a. Ma goro ya nəhi ana kùli àhəli ahàr ana kùli ni ti, Melefit àwaya ti məhəli ahàr ana kùli ti məmbatikaba məjalay ahàr ana kùli a. Nahkay àna ma goro ya nəhi ana kùli ni ti nəgudari ma ana kùli ndo. ¹⁰Ahàr ya ahəli ana mis ni ti təbu slala cə : bəlan gani ti Melefit awayay ; ambatikaba məjalay ahàr ana mis a ti təngət sifa àna nanj, nahkay ti əsi aŋgwaz ana leli ba. Nahan ni ti ni məjalay ahàr ga ndam ga *duniya ; məjalay ahàr gani nani ti àvay sifa do, mis təmət àna nanj sawan. ¹¹Ahàr ya àhəli ana kùli ni ti Melefit àwaya, àmbatikaba məjalay ahàr ana kùli a nahkay hi : kəgrum zlam hat-hat, kawayum ti mis təsər lekələm kəgudarum zlam ndo, ere ye ti əgravu ni àwəria bəruv ana kùli a, əsia aŋgwaz ana kùli a daya. Kawayum ti kípəma nu a lu, kawayum ma goro ya nəhi ana kùli ni dal-dal, kawayuma matraəa maslanja ya ti àgudara zlam a ni. Nahkay ti kədəfumkia lekəli lekəleni kəgudarum zlam ndo.

¹²Nəbikiuru wakita ana kùli ti ahar gədəkani azuhva maslanja ya ti àgudara zlam a ni do, ahkay do ni azuhva maslanja ya təgudaria zlam a ni do. Nəbiki wakita ni ana kùli ti, nawayay ti kəsərum ahəmamam lekələm kawayum leli ni, nawayay ti kəsərum ti kè meleher ge Melefit. ¹³Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti àvia njədə ana leli a.

Iy, àvia njədə ana leli a, ay məmərva dal-dal daya : məmərnu ti adaba kəgəsunkabá Tit a lala. Tit ti àmərva azuhva nana, nahkay ti leli day məmərva. ¹⁴Nəzləba kùli kè meleher ge Tit a. Nəzləbay kùli ti kigeni, adaba kələnj gani kəbumku mimili ndo : nahkay pakama geli ya məzləbay kùli àna nanj kè meleher ge Tit ni ti ma ge jiri. Pakama gani nani ma ge jiri ; pakama geli ya məhi ana kùli ni dek day ma ge jiri. ¹⁵Ka ya ti Tit ōru afa gekəli ni ti kəgruma aŋgwaz a azuhva pakama ya nanj aməhi ana kùli na, nahkay lekələm dek kəgəsunkabá nanj a lala, kəgəsunikia pakama gayan na daya. Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti Tit àwaya kùli a dal-dal àtama ya àwayay kùli ahaslani na. ¹⁶Nu day nəbu nəmərnu adaba nisliki məfəki ahàr ke kùli, nəsəra kəbumku mimili do simiteni.

8

Jamum sinġu akada ga ndam Mesedawenġ ya tajam ni

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àvia divi ana ndam gayanġ ya *təcəkalavu e Mesedawenġ na ti təgri təwi sulumani; mawayay kəsərum əgravu ti ahəmamam. ² Ndam Mesedawenġ ni təcaka daliya dal-dal, ay ti ahar àdəgafəŋa kà tay a ndo, təmərva dal-dal sawanġ. Nday ndam talaga; ku tamal nday ndam talaga nəŋgu ni, məmərvani gatay nani ni àvi njəda ana tay ga majami sinġu ana ndam ge Melefit. Nahkay tigia ndam ge elimeni a àna sinġu ya tajami ana ndam ge Melefit na. ³ Nəhi ana kəli nahəma, tajama sinġu àki ka njəda gatay a, tajama àtamkia ka njəda gatay a sawanġ. Nagray sedi gani tata. Təwi gani nani ti təgray ka mawayay gatay. ⁴ Təmbrəŋ leli ndo, tihindi leli, təhi ana leli si məvi divi ana tay ga majami zlam ana ndam ge Melefit ni akada ya məvi divi gani ana mis ndahanġ ni. ⁵ Leli mədəm atagray zlam sulumani, ay təwi gatay ya təgray ni sulumani àtam geli ya mədəm atagray ni. Enjenjeni təgəskabá ti Bay geli məgur tay a zlam gatay ya tagray ni bu dək, mək təgəskabá ti leli day məgur tay, adaba Melefit awayay nahkay. ⁶ Ndam Mesedawenġ təbu tagray nahkay ti məhi ana Tit mənġoru afa gekəli, mōru mēndeveriŋbiyu təwi ga majam sinġu ni akada ya ànjəki ni, adaba təwi gani nani ti zlam sulumani. ⁷ Lekələm ti kəgrum zlam ya Melefit awayay ni kay: kəfumki ahər ka Yezu lala, kəhumi ma gayanġ ana mis lala, kəsəruma ma gayanġ a lala, kəbum kawayum ti təwi gayanġ mōru kama lala, kəbum kawayum leli lala daya. Nahkay ti mawayay kəgrum təwi ga majam sinġu ni lala daya, adaba təwi gani nani ti təwi sulumani.

⁸ Nġay si kajamum kwa ni ti nəhi ana kəli do. Nəhi ana kəli nahkay ti, nawayay ti kəsərum mis ndahanġ tawayay ti təwi gani mōru kama. Lekələm day kisləmki majam zlam, ti mis ndahanġ təsər kawayum ndam ge Melefit ededīŋ. ⁹ Kəsəruma ahəmamam Bay geli Yezu *Krist àvi zlam sulumani ana ndam gayanġ na. Ahaslani nanġ bay ge elimeni, zlam dək ànivù a ahar bu; ay ti àmbrəŋ zlam ni dək, ègi zal talaga. Ègi zal talaga nahkay ti azuhva kəli, ti kīgum ndam ge elimeni àna talaga gayanġ ya ègi ni.

¹⁰ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti zlam ya ti nəjalay ni, ay tamal kəgrum ti àbəlay, adaba alayni lekələm kəgruma təwi gana. Kəgrum təwi gani ciliŋ do; kənjumki ka ma gani enji day lekələm gani. ¹¹ Nihi ti ahər àdəm kēndeveriŋəm təwi gani nani ya kənjumki ni lala. Ka ya ti kədəmum akəgrum ni ti kəmərūmva dal-dal; nihi day grum àna məmərani akada nani. Ku way way do máfakad zlam ti àki ka njəda gayanġ. ¹² Tamal kəvumi zlam ana Melefit àna məbərūv bəlanġ ti Melefit agəskabu. Ajalaki ahər ka zlam gayak ya àfuk ni ciliŋ, àjalaki ahər ka zlam ya àfuk bi ni do.

¹³ Nġay lekələm cākum daliya ti mis ndahanġ ni təmərva àna zlam gekəli ni ti nəjalay nahkay do. Ere ye ti nawayay ni ti ahər àdəm ndam ge Melefit dək tigi kala-kala. ¹⁴ Nihi ti zlam gekəli àbu kay, nahkay jənumki tay àna nanġ. A vad nahanġ nday day atəŋgəta zlam a kay ti atəjənaki kəli àna nanġ bilegeni. Nahkay lekələm dək ekīgum kala-kala. ¹⁵ Akada ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni:

« Maslaŋa ya ti zlam gayanġ kayani ni ti zlam ni àsaəaki ndo.

Maslaŋa ya ti zlam gayanġ kay do ni ti zlam ni àhəci nanġ ndo.* »

Tit akaba ndam ya ti tarakaboru e mirkwi ni

* 8:15 Mahərana 16.18.

¹⁶ Tit ti awayay məjənaki kuli kay akada geli ya mawayay məjənaki kuli ni. Ağray nahkay ti Melefit àna ahàr gayan : məgri səsi ana Melefit, mazləbay nañ azuhva təwi nani. ¹⁷ Geli ya məhi ana Tit môru afa gekuli ni ti Tit àgəskabá ma gana. Àgəskabu ma geli ya məhi ni cilin do : wudaka leli məhi môru ni ti nañ nañani àna ahàr gayan àwaya morona afa gekuli a dal-dal. ¹⁸ Leli məbu məslərləñoru wur ga mən geli nahan. Wur ga mən geli nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek təzləbay nañ azuhva təwi gayan ya agray, ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. ¹⁹ Məslərləñoru nañ ti azuhva təwi gayan ya agray ni cilin do : məslərləñoru nañ ti adaba ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni tədaba nañ a ga masawadəkabani akaba leli ga magray təwi hini sulumani na. Təwi gani nani ti adafaki ahəmamam leli mawayay məjənaki ndam ge Melefit àna nañ ni mam ni. Nahkay mis atəzləbay Bay geli azuhva təwi gani nani daya.

²⁰ Sinqu ya majam ni ti kay, nahkay ka ya ti magray təwi àna nañ ni mawayay ti mis tədəmki ma magədavani ke leli do. ²¹ Mawayay ti magray təwi sulumani kə eri ga Bay geli cilin do ; mawayay ti magray təwi sulumani kə eri ge mis daya.

²² Məbu məslərləñoru wur ga mən geli nahan ka tay : nañ ti mīpia nañ a, nañ àbu agray təwi ge Melefit gərgəri kay, awayay ti təwi ni dek môru kama kama. Nihi ti awayay təwi ni dal-dal àtam ya ahaslani ni, adaba àsəra lekələm akəgrum ere ye ti kədəmum kəgrum na. ²³ Tit ti mis goro, leli məbu magrakabu təwi ka ahar bəlan afa gekuli. Bəza ga mən geli ndahan ni ti ni ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni tədaba tay a, mis dek təbu təzləbay *Krist azuhva təwi gatay ya tagray ni. ²⁴ Nahkay ti grum zlam ti təsər lekələm kəbum kawayum tay. Məzləba kuli a : ndam ga Yezu ni eticia kəbum kəgrum nahkay ti atəsər pakama geli ya mədəmki ke kuli ni ti ma ge jiri.

9

Pol awayay ti ka ya ti eminjia a Korej a ni ti sinqu ni àjamva àndava

¹ Àki ke təwi hini sulumani ya məgri ana ndam ge Melefit ni ti akal nəbiki ana kuli do, adaba kəsəruma ma gana àndava. ² Nu nəsəra lekələm kawayum təwi gani. Nəhia ma gana ana ndam Mesedəwəñ àna məmərvana, nəhi ana tay ahkado : « Ndam ge Melefit ya ka had Eseyi ni ku alayni təsləmalava ga magray təwi gani nana. » Təra ticia lekələm kawayum təwi gani nani dal-dal ti mis kay e kidin gatay bu tədəm nday day tagray bilegeni. ³ Ku tamal nahkay nəngu ni nəsləroru bəza ga mən geli ni afa gekuli, nawayay ti wudaka minjiyu eslini ti kəsləmalumva, adaba nəhia ana ndam Mesedəwəñ a akəgrum nahkay. Nawayay ti ma goro ya nəhi ana tay ni ègi ma masakani ba. ⁴ Ay tamal ti mīnjua akaba ndam Mesedəwəñ a, mədi ahàr ana kuli kəsləmalumvu fañ ndo ni ti, pakama geli ya mədəmki ke kuli ni aməbəki mimili ke leli do aw ? Leli tekefi aməbəki mimili ke leli ti, lekələm ti aməbəki mimili ke kuli àtam geli ni do aw ? ⁵ Nahkay nədəm àgəski nəsləroru bəza ga mən geli ni ka ma goro, ti təjənaki kuli ga maslamalakabu zlam ya ti kədəmum kajamum ni hayan. Ka ya ti eminjua tamal kəsləmalumkabá àndava ni ti, mis atəsər zlam ya ti kajamum ni, kajamum ti àna məbərur bəlan, do ni təfəki ŋgasa ke kuli ndo.

⁶ Jalumki ahàr ka ma hini : maslaña ya ti èzligi zlam gəzit ni ti àbaz day gəzit. Maslaña ya ti ezligi zlam kay ni ti abaz day kay. ⁷ Ahàr àdəm ku way way do məfəkəf zlam akada gayan ya awayay məfəkədani ni. Kəfəkədum àna majalay ahàr cə cə ba, kəfəkədum akada təfəki ŋgasa ke kuli ba. Adaba Melefit

ti awayay maslaŋa ya ti afəkad zlam àna məmərani ni. ⁸ Esliki mægri zlam sulumani gərgəri kay ana kəli, araŋa aməhəcikivu ana kəli do. Agray nahkay ti awayay ti kəgrum zlam sulumani kay àna zlam ya àvi ana kəli kayani ni. Awayay ti kəlavad a huđ ge təwi gekəli ya kəgrum ni bu dek ti kəgrum nahkay.

⁹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis sulumani ti avi zlam ana ndam talaga àna məbərur bəlaŋ ;

zlam sulumani ya agray ni ti day-day àgəjazlki ahàr ke Melefit do.* »

¹⁰ Avay hilfi ga zlam, awayay ti mis ti zligi ti Melefit. Avi zlam məzumani ana mis ti Melefit daya. Zlam gekəli ya kəgrum təwi sulumani àna naŋ ni akada hilfi ga zlam ya ti zligia, àfətaya ti adək ni. Hilfi ga zlam gani nani ti Melefit àvi ana kəli, àfəkia məsəkani gayan a, awayay ti kəgrum zlam sulumani kay àna naŋ. ¹¹ Aməgri zlam sulumani ana kəli gərgəri kay, araŋa aməhəci kəli do, adaba awayay ti kəgrumi zlam sulumani kay ana mis ndahaŋ. Nahkay mis nday nani atəgri səsü ana Melefit azuhva zlam gekəli sulumani ya akajamuma, leli aməhəlikaboru ana tay ni. ¹² Gekəli ya kajamum siŋgu ni ti ajənaki ndam ge Melefit. Ay ti ajənaki tay cilin do ; agray ti mis kay təgri səsü ana Melefit azuhva siŋgu ya akajamumi ana tay ni. ¹³ Nday atasəra zlam ya akajamumi ana tay ni kay nahkay ti atazləbay Melefit adaba atasər kəgəsunkabá *Ma Məweni Sulumani ge *Krist a akaba kəgrum ere ye ti àgəski ndam ge Krist təgray na. Atazləbay Melefit adaba kəjənumkia tay àna zlam gekəli a, kəjənumkia mis ndahaŋ na dek daya. ¹⁴ Akəvumi zlam ana tay azuhva *sulum ge Melefit ya əgri ana kəli ni ; sulum gayan gani nani ti àtam zlam dek. Nahkay ti mis nday nani atawayay kəli, atahəŋgali Melefit ana kəli. ¹⁵ Məzləbum Melefit, məgrumi səsü adaba àvia Wur gayan ana leli a. Gayan ya àvi Wur gayan ana mis ni ti àtam zlam ndahaŋ ya ti avi ana mis ni dek.

10

Pol àbu àna njəda ga məgur ndam ga Yezu

¹ Nəhi ma ana kəli ti nu Pol. Nu ti mis ndahaŋ tədəmku ma, tədəm ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti nu kudufa, ka ya ti nu nəbi akaba kəli bi ni ti nu bilek-bilek. *Krist ti kudufa, agra sulum ana mis, nahkay ² nahəŋgalay kəli mbatumkaba manjəhad gekəli a, ti ka ya ti eninjəa afa gekəli a ni ti niği bilek-bilek ba. Mis ndahaŋ e kiđin gekəli bu tədəm manjəhad geli ti akada ge mis hihiriken ni. Nday ya tədəm nahkay ni ti, eninjəa ti anəmbrəŋ tay do, amamənjavü akaba tay ! ³ Edeđin, leli ti manjəhad geli akada ge mis hihiriken ni, ay makadvu ti akada ge mis hihiriken ni do. ⁴ Zlam ahar geli ya makadvu àna naŋ ni ti gərgəri akaba ge mis hihiriken ni. Zlam ahar geli ni ti Melefit àvi ana leli, njəda gayan àki. Pakama ge mis ya tədəm ni akada gudu ya mis tedežlivü ana ndam ezir gatay ni, ay leli membedkaba gudu gani nana àna zlam ahar ge Melefit ya àvi ana leli na. Nahkay ti madafaki ma ge mis ya tədəm ni ti ma ga malfađa. ⁵ Məwəlki mis ka ma ga zləbay gatay ya tawayay təcəfaŋa mis ndahaŋ kà ma ge Melefit a ni dek ; məmbatikaba majalay ahàr magədavani na ana mis a dek ti təgəskabu ma ge Krist. ⁶ Nawayay ti lekələm dek kəgəsümüki ma day, kələŋ gani ti anatrađ maslaŋa ya ti àwayay məgəsüki ma do ni.

⁷ Jalumki ahàr ka zlam ya kəgrum ni dek lala. Tamal maslaŋa àdəm naŋ mis ge Krist ti, ahàr àdəm mājalay ahàr lala keti, məsər leli day ndam ge Krist akada gayan ya àdəm naŋ mis ge Krist ni. ⁸ Bay geli àvuə njəda ga məgur kəli

* 9:9 Limis 112.9.

a ti nâjênaki kûli àna nanj. Àvu njàda gani nani ti ge mijinj kûli àna nanj do. Bi nâzlêba ahâr goro a kay àna njàda gani nani ya àvu na nêngu ni, mimili àbu awarki nu bi. ⁹ Njgay nawayay nâbivù aŋgwaz ana kûli àna wakita goro ya nâbikioru ana kûli ni cilinj ti kâdægəzlum ba. ¹⁰ Adaba mis ndahanj tādəm : « Ka ya ti Pol abikibiyu wakita ana leli ni ti ma gayanj ya abikibiyu ana leli ni ma ga dagwa gayanj gərgəri kay. Ay ka ya ti nanj akaba leli ni ti njàda gayanj àbi, àdəm ma ga dagwa gayanj ni va do. » ¹¹ Maslanja ya ti àdəm nahkay ni ti mâjalay ahâr lala : eminjəa ti amagray zlam ti kala-kala akada ya mabiki ana kûli ka ya ti leli drinj drinj akaba kûli ni.

¹² Mis nday nani ti tahi ana ahâr nday gədəkani. Leli ti matəkar mægurfənjvani kà tay do, mādəm leli kala-kala akaba tay do daya. Nday ti tægurfənjvu ka ahâr gatay gatayani e kidinj gatay bu ; tādəm mis nanj gədəkani ti si maslanja gani akada gatay ni kwa. Tagray nahkay ti nday muroni, tāsər aranja do simiteni. ¹³ Ay leli ti ni mazlêbavu ti àna tawi ya Melefít àguraya, àvi ana leli ni cilinj, do ni ti mazlêbavu àna tawi ya àvi ana leli ndo ni do. Tawi ya ti Melefít àguraya, àvi ana leli ni ti, tawi ga mähioru ma gayanj ana mis, ge minjiyuani àna nanj bədək afa gekûli ni. ¹⁴ Ka ya ti leli môru afa gekûli, mähî *Ma Məweni Sulumani àki ke Krist ana kûli ni ti, mągray tawi àtamkia ka ge Melefít ya àguraya, àvi ana leli na ndo. ¹⁵ Məzlêbavu àna tawi ge mis ndahanj ya Melefít àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tągray ni ndo. Tagray mam mam nəngu ni aranja gani geli do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, ahâr àdəm məfəki ahâr gekûli ke Krist ni māsagakivu kələvad. Mawayay ti tawi geli ya magray e kidinj gekûli bu ni māsagakivu daya ; ku tamal māsagakivu nəngu ni, àtamkia ke tawi ya Melefít àguraya, àvi ana leli na ba. ¹⁶ Nahkay ti amoru mähî Ma Məweni Sulumani ana mis ga had ndahanj ya kama ga had gekûli ni. Mawayay makoru eslini ti adaba mawayay mazlêbavani àna tawi ge mis ndahanj ya Melefít àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tągray ni do.

¹⁷ « Tamal maslanja awayay eji zlabay nahəma, mįji zlabay ti àna tawi ga Bay geli ya àgray ni.* » ¹⁸ Maslanja ya ti azlêbay ahâr gayanj gayanjani ni ti Melefít àgəskabu nanj do, si maslanja ya ti Bay Melefít Melefiteni ana ahâr gayanj azlêbay nanj ni kwa.

11

Pol akaba ndam ya ti tādəm nday ndam asak ga Yezu ni

¹ Nihi ti nawayay nəzlapi ana kûli akada ga ndam muru ni. Ay ti besəmuə ; iy nahəŋgalay kûli, besəmuə. ² Nawayay kûli dal-dal akada ge Melefít ya awayay kûli ni. Nəbia kûli ana *Krist a, nawayay ti kīgum ndam gayanj akada ga wur dahalay ya əsar zal fanj do, bəjanı avı ana zal ni. Nawayay ti maslanja nahanj ahi ma ana kûli va do. ³ Aŋgwaz àbu awər nu, nədəm bi maslanja nahanj amagosay kûli ; nahkay bi ekijəmkiə ke divi ge Krist a, akədəbum nanj àna huđ balanj va do. Jalumki ahâr ke Ev ya gavanj əsipet nanj, àgosay nanj ni ! Tągosay kûli akada gayanj ni ba. ⁴ Ka ya ti ku way way do ara afa gekûli a, awayay acahi ma məweni ana kûli ni ti kəbum kebesəm. Ku tamal adəmki ma ke Krist ya gərgəri akaba ma geli ya nədəmki ni nəngu ni, kebesəm. Ku tamal azlapaki ka məsuf nahanj gərgəri akaba Məsuf ya àniviyu ana kûli ni, ahkay do ni ahi ma ana kûli, azlapaki ka *Ma Məweni Sulumani nahanj gərgəri akaba gekûli ya kicəm ni nəngu ni, kebesəm.

* 10:17 Zerehi 9.23.

⁵ Nəsəra nday ya tədəm nday ndam *asak ga Yezu gədəkani ni tətam nu do simiteni. ⁶ Edeđin nəsər mazlapani lala akada gatay ni do, ay nu ti nəsəra zlam a nətam tay. Kəlavaf a huf ga ma goro ya nəhi ana kəli ni bu dek kəsəruma, nəsəra zlam a.

⁷ Ka ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nəhia Ma Məweni Sulumani ya Melefıt əvi ana kəli na ana kəli ga sulum a. Nəhəngoroya ahər goro e gəziteni va, nawayay ti lekələm kīgəm gədəkani. Goro ya nəgray nahkay ni ti nəgudara zlam a zla do waw ? ⁸ Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə ndahañ bu ni təslərubiya singu a. Nahkay nəhəlfəña singu kə tay a ti nislıki magray təwi e kidin gekəli bu lala. ⁹ Ka ya ti nu nəbu afa gekəli nahkay ni ti zlam əhəcukivá, ay nəhəngəlaləñ zlam kə kəli a ndo. Təhəlubiyyu zlam ti bəza ga məñ geli ya e Mesədəweni ni. Nəhəli muru ana kəli əna məhiani ana kəli vumu zlam ya əhəcukivu ni ku gəzit ndo. Nəgray nahkay ndo, day-day anagray nahkay do daya. ¹⁰ Nəgray nahkay ti niñi zlabay gani ka həf Eseyi tata, maslaña əbi acafəña nu ge niñi zlabay gana bi. Ma hini ya nədəm ni ti jiri : nu zal asak ge Krist ; Krist ti jireni. ¹¹ Niñi zlabay nahkay ti bi kədəmum nəwayay kəli do. Aha, nahkay do : Melefıt əsəra nəbu nawayay kəli.

¹² Nihindifinə zlam kə kəli a ndo, kama day enihindifinə kə kəli a do. Nagray nahkay ti adaba nawayay ti mis ndahañ təngət divi ge niñi zlabay ba. Nğay təbu tagray təwi akada geli ndam asak ga Yezu ni ti nawayay ti tədəm ba. ¹³ Nday nani ti ndam asak ga Yezu edeđin edeđinjeni do ; tazay mazavu ga ndam asak ge Krist cilin. Təwi gatay ya tagray ni ga magosay mis. ¹⁴ Zlam gani nani ti əgri ejep ana kəli ba. *Məslər ge Melefıt asladay, ay *Seteni əna ahər gayan esliki mazay vu gayan akada ga məslər ge Melefıt ni. ¹⁵ Seteni əna ahər gayan agray nahkay ti, tamal ndam məgri təwi ni tazay mazavu ga ndam məgri təwi ge jireni ana Melefıt ti əgri ejep ana kəli ba. Ndam məgri təwi ana Seteni ni ti Melefıt aməgri daliya ana tay azuhva təwi gatay ya tagray magədavani ni.

Pol eji zlabay əna daliya gayan ya acakay ni

¹⁶ Nəhi ana kəli keti : maslaña əhi ana ahər nu Pol murani ba. Ay tamal kədəmum nu murani ti mənjumlu ti akada ya kəmənjumləñ kə ndam muru ni. Nahkay ti nislıki niñi zlabay gəzit bilegeni. ¹⁷ Niñi zlabay nahkay ti nəzlapay akada ga Bay geli awayay ni do ; nəzlapay akada ga zal muru ni, adaba nəsəra nəbu nagray zlam ya nislıki niñi zlabay ni edeđin. ¹⁸ Ay əgia mis kay təbu niñi zlabay akada ga ndam ga *duniya ni ti nu day nara niñi zlabay bilegeni. ¹⁹ Lekələm ndam ya kəsəruma zlam a ni kebesəmi ana ndam muru tata. ²⁰ Ka ya ti maslaña aməñjaləñ ana kəli akada lekələm evidi ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaña azumfəña zlam kə kəli a ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaña agosay kəli ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaña aməñjaləñ ana kəli akada kisləm arəña do ni ti kəbum kebesəmi ; ku maslaña asi barva ana kəli nəngəni kəbum kebesəmi. ²¹ İy nu nəgray nahkay ndo ni ti, nislı arəña e eri gekəli bu ndo. Nəgray nahkay ndo ni ti asu mimili zla do aw ?

Mis ndahañ tazay ahər gatay akada nday gədəkani ni ti, nu day nagray akada nani. Ay ma hini ti ma ga ndam muru. ²² Tamal tədəm nday ndam *Hebri, nu day zal Hebri. Tamal tədəm nday ndam *İzireyel, nu day zal İzireyel. Tamal tədəm nday bəza huf ga Abraham, nu day wur huf ga Abraham. ²³ Tamal tədəm nday ndam məgri təwi ana *Krist, nu bay məgri təwi ana Krist nətam tay. Ma hini ya nədəmaya ni ti əhər kiba ka ma ga muru a. Nəgra daliya nətam tay, təfiya nu a danğay va sak kay ətama gatay na, təzləba

nu a sak kay àtama gatay na, nètamfəŋa kè kisim a sak kay, akal takad nu. ²⁴ Sak zlam ndam *Zude tāsua kurupu a kru kru mahkər mahar ambəmbu a. ²⁵ Sak mahkər təzləba nu àna aday a, sak bəlan tizligia nu àna akur a, sak mahkər *slalah ga yam àhəmbahadva akaba nu a, ruk hundum nənjuhədva a hud ga *dəluv gədəkani ba. ²⁶ Sak kay nòra ka məlan ndahan àna asak a ; sak kay akal yam əsləka àna nu a, sak kay ndam akal təgrua daliya, sak kay ndam jiba goro təgrua daliya, sak kay ndam jiba ndahan day təgrua daliya, sak kay nàgra daliya a kəsa ba, sak kay nàgra daliya a hud gili ba, sak kay nàgra daliya ka ahər ga dəluv a, sak kay nday ya tədəm nday bəza ga mma ni təgrua daliya daya. ²⁷ Nàgra təwi zləzladana, nəcaka daliya, sak kay nəcakay dūwir ndo, sak kay nənjuhədə e ləwir a akaba nəcakay yam ndo, sak kay nənğət zlam məzumani ndo, sak kay azana əfu bi, aməd əwəra nu a. ²⁸ Nàgra daliya ndahan a daya, ay ti nəcəlaya tay a va do. Ay ti zlam əbu bəlan nəjalaki ahər, əhəlu ahər kəlavad : nəbu nəjalaki ahər ka ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek. ²⁹ Tamal nìpia maslaŋa naŋ gedebeni e divi ge Melefit ba ni ti kala akada nu gedebeni. Tamal maslaŋa èjikia ke divi a ti awəru bəruv dal-dal. ³⁰ Tamal niŋi zlabay kwa ti niŋi zlabay ke gedebi goro. ³¹ Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu, naŋ ya ti mis dek tazləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ni ti, əsəra ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri. ³² Ka sarta ya ti nəbu a Damas ni ti maslaŋa ya Bay Aretas əfiyu naŋ ga məgur kəsa nani ni awayay məgəs nu, nahkay àbəhad mis kà magudu ga kəsa ni. ³³ Eslini bəza ga mənə geli ni təfəviyu nu a alonğu vu, təfaya nu àna ezewed a dala va gwar a fəlku ga gudu na. Nahkay nètamfəŋa kà bay məgur kəsa nana.

12

Pol eji zlabay àna zlam ya ti Yezu àŋgazli ni

¹ Ku tamal miŋi zlabay ti zlam masakani nənğu ni, ahər ədəm si niŋi zlabay ni kwa. Nahkay nəzlapaki ka zlam ya ti Bay geli àŋgazlu, nìpi ni. ² Maslaŋa nahan əbu, nəsəra naŋ a, naŋ mis ge *Krist. Maslaŋa gani nani ti Melefit àzoya naŋ agavəla drin afa gana a hud melefit va. Zlam gani nani àgrakivu ti àgra vi a kru mahar fad. Cə Melefit àzoru ni naŋ naŋani, cə àzoru ni naŋ naŋani do, àŋgazli zlam, èpi cilin ti nəsər do. Àsər ti si Melefit kwa. ³⁻⁴ Iy, maslaŋa gani nani Melefit àzoya naŋ a drin agavəla a məlan gayan sulumani va. * Cə Melefit àzoru ni naŋ naŋani, cə àzoru ni naŋ naŋani do, àŋgazli zlam, èpi cilin ti nəsər do. Àsər ti si Melefit kwa. Ka məlan nani ti maslaŋa gani təhia ma ndahan a. Ma gani nani ya èci ni ti mis hihirikeni əsliki mədəmani do, Melefit əcafəŋa mis ga mədəmana daya. ⁵ Maslaŋa nani ti niŋi zlabay àna naŋ tata, nu nuani ti niŋi zlabay àna ahər goro do. Nijiki zlabay ti ke gedebi goro ni cilin. ⁶ Ay ku tamal niŋi zlabay àna ahər goro nənğu ni, zlabay goro ya niŋi ni ti zlabay ga muru do, adaba ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri. Ay ti nəwayay miŋi zlabay do, adaba nəwayay ti mis tədəm nu gədəkani àna zlabay goro ya niŋi ni ba. Nawayay mis tədəm nu gədəkani ti azuhva təwi goro ya təbu tipì nagraŋ ni akaba ma goro ya nəhi ana tay, tici ni sawaŋ.

⁷ Zlam ge Melefit ya àŋgazlu sulumani gərgəri kayani ni ti akal niŋi zlabay àna tay tata. Ay ti Melefit əvua zlam nahan a, əfuyiə a vu va, awayay ti niŋi zlabay ba. Ere gani nani awər nu akada adak èjia mis a ti awər naŋ ni.

* **12:3-4** Məlan sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (mənəy Məŋgahani 2.7 ; Lək 23.43).

Ere gani nani Melefit àvi divi gani ana *Seteni ti m̄afuviyu, ti n̄iji zlabay ba. ⁸ Nahkay sak mahk̄ar n̄ah̄əŋgala Bay geli a ti m̄azuaba ere gani nana ya agru daliya na a vu ba. ⁹ Ay ti àh̄əŋgrufəŋ, àhu ahkado : « Sulum goro ya nəgruk ni ti esl̄uk, ad̄aba ka ya ti mis nan̄ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni d̄ek agray ti àna n̄jəda goro cilin̄. » Ègia nahkay ti n̄əm̄ər àna gedebi goro ni, n̄iji zlabay àna nan̄, ad̄aba ere ye ti nagray ni d̄ek ti nawayay nagray àna n̄jəda ge Krist cilin̄. ¹⁰ Nahkay nu gedebi ti n̄əm̄ər sawan̄. Ku tamal mis tindivi nu, t̄af̄aku ŋgasa, t̄əgru daliya ḡərḡəri kay n̄əŋgu ni, n̄əs̄əra zlam nday nani ya t̄əgru ni ti azuhva Krist, nahkay n̄əm̄ərnu àna nan̄. Ad̄aba ka ya ti nu gedebeni ni ti, n̄əbu àna n̄jəda ge Krist ya àvu ni.

Pol ajalaki ah̄ar ka ndam ga Yezu ya a Korej ni

¹¹ Ma goro ya n̄əđəm ni ti ma ga muru. Ay k̄əfumku ŋgasa ga mazlapay ma ga muru nahkay ti lek̄ul̄əm gani. Giri-giri àḡəs̄ki k̄əzl̄əbum nu ti lek̄ul̄əm. Nu ti n̄isli arañ̄a do, ay ndam ya ti k̄əđəmum nday ndam *asak ga Yezu ḡəđakani ni ti ku ḡəzit day t̄ətam nu do. ¹² Ka ya ti nu n̄əbu afa gekuli ni ti n̄əb̄esa daliya ḡərḡərana kay, Melefit day àvua n̄jəda ga magray zlam magray ejep a ḡərḡərana kay. Zlam ya àgravu ni d̄ek ti ad̄afaki nu zal asak ga Yezu ed̄ed̄in̄ ed̄ed̄in̄eni. ¹³ Ere ye ti n̄əgri ana ndam ga Yezu ya *t̄əcakalavu a k̄əsa ndahan̄ bu ni, n̄əgri ana k̄əli ndo ni ti m̄əŋ gi mam ? Àbi ! Zlam àbu b̄əlan̄ cilin̄ n̄əgri ana k̄əli ndo. Zlam gani nani ti nihi : n̄ih̄indif̄iŋa siŋgu k̄ə k̄əli ga m̄əj̄ənaki nu a ndo. Tamal goro ya n̄əgray nahkay ni zlam magudarani ti, m̄br̄əŋumfua !

¹⁴ Nihi day n̄əbu n̄əslamalavu ga m̄əŋgoni afa gekuli ya mahk̄ar. Enin̄jua day en̄ih̄indif̄iŋa zlam k̄ə k̄əli ga m̄əj̄ənaki nu a do. Nawayay ti lek̄ul̄əm lek̄ul̄əmeni, do ni ti n̄əwayaf̄əŋa zlam k̄ə k̄əli a do. Tan̄gahi elimeni ana b̄əza ti ata b̄əŋ gatayani, do ni ti b̄əza tan̄gahi elimeni ana ata b̄əŋ gatay do. ¹⁵ Ku niŋin̄kaba zlam goro a d̄ek, ku niŋin̄ ah̄ar goro goroani ga m̄əj̄ənaki k̄əli n̄əŋgu ni àh̄əlu ah̄ar do, n̄əm̄ərnu àna nan̄ sawan̄. Nawayay k̄əli dal-dal emiteni ti, akawayum nu va do azuhva nani aw ?

¹⁶ Leli d̄ek m̄əs̄əra, n̄ih̄indif̄iŋa zlam k̄ə k̄əli a ndo. Ay ti mis ndahan̄ t̄əđəm n̄ən̄j̄əh̄kia ke k̄əli a sawan̄. ¹⁷ N̄ən̄j̄əh̄ki ke k̄əli ti ah̄əm̄amam ? Ndam ya ti n̄əsl̄əroru t̄əw afa gekuli ni ti, maslan̄a gatay b̄əlan̄ ti àgosa k̄əli a waw ? ¹⁸ N̄əhi ana Tit m̄ōru afa gekuli, n̄əsl̄ərl̄əŋōru wur ga m̄əŋ geli ya k̄əs̄əruma nan̄ a lala ni. Tit ōru ènj̄əa afa gekuli a ti àgosa f̄əŋa zlam k̄ə k̄əli a waw ? Ŋgay leli ata Tit ti t̄əwi geli ya magray ni b̄əlan̄ani, majalay ah̄ar geli day b̄əlan̄ani ti k̄əs̄ərūm do waw ?

¹⁹ K̄əh̄umi ana ah̄ar a ma goro ya n̄əb̄iki ana k̄əli ni bu ni d̄ek ti mawayay matamf̄əŋa k̄ə k̄əli a waw ? Aha, nahkay do, ad̄aba leli ndam ge *Krist. Zl̄əb̄əba goro ni, pakama geli ya m̄əhi ana k̄əli ni d̄ek ti m̄əhi ana k̄əli ti k̄ə meleher ge Melefit, ad̄aba mawayay ti k̄əŋḡət̄umkiv̄u n̄jəda e divi ge Melefit bu. ²⁰ N̄əđəm nahkay ti ad̄aba nakoru afa gekuli wud̄ak. Enin̄jua, n̄ədi ah̄ar ana k̄əli k̄əbum k̄əgrum zlam ya ti n̄əwayay k̄əgrum do ni ti n̄əwayay do. Tamal nahkay ti zlam ya an̄əgri ana k̄əli ni ti lek̄ul̄əm day akawayum do. Zlam ya ti nawayay k̄əgrum ba ni nday hi : k̄əl̄əgumvu ba, k̄izir̄umvu ba, k̄əzumum b̄ər̄uv̄ ba, k̄əgrumvu solu ba, kindiv̄umvu ba, k̄əs̄umiv̄u ana mis ba, k̄ij̄um zlabay ba, akaba kiwis̄iŋumk̄abu zlam ba. ²¹ Enin̄jua afa gekuli a ti Bay Melefit goro am̄əb̄əku mimili k̄ə meleher gekuli àna t̄əwi gekuli ya k̄əgrum ni ti n̄əwayay do. Bi enin̄jua afa gekuli a ti n̄ədi ah̄ar ana ndam ya t̄əbu tagudar zlam kekilen̄a, t̄əm̄br̄əŋ magray hala ndo, tagray zlam ge mimili k̄əlav̄ad,

tawayay mæmbrəŋ magudar zlam gatay ni do ni. Tamal nõru nêdia ahàr ana tay a nahkay ti enitəwi azuhva zlam gatay ya tagray ni. Zlam gani nani dek ti nawayay do simiteni.

13

Pol ahivù ma ana ndam Korej

¹ Nihi ti nawayay nanjoru afa gekùli ya mahkər. Àbu mæbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Təwəlki mis ka zlam wudaka ti ahàr àdəm mis cə ahkay do ni mis mahkər tãgray sedi gani.* » ² Ka ya ti nõru afa gekùli ye cə ni ti nêhiva ana kùli a àndava. Ay nihi nu nêbiyu eslini bi day nêhikaboru ma gani ana ndam ya tãgudar zlam ni akaba mis ndahanj ni dek keti : ka fat ya ti eninjua ni ti anatrað ndam magudar zlam ni dek, maslanja gatay bəlanj amatamfua do. ³ Kawayum kəsərum ma goro ya nêhi ana kùli ni ti ma ge *Krist ya ahi ana kùli ededinj ededinjəni ni aw ? Nara nədəfiki ana kùli, kara kəsərum. Təwi ge Krist ya agray e kidinj gekùli bu ni ti təwi ge mis gedebeni do, adafaki nanj àbu ana njəda. ⁴ Ka ya ti *tədarfəŋ Krist kà təndal ni ti nanj gedebeni ededinj, ay nihi ti Melefit àhəŋgaraba nanj a, nanj àbu àna sifa. Nahkay ere ye ti agray ni dek ti agray àna njəda ge Melefit. Leli ndam *asak gayaŋ ni məbu akaba nanj akada mis bəlanj, leli day ndam gedebi. Ku tamal leli gedebeni nəŋgu ni, eminjua afa gekùli ka fat gana ti amədəfiki ana kùli leli məbu àna sifa ge Krist. Nahkay təwi geli ya amagraj e kidinj gekùli bu ni ti amagraj ti àna njəda ge Melefit.

⁵ Nêhi ana kùli nahəma, njəhaduma ti kədəgəzlum ahàr lala day. Lekulum ti kəbum kafumki ahàr ke Krist ededinj aw ? Nğay Yezu Krist nanj bəlanjani akaba kùli ti kəsərum do waw ? Do ni ti bi kədəgəzluma ahàr a, kəsəruma kijumkia ke divi a. ⁶ Leli ndam asak ededinj ti nəsəra, akəsərum. Akəsərum ti àna təwi geli ya magray ni ; mijikia ke divi a ndo. ⁷ Ay ti leli məbu mahəŋgali Melefit ana kùli ti kəgudarum zlam ba simiteni. Leli mijikia ke divi a ndo, ay nğay mis tədəm leli mis sulumani ti mawayay do ; mawayay kəgudarum zlam ba ni ti ga nani do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, mawayay ti kəgrum zlam sulumani. Ku tamal mis tədəm mijikia ke divi a nəŋgu ni, àgray aranja do. ⁸ Nədəm nahkay ti adaba leli misliki mæmbrəŋ təwi ge jiri koksah ; magray ti si təwi ge jiri kwa. ⁹ Kəla ka ya ti leli gedebeni, lekulum ti ni njəda-njədani ni ti məmərnu. Leli mahəŋgalay Melefit, mawayay ti məslamalay manjəhad gekùli ti kəgudarum zlam va ba. ¹⁰ Nəbikiuru pakama hini ana kùli ka wakita ka ya ti nu drinj drinj akaba kùli nahkay ni ti, adaba nawayay ti kəmbatumkaba manjəhad gekùli a. Nahkay eninjua afa gekùli a ti anəlagi ana kùli do. Təwi goro ya nagray ni dek ti nagray àna njəda ga Bay geli ya àvu ni. Ay njəda gani nani ya àvu ni ti ge mijinj kùli do, ga məvi njəda ana kùli àna nanj sawanj.

Pol agri sa ana mis

¹¹ Nihi ti bəza ga mmawa goro ni, ma goro àbi kay va bi. Nawayay ti kəmərurnvu, kəslamalay manjəhad gekùli, ku way way do e kidinj gekùli bu məvi njəda ana maslanja nahanj, ma gekùli mārakaboru, kənjəhaduma àna sulumana. Bay Melefit ti awayay mis, avi manjəhad sulumani ana mis daya ; nahkay tamal kəgrum zlam nday nani dek ti amanjəhad akaba kùli kəlavad.

¹² Grumvu sa e kidinj gekùli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Melefit ya ahalay ni dek təgria sa ana kùli a.

* 13:1 Mimbiki 19.15.

¹³ Sulum ga Bay geli Yezu *Krist mâləbu akaba kəli dek, Melefit mâgray ti lekələm dek kâwayumvu akada gayan ya awayay mis ni, *Məsuf Njəlatani mâgray ti lekələm dek kânjəhadumkabu əna sulumani.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni

Maslaɗa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdàfa slimi gayan a : àbàki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Leli mǎsar sarta ya àbàki wakita ni do, mǎsar mǎlan ya àbàki ni do daya. Àbiki ti ana ndam Galasi : Galasi ti kǎsa do ; had kǎ gǎvay ga Azi (a vad ya kani Azi akaba Galasi ti tǎbu ka had Tǎrki). Kǎsa Ikoniyum, Listir akaba Derbi ti ka had Galasi ; ka ya ti Pol òru e mirkwi gayan ye enjenjeni ni ti àhia ma ge Melefit ana ndam ga kǎsa nday nana (Tǎwi 14). Pol àbiki wakita hini ana ndam Galasi ya ti tǎgǎskabá ma ga Yezu ya àhi ana tay na.

Àbàki wakita ti adàba mis ndahan e kidin ga ndam ga Yezu ya ka had Galasi ni bu ni tǎdǎm ahàr àdǎm ndam ga Yezu tǎgǎskabu Divi ge Melefit ya Mǎwiz àbàki ni dek : ahar gǎdǎkani tǎdǎm si ndam ga Yezu dek tǎkeley kǎdi kwa (6.12). Pakama gatay ya tǎdǎm ni àzumia bǎruv ana Pol a dal-dal, nahkay àbiki wakita hini ana ndam Galasi dek ga mǎhiani ana tay tǎfàki ngasa ke mis ge mekeley kǎdi ba ; tamal maslaɗa awayay egi mis ge Melefit àna mekeley kǎdi ni ti, Krist àjanaki nan va do (5.2).

Pol ànjàki ka pakama gayan, àdǎm nan zal asak ga Yezu ededɛn : àfiyu Pol e tǎwi gayan ni vu ti Melefit ; ndam asak ga Yezu ndahan ni tǎgǎskabá Pol a, tǎdam ma gayan ya àhi ana mis ni ti ma ge Melefit ededɛn. Pol àdam zlam ya ti àchahi ana mis ni ti Melefit Melefiteni àhi, do ni ti mis àhi do (1–2).

Pol àdǎm ka ya ti ndam Galasi tǎgǎskabu ma ge Melefit enji ni ti tigia bǎza ge Melefit a. Tǎgǎskabu, tigi bǎza ge Melefit ti azuhva tǎwi ga Mǎsuf ge Melefit, do ni ti azuhva Divi ge Melefit ya Mǎwiz àbàki ni do. Àhi ana tay nihi ti kǎmbrɛnum Mǎsuf ge Melefit, kǎgǎsumkabu Divi ge Mǎwiz ni cilin ti kamam ? Nday ya ti tǎgǎskabu Divi gani cilin, tǎmbrɛn Mǎsuf ge Melefit ni ti nday evidi, nday bǎza ge Melefit va do (3–4).

Ke mendeveɛn ga wakita ni àhi ana ndam Galasi si tǎnjahad àna njǎda ga Mǎsuf ge Melefit kwa. Tamal maslaɗa agǎskabu njǎda ga Mǎsuf ge Melefit ya avi ni ti, esliki mǎmbrɛn zlam magudarani dek ; do ni ti Divi ge Mǎwiz cilin ni ti àjanaki nan do. Tamal maslaɗa agǎskabá Krist a ti, maslaɗa nani ègia mis mǎwena : zlam ndahan ni dek tisli arana do (5–6).

Sa ga Pol

¹ Nǎbàki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu. Àslǎrbiyu nu ti mis hihiriken do. Tǎvu njǎda gani ti mis do ; tǎvu njǎda gani ti ata Yezu *Krist nday ata Bǎn geli Melefit, nan ti àhǎngaraba Yezu e kisim ba. ² Nu Pol nǎgri sa ana kǎli, lekǎlum ya ti kǎfumki ahàr ka Yezu, kǎbum *kacakalumvu a kǎsa gǎrgarani bu ka had Galasi ni. Bǎza ga mǎn geli ya mǎbu akaba tay ni tǎgria sa ana kǎli a daya.

³ Bǎn geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kǎli, tǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti. ⁴ Krist ti agǎskabá ti tǎkad nan azuhva zlam magudarani geli, ga mǎhàlaba leli a duniya hini magǎdavani ni ba. Krist àgray nahkay ti ka mawayay ga Bǎn geli Melefit. ⁵ Melefit ni mǎzlǎbum nan ga kanɗay-kanɗayani. Aya nahkay !

Ma Mǎweni Sulumani ti bǎlan hǎya, nahǎn àbi

⁶ Ere ye ti kàgrum ni ti àgrua ejep a dal-dal, ađaba nàhi ana ahàr kàgrum zlam akada nani do. Melefit àzala kuli azuhva sulum ge *Krist ya àgri ana kuli na. Ay ti lekalam kàmbrənjuma Melefit ke wecewecena ; kəbum kədəbum ma məweni nahan sawan ti ahəmamam ? ⁷ *Ma Məweni Sulumani nahan ti àbi, si goro ya nàhi ana kuli ni cilin. Ay mis ndahan təbu tiwisirikaba ahàr ana kuli a, tawayay tambatkaba Ma Məweni Sulumani ge Krist na. ⁸ Leli məhia Ma Məweni Sulumani ana kuli a ; tamal maslanja ahi ma nahan ana kuli gərgəri akaba ma ya məhi ana kuli ni ti Melefit mətikwesla maslanja gana. Ku leli leleni, ku *məslər ge Melefit àsləkabiya e melefit ba ahi ma gani ana kuli nəngu ni, Melefit mətikwesla nan a. ⁹ Leli məhia ana kuli a, nihi day nàhi ana kuli keti : Tamal maslanja ahi ma məweni nahan ana kuli gərgəri akaba ma ya ti kəgəsumkabu ni ti Melefit mətikwesla maslanja gana.

¹⁰ Nàhi ana kuli nahkay ti kəhumi ana ahàr nawayay ti mis tázləbay nu waw ? Aha, nahkay do ! Bay ya ti nawayay mázləbay nu ni ti Melefit. Kəhumi ana ahàr nawayay ti pakama goro mábəlafəñ kə mis aw ? Aha, nahkay do ! Kekileja tamal nawayay pakama goro mábəlafəñ kə mis keti ti akal nu bay məgri təwi ana Krist va do.

Pakama ga Pol ya ahəngri ana mis ni ti Yezu Krist àhi àna ahàr gayan

¹¹ Bəza ga mmawa, nàhi ana kuli nahəma, *Ma Məweni Sulumani ya nəbu nàhi ana kuli ni ti ma ge mis hihirikeni do. ¹² Mis hihirikeni àhu ma gani do, mis hihirikeni àcahu ma gani do daya. Ađəfuaba ma gana ti Yezu *Krist àna ahàr gayan.

¹³ Zlam ya ti nəgray ahaslani ka ya ti nađəbay Melefit akada ga ndam *Zəde ni ti kicəma àndava. Ka sarta gani nani ti nəgria daliya ana ndam ge Melefit àsađay, nəwaya mijin tay a. ¹⁴ E kidin ga məndalala goro bu e jiba goro bu ni ti nađəba divi ga ndam goro ndam Zəde na, nətama nday ndahan na ahar gəđakana. Nəwaya mađəbay divi ga ata bəñ goro na dal-dal àsađay.

¹⁵ Ay kwa ka ya ti nu a huđ ga mmawa bu ni ti Melefit àdaba nu a. Àgru sulum gayan, àzalay nu ga məgri təwi. Sarta gayan àra ənjia ti ¹⁶ àngazlu Wur gayan ti nəsər Wur ni, ti nəzlapaki ka Wur ni, nàhi ma gani ana mis ya nday ndam Zəde do ni. Ka sarta gani nani ti nihindifinja ma kə mis hihirikena ndo. ¹⁷ A Zeruzalem day nòru ga məmənjiyu ndam ya ti tigi ndam *asak ga Yezu enji goro ni ndo. Nòru suwwa ka hađ Arabi sawan. Kələñ gani nəngə a Damas a. ¹⁸ Vi mahkər kələñ gani day kwa ti nòru a Zeruzalem ti nəsər Piyer. Mənjəhadkabu vad kru mahar zlam cilin. ¹⁹ Eslini ti nipi zal asak nahan ndo, nipi ti Zek wur ga məñ ga Bay geli ni cilin. ²⁰ Kə meleher ge Melefit, ma goro ya nəbəki ni ti ma ge jiri, nəsakad malfada do.

²¹ Kələñ gani nəsləka, nòru ka hađ Siri akaba ka hađ Silisi. ²² Ka sarta gani nani ti ndam ge Krist ya *təcakalavu ka hađ *Zəde ni tipi nu day-day fan ndo. ²³ Ticia ma ge mis ya tədəmku na cilin ; mis ni tədəm : « Maslanja ya ti àgri daliya ana leli ahaslani, àcađəja leli ga məhi ma ga məfəki ahàr ke Krist ana mis a ni, nihi ti əgia nan nanjani àna ahàr gayan nan əbu ahi ma gani nani ana mis. » ²⁴ Tàra ticia nahkay ti tázləbay Melefit azuhva nu.

2

Pol akaba ndam asak ga Yezu ndahan ni

¹ Vi kru mahar fađ ka ahàr gani nahəma, mòru a Zeruzalem ata Barnabas. Ka ya ti mòru ni ti nəza Tit a ju. ² Nòru eslini ti ađaba *Məsuf ge Melefit àhu ru.

Nòru nìnjua ti màcakalavu akaba gəđákani gatay ka ahàr geli. Màra màcakalava ti nàngahadiaba *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana nday ya ndam *Zude do na ana tay a. Nəhi ana ahàr bi atəđəm təwi goro ya nəgray ahaslani ni akaba təwi goro ya nəbu ngray nihi ni zlam masakani. ³ Ay təđəm nahkay ndo. Ku Tit nañ zal Gres ni day təfəki ngasa ge *mekeley kəđi akada ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ndo. ⁴ Təzlapaki ke mekeley kəđi ti adaba mis ndahan təbu tasəkad malfada, təđəm tadəbay Yezu. Nday gani ti təhurkiviyu ke leli akal-akal, tawayay tacalki leli ndam ga Yezu *Krist ni ka zlam magudarani adaba madəbay *Divi ge Melefīt ya Məwiz əbəkī ni va do. Nday tawayay ti mādəbay Divi gani, mīgi evidi gani keti. ⁵ Nday gani nani ti məgəsiki pakama gatay ni ana tay ku gəzīt ndo simiteni. Adaba Ma Məweni Sulumani ya məhi ana kəli ni ti ma ge jiri ; nahkay mawayay ti təgudarikaba ma gana ana kəli a ba.

⁶ Ay nday ya ti ndam geli a Zeruzalem ni təđəm nday gəđákani ni ticia ma goro na. Ku tamal nday gəđákani, ku tamal nday gəđákani do nəngu ni arañ gani goro do, adaba Melefīt ti əmənjaləñ ke mis akada ge mis hihirikeni ni do. Nday gani təra ticia ma goro na ti təhu : « Ma Məweni Sulumani ya kəhi ana mis ni ti əbəlay, kəđəmkiviyu ma nahan ba. » ⁷ Təđəm nahkay ti adaba təsara Melefīt adaba nu ga məhi Ma Məweni Sulumani ana ndam ya nday ndam Zude do, təkəley kəđi do na, akada ya adaba Piyer ga məhi Ma Məweni Sulumani ana ndam Zude, nday ya ti tekeley kəđi na. ⁸ Yezu əvia njadə ana Piyer ge migi zal asak gayan e kidiñ ga ndam Zude ba ; əvu njədə ge migi zal asak gayan e kidiñ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni day nañ gani. ⁹ Nahkay ata Zek, Piyer akaba Zeñ, nday ya ti ndam Zeruzalem təđəm nday akada medikedik gatay ni, təgəskabá ga Yezu ya əgru sulum gayan ga məgri təwi na, mək təgəsfəña ahar kə leli akaba Barnabas a ga madəfakiani migia leli dekeni ka ahar bəlan : leli ti magray təwi e kidiñ ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu, nday ti ni tagray təwi e kidiñ ga ndam Zude bu. ¹⁰ Ay ti təhi ana leli məjənaki ndam gatay ya talagani ni ciliñ, do ni ti təhikivu ma nahan ana leli ndo. Ma gatay hini ya təhi ana leli ni ti nu day ənuviyu a ahàr bu, nəwaya magrana akada nana.

Ata Pol nday ata Piyer tagray gejewi a Antiyos

¹¹ Ay ka ya ti Piyer əra afa goro a Antiyos a ni ti nələgia kə meleher ge mis a, adaba əgudara zlam a : ¹² ka ya ti ənjia afa geli a ni ti nañ əbu azum zlam akaba nday ya ti ndam *Zude do ni. Ay kələñ gani Zek əslərbiyu ndam Zude ndahan. Nday nakəñ təra tìnjia nahəma, Piyer nakəñ əgrafəña aŋgwaz kə tay a, nahkay əsləkafəña kə ndam ya ti nday ndam Zude do, təbu təzum zlam akaba tay na, əwayay ti tìpi nañ akaba tay do. ¹³ Ndam Zude ndahan ni day təgray akada ge Piyer ni, təbu tajalay ahàr cə cə. Barnabas əra əpia nahkay ti ku nañ day əgray akada ga nday ndahan ni bilegeni ; əwayay ti ndam Zude ni təsər nañ əmbrəña divi gatay na do. ¹⁴ Ka ya ti nipi ti nday nakəñ tadəbay divi ga *Ma Məweni Sulumani əna jiri gani va do ni ti nəhi ma ana Piyer kə meleher ge mis dek. Nəhi ahkado : « Nak zal Zude tekeđi kənjəhad akada ga ndam Zude ni do, kənjəhad akada ga nday ya ti nday ndam Zude do ni. Ay ti kəhi ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni, tənəhad akada ga ndam Zude ni ti əgravu ahəmamam ? »

Melefīt adəm leli ndam jireni ti azuhva məfəki ahàr geli ka Yezu ni ciliñ

¹⁵ Leli ti ndam *Zude ededîñ adaba ata bəñ geli ndam Zude ; leli ndam jiba ndahañ ya təzalay tay ndam magudar zlam ni do. ¹⁶ Ku tamal nahkay nəñgu ni, leli məsəra təwi ga ndam ya tədəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti, maslaña əbi ya ti Melefit ədəm nañ jireni kə eri gayan azuhva təwi gani nani bi ; Melefit ədəm mis jireni ti si maslaña ya ti əfəkia ahər ka Yezu *Krist a ni cilin. Leli ti məfəki ahər ka Yezu Krist ti məwayay ti Melefit mədəm leli ndam jireni kə eri gayan azuhva məfəki ahər geli ni, do ni ti məwayay ti Melefit mədəm leli ndam jireni azuhva geli ya mədəbum Divi ya Məwiz əbəki ni do. Adaba təwi ga ndam ya tədəbay Divi ya Məwiz əbəki ni ti maslaña əbi Melefit ədəm nañ jireni azuhva təwi gani nani bi simiteni. ¹⁷ Leli ndam Zude ti məwayay ti Melefit mədəm leli ndam jireni kə eri gayan ti adaba leli məbu məfəki ahər ke Krist palam. Magray nahkay ti ndam Zude ndahañ ni təzalay leli ndam magudar zlam, adaba magray təwi akada ge Məwiz ya ədəm ni do. Əgia nahkay ti Krist ezligiyu leli a magudar zlam vu waw ? Aha, ezligiyu leli do ! ¹⁸ Ay tamal maslaña əmbrəña zlam ya ti Məwiz ədəm təgray a wakita gayan ni bu na, kələñ gani agray keti ti gayan ya agray keti ni ti əgray ti əgia bay magudar zlam a. ¹⁹ Nu ti ka mədəm ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti akada nu məmətani. Əgia nəməta nahkay ti tədəbay Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayan bu ni va do. Ere gani əgravu nahkay ti, ti nəñjəhad əna sifa kə eri ge Melefit. Ka ya ti *tədarfəñ Krist kə təndal ni ti tədarkabiyu leli ka ahər bələñ ; ²⁰ nihi ti nu nəbu əna sifa, ay sifa ya ənuviyu ni ti sifa ya ahaslani ni va do : leli məbu ka ahər bələñ akaba Krist, nahkay sifa ya ənuviyu ni ti sifa ge Krist. Tamal nu nəbu əna sifa nihi a duniya bu ni ti azuhva nəfəkia ahər ke Krist Wur ge Melefit a palam. Nañ ti awayay nu, əgaskabá ti təkad nañ a kəla goro va. ²¹ Zlam gani nani ti Melefit əgru ga sulum gayan : nahkay ti nəmbrəñ do simiteni. Mis ndahañ tədəm Melefit ədəm mis jireni ti azuhva təwi ga maslaña gani nani ya əgray akada ge Məwiz ya əbəki ni. Ay nahkay do : tamal nahkay ededîñ ti Krist əmət ti masakani.

3

Melefit ahəñgay mis ti ahəmamam ?

¹ Lekələm ndam Galasi ti lekələm ndam muru ! Lekələm ti arañə agray kəli aw ? *Tədarfəñ Yezu *Krist kə təndal ni təhia ma gana ana kəli a, kicəma lala, kala kípuma əna eri gekəli a. ² Nihi ti nəwayay nihindifinə ma kə kəli a bələñ : Melefit əvi *Məsuf Njələtani ana kəli ti adaba kədəbum *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni tək, day ti əvi ana kəli ti adaba kəgəsumkabá ma əki ka məfəki ahər ka Yezu na palam aw ? ³ Lekələm ndam muru emiteni ti kamam ? Kəñjumki ka məfəki ahər ke Krist ti əna njədə ga Məsuf ge Melefit, nihi ti kəgrum təwi əna njədə ga vu gekəli gekəleni ti kamam ? ⁴ Zlam əgrakiva ke kəli a kay, ay zlam nday nani ti kəhumi ana ahər zlam masakani aw ? Zlam nday nani ti tiği zlam masakani koksah ! ⁵ Melefit nañ əbu avi Məsuf gayan ana kəli, agray zlam magray ejep e kidin gekəli bu daya. Agray nahkay ti adaba kədəbum Divi gayan ya Məwiz əbəki ni tək, day ti agray ti adaba kəgəsumkabá ma əki ka məfəki ahər ka Yezu na palam aw ?

Ere ye ti əgrakivu ka Abraham ni

⁶ Àbu mæbækiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Abraham àfækia ahàr ke Melefít a, nahkay Melefít àdàm nañ mis jireni kè eri gayañ.* » ⁷ Nahkay ti ahàr àdàm kàsèrum nday ya ti táfækia ahàr ke Melefít a ni ti nday bæza huđ ga Abraham. ⁸ Kwa ahaslani Melefít àdàm a Wakita gayañ ni bu nahkay hi : nday ya ti nday ndam *Zude do ni ti a vad nahan Melefít amàdàm nday ndam jireni kè eri gayañ azuhva mæfæki ahàr gatay ni. Wudaka zlam nani ara agravu ti Melefít àhiaba ma gana ana Abraham a àndava. Àbu mæbækiani a Wakita gayañ ni bu nahkay hi : àhi « Anægri sulum goro ana jiba gægèrani dek ti, anagray àna nak.† » ⁹ Abraham àra àfækia ahàr ke Melefít a ti Melefít àgria sulum gayañ a. Nahkay ku way way do tamal àfækia ahàr ke Melefít a ti Melefít agri sulum gayañ akada ya àgri ana Abraham ni.

¹⁰ Nday ya ti tādàm tadəbay *Divi ge Melefít ya Məwiz àbæki ni ti Melefít mādàm nday ndam jireni nahəma, Melefít etikwesl tay, aməwəl tay dek àna seriya sawañ. Adaba àbu mæbækiani a wakita ge Məwiz ni bu ni nahkay hi : « Ahàr àdàm ku way way do mágəskabu pakama ya àbu mæbækiani a wakita hini bu ni dek, mágəray təwi àna nañ kəlavad, àmbrəñ ba, do ni ti Melefít aməwəl nañ àna seriya.‡ » ¹¹ Məsəra maslaña ya ti Melefít àdàm nañ mis jireni kè eri gayañ adaba adəbay Divi ya ti Məwiz àbæki a wakita gayañ ni bu ni ti àbi. Adaba àbu mæbækiani a Wakita ge Melefít ni bu nahkay hi : « Maslaña ya ti Melefít àdàm nañ jireni kè eri gayañ adaba àfækia ahàr a ni ti, maslaña gani nani ti Melefít aməvi sifa. » ¹² Nahkay divi ga wakita ge Məwiz akaba divi ga mæfæki ahàr ke Melefít ti nday gərgəri. Àbu mæbækiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Maslaña ya ti àgəskabá ere ye ti àbu mæbækiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefít aməvi sifa azuhva nani.§ »

¹³ Ay leli ti mādəbay Divi ya ti Məwiz àbæki ni dek do, nahkay akal Melefít etikwesl leli, awəl leli àna seriya. Ay *Krist àmba leli a ; Melefít àwəl nañ àna seriya a kala geli vu. Məsəra, àbu mæbækiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Maslaña ya ti *tədarfəña nañ kà təndal a ni ti Melefít etikwesla nañ a àndava.* » ¹⁴ Yezu Krist àgray nahkay ti, àwaya ti nday ya ti nday ndam Zude do ni nday day tənğət *sulum ge Melefít ya àgri ana Abraham ni ; atənğət ti nday ya ti təbu akaba Krist akada mis bəlan ni. Ahaslani ti Melefít àdəmbya, àdàm aməvi Məsuf gayañ ana mis ; àwayay məviani ti ana leli ya mæfæki ahàr ke Krist ni.

Melefít àwəlkabu pakama gayañ akaba Abraham

¹⁵ Bəza ga mmawa, nazay mazavu ga zlam ya ti mis tagray ni. Tamal mis ti ma gatay dek bəlan təwəlkabá ma gatay a ti, maslaña ya ti adàm ma gani ma masakani ahkay do ni eferkiviyu ma nahan ni ti àbi. ¹⁶ Nahkay day Melefít *àwəlkabu pakama gayañ akaba Abraham, àhi : « Anəgruk sulum goro, anəgri ana wur huđ gayak daya.† » Nğay aməgri ana bæza huđ gayañ ti àdàm ndo : nahkay àdàm aməgri ana mis kay do, ana mis bəlan cilin. Məsəra, àbu mæbækiani a Wakita gayañ ni bu nahkay hi : « Anəgri ana wur huđ gayak. » Wur huđ gayañ nani ti *Krist. ¹⁷ Ere ye ti nawayay nədàm ni ti nihi : Melefít àwəlkabá pakama gayañ ata Abraham a àndava. Vi diñ diñ fad àna kru kru mahkər ka ahàr gani day kwa ti àdəfiki *Divi gayañ ana Məwiz.

* 3:6 Mənjækiani 15.6. † 3:8 Mənjækiani 12.3. ‡ 3:10 Mimbiki 27.26. § 3:12 Mənjay Levi 18.5. * 3:13 Mimbiki 21.23. † 3:16 Mənjay Mənjækiani 12.7.

Ay pakama ya àhi ana Mùwiz ni ti àzay mēlan ga pakama ya àwàlkabu ata Abraham ni koksah, adàba ere ye ti Melefit àdām amagray ni ti agray ededīn. ¹⁸ Tamal Melefit avi zlam ana mis ti azuhva tàdabay Divi ya ti Mùwiz àbaki a wakita gayan ni bu ni ti, àvi ana tay akada gayan ya àdāmbiyu amāvi ana tay ga sulum ni do. Ay ti àgravu nahkay do, adàba Melefit àwàlkabá pakama gayan akaba Abraham a, àhi : « Anøvuk zlam ga sulum. »

Melefit àdāfiki Divi gayan ana Mùwiz ni ti kamam ?

¹⁹ Ay tamal nahkay ti kēlan gani Melefit àdāfiki *Divi gayan ana Mùwiz ni ti kamam ? Àdāfiki ti, ti leli māsər mabu magudar zlam kē eri ge Melefit. Melefit àdāfiki ti ga hayānani, duk àbivoru ana mara ga wur hud ga Abraham ya Melefit àdāmkihiyu ma ni. *Divi ge Melefit ya Mùwiz àbaki ni ti *māslər ge Melefit tēhi, mək Mùwiz day àhəngri ana ata bəŋ geli. † ²⁰ Tamal maslanja àbu ahəngri ma ana mis ndahan ni ti, ma ya ti ahəngri ni ti gayan gayanani do. Ay ka ya ti Melefit àhi ma ana Abraham ni ti, nan nanani àhi àna ma gayan, do ni ti maslanja nahān àhəngri ana Abraham do.

²¹ Ègia nahkay ti Divi ge Melefit ya àdāfiki ana Mùwiz ni ti awayay adāmva pakama ya àhibiyu ana Abraham ni ti pakama masakani aw ? Aha, nahkay do ! Tamal mis təŋgət *sifa ya àndav day-day do ni àna Divi ya Mùwiz àbaki ni ededīn ti, akal Melefit adām mis jireni ti azuhva pakama gani nani. Ay ti àgravu nahkay do. ²² Ere ye ti pakama ge Melefit àdām agravu ededīn ni ti nihi : mis a duniya bu dek tīgudara zlam a, tislki māmbrəjanani do ; tigia evidi gana, akada nday a danğay bu. Agravu nahkay ti Melefit awayay agri sulum gayan ana ndam ya ti tēfakia ahār ka Yezu *Krist a ni. Sulum gani nani ti Melefit àdāmkihiya ma ahaslana, mis təŋgət ti azuhva tēfaki ahār ka Yezu Krist, do ni ti təŋgət do.

²³ Ahaslani ti divi ga mēfaki ahār ke Krist àbi faŋ bi. Ka sarta gani nani ti Melefit àjəgay leli àna Divi ya ti àdāfiki ana Mùwiz ni akada leli a danğay bu. Ahətay sarta ya amanğazli divi ga mēfaki ahār ka Yezu Krist ana leli ni. ²⁴ Nahkay Divi ya Mùwiz àbaki ni ti ègia akada ga maslanja ya abi slimi ana bəza ni. Melefit àvi ana leli ti, ahətay sarta ga Yezu Krist ya amara ni, ti mādām leli ya ti mēfaki ahār ka Yezu Krist ni ti leli ndam jireni. ²⁵ Nihi ti Yezu Krist ènjia, leli mabu mēfaki ahār. Nahkay ti tawī ga bay mābi slimi ana leli ni àndava ; Divi ge Melefit ya Mùwiz àbaki ni àbi àna njəda ga məgur leli va bi.

²⁶ Lekuləm dek kēfumkia ahār ka Yezu Krist a, nahkay ti kīguma bəza ge Melefit a. ²⁷ Lekuləm ya *təbaray kulī àna slimi ge Krist ni dek ti kīguma akada mis bəlan akaba nan a. Kāmbatumkaba majalay ahār gekulī a, nihi ti kəbum kajalum ahār akada ge Krist ni. ²⁸ Nahkay ku nak zal Zude, ku nak zal Gres, ku nak evidi, ku nak evidi do, ku nak zal, ku nak wal nəŋgu ni àgray araja do ; lekuləm dek kīguma ka ahar bəlan akaba Yezu Krist a akada mis bəlan. ²⁹ Krist ti wur hud ga Abraham ; lekuləm ndam ge Krist, nahkay ti lekuləm day kīguma bəza hud ga Abraham a. Nahkay kəŋgətuma *sulum ge Melefit ya àhibiyu ana Abraham, àhi « Anøvuk » na.

4

¹ Ma goro ya nawayay nəhi ana kulī ni ti nihi : wur tamal bəjanani adām ara azum mekeji gayan, ay nan wur gəziteni mba ti, ku zlam ni dek gayan nəŋgu

† **3:19** Ndam Zude tādām pakama ge Melefit ya Mùwiz àbaki ni ti māslər ge Melefit tēhəngri. Ay mēdi ahār ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

ni nanj akada evidi. ² Ka sarta nani ti mis tæbi slimi, tæbi slimi ana zlam gayan ni daya, duk abivoru ana sarta ya bæjani adam amazum mekeji gayan ni. ³ Leli day nahkay : ka ya ti leli mafaki ahâr ka Yezu fan ndo ni ti leli akada bæza, leli evidi ga *masuf magadavani ya tægur duniya ni. ⁴ Ay sarta ya ti Melefít afakad ni ára enjia ti aslarbiyu Wur gayan. Ewi nanj ti wal ; tiwi nanj ti e kidin ga ndam ya ti tadabay Divi ya Mewiz abaki ni bu. ⁵ Tiwi nanj nahkay ti, ti mambaya ndam ya tadabay Divi gani nani na, ti leli dek mígi bæza ge Melefít. ⁶ Ere ye ti adafaki kíguma bæza ge Melefít a ni ti nihi : Melefít aslarvabiya Məsuf ga Wur gayan ana leli a mæbæruv va. Məsuf gani nani nanj abu azlah, adam : « Aba, Baba.* » ⁷ Ègia nahkay ti ku way way do e kidin gekuli bu nanj evidi va do, ègia wur ge Melefít a. Nahkay ti Melefít amagri sulum gayan ya ti adam amagri ana bæza gayan ni ana kuli bilegeni. Nani dek ti tæwi ge Melefít.

Pol awayay ti ndam Galasi tijkia ke divi a ba

⁸ Ahaslani ti lekulum evidi ga zlam ga duniya ; zlam nday nani ti Melefít do. Ka sarta nani ti Melefít nanj way ti kəsærum do. ⁹ Ay nihi ti kəsæruma Melefít a. Nædam nahkay ti, nawayay nædam Melefít asar kuli enji. Ahaslani ti *masuf magadavani ya tægur duniya ni tæcacia zlam ana kuli a, ay kæmbrænuma. Zlam nday nani ti zlam masakani, njæda afæn kà tay bi : nihi ti kædabum zlam nday nani keti ti kamam ? Kawayum kígum evidi ga zlam nday nani keti ededinj aw ? ¹⁰ Ere ye ti kajalumki ahâr ni ti vad gærgærani, kiya gærgærani, sarta gærgærani akaba vi gærgærani ya ti tagrafæn wumæri ni ni. ¹¹ Ere ye ti kægrum ni ti ahælu ahâr, nædam bi tæwi goro zlæzladani ya någray e kidin gekuli bu ni ti emigi tæwi masakani.

¹² Bæza ga mmawa, nahængalay kuli, nawayay ti kígum akada nu, adaba nu ti nigia akada kuli a. Ere ye ti kægudarumu ku gæzit ni ti àbi. ¹³ Kəsæruma nara afa gekuli a, næhi *Ma Mæweni Sulumani ana kuli ye enjenjeni ni ti nængat ahar gani ti adaba nèbesey do. ¹⁴ Armæwær goro ni ti ègia zlam zlæzladana kè eri gekuli a. Ku tamal nahkay nængu ni kånjakum nu ndo, kægæsunkabá nu a. Kægæsunkabu nu ti akada nu *mæslær ge Melefít, akada nu Yezu *Krist simiteni. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti kæmærumva dal-dal, ay nihi ti mam àgrakivu ke kuli mam ? Ma goro ya nædam ni ti ma ge jiri : kawayuma nu a dal-dal. Tamal àgravu tata ti ku eri gekuli tekeði akal kæhælumaba kæbumua. ¹⁶ Ègia nèbu næhi ma ge jiri ana kuli ti nigia zal ezir gekuli a zla do aw ?

¹⁷ Mis ya ti tæhurkiviyu ke kuli ni ti tæza njæda gatay a dek ga magray tæwi e kidin gekuli ba. Ay tægray nahkay ti tæwayay mæгри zlam sulumani ana kuli do. Tawayay ti tedekaba nu akaba kuli a, ti kæmbrænum nu, kæzum njæda gekuli dek ga madabay tay. ¹⁸ Mis azay njæda gayan dek ga magray zlam ti abælai, ay ti ahâr adam zlam ya ti agray ni ti zlam sulumani kwa. Nahkay ahâr adam ku nu nèbu akaba kuli, ku nu nèbi akaba kuli bi nængu ni kæzum njæda gekuli dek ga madabay nu kælavad. ¹⁹ Lekulum ti akada bæza goro, ay nihi ti akada lekulum a huð bu keti, niwi kuli ti næcakay daliya dal-dal. Anæcakay daliya gani ti duk abivoru ana sarta ya ti majalay ahâr gekuli dek ègia akada ge Krist a ni. ²⁰ Nawayay ti akal nihi ti nu e kidin gekuli bu ! Nahkay ti akal næsar ahæmamam næhi ma goro ana kuli ni, adaba nihi ti næsar ere ye ti næhi ana kuli ni va do.

Ata Sara nday ata Agar

* 4:6 Àna ma ga ndam Zude « Aba » ti awayay adæmvaba « Baba. »

²¹ Lekulām ya ti kəḏəmum kawayum madəbay *Divi ge Melefīt ya Məwiz əbəki ni ti, ma ga wakita gani nani ya əḏəm ni ti kiçum ndo waw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! ²² Əbu məbəkiani a wakita gani nani bu nahkay hi : Bəza ga Abraham təbu çə, bəlanjani ni evidi ewii, nahəŋ ni ti ni wal gayəŋ ye evidi do ni ewii. † ²³ Wur ge evidi ni ti tiwi naŋ akada ge mis ya tiwi bəza ni, ay wur ga naŋ ye evidi do ni ti tiwi naŋ akada nani do ; tiwi naŋ ti azuhva ge Melefīt ya əhi ana Abraham « Ekiwi wur » ni. ²⁴ Pakama gani nani awayay adəfiki zlam nahəŋ ana leli. Wəl çəni ni ti akada pakama gərgəri çə ya ti Melefīt *əwəlkabu akaba mis ni. Pakama ge Melefīt ya əwəlkabu akaba ndam *Izireyel, əhi ana Məwiz ka həma *Sinayi ni ti Agar. Ndam ya ti tadəbay pakama gani hini ni ti nday evidi. ²⁵ Agar ti awayay adəmvaba həma Sinayi ya ka həd Arabi ni. Awayay adəmvaba Zeruzalem ya kani daya, adaba ndam Zeruzalem ya kani ni ti nday dək evidi. ²⁶ Ay Zeruzalem nahəŋ əbu agavəla ; ndam Zeruzalem gani nani ti evidi do. Leli ti ndam ga kəsa gani nani, tiwi leli ti eslini. ²⁷ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefīt bu nahkay hi :

« Nak wal dəgəl, nak ya kiwi wur day-day ndo ni mərvu, nak ya ti kəcakay daliya ga wur miweni ndo ni gray salalay. Adaba nak ya ti zal gayak əmbrəŋa kur a, əndəhadfuk do ni, ekiwi bəza dal-dal ətama ga wal nahəŋ ya tandəhadfukabu ata zal gayəŋ na. ‡ »

²⁸ Bəza ga mmawa, lekulām ti bəza ge Melefīt ededīŋ ededīŋeni ; kiçum nahkay ti azuhva pakama ge Melefīt ya əhi ana Abraham « Ekiwi wur, » mək ewi Izak ni : nahkay ti lekulām akada Izak, lekulām akada wur ya Abraham ewiŋa kə evidi na do. ²⁹ Ahaslani ti Ismayil wur ya tiwi naŋ akada ge mis ya tiwi ni ti əgria daliya ana Izak wur ya tiwi naŋ əna njeḏa ga *Məsuf ge Melefīt na. Ku kani day əbu agravu nahkay. ³⁰ Ay ti çəm pakama ge Melefīt ya əbu məbəkiani a Wakita gayəŋ bu ni. Əbu məbəkiani nahkay hi : « Garay evidi ni nday ata wur ye ewi ni. Adaba wur ge evidi ti əzum mekeji ga bəŋani do simiteni, si wur ya ti məŋani evidi do ni kwa. § » ³¹ Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa, wal ya ti naŋ evidi ni ewi leli do ; ewi leli ti wal ya ti evidi do ni.

5

Ahər əḏəm miği evidi ge Divi ya Məwiz əbəki ni ba

¹ *Krist əgray ti mətamfəŋa kə *Divi ya Məwiz əbəki, ndam *Zəde tadəbay na. Əgray nahkay ti, ti miği evidi gani va ba. Nahkay ti zum njeḏa gekəli dək, kəŋgumiyu e evidi ni vu va ba.

² Nu Pol nəhi ana kəli nahəma, tamal kawayum *təkeli kədi ana kəli ti Krist əgia zlam masakana, adaba əjənaki kəli va do. ³ Nəhi ana kəli keti, maslaŋa ya ekeley kədi ni ti ahər əḏəm maslaŋa gani nani mədəbay Divi ya ti Məwiz əbəki a wakita gayəŋ bu ni dək. ⁴ Tamal kawayum Melefīt məḏəm lekulām ndam jireni adaba kəḏəbum Divi ya ti Məwiz əbəki ni ti, kəmbərəŋuma Krist a, kiçumva akaba naŋ a, kiçumki məŋgət *sulum ge Melefīt ni va do. ⁵ Leli ti ni məsəra Melefīt aməḏəm leli ndam jireni kə eri gayəŋ ti adaba məbu məfəki ahər ke Krist. Leli məbu məhətay zlam ge Melefīt gani nani ya ara agray ni ti əna njeḏa ga Məsuf gayəŋ. ⁶ Tamal kəfəkia ahər ka Yezu Krist a ti ku təkəluka kədi a, ku təkəluç ndo nəŋgu ni, əgray araŋa do. Ere ye ti əbələfəŋ kə Melefīt

† 4:22 Məŋjay Məŋjəkiani 16.15 ; 21.2. Evidi ni slimi gani Agar, naŋ ya ti evidi do ni slimi gani Sara.

‡ 4:27 Izayi 54.1. § 4:30 Məŋjay Məŋjəkiani 21.10.

ni ti nihi : kəfəki ahar ke Krist, kadafaki məfəki ahər gayak ni àna mawayay mis.

⁷ Ka ya ti kəfumki ahər ke Krist enjenjeni ni ti kəgrum zlam dek kigeni kigeni. Ay nihi ti way àcafəŋa kəli ga madəbay divi ge jiri a ni way ? ⁸ Bay ya ti àgosay kəli nahkay ni ti Melefit do : Melefit àzalay kəli ti ga madəbay divi gayan. ⁹ Ma ge mis ya tədəm : « *Miwisiŋ gəzıt àkibu ka zlam ti ewisiŋaba zlam na dek » ni ti jiri edeđiŋ. ¹⁰ Nəsəra lekələm day majalay ahər gekəli dek akada goro ni, adaba leli dek akaba Bay geli akada mis bəlan. Maslanja ya ti ewisirikaba ahər ana kəli a ni ti ku nan way nəŋgu ni Melefit amatrađ nan.

¹¹ Bəza ga mmawa, tamal nədəm təkeli kədi ana mis kekileŋa ti, mis təgru daliya kekileŋa ti kamam ? Tamal nədəm nahkay ti akal pakama geli ya mədəm *tədarfəŋ Yezu kə təndal ni àwəri bəruv ana mis va do. ¹² Nday ya ti tiwisiri ahər ana kəli, tədəm təkeli kədi ana mis ni ti təsłafəŋa kədi kə tay a bilegeni !

¹³ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kəli a, nahkay ti lekələm evidi va do. Ay lekələm evidi va do ni ti, ŋgay kisləmki magray zlam kwanja kwanja akada ya kawayum ni ti kəhumi ana ahər ba. Ere ye ti ahər àdəm kəgrum ni ti wayumvu, ti ku way way do məgri zlam sulumani ana maslanja nahan. ¹⁴ Àbu məbəkiani nahkay hi : « Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahər gayak ni. » Tamal kəbu kəgray nahkay ti, kəgra zlam ya ti àbu e Divi ya Məwiz əbəkni ni bu, àdəm təgray na dek àndava. ¹⁵ Ay tamal lekələm akada ga zlam ge gili cudayani, təjavu aslər, təhəpəđvu ni ti bumvu slimi, do ni ti ekiziŋumvu.

Divi ga Məsuf Njəlatani akaba divi ya məbərurv geli awayay ni

¹⁶ Ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi : grum zlam ya ti *Məsuf Njəlatani ahi ana kəli grum ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum zlam ya məbərurv gekəli awayay ni va do. ¹⁷ Adaba ere ye ti məbərurv gekəli awayay ni ti Məsuf Njəlatani àwayay do ; ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti, məbərurv gekəli àwayay do : nday cəni tərakaboru do. Əgia nahkay ti kisləmki magray ere ye ti kawayum magrani ni do. ¹⁸ Tamal Məsuf Njəlatani agur kəli ti ŋgasa àki ke kəli ga madəbay *Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni va bi.

¹⁹ Zlam ya ti məbərurv ge mis awayay magrani ni ti mis dek təsəra, zlam gani nday hi : magray hala, magray məsəwehvu, magray zlam ya təbəkni mimi ke mis ni, ²⁰ magray pəra, matak, mizirey mis, məhəŋgay ma, magray solu, məzum bəruv dal-dalani, magray eri, medeveni akaba mis, mawayay ma ge mis do, ²¹ məfəki eri ka zlam ge mis, məvi vu ana zum, magray zlam ga muru ga muru, akaba magray zlam ndahan akada nday nani. Nəhia ana kəli a àndava, nəhi ana kəli keti : ndam ya ti təgray zlam nday nani ti tisləki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu do.

²² Ay təwi ga Məsuf Njəlatani ya agray a məbərurv geli bu ni ti akada bəza ga məŋgəhaf ya ewi ni : təwi gani nani dek ti bəlan. Zlam gani nday hi : mawayavani, məmərvani, manjəhad sulumani, məbeseni, majalaki ahər sulumani ke mis, məgri zlam sulumani ana mis, magray jiri, ²³ manjəhadani kudufa, məbi slimi ana ahər. Zlam nday nani ti *Divi ge Məwiz ya əbəkni a wakita gayan ni bu ni àcafəŋa mis ga magrana do simiteni. ²⁴ Ndam ge *Krist ti təmbərəŋa zlam magədavani ya ti məbərurv gatay awayay magrani na. Əgia akada *tədarfəŋa zlam gani nani kə təndal a. ²⁵ Leli məbu àna sifa ti àna njəda

* 5:14 Levi 19.18.

ga Məsuf Njələtani. Nahkay ti ahàr àdəm Məsuf Njələtani mägur leli kəlavad.
²⁶ Miji zlabay ba, məzumi bəruv ana mis ba, məgray solu ba.

6

Ku way way do e kidīn geli bu mägri sulum ana maslaṇa nahar

¹ Bəza ga mmawa, tamal maslaṇa èjikia ke divi a ti ahàr àdəm lekələm ya ti kədabum divi ga *Məsuf Njələtani ni humi ma ti mənḡukiyu ke divi. Humi ti àna cəkadani. Ay ku way way do məbavu slimi, do ni ti bi narḡ day emijikia ke divi a. ² Tamal zlam zləzladani àdia ahàr ana kəli a ti jənumvu. Tamal kəgrum nahkay ti kədəbuma divi ge *Krist na àndava. ³ Tamal ti maslaṇa azay ahàr gayar adəm narḡ gəfakani, ambatakani do èsli ararḡa do nahəma, agosay ahàr gayar gayarḡani. ⁴ Ku way way do ahàr àdəm māmənjaləḡ ka manjəhad gayar cilin. Nahkay tamal àdia ahàr ana zlam ya ti aməri məbəruf na ti məməruf adaba àgra təwi sulumana, do ni ti àgurfəḡ ahàr gayar kə mis ndahar ba. ⁵ Adaba ahàr àdəm ku way way do məgray təwi ya ti Melefit àhi məgray ni àna ahar gayarḡanani.

⁶ Maslaṇa ya ti təcahi ma ge Melefit ni ti, a huđ ga zlam ya ti àḡəta ni bu đek ti məvi ana maslaṇa ya ti acahi zlam ni bilegeni.

⁷ Kəgosum ahàr gekəli ba : maslaṇa ya ti azay Melefit akada zlam masakani ni ti Melefit amatrađ narḡ dal-dal. Adaba tamal kizligia zlam a ti kara kabaz day ere gani nani. ⁸ Mis day nahkay : tamal àgra zlam magədavana ya ti məbəruf gayarḡ awayay na ti zlam gayarḡ ya ti àgray ni aməmbivu kisim. Tamal àgra zlam ya ti Məsuf Njələtani awayay na ti, Məsuf Njələtani ni aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. ⁹ Məgrum zlam sulumani kəlavad, ahar àdəgafəḡa kə leli a ba. Adaba vad ya Melefit àfəkad ni eminjia ti Melefit aməgri sulum gayarḡ ana leli adaba məmbrəḡ məgray zlam sulumani ndo. ¹⁰ Nahkay ti ka ya ti mənḡətuma ahar ga məgray təwi ya ti ajənaki mis na ti məgrumi ana mis đek. Ahar gəfakani məgrumi ana ndam ya təbu akaba leli, təfəki ahàr ka Yezu ni.

Pol endeverin ma gayarḡ àna məziaba azay slimi ana mis a

¹¹ Nihi ti mənjumki, nəbiki ana kəli ana ahar goro goroani, nəbəki ti àna asak ma gəđakani gəđakani. ¹² Nday ya ti tawayay məfəki ḡgasa ke kəli ge *mekeli kədi ana kəli ni ti, nday ti tawayay ti mis ga duniya təzlabay tay azuhva təwi gatay ya tagray ni. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təgri daliya ana tay ba cilin : təsəra tamal maslaṇa adəm Melefit ahəḡgay mis azuhva *Krist ya àmətfəḡ kə təndal ni cilin ti mis təbu tagri daliya ana maslaṇa gani. ¹³ Nday gani ti təkəlia kədi ana tay a, ay təbi tədəbay *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayarḡ ni bu ni đek bi. Tədəm təkəli kədi ana kəli ti adaba tawayay tiji zlabay àna kədi ya tekeli ana kəli ni. ¹⁴ Nu ti niḡi zlabay do. Ay tamal niḡi zlabay ti, àki ka Bay geli Yezu Krist ya àmətfəḡ kə təndal ni cilin. Yezu àra àməta nahkay ti zlam ga duniya tigia zlam masakana kə eri goro a, akada *tədarfəḡa tay kə təndal a. Nu day niḡia zlam masakana kə eri ga ndam ga *duniya, akada tədarfəḡa nu kə təndal a. ¹⁵ Nahkay ku tekeli kədi ana mis, ku təkəli kədi ana mis do nənḡu ni, àgray ararḡa do. Pakama ya ti àtam pakama ndahar ni đek ti nihi : Melefit àgray ti niḡia mis məwəna azuhva təwi ge Krist a. ¹⁶ Nday ya ti təgəskabá ma goro hina ni ti, Melefit mājənaki tay, məgray ti tənḡəhadkəbu àna sulumani. Melefit mägri ana tay nahkay adaba nday ti ndam *Izireyel gayarḡ edədin.

¹⁷ Kwa kani nawayay ti maslaṅa àhəlu muru va ba, adaba nu nəbu àna mandava kà vu goro : mandava gani nday nani ti tədəfaki nu mis ga Yezu.

¹⁸ Bəza ga mmawa, Bay geli Yezu Krist mǎgri sulum gayan ana kəli dek ; sulum gani nani mǎnjəhad a məbərurv gekəli bu ti. Aya nahkay.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbäki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.1). Leli mäsär sarta ya àbäki wakita ni do, mäsär mälän ya àbäki ni do daya. Ma ga Pol hini ya àbu mabækiani a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, àbiki ti ana ndam Efez : Efez ti kesa gädakani ka haä Azi. Pol ànjähäd eslini vi mahkär (Täwi 20.31), ay a wakita hini bu ni ti àbäki akada ga bay ya ti àhi ma ana ndam ya naṅ àsära tay a ni do. Àgri sa ana mis do, àlëgi ana mis akada gayan ya àgray a wakita ndahan bu ni do. A wakita ndahan ya tábäki ahaslani ni bu ni ti ma ya ti « kàbum a kesa Efez bu ni » (1.1) àvu bi ; nahkay mis ndahan tädäm wakita hini ti Pol àslërioru ana ndam ga kesa gërgëri kay bälän àna bälän ga mähï ma ana ndam ga Yezu dek. Ay tamal nahkay ti tàzay wakita ya täslerioru ana ndam Efez ni cilin, tàfiyu a Wakita ge Melefit vu ; tàmbrän wakita ya täslerioru ana ndam ga kesa ndahan ni dek.

Nahkay pakama ga Pol ya àdäm a wakita hini bu ni ti kwa ka mánjëki gani àhi ana ndam ga Yezu dek. Ànjäki, àdäm àna täwi ge Krist ti Melefit àgria zlam sulumani ana leli a kay : Melefit àdaba leli a, mïgia bəza gayan a ; àmbərfəṅja zlam magudarani geli ni kè leli a dek ; àgray ti mïci ma gayan manğahani ni. Ahaslani ti leli akada mis mämətani, nihi ti mambu àna sifa ya àndav day-day do ni ; mïgia akada mis a bälän. Nahkay Pol ahəṅgalay Melefit ti ndam gayan ni dek tici zlam sulumani ya ti Melefit àgri ana tay ni lala : àgri zlam nday nani dek ana tay ti azuhva täwi ge Krist (1–3).

Leli mïgia bəza ge Melefit a ti, ahär àdäm mánjëhadüm ahämamam ? Pol àdäm mïcivu, mawayumvu, ku way way do mägry täwi àna njədə ge Melefit ya àvi ni ; mämbrəṅjum zlam magudarani dek ; ku way way do, ku zal, ku wal, ku wur, ku ata bəṅ ga bəza, ku evidi, ku bay mägur evidi, mánjëhad akada ge Melefit ya awayay ni cilin. Melefit àvia njədə ana leli a dal-dal : njədə gani nani ti akada zlam ahar ga zal slewja, si mägry täwi àna naṅ lala. Ahar gädakani mähəṅgalay Melefit kəlavad, mämbrəṅjum ba. Tamal magry nahkay ti Seteni àgosay leli koksah, àgri arəṅa ana leli koksah (4–6).

Pakama ga Pol ya àhi ana ndam ga Yezu ahaslani ni ti, ahär àdäm leli day mägəsumkabu. Si mïci pakama gayan ni, mägry täwi àna naṅ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit àdaba nu a, nïgia zal asak ga Yezu *Krist a. Nəbikioru wakita hini ana kəli ndam *njəlatani ya kəfumki ahär ka Yezu Krist, kəbum a kesa Efez bu ni. ² Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tãgri sulum gatay ana kəli, tãgray ti *känjëhadümkabu àna sulumani ti.

Melefit agri zlam sulumani kay ana ndam ga Yezu

³ Ahär àdäm mäləbum Melefit, Bəṅ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba àgria zlam sulumana dek ana leli àna Məfuf gayan a. Zlam sulumani gani nday nani ti a duniya bu do, nday e melefit bu. Àgri tay ana leli ti adaba leli mambu akaba Yezu Krist akada mis bälän palam. ⁴ Wudaka Melefit àgraya mälän a ti àdəkiba leli a, ti mïgi mis *njəlatani ke eri gayan, ti àṅgətfəṅja zlam

magədavani kè leli ba. Àdəkiba leli a nahkay ti, ti mîgi akaba Yezu Krist akada mis bəlan.

Naŋ gani àwaya leli a dal-dal, ⁵ nahkay àdəmbya kwa ahaslana emigi bəza gayan àna təwi ga Yezu Krist. Àgray nahkay ti ka mawayay gayan adaba àbəlafəŋa dal-dal, ⁶ awayay ti mis təsər naŋ gədakani, təzləbay naŋ azuhva sulum gayan ya àgri ana leli ni. Àgri sulum gani nani ana leli ti àna wur gayan bilin bilin ni. Awayay naŋ dal-dal.

⁷ Leli mîgia akaba Yezu Krist a akada mis bəlan, adaba Melefit àmba leli àna mimiz ga Yezu a, àmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Àgray nahkay ti, awayay adafaki sulum gayan ti kay dal-dal. ⁸ Sulum gani ya àvi ana leli ni àsabay ; àgray ti leli məsər zlam akaba mîci ere ye ti awayay ni dek. ⁹ Ere ye ti Melefit awayay amagray kama ni maŋgahani, ay ti àdəfiaba ana leli a. Ere gani nani ti àbəlafəŋa dal-dal. Àdəmbya kwa ahaslani, amagravu àna təwi ga Yezu Krist. ¹⁰ Ere gani nani ti amagray ka sarta ya ti amaslmalakabá zlam a dek ni. Ere gani nihi : amaŋgasikabu ahàr ana zlam dek, zlam ya agavəla dek akaba zlam ya a ga had ni dek, ti bay bəlan mágur tay. Bay gani nani ti Krist.

¹¹ Leli ndam *Zude ya məbu akaba Krist akada mis bəlan ni day Melefit àvia ja gani geli ana leli a. Melefit àgraya zlam a dek ka mawayay gayan a akada gayan ya àdəmbyu ahaslani na, nahkay àdababiya leli kwa ahaslana. ¹² Leli ndam ya məfəki ahàr ke Krist enjenjeni ni Melefit àdababiya leli a nahkay ti, adaba awayay ti mis tazləbay naŋ dal-dal azuhva zlam ya àgri ana leli ni.

¹³ Lekələm day kəbum akaba Krist akada mis bəlan, adaba kicəma pakama ge jiri a, *Ma Məweni Sulumani ya Melefit àhəŋgay kəli àna naŋ na. Nahkay kəfumkia ahàr ke Krist a, naŋ day àvia Məsuf gayan ana kəli a akada ya àdəmbyu ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani ya àvi ana kəli ni ti akada zlam gayan ya àgrakia ke kəli a, adafaki ti lekələm gayan ni. ¹⁴ Àvi Məsuf Njəlatani nani ana leli ti adafaki amara mahəŋgay leli edefin edefineni ka ya ti emendeveerin təwi gayan dekeni ni. Nahkay ti məzləbum naŋ dal-dal azuhva təwi gayan ya àgri ana leli ni.

Pol ahəŋgali Melefit ana ndam ga Yezu

¹⁵ Nahkay zla nahəma, nəgri səsə ana Melefit azuhva ere ye ti kəgrum ni, adaba nícia lekələm kəfumkia ahàr ka Bay geli Yezu a, kawayum ndam ge Melefit dek daya. ¹⁶ Nahkay nəbu nəgri səsə ana Melefit kəlavad azuhva ere ye ti kəgrum ni, nəmbrəŋ do. Nəbu nahəŋgali Melefit ana kəli daya. ¹⁷ Melefit ti naŋ Melefit ga Bay geli Yezu *Krist, naŋ Bəŋ geli gədakani ya mazləbay ni. Nahəŋgalay naŋ ti məvi məsər zlam, mədəfiki ana kəli ahəmamam kəsərunkivu naŋ ni. ¹⁸ Nahəŋgalay naŋ keti ti məfiviya majalay ahàr sulumani ana kəli a ahàr vu, ga məsər ere ye ti azalaki kəli ga məviani ana kəli ni, ga məsər sulumani ya ti agri ana ndam gayan ni. Sulumani gani nani ti kay dal-dal, àtama zlam ndahaŋ na dek. ¹⁹ Nahəŋgalay Melefit ti kəsərurum njədə gayan gədakani àtama njədə ndahaŋ a dek. Njədə gayan gani nani ti àgri təwi ana leli àna naŋ, leli ndam ya məbu məfəki ahàr ka naŋ ni. Àna njədə gani nani ti ere ye ti əsliki magrani àna naŋ do ni ti àbi. ²⁰ Àna njədə gani nani ti àhəŋgaraba Krist e kisim ba, mək əfakad naŋ kə gəvay gayan e melefit bu ka məlan ga gədakani. ²¹ Eslini ti Krist agur *məslər ge Melefit akaba gədakani gatay dek, agur bəbay dek akaba ŋgumna dek daya. Ku ndam njədə-njədani weley weley do dek ya mis tacali slimi ana tay ni ti Krist agur

tay daya. Agur nday ya t̃abu ka sarta hini ni ciliŋ do, agur nday ya at̃al̃abu ka m̃alañ m̃aweni ya Melefit amagraja ni daya. ²² Nahkay Melefit àmbriva zlam a dek a ahar va ana Krist a. Àf̃aki nañ g̃ad̃akani ka ah̃ar ga zlam dek, àfiyu nañ bay g̃ad̃akani ga ndam gayañ ya *t̃ac̃akalavu ku eley eley do dek ni. ²³ Ndam ya taf̃aki ah̃ar ke Krist ni dek ti nday dekeni t̃igia vu gayañ a, ad̃aba ñj̃ada gayañ dek àvu a tay bu. Krist ti ñj̃ada ge Melefit dek àvu a vu gayañ bu daya, ñj̃ada ge Melefit ya àh̃ac̃ikivu ana nañ ni ti àbi simiteni.

2

Melefit àh̃añga leli àna sulum gayañ a

¹ Ahaslani ti lek̃ul̃am k̃abum akada ge kisim ni k̃e meleher ge Melefit ad̃aba k̃agudarumbiya zlam a dek. ² K̃agudarumbiya zlam a k̃alavad̃ ka sarta gani nana akada ge mis ndahañ ya tagudar zlam a duniya bu ni. Lek̃ul̃am k̃ic̃umikia slimi ana bay ñj̃ad̃-ñj̃ad̃ani mag̃ad̃avani na. Bay gani nani agur m̃alañ ya a gala-gala ge melefit bu akaba had̃ ni, nani m̃asuf, agray t̃awi ka sarta hini a vu ge mis ya t̃iciiki slimi ana Melefit do ni bu. ³ Leli dek ahaslani day leli m̃abu akada gatay ni, k̃alavad̃ m̃agrabiya zlam mag̃ad̃avani ya m̃ab̃aruv geli àwayay na. M̃ajalakiyiya ah̃ar ka zlam ya t̃ab̃alaf̃añbiya k̃e leli a na ciliŋ. Mañjahad̃ geli ti nahkay. Àna mañjahad̃ geli gani nani ti akal Melefit amatra6 leli akada ya amatra6 nday ndahañ ni.

⁴ Ay ti amagraj nahkay va do. Melefit ti awayay leli dal-dal, m̃asi cicihi g̃ad̃ak. ⁵ Ku tamal leli m̃abu akada ge kisim ni k̃e eri gayañ ad̃aba m̃agudara zlam a ñañgu ni, àvia sifa ana leli a ka ah̃ar b̃alañ akaba *Krist a. Nañ àh̃añgay k̃ali ti ga sulum gayañ. ⁶ Leli ti m̃igia akada mis b̃alañ akaba Yezu Krist a. Nahkay Melefit àh̃añgaraba leli a ka ahar b̃alañ akaba Krist e kisim ba, àb̃ahada leli a dig̃usg̃us ka ahar b̃alañ akaba Krist e melefit ba daya. ⁷ Melefit àgri zlam sulumani gani nani ana leli azuhva t̃awi ga Yezu Krist nahkay ti, ad̃aba awayay ad̃afiki ana mis ga sarta ya àbiyu kama ni ah̃amamam sulum gayañ ti g̃ad̃akani àsabay ni. ⁸ Melefit àh̃añgay k̃ali ti ga sulum gayañ eded̃iñ : agri sulum gani nani ana k̃ali ad̃aba k̃efumki ah̃ar ka nañ, do ni ti àgri ana k̃ali ti ka duwa ge t̃awi gek̃ali ya k̃agrumi ni do. Zlam gani nani dek ti Melefit àgri ana k̃ali ga sulum gayañ zlam gayañ. ⁹ Nahkay ti àh̃añgay k̃ali ad̃aba lek̃ul̃am k̃agruma t̃awi sulumana palam do, àh̃añgay k̃ali ga sulum gayañ ciliŋ, ti ku way way do èji zlabay àna t̃awi gayañ gayañani ba. ¹⁰ Bay ya ti àgraya leli a ni ti Melefit. Àgraya leli a ti, leli akaba Yezu Krist akada mis b̃alañ ga magray zlam sulumani. Zlam sulumani gani nani ti Melefit àslamalivabiya ana leli a kwa ahaslana ti m̃agray k̃alavad̃.

Nday ya ndam Z̃ude do ni t̃igia jiba b̃alañ akaba ndam Z̃ude a

¹¹ Nahkay zla nah̃ama, s̃arumki jiba gek̃ali ahaslani ti jiba ga ndam *Z̃ude do. Ndam Z̃ude t̃ad̃am lek̃ul̃am k̃adi gek̃ali *mekeleni do, gatay ni ti mekeleni. T̃ad̃am nahkay ti, t̃ad̃amki ti ka zlam ge mis ya t̃agri ana vu gatay ni ciliŋ. ¹² S̃arumki ahaslani ti lek̃ul̃am k̃as̃arum *Krist do, lek̃ul̃am ndam *Izireyel do. Ahaslani Melefit *àw̃alkabá m̃aw̃lvana akaba ndam gayañ a, àhi ana tay am̃agri sulum gayañ ana tay, ay ti lek̃ul̃am k̃akumk̃ibu bi. Ka sarta gani nani ere ye ti k̃afumki ah̃ar ni ti àbi. K̃as̃arumbiyu Melefit a mañjahad̃ gek̃ali a duniya bu ndo daya. ¹³ Ahaslani ti nahkay, ay nihi ti akada nani va do. Ahaslani ti lek̃ul̃am dr̃iñ dr̃iñ akaba Melefit, ay nihi àna t̃awi ga Yezu Krist nah̃ama lek̃ul̃am k̃abum k̃a g̃avay ge Melefit. Krist àgray t̃awi nani ti àna

mimiz gayan̄ ya àbaya ni. ¹⁴ Nahkay leli ðek manjəhadkabu àna sulumani ti azuhva Krist. Ahaslani ti ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni jiba gatay gərgəri, ay nihi ti èbedekabá tay a, tigia jiba bəlan̄. Ahaslani ezir àbu e kidin̄ gatay bu, akada gudu èdekaba tay a, nihi ti Krist àməta ti èmbedkaba gudu gani nana. ¹⁵ Məwiz a wakita gayan̄ ni bu adəmki ma ke *Divi akaba ka manjəhad ga ndam Zude, ay azuhva təwi ge Krist ti wakita nani àgray təwi va do. Krist àgray nahkay ti awayay ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tēbedevu, tigi akada mis bəlan̄. Jiba gatay gərgəri va do, tigia nday manjəhadkabani àna sulumani akada mis bəlan̄. ¹⁶ Gayan̄ ya àmət kà təndal ni ti àzaba ezir ya àvu ahaslani e kidin̄ gatay bu na. Nahkay tigia akada mis bəlan̄ adaba àngalabakabá tay akaba Melefit a. ¹⁷ Nan̄ àra a duniya va ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, àdəm si mis tən̄jəhadkabu akaba Melefit àna sulumani kwa. Àhi ana kəli, lekələm ya kəbum drin̄ drin̄ akaba Melefit ni, àhi ana nday ya təbu cifa cifa kə gəvay ge Melefit ni daya. ¹⁸ Nahkay àna təwi ge Krist day kwa ti leli ðek mən̄gət divi ga mahəðakfənjiani kà Bənj geli Melefit àna njəda ga Məsuf gayan̄ bilin̄ bilin̄eni ni.

¹⁹ Nahkay ti lekələm akada ndam mirkwi ahkay do ni akada ndam jiba nahən̄ va do, kigəma ka ahar bəlan̄ akaba ndam ge Melefit a, kigəma ndam ga huð ahay gayan̄ a daya. ²⁰ Nahkay zla ti kigəma akada ga akur ya tēdezl ahay àna tay na. Asak ga ahay ni ti ndam *asak ga Yezu akaba ndam mahəngaray *pakama ge Melefit. Akur gəðakani ya akay ahay gani nani ti Yezu Krist nan̄ nan̄ani àna ahər gayan̄. ²¹ Ahay gani nani ðek anjəhad lala, aləmvu lala azuhva Yezu Krist. Nahkay ahay ni egi ahay *njəlatani gəðakani ge Melefit, ti Bay geli mən̄jəhadviyu. ²² Lekələm ya kigəma bəlan̄ana akaba Yezu Krist a ni ti Melefit àhəla kəli akaba ndam gayan̄ ndahan̄ na bilegeni akada ga akur na, ga mələm ahay gayan̄ àna nan̄. A ahay gani nani bu nahəma *Məsuf ge Melefit anjəhadviyu.

3

Təwi ga Pol ya agri ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Nahkay zla nahəma, nu Pol nahəngali Melefit ana kəli. Nu a dan̄gay bu azuhva təwi ga Yezu *Krist ya nəgri ana kəli ya lekələm ndam *Zude do ni. ² Təwi ge Melefit ya àvu ga sulum gayan̄ ti nəgri ana kəli ni ti àbi kicəma lala. ³ Melefit àdəfuaba pakama ya *man̄gahani ahaslani na. Àki ka pakama gani nani ti nəbikia ma gana ana kəli a gəzit. ⁴ Pakama man̄gahani nani ti àdəmki ke Krist. Tamal kəjəngəma ere ye ti nəbəki na ti kəsərum nu nəsəra pakama nana lala. ⁵ Pakama gani nani nahəma, Melefit àdəfiaba ana mis ya ahaslana vay-vay ndo. Ay nihi ti àdəfiaba ana ndam *asak gayan̄ *njəlatani na akaba ana ndam njəlatani ya tahəngaray *pakama gayan̄ na. Àdəfiaba ana tay a àna njəda ga Məsuf Njəlatana. ⁶ Pakama gani nani man̄gahani ni ti nihi : Ere ye ti Melefit aməgri ana ndam Zude ni ti aməgri ana kəli ya ndam Zude do ni daya. Lekələm ya ndam Zude do ni akaba ndam Zude ni Melefit èbedekabá kəli a, kigəma jiba bəlan̄. Nahkay ere ye ti Melefit àdəm aməgri ana ndam Zude adaba nday akaba Yezu Krist akada mis bəlan̄ ni ti aməgri ana kəli ya ndam Zude do ni daya. Àdəfiaba ere nani ana leli a ti àna *Ma Məweni Sulumani ya àhi ana leli ni.

⁷ Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit àvua təwi gana ga məhiani ana mis a. Àvu ti ga sulum gayan̄, àna njəda gayan̄ gəðakani daya. ⁸ Nu ya nisliviya a

ndam ge Melefit ndahaŋ ni vu do ni, Melefit àgrua sulum gayan a, ga mähiani ana ndam ya nday ndam Zude do ni ahəmamam Krist nan̄ abu agri zlam sulumani kay ana mis ni. Zlam sulumani nani mis tāsərkaba koksah. ⁹ Àgrua sulum gayan a ga mədəfiaba ana mis a ahəmamam Melefit agroru tawi àna pakama gani nani maŋgahani ni. Melefit àgraya zlam a dek ahaslana ; kwa ka sarta gani nani aŋgahfəŋa pakama gani nana kə mis a. ¹⁰ Ay nihi ti Melefit awayay adafaba pakama maŋgahani nana àna tawi gayan ya agray e kidin̄ ga ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do ni bu dek ni. Awayay ti *məslər akaba gədákani gatay ya təbu e melefit bu ni dek tici, ti tāsər ahəmamam Melefit àsəra zlam a dek, agray zlam dek kigeni ni. ¹¹ Kwa ka sarta ya àgraya malaŋ a faŋ ndo naŋgu ni àdəmbiya, nihi ti àgra àna tawi ga Bay geli Yezu Krist a. ¹² Àna tawi gani nani ti Melefit àvia divi ana leli a ga mahədəkfəŋiyana, nahkay məgrumfəŋa aŋgwaz a va do, adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bilin̄, məbu məfumki ahər daya. ¹³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kuli daliya goro ya nəcakay àna tawi goro ya nagray azuhva kuli ni ti kam-kam àziaba njəda ana kuli a ba ti. Adaba mam, ahər àdəm daliya gani nani məvi məmərani ana kuli sawan̄.

Yezu awayay leli dal-dal

¹⁴ Nahkay zla nahəma nabəhadı mirdim ana Bəŋ geli Melefit ga mahəŋgalay nan̄. ¹⁵ Mis tədəm ndam ya agavəla akaba nday ya a ga had̄ ni ti ata bəŋ gatay təbu. Tədəm nahkay tata nahəma, adaba Melefit nan̄ Bəŋ geli nan̄ bilin̄. ¹⁶ Nan̄ ti gədakani àtam zlam dek, agur zlam dek daya. Nahkay ti nahəŋgalay nan̄ ti məvi njəda gədakani ana kuli a məbərur vu àna tawi ga Məsuf gayan̄, ¹⁷ ti *Krist mən̄jəhad̄ a məbərur gekuli bu adaba kafumki ahər. Nahəŋgalay nan̄ ti kəwayumvu dal-dal : nahkay akələbum àna njəda kay akada ga mən̄ ga zlam ya sliri gani tādəgoru a had̄ vu drin̄ ni, ahkay do ni akələbum àna njəda akada ga ahay asak gani mafəkadani lala ni. ¹⁸ Nahəŋgalay Melefit ti məvi njəda ana kuli ka ahar bəlan̄ akaba ndam gayan̄ ndahaŋ ni dek, ti kəsərur ahəmamam Krist awayay mis dek ku drin̄ eley eley do ni. Nahkay məlan̄ ya Krist àwayavü mis eslini do ni ti àbi. ¹⁹ Ahəmamam Krist awayay mis ti mis tāsərkaba koksah, ay ti nahəŋgalay Melefit ti kəsərurmkaba lala. Nahkay ti akələbum àna *sulum ge Melefit ni dek, ere ye ti aməhəcikivu ana kuli ti àbi simiteni.

²⁰ Melefit ti esliki məgri zlam ana leli kay dal-dal àtama geli ya mihindifin̄a na, àtama geli ya majalaki ahər na daya. Agray nahkay ni ti àna njəda gayan̄ ya agray tawi a leli bu ni. ²¹ Nahkay zla nahəma mázləbay nan̄ azuhva tawi gayan̄ ya agray e kidin̄ ga ndam gayan̄ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni bu ni, mázləbay nan̄ azuhva zlam gayan̄ ya àgri ana leli azuhva tawi ga Yezu Krist ni daya. Mázləbay nan̄ ku nihi, mázləbay nan̄ ka sarta ya amara ni dek, mázləbay nan̄ kan̄gay-kan̄gay. Aya nahkay.

4

Ndam ga Yezu ti nday bilin̄eni akada vu bəlan̄

¹ Nahkay zla nahəma, nahəŋgalay kuli ti kan̄jəhadumkaba lala adaba Melefit àzalay kuli ti, awayay ti kəgrum nahkay. Ahəŋgalay kuli ti nu Pol ya a dan̄gay bu azuhva tawi goro ya nəgri ana Bay geli ni. ² Nədəm nahəma, hən̄grumoru ahər a had̄ e kidin̄ gekuli bu, njəhadum kuđufa, bəsəm zlam ya təgri ana kuli ni, ndumkabu, wayumvu. ³ Kiguma akada mis bəlan̄ àna tawi ga *Məsuf ge Melefit a. Nahkay ti zum njəda ti *kan̄jəhadumkaba àna sulumani

gayan. ⁴ Adaba mam, leli ndam ga Yezu miġia akada mis bəlanana, nahkay vu geli bilin. Məsuf ge Melefit ti nañ bəlan. Nahkay ti ere ye ti Melefit əzalaki leli ga məgriani ana leli ni ti bəlan daya. ⁵ Bay geli ti nañ bəlan. Mafəki ahər ti ka nañ nañ bəlan. *Məbaray əna slimi gayan, baray gani nani ti bəlan. ⁶ Melefit ti nañ bəlan, nañ Bəñ geli dek, agur leli dek, agray təwi e leli bu dek, anjəhad a məbəruv geli bu dek daya.

⁷ Ay ti Krist əvia zlam sulumani gərgərana ana ku way way do geli a dek akada gayan ya awayay na. ⁸ Pakama gani əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Əcəloru agavəla,

əgəs mis ga njadə,

əvia zlam ana mis a daya. * »

⁹ Ay ma ya tədəm « əcəloru agavəla » ni ti awayay adəmvaba mam ? Awayay adəmvaba wudaka Krist əcəloru agavəla nahəma, əsləkabiya agavəla, əra ka had a. ¹⁰ Nahkay bay ya əra ka had a ni ti əcəloru agavəla ca-ca e melefit vu day nañ gani bəlanani ni. Əgray nahkay ti məzum bay, məgur zlam eley eley do dek. ¹¹ Nañ gani əvia njadə ana mis ga magray təwi gərgərani əna nañ a : mis ndahañ tıġia ndam *asak a, mis ndahañ ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, mis ndahañ ndam məhiuru *Ma Məweni Sulumani ana mis, mis ndahañ ti ni *ndam məbi slimi ana ndam ge Krist ahkay do ni ndam macahi zlam ana tay. ¹² Krist əgray nahkay ti, ti mis nday nani təjənaki ndam gayan ga magray təwi ge Melefit lala. Ndam gayan ni ti akada vu gayan, awayay ti tənġət njadə, tənġoru kama kama. ¹³ Leli dek emiġi akada mis bəlan ; nahkay ti aməfumki ahər ka Wur ge Melefit ka ahar bəlan, aməsərum nañ ka ahar bəlan daya. Emiġi akada mis məndəhani. Nahkay emiġi akada ge Krist ni, ere ye aməhəcikivu ana leli ni ti əbi. ¹⁴ Ka sarta gani nani ti leli amələbi akada ga bəza ni va bi. Nahkay ndam magosay mis ya təcəhi zlam gatay ana mis ni etisliki mijinjia leli ke divi a va do. Nday gani tawayay tijinjia leli ke divi a ti akada ga aməd akaba yam ya təzoru *slalah ga yam eley eley do dek ni, ay ka sarta nani ti etisliki va do. ¹⁵ Ka gani nani ti amədəmmum ma ge jiri, amawayumvu, amoru kama kama əna təwi ya magray ni dek, ti miġi akada ge Krist, nañ ya ka ahər geli, agur leli ni. ¹⁶ Leli ndam gayan ti akada vu gayan, Tamal vu ge mis majakwakabani lala, zlam ga vu gayan ni dek tagray təwi gatay lala ti vu ni dek adək lala daya. Leli day nahkay : tamal mawayumvu, ku way way do agray təwi ya Melefit əvi ni lala ti amoru kama kama əna sulumani.

Manjəhad geli məweni akaba Krist

¹⁷ Ere ye ti nawayay nəhi ana kəli ni ti nəhiki ana kəli əna slimi ga Bay geli. Ma gani nani ti nihi : Kənjəhadum akada ga ndam ya təcəki ahər ke Melefit do ni va ba. Nday nahəma, majalay ahər gatay ti masakani. ¹⁸ Nday ti akada nday a ləvəñ bu, təsər aranjə do ferera. Kə meleher ge Melefit ti nday ndam mirkwı, tənġət sifa gayan ya avi ana mis ni ndo. Nday nahkay ti adaba ahər gatay bəñ-bəñ, tici ma do. ¹⁹ Nday gani mimili əki ka tay va bi, təvia ahər gatay ana zlam magudarana dek, nahkay tagray zlam ya ti əbəlay do simiteni ni dek kəlavad, tisliki məmbrəñani koksah.

²⁰ Lekələm zla nahəma, manjəhadani akada hini ti ərakaboru akaba ma ge *Krist ya təcəhi ana kəli ni do. ²¹ Pakama ya kicəm ni ti tədəmki ka nañ do aw ? Ere ye ti təcəhi ana kəli ni ti manjəhad gayan do aw ? Zlam nday nani

* 4:8 Məñjay Limis 68.19.

dek tagravu àna jiri ga Yezu ya àhi ana leli ni. ²² Nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekùli a, ti kànjəhadum akada gekùli ya ahaslani ni va ba. Manjəhadani gekùli ya ahaslani ni ti agudar mis, adaba nday ya ti tanjəhad nahkay ni ti tawayay zlam ya tigi eri, tijn tay ni cilin. ²³ Gəsumkabá ti Melefit mambatikaba məbəruv gekùli ana kùli a, ti kájalum ahàr nahan sulumani. ²⁴ Ahàr àdəm kígum mis məweni ya Melefit àgraya tay ka mawayay gayan a ni, ti kànjəhadum àna jiri, kəgrum zlam sulumani adaba lekùlum ndam gayan.

²⁵ Nahkay zla nahəma, kəsəkadum malfada va ba, dəmumvu jiri e kidin gekùli bu sawan, adaba lekùlum dek kíguma vu a bəlan. † ²⁶ Tamal ti kəzumuma bəruv a nahəma, kəgudarum zlam àna nan ba. Wudaka fat àdiyu a ahay vu nahəma, kəmbrənuma məzum bəruv gekùli na ‡ ; ²⁷ kəvumi divi ana *Seteni ge mesipet kùli ba. ²⁸ Maslanə ya ti egi akal ahaslani ni ti məmbrənj akal gayan ni. Māzay njəda ga magray təwi sulumani àna ahar gayan gayanani ti mənəgət zlam ga məjənaki ndam talaga. ²⁹ Kagudarumi ma ana mis ba. Kədəmum ma nahəma, dəmum ma sulumani ya azoru mis kama ni sawan. Dəmum ma ya àgəski mədəmmani ni, nahkay ma gani avi njəda ana ndam ya ti tici ni. ³⁰ Kəgrum zlam ya ti ahəli ahàr ana *Məsuf Njəlatani ge Melefit ni ba. Məsuf gani nani ti Melefit àgrakia amal gayan ke kùli dek àna nan a, ga madafakiani kùli ndam gayan ka fat ya ti amara mahəngay leli dek ni. ³¹ Zumaba ezir e kidin gekùli ba, kəzumumvu bəruv ba, kələgumvu ba, kindivumvu ba daya. Kəgrum cuday ba simiteni. ³² Grum zlam sulumani e kidin gekùli bu, wayumvu, mbrənjumfəna zlam ga bəza ga mən gekùli ya təgudari ana kùli na kə tay a, nday day təmbərfəna kə kùli a, akada ge Melefit ya àmbərfəna kə kùli a ni. Àmbərfəna kə kùli a ti àna təwi ge Krist ya àgray ni.

5

Ndam ge Krist ti ahàr àdəm tənəhad ahəmamam

¹ Nihi ti lekùlum bəza ge Melefit, awayay kùli. Nahkay ti grum zlam akada gayan ya ti agray ni. ² A hud ga manjəhad gekùli bu dek ti wayumvu akada ge *Krist ni. Nan ti adafaki ti awayay leli, àmət ga mahəngay leli. Sifa gayan ti àvi ana Melefit akada ga sədaga ya təvi ana Melefit ni. Sədaga gayan nani àbəlafənj kə Melefit akada ge tersel ya ti ezi sulumani ni.

³ Lekùlum ndam ge Melefit, nahkay àgəski ti kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ge mimili ba simiteni, zlam ge mis ndahan əgi eri ana kùli ba. Zlam nday nani dek ti maslanə àcalki kùli ba simiteni. ⁴ Àgəski day kədəmum ma ge mimili ba, kədəmum ma satat ba, kəbumvu seki ba daya. Àgəski ti grumi səsə ana Melefit azuhva təwi gayan ya àgri ana kùli ni sək sawan. ⁵ Sərumki lala, maslanə ya agray mesəwehvu ni, maslanə ya ti agray zlam ge mimili ni, maslanə ya ti zlam ge mis egi eri ni lu, nday nani dek təhuriyu a Məgur ga ata Krist nday ata Melefit ni vu koksah. Maslanə ya ti zlam egi eri ni àwayay Melefit do, azay zlam ga duniya sək Melefit gayan.

⁶ Ndam ya ti tagray zlam nday nani ti təzumi bəruv ana Melefit. Melefit amatrəb tay dal-dal, adaba təgəsiki ma gayan ni ndo. Nahkay maslanə àgosafəna kùli kə ma hina àna ma kwanəni ndahan a ba. ⁷ Nahkay zla ti arənə èbedəkabu kùli akaba ndam nday nani ba. ⁸ Ahaslani ti lekùlum kəvum e zinj-zinjeni bu, ay nihi ti lekùlum kəbum a masladani bu adaba lekùlum kíguma akada mis bəlan akaba Bay geli a. Nahkay ahàr àdəm njəhadum akada

† 4:25 Mənjay Zakari 8.16. ‡ 4:26 Mənjay Limis 4.5.

ga ndam ya tǝbu a masladani bu ni. ⁹ Masladani ti azǝbiyu manjǝhadani sulumani e kidin̄ ge mis bu, magray zlam jireni akaba mǝdǝm ma ge jiri. ¹⁰ Zum njǝda ga mǝsǝr zlam ya ti ǝbǝlafǝn̄ kǝ Bay geli ni. ¹¹ Kǝhǝrumkiviyu ke tǝwi ge mis ya ti tagray e ziŋ-zin̄eni bu ni ba. Zlam nday nani dǝk ti zlam masakani. Ǟgǝski ti kǝdǝmumaya vay-vay, kimbirǝmf̄in̄ ba : zlam nday nani ti zlam magǝdavani. ¹² Zlam gatay nani ya tagray akal-akal ni ti ku macalfǝrjani tekeǝǝ asay mimili. ¹³ Tamal kǝdǝmumaya zlam magǝdavana vay-vay nahǝma, egi akada ga zlam ya ti epivu a masladani bu ni, nahkay mis tǝsǝr ti zlam nani magǝdavani eded̄in̄. ¹⁴ Zlam ya ti epivu lala a masladani bu nahǝma, ǝgia akada ga masladani na. Nahkay tǝdǝm :

« Nak ya ti kinji dǝwir ni, pidekvu.

Cikaba e kidin̄ ga ndam mǝmǝtani ni ba,

ti Krist mǝslad̄ay kur akada ga fat ya aslad̄ay mǝlan̄ ni. »

¹⁵ Nahkay zla nahǝma bumi slimi lala ana manjǝhad̄ gekǝli. Kǝnjǝhad̄um akada ga ndam muru ni ba, njǝhad̄um akada ga ndam mǝsǝr zlam ni sawan̄.

¹⁶ Zemeni geli hini ti magǝdavani. Nahkay ka ya ti kislǝmki magray zlam sulumani nahǝma, grum. ¹⁷ Kǝnjǝhad̄um akada ga ndam ya ti tǝsǝr zlam do ni ba. Ay ti zum njǝda ga mǝsǝr ere ye ti Bay geli awayay ti kǝgrum ni sawan̄.

¹⁸ Kǝvumi vu gekǝli ana zum ga makad̄ kǝli ba. Tamal kǝgrum nahkay ti agudari manjǝhad̄ gekǝli ana kǝli. Ahǝr ǝdǝm *Mǝsuf ge Melefit m̄isliviyu a vu vu ana kǝli cisl cisl sawan̄. ¹⁹ Dǝm limis gǝrgǝrani kay ya Mǝsuf ge Melefit ǝvi ana kǝli ni. Dǝmi ana Melefit e kidin̄ gekǝli bu, zǝbum Bay geli ǝna mǝmarani.

²⁰ Grumi sǝsi ana Bǝn̄ geli Melefit ǝna slimi ga Bay geli Yezu Krist. Grumi sǝsi kǝlavad̄ ǝki ka zlam ya ti ǝvi ana leli ni dǝk, kǝmbrǝjum ba.

Manjǝhad̄ ga zal nday ata wal gayan̄

²¹ Lekǝlǝm ya ti kǝhǝn̄grumioru ahǝr a had̄ ana *Krist ni ti ku way way do m̄iciiki ma ana maslan̄a nahǝn̄ e kidin̄ gekǝli bu. ²² Lekǝlǝm wǝl cǝmiki ma ana zawal gekǝli akada ya kicǝmiki ma ana Bay geli ni. ²³ Ad̄aba zal nahǝma, nan̄ gǝdǝkani ǝki ka wal gayan̄ akada ge Krist nan̄ gǝdǝkani ǝki ka ndam gayan̄ ya *tǝcakalavu ku eley eley do dǝk ni. Ndam gayan̄ ni ti vu gayan̄, Bay ya ahǝn̄gay tay ni ti nan̄. ²⁴ Nahkay wǝl t̄iciiki ma ana zawal gatay a zlam bu dǝk, akada ga ndam ge Krist ya t̄iciiki ma ana Krist ni.

²⁵ Lekǝlǝm zawal, ku way way do mǝwayay wal gayan̄ akada ge Krist ya awayay ndam gayan̄ ni. Krist ǝdǝfaki mǝwayay gayan̄ nani ti ǝna mǝvi ahǝr gayan̄ ana ndam gayan̄ ni. ²⁶ Ǟgray nahkay ti, awayay ti t̄igi *njǝlatani kǝ eri ge Melefit. Nahkay zla nahǝma ǝbara tay a lala ǝna yam a, t̄igia njǝlatana ǝna pakama gayan̄ ya t̄ici na. ²⁷ Ǟgray nahkay ti mǝmǝnjǝlan̄ ka tay t̄igi eri dal-dal, akada ga wal mǝbǝlani ya tǝn̄gǝtǝn̄a ndivey a do ni. Nahkay awayay ti ndam gayan̄ ni t̄igi njǝlatani, tǝn̄gǝtǝn̄a zlam magudarani kǝ tay a ba simiteni. ²⁸ Zal day mǝwayay wal gayan̄ ti akada ge Krist ya awayay ndam gayan̄ ni. Ahǝr ǝdǝm zal ni mǝwayay wal gayan̄ akada ya ti awayay ahǝr gayan̄ gayan̄ani ni. Nahkay zal ya ti awayay wal gayan̄ ni awayay ahǝr gayan̄ gayan̄ani. ²⁹ Maslan̄a d̄ay-d̄ay ǝzirey vu gayan̄ ndo : azumi zlam ana vu gayan̄, aslamalay daya, akada ge Krist ya aslamalay ndam gayan̄ ni, ³⁰ ad̄aba leli ndam gayan̄ dǝk ti vu gayan̄. ³¹ Ǟbu mǝbǝkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit ǝdǝm : « Nahkay ti mis zalani amahǝraya a ahay ga bǝn̄jani ata mǝn̄jani ba, atanjǝhad̄kabu ata wal gayan̄. Nday cǝeni ti vu gatay emigi bǝlan̄. » ³² A

* 5:31 Mǝnjǝkiani 2.24.

pakama hini bu nahəma, zlam gəđakani manğahani àvu. Nu ti nəđəm pakama nani azlapaki ke Krist akaba ndam gayan̄ ya *təcakalavu ku eley eley do đek ni. ³³ Ku tamal nahkay nən̄gu ni, ahàr àđəm ku way way do e kidīn̄ gekūli bu m̄awayay wal gayan̄ akada ya awayay ahàr gayan̄ ni, wal day m̄ahəngrioru ahàr a had ana zal gayan̄.

6

Manjəhad̄ ga bəza akaba ata bəj gatayani

¹ Gabəza, àgəski ti cəmiki ma ana ata bəj gekūli, adaba lekūləm kīguma akaba Bay geli a akada mis bəlan̄. ² Melefit àđəm e *Divi gayan̄ ya àhi ana leli dābum ni bu ahkado : « İğwioru a had ana ata buk ata muk. » Divi hini ti Divi ye enjenjeni ge Melefit àđəm aməvələn̄ zlam ni. ³ Ere ye ti àđəm amavay ni ti nihi : « Nahkay ekeyey, akəpəs a duniya bu vi kay.* »

⁴ Lekūləm ata bəj ga bəza day kəzumumi bəruv ana bəza gekūli ba. Dəfumiki zlam ana tay, humiki ma ana tay ka zlam ya tğudar ni akada ga Bay geli ya awayay ni sawan̄.

Manjəhad̄ ge evidi akaba ndam məgur tay

⁵ Lekūləm evidi cəmiki ma ana ndam məgur kūli ya a duniya bu ni. Ngumioru a had ana tay, grumfəña anğwaz kà tay a, grumi təwi ana tay àna bəruv bəlan̄, akada ya kəgrumi təwi ana *Krist ni. ⁶ Kəgrum təwi kè eri gatay ti tázləbay kūli ciliñ ba. Grum ere ye ti àbəlafəñ kè Melefit ni àna bəruv bəlan̄ sawan̄, adaba lekūləm evidi ge Krist. ⁷ Grumi təwi ana tay àna bəruv bəlan̄ akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti ana mis hihirikeni do. ⁸ Ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nahəma, sərki maslan̄a ya ti agray təwi sulumani ni ti Bay geli aməvilən̄ zlam daya.

⁹ Lekūləm ya kəbum àna evidi ni day, grumi zlam sulumani ana tay bilegeni. Kəzlacumki ka tay ba. Sərumki lekūləm akaba evidi gekūli ni ti lekūləm đek Bay məgur kūli nan̄ bəlan̄, nan̄ e melefit bu. Nan̄ gani ti ècirkaba mis a do.

Zlam ahər ge Melefit ya abi ana ndam gayan̄ ni

¹⁰ Pakama ya àgəjəni ga məhiani ana kūli ni nihi : zum n̄jəda ga Bay geli, adaba lekūləm kəbum akaba nan̄ akada mis bəlan̄. N̄jəda gayan̄ ni ti àtama n̄jəda ndahañ a đek. ¹¹ Bumkabu zlam ga kadvu ya Melefit abi ana kūli ni đek. Nahkay ka ya ti *Seteni esipet kūli àna wir-wir gayan̄ nahəma, kicikəma gan̄-gan̄. ¹² Nəđəm nahkay ti adaba leli məbu magray silik. Ay silik gani nani ti akaba mis hihirikeni do, magray ti akaba seteni akaba bəbay gatayani akaba gəđakani gatayani đek ya tğur duniya hini ziñ-zinəni ni. Magray silik ni ti akaba seteni cudayani ya nday agavəla ni daya. ¹³ Nəhi ana kūli həluma zlam ga kadvu ya Melefit avi ana kūli na đek ni ti azuhva nani. Nahkay ti ndam ya atarəkia ke kūli a kà fat ga kadvu gani nana ni ti etisliki ke kūli do. Kələn̄ ga kadvu nahəma, lekūləm jika jika micikeni ka mələñ gekūli ni.

¹⁴ Nahkay ti cikəma gan̄-gan̄. Jiri ge Melefit ti jalumki ahàr ; ègia akada maslpara ga ndam slewja ya təwəlvu àna nan̄ na. Leli ndam jireni azuhva təwi ge Melefit ya àgri ana leli ni. Manjəhad̄ ge jiri gani nani ti jalumki ahàr ; ègia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tafakabu ga manğah gugum gatay àna nan̄ na. ¹⁵ Melefit àđafaki leli ndam gayan̄ ge jireni àna *Ma Məweni Sulumani, nahkay arañja àhəli ahàr ana leli va do. Jalumki

* 6:3 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16.

ahàr ka manjèhad gani nani akada kimaka ga ndam slewja ya ti tɔ̀bɔ̀vu a asak vu ni. ¹⁶ Ku ananaw do dek fumki ahàr ke Melefit. Məfəki ahàr nani ti akada ga slaku ga ndam slewja ni. *Seteni esipet kuli ti mesipet gani nani akada ga kamnjagad ya tabal mis àna nan ni. Kamnjagad nani aku àki ka ma gani ge meviyek mis àna nan. Ay məfəki ahàr gekuli ni ègia akada ga slaku ya ti acafəna kamnjagad ge minjikiyeni ke kuli a ni. ¹⁷ Melefit àhəngə kuli a. Mahəngani nani akada ga gadagar ya ndam slewja tɔ̀bɔ̀vu a ahàr vu ni. Nahkay jalumki ahàr. Jalumki ahàr ka ma ge Melefit daya. Ma gani nani ti akada ga maslalam ya ti *Məsuf ge Melefit àvi ana kuli ga makadvani àna nan ni. ¹⁸ A zlam gani nani bu dek ti həngalum Melefit, hindumfiŋa a sarta ba dek. Hindumfiŋa àna njəda ga Məsuf gayan a. Həngalum Melefit àki ka ndam gayan dek, kəmbərəŋum ba, njəhadum eri. ¹⁹ Həngalumu Melefit daya, ti ka sarta ya ti nəhi ma ana mis ni ti pakama ya nəhi ana tay ni goro do, ge Melefit sawan ; ti nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis, aŋgwaz àwərki nu ba. Ma Məweni Sulumani nani ti ahaslani manjəhani, nihi ti Melefit àŋgazlaya vay-vay. ²⁰ Yezu *Krist àslərbiyu nu ti ga məhi ma gani ana mis. Ku nu məwəlani a danjay bu nəŋgu ni, nəmbrəŋ mədəm ma gani nani do, ègia təwi goro a. Nahkay həngalum Melefit ti nədəm ma vay-vay, aŋgwaz àwərki nu ba, adaba Melefit awayay ti nagray nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Nawayay ti lekulum day kəsərum manjəhad goro akaba ere ye ti nagray ni dek ; nəslərkiuru wur ga mən geli Tisik ke kuli ga məhi ma gani ana kuli. Nan ti mawayay nan, agray təwi ga Bay geli lala. ²² Nəslərkiuru nan ke kuli ti ge təwi gani nani, ti kəsərum manjəhad geli, ti kəŋgətum njəda àna pakama gayan ya ti ahi ana kuli ni daya.

²³ Bən geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist təgray ti bəza ga mən geli dek tənəhadkabu àna sulumani ti. Bəza ga mən geli ni tawayavu àkivu, təfəki ahàr ka Yezu Krist àkivu ti. ²⁴ Melefit məgri sulum gayan ana ndam ya tawayay Bay geli Yezu Krist ga kanjay-kanjayani ni ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Filip ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Filip ni

Maslaŋa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbǎki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka ya ti àbǎki wakita ni ti nan̄ a dan̄gay bu (1.13-14), ay mǎsǎr kǎsa gani do : mis ndahaŋ tǎdǎm dan̄gay gani ti e Efez, ay mǎsǎr sarta ya ti tǎfiyu nan̄ a dan̄gay vu e Efez ni do ; mis ndahaŋ tǎdǎm Pol àbǎki ti bi a Sezare (Tǎwi 22-26), bi a Rom (Tǎwi 28).

Pol àbiki ti ana ndam ga Yezu ya e Filip ni (Filip ti kǎsa gǎdakani ka had Mesedǎwen̄) ; maslaŋa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti nan̄ (Tǎwi 16.11-40). Àbiki wakita ni ana tay ti ga mǎvi njǎda ana tay : ku tamal nan̄ a dan̄gay bu nan̄gu ni, amǎr adǎba ma ga Yezu àbu akoru kama kama (1.12). Àhi ana tay tǎzay ahǎr gatay tǎtam mis ndahaŋ ba, tǎjalay ahǎr akadǎ ga Yezu ya àjalay ni sawan̄ (2.1-18) ; àhi ana tay tǎgǎskabu ata Timote nday ata Epafrodit (2.17-30). Aziaba azay slimi ana tay a, àhi ana tay tǎdǎbay mis ya tǎfǎki ahǎr ka Yezu lala do, tagosay mis ni ba (3.1-4.1). Àvi sawari ndahaŋ ana tay, àgri sǎsi ana tay ga zlam ya ti tǎslarikaboru ga mǎjǎnay nan̄ ni (4.2-23).

A pakama gayan̄ ni bu ni ðek ti Pol nan̄ àbu a mǎmǎrani bu ; ku acakay daliya nan̄gu ni amǎr (1.4 ; 1.18 ; 2.15-16 ; 2.17 ; 4.10). Àhi ana ndam Filip ni day tǎmǎr (1.25 ; 2.18 ; 2.28 ; 2.29 ; 3.1 ; 4.4) : leli day ahǎr àdǎm mǎmǎr kǎlavad azuhva tǎwi ge Krist ya àgri ana leli ni, akaba ya nan̄ àbu agri ana leli ni daya. Pol àdǎm awayay akoru kama kama àna mǎfǎki ahǎr gayan̄ ka Yezu ni ; àhi ana ndam Filip ni day tǎru kama kama àna mǎfǎki ahǎr gatay, tǎmbrǎn̄ ba (3.7-16). Àna pakama nday nani ðek ti Pol adǎfiki divi sulumani ga madǎbay Yezu ana leli.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol ata Timote leli ndam mǎgri tǎwi ana Yezu *Krist mǎgria sa ana ndam *njǎlatani ga Yezu Krist ya tǎbu e Filip na ðek. Mǎgria sa ana ndam ya *tǎbi slimi ana kǎli na, akaba nday ya *tǎjǎnaki ndam ge Melefit na daya. ² Bay Melefit Bǎn̄ geli nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kǎli, tǎgray ti *kǎnjǎhadǎmkabu àna sulumani ti.

Pol agri sǎsi ana Melefit

³ Nǎjalaki ahǎr ke kǎli kǎlavad. Ka ya ti nǎjalaki ahǎr ke kǎli ni ti nǎgri sǎsi ana Bay Melefit goro. ⁴ Nahkay nahǎngali Melefit ana kǎli dal-dal. Ka ya ti nahǎngali Melefit ana kǎli ni ti nu nǎbu àna mǎmǎrani, ⁵ adǎba kwa ka ya ti kǎfumki ahǎr ka Yezu ni àbivaya ana kana, lekǎlum kǎbum kǎgrumkabu tǎwi ga *Ma Mǎweni Sulumani ka ahar bǎlan̄ akaba leli. ⁶ Bay Melefit ànjǎkia magray tǎwi sulumana e kidǎn̄ gekǎli ba. Ànjǎkia nahkay nahǎma, nǎsǎra ti amagruru duk anivoru ana vad̄ ga Yezu *Krist ya aman̄ga ni. ⁷ Nǎjalaki ahǎr ke kǎli nahkay ti kigeni, adǎba nawayay kǎli àna hud̄ bǎlan̄. Bay Melefit àvia divi sulumana ana kǎli akaba nu ga magray tǎwi gayan̄ ka ahar bǎlan̄ a. Nahkay ku nu a dan̄gay bu, ku nǎhǎngriǎn̄ ana ndam ya tǎdǎmki ma magǎdavani ka ma ge Melefit, ku nǎdǎfikiaba Ma Mǎweni Sulumani ana tay

nəŋgu ni, lekələm kəbum kəjənumki nu. ⁸ Bay Melefit àsəra, nu nawayay kəli dek əna huđ bəlaŋ. Nawayay kəli nahkay ti azuhva Yezu Krist əvua njəda ga mawayay kəli a akada gayan̄ ya awayay mis na.

⁹ Ere ye ti nihindifiŋa kə Melefit ka ya ti nahəŋgalay naŋ na ti mawayavani gekəli ni māsagakivoru e kidiŋ gekəli bu. Nahkay akəsərum jiri, akəsərumkaba zlam a dek lala daya. ¹⁰ Nahəŋgalay Melefit nahkay ti adaba nawayay kədumkiba zlam sulumani ya tətəm ndahaŋ na. Tamal kəgrum nahkay ti akagudarum zlam do, mis day atəŋgətfəŋa ndivey kə kəli a do duk abiviyu ana maŋga ge Krist a. ¹¹ Nahkay ere ye ti akəgrum ni dek atanja kigeni, adaba akəgrum əna njəda ga Yezu Krist. Mis etipia ere nani ya kəgrum na ti atazləbay Melefit, atədəm naŋ gəđakani.

Yezu Krist ti atəm zlam dek

¹² Baza ga mmawa, nawayay ti kəsərum ere ye ti əgrakuvu ni ti əvia divi ana mis ge mici *Ma Məweni Sulumani na atəma ya ahaslana sawaŋ. ¹³ Nahkay ti ndam ga huđ ahay ga bay gəđakani akaba mis ndahaŋ ni dek ticia nu nəvu a daŋgay bu adaba nu bay məgri təwi ana *Krist. ¹⁴ Nahkay day bəza ga məŋ geli təsəra nu a daŋgay bu. Təra təsəra nahkay ti mis ahar gəđakani e kidiŋ gatay bu təŋgəta njəda ga Bay geli a ga məhi pakama ge Melefit ana mis a. Tədəmoru pakama nani kama kama, aŋgwaz əwar tay do.

¹⁵ Mis ndahaŋ təzlapı ana mis əki ke Krist adaba tagralu solu, tawayay ti tətəm nu. Ku tamal təbu tagray nahkay nəŋgu ni, mis ndahaŋ ti təzlapaki ke Krist əna huđ bəlaŋ. ¹⁶ Nday ndani ya təzlapay əna huđ bəlaŋ ni ti tawayay nu palam. Təsəra nu nəbu ahalay a daŋgay bu ga mədəfiki ana mis Ma Məweni Sulumani ti ma ge jiri. ¹⁷ Nday ndahaŋ ya tagralu solu ni ti tədəmki ma əki ke Krist əna huđ bəlaŋ do. Tagray nahkay ti adaba tawayay tətəm nu palam. Təhi ana ahər təgrukivu daliya a ahay ga daŋgay ni bu keti.

¹⁸ Ay majalay ahər gatay nani ti əgray arana do. Ma gatay ya təhi ana mis əki ke Krist ni ti zlam məbəlanı. Nahkay nu nəbu nəmə: ku tagray əna cudad, ku əna huđ bəlaŋ nəŋgu ni, nani dek zlam məbəlanı. Anəmə əkivu ¹⁹ adaba nəsəra Melefit amahəŋgay nu a huđ ga zlam gani nani bu. Amahəŋgay nu ti adaba kahəŋgalumu naŋ, Məsuf ga Yezu Krist day amazlakaki nu. ²⁰ Ere ya nawayay kay akaba najəgay nahəma, ti nəgray ere ye ti aməbəkü mimili ni ba. Nawayay nanjəhad əna njəda gaŋ-gaŋ sawaŋ, nawayay ti mis təzləbay Krist nihi, ku ananaw azuhva nu. Nawayay ti ku nu nəbu əna sifa, ku tamal anəmata nəŋgu ni, mis təzləbay Krist azuhva nu. ²¹ Ka nu nahəma, tamal nu nəbu əna sifa ti zlam gəđakani gani a sifa goro bu ni ti Krist. Ay tamal ti nəmət nəŋgu ni, əbəlafu kay atəm ya nu nəbu əna sifa ni. ²² Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu nəbu əna sifa ti ngray təwi sulumani ya ajənaki mis ni. Nahkay e kidiŋ ga ata kisim nday ata sifa bu ni ti nədəkiba weley? Nəsərkaba do. ²³ Zlam hini cəeni ni ti nəjalakia ahər ka tay a dal-dal. Ere ye ti nu nawayay ni ti, nawayay ti nəsləkaba a duniya ba, ti nəru nənjəhad afa ge Krist. Hojo nahkay, atəm. ²⁴ Akaba nani dek, ahər ədəm si nənjəhad a duniya bu əna sifa kwa. Nawayay nahkay ni ti azuhva kəli, ti nəjənaki kəli. ²⁵ Zlam hini ti nəsərkia lala. Nahkay nəsəra ti nu ananjəhad əna sifa e kidiŋ gekəli bu dek, ti nəjənaki kəli kəŋgumoru kama kama e divi ge Krist bu əna məmarani adaba kəfumkia ahər a. ²⁶ Nahkay anoru afa gekəli. Eninjua ti akəzləbum Yezu Krist, akəmərümvu əkivu adaba nu nəbu e kidiŋ gekəli bu.

Kađumvu, kəmbərəŋum məfəki ahər ka Yezu ba

²⁷ Ere ye ti ahàr àdám kəgrum ni ti, si kanjəhadum lala. Tamal kanjəhadum nahkay ti mis atəsər lekələm kəbum kədəbum *Ma Məweni Sulumani ge *Krist. Nu day ku tamal anoru nəmənjiyu kəli, ku tamal nòru afa gekəli do nəngü ni, enici ma gekəli. Nahkay anəsər lekələm dek majalay ahàr gekəli ka ahar bəlan, akaba kəkadumvu àna təwi ka ahar bəlan, ti mis táfəki ahàr ka Yezu Krist adaba ticia Ma Məweni Sulumana. ²⁸ Nahkay ti aŋgwaz àwərfəŋa kəli kà ndam ezir gekəli a ba ferera. Tamal aŋgwaz àwərfəŋa kəli kà tay a do nahəma, atəsərki etigi ahàr. Atəsərki ti Melefit amahəngay kəli daya. Zlam gani nani dek ti Melefit agray. ²⁹ Melefit agray nahkay ti àgria sulum ana kəli ga məfəki ahàr ke Krist a. Ay sulum gani nani ti ga məfəki ahàr ke Krist ciliŋ do : ga macakay daliya azuhva naŋ daya. ³⁰ Ahaslani kərəma nu a nəkadva, nihi day kəsaruma, kekileŋa nu nəbu nakadva. Ay nihi ti lekələm day kəbum kəkadumfəŋva kà ndam ezir geli a akada goro na.

2

Grum təwi akada ga Yezu ya àgray ni

¹ Lekələm kəbum ka ahar bəlan akaba *Krist. Nahkay ti avi njəda ana kəli do aw ? Kəzum njəda àna mawayavani gayan do aw ? Lekələm kəbum ka ahar bəlan akaba Məsuf gayan *Njəlatani do aw ? Kəbum kərəm mawayavani gayan e kidiŋ gekəli bu do aw ? ² Tamal nahkay zla nahəma, nawayay ti kəmərumu məbərur dal-dal àna magray zlam ya ti nara nəhi ana kəli ni. Zlam gani nday hi : wayumvu, njəhadum ka ahar bəlan ; cəmvu ma e kidiŋ gekəli bu ; jalum ahàr ka ahar bəlan ; ³ kəzum ahàr gekəli kətamum mis ndahan ba, kəwayum ti mis tazləbay kəli ba. Hojo ŋgumioru a had ana tay, dəmum tətama kəli a sawan. ⁴ Way way do àdəbi zlam ana huđ gayan ciliŋ ba, hojo mədəbay zlam ya ti ajənaki mis dekeni ni. ⁵ Lekələm dek jalum ahàr akada ga Yezu Krist ya əjalay ni. Majalay ahàr gayan ni ti nahkay hi :

⁶ Naŋ ti Melefit ededŋ.

Naŋ Melefit ededŋ ti, àwayay manjəhadani kala-kala ata naŋ ndo.

⁷ Ay ti gədakani gayan ni dek àmbrəŋbiya,

əgia mis a, əgia evidi ededŋ a.

Àra əgia mis a ti, ⁸ aŋgwioru a had ana mis,

àgəsikia ma ana Melefit a,

àgəskabá ti mis təkad naŋ,

təkadfəŋ naŋ kà təndal.

⁹ Adaba àgəskabá zlam nday nana dek ti,

Bay Melefit əzoru naŋ driŋ agavəla,

àzalay naŋ gədakani àtam gədakani ndahan ni dek.

¹⁰ Awayay ti mis dek

ku a huđ melefit bu, ku ka dala, ku e evidi bu

təbəhadı mirdim ana Yezu

ka ya ti ticia slimı gayan a ni.

¹¹ Awayay ti ku way way do mədəm vay-vay :

« Yezu Krist ti naŋ Bay gədakani ! »

Azuhva zlam nani dek mis atazləbay Bəŋani Melefit.

Ndam ga Yezu ti akada cəŋgel ya asladay məlan ni

¹² Bəza ga mmawa, nawayay kəli dal-dal. Ahàr àdám kəgəsumiki ma ana Melefit akada ga Yezu ya àgəsiki ma ni. Ahaslani, ka ya ti nu nəbu akaba kəli

ni ti kægəsumikia ma ; nihi nu nəbi akaba kəli va bi ti ahàr àdəm kægəsumiki ma mātama ya ahaslani na. Kægəsumiki ma gani ti ahəmamam ? Nawayay nədəm, Melefit àhəŋga kəli a. Àhəŋga kəli a nahəma, ahàr àdəm lekələm day kəgrum təwi kwa. Kəgrum təwi nani ti, si aŋgwaz awarfaŋa kəli kə Melefit a, ¹³ adaba Bay ya ti agray təwi a məbəruv gekəli bu ni ti Melefit. Agray nahkay nahəma, ti kəwayum akaba kəgrum zlam ya àbəlafəŋ ni.

¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek, kəŋguzumki ma ba, kələgumvu àkivu ba daya. ¹⁵⁻¹⁶ Tamal kəgrum nahkay nahəma, mis etindivi kəli do, akagударum zlam do, akələmbu bəza ge Melefit *nəlatani. Lekələm kəbum e kidiŋ ga ndam cuday akaba ndam magosay mis bu : ka ya ti kəhumi ma ge Melefit ya avay sifa ni ana tay nahəma, etipi kəli akada ya tipi boŋgur təsladay ga mələvad a hud melefít bu ni. Nahkay a vad ya *Krist aməŋga ni ti anəmərnu àna kəli. Eslini anəsər ti nəgray təwi zləzladani masakani ndo.

¹⁷ Məfəki ahàr gekəli ka Yezu ti akada ga sadaga ya ti kəvumi ana Melefit ni. Ku tamal takad nu nəŋgu ni, mimiz goro amasagakivu sədaga gekəli, akada ga zum ya tabəhad ni. Nahkay ti nu nəbu àna məmərani, məmərnu akaba kəli dek daya. ¹⁸ Tamal nahkay ti ahàr àdəm lekələm day kəbum àna məmərani, kəmərnumvu akaba nu daya.

Ata Timote nday ata Epafrodit

¹⁹ Àna njəda ga Bay geli Yezu, nawayay nəslərikaboru Timote ana kəli wudak. Eminjəa afa gekəli a ti aməsər ere ye ti agravu afa gekəli ni. Amasləkabiya ti aməŋgəhadu ma gani. Nahkay ti anəŋgət njəda àna naŋ. ²⁰ Maslaŋa àfu ahalay ajalay ahàr akada goro ni bi, si naŋ ; naŋ àbu ajalaki ahàr ke kəli akada goro ni daya. ²¹ Mis ndahaŋ ni dek tədəbi zlam ana hud gatay ciliŋ, tədəbay zlam ya ti Yezu *Krist awayay ni do. ²² Timote nahəma, kəsəruma àdəfakia naŋ mis sulumana. Àgra təwi ga Ma Məweni Sulumana akaba nu akada ga wur ya tagrakabu təwi akaba bəŋani na. ²³ Nahkay ka ya ti anəsəra ere ye ti amagrakuvu na ti anəsəlroru naŋ həya. ²⁴ Ay ti àna njəda ga Bay geli, nəsəra nu day anoru afa gekəli wudak.

²⁵ Ka nu ti àbəlafu nəsləruru wur ga məŋ geli Epafrodit ana kəli. Naŋ ti lekələm kəslərnumubiyu ga məjənaki nu àna zlam ya ahəcukivu ni : àra ənja ti àgrukia təwi a, məkədvu ka ahar bəlaŋ ga mazoru *Ma Məweni Sulumani kama. Ay nəslərikaboru naŋ ana kəli ti ²⁶ adaba awayay dal-dal ti mīpi kəli dek. Ècia ti kicəma ga arməwər ya àwər naŋ na, àhalia ahàr a dal-dal. ²⁷ Edədiŋ ti arməwər àwara naŋ a, amal àmət. Ay ti àsia cicihi ana Melefit a, àhəŋgaraba naŋ a. Nu day nəsia cicihi ana Melefit a, adaba àwayay ti nəcakay daliya ka ahàr ga daliya ndahaŋ ba. ²⁸ Nahkay nawayay ti nəslərikaboru naŋ ana kəli ke weceweceni, ti kay ya kīpəma naŋ a ni ti kəmərnumvu, nu day nəjalay ahàr kay ba. ²⁹ Eminjəa ti gəsumkabá naŋ àna məmərana, adaba lekələm dek ti Bay gekəli bəlaŋ. Zləbum naŋ, zləbum mis ya tanjəhad akada gayəŋ ni dek. ³⁰ Zləbum naŋ adaba naŋ e təwi ge Krist bu ni ti àtaməŋga kə kisim a pələk-pələk. Ku amal àmət nəŋgu ni àra afa goro ga məjənaki nu a, adaba lekələm kəbum driŋ akaba nu, kisləmki məjənaki nu do.

3

Leli miŋi ndam jireni kə eri ge Melefit ti, si azuhva Krist

¹ Bəza ga mmawa, ere ye ti nawayay nəhikivu ana kəli ni ti nihi : mərnumvu adaba leli dek miŋa akada mis bəlaŋ akaba Bay geli a. Ere ye ti nəhi ana

kali nihi ni ti nàbikia ana kali a àndava, ay ti tamal nàhikivu ana kali nàngu ni àgray arañja do, avikivu njəda ana kali daya. ² Bumvu slimi ana ndam ya tədəm si *kekeləm kədi kwa ni. Ndam nday nani kəra, tàgray zlam sulumani do. ³ Tədəm tamal kawayum kigəm ndam ge Melefit ti si kikeləm kədi kwa. Ay ti ndam ge Melefit eđedīn eđedīneni ti leli. Ndam ya ti tazləbay Melefit àna njəda ga Məsuf gayan *Njəlatani ni ti leli. Ndam ya ti tədəm Yezu *Krist nañ gədakani ni ti leli. Ere ye ti mis təfəki ahàr ni akaba tagray àna ahar gatay ni, leli ti məfəki ahàr do. ⁴ Ku tamal nahkay nàngu ni, nu day nisliki məfəki ahàr ka zlam nday nani. Ku way way do àdəm esliki məfəki ahàr ka zlam nday nani nahəma, nu nisliki nətəm nañ. ⁵ Zlam ya ti nəfəki ahàr goro ka tay tata ni ti nday hi : nu zal Izireyel, jiba goro ti ge Benjemen, ata ba ata mma ti nday dek ndam *Hebri : təra tiweya nu a ti təkəlua kədi a vad ya azlalahkə a. Tamal mis tədəmki ma ke *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, nu zal Feriziyen, nəgəskabá nətəm ndam Zəde ndahan. ⁶ Ahaslani ti nəhi ana ahàr nəgri təwi ana Melefit àna njəda kay, nahkay ti nəgria daliya ana ndam məfəki ahàr ka Yezu a. Nəgəskabá Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu na, nəgudar zlam ndo simiteni. ⁷ Ahaslani ti nədəm zlam nday nani dek ti təzoru nu kama, ay nihi ti nədəm təcəfəña nu kə məsər Krist a sawan. ⁸ Namənjələñ kə zlam dek masakani, adaba nəsəra Yezu Krist Bay goro a : zlam gani nani àtam zlam ndahan dek. Ka ya ti nəsəra nañ a ni ti nəmbrəña zlam ndahan na dek, namənjələñ kə zlam ndahan ni dek akada ga dandas ni, adaba nawayay manjəhadani akaba Krist akada mis bələñ, ⁹ nawayay ti a vad ya ti amañga ni mədəm nu mis gayan. Ku nadəbay Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu nàngu ni, nawayay ti mis tədəm nu zal jiri azuhva nani va ba. Ere ye ti nawayay ni ti, Bay Melefit màməñjalu nu zal jireni adaba nəfəkia ahàr ke Krist a. Jiri nani ti təwi ge Melefit. Melefit agru təwi nani ti adaba nəfəkia ahàr ke Krist a palam. ¹⁰ Nawayay nəsər Krist : nawayay nəsər njəda ya Melefit àhəngaraba nañ àna nañ a ni. Ku àcaka daliya nàngu ni, daliya gayan ya àcakay ni nu day nawayay macakani. Nawayay nəmət akada gayan ya àmət ni, ¹¹ ti ku ahəmamam nu day Melefit màməngaraba nu e kisim ba.

¹² Ay ku nadəbay zlam nday nani dek nàngu ni, ngay nəngəta, nìnjikiya ka tay a ti nədəm do. Nahkay nadəboru tay kama kama, adaba nawayay ti nəgəs tay a ahar vu akada ga Yezu Krist ya àgəs nu a ahar gayan vu ni. ¹³ Bəza ga mmawa, ngay nəgəsa zlam nday nana ti nədəm fañ ndo. Nu nəbu akada ge mis ya tacuhwakabu ni ; nawayay magray zlam bilin cilin : nəmbrəñ zlam ya kələñ ni, nakađvu ti nadəbay ere ya kama goro ni. ¹⁴ Nacuhworu ke ekwi gani duk, nawayay nəngət ere ye ti təvi ana bay ya ti enjiyu enjenjeni ni. Bay Melefit azalay leli ti məcəloru a huđ melefit vu ga məvi ere nani ana leli adaba leli ndam ga Yezu Krist.

¹⁵ Leli dek məndəhani : nahkay ahàr àdəm màməñhad akada ya nəhi ana kali ni. Ay tamal ti kajalum ahàr nahəñ nàngu ni, Melefit amədəfiki jiri gani ana kali. ¹⁶ Zlam məbəlani nahəma, ahàr àdəm mahədəkumoru kama àna divi ya məbu madəbay ni.

¹⁷ Bəza ga mmawa, grum akada goro ya nagray ni. Lekələm kərəma manjəhad geli na : si kəmənjumlah ana mis ya tanjəhad akada geli ya manjəhad ni, ti kànjəhadum nahkay biligeni. ¹⁸ Mis təbu kay, manjəhad gatay àbəlay do, tizirey Krist nañ ya àmətfəñ kə təndal ni. Ahaslani nəhikia pakama gani ana kali a sak kay, nihi keti nàhikivu ana kali, nitəwi àna ma gani. ¹⁹ Ndam nday nani ti Melefit emijin tay ka mandav ga sifa gatay. Ere

ye ti tawayay ni ti ègia melefít kè eri gatay a. Nday tǎbu tǎmǎrvu àna zlam ya tǎbǎki mimilí ka tay ni sǎk sawaŋ. Tǎjalaki ahàr ka zlam ge Melefít do, si ka zlam ga duniya ni cilin. ²⁰Leli zla nahǎma, majalay ahàr geli nahkay do. Kasa geli ti a huđ melefít bu. Bay mahǎngay leli, Bay geli Yezu Krist, amaslǎkabiya eslina, leli mǎbu majǎgay naŋ. ²¹Eminjia ti amǎmbatkaba vu geli gedebeni na, ti vu geli mǐgi masladani akada gayan ni. Ara agray nahkay ti àna njǎda gayan ya agur zlam dǎk àna naŋ ni.

4

Sawari ga Pol gǎrgǎrani

¹Bǎza ga mmawa, nawayay kǎli dal-dal : ahàr àdǎm kanjǎhadum njan-njan akada goro ya nǎhi ana kǎli ni, adǎba lekǎlum a ahar ga Bay geli bu. Nawayay kǎli dal-dal, nahkay nawayay nakoru nǎmǎnjiyu kǎli. Ka ya ti nǎjalaki ahàr ke kǎli ni ti nu nǎbu àna mǎmǎrani kay. Bay Melefít day amǎgǎskabu nu àna mǎmǎrani azuhva kǎli.

²Evodi akaba Sintis, nahǎngalay kǎli, nǎhi ana kǎli ti kǐcumvu, adǎba Yezu naŋ Bay geli dǎk. ³Nak ya magrakabu tǎwi ka ahar bǎlan, kǎmbrǎn ndo ni day, nihindi kur ti kǎjǎnaki wál nday hini ti tǐcivu, adǎba tǎkadva akaba nu ga mazoru *Ma Mǎweni Sulumani kama. Tǎkadvu àna tǎwi nani ti nday akaba Klemar akaba mis ndahan ya magrakabu tǎwi akaba tay ni. Nahkay Bay Melefít àbǎkia slimi gatay a Wakita gayan ba akaba slimi ge mis ya avi sifa ana tay ni dǎk.

⁴Nǎhi ana kǎli : Ku ananaw ananaw do mǎrumvu adǎba leli dǎk Bay geli bǎlan ! Nǎhi ana kǎli keti : Mǎrumvu !

⁵Si kanjǎhadum ti mis dǎk tǎsǎr lekǎlum kǎzumum bǎrvu weceweci do, kebǎsum sawan. Bay geli ènjia wudak, naŋ driŋ do. ⁶Ku arana kwec àhǎli ahàr ana kǎli ba. Tamal arana àhǎcikivu ana kǎli ti humi ma gani ana Melefít sawan. Ku arana àdǎkiva ke kǎli a nǎngu nahǎma, hindumfiŋa kè Melefít a, hanǎalum, grumi sǎsi daya. ⁷Tamal kǎgrum nahkay ti Melefít amǎfi ahàr ana kǎli ti ere ye ti kajalumki ahàr ni dǎk kǎjalumki ka mawayay ga Yezu *Krist ; nahkay arana amǎhǎli ahàr ana kǎli do, adǎba Bay geli ti naŋ. Melefít amǎfi ahàr ana kǎli ahǎmamam ti mis hihirikeni àsǎr do.

⁸Bǎza ga mmawa, ere ye ti nǎhi ana kǎli ke mendeverin gani ni ti, si kajalumki ahàr ka zlam nday hini kwa : zlam ya ge jiri ni, zlam ya àbǎlay ni, zlam ya magǎdavani do ni, zlam ya *njǎlatani ni, zlam ya mis tawayay ni akaba zlam ya mis tazlǎbay ni. Nahkay si kajalumki ahàr ka zlam mǎbǎlani dǎk akaba zlam ya leli mǎdǎm sulumani ni dǎk kwa. ⁹Nǎchahia zlam ana kǎli a kay, kǎgǎsumkabá. Lekǎlum kǐcumu pakama goro a akaba kǐrǎma zlam ya nǎgray na. Si ahàr àdǎm kǎgrum zlam nday nani dǎk. Tamal kǎgrum nahkay ti Melefít naŋ àbu akaba kǎli, arana amǎhǎli ahàr ana kǎli va do.

Pol agri sǎsi ana ndam Filip

¹⁰Ka ya ti kǎslǎrumubiyu zlam ni ti nǎmǎrva dal-dal, nǎgria sǎsi ana Bay geli a. Ere ye ti kǎgrumu ni ti adǎfaki kǎfumu ahàr. Lekǎlum kǎbum kǎfumu ahàr kǎlavađ, ay ti kǎngǎtum ahar ga mǎslǎrubiyu zlam ke weceweceni ndo palam. ¹¹Nǎhi pakama hini ana kǎli ti, nǎdǎm ti nawayay zlam do. Nahkay ku nu nǎbu a gǎđa bu ahkay do ni a daliya bu nǎngu ni, nǎchaha manjǎhadana àna mǎmǎrana. ¹²Ku mam mǎdǎkuvu mam nǎngu ni, nǎsǎra nanjǎhad tata : ku nu talagani, ku elimeni goro àbu ; ku huđ goro mǎrǎhani, ku lǎwir awǎr nu ; ku zlam goro àbu kay, ku zlam goro àhǎca nǎngu ni, nǎsǎra nanjǎhad

tata. ¹³ Nisliki mebesey zlam dek adaba Bay goro avu njɔɔfa gani. ¹⁴ Ku tamal nahkay nɔŋgu ni kɔgrumua zlam sulumana, adaba kɔjɔnumkia nu a daliya goro ba.

¹⁵ Bɔza ga mmawa goro ya e Filip ni, jalumki ahàr ka sarta ya nàhi *Ma Mɔweni Sulumani ana kɔli mɔk lekɔlɔm kɔgɔsumkabu ni. Kɔsɔruma ka sarta nani ti nawayay naslɔka ka had gekɔli e Mesedawɛŋ a, ay ndam mɔfɔki ahàr ka Yezu ga kɔsa ndahaŋ tɔvu zlam ndo, si lekɔlɔm cilin. Nahkay nɔjɔnakia kɔli a ti lekɔlɔm day kɔjɔnumkia nu a. ¹⁶ Kwa ka ya nu nɔbu a Tesalonik ni ti kɔslɔrumukabaya zlam ga mɔjɔnaki nu a àtam sak cɔ.

¹⁷ Ere ye ti nawayay ni ti kɔvumu zlam do ; nawayay ti Melefit mɔvikivu mɔsɔkani ana kɔli azuhva tɔwi gekɔli ya kɔgrumu ni sawaŋ. ¹⁸ Ere ya àhɔcukivu ni dek ti kɔvumua àtamkia sawaŋ. Nihi ti Epafrodit àvua zlam ya kɔslɔrumubiya na, nahkay zlam àhɔcukivu va do. Ay ti kɔvumu ti ana nu do, kɔvumi ti ana Melefit sawaŋ. Àbɔlafɔŋ dal-dal akada ga sɔdaga ya kɔvumi, ezi akada ge tersel sulumani ni. ¹⁹ Bay Melefit goro ni ti araŋa àhɔci naŋ do simiteni, naŋ àbu àna zlam dek. Nahkay ara avikivu zlam ana kɔli ti araŋa àhɔcukivu ana kɔli ba bilegeni, adaba lekɔlɔm day ndam ga Yezu *Krist. ²⁰ Mis tɔzlɔbay Bay Melefit Bɔŋ geli ga kaŋgay-kaŋgayani ti ! Aya nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Grumi sa ana ndam mɔfɔki ahàr ka Yezu *Krist ye eslini ni bilin àna bilin. Bɔza ga mmawa ya tagray tɔwi akaba nu ni tɔgria sa ana kɔli a daya, ²² akaba ndam ga Yezu ya tɔbu ahalay ni dek, ahar gɔɔɔakani ndam ya tagray tɔwi a ahay ga *bay gɔɔɔakani ga ndam Rom bu ni. ²³ Bay geli Yezu Krist mɔgri sulum gayan ana kɔli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni

Maslaɗa ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 4.18). Ka ya ti àbaki wakita ni ti nan a daɗgay bu (4.18), ay mǎsar kǎsa gani do : mis ndahan tǎdǎm daɗgay gani ti e Efez, ay mǎsar sarta ya ti tǎfiyu nan a daɗgay vu e Efez ni do ; mis ndahan tǎdǎm Pol àbaki ti bi a Sezare (Tǎwi 22-26), bi a Rom (Tǎwi 28).

Pol àbiki wakita ni ana ndam ga Yezu ya a Kolos ni ; awayay ti tǎslarikaboru ana ndam Lewǎdisi daya (4.16). Lewǎdisi ti kǎ gǎvay ga Kolos ; kǎsa nday nani cǎeni ni ti ka haɗ Azi, driɗ gani kilǎmetir 100 gwar egezi ge Efez). Maslaɗa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti Epafras (1.6-7) ; Epafras ti bi èci ma gani e Efez ka ya ti Pol ahi ma ana mis eslini ni (Tǎwi 19.10). Pol ti òru a Kolos akaba e Lewǎdisi ndo (2.1).

Pol àbiki wakita ana ndam Kolos ni adaba mis ndahan tǎhi ma ndahan ana tay, tagosay tay, tǎdǎm Krist ciliɗ ti èsli do, si mis tǎgaskabu pakama nahan maɗgahani ni kwa (2.3-4, 2.8). Tǎdǎm si tǎzum zlam ndahan ba, si tǎgray wumǎri ndahan, si tǎzlǎbay mǎslǎr ge Melefit kwa (2.16-18). Pol àdǎm zlam nday nani dek ti zlam masakani : si mis tǎmbrǎɗ zlam ga duniya, tǎdǎbay Krist ciliɗ (2.20-23). Krist ti Melefit : tamal mis èpia Krist a ti èpia Melefit a àndava (1.15) ; Melefit àgraya mǎlan a ti àna Krist (1.16) ; zlam dek tǎbu azuhva Krist (1.17) ; Krist ti gǎdǎkani ga zlam weley weley do dek (1.18). Melefit àgray ti zlam ni dek tǎnɗahadkabu ana sulumani ti si azuhva Krist (1.20). Tamal mǎgaskabá Krist a, mǎsǎra nan a ti, aran a nahan ya àhaci ana leli ni ti àbi.

Pol èndeveriɗ wakita ni akada gayan ya agray a wakita gayan ndahan ni bu dek ni : acahi zlam ana mis, àdǎm ahǎmamam ndam ge Krist tǎnɗahad a duniya bu ni (3). Àhi ana tay tǎhǎngalay Melefit kǎlavad, àgrioru sa ge mis ndahan ana tay daya (4).

Ay ahar gǎdǎkani a wakita hini bu ni ti Pol àhi ana leli Yezu Krist gǎdǎkani geli ni ti esli ana leli ; si mǎmbrǎɗ divi ndahan, mǎdǎbay Krist ciliɗ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit adaba nu a, nigia zal asak ga Yezu *Krist a. Leli ata wur ga mǎɗ geli Timote mǎbikioru wakita hini ana kǎli, ² lekǎlǎm ndam *niɗlatani ge Melefit ya kanɗahadum a Kolos ni. Kiguma bǎza ga mǎɗ geli a, adaba kǎfumki ahǎr ke Krist, kǎmbrǎɗum divi gayan do. Bǎɗ geli Melefit mǎgri sulum gayan ana kǎli, mǎgray ti *kǎnɗahadumkabu àna sulumani ti.

Pol ahǎngali Melefit ana ndam Kolos ya tǎfaki ahǎr ke Krist ni

³ Mǎbu mahǎngali Melefit Bǎɗ ga Bay geli Yezu *Krist ana kǎli kǎlavad. Ka ya ti mahǎngalay nan ni ti mǎgri sasi ⁴ adaba micia kǎbum kǎfumki ahǎr ka Yezu Krist lala, kǎbum kawayum ndam ge Melefit dek daya. ⁵ Kǎgrum nahkay ti adaba kǎsǎruma Melefit àngahia zlam sulumani ana kǎli a huɗ melefit bu. Ma gani ya kicǎm ni ti ma ge jiri. Kicǎm ma gani nani ti ka ya ti tǎhi *Ma Mǎweni Sulumani ⁶ ana kǎli ni. Ma Mǎweni Sulumani gani nani ti mis tǎbu tǎhioru ana ndam ga duniya dek, kǎlavad mis ndahan tǎbu tǎgaskabu, tambatkaba majalay ahǎr gatay a, mǎk tǎbu tagray tǎwi sulumani azuhva nani. Lekǎlǎm

day kàbum kəgrum nahkay, kwa ka fat ya ti kícum ma gani ni, kəsəruma Melefít ti agri sulum ana mis ededín. ⁷ Àhi ma gani nani ana kùli ti Epafras. Epafras ti leli ata Timote màbu magrakabu t̀wí akaba nan̄ ka ahar bəlan̄, mawayay nan̄ dal-dal. Agray t̀wí ge Krist e kidín gekùli bu lala, àmbrəñ do. ⁸ Nan̄ ti àhi ana leli ahəmamam *Məsuf ge Melefít àvia njəda ana kùli a, kàbum kawayum ndam ge Krist ni.

⁹ Nahkay zla nahəma, kwa ka fat ya ti mìci ma ga Epafras ni ti màbu mahəngali Melefít ana kùli kəlavad̄, məmbrəñ do. Mahəngalay Melefít ti kəsərurum ere ye ti nan̄ awayay ni lala ; mawayay ti kícum lala àna njəda ga Məsuf gayan̄, ti kàjalum ahàr sulumani. ¹⁰ Mawayay ti kànjəhadum akada ga ndam ga Bay geli ya ahàr àdəm tanjəhad ni. Mawayay ti t̀wí gekùli ya kəgrum ni dek màbəlafəñ, kəgrumikivu zlam sulumani ndahan̄. Nahkay ti akəsərurum Melefít àtam ya ti kəsərurum nan̄ nihi ni. ¹¹ Melefít ti nan̄ a məlan̄ *njəlatani gayan̄ bu, njəda gayan̄ àtam zlam dek ; mahəngalay nan̄ ti m̀vì njəda gani nani ana kùli a manjəhad gekùli bu dek. Mawayay ti ku tamal kəgrum daliya nəngu ni bəsəma, kəmbərəñum məfəki ahàr ke Melefít ba ; mawayay ti kəmərurumu sawan̄. ¹² Grumi səsì ana Melefít adaba àvia njəda ana kùli a ga məhurkiviyanì ka ndam gayan̄ njəlatana a məlan̄ gayan̄ masladani va. ¹³ Àhəlaba leli a njə njə a məlan̄ zìñ-zìñeni ge *Seteni ba, òru àbiyu leli a Məgur ga Wur gayan̄ vu. Wur nani ti Bəñani ni awayay nan̄ dal-dal. ¹⁴ Àna t̀wí ga Wur ni Melefít àmba leli a, àmbərfəña zlam magudarani geli na kè leli a daya.

Krist ti way ? T̀wí gayan̄ ti mam ?

¹⁵ Melefít ti mis t̀pì nan̄ day-day ndo ; ay tamal mis èpia Wur gayan̄ na ti èpia Melefít a àndava. Wudaka Melefít àgraya zlam a dek ti Wur gayan̄ ni nan̄ àbu àndava. Melefít àvia njəda ga məgur zlam a dek ¹⁶ adaba ka ya ti àgraya zlam a dek ni ti, àgraya ti àna nan̄. Nahkay ku zlam ya agavəla akaba zlam ya a ga had̄ ni dek, ku zlam ya t̀pìvu ni akaba zlam ya t̀pìvu do ni dek, ku bəbay gəđákani ya təgur məlan̄ ya agavəla weley weley do dek nəngu ni, Wur ge Melefít agur tay. Iy, Melefít àgraya zlam a dek ti àna nan̄ ; zlam ni dek ti àgriya ana nan̄ a. ¹⁷ Wudaka Melefít àgraya zlam a dek ti Wur gayan̄ ni nan̄ àbu àndava ; zlam ni dek t̀bu nihi ti azuhva nan̄. ¹⁸ Ndam gayan̄ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni ti akada vu ge mis ; nan̄ ti ni ahàr gani. Zlam ya ti agravu dek ni ti anjəki àna nan̄. Àngaya enjia e kidín ga ndam evid̄ ba ti nan̄. Melefít àgray nahkay, àwaya ti Wur ni mìgi gəđákani ga zlam weley weley do dek. ¹⁹ Melefít àgray ti zlam ya ti nan̄ àbu àna nan̄ ni dek ni ti, Wur gayan̄ ni day m̀ləbu àna nan̄ bilegeni. Ge Melefít ya àgray nahkay ni ti àbəlafəña kà nan̄ nan̄ana dal-dal. ²⁰ Melefít àwayay ti zlam ya àgraya ni dek, ku zlam ya a ga had̄, ku zlam ya agavəla, mən̄galabavu akaba tay, t̀anjəhadkabu akaba tay àna sulumani. Melefít àgray ti zlam gani nani m̀agravu ti àna mimiz ga Yezu ya àdəgaya ka ya ti *tədarfəñ nan̄ kà təndal ni.

²¹ Lekuləm ahaslani ti drin̄ drin̄ akaba Melefít, lekuləm ndam ezir gayan̄ daya, adaba ka sarta gani nani ti majalay ahàr gekùli akaba zlam gekùli ya kəgrum ni magədavani. ²² Ay nihi ti Wur ge Melefít ègia mis a, àmət a kəla gekùli vu : Melefít àgray ti kən̄galumvu akaba nan̄ ti nahkay. Awayay ti kígum ndam gayan̄ *njəlatani, nahkay aməhəloru kùli kè meleher gayan̄. Ka sarta gani nani ti zlam magudarani gekùli ni atələbi va bi, maslan̄a amacalki kùli ka zlam magudarani do simiteni. ²³ Ay tamal kawayum kígum nahkay ti, ahàr

àdám kàmbrəŋum mäfəki ahàr ke *Krist ba. Ahàr àdám kânjəhadum njaŋ-njaŋ akada ya ti təfiyu asak ga ahay lala ni. *Ma Məweni Sulumani ya kicəm ni ti akəŋgətəm zlam sulumani dal-dal àna naŋ ; ahàr àdám kəvumi divi ana mis ga magosafəŋa kəli a ba. Ma Məweni Sulumani nani ti təhia ana mis ga duniya na dek ; nu Pol ti ni nìgia bay məgri təwi ana Melefít ga məhi ma gani nani ana mis a daya.

Təwi ga Pol ya agri ana ndam ge Krist ni

²⁴ Nihi ti nəbu nəcakay daliya àna təwi ya nagray azuhva kəli ni, ay ti nəbu nəmərvu àna daliya nani. *Krist àcaka daliya azuhva ndam gayəŋ a, nahkay ahàr àdám nu day nəcakay daliya ti təwi gayəŋ mândav lala. Nəcakay daliya nani ti azuhva ndam ge Krist, nahkay Krist day naŋ àbu acakay, adaba ndam gayəŋ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni ti vu gayəŋ. ²⁵ Ndam ge Krist ni ti, nìgia bay məgri təwi ana tay a ; àvu təwi gani ti Melefít. Melefít awayay ti nəhiaba ma gayəŋ a dek ana kəli a. ²⁶ Ma gani nani ti kwa ahaslani manğahani. Melefít àdəfiaba ana ata bəŋ ga bəŋ geli a ndo, ay nihi ti àdəfiaba ana leli a, leli ndam gayəŋ *njəlatani na. ²⁷ Melefít awayay ti leli məsər ma manğahani nani. Ma gani nani ti sulumani àtama ma ndahaŋ a dek, adəfaki ahəmamam Melefít ahəŋgay ndam ya ti nday ndam *Zəde do ni. Ma manğahani nani ti nihi : Krist ti naŋ àbu akaba kəli akada mis bəlan ; nahkay kəsəruma akəhurumiyu a məlan masladani ge Melefít ni vu. ²⁸ Mazlapaki ti ke Krist gani. Məhiuru ma gani ana mis dek ; məziaba azay slimi ana tay a, macahi zlam ana tay dek. Magray təwi sulumani àna məsər zlam ge Melefít ya avi ana leli ni ; mawayay ti mis dek tigi akaba Krist akada mis bəlan, arəŋa ahəcikivu ana tay ba. ²⁹ Nəbu nagroru təwi gani nani, nakadvoru àna naŋ àna njədə ge Krist ya àvu ni. Njədə gani nani ànuviyu dal-dal ga magray təwi àna naŋ.

2

¹ Nawayay ti kəsərurum nəbu nakadvu dal-dal azuhva kəli, azuhva ndam Lewədisi akaba mis ndahaŋ ya ti tìpi nu e eri vu day-day ndo ni dek. ² Nawayay ti təŋgət njədə, tawayavu, tənjàhad akada mis bəlan. Nawayay ti təsəkaba ma ge Melefít a lala, təŋgət sulum gayəŋ àna naŋ dal-dal. Nahkay ti atəsər ma *manğahani ge Melefít : ma manğahani nani ti *Krist. ³ Krist ti agray ti ndam gayəŋ təjalay ahàr sulumani akaba təsər zlam dek lala. Zlam nday nani ti akada ge elimeni manğahani ni. ⁴ Nəhi ma gani nani ana kəli ti adaba nawayay ti maslanə àgosay kəli àna pakama ge mesipet mis ba. ⁵ Ku tamal nu driŋ akaba kəli nəŋgu ni, nəbu nəjalaki ahàr ke kəli dal-dal kala nu nəbu akaba kəli. Nəsəra kəbum kəfumki ahàr ke Krist lala, kàmbrəŋum do. Nahkay nəbu nəmərvu.

Məŋgət sifa jireni ti si tamal leli məbu ka ahar bəlan akaba Krist

⁶ Lekələm ti kəgəsumkabá Yezu *Krist a, əgia Bay gekəli a. Nahkay ti njəhaduma akaba naŋ a, kídumvu ba. ⁷ Njəhadum akaba naŋ ti akada ga məŋgəhaf ya abiyu sliri a had vu lala ni, akada ga ahay ya təfiya asak gana lala ni. Fumki ahàr ke Krist àna njədə gekəli dek, akada ya təcahi ana kəli ni. Grumi səsı ana Melefít kəlavad.

⁸ Bumvu slimi ti maslanə àgosay kəli akada ya təgəs zlam àna kəmbazl ni ba, adaba ndam ya təsər Krist do ni ti məsər zlam gatay ni dek magədavani ; zlam ya ti təgəskabu ni ti məsuf magədavani ya təgur duniya ni təcahi ana

tay ; zlam nday nani ti ge Krist do. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ere ye ti Melefit nañ əbu əna nañ ni dek ti Krist day nañ əbu əna nañ, arañja gani əbi ahəci nañ bi. Krist ti nañ mis, ay nañ Melefit ededifin ededifineni daya. ¹⁰ Lekələm kəbum akaba Krist akada mis bəlan, nahkay ti əvia sulum gayan a dek ana kəli a, arañja əbi ahəci kəli va bi. Krist ti Bay ga bəbay ya təgur məlan ya agavəla ni dek.

¹¹ Lekələm kəbum akaba nañ akada mis bəlan ti kala *təkəlia kədi ana kəli a. Ay zlam gani nani ti gərgəri akaba ge mis ya tekeley kədi ni ; nani təwi ge Krist. Təwi gayan gani nani ti agray ti miği evidi ga zlam magudarani geli ya məğrəbiyu kəlan ni va ba. ¹² Gekəli ya *təbaray kəli ni ti kala tiliə kəli ka ahar bəlan akaba Krist a. Kəfəmki ahər ke Melefit, kəsəruma əhəngaraba Krist e kidifn ga ndam evid ba ; nahkay ti lekələm day Melefit əhəngaraba kəli e kisim ba əndava. ¹³ Ahaslani ti lekələm məmətani adaba kəbum kəgudarum zlam, lekələm ndam ge Melefit do, kəkələm kədi ndo. Ku tamal nahkay nəngu ni, nihi ti Melefit əvia sifa ana kəli a, əhəngaraba kəli e kisim ba ka ahar bəlan akaba Krist a. Gayan ya ti agray nahkay ni ti əmbərfəña zlam magudarani geli na dek ga sulum a. ¹⁴ Akal Melefit awəl leli əna seriya azuhva zlam magudarani geli nday nani ; seriya gani nani ti kala Melefit əbəkia zlam magudarani geli na ka wakita ga madafakiani ahəmamam mijikia ke divi gayan a ni. Ay nihi ti kala Melefit əzaba wakita gani nana, ədarfəñ kə təndal ka ya ti *tədarfəñ Krist ni. ¹⁵ Gayan ya agray nahkay ni ti əhəlfəña njadə kə bəbay ya təgur məlan ya agavəla na dek, əyefiña kə tay a. Ka ya ti əyefiñ kə tay ni ti əbəki mimili ka tay kə eri ge mis dek daya.

¹⁶ Nahkay zla nahəma, ngay kəgudaruma zlam a ni ti maslanja əhi ana kəli ba. Ku əki ka zlam məzumani, ku əki ka zlam miseni, ku əki ka wuməri, ku əki ka vad ge kiyi ya azlərəv ni ahkay do ni əki ka vad *məpəsabana nəngu ni təhi ana kəli ba. ¹⁷ Zlam gani nday nani ti adafaki zlam sulumani ya ti amara magravu ni cilin. Ay zlam sulumani gani nani ti Krist. ¹⁸ Nahkay maslanja agray ti kijəmkiə ke divi ge Melefit a ba. Mis ndahan tədəm mis ti əsli arañja kə eri ge Melefit do, tədəm təzlabay *məslər ge Melefit ; təbu təjalaki ahər ka zlam ya tədəm Melefit əngazli ana tay ni kəlavad ; tiji zlabay əna zlam gatay ya təjalaki ahər ni cilin. Zlam gani nani dek ti zlam masakani. ¹⁹ Nday gani nani ti təsləkafəña kə Krist a, nday ndam gayan va do. Ay ndam ge Krist ti vu gayan, nañ nañani ti ahər gani. Vu gani nani ti njalan-njalan, məjakwakabani dek lala ; Melefit agray ti mədək əna njadə ge Krist, adaba Krist ti nañ ahər gani.

Ndam ge Krist ti, təğray zlam ga ndam ga duniya va do

²⁰ Lekələm ti kəbum akaba *Krist akada mis bəlan, kala kəmətuma akaba nañ a, lekələm evidi ga *məsuf magədavani ya təgur *duniya ni va do. Əgia nahkay ti kəgəsəmkəbu zlam ya ti ndam ga duniya təcahi ana mis, tədəm si təğray kwa ni ti kamam ? ²¹ Tədəm ahkado : « Kəzay ere hini ba, kəkakay ere hini ba, kənjifiñ kə ere hini ba. » ²² Zlam nday nani dek ti tamal mis əzuma ahkay do ni əgra təwi əna tay a ti təndav. Nahkay ma gani nani ya təhi ana mis akaba ya təcahi ana mis ni ti ma ge mis hihirikeni cilin. ²³ Ma gani ya təhi ana mis ni ti mis tici ti akada ma sulumani, adaba tədəmki ma ke təwi gatay gatayani ya tədəm təgri ana Melefit ni, tədəm tislə arañja kə eri ge Melefit ndo, nahkay təgri daliya ana vu gatay. Ay zlam nday nani ti zlam masakani, əjanaki leli ga məmbrəñ zlam magudarani ga məbərūv geli ya awayay ni do.

3

¹ Ay lekulum ti kanjumbaba e kisim ba akaba *Krist a. Nahkay ti dabum zlam ya ti agavola ni, adaba Krist ti nanj eslini agavola, manjehadani ka ahar ga daf ge Melefit a malanj ga gadakani bu. ² Jalumki ahâr ti ka zlam ya agavola ni, kajalumki ahâr ka zlam ya a ga had ni ba. ³ Adaba lekulum ti kamatumama ; sifa gekuli mangahani afa ge Melefit, ka malanj ya Krist nanj abiyu ni. ⁴ Sifa gekuli ti Krist. Nahkay ka ya ti Krist amanjazlavu ni ti lekulum day etipi kuli akaba nanj a malanj gayanj masladani ni bu.

Leli mabu akaba Krist akada mis balanj ti manjehad ahemamam ?

⁵ Nahkay zla nahama, zlam ga duniya ya ahaslani lekulum evidi gani ni ti tigi eri ana kuli va ba ; jinumbaba tay a sawanj. Kagrump mesuwehu ba, kagrump zlam ya abalay magrani do ni ba, kagrump zlam kwanja kwanja ba, kawayum zlam magudarani ba, kafumki eri ka zlam ge mis ba. Adaba tamal kafaki eri ka zlam ge mis ti zlam ya kafaki eri ni kala egia melefit gayak a. ⁶ Azuhva zlam nday hini dek ti Melefit nanj abu azum beruv. [Azumki beruv ti ka ndam ya tegaskabu pakama gayanj do ni]. ⁷ Ahaslani ka sarta ya ti kagudarum zlam kalavad ni ti lekulum day kanjehadum ti nahkay.

⁸ Ay nihi ti ahâr adom kambrerump zlam nday nani dek : kazumumki beruv ke mis ba, kizirum mis ba, kagrumpi cuday ana mis ba, kindivum mis ba, kadamum ma ya abalay madamani do ni ba. ⁹ Kasakadum malfada ba, adaba kambreruma manjehad gekuli ya ahaslani na akaba zlam ya kagrump ahaslani na. ¹⁰ Nihi ti kiguma mis mawena. Nani ti tawi ge Melefit : agray ti kigum maweni kalavad, kigum akada nanj ti kasarum nanj lala. ¹¹ Nahkay ti ku tamal nak zal Zude do, ku tamal nak zal Zude ; ku tamal *kikela kudi a, ku tamal kekeley kudi ndo ; ku tamal nak zal mirkwi, ku tamal nak kanjehad akada ga zlam ge gili ni ; ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nongu ni, agray aranja do. Ay ere ye ti ahâr adom kasarum ni ti *Krist cilinj ; ku mam mam do dek ti ge Krist, adaba sifa gayanj aniviyu ana ndam gayanj dek.

¹² Melefit adaba kuli a, awayay kuli, kiguma ndam gayanj *njelatana. Nahkay zla nahama, ahâr adom kanjehadum nahkay hi : mis tesi cicihni ana kuli, grumpi sulum ana mis, kazum ahâr gekuli akada lekulum gadakani ba, njehadum kudufa, besum zlam. ¹³ Besumvu zlam e kidinj gekuli bu ; tamal maslanja nahanj agudaria zlam ana maslanja nahanj a ti tangalabavu, maslanja ya ti tagudari zlam ni mamberfana ka maslanja nahanj na, akada ga Bay geli ya ambarfana zlam magudarani gekuli na ke kuli a ni. ¹⁴ Ay ere ye ti atam zlam nday nani dek ti mawayavani. Wayumvu, adaba tamal kawayumvu ti lekulum dek kanjehadum akada mis balanj, aranja abi edekaba kuli a bi. ¹⁵ Kiguma ndam ge Krist a ti kabum kanjehadumkabu ana sulumani. Nahkay ere ye ti kajalum ni dek ti, jalum ti *kanjehadumkabu ana sulumani gani nani ya Krist agri ana kuli ni. Adaba Melefit azalakabu kuli ti, ti kigum mis balanj. Nahkay grumpi sasi ana Melefit. ¹⁶ Jalumki ahâr kalavad ka pakama ge Krist ya adom ni akaba ya tadomki ni dek ; pakama gani nani mawikivu njeda ana kuli. Cahum zlam e kidinj gekuli bu, zumiaba azay slimi ana mis e kidinj gekuli ba ; grump zlam nday nani ana majalay ahâr sulumani ya Krist avi ana kuli ni. Grumpi sasi ana Melefit ana njeda gekuli dek ana midii limis gergari kay : dami limis ge Devit, limis ga mazlebayanj akaba limis ya *Masuf Njelatani adafiki ana kuli ni. ¹⁷ Nahkay ere ye ti kagrump ni akaba ere ye ti kadamum ni dek ti grump akada ga ndam ga Bay geli Yezu ya ahâr adom tagray ni. Grumpi sasi ana Banj geli Melefit ana njeda ga Yezu ya avi ana kuli ni.

Ndam ge Krist tânjəhad a huf ahay gatay bu ni ti ahəmamam

¹⁸ Lekuləm wál nahəma, ku way way do mǎgəsiki ma ana zal gayan, adaba àgəski wal ya afəki ahàr ka Bay geli ni ti agray nahkay kwa.

¹⁹ Lekuləm zawal day, ku way way do mawayay wal gayan, àgri daliya ba.

²⁰ Lekuləm bəza day, ku way way do mǎgəsiki ma ana ata bənjani ata mənjan, mǎgray ere ye ti təhi mǎgray ni dek. Adaba wur agray nahkay ti àbəlafəñ ka Bay geli.

²¹ Lekuləm ata bəñ ga bəza ni, ku way way do àzumi bəruv ana wur gayan ba, do ni ti ahar amadəgafəña kà wur na.

²² Lekuləm evidi ni, ku way way do mǎgəsiki ma ana maslaña ya agur nañ ahalay a duniya bu ni, mǎgray ere ye ti təhi mǎgray ni dek. Agray tawi gani nani kè eri ga maslaña ya agur nañ ni cilin ba, adaba evidi ya agray nahkay ni ti awayay ti mis tǎzləbay nañ cilin ; ahàr àdəm ku way way do gekuli mǎgray tawi ti àna huf bəlan, adaba ahəngrioru ahàr a had ana Bay geli. ²³ Tawi ya kəgrum ni lu ti grum àna huf bəlan akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti akada kəgrumi ana mis cilin do. ²⁴ Adaba kəsəruma Bay geli aməvi zlam sulumani ya àngahi ana ndam gayan ni ana kuli. Bay ya ti kəgrumi tawi ededīñ ededīñeni ni ti *Krist. ²⁵ Maslaña ya ti agudar zlam ni ti, Melefit amatrañ nañ kala-kala akada ga zlam gayan ya àgudar ni. Adaba Melefit ti agrafəña seriya kè mis a dek, àmbrəñ maslaña nahan do.

4

¹ Lekuləm ya ti kəbum àna evidi ni, ku way way do mǎgri jiri akada ya təgri ana mis ndahan ya ti nday evidi do ni. Səruma lekuləm day Bay məgur kuli àbu, nañ àbiyu a huf melefit bu.

Sawari ndahan ya Pol avi ana ndam ge Krist ni

² Həngalum Melefit kəlavađ, kəmbərənum ba. Ka ya ti kahəngalum Melefit ni ti arana nahan àgəjazlki ahàr ke kuli ba, grumi sasi daya. ³ Həngalumi Melefit ana leli daya, ti məvi divi ana leli ga məhiaba ma manğahani ya àki ke *Krist na ana mis a. Nu nəvu a danğay bu ahalay ti azuhva ma gani nani. ⁴ Həngalum Melefit ti nədəfaya ma nana lala, akada gayan ya awayay na.

⁵ Jalum ahàr lala ahəmamam kanjəhadum e kidīñ ga ndam ya təfəki ahàr ke Krist bu do ni. Tamal kisləmki mǎgri zlam sulumani ana tay tata ti grum, kəmbərənum ba. ⁶ Ahàr àdəm kəhumi ma ana mis ti àna ma sulumani ; ma gekuli ni məcər akada ga zlam ya estena àfəñ ni. Ahàr àdəm kəsərur məhəngrifəñani kà pakama ana ku way way do lala.

Pol endeveriñ zlapay gayan

⁷ Nu nəbu nanjəhad ahəmamam ti wur ga mən geli Tisik kwa ti aməngəhadı ma gani dek ana kuli. Nañ ti nawayay nañ dal-dal ; leli məbu magrakabu tawi ga Bay geli ata nañ. Nañ àbu agray tawi lala, àmbrəñ do. ⁸ Nəsləroru nañ afa gekuli ti nahkay, nawayay ti kəsərur manjəhad geli, akaba nawayay ti məvikivu njəda ana kuli. ⁹ Nəsləroru nañ ti nday ata wur ga mən geli Onezim. Onezim ti nawayay nañ dal-dal, nañ day agray tawi lala, àmbrəñ do ; nañ mis ga kəsa gekuli. Nday gani atəngəhadı ere ye ti agrav ahalay ni dek ana kuli.

¹⁰ Aristark àgria sa ana kuli a ; nañ àbu a danğay bu ahalay akaba nu. Mark wur ga wur ga mən ga bəñ ga Barnabas day àgria sa ana kuli a. Mark ti mədəmkia ma, məbəkia ma gani ka wakita, məslərikaboja ana kuli a. Tamal ənja afa gekuli a ti kəgəsunkabà nañ a lala. ¹¹ Yezu nañ ya ti təzalay Zəstəs

ni day àgria sa ana kùli a. Nday gani mahkàrani ya tægri sa ana kùli ni ti nday ndam *Zude ya magrakabu tawi ga *Mægur ge Melefit akaba tay ni, do ni ti ndam Zude ndahan tækibu ke leli bi. Nday gani tævua njéda dal-dal.

¹² Epafra mis ga kèsa gekùli day àgria sa ana kùli a. Nañ àbu agri tawi ana Yezu *Krist, nañ àbu akadvu àna mahàngali Melefit ana kùli kàlavaf. Awayay ti kàzum njéda gekùli dek, arañja àhàcikivu ana kùli ba, kàsèrum ere ye ti Melefit awayay ni dek lala mæk kègrum. ¹³ Nagrakia sedi a : nañ àbu agray tawi kay azuhva kùli, azuhva ndam Lewèdisi, azuhva ndam Hiyeropolis daya. * ¹⁴ Læk zal doktor ni àgria sa ana kùli a daya ; nañ ti mawayay nañ dal-dal. Demas day àgria sa ana kùli a.

¹⁵ Grumi sa geli ana bèza ga mən geli ya ti e Lewèdisi ni, grumi sa ana Nimfa akaba ana ndam ga Yezu ya ti *tècakalavu afa gani ni daya. ¹⁶ Ka ya ti etijengia wakita hini ana kùli a ni ti slèrumikaboru ana ndam ga Yezu ya tècakalavu e Lewèdisi ni ti tōru tìjengi ana tay bilegeni. Lekùlèm day kèjengam wakita ya ti tèslerikaboru ana ndam Lewèdisi ni. ¹⁷ Humi ana Ersip : « Bi slimi ana tawi ya tævuk ga mægriani ana Bay geli ni, graba tawi na dek lala. »

¹⁸ Nu Pol nægri sa ana kùli ; sa hini ti nu nuani nèbaki àna ahar goro. Sèrumki nu nèbu a danğay bu. Melefit mægri sulum gayan ana kùli ti.

* **4:13** Kolos, Lewèdisi akaba Hiyeropolis ti kasa mahkàr cifa cifa.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik enjenjeni ni

Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik enjenjeni ni

Maslanja ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 2.18). Ka ya ti àbàki wakita ni ti nanj a Korej ; àsloruru Timote a Tesalonik ; Timote àra àslàkabiya ti àhi ma ana Pol àki ka ndam Tesalonik, mak Pol àbikioru wakita ni ana tay (3.1-6 ; Tǎwi 18.5).

Bay ya ti àhi ma ga Yezu ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ti Pol (Tǎwi 17.1-10). Pol àpǎs afa ga ndam Tesalonik kay ndo, adaba ndam Zǎde tawayay tǎgǎs nanj (Tǎwi 17.5, 10) ; ere ye ti àgravu ni ahàli ahàr, awayay epi tay ga mǎvi njǎda ana tay, ay àngǎt ahar gani ndo. Nahkay ti àbikioru wakita hini ana tay ga mǎvi njǎda ana tay akaba ga macahi zlam ana tay.

Ka palahar ye enjenjeni ga pakama gayan ni (1-3) Pol avi njǎda ana ndam Tesalonik ya tǎfàki ahàr ka Yezu ni. Àhi ana tay Melefit adaba tay ededĩn ededĩnena : àdǎfaki Melefit adaba tay a ti njǎda ga Mǎsuf Njǎlatani ya àgray tǎwi e kidĩn gatay bu ni (1.4, 6). Ku tamal mis ndahanj tǎgri daliya ana tay nǎngju ni, Mǎsuf Njǎlatani àbu agray tǎwi e kidĩn gatay bu dal-dal (1.6). Pol àhi ana tay ahǎmamam nanj nanjani àgray tǎwi a Tesalonik ni : àgǎski gǎdakani ga ndam ga Yezu weley weley do dǎk mǎgray tǎwi akada ga Pol ya àgray ni (2.1-12). Àhi ana tay awayay tay dal-dal, awayay mici ma gatay ni (2.17-3.10).

Pol àhi ana ndam Tesalonik tǎnjǎhad akada ge Melefit ya awayay ni : leli day ahàr àdǎm mǎnjǎhad nahkay (4.1-12 ; 5.12-22). Àchahi zlam nahanj ana tay, àhi ana tay ku tamal mis ndahanj tǎmǎta nǎngju ni, atǎngaba e kisim ba ka fat ya ti Yezu amǎngja ni ; ku tamal mǎsǎr vad gani do nǎngju ni atǎngaba ededĩn ededĩnena (4.13-5.11). Nahkay ku tamal ndam ga Yezu tǎmǎt nǎngju ni ahàli ahàr ana leli ba. A wakita hini bu dǎk Pol àhi ma ga vad ga Yezu ya amǎngja ni ana ndam Tesalonik ni sak kay (1.10 ; 2.19 ; 3.13 ; 4.16 ; 5.23). Pol àdǎm Melefit amǎjǎgay ndam gayan ni, aranj emijĩnkia tay ke divi a do, duk abivoru ana vad ga Yezu ya amǎngja ni. A vad gani nani ti leli dǎk amǎmǎrvu dal-dal, amǎgri sǎsi ana Melefit ana zlam gayan ya àgri ana leli ni dǎk.

Sa ga Pol

¹ Mǎbàki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mǎbikioru ti ana kǎli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lekalum ti kǎbum akada mis bǎlanj akaba Bǎnj geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. Nday gani tǎgri sulum gatay ana kǎli, tǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

Manjǎhad ga ndam Tesalonik ya tǎfàki ahàr ka Yezu ni

² Leli mǎbu mǎgri sǎsi ana Melefit azuhva kǎli dǎk kǎlavad ; ka ya ti mahǎngalay nanj ni ti mǎbu macali slimi ana kǎli. Mǎmbrǎj³ majalaki ahàr ke kǎli kǎ meleher ga Bǎnj geli Melefit do. Mǎbu majalaki ahàr ti ka zlam gekǎli ya kǎgrum ni : kǎbum kǎfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist, nahkay kǎgrumi tǎwi ; kǎbum kawayum nanj, nahkay kacakum daliya azuhva nanj ; kǎsǎruma amǎgri zlam sulumani ana kǎli daya, nahkay kǎbum kǎbesum. ⁴ Bǎza ga mmawa, leli mǎsǎra Melefit awayay kǎli, adaba kǎli a, ⁵ adaba ka ya ti mǎru afa

gekuli, m̄ahi *Ma M̄weni Sulumani ana kuli ni ti, m̄d̄d̄m ti àna ma cilij do : m̄agray t̄awi ti àna nj̄ɔda ge Melefit ya *M̄suf Nj̄ɔlatani àvi ana leli ni daya ; àna nj̄ɔda gani nani ti m̄s̄era ma geli ya m̄ahi ana kuli ni ti ma ge jiri eded̄ij. K̄s̄eruma ah̄mamam leli m̄anj̄had e kid̄ij gekuli bu, m̄agray t̄awi azuhva kuli ni. ⁶ Lekul̄um day k̄ambatumkaba manj̄had gekuli a, ègia k̄grum zlam akada geli ni, k̄grum zlam akada ga Bay geli ni daya. Ka ya ti k̄ḡsumkabu ma ge Melefit ni ti lekul̄um k̄bum kacakum daliya dal-dal ; ku tamal nahkay n̄nḡu ni k̄ḡsumkabá àna m̄m̄erana. Àvi m̄m̄erani gani nani ana kuli ti M̄suf Nj̄ɔlatani. ⁷ Ndam m̄f̄eki ah̄r ka Yezu ka had Mesed̄awen akaba ka had Eseyi ni dek t̄ara ticia ere gekuli ya k̄grum nahkay na ti nday day tawayay tagray akada nani. ⁸ Azuhva t̄awi gekuli ya k̄grum ni ti ndam Mesed̄awen akaba ndam Eseyi ticia ma ga Bay geli a. Ay t̄ici ti nday cilij do : ku eley eley do dek mis ticia gekuli ya k̄fumki ah̄r ke Melefit na. Nahkay ti ku m̄d̄d̄mki ma ndo n̄nḡu ni ticia ma gana àndava. ⁹ Mis t̄abu t̄zlapaki ke leli, t̄d̄d̄m lekul̄um k̄ḡsumkabá leli a lala. T̄d̄d̄m k̄m̄br̄n̄j̄uma p̄era, k̄ambatumkaba majalay ah̄r gekuli a, k̄ḡuma ndam m̄agri t̄awi ana Melefit a daya. K̄s̄eruma Melefit ti nan̄ àbu àna sifa, nan̄ Melefit eded̄ij eded̄ijeni. ¹⁰ Nahkay k̄bum k̄j̄ḡum sarta ga Wur gayan̄ ya amasl̄akabiya e melefit ba ni. Wur gayan̄ nani ti Yezu ; àm̄eta m̄ek ànḡaba e kisim ba, amah̄nḡay leli. Nahkay ka fat ya ti Melefit am̄zumki b̄aruv ke mis ni ti Melefit am̄zumki ke leli do.

2

T̄awi ga Polya àgray a Tesalonik ni

¹ B̄za ga mmawa, lekul̄um lekul̄umeni k̄s̄eruma, ka ya ti mòru afa gekuli ni ti, mòru ti ga magray zlam masakani do. ² K̄s̄eruma daya, wudaka mòru afa gekuli ni ti t̄ḡribya daliya ana leli a, t̄indivbya leli e Filip a. Afa gekuli day mis kay tawayay m̄ḡaskabu leli ndo. Ku tamal nahkay n̄nḡu ni, Melefit geli àvia nj̄ɔda ana leli ga m̄ahi *Ma M̄weni Sulumani gayan̄ ana kuli a. ³ Ka ya ti m̄ahi ma gani nani ana mis ni ti m̄s̄ekad malfada do, m̄d̄d̄bi zlam ana hud̄ geli àna nan̄ do, m̄agosay mis do. ⁴ Melefit às̄era leli a, nahkay àdaba leli ga m̄ahi Ma M̄weni Sulumani ana mis a. Ka ya ti m̄ahi ma gani ana mis ni ti m̄awayay ti mis t̄z̄l̄abay leli do ; mawayay ti Melefit m̄z̄l̄abay leli sawan̄. Adaba Melefit ti às̄era majalay ah̄r ge mis a. ⁵ K̄s̄eruma day-day leli m̄ahi ma ana kuli ga magosay kuli ndo, day-day m̄d̄d̄baf̄n̄a zlam k̄e kuli a ndo daya. Melefit esliki magray sedi gani. ⁶ Nḡay mis t̄z̄l̄abay leli kwa ti m̄d̄d̄m ndo ; ku lekul̄um, ku mis ndahan̄ n̄nḡu ni m̄d̄d̄m ndo. ⁷ Ku tamal nahkay n̄nḡu ni leli ndam *asak ge *Krist ti akal misliki m̄f̄eki nḡasa ke kuli tata, ay ti m̄agray nahkay ndo. Leli m̄anj̄had e kid̄ij gekuli bu ni ti kudufa akada ga m̄n̄j̄ ga b̄za ya ti abi slimi ana b̄za gayan̄ ni. ⁸ Leli mawayay kuli dal-dal ; nahkay ka ya ti leli afa gekuli ni ti m̄awayay m̄ahi Ma M̄weni Sulumani ge Melefit ana kuli cilij ndo : ku tamal t̄abaz̄ leli azuhva kuli n̄nḡu ni akal m̄ḡaskabu daya. Leli m̄awayay kuli ti nahkay. ⁹ B̄za ga mmawa, s̄arumki ka ya ti m̄ahi Ma M̄weni Sulumani ge Melefit ana kuli ni ti m̄agra t̄awi nah̄n̄ a, m̄lafat akaba m̄lavad̄ gani do dek m̄agra t̄awi gana, àm̄eta k̄kaba leli a dal-dal. M̄agray nahkay ti adaba mawayay ti kacakum daliya ga m̄vi zlam ana leli ba.

¹⁰ Ka ya ti leli m̄abu e kid̄ij gekuli ndam m̄f̄eki ah̄r ka Yezu ni bu ni ti m̄anj̄hada nj̄ɔlata, m̄agra zlam ge jiri a, maslan̄a àcalki leli ka zlam magudarani ndo. Kisl̄amki magrakia sedi gana ke leli a tata ; Melefit day

agrakia ke leli a tata. ¹¹ Kəsəruma, mənəhad akaba ku way way do gekəli ti akada ga bəŋ ga bəza ya anjəhad akaba bəza gayan, afi ahər ana tay ni. ¹² Sak kay mədəfikia divi ana kəli a, məvia njəda ana kəli a, məhi ana kəli ahər ədəm kəgrum ere ye ti Melefit awayay ni kwa. Adaba Melefit azalay kəli, awayay ti kəhərummy a Məgur gayan vu, a məlan masladani gayan vu.

¹³ Məmrəŋ məgri səsı ana Melefit do, adaba ka ya ti məhi ma ge Melefit ana kəli ni ti kəgəsumkabá. Kəgəsumkabu ti akada pakama ge mis hihirikeni do ; kəgəsumkabu ti akada pakama ge Melefit. Nani pakama ge Melefit ededın, naŋ əbu avi njəda ana kəli, lekələm ya ti kəfumki ahər ka Yezu ni. ¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti əgrakivu ka ndam ge Melefit ya təkəki ahər ka Yezu Krist, təkakalavu ka had *Zəde ni ti əgrakiva ke kəli a daya. Ndam ga had gekəli təgria daliya ana kəli a akada ga ndam *Zəde ya təgri ana ndam gatay ya təkəki ahər ka Yezu na. ¹⁵ Təkad Bay geli Yezu, təkəzı ndam məhəngaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni akaba təgri daliya ana leli ni ti ndam Zəde. Gatay ya təgray nahkay ni ti əbəlafəŋ kə Melefit do ; tıgia ndam ezir ge mis a dek daya. ¹⁶ Leli məbu məhi ma ana ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, ti Melefit məhəngay tay, ay ndam Zəde ni tawayay təkafəŋa leli a. Nahkay ti tagudarkivu zlam əkivu ka zlam magudarani gatay ya təgudar a sarta bu dek ni. Ay nihi ti Melefit əzumkia bəruv ka tay a.

Pol awayay akoru amənjiyu ndam Tesalonik

¹⁷ Bəza ga mmawa, leli ti əpəsa bəl mıpvıvı akaba kəli ndo. Ay ku tamal mıpvı kəli ndo nəŋu ni, leli məbu məjalaki ahər ke kəli. Nahkay ti leli məbu makadıvu dal-dal ga moru məmənjiyu kəli. ¹⁸ Məwaya məŋgona afa gekəli a. Nu Pol nətəkara sak cə ga moroni afa gekəli a, ay *Seteni əcafəŋa nu a. ¹⁹ Azuhva kəli ti leli məsəra Melefit amagray zlam sulumani ya ədəm amagray ni. Nahkay leli məbu məmərıvı azuhva kəli. Nğay məbu məmərıvı azuhva kəli daya ti kəsəruma ndo waw ? Məsəra ka ya ti Bay geli Yezu amənja ni ti amazəbay leli azuhva təwi geli ya məgray e kídıŋ gekəli bu ni ; nahkay məmərıvı akada ga maslanja ya ti ətama mis ndahan əna hwa, mək təvi zlam sulumani ka duwa gani ni. ²⁰ Nahkay məmərıvı ti azuhva kəli ; mazləbay Bay geli Yezu ti azuhva kəli daya.

3

¹ Nahkay zla nahəma, leli məslıki məbeseni va do ; mədəm ahər ədəm leli ndahan ni mənjəhad a Ateŋ hayan, ² məsləruru Timote afa gekəli. Naŋ ti wur ga məŋ geli, məgri təwi ana Melefit ka ahar bəlan, məhiuru *Ma Məweni Sulumani ge *Krist ana mis. Məsləruru naŋ afa gekəli ti ga məvi njəda ana kəli, ti kəmrəŋum məfəki ahər gekəli ka Yezu ba. ³ Məgray nahkay ti, məwayay ti a huđ ga daliya ya kacakum ni bu ni ti maslanja əjıka ke divi a ba. Daliya gani nani ti kəsəruma lala : ahər ədəm məcakum kwa. ⁴ Ka ya ti leli məbu e kídıŋ gekəli bu ni ti məhıva ana kəli a, mədəm ahər ədəm məcakum daliya ni kwa. Kəsəruma, ere ye ti mədəm ni əgrava ededın a. ⁵ Əgia nahkay ti məslıki məbeseni va do, nəsləruru Timote afa gekəli ga məsər ahəmamam kəfumki ahər ka Yezu ni, adaba nədəm bi *Seteni amagosay kəli. Məwayay ti təwi geli ya məgray e kídıŋ gekəli bu ni əgi zlam masakani ba.

⁶ Ay nihi ti Timote əsləkabiya afa gekəli a, ənjia afa geli a. Ma gayan ya əhi ana leli ni ti əmari bəruv ana leli dal-dal : ədəm lekələm kəbum kəfumki ahər ka Yezu lala, kəbum kawayumvu daya. Ka ya ti kajalumki ahər ke leli ni ti kəmərımvı əna naŋ. Nahkay kawayum mıpvı leli akada geli ya məwayay

mipi kuli ni. ⁷ Bəza ga mmawa, leli məbu macakay daliya dal-dal, ay ma ga Timote ya əhi ana leli əki ka məfəki ahər gekuli ka Yezu ni əvia njədə ana leli a. ⁸ Nahkay ma gayan ya ədəm lekulum kəmbərənum məfəki ahər gekuli ka Bay geli Yezu ndo ni ti, kala akada əvia sifa məwena ana leli a. ⁹ Leli məbu məmərvu dal-dal kə meleher ge Melefit geli azuhva kuli ; nahkay ku məgri səsi ana Melefit ahəməmam ahəməmam azuhva kuli nəngu ni, səsi gani əhəca. ¹⁰ Mələfat akaba məlavad gani do dek mahəngalay Melefit, məmbərən do ; mawayay mipi kuli əna eri geli, mawayay məvi njədə ana kuli ti məfəki ahər gekuli ka Yezu ni məsagakivu, mōru kama kama.

¹¹ Bən geli Melefit nday ata Bay geli Yezu əna ahər gatay gatayani təvi divi ana leli ga moroni afa gekuli ti. ¹² Lekulum kəbum kawayumvu, kəbum kawayum mis ndahan dek daya : Bay geli məvikivu njədə ana kuli ti mawayavani gekuli məsagakivu, mōru kama kama, akada geli ya ti mawayay kuli ni. ¹³ Məvikivu məjalay ahər sulumani ana kuli, ti lekulum akələbum ndam *njəlatani kə meleher ga Bən geli Melefit. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu amənğa akaba ndam gayan njəlatani na dek ni ti atəngətfənə zlam magudarani kə kuli a do. [Aya nahkay !]

4

Manjəhad ga ndam njəlatani ge Melefit

¹ Bəza ga mmawa, ahəməmam ndam ge Melefit tanjəhad ti təbələfən ni ti məhiaba ana kuli əndava ; lekulum kəbum kanjəhadum nahkay. Ay nihi ti ere ye ti əgəjəni ga məhiani ana kuli ni ti nihi : mahəngalay kuli, məhi ana kuli əna slimu ga Bay geli Yezu : kəmbərənum ba, grumkivoru kama kama. ² Ma ga Bay geli Yezu ya məhi ana kuli ahəməmam kanjəhadum ni ti kəsəruma əndava. ³ Ere ye ti Melefit awayay ni ti nihi : njəhadum akada ga ndam gayan *njəlatani ya tanjəhad ni ; kəgrum mesəwehvu ba. ⁴ Ti ku way way do e kidin gekuli bu məsər ahəməmam tanjəhad ata wal gayan ni : tənəhad njələta, ti mis ndahan təzləbay tay. ⁵ Kigum evidi ga mədəbay wəl akada ga ndam ya ti təfəki ahər ke Melefit do ni ba. ⁶ Əki ka ma hini ti maslanə əgudari zlam ana wur ga məjani ba, əgosay nanə ba daya. Məhia ana kuli a əndava, məhikivu ana kuli keti : Bay geli amatraə ndam ya ti tagray zlam nday nani ni. ⁷ Adaba Melefit əzalay leli ti ga magray mesəwehvu do ; əzalay leli ti ga manjəhadani njələta sawan. ⁸ Nahkay ti tamal maslanə əgəskabu pakama hini do ni ti, əgəskabu do ni ti pakama ge mis do ; əgəskabu do ni ti pakama ge Melefit nanə ya ti avi Məsuf gayan njəlatani ana kuli ni sawan.

⁹ Əki ka mawayavani e kidin gekuli ya kəfumki ahər ka Yezu ni bu ni ti məbiki ma gani ka wakita ana kuli va do, adaba Melefit əchahia zlam gana ana kuli a əndava, nahkay kəbum kawayumvu lala, ¹⁰ kəbum kawayum ndam geli ya ka had Mesədəwər ni dek daya. Ay nihi ti bəza ga mmawa, məhi ana kuli ahər ədəm mawayavani gekuli ni mōru kama kama. ¹¹ Məhi ana kuli keti : zum njədə gekuli ga manjəhadkabani əna sulumani ; ti ku way way do məbi slimu ana təwi gayan cilin, ti mənəti zlam ana huđ gayan əna təwi ga ahar gayan gayanani. Ma gani nani ti məhia ana kuli a ahaslana əndava. ¹² Tamal kəgrum nahkay ti manjəhad gekuli amabələfən kə ndam ya ti təfəki ahər ka Yezu ndo ni. Ekihindəmfinə zlam kə mis ndahan a do daya.

Manğabana e kisim ba akaba manğa ga Yezu a

¹³ Bəza ga mmawa, àki ka bəza ga mən geli ya tàmət ni ti, mawayay ti kəsərum ma gani lala, ti àhəli ahàr ana kùli akada ya ti ahəli ahàr ana mis ndahañ ya ti təsər ma gani do ni ba. ¹⁴ Məsəra Yezu àməta mək àngaba e kisim ba. Nahkay ti məsəra ndam ya táfəki ahàr ka Yezu, tàmət ni ti Melefít aməmbrəñ tay do. Amahəngaraba tay e kisim ba, atanjəhad akaba Yezu.

¹⁵ Pakama geli ya məhi ana kùli ni ti pakama geli geleni do, ga Bay geli. Pakama gani nahkay hi : ka fat ya ti Bay geli amənğa nahəma, leli ya məbu àna sifa, məmət ndo ni, amoru afa gayan enji ga ndam ya tàməta àndava ni do simiteni. ¹⁶ Adaba ka fat gani nani ti Melefít amədəm sarta ènjia, mək gədakani ga *məslər ge Melefít amazlah, mezlelim ge Melefít amahənday ; eslini Bay geli amasləkabiya e melefít ba. Ka sarta gani nani ndam ge *Krist ya tàmət ni ti atanğaba, ¹⁷ kələn gani leli ya məbu àna sifa ni, Melefít aməhəloru leli akaba tay a maklağasl vu ; leli dek aməbakabu ahàr akaba Bay geli agavəla, leli dek amanjəhad akaba Bay geli ga kanğay-kanğayani. ¹⁸ Nahkay ti zum nğəda àna ma hini ya nəhi ana kùli ni, lekələm day humi ana ndam gekùli ndahañ ti təzay nğəda bilegeni.

5

¹ Bəza ga mmawa, àki ka sarta ya ti zlam nday nani atagravu ni ti məbiki ma gani ana kùli va do, adaba ² kəsəruma pakama gana àndava : vad ya ti Bay geli amənğa ni ti mis təsər do. Amənğa ti akada ga zal akal ya ara ga məlavad a ni. ³ Nahkay ka ya ti mis atədəm : « Leli məbu a barbaray bu, arənğa àbi agrakivu ke leli bi » ni ti Melefít emizinqaba tay a huya. Zlam gani nani amədəkiaya ka tay a ti akada ga wal a huđ, wur ajibiyu aslər ni. Ka fat gani nani ti nday gani atətamfəña kà daliya na do. ⁴ Ay lekələm nahəma bəza ga mmawa, manjəhad gekùli ti akada ga ndam ya tanjəhad a mələñ ziq-ziqeni bu ni do. Nahkay vad gani nani amədi ahàr ana kùli akada ga zal akal ni do, ⁵ adaba lekələm dek kəbum kəgrum təwi a mələñ masladani bu, ga məlafat. Leli ti ndam ya tagray təwi a mələñ ziq-ziqeni bu ga məlavad ni do. ⁶ Nahkay minjam dəwir akada ga nday ndahañ ni ba ; manjəhadum eri, məbumi slimi ana ahàr geli ti məğudarum zlam ba. ⁷ Adaba nday ya ti tinji dəwir ni ti tinji ti ga məlavad ; nday ya ti tisi zum akad tay ni ti tisi, akad tay ti ga məlavad. ⁸ Ay leli ti magray təwi ga məlafat ; nahkay məbumi slimi ana ahàr geli ti məğudarum zlam ba. Leli məfəki ahàr ka Yezu, mawayavu daya : zlam nday nani ti tigia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tabakabu, tanğah gugum gatay àna nañ na. Məsəra Melefít amahəngay leli : geli ya məsəra amahəngay leli ni ti ègia akada gadagar ga ndam slewja ya təbəvu a ahàr vu, tahəngay ahàr gatay àna nañ na. ⁹ Adaba Melefít àzalay leli ti ga məzumki bəruv ke leli do ; àzalay leli ti ga mahəngay leli azuhva təwi ga Bay geli Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. ¹⁰ Krist ti àmət azuhva leli. Nahkay ku leli məbu àna sifa, ku məməta nənğu ni, awayay məvi sifa gayan ana leli ti mənəhad ka ahar bələñ akaba nañ. ¹¹ Nahkay zla nahəma, ku way way do e kidin gekùli bu məvi nğəda ana maslaña nahañ, ti məfəki ahàr gekùli ka Yezu ni mōru kama kama. Lekələm kəbum kəgrum àndava, ay ti kəmbrəñum ba.

Ma ga Pol gərgərani akaba sa gayan

¹² Bəza ga mmawa, mawayay ti kəgəsumiki ma ana ndam ya ti tagray təwi ga Bay geli e kidin gekùli bu ni. Nday ti Bay geli àdiyü tay ga mədi kama ana kùli akaba ga məziaba azay slimi ana kùli a. ¹³ Həngrumioru ahàr a had ana tay,

wayum tay dal-dal azuhva tawi gatay ya tagray ni. Njehadum ana sulumani e kidin gekuli bu.

¹⁴ Baza ga mmawa, ere ye ti mahi ana kuli ni ti nihi : Tamal mis agray masafa ti humiki ; tamal mis agray angwaz ti vumi njeda ti agray angwaz ba ; tamal mis esliki mafeki ahàr ka Yezu va do ni ti jenumki nanj ; ku way way do dek, besumi. ¹⁵ Bumvu slimi : tamal maslanja agudaria zlam ana maslanja nahanj a ti, maslanja gani ahengrivu ba. Ahàr adam ku way way do mawayay magri sulum ana maslanja nahanj e kidin gekuli bu akaba ana mis ga dala dek kwa.

¹⁶ Marumvu kelavad ; ¹⁷ kambrerum mahengalay Melefit ba ; ¹⁸ ku mam agravu mam nengvu ni grumi susi ana Melefit. Zlam gani nani dek ti Melefit awayay kagrum, adaba lekulum kabum akaba Yezu *Krist akada mis belanj.

¹⁹ Kacumfana *Masuf Njelatani ga magray tawi e kidin gekuli ba ba. ²⁰ Tamal maslanja ahengaraya pakama ge Melefit e kidin gekuli ba nahama, kazum pakama gani akada ma masakani ba. ²¹ Ku maslanja gani adam mam mam do nengvu ni manjumkia lala day. Tamal ere gani abelay ti gsumkabá. ²² Jagum ahàr gekuli ti kagudarum zlam ba ; ku mam mam day kagudarum ba.

²³ Melefit nanj ya ti agray ti aranja ahali ahàr ana leli do ni, ana ahàr gayan gayanani magray ti lekulum kigum ndam gayan njelatani, aranja ahacikivu ana kuli ba ti. Majagay kuli lala ; majagay vu gekuli, sifa gekuli akaba majalay ahàr gekuli dek ti. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu Krist amara ni ti atengtfanja zlam magudarani ke kuli ga macalki kuli a do. ²⁴ Bay ya ti azalay kuli ni ti Bay Melefit gani, agray ere ye ti adam amagray ni dek. Nahkay amagray zlam gani nani daya.

²⁵ Baza ga mmawa, hengalumi Melefit ana leli.

²⁶ Grumi sa geli ana baza ga manj geli ni dek akada ga ndam njelatani ge Melefit ya tagravu sa ni.

²⁷ Nahi ana kuli ana slimi ga Bay geli : kam-kam jengumi wakita hini ana baza ga manj gekuli dek.

²⁸ Bay geli Yezu Krist magri sulum gayan ana kuli ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cɛ ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.17). Ka ya ti àbɛki wakita ni ti bi nan a Koreɲ akada gayan ya àbikioru wakita ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ; ahar gɛɛɛakani ma ga wakita nday cɛeni ni ti ma bɛlanɲ.

A wakita hini bu Pol àvi njɛɛa ana ndam ga Yezu ya a Tesalonik ni keti : àhi ana tay ku tamal mis ndahanɲ tɛgri daliya ana tay nɛngu ni tàmɛrvu, adaba daliya gani nani adafaki Melefit àgɛskabá tay a (1.5). Àdɛm keti : Yezu amaslakabiya e melefit ba, amagrafɛɲa seriya kɛ mis a dek, amàhàl ndam gayan (1.5-10). Ay a Tesalonik ti mis ndahanɲ tɛdɛm Yezu ànga àndava : Pol àdɛm ma gani nani ti ma ga malfada ; si mis cudayani amanɲazlava day kwa (2.1-11). Nahkay zla nahɛma ndam Tesalonik ni tàmbrɛɲ mɛfaki ahàr gatay ka Yezu ba (2.13-15).

A wakita gayan ya àbikioru ana tay enjenjeni ni bu ni ti Pol àdɛm ku way way do mɛngɛti zlam ana huɛ gayan àna tɛwi ga ahar gayan gayanani (1 Tesalonik 4.11). Ahalay day àhi ana tay tãhàɛɛɛɛɛɛɛɛ kà ndam ya tagray masɛfa na, adaba ndam nday nani tiwisiri ahàr ana mis (3.6-15).

Sa ga Pol

¹ Mɛbɛki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mɛbikioru ti ana kɛli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lekɛlum ti kɛbum akada mis bɛlanɲ akaba Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. ² Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tãgray ti *kãnjãhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ mis a

³ Bɛza ga mmawa, ahàr àdɛm mɛgri sɛsi ana Melefit kɛlavad azuhva kɛli. Geli ya mɛgri sɛsi ni ti àbɛlay, adaba mɛfaki ahàr gekɛli ka Yezu àbu asagakivu. Mawayavani e kidɲ gekɛli bu day àbu asagakivu dal-dal ; ku way way do e kidɲ gekɛli bu awayay bɛza ga mɛɲani dal-dal. ⁴ Ka ya ti leli mɛbu e kidɲ ga ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ni ti leli mɛbu mazlɛbavu ana kɛli, adaba mis tɛgri daliya ana kɛli gɛrgɛri kay day kɛbesum, kàmbrɛɲum mɛfaki ahàr gekɛli ka Yezu do daya.

⁵ Lekɛlum kɛbum kacakum daliya nahkay ti, adafaki Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ mis a ti àna jiri. Kacakum daliya gani nani ti adaba agur kɛli ti Melefit, nahkay daliya gekɛli ya kɛbesum ni adafaki lekɛlum a Mɛgur gayan bu eɛɛɛɛɛɛɛɛ. ⁶ Iy, Melefit amagray seriya ti ge jiri : amɛgri daliya ana ndam ya tɛgri daliya ana kɛli ni. ⁷ Lekɛlum ya kacakum daliya ni Melefit amagray ti akɛpɛsumaba àna sulumana ; leli day amɛpɛsaba akaba kɛli a ka ahar bɛlanɲ. Zlam gani nani amagray ti ka sarta ya ti Bay geli Yezu amanɲazlava a huɛ melefit bu ni. Amanɲazlava ti amanɲa akaba ndam maslɛr gayan njɛɛa-njɛɛana. ⁸ Ka ya ti amara ni ti amara àna aku mibefteni ga mɛgri daliya ana ndam ya tɛsɛr Melefit do ni akaba ana ndam ya tɛgɛskabu *Ma Mɛweni

Sulumani àki ka Bay geli Yezu do ni. ⁹ Nday gani atacakay daliya, Melefít amatra6 tay ga kanḡay-kanḡayani. Amagray ti tãnjahad driṅ driṅ akaba Bay geli. Bay geli ni ti njada-njadani, anjahad a melaṅ masladani gayan bu, ay ndam nday nani etipi naṅ do simiteni. ¹⁰ Zlam gani amagravu ti ka sarta ya ti amaṅga ni. Zlam gani amagravu ti, ti ndam gayan tãzlabay naṅ ; ndam ya tafaki ahàr ni dek atamərvu àna naṅ. Ka fat gani nani lekulum day akolumkibu ka tay, adaba kəgəsumkabá pakama ya ti m̄hi ana kuli na.

¹¹ Nahkay m̄bu mahəṅgali Melefít ana kuli kəlavad, mawayay ti m̄gray ti kīgum njələta, ti kəṅgətum sifa ya ti àzalakibiyu kuli ni. Mawayay ti m̄jənakli kuli àna njada gayan ge mendeveriṅ zlam sulumani ya ti kawayum kəgrum ni dek akaba t̄wi ya kəgrum adaba kəfumkia ahàr a ni. ¹² Tamal zlam nday nani àgrava ti mis atazləbay Bay geli Yezu azuhva kuli, atazləbay kuli azuhva naṅ daya. Zlam nday nani ti Melefít geli nday ata Bay geli Yezu Krist atagray àna sulum gatay.

2

Wudaka Yezu amara ti mis cudayani amara day

¹ Bəza ga mmawa, m̄hi ma ana kuli àki ka vad ga Bay geli Yezu *Krist ya amaṅga, leli day amacakalavu ka ahàr bəlan akaba naṅ ni. Mahəṅgalay kuli, ² m̄hi ana kuli nahəma, tamal t̄hi ana kuli vad ga Bay geli ènjia ti kəgrum aṅwaz ba ; ahàr àhəli ana kuli weceweci ba ; dəgəzluma ahàr a lala day. Ku tamal maslaṅa àdəm ahəṅgriaba ma *maṅgahani ge Melefít ana kuli a, ku maslaṅa àdəm ahəṅgri ma ge Melefít ana kuli ahkay do ni àhi ana kuli leli m̄bəki ma gani ka wakita nəṅgu ni, kəgəsumkabu ba. ³ Nədəm nahəma, ku ahəmamam ahəmamam nəṅgu ni maslaṅa àgosay kuli àna ma nahkay ba. Adaba wudaka vad gani nani eminjia ti, mis dal-dal atəgəskabu ma ge Melefít va do, mis cudayani day amaṅgazlava kwa. Mis cudayani nani ti Melefít emijin naṅ, ⁴ ay wudaka emijin naṅ ti mis cudayani nani àcafəṅa mis ga m̄həṅgrioru ahàr a had ana Melefít a. Àcafəṅa mis ga m̄həṅgrioru ahàr a had ana zlam ya ti tazalay tay melefít na dek daya, amədəm naṅ àtama tay a dek. Naṅ gani ku a *ahay gədakani ge Melefít ni vu amanjahadviyu, amədəm naṅ Melefít.

⁵ Ka ya ti nu n̄bu akaba kuli ni ti n̄bu n̄hi ma gani ana kuli, nihi ti kəsərunki va do waw ? ⁶ Ay nihi ti zlam nahan acafəṅa naṅ ga maṅgazlavana, zlam gani nani ti kəsəruma lala. Ay sarta gayan eminjia day kwa ti amaṅgazlavu. ⁷ Ku kani day cuday àbu a duniya bu, ay àsərvu lala faṅ do. Ay a vad nahan Melefít amazaba maslaṅa ya ti acafəṅa mis cudayani na ga maṅgazlavani na e divi ba, ⁸ nahkay mis cudayani ni amaṅgazlavu. Ay ka maṅga ga Bay geli Yezu a ti Yezu emiviti aməd vit ti emijin naṅ. Yezu amaṅga ti àna njada dal-dal, nahkay amaṅgəladkaba naṅ a. ⁹ Mis cudayani ni amara ti àna njada ge *Seteni. Amagray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni, amagray zlam magray ejep gəgəri kay ga magosay mis. ¹⁰ Amagray zlam magudarani ku weley weley do dek ga magosay ndam ya ti etijiji ni, adaba nday gani tawayay jiri ndo ; tamal tawayay ti akal Melefít ahəṅgay tay. ¹¹ Nahkay Melefít àna njada gayan agray ti t̄sər zlam ba, t̄gəskabu ma ga malfada. ¹² Melefít agray nahkay ti ga m̄wəl ndam ya ti t̄gəskabu jiri ndo, tawayay magudara zlam a ni dek àna seriya.

Melefít adaba kuli a

¹³ Lekuləm nahəma bəza ga mmawa, lekuləm ya ti Bay geli awayay kuli ni, ahàr àdəm leli mægri səsi ana Melefit azuhva kuli kəlavaf, məmbrəŋ do, adaba kwa ka mənəjkı gani adaba kuli a àndava. Adaba kuli a ti ga mahəŋgay kuli àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Agray ti kīgum ndam ge Melefit ti Məsuf Njəlatani gani. Melefit ahəŋgay kuli ti adaba kəgəsumkabá jiri a daya. ¹⁴ Nahkay ka ya ti məhi *Ma Məweni Sulumani ana kuli ni ti Melefit àzalay kuli ti àna ma gani nani. Agray nahkay ti awayay ti lekuləm day kənjəhadum akaba Bay geli Yezu *Krist, kípum masladani gayəŋ ni. ¹⁵ Bəza ga mmawa, əgia nahkay ti kəmbərəŋum məfəki ahàr gekuli ka Yezu ba, gəsumkabá zlam ya məcəhi ana kuli na ; ku tamal məhi ana kuli àna pakama ahkay do ni məbiki ana kuli ka wakita nəŋgu ni gəsumkabá.

¹⁶ Nahəŋgalay Bay geli Yezu Krist nday ata Bəŋ geli Melefit. Bəŋ geli Melefit ti awayay leli, agri sulum gayəŋ ana leli ; nahkay avi njəda ana leli, aməmbərəŋ məviani ana leli day-day do, agray ti məsər aməvi zlam sulumani ana leli. ¹⁷ Nahəŋgalay tay ti təhəŋgrivu bəruv ana kuli, təvi njəda ana kuli ga magray zlam sulumani akaba ga mazlapay ma sulumani dek.

3

Həŋgalumi Melefit ana leli

¹ Bəza ga mmawa, zlam ya agəjəni, mawayay məhi ana kuli ni ti nihi : həŋgalumi Melefit ana leli ti mis ndahaŋ kay tıci ma ga Bay geli, təgəskabu lala akada gekuli ni. ² Həŋgalumi Melefit ana leli, ti ndam cuday akaba ndam magudar zlam tislıki mægri arəŋa ana leli ba, adaba mis dek təwayay məgəskabu pakama ga Yezu do.

³ Bay geli ti tamal àdəm agray ere gani ti agray ededıŋ, nahkay ti aməvi njəda ana kuli, aməbi slimi ana kuli ti *Seteni əslıki mægri arəŋa ana kuli ba.

⁴ Leli day Bay geli nəŋ əbu avi njəda ana leli ; àna njəda gani nani ti məsəra kəbum kəgrum ere ye ti məhi ana kuli grum ni, kama kama day akəgrum, akəmbərəŋum do. Nahkay ti manjəhad gekuli əhəli ahàr ana leli do simiteni.

⁵ Bay geli məvi njəda ana kuli ti kəwayum Melefit, kəbesum daliya kəlavaf akada ge *Krist ni daya ti.

Ku way do məgray təwi

⁶ Bəza ga mmawa, məhi ma hini ana kuli ti adaba leli ndam ga Bay geli Yezu *Krist. Məhi ana kuli nahəma, kəhədakumfəŋoru kə bəza ga mən gekuli ya tagray masəfa, təgəskabu zlam ya ti leli məcəhi ana kuli ni do ni ba. ⁷ Lekuləm ti kəsəruma lala, ka ya ti leli afa gekuli ni ti məgray masəfa ndo. Nahkay zla nahəma, lekuləm day grum akada geli ni. ⁸ Məzum dəf afa ga masləŋa ga sulum ndo, məlafat akaba məlavaf gani məgra təwi a, məmətafa, məcaka daliya day ti mənəgət dəf. Məgray nahkay ti adaba mawayay ti masləŋa e kídıŋ gekuli bu əcakay daliya ga magal leli ba. ⁹ Leli ti mislıki mihindilıŋ zlam kə kuli azuhva təwi geli ya magray ni tata. Ay məgray nahkay ndo ni ti adaba mawayay mədəfiki divi sulumani àtam nahəŋ ni ana kuli, ti kəgrum akada geli ni. ¹⁰ Ka ya ti leli afa gekuli ni ti məhıva ana kuli a, məhi ana kuli ahkado : « Tamal mis əwayay magray təwi do ni ti əzum zlam ba daya. »

¹¹ Təhi ana leli ahkado mis ndahaŋ e kídıŋ gekuli bu təbu tagray masəfa, təgray təwi do simiteni, ma ya əcay tay ndo day kwa ti təhurviyu. ¹² Məziaba azay slimi a ana nday nana, məhi ana tay àna njəda ga Bay geli Yezu Krist

ahkado : ahàr àdám tâgray tawi lala, ti tângət zlam məzumani àna ahar gatay gatayani.

¹³ Bəza ga m̄mawa, lekələm zla nahəma grum tawi sulumani kəlavad, kəmbərəjum ba. ¹⁴ Tamal mis àwayay mægəskabu ma hini ya məbiki ana kəli ka wakita ni do ni ti zlapumki, kəgrum tawi ka ahar bəlan ba, ti mimili mâgray nañ. ¹⁵ Ay ti kəmənjumləñ akada nañ zal ezir gekəli ba ; zlapumi sawa, adaba kekileña nañ wur ga mən gekəli.

Pol ahəngalay Melefit akaba agray sa

¹⁶ Bay geli àna ahàr gayan mâgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani kəlavad ti. Ku ahəmamam ahəmamam do nəngu ni mâgray nahkay, adaba bay ya ti avi manjəhad sulumani ana mis ni ti nañ. Bay geli mələbu akaba kəli dek ti.

¹⁷ Abiki ma ga sa hini ana kəli ti nu Pol, nu nuani àna ahàr goro. Ke mendeveřiñ ga wakita goro dek, nagraj sa ti nu nuani àna ahar goro, nəbəki nahkay.

¹⁸ Bay geli Yezu *Krist mægri sulum gayan ana kəli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni

Ere ye ti mādāmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbēki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Timote : Timote ti wur dagwa ya tàgrakabu tūwi akaba Pol ni (Tūwi 16.1 ; 17.14 ; 18.5 ; 19.22 ; 20.4). Ka ya ti tàfaya Pol a danḡay ba ni ti Pol òru e Efez, àmbərbu Timote eslini ga mēbi slimi ana ndam ga Yezu ya t̀bu eslini ni, mək Pol òru ka haɗ Mesedəweŋ (1.3). Kələŋ gani àdām bi amanḡoru e Efez ke weceweceni do, nahkay àbikioru wakita hini ana Timote ga mēhi ere ye ti ahàr àdām agray e Efez ni (3.14-15).

Ahar gəɗakani pakama ya Pol awayay ahi ana Timote ni ti nday cū : ahi ahəmamam mēḡur ndam ga Yezu, akaba ahi m̀bavu slimi akaba mis ya təcahi zlam magəɗavani ana ndam ga Yezu ni. Enjenjeni ti àhi ana Timote ahəmamam mis t̀zləbay Melefit ni (2), ahəmamam t̀diyu gəɗakani gatay ni (3). Àhi ana Timote ahəmamam mēḡur mis ndahaŋ e kiɗiŋ ga ndam ga Yezu ni bu (medewél, bəza dagwa, akaba mis ndahaŋ ni) (5 ; 6.1-2). A pakama hini bu dek ti leli day misliki māsər manjəhad sulumani ga ndam ga Yezu.

Pol àdāmki ma ka ndam ya təcahi zlam magəɗavani ana mis ni. Àdām mis ndahaŋ t̀dām si mis t̀gəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz àbēki ni kwa, ay Pol àdām divi ga Yezu ti divi ga məfəki ahàr ke Melefit (1.3-11). Àdām zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti zlam sulumani : mis ndahaŋ t̀dām si mis t̀mbrəŋ maday wal ahkay do ni t̀mbrəŋ məzum zlam ndahaŋ kwa, ay ndam nday nani ti tagudar pakama ; Pol àdām si Timote m̀cachi zlam sulumani ana mis kwa (4). Àdām nday ya ti təcayah zlam magəɗavani ni tawayay gejewi, t̀dəbay siŋgu, ay maslaṅa ya ti awayay siŋgu ni adəbay zlam ya ejinḡia mis ke divi a ni ; Timote àgray nahkay ba, m̀dəbay Yezu sawan (6.3-21).

Maslaṅa ya ti agray akada ga Pol ya àhi ana Timote m̀gray ni ti amanjəhad àna sulumani ge Melefit.

Sa ga Pol

¹ Abēki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Niḡi zal asak ti àna njəɗa ge Melefit Bay mahəŋgay leli ni nday ata Yezu Krist. Yezu Krist ti māsəra aməḡri zlam sulumani ya àdām aməḡri ana leli ni ana leli.

² Nəbukki wakita hini ti ana nak Timote, nak ti kiḡia akada wur ga huɗ goro edediŋ edediŋena adaba kəbu kəfəki ahàr ka Yezu. Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist t̀gruk sulum gatay, t̀jənaki kur, t̀gray ti k̀njəhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Bavu slimi akaba ndam ya ti təcahi zlam magəɗavani ana mis ni

³ Nawayay ti kanjəhad e Efez akada goro ya nəhuk ka ya ti nakoru e Mesedəweŋ ni. Kanjəhad eslini ti ga macafəŋa ndam ya təcahi ma ga malfada ana mis na ti təcahi ana tay va ba. ⁴ Hi ana tay nahəma, t̀mbrəŋ məhasl gatay ni akaba magray gejewi àki ka macalaya slimi ga ata bəŋ ga bəŋ gatay na. Zlam gani nani ti zlam masakani, azaya gejewi a cilin, do ni ti àjənaki mis ga mənḡət ere ye ti Melefit awayay ni do. Leli māsər ere ye ti Melefit awayay ni

ti adaba mabu mafaki ahàr palam. ⁵ Kahi ana tay nahkay ti, ti tawayay mis àna mabèruv bəlan, àna majalay ahàr sulumani akaba àna mafaki ahàr ka Yezu ge jiri ge jireni. ⁶ Mis ndahan təmbrəŋa zlam sulumani nday nana, tijkia ke divi a, təbu təzlapaki ka zlam ya àbəlay do ni cilin. ⁷ Nday gani tahi ana ahàr təsara Wakita ge Melefít a, nday ndam macahi *Divi ge Melefít ana mis, ambatakani do nday ndayani təsar ere ye ti tədəm ni do ; təsarkaba ere ye ti təcəhi ana mis, tədəm àbəlay dal-dal na do daya.

⁸ Məsəra Divi ge Melefít ya àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ti àbəlay, ay ahàr àdəm mägəsumkabu lala. ⁹ Ahàr àdəm majalay ahàr lala day : Melefít àvi Divi gayan ni ti ana ndam jireni do, àvi ti ana ndam ya tawayay mägəskabu ma gayan do ni, ana ndam ya ticiiki slimi do ni, ana ndam cuday, ana ndam magudar zlam, ana ndam ya təhəŋgrioru ahàr a hađ do akaba təsər zlam *njəlatani do ni, ana ndam ya tabazl ata bəŋ gatay ahkay do ni ata məŋ gatay ni akaba ana ndam mabazl mis, ¹⁰ ana ndam mesəwehvu, ana zawal ya tandəhadkabu akaba zawal ndahan ni, ana ndam ya ti təcəkalay ana evidi, təsəkumoru tay ni, ana ndam masəkad malfada, ana ndam ya tambaday ga malfada ni akaba ana ndam ya təcəhi zlam ana mis gərgəri akaba zlam sulumani ya macahi ana mis ni. Melefít àvi Divi gayan ni ti ana tay. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti kal-kal akaba ga *Ma Məweni Sulumani ya Melefít àdəfuki, àhu nəhioru ana mis ni. Ma gani nani adafaki Melefít ti nan njədə-njədani, agri zlam sulumani ana mis.

Pol agri səsı ana Melefít azuhva zlam sulumani ya agri ni

¹² Nəgri səsı ana Bay geli Yezu *Krist adaba àvua njədə ga magray təwi gayan a. Nəgri səsı adaba àdəm nu mis jireni, nahkay àzay nu ga məgri təwi. ¹³ Ahaslani ti nədəmkia ma magədavana, nəgria daliya ana ndam ya təfəki ahàr na, nindivia nan a daya, ay ti nəsia cicihi a adaba nəsər ere ye ti nəgray ni do, adaba nəfəki ahàr ndo. ¹⁴ Bay geli agrua sulum gayan a dal-dal. Migia leli ka ahar bəlan akada mis bəlan ; nəfəki ahàr, nawayay nan kəlavad. ¹⁵ Ma goro ya nara nədəm ni ti ma ge jiri, ahàr àdəm ku way way do mägəskabá àna mabèruv a bəlan. Ma gani ya nawayay nədəm ni ti nihi : Yezu Krist àra a duniya va ti ga mahəngay ndam magudar zlam. Nu ti nətam mis ndahan ni đek àna magudar zlam. ¹⁶ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni nəsia cicihi ana Yezu Krist a. Agru sulum gayan ana nu enji adaba awayay adəfiki ana mis ndahan nan ti ebesev zlam. Ebesev ti azuhva mis ya ti atəfəki ahàr ni ; awayay adafaki Melefít aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. ¹⁷ Əgia nahkay ti ahàr àdəm mis təzləbay Melefít ; nan ti nan Bay ga kanğay-kanğayani, àmət day-day do, mis tıpi nan do, nan Melefít nan bəlan. Ahàr àdəm mis təzləbay nan, tədəm nan gədəkani ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.

Pol avi njədə ana Timote

¹⁸ Timote wur goro ni, nəhuk aha : jalaki ahàr ka ma ya ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefít tədəmkuk ahaslani ni. Akada ga pakama gatay ya tədəm ni ti kadvu àna təwi gayak ya kgray ni lala. ¹⁹ Kəmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba, jalay ahàr sulumani daya. Mis ndahan təjalay ahàr sulumani ndo, nahkay ti tijkia ke divi a, təfəki ahàr ka Yezu va do. ²⁰ E kidin gatay gani nani bu ni ti ata Himeni nday ata Eleksender təkibu ka tay. Nday ti nəbiva tay a ahar va ana *Seteni a ti mətəb do, ti tindivi Melefít va ba.

2

Mahəngali Melefit ana mis

¹ Nədəm nahəma, zlam ye enjenjeni ni ti ahàr àdəm mis tihindifiŋa zlam kè Melefit a, tâhəngalay naŋ, tâhəngali naŋ ana mis dek, tğri səsı azuhva zlam sulumani ya ti àgri ana mis dek ni. ² Tâhəngali naŋ ana bəbay akaba ana nday gədâkani ya tğur kəsə gərgarani ni, ti mânjəhadkabu àna sulumani akaba mis ndahan, arañə àhəli ahàr ana leli ba, ti mǎhəngrioru ahàr a haď ana Melefit, manjəhad geli mânja lala kè eri gayan. ³ Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, tâbəlafəđ kè Melefit Bay mahəngay leli ni. ⁴ Melefit ti awayay ahəngay mis dek, awayay ti tāsər ma ge jiri. ⁵ Adaba Melefit ti naŋ bəlan, maslaŋa ya ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day bəlan. Naŋ nani ti mis hihirikenı : Yezu *Krist. ⁶ Àra a duniya va, àmət ga mambay mis dek. Gayan ya àgray nahkay ni ti àgray ka sarta ge Melefit ya àwayay ni ; adafaki Melefit ti awayay ahəngay mis dek. ⁷ Melefit àzay nu, nigı zal asak gayan ti, ti nǎhi ma gani nani ana mis. Nədəm ti ma ge jiri, nəsəkəď malfadə do. Melefit àhu nǎhi ma ge jiri gayan àki ka Yezu ana ndam ya ti nday ndam *Zəde do ni, ti tğəskabá.

Manjəhad ga zawal akaba wál ka məlan macakalavani

⁸ Nawayay ti ku eley eley do zawal tâhəloru ahar a gavəla, tâhəngalay Melefit. Tâhəngalay naŋ ti àna bəruv bəlan, təzumki bəruv ka maslaŋa ba, tələgavu ba daya.

⁹ Wál ti ni nawayay ti tâbakabu azana akadə ya ti àgəski tâbakabu ni, tâbakabu azana ge siŋgu kayani ba, tǎnjəhad kuďufa, tğrafəŋa mimili kè mis a. Tələm ahàr ge siŋgu kay ge migi eri ana mis ba. Tâbakabu zlam ga gru ba, tâbakabu ebirsli ba. ¹⁰ Ay àgəski ti tğray zlam sulumani, adaba wál ya tawayay mǎhəngrioru ahàr a haď ana Melefit ni ti ahàr àdəm tagray nahkay. ¹¹ Ka ya ti ndam ge Melefit təcakalavu ga macahay zlam ni ti ahàr àdəm wál tǎnjəhad te-te, tğəskabu ma ya tǎhi ana tay ni lala. ¹² Nəvi divı ana wál ga macahi zlam ana mis do, nawayay ti tğur zawal do. Ay nawayay ti tǎnjəhadə te-te. ¹³ Adaba Melefit àgraya enjia ti Adam, day kwa ti àgraya Ev a. ¹⁴ *Seteni àgosay ti Adam do, àgosay ti wal ni. Ga wal ya àgray nahkay ni ti àgəskabu ma ge Melefit ndo. ¹⁵ Ku tamal nahkay nəŋgu ni wal ti Melefit amahəngay naŋ azuhva gayan ya ewi bəza ni. Ay ti ahàr adəm wál dek təmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ba, tawayay mis, tğray ere ye ti Melefit awayay ndam gayan *nǎlatani tğray ni, tǎnjəhad àna sulumani kwa.

3

Ndam məbi slimi ana ndam ga Yezu

¹ Ma goro ya nara nədəm ni ti ma ge jiri : tamal maslaŋa awayay migi bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu ti àdəkiba təwi sulumana dal-dal. ² Ahàr àdəm bay məbi slimi ana ndam ga Yezu ti mǎla maslaŋa ya təŋgətfəŋa zlam magudarana do ni, wal gayan bəlan, àgray zlam kwanja kwanja do, məbi slimi ana ahàr gayan, mǎjalay ahàr sulumani, mǎgəskabu mirkwı, mısliki macahi zlam ana mis, ³ àvi vu gayan ana zum ba, àgray terəŋiz ba ; mǎla kuďufa, tələgavu akaba mis ba, àdəbay elimeni ba daya. ⁴ Ahàr àdəm məsər məgəs huď ahay gayan lala, mǎcahi zlam ana bəza gayan ti tğəsikı ma, tâhəngrioru ahàr ana haď. ⁵ Nədəm nahəma, tamal mis əsliki məbi slimi ana huď ahay gayan koksah ti esliki məbi slimi ana ndam ge Melefit ni tata waw ? ⁶ Tamal

kəfumiyyu bay məbi slimi ana ndam ge Melefit ti ahər ədəm kəzum maslaŋa ya ti əpəskia ka məfəki ahər ka Yezu a ni. Adəba tamal kəzuma maslaŋa ya ti əpəski ndo na ti emiji zlabay mək Melefit aməgəs naŋ əna seriya akada ya əgəs *Seteni ni. ⁷ Maslaŋa ya ti awayay məbi slimi ana ndam ge Melefit ni ti ahər ədəm manjəhad gayan mēla sulumani, ti ku ndam ya təfəki ahər ka Yezu ndo ni day tədəm naŋ mis sulumani ; do ni ti etindivi naŋ, amədiviyu ana Seteni a ahər vu.

Ndam ya təjənaki ndam ga Yezu ni

⁸ Ndam ya *təjənaki ndam ge Yezu ni day manjəhad gatay mēla sulumani : təgosay mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tədəbay elimeni əna magray zlam magədavani ba. ⁹ Təmbərəŋ məfəki ahər ka Yezu ba, təjalay ahər sulumani, kəlavad təgəskabu ma ge jiri ya Melefit ədəfiaba ana leli a ni əna məbərur bəlaŋ. ¹⁰ Nahkay ka ya ti kədumiyyu ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni ti ahər ədəm kəsərur manjəhad gatay. Tamal manjəhad gatay sulumani, mis təŋgətfəŋa zlam magudarani kə tay ga macalki tay a di do ni ti, dumiyu tay e təwi gani vu. ¹¹ Wəl ya təjənaki ndam ge Yezu ni day ahər ədəm manjəhad gatay mēla sulumani, tədəmki ma magədavani ke mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, təgray təwi gatay əna jiri kəlavad. ¹² Bay məjənaki ndam ge Yezu ti ahər ədəm wəl gayan bəlaŋ, məcəhi zlam ana bəza gayan akaba məsər məgəs huđ ahay gayan lala. ¹³ Adəba ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni tamal tagray təwi gatay lala ti mis dek tazləbay tay. Nahkay nday gani aŋgwaz aməwər tay do simiteni, adəba təbu təfəki ahər ka Yezu *Krist, təsəra naŋ a lala.

Zlam maŋgahani ya Melefit ədəfiaba ana leli a ni

¹⁴ Nəbukkiuru wakita hini, ay nawayay nakoru nəmənjiyu kur wudak. ¹⁵ Ay tamal nənjiyu weceweci ndo nahəma, əna ma goro ya nəbukki ni ti akəsər ahəməmam ahər ədəm tənəhad a huđ ahay ge Melefit bu ni. Bay ga sifa ti Melefit cilin ; huđ ahay gayan ni ti ndam gayan ya *təcakalavu ni. Melefit ədəkiba tay ga mədəm ma ge jiri a ; mis təsər jiri ge Melefit ti azuhva tay. Nahkay jiri ge Melefit ti akada ahay ; ndam ge Melefit ti ni akada medikedik ya akay ahay ni. ¹⁶ Ma maŋgahani ya Melefit ədəfiaba ana leli a əki ka məfəki ahər geli ka Yezu ni ti, məsəra ma gani nani ti ma ge jiri, əbəlay dal-dal eədəŋ. Ma gani nani ti nihi :

Bay geli ègi mis hihirikeni,

*Məsuf Njəlatani ədəm naŋ jireni,

*məslər ge Melefit tiple naŋ a,

mis təhia ma gana ana nday ya ti nday ndam *Zude do na,

mis ku eley eley do ka duniya təfəkia ahər a,

Melefit əzay naŋ, əfəkad naŋ ka məlaŋ maslədani gayan.

4

Ndam masəkad malfada

¹ *Məsuf ge Melefit ədəm vay-vay, ədəm ka ya ti duniya ara andav nahəma, mis ndahaŋ atəmbərəŋ məfəki ahər ka Yezu *Krist, atəgəskabu macahay zlam ge *Seteni ya adəfiki ana mis ni, atəgəsiki ma ana *məsuf magədavani, ay məsuf nday nani ti tagosay tay. ² Ndam masəkadi malfada ana mis ni atagosay tay daya. Majalay ahər ga ndam masəkad malfada gani nani ti dek magədavani, mimili əki ka tay bi simiteni. ³ Nday gani təcahi zlam ana mis, tədəm mis təday wəl ba, wəl day ərə ka zal ba. Tədəm keti, mis təmbərəŋ məzum

zlam ndahaŋ, ay Melefít àgraya zlam nday nana ti, ti ndam ya táfəki ahàr ka Yezu, təsəra jiri a ni tázum. Ay wudaka tázum ti ahàr àdəm tágri səsí ana Melefít day. ⁴ Adaba zlam ya ti Melefít àgraya ni dək ti àbəlay. Tamal magri səsí ana Melefít azuhva zlam ya ti Melefít avi ana leli ni ti məgasumkabu, màmbrəŋ zlam ndahaŋ ba. ⁵ Nahkay zlam ni dək tígia njəlatana kə eri ge Melefít a azuhva ma gayan̄ ya àdəmki ni, akaba geli ya məgriki səsí ni.

Mis sulumani ya agri təwi ana Yezu ni

⁶ Ahàr àdəm cahi zlam nday nani ana bəza ga məŋ geli. Tamal kagray nahkay ti ekigi mis sulumani ya agri təwi ana Yezu *Krist ni. Akəŋgət njədə e divi ge Melefít bu àna pakama ge Melefít ya məbu məgəskabu ni akaba àna zlam sulumani ya təcəhuk, kəbu kagray ni. ⁷ Pakama ge mis ya təcəm ma masakani akada ga məhasl ga wál medewel ya taŋgəhad ni ti kəbi slimi ba. Ma gatay ni ti àbəlafəŋ kə Melefít do. Ahàr àdəm kagray ere ye ti Melefít awayay ni kəlavad, ti kəŋgətktivu njədə. ⁸ Ge mis ya ti tisirvu kəlavad ga məŋgətktivu njədə ni ti àbəlay, avi njədə ana tay ga magray zlam bal, ay magray ere ye ti Melefít awayay ni kəlavad ti àbəlay dal-dal, avi njədə ana mis ga magray zlam dək. Tamal magray nahkay nahəma Melefít avi sifa ana leli nihi, amələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁹ Ma hini ya nəhuk ni ti ma ge jiri, ahàr àdəm ku way way do məgəskabá àna məbərur bəlaŋ, àjalaki ahàr cə cə ba. ¹⁰ Leli magray təwi, məbu makadvu àna naŋ ti adaba məsəra Melefít ti naŋ Bay ga sifa, nahkay məfəkia ahàr a. Naŋ ti ahəŋgay mis dək, ahəŋgay ahar gəfəkani ti ndam ya táfəki ahàr ke Krist ni. ¹¹ Zlam hini ya nəhukki ma ni ti cahi ana mis, hi ana tay təgray.

¹² Nak wur mba, ay ti maslana àfəkuk aksəŋgu adaba nak wur ba. Ahàr àdəm kəcəfiki zlam ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, ti təgray akada gayak ni. Ahàr àdəm kəcəm ma sulumani, kənjəhad lala, kəwayay mis, kəfəki ahàr ke Melefít lala akaba kənjəhad njələta ; tamal kagray nahkay ti nday day atagray akada gayak ya kəgray ni. ¹³ Jəŋgi Wakita ge Melefít ana tay kəlavad, vi njədə ana tay kəlavad, cahi zlam ana tay kəlavad duk abivoru ana moru goro. ¹⁴ Njədə ya ti *Məsuf Njələtani àvuk ga magray təwi ni ti kəmənjaləŋ akada zlam masakani ba. Kəsəra, njədə gani nani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefít təcəmkí ma, mək gəfəkani ga ndam məfəki ahàr ke Melefít təcəkuk ahar ga məvuk njədə gani. ¹⁵ Gəskabá zlam gana lala, gray təwi ni àna məbərur bəlaŋ. Tamal kagray nahkay ti mis dək atəsər nak kəbu kəkoru kama kama e divi ge Melefít vu. ¹⁶ Bi slimi ana ahàr gayak, bi slimi ana zlam ya ti kacahi ana mis ni daya, kəmbərəŋ ba. Tamal kagray nahkay ti akahəŋgay ahàr gayak gayakani, akahəŋgay nday ya ti təbi slimi ana ma gayak ni daya.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ka Yezu

¹ Kəvalahaki ka zal medewel ba, hi ma àna həŋkali akada ya ti kəhi ma ana buk ni. Bəza dagwa day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. ² Hi ma ana wál medewel akada ya ti kəhi ma ana muk ni, bəza wal day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. Bay slimi ti ma gayak ya kəhi ana tay ni dək məbəlafəŋ kə Melefít.

³ Fi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay təbi edefiŋ edefiŋeni ni, kəzumi bərur ana tay ba. ⁴ Ay tamal wal madakway naŋ àbu àna bəza gayan̄ ahkay do ni àna bəza huđ gayan̄ nahəma, ahàr àdəm təcəhay məhəŋgioru

ahàr a had ana ndam ga huf ahay gatay day. Ahàr àdàm tæfi ahàr ana mæŋ gatay ahkay do ni ana dedi gatay, adaba bæza dek ti tæfi ahàr ana ata bæŋ gatay bilegeni kwa. Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, tàbælafəŋ kè Melefit. ⁵ Wal madakway ya ti maslaŋa gayan àbi, maslaŋa ya ti àfi ahàr ni day àbi ededīŋ ededīŋeni ni ti ajalaki ahàr ke Melefit, ahəŋgalay naŋ mələfat akaba mələvad gani do dek, awayay ti Melefit mājənaki naŋ. ⁶ Ay wal madakway ya ti agray zlam ya ti ahàr gayan awayay ni ti ku naŋ àna sifa nəŋgu ni kala naŋ məmətani. ⁷ Hi ma gani nani ana tay lala, ti maslaŋa àŋgətfəŋa zlam magudarani kà tay a ba simiteni. ⁸ Tamal mis àfi ahàr ana ndam gayan do ni ti àmbrəŋa Melefit a, ŋgulum maslaŋa ya ti àfəki ahàr ke Melefit do ni. Nədəmki ma hini ti ahar gədəkani ka ndam ya tæfi ahàr ana ndam ga huf ahay gatay gayani do ni.

⁹ Tamal kəbəki slimi ga wal madakway ka wakita ti tājənaki naŋ ti, ahàr àdàm àbi àbi ti vi gayan m̀ala kru kru muku, àday zal bəlan cilin. ¹⁰ Tamal kawayay məbəki slimi ga wal madakway ti ahàr àdàm àgra təwi sulumana, mis t̀azləbaki naŋ : ahàr àdàm àfia ahàr ana bæza gayan a lala, àgəskabá mis afa gayan a, àbaria asak ana ndam ge Melefit a, àjənakia ndam ya ti təcakay daliya na, zlam gayan ya àgray ni dek sulumani day kwa ti təbəki slimi gayan.

¹¹ Wál madakway ya ti nday bæza mba ni ti kəbəki slimi gatay ka wakita ya təbəki slimi ga wál madakway ni ba. Adaba tamal zawal tīgia eri ana tay a ti tījikia ke divi ge *Krist a, takoru ka zawal. ¹² Nahkay ti Melefit aməgəs tay àna seriya adaba ka ya ti t̀aday zawal ni ti t̀əmbrəŋa ma gatay ya ti t̀ədəm atəgri təwi ana ndam ge Melefit na. ¹³ Nahaŋ ni ti, tamal t̀əbəkia slimi gatay a ti t̀agray təwi do, tənjəki ka masawadani ka mahay ka mahay. Nday ndam masəfa cilin do ; tagray mbaďa-mbaďa, tədəgiyu a ma ge mis vu, tədəm ere ye ti àgəski mədəmani do ni daya. ¹⁴ Nahkay zla nahəma, nawayay ti bæza wál ya ti zawal gatay t̀əməta ni ti t̀oru ka zawal, t̀iwi bæza, t̀əbi slimi ana ndam ga huf ahay gatay. Tamal tagray nahkay ti ndam ezir geli etisliki mədəmki ma magədavani ke leli koksah. ¹⁵ Nədəm nahkay ti adaba bæza wál ndahaŋ e kidin gatay bu tījikia ke divi a àndava, t̀əbu tadəbay divi ge *Seteni. ¹⁶ Nahkay tamal wal ya afəki ahàr ka Yezu ni wál madakway t̀əbu afa gayan nahəma, ahàr àdàm məfi ahàr ana tay, ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani bu ni tæfi ahàr ana tay ba. Nahkay ndam ge Melefit ni tisliki məfi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay t̀əbi ni cilin.

¹⁷ Nihi ti nədəmki ma ka gədəkani ga ndam ge Melefit. Nday ya ti tagray təwi lala ni ti ahàr àdàm t̀azləbay tay m̀atam ge mis ndahaŋ ni, ahar gədəkani t̀azləbay nday ya ti tazay njəďa gatay ga məhi ma ge Melefit ana mis akaba ga macahi zlam ana mis ni. ¹⁸ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbum hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kà məzum zlam a ba. » Àbu məbəkiani nahkay hi keti : « Bay magray təwi ti ahàr àdàm t̀əvi endif gayan kwa. * » ¹⁹ Tamal mis bəlan adəmki ma magədavani ka gədəkani ga ndam ge Melefit ti kəgəskabu ba ; kəgəskabu ti si tamal mis cə mahkər tagray sedi gani tata kwa. ²⁰ Nday ya ti t̀əgudara zlam a ni ti, hiki ma ana tay kè meleher ge mis dek. Tamal kagray nahkay ti nday ndahaŋ ni atagray aŋgwaz, atagudar zlam do.

* **5:18** Məŋjay Mimbiki 25.4 akaba 1 Koreŋ 9.9 ; Meciy 10.10 ; Lək 10.7. Ka sarta gani nani ti tabəhad hay, slasla təcalki, hay ni azləvvu. Melefit àdàm t̀acafəŋa slasla na ga məzum hay na ba.

²¹ Ma ya nàhuk nihi ni ti nàhuk kè meleher ge Melefit, kè meleher ga Yezu Krist, akaba kè meleher ga *màslər ge Melefit ya Melefit àdaba tay a ni : nàhuk nahəma, gray zlam ya ti nàhuk ni, gri zlam ana mis dek kala-kala, kicirkaba mis a ba. ²² Tamal kawayay məfiyu mis ga magray tawi e kidin ga ndam ge Melefit bu ni ti, kàgray weceweci ba. Səra manjəhad gayan a day ; tamal sulumani ti kàbəki *ahar gayak ka ahər gayan ga məvi njəda ge Melefit. Tamal mis ndahan təbu tagudar zlam ti kəhurkiviyu ka tay ba. Bi slimi ana ahər gayak, ti kànjəhad njəlata.

²³ Kisi yam yam cilin va ba ; cakay zum gəzit azuhva arməwər ga huđ gayak ni, adaba kəlavad kəbesey do.

²⁴ Magudar zlam ge mis ndahan ti mis dek tipi ; ku tamal təgrafəna seriya kà tay a fañ ndo nəngu ni mis dek təsəra. Ay ge mis ndahan ni ti ni tipivu do, zi kələn ga magrafəna seriya kà tay a day kwa ti mis atəsər. ²⁵ Nahkay day, zlam sulumani ge mis ya tagray ni ti mis dek tipi ; ku tamal mis tagray zlam sulumani ya mis ndahan tipi do nəngu ni mis etipi, adaba zlam sulumani ti àngahvu koksah.

6

¹ Nday ya ti nday evidi ni dek ti ahər àdəm tawayay məhəngrioru ahər a had ana ndam ya təgur tay ni. Tamal tagray nahkay ti mis etindivi Melefit azuhva tay do, atədəm ma ge Melefit ya macahi ana mis ni zlam masakani do daya.

² Tamal ndam ya təgur tay ni nday day təfəki ahər ka Yezu ti, ahər àdəm evidi ni tğri tawi sulumani ana tay àtam ya ti akal tğri ana ndam ya təgur tay, təfəki ahər ka Yezu do ni. Ahər àdəm tğri tawi sulumani ana tay nahkay ti adaba tawayay tay azuhva məfəki ahər gatay ni. Ngay ndam ya ti təgur tay ni bəza ga məñ gatay, nahkay tisliki magudari tawi ana tay ti təhi ana ahər ba.

Mis ya təcahi zlam magədavani ana mis ni

Zlam nday nani ti ahər àdəm kàcahi ana mis, kəhi ana tay ti tğray. ³ Pakama ga Bay geli Yezu *Krist ti pakama ge jiri ; mis ya təfəki ahər ni dek təcahi divi gani ana mis akada ga pakama gayan ya àdəm ni. Ay tamal maslaña nahən acahi zlam ndahan gərgəri akaba pakama gani nani ana mis, àgəskabu pakama ge Melefit jireni ni do nahəma, ⁴ maslaña gani nani akada əpi divi lala do. Azay ahər gayan akada mis gəđakani, àsər zlam do simiteni, tamal àgray gejewi akaba mis do ni ti èbesey koksah ; taləgavu akaba mis àki ka pakama masakani. Tamal agray nahkay ti mis tagray solu, taləgavu, tindivi Melefit, tahənday ma ge mis, ⁵ təmbəñ ləgayvu gani day-day do. Ndam ya ti tagray nahkay ni ti majalay ahər gatay magədavani, təsər divi ge jiri va do. Təhi ana ahər məfəki ahər ka Yezu ti divi ga məngət elimeni.

⁶ Tamal mis adəm zlam ya ti nañ əbu àna nañ ni əslia gayan a, amərvu àna nañ nahəma, məfəki ahər ka Yezu ni avi zlam sulumani dal-dal ededən.

⁷ Adaba tiweya leli a duniya va ti leli məbi àna zlam bi ; ka ya ti aməmət, amasləka a duniya ba ni day aməhəl zlam koksah. ⁸ Əgia nahkay ti tamal leli məbu àna zlam məzumani akaba zlam məbakabani nahəma, ahər àdəm məđəm zlam nday nani əslia geli a, məmərvu àna nañ. ⁹ Ay nday ya ti tawayay məngət elimeni nahəma, *Seteni esipet tay, aki kəmbazl ana tay ga məgəs tay, agray ti tawayay zlam əsəbay, ay zlam ya ti tawayay ni ti zlam masakani, àjənaki mis do : agudar mis, ejin nañ simiteni sawən. ¹⁰ Mawayay sinğu ti dəgus ga zlam magədavani a duniya bu dek. Mis ndahan tədəbay əsəbay ;

nday gani tijikia ke divi ga mæfæki ahàr ka Yezu a, tægri daliya dal-dal ana ahàr gatay, ègia akada tatəhad vu gatay àna miŋgic.

Sawari gərgərani ka mandav ga pakama

¹¹ Ay nak ti nak mis ge Melefít. Cuhwafəŋa kà zlam nday nana. Ere ye ti ahàr àdəm kadəbay ni ti nihi : jiri, məhəŋgrioru ahàr a had ana Melefít, mæfæki ahàr ka Yezu lala, mawayavani, mebeseni, manjəhadani kudufa. ¹² Zay njəda gayak, kadvu àna mæfæki ahàr gayak ka Yezu, adaba kadvu gani nani ti àbəlay dal-dal. Melefít àzalay kur ga mævuk *sifa ya àndav day-day do ni ; nahkay ti bi slimi ana sifa gani lala. Kàgra sedi gana kè meleher ge mis a kay, kədəm nak mis ga Yezu ; gayak ya ti kàgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. ¹³ Nəhuk ma hini ti kè meleher ge Melefít, naŋ ti avi sifa ana zlam dek. Nəhuk ti kè meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ti àgra sedi a kè meleher ga Pons Pilet a ; gayaŋ ya àgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. Nəhuk nahəma, ¹⁴ zlam ya ti Melefít əhuk gray ni ti gəskabá lala, ku zlam gəziteni gani day kəgudar ba, gray ti mis təŋgətfuka zlam magudarana ba simiteni, duk anivoru ana vad ga Bay geli Yezu Krist ya amara ni. ¹⁵ Vad gani nani ti Melefít àfəkad, amədəfiki ana leli ka sarta ya awayay ni. Melefít ti naŋ bəlan, agur zlam dek ti naŋ cilin, avi məmərani ana mis ti naŋ ; naŋ Bay agur bəbay ndahaŋ ni dek, naŋ gədəkani agur gədəkani ndahaŋ ni dek ; ¹⁶ anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani ti naŋ cilin ; anjəhad a masladani bu, mis təhədəkfəŋiyu koksah ; maslaŋa ya ti èpia naŋ a ni ti àbi, maslaŋa ya ti esliki mipi naŋ ni day àbi. Mis dek tázləbay naŋ, naŋ àbu àna njəda ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

¹⁷ Nday ya ti təbu àna elimeni a duniya bu ni ti, hi ana tay tiji zlabay ba, təfæki ahàr ke elimeni gatay ni ba, adaba elimeni ti amandav. Təfæki ahàr ti ke Melefít, adaba Melefít ti avi zlam sulumani ana leli dal-dal, zlam sulumani ya àvi ana leli do ni ti àbi ; awayay ti məmərnu àna naŋ. ¹⁸ Hi ana tay tægri zlam sulumani ana mis, zlam sulumani ya tàgray ni ti mīgi elimeni gatay. Təvay zlam àna məbərnuv bəlan, təhi ana ahàr zlam gatay ni gatay gatayani cilin ba. ¹⁹ Tamal tagray nahkay ti taŋgah zlam sulumani ya àndav day-day do ni, kama kama ti atəmərnu àna naŋ. Zlam sulumani ya atəmərnu àna naŋ ni ti sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti sifa ededīŋ ededīŋeni.

²⁰ Timote wur goro ni, zlam ya ti Melefít àfukvù a ahar vu ni ti bi slimi lala. Tamal mis taləgavu àki ka pakama masakani, tijikia ke divi ge Melefít àna naŋ a ti kàgray akada gatay ni ba. Tamal mis tədəm ma magədavani, təhi ana ahàr təsəra zlam a, ay təsər zlam ededīŋ ededīŋeni do ni ti kàgray akada gatay ni ba daya. ²¹ Mis ndahaŋ tədəm təsəra zlam a ; gatay ya tədəm nahkay ni ti tijikia ke divi ga mæfæki ahàr ka Yezu a àndava.

Melefít məgri sulum gayaŋ ana kəli ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote ye cɛ ni

Maslaɗa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àɗafa slimɛ gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka sarta ya ti Pol àbɛki wakita hini ni ti tɛfiya naɗ a danɗay va keti (2.9) ; ku ndam gayan nɛɗgu ni tàɗɓa naɗ a dal-dal day kwa ti tɛdi ahàr (1.16-17). Pol àsɛra, sarta gayan ɛɗɗia wudak, ɛndeveriɗaba tɛwi gayan a (4.6-7).

Pol àbikioru wakita hini ana Timote ti ga mɛwi njɛɗa, ga mɛhiani àmbrɛɗ tɛwi ya àvi ni ba, ku tamal mis ndahaɗ tɛgri daliya nɛɗgu ni àmbrɛɗ ba (2.1-13 ; 3.10-17 ; 4.1-5). Akada ga pakama gayan ya àɗam a wakita ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni bu ni ti àɗam si Timote àhurkiviyu ka nday ya ti tagray gejewi, tɛcahi zlam magɛdavani ana mis kwa ni ba (2.14-26). Àɗam ka sarta ya ti duniya ara andav wudak ni ti mis atagudarkivu zlam dal-dal, ay Timote àhurkiviyu ka tay ba (3.1-9). Awayay ti Timote acahi ma ge Melefit ana mis, àmbrɛɗ ba (1.14 ; 3.14 ; 4.2).

Pol àɗam mis ndahaɗ tɛmbrɛɗa naɗ a (1.15 ; 4.10, 14, 16). Àɗam sak cɛ awayay ti Timote mɛra afa gayan a (4.9, 21), adaba Timote ti ɛgia akada wur ga huɗ gayan a (1.2 ; Filip 2.22).

Ay ku tamal Pol àsɛra sarta gayan ɛɗɗia wudak, ku tamal mis ndahaɗ tɛmbrɛɗa naɗ a, ku tamal naɗ àbu acakay daliya nɛɗgu ni, àmbrɛɗ mɛfɛki ahàr gayan ka Yezu ndo ; àsɛra, Yezu amahɛɗgay naɗ ti mɛhuriyu a Mɛgur gayan vu a huɗ melefit bu (4.18). Azlɛbay Yezu, àmbrɛɗ do.

Sa ga Pol

¹ Abɛki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Niɗi zal asak ti ka mawayay ge Melefit, ti nɛhi pakama gayan ana mis. Pakama gayan ni ti nihi : Tamal tigia akada mis bɛlan akaba Yezu Krist a ti amɛwi sifa ana tay.

² Nɛbukki ti ana nak Timote. Nak ti kigia wur goro a, nawayay kur dal-dal. Bɛɗ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgruk sulum gatay, tɛjɛnaki kur, tɛgray ti kɛnjɛhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Pol agri sɛsi ana Melefit, avi njɛɗa ana Timote daya

³ Nɛgri sɛsi ana Melefit. Melefit ti nɛgri tɛwi àna huɗ bɛlan, akada ga ata baba ya tɛgray ni. Nahɛɗgalay naɗ kɛlavɛɗ, mɛlavɛɗ akaba mɛlafat gani do dek ; kala ya ti nahɛɗgalay naɗ nahɛma nahɛɗgaluk naɗ daya. ⁴ Ka ya ti mɛɗevu ni ti kitɛwa, kawayay ti mɛɗevu do ; nahkay ti ka ya ti nahɛɗgalay Melefit ni ti nɛjalakuk ahàr, nawayay mipi kur. Tamal nɛpia kur a ti anɛmɛrvu dal-dal. ⁵ Nɛgri sɛsi ana Melefit adaba nɛsɛrkia ahɛmamam kɛfɛki ahàr ka Yezu àna huɗ bɛlan ni. Dedi gayak Lɛwis akaba muk Ewnis tɛfɛkia ahàr enji gayak a ; nɛsɛra, nak day kɛbu kɛfɛki ahàr akada gatay ni.

⁶ Nahkay zla nahɛma, nahuk kaɗvu ga magray tɛwi àna njɛɗa ge Melefit ya àvuk ni. Kàsɛra àvuk njɛɗa gani nani ti ka ya ti nɛbɛkuk ahar ni. ⁷ Kɛgray aɗɗwaz ba, adaba Melefit àvia Mɛsuf gayan ana leli a ; Mɛsuf gani nani agray ti mɛgray aɗɗwaz ba. Mɛsuf gani nani ti avi njɛɗa ana leli dal-dal sawan. Avi njɛɗa ana leli ti mawayavu, mɛbi slimɛ ana ahàr geli lala daya.

⁸ Ègia nahkay ti kàgray mimili ba, hi ma ga Bay geli ana mis àna njəda gayak dek. Goro ya təfiyu nu a daŋgay vu azuhva Yezu ni ti kàgray mimili àna naŋ ba daya. Tamal mis təgruk daliya azuhva *Ma Məweni Sulumani ga Yezu ni akada goro ya təgru ni ti gəskabu, adaba Melefiti avi njəda ana leli ge mebeseni. ⁹ Melefiti ti àhəŋga leli a, àzala leli a ge migi ndam gayanə njəlatana. Àgray nahkay ti azuhva təwi geli ya məgri ni do ; àgray ti ka mawayay gayanə, àgri sulum gayanə ana leli azuhva təwi ga Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. Kwa ka sarta ya Melefiti àgraya məlanə a faŋ ndo ni Melefiti àdəm aməgri ana leli nahkay. ¹⁰ Ere ye ti Melefiti àdəmbiyu ahaslani amagray ni ti, nihi ti àgra. Àgray ti àna məslərbiyu Yezu Krist Bay mahəŋgay leli ni. Krist ti àgray ti kisim miği zlam masakani, àhi Ma Məweni Sulumani ana leli ti məŋgət sifa àna naŋ, məmət dəy-dəy ba.

¹¹ Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefiti àzalay nu ti nəhioru ana mis ; nigia zal asak gayanə a ga macahi ma gani ana mis a. ¹² Təgru daliya hini ti adaba nəgra təwi gana lala, ay nəgray mimili àna naŋ do, adaba nəfəkia ahàr ka Yezu a, nəsəra naŋ a lala. Nəsəra esliki majəgay ere ye ti àfuvù a ahar vu ni duk abivoru ana vad ga maŋga gayanə a. *

¹³ Kəsəra pakama ge jiri goro ya nəhuk na. Gray ere ye ti nəhuk ni : fəki ahàr ka Yezu Krist lala, wayay ndam ge Krist lala daya, adaba nak kəbu akaba naŋ akada mis bəlanə. ¹⁴ Melefiti àvuka zlam sulumana ; bi slimi lala. *Məsuf Njəlatani àniviyu ana leli a məbərur bu ; aməvuk njəda gani.

¹⁵ Kəsəra, ndam geli ya nday ga had Azi ni dek təmbrəŋa nu a. Fizel nday ata Hermozen day təmbərəŋa nu a akaba nday ndahanə na. ¹⁶ Ay Onesifor àvuə njəda sak kay, goro ya təfiyu nu a daŋgay vu ni ti àsi mimili ndo. Nahkay nawayay ti Bay geli məgri sulum gayanə dal-dal ; nawayay ti məgri ana ndam ga huđ ahay gayanə daya. ¹⁷ Ka ya ti Onesifor àra a Rom a nahəma, àzay njəda gayanə dek ga madəbay nu, mək àdua ahàr a. ¹⁸ Nawayay ti Bay geli məgray ti Melefiti məgri sulum gayanə a vad ya ti Yezu amara ni. Təwi ga Onesifor ya àgri ana leli e Efez ni dek ti kəsəra lala.

2

Za njəda gayak dek ga madəbay Yezu

¹ Wur goro ni, nak ti zay njəda gayak dek ga madəbay Yezu *Krist ; agruk sulum gayanə ga məjənaki kur ti Yezu Krist gani. ² A haslani ti kicia ma goro ya nəhuk na ; ma gani nani ti mis kay ticia, tagray sedi gani tata. Nahkay ti daba ndam jireni ndahanə a, cahi zlam gani ana tay ti nday day tisliki macahiani ana mis ndahanə bilegeni.

³ Tamal mis ndahanə təgruk daliya ti gəskabá akada geli na. Gri təwi ana Yezu Krist lala, gray təwi akada ga zal slewja sulumani ya ebesey daliya ni. ⁴ Maslaŋa ya ti awayay magray təwi ga slewja ni ti awayay magray ere ye ti àbəlafəŋ kà gədakani gayanə ni. Zal slewja àhurkiviyu ke təwi ga nday ya ti nday ndam slewja do ni koksah. ⁵ Məsəra, tamal maslaŋa awayay macuhwakabani akaba mis ndahanə ti ahàr àdəm məcuhway àna divi gani. Do ni ti ku tamal ənija enji a nəŋgu ni atəvi zlam ka duwa gani do. ⁶ Məsəra daya, ka ya ti bay ga vədanə edi zlam ana ndam məwəsi vədanə nahəma, maslaŋa ya ti təvi zlam

* **1:12** Ere ye ti àfuvù a ahar vu ni : mis ndahanə tədəm Pol awayay adəm Ma Məweni Sulumani. Mis ndahanə tədəm Pol àdəm ere ye ti àfivù a ahar vu ana Yezu ni : tamal nahkay ti Pol awayay adəm sifa gayanə ahkay do ni təwi gayanə ya agri ana Melefiti ni.

enji ni ti nan̄ ya ti àza njəda gayan̄ a dek, àwəsa vədan̄ a lala ni. ⁷ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti ahàr àdəm kici lala. Bay geli aməvuk njəda gayan̄ ti kəsər ma gani dek.

⁸ Sərki ka Yezu Krist. Nan̄ ti wur huđ ge Devit ; àməta, mək àngaba e kisim ba. *Ma Məweni Sulumani ya nəhioru ana mis ni ti nahkay. ⁹ Təgru daliya ti azuhva Ma Məweni Sulumani gani nani ; ku məfiyu nu a dan̄gay vu day təfiya nu a akada nàgudara zlam a. Ay pakama ge Melefít ti təfiyu a dan̄gay vu ndo. ¹⁰ Ègia nahkay ti nəbesey daliya ya təgru ni dek azuhva ndam ge Melefít ya àdaba tay a ni. Nawaway ti nday day Melefít mähəngay tay àna təwi ga Yezu Krist, nawaway ti təhuriyu a mələn̄ masladani ge Melefít vu, tən̄jəhad̄ ga kan̄gay-kan̄gayani eslini. ¹¹ Ma ge jiri, ahàr àdəm mis təgəskabu ni ti nihi : Tamal məmət ka ahar bəlan̄ akaba Yezu ti amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni ka ahar bəlan̄ akaba nan̄ daya* ; ¹² tamal məbesey daliya ka ahar bəlan̄ akaba nan̄ ti aməhuriyu akaba nan̄ a bay gayan̄ vu daya ; tamal mədəm məsər nan̄ do ni ti nan̄ day amədəm àsər leli do ; ¹³ ay ku tamal məgray ere ye ti məhibiyu amagray ni va do nənḡu ni, nan̄ ti amagray ere ye ti àdəmbiyu amagray ni, àmbrəñ magrani do, adaba ere ye ti àdəmbiya amagray ni ti si agray kwa ; divi gayan̄ nahan̄ àbi simiteni.

Bay slimi ti təwi gayak ya kəgri ana Yezu ni ti mǎla təwi ge jiri

¹⁴ Ma goro hini ya nədəm ni dek ti həngri ana mis lala. Hi ana tay tələgavakivu ka pakama gərgərani ba ; hi ma hini ana tay àna slimi ge Melefít. Maləgavani àkivu ka pakama gərgərani ti zlam masakani àbəlay do simiteni, ejiñ ndam ya təbi slimi ni. ¹⁵ Zay njəda gayak dek ti zlam ya kagray ni dek mǎbəlafəñ kə Melefít. Ahàr àdəm təwi gayak ya kagray ni àsuk mimili ba ; hi ma ge jiri ge Melefít ana mis àna divi gani. ¹⁶ Tamal ndam ya təsər Melefít do ni tagray gejewi ti kəhurkiviyu ba. Gatay ya tagray nahkay ni ti kələvad̄ tagudarkivu zlam àkivu ; ¹⁷ pakama gatay ya tədəm ni ti ejiñ mis, egi akada ambələk ya ezi, asagakivu ni. Ata Himeni nday ata Filet day təkibu ka tay : ¹⁸ nday ti tədəm mis təngaba e kisim ba àndava ; gatay ya tədəm nahkay ni ti tijiakia ke divi ge jiri a, tagray ti mis ndahan̄ təmbrəñ məfəki ahàr gatay ka Yezu. ¹⁹ Ay jiri ge Melefít ti an̄jəhad̄ kan̄gay-kan̄gay ; nan̄ akada asak ga ahay ya tǎfəkada lala, àdaday do ni. Zlam àbu məbəkiani ka asak ga ahay gani nani nahkay hi : « Bay Melefít àsəra ndam gayan̄ a.† » Àbu məbəkiani keti : « Maslan̄a ya ti àdəm nan̄ mis ga Bay Melefít lu nahəma, məmbrəñ magudar zlam simiteni. »

²⁰ A ahay ge mis gədakani bu ni ti zlam təbu kay ga məbəviyu zlam. Nday dek ti ga gru ahkay do ni ga evirzegena cilij do ; ndahan̄ ge biyem ahkay do ni ge elibisil. Nday ya ti sulumani ni ti tagray təwi àna tay ga vad̄ ga wuməri ; nday ndahan̄ ni ti ni tagray təwi àna tay kələvad̄. ²¹ Nahkay tamal maslan̄a àmbrəñ zlam magədavani ya nədəmki ma na dek ti ègia akada zlam məbəviyu zlam sulumani. Bay ahay ni azay, abarafəña ti migi *n̄jəlatani, agray təwi àna nan̄ tata. Aslamalay lala ga magray təwi àna nan̄, awayay magray təwi sulumani àna nan̄ dek.

* **2:11** Məmətani akaba Yezu ti awayay adəm̄vaba məmbrəñ man̄jəhad̄ geli magədavani ya ahaslani ni dek. † **2:19** Mənjay Macalani 16.5.

²² Zlam magədavani ya bəza dagwa tawayay magrani dal-dal ni ti kəhurkiviyu ba. Zlam ya ti ahər ədəm kaədəbay ni ti nday hi : jiri, məfəki ahər ka Yezu lala, mawayavani, manjəhad sulumani akaba ndam ya ti tahəngalay Bay geli Yezu əna məbərur bəlan ni. ²³ Tamal ndam muru tagray gejewi əki ka pakama masakani ti kəhurkiviyu ba. Səra, zlam nday nani ti egi ləgayvu. ²⁴ Ay maslaŋa ya agra təwi ana Bay geli ni tələgavu ata mis ba. Ahər ədəm manjəhad gayan mālā sulumani kə meleher ge mis dək ; mīslīki macahi zlam ana mis ; tamal mis təbi seki ti məbəsəy. ²⁵ Tamal mis ndahan tədəm ma gayan ya ədəm ni ma ge jiri do nahəma, ahər ədəm acahi zlam ana tay əna kudufani. Tamal agray nahkay ti bi Melefit amagray ti təmbatkaba majalay ahər gatay a, ti təsər divi ge jiri. ²⁶ Ndam nday nani ti *Seteni əgəsa tay əna kəmbazl gayan a, awayay ti təgray ere ye ti awayay ni. Ay tamal təmbatkaba majalay ahər gatay na, əgia sulumana ti, atətəmfəŋa kə kəmbazl ge Seteni na.

3

Ere ye ti amagravu ka mandav ga duniya ni

¹ Səra lala : ka ya ti duniya amandav wudak nahəma, sarta gani emigi zləzlədə. ² Ka sarta gani nani ti mis etigi ndam eri, atawayay siŋgu, etiji zlabay, atəhi ana ahər zlam gatay ya tagray ni dək ti zlam sulumani, etindivi Melefit, atəgəsiki ma ana ata bəŋ gatay do, atəgri səsi ana mis do, atəmənjaləŋ ka zlam *njalətani akaədə zlam masakani, ³ ku ndam ga huđ ahay gatay day atawayay do, atəmbrəŋ mizirey mis do, atədəmki ma magədavani ke mis, atagray zlam ya ti məbərur gatay awayay ni dək atəmbrəŋ do, atəgri daliya ana mis kələvad, atawayay jiri do, ⁴ atəsəkumoru mis, atəjalaki ahər ka zlam ya tagray ni do, atəhi ana ahər tətam mis ndahan dək ; atawayay zlam ya məbərur gatay awayay ni cilin, atawayay Melefit do simiteni. ⁵ Ndam nday nani ti atədəm nday ndam ya tazləbay Melefit ni, ay ŋgay Melefit naŋ əbu əna njadā ga məmbatikaba majalay ahər ana mis a ti atəgəskabu va do. Ndam nday nani ti kəhurkiviyu ka tay ba. ⁶ Mis ndahan e kidin gatay bu təbu tagosay mis, təhuriyu a ahay vu afa ge mis, tesipet wāl ya təsər zlam do ni ; əgia akaədə təki kəmbazl ana tay. Wāl nday nani ti təbu tagudar zlam dal-dal, təjalaki ahər ka zlam gərganani ya məbərur gatay awayay ni cilin ; ⁷ təbu təcahay zlam kələvad, ay təslīki məsər jiri ge Melefit koksah. ⁸ A haslani ti ata Zenes nday ata Zembres * təwaya macafəŋa Məwiz ga magray təwi ge Melefit a : nahkay day mis nday nani tawayay macafəŋa leli ga magray təwi ge jiri a ; majalay ahər gatay dək magədavani, məfəki ahər gatay ke Melefit ni əgia zlam masakana. ⁹ Ay zlam gatay ya tagudar ni amazoru tay kama do, adaba mis dək atəsər nday ndam muru, akaədə ga ata Zenes nday ata Zembres ya mis təsəra nday ndam muru ni.

Kəmbərəŋ ere ye ti kəcahay ni ba

¹⁰ Ay nak ti kəsəra zlam ya nəcahuk na dək lala ; kəsəra manjəhad goro a, kəsəra zlam ya nawayay nagraj na, kəsəra ahəmamam nəfəki ahər ka Yezu na, kəsəra ahəmamam nəbesəy zlam na, kəsəra ahəmamam nawayay mis na, kəsəra nəmbərəŋ təwi goro do. ¹¹ Kəsəra daliya goro ya mis təgru na akaba daliya ndahan ya nəcakay na. Daliya gani nani ti nəcakay a Antiyos, a İkoniyum akaba e Listir ; daliya weley ya nəcakay ndo ni weley, ku nəcaka daliya emitena nəŋgu ni Bay goro ahəŋga nu a. ¹² Səra, ku way way do

* **3:8** Ata Zenes nday ata Zembres ti, ndam Zəde tədəm nday ndam məsər zlam ga hađ Ezip ka sarta ge Məwiz ni (mənjay Mahərana 7.11, 22).

awayay manjəhadani akaba Yezu Krist akada mis bəlan, azləbay naŋ lala ti, mis atəgri daliya. ¹³ Ay ndam cuđay akaba nday ya ti tagosay mis ni kəlavad atagudarkivu zlam ; etijinjia mis ndahaŋ ke divi a, nday day etijikia ke divi a. ¹⁴ Nak ti kəmbərəŋ zlam ya ti kəcaha, kəgəskabə əna huđ bəlan ni ba. Kəsəra nday ya ti təcahuk zlam na ; nahkay kəsəra zlam gani nani ti zlam ge jiri. ¹⁵ Kwa nak a wur bu ni ti kəsəra Wakita *njəlatani ge Melefit a ; wakita gani nani ti adəfukki divi ga majalay ahər sulumani, nahkay Melefit amahəŋgay kur adaba kəfəki ahər ka Yezu *Krist. ¹⁶ Pakama ya mədi ahər a Wakita ge Melefit ni bu ni dek ti Melefit əvi majalay ahər gani ana mis ga məbəkiani ; pakama ge Melefit ti ajənaki leli ga mədəfiki zlam sulumani ana mis, ga madafaki zlam magədavani ti magədavani ededīŋ, ga mambatikaba majalay ahər ana mis a, akaba ga macahi divi ge jiri ana mis. ¹⁷ Melefit əvi pakama gayan ana mis ti mis gayan lu māsalamalavu lala, mīsliki magray təwi sulumani weley weley do dek.

4

Hioru ma ge Melefit ana mis

¹ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti nəhuk kə meleher ge Melefit ; nəhuk kə meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ya ti amara magrafəŋa seriya kə ndam ya nday təbu əna sifa na akaba kə ndam ya təməta na. Nəhuk ti adaba aməŋgazlivu ana leli, aməgur mis dek. Ere ye ti nəhuk ni ti nihi : ² hioru ma ge Melefit ana mis. Ku mis tawayay miceni, ku təwayay do nəŋgu ni, hi ana tay, kəmbərəŋ ba. Hiiki ma ana tay ka zlam gatay ya tagudar ni, ləgi ana tay, vi njəda ana tay. Ku tamal ticiba zlam ya ti kacahi ana tay na dek ndo nəŋgu ni, kəzumki bəruv ka tay ba, bəsa. ³ Adaba sarta nahaŋ amara ; ka sarta gani nani ti mis ndahaŋ atawayay ma ge jiri ya macahi ana tay ni va do. Atadəbay ere ye ti məbəruv gatay awayay ni ciliŋ, atəzalakabu məsisi ndahaŋ kay ga macahi ma ya tawayay miceni ni ana tay. ⁴ Atəbi slimi ana ma ge jiri va do ; atəbi slimi ana ma masakani sawaŋ. ⁵ Ay nak ti njəhad njaŋ-njaŋ ; ka ya ti mis təgruk daliya ni ti bəsa ; hi *Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Tamal kagray nahkay ti, kəgri təwi ana Melefit akada ya adaba kur a awayay ti kəgray ni.

Pol adəm ara amət wudak

⁶ Nu ti sarta goro ənjia wudak. Nara nəvi ahər goro ana Melefit akada ga zum ya tabəhadī ni. ⁷ Nəkadva əna təwi goro ya nəgray na lala. Nəndeverinəba təwi ya Melefit əhu nəgray na dek akada ge mis ya acuhway, ənjua ka məlan madukana ni. Nəmbərəŋ məfəki ahər goro ka Yezu ndo simiteni. ⁸ Ku nihi Melefit əslamatuva zlam a, Bay geli aməvu azuhva təwi goro ya nəgri ni ; aməvu ti əna jiri gayan. Adaba Bay geli Yezu ti agrafəŋa seriya kə mis əna jiri a : aməvu zlam ti ana nu ciliŋ do ; aməvi ti ana ndam ya tajəgay mara gayan əna məmərani ni dek daya.

Pakama ga Pol ka mandav ga wakita gayan

⁹ Zay njəda gayak dek ga marana afa goro ke wecewecena, ¹⁰ adaba Demas ti awayay zlam ga duniya, əmbərəŋa nu a, əsləka ədorə a Tesalonik. Kreskens day ədorə ka had Galasi, Tit ti ni ədorə ka had Dalmasi. ¹¹ Maslaŋa ya ti naŋ əbu akaba nu ni ti Lək ciliŋ. Nahkay kara nahəma zubiya Mark a ju, adaba Mark ti esliki məjənaki nu ke təwi ge Melefit tata. ¹² Tisik ti nəsləroya naŋ e Efez a. ¹³ Ka ya ti nəsləkabiya a Truwas afa ga Karpus a ni ti nəmbərbiya

mugudi goro a ; zubiya ji. Həlubiyə wakita goro a daya ; wakita ya ti ga ambəl ni təgəjəzlkukbiya ahər ba.

¹⁴ Eleksender zal gəzəŋ ni əgrua cudad a dal-dal ; ere ye ti əgru ni ti Bay geli amatraḅ naŋ bilegeni. ¹⁵ Eleksender ti əgray ti mis təgəskabu ma geli ya məhi ana tay ni ba simiteni ; nahkay nak day bavu slimi əna naŋ.

¹⁶ Ka ya ti təgrafua seriya enjenjena, nəhəŋgrifəŋ ana ndam ge seriya ni ti, maslaŋa ya əjənaki nu ka ma gani ni ti əbi ; mis dek təmbrəŋa nu a. Melefit məmbərfeŋa zlam gatay ya təgray na kə tay a ! ¹⁷ Ay Bay geli əjənakia nu a, əvua njədə ; nahkay nəhia ma gayəŋ ana mis a əndava, ndam ya təfəki ahər do ni dek ticia. Seriya əgəs nu ndo ; əhəŋgafəŋa nu kə mazlahku a. * ¹⁸ Bay geli amahəŋgafəŋa nu kə mis ya təgru cudad na dek ; amahəŋgay nu ti nəhuriyu a Məgur gayəŋ ya e melefit bu ni vu. Naŋ ti mis dek təzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ! Aya nahkay.

¹⁹ Gri sa goro ana ata Prisil nday ata Ekiles. Gri sa goro ana ndam ga hudə ahay ga Onesifor daya. ²⁰ Erest ti ənjəhadıya a Koreŋ a. Trofim ti əbeseş do, nəmbərbiya naŋ e Milet a. ²¹ Wudəka ahar kusi ti zay njədə gayək dek ga marana afa goro a.

Ata Ewbəl, Pudeŋ, Liŋ, Klodiya akaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni dek təgruka sa.

²² Bay geli mələbu akaba kur, məgri sulum gayəŋ ana kəli dek ti.

* **4:17** Ka sarta gani nani ni ndam ga Yezu ya təwəl tay əna seriya ni ti təbi tay ana mazlahku ti təhəpəd tay. Nahkay bi Pol awayay adəm təkad naŋ ndo ; ay bi awayay adəm Yezu əhəŋgafəŋa naŋ kə Setena ahkay do ni kə ndam ezir gayəŋ na cilin.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni Ere ye ti mādēmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni

Maslaṅa ya ti àbēki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Tit : Tit ti tàgrakabá tawi akaba Pol a (2 Koreṅ 8.16-24). Pol àwayay Tit dal-dal (2 Koreṅ 2.13 ; 7.6) ; ka sarta ya ti tàfaya Pol a danṅay ba ni ti Pol àmbər̀bu Tit ka hađ Kret ga mægur ndam ga Yezu ya t̄̀bu eslini ni (1.5). Kret ti hađ gə̀dākani a huđ ga yam bu, gwar ka hađ Gres ; ka sarta ga Pol mis ndahaṅ t̄̀dēm ndam Kret ti ndam magudar zlam, nday ndam malfada daya ; ku zal Kret nahāṅ day àdēm nahkay (1.12).

Pol àbikioru wakita hini ana Tit, awayay ti t̄̀abakabu ahàr a Nikopolis (3.12) ; àbikioru ti ga mādēfiki ahə̀mamam māgray t̄̀awi ya àvi ni. Pol àdēm ku tamal ndam Kret t̄̀agə̀skabu ma gayan do nənṅu ni, si Tit acahi manjəhad sulumani ana tay, aləgi ana tay, àmbrəṅ ba kwa. Pol awayay ti ndam Kret ya t̄̀agə̀skabu Yezu ni t̄̀anjəhadkabu àna sulumani (1.6-9 ; 2), t̄̀agə̀skabu ma magədavani ba (1.9-11 ; 3.9-11), t̄̀ahə̀ṅgriuru ahàr a hađ ana ndam ga ṅumna (3.1-2).

Ndam Kret ti t̄̀adəba divi magədavani ya ti mə̀bər̀uv gatay awayay na t̄̀atam mis ndahaṅ ni, ay ku tamal nahkay nənṅu ni Pol àdēm ahaslani ti leli dēk ndam magudar zlam akada gatay ni ; Melefit àhə̀ṅgay leli ti adaba māsia cicihi a cilin, do ni ti azuhva t̄̀awi geli ya māgray ni do (3.3-7).

Sa ga Pol

¹ Abēki wakita hini ti nu Pol, nu bay mægri t̄̀awi ana Melefit, nu zal asak ga Yezu *Krist. Àslər̀biyu nu ti n̄̀ə̀naki ndam ya ti Bay Melefit adaba tay a ni, ti t̄̀ə̀fəki ahàr, ti t̄̀əsər̀ jiri gayan ni. T̄̀əsəra ti atanjəhad akada ge Melefit ya awayay ni, ² atəsər̀ atanjəhad kanṅay-kanṅay akaba Melefit eđedīṅ. Melefit àdēm kwa ahaslani, wuđaka mə̀lan̄ ə̀njəki ni : « Anəvi sifa ya àndav day-day do ni ana tay. » Nan̄ ti àsəkad malfada day-day do. ³ Sarta gayan ya ti àfəkad ni ə̀njia ti adəfiaba ma ga sifa gani nana ana mis a, ti t̄̀adəmoru, t̄̀ahi ana mis ndahaṅ. Nan̄ Melefit Bay mahə̀ṅgay leli àhuva pakama nana ana nu a daya, ti n̄̀ahioru ana mis.

⁴ Nə̀bukki, Tit. Nak ti k̄̀igia akada wur ga huđ goro a adaba leli cecəeni mə̀fəki ahàr ka Yezu Krist. Melefit Bəṅ geli nday ata Yezu Krist Bay mahə̀ṅgay leli t̄̀ə̀gruk sulum gatay, t̄̀āgray ti k̄̀anjəhadumkabu akaba mis àna sulumani daya ti.

Manjəhad ga gə̀dākani ga ndam ga Yezu

⁵ Nə̀mər̀bu kur e Kret ti ga maslamalakabu zlam ya ti t̄̀ə̀gə̀jəni ni, akaba ga madaba mis a ti t̄̀igi gə̀dākani ga ndam ge *Krist a kəsa ga hađ Kret ni bu dēk, akada ya ti nə̀huk ni. ⁶ Maslaṅa ya ti egi gə̀dākani ga ndam ga Yezu nahəma, ahàr àdēm nan̄ ə̀bu maslaṅa ya t̄̀ə̀ṅgə̀t̄̀əṅja zlam magudarana do ni : wal gayan bəlan̄, bəza gayan day t̄̀ə̀fəki ahàr ka Yezu. Manjəhad ga bəza ni day m̄̀ala sulumani, ti mis t̄̀əsər̀ t̄̀ə̀bi t̄̀agudar zlam bi, ticiiki ma ana ata bəṅ gatay daya. ⁷ Bay *mə̀bi slimi ana ndam ga Yezu nahəma, m̄̀ala maslaṅa ya t̄̀ə̀ṅgə̀t̄̀əṅja zlam magudarana do ni, adaba t̄̀awi ya agray ni ti ge Melefit. Nan̄ nani ti àgray zlabay ba, àzum bər̀uv weceweci ba, àvi vu gayan ana zum ba, àgray terəṅgiz

ba, àdabay elimeni àna magray zlam magədavani ba daya. ⁸ Àgəski nahəma, maslaŋa gani nani m̀gəskabu mirkwi, m̀awayay magray sulum, m̀jalay ahàr sulumani, m̀ala jireni, m̀ala mis ge Melefit *njəlatani, m̀bi slimi ana ahàr gayan̄ daya kwa. ⁹ Ahàr àdəm m̀gəskabá pakama jireni kala-kala akada ya ti m̀cahumi ana mis ni, àmbrəŋ ba. Nahkay ti emisliki m̀vi njəda ana mis ndahan̄ àna pakama sulumani nani ya acahi ana tay ni. Tamal mis t̀gəskabu pakama sulumani hini do nahəma, nan̄ gani emisliki m̀dafiaba ere ye ti t̀gudar na ana tay a daya.

Ndam magosay mis

¹⁰ Kadaba gəđákani ga ndam ge *Krist nana nahkay ti adaba mis t̀bu kay tici slimi do. Tagosay mis àna pakama gatay ya t̀dəm kwan̄a ni. Ndam magosay mis nani ti ahar gəđákani ndam *Zude ya t̀dəm ahàr àdəm mis *t̀keley kudi kwa ni. ¹¹ Ahàr àdəm kacafəŋa tay ga macahi zlam magudarani nani ana mis a, adaba tagudarikaba huđ ahay ana mis a. Tagray nahkay ni ti ga m̀ngəti zlam ana huđ gatay gatayani cilin̄, mimili àki ka tay bi. ¹² Zal Kret nahan̄ tekeđi àsəra ba ere ye ti amara magravu na ti, àdəm : « Ndam Kret tasakad malfada kəlavad, nday akada ga zlam ge gili ndahan̄ ya tagray cuday ni, nday ndam masəfa, tən̄jələn̄ ana zlam m̀zumani cilin̄. » ¹³ Pakama gayan̄ ya àdəm ni ti jiri eded̄in̄. Nahkay ti ləgi ana tay kay kay, ti t̀fəki ahàr ka Yezu ge jiri, ¹⁴ ti ticiiki m̀hasl ga ndam Zude ya ti tan̄gəhad̄i ana tay ni va ba, ti t̀bi slimi ana pakama ge mis ya t̀awayay jiri do ni va ba. ¹⁵ Tamal mis m̀əruv gatay njələta kə meleher ge Melefit nahəma, ere ye ti tagray ni day dek njələta. Ay nday ya ti m̀əruv gatay njələta kə meleher ge Melefit do, t̀fəki ahàr do ni, ere ye ti tagray ni dek magədavani. Nahkay ere ye ti t̀jalaki ahàr ni dek magədavani daya : ku ka ya ti tagudar zlam nən̄gu ni t̀gray mimili do. ¹⁶ T̀dəm ahkado t̀səra Melefit a, ambatakani do zlam magudarani gatay ni adafaki tay, nday t̀sər Melefit do. Tagray ere ye ti Melefit awayay do simiteni ni, ticiiki slimi ana Melefit do. Nahkay ti tisliki ka magray zlam sulumani koksah.

2

Manjəhad̄ sulumani ga ndam ga Yezu

¹ Tit nak zla nahəma, cahi divi ge Melefit eded̄in̄ eded̄in̄eni ni ana mis. ² Hi ana zawal ya t̀gia medewel a ni ti t̀bi slimi ana ahàr gatay, t̀gray zlam àna divi gani, nahkay mis atazləbay tay. Hi ana tay t̀dəgəzl ahàr lala ; t̀fəki ahàr ka Yezu àna divi gani, t̀mbrəŋ ba ; t̀awayay mis àna huđ bəlan̄ ; t̀besey daliya daya.

³ Wál medewel day, hi ana tay t̀gray zlam ya ti àbəlafəŋ kə Melefit ni. Təsivu ana mis ba, t̀vi vu gatay ana zum ba, t̀dəfiki magray zlam sulumani ana mis sawan̄. ⁴ Tamal nday t̀bu tagray nahkay ti atəcahi ana bəza wál ti t̀awayay zawal gatay akaba bəza gatay, ⁵ t̀bi slimi ana ahàr gatay, t̀gray hala ba, t̀gray t̀wi lala a huđ ahay bu, t̀gray zlam sulumani, ticiiki slimi ana zawal gatay. Tamal tagray nahkay ni ti maslaŋa àdəmki ma magədavani ka pakama ge Melefit koksah.

⁶ Bəza dagwa day, hi ana tay t̀bi slimi ana ahàr gatay ⁷ a zlam bu dek. Nak nakani day gray zlam sulumani, ti dagwa ndahan̄ ni t̀pi : etipia ti atagray akada gayak ni. Ka ya ti kacahi zlam ana tay nahəma, d̄fiki ana tay àna m̀əruv bəlan̄, ti t̀gəsukki ma. ⁸ Hi pakama jireni ana tay ti tisliki

minjibisleni ba. Tamal kagray nahkay ti kabæki mimili àki ka ndam ezir geli adaba tɛngɔt pakama magədavani ga mədæmkiani ke leli do.

⁹ Evidi day, hi ana tay ticiiki slimi ana ndam mægur tay a zlam ya tagray ni bu dek, tãgray ere ye ti àbɔlafɛɲ kà ndam mægur tay ni, tɛkeli gejewi ana tay ba. ¹⁰ Tigiɲiɲa akal kà tay a ba daya. Àgæski ti tagray tɔwi sulumani, ti ndam mægur tay ni tãhɛl tay ka ndam jireni sawaɲ. Tamal tagray nahkay a zlam ya tagray ni bu dek ti mis atægaskabu pakama geli ya macahi ana tay àki ke Melefit Bay mahɛngay leli ni àna məmərani.

Melefit àngazliaya sulum gayan ana mis a

¹¹ Ahàr àdəm ndam mɛfæki ahàr ka Yezu tãgray ere ya nàhi ana tay ni, adaba Melefit àngazliaya sulum gayan ana mis a, awayay ahɛngay mis dek. ¹² Ge Melefit ya àgri ana leli nahkay ni ti leli mæsəra ahàr àdəm mægudar zlam va ba, ti zlam ga duniya ya mis tawayay ni day ègi eri ana leli va ba. A manjəhad geli a duniya bu ni ti ahàr àdəm mábumi slimi ana ahàr geli, mægurum jiri akaba zlam ya ti àbɔlafɛɲ kè Melefit ni kwa. ¹³ Majəgay manja ga Yezu *Krist Bay mahɛngay leli ni, mæsəruma ara aɲa, mɛfumki ahàr àna məmərani. Naɲ Melefit geli gədakani, amara mangazli njəda gayan ana mis. ¹⁴ Yezu àmat a kəla geli vu ka mawayay gayan. Àgray nahkay ti, ti mähəlabə leli a zlam magudarani ba dek, ti mīgi njəlata kè eri gayan, ti mīgi ndam gayan, ti mawayum magray zlam sulumani kəlavad daya.

¹⁵ Zlam ya ti akacahi ana mis ni ti nahkay kwa. Vi njəda ana tay ; ndam ya ti tici slimi do ni ti hivù ana tay. Hi ana tay àna njəda ge Melefit ya àvuk ni. Ku maslanja gatay bəlan nɛngu ni àcalkukiyu a ahàr vu ba.

3

Məmbɔɲ manjəhad geli ya ahaslani ni

¹ Tit, ziaba azay slimi ana ndam gayak a, ti tãhɛngrioru ahàr a had ana gədakani ga ɲgumna dek, ticiiki ma ana tay, tɛləbu ndam maslamalavani ga magray tɔwi sulumani dek. ² Hi ana tay tæsivu ana mis ba, tələgavu akaba mis ba daya, tãɲa kudufa sawaɲ, ti mis tæsər nday ndam mægri zlam sulumani ana mis dek kəlavad. ³ Hi ana tay nahkay, adaba ahaslani leli day endisl àniviyu ana leli bi, miciiki slimi ana mis ndo, mijikia ke divi sulumana. Zlam ya mawayay, àbɔlafɛɲ kè leli ni dek ti mīgibiya akada evidi gana. Mänjəhadbiya àna cuday a, mawayabiya zlam ge mis ya ègi eri ana leli na, mis tizirabiya leli àki ka manjəhad geli magədavani na, leli day mizirabiya e kidiɲ geli ba. ⁴ Ku tamal mægudarbiya zlam a nahkay nɛngu ni, Melefit Bay mahɛngay leli ni àngazliaya sulumana gayan ana mis a ti tæsər naɲ àbu awayay tay. ⁵ Àngazlay sulumani gayan ti ahəmamam ? Àhəngə leli a. Àhəngay leli ti adaba leli mægribiya zlam sulumana aw ? Aha, nahkay do. Àhəngə leli ga sulum a, adaba mäsibiya cicihi a palam. Àhəngə leli a ti, àbarafəɲa zlam magudarana kè leli a. Àgray nani àna njəda ga Məsuf gayan, nahkay miwiva mawena, mɛngatuma sifa mawena daya. ⁶ Məsuf nani ti Melefit àvia ana leli a àna hud bəlan azuhva tɔwi ga Yezu *Krist Bay mahɛngay leli ya àgray ni. ⁷ Melefit àgray nahkay ti mɛngətum sifa ya àndav day-day do ni ; mæsəra ara avi ana leli ededɲ, adaba àgria sulum gayan ana leli a, nahkay mīgia ndam jireni kè eri gayan a.

⁸ Pakama hini ya nədəm ni ti jiri ededɲ. Nawayay ti kəhəngri zuh, ti ndam ya ti tɛfæki ahàr ke Melefit ni təkadvu àna magray zlam sulumani

kəlavaf. Pakama nani ti àbəlay, ajənaki mis daya. ⁹ Ma ge gejewi masakani nahəma, kəhurviyu ba. Tamal tagraki gejewi ka ndam geli ya ti ahaslani ni ti kəhurkiviyyu ba. Kələgumvu ba, kihirəmkiyu àki ka pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ba daya. Zlam nday nani təzaya arañja do, təjənaki mis do daya. ¹⁰ Maslanja ya ti agray ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ticirvu ni ti, hivù sak bəlanj àngəkivuu ba. Tamal àmbrənj ndo nahəma, hikivu sak bəlanj keti. Ay tamal ècuki va do ni ti, kəwayay ma akaba nanj va ba. ¹¹ Kəsəra mis tamal àgra nahkay ti èjikia ke divi ge Melefit a àndava, nanj bay magudar zlam. Magudar zlam gayanj ni anğazlavu vay-vay kè meleher ge mis, nahkay maslanja nani awəl ahàr gayanj gayanjani.

Sa ga Pol

¹² Nihi nahəma nəbu nəsləroru Artemas ahkay do ni Tisik afa gayak. Ka ya ti bəlanj gatayani eminjəa nahəma, zəbiya njədə gayak a ga marana ti məbakabu ahàr a Nikopolis. Ka nu nahəma, ahàr kusi ti nawayay manjəhadbiyani eslini. ¹³ Ka ya ti ata Zenas bay ge seriya ni nday ata Apolos atasləka afa gayak a atasawadoru nahəma, jənaki tay lala, ti arañja àhəci tay ba. ¹⁴ Ndam geli ya təfəki ahàr ka Yezu ni ahàr adəm nday day təcəhay magray zlam sulumani kəlavaf, ti təjənaki ndam ya ti zlam àhəci tay ni. Tamal tagray nahkay ti atanjəhad masakani do.

¹⁵ Ndam ya ti məbu akaba tay ni dek təgruka sa. Gri sa geli ana ndam ya təfəki ahàr ka Yezu, tawayay leli ni dek. Melefit məgri sulum gayanj ana kəli dek.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemonj ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemonj ni

Maslaɗa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àɗafa slimɪ gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1, 9). Àbikioru ti ana Filemonj : Filemonj ti zal Kolos, naɗ mis gǎɗakani ; naɗ àbu àna evidi kay. Biliɗ e kiɗiɗ ge evidi gayan ni bu, slimɪ gani Onezim, àzafɛɗa zlam kà Filemonj àna akal a, mǎk àcuhway, òru ka mǎlaɗ ga Pol ya naɗ àbiyu ni. Eslini ti Onezim àgǎskabá ma ga Yezu a, naɗ àbu agri tǎwi sulumani ana Pol (11 ; Onezim ana ma Gres ti awayay aɗǎmvaba « Bay ya ti agri tǎwi sulumani ana mis ni. »)

Ay Onezim ti evidi ga Filemonj. Filemonj day àgǎskabá Yezu a, nahkay Pol zal asak ga Yezu ni esliki mǎhiani ana Filemonj : « Vu evidi gayak ni. » Ay àgray nahkay ndo : àslǎrioru Onezim ana Filemonj (12-13). Àslǎrioru tay akaba Tisik bay ya ti àzoru wakita hini ni akaba wakita ya Pol àbikioru ana ndam Kolos ni (Kolos 4.7-9). Pol awayay ti Filemonj mǎvi Onezim ga sulum, àwayay mazafɛɗana ga nǎɗá do.

Pol ti zal asak ga Yezu, naɗ gǎɗakani ga ndam ga Yezu. Tamal gǎɗakani ga ndam ga Yezu awayay ehindifɛɗa kà maslaɗa nahaɗ a ti, Pol àɗǎfikia divi gani ana leli a wakita hini ba lala.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nu nǎbu a ahay ga daɗgay bu azuhva tǎwi ga Yezu *Krist ya nagray ni. Leli ata wur ga mǎɗ geli Timote mǎbukioru wakita hini ana nak Filemonj, nak zlába geli ya ti magray tǎwi bǎlaɗani ni. ² Mǎbiki ana ndam ga Yezu ya *tǎcakalavu a ahay bu afa gayak ni daya, ana wur ga mǎɗ geli Apiya akaba Ersip. Ersip ti naɗ akada zal slewja e tǎwi ge Melefit ya magrakabu ni bu. ³ Bǎɗ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kǎli, tǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

⁴ Kǎlavaf nahǎɗgalay Melefit ; nǎgri sǎsi ti nacaluk slimɪ, ⁵ aɗaba niɗia tǎɗǎm ahkado kawayay ndam ga Yezu kay, kǎfǎki ahàr ka Bay geli Yezu lala daya. ⁶ Leli mǎfǎki ahàr ka Yezu ka ahar bǎlaɗ, nahkay nahǎɗgalay Melefit ti kòru àna naɗ kama kama. Ahàr àɗǎm kǎsǎrkivoru zlam sulumani ya Melefit àvi ana leli ni ðek. Àvi ana leli ti aɗaba leli mǎbu ka ahar bǎlaɗ akaba Krist. ⁷ Filemonj wur ga mmawa goro ni, tǎwi gayak ya kagray ni àmarua mǎbǎruv a, aɗaba kawayay ndam ga Yezu dal-dal, kǎvia nǎɗá ana tay a. Kǎgray nahkay ti avukivu nǎɗá dal-dal daya.

Pol ahǎɗgalay Filemonj ti mǎgǎskabu Onezim

⁸ Nahkay zla nahǎma, nawayay nahǎɗgalay kur ti kǎgray ere ya nǎhuk ni. Nu zal asak ga Yezu *Krist, nisliki mǎhukani gray zlam ya àgǎski ni tata, ⁹ ay ti nǎɗǎgǎzɪ nahkay ndo, nawayay nahǎɗgalay kur hojo aɗaba nawayay kur. Nu Pol zal medewel nǎhuk ma hini ni, nihi ti nu a ahay ga daɗgay bu azuhva tǎwi ga Yezu Krist ya nagray ni. ¹⁰ Nahǎɗgalay kur, nǎgruk kam-kam àki ka Onezim. Naɗ ti naɗ àbu afǎki ahàr ka Yezu azuhva ma goro ya nǎhi ni, nahkay ègia akada wur goro a ahalay a ahay ga daɗgay ni ba. ¹¹ Ahaslani ka ya ti

naŋ afa gayak ni ti àgruk tɔwi ga arañja sulumani ndo, nihi ni ti ègia agru tɔwi sulumani, aməgruk ana nak daya.

¹² Nawayay naŋ dal-dal, kala ègia wur ga huɗ goro a. Nahkay nəsɔrɔkoru naŋ ti awər nu dal-dal. ¹³ Nihi nu nɛbu a ahay ga danɗay bu azuhva goro ya nɛhi *Ma Maweni Sulumani ana mis ni. Nahkay nawayay ti mɔnjəhadə akaba nu ga mɔjənaki nu a kɛla gayak va. ¹⁴ Ay ti nɛgəskabu naŋ nahkay do, si ka mawayay gayak kwa. Nawayay mɔfəkuk nɛdɔ ga mɛgru sulum do, nawayay ti kɔjənaki nu ka mawayay gayak.

¹⁵ Bi Melefit awayay ti Onezim mɔnjəhadə a mɔlan nahan bu gɔzit day kwa ti amɔŋgukukoru, kɔnjəhadum ka ahar bɔlan ga kanɗay-kanɗayani. ¹⁶ Nihi ti naŋ evidi ciliŋ do, àtama evidi a, naŋ wur ga mɔŋ geli ya ti mawayay naŋ dal-dal ni. Nu Pol nawayay naŋ kay, nak Filemon ti ni akawayay naŋ kay àtam goro ni. Akawayay naŋ ti adaba naŋ mis gayak ciliŋ do, akawayay naŋ adaba naŋ wur ga muk, àfəkiə ahàr ka Yezu a akadɔ gayak na daya.

¹⁷ Kəsəra leli ata nak ti magray tɔwi bɔlanani do aw ? Nahkay gəskabá naŋ a akadɔ ya kəgəskabu nu ni. ¹⁸ Tamal ti àgudaruka zlam a ahkay do ni àzafuka zlam a nahəma, hu ti nɔpəlukvù. ¹⁹ Nu Pol nɔbukki pakama hini àna ahar goro : anɔpəlukvù. Ay sərkiə nu day nɛgruka zlam sulumana, kəŋgəta *sifa ya ti àndav day-day do na azuhva nu a. ²⁰ Nahkay wur ga mmawa goro ni, kam-kam gray ere ye ti nɛhuk ni àna slimi ga Bay geli. Ndisliŋə mɔbərɔv ti adaba leli cecəeni ata nak miɗia akadɔ mis bɔlan akaba Krist a.

²¹ Ka ya ti nɔbukki wakita hini ni ti nəsəra kicəki palam. Nəsəra akagray zlam ya ti amatamkia ka zlam ya ti nihindifuka na daya. ²² Ka sarta ya ti Onezim amɔduka ahàr a nahəma, kaslamatuva ahay a daya, adaba a majalay ahàr goro bu ni ti Melefit emiciiki gekɔli ya kəhəŋgalum naŋ ni ana kɔli, nahkay amɔvu divi ga manɗoni afa gekɔli.

Sa ga Pol

²³ Epafra naŋ ya ti mɔbu ata naŋ a ahay ga danɗay bu azuhva ma ga Yezu *Krist ni agruk sa. ²⁴ Mark, Aristark, Demas akaba Lək nday ya ti magrakabu tɔwi ge Melefit akaba tay ni tɔgruk sa daya.

²⁵ Bay geli Yezu Krist mɔgri sulum gayan ana kɔli ti.

Wakita ya tɔ̀bikioru ana ndam Hebri ni Ere ye ti mɔ̀dɔ̀mki ka wakita ya tɔ̀bikioru ana ndam Hebri ni

Maslaɗa ya ti àbɛki wakita hini ni àdɔ̀fay slimi gayan̄ ndo. Mis ndahaɗ tɔ̀dɔ̀m bi Pol, ay àbɛki ma akada ga Pol ya àbɛki ni ndo. Ku tamal nahkay nɔ̀ngu ni nday ya ti àslɛrikaboru wakita ana tay ni tɔ̀sɛra nan̄ a (13.18), nan̄ day àsɛra Timote bay ya ti tɔ̀grakabu tɔ̀wi akaba Pol na (13.23).

Wakita hini ànjɛki akada wakita ya tɔ̀slɛrikaboru ana mis ni do : anjɛki ti akada ga zlam ya tɔ̀cahi ana mis ni. Si gwar ka mandav gani day kwa ti mɔ̀di ahàr ana pakama ya tɔ̀bɛki akada ga wakita ya tɔ̀slɛrikaboru ana mis ni (13). Bi tɔ̀cahi zlam ana mis, mɛk tɔ̀bɛki ka wakita ga mɔ̀slɛrikaborani ana mis ndahaɗ.

Tɔ̀slɛrikaboru ti ana ndam Hebri ndahaɗ, ndam Zude ya tɔ̀gɛskabá Yezu a ni. Tawayay tɔ̀dɔ̀fiki ana tay Yezu ti gɔ̀dɔ̀kani àtam mɔ̀slɛr ge Melefit (1), àtam Mɔ̀wiz (3 ; 4.1-13), àtam ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni dɛk (4.14-16 ; 5 ; 6 ; 7). Yezu day àngalabakabá leli akaba Melefit a, ay tɔ̀wi gayan̄ ya àgray ni àtam tɔ̀wi ga nday ndahaɗ ni simiteni : nday ti ahàr àdɔ̀m tɔ̀hɔ̀ngri eri kɔ̀lavad, ay Yezu ti àgray sak bɔ̀lan̄, èslià hɔ̀ya (8 ; 9 ; 10). Ka sarta ya ti tɔ̀bɛki wakita hini ni ti ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tɔ̀bu tislɔ̀ji zlam ana Melefit a Zeruzalem, tɔ̀mbrɔ̀n̄ ndo (10.11) ; tɔ̀mbrɔ̀n̄ ti ka ya ti ndam Rom tɔ̀mbedkaba ahay gɔ̀dɔ̀kani ge Melefit a, ke vi 70 ga sarta geli ni.

Gwar ka mandav ga wakita gayan̄ ni maslaɗa ya àbɛki ni àvi njɔ̀da ana mis, àhi ana tay ku tamal tɔ̀cakay daliya nɔ̀ngu ni tɔ̀mbrɔ̀n̄ mɔ̀fɛki ahar gatay ka Yezu ba. Àzay mazavu ga ndam ge Melefit ya tɔ̀dɔ̀mki ma a Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni, àdɔ̀m tɔ̀mbrɔ̀n̄ mɔ̀fɛki ahàr gatay ke Melefit ndo (11) ; àdɔ̀m ge Melefit ya atraɔ̀ ndam gayan̄ ni àdɔ̀faki awayay tay (12.1-12). Ay sak kay a hud̄ ga wakita gayan̄ ni bu maslaɗa gani àziaba azay slimi ana mis a, àhi ana tay si tici lala, tɔ̀gɛskabu ma ge Melefit kwa ; do ni ti bi atɔ̀ngɔ̀t sulum ge Melefit ya awayay agri ana tay ni do (2.1-4 ; 3.7-19 ; 5.11-6.12 ; 10.19-39).

Ahàr àdɔ̀m mɔ̀fɛki ahàr ka Yezu, mɔ̀mbrɔ̀n̄ zlam ndahaɗ dɛk. Adaba Yezu ti àtam zlam ndahaɗ dɛk : maslaɗa ya èpia Yezu a ni ti, èpia Melefit a àndava (1.1-4).

Wur ge Melefit ti nan̄ gɔ̀dɔ̀kani

¹ Ahaslani ti Melefit àhia ma ana ata bɔ̀n̄ geli a sak kay, tɔ̀hɔ̀ngri ma gani ana mis ti ndam mahɔ̀ngaray *pakama gayan̄ ni. Tɔ̀hɔ̀ngri ma ana tay ti àna divi gɔ̀rgɔ̀ri kay. ² Ay nihi ka sarta ga mandav ga mɔ̀lan̄ ti Melefit àhia ma ana leli a, àhɔ̀ngri ana leli ti Wur gayan̄. Ka ya ti Melefit àgraya zlam a dɛk ni ti, àgraya ti àna njɔ̀da ga Wur gayan̄ ni. Melefit àfiyu nan̄ a bay vu, nahkay amɔ̀gur zlam dɛk daya. ³ Melefit ti nan̄ gɔ̀dɔ̀kani dal-dal, asladay mɔ̀lan̄ akada ga fat ni : tamal kipia Wur gayan̄ na ti kipia masladani ge Melefit na ; ere ye ti Melefit nan̄ àbu àna nan̄ ni dɛk ti Wur ni day nan̄ àbu àna nan̄. Pakama ga Wur ya àdɔ̀m ni dɛk ti àna njɔ̀da dal-dal, akay mɔ̀lan̄ dɛk àna njɔ̀da gani nani akada ge medikedik ya akay ahay ni. Àslamali divi ana Melefit ga mɔ̀mbɔ̀rfɔ̀n̄a zlam magudarani ge mis a dɛk. Àra àslamala ti òru ànjɔ̀had a hud̄ melefit bu kà ahar ga daf ge Melefit Bay ya agur zlam dɛk ni, a mɔ̀lan̄ ga gɔ̀dɔ̀kani bu.

Wur ge Melefit ti nanj gəḏakani àtam məslər ge Melefit

⁴ Melefit àzalay nanj Wur gayan ni ti, àwayay àḏəfiki ana leli Wur gayan ni gəḏakani dal-dal, àtam *məslər ge Melefit ni. Wur ga bay ti nanj gəḏakani àtam məslər gayan do waw ?

⁵ Melefit àhi ana Wur gayan nahkay hi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.* »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidin ga *məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! Àḏəm keti :

« Kama kama ti mis atəsər nu bənjani, nanj day wur goro.† »

Ma gani nani ti àḏəmki ka məslər gayan weley ? Àbi ! ⁶ Nahkay day, ka ya ti Melefit àslərbiyu Wur gayan bəlan bəlanjani ni a duniya vu nahəma, àḏəm :

« Məslər goro dek tábəhadī mirdim, meleher ndiḃa ndiḃa ana had.‡ »

⁷ Àki ka məslər ge Melefit ni ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Məslər ge Melefit ti ndam məgri təwi ;

aslər tay, takoru akaḏa ga aməd ya akəzlay ni, ahkay do ni akaḏa ga arəd ga

aku ni.§ »

⁸ Ay àki ka Wur gayan ni ti àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nak ti Melefit ; kigia Bay ga kanḡay-kanḡayana.

Nak kəbu manjəhadani e kərsi gayak bu ; kəgur məlanj ge jiri gani.

⁹ Kawayay magray jiri dal-dal ; magudar zlam ti kawayay do simiteni.

Nahkay ti Melefit, Bay Melefit gayak, àhəndakuka amal a

ga maḏafakiani àḏaba kur e kidin ge mis ndahanj ba,

awayay ti kəmərvu dal-dal.* »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti :

« Nak ti Bay gəḏakani, ka mənəkə ga zlam dek ti kəgraya had a ;

kəgraya huḏ melefit àna ahar gayak a daya.

¹¹ Zlam gani nday nani etiji, ay nak ti akələbu ga kanḡay-kanḡayani.

Zlam nday nani ti atagəḏavu akaḏa ga azana midigweni ni.

¹² Ekelepekabu tay akaḏa ga telepekabu azana ya àgray təwi va do ni,

adaba etigi midigweni akaḏa ga azana ni.

Ay nak ti akambatvu do ; akələbu ga kanḡay-kanḡayani.† »

¹³ Melefit àhi keti :

« Njəhadā gwar kà ahar ga ḏaf goro a, a məlanj ga gəḏakani ba.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akaḏa ga zlam ga bay ya abəkə asak ni, ti kəcəlki ka tay.‡ »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidin ga məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! ¹⁴ Məslər ge Melefit ti nday dek məsuf ya təgri təwi ana Melefit ni do waw ? Aslər tay ga məjənaki ndam ya ti àḏəm awayay mahəḡgay tay ni do waw ?

2

Ere ye ti Yezu àhi ana leli ni ti ahàr àḏəm məmbrənj ba

¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àḏəm məjalaki ahàr lala àki ka pakama ya təhi ana leli ni, məjalaki ahàr mātama ya ahaslani na. Tamal məjalaki ahàr nahkay

* 1:5 Limis 2.7. † 1:5 2 Semiyel 7.14. ‡ 1:6 Limis 97.7 ; Mimbiki 32.43. § 1:7 Limis 104.4.

* 1:9 Limis 45.7-8. † 1:12 Limis 102.26-28. ‡ 1:13 Limis 110.1.

do ni ti emijikia ke divi a. ² Məsəra pakama ge Melefit ya məslər gayan təhəngri ana Məwiz ni ti ma gani ədəs, ma masakani do. * Ku way way do əgəskabu ma gani ndo, əciiki ma ana Melefit ndo ni ti Melefit ətra6 naŋ ge jiri do waw ? ³ Ay leli ti təhia pakama mədəsana ana leli a ətama nahaŋ na. A pakama gani nani bu ni ti məsər ahəmamam Melefit ahəngay leli ni. Nahkay tamal məgəskabu pakama nani do ni ti Melefit amatra6 leli dal-dal do waw ? Adaba pakama gani nani ti əhi ana mis enjenjeni ti Bay geli ; ndam *asak gayan ticia ma gana, mək təhəngri ana leli ti mıcı lala. ⁴ Melefit day ədafaki ma gani nani ma ge jiri ti əna zlam magray ejep gərgəri kay ya əgray ni. *Məsuf Njəlatani day əvi njəda ga magray təwi gərgərani ana mis ndahaŋ, əway ti ka mawayay gayan : nani day ədafaki pakama ge Melefit ti ma ge jiri.

Wur ge Melefit ti wur ga mən geli

⁵ Leli mazlapaki ka məlaŋ məweni ya Melefit amagraya ni, ay Melefit əfəkad ti way ga məgur məlaŋ gani nani way ? Əfəkad ti məslər gayan aw ? Aha ! Əfəkad ti mis hihirikeni. ⁶ Məsər ti adaba a Wakita ge Melefit bu ka məlaŋ nahaŋ tədəm nahkay hi :

« Bay Melefit goro, mis hihirikeni ti naŋ way ti kajalaki ahər di way ? Naŋ way ti kəfi ahər kwa dəni way ?

⁷ Kəfiyu naŋ a məlaŋ ya ti əsli ga məslər gayak do ni ga balani ; kəgra ti mīgi bay, təzləbay naŋ, təhəngrioru ahər a had ;

⁸ kəfiyu naŋ a bay vu ga məgur zlam dək. † »

Melefit əra əfiya naŋ a bay va ga məgur zlam a dək ni ti, ere ye ti naŋ əgur do ni ti əbi. Ay nihi ti naŋ əbu əgur zlam dək ti leli məsəraba faŋ do. ⁹ Ay məsər ti Yezu, naŋ ya ti Melefit əfiyu naŋ a məlaŋ ya ti əsli ga məslər gayan do ni ga balani ni. Melefit əgra ti mīgi bay, təzləbay naŋ, təhəngrioru ahər a had ti azuhva gayan ya ti əcakay daliya, əmət ni. Əmət ti a kəla ge mis vu dək ; Melefit əna sulum gayan əwayay nahkay. ¹⁰ Melefit ti əgraya zlam a dək əna ahar gayan a ; əgriaya zlam na dək ti ana ahər gayan a. Awayay ahəliyu mis kay a məlaŋ masladani gayan vu ti tigi bəza gayan. Bay ya ti əvi divi ana tay ti Melefit mähəngay tay ni ti Yezu, nahkay əgəski ti Melefit əgray ti Yezu mēndeveriŋ təwi gayan lala əna daliya gayan ya əcakay ni.

¹¹ Nahkay ti Yezu agray ti mis ni tigi ndam *njəlatani ge Melefit. Bay ya agray təwi gani ni akaba nday ya agra ana tay ni ti nday dək bəlaŋani, Bəŋ gatay bəlaŋ. Əgia nahkay ti azalay tay bəza ga mənani, əsi mimili do simiteni.

¹² Əhi ana Melefit :

« Anədəfiki kur ana bəza ga mmawa ; anazləbay kur e kiđiŋ ge mis macakalavani bu. ‡ »

¹³ Ədəm :

« Nu ti anəfəki ahər ke Melefit. § »

Ədəm keti :

« Nu hi, leli akaba bəza ge Melefit ya əbu tay ni. * »

¹⁴ Bəza ge Melefit ya əbi ana Yezu ni ti nday dək mis hihirikeni ; nahkay ti Yezu day əgia mis hihirikena. Əgi mis hihirikeni ti, ti məmət ; əmət ti ga mazafəŋa njəda kə *Seteni a, adaba mis təmət ti azuhva təwi ge Seteni. ¹⁵ Mis

* 2:2 Ndam Zəde tədəm pakama ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti məslər ge Melefit təhəngri. Ay mədi ahər ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do. † 2:8 Limis 8.5-7. ‡ 2:12 Limis 22.23. § 2:13 Izayi 8.17. * 2:13 Izayi 8.18.

tàbu tagrafəŋa aŋgwaz kà məmətana, tagray aŋgwaz kəlavad akada ge evidi ya ti agrafəŋa aŋgwaz kà bay gayan a kəlavad ni. Ay Yezu ti àhəlababa tay e evidi gani ba, ti tàgrafəŋa aŋgwaz kà məmətana day-day va ba. ¹⁶ Yezu àra ti ga məjənaki *məslər ge Melefit aw ? Aha, àra ti ga məjənaki tay do. Àra ti ga məjənaki bəza huđ ga Abraham. ¹⁷ Nahkay ti ahàr àdəm Yezu mīgi bəlaŋani akaba bəza ga mənani, mīgi akada gatay ni a zlam bu dek, adaba awayay ti mīgi bay gəđakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ; mis təbu təsi cicih, agray ere ye ti Melefit awayay ni dek daya. Nahkay ti àcaka daliya a kəla ge mis va, ti Melefit māmberfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ; ègi akada tàgudar zlam day-day ndo. ¹⁸ Nan ti ka ya ti tàgri daliya ni ti èjikia ke divi a ndo. Nahkay ti esliki məjənaki ndam ya ti təbu təcakay daliya ni, ti tijkia ke divi a ba.

3

Yezu ti gəđakani àtam Məwiz

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kəli a dek ge migi ndam gayan nǝlatana. Nahkay jalumki ahàr ka Yezu. Nan ti Bay ya ti Melefit àslərribiyu ana leli, nan zal asak gayan, nan bay gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni. Leli məfəki ahàr, məhi ana mis vay-vay nan Bay geli. ² Melefit àra àslərbiya Yezu ga magray təwi gani nana ti, Yezu nakəŋ àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Agray ti akada ge Məwiz ya àgray təwi lala e kidin ga ndam ge Melefit bu dek ni. ³ Ndam ge Melefit ya Məwiz àgray təwi e kidin gatay bu ni ti nday akada ahay ge Melefit ; Məwiz day nan àkibu. Àləm ahay nani ti Yezu. Nahkay Yezu ti nan gəđakani àtam Məwiz, adaba ahay ti mis tàzləbay koksah ; tazləbay ti bay ya àləm ahay ni sawan. ⁴ Ahay weley weley do dek ti mis àləm ; ahay ya mis àləm do ni ti àbu aw ? Ay Bay ya ti àləm zlam dek ni ti Melefit. ⁵ Məwiz ti bay məgri təwi ana Melefit e kidin ga ndam ge Melefit bu, àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Təwi gayan ni ti ga magrakia sedi a ka zlam ya ti Melefit amara mədəm na. ⁶ Yezu *Krist day àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Ay Krist gani ti nan Wur ga Bay ahay ni, agur ndam ga huđ ahay ni dek. Ndam ga huđ ahay gayan ni ti leli. Ay ahàr àdəm məfəki ahàr lala, məmbrəŋ ba ; ahàr àdəm məsər ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ti amagray ededın. Tamal məgray nahkay do ni ti leli ndam ga huđ ahay gayan do.

Ahàr àdəm məfəki ahàr ka Yezu lala

⁷ Nahkay zla nahama, ahàr àdəm məmbumi slimi ana pakama ga *Məsuf Nǝlatani ya àdəm ni. Àdəm ti nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dəŋgu ge Melefit a ti,

⁸ bumi slimi lala.

Ahàr gekəli ègi bəŋ-bəŋ akada ga ata bəŋ gekəli ni ba :

ahaslani nday ti tàgəsiki ma ana Melefit ndo ;

ka sarta gani nani ti təhəlfəŋa eyə kə Melefit a huđ gili ba.

⁹ Nahkay Melefit àdəm : “Ata bəŋ gekəli təhəlfua eyə a, təhəŋgalafua ma ; ku tamal tǝpia ere ye ti nəgri ana tay na

¹⁰ vi kru kru fad nəŋgu ni tàgray nahkay.

Eslini nəzumkia bəruv ka ndam nday nana ;

nədəm : Mis nday nani ti kəlavad majalay ahàr gatay ni magədavani ; təsər divi goro do simiteni.

¹¹ Nəzumkia bəruv ka tay a, nahkay ti nambađa,

nèdàm : Enipi tay, atəhuriyu a mələŋ məpəsabana goro ni vu day zla aw !” * »

¹² Nahkay ti bumvu slimi, bəza ga mmawa ; ku way way do e kidiŋ gekuli bu əjalay ahər magadavani ba. Nday ya ti majalay ahər gatay magadavani ni ti ticiiki ma ana Melefit do, təmbrəŋ divi gayəŋ ; lekələm ti àgravu e kidiŋ gekuli bu nahkay ba ! Kəsəruma, Melefit ti naŋ Bay ga sifa ! ¹³ « Kani » gani nani ti tədəm kəlavad do waw ? Nahkay grum ere ye ti təhi ana leli « Grum kani » ni kəlavad : kəlavad ku way way do e kidiŋ gekuli bu məvi njəda ana maslaŋa nahaŋ, do ni ti zlam ya ti egi eri ana kuli ni amagosay kuli, aməbiyu kuli a zlam magudarani vu mək ahər gekuli emigi 6aŋ-6aŋ. ¹⁴ Leli dek ti ndam ge *Krist. Ay ahər àdəm mənjuhəd akada ya ka mənəkəki ka məfəki ahər geli ka naŋ ni, məmbrəŋum majalay ahər geli sulumani ni ba, do ni ti leli ndam gayəŋ do.

¹⁵ Məsəra əbu məbəkiani ti nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dəŋgu ge Melefit a ti, bumi slimi lala.

Ahər gekuli ègi 6aŋ-6aŋ akada ga ata bəŋ gekuli ni ba :

ahaslani nday ti təgəsiki ma ana Melefit ndo.† »

¹⁶ Nday ya ti ticia ma ge Melefit a, ay təgəsiki do ni ti ndamam ? Təgəsiki ma do ni ti nday ya ti tədəbay Məwiz, təharaya ka həd Ezip akaba Məwiz a ni dek do waw ? ¹⁷ Nday ya ti Melefit əzumki 6əruv ka tay vi kru kru fad ni ti ndamam ? Əzumki 6əruv ti ka nday ya ti təgudar zlam, təmət kwanə a hüd gili bu ni do waw ? ¹⁸ Melefit əmbaday, àdəm atəhuriyu a mələŋ məpəsabana gayəŋ ni vu day-day do ni àdəmki ti ka ndamam ? Àdəmki ti ka nday ya ti təgəsiki ma ndo ni do waw ? ¹⁹ Nahkay məsəra tisliki məhuriyani a mələŋ məpəsabana ni vu ndo ni ti adaba təfəki ahər ke Melefit ndo, təmbrəŋa divi gayəŋ na palam.

4

¹ Nahkay ti məbumvu slimi lala. Melefit àdəm misliki məhuriyani a mələŋ məpəsabana gayəŋ ni ba kekileŋa, ay məbumvu slimi : ahər àdəm ku way way do e kidiŋ gekuli bu məhuriyu, ti maslaŋa àgəjəni ba. ² Leli ti təhia *Ma Məwəni Sulumana ana leli a ; ana ata bəŋ geli ahaslani day təhia ana tay a, ay ma ya təhi ana tay ni ti əjənaki tay ndo, adaba təgəskabu ndo, təfəki ahər ke Melefit ndo. ³ Ay ndam ya ti təbu təhuriyu a mələŋ məpəsabana ni vu ni ti, leli ndam məfəki ahər ka Yezu ni. Àki ka ata bəŋ geli ni ti ni Melefit àdəm ahkado :

« Nəzumkia 6əruv ka tay a, nahkay ti nambada,

nèdàm : “Enipi tay, atəhuriyu a mələŋ məpəsabana goro ni vu day zla aw !”

* »

Ay məsəra mələŋ məpəsabana ti əbu, adaba kwa ka sarta ya Melefit àgraya duniya ni ti èndeveriŋa təwi gayəŋ a dek. ⁴ A mələŋ nahaŋ a Wakita ge Melefit ni bu tədəmki ma ka vad ya adəskəla na, tədəm nahkay hi : « Melefit àra èndeveriŋa təwi gayəŋ a dek ni ti a vad adəskəla gani əpəsaba.† » ⁵ Məsəra əbu məbəkiani ka mələŋ nahaŋ keti, Melefit àdəm nahkay hi : « Enipia tay a, atəhuriyu a mələŋ məpəsabana goro ni vu day zla aw !‡ » ⁶ Nahkay nday ya ti Melefit àhi Ma Məwəni Sulumani gani ana tay enji ni ti təhuriyu a mələŋ məpəsabana gayəŋ ni vu ndo, adaba təgəskabu ma gani ndo. Ègia nahkay

* 3:11 Limis 95.7-11. † 3:15 Limis 95.7-8. * 4:3 Limis 95.11. † 4:4 Mənəkəki 2.2. ‡ 4:5 Limis 95.11.

ti mäsəra mis ndahaŋ tisliki məhuriyani tata. ⁷ Nahkay ti Melefit àdaba vad nahaŋ a, vad gani ti kani. Mäsəra nahkay ti adaba sarta nahaŋ àbu ti Devit àdəm nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dəŋgu ge Melefit a ti, bumi slimi lala ;

ahàr gekəli ègi 6aŋ-6aŋ ba.Š »

⁸ Tamal mələŋ ya ti ata bəŋ geli təhuriyu akaba Zezəwi ni mələŋ məpəsabana ededīŋena ti, akal Melefit àdəmki ma ka vad nahaŋ keti do.

⁹ Nahkay ti mələŋ məpəsabana nahaŋ àbu ; mələŋ gani nani ti akada ga vad *məpəsabana ni ; mələŋ məpəsabana gani nani ti ga ndam ge Melefit.

¹⁰ Maslaŋa ya ahuriyu a mələŋ məpəsabana ge Melefit ni vu ni ti èndeveriŋa təwi gayaŋ a dek, apəsaba akada ge Melefit ya èndeveriŋ təwi gayaŋ dek apəsaba ni. ¹¹ Nahkay ti ahàr àdəm məzum njəda geli dek ga məhuriyani a mələŋ məpəsabana ni vu ; ku way way do e kidiŋ geli bu èjikia ke divi a akada gatay ya təgəsiki ma ana Melefit ndo ni ba.

¹² Pakama ge Melefit ti agray təwi àna njəda kay. Adafaki majalay ahàr maŋgahani ge mis akaba zlam ya tàcalfəŋ do ni. Àzum àtam maslalam ya ma gani cəeni məzumani ni ; edekaba zlam ya a huđ ge mis bu na akada ga maslalam ya tatəhad mis àna naŋ, ekelkaba avana akaba mələŋ majakwakabani ga vu a ni. ¹³ Ere ye ti maŋgahani, Melefit èpi do ni ti àbi ; zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti Melefit èpi, àsəra daya. Ere ye ti mągray ni dek ti mągray kamam ti aməhi ana Melefit.

Krist ti Bay ya ti aŋgalabakabu leli akaba Melefit ededīŋ ededīŋeni ni

¹⁴ Leli məbu àna bay gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni, naŋ ti àcaloya afa ge Melefit a huđ melefit va : bay gani nani ti Yezu Wur ge Melefit.

Ègia nahkay ti ahàr àdəm məfəki ahàr lala, məhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli, məmbrəŋ ba. ¹⁵ Bay geli gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti àsəra lala ahəmamam njəda geli ahəca ni, adaba naŋ day àcaka daliya a zlam ba dek akada geli na, ay ku tamal àcaka daliya nəŋgu ni àgudar zlam ndo simiteni. ¹⁶ Nahkay zla nahəma mahəđakfəŋiyu kə Melefit, mągrafəŋa aŋgwaz a ba adaba naŋ ti agri sulum gayaŋ ana leli kəlavad. Məsəra aməsi cicihi, aməgri sulum ana leli, aməjənakı leli ka ya ti macakay daliya ni.

5

Krist àsəra leli ndam gedebi

¹ Gəđakani ya *taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dek ti Melefit adaba tay e kidiŋ ge mis ba, abiyu tay ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ àna məvi sədaga akaba misliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ni. ² Nahkay bay gəđakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti àsəra majalay ahàr ga nday ya ti təsər zlam do ahkay do ni tijikia ke divi a ni, adaba naŋ day njəda gayaŋ ahəca a zlam ba dek. ³ Njəda gayaŋ ahəca ti, ahàr àdəm esliŋi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gayaŋ gayaŋani day, èsliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahaŋ ciliŋ do. ⁴ Maslaŋa ya ti azay ahàr gayaŋ ti miŋi gəđakani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti àbi ; aŋiyu mis a mələŋ gani nani gəđakani ni vu ti si Melefit kwa. Agray ti akada gayaŋ ya aŋiyu *Aron ahaslani ni.

⁵ Nahkay day *Krist àzay ahàr gayan̄ ge migi gəḏakani ga maṅgalabakabu mis akaba Melefit ndo. Àfiyu nan̄ a məlan̄ gani nani gəḏakani ni vu ni ti Melefit. Àhi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis tāsər nu buk. * »

⁶ A Wakita ge Melefit bu ka məlan̄ nahar̄ mædi ahàr ana pakama ge Melefit ya àhi ni keti . Pakama gani nihi :

« Nak ti bay maṅgalabakabu leli akaba mis ga kaṅgay-kaṅgayani akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni. † »

⁷ Ka ya ti Krist nan̄ àbu a duniya bu ni ti àhəṅgala Melefit a dal-dal, àzlaha kay, ètəwia, adaba àsəra Melefit ti esliki mahəṅgaraba nan̄ e kisim ba. Àra àhəṅgala Melefit a nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhəṅgalafəṅa ni, adaba àgəskabá ere ye ti Melefit awayay na dek. ⁸ Krist ti Wur ge Melefit, ay ku tamal nahkay nəṅgu ni àcaha məgəsiki ma ana Melefit àna daliya gayan̄ ya àcakay na. ⁹ Melefit àgray ti Krist èndeveriṅaba təwi gayan̄ a lala. Krist àra èndeveriṅaba ni ti nan̄ àbu àna njəḏa ga mahəṅgay nday ya ti təgəsiki ma ni dek ; avi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. ¹⁰ Nahkay ti Melefit àḏəm Krist ti bay gəḏakani ya aṅgalabakabu nan̄ akaba mis ni akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

Məsərunkivu zlam àki ka məfəki ahàr geli ke Krist ni

¹¹ Àki ka pakama hini ti mawayay mazlapaki dal-dal, ay ma gani zləzlaḏa ga maḏafabana, adaba lekələm ti kicəm zlam weceweci do. ¹² Kəpəsumva a macahay zlam ba, giri-giri ti akal kakahumi zlam ana mis ndahan̄, ay kekileṅa kisləmki do. Ahàr àḏəm təcəhi pakama ge Melefit ya təcəhi ana mis enji ni ana kəli keti sawan̄ ti ahəmamam ! Kəsərum zlam weceweci do ni ti, lekələm akada bəza ciḅ-ciḅeni, kawayum si təvi ḏuwa ana kəli kwa, kisləmki məzum dəf koksah ti ahəmamam ! ¹³ Maslaṅa ya ti esi ḏuwa ni ti wur ndondu : maslaṅa gani nani ti àsərkaba pakama àki ke jiri ge Melefit a koksah. ¹⁴ Ay mis gəḏakani ti ni èsi ḏuwa va do, azum dəf tata. Maslaṅa gani nani ti asərkaba zlam sulumana akaba zlam magəḏavana lala, adaba àsərva àna nan̄ a.

6

¹ Ègia nahkay ti ahàr àḏəm macahakivu zlam, makoru kama kama akada ge mis gəḏakani ni. Ahàr àḏəm məmbrəṅum məhəṅgri zuh ana zlam ya təcəhi ana mis àki ke *Krist enji ni. Zlam nday hini ti akada asak ga ahay ya tafəkad̄ ni ; məfəkad̄ nahar̄ va ba. Zlam ya təcəhi ana mis enji ni ti nday hi : pakama àki ka məmbrəṅ təwi magəḏavani, adaba azoru mis e kisim vu ; pakama àki ka məfəki ahàr ke Melefit ; ² pakama àki ke divi gərgəri ga *məbaray mis ; pakama àki ka məbəki *ahar̄ ke mis ; pakama àki ka maṅgabana e kisim ba ; pakama àki ka seriya ge Melefit ya amagrafəṅa kə mis a, amagrafəṅa nahar̄ kà tay a va do ni. ³ Tamal Melefit avi divi gani ana leli ti aməmbərəṅ məhəṅgri zuh ana pakama nday nani edəḏiṅ.

⁴ Aməmbərəṅ ti adaba tamal mis àsəra zlam nday nana mək èjikia ke divi a ti àṅgukiyu ke divi koksah. Maslaṅa gani nani àsəra jiri ge Melefit a lala, Melefit àgria sulum gayan̄ a, *Məsuf Njəlatani àniviyu a məbərux bu, ⁵ àsəra pakama ge Melefit ti sulumani dal-dal, àsəra njəḏa ya tagray təwi àna nan̄ ka məlan̄ məwəni ya Melefit amagraya na. ⁶ Maslaṅa gani àsəra zlam nday nana dek, kələṅ gani èjikia ke divi a ti èsliki məmbatkaba majalay ahàr gayan̄ a va do

* 5:5 Limis 2.7. † 5:6 Limis 110.4.

simiteni. Adaba maslaŋa ya ti àsəra zlam nday nana dek mək àgəskabu va do nahəma, *àdarfəŋa Wur ge Melefit kà təndal a keti, àvia divi ana mis ndahan ge mindivi naŋ a.

⁷ Mazay mazavu gani : vədaŋ nahəŋ àbu, avər àtədkiaya dal-dal mək zlam àfətkiaya, àgra zlam a dal-dal àbəlafəŋ kà ndam ya təwəs vədaŋ ni. Vədaŋ gani nani ti Melefit aməmrəvu àna naŋ do waw ? ⁸ Ay tamal zlam ya ti àfətkiaya ni ti adak akaba civ-civ cilij ti vədaŋ ni àbəlāy do ; Melefit ara etikwəsl wudak, kələŋ gani atəji aku, hađ gani emigi viti, àgray zlam va do.

⁹ Ndam geli ni, mawayay kəli. Ku tamal mədəma ma nahkay nəŋgu ni, məsəra lekələm ti kəbum kədəbum divi sulumani, Melefit ahəŋgay kəli. ¹⁰ Melefit ti naŋ jireni ; àsəra təwi gekəli ya kəgrumi na. Kəjənumkia ndam gayəŋ a, kəbum kəjənumki tay nihi daya : gekəli ya kəgrum nahkay ni ti adafaki kawayum Melefit. ¹¹ Nihi ti mawayay ku way way do e kidiŋ gekəli bu māzay njədə gayəŋ dek, mōru kama kama. Məsəra Melefit awayay məgri sulum gayəŋ ana leli ga kaŋgay-kaŋgayani, nahkay mawayay ti ku way way do mādəbay sulum gani nani, àmbrəŋ dəy-dəy ba. ¹² Mawayay ti kigəm masəfani ba ; ere ye ti mawayay ni ti kənjəhadum akada gatay ya ti təfəki ahər ka Yezu lala, təmbərəŋ ndo ni. Nday gani ti Melefit naŋ àbu agra sulum ya àdəmbiya, àdəm aməgri ana ndam gayəŋ ni ana tay.

Ere ye ti Melefit àdəm aməgri ana ndam gayəŋ ni ti amagraŋ ededīŋ

¹³ Kəsəruma, ahaslani ti Melefit àhibiya ma ana Abraham a, àhi aməgri sulum. Ka ya ti àhi ma gani ni ti àmbada ; àmbaday ti àna ahər gayəŋ gayəŋani, adaba maslaŋa àbi gəđakani àtam naŋ bi. ¹⁴ Àmbada, àdəm : « Nəgruk sulum goro dal-dal, anagraŋ ti kəwudəy dal-dal. Zlam gani nani ti amagravu ededīŋ. * » ¹⁵ Abraham àra ècia ma gana nahkay ti àgəskabá, ajeŋay ere ye ti Melefit àhi aməgri ni, àmbrəŋ ndo. Abraham àra àgəskabá nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhi aməgri ni. ¹⁶ Ka ya ti mis ambaday ni ti, ambaday ti àna ere ye ti àtam naŋ àna gəđakani ni. Àra àmbada nahkay ti ku way way do agəskabu mbaday gayəŋ ni, tàcalfəŋ kà ma gani va do. ¹⁷ Nahkay day Melefit awayay adəfiki ana ndam gayəŋ ere ye ti àdəm aməgri ana tay ni dek ti aməgri ana tay ededīŋ ; awayay ti təsər lala aməmbatkaba majalay ahər gayəŋ a day-day do : nahkay ti àmbaday. ¹⁸ Melefit àdəm amagraŋ zlam, mək àmbaday. Pakama nday nani cəeni ti avi njədə ana leli dal-dal, adaba Melefit ti àsəkad malfada do simiteni. Pakama gani àra àvia njədə ana leli a ti, məbu makoru kama kama, adaba məmbrəŋa zlam ndahan a dek, məsəra Melefit aməgri ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ana leli. ¹⁹ Zlam gani nani ya məsəra Melefit aməgri ana leli ni ti ndiŋ-ndiŋ, avi njədə ana leli dal-dal. Makavu àna naŋ lala, acafəŋa leli ge mijikiana ke divi a. Zlam gani nani aziaba azana ga mahay ga məlaŋ *njəlatani ge Melefit na ana leli a, məsəra leli aməhuriyu eslini. † ²⁰ Àhuriyu a məlaŋ gani nani vu ti Yezu ; àhuriyu enji geli, àhuriyu ti azuhva leli. Naŋ ti bay gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ga kaŋgay-kaŋgayani, akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

* **6:14** Mənjakiani 22.16-17. † **6:19** Ahalay ti bay ya ti àbəki wakita hini ni àzay mazavu ga zlam, àdəm zlam ya ti məsəra Melefit aməgri ana leli ni ti ndiŋ-ndiŋ akada ga ara gəđakani, təwəlfəŋ ezewed, ma ge ezewed nahəŋ ni təwəlfəŋ kà slalah ga yam, təfiyu a yam vu ga macafəŋa slalah ga yam na ga masləkana ni. Məŋjay Təwi 27.29.

7

Melkisedek

¹ Melkisedek gani nani ti nan bay Salem, nan bay *manjalabakabu mis akaba Melefit nan ya agavala driņ ni. Ka fat ya ti Abraham ašlakabiya ke silik ya tağray akaba bəbay ndahan, àtambiya tay a àna njəda nahəma, Melkisedek nakəņ arəkioru, mək ađri *sulum ge Melefit. *² A huđ ga zlam ya ti Abraham àhəbiyu e silik ni bu ni dek ti Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba ana Melkisedek a. † Enjenjeni slimi Melkisedek awayay ađəmvaba ti bay jireni ; kəlan gani bay Salem ti ni awayay ađəmvaba bay ya agray ti mis tənjađakabu àna sulumani ni. ³ Nan ti təsər bəņani do, təsər mənani do, ata bəņ ga bəņani day mis təsər tay do. A Wakita ge Melefit bu ni ti təđəmki ma ka vad ge miwi nan ndo, ka vad ga məmət gayan day təđəmki ma ndo. Nan ti akada Wur ge Melefit, adaba anjalabakabu mis akaba Melefit ga kanğay-kanğayani akada ga Wur ge Melefit ni.

⁴ Jalumki ahər ke Melkisedek, nan ya ti Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba ni. Melkisedek ti nan gəđakani ! Abraham ti nan bəņ ga ata bəņ geli dek, ay àhəliaba ana Melkisedek ti zlam sulumani ya tətama zlam ndahan a ni. ⁵ Ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit kani ti nday bəza huđ ge *Levi ; e Divi ge Melefit ya Məwiz àbaki ni bu ni ti Melefit ađəm ndam *Izireyel ndahan ni təziaba zlam a bəlan a kurani ba ana tay a. Nday ya ti təhəl zlam akaba nday ya ti təziaba ni ti nday dek kə mən gətatay, nday ndam Izireyel ; ku tamal nday dek bəza huđ ga Abraham nənğu ni təbu tagray nahkay. ⁶ Ay Melkisedek ti nan wur huđ ge Levi do ; ku tamal nan wur huđ ge Levi do nənğu ni Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba. Melefit àhibiya ana Abraham a, àhi : « Anəgruk zlam sulumani, » nahkay Abraham ti nan gəđakani ; ay ađri sulum ge Melefit ana Abraham ti Melkisedek. ⁷ Məsəra, bay ya ti ađri sulum ge Melefit ana maslanə nahan nahəma, bay gani nani ti nan gəđakani àtam maslanə nahan ni. ⁸ Kani ti nday ya ti təhəl zlam bəlan a kurani bu ni ti nday mis hihirikeni, təmət. Ay a Wakita ge Melefit bu təđəm bay ya ti àhəl zlam bəlan a kurani bu ya Abraham àbi ni ti àmət do. ⁹ Misliki məđəmani nahkay hi : ka ya ti təvi zlam bəlan a huđ ga kurani bu ana bəza huđ ge Levi ni ti kala təvi ti ana Levi Leveni. Ay Levi day kala àvia zlam bəlan a huđ ga kurani ba ana Melkisedek a, adaba Abraham ti nan bəņ ge Levi ; ¹⁰ ka ya ti Abraham àbi zlam ana Melkisedek ni ti Levi wur huđ gayan ni nan àvu a vu ga bəņani Abraham bu.

Krist ti anjalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni

¹¹ Təwi ga bəza huđ ge Levi ya tagray ga *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ti Melefit ađəm təđri ana ndam *Izireyel, àbu məbəkiani e *Divi gayan ya ađəfiki ana Məwiz ni bu ni. Ku tamal nahkay nənğu ni, təwi gatay ni èndeverin ere ye ti Melefit awayay magrani ni lala do. Tamal endeverin lala ti bay nahan ya anjalabakabu mis akaba Melefit ni àra ti kamam ? Maslanə gani nani ti anjalabakabu mis akaba Melefit akada ga *Aron ni do ; nan ti anjalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni. ¹² Tamal Melefit àmbatkaba divi ga manjalabakabu mis akaba nan na ti, məsəra àmbatkaba Divi gayan ya àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni daya. ¹³ Ay nihi ti Bay ya təđəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti Bay geli. Nan ti ge dini ge Levi do ; maslanə

* **7:1** Salem ti slimi ge Zeruzalem ahaslani. Àna ma *Hebri ti slimi gani təzavu ata « Shalom. » « Shalom » ti awayay ađəmvaba manjəđakabani sulumani. † **7:2** Mənjay Mənəkiani 14.17-20.

ge dini gayan ðay-ðay àgray tawi ga manjalabakabu mis akaba Melefít ndo. ¹⁴ Məsəra Bay geli ti ge dini ga Zuda. Ndam ge dini ga Zuda ti ngay tãgray tawi ga manjalabakabu mis akaba Melefít ti Məwiz àdəm ndo simiteni.

¹⁵ Ere ye ti adafaki zlam gani nani ededñeni ni ti nihi : bay nahan ara ga manjalabakabu mis akaba Melefít a, ay anjalabakabu mis akaba Melefít ti akada ge Melkisedek ni. ¹⁶ Maslanja gani nani ti tãfiyu ana Divi ya abu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ndo : Divi gani nani ti təbiki ana mis hihirikeni. Tãfiyu maslanja gani nani ti adaba nan abu ana njəda dal-dal, amət ðay-ðay do. ¹⁷ Abu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : Melefít àdəm :

« Nak ti bay manjalabakabu leli akaba mis ga kanjay-kanjayani akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.† »

¹⁸ Nahkay ti Melefít àmbrəja Divi gayan nahan ya adəfiki ana Məwiz ahaslani na, adaba Divi gani nani ti njəda gani ahəca ga magray ere ye ti Melefít awayay magrani na. ¹⁹ Divi ge Melefít ya abu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti èndeverin ere ye ti Melefít awayay ni lala do. Ègia nahkay ti Melefít àvia divi nahan ana leli ga mahədakfəñjana àtam ya ahaslani na. Divi gani nani ti məsəra ajənaki leli ededñ.

²⁰ Məsəra ajənaki leli ededñ ti adaba ka ya ti Melefít àfiyu Wur gayan ga manjalabakabu mis akaba nan ni ti àmbada. Ay nday ndahan ni ti ni, àbiyu tay ti àmbaday ndo. ²¹ Ka ya ti Melefít àfiyu Wur gayan ni ti àmbaday ; abu məbəkiani a Wakita ge Melefít ni bu nahkay hi :

« Bay Melefít àmbada, àdəm :

“Nak ti bay manjalabakabu leli akaba mis ga kanjay-kanjayani.”

Aməmbatkaba majalay ahər gayan gani nana ðay-ðay do.‡ »

²² Melefít ara àmbada nahkay ti àwəlkabá pakama gayan akaba geli a keti. Gayan ya àgray nahkay ni ti àtam ya àwəlkabu pakama gayan akaba ge mis ahaslani ni. Məsəra àtam ya ahaslani ni ti adaba bay ya ti adəfiki ana leli Melefít amagray ere ye ti àdəm amagray ni ededñ ni ti Yezu.

²³ Nahkay day, nday ndahan ya tanjalabakabu mis akaba Melefít ni ti nday kay, adaba nday ti təpəs do, təmət. ²⁴ Ay Yezu ti apəs, nan abu ana sifa, amət ðay-ðay do ; amanjalabakabu mis akaba Melefít ga kanjay-kanjayani. ²⁵ Nahkay ti nday ya ti tahədakfəñjiyu kə Melefít azuhva ga Yezu ya anjalabakabu tay akaba nan ni ti, Yezu esliki mahəngay tay. Àmbrəj mahəngay tay ðay-ðay do, adaba nan abu ana sifa ga kanjay-kanjayani, nan abu ahəngali Melefít ana tay kəlavaf.

²⁶ Bay gədakani ya àgəski ga manjalabakabu leli akaba Melefít ni ti Yezu. Nan ti njələta, àgudar zlam do simiteni, nan mis sulumani, àgray zlam akada ga ndam magudar zlam ni do, Melefít àzoru nan drin agavəla. ²⁷ Nday gədakani ndahan ya tanjalabakabu mis akaba Melefít ni ti, ahər àdəm kəlavaf tışlinji zlam ana Melefít azuhva zlam magudarani gatay ni day kwa ti tışlinji zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahan ni. Ay Yezu ti ni anjalabakabu leli akaba Melefít ti nahkay do. Nan ti àvi ahər gayan ana Melefít, àgəskabu ti təkadfəñ nan kə təndal. Àgray nahkay ti sak bəlan, amagrakivu va do. ²⁸ E Divi ge Melefít ya Məwiz àbəkini bu ni ti Melefít àdəm mis hihirikeni tanjalabakabu mis akaba nan, ay nday gani nani ti njəda gatay ahəca ga magray ere ye ti Melefít awayay na. Nahkay kəlan gani Melefít àdəm pakama nahan, àmbaday.

† 7:17 Limis 110.4. § 7:21 Limis 110.4.

Àna mbaday gani nani ti àfiyu Wur gayan ga manjalabakabu mis akaba nan ; Wur gayan gani nani ti nan àbu ga kanjay-kanjayani, èndeverinaba ere ye ti Melefit awayay na àndava.

8

Melefit àwàlkabá pakama gayan akaba geli àna Krist a

¹ Ere ye ti ahàr àdàm mäsär lala ni ti nihi : Bay gèdakani ya *anjalabakabu leli akaba Melefit ni ti àbu. Nan ti òru ànjəhad a hud melefit bu, kà gəvay ge karsi ge Melefit. Ànjəhad ti kà ahar ga daf ge Melefit, a məlan ga gèdakani bu. ² Agray təwi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ti a məlan *njəlatani ge Melefit bu. Məlan *njəlatani gani nani ti ahay *miviceni ya mis hihirikeni tivicey ka sarta ge Məwiz ni do : àlam ti Bay Melefit Melefiteni ; məlan gani nani ti məlan njəlatani ge Melefit ededın.

³ Gèdakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti təfiyu nan ga məvi sədaga ana Melefit akaba mislinji zlam azuhva zlam magudarani ge mis. Ègia nahkay ti bay gèdakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni ahàr àdàm nan day məvi sədaga ana Melefit. ⁴ Tamal nan àləbu a duniya bu ni ti akal nan ègi bay manjalabakabu mis akaba Melefit do, adaba ndam manjalabakabu mis akaba Melefit təbu, təbiyu tay àna *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni. ⁵ Ay ndam manjalabakabu mis akaba Melefit nday nani ti, məlan njəlatani ya tagraviyu təwi gatay ni ti e melefit bu do. Məlan gatay ni ti tələm ka mazavu ga evincey ahay njəlatani ya a hud melefit bu ni cilin. Nahkay ka ya ti Məwiz àwayay evincey ahay njəlatani ni ti Melefit àhi ahkado : « Ci day, ahàr àdàm kàgray dek akada ahay ya ti nədəfukki ka ya ti nak ka ahàr ga həma ni.* » ⁶ Ay nihi ti təwi ga Yezu ti gərgəri akaba gatay ndahan ni simiteni. Melefit awəlkabu pakama gayan məweni akaba geli, awəlkabu ti àna təwi ga Yezu ; pakama ya *awəlkabu nihi ni ti àtam ya ahaslani ni, adaba ere gani ya ti Melefit àdàm aməgri ana leli ni ti àtam ere ye ti àdàm ahaslani amagrai ni simiteni.

⁷ Nahkay ti pakama ge Melefit ya àwəlkabu akaba geli ahaslani ni ti àrakaboru ndo. Do ni ti, akal Melefit àwəlkabu pakama nahan akaba geli do.

⁸ Ay àwəlkabá pakama nahan na akaba geli ededın a. Àləgi ana ndam gayan, àdàm nahkay hi :

« Cəm day, nu Bay Melefit nəhi ma ana kəli.

Sarta nahan àbu ara ;

ka sarta gani nani ti anəwəlkabu pakama məweni akaba ga ndam goro, ndam *Izireyel akaba ndam *Zəde ni dek.

⁹ Pakama ya anəwəlkabu akaba gatay ni ti gərgəri akaba pakama ya nəwəlkabu akaba ga ata bənj gatay ahaslani ka ya ti nədəfənjə ahar ka tay a, nəhəlaya tay ka had Ezip a ni. Anəwəlkabu pakama nahan akaba gatay ti adaba nday ndayani àna ahàr gatay təmbərənj pakama goro ya nəwəlkabu akaba gatay ahaslani ni, nahkay ti nu day nəmbərənj tay.

Nəhi ma hini ana kəli ti nu Bay Melefit.

¹⁰ Pakama məweni ya anəwəlkabu akaba ga ndam Izireyel ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi : Anagrai ti tājəlaki ahàr ke Divi goro kəlavad,

* 8:5 Mahərana 25.40.

kala àbu mæbækiani a mæbæruv gatay bu.
Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.
Næhi ma hini ana kuli ni ti nu Bay Melefit.

11 “Sær Bay Melefit” ti maslaᅇa amæhi ana maslaᅇa nahaᅇ e kidiᅇ gatay bu do simiteni.

Ku ana ndam ga kæsa gatay, ku ana bæza ga mæᅇ gatay næᅇᅇu ni atæhi ana tay do.

Aᅇaba ku way way do e kidiᅇ gatay bu amæsær nu,
ku wur gæziteni, ku mis gæᅇakani amæsær nu.

12 Anæmbærfæᅇa zlam magudarani gatay na kà tay a ;

zlam gatay ya ti tàgray, àbælafu do ni ti anæjalaki ahàr va do simiteni.† »

13 Ma ge Melefit hini ya àᅇæm ni ti àᅇæmki ka mæwælkabu pakama mæwæni.
Gayaᅇ ya àᅇæm nahkay ni ti aᅇafaki mæwælkabu pakama ya ahaslani ni ti midigwæni. Ay zlam ya èᅇia midigwæna, àgray tæwi va do ni ti atæmbræᅇ, amælæbi va bi.

9

Tæwi ga maᅇgalabakabu mis akaba Melefit ya tàgray ahaslani ni

1 Ka ya ti Melefit *àwælkabu pakama gayaᅇ akaba ga ndam *Izireyæl ahaslani ni ti àᅇæfiki divi gayaᅇ ana tay ga *maᅇgalabakabu mis akaba naᅇ a ahay gayaᅇ bu. Ahay gani nani ti ka haᅇ. * 2 Ahay gani nani ti huᅇ gani mekelkabana àna azana. Mælaᅇ ye enjenjeni nahæma, tàzalay mælaᅇ *njalatani ; eslini ti tàbæhaᅇ mælaᅇ mabæhaᅇdki *cæᅇᅇel akaba tabæl ga mabæhaᅇdki *diperᅇ ana Melefit. † 3 Mælaᅇ ye cæ kama ga azana ni ti tàzalay mælaᅇ njelatani àtam ndahaᅇ ni ᅇek. Kælæᅇ ga azana nahæma, 4 tàfækæᅇ zlam ga gru ya tazæbaki haf ya ezi àcær ni, † tàfækæᅇ *sahar daya. § Sahar gani nani ti mæbækiki gru ᅇek ; a huᅇ gani bu ni ti zlam tàvu mahkær : halaf ga gru akaba *man a huᅇ gani bu ; aᅇay ga *Aronᅇ ya àbay vay-vay ni, * akaba akur cæ. Akur nday nani ti ma ge Melefit àki mæbækiani. Nahkay sahar gani nani ti tàzalay *sahar ge Melefit ya aᅇafaki àwælkabu pakama gayaᅇ akaba ge mis ni. 5 Ke erma ga sahar ni tæbækiki mimiz ti Melefit mæmbærfæᅇa zlam ge mis ya tàgudar ka mæsær gatay do na ; ka ahàr ga sahar ni tàgraya mazavu ge Seræbeᅇ † a cæ ; tàpaᅇki kærpasla gatay ke erma ni. Seræbeᅇ nday nani ti tæᅇafaki Melefit naᅇ àbu a mælaᅇ gani nani bu àna nᅇᅇa gayaᅇ ᅇek. Ay ti nèhiaba ma gana ᅇek ana kuli a nihi faᅇ do.

6 Tæra tàslamala zlam na ᅇek nahkay ti ndam maᅇgalabakabu mis akaba Melefit ni tæhuriyu a mælaᅇ ye enjenjeni ni vu kælavad ga magray tæwi gatay. 7 Ay a mælaᅇ ye cæ ni vu ni ti bay gæᅇakani ga ndam maᅇgalabakabu mis akaba Melefit ahuriyu ciliᅇ. Ahuriyu ti sak bælaᅇ a ᅇæzani bu ; àhuriya ti ahàr àᅇæm abiaya mimiz ana Melefit a azuhva zlam gayaᅇ ya àgudar ka mæsær gayaᅇ do ni akaba azuhva zlam ge mis ndahaᅇ ya tàgudar ka mæsær gatay do ni. 8 Àna zlam nday nani ti *Mæsuf Njalatani aᅇafaki ka ya ti mælaᅇ ye enjenjeni àbu mba ni ti divi ga mæhuriyani a mælaᅇ *njalatani ge Melefit ni vu àbi faᅇ bi.

† 8:12 Zeremi 31.31-34. * 9:1 Tæᅇæmki ma hini ti ka ahay ge Melefit ya tàgray a huᅇ gili bu ka sarta ge Mæwiz, tàsawaᅇay àna naᅇ ni. Mæᅇjay Mahærana 26.1-30. † 9:2 Mæᅇjay Mahærana 25.23-40.

‡ 9:4 Mæᅇjay Mahærana 30.1-6. § 9:4 Mæᅇjay Mahærana 25.10-16. * 9:4 Mæᅇjay Macalani 17.23.

† 9:5 Seræbeᅇ ti zlam àna sifa ya tæᅇgay mælaᅇ njelatani ni, kærpasla tæfæᅇ kà tay. Nday *mæsær ge Melefit do. Mæᅇjay Mahærana 25.18-20.

⁹ Zlam gani nday nani tázavu akaba ga sarta hini : mis takoru afa ge Melefít, tǎgri sǎdaga, tǎvi zlam ana ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefít ni ti tísliŋi azuhva zlam magudarani gatay ni, ay ku tamal nahkay naŋgu ni majalay ahàr gatay ðék njǎlata do, nahkay zlam gatay ya tagray ni èsliki mendeveŋi ere ye ti Melefít awayay ni do. ¹⁰ Zlam gani nani ðék ya tagray ni ti ma àki ka zlam mǎzumani, ka zlam miseni akaba ka baray gǎrgǎrani. Nani ti tǎwi ge mis hihiriken i ya tagray ni cilin ; Melefít agǎskabu hayaŋ, duk abivoru ana vad ya amǎmbatkaba ni.

Àna mimiz ge Krist ti Melefít àwǎlkabu pakama mǎweni akaba ge mis

¹¹ Ay nihi ti *Krist àra. Naŋ ti Bay gǎðakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefít ni, ku nihi naŋ àbu agri zlam sulumani ge Melefít ana leli. Àhuriya a ahay ge Melefít va ; ay ahay gani nani ti gǎðakani àtam ya ka hað ni, araŋa magǎdavani àki bi. Ahay nani ti mis hihiriken i àlǎm do ; nahkay ahay gani nani ti a duniya bu do. ¹² Àra àhuriya a ahay gani nani va ti àhuriyu a mǎlaŋ *njǎlatani ge Melefít ni vu. Àhuriyu ti àna mimiz ga vugul akaba ga bǎza sla ya tísliŋi ana Melefít ni do ; àhuriyu ti àna mimiz gayaŋ ya aŋgǎzaya ka ya ti àmǎt kǎ tǎndal ni. Àmǎt nahkay ti, àhǎŋga leli a ga kaŋgay-kaŋgayana àndava, àhuriyu a mǎlaŋ *njǎlatani ge Melefít ni vu sak bǎlaŋ ti èsli. ¹³ Ka ya ti mis àgudara zlam a, ègia naŋ njǎlata kè eri ge Melefít do nahǎma, ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefít ni tigǎceki mimiz ga vugul akaba ga kokur, tǎbǎki viti ga sla walani daya. Nahkay vu gayaŋ egi njǎlata kè eri ge Melefít. ¹⁴ Mimiz ge Krist ti àtam mimiz ga zlam ga gǎnaw sak kay do waw ? Krist ti àgudar zlam do simiteni, ay àvi ahàr gayaŋ ana Melefít ti tǎkað naŋ ; àgray nahkay ti àna njǎða ga *Mǎsuf ge Melefít ; Mǎsuf gani nani ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Krist àvia ahàr gayaŋ ana Melefít a nahkay ti, àgray ti ku majalay ahàr geli day mǎgi njǎlatani ; nahkay ti mǎgray zlam ya azoru leli e kisim vu ni va ba ; mǎgri tǎwi ti ana Melefít. Melefít ti naŋ Bay ga sifa !

¹⁵ Ègia nahkay ti Melefít *àwǎlkabu pakama gayaŋ mǎweni akaba ge mis ; àwǎlkabu ti àna tǎwi ge Krist. Àwǎlkabu ti ndam ya ti azalay tay ni tǎŋgǎt zlam sulumani ya àðǎm amǎgri ana tay ni ; zlam nday nani ti atǎlǎbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Melefít amǎgri ana tay nahkay ti azuhva kisim ge Krist, adaba àna kisim gayaŋ ni ti àpǎla zlam ge mis ya tǎgudar ka sarta ya Melefít àwǎlkabu pakama mǎweni akaba gayan faŋ ndo ni.

¹⁶ Nahkay day, bi mis nahàŋ wuðaka amǎt ti àðǎm ahǎmamam ndam gayaŋ tǎdevu zlam gayaŋ ni. † Ay tamal maslaŋa gani àmǎt faŋ ndo ni ti ndam gani tísliki medevu zlam gayaŋ ni do. ¹⁷ Nahkay tamal àmǎt faŋ ndo ni ti ma gayaŋ ya àðǎm ni masakani hayaŋ. Ka ya ti maslaŋa gani naŋ àbu àna sifa mba ni ti mis tǎdey zlam gayaŋ ni faŋ do. ¹⁸ Pakama ge Melefít ya awǎlkabu akaba ge mis ni day nahkay. Ka ya ti àwǎlkabu pakama gayaŋ enjenjeni akaba ge mis ni ti tǎkað zlam, tigǎcey mimiz gani. ¹⁹ Ka ya ti Mǎwiz èjengey *Divi ge Melefít ðék kè meleher ge mis nahǎma, àgray akada ge Melefít ya àhi ni : àzay mimiz ga vugul akaba ga bǎza sla, àcakhiviya yam, àzay engec ga zlam ga gǎnaw ndizeni, àwǎlki ka aday, atǎliyu e mimiz ni vu juð mǎk ègǎceki ka Wakita

† 9:16 Àna ma Gres ya tǎbǎki ahalay ni ti tǎðǎm « diateke. » Ma gani nani ti awayay adǎmvaba mǎwǎlkabu pakama, awayay adǎmvaba pakama ge mis ya àðǎm ahǎmamam tǎdey zlam gayaŋ ka ya ti àmǎt ni daya ; ma gani bǎlaŋ. Nahkay tǎgurkubu zlam nday nani cueni, tǎðǎm tamal zlam ahkay do ni mis àmǎt faŋ ndo ni ti tǎði slimi ana pakama gani do.

ge Melefit ni ; èguceki ke mis ni dek daya. ²⁰ Àdám : « Mimiz hini ti Melefit awalkabu pakama gayan akaba gekuli àna nan ; àdám gəsumkabu pakama gayan ni dek kwa. § » ²¹ Èguceki mimiz ni ka ahay ge Melefit akaba ka zlam ya tàvu a ahay ni bu, tagray tawi àna tay ni dek daya. ²² Nahkay ti Melefit àdám e Divi gayan ni bu, ku mam day mam tíguceki mimiz day ti egi njələta. Ere ye ti tíguceki mimiz do ni ti àbi kay bi. Tamal tábaya mimiz a ndo ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni.

Krist ti àvi ahàr gayan ana Melefit azuhva zlam magudarani ge mis

²³ Nahkay zla nahəma, zlam nday nani ya ka had ni ti mazavu ga zlam ya a hud melefit bu ni ciliŋ, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni ahàr àdám tigi njələta àna mimiz ya tíguceki ka tay ni. Nahkay day, tamal leli mawayay mahədafkəŋiyu kà zlam zlamani ya e melefit bu ni ti ahàr àdám tábaya mimiz sulumana àtama ga zlam ga gənaŋ na. ²⁴ Ahay ge Melefit ya *Krist àhuriyu ni ti mis tələm do. Ahay ge Melefit ya mis tələm ni ti mazavu ga məlan *njələtani ya a hud melefit bu ni ciliŋ. Krist àhuriyu ti a hud melefit vu ; ku nihi nan əbu eslini kə meleher ge Melefit ga məjənaki leli. ²⁵ Gədafani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti ahuriyu a məlan *njələtani ge Melefit ya mis tələm ni vu sak bəlan a dəzani bu ; ahuriyu ti àna mimiz gayan gayanani do. Ay Krist ti àgray nahkay ndo ; àvi ahàr gayan ana Melefit sak kay ndo. ²⁶ Nahkay do ni ti kwa ka mənjəki ga duniya akal Krist acakay daliya sak kay, ay àgray nahkay ndo. Àcakay daliya ti sak bəlan, kələŋ gani amacakay va do ; àcakay ti ga madafakiani duniya ara andav wudak. Àra ti ga məvi ahàr gayan ana Melefit ti magudar zlam ge mis ni mələbi va bi. ²⁷ Mis hihirikeni lu amət sak bəlan ciliŋ, kələŋ gani Melefit amagrafəŋa seriya. ²⁸ Nahkay day Krist àvi ahàr gayan ana Melefit ti sak bəlan ; àgray nahkay ti, ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis a kay. Ay a vad nahan ti Krist aməŋga. Aməŋga ti azuhva zlam magudarani va do ; aməŋga ti ga mahəŋgay ndam gayan ya tajəgay nan ni.

10

¹ *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ka wakita gayan ni ti mazavu ga zlam sulumani ya Melefit amagri ana leli ni ; Divi gani àdafiki zlam sulumani ge Melefit ni ana leli lala do. Adaba mam, kilevi təbu takoru kə meleher ge Melefit, tislifi zlam kilevi, təmbərəŋ day-day do ; ay zlam nday nani ya tagray ni ti èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni dek do. ² Tamal ti endeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni ti, akal təmbərəŋ misliŋi zlam ana Melefit, adaba giri-giri ti ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ni ti akal təsər tigia njələtana kə eri ge Melefit a àndava, zlam magudarani gatay àbi va bi. Ay tagray nahkay do ; təbu tislifi zlam kekileŋa. ³ Təbu tislifi zlam ana Melefit kilevi ti, agray ti təjalaki ahàr kilevi ka magudar zlam gatay, təsəra nday ndam magudar zlam kekileŋa. ⁴ Nahkay ti məsəra mimiz ga kokur akaba ga vugul ti agray ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a koksah.

⁵ Nahkay zla nahəma, ka ya ti *Krist àra a duniya va ni ti àhi ana Melefit ahkado :

« Zlam ge mis ya tislifiŋak ni akaba sədaga gatay ya təgruk ni ti kawayay do, kàgra ti tiwi nu sawan.

⁶ Zlam ge mis ya tisiñək ahkay do ni ya teviyekək azuhva zlam magudarani gatay ni ti àbəlafuk do.

⁷ Nahkay nàdàm : Bay Melefit goro, nu hi, nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni.

Bay ya ti tādəmki ma a huđ ga wakita gayak ni bu ni ti nu.* »

⁸ Ka mənjàki ga pakama hini ti àdàm : « Zlam ge mis ya tisiñək ni, sədaga gatay ya təgruk ni, ahkay do ni zlam gatay ya teviyek azuhva zlam magudarani gatay ni ti kawayay do ; zlam nday nani ti tábəlafuk do. » Ay mäsəra zlam nday nani dek ti tagray akada ge Melefit ya àhi ana tay grum e Divi gayan bu ni. ⁹ Àdàm keti : « Nu hi, nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni. » Àdàm nahkay ti, adafaki zlam ya ti təgri ana Melefit ahaslani ni ti ègia zlam masakana ; nihi ti ahàr àdàm təgri zlam maweni sawan. ¹⁰ Nahkay ere ye ti Melefit awayay ni ti Yezu Krist àgra : àvi ahàr gayan ana Melefit sak bəlan həya. Àra àvia ahàr gayan a nahkay ni ti leli mīgia ndam njəlatana ge Melefit a.

¹¹ Bay manjalabakabu mis akaba Melefit lu nan àbu ecik kəlavad, esliñi zlam sak kay ana Melefit, esliñi kəlavad nahkay. Ay zlam ya ti esliñi ana Melefit ni èsliki magrani ti Melefit mambərfəña zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni. ¹² Ay Krist ti àgray akada gatay ni ndo : nan ti àvay ahàr gayan sak bəlan ti Melefit mambərfəña zlam magudarani ge mis ni kà tay a ; àra àva ti ànjəhad digus kà ahar ga daf ge Melefit a məlan ga gədakani bu ga kanğay-kanğayani. ¹³ Melefit àhi : « Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.† » Nihi ti nan àbu ajəgay sarta gani nani. ¹⁴ Àva ahàr gayan a sak bəlan ti, àgray ti nday ya ti àhəngay tay ni ti tīgi ndam *njəlatani ge Melefit ga kanğay-kanğayani. Nahkay ti èndeveriña təwi ge Melefit ya awayay na dek.

¹⁵ *Məsuf Njəlatani day adəfiki ana leli zlam nday nani jiri ededñ. Ere ye ti àdàm enjenjeni ni ti nihi :

¹⁶ « Bay Melefit àdàm :

“Pakama maweni ya anəwəlkabu akaba gatay ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi : anagray ti təjalaki ahàr ke Divi goro kəlavad, amanjəhadiviyu ana tay a məbərur bu.” »

¹⁷ Àdàm keti :

« Zlam magudarani gatay ahkay do ni zlam gatay ya ti təgray àbəlafu do ni ti anəjalaki ahàr do simiteni.‡ »

¹⁸ Nahkay ti Melefit ambərfəña zlam magudarani ge mis ni kà tay a. Ègia nahkay ti ahàr àdàm təgri sədaga ana Melefit ti mambərfəña zlam magudarani nday nani kà tay a va do.

Məfəki ahàr ke Melefit, mahədakfəñiyu

¹⁹ Bəza ga mmawa, nahkay ti mäsəra Melefit àvia divi ana leli ga mahədakfəñiyana kə gəvay a məlan gayan *njəlatani ni va. Divi gani nani ti àvia ana leli a azuhva mimiz ga Yezu ya àngəzaya ka ya ti *tədarfəñ nan kə təndal ni. ²⁰ Divi gani nani ti divi maweni, nday ya ti e divi gani nani bu ni ti təngət sifa. Divi gani nani ti Yezu àzləkiaba ana leli a. Ka ya ti àmətfəñ kə təndal ni ti azana ga mahay ga məlan *njəlatani ge Melefit ni ègəzlehva :

* 10:7 Limis 40.7-9. † 10:13 Mənjay Limis 110.1. ‡ 10:17 Zeremi 31.33-34.

azana gani nani ti kala vu ga Yezu. Yezu àmæt ti mis tâhədakfəŋiyu kè Melefit : àmæt nahkay ti ègəzlehkaba azana ya àcafəŋa mis ga mahədakfəŋiyani kè Melefit a ni. ²¹ Nan̄ ti Bay gəđakani ya aŋgalabakabu ndam ge Melefit akaba Melefit ni. ²² Ègia nahkay ti mahədakumfəŋiyu. Mahədakumfəŋiyu ti àna huđ bəlan̄, məfumki ahàr geli dek. Adaba Yezu àgray ti mīgia njəlatana, məjalay ahàr magədavani va do ; àbara leli àna yam njəlatana daya. ²³ Məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ana leli ; məhumioru ma gani ana mis vay-vay, məmbrəŋ ba, adaba Bay ya ti àdəm aməgri zlam nday nani ana leli ni ti Melefit ; nan̄ ti àmbat ahàr đay-đay do. ²⁴ Ahàr àdəm ku way way do e kidiŋ geli bu məfi ahàr ana maslan̄ nahan̄, məvi njəda ana mis e kidiŋ geli bu ga mawayay mis ndahan̄ akaba ga məgri zlam sulumani ana mis. ²⁵ Məmbərəŋum macakalavani ba. Mis ndahan̄ ti təmbrəŋa, ay leli ti məgrum akada gatay ni ba. Kəsəruma vad ga Bay geli ya amara ni ènjia wudak, nahkay zla nahəma məmbrəŋum macakalavani ba ; ahàr àdəm ku way way do e kidiŋ geli bu məvi njəda ana maslan̄ nahan̄.

²⁶ Leli ti məsəra jiri ge Melefit ya əgri ana leli na. Nahkay tamal magudar zlam zakw nahəma, mīsliki məgri sədaga ana Melefit ti məmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a va do. ²⁷ Tamal mis əgudara zlam a nahkay ti maslan̄ gani mągray aŋwaz dal-dal, adaba Melefit amagrafəŋa seriya, aku gəđakani aməzum tay akaba ndam ya təgəskabu ma ge Melefit va do ni dek. ²⁸ Kəsəruma, tamal mis əgra zlam ya ti Melefit àcafəŋa mis ga magrana e *Divi gayan̄ ya Məwiz àbəki ni bu na, mək mis cə mahkər təgrakia sedi a ti takad nan̄ həya, əsi cicihi ana mis do. ²⁹ Nahkay ti tamal mis àcalkia ka Wur ge Melefit a, əzay nan̄ akada zlam masakani ni ti Melefit amatrađ nan̄ do waw ? Amatrađ nan̄ ti dal-dal àtam ya atrađ maslan̄ ya ti əgəskabu Divi gayan̄ do ni, adaba maslan̄ gani nani ti əgia mis njəlatani ge Melefit azuhva mimiz ga Yezu a, ay àmənjaləŋ ke mimiz gani nani akada zlam masakani sawan̄. Ana mimiz gani nani ti Melefit əwalkabá pakama gayan̄ akaba geli a, àdəm amahəŋgay leli àna nan̄. *Məsuf Njəlatani əgria *sulum ge Melefit ana maslan̄ gani nana, ay maslan̄ gani èndivia Məsuf Njəlatani na sawan̄. ³⁰ Məsəra, Melefit àdəm : « Bay ya ti atrađvū mis, ahəŋgrivū zlam magudarani ana tay ni ti nu. »

Àbu məbəkiani keti : « Bay Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam gayan̄ a. § » ³¹ Melefit ti nan̄ Bay ga sifa : njəda gayan̄ àtam ga zlam ni dek. Tamal əgəsa mis a awayam matrađ nan̄ ti maslan̄ gani amacakay daliya dal-dal, daliya nahəŋ əbi àtam daliya gani nani bi.

³² Sərumki ka sarta ya ti kicəm pakama ge Melefit enji, kəgəsumkabu ni. Ka sarta gani nani ti mis təgria daliya gərgəri kay ana kəli a, ay ti kəbesəma. ³³ Sarta ndahan̄ tindivia kəli a, təgria daliya ana kəli kè eri ge mis a dek ; sarta ndahan̄ kəvumia njəda ana mis ndahan̄ ya ti təcakay daliya akada nani na. ³⁴ Ndam ya təbiyu tay a dan̄gay vu ni ti təsia cicihi ana kəli a, kəjənumkia tay a. Ka ya ti mis təhəlfəŋa zlam gekəli kè kəli a ni ti kəgəsumkabá àna məmərana, adaba kəsəruma, lekələm kəbum ana zlam sulumani àtam ya ti təhəlfəŋa kè kəli a ni. Zlam sulumani nday nani ti tan̄jəhad ga kan̄gay-kan̄gayani. ³⁵ Nahkay zla nahəma, kəmbərəŋum məfumki ahàr ke Melefit ba, adaba tamal kəmbərəŋum məfəki ahàr do ni ti aməgri zlam sulumani kay ana kəli azuhva nani. ³⁶ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti nahkay hi : zum njəda gekəli dek ga moroni kama kama. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum ere ye

ti Melefít awayay ni, nahkay ti akənjətəm ere ye ti Melefít àdəm aməvi ana kəli ni. ³⁷ Melefít àdəm :

« Kama gəzít ti Bay ya ti ara ni amara, ènjia wudak.

Sarta gani àbi kay va bi.

³⁸ Maslaŋa ya ti nədəm naŋ jireni, afəku ahàr ni ti anəvi sifa.

Ay tamal maslaŋa gani àmbrəŋa nu a ti anəgəskabu naŋ va do. * »

³⁹ Ay leli ti leli ndam ya ti təmbrəŋ Melefít, tijiji ni do. Leli ti ndam ya ti təkəki ahàr ke Melefít ni, nahkay Melefít amahəŋgay leli, aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana leli.

11

Məfəki ahàr ke Melefít

¹ Məfəki ahàr ke Melefít ti awayay adəm vaba mam ? Tamal məfəki ahàr ke Melefít ti məsəra leli məbu àna zlam ya ti Melefít àdəm aməvi ana leli ni àndava. Ku tamal mipi zlam nday nani faŋ do nəŋgu ni, məsəra təbu ededīŋ ededīŋeni. ² Ndam ge Melefít ya ahaslani ni təkəkia ahàr a nahkay, mək Melefít àzləbay tay azuhva məfəki ahàr gatay ni.

³ Leli day məfəki ahàr ke Melefít. Məsəra Melefít àgraya məlaŋ na dek àna ma gayan ya àdəm na. Nahkay məsəra zlam ya ti mipi ni ti Melefít àgraya àna zlam ya mipi do na.

⁴ Abel day àfəkia ahàr ke Melefít a. Nahkay ti àgri sədaga ana Melefít àtam ga *Kayiŋ ya àgri ni àna sulumani. Abel àra àgra nahkay ti Melefít àzləbay naŋ azuhva sədaga gayan ni, àdəm naŋ ti mis jireni. Ku tamal Abel àməta nəŋgu ni, ku kani day naŋ àbu adəfiki məfəki ahàr ke Melefít ana leli.

⁵ *Enok day àfəkia ahàr ke Melefít a. Nahkay ti Melefít àzaba naŋ a duniya ba, àmət ndo. Naŋ àbi ka duniya va bi, adaba Melefít àzoya naŋ a gavəla. Ay ku ka ya ti Melefít àzoru naŋ faŋ ndo nəŋgu ni, Melefít àzləba naŋ a, àdəm naŋ mis sulumani. * ⁶ Tamal mis àfəki ahàr ke Melefít do ni ti Melefít àzləbay naŋ do, àdəm naŋ mis sulumani koksah. Adaba ku way way do awayay ahəđakfəŋiyu kə Melefít nahəma, ahàr àdəm maslaŋa gani məfəki ahàr, məgəskabu Melefít naŋ àbu, məsər Melefít agri zlam sulumani ana nday ya ti tadəbay naŋ ni.

⁷ Nəwi day àfəkia ahàr ke Melefít a, nahkay ti àgəsikia ma. Ka ya ti Melefít adəfiki zlam ya ti àgravu faŋ ndo ni ti Nəwi àgraya *slalah ga yam a, təhuriyu akaba ndam ga huđ ahay gayan, mək Melefít ahəŋgay tay. Nəwi àra àfəkia ahàr ke Melefít a nahkay ti, Melefít àdəm naŋ mis jireni ; nahkay ere ye ti Nəwi àgray ni ti adəfaki ndam ga *duniya ti nday ndam jireni do.

⁸ Abraham day àfəkia ahàr ke Melefít a. Nahkay ti ka ya ti Melefít àzalay naŋ ni ti Abraham àgəsikia ma. Àsləka ka huđ gayan a, òru ka huđ ya ti Melefít àdəm aməvi ni. Àsər məlaŋ ya ti akoru ni do, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni òra. ⁹ Azuhva məfəki ahàr gayan ni ti ànjəhad ka huđ ya ti Melefít àdəm aməvi ni, ay ànjəhad ti akada naŋ zal mirkwí : ànjəhad a ahay miviceni bu. Wur gayan Izak, kələŋ gani wur huđ gayan Zəkəp day tənəhad a ahay miviceni bu akada gayan ni : nday day Melefít àhi ana tay aməvi huđ ya ti àdəm aməvi ana Abraham ni ana tay. ¹⁰ Abraham ànjəhad a ahay miviceni bu ni ti adaba ahətay sarta ya ti atafəkad kəsa nahaŋ ni ; kəsa gani nani ti asak ga ahay gani

* **10:38** Habakuk 2.3-4. * **11:5** Mənjay Mənjəkiani 5.24.

mafəkadani lala. Àsər ahəməmam tələm ahay ga kəsa gani nani ti Melefit, amələmaya ahay nday nana ti nañ gani daya.

¹¹ Sara day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àgray ti mīwi wur. Nañ ti dəgəlani, medeweleni daya, ay ku tamal nahkay nəngu ni Melefit àgray ti mīwi wur ; àgray ti adaba Sara àgəskabá ere ye ti àdəm aməgri na aməgray edeđiñ. ¹² Nahkay ti ku tamal Abraham nañ bəlan, nañ medeweleni heremherem nəngu ni, bəza huđ gayañ tigi kay. Nday kay akada bəngur ya a huđ melefit bu ni, ahkay do ni akada wiyañ ga zalaka, tàcal koksah.

¹³ Mis nday nani dek ti təfəki ahər ke Melefit, duk àbivoru ana kisim gatay təmbrəñ məfəki ahər gatay ni ndo. Ka ya ti təmət ni ti tənğət zlam ge Melefit ya ti àdəm aməvi ana tay ni fañ ndo ; təsəra zlam nday nani atələbu akada zlam ya ti tīporu driñ ni cilin, mək təmərnu àna nañ. Tədəm nday ndam mirkwi, kəsa gatay əbi a duniya bu bi. ¹⁴ Gatay ya ti tədəm nahkay ni ti adafaki nday təbu tajəgay had gatay gatayani. ¹⁵ Tamal təjalakia ahər ka had gatay ya təmbərbiya na ti akal tislakia manğona eslina. ¹⁶ Ay nihi ti tawayay had sulumani ya àtam ndahañ ni ; had sulumani nani ti e melefit bu. Nahkay ti Melefit awayay ti təzalay nañ Bay Melefit gatay, təzalay nañ nahkay ti àbələfəñ dal-dal. Àslamalia kəsa sulumani ana tay a edeđiñ a.

¹⁷ Abraham əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti àgəskabu misliñi wur gayañ Izak. Melefit əhi məgray nahkay ti àhəlfəña eyə a, awayay ti Abraham mādafaki ahəməmam əfəki ahər ni. Izak ti wur ga Abraham nañ bəlan, nahañ əbi, Melefit əhi ana Abraham aməvi bəza huđ kay ti àna nañ, ¹⁸ àdəm : « Akənğət bəza huđ gayak ti àna Izak.† » Ku tamal nahkay nəngu ni, Abraham àgəsikia ma ana Melefit a, ¹⁹ adaba əhi ana ahər Melefit ti esliki mahəngaraba mis e kisim ba tata. Abraham àra əfəkia ahər a nahkay ti Melefit àhəngri wur gayañ ni. Ge Melefit ya àhəngri wur ga Abraham ni ti adafaki ere ye ti aməgravu kama kama ni.

²⁰ Izak day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti àgri *sulum ge Melefit ana ata Zekəp nday ata Eseyə : àdəmki ma ka zlam ya aməgrakivu ka tay ni.

²¹ Zekəp day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti àgri sulum ge Melefit ana bəza ge Zuzef cəeni. Àgri ana tay ti ka ya ti awayay endevertu ni ; àra àgria sulum ge Melefit ana tay a ti àjakvu àna aday, àhəngrioru ahər a had ana Melefit. ‡

²² Zuzef day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti àdəm ndam *Izireyel atasləka ka had Ezip a. Àdəm ma gani nani ti ka sarta ya ti awayay endevertu ni ; àdəm ka ya ti atasləka ni ti təhəla aslat gayañ a.

²³ Ata bəñ ge Məwiz day təfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti tənğah nañ kiwi mahkər. Tənğah ti adaba wur ni àbələy ; *Faronə bay məgur had ni àdəm tábazl bəza ga ndam Izireyel, ay ti təgrafəña anğwaz kə ma gana ndo.

²⁴ Məwiz day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ka ya ti ègia gədəkana ni ti àwayay ti tədəm nañ wur ga wur ga Faronə ni va ba. ²⁵ Àwayay ti hojo təgri daliya akada ya təgri ana ndam Izireyel ndahañ ni ere gani ti amərnu àna zlam magudarani ni, adaba zlam magudarani ti avay məmərani gəzit cilin. ²⁶ Əhi ana ahər hojo təgri daliya akada ya ti təgri ana *Krist ni ere gani ti anğət elimeni ga had Ezip ni dek ni. Àjalaki ahər ti ka zlam sulumani ge Melefit ya aməgri azuhva məfəki ahər gayañ ni.

† 11:18 Mənjəkiani 21.12. ‡ 11:21 Mənjay Mənjəkiani 47.31.

²⁷ Məwiz əfəkiya ahər ke Melefit a. Nahkay ti əsləka ka həf Ezip a. Ku tamal bay ga həf ni əzumkiya bəruv a nəngu ni, əğrafəna aŋgwaz a ndo. Məwiz əmbrəŋ məfəki ahər gayəŋ ni ndo, əğia akada əpia Bay Melefit, nəŋ ya ti əpivu do na. ²⁸ Məwiz əra əfəkiya ahər ke Melefit nahkay ni ti əgray ti ndam Izireyel təgray *Pak ye enjenjeni ni : təbəki mimiz kə mahay gatay. Təgray nahkay ti, ti *məslər ge Melefit ya əslərbiyu ga mabazl bəza meykweya ni ənifin kə bəza gatay ni ba.

²⁹ Ndam Izireyel təfəkiya ahər ke Melefit a. Nahkay ti təsləkaba a Dəluv Ndizeni ni ba ; təsləkaba ti akada ka həf mikuleni, yam əbi ka mələŋ gani bi. Ay ka ya ti ndam Ezip tawayay məsləkabana ni ti yam ni əndaba tay a dek, təməta.

³⁰ Azuhva məfəki ahər ga ndam Izireyel ni ti gudu ga kəsa Zeriko əmbəd. Əmbəd ti adaba ndam Izireyel ni təfəkiya ahər ke Melefit a, təvelinə kəsa na vad adəskəla. ³¹ Rahap wal hala ni day əfəkiya ahər ke Melefit a. Nahkay ti a vad ya ti ndam Izireyel təbazl ndam ya ti təgəskabu ma ge Melefit do ni ti təkad nəŋ ndo. Təkad nəŋ ndo ni ti adaba əfia ahər ana ndam Izireyel ya təsləroru tay ga məmənjiyu həf na, ədafaki tay ndo.

³² Nihi ti nədəmkivu mam ? Sarta əbi ga mazlapakiani bəlaŋ əna bəlaŋ ka ata Zedeyəŋ, Barak, Samsoŋ, Zefte, Devit, Semiyel akaba ndam ndahaŋ ya təhaŋgaray pakama ge Melefit ni bi. ³³ Nday nani dek ti təfəkiya ahər ke Melefit a, nahkay ti mis ndahaŋ e kidin gatay bu təyefinə kə ndam ga həf ndahaŋ a, mis ndahaŋ təğrafəna seriya kə mis əna jiri a, mis ndahaŋ tipia zlam sulumani ya Melefit ədəm aməgri ana ndam gayəŋ na, mis ndahaŋ təkadfəŋva kə mazlahku a, tətama tay əna njədə, ³⁴ mis ndahaŋ tətamfəna kə aku ya agəs zlam gədək-gədək na, ənifin kə tay ndo, mis ndahaŋ tətamfəna kə mis ya ti tawayay tabazl tay əna məslalam a na. Ka ya ti njədə əfəŋ kə tay bi ni ti Melefit əvia njədə ana tay a ; ka ya ti təgray silik ni ti təğrafəna aŋgwaz kə mis ndahaŋ a ndo simiteni ; təgara ndam silik ga həf ndahaŋ a kay. ³⁵ Wəl ndahaŋ tipia ndam gatay ya təmət, təŋgaba e kisim ba na.

Ay mis ndahaŋ ti ni ndam ezir gatay təgria daliya kay ana tay a, təməta əna nəŋ a ; tamal mis nday nani təmbrəna məfəki ahər gatay ke Melefit a ni ti akal ndam ezir ni təmbrəna tay a, ay təmbrəŋ məfəki ahər gatay ni ndo, adaba tawayay sifa məweni ya Melefit aməvi ana tay ni, tədəm sifa gani nani ətam sifa ya a duniya bu ni. ³⁶ Mis ndahaŋ e kidin gatay bu təcaka daliya gərgəri a kay : mis təyefinə kə tay a ; təzləba tay əna kurupu a ; təwəla tay əna jejirbi a ; təbiya tay a daŋgay va ; ³⁷ tizligia tay əna akur a, təməta əna nəŋ a ; təkelkaba tay əna si a ; təbazla tay əna məslalam a. Mis ndahaŋ ti ni təsawadəy satat, təbakabu əmbəl ga təmbak ahkay do ni ga awak. Zlam ahəci tay, mis təgria daliya ana tay a kay, təmənjələŋ kə tay akada nday kərə. ³⁸ Nday ti tədevu satat a həf gili bu akaba a həma bu ; tənjəhad a ahuzl bu ahkay do ni e evid bu. Nday ti mis sulumani, giri-giri akal tənjəhad a mələŋ sulumani ya ətam duniya hini əna sulumani ni bu.

³⁹ Mis nday nani dek ti Melefit əzləba tay a, ədəm nday ndam gayəŋ sulumani adaba təfəkiya ahər a. Ay təŋgət zlam sulumani ge Melefit ya ədəm aməvi ana ndam gayəŋ ni ndo. ⁴⁰ Təŋgət ndo ni ti adaba Melefit awayay mendeveŋin təwi gayəŋ ya agra ana mis dek ni ka ahar bəlaŋ. Əslamalia zlam sulumani ana leli a, ətam zlam sulumani ya ti tədəm aməvi ana tay ni ; nahkay awayay ti nday day təŋgət zlam sulumani gani nani ka sarta ya ti leli aməŋgət ni.

12

Məmbərəj məfəki ahər ka Yezu ba

¹ Əgia ndam nday nani dek təfəkia ahər ke Melefıt a, kala təbu akaba leli, tədəfıki divi ana leli nahəma, məmbərəj zlam ya ti acafəna leli ga moroni kama kama na dek. Məmbərəj magudar zlam daya, adaba magudar zlam ti agəs leli akada ga adak ya agəs azana ni. Ahər ədəm məcuhwaki ke divi ya ti Melefıt ədəfıki ana leli ni, məmbərəj ba. ² Məmənjumləjəru ka Yezu. Əvi divi ana leli ga məfəki ahər ke Melefıt ti nañ ; Bay ya ti ɛndeverin təwi ge Melefıt ya agri ana leli ni ti nañ gani daya. Ağəskabá ti *tədarfəj nañ kə təndal, əjalaki ahər ke mimili gani ndo simiteni ; əjalaki ahər ti ka məmərani ge Melefıt ya aməvi ni. Melefıt ti nañ əbu mənjəhadani e kərsi gayəj bu, agur zlam dek ; nihi ti Yezu nañ digusa kə ahar ga dəf gayəj a mələj ga gədəkani bu.

³ Jalumki ahər ka Yezu. Nañ ti ndam magudar zlam təgria daliya kay, ay ti ɛbəsə. Tamal kajalumki ahər ti ahar amadəgafəna kə kəli a do, akamətəbəm do. ⁴ Lekələm kəbum kəkədufəjəva kə zlam magudarana, ay kekilejə ku mis bələj e kidin gekəli bu tekeđi əmət azuhva kədvu nani fanə do timey. ⁵ Jalumki ahər ka pakama ge Melefıt ya əhi ana kəli, avi njədə ana kəli akada ga bəj ga bəza ya əhi ma ana bəza gayəj ni ; ma gani nani ti nahkay hi :

« Wur goro, tamal Bay Melefıt atrađ kur,
awayay ti kəsər zlam ti, gəskabu ;
ka ya ti aləguk ni ti ahar ədəgafuka ba.

⁶ Adaba maslaña ya ti Bay Melefıt awayay nañ ni ti atrađ nañ, awayay ti məsər zlam.

Maslaña ya ti Bay Melefıt ağəskabu nañ,
ədəm nañ wur gayəj ni ti azləb nañ.* »

⁷ Nahkay tamal kacakum daliya ti, sərumki Melefıt nañ əbu atrađ kəli ti kəsərüm zlam ; afi ahər ana kəli akada ga bəj ga bəza ya afi ahər ana bəza gayəj ni. Wur ya ti bəjani atrađ nañ do ni ti əbu waw ? ⁸ Bəza ge Melefıt dek ti Melefıt atrađ tay ; ay tamal Melefıt atrađ kəli do ni ti adafəki lekələm bəza gayəj do, lekələm bəza məva. ⁹ Nədəm nahəma, ata bəj geli ya ka had ni tətəra bəli a, leli ti ni mıcıiki ma ana tay a. Əgia nahkay ti ahər ədəm mıcıiki ma ana Bəj geli ya a huđ melefıt bu ni ətam ya ti mıcıiki ma ana ata bəj geli ya ka had ni. Adaba tamal magray nahkay ti aməjgət *sifa ya əndav day-day do ni. ¹⁰ Ata bəj geli ni tətəra bəli ti ga sarta bal. Təgray nahkay ti təhi ana ahər tawayay mədəfıki divi sulumani ana leli. Ay Bəj geli ya huđ melefıt bu ni ti ni atrađ leli ti ga məjənaki leli ededinjəni, awayay ti mığı njələta akada gayəj ni. ¹¹ Ku way way do ka sarta ya ti tətəra nañ ni ti ahər əhəli, əmərvu do. Ay kələj gani maslaña ya ti tətəra nañ a, əcaha zlam əna nañ a ni ti ɛgi zal jiri, arəna əhəli ahər va do.

Manjəhad ga ndam ga Yezu

¹² Nahkay zla nahəma, ahar ədəgafəna kə kəli a ba, zum njədə gekəli dek ga moroni kama kama. ¹³ Dəgum ndilebə, kəzum divi madənjəwani ba. Tamal kəgrum nahkay ti maslaña ya ti asak awər nañ ejiğədəsley ni emigi zal dəra do, amənjəgaba.

¹⁴ Ere ye ti ahər ədəm kəgrum kələvad ni ti nihi : Njəhadum əna sulumani akaba mis dek. Zum njədə gekəli dek ti kənjəhadum kələvad ndam *njələtani ge Melefıt. Maslaña ya ti ənjəhad njələta do ni ti emipi Bay geli day-day do.

* 12:6 Gozogul 3.11-12.

¹⁵ Bumvu slimi ti maslaŋa àmbrəŋ mægəskabu *sulum ge Melefít ya agri ni ba. Maslaŋa ya ti agudar zlam e kidíŋ gekúli bu nahkay ni ti naŋ akada ga mawal ya afataya e dini bu na. Ku way way do ègi nahkay ba, adaba tamal ègia nahkay ti emizibi mis ndahan kay, etigi akada gayan ni. ¹⁶ Maslaŋa àgray hala e kidíŋ gekúli bu ba. Maslaŋa àmbrəŋ ere ye ti Melefít awayay ni akada ge Eseyu ya àmbrəŋa ni ba. Naŋ ti meykweya, akal bəŋani agri sulum ge Melefít azuhva nani, ay sulum gani nani ti Eseyu àzay akada zlam masakani, àzumfəŋ zlam afa ga wur ga məŋani sak bəlan ka duwa gani cilin. † ¹⁷ Kəsəruma, kəlan gani àwayay ti bəŋani məgri sulum gani, ay bəŋani agri ndo. Ku ètəwi mitəweni nəŋgu ni bəŋani àmbatkaba majalay ahàr a ndo, àgri ndo.

¹⁸ Lekələm kəbum kahədəkumfəŋiyu kə Melefít ti gərgəri akaba ga ndam ya ahaslani kà həma *Sinayi ni. Eslini ti t àhədəkəfəŋiya kà zlam ya tinjifin na, kà aku a, kà məlan zif-zifəna, kà maklaəsl didilifəna, kà bəlgadan a. ¹⁹ Eslini ti ticia mahənday ge mezlelim a, akaba dəŋgu ge Melefít ya àhənday na. Tàra ticia dəŋgu ge Melefít na ti t àgra aŋgwaz a, tədəm àhikivu ma ana tay ku bəlan va ba. ²⁰ Adaba t àhi ana tay : « Ku tamal zlam ga gənwaw ènjifin kà həma na nəŋgu ni, tizligi àna akur, t àkad. ‡ » Ma gani nani ti àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal. ²¹ Ku Məwiz day ere ye ti àgraw eslini ni dek àsia aŋgwaz a dal-dal, àdəm : « Nəgəgər, bəruv atukaba. § »

²² Ay lekələm kəbum kahədəkumfəŋiyu kə Melefít ti akada gatay ni do. Kahədəkumfəŋiyu ti kà həma *Siyon, kà kəsa ge Melefít Bay ga sifa ni, kəsa nani ti Zerəzalem ya e melefít bu ni. Kahədəkumfəŋiyu ti kà *məslər ge Melefít dal-dalani, təcəlvu do simiteni, təcakəlvu ga magray wuməri ni. ²³ Kahədəkumfəŋiyu ti kà ndam ge Melefít macakəlavani. Nday dek ti Melefít àdəm nday meykweya gayan, slimi gatay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít ya a huđ melefít bu ni. Kahədəkumfəŋiyu ti kà Bay Melefít, naŋ ya ti agraŋa seriya kə mis a dek ni. Kahədəkumfəŋiyu ti kà ndam gayan ya àdəm nday ndam jireni ni ; mis nday nani ti Melefít èndeverin a təwi gayan ya agri ana tay na dek àndava. ²⁴ Kahədəkumfəŋiyu ti kà Yezu, naŋ ya ti àgray ti Melefít awəlkabu pakama məweni akaba ge mis ni. Kahədəkumfəŋiyu ti azuhva mimiz gayan ya ègucəki ke kuli ni. Mimiz ga Yezu ti adafaki zlam sulumani, mimiz gani nani ti akada ga Abel ni do.

²⁵ Bumvu slimi, ahàr àdəm ku way way do àmbrəŋ məbi slimi ana pakama ga Bay ya ti ahi ma ni ba. Ahaslani ti t əhəŋgria ma ge Melefít ana mis a ; nday ya ti t əhəŋgri ma gani nani ana mis ni ti nday ka had, ay ti mis ndahan t əgəskabu ma gani nani ndo, nahkay ti Melefít àrafa tay a. Ay nihi ti Bay ya ti ahi ma ana leli ni ti naŋ a huđ melefít bu. Nahkay tamal leli m əgəskabu ma gayan ni do ni ti amatraə leli dal-dal do waw ? ²⁶ Ka ya ti Melefít àzlapay ahaslani ni ti had àdaday azuhva dəŋgu gayan ya àhənday ni. Ay nihi ti àdəm nahkay hi : « Sak bəlan keti anagray ti had m àdaday ; ay amadađay ti had cilin do, huđ melefít amadađay daya.* » ²⁷ Àdəm « Sak bəlan keti » nahkay ti, adafaki zlam ya ti Melefít àgraya tay a, t ədaday ni ti atambətvu, atələbi va bi. Melefít amagray nahkay ti, awayay ti zlam ya ti atəgəjəni ni ti zlam ya ti t ədaday va do ni cilin.

²⁸ Nahkay m əlan sulumani ya ti Melefít aməvi ana leli ni ti amadađay do. Ègia nahkay ti m əgrumi səsi dal-dal ! M əgrumi səsi ti nahkay hi : m əzləbum

† 12:16 Məŋjay Məŋjəkiani 25.29-34. ‡ 12:20 Mahərana 19.12-13. § 12:21 Mimbiki 9.19.

* 12:26 Aze 2.6.

naŋ akada gayan ya awayay ni, mæhəŋgrumioru ahàr a had, mægəsumiki ma daya. ²⁹ Adaba Melefit geli ti naŋ aku ya azum zlam dek ni.

13

Magray ere ye ti Melefit awayay ni

¹ Ègia lekulum kà mən gekuli ti kəmbrəŋum mawayavani e kidin gekuli bu ba. ² Kəmbrəŋum mægəskabu ndam mirkwi ba daya ; mis ndahan ka ya ti tægəskabu mirkwi ni ti tægəskabá *məslər ge Melefit a, ay tægəskabu ti ka məsər gatay do. ³ Jalumki ahàr ka ndam danɣay akada lekulum day kəbum akaba tay a danɣay bu. Jalumki ahàr ka ndam ya ti mis təgri daliya ana tay ni akada təgri ti ana kuli, adaba lekulum day mis.

⁴ Nawayay ti mis dek tægəskabu ma ge Melefit ya àdəmki ka məhəlvani ata wal ata zal ni ; ndam ya ti təhəlvə àndava ni ti təgray mesəwehvu ba. Adaba Bay Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ya ti tagray mesəwehvu ahkay do ni tagray hala na.

⁵ A manjəhad gekuli bu ni ti ku way way do əjalaki ahàr ka mawayay siŋu ba ; zlam ya ti naŋ àbu àna naŋ ni ti məmərnu àna naŋ, àdəbay zlam ndahan ba. Adaba Melefit Melefiteni àdam àna ma gayan :

« Day-day anəmbəŋ kur do, anasləkafuka do. * »

⁶ Nahkay ti ku way way do e kidin geli bu māzay njəda, mədəm :

« Bay ya ti ajənaki nu ni ti Bay Melefit ;
nahkay ere ye ti aməsu anɣwaz ni ti àbi ;
mis hihiriken esliki məgru mam ?† »

⁷ Jalumki ahàr ka gədəkani gekuli, nday ya ti təhi ma ge Melefit ana kuli enjenjeni ni. Jalumki ahàr ka manjəhad gatay, ahəmamam təfəki ahàr ke Melefit duk əbiviya ana kisim gatay ni. Lekulum day fumki ahàr ke Melefit akada gatay ni. ⁸ Yezu *Krist ti əmbatvu do. Kani ti naŋ àbu akada ye eweni ni, amələbu nahkay ga kanɣay-kanɣayani. ⁹ Mis ndahan təbu təcəhi zlam kay ana kuli gərgəri akaba ya kəcəhum ni, tawayay tijiŋkia kuli ke divi a, ay ti kəgəsumiki pakama gatay ni ana tay ba. Təcəhi zlam ndahan əki ka zlam məzumani ana mis, ay ti ere ye ti avi njəda ana mis ni ti *sulum ge Melefit ya agri ana tay ni, do ni ti zlam məzumani do. Zlam gani nani ti əjənaki ndam ya tægəskabá ma gana ni do.

¹⁰ Ndam ya təgri tawi ana Melefit a ahay gayan bu ni ti təbu tahəpəd zlam ndahan ya tislina ana Melefit, təviyeki ni. Leli day məbu ana mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit, ay nday ya ti tislina zlam ana Melefit akada ya ahaslani ni ti tisliki məzum zlam ya təvi ana Melefit ka mələŋ geli ni koksah.

† ¹¹ Ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a nahəma, ndam *manɣalabakabu mis akaba Melefit ni tislina zlam, mək gədəkani gatay ahuriya àna mimiz gani a mələŋ *njəlatani ni vu. Təra tislina zlam na ana Melefit a nahkay ni ti tasləkaba àna kisim gana a kəsa gatay ni ba, takoru àna naŋ a dala vu, teviyek. ¹² Àgrakivu ka Yezu day nahkay. Təsləkaba àna naŋ a kəsa ba, tōru takad naŋ ti a dala bu. Awayay nahkay ti, ti ndam gayan tigi njəlatani azuhva mimiz gayan ya anɣəzaya ni. ¹³ Takad naŋ a dala bu ni ti

* **13:5** Mənjay Mimbiki 31.6, 8 ; Zezəwi 1.5. † **13:6** Limis 118.6. ‡ **13:10** Mis ndahan tədəm zlam ya təvi ana Melefit ka mələŋ meviyekiki zlam ana Melefit geli ni ti daf ge Melefit. Mis ndahan ti ni tədəm nani ti kisim ga Yezu ya amətəfəŋ kà təndal ni. Ay a huɗ gani bu ni ti ma cəni nday nani ti ma bəlan.

tàbækia mimili a ; ahàr àdàm mægaskabu ti tábæki mimili gani nani ke leli daya. Nahkay ti mæslækumaba a kësà ni ba, mædægum a dala vu ka mælan gayan ya nanj àvu ni. ¹⁴ Adàba ahalay a duniya bu ni ti leli mæbi àna kësà ya anjəhad ga kanğay-kanğayani ni bi. Nahkay ti madəbay kësà mæweni ya ti Melefít aməvi ana leli ni. ¹⁵ Àna njədə ga Yezu ti ahàr àdàm mægumi sədaga ana Melefít kəlavad ; sədaga gani nani ti mazləbani geli ya mazləbay nanj ni. Ka ya ti mazləbay Melefít ni ti mædəm nanj gədəkani kè meleher ge mis dek. ¹⁶ Ahàr àdàm kəgrumi zlam sulumani ana mis ndahan, kəvumi zlam gekəli ana tay ga məjənaki tay : jalumki ahàr, kəmrənjum ba. Zlam nday nani ti akada ga sədaga ya mægri ana Melefít ni ; sədaga gani nani ti àbəlafənj dal-dal.

¹⁷ Gəsumiki ma ana gədəkani ya təcəhi ma ge Melefít ana kəli ni, grum ere ye ti təhi ana kəli grum ni, adàba təbu təfi ahàr ana kəli ti kənjəhadum àna sulumani kè eri ge Melefít ; Melefít emihindifiņa manjəhad gekəli ni kà tay a. Tamal kəgəsumikia ma ana tay a ti atəmərvu, nahkay do ni ti manjəhad gekəli ni aməhəli ahàr ana tay. Ay tamal àhəlia ahàr ana tay a ti ajənaki kəli aw ?

¹⁸ Həngalumi Melefít ana leli kəlavad. Məsəra, mægudar zlam ndo, mawayay magray zlam sulumani kəlavad. ¹⁹ Ere ye ti nawayay dal-dal ni ti nihi : həngalumu Melefít ti məvu divi ga moroni afa gekəli ke weceweceni.

Bay ya ti àbæki pakama ni ahəngalay Melefít

²⁰ Melefít ti agray ti mis tənəhadkəbu àna sulumani, àhəngaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Yezu ti bay mahətay zlam gədəkani, amət azuhva leli, leli təmbəmbak gayan ; àna mimiz gayan ni ti Melefít *əwəlkəbu pakama gayan akaba geli ga kanğay-kanğayani. ²¹ Nahkay ti nahəngalay Melefít ti məvi njədə gayan ana kəli ti təwi gekəli ya kəgrum ni dek mənja sulumani, ti kəgrum ere ye ti awayay ni. Nahəngalay nanj ti leli dek məgray ere ye ti àbəlafənj ni àna njədə ga Yezu *Krist. Yezu Krist ti mis dek təzləbay nanj ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.

Mendeveriņ ga pakama

²² Bəza ga mməwa, nahəngalay kəli gəsumkabá ma goro na, adàba nəbiki ana kəli ti ga məvi njədə ana kəli. Ma goro ni ti kay do, gəzit nahkay timey ! ²³ Nəhi ana kəli nahəma, təfaya wur ga mən geli Timote a danğay ba. Tamal àra afa goro a weceweci ti amarakaboru afa gekəli ga məmənjiyu kəli.

²⁴ Grumi sa geli ana gədəkani gekəli dek akaba ana ndam ge Melefít ndahan ni dek. Bəza ga mən geli ndam Itali ni təgria sa ana kəli a.

²⁵ Melefít mægri sulum gayan ana kəli dek ti.

Wakita ge Zek ya àbàki ni

Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zek ya àbàki ni

Maslaɗa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimì gayan a : nani Zek (1.1). Ndam mǎsǎr zlam tǎdǎm nanɗi ti Zek zal asak ga Yezu, wur ga mǎɗ ge Zeɗɗi ni do, adaba bay Erot àkadà nanɗi a (Tɔwi 12.2) : tǎdǎm bay ya àbàki wakita hini ni ti Zek wur ga mǎɗ ga Yezu ni (Galasi 1.19). Zek wur ga mǎɗ ga Yezu ni ti ègia gǎdàkana ga ndam ga Yezu a Zerɔzalem a (Tɔwi 15.13 ; 21.18 ; Galasi 2.9).

Zek àbikioru wakita gayan ni ana « dini kru mahar cœni medeveni ka haɗ gǎrgǎrani ni » (1.1). Dini kru mahar cœni ni ti nday ndam Zɔde, ay Zek àbikioru ti ana ndam ga Yezu (2.1) : Zek ti zal Zɔde, ànjǎhad a Zerɔzalem ; bi a majalay ahàr gayan bu ndam ga Yezu ti ahar gǎdàkani ndam Zɔde. Zek àzlapay ti akadà ga zal Zɔde ni : mazavu gani ka ya ti àdǎm Melefit Bay Njǎdà-njǎdani ni ti àzlapay àna ma Hebrì « Sabaot » (5.4 ; mǎnjumiyu ka TOB).

Zek ti àsara ma ga Yezu ya àcahi ana mis na lala : gurumkabu Zek 2.5 akaba Meciyu 5.3 ; Zek 3.10-12 akaba Meciyu 7.15-20 ; Zek 3.18 akaba Meciyu 5.9 ; Zek 5.2-3 akaba Meciyu 6.19-20 ; Zek 5.12 akaba Meciyu 5.33-37. Zek àhi ana ndam ga Yezu si tǎgray tɔwi sulumani kwa : tamal mǎfàkia ahàr ka Yezu a ti àbǎlay, ay ahàr àdǎm mǎgray tɔwi àna mǎfàki ahàr geli ni (2.14-26). Pol àdǎm Melefit àdǎm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva tɔwi geli ya mǎgray ni do, Melefit àdǎm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva geli ya mǎfàkia ahàr ka Yezu a ni cilinɗi (Rom 3.21-31). Pol àdǎm Melefit àdǎm Abraham ti mis jireni kè eri gayan ti azuhva mǎfàki ahar gayan, do ni ti azuhva tɔwi gayan ya àgray ni do (Rom 4) : Zek ti ni àdǎm Melefit àdǎm Abraham mis jireni kè eri gayan ti azuhva zlam ya àgray, àdafaki mǎfàki ahàr gayan ni (2.20-24). Ma ga ata Pol akaba Zek ni ti bǎlanɗi, ay Pol àdǎm ahǎngay leli ti Melefit cilinɗi, do ni ti tɔwi geli ya magray ni ti àhǎngay leli do ; Zek ti ni àdǎm ahǎngay leli ti Melefit cilinɗi, ay adafaki Melefit àhǎnga leli a ti tɔwi geli ya magray ni. Tamal mǎgray tɔwi sulumani àna njǎdà ga Mǎsuf ge Melefit do ni ti mǎsǎr Melefit àhǎnga leli a ti ahǎmamam ?

Nahkay zla nahǎma, a wakita gayan ni bu Zek àvi sawari gǎrgǎri kay ana ndam ga Yezu, àhi ana leli ahǎmamam mǎnjǎhad àna sulumani ni. Si mǎbi slimì ana ma gayan ni lala kwa.

Sa ge Zek

¹ Nu Zek bay mǎgri tɔwi ana Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist nǎgri sa ana kùli dèk, lekùlum dini kru mahar cœni medeveni ka haɗ gǎrgǎrani ni.

Melefit avi majalay ahàr sulumani ana ndam ya tǎfàki ahàr ni

² Bɔza ga mmawa, ka ya ti daliya ku weley weley do dèk àca kùli a nǎngu ni mǎrumvu dal-dal. ³ Adaba kǎsǎruma daliya gekùli ya kacakum ni ti adafaki kǎbum kǎfumki ahàr ke Melefit lala, kǎmbrɔɗum do. Nahkay akǎzumkivu njǎdà gekùli ge mebesey daliya ni. ⁴ Kìguma ndam ya tebesey daliya na nahkay ti, zum njǎdà gekùli dèk ga moroni kama, ti kìgum ndam *njǎlatani, ere ya ahǎcikivu ana kùli ge migi njǎlatani ni ti àbi. ⁵ Ay bi mis e kidinɗi gekùli bu àsara àjalay ahàr sulumani do ni ti, mihindi afa ge Melefit, nahkay Melefit amǎvi majalay ahàr sulumani ni. Adaba Melefit ti àgray sidak do, avi zlam ana ku way way do dèk, àcafǎɗa mis ge mihindilinɗi zlam a do. ⁶ Ay tamal

mis ehindi zlam afa ge Melefit nahəma, məfəki ahər Melefit aməvi ere gani ededīn, əjalay ahər cə cə ba. Adaba maslaŋa ya ti əjalay ahər cə cə ni ti naŋ akada ga yam ya ti aməf adadəy, angoru əna naŋ gwar hi gwar hi ni. ⁷ Maslaŋa gani nani ti ŋgay Bay geli aməvi zlam ti əhi ana ahər ba simiteni. ⁸ Adaba maslaŋa gani nani ti naŋ əbu əjalay ahər cə cə, a zlam ya agray ni bu dek ti ambat majalay ahər gayan cepa cepa.

Ndam ge elimeni akaba ndam talaga

⁹ Tamal maslaŋa əsli mis kə eri ge mis ndahan do, afəki ahər ka Yezu ti ahər ədəm məmərnu, adaba kə eri ge Melefit ti əgia mis gədakana. ¹⁰ Mis tamal elimeni gayan əbu, afəki ahər ka Yezu day məmərnu, adaba Melefit ahəŋgoraya naŋ kələŋ a : məsəra bay ge elimeni ti aməmət akada ga vay-vay ga zlam ya tadəgafəŋa ni. ¹¹ Vay-vay tamal fat əvədīa eviyeka ti adəgafəŋa, əbələy va do. Nahkay day bay ge elimeni aməmət ka ya ti naŋ əbu agray təwi ga madəbay elimeni gayan ni.

Zlam ya ezligiyu mis a magudar zlam vu ni

¹² Tamal mis acakay daliya, ebesey, əmbrəŋ məfəki ahər ka Yezu do nahəma, məmərnu adaba tamal ebesa nahkay ti Melefit aməvi *sifa ya əndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Melefit ədəmbiya aməvi ana ndam ya ti tawayay naŋ ni, aməvi ti akada ya ti təvi zlam ana maslaŋa ya ti əhita mis ndahan a ni. ¹³ Tamal mis awayay adiyu a magudar zlam vu ti ŋgay Melefit ezligiyu naŋ ti ədəm ba. Adaba Melefit ti tizligiyu naŋ a magudar zlam vu koksah, ezligiyu mis a magudar zlam vu do daya. ¹⁴ Ezligiyu mis a magudar zlam vu ti majalay ahər ga maslaŋa gani nani, adaba majalay ahər gayan ni magədavani, agosay naŋ, azoru naŋ a magudar zlam vu. ¹⁵ Majalay ahər gayan magədavani ni əra ezligiyu naŋ a zlam magudarani va nahəma, zlam magudarani gayan ni edisl. Emidīsla ti amakad maslaŋa gani. ¹⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nəhi ana kəli nahəma, kəgosum ahər gekəli ba. ¹⁷ Zlam sulumani ya mis tədi ahər ga sulum ni dek ti asləkabiya agavəla. Aslərbiyu ti Melefit ; naŋ gani əgraya zlam masladana dek ; əcələya ahkay do ni ədiyu akada ga fat ni do ; əmbrəŋ leli a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu do. ¹⁸ Awayay ti miği bəza gayan, mək miğiya əna pakama gayan ge jiri ya ədəm na. Miğiya bəza gayan a ti, əhəl leli enji akada ga hay ya tacal ni.

Kəbumi slimi ana ma ge Melefit cilin ba ; grum təwi əna naŋ

¹⁹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nahkay ti nawayay ti kəsərum zlam : ahər ədəm ku way way do məwayay məbi slimi ana pakama, ay əzlapay ke weceweceni ba, əzum bəruv weceweci ba daya. ²⁰ Adaba tamal mis əzuma bəruv a ti əgray təwi ke jiri kə eri ge Melefit do. ²¹ Nahkay zla nahəma, ahər ədəm mbrəŋum majalay ahər gekəli magədavani dek akaba təwi ya kəgrum ga cuday ni dek. Gəsumkabá pakama ya kicəm na əna məbəruv bələŋ, adaba pakama gani nani ti njədə əfəŋ : Melefit ahəŋgay kəli əna naŋ, akəŋgətum *sifa ya əndav day-day do ni əna naŋ tata.

²² Ay kəgosum ahər gekəli ba : kəbumi slimi ana pakama ge Melefit cilin ba ; grum ere ye ti kicəm a huđ gani bu ni daya. ²³ Adaba tamal mis abi slimi cilin, əgray ere ye ti eci a huđ gani bu ni do ni ti, maslaŋa gani ti akada mis ya ti əmənjavīya a kutrum va, ²⁴ əmənjavīya ti asləka, mək vu gayan ya epi ni agəjazlki ahər həya ni. ²⁵ Ay *Divi ge Melefit ya ədəfiki ana leli ni ti məsəra arəŋa əhəcakivu do, agray ti miği evidi ga zlam magudarani va ba.

Nahkay tamal mis amənjaki ke Divi nani, agəskabu dek mək agray təwi àna nañ ti Melefit aməvi məmərani azuhva nani. Ay ahàr àdəm abi slimi, ma gani àgəjazlki ahàr ba ; ahàr àdəm mągroru təwi àna nañ.

²⁶ Tamal mis àdəm nañ mis ge Melefit mək azlapay kwanja kwanja ti agosay ahàr gayañ ; gayañ ya àdəm nañ mis ge Melefit ni ti ègia zlam masakana. ²⁷ Maslanja ya ti nañ mis ge Melefit ededın ededıneni ni ti anjəhad njalata kè eri ga Bəñ geli Melefit, àgudar zlam do simiteni. Ere ye ti agray ni ti nihi : ajənaki bəza kuda akaba wál madakway ya təcakay daliya ni, acuhwafəña kà zlam magudarana ya ndam ga *duniya tagray na daya.

2

Kicirəm kaba mis a ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, lekələm kəbum kəfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist ; nañ ti gədakani àtam zlam dek. Kəfumki ahàr nahkay ti kicirəm kaba mis a ba. ² Mazavu gani, bi lekələm kəcakalumva, mək mis cə təhurkiyiyu ke kəli : bəlan gani nañ àbu àna mili ga gru a ahar bu, məbakabu azana sulumani, nañ nahaj ni ti ni zal talaga, azana gayañ midigweni ; ³ tamal kəgəsumkabu maslanja ya ti məbabakabu azana sulumani ni lala, kəhumi : « Njəhadá ahalay a ka məlan sulumana, » mək kəhumi ana zal talaga ni : « Cika jik, » ahkay do ni : « Njəhadá a ga had a ka məlan ya nabəhadki asak na » nahəma, ⁴ kicirəm kaba mis a do waw ? Nahkay majalay ahàr gekəli ya kajalumki ke mis ni ti magədavani do waw ?

⁵ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nahkay nawayay ti kəbumi slimi ana ma goro ya nahı ana kəli ni : Melefit àdəm ndam ya tawayay nañ ni atəhuriyu a Məgur gayañ vu. Ndam ya àdaba tay a ga məhuriyani a Məgur gayañ vu ni ti ndam ya ti nday ndam talaga kè eri ga ndam ga *duniya ni do waw ? Adaba ndam nday nani ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti məfəki ahàr gatay ni ègia elimeni gatay a. ⁶ Ay lekələm ti kəbumki mimili ka ndam talaga, kəhumi ana ahàr tıslı arana do. Ndam ya təgri daliya ana kəli akaba təhəloru kəli kè meleher ga ndam magray seriya ni ti ndam ge elimeni do waw ? ⁷ Tədəmki ma magədavani ke slimi ga Yezu Krist ni ti nday gani do waw ? Ay slimi gani nani ti slimi sulumani ; Melefit àzalay kəli ti àna nañ.

⁸ Melefit ti Bay geli gədakani : *Divi gayañ ya təbəki a Wakita gayañ ni bu ni ti nahkay hi : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni. » Tamal kəgrum nahkay ti kəgrum zlam sulumani. ⁹ Ay tamal kicirəm kaba mis a ti kagudarum zlam. Nahkay Melefit aməwəl kəli àna seriya adaba kəgəsumkabu Divi gayañ ni ndo. ¹⁰ Nədəm nahkay ti adaba tamal mis àgəskabá Divi ge Melefit a dek, mək àgudara bəlan gana ti, kala maslanja gani nani àgudara Divi ge Melefit na dek. ¹¹ Adaba Bay ya ti àdəm : « Kəgray hala ba » ni ti nañ gani àdəm : « Kəkad mis ba† » daya. Nahkay tamal kəgray hala do, ay kəkada mis a ti, ègia kəgudara Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na. ¹² Nahkay zla nahəma, a zlam ya ti kəgrum ni bu dek akaba a zlam ya ti kədəmum ni bu dek ti, sərumki Melefit amagrafəña seriya kè kəli a, amədəm lekələm kəgəsumkabá Divi gayañ a tək, kəgəsumkabu ndo waw. Divi gani nani ti agray ti miği evidi ga zlam magudarani va ba. ¹³ Maslanja ya ti mis ndahanj təsi cicihi do ni ti nañ day aməsi cicihi ana Melefit do ; Melefit

* 2:8 Levi 19.18. † 2:11 Mənjay Mahərana 20 13-14 ; Mimbiki 5.17-18.

aməwəl naŋ àna seriya, amatra6 naŋ dal-dal. Ay maslaŋa ya ti mis ndahaŋ tasi cicihi ni ti Melefít aməwəl naŋ àna seriya do simiteni.

Məfúmki ahàr ka Yezu, m̀grumkivu t̀wi daya kwa

¹⁴ Bəza ga mmawa goro ni, tamal mis ađəm naŋ afəki ahàr ka Yezu cilin, àgrakivu t̀wi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni aziaya mam ? Gayan ya afəki ahàr ka Yezu ni ti esliki mahəŋgay naŋ aw ? Aha, èsliki mahəŋgay naŋ do. ¹⁵ Bi wur ga mən geli zalani ahkay do ni walani azana àfəŋ bi, ahkay do ni zlam məzumani kəlavad àhəci naŋ ti, ¹⁶ tamal mis gekəli nahaŋ ahi ahkado : « Njəhada àna sulumana ; bakabu azana ti aməd àwər kur ba, zum zlam kərah ! » ti, ay àvi zlam ya àhəci naŋ ni do ni ti ahəmamam ? Pakama gayan ya àhi ni ti aziaya mam ? ¹⁷ Nahkay day tamal kəfəki ahàr ka Yezu, ay kàgray t̀wi sulumani do ni ti, azaya mam ? Məfəki ahàr gayan ni ègia zlam masakana.

¹⁸ Ay bi maslaŋa nahaŋ ađəm : « Mis ndahaŋ təfəki ahàr ke Melefít, mis ndahaŋ ti ni təgri t̀wi sulumani. » Tamal ađəma nahkay ti akal nəhəŋgrifəŋ, nəhi : « Tamal kəfəki ahàr ke Melefít, ay kəgri t̀wi do ni ti, kədəfuki kəfəki ahàr ti ahəmamam ? Ay nu ti ni nədəfukki məfəki ahàr goro àna t̀wi goro sulumani ya nagray ni. » ¹⁹ Nak ti kəgəskabá Melefít ti naŋ bəlaŋ. Kəgəskabá nahkay ti àbəlay ! Ay ku seteni day təgəskabá Melefít ti naŋ bəlaŋ, tagrafəŋa aŋgwaz a, təgəgərfəŋa. ²⁰ Nak ti muru ! Tamal mis afəki ahàr ke Melefít, ay àgri t̀wi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni zlam masakani ti kawayay ti nədəfukki aw ? ²¹ Bəŋ geli Abraham ti Melefít ađəm naŋ jireni kə eri gayan ti kamam ? Ađəm naŋ jireni ti azuhva t̀wi gayan ya àgray ni do waw ? T̀wi gayan ni ti nihi : àfəkadki wur gayan Izak ka məlaŋ *meviyekiki zlam ana Melefít ni, awayay eslini naŋ ana Melefít. ²² Gayan ya àgray nahkay ni ti ađafaki t̀wi gayan ya àgray ni arakaboru akaba məfəki ahàr gayan ni. Àna t̀wi gayan ya àgri ana Melefít ni ti àfəkia ahàr gayan a dek, araŋa àhəcikivu do. ²³ Nahkay ma ge Melefít ya àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni àgrava. Ma gani nani ti nihi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefít a, nahkay ti Melefít ađəm naŋ mis jireni kə eri gayan. † » Melefít àzalay naŋ zləba gayan daya. ²⁴ Nahkay ti kəsəra Melefít ađəm mis jireni kə eri gayan ti azuhva àfəkia ahàr a cilin do. Ađəm naŋ mis jireni ti azuhva t̀wi ga maslaŋa gani ya àgri ni daya.

²⁵ Nahkay day wal mesəwehvu Rahap ti àgəskabá ndam ya Zezəwi àsləroru tay ga məmənjiyu məlaŋ Zeriko na, ađəfiki divi nahaŋ ana tay ga masləkana. Wal ni àra àgra nahkay ti Melefít ađəm wal ni jireni kə eri gayan azuhva t̀wi gayan ya àgray ni. ²⁶ Tamal mis əsuf va do ni ti maslaŋa nani məmətani. Nahkay day tamal mis afəki ahàr ke Melefít, ay àgri t̀wi do ni ti məfəki ahàr gayan ni zlam masakani, ègia akada kisim a.

3

M̀zlapay kwaŋa kwaŋa ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, mis e kidin gekəli bu ya tawayay macahi zlam ana mis ndahaŋ ni ti tələbi kay bi. Adaba məsəra leli ya ti macahi zlam ana mis ni ti Melefít amagrafəŋa seriya kə leli a àtam ya ti amagrafəŋa kə mis ndahaŋ a ni. ² Nəđəm nahkay ti ađaba leli dek məbu magudarum zlam gərgəri kay. Tamal mis èjikia ke divi àna ma gayan ya ađəm na do ni ti, maslaŋa gani nani ti mis jireni, ajəgur ahàr gayan, àgudar zlam do simiteni. ³ Nazay

† 2:23 Mənjəkiani 15.6.

mazavu ge pilis. Ka ya ti məfiviya zagum ana pilis a ni ti pilis ni agray ere ye ti mawayay mâgray ni dek ; vu gani dek akoru ka məlan̄ ya leli mawayay moroni ni dek. ⁴ Nahkay day nazay mazavu ga *slalah ga yam. Slalah ga yam ti gəđakani, aməd gəđakani azay, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni zlam ya ti tagaray əna nəŋ ni ti gəziteni. Əna zlam gani nani ti tisliski mazoru slalah ga yam ni ka məlan̄ ya tawayay moroni ni dek. ⁵ Arəd day azavu nahkay. Arəd ti zlam gəziteni a ma geli bu, ay agraki zlabay ka zlam gəđakani.

Aku day ku gəzit agəs məlan̄, azumaba heri gəđakana : ⁶ arəd day akada aku : zlam magədavani dek əvu a huf gani bu. Nəŋ a ma geli bu, ay agudar vu geli dek. Arəd ti agudar manjəhad ge mis dek akada ga aku ya azumaba heri a ni. Nani dek ti təwi ge *Seteni, emizligiyu mis a *dəluv ga aku vu. ⁷ Zlam ya əbu əna sifa ni dek ni ti mis təbu təgəs tay ga njeđa. Ku zlam ge gili, ku edid̄ŋ, ku zlam a had, ku kilif, zlam nday nani dek ti mis tisliski məgəs tay ga njeđa. ⁸ Ay arəd ti maslan̄a əbi esliski məgəsani ga njeđa bi. Arəd ti zlam magədavani, əmbrəŋ magudar zlam do, nəŋ akada ga məwər ga gavan̄ ya akad mis ni. ⁹ Arəd geli ni ti mazləbay Bay Melefit Bəŋ geli əna nəŋ, metikwesl mis əna nəŋ daya ; ay mis ti Melefit əgraya tay ka mazavu gayan̄ a. ¹⁰ Əna arəd bəlan̄ani ni ti mazləbay Melefit akaba metikwesl mis. Bəza ga mmawa goro ni, ahər ədəm zlam gani nani əgravu ba simiteni. ¹¹ Yam sulumani akaba yam ndəndalakani ti təcahaya a suwa bəlan̄ani ba waw ? Aha, əgravu do. ¹² Bəza ga mmawa goro ni, məŋ ga wəruv ti ewi bilvi aw ? Məŋ ga ahwar ti ewi wəruv aw ? Aha, tiwi do. Nahkay day təcahaya yam sulumani a suwa ga yam ndəndalakani ba do.

Majalay ahər sulumani ya Melefit avi ana leli ni

¹³ Maslan̄a əbu e kid̄ŋ gekəli bu əcaha zlam a, ajalay ahər sulumani aw ? Tamal maslan̄a gani əbu ti, mâgray təwi sulumani, məhəŋgrioru ahər a had əna mis ; nahkay ti mis atəsər ajalay ahər sulumani eded̄ŋ. ¹⁴ Ay tamal ti kəgrum solu, kəhumi ana ahər mis ndahan̄ ti mis magədavani, kawayum matam mis ndahan̄ ti, ŋgay kajalum ahər sulumani ti kədəmum ba ; adaba tamal kijum zlabay nahkay ti kasəkadum malfada. ¹⁵ Tamal kajalum ahər nahkay ti majalay ahər gekəli nani ti akada ge Melefit ni do. Melefit avi majalay ahər əna mis ti nahkay do. Majalay ahər gekəli nani ti akada ga ndam ga *duniya ni, njeđa ga *Məsuf ge Melefit əkibu bi ; majalay ahər nani ti ge seteni sawan̄. ¹⁶ Ndam ya ti tagray solu akaba tawayay matam mis ndahan̄ nahəma, nday gani tagray zlam kwan̄a kwan̄a, tagudar zlam gərgəri kay. ¹⁷ Ay majalay ahər sulumani ya Melefit avi əna mis ni ti nahkay do. Maslan̄a ya ti ajalay ahər akada ge Melefit ni ti nahkay hi : majalay ahər gayan̄ njələta, aŋgalabakabu mis, nəŋ mis kud-kudani, agəsiki ma əna mis, mis ndahan̄ tasi cicihi, kəlavad agri zlam sulumani əna mis, əcirkaba mis a do, əgosay mis do daya. ¹⁸ Nday ya ti tanjəhadkəbu akaba mis əna sulumani nahəma, manjəhad gatay ni dek ge jiri. Nday ti akada ndam ya ti tizligi hilfi ga zlam sulumani, tapalay bəza gani sulumani ni.

4

Zlam ga duniya əgi eri ana kəli ba

¹ Kələgumvu akaba kəkadumvu e kid̄ŋ gekəli bu ni ti kamam ? Kəgrum nahkay ti adaba kawayum zlam gərgəri ya ti tigi eri ana kəli ni dal-dal palam do waw ? ² Kawayum zlam ndahan̄ ay ti kəŋgətum do. Nahkay ti kabazlum mis, zlam ge mis ndahan̄ tigi eri ana kəli. Ku kawayum nahkay nəŋgu

ni kəŋgətum do ; nahkay kəbum kələgumvu akaba kəkədəmvu akaba mis. Kəŋgətum ere ye ti kawayum ni do ni ti adaba kəbum kihindəmfiŋa kə Melefit a bi. ³ Ku tamal kihindəm nəŋgu ni Melefit əvi ere gani ana kəli do, adaba kəsərum mahəŋgalumani əna divi gani do. Kəŋgətum ere ye ti kihindəm ni do ni ti adaba ere ye ti kihindəm ni əbəlafəŋ kə kəli cilin, əbəlafəŋ kə Melefit do. ⁴ Lekələm ti kəmbərəjuma Melefit a. Nğay maslaŋa ya awayay zlam ga duniya ni ezirey Melefit ti kəsərum do waw ? Maslaŋa ya ti awayay zlam ga duniya ni ti egi zal ezir ge Melefit. ⁵ Əbu məbəkiani nahkay hi : « Melefit əfiviyyu sifa ana leli ti, awayay ti leli məwayay naŋ cilin, do ni ti awayay ti məwayay zlam ndahaŋ ba simiteni. » Kəhumi ana ahər pakama gani nani ti zlam masakani aw ? ⁶ Ay ku tamal Melefit ədəm nahkay nəŋgu ni, agra sulum gayəŋ ana leli, sulum gani ətam zlam ndahaŋ dek. Adaba əbu məbəkiani a Wakita gayəŋ bu nahkay hi : « Melefit əgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do ; a gəskabu ti ndam ya ti kudufani ni, agra sulum gayəŋ ana tay.* » ⁷ Həŋgrumioru ahər a had ana Melefit. Zum njeđə gekəli ti kəgrum ere ye ti *Seteni awayay ni ba, nahkay ti amacuhwafəŋa kə kəli a, aməmbərəŋ kəli. ⁸ Hədəkumfəŋoru kə Melefit, nahkay ti naŋ day amahədəkfəŋbiyyu kə kəli. Lekələm ya ti kagudarum zlam ni mbrəjum magudar zlam, kəŋgumkivu va ba ; lekələm ya ti kajalum ahər cə cə ni mbrəjum majalay ahər gekəli ni, gəm njełata. ⁹ Sərum lekələm ndam magudar zlam, tiwəm, grum delələ. Kiyəm va ba, grum delələ sawaŋ. Kəmərūmva va ba, jalum ahər sawaŋ. ¹⁰ Həŋgrumioru ahər a had ana Bay geli, humi kisləm arəŋa do ; nahkay ti Melefit amagraj ti kigəm gədəkani.

Nğay maslaŋa nahaŋ agudar zlam ti kədəmum ba

¹¹ Bəza ga mmawa, kəzlapumki ma magədavani ke mis ndahaŋ ba. Maslaŋa ya ti adəmki ma magədavani ka wur ga məŋani, ahi əgudara zlam a ni ti, maslaŋa gani nani adəmki ma magədavani əki ke *Divi ge Melefit ya Məwiz əbək a wakita gayəŋ ni bu ni. Tamal kagraj nahkay ti kala kədəm Divi ge Melefit ni əbələy do, kala kəgəskabu Divi gani nani do, kala nak bay mədəmki ma magədavani cilin. ¹² Bay ya ti adəfiki Divi gayəŋ ni ana mis ni ti Melefit naŋ bəlaŋ. Bay ya ti agra fəŋa seriya kə mis a ni ti naŋ. Bay ya ti ahəŋgay mis ni ti naŋ. Bay ya ti esliki mijin mis ni ti naŋ. Nak ya kədəm wur ga muk əgudara zlam a ni ti, nak ti nak way ?

Kiyəm zlabay ba

¹³ Nihi ti nəhi ma ana kəli, lekələm ya ti kədəmum : « Kani ahkay do ni həjəŋ ti amoru a kəsa nahaŋ vu, emiviyyu, amacakalay ti aməŋgət siŋgu dal-dal » ni. ¹⁴ Lekələm kədəmum nahkay ti kəsərum ere ye ti amagrakivu ke kəli həjəŋ ni do ; bi kəmətum timey ! Adaba lekələm ti akədə ga azək, mis tipi cepepa ti əbi va bi ni. ¹⁵ Ere ye ti ahər ədəm kədəmum ni ti nahkay hi : « Tamal Bay Melefit əwaya nahəma, amələbu əna sifa, amagraj zlam hini, hini. » ¹⁶ Ay nihi ti lekələm kəhumi ana ahər lekələm gədəkani ti kədəmum ma ga zlabay. Zlabay ge mis ya tiji nahkay ni dek ti əbələy do. ¹⁷ Nahkay sərumki tamal ti mis əsəra magraj zlam sulumana mək əwayay magrani do nahəma, əgudara zlam a.

5

Ndam ge elimeni atagraj daliya dal-dal

* 4:6 Gozogul 3.34.

¹ Nihi ti nāhi ma ana kuli lekulum ndam ge elimeni ni. Lekulum ti grum delulu azuhva daliya ya amacay kuli ni. ² Adaba elimeni gekuli ni ezia, ganju azumkaba azana gekuli na. ³ Gru akaba sinju gekuli ni təcala mandaza. Nahkay ti Melefit aməgəs kuli ana seriya azuhva zlam gekuli ya təcala mandaza ni. Mandaza ni aməzumaba kuli akada ga aku ya azum zlam na. Lekulum kəngumkabu elimeni emiteni ti, ngay duniya ara andav wudak ti kəsərum do waw ? ⁴ Nahkay day kəpəlum ndam ya təgri tawi ana kuli a vədaŋ bu ni ndo. Nihi ti cəm zlahay gatay ni. Nday gani nani ya ti təbazi zlam ana kuli ni təbu təzlah, Bay Melefit Njəda-njədani ecia zlahay gatay na. ⁵ Lekulum ti kəbum kəzumum gəda a duniya bu, kəbum kəgrum ere ye ti kawayum ni dek zlam gekuli ; kəbum kəzumum zlam məcərani, kidisum ana naŋ akada zlam ga ganaw ya tagal ge misliŋeni ni. ⁶ Lekulum kəbumiya ndam ya ti təgudar araŋa ndo na ndahaŋ a daŋgay va, ndahaŋ ni ti ni kəbazluma tay a. Nday gani təbi ana njəda ga matamfəŋana kə kuli a bi.

Besuma, həŋgalum Melefit

⁷ Bəza ga mmawa, besum zlam duk abivoru ana vad ga Bay geli ya amara ni. Pum bay məwəs zlam ebese, ajəgay sarta ya ti ara abaz zlam gayan a vədaŋ bu məndəhani lala ni. Naŋ əbu ebese, ajəgay avər ge mizligi zlam, kələŋ gani ajəgay avər ga məndəh zlam. ⁸ Lekulum day besuma, zum njəda, kəmbərəŋum miβeseni ba. Adaba vad ga Bay geli eŋjia wudak.

⁹ Bəza ga mmawa, kəzərdumvu ma ba, nahkay ti Melefit aməgəs kuli ana seriya do. Nədəm nahəma, Bay ya ti agrafəŋa seriya kə mis a ni eŋjia wudak, naŋ əbu a mahay bu. ¹⁰ Bəza ga mmawa, əki ka macakay daliya akaba miβeseni ti, jalumki ahər ka ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni. Nday ti təcaka daliya, ay ti təcəsa, nahkay lekulum day grum akada gatay ni. ¹¹ Mədəm nahəma, nday ti Bay Melefit əgria sulum gayan ana tay a adaba təza njəda gatay a, təcəsa daliya. Kicəma ma ga daliya ya əgrakivu ka Zəwop na akaba gayan ya ti ebese na. Kəsəruma ere ye ti Bay Melefit əvi kələŋ ga daliya gayan ya əgray na daya. Adaba Bay Melefit ti mis təsi cicihi dal-dal, agra sulum dal-dal ana mis daya.

¹² Bəza ga mmawa, ma hini ya nara nəhi ana kuli ni ti ma sulumani dal-dal. Ma gani nihi : Kəmbədum ba, ku ana huđ melefit, ku ana hađ, ku ana mam do mam kəcalumi slimi kəmbədum ana naŋ ba. Tamal kədəmum « Iy » ti iy huya, « Aha » ti ni aha gani huya. Nahkay ti Melefit aməwəl kuli ana seriya do.

¹³ Tamal maslaŋa e kidiŋ gekuli bu naŋ əbu acakay daliya ti, məhəŋgalay Melefit. Tamal maslaŋa e kidiŋ gekuli bu naŋ əbu a məmərani bu ni ti, mīdii limis ana Melefit, məzləbay naŋ. ¹⁴ Tamal maslaŋa əbu e kidiŋ gekuli bu ebese do nahəma, məzalay gəđəkani ga ndam ga Yezu ya *təcalavu a kəsa nani bu ni ti təgraki amal ana slimi ga Bay geli, təhəŋgali Melefit. ¹⁵ Tamal təhəŋgali Melefit, təsəra Melefit aməvi ere gani ana tay ededəŋ ti, maslaŋa gani nani ti Bay geli amahəŋgay naŋ, aməvi nənjaləŋani, emicikaba. Tamal əgudara zlam a day Melefit aməmbərfəŋa. ¹⁶ Nahkay ti dəfumaya ere ye ti kəgudarum na e kidiŋ gekuli ba, ku way way do e kidiŋ gekuli bu məhəŋgali Melefit ana wur ga məŋani daya. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit amahəŋgaraba kuli a. Ka ya ti mis jireni ahəŋgalay Melefit ni ti, ma gayan ya ahi ana Melefit ni əbu ana njəda dal-dal. ¹⁷ Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ti naŋ mis hihirikeni akada geli ni. Naŋ gani əhəŋgalay Melefit ana huđ bəlan, ədəm avər ətəd ba ; nahkay avər ətədya ka hađ a ndo vi mahkər ana

kiyi muku. ¹⁸ Kələŋ gani àhəŋgalay Melefit keti, àdəm avər mâtəd. Àra àhəŋgala naŋ a nahkay ti avər ni àtədəya ka had a ; had ni àgray zlam akada ya ahaslani ni.

¹⁹ Bəza ga mmawa, tamal mis nahaŋ e kiđiŋ gekəli bu èjikia ke divi jireni ge Melefit na, mək maslaŋa nahaŋ àhəŋgarkibiya naŋ a ti, ²⁰ səruma maslaŋa ya ti àhəŋgarkibiya bay magudar zlam ke divi jirena ti mêmbrəŋ magudar zlam ni ti àhəŋgafəŋa maslaŋa gani nana kè kisim a. Ku tamal maslaŋa gani nani àgudara zlam a kay nəŋgu ni Melefit aməmbərfəŋa dek.

Wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni n Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni ni

Maslaɲa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdǎm àbèki wakita gayan ni ti a Babilon (5.13) ; a Pakama Manɲahani ge Zeɲ ni bu tàzay Rom ti akaba Babilon, nahkay ti bi Piyer àbèki wakita hini a Rom (tàdǎm tàkad Piyer ti a Rom). Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tàbu ka had Pɔɲ, Galasi, Kapados, Azi akaba Bitini ni (1.1) ; kani ti had nday nani dek tàbu ka had Túrki.

Piyer àdǎm àbèki wakita ni ga mǎvi njǎda ana ndam ga Yezu, ti tǎsǎr sulum ge Melefit ya agri ana tay ni (5.12). Àzlabay Melefit azuhva ge Melefit ya àhǎɲgaraba mis a ni (1.3-12) ; àdǎm Melefit àhǎɲgaraba leli a ti ahàr àdǎm mǎnjǎhad njǎlata (1.13–2.3). Àdǎm leli ndam ge Melefit ti leli akada ahay sulumani ge Melefit, nahkay ahàr àdǎm mǎmbrǎɲum tǎwi magǎdavani dek, mǎnjǎhadumkabu akaba mis dek àna sulumani akada ga Yezu ya àgray ni. Ku tamal tǎgri daliya ana leli nǎɲgu ni ahàr àdǎm mǎgrum nahkay adaba daliya ya tǎgri ana leli ni amǎpǎs do, amandav ; kǎlǎɲ gani amanjǎhad akaba Krist ga kanɲay-kanɲayani (5.10).

Sa ge Piyer

¹ Nu Piyer zal asak ga Yezu *Krist nǎbikioru wakita hini ana kǎli, lekǎlum ya ti Melefit adaba kǎli a ni. Nǎbiki ti ana kǎli, lekǎlum ya ti kǎbumi ka had gekǎli bi, tǎdekaba kǎli a, kǎbum kanjǎhadum akada ga ndam mirkwi ka had Pɔɲ, ka had Galasi, ka had Kapados, ka had Azi akaba ka had Bitini ni. ² Lekǎlum ti kwa ahaslani Bǎɲ geli Melefit àdǎm amadaba kǎli a, nihi ti kǎguma ndam gayan ededɲ a. Kǎgum ndam gayan ti àna tǎwi ga *Mǎsuf gayan ; awayay ti kǎgǎsumiki ma ana Yezu Krist, awayay ti kǎnjǎhadum lekǎlum ndam *njǎlatani azuhva mimiz ga Yezu Krist ya àɲgǎzaya ni. Bǎɲ geli Melefit mǎgri sulum gayan ana kǎli dal-dal, mǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

Mǎzlabum Melefit azuhva gayan ya ti àhǎɲgay leli ni

³ Mǎzlabum Melefit, Bǎɲ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba mǎsia cicihɲ a dal-dal. Melefit àvi sifa mǎwɎni ana leli ti azuhva ga Yezu Krist ya àɲgaba e kisim ba ni. Nahkay mǎsǎra amǎɲgǎt sifa ti azuhva Yezu. ⁴ Mǎsǎra amǎɲgǎt zlam sulumani ya Melefit aɲgahi ana ndam gayan ni. Zlam gani nani ti emizi dǎy-dǎy do, amagǎdavu do, mǎbǎlay gani amandavfǎɲa dǎy-dǎy do daya. Melefit amǎvi zlam gani nani ana kǎli a hud melefit bu ⁵ adaba lekǎlum kǎbum kǎfumki ahàr ke Melefit. Nahkay ti naɲ àbu afi ahàr ana kǎli àna njǎda gayan. Awayay ti ka mandav ga duniya mis dek tǎsǎr àhǎɲga leli a.

⁶ Azuhva zlam nday nani ti lekǎlum a mǎmǎrani bu. Ku tamal kǎbum kacakum daliya gǎrgǎri kay ka sarta hini, ahǎli ahàr ana kǎli nǎɲgu ni, sarta gani amǎpǎs kay do, nahkay lekǎlum a mǎmǎrani bu. ⁷ Daliya gani ya kacakum ni ti agray ti mis tǎsǎrkaba kǎbum kǎfumki ahàr ka Yezu ge jiri gani tǎk day ti kǎbumi kǎfumki ahàr ge jiri gani bi aw. Sǎrum ku gru tekedɲ agǎdavu, ay ti tǎfiyu a aku vu ti tǎsǎrkaba nani gru gruani ededɲ aw ?

Mafæki ahàr gekùli ke Melefit ni àtam gru, adaba gru ti agədavu. Melefit agray ti kàcakum daliya ti adaba kələŋ ga daliya ni awayay azləbay kùli, amagraj ti kīgum gəđákani. Amazləbay kùli ti ka fat ya ti Yezu Krist amanğa ka had kè eri ge mis a dek ni. ⁸ Ku tamal kəbumi kípum naŋ bi nəŋgu ni, kəbum kawayum naŋ. Ku tamal kəbumi kípum naŋ nihi bi nəŋgu ni, kəbum kəfumki ahàr. Nahkay kəbum kəmarumvu dal-dal ; məmərvani nani àbələy dal-dal, məbəlay gani mis tekedí tədəmki ma koksah. ⁹ Kəbum kəmarumvu ti adaba kəsəruma Melefit amahəŋgay kùli. Kəfumki ahàr ni ti azuhva nani.

¹⁰ Ahaslani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəba divi a lala, tawayay təsərkaba ahəmamam Melefit amahəŋgay mis ni ; təsərkaba, tədəmkia ma ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kùli na. ¹¹ *Məsuf ge Krist naŋ àbu akaba tay ; Məsuf gani nani àdəfikia ana tay a ahəmamam Krist amacakay daliya, kələŋ gani Melefit amagraj ti mīgi gəđákani ni. Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni tədəba divi ga pakama gana lala, tawayay ti təsər ere gani amagrakivu ti ananaw, mam amagravu ka sarta gani nani mam. ¹² Melefit àdəfiaba ma gani nana ana tay a, ay pakama gani nani Melefit àdəmki ti ka tay ka tayani do, àdəm ti azuhva kùli. Lekələm kicəm pakama gani ti afa ga ndam ya təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Təhi ana kùli ti àna njəda ga Məsuf Njələtani ; Məsuf gani nani ti Melefit àslərribiyu ana tay a huđ melefit bu. Ku *məslər ge Melefit tekedí tawayay ti təsər ere gani ya amagravu ni bilegeni.

Njəhadum akada ge Melefit ya awayay ni

¹³ Azuhva zlam ge Melefit ya àgri ana kùli ni dek ti slamalumvu kələvad ga məgri təwi. Njəhaduma gaŋ-gaŋ, jalumki ahàr ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kùli ka sarta ya ti Yezu *Krist amanğa ni cilin. ¹⁴ Gəsumiki ma ana Bəŋ geli Melefit kələvad. Ahaslani ka ya ti kicəm *Ma Məweni Sulumani faŋ ndo ni ti kəbum kawayum magray zlam magədavani, ay nihi ti kəgrum va ba. ¹⁵ Bay ya ti adaba kùli a ni ti naŋ njələta ; nahkay ti lekələm day njəhaduma njələta akada gayar na. Njəhadum njələta a zlam ya kəgrum ni bu dek. ¹⁶ Adaba àbu məbəkiani nahkay hi, Melefit àdəm : « Njəhaduma njələta, adaba nu nəbu njələta. * »

¹⁷ Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti kəbum kəhumi : « Baba. » Tamal kazalum naŋ nahkay ti ahàr àdəm kəgrumfəŋa aŋgwaz a, kənjəhadum àna sulumani ka ya ti kəbum a duniya bu ni. Adaba naŋ ti ècirkaba mis a do ; agray seriya ti ke təwi ga maslaŋa gani ya àgray ni. ¹⁸ Kəsəruma Melefit àmbaya kùli a zlam magədavani ya ti ata bəŋ gekùli təcahi ana kùli ni ba. Àmbaya kùli a ti àna siŋgu ahkay do ni àna gru do, adaba zlam nday nani ti tagədavu. ¹⁹ Melefit àmbaya kùli a ti àna mimiz ga Yezu Krist. Mimiz gani nani ti naŋ àbu àna njəda àtam zlam dek. Krist ti naŋ akada ga wur təmbak ya tisliri ana Melefit ni, naŋ njələta dal-dal, zlam magədavani àfəŋ bi simiteni. ²⁰ Wudaka Melefit àgraya məlaŋ a ti àsara təwi ge Krist ya ara agray na àndava. Ay nihi məlaŋ ara andav wudak ti, àŋgazliaya ana kùli a vay-vay ti mähəŋgay kùli. ²¹ Nahkay kəfumki ahàr ke Melefit, naŋ ya ti àhəŋgaraba Krist e kisim ba, àgray ti mis dek tázləbay Krist ni. Kəfumki ahàr ke Melefit ti azuhva Krist gani. Kəbum kəfumki ahàr ke Melefit nahkay ti, kəsəruma Melefit aməgri zlam sulumani ana kùli.

²² Kīguma njələtana adaba kəbum kəgəsunkabu ma ge Melefit, kəbum kawayum bəza ga məŋ gekùli edediri edediriŋeni daya. Nəhi ana kùli nahəma,

* 1:16 Levi 19.2.

wayum tay àna huf bəlan, kəmbərənum ba. ²³ Kəsəruma lekələm kəbum àna sifa maweni. Àvi ana kəli ti mis do ; mis ti təmət. Àvi ana kəli ti Melefit ; Melefit ti nan əbu àna sifa, əmət day-day do. Kigəm bəza gayan ti àna njəda ga pakama gayan ya ədəm ni, sifa maweni ya əvi ana kəli ni àndav day-day do. ²⁴ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis dek təmət akada ge kəzir ya ekəli ni.

Məbəlay ge mis ti akada ga vay-vay ga zlam ni ; tamal zlam ni ekəlia ti vay-vay gani ədəgafəna.

²⁵ Ay ma ga Bay geli ti anjəhad ga kanğay-kanğayani, àndav day-day do.† »

Ma ge Melefit gani nani ti Ma Maweni Sulumani ya ti kicəm ni.

2

Ndam njəlatani ge Melefit

¹ Əgia Melefit əvia sifa mawena ana kəli a nahkay ti, a zlam ya kəgrum ni bu dek ti mbrənum cuday, mbrənum masəkəf malfada, grum ere ye ti kədəmumaya ni, kəgrum solu ba, kəsəmivu ana mis ba. ² Wayum ma ge Melefit àna jiri, akada ga bəza ci6-ci6eni ya ti tawayay duwa kəlavad ni. Nahkay ti akədəgum kama kama àna ma gani akada ga bəza ya təkək ni, ti Melefit mähəngay kəli. ³ Kəsəruma Bay geli Yezu ti nan sulumani.

⁴ Hədəkumfəngəbiyu kə Yezu, adaba nan ti avay sifa. Nan gani ti akada akur ya tələm ahay àna nan ni ; mis təwayay magray təwi àna nan ndo, ay akur gani nani ti Melefit ədəkiba, ədəlafəng ətam zlam ndahan ni dek. ⁵ Ahər ədəm kəvumi ahər gekəli ana Melefit, ti mēdezl ahay gayan àna kəli akada ya tēdezl ahay àna akur ni ; ahay gani nani ti Məsuf gayan anjəhadviyu. Nahkay ekigəm ndam *njəlatani ga *manğalabakabu mis akaba Melefit, ti kəgrumi təwi àna huf bəlan. Tamal kəgrum nahkay azuhva Yezu *Krist ti ədəlafəng kə Melefit. ⁶ Adaba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nədəkiba akur sulumana, ədəlafu dal-dal, nafəkad asak ga ahay àna nan a *Siyon.

Maslaņa ya əfəkia ahər a ni ti atəbəkə mimili day-day do.* »

⁷ Nahkay zla nahəma, lekələm ya kəfəmkia ahər ke Krist a ni ti Krist ədələy ətam zlam ndahan ni dek kə erik gekəli ; ay mis ndahan ya təkək ahər ndo ni ti kə erik gətay ti nahkay do. Adaba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Akur nahan əbu ti, ndam mələm ahay təwayay magray təwi àna nan ndo.

Ay ti akur gani nani əgia akur ya akay ahay na dek sawan. †

⁸ Əgia akur ga mazəgad mis a, akur gani nani ti mis etiji asak àna nan. ‡ »

Azəgad tay ti adaba təwayay məgəskabu pakama ge Melefit ndo. Kwa ahaslani Melefit ədəm məgravu nahkay.

⁹ Ay lekələm ti Melefit ədəkiba kəli a, kigəma jiba gayan a. Kigəma ndam manğalabakabu mis akaba Melefit a, kəbum kəgrumi təwi ana Bay gədəkani, lekələm ti jiba gekəli ti ge Melefit, lekələm ti ndam gayan njəlatani. Nan adaba kəli a ti ga məhi zlam gədəkani ya ti əgray ni ana mis. Ahələba kəli a məlan zinjəni ba ti kənjəhadum a məlan masladani gayan bu. Məlan masladani

† 1:25 Izayi 40.6-8. * 2:6 Izayi 28.16. † 2:7 Limis 118.22. ‡ 2:8 Izayi 8.14.

gani nani ti agri ejep ana mis dal-dal. § 10 Ahaslani ti lekulum ndam ge Melefit do, ay nihi ti kiguma ndam gayan a. Ahaslani ti kəsumi cicihi ana Melefit do, ay nihi ti kəbum kəsumi cicihi.

Grumi tawi ana Melefit kalavad

11 Zləbəba goro ni, səruma lekulum ti ndam mirkwi a duniya bu, kanjəhadum ti ga hayəjanani. Azuhva nani nəhi ana kəli nahəma, kədəbum zlam ga ndam ga *duniya ya tawayay ni va ba. Zlam nday nani ti tijinkia kəli ke divi sulumani ge Melefit a. 12 Nihi lekulum kəbum akaba ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni ti, bumvu slimi, njəhadum lala, kəgudarum zlam ba. Nahkay ku tamal tədəmki ma magədavani ke kəli, tədəm lekulum ndam cuday nəngu ni, etipi kəli kəbum kəgrum tawi sulumani. Etipia ti atəzləbay Melefit ka fat ya ti amara ni.

13 Əgia lekulum kəbum kədəbum Bay geli ti gəsumiki ma ana ndam ya təgur mis ni dek. Gəsumiki ma ana bay ga ndam *Rom adaba nañ gədəkani, agur mələñ. 14 Gəsumiki ma ana gədəkani ga kəsa ya ti bay ni ədiyu tay ni daya. Bay ni ədiyu tay ti ga matraḅ ndam ya tagray cuday ni akaba ga mazləbay ndam ya tagray zlam sulumani ni. 15 Melefit awayay ti kəgrum zlam sulumani. Tamal kəgrum nahkay ti ndam muru ya təsər arəña do, tədəmki ma magədavani ke kəli ni etipia tawi gekəli sulumani ya kəgrum na ti, atədəmki ma magədavani ke kəli va do. 16 Lekulum ti kəbum kəgurum ahər gekəli, ay ti ku kəgurum ahər gekəli nəngu ni nğay kisləmki magray cuday ti kəhumi ana ahər ba. Njəhadum ti akada ga ndam məgri tawi ana Melefit ni sawañ. 17 Həngrumioru ahər a had ana mis dek, wayum bəza ga məñ gekəli, grumfəña aŋgwaz kə Melefit a adaba nañ gədəkani, həngrumioru ahər ana bay daya.

Mebesum daliya akada ge Krist ni

18 Nəhi ma ana kəli lekulum ya kəgrum tawi afa ge mis ni : həngrumioru ahər a had ana ndam ya kəgrumi tawi ana tay ni dal-dal. Ku tamal tawayay kəli, təgri zlam magədavani ana kəli do, ku tamal təgri cuday ana kəli nəngu ni həngrumioru ahər a had ana tay. 19 Maslaña ya təgri daliya day əgudar arəña ndo ni ti tamal ebesey daliya gani nani adaba əsəra Melefit a nahəma, Melefit amazləbay nañ. 20 Ay tamal kəgudaruma zlam a mək təgri daliya ana kəli azuhva zlam magudarani gekəli ni, ku tamal kəbesuma nəngu ni way amazləbaki kəli way ? Ay tamal kəgruma zlam sulumana mək təgri daliya ana kəli azuhva zlam gekəli sulumani ya kəgrum ni, tamal kəbesuma ti Melefit amazləbaki kəli. 21 Melefit əzalay kəli ti, awayay ti kəgrum nahkay, adaba *Krist əna ahər gayan gayəjanani day əcaka daliya ga mahəngay kəli a. Krist ədəfikia divi ana kəli a nahkay ti, lekulum day grum akada gayan ni. 22 Krist ti əgudar zlam ndo, day-day əgosay mis ndo. * 23 Ka ya ti mis tindivi nañ ni ti əhəngrivu ana tay ndo. Ka ya ti mis təgri daliya ni day əhəngrifəñ ana tay ndo, əfivù ma gani ana Melefit, nañ ya agray seriya ge jiri ge jireni ni. 24 Yezu Krist əna ahər gayan əhəlkabu zlam magudarani geli ni, əgray daliya əna nañ kə təndal. Əgray nahkay ti, ti miği akada leli məmətani, məgudar zlam va do, manjəhad leli ndam jireni. Azuhva ambələk ya təgri kə təndal ni əhəngaraba kəli a. 25 Ahaslani ti lekulum akada ga təmbəmbak ya tija ni. Ay nihi ti kəngumoya afa ga bay mahətay kəli a, nañ ya ti abi slimi ana sifa gekəli ni.

3

Manjəhad ga wál akaba zawal gatay

¹ Nihi ti nəhi ma ana kəli wál daya : ku way way do məhəngrioru ahàr a had ana zal gayan. Tamal kəgrum nahkay ti zawal ya təfəki ahàr ke Melefit do ni etipi manjəhad gekəli sulumani ni. Etiya ti atambatkaba majalay ahàr gatay a, atəfəki ahàr ke Melefit, ² adaba atəsər manjəhad gekəli ti àbəlay, kəbum kəhəngrumioru ahàr a had ana zawal gekəli. ³ Kəngələdəmnu ga məbəlakuvu vu gekəli àna zlam ba : ku mələm ahàr, ku məbakabu zlam ga gru ka vu, ku məbakabu azana ga siŋgu kayani kəgrum ba. ⁴ Ay ti ahàr àdəm kəngələdəmnu ti àna zlam məbəlani ya epivu do ni. Zlam məbəlani nani ti àgədavu day-day do. Zlam gani nday hi : manjəhad kudufani, məbesey zlam. Kə eri ge Melefit ti zlam ndahan təbi tətəm zlam nday nani va bi. ⁵ Wál ya ahaslani ya tədəbay Melefit, tiği ndam gayan *njəlatani ni tənğələdəvu ti nahkay, təhəngrioya ahàr a had ana zawal gatay a. ⁶ Ahaslani Sara wal ga Abraham enğələdəvu ti nahkay ; àhəngrioru ahàr a had ana zal gayan, àzalay nanj bay gayan. Lekələm day tamal kəgrum zlam sulumani akada ga Sara ni, anğwaz àwər kəli ndo ni ti, kiğum bəza gayan.

⁷ Lekələm zawal day njəhadum àna sulumani akaba wál gekəli, səruma wál ti njədə gatay àhəciyu a gekəli vu. Nğay tislə arana do ni ti kədəmum ba, adaba nday day Melefit avi sifa ana tay ga sulum akada ya avi ana kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit emici ere ti kahəngalumləj ni.

Macakum daliya àki ke jiri geli

⁸ Nihi ti nindeverin pakama hini, nawayay nəhikivu ana kəli nahəma, lekələm dək ma gekəli mərakaboru, majalay ahàr gekəli day mələ bəlanəni. Wayumvu e kiđin gekəli bu adaba lekələm kà mən gekəli, mis təsi cicihi ana kəli, kiğum zlabay ba daya. ⁹ Tamal maslaŋa àğudaria zlam ana kəli a ahkay do ni èndivia kəli a ti kəhənggarumvu ba ; humi : « Melefit məgruk sulum gayan » sawan. Adaba Melefit àzalay kəli ti, àdəm aməgri sulum gayan ana kəli. ¹⁰ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :
« Maslaŋa ya ti awayay manjəhad sulumani akaba məzum gəda a duniya bu
ni ti

si məmbrəj mədəm ma ga cuday akaba magosay mis,

¹¹ məmbrəj cuday, məgray zlam sulumani,

kələvad məzay njədə gayan dək ga manjəhadani àna sulumani akaba mis ;

¹² adaba Bay Melefit ti nanj àbu abi slimi ana ndam ya tagray jiri ni, nanj àbu eci ma gatay ka ya ti tahəngalay nanj ni.

Ay ndam ya tagdur zlam ni ti Melefit àwayay məmənjələnani ana tay do. * »

¹³ Tamal kəgrum zlam sulumani àna məbərur bəlanj ti way aməgri daliya ana kəli way ? ¹⁴ Ay ku tamal kacakum daliya azuhva kəbum kəgrum jiri nəngu ni, mərumvu. Kəgrumfəna anğwaz kə mis ya təgri daliya ana kəli na ba, bərur àti ana kəli ba. ¹⁵ Zləbum *Krist a məbərur gekəli bu, adaba nanj Bay gekəli ; slamalumvu lala, nahkay tamal maslaŋa ehindifina ma kə kəli a àki ka Bay ya ti kəfunki ahàr na ti, ekisləmki məhəngrifənanj tata. ¹⁶ Ay ka ya ti kəhəngrumifəj kə ma ana tay nahəma, humi ma ana tay àna kudufani, kələgumvu akaba tay ba. Kələvadbumvu slimi ti kəgudarum zlam ba ; nahkay ti tamal tindivi kəli azuhva zlam gekəli sulumani ya kəgrum adaba lekələm ndam ge Krist ni nəngu ni, atabakabu mimili ka ahàr gatay gatayani. ¹⁷ Ere

* 3:12 Lìmis 34.13-17.

gani ya kacakum daliya azuhva zlam magudarani gekuli ni ti, tamal Melefit awayay ti hojo kagrüm zlam sulumani mæk tægri daliya ana kuli.

¹⁸ Nahkay zla nahəma, Krist əmət ti azuhva zlam magudarani ge mis. Ağray nahkay ti sak bəlan, amagrakivu va do. Nan ti nan jireni, ay ti əmət azuhva ndam magudar zlam. Gayan ya əmət nahkay ni ti ga mahədakfənbijyu kuli kə Melefit. Mis təkada nan a, ay *Məsuf Njəlatani əhəngrivabiya sifa. ¹⁹ Ana njədə ga Məsuf Njəlatani gani nani nahəma ərə əhi ma ge Melefit ana diksi ge mis ya təbu məwəlani ni. [†] ²⁰ Ahaslani nday gani nani təgəskabu ma ge Melefit ndo ; ka sarta ge Nəwi ka ya ti əzidey *slalah ga yam ni ti Melefit əbesia ana tay a. Ay kələj gani mis ya təhuriyu a slalah ga yam ni vu ni ti kay do : təhuriyu ti mis azlalahkər cilin, Melefit əhəngaba tay a yam ni ba. [‡] ²¹ Yam nani ti əzavu akaba *baray ya tabaray kuli nihi, Melefit ahəngay kuli əna nan ni. Baray gani nani ti gərgəri akaba baray ge mis ya tabarakaba arda əna nan a ni. Baray geli ni ti mahəngalay Melefit ti məbarifəna məbərüv ana leli a njələta. Tamal kabarum nahkay ti Melefit ahəngay kuli adaba Yezu Krist əngaba e kisim ba. ²² Nihi ti əngoya a huđ melefit va, nan əbu manjəhadani ka ahar ga dəf ge Melefit a məlan ga gəđakani bu ; nan əbu agur *məslər ge Melefit akaba bəbay gəđakani ndahan ya təgur məlan ya agavəla ni dek.

4

Manjəhad məweni

¹ *Krist ti əcaka daliya a duniya ba. Akada ge Krist ya əcakay daliya ni ti lekulum day zum njədə, majalay ahər gekuli mənja bəlanəni akada gayan ni, ti kəbesum macakay daliya. Adaba maslanə ya ti əbesey daliya a duniya bu ni ti əmbrəna magudar zlam a. ² Nihi ti kəgrüm ere ye ti məbərüv gekuli awayay ni va ba, duk abivoru ana mandav ga sifa gekuli. Grüm ere ti Melefit awayay ni sawan. ³ Ahaslani ti kəgrumbiya zlam magədavana dal-dal akada ge mis ndahan ya təfəki ahər ke Melefit do na. Nihi ti əslia nahkay ; kəgrüm va ba. Ka sarta gani nani ti kəbumi slimi ana vu gekuli ndo, kəgruma ere ye ti məbərüv gekuli awayay na, kəvumia vu gekuli ana zum a, kəgruma wuməri a cilin, kənjəhaduma ka ahar bəlan ge misi zum a, kəgrumbiya pəra daya. Pəra ti Melefit əwayay do simiteni. ⁴ Ay nihi ti ka ya ti ndam ya təsər Melefit do ni tagray zlam magədavani ni ti lekulum kəkumkibu ka tay va bi. Nahkay ti agri ejep ana tay, tindivi kuli. ⁵ Ay a vad nahan ti Melefit amagrafəna seriya kə tay a. Melefit ti ara agraforəna seriya kə mis a wudak, ara agraforəna ti kə ndam ya təbu əna sifa ni, kə ndam ya təməta ni daya. ⁶ Nahkay zla nahəma, Krist əhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam ya təmət ni daya. Ku tamal Melefit agraforəna seriya kə tay a akada ya agraforəna kə mis a dek ni nəngu ni, Krist əhi Ma Məweni Sulumani ana tay ti, ti tənəhad əna sifa akada ge Melefit ni, əna njədə ga *Məsuf Njəlatani.

Manjəhad ga ndam ge Melefit ka ahar bəlan

⁷ Sarta ya ti duniya ara andav ni ənjia wudak. Nahkay ti bumi slimi ana vu gekuli, njəhadum eri ; tamal kəgrüm nahkay ti akahəngalum Melefit tata. ⁸ Ere ye ti ətam zlam ndahan ni dek ti mawayavani, adaba tamal mawayum mis ti

[†] **3:19** Mis ndahan tədəm Yezu əhi ma ge Melefit ti ana ndam magudar zlam ya təmət ka sarta ge Nəwi ni ; mis ndahan ti ni tədəm Yezu əhi ma ge Melefit ana məslər ge Melefit ya təgəsiki ma ndo ni. [‡] **3:20** Melefit əhəngaba tay a yam ni ba : ahkay do ni, Melefit əhəngay tay a əna yam ya əzoru slalah ga yam gayat a gavəla ni.

ku tàgudaria zlam ana leli a kay nənğu ni məmbərənğa kà tay a. ⁹ Gəsümkabá ndam ya tara afa geküli a ni, kəzərđum ma azuhva tay ba. ¹⁰ Melefít àgria zlam sulumana ana küli a gərgəri kay. Ku way way do Melefít àvia njədə ga magray zlam a gərgəri. Nahkay ti ahàr àđəm ku way way do mągray təwi àna njədə ya ti Melefít àvi ni lala ga məjənaki mis ndahan. ¹¹ Maslaņa ya ti Melefít àvia njədə ga mazlapana ni ti mązlapay ma ge Melefít. Maslaņa ya ti Melefít àvia njədə ga məgri təwi ana mis a ni ti mągray àna njədə ge Melefít ya avi ni. Grum nahkay, ti mis tázləbay Melefít azuhva Yezu *Krist a zlam bu dek. Melefít ti naņ gəđakani, naņ àbu àna njədə ga kaņgay-kaņgayani. Aya nahkay.

Ndam ge Melefít təcakay daliya azuhva Yezu

¹² Zləbəba goro ni, daliya dal-dalani ya kacakum ni ti Melefít awayay atəkar küli àna naņ, nahkay ŋgay daliya nani kigeni do ni ti kəhumi ana ahàr ba. ¹³ Daliya geküli ya kacakum ni ti kacakum ka ahar bəlan akaba *Krist ; nahkay ti mərumvu àna naņ. Adaba ka fat ya ti aməngazlaya njədə gayan a ni ti akəmərümvu dal-dal. ¹⁴ Tamal mis tindivi küli adaba lekələm ndam ge Krist ti, mərumvu. Adaba ka ya ti tindivi küli nahkay ni ti *Məsuf ge Melefít naņ àbu akaba küli. Məsuf gani nani ti naņ àbu àna njədə àtam zlam dek. ¹⁵ Ay tamal mis e kidiņ geküli bu acakay daliya adaba àgudara zlam a, bi àkadà mis a, bi ègia akal a, bi àdiya a ma ge mis va akada ge ezəwi ya adiyu e eli vu na ti, kəmarümvu azuhva daliya nani ba simiteni. ¹⁶ Ay tamal mis acakay daliya adaba naņ mis ge Krist ti mimili àwər naņ ba, mązləbay Melefít sawan, adaba təzalay naņ mis ge Krist.

¹⁷ Sarta ya ti Melefít ara agrafəņa seriya kè mis a ni ènjia. Ara agrafəņa seriya enjia ti kà ndam gayan. Ay tamal leli ndam gayan ni tekeđi amagrafəņa seriya kè leli a enjia ti, ndam ya ti təgəskabu *Ma Məweni Sulumani ni do ni ti aməgri ana tay ti ahəmamam ? ¹⁸ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi :

« Tamal ndam jireni tekeđi atətamfəņa kè seriya ge Melefít a zlah-zlah ti, ndam cuday, nday ya təsər Melefít do ni ti, atagray gatay ti ahəmamam ?* »

¹⁹ Nahkay ti ndam ya təcakay daliya ka mawayay ge Melefít ni ti təvi ahàr gatay dek ana Bay ya ti àgraya tay a ni, təmbrəņ magray zlam sulumani ba. Adaba Melefít ti tamal àđəm aməgri zlam sulumani ana mis ti amagraf edediņ.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ke Melefít

¹ Nihi ti nəhi ma ana gəđakani ya təbu e kidiņ geküli bu ni. Nu day gəđakani akada gatay ni ; ka ya ti təgri daliya ana *Krist ni ti niņa naņ àna eri goro a. Leli dek akaba küli emipi njədə ge Melefít ya aməngazliaya ana leli a ni. Nahkay ti nahəngalay küli gəđakani ni, nəhi ana küli nahəma, ² bumi slimi ana ndam ge Melefít ya àbivu tay ana küli a ahar vu ni. Bumi slimi ana tay akada ge mis ya ajəgay zlam ga gənwə gayan lala ni, grum təwi gani àna huđ balan akada ge Melefít ya awayay ni, təfəki ŋgasa ke küli ga magrani ba. Grum ti ga mənğət zlam àna naņ do, grum ti adaba kawayum təwi gani palam. ³ Kəgurum ndam ya ti Melefít àbi tay ana küli a ahar vu ni ga njədə ba, grum zlam sulumani ti nday day tągray akada geküli ya kəgrum ni sawan. ⁴ Tamal kəgrum nahkay ti, ka ya ti Bay ga ndam məjəgay zlam ni eminjia ni ti aməvi

* 4:18 Gozogul 11.31.

zlam ana kuli ka duwa gani. Zlam gani nani ti gəđakani àtam zlam ndahaŋ dek, amandav day-day do.

⁵ Lekuləm bəza dagwa day gəsumiki ma ana gəđakani gekuli.

Lekuləm ndam ga Yezu dek ti kəhumi ana ahàr kàtamum mis ndahaŋ e kidiŋ gekuli bu ba, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Melefit àgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do ;

agəskabu ti ndam ya ti kuđufani ni, agra sulum gayan ana tay.* »

⁶ Nahkay ti həŋgrumioru ahàr a had ana Melefit. Naŋ ti naŋ njəda-njəđani, sarta gayan eminjia ti aməvi gəđakani ana kuli. ⁷ Araŋa àhəli ahàr ana kuli ba, bumivu zlam dek a ahar vu, adaba naŋ àbu afi ahàr ana kuli.

⁸ Bumi slimi ana ahàr gekuli, njəhadum eri, adaba zal ezir gekuli *Seteni naŋ àbu asawaday, awayay agəs mis ge mijin naŋ akada ga mazlahku ya egi, adəbay zlam, agəs, ahəpəd ni. ⁹ Ku ananaw ananaw do kəvumi divi ba, njəhaduma gan-gan, fumki ahàr ke Melefit. Səruma, bəza ga məŋ gekuli ndahaŋ dal-dal a duniya bu təbu təcakay daliya akada gekuli ni. ¹⁰ Akacakum daliya ga sarta 6al, ay kələŋ gani Melefit naŋ ya ti agra sulum ana mis ni àna ahàr gayan aməvi njəda ana kuli keti, amagra y ti akanjəhadum gan-gan a zlam bu dek akada ga ahay ya təfəkada asak gana lala ni. Adaba kuli a ti, awayay ti kəhərumiyu a masladani gayan vu, kənjəhadum akaba Krist ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹¹ Melefit ti naŋ àbu àna njəda ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

Piyer endeveriŋ pakama gayan àna magray sa

¹² Silas wur ga məŋ geli ni àjənakia nu ga məbiki wakita hini gəziteni na ana kuli a. Nəsəra naŋ ti naŋ àbu adəbay divi ge *Krist lala. Nəbiki ma hini ana kuli ti, nawayay ti nəvi njəda ana kuli, nawayay ti kəsərum *sulum ya Melefit agra ana kuli ni ti sulum gayan edediŋ. Kəmbərəŋum sulum gani nani day-day ba.

¹³ Ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ahalay a Babilon † ni təgria sa ana kuli a ; Melefit adaba tay akada gekuli na. Wur goro Mark day àgria sa ana kuli a. ¹⁴ Grumvu sa e kidiŋ gekuli bu lala, akada ga ndam ya nday kà məŋ gatay ni.

Lekuləm ya ti kəbum ka ahar bəlan akaba Krist ni dek Melefit mągray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

* 5:5 Gozogul 3.34. † 5:13 Babilon ti tədəm awayay adəmvaba ti Rom.

Wakita ge Piyer ya àbàki ye c_u ni Ere ye ti mädämki ka wakita ge Piyer ya àbàki ye c_u ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdäm èpia vu ga Yezu ya àmbatvu ka hëma na (1.16-18 ; Meciyu 17.1-7).

Àsëra, amämät wudak (1.14) ; nahkay àbàki wakita ni ti ndam ga Yezu tâzay njëda gatay dek ga moroni kama kama àna manjèhad sulumani, ti tijikia ke divi a day-day ba (1.5-11). Àziaba azay slimi ana mis a, àdäm mis ndahan atara, atacahi zlam magëdavani ana ndam ga Yezu : ahàr àdäm ndam ga Yezu tégaskabu ma gatay magëdavani ni ba (2). Mis ndahan atädäm « Yezu àdäm amanḡaba, ay àṅgaba ndo timey. » Ay Piyer àdäm kè eri ge Melefit ti vi dëbu ti akada vad bëlan ; Melefit èbesi ana mis, awayay ti tijiji ba : Yezu amara ededifin ededifena, amagrafëṅa seriya kè mis a dek. Nahkay ahàr àdäm mabumvu slimi ti ndam magudar zlam tijinḡa leli ke jiri geli a ba (3).

Sa ge Piyer

¹ Nu Simu Piyer, nèbu nèbikioru wakita hini ana kuli, nu bay mægri tawi ana Yezu *Krist, nu zal asak gayan daya. Nèbikioru ti ana kuli ya ti káfumki ahàr ka Yezu kala-kala akada geli ni. Mafaki ahàr gekuli ni ti ajënaki kuli dal-dal akada ya ti ajënaki leli dek ni. Àgri zlam gani nani ana leli ti Yezu Krist, àgray ti àna jiri gayan ; Yezu Krist ti Melefit geli, naṅ Bay mahëṅgay leli daya. ² Melefit mægri sulum gayan ana kuli dal-dal akaba mägri ti *känjèhadumkabu àna sulumani mätam ya ahaslani ni ti, adaba kësëruma Melefit akaba Bay geli Yezu a lala.

Manjèhad ga ndam ga Yezu

³ Yezu *Krist àna njëda ge Melefit àvia zlam a dek ana leli a ti mäfaki ahàr lala, mánjèhad àna sulumani gayan daya. Àra àvia zlam nday nani ana leli a day kwa ti mäsar naṅ lala : àzala leli a, awayay ti leli dek mánjèhad akaba naṅ a mälän *njëlatani gayan ni bu, awayay ti leli mägri zlam sulumani akada gayan ni daya. ⁴ Nahkay ti àvia zlam sulumana ana leli a ; zlam gani nday nani tàbëlay dal-dal, tötam zlam ndahan dek. Kwa ahaslani day Melefit àdëmbiya, àdäm amävi zlam gani nday nani ana leli. Àgray nahkay ti, awayay ti kätamumfëṅa kà zlam magëdavani ya tëbu a duniya bu, tigi eri ana mis na, awayay ti känjèhadum akada ge Melefit ni daya. ⁵ Azuhva zlam nday nani ya Yezu Krist àgri ana kuli ni ti zum njëda gekuli dek ga manjèhadani akada ge Melefit ya awayay ni. Këbum káfumki ahàr ka Yezu ; nahkay ti grum zlam sulumani daya ; këbum këgrum zlam sulumani ti sërum Melefit lala daya ; ⁶ kësëruma Melefit a lala ti bumi slimi ana ahàr gekuli daya ; këbum këbumi slimi ana ahàr gekuli ti besum zlam daya ; këbum këbesum zlam ti grum zlam ya ti Melefit awayay ni daya ; ⁷ këbum këgrum zlam ya ti Melefit awayay ni ti wayumvu e kidifin gekuli bu adaba lekulum kà mën gekuli daya ; këbum kawayumvu e kidifin gekuli bu ni ti wayum mis dek daya. ⁸ Tamal këbum këgrum zlam nday hini kälavad ti akësërumkivu Bay geli Yezu Krist lala, tawi gekuli ya këgrumi ni akëmbreṅum do, amoru kama kama. ⁹ Ay maslaṅa ya ti

àgray zlam nday hini do ni ti èpi divi do, atam ahar akada ga zal wuluf ni. Ge Melefít ya àmbərfəŋa zlam magudarani gayan̄ ya àgrabiyu ahaslani na ti àgəjəzlkia ahàr a.

¹⁰ Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa goro ni, zum njəda gekəli àkivu, adaba Melefít adaba kəli a, àzalay kəli, awayay ti kànjəhadum nahkay. Tamal kəbum kanjəhadum akada nani ti ekijəmkiə ke divi ge Melefít a day-day do.

¹¹ Nahkay Melefít aməvi divi ana kəli ga məhuriyani a Məgur ga Bay geli Yezu Krist vu, aməvi ana kəli ti àna huđ bəlan̄. Yezu Krist ti nan̄ Bay mahəngay leli, Məgur gayan̄ gani nani ti amanjəhad ga kanjəy-kanjəyani.

¹² Azuhva zlam nday nani ti kəlavad nawayay məziaba azay slimi ana kəli a kekileŋa. Ku tamal kəsəruma zlam gana àndava, kəgəsumkabá jiri na lala nəŋgu ni nawayay nəziaba azay slimi ana kəli a. ¹³ Ka ya ti nu nəbu àna sifa mba, nəmbərbu kəli faŋ ndo ni ti, nədəm nəziaba azay slimi ana kəli ka zlam gani nday nana ti àbəlay, ti kànjəhadum eri. ¹⁴ Nəsəra nu ti nara nəmbərbu kəli wudak, akada ga ma ga Bay geli Yezu Krist ya àhu ni. ¹⁵ Nazay njəda goro dek ga məziaba azay slimi ana kəli a nahkay ti adaba nawayay ti ku tamal nəməta nəŋgu ni, zlam gani nday nani təgəjəzlkia ahàr ke kəli day-day ba.

Krist ti nan̄ gədakani

¹⁶ Məhia ana kəli a ahəmamam Bay geli Yezu *Krist amara àna njəda gayan̄ a ni. Ma gani nani ya məhi ana kəli ni ti mən̄gəhadì məhasl ahkay do ni majalay ahàr ge mis ana kəli do : leli leleni m̄pia nan̄ àna eri geli a nan̄ ti nan̄ gədakani àtam mis dek. ¹⁷ Micia, Bəŋani Melefít àzlabay nan̄, àvi gədakani. Melefít ti nan̄ gədakani àtam zlam dek ; dəŋgu gayan̄ àhənday, àdəm ahkado : « Maslaŋa hini ti wur goro, nawayay nan̄ dal-dal ; məbərɣuv goro amərɣu àna nan̄ dal-dal. * » ¹⁸ Dəŋgu gani nani ti leli leleni micia, àhəndabiyu e melefít bu ka ya ti leli məbu akaba Yezu ka ahàr ga həma *njəlatani ni.

¹⁹ Nahkay ti məgəskabu ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefít ya tədəm ni lala. Kəbum kəbumi slimi ana ma gatay ya tədəm ni lala ti àbəlay, adaba ma gatay ya tədəm ni ti akada ge cəŋgel ya asladay a mələŋ zinj-zinjəni bu ni. Gəsumkabá ma gatay na hayaŋ, duk abivoru ana mələŋ maslani. Ka sarta ya boŋgur ya ge miledu ni aməcəlaya ni ti akəsərum zlam ni dek lala. † ²⁰ Ay ti səruma zlam hini ya nəhi ana kəli ni lala day : ma ga ndam mahəngaray pakama ge Melefít ya tədəm ni akaba ya təbəkì a Wakita ge Melefít bu ni ti majalay ahàr ge mis hihirikenì do. ²¹ Ndam mahəngaray pakama ge Melefít təzlapay day-day àna njəda gatay gatayani ndo ; àvi njəda gani ana tay ti təhəŋgri pakama ge Melefít ana mis ni ti *Məsuf Njəlatani.

2

Bumvu slimi àna ndam ya tasəkadi malfada ana mis ni

¹ Ahaslani e kidin̄ ga ndam *Izireyel bu ni ti ndam malfada təbu, tədəm tahəngaray *pakama ge Melefít ; ka sarta hini day ndam məsəkad malfada atəlabu e kidin̄ gekəli bu. Nday gani nani atəchì zlam ya ti ejinjia mis ke divi a ni ana kəli. Atədəm təgəskabu Bay ya ti àhəngay tay ni do. Gatay ya tagray nahkay ni ti azəkibiyu zlam mijeni ka tay, etiji ke weceweceni həya.

² Mis dal-dal atadəbay tay, atagray zlam magədavani akada gatay ni. Mis atanjak divi jireni ge Melefít ni azuhva təwi gatay magədavani ya tagray

* **1:17** Mənjay Meciyu 17.1-5 ; Mark 9.2-7 ; Lək 9.28-35. † **1:19** Boŋgur ya ge miledu ni ti Piyer awayay adəmki ka Yezu.

ni. ³ Ndam masəkad malfada gani nday nani ti zlam egi eri ana tay dal-dal, nahkay tagosafəŋa zlam kə kuli ana malfada gatay na. Ay kwa ahaslani Melefit əgasa tay ana seriya əndava ; naŋ ti ənji dəwir do, ara ejiŋ tay wudak.

⁴ Melefit ti ku məslər gayan ndahan ya təgudar zlam ni tekeđi əŋgwiviyu ana tay ndo, təsi cicihı ndo. Əgəs tay, əbiyu tay e *evıd gədəkani vu, a məlan zıŋ-zıŋeni vu duk abıvoru ana vad ya ti amagra y seriya ni. ⁵ Ndam ya ahaslani ya təgudar zlam ni day Melefit əŋgwiviyu ana tay ndo : əfəkiaya yam ka tay a, əziŋeba tay a adaba ticiiki ma ndo. Ay Nəwi ti əhia ma ge jiri ana mis a, nahkay Melefit əhəŋga naŋ a, əhəŋgakıva mis a adəskəla əkiva cilıŋ. ⁶ Ndam ga kəsa *Sodom akaba *Gomor day Melefit eviyekaba tay ana aku a, əgəjəni ti ŋgesis gatayani cilıŋ. Melefit əgray nahkay ti, ti mis təsər amatrađ ndam magudar zlam ti nahkay. ⁷ Ka sarta gani nani ti Melefit əhəŋgafəŋa *Lot kə aku na, adaba Lot ti naŋ mis jireni, zlam ge mis ya tagray kwaŋa kwaŋa ni əsi bi, ahəli ahər dal-dal. ⁸ Lot ti mis jireni, ay naŋ əbu akaba tay, naŋ əbu epi ere ye ti tagray ni, eci ere ya tədəm ni kəlavad. Zlam gatay ya tagray magədavani, Melefit əwayay do ni awəri bəruv dal-dal. ⁹ Nahkay zla nahəma, Bay Melefit ti tamal zlam zləzladani əca ndam gayan a ti əsəra ere ye ti agray ga mahəŋgay tay ana naŋ na. Nahkay day ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a ni, ndam magudar zlam ti Melefit əsəra ere ye ti agray ga matrađ tay ana naŋ na. ¹⁰ Melefit amatrađ eŋji ti ndam ya ti tagray zlam magədavani ya ti məbərıv gatay awayay ni, adaba tanjak naŋ, təgəskabu ŋgay naŋ gədəkani do.

Nday gani ya nəhi ana kuli tasəkadı malfada ana kuli ni ti təgray əŋgwaz do simiteni, tici slimi do, təhəŋgıriu ahər a had ana *məslər njadə-njadani ge Melefit ni do, tindivi tay sawaŋ. ¹¹ Məslər ge Melefit ti nday njadə-njadani, tətam ndam masəkad malfada ni ana njadə. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, ŋgay ndam masəkad malfada ni ndam magudar zlam ti məslər ni tədəm do, tindivi tay kə meleher ga Bay Melefit do. ¹² Mis nday nani tagray zlam ya ti məbərıv gatay awayay ni akada ga zlam ge gili ya təsər ahər do, əgəski təgəs tay, təbazl tay ni. Nday gani ŋgay tindivi way ti təsər do simiteni. Melefit amabazl tay ti akada ya tabazl zlam ge gili ni. ¹³ Zlam magədavani ya ti təgri ana mis ni ti nday day Melefit aməgrıvu ana tay akada nani bilegeni. Adaba nday gani təwayay magray zlam sulumani do, tagray zlam magədavani kə eri ge mis, mimili əwərki tay do. Ka ya ti kəgrum wuməri, kəzumukabu zlam akaba tay ni ti zlam gatay magədavani ya tagray ni abəki mimili ke kuli. Ay nday ti ka ya ti təgəsakaba kuli a nahkay ni ti əbəlafəŋ kə tay dal-dal. ¹⁴ Nday ti kəlavad təjalaki ahər ka magray hala cilıŋ, təmbrəŋ magudar zlam do simiteni ; təbiyu ndam ya təfəki ahər ke Melefit lala ndo ni a zlam magudarani vu. Tawayi zlam ana ahər gatay dal-dal. Nday ti Melefit etikwesla tay a əndava. ¹⁵ Təmbərəŋa divi sulumana, tıjia, təsər divi va do. Tədəbay divi ga *Balam wur ga Bozor ni. Naŋ ti əwaya sıŋgu ya ti təvi ti mągudar zlam na. ¹⁶ Ay ti a vad nahan Melefit ələgi adaba əgəsiki ma ndo. Kəsərıma azoŋgu ti əzlapay akada ge mis hıhirikeni ni do, ay ka fat nani ti azoŋgu əhia ma. Nahkay əcafəŋa naŋ ga magray zlam magədavani ya ədəm akal agray na, ti əgray va ba.

¹⁷ Ndam masəkad malfada nani ti nday akada ga gəzəŋ ga yam ya ti yam əŋgəzkiaya do ni, nday akada ga makləbasl ya aməd apayakaba ni. Nahkay ti Melefit əslamalıva məlan zıŋ-zıŋena ana tay a, nday gani atanjəhad eslini. Məlan gani nani ti ləvəŋ əsabəy. ¹⁸ Nday gani bəlanjani ni təzlapay ma masakani mək tiji zlabay ana naŋ. Tawayay magosay ndam ya ti təsləkakıba

ka ndam ya tāsər Melefīt do nini mba ni, ti tãhəŋguriyu tay a magudar zlam vu, ti tãgray zlam ya tigi eri ana mis ni akada gatay ni. ¹⁹Tãhi ana tay ahkado : « Tamal kãdãbum leli ni ti kægurum ahàr gekuli, » ambatakani do nday gani ya tãdãm nahkay ni nday ndayani evidi ga zlam magudarani. Adaba tamal maslaŋa zlam agur naŋ ti maslaŋa gani ěgia evidi ga zlam ya agur naŋ na. ²⁰Nahkay tamal mis àsəra Bay geli Yezu *Krist naŋ ya ti ahəŋgay leli na ti maslaŋa gani àtamfəŋa kà zlam magədavani ga duniya ya tigi eri na. Ay kələŋ gani tamal àŋgukiaya ka zlam gani nani magədavani na zlam gayan a, tægur naŋ keti ti, manjəhad gayan ni emigi magədavani amatam manjəhad gayan ya ahaslani ka ya ti àsər Melefīt do ni. ²¹Tamal nahkay ti hojo amal tāsər divi jireni ni ndo, ere gani tāsəra mək tãmbrəŋ, tãgəskabu *Divi ge Melefīt ya tãcahi ana tay ni va do ti ni. ²²Zlam gani àgrakivu ka tay ti akada ga ma *gozogul ya mis tãdãm : « Kəra àŋgukiaya ka valahay gayan a, àzumaba » ni. Tãdãm keti : « Mədrəs mba tabaray naŋ mba ti akoru adədvu a dəndalaḅ vu. * »

3

Yezu Krist amañga

¹Zləbaba goro ni, hini ti wakita ya nəbiki ana kuli ye cə ni. A wakita goro ya nəbiki ana kuli cəeni ni bu ni ti nəziaba azay slimu ana kuli a àki ka zlam ya kəsəruma àndava ni. Nawayay ti kàjalumki ahàr ka zlam gani nday nani lala. ²Nawayay ti kàjalumki ahàr ka pakama ya ndam *njalatani ya *tahəŋgaray pakama ge Melefīt tãdãm ahaslani ni. Jalumki ahàr ke divi ga Bay geli ya ahəŋgay leli ni daya ; divi gani nani ti ndam *asak gayan ya àsləribiyu tay ana kuli ni tãhəŋgri pakama gani ana kuli. ³Nawayay ti kícəm ma hini ya ti nəhi ana kuli ni lala. Səruma day, ka mandav ga duniya nahəma, mis ndahaŋ atagray zlam magədavani ka mawayay gatay. Nday gani eteyefiŋ kə kuli, ⁴atədãm : « Àdãm ahkado amañga ti, nihi ti naŋ eley ? Kwa ata bəŋ ga bəŋ geli tãmət duk àbivaya ana nihi a, zlam ni dek akada ya Melefīt àgraya ni zlam gayan, ere ye ti àmbatvu ni day àbi timey ! » ⁵Nday gani ya tãzlapay nahkay ni ti tawayay məsərki ke tawi ge Melefīt ya àgray ahaslani ni do zakw. Tawi gani nani ti nihi : Melefīt àdãmaya pakama gayan a, àgraya huḍ melefīt akaba haḍ a nahkay ; èdekaba haḍ akaba yam a, àgraya haḍ na ti àna yam. ⁶Ahaslani Melefīt èziŋeba duniya ti àna yam daya. Ka sarta gani nani ti àfaya yam ka duniya na, yam ni àndaba mələŋ na dek. ⁷Melefīt àdãmaya pakama nahaŋ a keti, àdãm huḍ melefīt akaba haḍ atanjəhad duk abivoru ana vad ya ti aku aməzumaba tay a dek ni. Ambrəŋ tay hayaŋ ti adaba ajəgay sarta ya ti amagrafəŋa seriya kə mis a ni. Ka sarta gani nani ti emijiŋ ndam ya ti tãgəsiki ma do ni.

⁸Zləbaba goro ni, zlam nahaŋ àbu bələŋ ti ahàr àdãm àgəjazlki ahàr ke kuli ba. Ere gani nihi : kə eri ga Bay geli nahəma, vad bələŋ ti akada vi dəbu, vi dəbu day akada vad bələŋ. ⁹Mis ndahaŋ tãhi ana ahàr Bay geli ti àgray ere ye ti àdãm amagray ni ke weceweceni do. Ay ma gani nahkay do : Melefīt ti eḅesi ana kuli, awayay ti ku mis biliŋ èjiji ba, awayay ti mis dek tãmbatkaba majalay ahàr gatay a sawan. ¹⁰Nədãm nahəma, vad ya ti Bay geli amañga ni ti mis tāsər do. Amañga ti akada ga zal akal ni. Ka fat gani nani ti mis etici huḍ melefīt amahənday, emijiji. Aku aməzumaba zlam ya a huḍ melefīt bu na ; haḍ akaba zlam ya tãki ni dek day atələbi va bi, etijiji. ¹¹Kəsəruma zlam ni dek atara tijiji

* 2:22 Gozogul 26.11.

nahkay ti, ahàr àdàm manjəhad gekəli mánja ahəmamam ? Ahàr àdàm mánja njəlata ; ahàr àdàm kəgəsumiki ma ana Melefit lala. ¹² Jəgum fat ge Melefit ya amagray seriya ni ; zum njəda gekəli, grum zlam ya ti kisləmki magrani ga mahədakbiyu vad gani weceweci ni. Ka fat gani nani ti aku aməzumaba huđ melefit a, zlam ya a huđ gani bu ni day dek aku aməzumaba kirid-kirid. ¹³ Ay Melefit àdəmbya kwa ahaslana, àdàm amagray huđ melefit məweni akaba had məweni. Atanjəhad eslini ti ndam jireni cilij. Leli majəgay ti zlam gani nani.

¹⁴ Zləbəba goro ni, kəbum kəjəgum vad gani nani nahkay ti zum njəda gekəli dek, ti ka fat gani Melefit mədi ahàr ana kəli lekələm kəbum kanjəhadum àna sulumani akaba nan, lekələm njəlata kə eri gayan, tənəgəfəna zlam magudarani kə kəli a ba. ¹⁵ Səruma Bay geli ebesey ti adaba awayay ti mis təmbatkaba majalay ahàr gatay a, ti mähəngay tay. Wur ga məj geli Pol day àhia ma gana ana kəli a ka ya ti àbiki wakita ana kəli ni. Pol ti mawayay nan dal-dal ; ma gayan ya àbiki ana kəli ni ti Melefit àvi məsər zlam gani. ¹⁶ A wakita gayan ya abəki ni bu dek ti nan əbu ahi ma gani ana kəli nahkay. Zlam ndahan təbu a wakita gayan ya abəki ni bu ni ti mis ticikaba weceweci do. Ndam ya ti təsər zlam do, təfəki ahàr ke Melefit lala do ni tambatkaba ma gana. Tambatkaba ma gana a məlan ndahan ba a Wakita ge Melefit ni ba day nahkay. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya, emijij tay.

¹⁷ Zləbəba goro ni, lekələm ti təhia ma gana ana kəli a àndava. Nahkay ti bumvu slimi, ti ndam ya ti təgəskabu ma ge Melefit do ni təbiyu kəli a zlam magudarani vu akada gatay ni ba. Njəhaduma gan-gan, tijnkia kəli ke jiri gekəli a ba. ¹⁸ Yezu *Krist ti Bay geli, Bay mahəngay leli daya. Lekələm ti kəmbərənum məfəki ahàr ba. Grum ti məgrikivu sulum gayan ana kəli, ti kəsərunkivu nan lala. Mis dek təzləbay nan ; təzləbay nan kani, təzləboru nan ga kanəgay-kanəgayani ti. Aya nahkay.

Wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdǎfay slimì gayan a wakita ni bu ndo. Ay kwa ka mǎnjǎki gani ndam ga Yezu ðek tǎsǎra nani Zeṅ zal asak ga Yezu, naṅ bay ya àbàki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni. Ma gayan ya àbàki ni ti akada ga ma ya mǎdi ahàr a Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni bu ni ; maslaṅa ya ti àbàki wakita cǎeni ni ti mis bilij (gurumkabu Zeṅ 1. 1, 1.14 akaba 1 Zeṅ 1.1 ; Zeṅ 16.24 akaba 1 Zeṅ 1.4 ; pakama ndahaṅ tǎbu kay akada nday nani).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (3.1) ; àzalaya slimì ge mis ahkay do ni ga kǎsa ndo, nahkay mǎdǎm tǎslǎrikaboru wakita hini ana ndam ga Yezu ya a kǎsa gǎrgǎrani bu ni. Zeṅ àdǎm abàki wakita ni ti awayay ti mis ndahaṅ tǎgosay ndam ga Yezu ba (2.26 ; 3.7 ; 4.1), akaba awayay ti tǎsǎr, nday tǎbu àna sifa ya àndav day-day do ni eðeðij eðeðijeni (5.13).

A wakita ni bu Zeṅ àdǎm maslaṅa ya ti àdǎm àsǎra Yezu a, mǎk agudar zlam kǎlavàd ni ti zal malfada : bay ya ti àsǎra Yezu a ni ti ambrǎṅ zlam magudarani gayan ni, àgudar zlam va do. Tamal mǎgudara zlam a mǎk mǎmbatkaba majalay ahàr a ti Yezu ambǎrfǎṅa zlam geli ya mǎgudar na kǎ leli a, ay ahàr àdǎm ndam ga Yezu tǎmbrǎṅ zlam magudarani ðek, adaba nday bǎza ge Melefit ; Melefit ti nǎlata. Melefit awayay leli : ahàr àdǎm leli day mǎwayum Melefit akaba ndam gayan ni. Tamal mawayay Melefit ti mǎgudar zlam va do ; nahkay mǎsǎra, leli ndam gayan eðeðij eðeðijeni.

Pakama ya avi sifa ana mis ni

¹ Ere ye ti mǎbiki ana kǎli ka wakita ni ti Pakama ya avi sifa ana mis ni. Kwa ka mǎnjǎki ga mǎlaṅ naṅ àbu. Pakama gani nani ti ègia mis a. Leli mìcia pakama gayan ya àdǎm na, mìpia naṅ àna eri geli a, mǎmǎnjǎlǎṅa lala, mǎnjǎfiṅa àna ahar geli a daya. ² Sifa gani nani àṅgǎzlava. Ka ya ti àṅgǎzlavu ni ti leli mìpia, magray sedi gani, mǎhi pakama gani ana kǎli vay-vay daya. Sifa gani nani ti àndav day-day do, kwa ahaslani naṅ àbu afa Bǎṅ geli Melefit, nihi ti àṅgǎzliva àna leli a. ³ Ere ye ti leli mìpi akaba mìci ni ti mǎhi ana kǎli bilegeni, ti lekǎlǎm day kǎdǎgumkiva ke leli a, mìgǎm leli ðek akada mis bǎlaṅ. Leli ti mǎbu akada mis bǎlaṅ akaba Bǎṅ geli Melefit nday ata Wur gayan Yezu *Krist. ⁴ Mǎbiki pakama hini ana kǎli ti, mawayay ti kǎcǎm lala, nahkay leli ðek amǎmǎrvu ka ahar bǎlaṅ lala.

Maslaṅa ya agudar zlam ni ànjǎhad akaba Melefit koksah

⁵ Pakama ya ti mìcifiṅa, mǎhi ana kǎli ni ti nihi : Melefit nahǎma, masladani nǎlata, naṅ àbi àna mǎlaṅ zij-zijeni bi ferera. ⁶ Tamal mǎdǎm leli akaba naṅ akada mis bǎlaṅ, mǎk mǎbu magray zlam e zij-zijeni bu nahǎma masǎkad malfada, ere ya magray ni ti zlam ge jiri do. ⁷ Ay tamal magray zlam a masladani bu akada gayan ya naṅ àbu a masladani bu ni ti leli mǎbu ðek ka ahar bǎlaṅ akada mis bǎlaṅ. Nahkay mimiz ga Wur gayan Yezu abarǎfǎṅa zlam magudarani geli na kǎ leli a.

⁸ Tamal mǎdǎm mǎgudar zlam do ni ti magosay ahàr geli geleni, leli ndam jireni do. ⁹ Ay tamal mǎdǎfaya zlam magudarani geli na ti Melefit ambǎrfǎṅa

kè leli a, abarafəṅa zlam ya àbəlay do na dek kè leli a. Agray nahkay ti adaba naṅ jireni ; ere ye ti àdəm amagray ni ti agray ededīṅ. ¹⁰ Tamal mādəm leli māgudar zlam ndo ni ti kala mādəm Melefit asəkad malfadā. Tamal mādəma nahkay ti mǝgaskabu pakama gayan a mǝbərurv geli vu ndo.

2

¹ Gabəza, nəbiki zlam hini ana kəli ti, nawayay ti kàgudarum zlam ba. Ay kwa tamal maslaṅa àgudara zlam a naṅgu ni, bay ya ti embikivu ke leli, agri kam-kam ana Bəṅ geli Melefit ni naṅ àbu kè meleher gayan. Bay mimbikivani ke leli ti Yezu *Krist, naṅ ti mis jireni, àgudar zlam do. ² Àvay vu gayan, tàkad naṅ ti Melefit mǝmbərfəṅa magudar zlam geli ni kè leli a. Esliki mǝmbərfəṅa zlam magudarani geli na cilīṅ do, esliki mǝmbərfəṅa zlam magudarani ge mis ga duniya na dek daya.

Tamal māsəra Melefit a ti magray ere ye ti awayay ni

³ Tamal leli mǝbu magray zlam ya ti Melefit àhi ana mis e *Divi gayan bu grum ni ti māsəra leli ti māsəra Melefit a. ⁴ Ay tamal maslaṅa àdəm àsəra naṅ a, mək àgray zlam ya ti Melefit àdəm e Divi gayan bu grum ni do ni ti maslaṅa nani asəkad malfadā. Naṅ nani ti mis jireni do simiteni. ⁵ Maslaṅa ya ti agray zlam ya Melefit àdəm grum ni ti awayay Melefit àna mǝbərurv bəlan ededīṅ ededīṅeni. Tamal magray nahkay ti māsəra leli ndam ge Melefit, leli bilīṅeni akaba naṅ. ⁶ Tamal maslaṅa àdəm anjəhadkabu akaba naṅ nahəma, ahàr àdəm maslaṅa nani agray zlam akada ga Yezu ya àgray ni kwa.

⁷ Zləbəba goro ni, zlam hini ya nəbiki ana kəli ni ti zlam mǝweni do. Nani Divi ge Melefit ya ahaslani ni sawan. Kwa ka ya ti kəfumki ahàr ka Yezu ni ti kəsəruma Divi gani nana. Divi gani ya ahaslani nani ti pakama ya təhi ana kəli ni. ⁸ Ay ti pakama ya nəbiki ana kəli ni ti divi mǝweni daya. Mis təsər divi gani nani ededīṅ ti àna manjəhad ga Yezu, təsər àna manjəhad gekəli daya. Nahkay məlan zīṅ-zīṅeni naṅ àbu andav, masladani sulumani anjəkia ka masladana.

⁹ Tamal maslaṅa àdəm naṅ a masladani bu mək ezirey wur ga mənani ti maslaṅa nani naṅ e zīṅ-zīṅeni bu mba sawan. ¹⁰ Ay tamal maslaṅa awayay wur ga mənani ti maslaṅa nani naṅ àbu a masladani bu, arəṅa àbi a mǝbərurv gayan bu ge mijīṅkia naṅ ke divi a bi. ¹¹ Ay tamal maslaṅa ezirey wur ga mənani ti maslaṅa nani naṅ e zīṅ-zīṅeni bu. Naṅ àbu asawaday e zīṅ-zīṅeni bu daya, àsər məlan ya akoru ni do ; èpi divi do adaba naṅ e zīṅ-zīṅeni bu.

Kādəbum zlam ga duniya ba

¹² Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Melefit àmbərfəṅa magudar zlam gekəli na kè kəli azuhva Yezu a.

¹³ Ata bəṅ ga bəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəsəruma bay ya ti naṅ àbu kwa ka mənəki ga məlan na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kiyəmfiṅa kè *Seteni àna kadvu a.

¹⁴ Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəsəruma Bəṅ geli Melefit a.

Ata bəṅ ga bəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəsəruma bay ya ti naṅ àbu kwa ka mənəki ga məlan na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəbum àna njəda, pakama ge Melefit àbu a mǝbərurv gekəli bu, kiyəmfiṅa kè Seteni àna kadvu a.

¹⁵ Kàdàbum divi ya ndam ga *duniya tadàbay ni ba, kàwayum zlam ya tædi ahàr a duniya bu ni ba daya. Tamal maslaṅa awayay zlam ga duniya nahàma, maslaṅa nani ti àwayay Bəṅ geli Melefit koksah. ¹⁶ Zlam ga duniya nday nani ya mis tagray ni ti nday hi : tawayay zlam ya mæbərur gatay awayay ni dæk, tawayay zlam ya egi eri ni dæk, təṅgəta zlam a ti tagray zlabay àna naṅ. Zlam nday nani dæk ti Bəṅ geli Melefit àdafaki ndo, mis tàcahay a duniya bu zlam gatay. ¹⁷ Duniya akaba zlam ya a duniya bu, mis tawayay təṅgət ni dæk naṅ àbu andav. Ay ti maslaṅa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti maslaṅa nani amanjəhad ga kaṅgay-kaṅgayani.

Ndam ezir ge Krist

¹⁸ Gabəza, duniya andav wudak. Kicəma, təhia ana kəli a zal ezir ge *Krist amara. Ay nihi ti ndam ezir ge Krist təbu kay àndava. Nahkay ti məsəra duniya andav wudak ededīṅ. ¹⁹ Ahaslani ndam ezir ge Krist nday nani ti təkibu ke leli, mək təsləkakiba ke leli a. Tamal ti nday ndam geli ededīṅ ti akal tənəhadà akaba leli a. Ay ti zlam gani àgravu nahkay ti, ti leli məsərkaba nday ndam geli ededīṅ do.

²⁰ Lekələm zla nahəma kəbum àna *Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana kəli. Nahkay ti lekələm dæk kəsəruma jiri a. ²¹ Nəbiki ana kəli ti kamam ? Ga məhiani ana kəli kəsərurum jiri do tək ? Aha, ga məhiani ana kəli kəsəruma sawaṅ. Kəsəruruma malfada àbi àhəraya e jiri ba bi daya.

²² Maslaṅa ya ti asəkad malfada kay ni ti way ? Maslaṅa nani ti maslaṅa ya ti àdəm Yezu ti naṅ Krist *Bay gədakani ya amara ni do ni. Maslaṅa nani ti zal ezir ge Krist : àgəskabu Bəṅ geli Melefit nday ata Wur gayan ni ndo. ²³ Maslaṅa ya ti àgəskabu Wur ge Melefit do ni ti àgəskabu Bəṅani Melefit ndo daya. Maslaṅa ya ti agəskabu Wur ge Melefit ni ti àgəskabà Bəṅani Melefit a daya.

²⁴ Lekələm zla ti ere ye kicəma kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti ahàr àdəm ere gani nani mənəhad a mæbərur gekəli bu. Tamal ere ye ti kicəma kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni anəhad a mæbərur gekəli bu ni ti lekələm day akanəhadum akaba Wur ge Melefit nday ata Bəṅani akada mis bəlan. ²⁵ Ere gani nani dæk ti *sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Yezu àdəm aməvi ana leli.

²⁶ Zlam gani nday nani dæk nəbiki ana kəli ti adaba mis tawayay magosay kəli palam. ²⁷ Lekələm zla nahəma kəbum àna Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana kəli. Məsuf gani nani ti àbu manəhadani a mæbərur gekəli bu. Nahkay ti wudəra gekəli àbi akaba bay macahi zlam nahaṅ ana kəli va bi : Məsuf Njəlatani naṅ àbu acahi zlam dæk ana kəli. Naṅ ti asəkad malfada do, zlam gani ya acahi ana kəli ni ti ma ge jiri. Ahàr àdəm kənəhadum akaba Yezu Krist akada mis bəlan ; Məsuf Njəlatani àcahi ana kəli ni ti nahkay.

²⁸ Gabəza, nihi ti ahàr àdəm kənəhadum akaba Yezu akada mis bəlan. Adaba mam, nawayay ti ka ya ti amanəga ni ti anəwaz àwər leli ba. Ka ya ti aməzləwəyaya ni ti nawayay ti mimili àwərfəna leli ga mahədəkfəni ba. ²⁹ Kəsəruruma Yezu Krist ti naṅ jireni. Nahkay ahàr àdəm kəsərurum maslaṅa ya ti naṅ àbu agray zlam jireni ni ti maslaṅa gani nani Melefit ègia bəhana daya.

3

Leli bəza ge Melefit

¹ Nğa pəm day, Melefít àwaya leli a dal-dal ni ! Nahkay àzala leli bəza gayan a. Iy, leli bəza gayan ededín ! Nğay leli bəza ge Melefít ti ndam ga *duniya təsər do, adaba nday nani təsər Melefít ndo palam. ² Zləbaba goro ni, nihi ti leli bəza ge Melefít àndava. Ay ti emigi mam kama ni mam ti Melefít àdəfiaba ana leli a fan ndo. Ere ye ti mäsəra nahəma, ka ya ti aməzlərvəyaya ni ti emigi akada gayan ni, adaba emipi nan lala. ³ Maslanja ya ti ajəgay Yezu *Krist, awayay egi akada nan ni ti, maslanja nani abi slimi ana ahər gayan, àgudar zlam do, akada ga Yezu ya àgudar zlam do ni.

⁴ Maslanja ya ti nan àbu agudar zlam nahəma, àgəskabu *Divi ge Melefít ya a Wakita gayan ni bu ni ndo. Ndam magudar zlam ti ndamam ? Nday ndam ya tawayay divi ge Melefít do ni. ⁵ Ay ti kəsəruma Yezu Krist àra a məlanj va ga məhəlfənja zlam magudarani geli kə leli a. Kəsəruma nan ti àgudar zlam do simiteni. ⁶ Maslanja ya ti nan àbu anjəhad akaba nan akada mis bəlanj ni ti àgudar zlam va do. Ay ti maslanja ya ti nan àbu agudar zlam nahəma, epi Yezu day-dəy ndo, àsər nanj do daya.

⁷ Gabəza, mis təgosay kəli ba. Maslanja ya ti nan àbu agray zlam ge jiri ni ti nan mis jireni akada Yezu Krist nan jireni ni. ⁸ Maslanja ya ti nan àbu agudar zlam nahəma, nan wur ge *Seteni. Adaba mam, kwa ahaslani Seteni nan àbu agudar zlam zlam gayan, àmbrənj ndo. Nahkay Wur ge Melefít àra a duniya va : àra ti ga maslamalay zlam ya Seteni agudar ni dek.

⁹ Maslanja ya ti Melefít egiə bənjana ni ti àgudar zlam va do. Adaba mam, Melefít àvia Məsuf Njəlatana, àniviyu a məbəruv bu, nan àbu anjəhad akaba nan. Nahkay maslanja gani nani əsliki magudar zlam va do, adaba Melefít egiə bənjana. ¹⁰ Məsərkaba way wur ge Melefít ni way ahkay do ni way wur ge Seteni ni way ti nahkay hi : maslanja ya ti agray zlam ge jiri do ni ti nan wur ge Melefít do. Maslanja ya ti àwayay wur ga mənani do ni ti nan day wur ge Melefít do.

Ahər àdəm mawayumvu

¹¹ Nahkay ti mawayumvu e kidín geli bu. Hini ti pakama ya kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahər ka Yezu ni. ¹² Məgrum akada ga *Kayinj ya agray ni ba. Nan ti wur ge *Seteni, nahkay akad wur ga mənani ndaf ga njədə. Akad wur ga mənani gani ti kamam jikenj mam ? Akad wur ga mənani ni ti adaba zlam ga wur ga mənani ya agray ni dek ge jiri, zlam gayan gayanani ya agray ni dek magədavani palam.

¹³ Bəza ga mmawa, tamal ndam ga *duniya tizirey kəli ti àgri ejep ana kəli ba. ¹⁴ Leli ti mäsəruma Melefít àhəngaraba leli e kisim ba, àvia sifa ana leli a àndava. Mäsəruma ti adaba mawayum bəza ga mənj geli. Maslanja ya ti àwayay mis do nahəma, Melefít àhəngaraba nan a ndo, nan məmətani. ¹⁵ Maslanja ya ezirey wur ga mənani ni ti nan bay makad mis. Ay kəsəruma bay ya ti akad mis nahəma, *sifa ya àndav day-dəy do ni ti àniviyu a məbəruv bu bi. ¹⁶ Yezu *Krist ti àwaya leli a, àgəskabu ti təkad nan azuhva leli. Àdəfiki mawayavani ana leli ti nahkay. Leli day ahər àdəm mənənaki bəza ga mənj geli, ku tamal tabazl leli azuhva tay nənğu ni məgəskabu. ¹⁷ Tamal ti maslanja zlam gayan àbu, epi ti zlam àfənj kə wur ga mənani bi mək àmənjalənj do nahəma, àbəlay do. Maslanja nani ti awayay mis akada ge Melefít ya awayay mis ni tata aw ? Aha, àwayay do. ¹⁸ Gabəza, mawayum mis àna pakama cilinj ba, ahər àdəm mawayum mis ededín, məgri zlam sulumani ana tay.

Bəza ge Melefit ti aŋgwaz àwərfəŋa tay kè Melefit a do

¹⁹ Tamal magray nahkay ti aməsər leli ti ndam jireni, aŋgwaz aməwərfəŋa leli kè Melefit a do daya. ²⁰ Ku tamal məhi ana ahər mägudara zlam a nəŋgu ni, aŋgwaz aməwərfəŋa leli a do, adaba Melefit àsəra ere ye ti a məbərıv geli bu na àtama leli leləna ; naŋ ti àsəra zlam a dek. ²¹ Zləbəba goro ni, tamal məsəra mägudar zlam ndo nahəma, aŋgwaz aməwər leli kè meleher ge Melefit do. ²² Nahkay zla nahəma, aməvi ere ye ti mihindifinə ni dek ana leli, adaba leli məbu magray ere ye ti əhi ana leli grum ni akaba ere ye ti àbəlafəŋ ni. ²³ Ere ye ti əhi ana leli grum ni ti nihi : si məfəki ahər ka Wur gayəŋ Yezu *Krist akaba mawayumvu e kidin geli bu kwa. Əhi ana leli grum ti nahkay. ²⁴ Nahkay maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit əhi ana leli grum ni ti maslaŋa nani ti naŋ əbu akaba Melefit akada mis bəlaŋ. Məsər ti Melefit naŋ əbu akaba leli ti ahəmamam ? Məsər ti adaba əvia *Məsuf gayəŋ ana leli a.

4

Məsər Məsuf ge Melefit ti ahəmamam ?

¹ Zləbəba goro ni, ndam ya tədəm təzlapay əna njədə ga *Məsuf ni dek ti kəgəsımkabu pakama gatay ni ba. Hojo sayumfəŋa kə tay a day, akal ti nday təbu əna Məsuf ge Melefit aw. Adaba mam, mis dal-dal təbu a duniya bu, tədəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit, ambatakani do nday ndam masəkad malfada sawaŋ. ² Akəsərım ti maslaŋa hini azlapay əna njədə ga Məsuf ge Melefit ti nahkay hi : ndam ya ti tədəm vay-vay Yezu *Krist əra a duniya va, əgia mis hihirikena ti, nday dek təzlapay əna njədə ga Məsuf ge Melefit. ³ Ay ti maslaŋa ya ti ədəm Yezu əra a duniya va ndo ni ti, maslaŋa nani ədəm ma ge Melefit do, azlapay əna njədə ga məsuf ga zal ezir ge Krist sawaŋ. Lekələm kicəma məsuf gani nani amara a duniya va : nihi ti enjiya əndava.

⁴ Gabəza, lekələm ti bəza ge Melefit. Nahkay kiyəmfinə kə ndam nday nana ya tasəkad malfada na. Adaba mam, Məsuf ya əniviyu ana kəli ni àtama məsuf ya əniviyu ana ndam ga *duniya na. ⁵ Ndam nday nani ya tasəkad malfada ni ti nday ndam ga duniya. Təzlapaki ti ka zlam ga duniya, nahkay ndam ga duniya təgəsiki ma gatay ni ana tay. ⁶ Leli zla nahəma, leli bəza ge Melefit. Nahkay maslaŋa ya ti àsəra Melefit a ti əgəsiki ma geli ni ana leli. Ay maslaŋa ya ti naŋ wur ge Melefit do ni ti əgəsiki ma geli ni ana leli do. Məsərkaba məsuf ya adəm jiri na nday ata məsuf ya asəkad malfada na ti nahkay.

Melefit adəfiki ana leli ahəmamam mawayumvu ni

⁷ Zləbəba goro ni, ahər adəm mawayumvu e kidin geli bu kwa, adaba bay ya ti agray ti mis təwayavu ni ti Melefit. Nahkay maslaŋa ya ti naŋ əbu awayay mis nahəma, Melefit əgia bəŋana. Maslaŋa nani ti àsəra Melefit a. ⁸ Ay maslaŋa ya ti əwayay mis do nahəma, naŋ ti àsər Melefit do, adaba Melefit ti ere ye ti agray ni dek, agray ti adaba awayay mis. ⁹ Melefit adəfiki ana leli, naŋ awayay leli ti ahəmamam ? Adəfiki ana leli ti nahkay hi : əslərbiyu Wur gayəŋ bilin bilin ni a duniya vu ga məvi sifa gayəŋ ana leli. ¹⁰ Mawayavani ti məŋ ga mam ? Leli mawayay Melefit enji aw ? Aha ! Melefit əwayay leli enji sawaŋ. Nahkay əslərbiyu Wur gayəŋ ti təkad naŋ. Təkada naŋ a ti Melefit esliki məmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a.

¹¹ Zləbəba goro ni, Melefit əwayay leli ti nahkay. Tamal əwayay leli nahkay ti əgəsiki ti leli day mawayumvu e kidin geli bu bilegeni kwa. ¹² Melefit ti maslaŋa ya ti epia naŋ a bir ni ti əbi. Ay tamal mawayumvu e kidin geli bu

ni ti mäsëra Melefit nañ àbu akaba leli, mìgia akada mis bəlanj akaba nañ a. Mäsëra leli məbu mawayay mis àna hud bəlanj akada gayan ya awayay mis ni.

¹³ Leli məbu akaba nañ, nañ day nañ àbu akaba leli akada mis bəlanj ti mäsər ti ahəmamam ? Mäsər ti adaba àvia *Məsuf gayan ana leli a palam. ¹⁴ Leli zla ti mìa pia Wur ge Melefit a, mäsëra Bəñani Melefit àslərbiyu nañ ti mìgi Bay mahəngay mis ga duniya. Nahkay məhi ana mis zlam nani ti àgrava ededinj a. ¹⁵ Maslanja ya ti àdəm vay-vay Yezu nañ Wur ge Melefit nahəma, maslanja nani ti Melefit nañ àbu akaba nañ, nañ day nañ àbu akaba Melefit akada mis bəlanj. ¹⁶ Leli ti mäsëra Melefit awayay leli, mägəskabá pakama gani nana.

Melefit ti ere ye ti agray ni dek agray ti adaba awayay mis. Maslanja ya awayay mis nahəma, maslanja nani ti nañ àbu akaba Melefit, Melefit day nañ àbu akaba nañ, nday çueni akada mis bəlanj. ¹⁷ Mäsər ti leli məbu mawayay mis àna hud bəlanj akada ge Melefit ya awayay leli ni ti ahəmamam ? Mäsər ti adaba kwa kani, vad ya ti Melefit amagrafənja seriya kə mis a ni ti àsi anğwaz ana leli do simiteni. Àsi anğwaz ana leli do ni ti adaba zlam ya ti leli məbu magray a duniya bu ni ti akada ga Yezu ni. ¹⁸ Anğwaz ti tərakaboru nday ata mawayavani do. Tamal mawayay mis àna hud bəlanj ti mągray anğwaz koksah. Adaba mam, tamal anğwaz awər mis nahəma, àsëra atatra6 nañ. Maslanja ya ti anğwaz awər nañ nahəma, ngay Melefit awayay nañ àna hud bəlanj ti àsərkaba lala fanj do.

¹⁹ Leli ti mawayum Melefit, mawayum mis adaba Melefit àwayay leli enji. ²⁰ Tamal mis àdəm : « Nu ti nawayay Melefit » mək ezirey wur ga mənani nahəma, maslanja nani asəkad malfada. Adaba mam, wur ga mənani ya ti epi ni tekeđi àwayay nañ do ni ti awayay Melefit ti ahəmamam ? Èpi nañ do ni ! ²¹ Divi ga Yezu ya àdəfiki ana leli ni nihi : àdəm maslanja ya ti awayay Melefit ti ahər àdəm mawayay wur ga mənani daya.

5

Maslanja ya ti afəki ahər ke Melefit ni ti eyefinj kà zlam ga duniya

¹ Maslanja ya ti àgəskabá, adəm Yezu ti nañ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni ti Melefit ègia Bəñana. Tamal maslanja awayay bəñ ga bəza nahəma, awayay bəza ni daya. ² Məsər mawayay bəza ge Melefit ti ahəmamam ? Məsər ti adaba məbu mawayay Melefit, məbu magray zlam ya àhi ana leli grum ni daya. ³ Mawayay Melefit ti mäsər ahəmamam ? Məsər ti adaba məbu magray zlam ya ti àhi ana leli e Divi gayan bu grum ni kəlavad. Divi gayan gani nani ti zləzlada do, ⁴ adaba ku way way do tamal Melefit ègia bəñana nahəma, njəda gayan àtama njəda ga zlam ga duniya ; zlam nday nani tèsipet nañ koksah. Njəda ya àtam njəda ga zlam ga duniya ni ti mam ? Njəda gani nani ti məfəki ahər geli ka Yezu. ⁵ Njəda ga way àtama njəda ga zlam ga duniya ni way ? Si ga maslanja ya ti afəki ahər ka Yezu, adəm Yezu ti nañ Wur ge Melefit ni.

Zlam ya ti adafaki Yezu nañ Wur ge Melefit ni

⁶ Yezu *Krist ti àra a duniya va, àhuriyu a yam vu, *təbaray nañ, kələn gani təbaya mimiz gayan a. Təbaray nañ àna yam ciliñ do, təbaray nañ àna yam, təbaya mimiz gayan a daya. Məsər ti pakama nani ma ge jiri ti adaba *Məsuf ge Melefit àhia ana leli a. Məsuf gani nani ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. ⁷⁻⁸ Adafaki Yezu Wur ge Melefit ededinj ti Məsuf, yam, mimiz. Nday mahkərani ni ti tədafi zlam bəlanj. ⁹ Tamal mägəsumkabu pakama ge mis ya tədəm ni ti ahər adəm mägəsumkabu pakama ge Melefit ya adəm ni daya,

adaba Melefiti ti naṅ gəḍakani, àtam mis dek. Pakama ge Melefiti ya àḍəm ni ti àḍəmki ka Wur gayan̄ Yezu Krist. ¹⁰ Maslan̄a ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefiti nahəma, àsəra a ahàr gayan̄ ba pakama ge Melefiti gani nani ti ma ge jiri. Ay maslan̄a ya ti àgəskabu pakama ge Melefiti ya ti àḍəm ni do ni ti maslan̄a nani àḍəm Melefiti àsəkad malfada. Adaba mam, àgəskabu pakama ge Melefiti ya àḍəmki ka Wur gayan̄ Yezu Krist ni do. ¹¹ Melefiti àhi mam ana leli mam ? Àḍəm àvia *sifa ya àndav day-day do ni ana leli a. Sifa gani nani ti mən̄gət azuhva Wur gayan̄ Yezu Krist. ¹² Maslan̄a ya ti àgəskabá Wur ge Melefiti a ni ti àn̄gəta sifa. Maslan̄a ya ti àgəskabu Wur ge Melefiti ndo nahəma, àn̄gət sifa ndo.

Sifa ya àndav day-day do ni

¹³ Pakama gani nani ti nəbiki ana kəli adaba kəfumkia ahàr ka Wur ge Melefiti a ; nawayay ti kəsərum lekəlum kəbum àna *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁴ Ka ya ti mahəngalay Melefiti ni ti ere ye ti avi njəḍa ana leli ni ti nihi : məsəra tamal mihindilin̄a zlam ya ti àbəlafəṅ na ti eciiki ma geli ni ana leli. ¹⁵ Tamal məsəra naṅ àbu eciiki zlam ya ti mihindilin̄ ni ana leli ti məsəra mən̄gəta zlam ya mihindi na àndava.

¹⁶ Bi wur ga muk agudar zlam, zlam magudarani nani àzoru mis e kisim vu do, tamal kipia naṅ a ti hən̄gali Melefiti. Nahkay ti Melefiti aməvi sifa ana maslan̄a ya ti àgudar zlam ni, tigi ti zlam magudarani gayan̄ ni àzoru mis e kisim vu do ni. Zlam magudarani ya ti azoru mis e kisim vu ni ti àbu. Nəhi ana kəli hən̄galum Melefiti ti azuhva nani do. ¹⁷ Zlam ge mis ya tagray ni dek ti tamal tàgray ge jiri do ni ti dek zlam magudarani. Ay ti zlam magudarani ndahan̄ ya təzoru mis e kisim vu do ni ti təbu.

¹⁸ Məsəra maslan̄a ya ti Melefiti ègia Bəṅana nahəma, àgudar zlam va do, Wur ge Melefiti ajəgay naṅ. Nahkay zla nahəma *Seteni àgosay naṅ koksah.

¹⁹ Məsəra Bay ya ti leli ndam gayan̄ ni ti Melefiti. Məsəra ndam ya tadəbay zlam ga duniya ni dek ti nday ndam ge Seteni.

²⁰ Məsəra Wur ge Melefiti àra. Àra ti àvi njəḍa ana leli ga məsər Melefiti Melefiteni. Nahkay leli məbu manjəhadani akada mis bəlan̄ akaba Melefiti Melefiteni, àna njəḍa ga Wur gayan̄ Yezu *Krist. Yezu Krist ti Melefiti Melefiteni. Avay sifa ya àndav day-day do ni ti naṅ gani cilin̄.

²¹ Gabəza, pəra akaba zlam ndahan̄ ya ti ge Melefiti do nahəma, kəgəsumkabu ba.

Wakita ge Zeñ ya àbàki ye cɛ ni **Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeñ ya àbàki ye** **cɛ ni**

Maslaɲa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdǎfay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay mǎsǎra, bay ya ti àbàki 2 Zeñ ni ti àbàki 1 Zeñ ni day nan gani : gurumkabu 2 Zeñ 5, 1 Zeñ 2.7 akaba Zeñ 13.34-35.

Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya tǎcakaiavu a kǎsa nahan bu ni, àhi ana tay tabavu slimi, adaba ndam magosay mis tǎbu tǎsawaday a kǎsa ndahan bu, tǎcahi zlam magǎdavani ana ndam ga Yezu. Awayay ti ndam ga Yezu tǎgǎskabu ndam magosay mis ni ba.

Sa ge Zeñ

¹ Nǎbàki wakita hini ti nu, nu gǎdakani ga ndam mǎfàki ahàr ka Yezu, nǎbikiuru ana Wal gǎdàkani * ya Melefit adaba nan a ni akaba ana kǎli bǎza gayan ni ; nawayay kǎli dal-dal. Awayay kǎli ti nu bǎlan ciliɲ do, mis ya ti tǎsara jiri ge Melefit a ni dǎk tawayay kǎli daya. ² Nawayay kǎli ti adaba kǎgǎsumkabá jiri ge Melefit a ; jiri gani nani ti leli mǎbu àna nan kǎlavaɔ, adaba Melefit àvi ana leli ti ga kanɲay-kanɲayani.

³ Bǎɲ geli Melefit nday ata Wur gayan Yezu *Krist atǎgri sulum gatay ana leli. Atǎjǎnaki leli, atagrɲay ti mǎɲɲhadumkabu àna sulumani. Nahkay ti amǎgrum jiri, amawayumvu e kiɔɲ geli bu.

Ahàr àdǎm mawayay ndam ya ti leli mǎbu akaba tay ni

⁴ Mmawa goro ni, ka ya ti mìci bǎza gayak ndahan tǎbu tadǎbay divi ge jiri ni ti nǎmǎrva dal-dal. Tagray zlam ti akada ga Bǎɲ geli Melefit ya àdǎm mǎgray ni. ⁵ Ere ye ti nawayay nǎhuk ni ti nahkay hi, mmawa goro ni : ahàr àdǎm mawayumvu e kiɔɲ geli bu. Ma hini ya nǎbukki ni ti ma àki ke divi mǎweni do : ma gani ti mìcia kwa ahaslana àndava. ⁶ Mawayay Melefit ti ahǎmamam ? Tamal mawayay Melefit ti madǎbay Divi gayan ya àdǎfiki ana leli ni. Divi gayan ya àdǎfiki ana leli, lekǎlum kicǎm kwa ka mǎɲjeki gani ni ti nihi : àdǎm wayumvu e kiɔɲ gekǎli bu. Divi gani nani ti ahàr àdǎm kǎdǎbum kǎlavaɔ.

⁷ Nǎhi ana kǎli nahkay ti adaba mis dal-dal tǎbu a kǎsa gǎrgǎrani bu a duniya bu, tǎbu tagosay mis : ngay Yezu *Krist àra a duniya va, tiwi nan miweni ni ti tǎgǎskabu do. Maslaɲa ya ti adǎm nahkay ni ti nan zal ezir ge Krist, bay magosay mis daya. ⁸ Bumi slimi ana ahàr gekǎli, ti tǎwi geli ya ti mǎgri ana kǎli ni ègi zlam masakani ba. Bumvu slimi ti kǎɲgǎtum ere ye ti Melefit àdǎm amǎvi ana kǎli ni dǎk.

⁹ Sǎruma maslaɲa ya ti àmbrǎɲa madǎbay divi ya ti Krist àdǎfiki ana leli na, agray ere ye ti nan awayay ni zlam gayan ni ti Melefit nan àbi akaba nan bi. Ay maslaɲa ya ti agray ere ye ti Krist awayay ni ti Bǎɲ geli Melefit nday ata Wur gayan ni tǎbu akaba nan. ¹⁰ Tamal mis ara afa gekǎli a, àdǎfiki ere ye ti Krist awayay ni ana kǎli do ni ti kǎgǎsumkabu nan afa gekǎli ba, ku sa day kǎgrumi ba. ¹¹ Adaba maslaɲa ya ti àgria sa nahǎma àjǎnaki nan ka magudar zlam a.

* **1:1** « Wal gǎdàkani » ni ti awayay adǎmvaba ndam ga Yezu ya *tǎcakaiavu a kǎsa nahan bu ni ; bǎza gayan ni ti ni day nday gani.

¹² Ma goro àbu kay nawayay nēhi ana kɛli, ay ti nàwayay mɛbiki ma gani ana kɛli ka wakita do. Nɛdɛm anoru afa gekɛli, nu nuani àna ahàr goro anoru anɛzlapi ana kɛli, ti mômɛrvu dal-dal ka ahar bɛlanj akaba kɛli.

¹³ Mmawa goro ni, wur ga muk walani ya Melefít àdɛkiba nanj a ni bɛza gayanj tɛgruka sa daya. †

† **1:13** « Wur ga muk walani » ti awayay adɛmvaba ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa ya ti Zeṅ nanj àvu ni bu ni.

Wakita ge Zeṅ ya àbèki ya mahkər ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbèki ya mahkər ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdǎfay slimì gayan a wakita ni bu ndo. Ay mǎsǎra, bay ya ti àbèki 3 Zeṅ ni ti àbèki 1 Zeṅ akaba 2 Zeṅ ni day nan gani.

Àbiki ti ana Gayus : Gayus ti gǎdǎkani ga ndam ga Yezu ya tǎcakaiavu a kǎsa nahan bu ni, ay mǎsǎr kǎsa gani nani do. Gayus ti àgǎskabá mis ya ti Zeṅ àslǎroru tay ga mǎvi njǎdǎ ana ndam ga Yezu na lala ; ay gǎdǎkani nahan àbu, slimì gani Diyǔtref, àgǎskabu tay ndo. Zeṅ àbiki wakita ana Gayus ti ga mǎvi njǎdǎ, ti àgray akadǎ ge Diyǔtref ni ba.

Sa ge Zeṅ

¹ Nu gǎdǎkani ga ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu, nǎbukkiuru ana nak Gayus, nak zǎba goro, nawayay kur dal-dal adǎba mǎdǎbay divi ge jiri ka ahar bǎlan. ² Gayus goro ni, nawayay ti aranja àgrakukvu ba simiteni, Melefit mǎgray ti kǎnjǎhad njalan-njalan akadǎ ga mǎbǎruv gayak ya àbu sulumani kǎ meleher gayan ni ti.

Mis tazlǎbavu ana Gayus

³ Nǎbu nǎmǎrvu dal-dal adǎba bǎza ga mǎn geli ndahan kay tǎbu tara, tǎhu ahkado nak kǎbu kadǎbay divi ge jiri àna mǎbǎruv bǎlan. Iy nak kǎbu kagray nahkay ededǎn. ⁴ Tamal nicia ti bǎza goro tǎbu tadǎbay divi jireni ni ti nǎmǎrvu dal-dal, àtam mǎmǎrvani ndahan ni dǎk.

⁵ Zǎba goro ni, ere ye ti kǎgri ana bǎza ga mǎn geli ga mǎjǎnaki tay ni ti àna mǎbǎruv bǎlan. Ku tamal kǎsǎr tay do nǎngu ni kǎbu kǎjǎnaki tay àna mǎbǎruv bǎlan. ⁶ Nday gani ya kǎjǎnaki tay ni tǎbu tara ahalay a, tǎhi ana ndam ga Yezu *macakalavani ni kǎbu kawayay tay dal-dal. Kam-kam zǎba goro ni, ka ya ti atoru kama nahǎma, jǎnaki tay keti akadǎ ge Melefit ya awayay ni. ⁷ Nday gani ticik a magam gatay, tǎru ti ga mǎgri tǎwi ana Yezu *Krist. Ka ya ti takoru ni ti ndam ya tǎfǎki ahàr ke Melefit do ni tǎvi aranja ana tay ndo. ⁸ Mis akadǎ nday nani nahǎma, ahàr adǎm mǎjǎnaki tay kwa, ti leli dǎk akaba tay mǎgi ndam magray tǎwi ge jiri.

Diyǔtref nday ata Demetriyǎs

⁹ Nǎbikiويا wakita ana ndam ga Yezu ya *tǎcakaiavu eslini na, ay ti Diyǔtref awayay mǎgi gǎdǎkani gatay dǎk, nahkay àgǎskabu ma gani ndo.

¹⁰ Nahkay zǎ nahǎma, ka fat ya ti eninjǎa afa gekǎli a ni ti ananjǎhadǎ zlam ya agudar ni akaba ma magǎdavani ya adǎmki ke leli ni ana kǎli. Agudar ti zlam nday nani ciliṅ do, nan gani àwayay mǎgǎskabu bǎza ga mǎn geli ni do. Ku tamal mis ndahan tawayay mǎgǎskabu tay nǎngu ni, àcafǎnǎ mis ga mǎgǎskabu tay a. Tamal mis tǎgǎskabá tay a ti agarakiba mis nday nana ka ndam macakalavani ga Yezu na.

¹¹ Zǎba goro ni, kǎgray zlam akadǎ ge mis magǎdavani ni ba ; gray zlam akadǎ ge mis sulumani ni. Maslaṅa ya ti agray zlam sulumani ni ti nan mis ge Melefit. Ay maslaṅa ya ti agray zlam magǎdavani ni ti àsǎr Melefit do.

¹² Demetriyas nahəma, mis dek tədəm naṅ mis sulumani ; jiri gayan ya agray ni day adafaki naṅ mis sulumani eḏeḏiṅ. Leli day magrakia sedi a, naṅ ti mis sulumani. Nak day kəsəra ma geli ya mədəmki ni ti ma ge jiri.

¹³ Ma goro əbu kay nawayay nəhuk, ay ti nəwayay məbukki ma gani ndahaṅ ni ka wakita do. ¹⁴ Adaba nədəm nu nuani əna ahər goro nara nakoru afa gayak wudək ; eninjəa kwa ti nu nuani əna ahər goro anəzlapuk.

¹⁵ Melefit məgruk sulum gayan ti arəṅa əhəluk ahər ba ti. Zləbəba geli day təgruka sa. Gri sa ana zləbəba geli ye eslini ni dek bəlaṅ əna bəlaṅ.

Wakita ge Zhd ya àbèki ni

Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zhd ya àbèki ni

Maslaŋa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Zhd wur ga mǎŋ ge Zek ni (1). Zhd àdǎm ma akada ga zal asak ga Yezu ya akal adǎm ni do (17) ; nan wur ga mǎŋ ge Zek ya àbèki wakita ge Zek ni : nday cǎeni ti bǎza ga mǎŋ ga Yezu (Meciyu 13.55).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (1), ay ti àdafay slimi gatay ahkay do ni slimi ga kǎsa gatay ni ndo. Àdǎm akal awayay abiki wakita ana tay ti tǎsǎr ahǎmamam Melefit àhǎŋga tay a ni, ay abiki ana tay àki ka ndam ya tawayay magosay ndam ga Yezu ni (3-4). Àdǎm ma ti akada ge Piyer ya àdǎm ni (2 Piyer 2), awayay ti ndam ga Yezu tijikia ke divi a ba.

Ka mandav ga wakita ni Zhd àzlǎbay Melefit (24-25). Ma gayan ya àzlǎbay Melefit àna nan ni ti ma sulumani, ndam ga Yezu dek tisliki magray tǎwi àna nan.

Sa ge Zhd

¹ Nu Zhd nǎbiki wakita hini ana kǎli, nu bay mǎgri tǎwi ana Yezu *Krist, nu wur ga mǎŋ ge Zek. Nǎgri sa ana kǎli ya ti Bǎŋ geli Melefit awayay kǎli, àzalay kǎli ti kigum ndam gayan ni. Abi slimi ana kǎli ti kijum ba daya, adǎba lekulum ndam ga Yezu Krist. ² Melefit mǎjǎnaki kǎli, mǎgray ti *kanjǎhadumkabu àna sulumani, mawayavani gayan mǎlǎbu a mǎbǎruv gekǎli bu ti. Zlam nday nani dek tǎsagakivu kǎlavad ti.

Ndam ya ti tǎcahi zlam magǎdavani ana mis ni

³ Zlǎbǎba goro, nǎwaya dal-dal ga mǎbiki wakita ana kǎli ti kǎsǎrum ahǎmamam Melefit àhǎŋga leli a dek ni. Ku tamal nǎwaya nahkay nǎŋgu ni, nǎdǎm ahǎr àdǎm si nǎbiki ana kǎli ga mǎvi njǎda ana kǎli ti kǎkadumvu ti mis tǎmbrǎŋ *Ma Mǎweni Sulumani àki ka Yezu *Krist ba. Ma Mǎweni Sulumani gani nani ti Melefit àvi ana ndam gayan ga kanǎyani, àmbatvu day-day do. ⁴ Nǎdǎm nahkay ti adǎba ndam ya ti tǎsǎr Melefit do ni tǎhurkiviya ke kǎli akal-akal a, tàgudarkaba *sulum ge Melefit geli ya àgri ana leli na. Tǎdǎm Melefit àvia barbaray ana leli a ga magudar zlam a. Tagray nahkay ti tǎmbrǎŋa Bay geli Yezu Krist Bay mǎgur leli na. Pakama àki ka nday gani nani àvu mǎbǎkiani a Wakita ge Melefit vu hasl-hasl : seriya amǎgǎs tay.

⁵ Nawayay nǎhǎngri eri ana pakama ya ti kǎsǎruma àndava ni. Pakama gani nihi : ahaslani Melefit àhǎŋgabiya ndam *Izireyel a, àhǎlababiya tay ka had Ezip a. Kwa tamal àhǎŋga tay a àndava nǎŋgu ni, kǎlǎŋ gani àbaza mis ndahan e kidin gatay ba, àbazl ti nday ya tǎfǎki ahǎr ka nan ndo ni. ⁶ Dǎgǎzlumki ahǎr ka *mǎslǎr ge Melefit day. Ndahan e kidin gatay bu nahǎma, njǎda ya Melefit àvi ana tay ni àhǎci tay, tǎwaya àkiva, nahkay tǎmbrǎŋbiya mǎlan ya ti Melefit àbiyu tay na. Azuhva nani ti Melefit àhǎl tay, àwǎl tay àna jejirbi, àbiyu tay a mǎlan zih-ziheni vu ga kanǎy-kanǎyani, eminjivoru ana vad ge Melefit ya ti amagrafǎna seriya gǎdǎkani kǎ mis a dek ni. ⁷ Dǎgǎzlumki ahǎr ka kǎsa *Sodom, *Gomor akaba kǎsa ndahan ya kǎ gǎvay gatay ni daya. Ndam ga kǎsa nday nani tàgudara zlam a daya : tàgra mesǎwehva ; mandǎhadkabanani gatay ni ti Melefit àvi divi gani ana mis hihirikeni ndo. Nahkay Melefit àbiya

tay a aku va ; aku gani nani ti àmèt day-day do. Àgra nahkay ti awayay aziaba azay slimi ana mis a, ti tàgray ere nani va ba.

⁸ Ay ti ndam ya ti tǎhurkiviyyu ke kǎli ni nday day tagray zlam magədavani akada nani. Tǎjalaki ahàr ka zlam magudarani kǎlavad : tǎjalakia ahàr a ti tagudar zlam gani àki ka ahàr gatay ededīn. Tamənjələŋ ka njəda ge Melefit ni akada zlam masakani, tindivi məslər gayəŋ njədə-njədani ya ti e melefit bu ni daya. ⁹ Misel ti naŋ gədakani ga məslər ge Melefit. Ku naŋ tekeđi èndivi mis ndo. Ka sarta ya ti nday ata *Seteni tǎgrakivu ke kisim ge Məwiz tekeđi, Misel ti aŋgwaz àwərfəŋa naŋ kè mindivi Seteni a. Àhi : « Melefit mǎtraβ kur » cilin. * ¹⁰ Ay nday gani nani tǎdəmki ma magədavani ka zlam ya ti tǎsər ndo ni ni. Tagray zlam akada ga zlam ge gili ni, tǎjalaki ahàr do. Zlam ya ti tagray ni zlam masakani, emiŋin tay. ¹¹ Nahkay atasay cicichi, adaba tǎvia vu gatay ana zlam magudarana akada ga *Kayin ya ahaslani na. Tǎgra zlam magədavana ti tǎŋət sinġu akada ga *Balam ya àgrabiyu ahaslani na. Ticiiki slimi ana Melefit ndo akada ga Kore † ya ti àgrabiyu ahaslani ni, tiji daya. ¹² Ka ya ti nday tǎbu akaba kǎli, kəzumumkabu dəf ni ti zlam magudar gatay ni abəki mimili ke kǎli, adaba tǎnjələŋ ana misi zum, tǎjalaki ahàr ka vu gatay cilin, tǎsər mimili do. Nday akada ga maklaβasl ya àtəd avər do ni, aməd apayakaba cilin. Nday akada ga mǎŋgəhaf ya ti sarta ge miweni ènjia day tiwi bəza do ni. Akada nday məmətani àndava, nahkay Melefit àradaba tay a, tǎmətkivu. ¹³ Tǎnjəhad ka mələŋ biliŋeni do, tǎsawadaj satat akada ga dəluv ya ti aməd adadaj naŋ kwaŋa ni, nahkay zlam magudarani gatay ni akada ga muhunjv ga yam ya ti kǎ gəvay ga dəluv, àbəlay do ni ; abəki mimili ka tay. Nday akada ga boŋgur ya ti atəd ni, Melefit àslamatia mələŋ ziŋ-ziŋeni ana tay a. Atanjəhadviyyu eslini ga kaŋgay-kaŋgayani həya.

¹⁴ *Enok, naŋ wur huđ ga Adam ya muku, naŋ zal ya ti àsəra ere ye ti amagravu kama na, àzlapakibiya ka tay a daya, àdəmbiya : « Nədəm nahəma, Melefit naŋ àbu ara akaba məslər gayəŋ njələtana kay dal-dal, tǎcalvu do, ¹⁵ ara agrafəŋa seriya kè mis ga duniya na dək. Aməgəs nday ya ti tǎwayay ma gayəŋ do ni dək àna seriya, azuhva zlam magudarani gatay ya tǎgri ni dək, akaba pakama magədavani ya tǎdəmki ni dək. » ¹⁶ Ma ga Enok ya àdəm ni àdəmki ti ka tay ededīn. Nday nani ti tǎzərdaj ma kǎlavad, tǎdəm ere ye ti Melefit agri ana tay ni àbəlay do ; tagray ere ye ti məbəruv gatay awayay ni cilin, tiji zlabay, tesipet mis ga mǎŋgətfəŋa zlam kǎ tay a.

Zhd avi njəda ana ndam məfəki ahàr ka Yezu

¹⁷ Lekǎlum zləbəba goro, nawayay kǎli ; jalumki ahàr ka pakama ga ndam *asak ga Bay geli Yezu *Krist ya ti tǎhivabiyu ana kǎli ahaslani, tǎdəm amagravu ni. ¹⁸ Tǎhivabiyu ana kǎli a, tǎdəm ahkado : « Wudaka duniya ara andav ni ti mis atara tǎbi seki ana kǎli. Mis nday nani tǎsər Melefit do, tagray ere ye ti məbəruv gatay awayay ni cilin. » ¹⁹ Nihi ti mis nday nani tǎbu ticirkaba ndam məfəki ahàr ka Yezu a. Tǎjalaki ahàr ka zlam ga duniya, *Məsuf ge Melefit àniviyyu ana tay a məbəruv bu bi. ²⁰ Lekǎlum zləbəba goro, nawayay kǎli ; zum njədə gekǎli ti kǎmələmvu, ti kǎnjəhadum kǎlavad àna *Ma Məweni Sulumani ya kəgəsunkabu ni, kəŋgətumkivu njədə àna naŋ ti kīgum njələta. Həŋgalum Melefit àna njədə ga Məsuf gayəŋ kǎlavad daya. ²¹ Melefit awayay kǎli dal-dal : nahkay kǎmbrəjum məfəki ahàr ka naŋ ba.

* 1:9 Pakama hini ti tǎdəmki ma a Wakita ge Melefit bu ndo. † 1:11 Məŋjay Macalani 16.1-35.

Jægum sulum ga Bay geli Yezu Krist ya amara mægri ana leli ni : sulum gani nani ti sifa ya àndav day-day do ni.

²² Ndam ya ti tǎjalaki ahàr cǎ cǎ ka ma ge Melefit ni tǎsi cicihi ana kǎli. ²³ Mis ndahan e kidĩŋ gatay bu ni ti, tamal tǎmbat majalay ahàr gatay do ni ti Melefit amægəs tay àna seriya, aməbiyu tay a aku vu. Nahkay hǎŋgumfǎŋa tay kà aku na. Mis ndahan e kidĩŋ gatay bu ni ti ni tǎsi cicihi ana kǎli daya, ay ti bumvu slimi cilin, kǎgudarum zlam akada gatay ni ba. Kawayum zlam magudarani gatay ni ba. Ku mǎla azana ga vu gatay nǎŋgu ni kinjǎmfin ba.

Zhd azlǎbay Melefit

²⁴ Məgrumi sǎsi ana Melefit, adaba esliki majəgay kǎli, ti kinjǎmkia ke divi gayan a ba. Aməmbərfǎŋa zlam magudarani gekǎli ni kè kǎli a, kigum akada kǎgudarum zlam day-day ndo, mək aməhəloru kǎli ti kǎnjǎhadum a bay gayan bu, kǎpəm masladani gayan àna məmərani dal-dal. ²⁵ Məgrumi sǎsi ana Melefit, nǎŋ bəlan, nǎŋ Bay mahəŋgay leli, àslərbiyu Yezu *Krist Bay geli ga mahəŋgay leli. Mis dek tǎzlǎbay nǎŋ, tǎdəm nǎŋ gədakani, nǎŋ Bay njədə-njədəni, agur mis dek ti. Nǎŋ àbu nahkay ka ya ti zlam dek ànjəki ni, nǎŋ àbu nahkay kani, amələbu nahkay ga kanğay-kanğayani.

Aya nahkay.

Pakama maṅgahani ya Melefīt àhiaba ana Zeṅ a ni

Ere ye ti mādāmki ka pakama maṅgahani ya Melefīt àhiaba ana Zeṅ a ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a wakita ni ba : nani Zeṅ (1.1 ; 1.4 ; 1.9 ; 22.8). Kwa ka mənjàki gani ndam ga Yezu tādām Zeṅ nani ti Zeṅ zal asak ga Yezu, bay ya ti àbèki Ma Māweni Sulumani ge Zeṅ ni.

Àbikiuru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa adəskəlani bu ka hađ Azi ni (kani ti, hađ Azi ti ka hađ Tərki). A vađ nahanj təfiyu Zeṅ a daṅgay vu ka hađ Patmos (Patmos ti hađ gūziteni a huđ ga dəluv bu kà gəvay ga hađ Azi) : ka ya ti nanj àbu eslini ni ti Yezu àhiaba ma, àṅgazliaya zlam ya ti amagravu na. Kələṅ gani Zeṅ àbèki pakama ya ti èci ni akaba zlam ya èpi ni ka wakita.

Ka mənjàki ga wakita ni ti Zeṅ àdām ahəmamam Yezu àṅgazlivu ni : Yezu ti Bay gəđakani àtam bəbay ndahanj dək ; agur zlam dək ; ku kisim ya ti akad mis ni day agur (1). Kələṅ gani Zeṅ ahəṅgri ma ga Yezu ya àhiaba ni ana ndam gayan ya təcakalavu a kəsa adəskəlani bu ni (2–3). Yezu àvi njəda ana tay, àləgia ana tay a daya : àhi ana tay tɨjikia ke divi a ba. Ma gayan ya àhi ana ndam nday nani ni ti, ku kani day ahi ana ndam gayan dək.

Kələṅ ga pakama nani ti Zeṅ àṅgahađ zlam ya Yezu àṅgazliaya ni (4–22). Pakama hini ti akada pakama ndahanj ya madi ahàr a Wakita ge Melefīt māweni bu ni do : zlam ya ti Zeṅ àṅgahađ ni ti zlam maṅgahani, àṅgahađ ti àzay mazavu ga zlam : àdāmki ma ka məslər ge Melefīt àna mazavu ga boṅgur, àdāmki ma ka ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni àna mazavu ge ceṅgel (1.20) ; àdāmki ma ka Rom àna mazavu ga Babilonj, ahkay do ni ga wal hala (17.3–10) ; àdāmki ma ke Seteni àna mazavu ga kurmbu, ahkay do ni ga gavanj (20.2) ; àdāmki ma ka ndam ga Yezu àna mazavu ga mava ga Yezu, ahkay do ni ga kəsa njəlatani (21.2). Pakama nani ti akada ga pakama ge Deniyel ya àbèki ni (Deniyel 7–12).

Ku tamal pakama nani dək zləzladani nəṅgu ni, ahar gəđakani mici tata : ka mandav ga duniya ti Yezu emihiti ndam ezir gayan dək (19.11–21), mək ndam gayan atanjəhad akaba Melefīt a məlanj sulumani bu ga kaṅgay-kaṅgayani (21–22). Ka sarta ge Zeṅ ya àbèki ma hini ni ti təgria daliya ana ndam ga Yezu a dal-dal (2.10 ; 2.13 ; 6.9–11). Ma ge Zeṅ ya àbèki ni ti àvia njəda ana ndam ga Yezu a dal-dal, avi njəda ana leli daya.

Mənjàki ga ma ge Zeṅ

¹ Wakita hini ti adafaki ere ye ti Yezu *Krist àhiaba ana ndam məgri tawi ana Melefīt a ni. Melefīt àhi pakama gani ti məhi ana tay, ti tāsər ere ye ti amara magravu wudak ni. Nahkay zla ti Yezu Krist əslərbiyu məslər gayan afa ga bay məgri tawi gayan Zeṅ ga madafakiaba ere gani nana. ² Zeṅ àhi ere ye ti tahi ni dək akaba ere ye ti èpi ni dək ana mis. Àhi ana tay pakama hini ti ma ge Melefīt ededɨṅ. Adafaki pakama gani ge jiri ti Yezu Krist. ³ Maslaṅa ya ti eṅgri wakita hini ana mis ni ti məmərvu, adaba ahəṅgri pakama ge Melefīt ana tay. Nday ya ti təbi slimi, təgəskabu pakama gani məbəkiani ni day tāmərvu. Adaba sarta ga zlam gani ènjia wudak.

Zen agri sa ana ndam mafaki ahàr ke Melefit a kesa adaskalani ni bu

⁴ Nu Zen nagri sa ana kulì ndam ga kesa adaskalani ka had Azi, lekulum ya kafumki ahàr ke Melefit, kàbum *kacakalumvu ga mahəngalay nan ni. Melefit mǎgri sulum gayan ana kulì, mǎgray ti *kǎnjəhadumkabu àna sulumani ti ! Nan ti nan əbu kwa ahaslani, nan əbu nihi, nan amələbu kama daya. Nan ti nan əbu manjəhadani e karsi gayan bu e melefit bu. Məsuf adaskalani gayan ni tǎgri sulum ana kulì, tǎgray ti kǎnjəhadumkabu àna sulumani daya. Məsuf nday nani tǎbu kè meleher gayan. * ⁵ Yezu *Krist mǎgri sulum gayan ana kulì, mǎgray ti kǎnjəhadumkabu àna sulumani ti. Nan ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. Bay ya ti əngaba e kisim ba enjenjena ni ti nan. Nan Bay ga bəbay ga duniya ni dek daya.

Yezu Krist ti mis dek tǎzləbay nan azuhva gayan ya əmət ni ti adafaki awayay leli. Əmət, mimiz gayan ədəgaya ti ga məhələba leli a zlam magudarani geli ni ba. ⁶ Nan Bay geli gədəkani, àna tǎwi gayan ni miǎia ndam gayan a, agur leli. Agray ti leli dek miǎia ndam *manjələbakabu mis akaba Bəjani Melefit a. Nahkay ti mis dek tǎzləbay nan, adaba njədə gayan əbu, esliki məgur tay ga kanjəy-kanjəyani. Aya nahkay !

⁷ Mənjumoru, nan tegi ara e kidin ga makləbasl ba, mis dek etipi nan.

Ku ndam ya tǎtəhad nan ni day etipi nan, †

Jiba ya ka məlan ni dek etitəwi azuhva nan.

Iy, amagravu ti nahkay.

Aya nahkay !

⁸ Bay Melefit adəm ahkado : « Bay ya ti ənjəki ka magray zlam dek ni ti nu. Bay ya ti emendeveriñ zlam dek ni ti nu gani daya. » Nan ti nan əbu kwa ahaslani, nan əbu nihi, amələbu kama daya. Nan njədə-njədani, agur zlam dek.

Yezu əngazlivu ana Zen

⁹ Adəm ma hini ti nu Zen wur ga məñ gekulì. Leli dek ti məbu ka ahar bəlan akaba Yezu *Krist akada mis bəlan. Nahkay ti leli məbum macakumkabu daliya ka ahar bəlan, məgrumoru tǎwi geli ka ahar bəlan, məmbrəñum do. Leli məbu ka ahar bəlan a Məgur ga Yezu bu, nan Bay geli daya. A vad nahan tǎgəs nu, tǎru àna nu ka had Patmos e kidin ga yam bu. Tǎgəs nu ti adaba nəbu nəhi ma ge Melefit ana mis, nagrakia sedi ka Yezu a palam. ¹⁰ Nu nəbu eslini ti kə fat ga Bay geli nahəma, *Məsuf ge Melefit əgəs nu. † Eslini nici dəngu ga maslanə kələñ goro, nan əbu ahənday kay kay akada ge mezlelim ni. ¹¹ Əhu ahkado : « Ere ye ti kipi ni ti bəki ka wakita, kəslarikaboru ana ndam məfəku ahàr ya tǎbu *təcakalavu a kesa adaskalani ni bu : Efez, Simiriñ, Pergam, Tiyatir, Sart, Filadelfi akaba Lewədisi ni. »

¹² Nàra nícia ma na ti nǎmbatvu ge mipi maslanə ya ti azlapay ni. Nàra nǎmbatva zla ti nipi *ceñgel adəskələ məbəhadkiani ka zlam ga gru agavəla. ¹³ Nipi maslanə nahan, əngazlivu akada mis hihirikeni micikeni e kidin ga zlam ya tǎbəki ceñgel ni bu. Maslanə gani nani ti əfakabu azana zabalani cekw ka aləñ ga asak, gugum məwəlani àna maslpara ga gru. ¹⁴ Məhər ga ahàr gayan ni bəđ-bəđ tallə, bəđ-bəđ gani ətama ge sluzi a. Eri gayan ni asladay

* **1:4** A majalay ahàr ga ndam Zəde bu ni ti adaskələ ti lemerə məbəlanì ətam lemerə ndahan ni dek. Nahkay ti məsuf adaskalani ni ti adafaki tǎwi ge Melefit ya əgray a məlan bu dek ni ti ələay dal-dal.

† **1:7** Mənjay Zakari 12.10 ; Zen 19.37. † **1:10** Fat ga Bay geli ti fat ga ladi, adaba ka fat gani nani ti Yezu əngaba e kisim ba.

akada ga aku ni. ¹⁵ Asak gayan ni nduza akada ga ara ya ti tazaya a aku ba ni, dɔŋgu gayan ni ahɔnday akada ga yam ya ti acuhway kay a zalaka bu ni. ¹⁶ Boŋgur tɔfɔŋ a ahar ga daf bu adaskɛla, maslalam ahɔraya a ma gayan ba, ma ga maslalam ni cecɛeni mɛzumani. Meleher gayan ni asladay akada ga fat wis-wisani ni. ¹⁷ Nara nipia nan a nahkay ti ndɛdɛd kɛ asak gani akada nu mamɛtani. Nan ti ni afaku ahar ga daf gayan, ahɔ : « Aŋwaz awɛr kur ba. Wudaka zlam dɛk aŋjɛki ti nu nɛbu andava ; ka mandav ga zlam dɛk day nu anɛlɛbu. ¹⁸ Bay ya ti nan abu ana sifa ni ti nu ; nɛmɛta mɛk nɛŋgaba, nahkay ananjɛhad ana sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. Nɛgur kisim akaba mɛlan ge *kisim daya. ¹⁹ Nahkay zla ti zlam ye kipi ni dɛk bɛki ka wakita : bɛki ere ye ti nan abu agravu nihi ni akaba ya ti ara agravu wudak ni dɛk. ²⁰ Aki ka boŋgur adaskɛlani ya kipi a ahar ga daf goro bu ni akaba aki ka zlam ga gru adaskɛlani ga mɛbɛki cɛngel adaskɛlani nahɛma, ma maŋgahani gani ti nihi : boŋgur adaskɛlani ni ti *mɛslɛr ge Melefit, tɛfi ahɔr ana ndam goro a kɛsa adaskɛlani bu ni. Cɛngel adaskɛlani ni ti ni ndam goro ya *tɛcakalavu a kɛsa adaskɛlani ni bu ni. ^S »

2

Ma ga Yezu ya ahi ana ndam gayan ya tɛcakalavu e Efez ni

¹ Ahɔ keti : « Biki pakama hini ana *mɛslɛr ge Melefit ya abi slimɛ ana ndam goro ya *tɛcakalavu e Efez ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti boŋgur tɔfɔŋ a ahar ga daf bu adaskɛlani, asawaday e kidin ga zlam ga gru adaskɛlani ga mɛbɛki *cɛngel adaskɛlani ni bu ni. Pakama gayan ni ti nihi, ² adɛm : Nɛsɛra tɛwi gayak ya kagray na, nak kɛbu kagray tɛwi ana nɛɔda, kɛbu kɛbesɛy, kɛbi kɛvi divi ana ndam cuday ga mɛhurkiviyani ke kulɛ bi daya. Ndam ya tɛdɛm nday ndam *asak goro, ay nday ndam asak goro do ni ti kɛmɛnjalɛŋaba kɛ tay a, kɛsɛra nday ndam masɛkad malfada masakani. ³ Nak kɛbu kɛbesɛy, kɛcaka daliya azuhva nu a, kɛmɛtaɔ ndo.

⁴ « Ay ti zlam abu bɛlan kɛgudara, nɛhukki : Kawayay nu akada ya kawayay nu enjenjeni ni va do. ⁵ Jalaki ahɔr ka manjɛhad gayak ye enjenjeni ni, ŋga pi kɛŋgoya kɛlan a ni day ti. Mbatkaba majalay ahɔr gayak a, gray tɛwi akada ya kagray enjenjeni ni. Tigi ti kɛmbatkaba majalay ahɔr a do nahɛma, anara afa gayak a, nara nazaba cɛngel gayak na akaba mɛlan ya tafɛkadki na. ⁶ Ay zla nahɛma, zlam nahɛn abu bɛlan nazlɛbaki kur : ere ye ti ndam Nikolas *tɛahi ana mis ni ti kawayay do ferereni akada goro ya nawayay do ferereni ni.

⁷ « Maslanɛ ya ti slimɛ afɛŋ ge mici zlam nahɛma, mici ere ye ti *Mɛsuf Njalatani ahi ana ndam goro ya tɛcakalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ni.

« Maslanɛ ya ti ɛyefiŋa kɛ zlam magudarana nahɛma, anɛvi divi ga mɛzum bɛza ga mɛŋgɛhaf ya abu a mɛlan sulumani ge Melefit bu ni. Bɛza ga mɛŋgɛhaf nani ti avi sifa ana mis. »

Ma ga Yezu ya ahi ana ndam gayan ya tɛcakalavu e Simirinɛ ni

^S **1:20** Mɛslɛr ge Melefit ya tɛfi ahɔr ana ndam ga Yezu a kɛsa adaskɛlani bu ni : mis ndahan tɛdɛm mɛslɛr ya afi ahɔr ana ndam ga Yezu a kɛsa nahɛn bu ni ti mis hihirikenɛ ya tɛgur mesedi ni dɛk ; mis ndahan ti ni tɛdɛm mɛslɛr ti, ndam ge mesedi ni dɛk akaba mɛslɛr mɛslɛrani ya afi ahɔr ana tay ni. Ay pakama ge Zɛŋ ya abiki ana mɛslɛr ya afi ahar ana ndam ge Melefit a kɛsa nahɛn bu ni ti, ahi ana ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gani nani bu ni akada nday dɛk mis bɛlan. ^{*} **2:6** Leli mɛsɛr ere ye ti ndam Nikolas tɛdɛm ni do, ay mɛsɛra nday ndam magudar zlam ya tɛdɛbay divi ga Yezu do ni.

⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcalavü e Simiriñ ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dək, emendeveriñ zlam dək, nañ gani ya àmət mək àngəba e kisim ba ni. Pakama gayañ ni ti nihi, ⁹ àdəm : Nəsəra daliya gayak ya ti kacakay na, nəsəra nak talagani. Ay ge jiri nahəma, zlam gayak àbu. Nəsəra ma magədavani ya mis tekelkəküiyu na daya. Ndam ya tekelkəküiyu ma ni tədəm nday ndam *Zude, ambatakani do nday ndam Zude do, nday ndam ya təcalavü ga madəbay *Seteni ni. ¹⁰ Anğwaz àwərfəña kur ka daliya ya akacakay ni ba. Sərumki : Seteni aməbiyu ndam gekəli ndahanə kay a danğay vü, awayay ti ahəlfəña eyə kə kəli a. Akəgrum daliya vad kru. Ku takad kur nəñgu ni, kəmbərəñ məfəku ahər ba. Kəmbərəñ məfəku ahər ndo nahkay nahəma, anəvuk sifa ga sulum adaba kəyefiña kə zlam magudarana.

¹¹ « Maslaña ya ti slimi àfəñ ge mici zlam nahəma, mici ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcalavü a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaña ya ti èyefiña kə zlam magudarana nahəma, ku tamal àmətə nəñgu ni amangəba, aməmət dəy-dəy va do, *kisim ye cə ni amazay nañ do. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayañ ya təcalavü a Pergam ni

¹² Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcalavü a Pergam ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nañ àbu àna maslalam ma gani cecəeni məzumani ni. Pakama gayañ ni ti nihi, ¹³ àdəm : Nəsəra məlanə manjəhad gayak a, nak ka məlanə ge *Seteni, kürsi gayañ àbu eslini. † Təkad Antipas ti afa gekəli eslini ka məlanə ge Seteni ya anjəhad ni. Antipas ti bay magrakua sedi a, àmbərəñ nu ndo. Ku tamal təkadə nañ a nəñgu ni nak day kəmbərəñ nu ndo simiteni, kəbu kəfəku ahər kekilenə.

¹⁴ « Ay ti zlam àbu kəgudara, nəhukki : mis ndahanə təbu afa gayak ti təgəskabə ere ya *Balam àdafaki na. Àhi ana bay Balak məgosay ndam *Izireyel ti təhəpəd aslu ga pəra akaba təgray mesəwehvü. ¹⁵ Mis ndahanə təbu afa gayak təgəskabə ere ye ti Nikolas † àdafaki na daya. ¹⁶ Nahkay nəhuk : Mbatkaba majalay ahər gayak a. Tigi ti kəmbatkaba do nahəma, nara afa gayak a wudak, nara nakadvafəñva kə ndam gayak na àna maslalam ya ahəraya a ma goro ba na.

¹⁷ « Maslaña ya ti slimi àfəñ ge mici zlam nahəma, mici ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcalavü a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaña ya ti èyefiña kə zlam magudarana nahəma, anəvi *man manğahani ni. Anəvi koskosay daya : ka koskosay gani nani ti slimi məweni àki məbəkiani. Maslaña ya àsəra slimi gani nana ni ti àbi, si asər ti maslaña ya ti təvia akur gani nana ni kwa. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayañ ya təcalavü a Tiyatir ni

¹⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcalavü a Tiyatir ni. Pakama gani nani ti ga Wur ge Melefit, nañ ya ti eri gayañ asladay akada ga aku ni, asak gayañ ni akada ga ara sulumani ni. Pakama gayañ ni ti nihi, ¹⁹ àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagra y na, nəsəra kəbu kawayay mis, kəbu kəfəku ahər, kəbu kəbesey zlam

† **2:13** A Pergam ti məlanə gəđakani ge meviyekiki zlam ana Züs melefit gəđakani ga ndam Gres ni àbu. Ahay nahanə àbu, tazləbavü bay gəđakani ga ndam Rom ni akada nañ melefit eslini. Yezu àdəm kürsi ge Seteni àbu a Pergam ti azuhva zlam nday nani. † **2:15** Mənjaki ke ere ye ti məbəkiani ka 2.6 ni.

dek, kàbu kəfi ahàr ana təwi daya. Nəsəra təwi gayak ya kagray nihi ni àtama ya kàgrabiya enjenjeni na.

²⁰ « Ay ti zlam àbu kàgudara, nəhukki : kəvia divi ana Zezabel, wal ya àdəm nanj bay mahəngaray *pakama ge Melefiti na. Š Ambatakani do wal nani ti nanj àbu adəfiki zlam ana ndam məgru təwi ge mesipet tay àna nanj. Awayay ti tãgray mesəwehvu akaba tãhəpəd aslu ga pəra. ²¹ Nəvia sarta ti māmabatkaba majalay ahàr gayanj a, ay ti kekilenja àcuhway do ; agroru mesəwehvu gayanj zlam gayanj. ²² Nihi nahəma, nara nəfəki arməwə; ara acakay daliya ka slalah gayanj. Ndam ya tagrafəna mesəwehva ni tigi ti tāmabatkaba majalay ahàr gatay a ndo, tāmbrənj təwi gatay magədavani nani ndo ni ti atəcakay daliya dal-dal daya. ²³ Nara nabazlfəna bəza dek daya, ti ndam ya təfəki ahàr ke Melefiti, təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni dek tara təsər : bay ya ti àsəra majalay ahàr ge mis a akaba zlam ya mis tawayay na ti si nu kwa. Lekələm dek anəpəl kəli, ku way way do ke təwi gayanj ya àgray ni.

²⁴ « Lekələm ndam Tiyatir ndahanj ni kəbum kəfumki ahàr ke Melefiti. Lekələm ti kicəmiki ma ga wal ni ndo, kàcahum ere ye ti mis nday nani tədəm zlam mangahani ge *Seteni ni ndo. Lekələm nahəma ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti àbi. ²⁵ Ay ti ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi : Gəsumkabá ma ya nəhi ana kəli na, kəmbərəjum ba duk abivoru ana sarta goro ya ananj ga ni.

²⁶ « Maslanja ya ti èyefinja kà zlam magudarana, àgəskabá ere ye ti nawayay na duk abivoru ana vad gayanj a nahəma, anəvi njədə ga məgur jiba gərgərani. ²⁷ Maslanja nani ti emigi bay bəlek-bəlekeni, amahətay jiba nday nani àna aday ga ara ; aməgri ana tay ti akada ga maslanja ya ti ehəbəkaba misek ge eliəisl a təzlu-təzlu ni. * ²⁸ Anəvi njədə ga magray zlam nday nani akada ga Baba ya àvu ni. Maslanja nani ti anəvi bamti ya ti acalaya ge dəena ni daya. †

²⁹ « Maslanja ya ti slimi àfənj ge mici zlam nahəma, mici ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni. »

3

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayanj ya təcakalavu a Sart ni

¹ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefiti ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Sart ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti məsuf ge Melefiti təfənj adəskəla akaba bonjur təfənj adəskəlani ni. Pakama gayanj ni ti nihi, àdəm : Nəsəra təwi gayak ya ti kagray na. Mis tədəm nak ti kənjgəta sifa, ambatakani do nak məmətani sawanj. ² Nak kəbu kendevertu wudak, ay ti cikaba. Zlam nahanj àgəjəniufuka, àmət ndo, ay ahàr àdəm zay njədə gayak, do ni ti zlam gani nani day ara amət. Nəmənjalənja ana təwi gayak na, ni pi ti əsli aranj kə meleher ge Melefiti goro do. ³ Sərki ka ma ge Melefiti ya ti kici ahaslani ni. Sərki ahamamam kəgəskabu ma gani ahaslani ni. Kəsərki ti gəskabá, mbatkaba majalay ahàr gayak na. Tigi ti kipiđekvu do nahəma, anara afa gayak a. Anara ti akada ga zal akal ni, akəsər sarta gani do. ⁴ Ay ti ndam gayak ndahanj bal təbu a Sart ti azana gatayani təgəs ardə ndo. Nday məbakabu azana bəđ-bəđani, amasawadəy akaba tay, adaba tislaki tata.

Š 2:20 Zezabel ti wal ga bay Akab ga had Izireyel ahaslani (1 Bəbay 16.31). Zezabel ti wur Izireyel do, ahəngriuru ahàr a had ana Bal melefiti ga ndam Kananj. A Wakita ge Melefiti bu ni ti wal ya agosay mis ti tādəbay divi ge Melefiti ba ni lu təzalay nanj Zezabel. * 2:27 Mənjay Limis 2.8-9. † 2:28 Bamti ya ti acalaya ge dəena ni ti Krist. Mənjay Mangahani 22.16.

⁵ « Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, aməbakabu azana bəđ-bəđani, anəbəzkiə slimi gayan ka wakita đay-đay do. A wakita nani bu ni ti nəbəkia slimi ga ndam ya tənġəta sifa ni. Kə meleher ga Baba akaba kə meleher ga məslər gayan nahəma, anəđəm vay-vay nan ti mis goro.

⁶ « Maslaŋa ya ti slimi əfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsə ġəġərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya əhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Filadelfi ni

⁷ Əhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Filadelfi ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nan *njəlatani, nan jireni ni, nan ti lekili ga bay Devit əfəŋ a ahar bu . Tamal əzləkaba mahaya a ti maslaŋa nahan əzləkvu koksah, tamal əzləkva đay maslaŋa nahan əzləkaba koksah. Pakama gayan ni ti nihi, ⁸ əđəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na. Nəsəra njəđə gayak əhəca, akaba nani đek kəmbərəŋ nu ndo, kəġəskabá pakama goro a. Nihi nahəma, nəzləkukaba mahaya, maslaŋa ya ti esliki məzləkvu mahaya nani ti əbi. ⁹ Nəhuk nahəma, ndam ya təcakalavu ga məđəbay *Seteni, təđəm nday ndam *Zəde ambatakani do tasəkəđ malfada, nday ndam Zəde do ni, ere ye ti anəġri ana tay ni nihi : anəfəki ŋgasa ka tay, ti təra təbəhaduk mirdim meleher ndiđə ndiđə ana had. Nahkay ti atəsər nu nəbu nawayay kur. ¹⁰ Nak ti kəġəskabá pakama goro na, kəmbərəŋ ndo. Nahkay nu day anahətay kur ka sarta ga daliya ya amərəkia ka ndam ga duniya đek ni, anəmbərəŋ kur do. Daliya gani nani ti ecirkaba mis a : mis ndahan goro, mis ndahan ti ni goro do. ¹¹ Nu nəbu nanġa wudak. Gəskabá ma ya ti nəhuk na lala, kəmbərəŋ ba. Nak kəbu əna sifa ya nəvuk ga sulum adaba kəyefiŋa kà zlam magudarana ni : tigi ti kəmbərəŋ ma goro ndo nahəma, maslaŋa əbi amazafuka sifa gani nana bi.

¹² « Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anəfəkəđ nan, emigi medikedik ga *ahay ġəđakani ge Melefit goro ni, amanjəhad a məlan sulumani nani bu ga kanġay-kanġayani. Anəbəkia slimi ge Melefit akaba slimi ga kəsə ġəđakani ga bay Melefit goro ka nan. Kəsə gani nani ti Zərəzalem məweni ya ti Melefit aməslərbiyu ka had ni. Anəbəkia slimi goro məweni ka maslaŋa nani daya.

¹³ « Maslaŋa ya ti slimi əfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsə ġəġərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya əhi ana ndam gayan ya təcakalavu e Lewədisi ni

¹⁴ Əhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Lewədisi ni. Pakama gani nani ga Bay ya ti təzalay nan “Aya Nahkay !” ni. Nan Bay magray sedi jireni, əsəkəđ malfada do, ere ye ti Melefit əġraya ni đek ti ahar gayan əkibu daya. Pakama gayan ni ti nihi, ¹⁵ əđəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na : nak liŋ-liŋ do, nak war-war do daya. Hojo nak liŋ-liŋ ahkay do ni nak war-war. ¹⁶ Ay ti nak liŋ-liŋ do, nak war-war do, nak luđuk-luđuk, nahkay ti nara nahəŋgaya kur a ma goro ba tuwəđ. ¹⁷ Kəbu kəđəm elimeni gayak əbu, kənġəta zlam a, ere ye ti ahəcukkiyu ni əbi. Ambatakani do ŋgay nak kəbu kasay cicihi, arəŋa gayak əbi, nak talagani, nak wulufani, nak a mahayma ti kəsər do. ¹⁸ Nihi zla nahəma, nawayay ti na afa goro a, səkum gru masladani, əġi njələlatani a aku bu ni. Nahkay ti ekigi bay ge elimeni əđəđiŋ əđəđiŋeni. Səkum azana bəđ-bəđani ti kəbakabu, kənġah vu gayak nahkay ti akagraj mimili va do. Səkum haf ge eri daya ti kəġraki ke eri gayak ni, nahkay ti ekipi divi. ¹⁹ Nu ti ndam

goro ya nawayay tay ni tamal tàḡudara zlam a ti nàhiki ana tay, natraḡki tay. Nahkay ti mbatkaba majalay ahàr gayak a, kava njan-njan ga magray tawi a.
²⁰ Ci day, nu hi kà mahay, nàbu nàzalay. Tamal ti maslaḡa ècia dāḡgu goro a, àzlàkaba mahay a nahəma, nàhuriyu afa gani. Nàhuriya ti nàzum zlam ata nan, nan day azum zlam ata nu.

²¹ « Maslaḡa ya ti èyefiḡa kà zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga manḡahadani e kàrsi ga bay bu akaba nu a bay goro bu. Amanḡahad ti akada goro ya ti nèyefiḡa kà zlam magudarana, nàra, nu nàbu manḡahadani e kàrsi ga bay bu akaba Baba ni.

²² « Maslaḡa ya ti slimi àfəḡ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa ḡəḡərani bu ni. »

4

Mahay məzləkabana e melefīt ba

¹ Àra àhua ma na nahkay ti nipi mahay məzləkabana e melefīt ba. Eslini dāḡgu ga maslaḡa àhənday akada ga mezlelim ni. Dāḡgu nani ti ga maslaḡa ya ti àhu ma enjenjeni ni. Àhu ahkado : « Cəlaya ahalay ha. Kəcəlaya ti nədəfukki zlam ya ti amagravu ni. »

² Eslini *Məsuf ge Melefīt àḡəs nu həya, mək nipi kàrsi ga bay mafəkadani e melefīt bu, maslaḡa àvu manḡahadviyani dəgama. ³ Maslaḡa gani nani ti àbəlay kay akada ga akur sulumani ya təzalay zespi ni, akada akur ya təzalay sarduwan ni daya. Kàrsi gani nani ti makwal èvelin tekesl. Makwal ni asladay akada ga akur ya təzalay imarot ni. ⁴ Kàrsi ndahan kru kru cə mahar fad təfəḡ kà ḡəvay ge kàrsi nani tēvelin carra, mis ḡədákani təvu dəgama dəgama manḡahadviyani. Nday məbakabu azana bəd-bədani, mēfēdēy ahàr àna elpindiḡ ga gru. ⁵ A kàrsi gani nani ye e kidin bu ni ti avər abay aku, dāḡgu təhənday, avər adi aday. Eslini cengel təbu adəskəla təsladay məlan kama ge kàrsi ga bay ni. Cengel nday nani ti *Məsuf ge Melefīt adəskəlani ni. ⁶ Zlam nahəḡ àvu kama ge kàrsi ga bay ni, ere gani akada dəluv, asladay məlan akada ga kutrum ni, ahələba eri a vərut.

Zlam ndahan təbu fad, nday àna sifa, təfəvū kàrsi ni e kidin vu kà palahar gani fadani dək. Zlam gani nday nani ti meleher gatay akaba aləḡ gatay ni dək eri trakokwa trakokwa. ⁷ Zlam bəlan gani təzavu ata mazlahku, ye cə ni təzavu ata wur kokur, ya mahkar ni meleher gani təzavu ata ge mis, ya fad ni ti ni təzavu ata məjəvu ka ya ti məjəvu ni ahər ni. ⁸ Zlam nday nani fadani ni kərpasla təfəḡ kà tay muku muku, vu gatay ni dək eri trakokwa, ḡwar a huḡ bu akaba ḡwar ka dala dək. Mələfat akaba məlavad gani do dək tidi limis, təmbrəḡ do, təbu tədəm :

« Bay geli Melefīt, nak Bay njədə-njədani, nak kəbu njələta, njələta, njələta. Nak ti kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihi, akələbu kama daya. »

⁹ Zlam nday nani fadani təbu tidii limis ana Bay ya ti nan àbu manḡahadani dəgama e kàrsi ga bay bu, nan àbu àna sifa, àmət dəy-dəy do ni. Kəla ya ti tidii limis ga mazləbay nan akaba təḡri səsì nahkay ni ti ¹⁰ nday ḡədákani kru kru cə mahar fadani ni tabəhad mirdim ana Bay ya ti nan manḡahadani dəgama e kàrsi ga bay bu, àmət dəy-dəy do ni. Tabəhad mirdim, tazləbay nan. Tabəhad elpindiḡ gatay kə meleher ga Bay manḡahadani e kàrsi bu ni, tədəm :

¹¹ « Bay geli Melefīt, nak kəḡraya zlam a dək.

Kəḡraya zlam a dək, nday təbu nahkay ti ka mawayay gayak. Nahkay zla nahəma, kislia ti ku way way do məzləbay kur,

mâdâm nak gâdâkani, mâdâm nak njêda-njêdani. »

5

Wur Têmbak akaba wakita

¹ Eslini nîpifîj wakita mifedekabani kâ bay ya ti manjêhadani dâgama e kûrsi ga bay bu ni a ahar ga dâf bu. * Wakita nani ti palahar gani cecœeni mabækiani, ma gani mandêbanjakabiyani àna zlam mêlanj adêskêla daya. ² Mæk nîpi *mêslêr ge Melefît njêda-njêdani âdâm ma kay kay, âdâm ahkado : « Way esliki mähalkia zlam ya ti tândêbanjakabiyu wakita ni àna nanj na ga mepelkaba wakita na tata ni way ? »

³ Ay ti ku e melefît bu, ku ka had, ku a had bu, maslanja àbi esliki mepelkaba wakita na ga mêmênjiyani a hud gani vu bi. ⁴ Eslini nitawi dal-dal adaba tædi ahâr ana maslanja ya ti esliki mepelkaba wakita na ga mêmênjiyani a hud gani vu ndo. ⁵ Ay bêlanj e kidîj ga nday gâdâkani ni bu àhu : « Kitawi ba. Nihi nahêma mazlahku àbu, nanj ti ge dini ga Zêda, nanj wur hud ge Devit ; èyefîja kâ ndam ezir ge Melefît a. Nanj ti esliki : ahalkia zlam adêskêlani ya tândêbanjakabiyu wakita ni àna nanj na ga mepelkabana tata. »

⁶ Eslini nîpi Wur Têmbak micikeni jika e kidîj bu kama ge kûrsi ni. Zlam ndahanj fadani ni akaba nday gâdâkani ni tévelîj nanj. Wur Têmbak gani nani ti edrem adêskêla. Eri gani day adêskêla ; eri nday nani ti *Mêsuf ge Melefît adêskêlani ni, Melefît àslêrbiyu tay ka had dæk. Wur Têmbak gani nani ti amênjavu akadâ ga wur têmbak ya tîslîja ni. ⁷ Wakita ni àfêj kâ Bay ya ti manjêhadani dâgama e kûrsi bu ni a ahar ga dâf bu. Eslini Wur Têmbak nakêj ôru àzay wakita ni. ⁸ Nanj nakêj àra àza wakita na ti zlam fadani ni akaba gâdâkani kru kru cû mahar fadani ni tâbêhad mirdim grik kè meleher ga Wur Têmbak ni. Nday dèkeni àna tindû a ahar bu akaba hijiyem ga gru mærhvani àna tersel pisl pisl. Tersel gani nani ti zlam mahêngalani ga ndam ge Melefît ya tahêngalafêja kè Melefît a ni. ⁹ Nday nakêj tidi limis mæweni, tædâm :

« Nak ti kislia mazay wakita na,
kislia mähalkia zlam adêskêlani
ya tandêbanjakabiyu wakita na àna nanj na daya.

Adâba tàkadâ kur a,
kâmbiaya mis a dæk ana Melefît àna mimiz gayak na :
mis ya tæzlapay ma hêma ni dæk, ge dini dæk,
ga jîba dæk akaba ga had gærgærana dæk, kâmbiaya tay a.

¹⁰ Kâgray nahkay ti tîgia ndam jîba gayak a, nak kagur tay,
tîgia ndam *manjalabakabu mis akaba Melefît kè meleher ge Melefît geli daya.
Nday gani etigi bôbay ka had. »

¹¹ Eslini nîpi mêslêr ge Melefît miliyem ehimeya, tâcalvu do, nîci limis gatay ya tidi ni. Nday nakêj tévelîj ahâr ana kûrsi ni, ana zlam fadani ni, akaba ana gâdâkani ni. ¹² Nday nakêj tæbu tidi limis kay kay, tædâm :

« Wur Têmbak ya tàkadâ ni èsli ti mis têhêngrioru ahâr a had,
tâzlêbay nanj akaba tîdii limis,
adâba nanj njêda-njêdani, agur zlam dæk,
nanj àbu àna elimeni, àsêra magray zlam a dæk. »

* **5:1** Ka sarta ga Yezu ti wakita dæk zabalani, mis tefedekabu ; ga mænget mêlanj ya tawayay ni si tæpelkaba kwa ; wakita akadâ ya kani ni ti tâbi.

¹³ Eslini nìci dɛŋgu ga zlam ya Melefit àgraya tay a ni dɛk tɔbu tidi limis. Zlam ya ti agavɛla ni, ya ka had ni, ya a had bu ni akaba zlam ya ti a dɛluv bu ni tɛdɛm :

« Mɛzlɛbum Bay ya ti e kɛrsi bu ni,
mɛzlɛbum Wur Tɛmbak ni daya.

Mɛhɛŋgrioru ahàr a had ana tay adaba nday tɛgur zlam dɛk.

Mɛtɛkumi ahar ana tay daya.

Mɛgrum zlam nday nani dɛk ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹⁴ Zlam fadani nakɛŋ tɛdɛm : « Aya nahkay ! » Tàra tɛdɛma nahkay nahɛma, gɛdákani ni tábɛhadí mirdim meleher ndíba ndíba ana had ana Bay ya e kɛrsi bu ni akaba ana Wur Tɛmbak ni, tɛhɛŋgrioru ahàr a had ana tay.

6

Wur Tɛmbak ni ezliri ana mepelkaba wakita

¹ Eslini nìpi Wur Tɛmbak nakɛŋ àzɛkia zlam mandɛbaŋakabiyu wakita na bɛlaŋ gana. Àra àzɛkia nahɛma, nìci zlahay ga zlam bɛlaŋ e kidíŋ ga zlam fadani ni bu ahɛnday kay kay akada ga avɛr ya adi aday ni, àdɛm : « Ra ! »

² Nìpi ti pilis bɛd-bɛdani, mis àki digusa manjɛhadani, alɛka àfɛŋ a ahar bu. Tɛvia elpindíŋ a, adaba esliki meyefíŋeni kà zlam dɛk, àslɛka òru ga makadvani ti mèyefíŋ ka zlam keti.

³ Eslini Wur Tɛmbak ni àzɛkia zlam mandɛbaŋakabiyu wakita ye cɛ na. Àra àzɛkia ti nìci dɛŋgu ga zlam ye cɛ e kidíŋ ga zlam fadani ni bu ni, àdɛm : « Ra ! »

⁴ Nìpi pilis nahar ndizeni àhɛraya, mis àki digusa. Maslaŋa gani nani ti tɛvia maslalam gɛdakana, tɛvikiva njɛda ga mɛzɛkibiyu silik ke mis ka had a ti tábazlɛv e kidíŋ gatay bu.

⁵ Eslini Wur Tɛmbak ni àzɛkia zlam mandɛbaŋakabiyu wakita na ya mahkɛr na. Àra àzɛkia ti nìci dɛŋgu ga zlam ya mahkɛr e kidíŋ ga zlam fadani ni bu ni, àdɛm : « Ra ! » Nàmɛnɔru mɛk nìpi pilis dilíŋ-dilíŋeni àhɛraya, maslaŋa àki digusa, kilɛ àfɛŋ a ahar bu ga makay zlam. ⁶ Nìci dɛŋgu ga maslaŋa ahɛndabiyu e kidíŋ ga zlam fadani ni bu, àdɛm : « Sínju ge tɛwi ga rukani asɛkum *alkama agodu bɛlaŋ cilíŋ, tamal hay ti ni agodu mahkɛr cilíŋ. » Àhi ana bay ya ti nan ke pilis ni keti : « Zum nday ata amal nahɛma kíjifíŋ ba. »

⁷ Eslini Wur Tɛmbak ni àzɛkia zlam mandɛbaŋakabiyu wakita ya fadani na. Àra àzɛkia ti nìci dɛŋgu ga zlam ya fadani ni àdɛm : « Ra ! » ⁸ Nàmɛnɔru mɛk nìpi pilis àzavu ata azak àhɛraya, maslaŋa àki digusa. Slimi ga bay nani Kisim, mɛlaŋ ge *kisim adɛboru nan kɛlɛŋ. Tɛvia njɛda ana tay ka palahar ga had bɛlaŋ a huf ga fadani ba ga mabazl mis àna maslalam a, àna lɛwir a, àna armɛwɛr gɛrgɛrana. Tɛvia njɛda ana tay ga magray ti zlam ge gili cudayani tábazl mis daya.

⁹ Eslini Wur Tɛmbak ni àzɛkia zlam mandɛbaŋakabiyu wakita ya zlamani na. Àra àzɛkia ti nìpi diksi ga ndam ya tábazl tay adaba tɛgɛskabá ma ge Melefit a akaba tàgrakia sedi a ni. Nday ti tɛvu a huf ga mɛlaŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ni bu. ¹⁰ Nday nakɛŋ tɛzlah kay kay, tɛdɛm : « Bay geli gɛdákani, nak jireni, nak *njɛlatani ; akagrafɛŋa seriya kɛ mis ya tɛbu ka had, tábazl leli na ti ananaw ? Akatrafvù tay ti ananaw ? » ¹¹ Tàra tɛdɛma ma na nahkay nahɛma, tábɛki azana bɛd-bɛdani ka tay dɛk, tɛhi ana tay ahkado : « Besuma àkiva gɛzit, adaba bɛza ga mɛŋ gekɛli ndahan tɛbu tɛgri tɛwi ana Melefit akada gekɛli ni,

Melefít àvia divi ana mis a ti tábazlkivu tay ke kùli. Ahàr àdám tábazlaba tay a dèk day kwa. »

¹² Eslini nìpi Wur Təmbak ni, àzəkia zlam mandəbaṅakabiyu wakita ya muku na. Àra àzəkia ti hađ àdaday kay kay. Fat ègi diliṅ-diliṅ akada jembey. Kiyi day ègi ndize akada mimiz. ¹³ Boṅgur tətədbiyu e melefít bu, tādəgaya ka hađ a akada ga bəza ga *wəruv maṅgalakani ya aməđ gəđakani abafəṅa tay kà maṅ gana ni. ¹⁴ Huđ melefít èfedevu akada ga wakita ya efedevu ni, àsləkaba eslina. Həma akaba hađ ya e kiđiṅ ga dəluv bu ni dèk təsləkaba a mələṅ gatay ba. ¹⁵ Bəbay ga hađ ni dèk, gəđəkani, gəđəkani ga ndam slewja, ndam ge elimeni, ndam ya njəda àfəṅ ka tay ni, mis ndahaṅ ni dèk, evidi akaba nday ye evidi do ni təbu a ahuzl bu, təbu e kiđiṅ ga huđəkum bu. ¹⁶ Təhi ana həma ni akaba ana huđəkum ni ahkado : « Dəđumkiaya ke leli a, ṅgahumfəṅa leli kà bay maṅjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu na ti èpi leli ba ; ṅgahumfəṅa leli kà Wur Təmbak na daya, adaba àzuma bəruv a. ¹⁷ Adaba vad məzum bəruv gatay dal-dalani ènjia. A vad gani nani ti maslaṅa àbi amatamfəṅa kà tay a bi. »

7

Ndam ya ti tàhəndakia zlam ge Melefít ka tay a ni

¹ Eslini nìpi *məslər ge Melefít fađ nday jika jika kè sliri ga mələṅ fađani dèk. Nday təbu təcafəṅa aməđ ga mələṅ na dèk ti àdaday ka hađ ni ba, ka dəluv ba akaba ka maṅgəhaf ku bəlaṅ ba simiteni. ² Melefít ti Bay ga sifa ; nìpi məslər gayan nahaṅ keti naṅ àbu asləkabiyu gwar egezi a, zlam ge Melefít ga mahəndakiani ke mis ni àfəṅ a ahar bu. Məslər nakəṅ àzlah kay kay, àhi ana məslər ndahaṅ fađani ya Melefít àvi njəda ana tay ga magudar hađ akaba dəluv ni, àhi ana tay ahkado : ³ « Kəgudarum hađ, dəluv akaba maṅgəhaf faṅ ba, si amahəndakia zlam ge Melefít kè meleher ga ndam məgri təwi ana Melefít geli na day kwa. » ⁴ Eslini təcaluaya mis ya ti tàhəndakia zlam ge Melefít ka tay na : nday dəbu diṅ àna dəbu kru kru fađ mahar fađ, nday ge dini gərgərani ge Izireyel ni dèk. ⁵ Ge dini ga Zəda mis dəbu kru mahar cə, ge dini ge Ruβeṅ mis dəbu kru mahar cə, ge dini ga Gad mis dəbu kru mahar cə, ⁶ ge dini ge Eser mis dəbu kru mahar cə, ge dini ga Naftali mis dəbu kru mahar cə, ge dini ga Manase mis dəbu kru mahar cə, ⁷ ge dini ga Simeyən mis dəbu kru mahar cə, ge dini ge Levi mis dəbu kru mahar cə, ge dini ga Isakar mis dəbu kru mahar cə, ⁸ ge dini ga Zabuloṅ mis dəbu kru mahar cə, ge dini ge Zəzef mis dəbu kru mahar cə, ge dini ge Benjemen mis dəbu kru mahar cə.

Mis macakalavani dal-dal kè meleher ge Melefít

⁹ Eslini nàmənjoru, nìpi mis macakalavani dal-dal, maslaṅa àcal tay koksah. Nday nani ti mis ga hađ gərgərani dèk, ga jiba gərgərani dèk, ge dini gərgərani dèk akaba ya təzlapay ma həma gərgərani ni dèk. Nday təbu micikeni jika jika kama ge kərsi ga Bay ni, kè meleher ga Wur Təmbak ni. Nday dèk məbakabu məgudi bəđ-bəđani, ahar ga təba təfəṅ kà tay dèk a ahar bu, təzləbay Melefít àna naṅ. ¹⁰ Nday nakəṅ təzlah kay kay, tədəm : « Təhaṅgay leli ti Melefít geli maṅjəhadani e kərsi bu ni nday ata Wur Təmbak ni. » ¹¹ Eslini nìpi *məslər ge Melefít jika jika təvelinjia ahàr ana kərsi ga bay na, ana gəđəkani na akaba ana zlam fađani ya àna sifa na. Nday nakəṅ tábəhad mirdim, meleher ndiḡa ndiḡa ana hađ, təzləbay Melefít, ¹² tədəm :

« Aya nahkay !

Melefít geli ni, nak a bay gayak bu, nak kəsəra zlam a.

Məgruk səsi, məhəngrukuru ahər a had,
adaba kislia ga məgur zlam a dek, nak njədə-njədani,
nahkay mazləbay kur ga kanğay-kanğayani.

Aya nahkay ! »

¹³ Eslini gədəkani bəlan e kidin ga nday kru kru cə mahar fədani ni bu əhu ahkado : « Mis nday hini məbakabu məgudi bəf-bədəni ni ti ndamam, təslakabiya eley ? » ¹⁴ Nəhəngrifəñ, nəhi : « Bay goro, nu nəsar do, nak kəsəra sawañ timey. » Nañ nakəñ əhu nahəma : « Hini ti ndam ya ti tēbesebiya daliya dal-dalana, təmbrəñ məfəki ahər ke Melefit ndo ni. Nday gani ti ndam ya təbarafəñə məgudi gatay əna mimiz ga Wur Təmbak a ti məgudi gatay ni tigi bəf-bədəni ni. ¹⁵ Azuhva nani ti nday təbu kəlavad micikeni kə meleher ge Melefit nañ manjəhadani e kərsi gayəñ bu, təzləbay nañ a ahay gayəñ bu məlafat akaba məlavad gani do dek. Bay ya ti nañ manjəhadani dəgama e kərsi bu ni aməfi ahər ana tay. ¹⁶ Ləwir aməwər tay va do, yam day amakad tay va do. Fat akaba endif day atəgri arəñə ana tay do. ¹⁷ Adaba mam, Wur Təmbak micikeni e kidin ge kərsi ga bay ni bu ni amajəgay tay, aməhəloru tay ka məlan ga yam ya ti aŋəz, ədal day-day do, avay sifa ni. Melefit əna ahar gayəñ aməgriaba yam tuway ana tay e eri ba dek. »

8

Wur Təmbak ni əndeveriñə məzəkia zlam mandəbañakabiyyu wakita na

¹ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəbañakabiyyu wakita ya adəskəlani na. Əra əzəkia nahəma, zlam ya a huđ melefit bu ni dek təmbrəñ madađani, təwər day əbi dədik-dədik, agray minit kru kru mahkər. ² Eslini nipi *məslər ge Melefit adəskəla micikeni kə meleher ge Melefit ; təbi mezlelim adəskəla ana tay.

³ Nipi məslər ge Melefit nahañ əna hijiyem ga gru a ahar bu ; hijiyem ni ti teviyekviyyu haf ya ezi akada ge tersel ni. Məslər ge Melefit nakəñ əra əcikfəñ kə gəvay ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni. Təvia haf ya ezi akada tersel na dal-dal ge meviyekieni ana Melefit ti azək gani mınjikioru ke Melefit, ti Melefit mici mahəngalay zlam ga ndam gayəñ *njəlalani ni dek əna azək ga haf ni. Nahkay məslər nakəñ əviyekki ka zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, kə meleher ge Melefit nañ dəgama e kərsi gayəñ bu. ⁴ Nañ əbu eviyek haf ya ezi akada tersel ni nahkay ti azək gani əhərəya a ahar gayəñ ni ba, əcəloru agavəla afa ge Melefit, nahkay Melefit əci mahəngalay zlam ga ndam njəlalani gayəñ ni dek. ⁵ Eslini məslər ge Melefit ni əzah hijiyem ga gru ni, ədaya aku a məlan ya teviyekiki zlam ana Melefit ni ba, əbiviyyu e hijiyem ga gru ni vu pisl. Əra əbəviya nahkay nahəma ədəvabiyyu ka had. Əra ədəvabiya ti avər ədi aday sak kay, huđ melefit əhənday, avər əbay aku asladay məlan, had ədəday dal-dal daya.

Mezlelim adəskəlani ni

⁶ *Məslər ge Melefit adəskəlani ya mezlelim təfəñ kə tay adəskəlani ni təslamatavu ge mivi mezlelim gatay ni.

⁷ Məslər ge Melefit ye enjenjeni e kidin gatay ya adəskəlani bu ni əvi mezlelim gayəñ ni. Əra əvia mezlelim na ti koskosay ga avər, aku akaba mimiz mebedəveni tədəgaya ka had a. Had ni əsevü məlan mahkər, palahar gani bəlan aku əzumaba. Kəla məñ ga zlam mahkər lu ti bəlan e kidin gatayani bu aku əviyekaba. Kəzir midəni dek aku ni əzumaba daya.

⁸ Eslini nanj ye cə ni èvi mezlelim gayanj ni. Àra evia ti zlam nahanj gəđakani akada həma, aku əbu azum, tizligiyu a *dəluv gəđakani vu. Nahkay dəluv ni ècekvu məlanj mahkər, palahar gani bəlanj ègi mimiz. ⁹ Kəla zlam ya a huđ ga yam bu àna sifa ni mahkər lu ti bəlanj e kidinj gatayani bu àmət. Kəla *slalah ga yam mahkər lu ti bəlanj e kidinj gatayani bu àhuđkaba ŋguc ŋguc.

¹⁰ Eslini nanj ya mahkər ni èvi mezlelim gayanj ni. Àra evia ti bonjur gəđakani àtədbiyu e melefit bu. Bonjur gani nani asladay akada aku ga vala-vala ni. Dəluv ya ka hađ ya ti yam gani acuhway ni dek ti kəla dəluv mahkər lu bonjur ni àdəkiaya ka bəlanj gana. Àdəkiaya ka məlanj ga yam ya àdəl do na daya. ¹¹ Bonjur nani ti slimi gayanj Bilek-bilek, eslinj dəngü krec. Kəla dəluv mahkər ya yam gani acuhway ni lu ti bəlanj e kidinj gatayani bu ni ti yam gani ègi bilek-bilekeni. Mis kay tisya yam na. Təra tisya yam na ti təməta adaba yam ni ègia eslinj dəngü krec.

¹² Eslini nanj ya fađ ni èvi mezlelim gayanj ni. Àra evia ti fat əsladay lala va do, akada ècekvu mahkər, təhəmbakia zlam ka palahar bəlanj gana. Kiyi day ègia nahkay. Kəla bonjur mahkər lu ti bəlanj e kidinj gatayani bu əsladay va do. Nahkay ga məlafat məlanj əsladay lala va do akada masladani gani ècekvu məlanj mahkər, təhəmbakia zlam ka palahar bəlanj gana. Məlavəđ gani day nahkay.

¹³ Eslini nəmənjouru keti, nipi məjəvu nanj əbu ahər drinj a huđ melefit bu, etəwi kay kay, àdəm : « Wanua ! Daliya ! Daliya àmərəkia ke mis a duniya ba. Məslər ge Melefit təbu mahkər tivı mezlelim gatay ni fañ ndo. Etivia mezlelim gatay na ti mis atacakay daliya dal-dal. »

9

¹ Eslini nanj ya zlam ni èvi mezlelim gayanj ni. Àra evia ti nipi bonjur nahanj àtədbiyu e melefit bu, àdaya ka hađ a. Təvia lekili ge *evıđ gəđakani ya a huđ ga hađ bu na. ² Nahkay bonjur ni əzləkaba evıđ na. Àra əzləkaba ti azək àhəraya dəl-dəl, azək gani akada ga aku kayani ni. Azək ni əsəki fat mək məlanj ègi zinj-zinj. ³ A huđ ga azək ni bu nahəma, eyəw təhəraya ka hađ na dek slirbıba. Təvia njəda ana eyəw na ga məbal mis akada ga andra na. ⁴ Təhi ana tay ahkado : « Kəgudarum kəzir ba, kəgudarum məngəhaf ba, kəgudarum zlam məfətani ndahanj ba daya. Grumi daliya ana ndam ya ti təhəndaki zlam ge Melefit ka tay kə meleher ndo ni cilinj. » ⁵ Təvi divi ana eyəw ni ga mabazl mis ni ndo, təvi divi ana tay ga məgri daliya ana mis ni kiyi zlam cilinj. Eyəw nday nani ti tabal mis ; məwər gani ti akada ga andra ya əbala mis a ti awər ni. ⁶ A huđ ge kiyi zlamani ni bu ni ti mis ni atəđəbay kisim àna ahar gatay, ay ti atəđi ahər do. Mis ni atawayay məmətani, ay ti atəmət do, kisim ni amacuhwafənj kə tay a drinj.

⁷ Eyəw nday nani ti təzavu akaba pilis ya takoru àna tay ka kadvu ni. Zlam ndahanj təki ka tay ka ahər akada elpindinj ga gru. Meleher gatayani day akada ge mis ni. ⁸ Məhar ga ahər gatay day zilip zilip akada ga wəl ni. Aslər gatay ni day akada ga mazlahku ni. ⁹ Gugum gatay ni akada məwəlani àna maspara ga ara. Dəday ga kərpasla gatay ni ahənday akada ge seret ya ti təwəlfənjə tay kə pilis a, tacuhworu àna tay ka kadvu ti təhənday ni. ¹⁰ Hutul gatay ni njəda njəda akada ga andra ni. Nahkay kiyi zlam tisliki məgri daliya ana mis àna məbal mis vəzak vəzak àna hutul gatay ni. ¹¹ Eyəw ni ti nday təbu

àna bay gatay. Bay gani nani ti agur evid gəɖakani ya a huɖ ga haɖ bu ni. Təzalay naŋ àna ma *Hebri Abadoŋ, àna ma Gres ti ni Apolijon.*

¹² Daliya ye enjenjeni ni ti àndava. Nihi nahəma, daliya ndahaŋ təbu kama Cə.

¹³ Eslini məslər ya muku ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti nìci dəŋgu ga maslaŋa àhəndabiyu ka gəjək ga məlaŋ fadani ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefıt kə meleher gayan ni. ¹⁴ Maslaŋa nani àhi ana məslər ya muku, èvi mezlelim ni ahkado : « Picehaba məslər fadani məwəlani kà gəvay ga zalaka gəɖakani Efret na. » ¹⁵ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ya təhi na ti èpicehaba məslər fadani na. Məslər nday nani ti Melefıt àdaba tay ga moru mabazl mis a : kəla mis mahkər lu takad bəlaŋ gani. Adaba tay a nahkay ti, ti tğray təwi nani ke vi nani, ke kiyi nani, ka fat nani, ana njemdi nani daya. ¹⁶ Məslər nday fadani ni ti ndam slewja gatay təbu dal-dal, nday àna pilis. Eslini təhu nday miliyem diŋ diŋ Cə. ¹⁷ Ere ye ti nipi ni ti nihi : pilis mis təkı ka tay. Mis ni məwəlvani àna maslpara ga kadvu. Maslpara gatay ya təwəlvu àna naŋ ni ndize-ndize akada aku, cekəleti-cekəleti, azaywur-azaywur. Ahər ge pilis ni akada ga mazlahku ni, aku, azək akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni təhəraya a ma gatay ni ba. ¹⁸ Zlam nday hini mahkərani ni ti təgri daliya ana mis dal-dal : aku, azək akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Təhəraya a ma ge pilis ni ba, təbazl mis : kəla mis mahkər lu takad bəlaŋ gani. ¹⁹ Nahkay pilis ni tisliki məgri daliya ana mis àna zlam ya àniviyu ana tay a ma bu ni. Hutul ge pilis ni day zlam ga kadvu, təgri daliya ana mis àna naŋ. Hutul nday nani akada gavaŋ, ahər təkı ka tay ga məgri daliya ana mis àna naŋ.

²⁰ Mis ndahaŋ təgəjənia. Nday nani ti zlam mahkərani ya ti təbazl mis ni təgri araŋa ana tay ndo. Akaba nani dek təmbatkaba majalay ahər gatay na ndo. Nday təbu tagroru təwi gatay ya ahaslani ni zlam gatay : tazləbay seteni, tagray pəra. Pəra nday nani ti tagraya tay ga gru a, ndahaŋ ge virzegeni a, ndahaŋ ga akur, ndahaŋ ti ni ge biyem. Zlam nday nani ti pi divi do, tici slimi do, təsawaday koksah daya. ²¹ Mis nday nani ya təgəjəni ni təmbatkaba majalay ahər gatay na ndo : təmbrəŋ matak gatay ni ndo ; təbu tabazl mis, tagray mesəwehvu, tigi akal kekileŋa zlam gatay.

10

Məslər ge Melefıt akaba wakita gəziteni

¹ Eslini nipi *məslər ge Melefıt nahaŋ njədə-njədəni àhəraya e melefıt ba. Məslər gani nani àbakababiyu endəwi ga makləbasl, ahər gayan ni mefedeni àna makwal, meleher gayan akada fat, asak gayan day təzavu ata arəd ga aku ya agəs zlam gəɖək ni. ² Wakita gəziteni àfəŋ kà məslər ni a ahar bu məzləkabana. Àfəkadki asak ga dəf gayan ni ka *dəluv gəɖakani, asak ga gəjar gayan ni ti ni ka haɖ. ³ Naŋ nakəŋ àzlah kay kay akada ga mazlahku ya avalahay ni. Àra àzlah nahkay ti nìci avər ahəŋgrifəŋbiyu, àdi aday sak adəskəla. ⁴ Nàra nìcia ga avər ya àdi aday na ti nawayay nəbəkı ere ye ti aday ga avər tədəm ni. Ay ti nìci dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ àhəndabiyu e melefıt bu, àdəm : « Ere ye ti aday ga avər tədəm ni ti kəbəkı ba, kəhi ma gani ana maslaŋa ba daya. »

* **9:11** Abadoŋ, Apolijon : slimi nday nani awayay adəmvaba « Bay magudarkaba zlam a. »

⁵ Eslini məslər ge Melefit ya ti əfəkədkı asak bəlaŋ ka dəluv gəđakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka həd ni ətəloru ahar ga dəf agavəla, ⁶ əmbadəy əna slimi ge Melefit dək adaba Melefit ti naŋ əbu ga kaŋgay-kaŋgayani, əgraya məlaŋ ya agavəla na akaba zlam ya ti a huđ gani bu na dek, əgraya həd akaba zlam ya ti təkı na dek, əgraya yam akaba zlam ya ti a huđ gani bu na dek. Məslər ge Melefit nakəŋ əmbadəy, ədəm : « Ere gani ara agravu nihi həya ededıŋ, sarta gani əbi. ⁷ Ay ka fat ya ti məslər ge Melefit ya ti adəskəlani ni emivia mezelelim gayəŋ na nahəma, Melefit emendeveriŋ zlam gayəŋ maŋgahani ni. Zlam maŋgahani nani ti əhia ma gana ahaslana ana ndam məgri təwi ya təhəŋgaray *pakama gayəŋ na. »

⁸ Eslini maslaŋa ya ti əhubiyu ma kwa e melefit bu ni əhu keti : « Ru kaza wakita məzləkabana ya əfəŋ a ahar bu kə məslər ge Melefit micikeni jika, asak bəlaŋ ka dəluv gəđakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka həd na ni. »

⁹ Nahkay nərəkioru ka məslər nakəŋ, nəhi məvu wakita gəziteni ya əfəŋ ni. Eslini əhəŋgrufəŋ, əhu : « Za ti kəndavü. A ma gayak bu nahəma, amanja new-new akada amu, eminjəa a huđ va ti emigi bilek-bilek. »

¹⁰ Eslini nəzafəŋa wakita gəziteni na kə məslər na, nəvi ana ma tiyuk. A ma goro bu nahəma, new-new akada amu, ay nəra nənda ti əgia bilek-bilek a huđ goro ni ba. ¹¹ Təhu keti : « Melefit ədəmkia ma ka jiba gərgərana, ke mis ga həd gərgərana, ke mis ya tədəm ma həma gərgərana, akaba əki ka bəbay gatayana dek. Ahər ədəm kəhəŋgri ma gayəŋ nani ana tay kwa. »

11

Ndam sedi cə

¹ Eslini təvu fiŋiŋ ga məgur zlam, təhu : « Cıkaba, kəru kəgur *ahay gəđakani ge Melefit ni akaba məlaŋ meviyekiki zlam ana naŋ ni əna naŋ. » Təhu : « Calaba mis ya təbu təhəŋgalay Melefit a dalaka ga ahay gani bu na daya. » ² Ay ti təhu : « Kəgur dalaka ya e mite bu ni ba, mbrəŋ nahkay adaba Melefit əmbərŋja məlaŋ gani nana ana nday ya ti nday ndam *Zəde do na. Nday gani nani atəzum kəsa *njələtani ni kiyi kru kru fəd mahar cə. » ³ Təhu keti : « Melefit ədəm : “Anəsləröru ndam sedi goro bebem cə məbakabu mbolu ka vu akada ga azana ni, nday gani atəhi pakama goro ana mis vad dəbu əna diŋ diŋ cə əna kru kru muku.” »

⁴ Ndam sedi cəni ni ti məŋgəhaf cə, məŋgəhaf nday nani ti *oliviye. Nday cəŋgel cə daya. Ndam sedi nday nani təbu micikeni kə meleher ga Bay geli. Bay geli gani agur duniya ni dek. ⁵ Tamal maslaŋa awayay agri cudad ana tay nahəma, aku amahəraya a ma gatay ni ba, emihiriŋ naŋ. Nahkay ndam ezir gatay ni dek atətəmfəŋa kə tay a do, atəmət. ⁶ Ka ya ti ndam sedi cəni ni nday təbu təhəŋgri ma ge Melefit ana mis nahəma, tisliki məhiani ana huđ melefit atədəya avər a ba, mək atədəya do ededıŋ, duk abivoru ana mandav ge təwi gatay. Tisliki məhiani ana yam məmbavu mimiz mək əmbavu ededıŋ. Tisliki məhiani ana mis ga duniya ni təcakay daliya gərgərani dek mək təcakay ededıŋ daya. Tisliki magray zlam akada gatay ya ti tawayay ni.

⁷ Ka ya ti etindeveriŋa məhəŋgri ma ge Melefit ana mis a nahəma, arəŋa nahəŋ amahəraya e *evıd gəđakani ya a huđ ga həd bu na. Ere gani nani amakadıvu akaba tay, njədə gayəŋ ni amatam gatay ni, amabazl tay. ⁸ Atəmbərbu kisim gatay ni kə gəvay ge divi a kəsa gəđakani bu, a kəsa ya ti *tədarfəŋ Bay gatay kə təndal ni bu. Slimi ga kəsa gani nani ti maŋgahani : awayay adəmvaba ti *Sodom, ahkay do ni Ezip. ⁹ Eslini mis ge dini gərgərani

ni dek, ga had gərgərani ni dek, ga jiba gərgərani ni dek, akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek atamənjələŋ kə kisim gatay vad mahkər əna telma. Atəcafaŋa mis ge mili tay a. ¹⁰ Mis ga duniya ni dek atəmərnu adaba tábazla ndam sedi cəeni na. Atəmərnu dal-dal, atagra ywuməri, atavavu zlam, adaba ndam sedi nday cəeni ni təgria daliya ana tay a dal-dal. ¹¹ Ay kələŋ ga vad mahkərani əna telma nahəma, Melefit əhəŋgrivabiyu sifa gayəŋ ana tay a. Sifa ni əra əhuriviya ana tay a ti ticikaba cəkwađ cəkwađ. Eslini mis ya ti təbu tamənjələŋ ana tay ni dek aŋgwaz ədəgakia ka tay a dal-dal. ¹² Təra ticikaba ti tici dəŋgu ga maslaŋa əhəndabiyu kay kay e melefit bu, əhi ana tay ahkado : « Cəlumbiyu ahalay. » Eslini maklaəbasl əkambah tay, təcəloru əna naŋ e melefit vu. Ka ya ti nday təbu təcəloru e melefit vu nahəma, ndam ezir gatay ni təbu tipioru tay. ¹³ Ka sarta gani nani nahəma, had ədada ; kəla ahay kru lu ti bələŋ e kiđiŋ gatay bu əmbədkaba ; mis dəbu adaskəla təməta azuhva ga had ya ədaday ni. Eslini mis məgəjəni gani ya təmət ndo ni təgra aŋgwaz a dal-dal, nahkay təzləbay Melefit naŋ bələŋ agavəla.

¹⁴ Daliya ye cə ni əndava, ay ti bumvu slimi, daliya ya mahkər naŋ əbu ara wudak.

Mezlelim ya adəskəlani ni

¹⁵ Kələŋ gani məslər ya adəskəlani ni əvi mezlelim gayəŋ ni. Əra əvia ti niđi dəŋgu ge mis təhənday kay kay e melefit bu, tədəm : « Nihi nahəma, njədə ga məgur duniya ni əgia ga Bay geli nday ata Krist *bay gədəkani ya əhəndakia amal gayəŋ a ni. Atəgur duniya dek ga kaŋgay-kaŋgayani. » ¹⁶ Eslini gədəkani kru kru cə mahar fadani manjəhadəni e kərsi gatay bu gappa gappa kə meleher ge Melefit ni təbəhadı mirdim ana Melefit, meleher gatay ndıba ndıba ana had, təzləbay naŋ, ¹⁷ tədəm :

« Bay geli Melefit njədə-njədəni,
kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihi daya.
Məgruk səsi adaba kəgra təwi əna njədə gayak a.
Njədə gayak gani ti dal-dal ətama ge mis na.
Məgruk səsi adaba nak Bay ga zlam dek.

¹⁸ Mis ga had ndahaŋ ni təzumkuka bəruv a dal-dal,
ay nihi ti sarta ga məzumki bəruv gayak ka tay ənjia,
sarta ga magrafəŋa seriya kə mis ya təmət na ni.
Sarta ənjia ge midi zlam ana mis azuhva təwi ya təgruk na ;
ge midi zlam ana ndam mahəŋgaray *pakama gayak
akaba ana ndam *njələtani gayak,
nday ya ti təhəŋgrukoru ahər a had,
gədəkani akaba nday ya ti gədəkani do ni.

Sarta ənjia ge mijin mis ya təbu tijin mis ga duniya na. »

¹⁹ Gədəkani nakəŋ təra tindəveriŋa ma gatay na nahəma, *ahay gədəkani ge Melefit ni əzləkvađa e melefit ba ; niđi *sahar a ahay gani nani bu. Sahar gani nani adafaki Melefit *əwəlkabá pakama gayəŋ akaba ge mis a. Kələŋ gani ti avər əbay aku, dəŋgu ge mis əhənday a huđ melefit bu, avər ədi aday sak kay, koskosay ga avər tədəgaya ka had a kay, had day ədaday.

¹ Eslini nipi zlam magray ejep nahan ɔngazlavu a huđ melefıt bu. Ere gani nani ti wal, azana gayan ka vu ni fat, a huđ asak gayan bu ni ti kiyi. Efedey ahàr gayan ti ni àna boŋgur kru mahar cɩ. ² Wal nani ti nan àna huđ, awayay ewi wur, awər nan, nan àbu azlah, etəwi àna nan.

³ Eslini zlam magray ejep nahan ɔngazlavu a huđ melefıt bu keti. Ere gani nani ti zlam ge gili gəđakani ndize, àzavu ata kurmbu, ahàr tãki adaskəla, ahàr ni lu mefedeni àna elpindiŋ ga bay, edrem tãki kru ka ahàr. ⁴ Ere gani nani ti àna hutul ; àsi hutul gayan ni ana boŋgur a huđ melefıt bu, nahkay ti kəla boŋgur mahkər lu ti bəlan e kidiŋ gatay bu àdəbiyu ka hađ. Ere gani nani eciŋni kà wal ya ewi wur ni ; ka ya ti emiweya wur na ti andafəŋa sədək. ⁵ Eslini wal nakəŋ eweya wur zalana. Wur ya eweya ni ti njəda àfəŋ dal-dal ga mahətay mis ga hađ ga duniya dek àna aday ga ara. Ka ya ti wal ni eweya wur na nahəma, təzay wur ni ke weceweceni, tōru àna nan ke meleher ge Melefıt, Melefıt nan àbu manjəhadani e kərsi gayan bu. ⁶ Məŋ ga wur ni ti ni àcuworu a huđ gili vu ; eslini ti Melefıt àslamatikabá məlan a. A məlan gani nani bu ni ti Melefıt aməfi ahàr vad dəbu àna diŋ diŋ cɩ àna kru kru muku.

⁷ Kələŋ gani siliŋ àgravu e melefıt bu. Misel * akaba ndam məslər gayan təkəđvu akaba kurmbu ni, kurmbu ni akaba ndam gayan ti ni təkəđvu akaba tay. ⁸ Ay ti Misel akaba ndam məslər gayan ni tətama kurmbu na akaba ndam gayan na àna njəda. Təgarababiya tay e melefıt ba, təvi divi ana tay ga manjəhadani eslini va do. ⁹ Təgarabiyu kurmbu ni ti nahkay. Nan gani ti gəđakani, nan gavan ya ahaslani ni, nan gani ya agosay mis ga hađ ni dek ni. Gavan gani nani ti slimi gayan *Seteni, nan ya ti àdəmki ma magədavani ke mis kə meleher ge Melefıt ahaslani ni. Tizligabiyu nan ka hađ, nday akaba ndam məslər gayan ni dek.

¹⁰ Eslini nipi dəŋgu ga maslanə nahan àhəndabiyu e melefıt bu kay kay, àdəm :

« Nihi nahəma, Melefıt geli àhəŋga mis a,
məsəra nan àtama zlam a dek àna njəda, nan Bay.

Nihi ti mipia Krist gayan na,

ɔngazliaya njəda gayan na ana leli a.

Adaba mam, tədəvabiya bay ya ti asəkadki malfađa

ka bəza ga mən geli nà ka hađ a.

Ahaslani nan àbu asəkadki malfađa ka tay

kə meleher ge Melefıt geli məlafat akaba məlavəđ gani do dek.

¹¹ Ay ti bəza ga mən geli ni tigia tətama nan àna njəda.

Tətama nan a adaba Wur Təmbak ni àmba tay àna mimiz gayan a,

akaba təhia ma ge Melefıt ana mis a,

təhi ana tay ma gani nani ti ma ge jiri daya.

Nday gani tədi slimi ana sifa gatay ndo,

nahkay aŋgwaz àwərfəŋa tay kə kisim a ndo.

¹² Nihi təgara Seteni e melefıt ba nahəma,

huđ melefıt məmərvu akaba lekələm ya kəbum a huđ gani bu ni.

Ay ti lekələm ya ka hađ ni akaba zlam ya a *dəluv gəđakani bu ni ti

akəgrum daliya adaba Seteni àhərkiaya ke kəli a.

Nan gani ti àzuma bəruv a dal-dal

adaba àsəra sarta ya təvi ni àgəjəni gəđak va do. »

* **12:7** Ndam Zude tədəm Misel ti gəđakani ga məslər ge Melefıt, àfi ahàr ana ndam Zude ti nan (Deniyel 12.1). Manjaki ke Zud 9.

¹³ Ka ya ti kurmbu ni àsëra tizligabiya nan ka had a nahëma, àcuhwalëjoru ka wal ya ti èweya wur zalana nakëj a ni. ¹⁴ Ay ti tàbia kërpašla ana wal na cü akada ga mäjëvu gëdakani na, ti wal ni mëhëroru e gili ka mälän gayan ya ti Melefit amëfi ahär vi mahkër ana telma ni. Amanjëhad eslini ti drin drin akaba gavan ni. Nahkay gavan ni emisliki mërëkiani koksah, amëgri aranja do. ¹⁵ Eslini gavan ni àvelahaya yam a dal-dal akada zalaka ti yam ni môru mazay wal ni. ¹⁶ Ay ti had àjënakia wal na, àdahvu, èsiaba yam ya ti gavan àvelahaya na. ¹⁷ Gavan ni àra ëpia nahkay ti àzumkia bëruv ka wal na dal-dal. Bëza ga wal ni tëgëjania, nahkay gavan ni àngukioru ka tay. Bëza nday nani ti ndam ya ti tëgëskabá *Divi ge Melefit akaba pakama ga Yezu a ni.

¹⁸ Eslini kurmbu ni ècik jik ka dëj-dëj ga *dëluv gëdakani.

13

Zlam aranja nday cü

¹ Eslini nipi aranja nahan àhëraya a *dëluv gëdakani ni ba. Ere gani nani ti ahär adëskëla, edrem kru. Edrem ni lu mefedeni àna elpindin ga bay. Ka ahär gayan ni ti slimi tëki mëbëkiani ; slimi nday nani ti ge mindivi Melefit. ² Ere gani nani ti akada mavay, asak gani àna ehëf gëdakani akada ga zlam ge gili cudayani ni, pakama gani day akada ga mazlahku ni. Kurmbu ni àvi njëda gayan ana ere gani nani ; àvi divi ga manjëhadviyu e kërsi ga bay gayan vu, àvi njëda dal-dal ga mägur mälän daya. ³ Nipi ahär ge ere gani nani bëlan akada tëgria ambälëk a, àmëta. Ay ti ambälëk ya tëgri ga makad nan àna nan ni ëpifinja. Àra ëpifinja ti àgria ejep ana mis ga duniya na dek ; nahkay ti tëgëskabá ma gayan a, tàdëbay nan. ⁴ Mis ni dek tëbëhad mirdim, tàzlëbay kurmbu ni azuhva njëda gayan ya àvi ana ere gani nani ni. Tëbëhad mirdim, tàzlëbay ere gani nani daya. Tëdëm : « Way azavu ata ere hini way ? Way akadëvafëjva tata way ? »

⁵ Tëvia divi ana ere gani nana ge miji zlabay akaba ge mindivi Melefit a. Tëvia divi ga magray tawi gayan a kiyi kru kru fad mahar cü. ⁶ Nahkay ànjëki ka mëdëmki ma magëdavani ke Melefit, ke slimi ge Melefit, ka mälän manjëhad gayan akaba ka nday ya ti e melefit bu ni. ⁷ Tëvia divi ga makadëvana akaba ndam ge Melefit a akaba ge meyefinjeni kà tay a. Tëvia divi ga mägur mis ga jiba gërgërana dek, ge dini gërgërana dek, ga had gërgërana dek akaba mis ya tëzlapay ma hëma gërgërana dek ni. ⁸ Nahkay mis ga had ni dek atabëhad mirdim kè meleher gayan, atazlëbay nan : nday ya ti atazlëbay nan ni ti slimi gatay àbi mëbëkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mënjëki ga duniya. Wakita nani ti àfëj ga Wur Tëmbak ya tëkad nan ahaslani ni.

⁹ Maslanja ya ti slimi àfëj ge mici zlam nahëma, mïci pakama hini ya nädëm ni : ¹⁰ Maslanja ya ti tiweya nan ga mägës nan ge evidi a nahëma, atägës nan, amoru migi evidi edëdin. Maslanja ya ti tiweya nan ana maslalam a ti atakad nan àna maslalam edëdin. Nahkay ti ahär àdëm ndam ge Melefit tëbesey, tëmbrëj mëfëki ahär ka Yezu ba.

¹¹ Eslini nipi aranja nahan, àhëraya a had ba. Ere gani nani ti edrem tëki cü akada ga wur tëmbak ni, ay ti azlapay akada ga kurmbu ni. ¹² Ere gani nani ti àgray zlam ya mis tipi day-day ndo ni àna njëda ge ere nahan ye enjenjeni ni. Àgray ti kè meleher ge ere ye enjenjeni ni. Àfëki ngasa ke mis ga duniya ni dek akaba zlam ya ka had ni dek ga mëhëngrioru ahär a had ana ere ye enjenjeni ya ti tëgri ambälëk ga makad nan mëk ambälëk gani ëpifinja ni. ¹³ Ere gani nani

ti àgra zlam magray ejep kay kè eri ge mis a ga madafakiani nanj àbu àna njéda. Zlam gayan ya àgray, àtama ejep ndahan a ni ti nihi : àzèbiyu aku e melefit bu, èzligaya ka had a kè eri ge mis dek. ¹⁴ Àgosay mis ga duniya adaba tàvia divi ga magray ejep kè meleher ge ere ye enjenjeni na. Àhi ana tay ahkado : « Lámumaya zlam ga pàra azavu akada ere ya tãgri ambalæk amal amæt mæk àngaba ni. Kàlámumaya zlam ga pàra na ti kàhàngrumioru ahàr a had. » ¹⁵ Eslini tàvi njéda ana ere ye cã ni ga mævi sifa ana zlam ga pàra ni. Nahkay zlam ga pàra ni esliki mazlapani, àhi ana mis ti tàbازل ndam ya ti tàhàngrioru ahàr a had do ni. ¹⁶ Ere gani nani àfæki ngasa ke mis dek, gødákani akaba nday ya ti gødákani do ni, ndam ge elimeni akaba ndam talaga, evidi akaba nday ya ti nday evidi do ni, ti tàhàndaki zlam ge ere gani nani ka tay ka ahar ga daf ahkay do ni kè meleher. ¹⁷ Maslaña ya ti zlam mahèndakiani ni àki bi ni ti àsækum zlam koksah, àsækumoru zlam koksah daya. Zlam mahèndakiani nani ti slimi ge ere nani, zlam macalani daya.

¹⁸ Ahalay ti ahàr àdãm mis tøjalaki ahàr lala kwa. Maslaña ya ti àsèra zlam a nahèma, amasèr zlam macalani nani. Zlam macalani nani ti slimi ge mis, zlam macalani nani ti diñ diñ muku àna kru kru muku mahar muku.

14

Ndam ge Melefit tidi limis

¹ Eslini nipi Wur Tèmbak micikeni jika ka hèma *Siyon ; nday akaba mis dabu diñ àna dabu kru kru fad mahar fad. Mis nday nani ti slimi ga Wur Tèmbak ni akaba ga Bøjani àki mabækiani ka tay kè meleher. ² Eslini nìci dængu ge mis àhèndabiyu e melefit bu akada ga yam ya ahènday a zalaka gødakani bu ni, akada ga avør ya adi aday ni. Dængu gani nani ya nìci ni ti ahènday àbèlay akada ge tindu ya mis tivi ni. ³ Mis nday nani tàbu tidi limis maweni kè meleher ga Bay manjèhadani e kùrsi gayan bu, kè meleher ge mis gødákani akaba kè meleher ga zlam fadani ni. Limis nani ti maslaña ya àsèra midena ni ti àbi, si nday dabu diñ àna dabu kru kru fad mahar fadani ya ti Melefit àmba tay a duniya ba ni kwa.

⁴ Nday gani nani ya tidi limis ni ti nday njalata, tàbia slimi àna vu gatay a, tàsar wál day-day ndo. Ka mälaj ga Wur Tèmbak ya akoru ni dek nday nani tadèboru nanj. Nday gani ti Melefit àmba tay e kidiñ ga ndam ga duniya ba ti tigi ndam gayan, nday akada ma ga zlam ya tàvi ana Melefit ni. ⁵ Ndam nday nani ti mis ticifinja ma ga malfada kà tay a day-day ndo, tøjgøtfèña zlam magudarani kà tay a ndo daya.

Məslər ge Melefit mahkər

⁶ Eslini nipi *məslər ge Melefit nahan ahər driñ a hud melefit bu. Məslər gani nani nanj àbu azibiyu *Ma Məweni Sulumani ya amandav day-day do ni ana mis ga duniya ; ana mis ga had gərgərani dek, ana jiba gərgərani dek, ana dini gərgərani dek akaba ana mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek. ⁷ Məslər ni əzlapay kay kay, àdãm ahkado : « Grumfèña aŋgwaz kè Melefit a, zləbum nanj adaba sarta ya ara agraferña seriya kè mis a ni ènjia. Həngrumioru ahàr a had ana Melefit : nanj ti àgraya mälaj ya agavəla na, àgraya had a, àgraya *dəluv gødakana akaba àgraya mälaj ga yam ndahan a. »

⁸ Eslini nipi məslər nahan àrəløjoru, àdãm ahkado : « Kəsə gødakani Babilon ni àmbədkaba, àmbədkaba besək-besək. Àcahia magudar zlam gayan akaba hala gayan ana mis ga duniya dek ; hala gani nani ti àmbrəñ day-day ndo.

Magudar zlam gayan ni èviyikaba ahàr ana mis ga duniya ðek akada ga zum na. »

⁹ Eslini nipi mēslar nahaŋ ya mahkər àrələŋoru. Àdəm ma kay kay, àdəm ahkado : « Maslaŋa ya ti ahəŋgriuru ahàr a hađ ana araŋa akaba ana pəra gayan, ahkay do ni zlam mahəndakiani gayan ni àki ke meleher ahkay do ni ka ahar nahama, ¹⁰ amacakay daliya dal-dal adaba Melefīt àzumkia bəruv a. Melefīt aməgri daliya ti akada ga zum ya təcəhkivu yam ndo akad mis ni. Ndam nday nani atəhuriyu a aku vu, atəhuriyu a zlam nahaŋ ya aku aḡəs akada ga asas ya aku aḡəs ni vu. Atəcakay daliya kē meleher ga mēslər ge Melefīt akaba kē meleher ga Wur Təmbak ni. ¹¹ Aku ya aməgri daliya ana tay ni ti azək gani aməcəloru agavəla, amandav day-day do. Maslaŋa ya ti ahəŋgriuru ahàr a hađ ana araŋa ni akaba ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani, ahkay do ni zlam mahəndakiani ge ere gani nani àki ni ti aməpəsaba do, amagraŋ daliya mələfat akaba mələvad gani do ðek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹² Nihi ti lekələm ndam ge Melefīt ahàr àdəm si kebesəm kwa, lekələm ya ti kəḡəsəmkabá *Divi ge Melefīt akaba kəfumkia ahàr ka Yezu a ni.

¹³ Eslini nipi dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ ahəndabiyu a huđ melefit bu, àhu ahkado : « Bəki ma hini : “Ndam ya ti təfəki ahàr ka Bay geli, təbu akaba naŋ akada mis bəlan, təmatvù a huđ gani bu nahəma, ku kani təmərvi.” » *Məsuf Njələtani àdəm : « Iy, nahkay ededīŋ, təgra təwi zləzladana, ay nihi ti təpəsaba, adaba zlam sulumani ya təgray ni èjji do, atələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

Ere ye ti amagrakivu ke mis ka mandav ga duniya ni

¹⁴ Eslini nipi maklaḡasl bəđ-bəđani, zlam nahaŋ àki manjəhadkiani digəsa. Zlam gani nani ti mis, mēfedey ahàr àna elpindiŋ ga bay, elpindiŋ nani ga gru ; məvəd məzumani àfəŋ a ahar bu daya. ¹⁵ Eslini nipi *mēslər ge Melefīt nahaŋ ahəraya a ahay gəđakani ge Melefīt ni ba, naŋ àbu ahikaboru ma kay kay ana maslaŋa ya ti manjəhadkiani digəsa ka maklaḡasl ni. Àhi ahkado : « Za məvəd gayak na ti kəbaz, adaba sarta gani ènjia, zlam àndəha ka hađ a. »

¹⁶ Àra àdəma nahkay ti maslaŋa ya ti manjəhadkiani ka maklaḡasl ni àzay məvəd ni, àbazaba zlam ya ka hađ na ðek.

¹⁷ Eslini nipi mēslər ge Melefīt nahaŋ e melefit bu, ahəraya a ahay gəđakani ge Melefīt ni ba. Naŋ nani day məvəd məzumani àfəŋ a ahar bu. ¹⁸ Nipi mēslər ge Melefīt nahaŋ keti ahəraya ka mələŋ ya ti teviyekiki zlam ana Melefīt na ; naŋ nani ti abi slimi ana aku ya teviyek zlam àna naŋ ni. Naŋ àbu ahikaboru ma kay kay ana mēslər ya ti məvəd məzumani àfəŋ a ahar bu ni. Àhi ahkado : « Za məvəd na, ru a duniya vu, ahar ga məŋ ga zlam təndəha, ru kəslay.* »

¹⁹ Nahkay mēslər nakəŋ àzay məvəd ni, àslay ahar gani ka hađ ni ðek, àbiyu ka mələŋ ya ti təducfəŋa yam gana ni. Mələŋ gani nani ti adafaki mələŋ ya ti Melefīt amagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya, aməzumki bəruv ka tay dal-dal ni. ²⁰ Mələŋ ya ti təduc bəza ga zlam ni ti a aləŋ ga kəsa. Ka ya ti təduc ni ti mimiz ahəraya sawan, do ni ti yam ga bəza ga zlam ni do. Mimiz ni àŋḡəzaya kay akada ga yam ga zalaka na. Àŋḡəzoru driŋ agray ezewəd dəbu kru mahar cə. Zileŋ gani anday pilis aḡəjəni ahàr gani cesla ciliŋ.

* 14:18 Məŋ ga zlam ya mēslər ni àdəmki ma ni ti *vinj.

15

Məslər ge Melefıt təzakıbiyu daliya adəskəla ke mis

¹ Eslini ti nipi zlam magray ejep nahan gəđakani a huđ melefıt bu : nipi *məslər ge Melefıt adəskəla àna daliya adəskəla a ahar bu. Kələŋ ga daliya nday nani ti daliya ndahan atələbi va bi, adaba Melefıt emendeveriŋ məzum bəruv gayan ni àna tay.

² Eslini nipi zlam nahan akadā dəluv mebedeni akaba aku, asladay akadā ga kutrum ni, ahələba eri a vərut. Nipi ndam ya ti tēyefiŋa kà arana na, təhəŋgrioru ahàr a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo, tawayay zlam macalani ge slimi ge ere gani nani ndo ni daya. Nday təbu micikeni jika jika ka ahàr ga dəluv ni ; tindu təfəŋ kà tay a ahar bu, tindu nday nani ti Melefıt àbi ana tay. ³ Nday təbu tidi limis ge Məwiz bay məgri təwi ana Melefıt ni akaba limis ga Wur Təmbak ni. Limis ya tidi ni ti nahkay hi :

« Bay geli Melefıt, nak Bay njadā-njadani, təwi gayak ya kagraj ni gəđakani, àbəlay àtam zlam dek. Kəgur had ni dek, zlam gayak ya kagraj ni dek kigeni, nak jireni.

⁴ Bay geli, maslaŋa ya ti àgrafuka aŋgwaz a do ni ti way ? Maslaŋa ya adəm àzləbay kur do ni ti way ?

Adaba nak ciliŋ nak kəbu njələta.

Mis ga duniya dek atara atəhəŋgrukoru ahàr a had adaba tipia kur a kagraj zlam ni dek kigeni. »

⁵ Eslini nipi zlam nahan keti : *ahay gəđakani ge Melefıt ya a huđ melefıt bu ni məzləkabana. A huđ ga ahay nani bu nahəma, ahay nahan *miviceni àvu : Melefıt aŋgazlivu ana mis eslini. ⁶ Eslini nipi məslər ge Melefıt adəskəla ya təzakıbiyu daliya ke mis ni təhəraya a ahay gəđakani nani ba. Təbakababiyu azana bəđ-bəđani talla talla, ku way way do məwəl gugum àna maslpara ga gru. ⁷ Eslini bəlan e kidiŋ ga zlam fədani ni bu èdi hijiyem ga gru bəlan bəlan ana məslər ge Melefıt adəskəlani ni. Hijiyem ga gru ni ti məzum bəruv ge Melefıt mərəhvani pisl pisl. Melefıt ti nan əbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani.

⁸ Eslini ahay gəđakani ge Melefıt ni arəhvə àna azək. Azək nani ti adafaki Melefıt ti gəđakani, nan njadā-njadani. Maslaŋa ya ti esliki məhuriyani a ahay gəđakani ni vu ni ti àbi, si tigi daliya adəskəlani ya məslər adəskəlani təhəlbiyu ni amandava day kwa.

16

Məslər tabaya daliya adəskəlani na ka had a

¹ Eslini niçi dəŋgu ga maslaŋa nahan àhəndabiyu kay kay a *ahay gəđakani ge Melefıt ni bu, àhi ana *məslər adəskəlani ni ahkado : « Dəgum kəbumoru məzum bəruv ge Melefıt ya təvu e hijiyem adəskəlani bu ni ka had. »

² Məslər ye enjenjeni ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni ka had. Àra àbaya ti ambələk magədavani awər dal-dal àbikabaya ana ndam ya ti zlam ga arana ni mahəndakiani ka tay akaba təhəŋgrioru ahàr a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani na.

³ Məslər ye cə ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a *dəluv gəđakani vu. Àra àbiya ti yam ga dəluv ni ègi akadā mimiz ge mis məmətani, nahkay zlam ya təvu àna sifa a dəluv ni bu ni dek təmət.

⁴ Məslər ya mahkər ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka vu akaba ka məlan ga yam ya aŋəzoru, àdəl do ni. Àra àbiya ti yam ni

dek ègi mimiz. ⁵ Eslini nìci dənġu ga *məslər ge Melefit ya abi slimi ana yam ni, àdəm ahkado :

« Nak Melefit nak njələta, kwa ahaslani nak kàbu, nihi day nak kàbu.

Seriya gayak ya kàgray ni ti seriya ge jiri.

⁶ Seriya ge jiri ti adaba mis tábazla ndam gayak akaba ndam mahəŋgaray *pakama gayak a.

Tábazl tay ti mimiz əŋgəzaya ;

nahkay kəvia mimiz ana tay ge misena.

Kəgri ana tay nahkay ni ti kigeni. »

⁷ Eslini nìci dənġu ga maslaŋa nahan əhəndaya kay kay ka mələŋ ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, àdəm ahkado : « Iy, Bay geli Melefit, nak njədə-njədani, seriya gayak ya kàgray ni ti ge jiri, kigeni daya. »

⁸ Məslər ya fad ni òru àbəkaiya məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na kà fat a. Àra àbəkaiya ti təvia divi ana fat na ga meviyekaba mis a halaw-halaw. ⁹ Fat ni àra èviyekaba mis na halaw-halaw ti mis ni tindivi Melefit adaba aslarkibiyu daliya nday nani ka tay ni ti nan. Akaba nani dek mis ni tàmbatkaba majalay ahər gatay a ndo, tədəm Melefit nan gədəkani agur zlam dek ndo daya.

¹⁰ Məslər ya zlam ni òru àbəkaiya məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na ke kərsi ga arəŋa na. Àra àbəkaiya ti mələŋ ge ere gani nani ya agur ni ègi ləvəŋ təbədəm. Nahkay mis ni təhəpədəkaba arəd gatay àna aslər azuhva daliya gatay ya tagray na. ¹¹ Ay ti tàmbatkaba majalay ahər gatay na ndo, təmbrəŋ zlam magudarani gatay ni ndo daya, tindivoru Melefit agavəla sawan azuhva ambələk gatay ni akaba daliya ndahan ya təgray ni.

¹² Məslər ya muku ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka gədəkani Efret ni vu. Àra àbiya ti yam ni àdələba a zalaka ni ba dek. Àra àdələba nahəma, bəbay ya gwar egezi ni tənġəta divi ga masləkabana gwar a zalaka ni ba. * ¹³ Eslini nipi seteni nday mahkər təzavu akaba gwededik ; bələŋ əhəraya a ma ga kurbu ni ba, bələŋ a ma ga arəŋa ni ba, bələŋ gani ti ni a ma ga bay mahəŋgaray *pakama ga malfadə ni ba. † ¹⁴ Nday nani ya təhəraya ni ti seteni, təbu tagray zlam magray ejep. Tərəkiuru ka bəbay ga had ni dek ga maŋgasikabu ahər ana tay ti təkədvafəŋva kə Melefit a. Ka fat ya ti zlam gani nani amagravu ni ti Melefit Bay njədə-njədani aməŋgazlaya njədə gayan a àki ka zlam a dek.

¹⁵ Yezu àdəm : « Bumvu slimi lala, adaba anara ti akada ga zal akal ni ; mis təsər sarta gani do. Maslaŋa ya ti ajəgay nu, anjəhad eri, nan əbu àna azana gayan ka vu nahəma, məmərvu, adaba etipi nan a mahayma ga məbəkimi mili do. »

¹⁶ Seteni ni tənġasikabu ahər ana bəbay ni ka mələŋ ya təzalay àna ma *Hebri Harmagadoŋ ni.

¹⁷ Məslər ya adəskəla ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni kə aməd. Àra àbaya ti dənġu əhəndabiyu kay kay a ahay gədəkani ge Melefit ni bu, ka mələŋ ge kərsi ge Melefit ni. Àdəm : « Nihi ti àndava. » ¹⁸ Eslini avər əbay aku, àdi aday, dənġu ndahan təhənday daya. Had adadəy dal-dal : kwa ka sarta ya Melefit əgraya mis ka had a ku kani, had adadəy akada nani ndo.

¹⁹ Had adəhvə, kəsə gədəkani ni èdevu mələŋ mahkər. Kəsə ndahan ya ka had ni day təbesva. Babilon kəsə gədəkani ni əġəjəzlkə ahər ke Melefit ndo : Melefit

* **16:12** Bəbay ya gwar egezi ni ti tawayay mara magray silik akaba ndam ge Melefit. † **16:13** Bay mahəŋgaray pakama ga malfadə ni ti arəŋa ye cə ni (13.11-18).

àvi mæzum bæruv gayan dal-dalani ya e hijiyem bu ni, ti mîseba dek ka ahar ge etekwey a. ²⁰ Had ya e kidîŋ ga yam bu ni dek tâsləkaba ka mælan gatay na, tâbi va bi ; hama day tâbi, tîpivu va do. ²¹ Koskosay gadákani tādægabiyu a hud melefît bu, tādægakiya ke mis a, bəlan gani mædas gani agray kilu kru kru fađ. Daliya gani nani ti átama njəda ge mis a dal-dal, nahkay tîndivi Melefît azuhva koskosay ya tādægakiya ka tay a ni.

17

Wal hala gadákani

¹ Eslini bəlan e kidîŋ ga *mæslər ge Melefît adəskəlani ya hijiyem ga mæzum bæruv ge Melefît táfəŋ kà tay ni arakua, àhu ahkado : « Nihi ti Melefît ara atrađ wal hala gadákani ni. Ra nədəfukki daliya gayan ya tara tægri ni. Wal hala nani ti awayay adəmvaba kəsa gadákani ya kà gəvay ga zalaka gərgərani ni. ² Bəbay ga had ni tğra hala akaba nan a, mis ya ka had ni day tğrafəŋa mesuwəhva, èviyiya ahàr ana tay a akada ga zum na. »

³ Eslini mæslər ni àzoru nu a hud gili vu ; àzoru nu ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefît. Nòru ninjua ti nîpi wal nahəŋ manjəhadani digəsa àki kà arəŋa ndizeni. Ere gani nani ti ahàr adəskəla, edrem kru, kà vu gayan ni dek slimi ge mindivi Melefît àki məbəkiani ŋgəredəda. ⁴ Wal ni ti ni məbakabu azana ŋgəzani * akaba azana ndizeni ; nan menğuledveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani, àna ebirsli daya. Hijiyem ga gru afəŋ a ahar bu. Hijiyem gani nani ti zlam magədavani mizeni àvu a hud gani vu mərəhvani pisl. Zlam magədavani nani ti hala gayan ya agray ni. ⁵ Kè meleher gayan ni ti slimi àki məbəkiani, slimi gani nani manğahani, nihi : « Babilon kəsa gadákani, mən ga ndam hala akaba zlam magədavani ge mis ga had ya tagray ni dek. » ⁶ Nîpi wal ni èsikaba mimiz a, eviyi ahàr. Mimiz gani nani ti ga ndam ge Melefît ya tábazl tay adaba təmbrəŋ məfəki ahàr gatay ka Yezu do ni.

Nara nîpia wal na ti àgrua ejep a dal-dal. ⁷ Eslini mæslər ni àhu ahkado : « Agruk ejep emiteni ti kamam ? Nəhukaba ma manğahana àki ka wal na akaba ka arəŋa ya ti nan àki manjəhadkiani digəsa, ahàr adəskəla akaba edrem kruani na. ⁸ Ere ye kîpi ni ti ahaslani nan àbu, ay nihi ti nan àbi va bi. Aməcalaya e *evid gadákani ya a hud ga had bu ni ba ; aməcalaya ti ara eji həya. Ndam ga *duniya ya ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita ge sifa bi kwa ka mənjàki ga məlan ni, ka ya ti etipi ere nani ni ti aməgri ejep ana tay. Aməgri ejep ana tay ti adaba ahaslani nan àbu, ay nihi ti nan àbi mək aməŋaya keti palam. »

⁹ Àhu keti : « Ahàr adəm mis təjalaki ahàr ke ere gani nani lala, àna məsər zlam daya. Ahàr adəskəlani nday nani ti hama adəskəla ya wal anjəhadki ni. † Nday gani bəbay adəskəla daya. ¹⁰ A hud ga bəbay adəskəlani ni bu ni ti bəbay zlam tîndeveriŋa mæzuma bay gatay a àndava. Nan ya muku ni ti nan àbu a bay gayan bu mba. Nan ya adəskəla ni ti ni sarta gani gayan ənjia fan ndo. Sarta gani gayan eminjia ti aməpəsviyu a bay ni bu do. ¹¹ Ere ye ti ahaslani nan àbu, ay nihi ti nan àbi ni ti nan nanani bay ya azlalahkər. Nan àkibu ka bəbay adəskəlani ni daya, mək amoru mijiji.

¹² « Edrem kruani ye kîpi, àki ni ti awayay adəmvaba bəbay kru, təhuriyu a bay gatay vu fan ndo. Sarta gatay eminjia ti atəzumkabu bay akaba ere gani

* **17:4** Azana ŋgəzani ti azana ga bay. † **17:9** Həma adəskəla : ka sarta gani nani ti mis təbu tədəm kəsa Rom ti ka həma adəskəla.

nani, ay ti atəpəsviyu do. ¹³ Bəbay kruani ni dək ma gatay bəlan, təgri təwi ana ere gani nani əna nǰəda gatay dək. ¹⁴ Atakadvaḡəŋva kə Wur Təmbak na, ay ti Wur Təmbak ni emihiti tay, adaba naŋ Gədəkani ga bəbay ndahaŋ ni dək, naŋ Bay ga bəbay dək. Ndam ga Wur Təmbak ni etihiti bəbay nday kruani ni daya, adaba Wur Təmbak ni adaba tay a, əzalay tay, təfəkia ahər a. »

¹⁵ Əhu keti : « Yam ya nak kipi wal hala əfəŋ kə gəvay ni ti mis dal-dal macakalavani, mis ga haḡ gərgərani akaba mis ya tədəm ma həma gərgərani ni. ¹⁶ Edrem kruani ya kipi ni akaba ere gani nani etizirey wal hala ni, atəcakwakia zlam ya ka vu na dək, atəmbərəŋ naŋ a mahayma. Atahəpəd naŋ, eteviyekaba məgəjəni gana. ¹⁷ Bəbay kruani ni atagra y nahkay ti adaba Melefit əgray ti ma gatay mənja ka ahar bəlan, ti təgri təwi ana ere gani nani əna məzum bay gatay ni. Atagra y nahkay ti duk abivoru ana vad ge Melefit ya əfəkad ni : a vad nani ti pakama ge Melefit ya ədəm ni amagravu akada ya awayay ni.

¹⁸ « Wal ya kipi ni ti ni awayay adəmvaba kəsa gədəkani, bəbay gani təgur bəbay ga haḡ nahaŋ ni dək. »

18

Babilon kəsa gədəkani ni əmbədkaba

¹ Eslini niḡi məslər nahaŋ naŋ əbu asləkabiya a huḡ melefit ba, nǰəda əfəŋ dal-dal, asladay məlaŋ dal-dal daya. ² Əzlah kay kay, ədəm :

« Babilon kəsa gədəkani ni əmbədkaba, əmbədkaba besək-besək !
Nihi ti əgĩa məlaŋ manǰəhad ge seteni a, məlaŋ ga *məsuf magədavana.
Edidīŋ ya təhəpəd tay do, təwayay tay do ni tanǰəhad eslini daya.

³ Babilon əmbədkaba besək-besək ti adaba naŋ akada wal ya əvia vu gayan ana hala dal-dal ni.

Magudar zlam gayan ni əviyikaba ahər ana mis ga duniya na dək akada ga zum na.

Bəbay ga haḡ ni dək təgrakabá hala akaba naŋ a :
ndam məsəkumoru zlam a duniya bu dək təŋgətəkabá elimeni
əna zlam gayan dal-dalani ya tigi eri ana mis na. »

⁴ Eslini niḡi dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ əhəndabiyu e melefit bu, ədəm :
« Lekuləm ndam goro ni sləkumkiba ka ndam ga kəsa hina, hərumaya ;
nahkay ti ahar gekəli əkibu ka magudar zlam gayan ni bi,
daliya ya amagra y ni amacay kəli do daya.

⁵ Hərumaya, adaba magudar zlam gayan ni kay dal-dal,
akada ga zlam manǰaskabani diliz, ədoru e melefit vu ni.
Nahkay Melefit əsəra təwi gayan ya agray ni ti təwi ge jiri do.

⁶ Ere ye ti əgri ana mis ni ti təgrivu bilegeni.

Təwi gayan ya əgray ni ti təgrivu sak cə.

Əgria daliya ana mis a, təcaka akada ge mis ya təsia zum a na ;
təgrivu daliya sak cə ti miḡi akada ge ergi ni.

⁷ Ahaslani naŋ əbu əna nǰəda dal-dal, azum zlam sulumani dal-dal daya ;
nahkay grumi daliya dal-dal akada nǰəda gayan ya ahaslani dal-dalani ni,
grumi tuway dal-dal akada zlam sulumani gayan ya əzum ahaslani dal-dalani ni.

Adaba mam, ədəm : “Nu bay, nu wal madakway do, enitəwi dəy-dəy do.”

⁸ Gayan ya ti ədəm nahkay ni ti
daliya gayan ya amacakay a vad bəlanani bu ni nday hi :
kisim, tuway, ləwir, akaba aku ga məzumaba naŋ a.

Adaba Bay ya ti agrafəŋa seriya kà nan a ni ti Bay Melefit geli ;
nan ti njəda-njədani. »

⁹ Bəbay ga duniya ya təgray hala akaba nan akaba təzumkabu zlam sulumani ni etipia azək ga aku ya azumaba nan a ni ti etitəwi, atəndav kuɗa.
¹⁰ Eticik driŋ driŋ akaba nan adaba aŋgwaz aməwərfəŋa tay kà daliya ye eslini na. Atəɗəm :

« Aw ! Aw !

Babilon kəsa gəɗakani, njəda-njədani ni əmbəɗkaba besək-besək,
adaba Melefit əgrafəŋa seriya a huɗ ge njemdi bəlanjani ba ! »

¹¹ Ndam məsəkumoru zlam ya a duniya bu ni titəwi, təndav kuɗa azuhva nan. Tagray nahkay ti adaba maslaŋa ya ti asəkumfəŋa zlam kà tay a ni əbi va bi. Zlam gatay gani ya təkumoru ni nday hi : ¹² gru, ara ga siŋgu, akur sulumani akaba ebirsli ; azana ndize-ndizeni akaba azana sulumani gərgərani ndahan ; biyem sulumani ya ezi akada ge tersel ni, zlam ya təgraya tay əna aslar ge mbeli a akaba əna biyem sulumana ni ; zlam ndahan ya təgraya tay əna ara, ndahan əna evirzegena, ndahan ti ni əna akur sulumana ni ; ¹³ tersel gərgərani akaba haf gərgərani ya tazəbay ti ezi əcər ni ; zum, amal, humbu akaba *alkama ; slasla, təmbəmbak, pililis akaba seret gatayani. Təkumoru mis akaba sifa ge mis daya. ¹⁴ Nahkay təhi ahkado :

« Zlam ya tigək eri ni dek təsləkafuka, tədəgoru driŋ,
elimeni gayak akaba zlam sulumani ya kəzum ni təfuk va bi,
atəŋgət tay day-day va do ! »

¹⁵ Ndam məsəkumoru zlam ya təŋgət elimeni əna məsəkumoru zlam a kəsa nani bu ni eticik driŋ driŋ akaba nan, adaba aŋgwaz aməwərfəŋa tay kà daliya ye eslini na. Etitəwi, atəndav kuɗa, ¹⁶ atəɗəm ahkado :

« Aw ! Babilon kəsa gəɗakani ni asay cicihi timey !

Ahaslani nan məbakabu azana ndize-ndizeni akaba azana sulumani ndahan.

Nan meŋgəɗvəni əna zlam ga gru, əna akur sulumani akaba əna ebirsli.

¹⁷ Zlam gayan ni dek əgədava a huɗ ge njemdi bəlanjani ba timey ! »

Ndam ya təbu əna *slalah ga yam ni, nday ya tagaray ni, nday ya təhəlvu tay ni akaba ndam ya təŋgət zlam azuhva dəluv ni ticik driŋ driŋ akaba kəsa ni.

¹⁸ Tìpia azək ga aku ya azum kəsa na. Tàra tìpia ti təzlah kay kay, təɗəm : « Kəsa gəɗakani akada kəsa hini ti əbi day-day bi ! » ¹⁹ Təndav kuɗa, titəwi, təbakabiyu had ka ahàr, təzlah kay kay, təɗəm :

« Aw ! Aw ! Kəsa gəɗakani ni asay cicihi !

Ndam ya təbu əna slalah ga yam gatay təŋgət elimeni ti a kəsa nani bu.

A huɗ ge njemdi bəlanjani bu zlam ga kəsa nani əndava dek. »

²⁰ Lekələm ya e melefit bu ni mərumvu adaba aku əbu azum kəsa ni ! Lekələm ndam ge Melefit, lekələm ndam *asak akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni mərumvu ! Mərumvu adaba Melefit əgrafəŋa seriya, əpəli va zlam magədavani ya əgri ana kəli na. ²¹ Eslini məslər nahəŋ njəda-njədani əzay akur gəɗakani akada avar, ədəviyu a *dəluv gəɗakani vu, əɗəm ahkado :

« Babilon kəsa gəɗakani ni atəgri ti ga njəda akada nani,
etipi kəsa gani nani day-day va do. »

²² Əɗəm keti :

« Ndam mivi tində, ndam midi limis,
ndam mivi cicek akaba mezlelim atələbi afa gayak va bi.
Etici daday ga araŋa afa gayak va do.

Etipi ndam mələm zlam a kəsa gayak bu va do,
etipi ndam mihi humbu a kəsa gayak bu va do daya.

²³ Cəngel atəsladəy məlaṅ a kəsa gayak bu va do,
atadəy wəl va do, atagraṅ wuməri gani a kəsa gayak bu va do daya.
Zlam nday nani dek ti atagraṅvə do
adaba ahaslani ndam ga kəsa gayak ya təsəkumoru zlam ni
tətama ndam məsəkumoru zlam ndahaṅ ga duniya na dek,
təgosakaba mis a dek əna matak gatay na daya. »

²⁴ Melefit ətraḅ Babilon ti adaba ndam mahəṅgaray pakama gayəṅ ya tərbazl
tay ni, ndam gayəṅ *njələtani ya tərbazl tay ni, akaba ndam ndahaṅ ya tərbazl
tay a duniya bu ni dek ti ndam ga kəsa gani tərbazl tay, mimiz gatay ni ədəgaya
a kəsa gani nani ba.

19

¹ Eslini nıci dəṅgu əhənday kay kay a huḍ melefit bu, dəṅgu gani əhənday
akada ge mis macakalavani dal-dalani ni. Təḍəm əhkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefit !

Melefit geli ti əhəṅgay mis, naṅ əbu əna njədə ətama njədə ndahaṅ a dek,
mis dek təzləbay naṅ !

² Mis dek təzləbay naṅ ti adaba seriya gayəṅ ni ge jiri, kigeni daya.

Əwəla wal hala na əna seriya.

Wal nani ti əgosakaba mis ka haḍ əna hala gayəṅ na.

Əbazl ndam məgri təwi ana Melefit a,
nahkay ti Melefit day əmbrəṅ naṅ ndo, əgria daliya. »

³ Təḍəm keti :

« Eleləya ! Zləbum Melefit !

Azək ga aku ya azum kəsa gani nani ni
acəloru agavəla kələvad ga kaṅgay-kaṅgayani. »

⁴ Eslini gədəkani kru kru cə mahar fədani ni akaba zlam fədani ni tərbəhad
mirdim, meleher ndiḅa ndiḅa ana haḍ, kə meleher ge kərsi ge Melefit,
təzləbay Melefit, təḍəm : « Aya nahkay ! Eleləya ! Zləbum Melefit ! »

Wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak

⁵ Eslini nıci dəṅgu əhəndabiyu e kərsi ge Melefit ni bu, əḍəm :

« Lekələm ciḅ-ciḅeni akaba gədəkani
ya ti kəgrumi təwi ana Melefit geli,
kəfumki əhər ni dek ti zləbum naṅ ! »

⁶ Eslini nıci dəṅgu əhənday akada ge mis dal-dal macakalavani, akada ga
yam ga zalaka ya avalahay kay kay ni, akada ga avər ya aməcəri aday kay
kay ni. Təḍəm əhkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefit, adaba Bay Melefit geli naṅ njədə-njədani,
ədəfikia njədə gayəṅ ana leli a, agur məlaṅ ni dek ti naṅ cilin.

⁷ Məmərūmvu, məzumum gədə, məzləbum Melefit,
adaba vad ga maday wal ga Wur Təmbak ni ənjia.

Məva gayəṅ əslamalava, naṅ əbu əhətay naṅ.

⁸ Təvia divi ga məbakabu azana njələtana ya asladay na. »

Azana nani ti adəmvaba təwi ge jiri ge ndam ge Melefit ya təgray ni.

⁹ Məsələr ni əhu əhkado : « Bəki nahkay nihi : Ndam ya tazalay tay ga
wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak ni təmərūvə, təzum gədə. » Mək əhukivə
əhkado : « Pakama hini nahəma pakama ge Melefit edədin. »

¹⁰ Àra àhua nahkay ti nàbèhad mirdim grik meleher ndi6 ana had kà asak gayan ga mazlèbay nan. Àra èpia ere ye ti nàgray na ti àhu : « Kàgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay mægri tæwi ana Melefit akada gayak ni, akada ga bæza ga muk ya tægèskabá pakama ge Melefit ya àdæmki ka Yezu na ni daya. Kabèhadi mirdim ti ana Melefit cilin. Pakama ge Melefit ya ti àdæmki ka Yezu ni ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit tædæm àna njæda ga *Məsuf Njəlatani. »

Bay ya nan manjəhadkiani ke pilis bæd-bədani ni

¹¹ Eslini nipi huđ melefit àzləkvaaba, nipi maslanə nahanə manjəhadkiani ke pilis bæd-bədani. Bay gani nani ti slimi gayan « jiri, » slimi gayan nahanə ni ti ni « Àsəkad malfada do. » Nan əbu agray seriya ge jiri, nan əbu akadvu ge jiri daya. ¹² Eri gayan ni akada aku ya agəs ni ; ahər gayan ni mefeđeni àna elpindin ga bay, elpindin nday nani ti kay ; slimi əbu mæbəkiani kà vu gayan : slimi gani nani ti maslanə nahanə əsər do, si asər ti nanə nanəni kwa. ¹³ Azana gayan ya àfakabu ni ti tətəlviya e mimiz va. Slimi gayan ti « Pakama ge Melefit. » ¹⁴ Gwar kələn gayan nahəma, ndam magray silik ge Melefit ya a huđ melefit bu ni tadəboru nan. Nday nani gani manjəhadkiani ke pililis bæd-bədani, nday mæbakabu azana njəlatani bæd-bəd tallə. ¹⁵ A pakama ga Bay ya tadəboru nan ni bu nahəma, maslalam mæzumani àhəraya. Maslalam nani ti ga məsiani ana mis ga had ni dek. Bay nani amahətay tay àna aday ga ara. Aməəlki ka tay akada maslanə ya ti acəlki ka bæza ga zlam e evid bu ga mæđucaya zum gana ni. Məcəlki nani ti adafaki Melefit njəda-njədani, àzumkia bəruv ka tay a dal-dal. ¹⁶ Slimi ga Bay nani əbu mæbəkiani ka azana akaba ka takolay gayan. Slimi gani nihi : « Bay ga bæbay ndahanə dek, Bay gəđakani ga bæbay gəđakani ndahanə dek. »

¹⁷ Eslini nipi mælər nahanə micikeni jika kà fat, nan əbu azlah kay kay, àhi ma ana eđidin ya təhər a huđ melefit bu ni dek. Àhi ana tay ahkado : « Dəguma, cakalumvu, adaba wuməri gəđakani ge Melefit əbu. ¹⁸ Dəguma kəndum kisim ga bæbay gəđakani, kisim ga bæbay ga ndam slewja, kisim ga ndam ya təbu àna njəda ni, kisim ge pililis akaba nday ya tək ni. Dəguma kəndum kisim ge mis dek : ku kisim ge evidi, ku kisim ga nday ya ti nday evidi do ni, ku kisim ga gəđakani, ku kisim ga nday ya ti nday gəđakani do ni. »

¹⁹ Eslini nipi ere gani nani akaba bæbay ga had gərgərani akaba ndam magray silik gatay. Təcakalavu ga makadfanəvana kà Bay ya ti nan əki ke pilis ni akaba ndam magray silik gayan. ²⁰ Nday təbu takadvu nahkay ti Bay ya nan əki ke pilis ni akaba ndam gayan ni tægəs ere gani nani akaba bay mahəngaray pakama ga malfada ni yaw yaw. Bay masəkad malfada nani ti ahaslani àgra zlam ya mis tipi day-day ndo na kè meleher ge ere gani nana ; gayan ya ti àgray nahkay ni ti àgosa mis a ; àgosay ti ndam ya ti təhəndakia zlam ge ere gani nana ka tay a ni akaba təhəngrioru ahər a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni. Təra tэгəsa tay cəena nahkay nahəma, təbiyu tay eri gani a *dəluv ga aku vu cizliv cizliv. Aku gani nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. ²¹ Ndam gatay ndahanə ni ti ni, Bay ya nan ke pilis ni əbazl tay àna maslalam ya àhəraya a ma gayan ba ni, mək eđidin ni dek tərəh àna kisim ge mis ya əbazl tay ni.

¹ Eslini n̄ipi m̄asl̄ar nahan̄ nan̄ àbu asl̄akabiya a huḡ melef̄it ba. Lekili ga mahay ge *evid̄ ḡad̄akani ya a huḡ ga haḡ bu ni àf̄an̄ a ahar bu, jejir̄i ndiḡbil̄ ndiḡbil̄eni àf̄an̄ a ahar bu daya. ² Nan̄ nak̄an̄ òru àḡas kurmbu ni, àw̄el nan̄ àna jejir̄i ni, ti m̄an̄j̄had̄ nan̄ maw̄alani vi d̄abu. Kurmbu ni ti gavan̄ ya ahaslani ni, nan̄ *Seteni, bay magosay mis ni. ³ M̄asl̄ar nak̄an̄ àra àw̄ela nan̄ a ti èzligiyu nan̄ e evid̄ ni vu ken̄gim, àzl̄akkiviyu mahay ni, àdarv̄u lala. Àgray nahkay ti adaba awayay ti kurmbu ni àḡosay mis ka duniya va ba, duk anivoru ana mandav ge vi d̄abuani ni. K̄al̄an̄ ge vi d̄abuani ni ti ah̄ar àḡam̄ t̄af̄aya nan̄ a ḡuz̄it ga hayaḡana kwa.

⁴ M̄asl̄ar nak̄an̄ àra àzl̄akkiviya mahay na ti n̄ipi k̄ursi ga b̄abay, mis t̄ara t̄anj̄had̄viyu. Mis nday nani ti t̄avia divi ana tay ga magray seriya. N̄ipi mis ya ti tèkelkia ah̄ar ka tay a ni daya. Tèkelkia ah̄ar ka tay a ti aḡaba t̄àzlapikia ka Yezu ana mis a, t̄hia ma ge Melef̄it ana mis a. Nday nani ti t̄ah̄nḡriuru ah̄ar a haḡ ana ere gani nani ndo, t̄ah̄nḡriuru ah̄ar a haḡ ana zlam ga p̄era ya azavu akaba ere gani nani ni ndo daya. T̄ah̄ndaki zlam ge ere gani nani k̄e meleher gatay ahkay do ni ka ahar ndo. Melef̄it àh̄nḡriviya sifa ana tay a, nahkay t̄anj̄had̄kabu a bay bu akaba Krist vi d̄abu. ⁵ Mis nday nani ti nday ye enjenjeni ya Melef̄it àh̄nḡriviya sifa ana tay ni. Mis ndahan̄ ya t̄am̄at ni ti Melef̄it àh̄nḡriviya sifa ana tay fan̄ ndo, si ka mandav ge vi d̄abuani kwa. ⁶ Nday ya Melef̄it àh̄nḡriviya sifa ana tay ye enjenjeni ni t̄am̄arvu, nday ndam gayan̄ *nj̄latani. *Kisim ye c̄a am̄al̄abu, ay kisim gani nani emisliki magri arana ana tay do. Etigi ndam *man̄galabakabu mis akaba Melef̄it, etigi ndam man̄galabakabu mis akaba Krist daya, atan̄j̄had̄kabu a bay bu akaba Krist vi d̄abu.

Melef̄it eyef̄iḡ k̄e Seteni

⁷ Ka ya ti vi d̄abuani ni amandava nah̄ama, atafaya *Seteni a dan̄gay ni ba. ⁸ Atafaya nan̄ a ti amoru magosay mis ga haḡ ga m̄alan̄ ni d̄ek. Haḡ nday nani ti t̄əzalay tay Gok akaba Magok. Amacakalakabu mis ga haḡ nday nani ga makad̄vani. Atacalvu do, nday akada wiyān̄ ga zalaka ya àcalvu do ni. ⁹ T̄ah̄eraya, t̄əsaw̄adoru ka haḡ ga m̄alan̄ ni d̄ek, t̄òru t̄eveliḡ m̄alan̄ ga ndam *nj̄latani ge Melef̄it ni akaba k̄əsa ḡad̄akani ya Melef̄it awayay dal-dalani ni tekesl. Ay t̄ara t̄eveliḡa ti aku àḡakia ka tay kwa e melef̄it ba, àzumaba tay a. ¹⁰ Eslini t̄əḡəs Seteni, nan̄ ya àḡosay mis ni, t̄izligiyu nan̄ a *d̄aluv ga aku ni vu cizliv. A aku nani bu ni ti zlam àvu àḡəs akada ga asas ya aku àḡəs ni. Ata ere gani nani nday ata bay mah̄nḡaray *pakama ga malfada ni nday t̄əvu a aku gani nani bu àndava. Eslini nday mah̄k̄arani d̄ek at̄acakaviyu daliya m̄əlafat akaba m̄əlavad̄ gani do d̄ek ga kan̄gay-kan̄gayani.

Melef̄it agraḡana seriya k̄e mis a d̄ek

¹¹ Eslini n̄ipi k̄ursi, Bay nan̄ àbu man̄j̄had̄vani d̄əḡama. K̄ursi gani nani ti ḡad̄akani, b̄əd-b̄əd daya. K̄e meleher ga Bay ni ti haḡ akaba huḡ melef̄it t̄acuhway t̄iji, ere ya àḡəḡani ni ti àbi. ¹² N̄ipi mis ya t̄am̄at ni d̄ek, ḡad̄akani akaba nday ya ḡad̄akani do ni, jika jika k̄e meleher ga Bay ya ti nan̄ àbu e k̄ursi bu ni. Wakita t̄əbu eslini, maslan̄a nahan̄ àzl̄akkaba tay a. Àzl̄akkaba wakita nahan̄ a daya : wakita nani ti wakita ga sifa ; slimi ge mis ya t̄əbu àna *sifa ya àndav d̄ay-day do ni t̄əbu m̄əb̄əkiani ḡəred̄eda. Eslini Melef̄it àgraḡana seriya k̄e mis ya t̄am̄at na. Ka ya ti àgraḡana seriya k̄a tay a ni ti àm̄anj̄aki ka zlam gatay ya t̄əgray ni. Zlam gatay gani ya t̄əgray ni t̄əbu m̄əb̄əkiani ka wakita ni. ¹³ Ndam ya ti t̄am̄atv̄u a *d̄aluv ḡad̄akani vu ni ti d̄aluv ni àv̄ələhaya tay a. Kisim ya

àhəl mis ni akaba məlanj ge *kisim ni day tævələhaya mis ya təmət na dek ka dala. Tàra tævələhaya tay a nahəma, Melefit àgrafəna seriya kè mis na àna mamənjakiani ka zlam gatay ya tğray ni. ¹⁴ Eslini təbiyu kisim ya àhəl mis ni akaba məlanj ge kisim ni cizliv cizliv a *dəluv ga aku ni vu. Dəluv ga aku nani ti *kisim ye cə ni. ¹⁵ Tamal mis slimi gayan əki məbəkiani ka wakita ga sifa bi ti tizligiyu maslanja gani a dəluv ga aku ni vu daya.

21

Melefit amagraya zlam na dek məwəni a

¹ Eslini nipi huđ melefit məwəni akaba hađ məwəni, adaba huđ melefit ye enjenjeni ni akaba hađ ye enjenjeni ni təbi va bi. *Dəluv gəđakani day əbi va bi. ² Nipi kəsa *njəlatani, nani Zerəzalem məwəni. Nipi nanj əbu asləkabiya kwa a huđ melefit ba, afa ge Melefit a. Kəsa gani nani ti maslamalavani akada ga wal ya əbakabá zlam sulumana ga moroni àna nanj kà zal ni. ³ Eslini nici dəngu ga maslanja nahanj àhəndabiyu kay kay e kərsi ga Bay ni bu, àdəm ahkado : « Nihi ti məlanj manjəhadani ge Melefit əbu e kidinj ge mis bu. Melefit amanjəhad akaba tay, emigi Melefit gatay, mis ga jiba gərgərani ni dek ti ni etigi ndam gayan. ⁴ Etitəwi va do, adaba Melefit àgriaba yam tuway ana tay e eri ba. Kisim amələbi va bi : tuway, dəluu akaba daliya day atələbi va bi. Adaba mam, zlam ya ahaslani ni təndava, təbi va bi. »

⁵ Eslini Bay manjəhadani e kərsi ga bay bu ni àhu ahkado : « Nihi ti zlam ni dek nəbu nagraya tay a məwəna. » Àhu keti : « Bəki ma hini, adaba pakama ya ti nədəm ni ti pakama ge jiri, malfada əkibu bi simiteni. » ⁶ Àhu keti : « Àgrava àndava ! Bay ya ti ənjəki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mənəki gani nu nəbu. Bay ya ti emendeveriñ zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. Maslanja ya ti yam àkada nanj a nahəma, anəvi yam ga sulum. Yam gani nani ti àdəl day-day do, avi sifa ana mis. ⁷ Maslanja ya ti əyefiña kà zlam magudarana nahəma, anəvi ja ga zlam gani nani ; nigə Melefit gayan, nanj ti ni egi wur goro. ⁸ Ay ndam anğwaz, ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni, ndam ya tagray zlam ya əbəlay magrani do ni, ndam mabazl mis, ndam magray hala, ndam maharam, ndam ga pəra akaba ndam masəkəđ malfada dek, nday ti ja gatay ti *dəluv ga aku ni. Aku nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Nani ti *kisim ye cə. »

Kəsa Zerəzalem məwəni

⁹ Eslini məslər nahanj e kidinj ga məslər adəskəlani ya təbu àna hijiyem adəskəla ga məzum bəruv ge Melefit ye endeveriñ məzum bəruv gayan ni àrəkua, àhu ahkado : « Ra, nədəfukki məva ga Wur Təmbak ya ara azay ni. »

¹⁰ Eslini məslər ni əzoru nu ka həma gəđakani zəbalani, əzoru nu ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Nəru ninjəa ti àdəfuki kəsa njəlatani, nani Zerəzalem, nanj əbu asləkabiya kwa a huđ melefit ba, afa ge Melefit a. ¹¹ Kəsa gani nani ti nanj əbu asləday àna masləday ge Melefit, masləday gani àhələba eri a vərut akada ga akur sulumani ya təzalay zespə, ahələba eri akada ga kutrum na ni. ¹² Kəsa gani nani nahəma, tēvelinj àna gudu gəđakani zəbalani. Gudu ni mahay gani kru mahar cə ; *məslər ge Melefit day təbu kru mahar cə kà mahay ni bəlanj bəlanj, tajəgay. Slimi day təkə məbəkiani kà mahay ni dek. Slimi gani nani ti slimi ge dini kru mahar cəni ga ndam *Izireyel ni. ¹³ Mahay ni mahkər mahkər, gwar kè sliri ga məlanj fədani ni dek. ¹⁴ Asak ga gudu ni təfiyu àna akur gəđakani kru mahar cə. Ka akur nday nani ti slimi kru mahar cə təkə

məbəkiani bəlan bəlan : slimi nday nani ti ga ndam *asak kru mahar cəeni ga Wur Təmbak ni.

¹⁵ Maslanja ya ti əzlapu ni ti aday ga məgur zlam əfəŋ a ahar bu. Aday nani ti ga gru. Awayay agur kəsa ni, mahay ga kəsa ni akaba gudu ya əvelin kəsa ni əna naŋ. ¹⁶ Kəsa gani ti midiheni kala-kala əna zəbal. Maslanja nani agur əna aday gayan ni, agur palahar gani bəlan ezewed dəbu kru mahar cə. Palahar gani əna jikeni ni day kala-kala akaba palahar zəbalani ndahan ni. ¹⁷ Agur gudu ni əna ahar akada ge mis ya təgur ni, jaha din əna kru kru fad mahar fad. ¹⁸ Gudu gani nani tələm əna akur ya təzalay zespi ni. Kəsa ni ti ni tələm əna gru deŋa, pərzlən-pərzlən akada ga kutrum ni. ¹⁹ Asak ga gudu ni menḡələdeni əna akur sulumani gərgərani dek. Asak gani ye enjenjeni ni akur ya təzalay zespi ni, ye cə ni akur ya təzalay sefir ni, ya mahkər ni akur ya təzalay selcidwin ni, ya fad ni akur ya təzalay imarot ni, ²⁰ ya zlam ni akur ya təzalay sarduwan ni, ya muku ni akur ya təzalay kwernelin ni, ya adəskəla ni akur ya təzalay krizəlüt ni, ya azlalahkər ni akur ya təzalay beril ni, ya ambəmbu ni akur ya təzalay topaz ni, ya kru ni akur ya təzalay krisəpres ni, ya kru mahar bəlanani ni akur ya təzalay hiyesen ni, ya kru mahar cəeni ti ni akur ya təzalay emetis ni. ²¹ Mahay kru mahar cəeni ni ti ebirsli gədəkani kru mahar cə, mahay bəlan ti ebirsli bəlan. Dalaka gədəkani ya a hud ga kəsa ni bu ni ga gru deŋa, pərzlən-pərzlən akada ga kutrum ni.

²² Ay nəmənjoru zla nahəma, nipi *ahay gədəkani ge Melefit a kəsa gani nani bu ndo, adaba Bay Melefit geli njeđa-njeđani nday ata Wur Təmbak ni, nday əna ahər gatay kala nday ahay gədəkani gani nani. ²³ Fat akaba kiyi təbi təsladəy məlan a kəsa gani nani bu bi, adaba Melefit əna ahər gayan asladay məlan gani, Wur Təmbak ni day asladay məlan gani akada ge cəngel ni. ²⁴ Ndam ga had gərgərani ga duniya ni dek ti masladay ga kəsa gani nani amasladi ana tay. Bəbay ga had gərgərani ga duniya ni dek atoru əna njeđa gatay ni eslini ga mazləbay Melefit əna naŋ. ²⁵ Mahay ga kəsa gani nani ti atanjəhad bəŋa bəŋa məzləkabana ; atəzləkvü tay day-day do, adaba məlavad amələbi eslini va bi. ²⁶ Mis ga had gərgərani ni dek atoru əna elimeni gatay akaba əna njeđa gatay eslini ga mazləbay Melefit əna naŋ. ²⁷ Ay ti zlam məgədavani, ndam ya tagray zlam ya əbəlay do ni akaba ndam masəkad malfada ni etisliki məhuriyani a kəsa nani vu do. Ndam ya ti təhuriyu ni ti si ndam ya ti slimi gatay məbəkiani ka wakita ga sifa ni kwa. Wakita gani nani ti ga Wur Təmbak ni.

22

¹ Eslini məslər nakəŋ adəfuki zalaka ; zalaka nani ti adəl day-day do, yam gani avi sifa ana mis. Yam gani ahələba eri akada ga kutrum na, anḡəzaya e kərsi ge Melefit ba. Kərsi nani ti ga Wur Təmbak ni daya. ² A dalaka ya a hud ga kəsa ni bu ni ti zalaka ni ədevu cə ; e kidin gani bu ka məlan ya ədevu ni ti mənḡəhaf əvu. Mənḡəhaf nani avi sifa ana mis, a hud ga dəzani bu ewi bəza sak kru mahar cə, kəla kiyi lu ewi bəza. Slimberi gani ti haf ge mimbilin mis ga had ga duniya ni dek. ³ Eslini ti zlam ya Melefit etikwesl ni atələbi.

A kəsa nani bu ni ti Melefit amanjəhadviyu e kərsi gayan vu, Wur Təmbak ni amanjəhadviyu daya. Eslini ndam məgri təwi ana Melefit atəzləbay naŋ. ⁴ Nday gani nani etipi wur ge eri ge Melefit. Slimi ge Melefit day əki məbəkiani ka tay kə meleher. ⁵ Məlavad amələbi va bi ; nahkay cəngel akaba fat day atagray təwi va do, adaba Bay Melefit geli naŋ əna ahər gayan amasladi məlan ana mis. Mis ni atanjəhad a bay bu ga kanḡay-kanḡayani.

Mendeveriŋ ga pakama

⁶ Eslini *məslər ni àhu ahkado : « Ma hini ya kici ni dek ma ge jiri efedīŋ ; malfadā àkibu bi. Ahaslani Bay Melefīt geli àvia *Məsuf gayan̄ ana ndam mahəŋgaray *pakama gayan̄ a ; nihi ti àslərībiya məslər gayan̄ ana ndam məgri təwi gayan̄ a ga mədəfiki ere ye ti agravu wudak ni ana tay. »

⁷ Yezu àdəm : « Bumvu slimi, nakoru afa gekəli wudak ! Ndam ya ti təgəskabā pakama ya a wakita hini bu na, təbu təjalaki ahār nahəma, tāmərvu. Adaba pakama hini ti ge Melefīt. »

⁸ Nu Zeŋ nīcia pakama gana àna slimi goro a, nīpia ere ye ti àgravu na àna eri goro a daya. Nàra nīcia, nàra nīpia nahəma, nàbəhad̄ mirdim grik meleher ndīb̄ ana had̄ kà asak ga məslər ya àdəfuki zlam gani ni, ga mazləbay naŋ.

⁹ Naŋ nakəŋ àra èpia ere ye ti nàgray na ti àhu : « Kàgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay məgri təwi ana Melefīt akadā gayak ni, akadā bəza ga muk ya tahəŋgaray pakama ge Melefīt ni, akadā ga ndam ya ti təgəskabu pakama ge Melefīt a wakita hini bu ni daya. Kabəhad̄ mirdim ti ana Melefīt cilīŋ. »

¹⁰ Àhu keti : « Pakama ya a wakita hini bu ni ti pakama ge Melefīt efedīŋ ; kəŋgah pakama gani ba, hi ana mis sawan̄. Adaba mam, sarta ga zlam ya tədəmki ma a wakita hini bu ni ti ènjia wudak. ¹¹ Maslaŋa ya ti agudar zlam ni ti ahār àdəm m̄agudarkivu. Maslaŋa ya ti məbərūv gayan̄ àbəlāy do ni ti ahār àdəm m̄ānjəhad̄ àna məbərūv gayan̄ ya àbəlāy do ni. Ay maslaŋa ya ti agray jiri ni ti ahār àdəm m̄agrakivu jiri. Maslaŋa ya ti naŋ njəlata ni ti ahār àdəm m̄ānjəhad̄ njəlata. »

¹² Yezu àdəm ahkado : « Bumvu slimi, nakoru afa gekəli wudak ! Nu n̄əbu àna zlam ga məviani ana ku way way do akadā ge təwi gayan̄ ya ti àgray ni.

¹³ Wudaka zlam dek ànjəki ti nu n̄əbu àndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mən̄jəki gani nu n̄əbu. Bay ya ti emendeveriŋ zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. »

¹⁴ Ndam ya ti t̄abarafəŋa azana gatay a ni ti tāmərvu. Nahkay ti tislīki məhuriyani a kəsa ni vu, tislīki məzum bəza ga mən̄gəhaf ya avi sifa ana mis ni. ¹⁵ Ndam ya ti Melefīt ètikwesl̄ tay adaba təgudara zlam a dal-dal ni, ndam maharam, ndam hala, ndam mabazl̄ mis, ndam ga p̄era akaba ndam ya ti tawayay tasəkad̄ malfadā ni dek nahəma, nday dəkeni e mite bu, tislīki məhuriyani a kəsa ni vu koksah.

¹⁶ « Nu Yezu n̄əsləruru məslər goro ga məhi pakama hini ana ndam goro ya *təcakalavu a kəsa gərgərani ni bu ni dek. Nu wur huđ ge Devit, tədəmki ma a Wakita ge Melefīt bu ni ti ka nu. Nu Bamti ya aslad̄ay məlan̄ ge miled̄a dal-dal ni. »

¹⁷ Məsuf Njəlātani akaba ndam ga Yezu ya ahəl tay akadā ga wal ya taday ni təhi ahkado : « Ra ! »

Ahār àdəm maslaŋa ya ti ècia pakama hina ti məhi : « Ra ! »

Maslaŋa ya ti yam àkadā naŋ a ti ahār àdəm m̄āra.

Maslaŋa ya ti awayay esi yam ya avay sifa ni ti ahār àdəm m̄acah ga sulum, m̄īsi !

¹⁸ Nihi ti nu Zeŋ n̄ədəm ma, ahār àdəm maslaŋa ya ti eci pakama ge Melefīt ya a wakita hini bu ni məbavu slimi lala : tamal maslaŋa èferkiviya pakama nahan̄ àkiva ka pakama hina nahəma, Melefīt day emeferikiviyu daliya ya ti tədəmki ma a wakita hini bu ni ana maslaŋa gani. ¹⁹ Tamal maslaŋa àzaba pakama nahan̄ e kidīŋ ga pakama ge Melefīt ya a wakita hini bu na nahəma,

Melefit day amazafəṅa ja ga zlam ya tədəmkia ma ka tay a wakita hini vu na : amazafəṅa ja ga mənḡəhaf ya avay sifa na, amacafəṅa naṅ ga məhuriyana a kəsa nḡəlatani ni va daya.

²⁰ Bay ya ti àdəm pakama hini dək jiri ni ti àdəm : « Iy, nakoru afa gekəli wudək ! »

Aya nahkay, Bay geli Yezu, ra !

²¹ Bay geli Yezu mḡgri sulum gayanḡ ana mis dək ti.